

Inštitut za zgodovino
delavskega gibanja
KNJIŽNICA

997

Sejni zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(četrta sklica)

Seje od 1. oktobra 1960 do 28. februarja 1961

1961

Ljubljana

Sejni zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(četrty sklic)

Seje od 1. oktobra 1960 do 28. februarja 1961

1961

Ljubljana

997

D 8. V. 1963/290

REPUBLIŠKI ZBOR

15. seja

(24. oktobra 1960)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer, predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Stane Sotlar

Začetek seje ob 12.20 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 15. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Tovariši in tovarišice! Po dolgotrajni in zavrtni bolezni je 15. julija umrl Aleksander Pirher-Aco, član našega zbora in član zakonodajnega odbora Republiškega zbora. Prezgodnja smrt je pretrgala snovanja in požrtvovalno ter vztrajno delo družbenega delavca in odločnega borca za pravice delovnih ljudi. Bil je dobro poznan, ne samo v Pomurju, ampak širom Slovenije kot skromen in požrtvovalen človek, revolucionar.

Življenjska pot tovariša Aleksandra Pirherja ni bila lahka. Rodil se je v kmečki družini, kjer niso poznali izobilja. Po smrti očeta, ko je bilo treba preživeti nemajhno družino, se je tovariš Pirher ubadal z inštrukcijami zato, da se je lahko med študijem na učiteljskišči preživiljal v želji, da bi prišel čim prej do kruha. Ko je diplomiral, je ostal brez službe še cela štiri leta in ni zaman napisal v svojem življenjepisu, da je na lastni koži občutil nepoštenost kapitalistične družbe in pokvarjenost ter krivičnost družbenega reda. Šele leta 1938 je dobil svojo prvo službo in prišel na osnovno šolo pri Barbari v Slovenskih goricah.

Vojna ga je zatekla na jugoslovansko-bolgarski meji, kjer je bil ujet in odpeljan v nemško ujetništvo. Po povratku iz nemškega ujetništva, se je leta 1943 vključil v Osvobodilno fronto, bil je vodja diverzantskega voda v Slovenskih goricah, član mestnega odbora Osvobodilne fronte ter mestnega komiteja Komunistične partije v okupiranem Mariboru.

Po osvoboditvi tovariš Pirher dela na prosvetnem področju v okrajnem ljudskem odboru Ljutomer, decembra 1953 pa je bil izvoljen za republiškega ljudskega poslanca.

V zadnjih sedemnajstih letih je bilo vse njegovo delo zavestno usmerjeno. Zanj ni bila nobena naloga pretežka, ni omahoval še v tako težkih trenutkih in njegova predanost je dajala moči drugim. Leta 1955 je bil izvoljen za sekretarja Občinskega komiteja Zveze komunistov Slovenije v Ljutomeru, kjer so znova prišle do izraza vse njegove osebne kvalitete in vrline in vsa njegova ljubežen do ljudi in neomajna vera v našo socialistično graditev. Iz tega dela ga je iztrgala smrt in to v letih, ko bi lahko še mnogo ustvarjal.

V spominu prebivalcev Pomurja bo ostal revolucionarni lik Aleksandra Pirherja živ kot živijo dela viničarja Mavriča, Kerenčiča, Aljaža, Jureševega Cirila in drugih borcev za lepše življenje v teh predelih naše ožje domovine. Aleksander Pirher bo ostal v trajnem spominu tudi med nami in našim ljudstvom. Počastimo njegov spomin z enominutnim molkom. (Ljudski poslanci vstanejo in z enominutnim molkom počaste spomin pokojnega poslanca Aleksandra Pirherja.) Večna slava njegovemu spominu! (Slava.)

Zapisnik današnje seje bo vodil Stane Sotlar. Na skupni seji je bilo ugotovljeno kateri člani Republiškega zbora so opravičili svojo odsotnost.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovarišico Slavico Zirkelbach, da prebere zapisnik. (Zapisnikar, ljudski poslanec Slavica Zirkelbach, prebere zapisnik 14. seje.)

Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na predloge zakonov in odlokov ter sklepa, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet ter glede na predlog mandatno-imunitetnega odbora za odreditev nadomestnih volitev, predlagam za današnjo sejo, da najprej sklepamo o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS, ker o tem kot edini točki dnevnega reda sklepa tudi Zbor proizvajalcev. Zato predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o posebnem šolstvu;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o rejništvu;
5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah ter o njegovem krajevnem območju;
6. sklepanje o odreditvi nadomestnih volitev v 101. volilnem okraju.

Ali obstoja k predlaganemu dnevnemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni pripomb, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Jože Vonta prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti?

Milko Goršič: Sklicujem se na obrazložitev, ki je bila sklepu priložena in sprejemam popravke, ki sta jih predlagala oba odbora ter predlagam, da Republiški zbor predlagani sklep sprejme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Dajem predlog sklepa v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta predlog sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja?

vanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS.

Ugotoviti pa bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o posebnem šolstvu.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Marija Aljančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec Franc Sebjanič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Martin Košir prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Vlado Majhen: Zakon o posebnem šolstvu je v Ljudski republiki Sloveniji prvi predpis, ki okvirno ureja pogoje in oblike vzgajanja in izobraževanja ter poklicnega usposabljanja za vključevanje v proizvodnjo in družbeno življenje otrok in mladostnikov z motnjami ali hibami v telesnem ali duševnem razvoju, ki potrebujejo posebno psihološko, zdravstveno in socialno varstveno obravnavanje.

V LR Sloveniji imamo danes 39 organizacijskih enot, ki se ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem mladine in otrok prizadetih v telesnem ali v duševnem razvoju. V teh ustanovah je 2577 učencev in 351 učiteljev. Poleg teh ustanov, ki jih štejemo v šolski sistem, obstoje še razne organizacijske enote v zdravstveni in socialno varstveni službi, kakor so prehodni domovi, okrevališča za prizadete otroke, vzgojne povetovalnice, ambulatorij za duševno higieno, logopedski ambulatoriji in logopedski oddelki. Primerjava z letom 1939 kaže, da so se zmogljivosti posebnih šolskih ustanov po osvoboditvi več kot petkrat povečale, saj je bilo pred vojno le sedem organizacijskih enot s 475 učenci in 78 učitelji.

Razvoj teh ustanov spremljata po osvoboditvi dve značilnosti. Prva značilnost je v tem, da sta gonilni sili pri ustanavljanju in razširjanju teh ustanov socialno varstvena in zdravstvena služba, v manjšem obsegu pa šolstvo, ker so vse doslej manjkali predpisi, ki bi urejali to pereče vprašanje. Na tem področju so zdravstveni in socialno varstveni predpisi prehiteli šolsko zakonodajo. Druga značilnost je v tem, da so ustanavljali, razširjali in razvijali te ustanove večidel republiški organi. Do prenosa teh ustanov na okraje in občine, je večino ustanov financiral republiški proračun; za investicije pa, ki so bile potrebne za takšno razširitev posebnega šolstva, je prispevala republika okoli 88 % vseh sredstev, medtem ko so prispevali ljudski odbori, okraji in občine vsega 12 %.

Po decentralizaciji, ko so za večino ustanov postali pristojni okraji in le za malenkosten del tudi občine, je nastal precejšen zastoj v posebnem šolstvu,

ker niso bile s predpisi določene obveznosti občin do teh ustanov, ki se v njih vzgajajo in izobražujejo otroci ne le iz ene občine, temveč iz širših območij.

Uvodni zakon k splošnemu zakonu o šolstvu je predvidel v 13. členu, da bodo izdale ljudske republike svoje zakone o posebnih šolah. Predlog zakona o posebnem šolstvu, ki je predložen Ljudski skupščini v razpravo, ima dva osnovna namena. Prvič, da izvedemo reformo tudi v obstoječem posebnem šolstvu in drugič, da z novimi predpisi zagotovimo temu šolstvu nadaljnji razvoj. Pri nadaljnjem razvijanju tega šolstva moramo doseči tolikšne zmogljivosti, da se bodo lahko v njem vzgajali in izobraževali vsi otroci, ki sta jim taka vzgoja in izobrazba potrebni.

Zakon o posebnem šolstvu obravnava otroke z motnjami ali hibami v telesnem ali duševnem razvoju, ki se ne morejo vzgajati in izobraževati v rednih šolah in v rednih vzgojnih in izobraževalnih zavodih. V 1. členu zakona je bilo treba določno povedati, da ne sodijo v posebne šole in v posebne vzgojne in izobraževalne zavode, prvič, otroci, ki imajo lažje motnje ali hibe v telesnem ali duševnem razvoju zaradi katerih jih je še mogoče vzgajati, in izobraževati v rednih šolah. Odpravljanje in ublaževanje takšnih motenj ali hib lahko opravljajo vzgojne posvetovalnice, medicinsko psiho-pedagoški ambulatoriji, logopedski ambulatoriji, ambulatoriji za urjenje motorike in podobni zavodi, kar je predvidel 19. člen tega zakona.

Drugič, ne sodijo v te šole otroci, ki imajo tako težke motnje ali hibe v telesnem ali duševnem razvoju, da vzgoja in izobraževanje sploh nista mogoči. Taki otroci sodijo v posebna zdravstvena ali socialno varstvena zavetišča. In tretjič, ne sodijo sem zanemarjeni in družbi neprilagojeni otroci, za katere bodo izdani posebni zvezni predpisi po 65. členu splošnega zakona o šolstvu.

Sekretariati Zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo, za zdravstvo ter za socialno politiko in komunalna vprašanja so v letošnjem letu predpisali pravilnik o kategorizaciji in evidenci otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Evidenco in kategorizacijo otrok bodo opravljale posebne strokovne komisije. Tako izvedena kategorizacija bo napotilo za starše v katero izmed posebnih šol naj vpišejo otroka.

Zakon o posebnem šolstvu je dokaj kratek, ker ne obsega vseh predpisov, ki se bodo uporabljali v posebnem šolstvu. Poleg tega zakona bodo namreč v posebnem šolstvu veljali tudi predpisi za redno šolstvo. To posebej poudarja 5. člen zakona o posebnem šolstvu, ko pravi: »Kolikor ni s tem zakonom drugače določeno, se predpisi o posameznih vrstah šol in vzgojnih ter izobraževalnih zavodov primerno uporabljajo tudi za ustrezne vrste posebnih šol.« Zakon teh predpisov ne ponavlja, temveč našteva posebnosti in izjeme, ki so potrebne pri vzgoji in izobraževanju otrok z motnjami ali hibami. Vse te posebnosti in izjeme pomenijo v bistvu določena odstopanja od predpisov za redne šole, kolikor je to potrebno glede na značaj in vlogo posebnih šol.

Organizacija posebnega šolstva, ki jo določa 7. člen tega zakona je smiselno povzeta iz 5. člena splošnega zakona o šolstvu. Tako se sistem posebnega šolstva bistveno ne razlikuje od rednega šolskega sistema, kjer razvrščamo posebne šole tako kot redne in sicer po namenu izobraževanja ter ne nosijo imen po motnjah ali hibah, ki jih imajo otroci. Sodimo, da je pravilno in humano, če tudi te šole označimo z njihovo družbeno funkcijo in strokovno usmerjenostjo.

Zakon o posebnem šolstvu razvršča ustanove za vzgojo in izobraževanje otrok z motnjami ali hibami v naslednje vrste:

1. posebne zavode za predšolsko vzgojo,
2. posebne osnovne šole,
3. posebne strokovne šole in
4. posebne vzgojne in izobraževalne zavode.

Posebni zavodi za predšolsko vzgojo pripravljajo predšolske otroke za nadaljnje vzgajanje in izobraževanje v posebni osnovni šoli. Poglavitna naloga teh zavodov pa je, da začnejo v najvažnejši otroški dobi odpravljati otroku motnje ali hibe.

V posebnih osnovnih šolah dobivajo šolo obvezni otroci splošno osnovno izobrazbo. S tem zakonom postaja obvezno šolanje otrok v posebni osnovni šoli.

V posebnih strokovnih šolah se izobražujejo in usposabljuje otroci za tiste poklice, ki najbolj ustrezajo njihovim nagnjenjem in sposobnostim. Posebne strokovne šole morajo omogočati otrokom, da se bodo koristno in aktivno vključevali v gospodarsko in družbeno življenje.

Posebni vzgojni in izobraževalni zavodi zbirajo otroke s hudimi motnjami ali hibami ter jih usposabljuje in privajajo na delo. V teh zavodih se zbirajo otroci, ki so tako hudo prizadeti v telesnem ali v duševnem razvoju, da ne morejo obiskovati posebnih osnovnih in posebnih strokovnih šol.

Pri organizaciji posebnega šolstva moramo posebej poudariti razliko med rednim in posebnim šolstvom. Šole in zavodi v rednem šolstvu so večinoma čiste in samostojne prosvetne ustanove, medtem ko se v splošnem šolstvu nenehno in globlje prepleta sodelovanje teh šol z zdravstvenimi, socialno skrbstvenimi in drugimi službami. Zato je predvidel zakon v 7. členu tudi organiziranje posebnih šol v sestavu zdravstvenih in socialnih zavodov. V primerjavi z rednimi šolami so posebne šole v resničnem pomenu besede kombinirane ustanove takih družbenih in strokovnih služb, ki lahko prispevajo svoj delež k usposabljanju prizadetih otrok za življenje.

Značilnosti zakona o posebnem šolstvu. Zakon govori v 2. členu o smotrih vzgoje in izobraževanja v posebnih šolah ter jim nalaga dolžnost, da jih dosegajo kolikor je to mogoče glede na motnje ali hibe v telesnem ali duševnem razvoju otrok. Pogojnost, kolikor je to mogoče, je utemeljena, ker je razumljivo, da telesno ali duševno prizadeti otroci ne morejo vedno sprejemati istih količin in kakovosti znanj kakor normalno razviti otroci. V tem členu se dodajajo posebnim šolam nove naloge, kot odpravljanje in ublaževanje motenj ali hib ter skrb za primerno strokovno usposobljenost, s katero bi se mogli otroci koristno in aktivno uveljaviti v gospodarskem in družbenem življenju. Ta naloga je izredno pomembna za prizadeto mladino. V tej mladini se povsem prirodno poraja občutek manjvrednosti in zapostavljenosti. Ublažiti ali docela odpraviti pa ga je mogoče le, če se otroci usposobijo za delo v tolikšni meri, da se počutijo enakovredni z drugimi člani družbe.

Ideja socialističnega humanizma je posebej izražena v 3. členu, ki obvezuje šole, da skrbijo za pravilen odnos družbenega okolja do otrok in za nemoteno vključevanje otrok v družbeno življenje. Čeprav se odnosi med ljudmi v pospešenem razvoju naše socialistične skupnosti nenehno humanizirajo, je prav, da na pravilne odnose zakon še posebej opozarja, kar velja zlasti za mladino, ki se često zaradi mladostne nepremišljenosti ne zaveda krivic in posledic, ki se rode v otrocih, če postanejo njihove prizadetosti predmet posmeha ali očitka.

Z 9. členom tega zakona se uvaja obvezno šolanje otrok z motnjami ali hibami v telesnem in duševnem razvoju, in sicer v posebnih osnovnih šolah. Če posebne osnovne šole ni v kraju otrokovega prebivališča, se mora vpisati v najbližjo ustrezno posebno osnovno šolo. S tem nalaga zakon občinam obveznost, da vključijo vse prizadete otroke v posebne osnovne šole. Kjer posebnih osnovnih šol ni, jih bodo morale občine postopoma ustanavljati. S tem se kajpada nalagajo nekaterim občinam nove materialne obveznosti. V povprečju je posebno šolanje duševno ali telesno prizadetega otroka tri in polkrat dražje v posebni šoli, kakor šolanje zdravega učenca v redni šoli iste vrste. Če pa se šola prizadeti učenec v zavodu za posebno vzgojo, se stroški šolanja skoraj še podvojijo. Vendar pa se stroški za šolanje v posebni šoli amortizirajo že v sedmih letih, pri gojencih zavodov za posebno vzgojo pa v desetih letih, če se na primer zaposlijo kot nekvalificirani delavci v proizvodnji. Potemtakem povrne vsak habilitirani učenec v svoji produktivni dobi tri in polkrat investicijo, ki jo je zanj vložila družbena skupnost. Pri tem ni treba posebej poudarjati moralno-političnega učinka, ki je večji kakor finančen, čeprav ni računsko izmerljiv. Sedaj pa pretežno večino nehabilitiranih prevzamejo občinske socialno varstvene službe, zlasti po smrti staršev in jih preživljajo vse življenje. Največ težav imajo z njimi zato, ker jih zaradi zamujenega šolanja in zamujenega strokovnega usposabljanja ne morejo vključiti v redno delo.

Zakon je prežet s težnjo, da bi se izkoristile vse možnosti za to, da bi prizadeti otroci uspešno končali obvezno šolanje. K temu cilju teže vsi izjemni ukrepi in izredne oblike pomoči otrokom v posebnih šolah. Na primer, organiziranje pripravljalnega razreda v posebni osnovni šoli, če se ugotovi večje število otrok, ki ne morejo slediti pouku v prvem razredu. Organiziranje posebnih skupin za otroke, ki zaradi duševne neuravnovešenosti ne morejo slediti pouku ali ga občutno motijo. Organiziranje posebnih oblik pomoči in izpitov za učence, ki niso končali posebne osnovne šole do izpolnjenega 17. leta starosti. Na podoben način rešuje zakon tudi strokovno usposabljanje in izobraževanje prizadete mladine. Predvideva na primer, da se bodo učenci vpisovali v posebne strokovne šole pred 18. letom, dopušča pa vpisovanje tudi starejšim, če je to za njihov razvoj potrebno in koristno in če to dopuščajo zmogljivosti posebnih strokovnih šol. 16. člen dovoljuje, da lahko traja pouk na posebni strokovni šoli dalj ali manj časa kot na ustrezni vrsti redne strokovne šole. Po 17. členu tega zakona se lahko organizirajo za starejše učence posebne učne enote in izvaja pouk po posebnem učnem načrtu. Kakor vse redne šole, tako so tudi posebne strokovne šole dolžne organizirati usposabljanje za odrasle z motnjami ali hibami. Očitna je torej težnja, da bi posebne strokovne šole z uresničitvijo zakonskih določb usposobile prizadeto mladino za udeležbo v gospodarskem in družbenem življenju.

Od 23. do 28. člena obravnava zakon sprejeme, prestopne in odpuste učencev. To delo je v posebnih šolah dokaj kočljivo zaradi občutljivosti staršev, ki imajo take otroke. Neizpodbitna je resnica, da starši s povečano ljubeznijo negujejo prizadete otroke in so globoko zaskrbljeni za njihovo prihodnost. Zakon upošteva to dejstvo in skuša zavarovati otroke in starše pred samovoljo in kolikor je to le mogoče, preprečiti spore. Sprejeme, prestopne in odpuste učencev daje zakon v roke strokovnim komisijam, ki jih bodo sestavljali strokovnjaki iz pedagoškega, zdravstvenega in socialnega področja. Strokovno, pri

tem pa kolektivno odločanje je najboljše poročstvo, da se prepreči individualna samovolja in da se utrdi zaupanje staršev v posebne šole.

Iz celotnega besedila zakona je razvidno, da se organizacija vzgojnega in izobraževalnega dela močno prilagaja posebnostim, ki jih narekujejo prizadetosti otrok. V členih od 29. do 32. je predpisano, da morajo biti predmetniki in učni načrti prilagojeni vrstam in stopnjam motenj oziroma hib. Pouk v posebnih šolah ne bo potekal samo v oddelkih, ampak po potrebi tudi v manjših enotah in skupinah, in to zato, da bi se omogočilo individualno delo z otroci. Zakon predvideva tudi svojevrstne učne knjige, učila in druge pripomočke za posebne šole. Splošni zakon o šolstvu in zakon o osnovni šoli obravnava učence kot samostojne individualnosti, zato postavljata tudi zahteve po diferenciranih vzgojnih in izobraževalnih postopkih. Če upoštevamo to načelo pri normalno razvitih otrocih, potem ga moramo uporabljati pri prizadetih še z večjim poudarkom.

Zakon predpisuje za učno in vzgojno osebje na posebnih šolah poleg splošne kvalifikacije tudi strokovno specializacijo za delo na ustrezni vrsti posebnih šol. Med učno in vzgojno osebje uvršča tudi specializirane zdravstvene in socialne delavce, ki jih prišteva k članom učiteljskega zbora. Do celovite in popolne podobe prizadetih otrok ne morejo priti samo pedagoški delavci s svojimi metodami in sredstvi, ker izvirajo telesne in duševne motnje ali hibe iz mnogovrstnih vzrokov, ki so lahko tudi zdravstvenega ali pa socialnega značaja. Zato je skupno strokovno delo pedagoških, zdravstvenih in socialnih delavcev neogibno potrebno.

Zakon predvideva tudi domove posebnih šol kot vzgojne in varstvene ustanove za prizadete otroke. Domovi posebnih šol so potrebni v mestih in industrijskih središčih za otroke, katerih oba starša sta zaposlena. V domovih bodo morali najti prebivališče tudi otroci iz oddaljenih krajev, kjer ne bo mogoče zaradi majhnega števila prizadetih otrok ustanavljati posebnih šol v vseh krajih, kjer so sedaj redne osnovne šole. Ker se v zvezi z domovi odpira vprašanje plačevanja oskrbnin, določa 37. člen, da plačujejo oskrbnino starši oziroma otrok iz svojega premoženja. Otrokovo premoženje je obseženo zato, da se ne bi prizadetih otrok izločalo pri dedovanju zlasti na vasi. Če prej omenjena sredstva ne zadostujejo za oskrbnino, iščejo starši ali pa socialnovarstveni organi občine druge vire, sicer pa mora oskrbnino oziroma njen del plačati občina.

Zakon o posebnem šolstvu je nov dokaz skrbi in humanosti socialistične skupnosti za človeka. V tem zakonu gre za tisti del mladega rodu, ki se mora kljub telesnim in duševnim pomanjkljivostim boriti in učiti, da bi se povzpeli na raven zdravih in sposobnih ljudi. Gre za mladi rod, ki bi hotel postati enakovreden pri delu in enako odgovoren pred družbo za svoja ravnanja. Družbena skupnost mu mora omogočiti, da premaga posledice svojih telesnih in duševnih tegob.

Izvršni svet sodi, da je treba z zakonom zagotoviti nadaljnji napredek posebnega šolstva in predlaga skupščini, da ga sprejme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Ali se Izvršni svet strinja s spremembami, ki jih predlaga zakonodajni odbor?

Vlado Majhen: Se strinja.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Po 90. členu poslovnika se mora zbor izjasniti, ali naj čitamo predložene predloge zakonov, ali naj jih ne čitamo? (Glasovi iz poslanskih klopi: Ne čitamo!)

Predloženi predlog zakona o posebnem šolstvu dajem v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor predlog zakona o posebnem šolstvu soglasno sprejel.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS v enakem besedilu kakor Republiški zbor.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Lojze Piškur prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec Tomo Brejc prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Stanek Brečko prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil, ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti?

Ada Krivic: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Od časa, ko je bil sprejet zakon o ustanovitvi šole za socialne delavce leta 1955, je nagli razvoj gospodarske in družbene graditve, razvoj delavskega in družbenega samoupravljanja ter komunalnega sistema prinesel nove zahteve in ustvaril nove pogoje za področje socialne politike v širšem in ožjem smislu.

Hitrejši razvoj proizvajalnih sil in produktivnost dela neposrednega proizvajalca je pogojen z istočasno povečano družbeno skrbjo za delovnega človeka in njegovo družino. Socialna politika, ki jo je formuliral program Zveze komunistov Jugoslavije v poglavjih o družbeni in ekonomski ureditvi in še posebej v poglavju o socialni politiki, se razteza na vsa tista področja dejavnosti, ki v najširšem smislu besede skrbe za delovnega človeka. To so predvsem zdravstvena zaščita, vzgoja in izobraževanje, socialno zavarovanje, zaščita dela in delovnih odnosov, skrb za življenjske pogoje družine, skrb za otroke in mladino, stanovanjska in komunalna politika in socialno varstvo v ožjem smislu. Taka socialna politika pravzaprav ni reševanje socialnih problemov, ki so posledica starega kapitalističnega sistema, niti samo zaščita invalidov in reševanje problemov borcev in drugih ožjih socialnih problemov, ampak nastopajo v naši družbi vedno novi specifični socialni problemi.

Nagli tempo gospodarskega in družbenega življenja poraja z vsakim dnem nove socialne probleme kot posledico industrializacije, kot posledico nagle spremembe strukture prebivalstva, širokega zaposlovanja žensk, velikih sprememb v družbenih odnosih in drugo. Za njihovo uspešno reševanje pa često ne zado-

stuje splošna skrb za človeka in ukrepi za izboljšanje življenja državljanov, temveč so za to potrebne tudi socialne službe.

Pri tem je poleg ustvarjanja materialne baze za razvoj socialnih služb najvažnejši subjektivni činitelj, to je sodelovanje čim širšega kroga državljanov pri vsakodnevem reševanju teh vprašanj v okviru organov delavskega in družbenega samoupravljanja, političnih in družbenih organizacij na specifičnih področjih njihove dejavnosti. Prav družbene organizacije: Zveza borcev, Zveza vojaških vojnih invalidov, Zveza ženskih društev, Zveza prijateljev mladine, sindikat, Rdeči križ, razna strokovna združenja, nosijo glavni delež za razvijanje družbenega interesa pri reševanju teh problemov. Tako pri izvajanju socialne politike sodelujejo in se dopolnjujejo delavski svet in komuna z organi družbenega samoupravljanja, političnimi in družbenimi organizacijami ter organi javne uprave.

Druga značilnost pri izvajanju socialne politike pri nas je, da nam mnogi ekonomski in družbeni pogoji že ustvarjajo določene možnosti, da dajemo poudarek preventivnemu socialnemu delu, čeprav smo tu šele na začetku poti. Čim več bo razvitih preventivnih oblik, na primer varstva otrok in mladine v varstveno vzgojnih ustanovah, v stanovanjskih skupnostih in raznih oblik pomoči družini v okviru uslužnostnih servisov, pomoči starim, bolnim, invalidnim in defektnim osebam preko socialnih servisov v okviru stanovanjskih skupnosti, manj bo potrebno socialno varstvene kurative. Saj nam izkušnje na drugih področjih govore, da vsako naknadno reševanje zahteva vedno večje družbene datjave.

Oblike socialnih služb in metode dela so pri nas šele v začetnem razvoju, saj nimamo še dovolj lastnih izkušenj. Metode socialnega dela pri nas se morajo razvijati v skladu z našimi družbenimi potrebami, perečo družbeno problematiko in ekonomskimi pogoji. Pri nas se delovni človek nahaja v popolnoma novih pogojih. Sam je aktiven činitelj pri urejanju in reševanju svojih problemov. Na zahodu delujejo socialne službe v drugem družbenem sistemu, zato nam lahko vsako nekritično prenašanje tujih izkušenj in metod samo škoduje.

Naloge socialnih služb so predvsem v tem, da pravočasno analizirajo in opozarjajo na določene probleme socialnega značaja, da s preventivnim delom in ukrepi preprečijo, da ne pride do nesocialnih pojavov. Nadalje, sodelovanje z ustreznimi službami pri varstvu posameznih kategorij ljudi, ki so potrebni posebne družbene pomoči. In končno, individualno delo s posamezniki, ki so zaradi fizičnih ali psihičnih težav ali asocialnih deliktov prišli v nasprotje s svojo okolico in so potrebni posebne pomoči, da najdejo spet svoje mesto v družbi.

Težišče tega dela je danes pri nas na področju javne uprave v občinskih ljudskih odborih, kjer smo prav sedaj v začetku prenašanja socialnih služb iz upravnih organov ljudskih odborov na posebne socialne centre. Posebni socialni centri v okviru ljudskih odborov in kadrovske socialne službe v podjetjih, so nove oblike dela, ki sedaj nastajajo pri nas. Naloga socialne službe v podjetjih je, da s sindikati in ustreznimi službami proučuje, predlaga in dela na reševanju vprašanj, ki so za proizvajalca in njegovo družino, njegovo počutje in s tem za njegovo storilnost posebnega pomena.

Med ta vprašanja spada nedvomno stanovanjsko vprašanje, vprašanje prehrane, rekreacije, medsebojnih odnosov, zaščita žena in mater, žena samohranilk, skrb za mlade delavce in vajence, ki prihajajo iz dežele in njihova adaptacija

na novo sredino, skratka vsa vprašanja, od katerih ugodne rešitve je odvisna večja storilnost posameznega proizvajalca.

Politiko o vsem tem vodi delavski svet oziroma v komuni občinski ljudski odbor. Naloga socialne službe pa je, da predlaga delavskemu svetu oziroma ljudskemu odboru ukrepe za reševanje teh vprašanj.

Razen teh področij se formirajo socialne službe v zavodih za socialno zavarovanje, v resoru notranjih zadev, zlasti še sedaj pri izvajanju noveliziranega kazenskega zakonika in uvedbi strožjega nadzora nad mladoletniki, nadalje v zdravstvenih zavodih, porodnišnicah, v sklopu komisije za dovoljevanje splavov, psihiatrični kliniki in drugih, nadalje v zavodih za rehabilitacijo, profesionalni in socialni adaptaciji invalidov in defektnih oseb, v domovih za vzgojo zane-marjene mladine in drugje.

Razen teh pa se pojavlja potreba po socialnih delavcih na novih področjih, predvsem v šolstvu, varstveno vzgojnih ustanovah, stanovanjskih skupnostih, družbenih organizacijah in drugje.

Pri vsem tem pestrem in razgibanem reševanju socialnih problemov pa je izredno važno mesto socialnega delavca kot strokovnega delavca. Socialni delavec je strokovni delavec za vprašanja o katerih odločajo ljudje v delavskih svetih, družbenih organih in družbenih organizacijah in drugi, ki sodelujejo pri izvrševanju socialnih akcij.

Socialni delavec dela često v ekipnem — teamskem sestavu raznih strokovnjakov, zdravnikov, pedagogov, psihologov, statistikov in drugih. Posreduje sliko družbenih ekonomskih pogojev v katerih živi prizadeta oseba in pomaga sanirati okolje iz katerega prihaja ter ureja odnose prizadete osebe z okolico.

Zato zahteva profil socialnega delavca, da razume našo splošno politiko in politiko komun, hkrati pa da gleda posamezne pojave skozi prizmo naših socialnih odnosov.

Da lahko socialni delavec poleg individualnega dela proučuje in analizira socialne probleme, daje strokovne ocene za posamezne socialne probleme, predlaga in svetuje ukrepe za njihovo rešitev, mora biti politično razgledan in organizacijsko sposoben, da opozori in mobilizira družbene organe za izvedbo določenih socialnih akcij.

Pri reševanju individualnih primerov pa mora znati uporabiti vse obstoječe možnosti in obvladati posebno metodo dela v pristopu k človeku in njegovim problemom.

Taka vloga socialnega delavca v našem družbenem življenju zahteva visoko izobražen strokovni kader, ki mora biti v prvi vrsti razgledan družbeni delavec, hkrati pa strokovnjak, ki razen upravno pravne prakse pozna tudi osnove ekonomike, socialne politike, sociologije, psihologije, razvoj družbenih odnosov in in drugih panog, da lahko uspešno izvršuje svoje zahtevno delo.

Pri nas se postopoma oblikuje profil socialnega delavca za razna področja, za delo v upravnih službah ljudskih odborov, v zdravstvu, šolstvu, sodstvu, resoru notranjih zadev, socialnih zavodih, gospodarskih organizacijah in drugod.

Šola za socialne delavce je doslej izoblikovala polivalenten tip socialnega delavca. Slušatelji so se šolali po enotnem programu ne glede na različna področja, ki so jih štipendirala. Zadnji dve leti pa se je v praksi izrazito pokazala potreba, po vsaj delno specializiranem znanju, ki ga naj dobi slušatelj že med šolanjem. Zato je že v lanskem letu šola organizirala za svoje študente in diplomante posebne specializirane seminarje, v katerih jim je posredovala

specialno snov, ki ni zajeta v učnem programu za delo na posameznih področjih, za področje ljudskih odborov, gospodarstva in resora notranjih zadev. Z novim zakonom pa je družbenim organom šole omogočeno to reševati s posebnimi — specialnimi oddelki.

Šola z ustreznimi činitelji proučuje možnost podiplomskega študija in specializacijo zdravstvenih in prosvetnih kadrov na področju socialnega varstva.

V redni program šole za medicinske sestre se bo vnesel določen del študijskega programa Višje šole za socialne delavce in se s tem omogočilo hitrejšo usposabljanje kadrov za socialno delo na področju zdravstva pri nas.

Potrebe po kadru rastejo skoraj dnevno. Ob ustanovitvi se je predvidevalo okoli 950 kadra, sedaj potrebujemo po grobih orientacijskih podatkih okoli 3000 tega kadra.

Doslej je na šoli za socialne delavce diplomiralo 122 slušateljev. Od tega je zaposlenih 60 v ljudskih odborih oziroma njihovih organih, 36 na socialno zdravstvenih vzgojnih zavodih, 12 na področju notranjih zadev in 14 v gospodarskih organizacijah.

Za letošnji vpis na šolo je bilo veliko zanimanje. Od 156 kandidatov je bilo sprejetih 117 rednih in izrednih slušateljev. Od tega na oddelek za socialno delo v gospodarskih organizacijah 28 rednih in 20 izrednih sušateljev.

Preko 90 % slušateljev že ves čas obstoja šole prihaja neposredno iz delovnega razmerja, kar ustreza profilu tega kadra, ki zahteva razen drugih lastnosti določeno zrelost, življenjsko izkušnost in organizacijske sposobnosti. Povprečna starost slušateljev se giblje med 30 in 35 let.

Poseben problem predstavlja štipendiranje tega kadra, ki prihaja direktno iz delovnega razmerja. Po zakonu o javnih uslužbencih sme izredni plačani dopust uslužbenca trajati največ eno leto, kasneje morajo slušatelji prekiniti delovno razmerje, njihove prejemke pa določa zakon o štipendijah. S tem so občutno prizadeti ne le slušatelji, temveč tudi njihove družine, ki ostajajo na ta način nepreskrbljene. Izvršni svet bo proučil to vprašanje v zvezi z razpravo o politiki štipendiranja pri nas.

Ljudski odbori često niso vodili resne kadrovske politike pri izbiri kadrov za to šolo. V želji, da čim več kadra, ki že doslej dela na področju socialnih služb, pridobi potrebne kvalifikacije, so pošiljali ljudi, ki niso dorasli velikim obveznostim, ki jih nalaga študij na tej šoli. Zato se v prihodnje priporoča tistim, ki štipendirajo, da so pri izbiri štipendistov bolj natančni in upoštevajo, da je vloga socialnega delavca kot visoko kvalificiranega delavca zelo odgovorna in delikatna ter zahteva zrele in sposobne ljudi, ki ustrezajo tej nalogi.

Pregled kadra, ki dela v upravnih organih okrajnih in občinskih ljudskih odborov, opozarja, da se je posvečala premajhna pozornost strokovni izobrazbi uslužbencem socialnega varstva.

Ozka sistemizacija delovnih mest v socialnih službah upravnih organov okrajev in občin te probleme še povečuje. To vprašanje postaja tem bolj pereče, ker prihajajo na ljudske odbore nove naloge s področja varstva borcev NOB, rehabilitacije invalidnih oseb, uvedba službe strožjega nadzora nad mladoletniki, izvajanje novega zakona o rejništvu, zakona o posebnem šolstvu in druge.

Višja šola za socialne delavce bo šele sedaj v stanju, ko je dobila ustrezne učne prostore organizirati občasni študij za tisti kader, ki dela v socialnih službah, pa nima možnosti za redni niti za izredni študij na višji šoli za socialne delavce.

Predpisi, ki so bili izdani ob ustanovitvi šole so povsem zastareli. Zato je zakon o Višji šoli za socialne delavce nujen. Šola se z novim zakonom preimenuje v Višjo šolo za socialne delavce. S tem bo urejen njen status ustrezno intencijam nove organizacije višjega šolstva pri nas, njen rang pa seveda povsem izenačen z drugimi višjimi šolami pri nas.

Naš vzgojni zavod je že doslej deloval kot višja šola, vendar ni dobil tega naziva, čeprav je bila diplomantom že leta 1957 priznana višja strokovna izobrazba.

Novi zakon vsklajuje organizacijo in delo šole z osnovnimi načeli resolucije Zvezne ljudske skupščine o strokovni izobrazbi kadrov, sprejete junija 1960.

Od bistvenih problemov šole rešuje novi zakon predvsem naslednje:

Notranje poslovanje Višje šole za socialne delavce urejajo pravila šole, ki jih sprejme šolski odbor, potrdi pa Izvršni svet kot ustanovitelj. Na šoli je s pravili šole mogoče ustanavljati oddelke. Začasno sta sedaj dva oddelka, ki omogočata dvosmerni študij, namreč oddelek za socialne delavce v upravnih službah in oddelek za socialne delavce v gospodarskih organizacijah.

V skladu z omenjeno resolucijo Zvezne ljudske skupščine se daje v novem zakonu večja samostojnost vodstvenim organom šole, šolskemu odboru in učiteljskemu zboru.

Z omenjenimi in drugimi določbami zakona približujemo tudi po organizacijski strukturi status Višje šole za socialne delavce prvi stopnji univerzitetnega študija. Posebno pomembno pa je delo, ki prav sedaj teče za vskladitev učnega načrta šole v smislu prvostopnega študija na ustreznih fakultetah.

Tako bo tudi naša organizirana šola dala svoj prispevek k novi, svobodnejši fiziognomiji visokih šol, ki naj omogoči hitrejše usposabljanje kvalitetnih kadrov za vsa področja naše družbe, tako tudi za področja socialne politike, ki je bilo doslej precej zanemarjeno oziroma nerazvito.

Enakomeren razvoj šole od njene ustanovitve leta 1955 dalje je omogočil, da je šola postopoma razvijala in uvajala elemente in oblike, ki jih s predloženim zakonom uzakonjujemo in s tem potrjujemo dosedanje uspešno praktično delo šole. Ko bo zakon sprejet bo omogočeno, da stroka socialnega delavca doseže takšno strokovno raven, ki jo zahteva položaj socialnega delavca v današnjem družbenem sistemu ter da na najrazličnejših delikatnih področjih naših socialnih odnosov dokaže svojo polno življenjsko upravičenost.

Zato predlagam v imenu Izvršnega sveta, da Ljudska skupščina LRS predlog zakona o Višji šoli za socialne delavce sprejme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo k predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za ta predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel zakon o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o rejništvu.

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec Poldek a Skrbiš prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec **N e r i n o G o b b o** prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec **V e r a K o l a r i č**, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog zakona je Izvršni svet pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

A d a K r i v i c: S predloženim zakonom o rejništvu posegamo v eno doslej neurejenih področij družinske zakonodaje, urejamo namreč obvezno družbeno evidenco in nadzor nad otroki, ki žive v drugih družinah.

Predlog zakona ureja prav to materijo in s tem izpolnjuje občutno vrzel v naši družinski zakonodaji. Doslej namreč niso bili v obvezni družbeni nadzor zajeti vsi otroci, ki žive v drugih družinah, temveč le oni, ki so jih oddali v oskrbo organi socialnega varstva.

Po nepopolnih podatkih je vseh otrok v Sloveniji, ki žive v drugih družinah preko 4000. V tem številu so zajeti otroci, ki so jih oddali v druge družine skrbstveni organi, takih je preko 1400, to so otroci brez staršev, kakor tudi otroci, ki iz kakršnihkoli razlogov ne živijo v lastni družini.

Drugo skupino tvorijo otroci, ki jih oddajo rejniškim družinam starši sami. Tu gre za otroke, predvsem iz mestnih družin, ko so starši zaradi slabih stanovanjskih razmer, bolezni v hiši, zaposlitve in podobnih razlogov, prisiljeni začasno oddati otroka v oskrbo sorodnikom ali v druge družine. Število teh otrok doslej ni bilo evidentirano.

Naslednjo skupino pa tvorijo šolo obvezni otroci v kmetijskih predelih, predvsem v okrajih Maribor, Celje, Murska Sobota in Novo mesto, ki jih starši oddajo v druge družine služiti za pastirje. Po podatkih posebne ankete je v Sloveniji preko 1800 takih otrok v starosti od 7—15 let, ki služijo v tujih družinah za hrano, stanovanje, za obleko oziroma proti denarni odškodnini. Večina teh otrok ima oba roditelja, le 3 % njih je brez staršev.

Po podatkih ankete je razvidno, da ti otroci neredno obiskujejo šolo, tako da jih 33 % ponavlja razred. Često menjavajo družine in je po končani osemletki njihovo strokovno usposabljanje zelo ogroženo. Tudi zdravstveno stanje teh otrok je nekontrolirano, ker so brez stalnega zdravniškega nadzorstva.

Mislim, da že sami podatki, ki sem jih navedla, dovolj jasno utemeljujejo nujnost izdaje zakonskega predpisa, ki naj ta pereča vprašanja enotno ureja, vendar tako, da ne bi oviral oziroma onemogočal dosedanjega normalnega reševanja teh vprašanj v primerih, ko so starši za krajši čas prisiljeni oddati otroka v drugo družino, niti da bi neutemeljeno posegal v sfero odnosov teh obveznosti in pravic med starši in otroci, ki so urejeni v temeljnem zakonu o razmerjih med starši in otroci.

Razvoj oblik otroškega varstva v Sloveniji, kjer imamo pod družbenim varstvom sedaj že preko 14 000 otrok, dokazuje nedvomno prednost otroškega varstva v rejniških družinah pred domsko oskrbo. V družinskem vzdušju so namreč dane boljše možnosti, da se otroci normalno razvijajo. To stališče je bilo tudi kot znanstveno utemeljeno načelo sprejeto med sklepe I. Svetovnega kongresa za varstvo otrok v Zagrebu leta 1954. Domska zaščita otrok naj se

omejuje le na najnujnejše specialne probleme, ki jih zahtevajo socialni, zdravstveni ali vzgojni oziri.

Kljub navedenim ugotovitvam pedagoške teorije in prakse pa lahko ugotovimo, da se oblike rejništva pri nas doslej še niso dovolj uveljavile. Med glavnimi vzroki takega stanja lahko navedemo zlasti pomanjkanje predpisov, prenikne prispevke za oskrbovanje otrok in pomanjkanje strokovno usposobljenega kadra, ki bi izvajal naloge skrbstvenih organov.

Predlog zakona določa tako pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz rejniških razmer, ki jih započne po svoji pristojnosti skrbstveni organ, kakor tudi tiste, ki izhajajo iz rejniškega razmerja, ki nastanejo s tem, da dajo otroka v oskrbo starši sami.

Zakon poudarja veliko obveznost in interes, ki ga ima naša socialistična družba za pravilen telesni, duševni in moralni razvoj otrok, ki žive v rejništvu. Zakon obvezuje komuno kot temeljno politično teritorialno enoto, da posveti vso potrebno skrb nad izvajanjem skrbi za nego, vzgojo in oskrbo otrok, ki morajo živeti v drugih družinah.

Nadzorstvo nad rejništvom izvajajo pristojni skrbstveni organi, to so sveti za socialno varstvo oziroma varstvo družine in ustrezni upravni organi. To delo opravljajo ob sodelovanju in pomoči šolskih, zdravstvenih in drugih ustanov in služb ter družbenih organizacij, ki delajo na področju varstva otrok in družine, predvsem Zveze prijateljev mladine, Rdečega križa, Zveze ženskih društev, Zveze borcev, fizkulturnih organizacij in drugih. Navedene družbene organizacije in društva sodelujejo predvsem s tem, da predlagajo ukrepe za izboljšanje pogojev življenja otrok v drugih družinah ter signalizirajo ugotovljene slabosti in nepravilnosti odgovornim organom.

Doslej so družbene organizacije v glavnem le iskale in izbirale družine, — to je bila tudi najaktualnejša naloga — manj pa so se angažirale pri problemih duševnega, zdravstvenega in telesnega razvoja otroka samega. V prihodnje lahko pričakujemo preusmeritev težišča dela družbenih organizacij v tej smeri.

V predlogu zakona se posebno ne navaja obveznosti zdravstvenih šolskih in drugih organov, ustanov in služb, ker je to zajeto v drugih predpisih, predvsem v zakonu o osnovni šoli. Pač pa bodo podrobni predpisi za izvrševanje tega zakona zajeli tudi te naloge.

Prav tako je vprašanje skrbstvenega organa urejeno z drugimi predpisi. V posameznih členih zakona je prišlo močno do izraza osnovno načelo pri varstvu otrok, to je interes otroka. Ta interes se ščiti tako, da se otrok odvaja iz lastne družine le v najnujnejših primerih, ko ni bilo mogoče sanirati razmer v njegovi družini. Za oddajo otroka v drugo družino je treba dobiti privoljenje staršev in skrbeti ter omogočiti otrokom stalen kontakt s starši. Zato se skuša namestiti otroka v družino, ki živi kolikor mogoče v bližini staršev oziroma na področju pristojnega skrbstvenega organa.

V zakonu je dan poseben poudarek skrbni izbiri rejniške družine. Tu je poudarjena njena družbeno politična usmerjenost. Izbrati je treba takšno družino, ki bo otroku čimbolje nadomeščala dom, mu zagotavljala normalen razvoj, to je, potrebno nego in oskrbo, delovno in moralno vzgojo ter roditeljsko toplino.

Posebej je tudi poudarjena važnost primernega okolja, ki se kaže zlasti v tem, da je omogočeno primerno šolanje in zdravstvena oskrba otroka, kakor tudi zlasti možnost nadaljnjega strokovnega izobraževanja.

Sedanji podatki kažejo, da je večina, to je 60 % rejniških družin na podeželju. Socialna struktura rejniških družin pa se počasi spreminja v korist uslužbenskih in delavskih družin. Zakon ne upošteva več strnjenih rejniških kolonij, ki so se pokazale v praksi kot neprimerne.

Zakon predvideva, da skrbstveni organ sklene z družino pismeno pogodbo, kjer so fiksirane obveznosti družine in višina prispevka za oskrbnino otroka. Ker je bila doslej rejnina izredno nizka, namreč od 1800 do 8000 din, bo verjetno s posebnimi predpisi treba določiti kriterije, da bi se rejnina primerno dvignila na ustrezno višino, vsekakor dokaj višjo od sedanje. Skratka, zakon daje ob striktni in precizni zagotovitvi osnovnih interesov ogroženega otroka, občinskimi organom in družbenim organizacijam široke možnosti za razvijanje pozitivne in vsestranske iniciative pri reševanju nastalih problemov v zvezi z otroki, ki so dani v oskrbo drugim družinam.

Poleg primerov rejništva, ki jih odredi pristojni skrbstveni organ, predvideva predlog zakona o rejništvu tudi primere rejništva otrok, ki bi jih dali v rejništvo sami starši. V takih primerih bi morali starši zaradi družbenega nadzora nad vsemi otroci v rejništvu — o oddaji otroka v rejništvo — najkasneje v 30 dneh obvestiti pristojni skrbstveni organ. Starši sami ne bi smeli dati v rejništvo otrok takim družinam, v katerih bi bile enemu od zakoncev odvzete roditeljske pravice ali bi sicer po zakonu ne mogel biti skrbnik. Pristojni skrbstveni organi bi morali obvezno nadzirati tudi rejništvo otrok, ki bi jih dali v oskrbovanje rejniškim družinam starši. Če bi bil v takšnih rejniških družinah ogrožen pravilen telesni in duševni razvoj otrok, bi morali pristojni skrbstveni organi storiti vse, kar bi bilo potrebno za otrokovo korist.

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Novi zakonski predpis ni pomemben samo zato, ker uvaja družbeno evidenco in nadzor nad rejniškimi razmerji, ampak je njegov poudarek tudi na preventivni dejavnosti pri sanaciji družine in posameznikov iz socialno in zdravstveno ogroženega okolja.

V perspektivi razvoja stanovanjskih skupnosti bo z razvijanjem preventivnih oblik otroškega varstva ustvarjena možnost, da bodo lahko mnogi starši, predvsem zaposleni starši, zlasti pa matere samohranilke obdržale svoje otroke, ker jih bo v času njihove zaposlitve oskrbovala varstveno vzgojna ustanova. Dalje bo v okviru stanovanjske skupnosti lažje kot doslej ugotavljati, analizirati stanje in potrebe družin in iskati ustrezne oblike varstva otrok, ki jim je družbena pomoč potrebna.

Problem »pastirčkov«, ki je v nekaterih kmetijskih predelih ostal kot ostanek starih odnosov, bo z novimi družbenimi odnosi na vasi, predvsem z naglo industrializacijo in socialistično preobrazbo življenja naše vasi izgubil svojo ekonomsko in družbeno osnovo in svoj pomen.

Do tedaj pa je potrebna posebna družbena intervencija v obliki evidence in družbenega nadzora, kot ga predvideva predlog zakona.

Opozarjam, da zakon o rejništvu nalaga komuni kot osnovni politično-teritorialni enoti nove obveznosti, predvsem glede dobrega in strokovno usposobljenega kadra za to delo, ob istočasni povečani vlogi svetov za varstvo družine kot družbenih organov, katerih naloga je, da v funkciji skrbstvenega organa znajo mobilizirati in pritegniti v sodelovanje prav vse zainteresirane družbene organe in družbene organizacije in ustanove, ki imajo v svojem programu skrb za otroke in družino. Le tako bo mogoče nove oblike otroškega varstva, ki ga s tem zakonom uzakonjujemo, v življenju naših družin uresničiti tako, da bodo

zagotovljeni vsi pogoji za zdrav, normalen in vsestransko uspešen razvoj otrok, ki žive pod posebnim družbenim varstvom.

Na koncu še pojasnilo v zvezi z nazivom predloženega zakona o rejništvu.

Na odboru za zdravstvo in socialno politiko in zakonodajnem odboru Republiškega zbora, so bili v razpravi iznešeni ugovori glede izraza »rejništvo«, češ, da nosi prizvok starega, ter da ne ustreza duhu in vsebini zakona. Vendar odbora Republiškega zbora nista predlagala novega izraza niti sprejela spreminjevalnega predloga.

V zvezi s tem moramo pojasniti, da smo že pri pripravljanju tega zakona iskali boljši izraz od predlaganega. Žal nismo v sodelovanju s strokovnjaki in jezikoslovci uspeli najti primernejši izraz. Zavedamo se, da ime »rejništvo« ne ustreza povsem duhu zakona, vendar menimo, da v naših pogojih lahko dobi še bolj kot doslej vsebino v skladu z duhom tega zakona in izgubi neprijetni prizvok. V praksi je »rejništvo« že postalo strokovni izraz. Zato se bo ta izraz brez dvoma še naprej uporabljal, čeprav bi se ta inštitucija v zakonu imenovala drugače.

Namesto izraza »rejništvo« imamo zaenkrat le opisni izraz. Če bi bila Ljudska skupščina mnenja, da naj se izraz »rejništvo« vendarle zamenja za opisni izraz, potem bi se ta izraz glasil: »Oskrba in vzgoja pri drugih družinah«.

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Družbena skrb za otroke, mladino in v zvezi s tem za probleme družine je v zadnjih letih dobila pri nas izredno širino, predvsem s pestro dejavnostjo številnih družbenih organizacij in inštitucij, ki imajo to nalogo v svojih specifičnih programih.

S sprejetjem tega zakona bo ustvarjena pravna osnova, da se to delo še bolj kot doslej poglobi, prav za tiste kategorije otrok, ki so družbene skrbi najbolj potrebni.

Zato predlagam v imenu Izvršnega sveta, da Ljudska skupščina LRS predlog zakona o rejništvu sprejme.

Hkrati izjavljam, da se Izvršni svet strinja s spremembami k 1. členu kot so jih predlagali pristojni odbori.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Dajem predlog zakona v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor predlog zakona o rejništvu soglasno sprejel.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah ter o njegovem krajevnem območju.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Ivan Hercog, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Belšak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog odloka je Izvršni svet pismeno obrazložil. Želi morda predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu odloka. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel odlok o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah ter o njegovem krajevnem območju.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na sklepanje o odreditvi nadomestnih volitev v 101. volilnem okraju.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Humbert Gačnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi kdo besedo k poročilu? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor odredil nadomestne volitve v 101. volilnem okraju in bom o tem obvestil Republiško volilno komisijo, da razpiše volitve.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 15. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 13.55 uri.

16. seja

(16. decembra 1960)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer, predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Drago Seliger

Začetek seje ob 10.15 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 16. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil tovariš Drago Seliger.

Ljudski poslanci Branko Babič, Boris Kocijančič, Alojz Libnik in Maks Vale so opravičili svojo odsotnost.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovariša Staneta Sotlarja, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Stane Sotlar prebere zapisnik 15. seje.)

Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na predloge zakonov, odlokov ter sklepa, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet ter glede na poročilo mandatno-imunitetnega odbora, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji;

2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda;

3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna;

4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih;

5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani;

6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij;

7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o začetku uporabljanja določb kazenskega zakonika o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu;

8. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1960;

9. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi proračuna LRS (republiškega proračuna) za leto 1960;

10. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem financiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961;

11. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah ter o njegovem krajevnem območju;

12. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu ter o njegovem krajevnem območju;

13. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi in krajevnem območju Okrožnega sodišča v Kranju;

14. sklepanje o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS;

15. poročilo mandatno-imunitetnega odbora.

Ali obstoja k predlaganemu dnevnuemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Na sejo so bili povabljeni rektor Univerze dr. Dolfe Vogelnik, predsednik univerzitetnega sveta Jože Pernuš, rektorji umetniških akademij Julij Betetto, Božidar Jakac, dr. Vladimir Kralj in predsednik Sveta umetniških akademij Lev Modic in predlagam, da jim zbor dovoli udeležiti se obravnave. Ali se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Ivan Potrč, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Nerino Gobbo prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Marija Zupančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Dr. Joža Vilfan: Morda je, tovarišice in tovariši, treba najprej pojasniti, zakaj je potreben še ekspozice, čeprav snov, ki jo predlog zakona obravnava, vsi dobro poznate. Znani so nam osnovni problemi vsega našega visokega šolstva. Vsi ste imeli priložnost, da se s temi problemi obširno spoznate ob obravnavanju problemov naše univerze; s temi problemi ste se lahko seznanili tudi s pomočjo in s sodelovanjem univerze. Poročila treh odborov, ki so ta predlog zakona obravnavali, so razen tega izčrpna in vsestranska. Naloga tega ekspoziceja torej ni povedati kaj novega, ampak podčrtati samo nekatere že znane stvari in to zaradi pomembnosti samega zakona.

Prvo, kar želim podčrtati je, da je zakon, ki je pred vami, postal formalno potreben zaradi zveznega zakona o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o univerzah. Ta zakon je Zvezna ljudska skupščina sprejela letos junija. V skladu z njim bi morali sprejeti ustrezn republiški zakon, to je zakon o spremembah i dopolnitvah zakona o Univerzi v Ljubljani. Vendar Izvršni svet ni šel to pot, da bi predlagal skupščini sprejem takšnega zakona. To bi sicer bilo

za nas zelo enostavno, kajti to, kar je novega v zveznem splošnem zakonu o univerzah, je za nas že ustaljena praksa. Zvezni zakon o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o univerzah je za nas namreč samo kodifikacija tega, kar je naša univerza že izpeljala. Vi veste, da je univerza z izjemo medicinske fakultete, kar zadeva splošno medicino, predložila že junija Izvršnemu svetu spremenjene statute, ki vsebujejo, izvajajo in uresničujejo vse to, kar je novega prinesel zvezni zakon o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o univerzah. Vendar, če bi sedaj to novo, enostavno vnesli v obstoječi republiški zakon v obliki zakona o dopolnitvah in spremembah republiškega zakona o Univerzi v Ljubljani, bi po našem mnenju ne dovolili, da pridejo do izraza in se uveljavijo klice novega, ki so vsebovane v resoluciji Zvezne skupščine o strokovnem izobraževanju, ki je bila sprejeta nekoliko dni kasneje kot pa zakon o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o univerzah. Mislili smo, da je pa izredno važno, da pride tudi to, kar vsebuje s' področja visokega šolstva resolucija o strokovnem izobraževanju, v novi predpis. Gre za to, da naj bo zakon celota in da naj kot tak ne predstavlja za nas samo kodifikacijo že izvršenega, ampak da naj hkrati tudi kaže in odpira nova pota. Zato predlaga Izvršni svet skupščini popolnoma nov zakon.

Drugo, kar bi hotel podčrtati je, da je novi zakon oziroma predlog, ki je pred vami, zakon o vsem visokem šolstvu. Ureja torej vprašanje višjih šol, fakultet, umetniških akademij in visokih šol. To je docela v skladu z resolucijo o strokovnem izobraževanju, ki vse te zavode obravnava kot sestavne dele enotnega sistema. Povezava vseh teh zavodov v enoten visokošolski sistem ima dve strani, na katere opozarjajo v ostalem tudi že poročila naših odborov. Ena stran združevanja in povezovanja vseh visokošolskih zavodov v enoten sistem kaže na združevanje in povezovanje znanosti in strokovnosti. Znano vam je, da je eden od osnovnih problemov, s katerimi smo se vsi zadnja leta ukvarjali, ravno ta, kako bi visoko šolstvo bilo organizirano tako, da bi ustrezalo zvezi med znanostjo in strokovnostjo, kakršna danes obstaja. Staremu medsebojnemu izključevanju znanosti in strokovnosti, pri čemer je to skoraj bilo pojmovano kot nasprotje teorije in prakse, je ustrezalo, da je na eni strani univerza, ki naj bi predvsem vzgajala znanstvene in raziskovalne delavce, na drugi strani pa, da so čiste strokovne šole, ki naj bi vzgajale čiste strokovnjake. Jasno, da takšna organizacija šolstva ne ustreza več dobi, kjer se znanost in strokovnost ne prestano povezujeta, kjer se strokovnost vedno bolj in bolj naslania na znanost, na znanstvena dognanja in na najnovejše izsledke znanosti, ko strokovnost ne pomeni tradicionalnega, prenešenega, rutinskega znanja, ampak uvajanje znanstvenih in raziskovalnih metod v samo strokovnost, v samo prakso. Vse to je bilo treba upoštevati in ustrezno temu spremeniti tudi samo šolstvo. V zakonu prihaja to do izraza ravno s tem, da je z ene strani tipična tradicionalna šola, kot je univerza, ki naj bi vzgajala strokovne kadre, povezana v isti sistem z višjimi in z visoko šolo, ki po tradiciji predstavljajo tipične šole za vzgajanje strokovnjakov. To, da so tudi višje šole v tem sistemu, je najbolj vidna organizacijska afirmacija načela, da današnja stvarnost ne prizna, da bi se delala pregrada med vzgojo strokovnih kadrov in med vzgojo raziskovalnih znanstvenih delavcev.

Zakon izpeljuje to povezavo strokovnosti in znanosti še drugače v svojih določbah. V 2. členu namreč nalaga vsem fakultetam, visokim šolam in umetniškim akademijam obveznost, da se bavijo z znanstvenim raziskovalnim delom.

Tudi višje šole imajo lahko v posameznem primeru to nalogo. Torej, ta zakon ureja ves visokošolski sistem kot celoto in povezuje v enotni sistem, višje šole, visoko šolo, fakultete in umetniške akademije.

Druga stran enotnosti visokošolskega sistema, ki jo je treba posebej poudariti, je, da vključuje v visokošolski sistem tudi umetniške akademije. S tem je umetnostno doživljanje postavljeno ob stran znanosti in tehnike. S tem so kot enako pomembno postavljene vse te tri strani človekovega delovanja in je tako organizacijsko v enem zakonskem predpisu postavljena in poudarjena celovitost človeka. Umetniške akademije so to določbo našega predloga zakona zelo pozdravile. Podčrtal pa bi rad, da je prav tako pozdravila to določbo tudi naša univerza preko svojega rektorja. Univerza namreč ugotavlja, da je na ta način razbit stari monopol univerze kot najvišjega pedagoškega in znanstvenega zavoda, in to monopol, ki je po oceni same univerze preprečeval in oviral univerzo samo, da bi lahko v celoti opravljala vse svoje naloge. Univerza pričakuje, da se bo zdaj, ko se umetniške akademije postavljajo enakopravno ob stran naših fakultet, to odrazilo na obogatitvi samega pouka na univerzi. Razume pa se, da predlog zakona ne izenačuje umetniške akademije samo glede njihove vzgojne in izobraževalne dejavnosti z drugimi visokimi šolami, ampak tudi glede njihove znanstvene dejavnosti. Predlog zakona daje umetniškim akademijam vzpodbudo, da nadaljujejo in še bolj pogloblje tudi svoje znanstveno delo. Pri izvajanju zakona se bo seveda postavilo niz vprašanj. Pričakujemo, da bodo umetniške akademije imele polno razumevanje, da je umetniško doživljanje stvar vseh, ne samo ozkega kroga in smo prepričani, da bodo akademije pri reševanju konkretnih vprašanj, ki se bodo postavila zlasti pri sprejemu statotov prav tako sodelovale z Izvršnim svetom, kot je sodelovala naša univerza.

Tretje, kar bi rad samo podčrtal, ker je že tudi to bilo omenjeno v poročilih odborov, je, da daje zakon vsem visokošolskim zavodom izredno veliko samostojnost. Treba je pogledati samo 9. in 26. člen. Iz formulacije teh dveh členov izhaja, da so vsi visokošolski zavodi, torej tudi višje šole, organizirani po načelu fakultet, kar pomeni, da je strokovno vodstvo v vseh visokošolskih zavodih v rokah samega učnega osebja. Družba določi cilj in preko svojih teritorialnih enot ali tudi gospodarskih organizacij oziroma preko svojega družbenega organa bdi nad tem, da se ta cilj uresničuje. Sama konkretna uresničitev pa je prepuščena strokovnemu znanju, znanstveni vesti in poštenosti samega učnega osebja. Vse to je konkretizacija določb 9. člena zakona, ki v zadnjem odstavku podčrtuje svobodo učnega in znanstvenega dela na visokošolskih zavodih. Važno je poudariti, da so s to določbo in s tako koncepcijo zakona postavljene v enak položaj tudi višje šole.

Kot četrto pa bi želel poudariti, da je v vseh diskusijah, in to morda bolj kot to izhaja iz poročil odborov, bila v skupščinskih odborih posvečena izredna pozornost izrednemu študiju. Vsi odbori so ugotavljali, kako se je spremenil pomen razlikovanja med rednim in izrednim študijem. Danes razlika med izrednim in rednim študijem ne pomeni čisto nič drugega kot samo to, da obstajata dva načina organiziranja študija, dva načina, ki pa sta enakopravna in ki sta na določen način oba enako redna. Podčrtano je bilo, da je ravno ta izredni študij izrednega pomena. Podčrtavalo se je, da je preko izrednega študija zveza med fakultetami oziroma visokimi šolami in gospodarskimi organizacijami neprijetno bolj tesna kot pa pri dosedanjem tradicionalnem rednem študiju. Podjetja mnogo bolj vežejo nase študente preko izrednega študija, kot pa preko

rednega in imajo večjo perspektivo za razvijanje svojega kadra preko izrednega študija kot s štipendiranjem preko rednega študija. Podčrtano je bilo, da je formiranje centrov za izredni študij kot nujna posledica sistematičnega razvijanja izrednega študija, ena od najzanimivejših in najbolj karakterističnih oblik povezovanja periferije in centra. Preko te oblike, če hočete, je Ljubljana navzoča v vseh središčih Slovenije, po drugi strani pa so vsa večja središča Slovenije stalno vsaj preko univerze prisotna v Ljubljani.

In končno je bilo podčrtano, da pomeni sedanji izredni študij, tak kot je danes organiziran, razbijanje monopola, katerega je imela na nek način glede visokošolskega študija mladina Ljubljane, kar se je seveda izražalo tudi v socialnem sestavu mladine. Če je univerza vezana samo ali pa v prvi vrsti na redni študij, pomeni to, da se študij opravlja v Ljubljani in ima seveda potem mladina v Ljubljani dejanske prednosti kljub vsem deklaracijam o enakopravnosti. Jasno je, da ima potem mladina iz uslužbenskih družin večjo možnost kot mladina iz drugih družin, zlasti če upoštevamo sestav prebivalstva Ljubljane.

Ponavljam, da je bil izredni študij, ki ga postavljamo v tem zakonu kot popolnoma enakovredno obliko rednemu študiju, vsestransko obravnavan v odborih in da so odbori še posebej načeli vprašanje, ali je sploh pravilno, da še ohranjamo tradicionalno terminologijo »redni« in »izredni« oziroma ali ne bi bilo treba poiskati drug izraz, ki bi neposredno in boljše odrazil bistvo tega vprašanja.

Te štiri stvari sem hotel še enkrat podčrtati v zvezi s tem zakonom. Želel pa bi zaključiti s tem, da je v odborih, ko je bilo ugotovljeno, da je predlog zakona povzetek dosežanih naporov za reformo visokošolskega študija in da pomeni pomemben korak, bilo hkrati poudarjeno, da je vendar samo ena postaja na naši poti k še boljši in k še doslednejši reformi visokošolskega študija. Podčrtano je bilo, da se bodo pri izvajanju tega zakona seveda pojavili novi problemi. Želel bi omeniti samo dva oziroma tri takšne probleme.

Podčrtano je bilo, da položaj, ki ga predlog zakona ustvarja za višje šole, zahteva od družbe, da da višjim šolam posebno organizacijsko, kadrovsko in materialno pomoč. Nekatere višje šole so izrazile pomislek, da ne bi mogle prevzeti velike odgovornosti in velikih pravic, ki jim jih ta zakon nalaga v obliki, v kakršni danes obstojijo. In prav v zvezi s tem pomislekom, je bil potem tudi predlagan amandma k 79. členu, na podlagi katerega ima Izvršni svet možnost, da po potrebi posamezni višji šoli podaljša rok za prilagoditev organizacije šole določbam tega zakona. To je velika naloga, ki je pred nami, pri čemer je vsekakor vredno omeniti, da se te naloge zaveda tudi univerza in da je že pokazala, da hoče višjim šolam glede tega vsestransko pomagati.

Drugo, kar je bilo podčrtano kot problem, na katerega bomo naleteli pri izvajanju novega zakona je, da nova koncepcija študija, da trostopenjski študij in izredni študij, kot popolnoma enakopravna oblika, nalagajo velike materialne obveznosti skupnosti. Ni namreč mogoče, da bi izvajali stopenjski študij, zlasti pa tretjo stopnjo, brez aдекватne kadrovske, laboratorijske in druge materialne osnove. Do sedaj je bila vsa materialna stran visokošolskega študija, vključujoč pri tem tudi višje šole, izključna odgovornost republike. Odbori so pri obravnavi poudarili, da se to vprašanje danes postavlja v novi luči, zato ker ima po tem zakonu vsaka teritorialna enota, pa tudi vsaka gospodarska organizacija, možnost, ne samo dati iniciativo, ampak tudi organizirati visokošolski zavod, kar pomeni, da tudi kot ustanovitelj nosi potem materialne obveznosti.

Ce je danes zakon tako širok, da daje možnost, da celo gospodarska organizacija lahko ustanovi visokošolski zavod, potem se vprašanje materialnih obveznosti postavlja gotovo drugače kot do sedaj. Imamo že primere, da teritorialne enote in gospodarske organizacije skupaj organizirajo izredni študij. V tej zvezi je treba omeniti Koper, kjer je, kolikor mi je znano, okrajni ljudski odbor skupaj z gospodarskimi organizacijami na svojem območju omogočil organizacijo in delo posebnega centra za izredni študij predmetov, ki se predavajo na strojni fakulteti. Razen tega gre tu še tudi za nove oblike, kako se rešuje materialno vprašanje pri študiju tretje stopnje. Imamo namreč primere, da pri organiziranju študija na tretji stopnji participirajo gospodarske organizacije s tem, da prispevajo določen znesek za vsakega študenta, ki ga pošljejo na študij tretje stopnje.

Končno je bilo v vseh odborih poudarjeno, da bo velik problem pri izvajanju tega zakona tudi kadrovsko vprašanje. Seveda bo treba za izvajanje novega pouka dobiti tudi mnogo novih strokovnjakov, ki jih bomo morali iskati in najti v gospodarstvu. To vprašanje pa je povezano tudi s problemom spremembe plačnega sistema, kar pa seveda presega okvir tega zakona.

Kljub temu, tovariši in tovarišice, da je res, da je ta zakon samo postaja na poti izvajanja celotne reforme visokošolskega študija in da s sprejetjem zakona nastajajo in bodo nastajali novi problemi, ki jih bomo morali reševati, menim, da pa je ta postaja zelo pomembna, kjer s pravnim jezikom zakonskega predloga res povzemamo in formuliramo vse napore, ki jih je Ljudska skupščina v zadnjih letih napravila na področju visokošolske reforme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Prehajamo na obravnavo o predlogu zakona o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji. Kdo želi besedo? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Milo Vižintin.)

Milo Vižintin: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pred seboj imamo zelo pomemben in važen predlog zakona o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji, ki nam ga je predložil Izvršni svet in o katerem so skupščinski odbori, zlasti odbor za prosveto in kulturo, prizadevno in živo razpravljali. Pravzaprav je ta predlog zakona rezultat resolucije Zvezne ljudske skupščine oziroma vseh dosedanjih prizadevanj in razprav, ki so izhajale iz načela, da je treba v skladu z našim družbenim razvojem formulirati celotni sistem našega šolstva.

Izredno nagel gospodarski in družbeni razvoj v naši socialistični deželi je že v prejšnjih nekaj letih zahteval od naše univerze, naj se fakultetni študij usmeri tako, da bi študentje v štirih letih študij končali in kot strokovnjaki začeli delati. Naš družbeni razvoj, ki temelji in se razvija na delavskem in družbenem upravljanju in ki je v preteklem desetletnem obdobju dal izredno bogate uspehe, je tudi logično zahteval, da se študij na posameznih fakultetah tudi vsebinsko spremeni, zakaj klasičen način študija ne ustreza več sedanjemu sodobnemu času. Fakultete naj bi torej dale družbi razne vrste diplomantov s potrebnim znanjem, ki ga brezpogojno terjata življenje in praksa. Napori in prizadevanja v to smer, tako političnih činiteljev, predstavniških teles, družbenih organov in učiteljev na posameznih fakultetah oziroma univerzi, so že do sedaj rodili pomembne uspehe.

Predlog zakona, ki ga danes obravnavamo, je zlasti pomemben zato, ker po eni strani vsebuje splošne družbene interese izobraževanja na visokošolskih zavodih, medtem ko po drugi strani odklanja administrativno poseganje v delo teh zavodov in pušča popolno svobodo, da sami urejajo s svojimi statuti vsa druga vprašanja in tako razširja in krepi funkcije organov družbenega upravljanja, kakor tudi nalaga učiteljskemu kadru, da po svoji vesti vzgaja novi kader.

Predlog zakona daje, ne glede na starost, možnost vpisa na visokošolski šolstva, saj lahko tudi komuna, gospodarska organizacija, okraj, združenje visokošolskih zavodov ali druge organizacije ustanovijo visokošolski zavod, razumljivo ob izpolnitvi pogojev, ki so potrebni za ustanovitev visokošolskega zavoda. S to odločbo se bo v prihodnje še bolj odpravljala in končno odpravila razlika med centrom in podeželjem, ki je dajala v preteklosti prednosti določenemu številu meščanov.

Glede na to, da je znanost v današnjem svetu, v času jedrske energije, avtomatizacije, elektronike, dosegla že zavidljive uspehe, moramo samo pozdraviti in podčrtati načelo predloga zakona, da ima vsakdo pravico do vpisa na katerikoli visokošolski zavod, če ima ustrezno šolsko predizobrazbo oziroma delovno prakso in če na primeren način dokaže, da obvlada temeljno znanje, ki mu je potrebno, da bo lahko sledil pouku. To sta izredno važni določbi predloga zakona, ki bosta brezpogojno omogočali hitrejšo rast novega strokovnega kadra, ki bo v naši družbi čedalje bolj odigral vedno važnejšo ekonomsko-družbeno vlogo.

Ker sta življenje in praksa pokazali, da potrebuje družba na posameznih področjih gospodarstva, znanosti in umetnosti več stopenj strokovnjakov je zato pomembna določba predloga zakona, ki nalaga visokošolskim zavodom, da vzgojijo strokovnjake z izobrazbo višje stopnje, strokovnjake z izobrazbo visoke stopnje ter strokovnjake s poglobljeno oziroma specialistično izobrazbo. Zato menim, da lahko postavljeni trostopenjski študij in nadaljnje izpopolnjevanje strokovnjakov, povezano z živo prakso, zagotavlja, da bodo fakultete dale take strokovnjake, ki jih terja današnji čas. Tako bo mogoče globlje vzgajati študente v zavedne člane socialistične skupnosti.

Predlog zakona daje ne glede na starost možnost vpisa na visokošolski zavod tudi tistim, ki nimajo formalne predizobrazbe ter jim omogoča izredni študij. Predlog zakona postavlja zahtevo, da je treba takim študentom na vseh fakultetah omogočiti obliko izrednega študiranja oziroma organizirati posebne oblike pouka. Mislim, da je v zvezi s tem treba popolnoma odpraviti tudi doseđani pojem izrednega študenta. Še se dogaja, da se izrednega študenta podcenjuje in da se ga po končanih študijah ima za manj vrednega od rednega študenta. Praksa pa je pokazala, da papirnata diploma ni vselej edini odraz znanja. Mnenja sem, da bi praktično ne smeli delati nobene razlike v pojmovanju rednega in izrednega študija, pa čeprav predlog zakona teoretično še dopušča izraz izredni študij ali izredni študent, čeprav sta oba konec koncev po uspešnem dovršenem študiju v enakopravnem položaju.

Zelo dobro se razvijajo razne oblike izobraževanja odraslih v centrih na podeželju, kjer so bili že do zdaj doseženi lepi uspehi. Pri nas je na primer v raznih šolah druge stopnje že 195 odraslih slušateljev, ki se v teh šolah izobražujejo in kjer si pridobivajo predizobrazbo, ki jim bo dala možnost, da se

vpíšejo na visokošolske zavode. V preteklih letih je 88 odraslih končalo drugostopenjsko šolo in so ti sedaj že na odgovornih družbeno ekonomskih mestih.

Glede skrajšanega študija, nove vsebine in izrednega študiranja se v nobenem primeru ne sme dopustiti, da bi se sedanja študijska raven zmanjšala, ampak je treba stremeti ne samo, da ostane na sedanji višini, marveč da se postopoma dvigne še na višjo kvalitetno stopnjo strokovnosti in znanosti. Prepričan pa sem, da bodo naše fakultete to tudi dosegle, kajti v tem so se že do zdaj odlikovale.

Nekateri menijo, ko razmišljajo o široki možnosti izrednega šolanja naših delovnih ljudi, da bi to lahko pripeljalo do pomanjkanja kadra v tistih panogah gospodarstva in uprave, za katere je potrebna druga stopnja srednje izobrazbe. Prav ta in druga vprašanja narekujejo, da bomo morali v prihodnje voditi bolj načrtno kadrovsko politiko za vse panoge našega gospodarstva in uprave, če bomo hoteli imeti za vsa mesta potrebni kader.

Predlog zakona v visokem šolstvu odpira še druga vprašanja, kot tudi vprašanja novega šolskega prostora oziroma novih materialnih sredstev. Razumljivo je, da je vsebina spremembe študija mnogo težja, kot so na primer organizacijski ukrepi. Zato bi bilo iluzorno misliti, da bo mogoče kar čez noč najti najboljše odgovore na vsa že odprta vprašanja.

Zelo važno vprašanje, ki je že nastalo in bo mogoče sproti nastajalo, je problem pomanjkanja univerzitetnih predavateljev, posameznih strokovnjakov, znanstvenikov in praktikov, ki imajo poleg strokovnosti tudi pedagoško in moralno politično kvalifikacijo. Ob pridobivanju novih predavateljev in učiteljev, bo treba misliti tudi na boljšo materialno stimulacijo, kajti obstojajo občutne razlike med enakim kadrom v gospodarskih organizacijah in univerzitetnim učiteljem. Mnenja sem, da bodo v ta namen vložene investicije bogato povrnjene tedaj, ko bodo naši novi znanstveniki in strokovnjaki imeli pomembno vlogo v našem ekonomsko družbenem življenju.

Tovariši ljudski poslanci, zavedam se, da naša skupščina obravnava in sprejema zelo pomemben predlog zakona, ki je sad tudi tistih bojev, ki so jih naši revolucionarni študentje vodili na ljubljanski univerzi v stari Jugoslaviji. Naš nagli družbeno-ekonomski razvoj in uspehi pa so še zlasti dali možnost, da hitreje pristopamo k reformi našega visokega šolstva. Ker ta predlog zakona vsebuje vse tiste elemente, ki omogočajo nadaljnjo rast našega strokovnega kadra, ki je potreben za nadaljnji razvoj socializma, bom za ta predlog zakona glasoval.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo?

Tine Lah: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Dovolite mi, da povem nekaj besed, kako so organi družbenega samoupravljanja in pa uprave višjih šol v Mariboru z veseljem sprejeli vest, da Ljudska skupščina naše republike sprejema zakon o visokem šolstvu v naši republiki.

V letu in pol smo na višjih šolah v Mariboru imeli opravka z nekaterimi problemi, ki jih bo mogoče sedaj na podlagi teh zakonskih določb prav uspešno in hitro urediti. Predvsem je nastopal med formiranjem višjih šol v Mariboru problem tako imenovanega vpisovanja na drugo stopnjo na osnovi diplome, ki jo prejme študent na višji šoli. Predvsem zaradi pomislekov študentov — seveda so ti študenti v manjšini, saj večina naših študentov želi takoj po diplom

v prakso — da bodo morali polagati diferencialne izpite, če bodo hoteli nadaljevati študij na drugi stopnji, so celo odgovorni tovariši, ki so pripravljali učne programe in pa predmetnike teh višjih šol v Mariboru šli — če lahko tako rečem — na linijo najmanjšega odpora in v nekaterih primerih skoraj v celoti vskladili učne programe in predmetnik s prvo stopnjo ustrezne fakultete Univerze v Ljubljani. Politični organi v Mariboru so bili mnenja, da je tako postopanje nepravilno. Do tega zaključka so prišli po posvetovanju z odgovornimi tovariši pri ustreznih republiških organih.

Glede na določbe predloga zakona o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji ni več potrebno tako popolno vsklajevanje učnih programov, saj bi bilo škodljivo in ne bi ustrezalo namenom resolucije Zvezne ljudske skupščine, pa tudi ne namenom pristojnih organov, ki ustanavljajo te višje šole. Kajti višje šole ustanavljamo, ne zato, da, kot nekateri menijo, predvsem povečujemo kapacitete na področju visokega šolstva, ampak v glavnem zato, ker smo zaradi razvoja gospodarstva, zaradi večje delitve dela v gospodarstvu spoznali, da gospodarstvo potrebuje nov profil kadra in tak kader naj bi dajale čimprej višje šole oziroma prve stopnje fakultet v skladu s potrebami gospodarstva.

Zelo koristna je tudi določba tega zakona, ki omogoča višjim šolam — predvsem je to pomembno za tiste višje šole, ki so zunaj Ljubljane — da ustanovijo lastno združenje višjih šol. Tako združenje smo v Mariboru zelo pogrešali zaradi tega, ker je treba določena dela, določena vprašanja višjih šol, koordinirati. V Mariboru se na primer dogaja, da je težko dobiti — da vzamem le en primer — profesorja za politično ekonomijo za višjo šolo, ker takih profesorjev seveda ni mnogo. Zakaj ne bi bili učni programi med temi višjimi šolami tako vsklajeni, da bi slušatelji raznih višjih šol lahko poslušali enega profesorja oziroma, da bi lahko profesor ene višje šole predaval tudi na drugi višji šoli. So pa učni programi zato, ker so nekatere višje šole svoj učni program popolnoma vskladile z učnim programom ustreznega predmeta na prvi stopnji fakultete, povsem različni, različni pa so tudi po predmetniku; ponekod na primer predavajo politično ekonomijo eno leto, ponekod zopet dve leti — tam kjer se predava eno leto imajo sicer več ur na teden itd. Glede na vse to je vsklajevanje skorajda nemogoče. Take probleme bo seveda združenje višjih šol lahko zelo uspešno reševalo.

Jasno nam je, da s tem zakonom o visokem šolstvu v naši republiki nikakor še nismo rešili vseh problemov. Ta zakon daje samo podlago, da lahko pristojni organi gospodarske organizacije in šolske ustanove na področju visokega šolstva hitreje in bolj učinkovito rešujejo probleme glede materialne preskrbe teh šol, na področju kadrovanja itd. Zdi se nam — ne vem, če je to res tako težko, kot se kaže pri nas — da je pereč problem angažiranja časa, s katerim razpolaga ta profesor, prav tako pa seveda tudi profesor na fakulteti. Nekateri ljudje namreč sodijo, da imajo strokovnjaki iz gospodarskih organizacij, čim pridejo na višjo šolo in tu predavajo na teden štiri ure, sedaj ogromno časa na razpolago za privatno življenje. To pa seveda ne drži in dovolite mi, da na nekaterih konkretnih primerih pokažem, kakó so profesorji na višjih šolah izredno obremenjeni z delom.

Inverzija študija — kot smo to v tej hiši že ugotovili — ni sama sebi namen. S samo inverzijo ne bi dosegli ničesar. Če ne bomo na področju visokega šolstva takoj pričeli z novimi, modernimi metodami pedagoškega dela, potem nam sama inverzija ne bo kaj prida pomagala. Te nove moderne metode pa pomenijo

konkretno povezovanje pedagoškega dela z dogajanjem v gospodarskih organizacijah. To se pravi ne samo z besedami, ampak konkretno povezovanje teorije s prakso, te metode pomenijo hkrati pritegovanje strokovnjakov iz podjetij v predavalnice na višjih šolah, pomenijo za slušatelje poslušanje predavanj ne v predavalnicah, ampak v gospodarskih organizacijah, pomenijo nenehno povezovanje profesorjev z gospodarsko prakso in prenašanje teh izkušenj v predavalnico itd. Pomenijo skratka angažiranje različnih uslug, ki so že danes na razpolago pri delu na šoli. Da povem primer. Na višji komercialni šoli imamo kot obvezen predmet blagoznanstvo. Seveda je blagoznanstvo zanimivo, če imaš na razpolago razne aparature, vrsto blagovnih zbirk, lepo urejeni laboratorij in podobno. Zdelo se nam je, da iz tega začaranega kroga sploh ne bomo našli izhoda, kajti vse to pomeni ne le 10 ali 20 milijonov, ampak nekaj sto milijonov. Povezali smo se z ekonomsko fakulteto v Zagrebu, ki ima lepo tradicijo in izredno veliko zbirko, lepe laboratorije itd. Dva redna profesorja predavata ta predmet in štirje asistenti jima pomagajo. Ko je naš profesor, inženir kemije, šel pogledat, kako tam delajo, je ugotovil, da nimajo v tej blagoznanski zbirki in v tem laboratoriju niti enega aparata, ki ga v svetu danes uporabljajo; ta profesor trdi, da takih starih, neprimernih aparatov iz leta 1830 in podobno nimajo več niti v Afriki in v najbolj zaostalih deželah. Moderni aparati za te namene pa so tako dragi, da jih verjetno le redko katera šola lahko kupi. Po mojem mnenju bi jih lahko kupila samo taka fakulteta, ki znanstveno in obširno proučuje ta študij, kot na primer kemična fakulteta, med tem ko taka šola, kot je Višja komercialna, pa brez dvoma ne.

Toda pomagali smo si na ta način, da smo po vsakem predavanju, ko mine pol ure, zavrteli ustrezen film, ki prikazuje materijo, ki se predava. Predavanje ne sme biti brez diafilma, to se pravi, da mora študent za vsako besedo predavatelja tudi nekaj videti, nekaj sodoživljati. Ko je naš profesor povedal tem tovarišem v Zagrebu, da tako delamo na naši šoli, so rekli: »Pa bogami, pa vi ste otišli dalje nego mi! Pa to je moderno, to bi i mi hteli da uvedemo, samo što nemamo filmova, nemamo diafilmova itd. Kako vi to radite?« Odgovoril jim je, da si jih izposodi v Zagrebu in povedal pri kateri instituciji se dobe. V Ljubljani je tak zavod, ki ima izredno lepo in bogato zalogo teh najrazličnejših filmov, diafilmov itd. Seveda pa tudi sami izdelujemo diafilme, ker smo si kupili aparat.

Ta primer sem obširneje opisal zaradi tega, da bi dokazal, da ni problem le v tem, kako zbrati čim večja materialna sredstva, ampak da je bolj v tem, da ljudje, ki poučujejo na teh visokošolskih ustanovah spoznajo moderne metode in moderne prijeme. Nove in moderne metode rešujejo problem, ne pa samo inverzija študija, kot to na žalost še marsikje pojmujejo.

Danes je bilo tu mnogo povedano o tako imenovanih izrednih slušateljih. Mi teh slušateljev na višji komercialni šoli že ne imenujemo več izredne slušatelje. Naša višja komercialna šola ima dvakrat več izrednih slušateljev, če jih še lahko tako imenujem, kot pa rednih sušateljev, saj imamo 1000 izrednih in nekaj manj kot 500 rednih slušateljev. V vseh večjih krajih Slovenije brez izjeme, imamo tako imenovane sekcije izrednih slušateljev, ki jih ponekod okrajni in občinski ljudski odbori ocenjujejo kot najbolj organizirane organizacije, s pomočjo katerih celo izvajajo nekatere druge občinske in okrajne akcije itd. Te sekcije štejem za del celotnega korpusa višje komercialne šole. Sekcije imajo organiziran popolnoma redni študij od navadnega predavanja, ki ga ima

naš profesor in inštruktorskega predavanja strokovnjaka, ki ga angažira sekcija v okraju samem, do poslušanja magnetofonskih trakov, na katere snemamo predavanja na naši šoli in jih pošiljamo sekcijam in organizacijam teh manjših krožkov itd. Skratka, to je nekako višja komercialna šola v miniaturi. Imamo tudi sekcijo izrednih slušateljev v Ljubljani, ki šteje več kot 200 slušateljev, imamo zelo močno sekcijo v Celju, ki šteje 170 članov, v Kranju 85 članov, v Kopru 20 članov, v Novi Gorici 40 članov, v Novem mestu skoraj 200 članov, v Murski Soboti več kot 100 članov, dalje v Ptuj, Ravnah, Slovenjgradcu itd.

Popolnoma se strinjam s stališčem, da je izredni slušatelj pravzaprav tisti državljan, ki je prišel na našo šolo zato, da pridobi neko znanje, ki ustreza določenim zahtevam, ki smo jih postavili že takoj v začetku; govorili smo namreč o tem, naj bi se na višjo šolo vpisal samo tovariš ali tovarišica, ki ima najmanj dvoletno prakso v gospodarstvu. Ne vem če vam je znano, da je Ljudska republika Hrvaška menda že lani sprejela zakonski predpis, po katerem se v LR Hrvaški na višjo šolo sploh ne more vpisati tisti, ki nima najmanj dveletne prakse v gospodarstvu. Mi takega predpisa še nismo sprejeli — ne vem iz kakšnih razlogov, verjetno so kakšni razlogi — in so nam zato ti izredni slušatelji izredno pri srcu. Reči moram, da imamo v letu in pol, odkar posluje naša šola, najboljše izkušnje na področju sodelovanja in dela z izrednimi slušatelji. Izredni slušatelji, ne samo, da dobivajo pri izpitih zelo lepe ocene, ampak tudi sicer zelo intenzivno študirajo in hitro polagajo izpite tako, da med rednimi in izrednimi slušatelji skoraj ni večje razlike. Če bodo izredni slušatelji kasneje diplomirali, ne bodo zato, ker imajo slabše pogoje od rednih slušateljev, ampak predvsem zato, ker je med njimi pač veliko takih, ki morajo včasih za nekaj mesecev prekiniti študij in odložiti izpit, ker jih je gospodarska organizacija poslala na potovanje v tujino. Sicer pa, kot sem že dejal, ti izredni slušatelji kvalitetno in tudi kar se rokov tiče, izredno dobro uspevajo.

Bile so pripombe, češ da so to mlade višje šole, da bodo te višje šole doživele katastrofo, ker nimajo univerzitetnih učiteljev, ker nimajo tradicije itd. Res je, da univerzitetnih učiteljev nimamo, zato pa so tu mladi ljudje, ki so prišli iz gospodarstva na šolo s takim idealizmom, da bodo takó kot izredni slušatelji, ki z veliko energijo in z veliko ljubeznijo dobro polagajo izpite — tudi ti v zelo kratkem času pridobili kvalifikacije univerzitetnih učiteljev, kvalifikacije, ki so potrebne, da se jih tudi formalno prizna za univerzitetne učitelje.

Samo en podatek bi še želel povedati, da boste spoznali, da na višjih šolah kriteriji, po katerih odločajo o znanju, niso nizki. V lanskem študijskem letu se je prijavilo v prvi semester 1200 slušateljev, dejansko vpisalo pa okoli 900, v drugi semester se je vpisalo okoli 800 slušateljev, v tretji semester, ko mora vsak študent izpolniti pogoj — izredni slušatelj mora položiti najmanj šest izpitov, redni osem izpitov — pa se je vpisalo 500, od teh 150 pogojno. Pogojno se lahko vpiše slušatelj, če nima še dveh od predpisanih izpitov in če smatra, da bo lahko med semestrom ta dva izpita opravil. V četrti semester se pa redni slušatelj lahko vpiše samo, če ima položene vse izpite prvega letnika, medtem ko za izrednega slušatelja ta pogoj ne velja. Tako bo verjetno od 1200 prijavljenih oziroma 900 vpisanih v prvi semester diplomirala polovica, ki se je vpisala v tretji semester, to je okoli 250 slušateljev. Če bo to res tudi doseženo — in v septemberskem roku je možno, da to število diplomira — potem bo to tudi edinstven primer, da bo tolikšno število slušateljev diplomiralo v tako kratkem času. To število je izredno visoko, kajti drugod na fakultetah diplomira soraz-

merno majhno število od tistih, ki so se vpisali. To število bo tako visoko zato, ker so tovariši, ki so se vpisali, predvsem tisti, ki so se vpisali kot izredni slušatelji, seveda zelo kvalitetni. Ta vpis je zajel pravzaprav najsposobnejše tovariše in tovarišice, ki hočejo pridobiti višjo izobrazbo, bo pa kasneje ta kvaliteta verjetno nekoliko padla.

Se nekaj bi predlagal. Vsaka ustanova na področju visokega šolstva ima letne skupščine, ima svoj šolski oziroma fakultetni svet in pa fakultetno upravo oziroma upravo višje šole. Ali ne bi bilo mogoče s statutom urediti, da bi skupščina, katere sestava bi bila s statutom določena — sestavljali bi jo delegati tistih gospodarskih organizacij, ljudskih odborov in družbenih organizacij, ki so zainteresirani na delu šole — bila najvišji organ šole, šolski svet naj bi bil izvršni organ skupščine, uprava šole pa naj bi opravljala zadeve pedagoškega, znanstvenega in strokovnega značaja?

Tovariši, o tem smo dosti govorili in tudi danes je to bilo močno poudarjeno, in zelo sem vesel, da je tako. Vendar smatram, da bi morali od resolucije, od sprejetja tega zakona in od različnih priporočil, dobrih želja itd., sedaj napraviti še korak naprej; nikoli namreč ne smemo pozabiti, da je treba gospodarske organizacije neprestano opozarjati, da morajo podpreti take šole, ki gospodarstvu neposredno koristijo. Družba po mojem mnenju ni brez razloga decentralizirala skladov za kadre. Pri nekaterih gospodarskih organizacijah, predvsem tam, kjer še niso popolnoma razvili centra za strokovno izobraževanje, imajo ti skladi izredno dosti sredstev. Ta sredstva naj bi dali sorazmerno s številom tistih, ki študirajo na kateremkoli šolskem zavodu s področja visokega šolstva, dali naj bi določen znesek tej šoli glede na to število. Kajti o modernih metodah je lahko govoriti, vendar te moderne metode, na žalost, kot je bilo danes že poudarjeno, zahtevajo tudi določena — ne sicer izredno velika — ampak vendar neka določena materialna sredstva. Na primer jezike na naši šoli ne predavamo več klasično, ampak samo po intenzivni metodi. Po tej intenzivni metodi moramo imeti precej magnetofonov, mnogo slušalk, profesorji morajo sproti diktirati v magnetofone itd. Vse to pa stane. Brez denarja seveda take uspešne metode ne morejo zaživeti.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Lojze Piškur.)

Lojze Piškur: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Izreden pomen predloženega zakonskega predloga je bil že poudarjen v poročilu odbora za prosveto in kulturo in v ekspoziciji tovariša dr. Joža Vilfana. Zato ne nameravam teh stvari ponavljati in želim razpravljati le o nekaterih vprašanjih, za katera menim, da so interesantna za našo univerzo oziroma za njene fakultete, in za katere smatram, da so že odraz in posledica dosedanjih reformnih prizadevanj na področju visokošolskega študija. Ob tem bi tudi opozoril na nekaj vprašanj, ki se pojavljajo.

Osnovni namen visokošolske reforme je, če si pokličemo v spomin, da bi visokošolski zavodi dajali za potrebe našega gospodarskega in družbenega razvoja dosti več visokokvalificiranih kadrov, da bi jih dajali hitreje in to diferencirane po stopnjah strokovnosti in že med študijem usmerjene v ožja področja stroke. Temu namenu se morajo prilagoditi tako organizacija in omrežje šol, učni načrti in programi, pa tudi oblike in metode pouka. Skoro vse fakultete

ljubljske univerze so v letošnjem študijskem letu prešle na nov študijski sistem. Lahko rečemo, da so vse fakultete z izjemo nekaterih oddelkov posameznih fakultet prešle na nov študijski sistem, ki ga legalizira predloženi zakonski predlog. Prešle so torej na stopenjski študij, zelo razvejan po ožjih področjih. Fakultete tudi že pripravljajo oziroma že deloma prehajajo na študij III. stopnje. Izredno zanimiv je odziv študentov na nov študijski sistem oziroma na nov sistem študija.

Letos je ljubljanska univerza dosegla do sedaj največje število vpisov, in sicer je vpisanih študentov 8680 ali za 1500 več kot lansko leto, ko jih je bilo vpisanih 7105. V prvi letnik se je letos vpisalo 3839 študentov, lansko leto pa 2674, letos torej za skoro 1200 več kot lansko leto, ostalih 300 več vpisanih pa se je vpisalo v višje letnike, potem ko so izpolnili ustrezne študijske pogoje. Univerza letos vpisa ni omejevala, kar je tudi eno izmed načel predloga zakona.

Naslednji podatki pa kažejo, da tako visoko število novih študentov ni samo posledica neomejenega vpisa. Lansko leto število prijav za vpis v prvi letnik niti ni doseglo števila, ki so ga fakultete na podlagi numerusa klaususa bile pripravljene doseči. Skupno za vse fakultete je znašal numerus clausus lansko leto 2350 rednih študentov, vpisalo pa se jih je samo 2136, izrednih študentov pa se je vpisalo 498.

Od letošnjih 3839 študentov vpisanih v prvi letnik, je 1165 tako imenovanih — če jih tako imenujemo — izrednih študentov, kar je posledica dejstva, da so že skoraj na vseh fakultetah vpisali izredne študente, poprej pa je bila možnost izrednega študija omejena le na nekatero fakulteto. Porast vpisa gre seveda tudi na račun novih rednih študentov, zato je vsekakor upravičen zaključek, da je letošnji vpis novincev že rezultat novega študijskega sistema, tako po številu kot po strukturi. Za reformiran študij se je pač tudi lažje odločiti, saj bo tudi za marsikaterega študenta zaključen že po par letih z diplomo I. stopnje, številni drugi pa bodo lahko študirali, ne da bi zapuščali delovno mesto, medtem ko je dosedanji fakultetni študij vedno trajal več let, česar marsikateri študent tudi iz ekonomskih razlogov ni zmožel. Uspehi tako reformiranega študija bodo gotovo tudi v naslednjih letih privabljali nove množice študentov, s čimer bo mogla univerza zadostiti nalogi, da bo dajala mnogo več diplomantov kot do sedaj, in seveda tudi hitreje. Z organizacijo študija III. stopnje pa bo dajala še specialiste in znanstveni naraščaj.

Ob podatkih o vpisu študentov po fakultetah je treba opozoriti na neko okolnost, ki je zlasti vredna premisleka. Iz leta v leto raste število študentov na gospodarskih fakultetah, letos tudi na medicini. Na nekaterih družbenih fakultetah je število nekako konstantno, na filozofski in bivši naravoslovni fakulteti pa število študentov v zadnjih letih polagoma nazaduje, zlasti pa nazaduje na tistih skupinah, ki vzgajajo pedagoške kadre za naše srednje šole. Treba bo analizirati vzroke tega pojava in jih odpraviti.

Dosežki reformnih prizadevanj se kažejo tudi v hitrejšem študiranju, kar kažejo izpitni uspehi v nižjih letnikih. Če odštejemo določen procent študentov, ki se je vsaj do sedaj bolj navidezno vpisal — odpadli so v glavnem že v drugem semestru — potem moramo zaključiti, da velika večina študentov že redno študira in izpolnjuje pogoje za vpis v višji letnik. Univerza in fakultete sedaj študijske uspehe redno spremljajo po vpisanih letnikih, kar bo omogočilo ustrezne analize, pa tudi ustrezne ukrepe. Hitrejše študiranje kaže tudi število diplomantov, ki je zlasti v letošnjem koledarskem letu bistveno večje. Lansko leto jih

je diplomiralo 742, letos pa do 1. decembra že 857, po dosedanjih decembrskih podatkih pa lahko pričakujemo, da bo univerza letos dosegla najvišjo številko diplomantov, in sicer 900. Ko bomo v naslednjem letu oziroma v naslednjih letih vključevali tudi diplomante prve stopnje, od katerih bodo marsikateri odhajali v prakso, bo rezultat dela fakultet oziroma univerze še bistveno večji.

Boljši študijski uspehi so tudi zasluga političnih in strokovnih študentovskih organizacij, ki svojim članom nalagajo kot najvažnejšo nalogo redno študiranje. Študijska reforma tudi že izredno bogati oblike in pa metode pouka na naših fakultetah. Tradicionalni sistem študija tako rekoč izgineva, delo v seminarjih, študijskih skupinah, krožkih in vajah prevladuje. Organizacija izrednega študija pa odpira univerzi pot navzven, po drugi strani pa se je univerza odprla vsem, ki so sposobni študirati. Fakultete se povezujejo z ljudskimi odbori, gospodarskimi organizacijami, zbornicami, odpirajo center za izreden študij, dobivajo sodelavce za te centre iz gospodarskih organizacij, profesorji odhajajo na predavanja zunaj fakultet, na seminarje in v te centre. Fakultete organizirajo tudi na svojem sedežu številne posebne seminarje za izredne študente in vaje.

Tako bodo univerza in fakultete v prihodnje povezane z našim živim in dinamičnim razvojem, se ob njem bogatile in tudi same pri nadaljnjem razvoju pomagale.

Želim opozoriti še na neko pomembno okolnost. Čez leto, dve, bodo odhajali iz fakultet oziroma novih višjih šol v prakso diplomanti prve stopnje oziroma diplomanti z višjo šolsko izobrazbo. Za njih zaposlitev bo sicer res najvažnejše to, kaj bodo znali, ne bo pa brez pomena za uspešen razvoj takega sistema študija tudi to, kako jih bo praksa sprejela. Zato je treba že sedaj misliti na to vprašanje, in ustvariti ustrezno pripravljenost ter misliti tudi na delovna mesta, ki jih bodo ti kadri zasedli.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo?

Beno Zupančič: Tovariši in tovarišice! Ko sprejemamo zakon o visokem šolstvu, naj spregovorim nekaj besed ne toliko o njem, ampak bolj ob njem, o nekaterih učinkih, ki jih lahko predvidevamo, o perspektivah, ki se odpirajo, o nekaterih rečeh, ki povezujejo ves ta kompleks problemov s splošnimi razvojnimi problemi naše družbe, ki lahko o njih govorimo na podlagi določenih znamenj že danes, ne da bi si jemali pravico prerokov. Ta čas, ko se uspešno poganjamo naprej, trudeč se, da bi v smotrnem skladju reševali vse probleme hkrati, da bi nikjer ne zastajali, ta čas, ko pravzaprav tudi s tem zakonom odpravljamo hierarhijo naslovov in uveljavljamo hierarhijo dela in rezultatov, ko priznavamo dejansko znanje, pridobljeno kakorkoli, ko v praksi priznavamo, da so vsi načini, kako pride naš delovni človek do potrebnega znanja, v bistvu enakopravni, ko ne poznamo več vnaprejšnjih izjemnosti, ko dajemo vlaganjem, namenjenim znanju, pomen gospodarskih vlaganj in težo kulturnih dejanj, ko ustvarjamo iz vse dežele enoten in enakopraven kulturni prostor in tako praktično izganjamo iz slovarja besedo provinca, ta čas, ko počenjamo za neprizadetega opazovalca pravzaprav nekaj nezaslišanega, se večkrat sliši vprašanje, zastavljeno v poenostavljeni obliki takole: Ali ne segamo morbiti čez meje dejanskih možnosti, ali bomo kot tako imenovani mali narod sploh kos takim nalogam, ali imamo dovolj sposobnih ljudi, da bi prevzeli taka

bremena, ali imamo med mladimi ljudmi dovolj talentov, da bi lahko tako širokopotezne zamisli tudi realizirali.

Vprašanja te vrste, tovariši in tovarišice, ne bi smeli postavljati na isto raven s pomanjkanjem strokovnjakov, o katerem vsak dan govorimo in ob čemer se med drugim taka vprašanja tudi porajajo. Menim, da je treba poudariti, da kaže to veliko povpraševanje po strokovnjakih samo relativno pomanjkanje glede na sedanje in prihodnje potrebe, glede na doslej več ali manj objektivno omejene možnosti za vzgojo in študij, da pa ne more veljati kot nekaj absolutnega, kot pomanjkanje potencialnih strokovnjakov, kot pomanjkanje nadarjenih ljudi, ki lahko postanejo strokovnjaki toliko hitreje, kolikor več možnosti jim bomo dali.

Ne boste mi zamerili, če bom ob tej priložnosti segel še na področje samozavesti, ki raste tako iz naših zgodovinskih kakor današnjih izkušenj, kljub temu da še natanko zavedamo svojih zaostankov, vrzeli in težav tako objektivnega kakor subjektivnega značaja. Samozavesti, ki se lahko zmagovito spopada s takim malodušjem, zato ker ima ta svojo družbeno-ekonomsko osnovo. Dovolite mi, da se pri tem malo za šalo in malo zares, poslužim domislice enega naših literarnih kritikov, ki je preračunal nekatere pokazatelje iz našega kulturnega življenja na indijske in kitajske, torej na število prebivalcev, ki je tristokrat ali petstokrat večje od našega. Poskusimo še mi prešteti tiste, ki v našem življenju pomenijo več kakor samo strokovnjake in mojstre, tiste, ki jih označuje nedvomna ustvarjalnost naj bo v znanosti, v gospodarstvu, v politiki, umetnosti, ki lahko zastopajo našo deželo kjerkoli v svetu enakopravno z najodličnejšimi predstavniki velikih in bogatih narodov, in jih pomnožimo s 300 ali 500, pa bomo videli, kakšne fantastične tisoče bomo dobili. Naj bodo ti tisoči še tako absurdni, kažejo nam s svoje plati, kako je zaradi števila samega vsako malodušje odveč, neumestno in v bistvu krivično. Mislim, da nam mora biti ta samozavest, ne da bi jo zamenjali z bahavostjo, zvesta spremljevalka, da imamo zanjo več osnov, kakor smo jih imeli kdajkoli v svoji zgodovini, in da se nam, če se nam je treba bati kakšnega pomanjkanja, ni bati pomanjkanja sposobnih, nadarjenih mladih ljudi, ki že danes poprijemajo vsepovsod tam, kjer je roka očeta popustila.

Drugo, kar bi bilo ob tej priložnosti vredno omeniti, je nekaj, česar zakon ne more neposredno zapovedati, česar ni mogoče planirati v številkah in pokazateljih. V mislih imam — posebno to velja za nove visokošolske zavode v središčih izven Ljubljane — v mislih imam šolo, ne samo kot vzgojno ali vzgojno-raziskovalno, ampak tudi kot kulturno institucijo v širšem pomenu te besede, kot element splošnega intelektualnega življenja, kot soustvarjalca duhovne atmosfere v danem okolju, kot svetilko, ki meče luč na vse strani in na katere svetlobi so stvari in reči razločnejše, kakor bi bile sicer. V mislih imam torej šolo, ki ni za nikogar nujno zlo, kakor se reče, ampak dragoceno vozlišče, kjer se prepletajo vse niti življenja in njegovih problemov, šolo kot ponos danega kraja ali pokrajine, šolo, ki se postavlja v eno vrsto s tovarno, gledališčem, muzejem, inštitutom, z vsem tistim, na kar so ljudje danega okolja ekonomsko, intelektualno ali čustveno navezani, z vsem tistim, kar daje danemu življenju ne samo podobo fizične proizvodnje in njenih potreb kot osnove, ampak tudi značaj na tej osnovi rastočega duhovnega življenja z vsem tistim, kar oba elementa povezuje in ureja njuno medsebojno učinkovanje. S tem ne mislim, da moramo taki šoli naložiti še kaj mimo tega, kakor ji nalaga zakon, pač pa

to, da ji moramo tako mesto v danem okolju zagotoviti. To pa je mogoče samo tako, če je od vsega začetka res ena izmed pglavitnih stvari vsega okolja, vseh gospodarskih in družbenih organizacij, vseh družbenih in kulturnih delavcev, vsega prebivalstva, predvsem kot institucija, katere akcijski radij je tako rekoč neomejen, če so ji dani ugodni materialni, kadrovski in moralni pogoji. Potem ne bo samo zbirala najboljših intelektualnih moči v danem okolju, ne bo samo vplivala na intelektualno atmosfero tega okolja in na vse ostalo šolstvo, ne bo samo vplivala na spremembo celotne strukture študentov v naši deželi, ne bo samo pomenila možnosti za tiste, ki bi se sicer sploh ne mogli šolati, ampak bo res postala socialistično kulturno žarišče, kjer se bodo srečevala materialna in duhovna vprašanja našega življenja na visoki ravni.

In ker gre v tretje rado, še tretje. V visokošolskih zavodih se na svoj način srečujeta znanje in znanost, teorija in praksa, se prepletata vzgojno, izobrazovalno in znanstveno-raziskovalno delo, kar jim daje poseben značaj, jim nalaga posebne dolžnosti in hkrati ustvarja posebne potrebe materialne in kadrovske narave. Ker družba ne more uspešno reševati številnih problemov, ne da bi bili ti poprej predmet znanstvenih raziskav, in ker je težnja razviti raziskovalne dejavnosti v širino, posledica splošnih teženj našega družbenega razvoja, je razumljivo, da pri raziskovalnem delu visokošolskih zavodov ne gre za nekakšen drugi tir, recimo ob delu samostojnih inštitutov ali raziskovalnih enot v gospodarskih organizacijah, da ne gre za nekakšno ločeno raziskovalno dejavnost ali celo za kakšno drugo, višjo ali več vredno znanost, ampak za enakopraven in pomemben člen v verigi celotnih znanstveno-raziskovalnih prizadevanj, v verigi, v kateri nam še cela vrsta členov manjka, da bi lahko pripeljali znanstveno nalogo nemoteno do tistega, ki bi jo na najvišji ravni lahko razvozlal, in da bi po drugi plati lahko čimprej uporabili znanstveni izsledke za praktično uporabo. Potemtakem ne gre za nekaj samosvojega, ločenega, gluhega za naše potrebe, ampak narobe, za raziskovalno delovanje, ki se mora povezoovati z raziskovalnimi prizadevanji vsepovsod, kjer ga imamo, s poslušom in razumevanjem za potrebe in za specifičnosti, ki jih terja vzgoja študentov, ustvarjajoč in izpolnjujoč tako celotno mrežo naših raziskovalnih naporov in inštitucij. Samo tako se bo mogoče z združenimi močmi izkoptati iz zaostajanja, ki ga naš gospodarski razvoj ne more več dovoljevati, samo tako bo možen živ stik med vsemi, ki se trudijo na tem neomejenem področju, samo tako bomo lahko prišli do visoko izobraženih strokovnjakov v mnogo večjem številu kakor je to bilo mogoče doslej. In če smo doslej naredili pomemben korak naprej v boju zoper ozko, kabinetno pojmovanje raziskovalnega dela, zoper podcenjevanje prizadevanj aplikativnih inštitutov ali raziskovalnih enot v gospodarskih organizacijah, zoper strah pred vulgarizacijo znanosti, zoper pomisleke, kako in koliko je mogoče raziskovalno delo planirati, zoper strah, da bi bila fundamentalna in sploh dolgoročna raziskovanja zapostavljena ali da bi se posameznik s svojimi idejami ne mogel uveljaviti, potem moramo tudi storiti vse, da bomo omogočili raziskovalna prizadevanja vsepovsod, kjer so za to pogoji, upoštevajoč pri tem specifičnosti visokošolskih zavodov in njihovih institucij, potem moramo v ta namen tudi ob njih zbrati vse, kar lahko prispeva k napredku na tem področju, posebno nekatera močna strokovna društva in organizacije v večjih industrijskih središčih, ki so hkrati tudi visokošolska središča.

Tovariši in tovarišice, vsega tega nisem omenil zato, da bi podaljševal razpravo ali da bi komu solil pamet, ampak zato, da bi opozoril na nekatere splošne

naloge, ki jih ne nalaga duh novega zakona samo visokošolskim zavodom, ampak nam vsem, zakaj samo skrb in pomoč nas vseh jim bo dala hitro in učinkovito rasti in samo tako se bomo lahko lepega dne zavedeli, da postajamo narod socialističnih izobražencev.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec Franc Šebjanič.

Franc Šebjanič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Mislim, da je pozitivnost zakona, o katerem razpravljamo, treba posebej pozdraviti, kajti ta zakon ureja zares izredno pomembno materijo našega gospodarskega in družbenega življenja. To pa predvsem iz razloga, ker se študij na višji oziroma visoki stopnji tesno povezuje z intenzivnim gospodarskim in družbeno-političnim razvojem naše republike, po drugi strani pa tudi najvišje učne ustanove približujemo oziroma neposredno ustanovljamo v industrijskih centrih ter drugih proizvodnih področjih naše republike. Glede na uvedbo novih oblik in možnosti študija je tudi v perifernih predelih naše republike zdaj čutiti močan izobraževalni impuls, ki obeta tudi hitrejše in učinkovitejše reševanje zelo perečih kadrovskih vprašanj.

Izredno pozitiven je tudi način študija izrednih slušateljev, ki jih je samo na dveh višjih mariborskih šolah iz našega murskosoboškega okraja nad 30 %. Učinkovito pomoč pri študiju je čutiti prav v okrajnem središču, kajti te nove šole nudijo izrednim slušateljem oziroma njihovim sekcijam organizirane cikle rednih in dopolnilnih predavanj itd.

Ko govorimo o višjem oziroma visokem šolstvu, pa je po mojem mnenju nujno treba opozoriti tudi na problem štipendiranja. Glede na to, da je naš celotni gospodarski in družbeno politični razvoj že pravzaprav v neskladju z določbami temeljnega zakona o štipendiranju iz leta 1956 ter z odredbami o višini štipendij iz leta 1958, bi bilo po mojem mnenju umestno, brez obotavljanja spremeniti celotni sistem štipendiranja. Sicer pa menim, da je zakon, o katerem danes razpravljamo, dejansko nov, velik korak na poti izobraževanja kadrov in da ga je zato treba še posebej pozdraviti.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo? (K besedi se javi ljudski poslanec Ivan Potrč.)

Ivan Potrč: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Nekaj se je o tem, o čemer bom spregovoril, danes že govorilo, mislim pa vendar, da so stvari, o katerih je treba še in še govoriti.

Zakon o visokem šolstvu, ki ga danes sprejema naša republiška ljudska skupščina, je plod večlefnega dela okoli formiranja našega šolstva. O današnjih, to je za danes dokončnih rezultatih tega dela moremo govoriti, da so revolucionarni, da so po svoji vsebini in karakterju vseskozi ljudski in skoz in skoz demokratični. Danes moremo reči, da so naše šole, tudi naše najvišje šolske ustanove, odprte našemu delovnemu človeku, da hočejo postati njegove, mu pomagati pri njegovem vsakdanjem delu, pri njegovem trudu, da zgradi takšno socialistično družbo, v kateri bo človekov um gospodar vsega, da mu bo na primer stroj predvsem v pomoč, da ga bo osvobajal od težkega fizičnega dela.

Hkrati smo začeli s temi zakoni o reformi šolstva pri nas odpravljati ostanke, ki so postali že cokolja. Vse to so znane stvari, vendar pa bi hotel pri teh tako znanih stvareh in prav ob sprejemanju zakona o visokem šolstvu na nekaj opozoriti in spregovoriti o družbeni vlogi učnih kadrov, predvsem tistih kadrov, ki so danes že prevzeli poučevanje na mnogih višjih šolah. Te šole, ki so bile ustanovljene predvsem v centrih izven Ljubljane, je rodila vsakodnevna nuja naših novih družbenih in gospodarskih razmer. Zato se mi zdi potrebno, da bi morali tako ti učni kadri, ki so prišli iz tovarn ali iz družbenega življenja, kakor tudi družba sama, v kateri ti kadri delajo, nenehno misliti na to in hkrati storiti vse, da bi se ti novi učni kadri počutili v novi družbeni sredini potrebni, da bi postali še vse bolj kakor doslej ne samo šolniki na novih področjih, v novoustanavljajočih se šolskih centrih, ampak poleg novih naprednih šolnikov tudi soustvarjajoči družbeni faktor, da bi takorekoč pomagali v vsem družbenem življenju, da bi tako postali soustvarjajoči del socialistične domovine.

Prepričan sem in to vemo že tudi iz mariborskega primera, da so odgovorni v naši družbi mislili na to, prepričan sem tudi, da imajo naši šolniki hotenje pomagati. Vendar se mi zdi, da je prav, da ob sprejemanju zakona o visokem šolstvu o tem spregovorimo, pač zato, da bi imeli to nenehno pred očmi. Naša domovina mora dobiti več centrov, takih centrov, ki bodo mogli skoz in skoz samostojneje živeti, ne samo gospodarsko, ampak tudi kulturno. Le tako, si mislim, bodo lahko tudi več storili za našo splošno kulturno raven, bodo postali soustvarjajoči tudi pri naših kulturnih in družbenih uspehih in manifestacijah. Prav se mi zdi, da povemo, da od šolnikov ali pionirjev naših novih višjih šol, posebno onih, ki se morajo danes ubadati z vsemi začetnimi težavami, pričakujemo zelo veliko. Na to mislijo danes ustanovitelji, kar so lahko poleg okrajev in občin tudi gospodarske organizacije, na to mislimo, prepričan sem, vsi, z njimi vred.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji na glasovanje. Kdor je za ta predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji.

Odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 12.10 uri in se je nadaljevala ob 12.50 uri.)

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Nadaljujemo sejo. Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Viktor Zupančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec Jože Globačnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Stan ko Brečko prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog zakona je Izvršni svet pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predog zakona še ustno obrazložiti?

Jože Ingolič: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda ne spreminja materialno-pravnih določb zakona iz leta 1957, ker te določbe ustrezajo. Bistvene spremembe so zato v predlogu zakona tiste, ki se nanašajo na organizacijo vodno-gospodarske tehnične službe in na decentralizacijo upravne službe.

Naše gospodarske organizacije in komunalni sistem so namreč že dosegle tako stopnjo razvoja, da lahko mnoge upravne in tehnične naloge s področja vodnega gospodarstva premestimo na občinske ljudske odbore in ustrezne gospodarske organizacije. Edini novi materialno-pravni predpis, ki ga vsebuje predlog zakona se nanaša na ureditev oziroma ohranitev vodnega režima na vodotokih v primerih, ko se opustijo jezovi in druge vodne naprave ob žagah venciškah, mlinih in podobnih objektih.

Ker predlog zakona odpravlja delitev vodotokov na republiške vodotoke in vodotoke ljudskih odborov, pooblašča občine, da določijo, katere organizacije opravljajo tehnično službo urejanja, vzdrževanja in varstva voda, vodnih zemljišč in vodnih zgradb, Izvršnemu svetu pa daje pooblastilo, da podpiše enotne smernice za ureditev te službe.

Iz priloženega gradiva je razvidno, da bo vodno-gospodarska tehnična služba praviloma organizirana po povodjih. V povodju je namreč enotna organizacija tehnične službe najracionalnejša, ker zajema vse vodotoke. S tem v zvezi je predvideno, da prevzamejo organizacije, ki jim bodo občine poverile tehnično službo, strokovni kader in opremo tehničnih sekcij odpravljenе republiške uprave za vodno gospodarstvo. Računati je, da bodo občine v glavnem poverile tehnično službo vodnim skupnostim. V zadnjih nekaj letih so se namreč te skupnosti že močno razvile in okrepile, lotile so se ne le izgradnje melioracijskih objektov in podobnih vodnogospodarskih objektov, temveč tudi urejanja in vzdrževanja vodotokov, kar je bilo pred tem prepuščeno republiški upravi za vodno gospodarstvo. Danes deluje deset takih vodnih skupnosti, ki so v minulem letu investirale v vodno-gospodarske objekte več kot milijardo in pol dinarjev sredstev, dočim je republiška uprava za vodno gospodarstvo investirala manj kot 250 milijonov dinarjev vseh proračunskih sredstev.

Občinski ljudski odbori lahko po predlogu zakona prenesejo na te organizacije tudi določene upravne zadeve, ki so nujno povezane z upravljanjem in vzdrževanjem voda, vodnih zemljišč in vodnih zgradb. Tako naj bi te organizacije opravljale rečno nadzorstveno in čuvajsko službo ter vodile vodno knjigo za svoje območje. Poleg vseh teh tehničnih in upravnih nalog bodo seveda te organizacije tudi v prihodnje izvajale gospodarska dela za potrebe vodnega gospodarstva in se na ta način tudi kar najbolj same vzdrževale.

Ker je vodno-gospodarska tehnična služba javna služba, je njeno financiranje za enkrat še v glavnem stvar proračunov. Doslej je predvideno, da bodo

tudi v letu 1961 s sredstvi zveznega proračuna krita najnujnejša vzdrževalna dela na večjih rekah, s sredstvi republiškega proračuna pa bodo vzdrževani in urejani nekateri drugi vodotoki, ki bodo hkrati financirani tudi s sredstvi proračunov ljudskih odborov in gospodarskih organizacij kot osnovne oblike financiranja. Praksa je pokazala, da mobilizacija lokalnih sredstev lahko močno poveča obseg vzdrževalnih in urejevalnih del na vodotokih.

Iz gradiva tudi izhaja, da je predvidena ustanovitev Zavoda za vodno gospodarstvo, ki bi izdeloval vodnogospodarske in študijske elaborate s področja vodnega gospodarstva ter opravljaj strokovne storitve državnim organom in gospodarskim organizacijam. Jasno je, da bodo projektiranje in druge strokovne storitve opravljale tudi vodne skupnosti, pa tudi druge gospodarske organizacije v okviru svojih možnosti.

Po predlogu zakona bo vodno-gospodarska upravna služba decentralizirana. Izdelovanje vodno-gospodarskih osnov ostane v republiški pristojnosti, ker z njimi določimo osnovne pogoje za ureditev vodnega režima na obsežnih področjih in to za daljšo perspektivo. Dokler vodno-gospodarske osnove ne bodo izdelane, bodo uporabo vode na določenem območju vsklajevali z ureditvenimi smernicami. Določanje teh smernic pride v pristojnost okrajnih ljudskih odborov, v pomembnejših primerih pa dajejo svoje soglasje k ureditvenim smernicam posamezni republiški upravni organi.

Vodno-gospodarska dovoljenja, ki so najpomembnejši upravni akt, bodo izdajali po predlogu zakona občinski ljudski odbori. Pri tem jim bodo lahko v pomoč organizacije, katerim bodo poverili upravljanje vodno-gospodarske tehnične službe. S to decentralizacijo bo zagotovljeno pravilnejše in ekspeditivnejše izvajanje vodno-gospodarske upravne službe po komunah.

Ker je predlagana ureditev vodno-gospodarske tehnične službe in decentralizacija upravne službe v skladu z doseženo stopnjo našega komunalnega sistema, predlaga Izvršni svet, da Republiški zbor predlog zakona sprejme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda.

Ker o tem predlogu zakona sklepa tudi Zbor proizvajalcev, moramo še ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o izkoriščanju glin, peska, proda in kamna.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Miran Cvenk prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Martin Košir prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predog zakona še ustno obrazložiti?

Inž. Viktor Kotnik: Zvezna ljudska skupščina je junija 1959 sprejela zakon o rudarstvu. Do sprejetja tega zakona rudarska zakonodaja v FLRJ ni bila urejena in se je zaradi tega v praksi rudarjenja odražala tradicija in vpliv zastarelih in pomanjkljivih predvojnih zakonskih predpisov. Novi zakon o rudarstvu je uredil pravice in dolžnosti rudarskih in drugih gospodarskih organizacij, ki se ukvarjajo z raziskovanjem in izkoriščanjem mineralnih surovin glede na racionalno raziskovanje in izkoriščanje rudnin po metodah sodobnega rudarjenja. Obenem pa je novi rudarski zakon razširil tudi krog mineralnih surovin tako, da je mogoče njegove določbe praktično uporabiti za vse mineralne surovine, ki so koristne za našo gospodarstvo, razen za tiste, ki jih zakon sam izvzema.

Po zveznem zakonu o rudarstvu njegove določbe ne veljajo za izkoriščanje opekarske in lončarske gline, peska, proda in kamna v gradbene in obrtne namene ali kadar te mineralne surovine izkoriščajo posamezniki za lastne potrebe. Pač pa predvideva zvezni zakon o rudarstvu v 8. členu, da izkoriščanje teh mineralnih surovin uredi ljudska republika z zakonom in okrajni ljudski odbor z odloki, izdanimi na področju republiškega zakona. To izjemo je zakon o rudarstvu predvidel zato, ker je uporaba gline, peska, proda in kamna v navedene namene pogosta, obseg uporabe pa večinoma omejen tako, da ne bi bilo primerno za te namene uporabljati enako strogih ukrepov kakor za raziskovanje in izkoriščanje pomembnejših mineralnih surovin. Predloženi zakon o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna je v skladu v zveznim zakonom priredil pogoje za izkoriščanje teh mineralnih surovin tako, da je zadržal le osnovna načela zakona o rudarstvu, in sicer, da so navedene mineralne surovine splošno ljudsko premoženje in da je pri izkoriščanju teh mineralnih surovin potrebno varovati družbene koristi, ki so zavarovane z drugimi predpisi. Zato prepoveduje zakon izkoriščati mineralne surovine v gradbene in obrtne namene, če se lahko uporabljajo koristneje v druge namene. Ne dovoljuje izkoriščati mineralne surovine na zavarovanih območjih, na prostorih, kjer so objekti, ki so v splošni ali javni rabi in na zemljiščih, ki so določena kot gradbeni okoliš oziroma, kjer veljajo predpisi o varstvu voda.

Po predloženem zakonu je postopek pri dajanju dovoljenj za izkoriščanje mineralnih surovin bistveno poenostavljen v primerjavi s postopkom po rudarskem zakonu. Razen tega izdajajo vsa dovoljenja upravni organi občinskih ljudskih odborov, ki so vezani samo na strokovno mnenje republiškega rudarskega organa, da namreč surovina ni mineralna surovina, ki jo je treba obravnavati po rudarskem zakonu.

V 14. členu predvideva zakon izjemo za izkoriščanje gline za industrijo in pri kamnolomih za potrebe cest in železnic, torej pri večjih glinokopih oziroma večjih kamnolomih, kjer veljajo za izkoriščanje in nadzor predpisi rudarskega zakona, to je, da se lahko eksploatira samo na osnovi izdelanih projektov in delovnih načrtov ter da so potrebna raziskovalna dela in skrb za rezerve mineralnih surovin.

Izvršni svet predlaga, da Ljudska skupščina predloženi zakon o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna sprejme s predloženimi spremembami.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo o predlogu zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna. Kdo želi besedo? (K besedi se javi ljudski poslanec Ivan Horvat.)

Ivan Horvat: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Predlog zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna, ki je pred nami, obravnava eno od področij našega gospodarstva, ki doslej ni bilo dovolj urejeno. Niso bili v preteklosti redki taki primeri, da se je te mineralne surovine kopalo nenačrtno, zaradi česar se je pogosto po nepotrebem kvarilo večje površine obdelovalne zemlje. Take primere lahko zasledimo zlasti v obmürskih predelih, kjer je pesek dokaj kritičen material. Količine peska, ki jih naplavlja reka Mura, zadostujejo komaj za kritje potreb okoliških vasi, v oddaljenejših krajih pa je veliko pomanjkanje tega materiala. To pomanjkanje je povzročilo, da so cene pesku iz leta v leto rasle. Tako so nekateri zasebni kmetje z lahkoto izračunali, da se zelo izplača spreminjati plodne njivske površine v gramoznice, saj so s prodajo gramoz brez kakega truda dosegli štiri in celo večkratno ceno njivskih površin. Na ta način so marsikje nastajale nove gramoznice, ki z gledišča družbene koristnosti niso imele pravega ekonomskega razloga. Tako nenačrtno pridobivanje peska bi se tudi v prihodnosti še nedvomno nadaljevalo, če ne bi bilo omejitev, ki jih določa predloženi zakon.

Podobni pojavi, kakor pri kopanju peska, so bili tudi pri pridobivanju zidne opeke iz tako imenovanih poljskih opekarn. Tudi tu nam je, zlasti v zadnjih letih, izredno velika gradbena dejavnost močno preseгла kapaciteto rednih opekarn. Ker pa so to pomanjkanje zidne opeke najbolj čutila zasebna kmečka gospodarstva, so si pomagala tako, da so za vse lastne potrebe proizvajala zidno opeko v poljskih opekarnah. S tem se je sicer res povečala proizvodnja zidne opeke, kar je nedvomno pozitivno vplivalo na razvoj našega gospodarstva in družbenega standarda na vasi, vendar je ta dejavnost spreminjala dobre njivske površine v puščave. Take primere lahko danes marsikje najdemo.

Zato predlog zakona v 6. členu pravilno predpisuje, da bo v prihodnje za izkoriščanje mineralnih surovin potrebno poprejšnje dovoljenje, ki ga bodo izdajali pristojni upravni organi občinskega ljudskega odbora, na katerega območju ležijo zemljišča, namenjena za pridobivanje mineralnih surovin. Ta dovoljenja bodo morala določiti prostor, na katerem se take surovine lahko izkoriščajo. Prav tako bo organ, ki bo izdajal dovoljenja za izkoriščanje mineralnih surovin, po 12. členu predloga zakona pooblaščen, da lahko že v samem dovoljenju naloži tistemu, ki bo surovino izkoriščal, da mora po končanem izkoriščanju omogočiti uporabo zemljišč za prvotni namen, če bo seveda to tehnično mogoče in če ne bo povzročalo nesorazmerno velikih stroškov.

S temi zakonskimi določbami bodo v prihodnje ljudski odbori občin lahko racionalno usmerjali izkoriščanje mineralnih surovin, in sicer s tem, da bodo že v samem dovoljenju zahtevali od koristnika surovin, da poškodovano zemljišče zopet vzpostavi v prejšnje stanje, ali pa, da tam, kjer izkoriščanje ne bi imelo dovolj ekonomskih razlogov, dovoljenja ne izdajo.

Vsaj navidez je tej trditvi nasprotna določba 13. člena predloga zakona, ki govori o tem, da dovoljenje pristojnega državnega organa ni potrebno, če izkorišča mineralne surovine posameznik ali kmetijska oziroma gospodarska organizacija za lastne potrebe na lastnem zemljišču. Ozko gledano bi posameznik

po tej določbi še vedno lahko na katerikoli njemu lastni njivski površini odprl gramoznico ali pa kopal glino za svoje lastne potrebe s čimer bi v določenem obsegu vendar izpreminjal plodne površine v neplodne. Toda proti takemu zaključku govori tretji odstavek 18. člena predloga zakona, ki pooblašča okrajne ljudske odbore, da ti lahko z odlokom predpišejo potrebne pogoje, po katerih smejo izkoriščati mineralne surovine posamezniki za opravljanje domače obrti in tudi natančnejše pogoje o obsegu in načinu izkoriščanja teh surovin za potrebe kmetijskih in gozdarskih organizacij ter zasebnih obrtnikov. Po mojem mnenju bodo te pogoje morali kaj kmalu predpisati vsi tisti okrajni ljudski odbori, na katerih območju bi se zaradi krajevnih razmer in navad lahko zlorabljala 1. točka 13. člena predloga zakona. Verjetno bi bilo prav, če bi ti odloki dali pristojnemu upravnemu organu občinskega ljudskega odbora pooblastila, da bi v tistih primerih, kjer za izkoriščanje mineralnih surovin ni potrebno dovoljenje, lahko izkoriščanje omejil ali pa prepovedal, če bi ugotovil, da je tako izkoriščanje škodljivo za gospodarstvo.

Končno bi bilo umestno dati s temi odloki pooblastilo krajevnim odborom, da bi le-ti lahko zahtevali od tistega, ki surovino izkorišča, naj prispeva sorazmeren delež za kritje stroškov vzdrževanja krajevnih poti, mostov in drugih objektov, če bi bili le-ti zaradi odvažanja surovin prekomerno poškodovani. Take zahteve so namreč krajevni odbori, ki skrbijo za vzdrževanje vaških poti, doslej že večkrat postavljali.

Če bodo tedaj s sprejetjem tega zakona zadovoljivo rešena vsa ta, doslej še nerešena vprašanja, izjavljam, da bom glasoval za predloženi zakon.

Predsednik inž. P a v l e Ž a u c e r : Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je zakon o izkoriščanju gline, peska, peska prod in kamna v Republiškem zboru soglasno sprejet.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je tudi Zbor proizvajalcev sprejel ta predlog zakona v enakem besedilu, obenem pa me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel v enakem besedilu tudi predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih.

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec dr. I v a n K o p a č prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec A l f o n z G r m e k prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec F r a n c B e l š a k prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Dr. Marjan Dermastia: Ljudska republika Slovenija je izredno bogata na naravnih zdravilnih sredstvih. Zato je Izvršni svet smatral za potrebno, da predloži Ljudski skupščini v obravnavo zakon o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih z namenom, da se vprašanja na tem področju zakonito uredijo in omogoči tudi na tem področju družbeno skladen razvoj. Da je ta zakon izredno pomemben, naj navedem nekaj razlogov.

Za naravna zdravilna sredstva, za njihovo varstvo in za izkoriščanje se doslej ni skrbelo dovolj, četudi to ne zadeva samo zdravstvene službe, ampak celo vrsto gospodarskih dejavnosti, kakor na primer turizem, gostinstvo, rudarstvo in komunalno gospodarstvo. Skratka, ta vprašanja, ki imajo splošni narodno-gospodarski pomen, so bila doslej pravno in organizacijsko nezadostno urejena.

Naravna zdravilna sredstva je treba vsestransko in čimbolj ekonomsko izkoriščati, zato naj jih ne izkorišča samo zdravstvena služba, ampak tudi turizem, gostinstvo, industrija, trgovina in drugi faktorji, ki se pridružijo zdravstveni službi, takoj ko je v nekem kraju organizirano naravno zdravilišče. Naravna zdravilna sredstva in njihovi izvori doslej niso bili registrirani niti ni bila povsod določena znanstvena in strokovna indikacija za zdravljenje v naravnih zdraviliščih, kaj šele, da bi bili določeni varstveni pasovi za naravna zdravilišča, kot pomembnem delu našega narodnega gospodarstva, ki bi varovali ta sredstva pred izgubo ali zmanjšanjem zdravilne vrednosti.

Občine doslej niso in tudi niso mogle dovolj iniciativno posegati v kompleks problemov zvezanih z naravnimi zdravilišči. Po novem zakonu naj bi bile občine iniciator ne samo za načrtni razvoj zdraviliškega kraja, ampak bi tudi odločale o vseh drugih vprašanjih v zvezi z izkoriščanjem naravnih zdravilnih sredstev, kakor na primer o prioritetenem redu izkoriščanja naravnega zdravilnega sredstva med različnimi interesenti, o vzdrževanju in zavarovanju zdravilnih sredstev, o izkoriščanju komunalnih naprav, o pravicah turističnih gostov v zvezi z uporabo zdravilnega sredstva itd. Nadalje bodo občinski ljudski odbori izdajali lahko v ta namen zdraviliške rede in ustanavljali zdraviliške svete kot svoje izvršno-upravne organe za vsklajevanje interesov med različnimi interesenti. Določene pravice pa bodo občinski ljudski odbori lahko prenesli tudi na krajevne odbore — zlasti tam, kjer je zdravilno sredstvo v okraju izven sedeža občine — ter tako še bolj neposredno zainteresirali lokalne skupnosti za razvoj zdraviliškega kraja.

Končno je z zakonom tudi urejeno vprašanje, da je v naravno zdravilišče kot zdravstveni zavod lahko sprejet vsak in ne samo tisti, ki ga tja pošlje zdravstvena služba oziroma organi socialnega zavarovanja.

Ker so s predloženim zakonom zavarovane koristi vseh interesentov naravnih zdravilnih sredstev, prenešana iniciativa in vodilna vloga na občine in zavarovane koristi zdravstvene službe in socialnega zavarovanja kot glavnega koristnika naravnih zdravilišč, predlagam v imenu Izvršnega sveta, da Ljudska skupščina o zakonu razpravlja in ga v predlaganem besedilu sprejme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Tramšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Ivan Hergog prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Marija Zupančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Inž. Viktor Kotnik: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Zbornice in druga združenja gospodarskih organizacij so se razvijale skladno z rastjo našega družbenega in ekonomskega sistema. V dobi administrativnega gospodarjenja, ko so direkcije vodile vse delo podjetij, zbornic in združenj nismo imeli, razen za prav specialne naloge. Šele po uvedbi delavskega samoupravljanja, ko so se podjetja osamosvojila in so kolektivi pričeli samostojno reševati vrsto nalog, ki so jih dotlej opravljali državni organi, se je pokazala potreba po družbenih organih, v okviru katerih bi gospodarske organizacije mogle obravnavati skupna vprašanja.

Mehanizem našega gospodarskega sistema zahteva torej vzporedno z razvojem delavskega samoupravljanja tudi ustrezne oblike združevanja gospodarskih organizacij za reševanje skupnih nalog in problemov s področja pospeševanja proizvodnje in poslovnega sodelovanja.

Na podlagi veljavnih predpisov so se doslej industrijska, gradbena in prometna podjetja lahko povezovala samo v ustrezne zvezne zbornice in zvezna strokovna združenja. Gospodarske organizacije, včlanjene neposredno v zveznih zbornicah, pa so ves čas čutile pomanjkanje povezave na ožjem teritoriju. Marsikatero nalogo zbornice je težko izvajati iz enega centra že zaradi velikega števila včlanjenih podjetij in pestrosti njihove problematike. To velja zlasti za tiste naloge zbornice, kjer bi zbornica in njeni organi morali sodelovati pri reševanju konkretnih problemov posameznega podjetja ali skupin podjetij. Zaradi tega so gospodarske organizacije tudi že doslej iskale razne možnosti za povezovanje na ožjih območjih, predvsem v okviru republike. Tam, kjer je bilo mogoče v zveznem strokovnem združenju ustanoviti republiško sekcijo, so podjetja ta način uporabila, na primer v gradbeništvu, prometu in začasno v nekaterih industrijskih strokah. Po odpravi teh sekcij so v republikah formulirali tudi razne biroje in poslovna združenja, ki so prevzemali naloge bivših sekcij. Poleg tega pa so se industrijska podjetja v Ljudski republiki Sloveniji prostovoljno včlanjevala v republiško trgovinsko zbornico, ki je v preteklem obdobju v določenem obsegu izpolnjevala vrzel v združevanju, zlasti v združevanju industrijskih podjetij v okviru republike.

Šele novi zakon o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu, ki ga je sprejela Zvezna ljudska skupščina letos konec junija, predvideva možnost, da se ustanovijo za področje industrije, rudarstva, gradbeništva in prometa

skupno zbornice v republikah. S tem je bil dosežen pomemben napredek za reševanje skupnih gospodarskih problemov na ožjih območjih.

Dejansko potrebo po medsebojni povezavi gospodarskih organizacij v republikah dokazujejo tudi številni predlogi za ustanovitev republiške zbornice, ki sta jih sprejela Izvršni svet Ljudske skupščine LRS in Sekretariat za industrijo po izidu novega zveznega zakona.

Ustanovitev republiške zbornice predlaga poslovno združenje »Avtomacija« v imenu slovenske elektroindustrije; po njenem predlogu naj daje zbornica svojim članom pomoč pri uvajanju sodobnih postopkov mehanizacije in avtomatizacije pri prizadevanjih za dvig delovne storilnosti. Zavod za napredek prehranske industrije Ljudske republike Slovenije predlaga ustanovitev zbornice, v kateri naj ima prehranska industrija še posebne odbor, ki bi v celoti lahko nadomestil delo zavoda za napredek prehranske industrije, ki bo odpravljen.

Tudi podjetja za papirno industrijo so s svojega poslovnega sestanka poslala predlog za ustanovitev republiške zbornice. Republiški biro za gradbeništvo ugotavlja, da je z današnjo povezavo gradbenih in montažnih podjetij, podjetij gradbenega materiala in projektantskih organizacij v skupnem biroju sicer že dosežena najboljša oblika medsebojnega sodelovanja posameznih vej gradbeništva. Vendar pa sodi, da manjka povezava gradbeništva z nekaterimi gospodarskimi panogami, kakor na primer z industrijo in organizacijami prometa, ki vplivajo na delo in razvoj gradbeništva ter glede na to predlaga ustanovitev enotne republiške zbornice za industrijo, gradbeništvo in promet.

Dalje predlagajo ustanovitev zbornice tudi nekatera podjetja oziroma posamezniki; med njimi bi omenil predlog ljudskega poslanca in direktorja Železarne Ravne tovariša Gregorja Klančnika, ki opozarja na velike možnosti za ekonomično izkoriščanje ogromnih zalog lignita v Velenju v zvezi s pripravami za vplinjavanje lignita. Kot predsednik posebnega pripravljalnega odbora, ki ga sestavljajo največji potrošniki velenjskega plina v prihodnosti, to je industrijska podjetja, smatra, da bi v okviru republiške industrijske zbornice lahko koordinirali interese proizvajalca in velikega števila potrošnikov plina. Na ta način bi s pomočjo republiške zbornice ta veliki projekt, ki presega interese rudnika Velenje dobil široko podporo celotnega gospodarstva LRS.

V predlogih, ki so jih poslala podjetja »Tomos« iz Kopra, »Litostroj« iz Ljubljane in Metalna iz Maribora, poudarjajo tudi ti nujno potrebo po ustanovitvi republiškega družbenega organa, ki bi bil podjetjem čim bližji.

V svojih predlogih za ustanovitev republiške zbornice nakazujejo gospodarske organizacije tudi nekatere probleme, s katerimi bi se moral ukvarjati novi družbeni organ. V okviru osnovne naloge pospeševanja napredka v industriji, gradbeništvu in prometu v LRS ter skrbi za vsklajevanje medsebojnih interesov v teh gospodarskih panogah, bo morala zbornica reševati številna vprašanja, ki so navedena v 2. členu predloženega zakona.

Zaradi stopnje gospodarske razvitosti, ki jo je dosegla Ljudska republika Slovenija, pa bo morala zbornica in njeni organi posvečati posebno pozornost problemom v zvezi z razvojem proizvodnosti dela, kar je eno naših ključnih gospodarskih in družbenih vprašanj.

Zbornica bo kot strokovni organ morala organizirati prenos in izmenjavo izkušenj med posameznimi gospodarskimi organizacijami tako o vprašanih moderne organizacije dela kakor o vprašanih uvajanja sodobnih tehnoloških

procesov. Sama ali pa, s pomočjo posebnih inštitucij in zavodov pa bo lahko s tem v zvezi organizirala tudi razne oblike tehnične pomoči.

Zbornica bo morala aktivno spremljati razvoj in graditev našega gospodarskega sistema. Zato bo morala intenzivno sodelovati pri razvijanju sistema delitve dohodka med podjetjem in družbo, pa tudi v gospodarskih organizacijah samih. Naloga zbornice bo, da bo mobilizirala podjetja in sama pomagala pri uvajanju in razvijanju sistema nagrajevanja po delu. Hkrati pa bo morala svoje izkušnje, podprte s konstruktivnimi predlogi, prenašati tudi navzgor in pri državnih organih skrbeti za tak razvoj ekonomskega sistema, ki bo stimuliral kolektive k čim boljšemu gospodarjenju. To velja tako za sistem delitve dohodka ter za izpopolnjevanje kreditnega in deviznega sistema kakor tudi za druge ukrepe, ki vplivajo na razvoj naše ekonomike.

Moderna, zelo produktivna proizvodnja zahteva tako na področju industrije kakor tudi gradbeništva vedno večjo delitev dela in z njo povezano specializacijo posameznih obratov in gospodarskih organizacij. Sodobne proizvodnje ne more biti brez tesnega poslovnega sodelovanja samostojnih gospodarskih organizacij. Specializacija proizvodnje in kooperacija med proizvajalci sta se pri nas šele začeli razvijati ter bo zato enotna zbornica še zlasti poklicana, da kot družbeni organ demokratično rešuje ta vprašanja med posameznimi podjetji in s poslovnimi združenji.

V vsem preteklem obdobju smo v naši republiki občutili praznino tudi v tem, da ni bilo ustrezne inštitucije, ki bi dajala iniciativo in kjer bi se izvajale priprave za povezovanje sorodnih podjetij, ali pa podjetij, ki se v svoji dejavnosti dopolnjujejo v poslovnem združenju. Prav tako ni bilo vedno dovolj povezanosti med delom raziskovalnih in znanstvenih ustanov in inštitutov in pa potrebami gospodarstva oziroma potrebami samih gospodarskih organizacij. Pri vsem tem bo imela nova zbornica pomembno vlogo.

Ker do sedaj ni obstajala republiška zbornica, so morali proučevati in reševati različne naloge regionalnega karakterja, ki spadajo v pristojnost zbornic, upravni organi in njihove ustanove. To je v določeni meri zaviralo opravljanje upravnih nalog, razen tega pa so se upravni organi morali ukvarjati z nalogami, ki po svojem značaju niso spadale v njihovo pristojnost. Glede na to bo naloga zbornice, da bo sodelovala z državno upravo, predvsem pri izdelavi gospodarskih predpisov in družbenih planov ter predlagala tudi potrebne gospodarske ukrepe.

V novi zbornici bo zlasti zanimivo povezovanje med gradbeništvom in industrijo. Gradbeništvo se vedno bolj razvija v smeri industrializacije te dejavnosti. Zato pa je potrebno vedno tesnejše sodelovanje gradbeništva ne samo z industrijo gradbenega materiala, temveč tudi z drugimi industrijskimi panogami, kot kovinsko industrijo, lesno industrijo, kemično industrijo in celo s tekstilno industrijo, ki proizvaja materiale, potrebne pri sodobnih gradnjah.

Zelo koristna bo tudi povezava prometa z industrijo in gradbeništvom v okviru enotne zbornice. To velja še prav posebej za Ljudsko republiko Slovenijo, kjer sta ravno industrija in gradbeništvo največja potrošnika transportnih uslug. Samo v tesni povezavi z drugimi panogami, predvsem z industrijo, bo mogoče uspešneje reševati nekatere pereče probleme našega prometa, kot na primer smotrnejše izkoriščanje cestnega voznega parka, organizacijo servisne službe ter vzdrževanje in remont vozil.

Glede članstva predvideva predloženi zakon, da so člani zbornice lahko gospodarske organizacije s področja industrije, rudarstva, gradbeništva in pro-

meta ter tiste obrtne gospodarske organizacije, ki so obvezno včlanjene v zvezni industrijski in zvezni gradbeni zbornici.

V 3. členu predvideva zakon, da bo lahko statut nove zbornice omogočil včlanjenje v zbornici tudi gospodarskim organizacijam drugih gospodarskih področij, poslovnim združenjem s področja industrije, gradbeništva in prometa ter raznim zavodom oziroma inštitutom.

V Ljudski republiki Sloveniji imamo okrog 450 industrijskih podjetij, okrog 90 gradbenih, projektantskih in montažnih podjetij, okoli 50 podjetij s področja prometa. Računamo tudi, da bo več kot 50 obrtnih podjetij lahko vstopilo v novo zbornico. Nova zbornica bo tako tudi po številu svojih članov obsežna in reprezentativna družbena organizacija, ki bo zato lahko povezovala večji del gospodarskih organizacij v Ljudski republiki Sloveniji.

Predlog zakona zajema naloge in organizacije nove zbornice le okvirno. Podrobnejšo razčlenitev nalog, organizacijske oblike zbornice in njenih organov, način dela zbornice in njeno financiranje, bo moral določiti statut zbornice.

Ker je članstvo v republiški zbornici prostovoljno, bodo članarine za enkrat obremenjevale čisti dohodek podjetij. Mnenja smo, da bo potrebno doseči, da bi tudi članarina za republiške zbornice šla iz stroškov poslovanja gospodarskih organizacij, kakor velja to za zvezne zbornice.

V prepričanju, da bo republiška zbornica prispevala k nadaljnjemu razvoju gospodarstva naše republike, predlaga Izvršni svet Ljudski skupščini, da predloženi zakon sprejme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Ali se Izvršni svet strinja s predloženim amandmajem zakonodajnega odbora k 2. členu zakona?

Inž. Viktor Kotnik: Izvršni svet se strinja.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo k predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LRS. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je predlog tega zakona tudi Zbor proizvajalcev sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Franc Kralj prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je tudi Zbor proizvajalcev sprejel predlog tega zakona v enakem besedilu.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o začetku uporabljanja določb kazenskega zakonika o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudskega poslanca Franca Bere, prebere odborovo poročilo član odbora ljudski poslanec Ivan Hercog. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Marija Zupančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu zakona o začetku uporabljanja določb kazenskega zakonika o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o začetku uporabljanja določb kazenskega zakonika o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu.

Prekinjam sejo, ki se bo nadaljevala ob 16. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 13.50 uri in se je nadaljevala ob 16.15 uri.)

Predsednik inž. Pavle Zaucer: Nadaljujemo sejo Republiškega zbora.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Lojzka Stropnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog odloka je Izvršni svet pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog tega odloka v enakem besedilu.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o spremembi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca odbora za proračun ljudskega poslanca Staneta Nunčiča prebere odborovo poročilo član odbora ljudski poslanec Marija Levar. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za odlok, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o spremembi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je tudi Zbor proizvajalcev sprejel predlog tega odloka v enakem besedilu.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o začasnem financiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca odbora za proračun ljudskega poslanca Staneta Nunčiča, prebere odborovo poročilo član odbora ljudski poslanec Marija Levar. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Predstavnik Izvršnega sveta pa je izjavil, da odloka ustno ne bo obrazložil.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za odlok, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o začasnem financiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka v enakem besedilu.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah ter o njegovem krajevnem območju.

Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo in poročevalec zakonodajnega odbora bosta dala poročilo za vse tri predloge odlokov o ustanovitvi sodišč skupno.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Cvetka Vodopivec prebere odborovo poročilo k vsem trem odlokom. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Tudi poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo k vsem trem predlogom odlokov. — Glej priloge.)

Predlog odloka je Izvršni svet pismeno obrazložil. Predstavnik Izvršnega sveta pa je izjavil, da odloka ustno ne bo obrazložil. Zato dajem predlog odloka v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški odbor sprejel odlok o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah ter o njegovem krajevnem območju.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu ter o njegovem krajevnem območju.

Poročevalca pristojnih odborov sta dala poročilo že pri prejšnji točki dnevnega reda.

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Predstavnik Izvršnega sveta pa je izjavil, da predlog odloka ustno ne bo obrazložil. Zato dajem predlog odloka v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu ter o njegovem krajevnem območju.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi in krajevnem območju Okrožnega sodišča v Kranju.

Poročevalca pristojnih odborov sta dala poročilo že pri 11. točki dnevnega reda.

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil, predstavnik Izvršnega sveta pa je izjavil, da bo predlog odloka še ustno obrazložil.

Mitja Ribičič: Tovariši ljudski poslanci! Ne mislim imeti nekega posebnega ekspozeja, hotel pa bi z nekaj besedami poudariti velik pomen, ki ga ima sprejem odloka o ustanovitvi okrožnega sodišča v Kranju in sploh vseh odlokov, ki jih na področju pravosodja skupščina danes sprejema.

Pomen teh odlokov ni samo v tem, da se tehnično in organizacijsko izvajajo načela in priporočila zasedanja skupščine v maju lanskega leta, ampak sodim, da pomenijo doprinos k nadaljnemu utrjevanju in razvijanju pravosodnega sistema in k njegovemu prilagajanju našemu komunalnemu sistemu. V naši republiki smo že doslej močno zainteresirali okrajne in občinske ljudske odbore za nadaljnji razvoj sodišč in za ustvarjanje materialnih, moralnih in

drugih pogojev za sodišča, ki izvajajo važne družbeno politične funkcije, kot je to pravosodje. Že doslej smo imeli mnogo primerov, da so občinski ljudski odbori ta svoj interes pokazali tako pri vlaganju investicijskih kot tudi proračunskih sredstev za izgradnjo sodišč in pokazali tudi skrb za kadre pri svojih sodiščih. Pri tem pa je naglasiti, da so tudi predstavniki naših sodišč redno poročali na zasedanjih ljudskih odborov.

Občinski ljudski odbori so nadalje skrbeli za to, da se sodstvo povezuje s potrebami prebivalstva, da se krepí sodelovanje sodnikov strokovnjakov s sodniki porotniki in da se z novim inštitutom, z inštitutom poravnalnih svetov, sodstvo še bolj približa potrebam naših državljanov.

V zadnjem času so občinski in okrajni ljudski odbori pokazali velik interes tudi za področje, ki je doslej v tem sistemu močno zaostajalo, to je za področje pravne pomoči našim državljanom. S posameznimi odloki so začeli ustanavljati prve pisarne pravne pomoči. Te pisarne so se za enkrat sicer še omejile le na bolj preproste pravne nasvete državljanom, počasi pa se v pogodbenem sodelovanju s posameznimi odvetniki usposablja tudi za zastopanje strank pred sodišči. V tem smislu se je začel določen proces prilagajanja advokature našemu komunalnemu družbenemu sistemu, kar mislim, da je važna dopolnitev k celovitosti našega pravosodnega sistema in začetek novih oblik pravnega zavarovanja naših državljanov.

Z ustanovitvijo okrožnega sodišča v Kranju in okrajnega sodišča na Jesenicah in v Žalcu, smo močno vskladili mrežo in območja naših sodišč z našim celotnim komunalnim sistemom. V naši republici imamo odslej osem okrožnih sodišč, enako kot imamo tudi osem območij upravno teritorialnih enot — okrajev. Nadalje imamo 40 okrajnih sodišč, tako da obstoja v večjih občinah ali pa vsaj za območje dveh občin okrajno sodišče. Lahko pa bi rekli, da smo prišli že v obdobje, ko se okrajni in občinski ljudski odbori ne čutijo samo zainteresirane za nadaljnji razvoj in utrjevanje pravosodnega sistema pri nas, ampak ko lahko že tudi postajajo osnovni nosilci pravosodnega sistema na svojem področju. To mislim v tem smislu, da se na okrajne ljudske odbore v celoti prenese vsa proračunska skrb za sodišča, hkrati pa tudi vsa skrb za investicije v zvezi z nadaljnjo izgradnjo sodnih poslopij. Glede tega je zakon o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij, ki ga je Ljudska skupščina danes sprejela, močno stimulativen, ker bodo okrajni in občinski ljudski odbori laže prispevali sredstva za gradnjo sodišč. Prav tako bodo odslej občinski in okrajni ljudski odbori lahko postali nosilci tudi kadrovske politike in sistema nagrajevanja za naša sodišča in podobno.

To poudarjam zaradi tega, ker mislim, da je treba s tem razvojem pohiteti in da moramo tako občutljiv družbeno-politični mehanizem, kot je sodstvo, že danes pripraviti za to, da bo leta 1961 in v nadaljnjih letih, ko bodo zvezni predpisi vedno bolj krepili pristojnost okrajnih sodišč kot osnovnih komunalnih sodišč in okrožnih sodišč kot prve instance v našem pravosodnem sistemu, v resnici kos vsem nalogam, ki se danes pred pravosodje postavljajo.

V tem smislu že tudi ustanovitev okrožnega sodišča v Kranju predstavlja za naše republiške organe določeno zahtevo, da se pri zakonu o proračunu, pri planiranju sredstev za negospodarske investicije in pri kadrovskih in drugih vprašanih ta dejstva upoštevajo in se ne glede na posamezne določbe v zveznih predpisih začno že postopoma prenašati pristojnosti na naše ljudske odbore.

Predsednik inž. P a v l e Ž a u c e r : Pričenjam razpravo o predlogu o ustanovitvi in krajevnem območju Okrožnega sodišča v Kranju. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o ustanovitvi in krajevnem območju Okrožnega sodišča v Kranju.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na sklepanje o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LR Slovenije.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca odbora za proračun ljudskega poslanca Staneta Nunciča, prebere odborovo poročilo član odbora ljudski poslanec Marija Levar. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog sklepa pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog sklepa še ustno obrazložiti? (Ne.) Izvršni svet se s predlaganim amandmajem strinja.

Dajem predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LR Slovenije v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada Ljudske republike Slovenije.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je tudi Zbor proizvajalcev sprejel ta predlog sklepa v enakem besedilu.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na poročilo mandatno-imunitetnega odbora.

Prosim poročevalca tega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Humbert Gačnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ali se zbor strinja s sklepom mandatno-imunitetnega odbora? (Poslanci se strinjajo.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor potrdil sklep mandatno-imunitetnega odbora, da ne dovoli nadaljevati kazenskega postopka proti ljudskemu poslancu Davorinu Ferligoju.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 16. sejo Republiškega zbora in vabim ljudske poslance, da se udeležijo skupne seje obeh zborov, ki bo po kratkem odmoru.

Seja je bila zaključena ob 18.40 uri.

17. seja

(30. in 31. januarja 1961)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer, predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Slavica Zirkelbach

Začetek seje ob 10.20 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 17. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Zapisnik današnje seje bo vodila tovarišica Slavica Zirkelbach.

Ljudski poslanci Franc Bera, dr. Draga Černelč, Ada Krivic, Stane Ravljen, Franc Treven in Maks Vale so opravičili svojo odsotnost.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovariša Draga Seligerja, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Drago Seliger prebere zapisnik 16. seje Republiškega zbora.)

Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da ga bom podpisal. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na predloge, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet ter glede na poročilo mandatno-imunitetnega odbora, ter v zvezi z določbo 11. člena zakona o popisu prebivalstva v letu 1961, ki določa, da 60 dni pred popisom, ki je določen za čas od 1. do 7. aprila 1961, niso dovoljene nikakršne spremembe v politično teritorialni razdelitvi, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o poročilu mandatno-imunitetnega odbora o nadomestnih volitvah v 101. volilnem okraju;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS;
3. obravnava in sklepanje o predlogu programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta ter o predlogu resolucije o tem programu;
4. obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov;
6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961;

7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladu Ljudske republike Slovenije za negospodarske investicije;

8. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča;

9. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije;

10. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prosvetno-pedagoški službi;

11. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Visoke šole za politične vede;

12. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje LRS;

13. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev;

14. izvolitev člana zakonodajnega odbora.

Ali obstoja k predlaganemu dnevnemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni pripomb, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red sporočam, da obstojata vprašanji ljudskega poslanca Jožeta Slaviča in Marije Levar, na kateri bo odgovoril Izvršni svet na skupni seji.

Razen tega obstoja predlog, da obravnavamo na skupni seji program perspektivnega razvoja LRS v razdobju od 1961. do 1965. leta ter predlog resolucije o tem programu; nadalje, da poslušamo na skupni seji obrazložitev k 4., 5., 6. in 7. točki dnevnega reda. Ali se zbor s tem predlogom strinja? (Poslanci se strinjajo.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o poročilu mandatno-imunitetnega odbora o nadomestnih volitvah v 101. volilnem okraju.

Prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Humbert Gačnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem predlog sklepa mandatno-imunitetnega odbora na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor verificiral mandat ljudskega poslanca Ivana Rosa, ki je s tem pridobil vse pravice in dolžnosti ljudskega poslanca. Glede na določbo 10. člena poslovnika Republiškega zbora, bom zbor kasneje obvestil o slovesni izjavi ljudskega poslanca Ivana Rosa.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Stanek Vrhovc prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec dr. Sonja Kukovec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Dr. Jože Globevnik: Tovariši ljudski poslanci. Dal bi samo izjavo glede amandmajev, ki so bili predlagani že v samih odborih in tudi glede amandmaja, ki je bil prav tako poslan skupščini, to je amandma tovariša Martina Zakonjška.

Izvršni svet je mnenja, da je pravilno in smotrno, če ima občina svoje ime po sedežu občinskega ljudskega odbora. To stališče je bilo obširneje obrazloženo v odborih. Ta sistem poimenovanja občin je bil z malenkostnimi izjemami v vsej naši dosednji praksi dosledno izvajan, ker je pač najbolj pri nas udomačen in tudi najbolj praktičen.

Izvršni svet je pri teritorialnih spremembah občin vedno štel za pravilno, da načeloma Ljudski skupščini posreduje predloge pristojnih okrajnih ljudskih odborov, ki so stvar neposredno razčistili z občinskimi ljudskimi odbori in tudi z volivci na terenu. Zato tudi ni nikdar zaostrel vprašanja, če je okrajni ljudski odbor dal glede imena občine predlog, ki je morda odstopal od prej omenjenega načela in s tem od ustaljenega sistema pri določanju imen občinam.

Glede na to ima Izvršni svet tudi zdaj za umestno, da se o predlogu amandmajev izjavijo predstavniki pristojnih okrajnih ljudskih odborov in se bo z njihovimi morebitnimi predlogi strinjal. Isto bi veljalo tudi glede same formulacije predloga poslanca Martina Zakonjška, da se občina Ljubljana-Šiška in Ljubljana-Šentvid združita, ne pa da se občina Šentvid odpravi in da se njeno območje priključi občini Ljubljana-Šiška.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Iz poročila odbora za organizacijo oblasti in upravo in zakonodajnega odbora izhaja, da se omenjena odbora ne strinjata s predlogom ljudskega poslanca Karla Šterbana za spremembo imena nove občine Videm-Krško. Ali ljudski poslanec Karel Šterban vztraja pri svojem predlogu?

Karel Šterban: Tovariši ljudski poslanci! Predlog, ki sem ga dal, je pravzaprav predlog zborov volivcev. Do tega predloga je prišlo zato, ker smo videli, da obstajajo primeri, ko nova občina prevzame imeni združenih občin in so zato volivci tudi pri nas postavili to vprašanje. Ne vztrajam sicer pri svojem predlogu, dolžan pa sem bil sporočiti voljo in želje volivcev.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: K predlogu zakona obstaja še nov predlog amandmaja, in sicer ljudskega poslanca Martina Zakonjška, ki predlaga naslednje: Dosedanje besedilo »občina Ljubljana-Šentvid, ki se priključi v celoti občini Ljubljana-Šiška«, naj bi se glasilo: »Združita se občini Ljubljana-Šentvid in občina Ljubljana-Šiška v novo občino Ljubljana-Šiška-Šentvid.« Prosim ljudskega poslanca tovariša Zakonjška, ali vztraja pri svojem predlogu.

Martin Zakonjšek: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Moj amandma sloni predvsem na prvotnem predlogu zakona, ki v 1. členu določa,

da se odpravijo nekatere občine in v celoti priključijo k občinam, omenjenim v 1. členu. Predlog zakona pa je bil spremenjen in govori o združitvi, ne pa več o odpravi občin. Zato je amandma brezpredmeten in ga umikam.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Ker sta oba predlagatelja amandmajev umaknila svoje predloge, dajem zakonski predlog v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o spremembah zakona na območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda. Glede na sklep, ki smo ga sprejeli, prekinjam sejo in vabim ljudske poslance, da se udeleže skupne seje, ki bo takoj.

(Seja je bila prekinjena ob 10.50 uri in se je nadaljevala dne 31. januarja ob 9.15 uri.)

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Nadaljujemo sejo Republiškega zbora. V zvezi s 1. točko dnevnega reda obveščam odbor, da je ljudski poslanec Ivan Ros včeraj podal slovesno izjavo in podpisal njeno besedilo.

Zato, da bi oba zbora lahko vzporedno navedena zakonov predlogih oziroma o odloku, predlagam zboru, da spremenimo vrstni red dnevnega reda, in sicer tako, da 13. točka dnevnega reda, to je obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev, postane 10. točka dnevnega reda. Ali se zbor strinja s to spremembo? (Poslanci se strinjajo.)

Glede na včerajšnji sklep skupne seje nadaljujemo z obravnavo o programu perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta ter o resoluciji o tem predlogu. Besedo ima ljudski poslanec Stane Vrhovec.

Stane Vrhovec: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Resolucija o programu perspektivnega razvoja odločno podčrtava vse večjo vlogo proizvajalca in komune pri našem nadaljnjem gospodarskem napredku. To pomeni, da dejansko in z vsakim dnem vse bolj postaja komuna skupnost proizvajalcev in potrošnikov. Na drugi strani pa to pomeni, da prehajanje pristojnosti na osnovne organe oblasti kristalizira vedno bolj vlogo okraja kot skupnosti komun, ki bo z neposrednim sodelovanjem predstavnikov komun vsklajevala in reševala medsebojno problematiko. Ves ta napredek pa brez dvoma pomeni močan korak naprej v utrjevanju demokratičnih oblik izvajanja oblasti pri nas.

Prav v tej zvezi mi dovolite, da spregovorim nekaj besed o delu in vlogi stanovanjskih skupnosti in krajevnih odborov pri naših splošnih naporih za nadaljnji gospodarski razvoj socialistične domovine. Ta vloga je seveda po vseh teh naših ukrepih za oblikovanje obsežnih komun vedno važnejša. Dosedanja analiza sicer kaže, da je večina vseh teh družbenih organov našla samega sebe, našla skratka vsebino dela in s tem postala nepogrešljiv člen v verigi drugih naših družbenih organov. Gre za stanovanjske skupnosti kot tudi krajevne odbore, ki iz objektivnih ali drugih razlogov še niso uspeli prisluhniti potrebam državljanov in jih privedi v organizirano delo ter dati temu delu vsebino. Tu

govorimo sicer o dveh družbenih organih, ki pa imata isti cilj in naloge. Zato morda ne bi bilo napak, da bi tudi krajevne odbore začeli pretvarjati v vaške skupnosti. Toliko mimogrede.

Povsod tam pa, kjer ti družbeni odbori ne delajo, pa se krepko čuti vrzel, kateri bomo v naših bodočih naporih morali posvetiti vso skrb in precej pomoči. To velja žlasti zdaj, ko oblikujemo obsežne in ekonomsko močne komune, ker menim, da je od vsebine in aktivnosti teh skupnosti v marsičem odvisen tudi gospodarski napredek določene teritorialne enote. Gre za mobilizacijo vseh materialnih sredstev od zasebnih do družbenih, za sistematično urejanje problemov, ki neposredno ali posredno vplivajo na življenje prebivalcev. Rezultati nam kažejo, in teh je mnogo, da s pravilnim in smotrnim vlaganjem družbenih sredstev, ob čim večji aktivizaciji omenjenih virov, ob sodelovanju vseh prebivalcev, dosežemo tudi desetkraten učinek. Tak način naj bi postal v prihodnje naša stalna praksa pri reševanju komunalnih in drugih problemov posamezne skupnosti. Seveda bo treba tudi čim prej rešiti vprašanje materialnega stanja za delo teh družbenih organov. Tu bomo morali čimprej priti do enotnih stališč. Danes pa vsak občinski ljudski odbor različno rešuje to, po mojem mišljenju, zelo pomembno problematiko. Pravilna rešitev materialnih vprašanj, je z gledišča čim večjega napredka ob aktivizaciji vseh prebivalcev, nujna in gospodarsko zelo pomembna. Marsikatero območje bi bilo še danes brez elektrike, dobre pitne vode, urejenega perišča in drugih, za sodobno življenje prepotrebnihih objektov, če bi prebivalci posameznih vaških ali stanovanjskih skupnosti čakali le na proračunska ali druga izven — proračunska sredstva. Res pa je tudi, da bi bilo mnogo več urejenega in napravljeneega, če bi posvetili naši ljudski odbori, kakor tudi drugi krajevni družbeno-politični forumi, temu vprašanju v preteklosti več skrbi, seveda pa tudi več materialnih sredstev. To moramo čimprej nadoknaditi. Doseči moramo, da bodo vsi ti izredno pomembni družbeni organi čimprej osvojili nakazano kvalitetno vsebino dela ter tako postali nepogrešljivi organi življenja, standarda in dela. To pa velja še predvsem za obdobje v katerega stopamo, za katerega sprejemamo program razvoja perspektivnega razvoja in od katerega upravičeno pričakujemo novih velikih gospodarskih uspehov v naši domovini.

Predsednik: inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec Franc Šebjanič.

Franc Šebjanič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Mislim, da je prav, če ob sprejemanju programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije za naslednje petletno obdobje, v skladu z družbeno političnimi načeli, na katerih sloni uspešna in z vsakim letom vse bolj intenzivna socialistična graditev skupnosti jugoslovanskih narodov, vedno več in povsem konkretno govorimo tudi o vprašanjih družbenega standarda.

Nedavne razprave v javnosti ob sprejetju novega zveznega zakona o organizaciji zdravstvene službe, predvsem pa poprejšnje obravnave perspektivnega programa v skupščinskih odborih jasno opozarjajo na dejstvo, da predstavlja zdravstveno varstvo eno izmed pomembnih vprašanj družbenega standarda v naši republiki. Pomembnost reševanja problematike s tega področja nedvomno narekuje po eni strani silovit tempo gospodarskega razvoja naše republike, po drugi strani pa tudi dejstvo, da se bo zdravstveno varstvo v bližnji prihodnosti

praktično razširilo na vse kategorije prebivalstva. Zato bomo vsekakor morali tako po obsegu, kakor tudi kakovostno izpopolniti celotno skrb za fizično in psihično zdravje našega delovnega človeka. Menim, da je s tega stališča povsem pravilno in družbeno vseskozi upravičeno, če predlog programa perspektivnega razvoja naše republike v poglavju o zdravstvu, postavlja v prvi plan izgradnjo bolnišnic in to tembolj, ker smo v preteklem obdobju zaznamovali sorazmerno počasen tempo tovrstnih gradenj.

Ne da bi podcenjeval preventivno zdravstveno varstvo in druge oblike zdravstveno-varstvene dejavnosti, mislim, da obseg in raven bolničnih zmogljivosti predstavlja enega bistvenih činiteljev in resnih pokazateljev na področju skrbi za človeka. Kljub dejstvu, da smo v primerjavi s predvojnim obdobjem število bolniških postelj v Sloveniji povečali za več kot 75 %, smo se hkrati vendarle znašli v situaciji, da nam občutno manjka bolniških postelj. Sicer pa je tudi res, da je več kot 50 % naših bolničnih objektov v večji oziroma manjši meri dotrajalih, saj izvirajo iz prejšnjega stoletja. Potemtakem je po mojem mnenju povsem umestno, če se v programu razvoja na področju zdravstva za prihodnje petletno obdobje predvideva več kot 50 % vseh namenskih investicijskih sredstev za izgradnjo bolničnih zmogljivosti in če je pri tem težišče prav na novogradnjah in adaptacijah za potrebe kliničnih bolnišnic v republiškem središču ter razen specialnih bolnišnic tudi na izgradnji novih bolničnih zmogljivosti s polikliničnimi prostori v Novem mestu, Murski Soboti in pozneje še v Kopru in Novi Gorici. Takšno usmerjenost investicijskih naložb v zdravstvu narekuje splošen interes vsega prebivalstva naše republike.

Klinične bolnišnice namreč niso zgolj osrednji in specializirani hospitalizacijski zavodi, temveč tudi prepotrebne in še ne povsem izgrajene učne ter znanstvene baze za strokovno izpopolnjevanje visokokvalificiranih zdravstvenih kadrov, ki nam jih še vedno močno primanjkuje. Tudi izgradnja sodobnih bolnišnic v središčih manj razvitih območij je pogojena z zdravstveno problematiko teh perifernih predelov, ali točneje z neogibnostjo, da se zagotove temeljne bolniške službe, kajti vsakršno zapostavljanje teh potreb v omenjenih predelih bi gotovo negativno vplivalo na zdravstveno situacijo vse republike. Treba je namreč imeti pred očmi dejstvo, da gre tu za močna gravitacijska področja. Na bolnišnico v Murski Soboti se veže 125 000, na bolnišnico v Novem mestu nad 100 000 in na bolnišnico v Kopru nad 80 000 prebivalcev.

Za izgradnjo novih bolničnih zmogljivosti v perifernih območjih naše republike bodo potrebna ogromna finančna sredstva, — samo za izgradnjo začetnih etap v Novem mestu in Murski Soboti bo potrebnih nad eno milijardo dinarjev — ustvarjanje nacionalnega dohodka na teh območjih v prihodnjem petletnem obdobju pa ne bi moglo zagotoviti vseh potrebnih investicijskih naložb za te novogradnje. Zato menim, da je prav, če bo lokalnim investitorjem priskočila na pomoč republika in to temprej, ker so lokalni činitelji zares maksimalno mobilizirali v ta namen vse svoje vire sredstev. Mislim, da ne bom pretiraval, če povem, da glede okraja Murska Sobota postaja pripravljalna dejavnost v zvezi z izgradnjo prve etape pediatričnega oddelka dejansko ena najširših ljudskih akcij v smislu neposredne zainteresiranosti in mobilizacije sredstev pomurskega prebivalstva.

V zvezi s celotno investicijsko politiko republiških resorjev oziroma v zvezi z delom bodočega upravnega odbora sklada za negospodarske investicije, kate-

rega funkcionalnost bo urejal poseben zakonski predpis, pa naj mi bodo dovoljene naslednje pripombe:

1. Mislim, da je treba glede na predvidene republiške investicijske naložbe v šolske zavode, zaradi skladnega izvajanja celotne investicijske politike v korist družbenega standarda in zaradi novih zakonskih možnosti financiranja, vskladiti kriterije v resorju zdravstva ter šolstva kot tudi morebiti še s kakšnimi drugimi področji. Gre namreč za financiranje šolskih zavodov na enem oziroma drugem področju oziroma resorju.

2. V dokumentacijskem gradivu za republiške negospodarske naložbe v tekočem letu, ki se nanašajo na izgradnjo bolničnih zmogljivosti, je treba vsaj glede Murske Sobote, obdobje prve etape vskladiti z upoštevanja vrednimi argumenti za to odgovornih lokalnih činiteljev, sicer pa za predvidene okrajne bolnične objekte prispevati potrebna sredstva v višini kot to predvideva republiški svet za zdravstvo.

3. Pri izgradnji novih bolničnih središč v perifernih območjih naše republike, je treba vsekakor upoštevati tudi neogibnost perspektivne dejavnosti teh zavodov v smeri določenih raziskovalnih del na svojem gravitacijskem območju, ki bi bilo neenkrat v velik korist smotrnejšemu reševanju zdravstvene problematike prizadetih predelov.

Pri tem delu bi v skupnem interesu in po zgledu Glavnega odbora Rdečega križa Slovenije, Centralnega higienskega zavoda itd. v perspektivi lahko pomagale tudi druge osrednje zdravstvene službe.

4. Menim tudi, da bi nekateri republiški zdravstveni centri lahko pomagali pri reševanju kadrovskih vprašanj, predvsem pa pri usmerjanju potrebnih specializiranih zdravstvenih kadrov v omenjene zavode.

Sicer pa ni dvoma, da predlog programa perspektivnega petletnega razvoja naše republike na področju zdravstva, s svojimi smotrnimi postavkami predstavlja zanesljiv in vseskozi utemeljen programski koncept, katerega uresničitev bo pomenila nadaljni dvig družbenega standarda naših delovnih ljudi.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec Maks Dimnik.

Maks Dimnik: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V samem programu in v ekspozeju, pa tudi v razpravi je bilo že nekajkrat omenjeno vprašanje strokovnega izobraževanja. Pri tem vprašanju bi se rad zadržal.

V perspektivnem razvoju predvidevamo, da bo v naslednjih letih dosežen družbeni proizvod v višini 713 milijard dinarjev, kar pomeni, da bo porasel za 65 %. Program predvideva tudi porast investicij, in sicer za zavidljivo vsoto 488 milijard dinarjev, tako da bo povprečno letno porastla storilnost v gospodarstvu za 7,6 %. V naslednjem obdobju računamo, da bo skupno porastla zaposlenost za 4,1 %, medtem ko smo v preteklem razdobju imeli 6,1 % porast zaposlenosti. To pa pomeni, da bomo morali produktivnost doseči v glavnem s povečano storilnostjo, to se pravi z boljšim delom in z boljšo organizacijo dela.

Do zdaj smo v glavnem bili navajeni, da smo povečanje produktivnosti in povečanje gospodarskih uspehov skušali doseči z večjimi investicijskimi naložbami oziroma včasih tudi z močnim pritiskom na fizično izvrševanje dela. Pri tem pa smo v veliki meri pozabili, da se s primernimi investicijami v kadre, s pravilno postavljeno organizacijo in izboljšanjem dela da na najbolj enostaven

in na najboljši način povečati storilnost. Če pogledamo, kateri vzroki so pripeljali do takšnega gledanja, lahko ugotovimo, da smo v preteklosti imeli opraviti z marsikaterimi administrativnimi tendencami oziroma, da so obstajali celo zakonski predpisi, ki so omogočili povečevanje zaposlenih oziroma, da smo zaposlovali v podjetjih v glavnem kvalificirano in visokokvalificirano delovno silo, kar je pri tedanjih instrumentih vplivalo tudi na razvrstitev in razdelitev dohodka med skupnostjo in kolektivom. Z novimi predpisi v zvezi z delitvijo dohodka med skupnostjo in kolektivom, pa se te zadeve bistveno spremenile.

Kot osnovo za nagrajevanje posameznika postavljamo njegovo konkretno delo in njegov uspeh na delovnem mestu. Če to jemljemo kot merilo, potem se v popolnoma drugačni sliki pokaže tudi potreba po strokovnem izobraževanju, kajti strokovno izobraževanje za posamezno delovno mesto ni več tisto klasično strokovno izobraževanje, katero temelji na zelo široki izobrazbi s širokim splošnim programom, ampak temelji na ozki in poglobljeni izobrazbi in priučitvi na konkretna delovna mesta, kjer proizvajalec pokaže potem vse svoje znanje in prizadevnost.

Predvidevamo porast proizvodnje za 7,6 %, kar je izredno veliko in bomo morali zato v vsakem primeru vprašanje strokovnega izobraževanja za posamezno delovno mesto imeti za eno najcenejših in tudi eno najnujnejših investicijskih naložb. V preteklem obdobju smo na žalost v kadre investirali manj, kot pa investirajo v drugih razvitih državah, zlasti v nekatere panoge gospodarstva, kar je razvidno tudi iz podatkov, ki so na razpolago o uporabi sredstev za izobraževanje. Gospodarske organizacije so iz skladov za kadre porabile v 1959. letu 280 milijonov dinarjev manj kot pa je bilo predvideno po tedanjih predpisih, v 1960. letu pa v naši republiki za 634 milijonov manj, kar pomeni, da so porabile skupno 65 % sredstev, ki so jim bila na razpolago. Seveda niso v teh podatkih všteta sredstva iz sklada splošne porabe, ki so jih podjetja uporabila za štipendiranje. Tako nam slika o porabi sredstev za izobraževanje na delovnih mestih ni popolnoma jasna in nam to nekoliko zamegljuje pogled, koliko je bilo na tem področju že storjenega. Sredstva za splošno izobraževanje so se v preteklosti uporabila v celoti, tako, da sredstva, ki so v perspektivnem programu predvidena za prihodnje obdobje približno ustrezajo potrebam.

Če bi zdaj analizirali vzroke, zakaj smo v preteklem obdobju nekoliko zaostajali oziroma, zakaj se še ni dovolj poglobilo izobraževanje na delovnih mestih, lahko ugotovimo naslednje.

Kolektivi, pa tudi tehnična vodstva podjetij se niso dovolj zavedala, da so investicije v kadre izredno važne in izredno rentabilne in so se v glavnem usmerili na investicije v objekte češ, kadre pa se bo že dobilo na kakšen drug način.

Razen tega pa smo še zmeraj ostajali pri klasičnem načinu izobraževanja, katero pa je lani doživelo bistvene spremembe.

V celoti pa še nismo razčistili vprašanja, kaj so kvalifikacije, zakaj potrebujemo kvalificirane, zakaj potrebujemo priučene in zakaj potrebujemo specializirane delavce. V dokaz za to je treba samo pogledati v naše dnevno časopisje. Na zadnji strani so razpisi za kvalificirane, visokokvalificirane in ne vem kako kvalificirane kadre, ni pa razpisov za ljudi, ki bi jih lahko v podjetjih in po lastni želji priučevali za delovna mesta, ampak hočemo, da jih dobimo že z ustrežno kvalifikacijo.

Prav glede strokovnega izobraževanja pa smo pokazali premalo odločnosti v zahtevah in tudi za izoblikovanje določene kadrovske politike, ki bi to izobraževanje v celoti podpirala.

Kot sem prej omenil, je bila lani sprejeta zvezna resolucija o izobraževanju strokovnih kadrov in zvezni zakon o financiranju šolstva, ki vnašata bistvene novosti v naše strokovno izobraževanje. Če bodo ta dva predpisa kolektivni primerno uporabljali, zlasti ob novih instrumentih, bosta pripomogla, da se bodo kolektivni v prihodnjem obdobju zelo hitro in verjetno tudi zelo pravilno odločili, kolikšna sredstva bodo dali za izobraževanje in kolikšna sredstva bodo namenili za dvig strokovne usposobljenosti posameznih članov kolektiva. Tako bodo lahko dosegli tiste uspehe, ki jih v perspektivnem programu predvidevamo za naše industrijske panoge.

Menim, da bodo naši kolektivni zaradi nalog, ki so predvidene v perspektivnem razvoju, zelo hitro uvideli, da je za povečanje produktivnosti v vsakem letu za 7,6% nujno potrebno, da se v primerni obliki in to postopoma in neprestano izobražuje vsakega člana kolektiva, naj si bo to od kurirja pa do glavnega direktorja. Vsako popuščanje bi nam prineslo negativne rezultate in bi bilo verjetno tudi vzrok, da ne dosežemo zastavljenih ciljev.

Če torej analiziramo sredstva, ki so v programu predvidena za prihodnjih pet let za izobraževanje, potem lahko ugotovimo, da ta sredstva zadostujejo, vendar pa jih je treba pravilno in primerno usmeriti v povečanje proizvodnje, v povečanje produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja. Strokovno izobraževanje zajema približno 370 000 proizvajalcev, oziroma do 1965. leta še nadaljnjih 83 000. To delo bo nujno treba v prihodnjem obdobju izpeljati, da bomo lahko dosegli takšne rezultate, kot smo si jih postavili.

Menim, da so te značilnosti in važnost strokovnega izobraževanja naših proizvajalcev, primerno postavljeni in tudi primerno poudarjeni v programu kot v resoluciji. Menim tudi, da bodo nadaljnja stališča in predpisi, oziroma odločitve naših kolektivov takšne, da bodo omogočale povečanje strokovne usposobljenosti naših ljudi v celoti in s tem tudi povečanje storilnosti v takšni meri, da bo perspektivni razvoj ustrezal našim predvidevanjem.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec tovarišica Marija Aljančič.

Marija Aljančič: Tovarišice in tovariši poslanci!

V svoji razpravi bi se omejila na nekatera vprašanja s področja družbenega standarda, predvsem šolstva in kulture. Vendar bi želela uvodoma predvsem poudariti, da je bilo v preteklem obdobju, predvsem pa v zadnjih dveh letih ravno na področju šolstva opravljeno ogromno delo, ki nam omogoča in zagotavlja, da bomo v naslednjem perspektivnem obdobju lahko mnogo hitreje napredovali, saj se prvi sadovi tega dela kažejo že danes.

Perspektivni program za področje šolstva posebej poudarja, da je treba z zagotovitvijo sodobnih učnih sredstev in potrebnih učnih moči doseči, da bo še večje število učencev kot do zdaj uspešno dovršilo osnovno šolo. Menim, da je zelo prav, da je številčno dan potreben poudarek ravno čim širši šolski obveznosti, ker bomo le s tem ustvarili solidno široko osnovno podlago za zagotovitev potrebnega števila kadra za vse panoge gospodarskih in drugih dejavnosti.

Organizacijska struktura v dosedanjem sistemu obveznega šolanja v Sloveniji in tudi v našem okraju ima svojo utemeljitev prav v tem, da se omogoči čimvečjemu številu otrok, da dosežejo izobrazbo vseh osmih učnih programov. Z uporabo novih zakonov, ki so bili sprejeti za osnovno šolstvo, so se že pokazali pozitivni rezultati. Saj je n. pr. z novim načinom napredovanja uspešno izdelalo razred okrog 6 % otrok več kot v prejšnjih letih, kljub temu, da uspeh v prvem razredu še vedno znižujejo učenci, ki bi spadali v specialne šole. Praktično izvajanje zakona o posebnem šolstvu bo zelo pozitivno vplivalo na šolski uspeh in bi bilo nujno, da bi čimprej prišli do posebnih šol vsaj v večjih centrih, k čemur bo brez dvoma prispeval tudi novi zakon o financiranju šolstva.

Perspektivni program posveča tudi posebno skrb izboljšanju pogojev gospodarsko-tehničnega pouka in to zagotavlja tudi s tem, da je za prihodnje obdobje predvideno povečanje materialnih izdatkov za 100 %, kar predstavlja velik napredek in razliko od preteklih let, ko so ti stroški stagnirali ali pa celo padali in so znašali v odnosu na osebne izdatke komaj od 14 do 21 % proračunskih sredstev. Verjetno je bil prav zato oziroma je še ta pouk na nizki stopnji. S potrebnimi sredstvi in kadri bo ta pouk v prihodnjih letih v naši šoli prav gotovo tudi po vsebini dobil tisto mesto kot mu gre.

Kljub temu, da je v perspektivnem programu predvideno znatno povečanje šolskega prostora, za okrog 66 000 m², bomo morali pri gradnji in izboljšavah šolskih prostorov trošiti v prihodnje sredstva še vedno zelo racionalno in pri tem upoštevati predvsem potrebe večjih mest in središč, kajti nadaljnji gospodarski razvoj nam zagotavlja, da se bo struktura prebivalstva v Sloveniji še spreminjala, tako da bomo imeli v letu 1965 že razmerje 28 % kmetijskega prebivalstva nasproti 72 % industrijskega. To nam kaže, da bo priliv prebivalstva v mesta in središča še nadalje močan, s čimer se bodo naravno še povečevale potrebe po šolskih prostorih.

Se večjo skrb bi bilo treba v prihodnjih letih posvetiti vprašanju oskrbe učbenikov za vse razrede. Osnovne učbenike, ki so na razpolago, učenci imajo. Dogaja se pa, da se tiskajo učbeniki v premajhni nakladi. Tako je n. pr. letos takoj pošla zgodovina za 6. razred. Dijaki v gimnaziji pa so sploh brez učbenikov za zgodovino, filozofijo in italijanščino in se morajo pri tem posluževati hrvaških učbenikov. Distribucija podeželskih knjigarn ne ustreza vedno potrebam, včasih pa vodijo lokalne knjigarne tudi same takšno nabavno politiko, ki jo narekuje bolj ekonomska previdnost kot pa interesi šol.

Kljub pomanjkanju učbenikov in dejstvu, da moramo vsako leto tiskati nove izdaje, kar pomeni za družbo velik izdatek, pa lahko ugotovimo, da je med učenci zelo malo razširjena preprodaja učbenikov. To je vsekakor vprašanje, s katerim bi se lahko določene organizacije ali šole ukvarjale. Z organizirano preprodajo učbenikov bi šole oziroma organizacije lahko ustvarile dodatna sredstva za šolo ali organizacijo in pri učencih vzbudile večji smisel za dober odnos do knjig, družba pa bi mnogo prihranila, ker ne bi bilo treba tiskati učbenikov v takšni nakladi.

Posebno je značilno in pozitivno, da se največji porast učencev predvideva na višjih šolah, in sicer za 270 %. To je v številkah viden rezultat revolucionarnih ukrepov in sprememb, ki so bili napravljeni v zadnjih letih prav na področju višjega šolstva. K temu je nedvomno najbistveneje prispevala decentralizacija višjega šolstva in uvedba novih oblik študija, ki je omogočila novim študentom, da so se vpisali na to ali ono šolo, ne da bi jim bilo treba oditi

z delovnega mesta. S tem se je tudi stvarno zmanjšala razlika med večjimi mesti in manjšimi središči, kjer samo s štipendiranjem, ob centraliziranem šolskem sistemu ne bi mogli, že zaradi omejenih možnosti nastanitve slušateljev, doseči takšnih rezultatov.

V perspektivnem planu je dan potreben poudarek tudi nadaljnjemu še hitrejšemu razvoju televizije kot novi sodobni obliki posredovanja informacij in dosežkov kulture. Prav glede na to, da televizija kot moderno sredstvo za informacije zavzema vsak dan pomembnejšo vlogo, menim, da je nujno, da se v prihodnjih letih razvija še hitreje in je pravilno, da so za to predvidena večja sredstva kot do zdaj. Nujno je namreč, da se na današnji stopnji razvoja izpopolni program ter zagotovi čim boljše posredovanje teh programov po vsej Sloveniji, s čimer do zdaj še nismo v celoti uspeli.

Razni klubi danes zelo hitro rastejo. Mladina, ki se tu zbira, pa si ne more takšnega klubskega življenja predstavljati brez televizorja. Postavlja se vprašanje, kako bomo z organizacijo klubskega življenja vplivali na mladino. Mogoče se ta problem še bolj občuti v našem okraju glede na dobro organizirano televizijsko mrežo v zamejstvu in prav zato menim, da je prav, da se za televizijsko mrežo dajo na razpolago potrebna sredstva.

Posebno važen je razvoj televizije za našo vas, saj s tem omogočimo posredovanje najrazličnejših programov in umetnostnih stvaritev predelom, ki so nedosegljivi za film ali za druge oblike kulturnega življenja oziroma bi to terjalo velike izdatke. Prav tako bo lahko televizija odigrala važno vlogo pri izobraževanju odraslih. Zato je potrebno, da kolikor smo vezani na uvoz aparatov, uvažamo te res samo kvalitetne, prav tako pa je treba doseči, da se čimprej razvije solidna servisna služba, ki bo na licu mesta dostopna vsem potrošnikom.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Potrč.

Ivan Potrč: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V predlogu programa perspektivnega razvoja se predvideva porast grafične industrije za 40 %, medtem ko kartonažne celo za 163 %. Hiter gospodarski razvoj in izboljšanje življenjskega standarda namreč terjata, da se bosta kartonažna in grafična industrija še naprej hitro razvijali. Mislim, da bi smeli predlagati, ne samo hiter, ampak še hitrejši ali še vse bolj hiter razvoj.

Če si predstavljamo pri kartonažni industriji predvsem gmotni standard, pa moramo misliti pri grafični industriji, to je pri papirnicah in pri tiskarnah predvsem tudi na naš duhovni standard, to je tisti duhovni standard, ki se manifestira tako pri naši knjigi, kot pri našem periodičnem tisku in tudi pri našem dnevnem časopisju. Velika želja našega delovnega človeka, ki je začel pred četrto stoletjem ljudsko revolucijo, je bila, da se izobrazuje, da se dviga iz duhovne zaostalosti, v kateri so ga držali protiljudski režimi, da postane skratka izobražen, široko razgledan državljan, zavesten tvorec svoje usode ali prihodnosti. In ko danes tiskamo več knjig, ko jih tiskamo v večjih nakladah kakor kdajkoli na Slovenskem, ko odpiramo nove in nove šole, nove in nove seminarje, inštitute in najrazličnejše izobraževalne tečaje, potem lahko vidimo v tem samo uspehe naše socialistične ureditve in lahko čutimo za tem težnjo našega delovnega človeka po višjem, obsežnejšem in globljem izobraževanju. Prav pri tem,

ko bi hoteli čim bolj razširiti izobraževanje, ki je postalo vsakodnevna zahteva delovnega državljana, pa bolj in bolj zadevamo ob nezmogljivosti naše grafične industrije. Mislim predvsem na tiskarne in na papirnice, ki ne zmorejo dati izobraževalne literature v zadostni količini in ne v potrebni kakovosti, pa tudi ne več v zadovoljivem času.

Lahko da založbe še zdaleč ne storijo vsega, kar bi morale storiti v zvezi s pisanjem izvornih izobraževalnih tekstov, ali s prevajanjem takšnih tekstov iz drugih jezikov. Vendar pa je stanje tiskarn in papirnic takšno, da na primer lani niti papirnice niso mogle dati zadostnega in dovolj kakovostnega papirja, kot tudi tiskarne niso zmogle natisniti vseh knjig. Hotel bi ob tem poudariti, da je šlo pri tistih, ki so jih založbe posebej forsirale, za tisti izobraževalni ali poljudno znanstveni tisk ali knjigo, ki je nujno potrebna delovnemu človeku, ki se izobražuje tako rekoč sproti na delovnem mestu in vsak dan.

Nemogoče je sproti izdajati knjige, ki naj pomagajo delovnemu državljanu pri izobraževanju ali pri kulturnem razgledovanju, ko tiskamo količkaj zahtevno poljudno znanstveno ali tehnično knjigo skoraj več kot leto dni. O naši domači grafični industriji moramo govoriti in radi govorimo, da je najkvalitetnejša v državi. Vendar prav ta grafična industrija zadnja leta zelo odpoveduje, ko gre za zahtevnejše tiske v večjih nakladah, pa bodisi da se posreduje znanost ali umetnost ali ko gre za posebne priloge.

Prav tako ne moremo govoriti, da smo dovolj storili za duhovni standard, ko o založbah vemo, da izdajamo grafično zahtevnejše likovne reprodukcije le za ozko plast ljudi, ne pa da bi jih ponatisnili na sodobnih grafičnih strojih v velikih nakladah, poleg tega pa tudi bolj poceni, ter jih tako posredovali najširšim ljudskim plastem.

Knjižnice, o katerih že razpravljamo, še zdaleč ne bodo vsega reševale in rešile. Mislim pa, da moramo z voljo podpirati tisto težnjo posameznika, ki se sam izobražuje, ker ne more biti brez določenih strokovnih in umetniško vrednih knjig. Anketiranje po knjigarnah in antikvariatih kaže, da je tisti, ki se začne izobraževati in kupovati knjige, tudi najbolj stalni knjižni kupec.

Delovni človek, ki se sam izobražuje, bi moral postati ideal delovnega človeka v socialistični družbi. Pri vsem tem je treba vedeti, da obsega leposlovje pri založbah komaj tretjino programa. Kljub temu, da to leposlovje — domače ali tuje — prihaja na založniško mizo bolj samo od sebe, ne da bi ga bilo treba posebej naročevati, pa so s strokovno in tehnično poljudno znanstveno literaturo večje težave. Pisateljem, ki pišejo te tekste, je treba včasih domala iztrgati tekste iz rok. Izjema so prirodoslovne vede. Za druge tekste pa moramo povedati — izjeme so sicer povsod — da jih težko dobimo. Izgleda, kot da se tisti, ki poučuje v šoli, ne zaveda dovolj, kako potrebni so teksti, ob katerih se mora posamezni delovni človek izobraževati tudi doma. Nikakor ne mislim, da bi bilo treba, kar zadeva tiskarne in papirnice, biti plat zvona. Tudi perspektivni program kaže, da je družba dala precej za tiskarniške in papirniške stroje. Vendar pa je prav, da vemo, da to ni dovolj in če danes ni dovolj, bo jutri to še bolj pereče, če ne bomo posebne skrbi posvetili prav tistemu delu grafične industrije, ki skrbi za natis knjig. Vselej imam občutek, da premalo govorimo o tem našem duhovnem standardu, brez katerega si nihče ne more zamišljati tudi kulturno razgledanega državljana. Delovni človek je tisti, ki ima pravico do vsega kulturnega bogastva tega sveta.

Ni nam potrebna samo obnova papirnic in tiskarn, potrebni so nam tudi novi, predvsem pa sodobnejši grafični objekti, ki bodo poleg komercialnega tiska skrbeli tudi za knjižni in periodični tisk ter ga hkrati tudi zmagovali.

Ko bom glasoval za program perspektivnega razvoja, bom glasoval zanj tudi zato, ker je takšen, da izrecno poudarja družbeno-politični program razvoja, kar je bilo na tokratnem zasedanju še posebej poudarjeno.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec Jože Vonta.

Jože Vonta: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Perspektivni program razvoja LR Slovenije nalaga vsekakor stanovanjskim kreditnim skladom zelo odgovorno nalogo, saj predvideva okrog 123,5 milijard sredstev za dograditev stanovanj, oziroma za zgraditev 50 000 stanovanj. Stanovanjska izgradnja zahteva temeljite družbene in politične posege, ki odražajo skrb za delovnega človeka.

Predpisi s stanovanjskega področja nakazujejo konkretno politiko za maksimalno vključevanje in sodelovanje državljanov. Stanovanje je predmet potrošnje in tudi predmet zasebne lastnine, tako da državljan, kot pri drugih predmetih osebne potrošnje, prispeva sredstva za te namene. Vsa stanovanjska izgradnja pa mora aktivno vzpodbujati bodočega stanovalca, ki naj vpliva na rešitev svojega stanovanjskega problema.

Stanovanjski kreditni skladi naj izvajajo čim konkretnjšo politiko glede trošenja sredstev in naj bodo tesno povezani z interesi stanovanj, delovnimi kolektivi, ustanovami, zavodi itd. Zato je potrebno čim tesnejše sodelovanje s sindikati, z zborom proizvajalcev, katerega člani bi morali biti, po mojem mnenju, nujno tudi člani upravnih odborov teh skladov. Sredstva za stanovanja naj se uporabljajo resnično le za stanovanjsko izgradnjo, ne pa kot do zdaj, da so bila v petih ljubljanskih občinah v letu 1960 planirana sredstva stanovanjskih kreditnih skladov v višini 3 868 588 000 dinarjev, prevzete pa so bile tudi obveznosti centralnega kreditnega sklada v višini 5166 milijonov dinarjev. Tako je bilo preveč angažiranih za 1 297 442 000 dinarjev sredstev. Od tega je bilo uporabljeno za šole, za rekonstrukcijo industrije gradbenega materiala, za rekonstrukcijo Celovške in Karlovške ceste 824 164 000 dinarjev, kar pomeni, da se sredstva tega sklada niso v celoti uporabila za stanovanjsko izgradnjo. To pa hkrati pomeni, da morajo stanovanjski kreditni skladi pri uporabi sredstev upoštevati mnenja in sklepe zborov volivcev, delovnih kolektivov itd., skratka služiti morajo izključno svojemu namenu.

Stanovanjski skladi in občinski ljudski odbori imajo tudi važno nalogo pri preskrbi stanovanj za borce NOV. Menim, da je dolžnost stanovanjskih kreditnih skladov, da predno se da gradnja stanovanj za borce na zborih volivcev v razpravo, dajo to v pretres organizaciji Zveze borcev, ki naj aktivno sodeluje v vsaki akciji za dograditev oziroma za graditev stanovanj za naše borce.

Upravni odbori stanovanjskih kreditnih skladov naj bi bili skupaj s sindikalnimi organizacijami nosilci akcije za pridobivanje interesov za stanovanjsko gradnjo. Zato je priporočljivo, da izdelajo skladi konkretne in perspektivne programe za zbiranje in razdeljevanje sredstev za stanovanjske namene. Potrebno pa je podpirati vse vrste stanovanjske izgradnje, zlasti pa tisto, ki bo najhitreje reševala stanovanjske probleme. Menim, da je nekoristno zavračati

individualno gradnjo. Res pa je, da v kolikor se takšna gradnja dovoli, bi bilo treba od graditelja zahtevati popolno dograditev v določenem času, ker nam prav te individualne gradnje večinoma kvarijo izgled naselij, ker ostajajo več let nedograjene.

Zlasti je potrebno, da podpirajo kreditni skladi vsako iniciativo, zlasti pa iniciativo posameznikov in delovnih kolektivov. To pa zato, ker se takšna gradnja lahko najhitreje prične, ker se najprej porabijo posameznikova sredstva oziroma sredstva podjetja ter se tako lahko objekt že dogradi do določene faze, še preden nastopi kreditni sklad kot posojilodajalec. Mislím, da ne bi bilo potrebno delati preveč ovir, kjer stvari še niso urbanistično rešene. Posebno mislim tu na manjša naselja, kjer so večja industrijska podjetja, ki so precej oddaljena od urbanistično urejenih naselij.

Kreditni skladi naj bi organizirali v razdobju perspektivnega razvoja varčevalne službe skupno z občinskimi organi, organizacijami itd. v vseh sindikalnih podružnicah, v vseh podjetjih in naj vključijo vsakogar, ki je pripravljen s svojimi prihranki sodelovati pri gradnji stanovanj. V zvezi s tem pa je potrebno, da se vsakemu vlagatelju zagotovi tudi določen rok, kdaj in kje bo dobil stanovanje. Varčevalna služba naj bo čim širša in naj se prične že ob samem rojstvu otroka. Na tej podlagi je treba stimulirati lastno udeležbo pri gradnji stanovanj.

Imam za potrebno poudariti, da bi bilo umestno, da za vsa podjetja, ki obračunavajo amortizacijo od obstoječih stanovanjskih objektov in prispevke iz sklada skupne porabe za stanovanjske namene, oblikujemo tudi tu samostojne stanovanjske sklade, ki naj bi imeli isto dolžnost, sicer v ožjem smislu kot stanovanjski kreditni skladi pri občinah. Pri tem pa vsekakor ne smemo pozabiti tudi na združenja, ki bi združevala in perspektivno reševala problem več občin skupaj. Skratka, treba je iskati vse vire, kako in na kakšen način urejati in preskrbeti stanovanja našemu delovnemu človeku.

Ko urejamo stanovanjsko vprašanje, moramo brez dvoma posvetiti vso skrb tudi vprašanju življenjskega standarda prizadetih ljudi. Zato je nujno, da v večjih naseljih mislimo ne samo na stanovanja, ampak tudi na trgovine, gostišča, športna igrišča, pralnice itd. Skratka, na vse, kar je v zvezi z našo delovno družino. Pospešiti je treba izdelovanje urbanističnih načrtov v vseh občinah, ker nereseni urbanistični problemi občutno ovirajo razvoj stanovanjske izgradnje. Razen tega je potrebno čim hitreje decentralizirati sedanjo revizijsko službo za potrjevanje načrtov, ker zelo ovira hitrejšo stanovanjsko izgradnjo in povzroča ogromno stroškov in negodovanja med našimi delovnimi kolektivi in prebivalci.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec Stane Sotlar.

Stane Sotlar: Predlog programa perspektivnega razvoja in predlog družbenega plana govorita tudi o načinu gradnje objektov družbenega standarda na območju mest in industrijskih središč, kjer so potrebe največje in kjer je nadaljnji razvoj gospodarstva zlasti odvisen od razvoja standarda. Obravnavati bi želel način uporabe sredstev republiškega stanovanjskega sklada, ki se bodo, kot omenjeno, uporabljala predvsem za gradnjo stanovanj v večjih mestih in industrijskih središčih z namenom, da se omogoči njihov hitrejši razvoj in da se zagotovi čimbolj racionalna graditev stanovanj. V tem smislu se bodo odobravalna tudi posojila za gradnjo komunalnih objektov v večjih mestih.

Obsežni materiali in činitelji, ki so do zdaj obravnavali to problematiko, posebno pa še zadnja skupščina konference mest v preteklem letu je te probleme temeljito obravnavala. Iz teh materialov je razvidno predvsem, da se je intenzivna investicijska in stanovanjska izgradnja do zdaj obravnavala nekompleksno, kar je povzročalo razen tega tudi potrebo po graditvi komunalnih objektov, vezanih na stanovanjsko izgradnjo, ki pa je že tako v znatnem zaostanku. Pri tem se pojavljajo problemi, od katerih bi rad pokazal samo na nekatere.

Veliko število predvsem naših starejših mest je hitri razvoj prehitel, tako glede kapacitet centralnih mestnih institucij, kakor tudi glede zmogljivosti glavnih komunalnih naprav, ki niso bile zgrajene za dosedanji obseg, ki so ga mesta v našem dinamičnem družbenem razvoju že dosegla. Zato prihaja pred ta mesta z vso ostrino problem generalne rekonstrukcije glavnih komunalnih naprav. Za ilustracijo bi želel omeniti nekatere najbolj bistvene konkretne primere iz mesta Celja, ki pa so po vsej verjetnosti v glavnem podobni primerom tudi v drugih mestih v Sloveniji. V mestu je namreč v zadnjih treh letih postal izredno pereč problem generalne rekonstrukcije vodovoda in kanalizacije. Obe napravi sta bili prvotno dimenzionirani za potrebe okoli 10 000 prebivalcev, mesto pa že danes šteje nad 30 000 prebivalcev. Celoten problem je dosegel že takšno stopnjo, da niso več mogoči nadaljnji priključki na vodovod. Po drugi strani pa se v mestu gradi letno že nad 400 stanovanj tako, da se težina problema seveda vsak mesec še bolj povečuje. Za rekonstrukcijo teh naprav je po dosedanjih ocenah potrebno 1,5 milijarde dinarjev, ki pa morajo biti v glavnem okoli 90 % izvršene v tem perspektivnem razdobju. Znano je, da so v podobni situaciji tudi vsa druga naša mesta, zato je treba pri razdeljevanju sredstev kar najbolj mogoče upoštevati tudi reševanje teh, za standard naših ljudi zelo perečih problemov, ker komune vsega ne bodo zmoгле.

Seveda se zavedamo, da so sredstva republiškega sklada premajhna, da bi lahko odločilno vplivala na reševanje te problematike. To pa narekuje nujno potrebo, da se problem rešuje tudi iz širših aspektov in da se čimprej vskladijo predpisi o financiranju komunalne izgradnje.

Glede uporabe sredstev republiškega stanovanjskega sklada menim, da je zelo umesten predlog, naj bi se manjši odstotek teh sredstev uporabil tudi v študijske namene. Konkretno gre tu za študije v zvezi z racionalizacijo in industrializacijo stanovanjske izgradnje. Znano je, da cene kvadratnega metra koristne stanovanjske površine rapidno naraščajo. Po drugi strani pa so naporu za racionalizacijo gradbeništva in stanovanjske izgradnje neenotni, premalo vsklajeni in zato tudi neuspešni. Koordinacija znanstvenega dela na tem področju je nujna, saj delujejo na tem področju številne inštitucije, vendar v praksi ugotavljamo, da med seboj niso dovolj povezane. V tej smeri si sicer prizadevajo določena gradbena podjetja, zavodi za stanovanjsko izgradnjo, inštitut za urbanizem, zavod za raziskavo gradbenih materialov in konstrukcij, nekatera podjetja gradbene industrije itd. Tudi razna posvetovanja so dala že mnogo koristnih sugestij. Če ocenimo vse te dosežke, potem je na tem področju že precej storjenega, kar bi se dalo koristno uporabiti tudi v praksi. Predvsem pa drži dejstvo, da je zaenkrat glede tipizacije stanovanjskih objektov napravljenega še zelo malo, čeprav so za to pogoji že dozoreli in bi lahko republiški stanovanjski sklad prav v tej smeri lahko odločilno vplival.

Problem je tesno povezan z razvojem gradbene industrije in z industrializacijo gradbeništva nasploh. Predvsem gre za tipizacijo gradbenih elementov,

ki jih je treba pri projektiranju stanovanjskih zgradb upoštevati, kar pa je seveda tudi odvisno od njihove kvalitetne izdelave in cen, od česar je odvisna tudi rentabilna izdelava teh elementov. Republiški stanovanjski sklad bo moral nujno nastopiti kot koordinator vseh teh naporov. Z razmeroma majhnimi sredstvi bi lahko vplival na program študijskega dela ter tako zelo uspešno prispeval k racionalizaciji gradnje. Glede na razpoložljiva sredstva in če hočemo hkrati zadostiti planskim obveznostim, moramo ta sredstva čim smotrnejše tudi uporabljati. Mnenja sem, da bi lahko tudi republiški stanovanjski sklad prispeval, da bi se v prvi vrsti oziroma pretežno gradilo v centrih in posebno tam, kjer je treba vlagati čim manj in čim bolj koristno sredstva za komunalne naprave. Tudi v podeželskih občinah bi morali omejiti izgradnjo predvsem na središče komun ali bodočih industrijskih središč. Brez dvoma je lažje za skupnost in tudi za državljane bolj ekonomično, da živijo v komunalno urejenem središču, kjer so urejene družbena prehrana, šole, trgovine, kulturne ustanove ter servisi, čeprav morajo na delovno mesto v nekoliko oddaljenejši kraj. Takšno središče pa seveda terja dobre prometne zveze. Ekonomsko pa je ureditev lokalnega prometa racionalnejša, kot pa v vsakem manjšem naselju graditi komunalne naprave.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Ros.

Ivan Ros: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Program petletnega perspektivnega razvoja daje velik poudarek osebni potrošnji in družbenemu standardu. Skupna potrošnja naj bi se povečala skupno za 50 % na prebivalca oziroma osebna potrošnja za 43 % tako, da bi se letno povečala skupna potrošnja za 8,4 in osebna za 7,5 %.

Realni osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu so odvisni od porasta produktivnosti dela in od razdelitve ustvarjenih dohodkov tako, da bo osebni dohodek vsakega posameznika neposredno odvisen od njegovega delovnega učinka. Takšno politiko in takšno razdelitev sredstev morajo zagotoviti gospodarske organizacije.

Program dalje posebej poudarja skrb komun in organov delavskega upravljanja za razvoj osebne potrošnje in za izboljšanje življenjskih razmer delovnih ljudi. Pri vsestranskem in splošnem razvijanju družbenega standarda je potrebno podpirati tiste dejavnosti, pri katerih so problemi najbolj pereči. Program nas opozarja na nujnost intenzivnejše izgradnje in na reševanje vseh tistih problemov, ki nam omogočajo hitrejši, načrtnejši in smotrnejši razvoj družbenega standarda. Iz sklopa teh vprašanj bi želel spregovoriti o izgradnji stanovanj in razvijanju šolstva.

Problem izgrajevanja stanovanjskih prostorov je pereč družbeni problem. Obstojta povsod in za vse kategorije prebivalstva, tako za fizičnega kot umskega delavca. Najbolj aktualno je to vprašanje brez dvoma v mestih in industrijskih središčih, zato je prav, da program gospodarskega razvoja daje prednost gradnji stanovanj zlasti na teh območjih. Nimam sicer podatkov, koliko upravičenih prosilcev čaka že leta in leta na stanovanja v vsej Sloveniji, niti po posameznih krajih, vsi pa vemo, da obstoječih in novonastajajočih potreb nismo krili in da tu zelo zaostajamo. Predvidena nova zaposlitev 102 000 delavcev ob gradnji 50 000 stanovanj, bo brez dvoma terjala več finančnih sredstev za stanovanja, kot so v programu predvidena.

Upravičeno stalno postavljamo v ospredje produktivnost dela. Toda ta je odvisna od mnogih elementov, med katerimi je pomembno tudi proizvajalčevo stanovanje. Produktivnost ni odvisna samo od pogojev v katerih proizvajalec dela, ampak tudi od pogojev v katerih živi sam in njegova družina. Od tega je odvisna tudi usmeritev in stalna zaposlitev proizvajalca, kar lahko neugodno vpliva na njegovo produktivnost. Izgradnja stanovanj v industrijskih središčih pa hkrati rešuje tudi probleme območij, od koder delovna sila prihaja. Naj omenim nekaj števil. Iz pomurskega okraja je od stalnega prebivalstva okrog 7000 ljudi zaposlenih v drugih območjih, največ v Sloveniji. Od tega je le 4900 sezoncev, ki se po naših evidencah vračajo skoraj redno preko zime domov, okrog 2000 pa je takšnih, ki že več let prihajajo le na obiske. Toda domala so vsi dvodomci. Delo in zaslužek iščejo drugje, doma pa pritiskajo na nadaljnjo delitev zemlje, doma gradijo hišice, si ustvarjajo dom in družino. Takšni ljudje so psihično razdvojeni in mnogokrat niti ne koristijo proizvodnji, se v njo ne poglobljajo in se zlasti ne vključujejo v aktivno razvijanje socialističnih odnosov, ne tam kjer delajo, ne doma pri nas, pa tako tudi za naše območje takšna situacija ne more biti vzpodbudna. Iz teh vidikov še posebej poudarjamo važnost takšne usmeritve kot nam jo nakazuje program. Menimo celo, da bi tempo razvoja družbenega standarda na že omenjenih območjih, namreč v industrijskih središčih in mestih, moral biti še hitrejši kot ga predvideva program.

Ob tem problemu pa bi želel povedati na kratko še nekaj h kriterijem, po katerih se planira izgradnja novih ali razširitev obstoječih proizvodnih kapacitet. Ob upoštevanju že znanih elementov ekonomičnosti in rentabilnosti, bi namreč moral biti v prihodnje element družbenega standarda, konkretno stanovanja za novo delovno silo, še bolj upoštevan kot do zdaj.

Drugo vprašanje, o katerem bi želel spregovoriti, je vprašanje šolstva. Strinjamo se z določbami programa. Sredstva za nadaljnji razvoj šolstva so v programu in v letnem družbenem planu predvidena in tudi že skoraj v celoti namensko porazdeljena. Za Pomurje, kar je že znano, so problemi s tega področja po svoji vsebini sicer nekoliko specifični — dediščina preteklosti, dvojezično šolstvo — glede na stanje pa tako važni, da jim morajo že zdaj in v prihodnje lokalni faktorji posvetiti večjo skrb, tako v materialnem kot v kadrovskem pogledu. Poleg dejstva, da zelo velik odstotek — okoli 50 % — šolo-obveznih otrok le formalno dovrši osnovno šolo, je problem šolstva — tudi drugostopenjski študij, srednje strokovno šolstvo, problem kvalifikacije — zelo ozko, lahko rečemo, nerazdružno povezan s prvim vprašanjem, o katerem sem uvodoma govoril. Gre za to, da damo čimveč kvalificirane mladine za stalno zaposlitev tudi drugam, izven Pomurja.

Ni izglede, pa tudi naša usmeritev ni le v tem, da pričakujemo le dotacije iz nekih skupnih družbenih sredstev. Toda oprti le na lastne možnosti bomo te probleme sicer reševali, pa vendar rabili še precej časa, da bi jih lahko vsaj kolikor toliko zadovoljivo rešili. Mnenja smo in zato predlagamo, da bi za reševanje teh problemov, razen vseh dosedanjih oblik in prizadevanj, ki jih nakuže omogočiti in republiški program gospodarskega razvoja, morali vzporedno omogočiti še drug način reševanja, omogočiti najmanjše primerno ugodnih kreditov za izgradnjo šolskih prostorov. Morda bi kazalo v novem kreditnem sistemu to omogočiti, saj bi edino tako lahko napravili hitrejši premik naprej tudi na tem področju. Takšen način reševanja tega problema predstavlja za nas sicer drago investicijo, čemur pa se skoro ne moremo izogniti. Preko investi-

ranja, z najemanjem kreditov ne bi reševali le problem šolstva na manj razvitih območjih, ampak srečujemo s tem tudi probleme slovenske in jugoslovanske skupnosti, saj bi ta kader, povsod tam kjer bi se pojavil, bil s primerno kvalifikacijo znatno koristnejši kot ta, ki se nam danes ponuja na delo.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec Matevž Hace.

Matevž Hace: Tovariši in tovarišice poslanci!

V razpravi želim biti kratek in stvaren: Včeraj je zvezni poslanec Anton Petkovšek govoril o velikih in malih žagah, govoril je o tem, kaj bi bilo treba ukreniti, da ne bi vsaka občina videla samo svojih potreb glede oskrbovanja žag, govoril je o romantiki malih žag itd. Tone Petkovšek je bil nekoč mladinski pisatelj, ki je napisal nekaj pravljic, zavedal pa se je, da je boljše delati v lesni industriji kakor ostati pri pisateljstvu.

Tone Petkovšek je včeraj govoril o tem, kaj je treba napraviti z lesno industrijo, videl je kombinat, ni pa videl, s kakšnimi vprašanji se slovenske občine predvsem v gozdarskih predelih ubadajo. Videl je kombinat, potem dolgo nič, potem pa nekje na robu občino — nekje za občino pa je slovenski človek z vsemi svojimi težavami itd. Tovariš poslanec je pozabil na to, da naša slovenska dežela potrebuje poleg kombinatov tudi majhne žage. O teh stvareh mislim, da ni dobro poučen, pa čeprav je bivši predsednik občine.

Drugo vprašanje, ki bi ga omenil, je vprašanje našega gozdarstva. Kakor je treba biti kritičen do vsake stvari, naj si bo to leposlovje, ali družbeni plan, ali pa kaj drugega, tako je treba tudi pri tem gospodarskem petletnem načrtu gledati kako se bodo razvijale določene stvari.

Ko sem prebiral gospodarski načrt, sem več kot eno uro gledal številko, kjer piše, da bomo v štirih letih v naši ljubi slovenski deželi posekali 25 000 ha nižinskih gozdov. Večje sečnje na golo so bile nekoč, posebno pa v zadnjih 100 letih nekako tuje psihologiji našega naroda in naši pokrajini ter so naši predniki, pa bodisi da so bili ekonomisti ali ne, vedno dobro »pogrunjali« za takratne čase, zakaj je potrebno, da so gozdovi tudi v nižinah. To pa ne samo iz izrazito ekonomskih, ampak tudi iz drugih — vremenskih, estetskih, turističnih in drugih razlogov. Sečnje na golo bodo brez dvoma ponekod spremenile fiziognomijo določene pokrajine. To drži. Mislim pa, da bi morali biti ravno pri teh sečnjah na golo zelo pozorni, ali bodo izvršene smotrno ter na pravilen gospodarski in kulturni način, kajti najlaže je gozdove posekati, les prodati, kupiti neke stroje ali karkoli, težje pa je te sečnje meliorirati in jih preobraziti, da bo iz njih nekaj nastalo, kot n. pr. plantaže in podobno.

V družbenem planu piše, da bodo na teh posekah nastale plantaže, ki bodo dale večje gospodarske donose itd. Tu nastane eno vprašanje. Kdo bo nadzoroval in kdo bo porok, da bodo te sečnje na golo pravilno izvedene. Ali bo tista organizacija, ki bo opravila te sečnje, sama sebe nadzorovala. Dobro vemo, da imajo gospodarske organizacije velike apetite, posebno glede gozda, da imajo tudi občine vedno večje potrebe in se žele gospodarsko opomoči — to je znana slovenska stvar. Ampak potem, kdo bo porok, da se bo to pogozdilo. To je veliko vprašanje. Prepričan sem, da se bodo marsikje zmotili, pa naj bodo to kmetijski strokovnjaki, biologi, narodni ekonomisti, hudourničarji itd. Saj je znana stvar, da narava ni še proučena do zadnjih tančin.

V zvezi s temi sečnjami na golo se človeku nehote vsiljuje še eno vprašanje. Saj je družbeni gospodarski načrt zelo lep, stvari lepo napisane, upoštevane so vse postavke, toda človeku se vseeno vsiljuje vprašanje, čemu na eni strani v štirih letih za 25 000 ha sečenj na golo, ko pa po drugi strani vemo in smo temu dnevno priča, da dobivajo socialistična posestva in kmetijske zadruga stotine in stotine hektarjev opustele zemlje, ki jo je treba izboljšati. Zdaj se človeku vsiljuje vprašanje, ali bodo gospodarske organizacije, ki se bodo ukvarjale s to sečnjo na golo, imele toliko sredstev, da bodo hkrati v štirih oziroma petih letih izvršile melioracijo na teh 25 000 ha, ali bodo imele tudi potrebna sredstva, da bodo hkrati lahko izboljšale tisto zemljo, ki jo dobivajo naše kmetijske organizacije. Ni dovolj, da kmetijska zadruga oziroma socialistično posestvo dobi zemljo, jo registrira in poroča v Ljubljano — zopet smo dobili 10 ali 100 ha zemlje. Kaj boš pa z njo napravil, ali imaš delovno silo, imaš stroje, ali boš kaj izboljšal? Gre torej za delo na široki fronti. Ali bo potem toliko sredstev, da bo eno in drugo izvršeno.

Ko se bodo pričele sečnje na golo, bo vsa slovenska javnost zaskrbljena in nas bodo volivci in državljani spraševali, ali je preskrbljeno za pravilno sečnjo in ali ne bodo kot posledica nastali vetrovi, burja, toča, nalivi, hudourništvo, erozija tal in vse mogoče stvari, ki jih celo strokovnjaki ne predvidevajo, ki jih pa lahko predvideva ljudska pamet. Ker tisti, ki te stvari izvaja, ne more sam sebe kontrolirati, zato predlagam, da bi se pri Izvršnem svetu ustanovila komisija, ki bi nadzorovala, kako gospodarske organizacije te sečnje izvajajo. V nasprotnem primeru se lahko dogodi, da bodo poslanci v drugem sklicu, čez 2 ali 3 leta postavljali vprašanje, zakaj se takšni ukrepi niso podvzeli, da ne bi bilo gospodarske škode. Osnovala naj bi se tudi republiška komisija, ki bi te stvari objektivno in nepristransko nadzorovala, kako se bodo izvajale. Pa tudi ljudski odbori bi morali videti te stvari.

Drugo vprašanje, ki bi ga obravnaval, je vprašanje gorskih prebivalcev. Mi, ki smo čitali perspektivni plan, vemo, da zvezni perspektivni plan govori o zaostalih pokrajinah in o naprednih. Nekateri mislijo, da v Sloveniji ni zaostalih pokrajin, temveč da je vse industrializirano. Vemo, da je določena pokrajina, kot na primer Dolenjska zelo slikovita, nima pa Litostroja. Vemo tudi, da je gorskih prebivalcev pri nas po nepopolnih podatkih okrog 160 000. To se pravi, da 10 % slovenskih ljudi prebiva v planinah in gorah. Kakšni so bili tisti prebivalci med vojno, vemo vsi tisti, ki smo množice partizanov vodili po hribih — koroških, savinjskih, notranjskih itd. itd., — da so bili to stebri naše revolucije. Na drugi strani pa gredo zdaj zaradi industrializacije ti ljudje v industrijo oziroma v mesto. Dejstvo, da je stanovanjska kriza v industrijskih središčih in v mestih, kot so Celje, Maribor, Ljubljana itd. je vsakomur več ali manj znano. Zdaj se človeku zopet vsiljuje vprašanje, kaj bo treba ukreniti v prihodnjih letih. Ali bo vse odšlo iz hribov v dolino ali bo še kdo ostal v hribih in ali bomo imeli v hribih samo še kakega lovca in divjačino, pa tu in tam kakšno farmo. Vemo pa, da se farme kar tako ne osnuje nekje v hribih, ker moraš imeti do farme najprej cesto, pot, žičnico itd.

Razne evropske države proučujejo že leta in leta vprašanje gorskih prebivalcev in to ne iz nekih romantičnih in sentimentalnih razlogov. To so kulturni, turistični, narodno-gospodarski in biološki razlogi, pa tudi narodno obrambni, ki gotovo niso na zadnjem mestu. Predsednik republike maršal Tito, ki je pred tremi leti govoril oficirjem, ki so odhajali iz Vojne akademije, je rekel, čeprav

nimamo atomskega orožja, pa imamo zato naše planine, naše hribe in imamo tudi ljudi, ki so že med vojno pokazali, kako jih je treba ceniti.

Jasno je, ves razvoj, tako prometa, zdravstva, šolstva, industrije in kulture gre mimo teh 160 000 ali 10 % naših ljudi, ki so Slovenci. Tu nastaja vprašanje, kaj in kako? Ali pustiti, kot pravimo, stihijo in preprosto pustiti, da bo odšlo vse v industrijo, ali pa je treba tudi z ekonomskimi ukrepi urediti, da bo nekaj teh ljudi ostalo v hribih.

Zato bi predlagal, da bi se pri skupščini ustanovila komisija, ki bi v enem ali v dveh letih proučila ekonomske, kulturne, zdravstvene in socialne probleme teh 10 % slovenskih ljudi s potrebno dokumentacijo in dala ustrezne predloge. Te stvari je treba proučiti. Če jih proučujejo tisti narodi, ki štejejo 40 ali 50 milijonov, bi jih morali toliko bolj proučiti mi, saj smo, čeprav zelo žilavi, vendar eden najmanjših narodov v Evropi, toda z zgodovino, ki je nima marsikak velik narod v Evropi. Mislim, da teh 10 % prebivalcev le zasluži pozornost ostalih 90 %, da napravimo študijo, kaj, kako in kam v prihodnjih letih s temi ljudmi. Tu niso dovolj meseci, kajti takšna študija zahteva čas, najmanj pa poldrugo leto, če že ne dve.

Te stvari sem imel za svojo dolžnost, da jih povem. V ostalem pa izjavljam, da bom glasoval za petletni gospodarski načrt in za letni gospodarski načrt.

Predsednik inž. P a v l e Ž a u c e r : Besedo ima ljudski poslanec tovarišica dr. Ruža Šegedin:

Dr. Ruža Šegedin : Tovariši in tovarišice-ljudski poslanci! V svoji obravnavi bi hotela še posebej poudariti pomembnost tistega dela v programu perspektivnega razvoja za področje zdravstva, ki govori o povečanju bolničnih zmogljivosti. V investicijskem planu je predvideno v ta namen okoli 12 milijard dinarjev, kar je 53 % vseh investicijskih sredstev za zdravstvo. S temi sredstvi naj bi se povečale bolnične kapacitete za nadaljnjih 2180 postelj.

V Sloveniji imamo 31 bolnišnic, splošnih in specialnih, s skupno zmogljivostjo 11 828 postelj. Stavbe 16. bolnišnic — od katerih nekatere niti niso bile grajene v ta namen, ena med njimi je celo iz 16. stoletja — so bile zgrajene v prejšnjem stoletju. Skupni sklad bolničnih postelj, ki smo ga prevzeli ob osvoboditvi, je bil dokaj skromen. Prevzeli smo le 5594 postelj ali 4 na tisoč prebivalcev, čeprav vemo, da je v državah z dobro urejeno bolnično službo standard najmanj 11 na 1000 prebivalcev. Zlasti po letu 1952 so bili obnovljeni večji bolnični objekti, razne zgradbe so bile adaptirane za bolnišnice, odprti sta bili tudi dve novi bolnišnici in dozidani novi objekti pri že obstoječih, zlasti splošnih bolnišnicah. Finančna sredstva za ta investicijska dela so bila v celoti ali pretežno iz republiških investicijskih sredstev. V tem času je tudi največji porast zmogljivosti naših bolnišnic za 3454 postelj. Po letu 1957 pa so se republiška sredstva čedalje bolj omejevala in je bil plan povečanja bolničnih zmogljivosti v tem času ustvarjen le s 44 %, kar znaša samo 935 bolničnih postelj.

Čeprav smo dosegli velik napredek v povečanju števila bolničnih zmogljivosti, saj se je število po osvoboditvi več kot podvojilo, moramo ob tem ugotoviti, da je del tega povečanja predvsem v splošnih bolnišnicah in v kliničnih bolnišnicah v Ljubljani dosežen z nestandardnim nameščanjem postelj po površini prostorov. Če to izrazimo v številkah, je v sedanjih površinskih kapacitetah naših bolnišnic 1400 bolniških postelj preveč. Bolnišnice so seveda morale reše-

vati ta problem s takimi ukrepi, dostikrat na račun drugih prepotrebni funkcionalnih enot, ker število bolnikov, ki so potrebni hospitalizacije, vsako leto raste in prav tako raste tudi vsako leto število odklonjenih bolnikov.

Prav zaradi maksimalnega izkoriščanja vseh možnih prostorov za bolniške sobe v večini naših bolnišnic tudi niso urejeni za bolnike prepotrebni prostori, ki bi jim zagotavljali prijetnejše in udobnejše pogoje bivanja med njihovim zdravljenjem, kar bi ugodno vplivalo ne le na njihovo osebno počutje, ampak bi prispevalo tudi k hitrejšemu zdravljenju. Za vsakóletni porast števila bolnikov v naših bolnišnicah je več vzrokov. Tako na primer nenehno izboljševanje in razširjanje zdravstvenega varstva, zgodnejša odkrivanja predvsem tistih obolenj, ki so v strukturi obolevanja pri nas na prvih mestih, velik napredek medicinske znanosti, ki danes že omogoča uspešno zdravljenje nekaterih obolenj in defektov, pri katerih je bila medicina še do nedavna brez moči.

Veliko obremenjenost bolniških postelj nam kaže tudi povprečna zasedenost bolničnih zmoqljivosti, ki se giblje v zadnjih letih med 85 do 95 %, čeprav vemo, da bi morala biti po higienskih normah največ 80 do 85 %, za porodniške oddelke pa celo 75 % zasedenost postelj. Predvsem se to kaže na internih, ginekološko-porodniških in kirurških oddelkih bolnišnic. Takšna obremenjenost velikokrat onemogoča vzdrževanje prepotrebnege higienskega standarda, zahteva prezgodnje odpuščanje bolnikov in s tem zmanjšuje uspešnost zdravljenja in rehabilitacijo. To velja zlasti za ginekološko-porodniške oddelke bolnišnic, v katere se zaradi poslabšanja zdravja bolnice ponovno vračajo in je potrebna pri njih še daljša hospitalizacija. Ta preobremenjenost bolniških postelj je eden važnih vzrokov, da je povprečna oskrbna doba v splošnih bolnišnicah vsako leto krajša in je v primerjavi z drugimi republikami najmanjša.

Že samo omenjeni podatki očitno kažejo na to, da je treba število bolniških postelj hitreje večati, kot je to bilo v zadnjih štirih letih. Računati moramo tudi s tem, da se bodo zaradi zdravstvenega zavarovanja kmetijski proizvajalci v čedalje večjem številu posluževali bolničnega zdravljenja. Investicijska sredstva za razširitev bolničnih zmoqljivosti, ki so določena v programu perspektivnega plana, bodo to tudi omogočila ob naporih vseh, ki morajo poskrbeti za njihovo realizacijo. Novi zakon o organizaciji zdravstvene službe predvideva ustanavljanje občinskih investicijskih skladov, v katere bodo odvajali svoja sredstva tako občine kot gospodarske organizacije, zdravstveno zavarovanje in tudi sami zdravstveni zavodi.

Gradnja bolnišnic seveda zahteva velika investicijska sredstva, zato bo to mogoče le z združevanjem sredstev iz skladov več občin, dostikrat verjetno tudi izven okrajnih skupnosti občin. S formiranjem takšnih skladov bo omogočeno tudi bolj načrtno investiranje, kot je bilo do zdaj, in bodo lahko upoštevane tudi tiste vrste bolnišnic, ki so danes najbolj obremenjene.

Novosti, ki jih uvaja zakon o organizaciji zdravstvene službe glede financiranja zdravstvenih zavodov, novih organov samoupravljanja in nagrajevanja zdravstvenih delavcev, bodo dale zdravstvenim zavodom večjo samostojnost, hkrati pa bodo nujno vplivale na večjo zainteresiranost delovnih kolektivov tako za delo zdravstvenega zavoda kot za bolj racionalno gospodarjenje. Lahko pričakujemo, da bodo mnogi zdravstveni zavodi ustvarjali večja sredstva kot do zdaj in bodo lahko v večji meri kot do zdaj izboljševali tudi svojo opremljenost. Ob možnosti najemanja posojil iz investicijskih skladov, bodo tudi lažje razširjali svojo zmoqljivosti.

Za razbremenitev bolničnih zavodov bo morala zdravstvena služba še bolj razširiti izvenbolnično službo v osnovnih enotah zdravstvenega varstva in v specialistični poliklinični službi. Sistematično in hitreje bo treba uvajati nego bolnikov na domu, posebno pa okrepiti preventivno delo, ki bo z novim zakonom postalo obvezna dejavnost vsakega zdravstvenega zavoda.

Želela bi omeniti še važnost centrov za socialno delo. Centri za socialno delo naj bi se zaradi uspešnejšega in poglobljenega dela organov socialnega varstva formirali na območju komun kot samostojni zavodi. V delu upravnih organov komun, na področju socialnega varstva se še vedno ugotavlja pomanjkljivo strokovno znanje tudi v obravnavanju tistih zadev in pri reševanju tistih nalog, ki so jih komune po posebnih zakonskih predpisih že dolžne reševati: skrbništvo, rejniška služba, vprašanje invalidov in bivših borcev, strožji nadzor po noveliranem kazenskem zakoniku itd. Zaradi premajhne stimulacije in prevelike obremenitve s pretežno administrativnimi zadevami, se strokovni kader ne želi zaposlovati v upravnih organih komun. Na drugi strani pa organi socialnega varstva pri občinskih ljudskih odborih zaradi maloštevilnosti, ob hitrem in vsestranskem družbenem razvoju, tudi ne zmorejo več reševati vseh nalog, predvsem ne preventivnega značaja. Naloge, ki zadevajo socialno službo, postajajo čedalje bolj pomembne, obsežne in komplicirane. Te naloge so povezane z naglo industrializacijo, spreminjanjem socialne strukture prebivalstva in z naraščajočim vključevanjem žena v gospodarsko in družbeno življenje.

Kljub temu, da se mnogo socialnih in družbenih vprašanj rešuje že v samem procesu družbeno-ekonomske graditve, pri čemer seveda sodelujejo družbene in gospodarske organizacije, stanovanjske skupnosti, vzgojne in zdravstvene ustanove, ostajajo nerešeni prav najtežji socialni problemi posameznih oseb ali skupin prebivalcev, ki jih ne bi smeli obravnavati samo administrativno. Pri nekaterih občinskih ljudskih odborih morebiti tudi ni dovolj razumevanja za naloge in delo organov socialnega varstva.

Vse to narekuje potrebo, da se pri občinskih ljudskih odborih organizirajo centri za socialno delo kot samostojne strokovne službe. Formiranje takšnih centrov predvideva tudi predlog programa perspektivnega razvoja. Ti centri bi s svojim strokovnim delom prispevali k bolj učinkovitemu reševanju konkretne socialne problematike na svojem območju. Imeli bi svojo lastno socialno patronažno službo, v katero bi vključevali strokovne in laične sodelavce. Strokovno delo v teh centrih bi temeljilo na ekipnem delu strokovnjakov socialnih delavcev, pedagogov, psihologov in drugih. Pomembno bi bilo zlasti delo teh centrov pri odkrivanju in analizi socialne problematike ter pri predlaganju potrebnih ukrepov za reševanje socialnih problemov. Tako bi centri za socialno delo postali važen činitelj pri izpolnjevanju družbenih planov komun na področju družbene skrbi za človeka. Centri za socialno delo bodo seveda lahko reševali svoje naloge le, če bodo najtesneje povezani s stanovanjskimi skupnostmi, šolskimi odbori, zdravstvenimi zavodi, zlasti z njihovo patronažno službo, družbenimi in gospodarskimi organizacijami, predvsem pa sveti za varstvo družine in sveti za socialno varstvo ljudskih odborov.

Nekateri upravni organi za socialno varstvo že imajo potrebne materialne in kadrovske pogoje in že deloma opravljajo te naloge pri nas. Ponekod imajo celo posebne strokovne komisije z ekipnim delom strokovnjakov. Zanimivi in poučni pa so rezultati centrov za socialno delo v drugih republikah, zlasti v Ljudski republici Srbiji, kjer delujejo ti centri že več let in ki so se z uporabo

sodobnih metod in izkušenj tako usposobili v socialnem delu, da istočasno rešujejo obstoječe socialne probleme in razvijajo preventivno socialno delo.

Z gotovostjo lahko pričakujemo, da se bodo z ustanavljanjem centrov za socialno delo, kot to predvideva program razvoja socialnega varstva za dobo naslednjih petih let, naloge v zvezi s skrbjo naše družbe za delovnega človeka, za družino, za določene kategorije oseb in za posameznike, ki so potrebni družbene pomoči, izpolnjevale bolj kvalitetno, hitreje in zato tudi bolj ekonomično.

Predsednik inž. Pavle Zaucer: Besedo ima ljudski poslanec Albin Kuret.

Albin Kuret: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Iz predloga perspektivnega programa Ljudske republike Slovenije za obdobje od 1961 do 1965. leta in iz ekspozicije podpredsednika Izvršnega sveta tovariša Viktorja Avblja je razvidno, da lahko na osnovi doseženih uspehov, ki smo jih v gospodarskem razvoju dosegli v preteklem obdobju, opravičeno računamo z novimi uspehi, ki jih bomo dosegli v novem obdobju, s še hitrejšim tempom rasti vseh panog našega gospodarstva, v temeljni delitvi in ustvarjanju narodnega dohodka in z ukrepi, ki bodo potrebni v gospodarskem sistemu, da lahko uresničimo naša ekonomsko politična predvidevanja, ki jih postavljamo v perspektivnem programu.

Zdi se mi, da predlog perspektivnega programa Ljudske republike Slovenije vsebuje nekaj izrecno pomembnih značilnosti, ki mu dajejo za razliko od preteklega družbenega načrta, velik pomen. Program z vsemi svojimi predvidevanji predstavlja močno mobilizacijsko sredstvo za vse odgovorne činitelje in organe v komuni in v gospodarskih organizacijah. Zato tudi predstavlja predvsem akcijski program, ki s svojimi določbami in stališči vliva vsem, ki so odgovorni za njegovo izvršitev določen optimizem, ki je potreben, kadar hočemo izvršiti naloge tako velikega pomena. Zato se z osnovnimi cilji in nalogami perspektivnega programa popolnoma strinjam in prav tako s posameznimi določbami in ukrepi za njegovo izpolnitev.

Hotel pa bi še poudariti pomen nekaterih nalog, ne zaradi proceduralne temveč informativne, načelne strani, ker se mi zdi po nekaterih razgovorih in diskusijah zlasti v komunah, da marsikje še niso pravilno dojete. Tu gre predvsem za nekatere probleme in značilnosti razvoja socialnega varstva nasploh, o katerem se morda ne govori toliko v razpravah v nekaterih odborih in drugih forumih. Zlasti pozabljamo na to, kadar gre za tako važne ukrepe kot so sprejemanje perspektivnih programov in podobno. To vprašanje se mi zdi pomembno zato, ker bi kvalitetne spremembe v razvoju programa na socialnem področju, ki jih nakazuje predlog perspektivnega programa, morale postati le splošna iniciativa, kako naj bi se področja socialne politike, ki je v svojem bistvu izrazita odgovornost ljudskih odborov, razvijala v tesnem sodelovanju, pobudi in nenehni skrbi vseh družbenih političnih činiteljev na področju ljudskega odbora in ob materialnih možnostih in pogojih posameznih ljudskih odborov. Predvsem menim, da je treba pozdraviti večjo skrb, ki je izražena v perspektivnem programu za področja družbenih služb ter tudi izboljšanje pogojev na področju socialnega varstva.

Investicijska vlaganja na področju socialnega varstva predvidevajo hitrejši povprečni porast kot v stanovanjski izgradnji. Seveda je to vzeto relativno

glede na dosedanja vlaganja, ki so bila v tem odnosu minimalna. Osnovna značilnost izvrševanja programa na socialnem področju v preteklem obdobju kaže, da je bil plan nizko postavljen, izvršen pa komaj v republiškem povprečju s 75 %. Predvideno je bilo namreč 1930 milijonov dinarjev, v tem znesku pa so bile vključene vse socialne ustanove in okrog 10 % povišanje cen gradbenih storitev. Kljub tem vlaganjem pa nismo uspeli rešiti ozkega grla v socialnih ustanovah, ki ga predstavljajo premajhne zmogljivosti socialnih ustanov. Ker je bila lokacija naših socialnih ustanov in zavodov v neprimernih prostorih, največkrat v starih gradovih; so za vzdrževanje in razne adaptacije zahtevali skoraj vsa razpoložljiva sredstva. Razen tega pa predstavlja oddaljenost teh socialnih ustanov in zavodov od industrijskih središč in mest, zlasti za mladino, še vrsto drugih nerešenih vprašanj.

Po drugi strani pa moramo z zadovoljstvom ugotoviti, da se je začelo izvajati načelo, ki je bilo postavljeno v začetku tega planskega obdobja, da je treba razvijati sodobne preventivne oblike socialnega varstva otrok v varstveno vzgojnih ustanovah. Te oblike smo začeli razvijati v stanovanjski skupnosti in se je njihovo število povečalo v Ljudski republiki Sloveniji za 25 ustanov — v šolskih kuhinjah je vključenih osemkrat več otrok, v mlečnih šolskih kuhinjah pa 3,7 % več kot do zdaj. Za 24 % pa so se povečali specialni domovi za odrasle, medtem ko je zmogljivost domov za onemogle ostala na isti ravni. V okviru stanovanjske skupnosti torej še nismo uspeli razviti preventivnih oblik varstva odraslih, kar bo nujno storiti v prihodnje.

Planirane investicijske naložbe bodo po predlogu perspektivnega programa v sorazmerju narasle po indeksu na 154 %, v investicijah pa na 279, to je 700 milijonov letno oziroma skupno 2900 milijonov ali eno milijardo več kot v prejšnjem planskem razdobju. Izhajajoč iz omenjene problematike o stanju socialnih ustanov in zavodov, bodo predvidena sredstva v glavnem uporabljena za novogradnje in večje adaptacije za pridobitev manjkajočih prostorov za socialne ustanove in zavode.

Razvojna pot varstveno vzgojnih ustanov dobiva čedalje solidnejšo usmeritev v okviru stanovanjske skupnosti. S tem bodo stanovanjske skupnosti postale nosilec družbene skrbi za varstvo otrok zaposlenih staršev. Porast varstvenih ustanov najrazličnejših vrst in oblik v perspektivnem obdobju bo za 40 % večji oziroma bomo imeli po številu okrog 263 varstveno vzgojnih ustanov tako, da bo lahko vključenih 35 otrok na 1000 zaposlenih v družbenem sektorju. To je zlasti važno za industrijske centre, kjer postaja problem zaradi vključevanja vedno novih ljudi v proizvodnjo čedalje bolj pereč. Uresničitev teh nalog pa je v prvi vrsti odvisna od razumevanja in aktivnosti posameznih komun ter kako se bodo lotile vzgoje potrebnega strokovnega kadra, organizacije racionalnejšega poslovanja teh ustanov — mislim na realni oskrbni dan.

Odpraviti pa je treba obravnavanje občinskih varstvenih ustanov po eni in varstvene ustanove v stanovanjski skupnosti po drugi strani. Seveda bi morali imeti ljudski odbori enak odnos do vseh varstveno vzgojnih ustanov, ne glede na to, kdo je njihov ustanovitelj. Gre pravzaprav za to, kdo bo dal dotacijo za vzgojno in varstveno delo v teh ustanovah in kdo druga sredstva, kar pa mislim, da so dolžni kriti starši sami.

Naslednja vrsta preventivnih in socialnih ustanov za otroke in mladino, katerim bo potrebno posvetiti več skrbi, zlasti v manj razvitih predelih Ljudske republike Slovenije, so šolske kuhinje, katerih povečanje se predvideva od

sedanjih 45 z 19 000 oskrbovanci na 60 z okrog 25 000 oskrbovanci. Mlečne kuhinje naj bi se razvile v vseh panogah in zajele vso šolsko mladino. Z razširitvijo mreže obratov družbene prehrane pa naj bi še dopolnjevali skrb za zdravo prehrano otrok.

Socialnih ustanov za otroke in mladino imamo trenutno v Ljudski republiki Sloveniji 17. To so predvsem ustanove za varstvo defektnih otrok, razni oddelki in podobno. Nadaljnji razvoj pa predvideva ustanovitev zaščitnih delavnic, zlasti za gluho šoloobvezno mladino, ker sedanje zmogljivosti niso bile v stanju zajeti določeno število takšne mladine.

Ustanovitev 24 disciplinskih centrov, zgraditev doma za slepe v Ljubljani, ustanovitev kluba in čitalnice za slepe, ustanovitev klubov za gluhe v Ljubljani, Kopru, Celju in Mariboru, so zgovoren dokaz družbene skrbi, da se vsem tako prizadetim omogoči primerno življenje, njihovim organizacijam pa plodnejše delo.

Drug problem, ki ga je treba omeniti, je vprašanje varstva odraslih. Tu mislim, da je potrebno v prihodnjem planskem obdobju iskati sodobnejših oblik rehabilitacije, zlasti z zaposlitvijo na primernem delovnem mestu.

Hitreje bomo morali razvijati razne službe v okviru stanovanjske skupnosti, ki so bile doslej pomanjkljive. Preko različnih socialnih in drugih servisov je treba razvijati pomoč odraslim, ki to pomoč potrebujejo, od zaposlitve, prehrane, nege, oskrbe v času bolezni in podobno. Ostati samo pri sedanji obliki domske oskrbe, predstavlja za posamezne občinske ljudske odbore tudi določeno finančno breme, zlasti, če upoštevamo, da se mesečna oskrbnina na eno osebo giblje v raznih domovih od 9 do 13 000 dinarjev. Z uvedbo sodobnejših oblik varstva odraslih in z racionalnejšo uporabo sredstev občinskih ljudskih odborov, se bodo ta vprašanja brez dvoma hitreje uresničila v okviru stanovanjske skupnosti, kar nam dokazujejo že do zdaj doseženi rezultati na tem delovnem področju.

Glede skrbi za borce in invalide narodnoosvobodilne vojne lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je naša zakonodaja napravila odločen korak pri reševanju problemov na tem področju. Izpopolnila je vrzeli, ki smo jih občutili ves čas. Ta ukrep je tudi omogočil, da se je stanje zlasti v zadnjih nekaj letih absolutno izboljšalo. Razen teh obveznosti, ki jih ima naša družbena skupnost po rednih zakonitih predpisih, pa mislim, da je potrebno podčrtati še nekatera vprašanja, s katerimi se bomo srečali v prihodnjem razdobju. Tu gre predvsem za tiste borce, ki ne morejo dobiti pomoči po rednih predpisih, borci, ki niso v delovnem razmerju. Zanje je treba poskrbeti v okviru komune. Problem takšnih borcev rešuje republika z republiškimi predpisi v obliki republiških priznavalnin. Tako je v preteklem letu rešila 370 stalnih priznavalnin, v teku pa so rešitve za približno še 500 stalnih priznavalnin, ki bodo predvidoma rešene letos. Enkratnih priznavalnin pa je bilo rešenih toliko, da se je zanje izplačalo mesečno 3 milijone dinarjev. Tako se je v preteklem letu v Ljudski republiki Sloveniji izplačalo okrog 37 milijonov, letos pa je predvideno okrog 63 milijonov dinarjev, kar je zgovoren dokaz skrbi, ki jo družba posveča temu vprašanju. Tu ostaja odprto vprašanje tistih borcev in partizanskih družin, ki jim po teh merilih ne moremo iz teh sredstev nuditi pomoči.

Na priporočilo Izvršnega sveta so že lani ljudski odbori predvideli določena finančna sredstva za enkratne ali občasne priznavalnine tem udeležencem narodnoosvobodilne vojne. Mislim, da je prav, da tudi v letošnjih planih pred-

vidimo določena sredstva v okviru komune, seveda v skladu z njenimi pogoji in zmogljivostmi. Skratka, potrebno je, da ta problem v komuni bolj resno spremljamo kot smo ga spremljali do zdaj. Vzbuditi je treba in poglobiti odnos celotne naše družbe, tako organizacije. Zveze borcev in drugih organizacij, do tega problema. S pravilnim odnosom in z obstoječo ekonomsko osnovo, ki jo ima danes v komuni skoraj sleherna gospodarska organizacija, se brez dvoma lahko marsikje hitreje rešujejo problemi stanovanj, zaposlitev, denarne podpore in drugo.

Podobni problemi so tudi na področju skrbi za invalide. Praksa in potrebe za uspešnejši razvoj pri rehabilitaciji vseh vrst invalidov, kažeta, da se bo treba lotiti izvajanja kompleksne rehabilitacije vseh invalidnih oseb. Naši dosedanji naporji za rehabilitacijo invalidnih oseb so v glavnem sloneli na ekonomski zmogljivosti družbe oziroma bolje rečeno posameznih politično-teritorialnih enot. Toda sredstva, ki so bila doslej vložena za rehabilitacijo invalidov, že kažejo marsikje določene rezultate, ki se nam bodo tudi v prihodnje obrestovali. Ker bodoči program dela predvideva, da se bo rehabilitacija vseh invalidnih oseb reševala s pospešenim tempom, bo nujno, to nalogo jemati kompleksno, saj nam že samo število vseh invalidnih oseb v Ljudski republiki Sloveniji, — po približni oceni 45 000, od tega 11 000 vojaških vojnih invalidov — pove, da je potrebno ta problem tako reševati. Kompletna rehabilitacija, tako medicinska, poklicna, kakor tudi zaposlitev invalidne osebe in ureditev njenih osebnih problemov, ni več vprašanje samo področja socialnega varstva, temveč okrog 17 republiških upravnih organov, organizacij in ustanov in terja ustanovitev enotnega organa, ki bo to nalogo opravil. Prav tako je potrebno ustanoviti v komunah enotne komisije, ki bodo neposredno skrbele za reševanje tega problema in drugih, ki se na tem področju pojavljajo.

Na področju skrbi za stare in onemogle osebe, ki potrebujejo družbeno pomoč, je zlasti značilno, da čedalje hitrejša sprememba naših družinskih in družbenih odnosov, podaljšanje starostne dobe, večji standard in podobno, ta problem v mestih in industrijskih centrih še bolj zaostrejejo. Zaradi čedalje ostrejšega spreminjanja socialne strukture prebivalstva v Ljudski republiki Sloveniji se ugotavlja, da je v raznih domovih vedno manj občinskih oskrbovancev in da je vedno več ljudi, ki so socialno zavarovani. Za hitrejšo reševanje tega problema pa je treba v okviru stanovanjske skupnosti hitreje razvijati najrazličnejše servise. Ljudski odbori mest in industrijskih središč bi morali v urbanističnih programih upoštevati potrebe po graditvi posebnih stanovanj za starejše osebe, po graditvi penzionov, servisov za prehrano in vrste drugih servisov.

Drugo vprašanje s tega področja so socialne podpore, ki v glavnem bre-menijo izdatke ljudskih odborov. Omenim naj samo dejstvo, da v to vrsto podpirancev spadajo med drugim tudi žrtve fašističnega nasilja, civilne žrtve in žrtve eksplozij vojnega materiala. Poudariti je treba, da so socialne podpore teh kategorij oskrbovancev le deloma rešene. Tu imamo v Ljudski republiki Sloveniji še vedno okrog 700 oseb, za katere to vprašanje še ni rešeno, treba pa bi ga bilo uspešno rešiti. V perspektivnem razdobju se predvideva, da bi se stalne socialne podpore v povprečju dvignile na 4 do 5 tisoč dinarjev mesečno, dočim je sedanje republiško povprečje 2258 dinarjev. Če pa vzamemo povprečje v nekaterih občinah v Ljudski republiki Sloveniji, je to povprečje celo 1000 dinarjev mesečno na osebo, kar je v sedanjih pogojih absolutno premalo. Pri reševanju teh problemov pa je zlasti važno vprašanje, ali so naše socialne službe

v občinskih ljudskih odborih, zlasti v novih socialnih centrih, strokovno sposobne te probleme uspešno reševati.

Čedalje hitrejši razvoj komunalnega sistema in v zvezi s tem čedalje večji prenos pristojnosti in odgovornosti na komune, je tudi glede nadaljnega razvoja vseh družbenih služb v največji meri odvisen prav od komune same, kako hitro in v kakšni obliki bo, seveda ob obstoječih pogojih, reševala probleme s področja socialnega varstva. Hiter tempo gospodarske rasti in našega sistema nasploh, nam tudi postavlja vprašanje hitrejšega razvoja te službe na različnih področjih našega življenja, zlasti v šolstvu, zdravstvu, socialnem zavarovanju in v gospodarskih organizacijah, kar pomeni, da se socialna služba razvija v komuni na vseh mestih, kjer se rešuje problem človeka in njegovih potreb. Za uspešno uveljavitev teh načel bomo brez dvoma rabili posebno družbeno strokovno službo, ki bo morala biti organizirana pri ljudskih odborih oziroma v centrih za socialno delo. Seveda bo potrebno zlasti pri ljudskih odborih v manj razvitih predelih in drugod, posvetiti več skrbi za štipendiranje potrebnih strokovnih kadrov. Tako bi se tudi delo upravnih organov razbremenilo in bi ti reševali tako res upravne naloge, ki jih imajo dovolj, na drugi strani pa bi se kvaliteta socialnega dela izboljšala in izpopolnila.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec Riko Jerman.

Riko Jerman: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V resoluciji o programu perspektivnega razvoja LRS za petletno obdobje je posebej poudarjena potreba po intenzivnem nadaljnjem razvoju in uveljavljanju komunalnega sistema. Poudarja se, da je komuna tista osnovna teritorialna družbena skupnost, v kateri bo treba konkretno in skladno s potrebami odločati o razdelitvi sredstev na razne oblike potrošnje. Prav tako se mi zdi pomembna ugotovitev, da bo stopnjevanje decentralizacije krepilo materialno bazo komun in jo tako usposabljalno za reševanje številnih in aktualnih problemov družbenega standarda. Takšnim smernicam perspektivnega plana pa bo uspešno in hitro sledila neposredna praksa delovanja družbenih organov upravljanja v komuni le takrat, če bomo iz dosedanjih metod dela v občinah in na okrajih odstranili nekatere preživele oblike, ki po svoji vsebini ne ustrezajo več doseženi stopnji samoupravljanja in že decentraliziranih pristojnosti.

Predvsem menim, da moramo razčistiti pojme o tem, kaj je komuna. Danes so v večini primerov odnosi do upravljanja in reševanja nalog, ki so z decentralizacijo postali dolžnost in naloga komun, postavljeni tako, kot da je na eni strani komuna – občinski ljudski odbor s svojimi organi, na drugi strani pa da stoje samoupravni organi v podjetjih in zavodih kot pričakovalci koristi od uresničenih nalog ali pa prizadeti zaradi pravic, ki jih ima takšna komuna.

V vsakdanji praksi reševanja problemov zelo pogosto načenjamo vprašanje odnosov med komuno in podjetji oziroma ustanovami. Takšna praksa seveda ne rešuje problemov in nalog v komuni, ampak jih nasprotno komplicira ali pa onemogoča uspešnost. Pojavljata se dve skupini, ki druga od druge pričakujeta rešitve določenih problemov, zlasti problemov družbenega standarda in ki se često tudi druga na drugo izgovarjata. Menim, da je temu vzrok prav v tem, da v vsakdanji praksi ne ravnamo skladno z načelom, da je komuna skupnost

interesov ali celota pravic in dolžnosti državljanov določene politično-teritorialne enote.

Naši ljudski odbori često sklepajo o združevanju materialnih sredstev. Takšne pobude pa izhajajo le iz potreb, ki jih ljudski odbori vidijo, zlasti na področju družbenega standarda, pa tudi na področju gospodarskih investicij. V veliki večini take akcije niso rezultat pripravljenosti za tako združevanje s strani tistih, ki so jim sredstva zaupana v upravljanje, ampak so predvsem pobuda organov ljudskega odbora, ki so jim take naloge naložene. Zdi se mi razumljivo, da ne iščemo napak ali nepravilnih stališč na eni ali drugi strani, zato, ker pač dve strani ne obstojata oziroma bi ne smeli obstojati. Organi upravljanja bi morali razumeti in skladno s tem tudi ravnati, da so problemi družbenega standarda, gospodarskega razvoja in drugi problemi v enaki meri problem organov upravljanja v podjetjih kot so to problem in naloga organov upravljanja pri ljudskih odborih. V praksi so se tudi tako zastavljene naloge vedno uspešno opravile, veliko pa je primerov, da so drugače zastavljene ostale na sredi poti, če so sploh zaživele.

Dosedanji rezultati decentralizacije so vidni zlasti v velikem povečanju sredstev, s katerimi samostojno razpolagajo delovni kolektivi ter v veliki razširitvi pristojnosti, to je pravic in obveznosti občin. Menim, da tolikšnih pravic in obveznosti, pa čeprav so se povečala tudi materialna sredstva samih občin, občine v starem smislu sploh ne morejo prevzeti. Prevzemajo jih lahko samo skupnosti državljanov, ki jih imenujemo komune. Pri tem pa sodim, da je pri upravljanju s povečanimi decentraliziranimi sredstvi v podjetju in v občini potrebno pojmovati le-te kot sredstva komune, potrebna za reševanje vseh nalog, ki so na komuno prenešene. Ob takšnem pojmovanju in praksi bi lahko odstranili trenutne težave, ki jih imamo tu in tam pri urejanju komunalnega sistema in se kažejo zlasti v zapiranju občin v tako imenovane svoje probleme, kot so n. pr. problemi šol, komunale, zdravstva itd., in zapiranju podjetij v svoje probleme, kot so rekonstrukcije, modernizacije in podobno. Ker med drugimi pomembnimi dejstvi perspektivnega razvoja naše republike navaja resolucija tudi krepitev komune, v kateri bo treba konkretno in skladno z neposrednimi potrebami splošnega pomena in individualnimi interesi odločiti o delitvi v upravljanje prepuščenih sredstev, menim, da je zelo važno tudi pravilno pojmovanje in praktično uporabljanje načel komunalnega sistema.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Seznam prijavljenih govornikov je izčrpan. Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec tovarišica Cvetka Vodopivec.

Cvetka Vodopivec: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Glede na dejstvo, da je uresničitev perspektivnega programa poleg drugih činiteljev močno odvisna tudi od človeka kot proizvajalca in upravljalca, od njegove produktivnosti in od njegovega aktivnega poseganja v upravljanje, tako v kolektivu kot v komuni, mi dovolite, da v razpravi omenim nekaj problemov, ki se sicer nanašajo na žensko delovno silo, so pa družbeni problemi na sploh, ki kličejo po stalni družbeni akciji.

V Sloveniji je med zaposlenimi 148 630 žensk in predstavljajo 36 % vseh zaposlenih. Od teh je 74,2 % zaposlenih v gospodarstvu in 25,8 % v negospodarskih dejavnostih. Poleg naštetih jih je še med aktivnimi kmetijskimi pro-

izvajalci 60 %. Od vseh zaposlenih je bilo v gospodarstvu v letu 1958, visoko-kvalificiranih 1,5 %, kvalificiranih 27,4 %, priučenih 37 % in nekvalificiranih 36,7 %. Kljub temu, da jih danes ne delimo več po kvalifikacijah, nam tudi ta podatek daje določeno sliko o njihovi usposobljenosti. V tečajih za strokovno usposabljanje, ki so bili v podjetjih ali izven njih, je bilo do konca leta 1959 zajetih le 2,5 % delavk in 7,3 % uslužbenk.

Po drugi strani pa se prav tako v ostrini postavlja vprašanje usposabljanja tistih žensk, ki se prvič prijavijo na delo, ali pa tistih, ki so zaradi materinstva ali drugih vzrokov prekinile delovno razmerje. Od 30 000 žensk, ki so leta 1959 prvič ali ponovno sklenile delovno razmerje, jih je bilo 75,4 % nekvalificiranih. Za neusposobljeno delovno silo je težje dobiti delovno mesto. Zato je bilo tudi koncem 1959. leta 8288 žensk, ki niso dobile zaposlitve. Med temi je bilo 88 % nekvalificiranih. Spričo tega, da predvideva perspektivni program, da se bo na novo zaposlilo 102 000 ljudi, med katerimi bo tudi precejšnje število žensk, ki se bodo na novo ali ponovno zaposlile, bo nujno treba čimprej ustrezno ukreniti, da se tudi te ženske usposobijo za delo. Zlasti razvite mestne in industrijske občine, bodo morale pazljivo analizirati politiko zaposlovanja na teh področjih. Težki stanovanjski problemi, problemi šolstva, komunale in drugih služb se bodo le še poostrili in jih ne bomo dohiteli, če ne bomo sistematično zaposlovali v prvi vrsti rezervno delovno silo, ki že stanuje v mestih in industrijskih centrih, ki že pošilja svoje otroke v šole in druge ustanove. Glavna rezerva delovne sile so ženske, ki so se pripravljene zaposliti.

Menim, da bo treba v prihodnje z usposabljanjem žensk začeti že pri ženski mladini in v šolah. V osnovnih šolah je na primer odstotek deklet nasproti fantom ustrezen. V šolah, ki poklicno usposabljuje mladino, pa je stanje precej drugačno. Odstotek deklet tu močno pade, razen na učiteljskih, vzgojiteljskih šolah, srednji ekonomski in medicinski šoli, kjer prevladujejo dekleta. V oddelkih srednjih strokovnih šol, ki so tehničnega značaja, pa tudi v vajeniških šolah, udeležba deklet pade za 20 do 30 %. V šolah za odrasle, odstotek žensk ni zadovoljiv. Od 2200 obiskovalcev jih je le 738. V mojstrskih šolah 1,8 %, v srednjih tehničnih šolah 1,5 %, v srednji kmetijski šoli za odrasle 4,4 %. Prav zato, da bomo čimbolj uresničili predvidevanja perspektivnega programa, ki so odvisna od produktivnosti dela vseh delovnih ljudi, tako tudi žensk, se postavlja pred ženske, kakor tudi pred vse odgovorne činitelje vprašanje hitrega, sistematičnega in učinkovitega usposabljanja ljudi za delo.

Perspektivni program odpira perspektive za boljše življenje, toda te so vezane tudi na produktivnost dela vseh in nalaga tudi ženskam, da se potrudijo, da se čimprej in čimbolj usposobijo za delo, ki ga opravljajo, in to v rednih šolah, tečajih in na delovnih mestih.

Razne oblike strokovnega usposabljanja je treba čimbolj približati tudi ženski delovni sili glede na čas in kraj, kjer se to izobraževanje opravlja. Za to bi morali bolj skrbeti ljudski odbori, gospodarske, politične in druge organizacije, delavske in ljudske univerze, izobraževalni zavodi in centri. V njihovih perspektivnih programih bi morali zavzeti važno mesto tudi programi za splošno in strokovno izobraževanje delovnih ljudi. Po drugi strani pa bo treba smejeje delati na tem, da bodo zaposlene ženske bolj posegale v družbeno-politično življenje in delale v organih upravljanja, v komuni, stanovanjski skupnosti in krajevnih odborih. V komunah je v občinskih zborih 5,9 % in v zborih proizvajalcev 5,7 % tovarišic, v krajevnih odborih pa 3,2 %. Več bo treba delati pri

usposabljanju ženskih kadrov za opravljanje družbenih funkcij in voditi glede tega načelno in sistematično kadrovsko politiko. Brez direktnega sodelovanja tudi žensk v teh organih, kjer se odloča o politiki investiranja, o delitvi sredstev itd. bodisi v kolektivu ali v komuni, si ne moremo zamisliti tudi poglobljenih socialističnih odnosov. Njihovo aktivno delo v teh organih pa bi bilo jamstvo, da bi se hireje odstranjevala neskladja, ki nastajajo zaradi novega položaja žensk v socialistični družbi glede na zaostalo gospodinjstvo, ker bi se verjetno bolj zavzele, da bi se v stanovanjskih skupnostih in krajevnih odborih hitreje razvijale družbene službe za pomoč družini in gospodinjstvu. Če bi zaposlene ženske manj čakale, kdaj bo delovni kolektiv ali komuna rešila to ali ono vprašanje in se bolj smelo lotile organizacije gospodinjstevskih družbenih služb, ki so družinam najbolj potrebne, bi marsikatera komuna in kolektiv predvidel v svojih perspektivnih programih rešitve zlasti za pereča vprašanja varstva otrok in družbene prehrane. Ljudski odbori in delovni kolektivi pa bi tudi morali bolj vplivati, da bi se hitreje organizirale in tudi delovale družbene službe v stanovanjskih in krajevnih skupnostih za opravljanje nekaterih gospodinjstevskih opravil za zaposlene žene. To bi se tudi bogato obrestovalo z večjo produktivnostjo dela, zlasti zaposlenih žensk, ker bi jim s temi službami odvzeli skrbi za prehrano, varstvo otrok in druga opravila.

Predsednik inž. Pavle Zaucer: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče več ne javi, prehajamo na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o predlogu programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta. Kdor je za predlog programa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta. Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na glasovanje o predlogu resolucije o programu perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta. Kdor je za predlagano resolucijo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog resolucije o programu perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta. Ugotoviti bomo morali še, ali jo je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961. Glede na sklep, ki smo ga sprejeli, prekinjam sejo zato, da na skupni seji poslušamo obrazložitev k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961.

(Seja je bila prekinjena ob 11.20 uri in se je nadaljevala ob 15.45 uri.)

Predsednik inž. Pavle Zaucer: Nadaljujemo sejo, in sicer z obravnavo in sklepanjem o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec inž. Ivo Klemenčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Obrazložitev k predlogu družbenega plana smo slišali že na skupni seji, zato prehajamo na obravnavo. Po določbah 93. člena poslovnika Republiškega zbora, moramo predlog družbenega plana obravnavati in o njem glasovati po posameznih poglavjih.

Prehajamo na obravnavo predloga skupno z vsemi amandmaji, in sicer na prvi del »Splošni pregled gospodarskega razvoja v letu 1961« ter hkrati na I. poglavje »Osnovne naloge družbenega plana za leto 1961«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel I. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na II. poglavje »Družbeni proizvod in narodni dohodek«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel II. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na III. poglavje »Investicije«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel III. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na IV. poglavje »Zaposlenost in produktivnost dela«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel IV. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na V. poglavje »Osebna potrošnja in družbeni standard«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel V. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na VI. poglavje »Gospodarski odnosi z inozemstvom«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel VI. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na drugi del družbenega plana z naslovom »Razvoj po gospodarskih panogah«, in sicer na VII. poglavje »Industrija«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel VII. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na VIII. poglavje »Kmetijstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel VIII. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na IX. poglavje »Gozdarstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel IX. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na X. poglavje »Gradbeništvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel X. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na XI. poglavje »Promet«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XI. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na XII. poglavje »Trgovina«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XII. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na XIII. poglavje družbenega »Turizem«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XIII. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na XIV. poglavje »Gostinstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XIV. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na XV. poglavje »Obrt«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XV. poglavje družbenega plana.

Ugotavljam, da je Republiški zbor s tem sprejel tudi drugi del družbenega plana LRS za leto 1961 in prehajamo na tretji del z naslovom »Ekonomske ukrepi za izpolnitev družbenega plana Ljudske republike Slovenije«, in sicer na XVI. poglavje »Gozdni skladi«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XVI. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na XVII. poglavje »Cestni skladi«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XVII. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na XVIII. poglavje »Sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XVIII. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na XIX. poglavje »Investicijski sklad LR Slovenije«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XIX. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na XX. poglavje »Določitev količin stoječega lesa za sečnjo v letu 1961«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XX. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na XXI. poglavje »Skladi zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XXI. poglavje družbenega plana.

Prehajamo na XXII. poglavje »Končne določbe«. Želi kdo besedo? Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel XXII. poglavje družbenega plana.

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961.

Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Miran Cvenk prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog zakona je predstavnik Izvršnega sveta obrazložil na skupni seji, zato ga dajem v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne

roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov. Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec J a k o b Ž e n prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec L a d o B o ž i č prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog zakona je na skupni seji obrazložil predstavnik Izvršnega sveta, zato ga dajem v obravnavo. Po 93. členu poslovnika Republiškega zbora moramo predlog proračuna obravnavati in o njem glasovati po delih oziroma razdelkih.

Prehajamo na obravnavo in glasovanje o I. delu »Skupni dohodki«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel I. del republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na III. del »Dohodki državnih organov«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel III. del republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na IV. del »Ostali dohodki«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel IV. del republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na VI. del »Prenešena sredstva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel VI. del republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na izdatke republiškega proračuna, in sicer na 1. razdelek: »Ljudska skupščina«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 1. razdelek izdatkov republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 2. razdelek: »Izvršni svet Ljudske skupščine LRS«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 2. razdelek izdatkov republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 3. razdelek: »Državni sekretariat za notranje zadeve«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 3. razdelek izdatkov republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 4. razdelek: »Državni sekretariat za pravosodno upravo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 4. razdelek izdatkov republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 5. razdelek: »Državni sekretariat za finance«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 5. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 6. razdelek: »Državni sekretariat za blagovni promet«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 6. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 7. razdelek: »Sekretariat IS za zakonodajo in organizacijo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 7. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 8. razdelek: »Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 8. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 9. razdelek: »Sekretariat IS za industrijo in obrt«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 9. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 10. razdelek: »Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 10. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 11. razdelek: »Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 11. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 12. razdelek: »Sekretariat IS za promet«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se

je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 12. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 13. razdelek: »Sekretariat IS za delo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 13. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 14. razdelek: »Sekretariat IS za občo upravo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 14. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 15. razdelek: »Sekretariat IS za narodno obrambo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 15. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 16. razdelek: »Sekretariat IS za informacije«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 16. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 17. razdelek: »Uprava za ceste«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 17. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 18. razdelek: »Geodetska uprava«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 18. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 19. razdelek: »Republiški sanitarni inšpektorat«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 19. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 20. razdelek: »Zavod za gospodarsko planiranje«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 20. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 21. razdelek: »Zavod LRS za statistiko«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 21. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 22. razdelek: »Sekretariat Sveta za šolstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za,

naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 22. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 23. razdelek: »Sekretariat Sveta za kulturo in prosveto ter Sveta za znanost«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 23. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 24. razdelek: »Sekretariat Sveta za zdravstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 24. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 25. razdelek: »Sekretariat Sveta za socialno varstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 25. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 26. razdelek: »Hidrometeorološki zavod«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 26. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 27. razdelek: »Javno pravobranilstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 27. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 28. razdelek: »Negospodarske investicije«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 28. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 29. razdelek: »Investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 29. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 30. razdelek: »Dotacije samostojnim zavodom«. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Jože Tramšek.

J o ž e T r a m š e k : Tovarišice in tovariši poslanci! Ljudska skupščina LRS je lani ustanovila vrsto višjih šol v Mariboru. Vpis je dokazal, da so bile te šole skrajno potrebne, saj se je vpisalo v prvi letnik preko 4000 študentov — rednih in izrednih. Zato mislim, da upravičenosti ustanovitve teh šol ni treba posebej dokazovati. K obravnavi o tem razdelku se javljam predvsem zato, ker je v odborih Ljudske skupščine, kot je razvidno tudi iz poročila, bil govor o višjih šolah v Mariboru in se je apeliralo na mariborske gospodarske orga-

nizacije, da naj v večji meri prispevajo za te višje šole oziroma da si naj pač te šole zagotovijo sredstva.

Ne da bi kakorkoli hotel omalovaževati to sugestijo, moram vendarle reči, da so nekoliko nerodno izzvenela nekatera časnikarska poročila, iz katerih so delavci v Mariboru sklepali, kot da Ljudska skupščina misli, da do zdaj niso kaj pomembno vrednega prispevali k ustanovitvi teh šol. Zato bi želel opozoriti skupščino samo na nekaj števil, ki kažejo, kakšen prispevek je dal Maribor, to je okraj in občine skupaj z gospodarskimi organizacijami.

Samo v stavbah, če odbijemo amortizirano vrednost stavb, je dala naša skupnost za te šole okrog 800 milijonov dinarjev, poleg tega pa tudi novo stavbo v vrednosti preko 250 milijonov dinarjev, ki je bila namenjena za srednjo tehnično šolo, za katero so gospodarske organizacije neposredno prispevale 142 milijonov dinarjev. Samo po sebi se razume, da tri dokaj velike stavbe, ki smo jih dali tem višjim šolam, pomenijo znatno zožitev našega šolskega prostora za nižje in srednje šolstvo oziroma za nižje strokovno in srednje šolstvo. Tako moramo zdaj na vrat na nos krpiti dodatne prostore, kar tudi ogromno stane. Nisem bil v stanju zbrati vseh teh števil, ker sta dva druga poslanca imela namen obravnavati ta vprašanja, pa sta zbolela, vendar menim, da gre za precejšnje milijone.

Razen tega bi rad opozoril, da vse te višje šole uporabljajo laboratorije naših podjetij tako, da v laboratorije pravzaprav do danes nismo skoraj ničesar vložili, ali pa vsaj zelo malo. Razen tega so dala do zdaj podjetja približno 50 milijonov dinarjev za stanovanja rednih profesorjev na teh višjih šolah, medtem ko je samo okrajni ljudski odbor dal do zdaj tem šolam 30 milijonov dinarjev čiste dotacije.

Če vse to skupaj seštejemo, znaša to preko ene milijarde in to milo računano. Mislim da je to precejšen prispevek naše okrajne skupnosti za ustanovitev višjih šol in da ga najbrže glede prispevka za ustanovitev višjih šol, skoraj bi lahko rekel, ni enakega v jugoslovanski skupnosti.

Opozoril bi samo še na to, da je samo na višji tehnični šoli okoli 640 izrednih slušateljev, ki naše gospodarske organizacije prav tako veliko stanejo. Ti slušatelji imajo organizirane krožke preko Delavske univerze in centrov za izobraževanje, in če skromno računamo, je za to dejavnost na leto potrebnih okrog 120 milijonov dinarjev. Razen tega ne gre prezreti dejstva, da gre približno 70 % profesorjev, izrednih in honorarnih, mnogokrat med delovnim časom iz tovarne zato, da lahko predavajo na šoli ter tako tovarne tudi na drug način prispevajo k delu šol.

Prav gotovo, da imajo višje šole za industrijo Maribora ogromen pomen in je prav, da naša industrija prispeva k vzdrževanju teh šol. To je delala do zdaj in bo prav gotovo delala tudi v prihodnje. Toda pri tem mislim, da ne gre zgubiti izpred oči dejstva, da vendarle mariborske višje šole tudi veliko prispevajo k slovenskemu in najbrže tudi k jugoslovanskemu gospodarstvu. Ob tem mislim, da je treba imeti pred očmi tudi to, da morajo naše gospodarske organizacije nositi levji delež pri vzdrževanju nižjih in srednjih strokovnih šol, ki jih je v Mariboru precej in to za celo Štajersko.

Ko sem dejal, da bodo prav gotovo mariborski industriji te šole veliko koristile, bi v zvezi s tem opozoril samo na en podatek. Mariborska industrija ima namreč v svojem sestavu le 5 % visokokvalificiranih strokovnjakov, pri čemer so upoštevani vsi visokokvalificirani mojstri. Iz tega se vidi, da ima naša

industrija relativno malo visokokvalificiranih strokovnjakov, posebno z višješolsko izobrazbo, kar se gotovo negativno odraža tudi pri delu naše industrije. To se bo v naslednjih letih še toliko bolj negativno odrazilo, kolikor ne bomo z vsemi sredstvi nadoknadili zamujenega. Maribor do pred kratkim ni imel niti tehnične srednje šole in je komaj letos prišla iz te šole prva generacija. Toliko v informacijo, da bi se vedelo, kako stvari stojijo.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče več ne javi, prehajamo na glasovanje o 30. razdelku republiškega proračuna. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 30. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 31. razdelek: »Dotacije družbenim organizacijam in društvom«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 31. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 32. razdelek: »Dotacija skladom«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 32. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 33. razdelek: »Sredstva za plače«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 33. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 34. razdelek: »Obveznosti iz posojil in garancij«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 34. razdelek republiškega proračuna za leto 1961.

Prehajamo na 35. razdelek: »Proračunska rezerva«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 35. razdelek republiškega proračuna za leto 1961 in s tem v celoti republiški proračun za leto 1961.

Obravnavati oziroma glasovati moramo še o zakonu o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961.

Po določbah zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov pa moramo obravnavati in sklepati tudi o finančnem načrtu Cestnega sklada Ljudske republike Slovenije za leto 1961, ker ta sklad nima organov družbenega upravljanja. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo

na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel finančni načrt Cestnega sklada LR Slovenije za leto 1961.

Predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije in republiški proračun za leto 1961 ter finančni načrt Cestnega sklada LR Slovenije za leto 1961 obravnava tudi Zbor proizvajalcev. Ugotoviti bomo morali, ali je omenjene predloge sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Miran Cvenk prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Ivan Hercog prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog zakona je predstavnik Izvršnega sveta obrazložil na skupni seji. Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o skladu Ljudske republike Slovenije za negospodarske investicije.

Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Miran Cvenk prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Ivan Kranjčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Stane Vrhovec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Marija Zupančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Dr. Joža Vilfan: Predlog zakona je bil obravnavan v štirih skupščinskih odborih: v odboru za gospodarstvo, odboru za prosveto in kulturo, odboru za organizacijo oblasti in upravo in v zakonodajnem odboru. Pravkar smo

slišali tudi poročilo teh odborov. Mislim da je pravilno, da sliko, ki izhaja iz teh poročil še nekoliko zaokrožim.

Iz teh poročil bi se zdelo, kot da je šlo pri sestavi predloga, ki je pred vami, za tehnično vprašanje: ali naj v zvezi z ustanovitvijo Zveznega sklada za znanstveno delo prilagodimo nalogi, ki si jo postavlja Zvezni sklad, sklad Borisa Kidriča, ali pa naj ustanovimo poseben republiški sklad za to nalogo. Res je, s sestavo tega predloga zakona smo reševali tudi to tehnično vprašanje. Šlo pa je dejansko vendarle za nekaj več, za nekaj bolj pomembnega.

V resnici gre za tretjo etapo razvoja sklada Borisa Kidriča. Sklad Borisa Kidriča je bil ustanovljen, kakor veste, leta 1953 v spomin in počastitev Borisa Kidriča. Takrat je zakon predvideval, da bo sklad uporabljal sredstva, kot je takrat določal zakon, za podporo znanstvenega dela, za štipendije, podpore in nagrade posameznikom, zavodom in organizacijam.

Prvikrat je bil ta zakon spremenjen in dopolnjen leta 1956 v določbi, kakšni naj bodo prijemi sklada Borisa Kidriča. Tako je ustrezno določilo zakona iz leta 1956 predvidelo Kidričevo nagrado, potem nagrade na podlagi razpisov, in tretjič, štipendije in podpore. Če sedaj primerjate predlog, ki je pred vami, z zakonitim določilom iz l. 1956, potem vidite, da je glede tega zopet predvidena sprememba, ki pravi, naj sklad Borisa Kidriča uporablja sredstva za financiranje znanstveno raziskovalnega dela, drugič za nagrade, tretjič, za štipendije.

Ni slučajno, da so se prav te določbe, ki se nanašajo na način dela sklada Borisa Kidriča, spremenile že leta 1956 in se spreminjajo ponovno leta 1961. To samo potrjuje, da je sklad Borisa Kidriča od samega začetka izredno srečno zastavil svoje delo. Prvi v vsej federaciji je začel razvijati nove načine podpiranja in usmerjanja znanstvenega dela in se je danes gotovo razvil v izredno uspešen, poseben družbeni organ za podporo in za razvijanje znanstvenega dela. Zlasti je važno podčrtati, da je sedaj na prvo mesto stopilo financiranje znanstveno raziskovalnega dela. Edino, na kar je morda vplival obstoj zveznega sklada za znanstveno delo je, da smo v tem predlogu, ki je pred vami, posebej predvideli tudi možnost sodelovanja tega sklada pri investicijah. Drugače pa so vse forme, ki dobivajo zdaj svojo zakonito obliko, plod sistematičnega, vztrajnega in že leta trajajočega dela tega sklada. Mislim, da je treba to ob obravnavi zakona posebej podčrtati, ker nam prav to daje osnovno jamstvo, da se pri nas raziskovalno-znanstveno delo razvija v neposrednem živem kontaktu s potrebami naše družbe.

Druga stvar, ki bi jo hotel podčrtati, je sicer razvidna iz samih poročil. Zakon iz leta 1953 je namreč določil, naj sklad podpira ekonomske, družbene in naravoslovne vede in druga področja, ki neposredno služijo razvoju socialističnega gospodarstva. Po predlogu zakona pa se bo v prihodnje delavnost sklada Borisa Kidriča raztezala na vsa področja znanosti — na vse vede. Tudi to ni samo mehanična prilagoditev danes obstoječi strukturi financiranja znanstvenega dela v okviru federacije, ampak je rezultat razvoja pri nas. Kakor veste, obstaja razen sklada Borisa Kidriča tudi Prešernov sklad in poleg Kidričeve tudi Prešernova nagrada. Že dalj časa se je pojavljalo na področju delovanja Prešernovega sklada vprašanje, kako reševati pravično ocenjevanje in vrednotenje ustvarjalnega umetniškega dela ter dela na področju družbenih ved v enem in istem okviru; do zdaj je namreč imel Prešernov sklad tudi te naloge. Pri delu tega sklada se je pokazala potreba, da se vsa znanost obravnava v enem okviru, to je ne samo ekonomske, družbene in naravoslovne vede

in druga področja, ki neposredno služijo razvoju socialističnega gospodarstva, ampak vse znanosti, to je zlasti vsa področja družbenih ved, ki niso neposredno v zvezi z gospodarstvom. Ponavljam, tudi ta sprememba je rezultat že dosejanega dela naših skladov, rezultat našega dosedanjega razvoja.

Za konec bi hotel opozoriti samo še na eno stvar. Kakor veste, podeljuje Prešernov sklad svoje nagrade 8. februarja, na dan Prešernove smrti, Kidričev sklad pa na dan 11. aprila, na dan Kidričeve smrti. Zakon, o katerem danes razpravljamo, bo objavljen šele v prihodnji številki Uradnega lista in bo stopil v veljavo v sredini februarja. Glede na to je potem razumljivo, da se bosta tako Prešernov sklad, ki bi moral biti na prihodnji seji skupščine ponovno ocenjen in prilagojen, ter Kidričev sklad, morala ravnati v zvezi z nagradami, razpisi in ocenami po predpisih, ki so zdaj v veljavi. To pomeni, da bo v zvezi z obveznostmi skupnosti do znanstveno raziskovalnih in umetniških del prišel ta zakon do polne veljave šele v letu 1962.

Predsednik inž. Pa v l e Ž a u c e r: Pričenjam razpravo k temu zakonskemu predlogu. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča. Ugotoviti bomo še morali, ali ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec M i r a n C v e n k prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec L a d o O b l a k prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo k predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije. Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec M i r a n C v e n k prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Belšak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev. Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o prosvetno-pedagoški službi.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Jelka Vrhovšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Martin Košir prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca zakonodajnega odbora ljudskega poslanca Vere Kolarič prebere odborovo poročilo član odbora dr. Sonja Kukovec. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Vlado Majhen: K obrazložitvi, ki ste jo prejeli s predlogom zakona o prosvetno-pedagoški službi, dodajam naslednjo utemeljitev.

Zakon o prosvetno-pedagoški službi je potreben, ker se z njim reorganizira nekdanja nadzorniška ali inšpekcijska služba v prosvetno-pedagoško službo. Pri tem ne gre le za formalno reorganizacijo, temveč za globoke vsebinske spremembe. Dosedanja prosvetno-inšpekcijska služba, ki je imela razna upravno-kontrolna pooblastila, ni več v skladu z doseženim razvojem družbenega upravljanja na področju šolstva, ko so odgovornost za delo in življenje šol prevzeli šolski odbori. V pogojih družbenega upravljanja se mora prosvetno-pedagoška služba usmerjati k instruktivno pedagoškemu delu. Delo prosvetno-pedagoške službe se bo razvijalo v treh temeljnih smereh.

1. Ob obiskih šol bodo uslužbenci zavodov svetovali učiteljem, kako naj izboljšujejo vzgojno in izobraževalno delo.

2. Zavodi bodo proučevali nove pridobitve pedagoške teorije in prakse ter seznanjali učitelje z novimi dosežki.

3. Prosvetno-pedagoška služba bo morala skrbeti za sistematično periodično izpopolnjevanje učiteljev.

Zakon vnaša v to službo pomembno novost, ker predpisuje, da se mora organizirati v posebnih zavodih. S takšno organizacijo zasleduje zakon več namenov:

1. da bi se proučevalno delo razvijalo v kolektivnih oblikah, ki dajejo hitrejše in zanesljivejše rezultate;
2. da bi svetovalci razčiščevali v širšem krogu strokovnjakov tista priporočila, ki jih dajejo učiteljem;
3. da bi se zagotovila zavodom zadostna materialna sredstva za samozobrazbo svetovalcev in za proučevalno delo in končno,
4. da bi se izognili individualnim in samovoljnim posegom svetovalcev v šolsko delo in življenje.

Ker je treba prosvetno-pedagoško službo vskladiti z dosedanjim razvojem družbenega upravljanja v šolstvu, hkrati pa jo vzpostaviti na novih organizacijskih načelih, predlagam Ljudski skupščini, da sprejme predloženi zakon.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec tovarišica Slavica Zirkelbach:

Slavica Zirkelbach: Tovarišice in tovariši! Zelela bi načeti samo dve vprašanji. Predlog zakona ureja prosvetno-pedagoško službo, ki se v naši republiki in okrajih že dalj časa razvija na podlagi splošnega zakona o šolstvu. To je služba, ki naj pospešuje in usmerja proces šolske reforme v naših osnovnih in srednjih šolah. Do zdaj so že vsi okraji ustanovili zavode za prosvetno-pedagoško službo, vendar obstajajo velike razlike v načinu ustanovitve in v sestavu kadra. Dobro so zasedeni zlasti zavodi v tistih okrajih, ki so obdržali bivše šolske inšpektorje in jih imenovali za pedagoške svetovalce. Drugod so šli spet po drugi poti. Ponekod so odšli bivši inšpektorji z okraja in kot upravitelji prevzeli posamezne šole. Hkrati pa so dobili nalogo, da kot honorarni pedagoški svetovalci prenašajo svoje izkušnje na prosvetne delavce določenega območja, prevzeli pa so tudi odgovornost, da v določenem številu šol nadzirajo pedagoško delo prosvetnih delavcev. Tako je v teh okrajih v vsaki občini en svetovalce, ki je odgovoren za svoje delo okrajnemu zavodu.

Mislím, da bi bil ta način za prihodnje obdobje zelo pozitiven, ker so se bivši inšpektorji praktično spoznali s procesom šolske reforme, dognali pa tudi, kakšno pomoč danes naš prosvetni delavec najbolj potrebuje in kje so težave ter pomanjkljivosti največje. Hkrati pa so delali že v okviru občine in se povezali tudi z občinskimi sveti za šolstvo.

Tak način dela je za začetek tudi najlažje organizirati. Izkušnja pa nam je pokazala, da je uspešen le za kratko prehodno obdobje. Problem sem načela predvsem zato, ker smo v našem okraju organizirali službo na ta način in so nas želeli posnemati predvsem tisti okraji, ki jim manjka kadra in zavodov niso imeli zasedenih.

Zakon o prosvetno-pedagoški službi nalaga prosvetnim svetovalcem tako odgovorne naloge, da jih bodo uspešno lahko izpolnjevali samo najboljši prosvetni delavci, ki se bodo posvetili samo temu delu. Zato mislim, da občinskim ljudskim odborom ne sme biti žal pritegniti v občinske zavode, ki jih bodo ustanavljali, najboljše prosvetne delavce. Tu že nastajajo pomisleki, češ že tako manjka na šolah dobrega prosvetnega kadra, zdaj bomo pa še najboljše odtegnili neposrednemu delu na šolah. Vprašanje je, kje bodo več koristili. Prav na območjih, kjer manjka prosvetnega kadra je ta kader najbolj obremenjen in zato najbolj potreben pomoči, ki jo lahko daje pedagoška služba. Opravljati hkrati delo pedagoškega svetovalca in neposredno učno vzgojno delo na šolah

je pa breme, ki ga najboljši zmorejo le kratko dobo, ali pa gre to v škodo nemu ali drugemu. Prav gotovo bodo morali občinski zavodi iskati stalne honorarne sodelavce za proučevanje posameznih vprašanj pri učno-vzgojnem delu, največ pa stalne sodelavce za pomoč šolam druge stopnje.

Načela bi še rada vprašanje okrajnih zavodov. Zakon določa, da jih okrajni ljudski odbor lahko ustanovi. Ti zavodi že obstajajo in mislim, da bi bilo prav, če bi še nekaj časa obstajali. Zakaj? Proces šolske reforme na osnovnih šolah je v polnem teku, na strokovnih šolah smo ga že začeli, v gimnazijah pa se ga bomo lotili jeseni. To pomeni, da je na šolah veliko iskanja, veliko prizadevanja, ki ga mora nekdo dopolnjevati in usmerjati. Ne mislim, da tega novi občinski zavodi ne bodo zmogli. Vendar se mi zdi da bo delo lažje in uspešnejše, če bo v okraju nekdo, ki bo lahko redno povezoval pri delu občinske zavode, saj je prav izmenjava izkušenj in mnenj tu zelo potrebna.

V prihodnjih letih čaka naše šole še veliko težkih nalog, tako uvedba dosijeja, opisnega ocenjevanja, proizvodnega dela v gimnazijah, zlasti pa temeljita preobrazba strokovnega šolstva, zato mislim, da bo zelo potrebno takoj organizirati močne pedagoške zavode tako v občinah ali za več občin skupaj, pa tudi okrajev. Prav občinam, ki so pravkar prevzele ali ki že prevzemajo poleg osnovnih še srednje šole, bo samo v pomoč, če bodo organizirale zavode z resnostjo in si za svetovalce zagotovile najboljše prosvetne delavce.

Predsednik inž. P a v l e Ž a u c e r : Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče več ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o prosvetno-pedagoški službi.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Visoke šole za politične vede.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo, ljudski poslanec Milo Vižintin prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo, ljudski poslanec inž. P e p c a P e r o v š e k, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Marija Zupančič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel zakon o ustanovitvi Visoke šole za politične vede.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje Ljudske republike Slovenije.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo, ljudski poslanec **Stane Brečko**, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Namesto od-sotnega poročevalca ljudskega poslanca Vere Kolarič, prebere odborovo poročilo član zakonodajnega odbora **Franc Belšak**. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pisмено obrazložil. Predstavnik Izvršnega sveta želi predlog zakona še ustno obrazložiti.

Vlado Majhen: K predlogu zakona o ustanovitvi Sveta Ljudske republike Slovenije za strokovno izobraževanje je predložena tudi obrazložitev. Zato ne bom ponavljal dejstev, ki so v njej navedena. Dovolite, da se omejim samo na utemeljitev, zakaj je potrebna ustanovitev posebnega republiškega organa za strokovno izobraževanje.

Ustanovitev Sveta Ljudske republike Slovenije za strokovno izobraževanje je potrebna iz naslednjih razlogov:

1. Z ustanovitvijo posebnega sveta za strokovno izobraževanje se bo pospešila reforma strokovnega izobraževanja po smernicah resolucije Zvezne ljudske skupščine, medtem ko se bo lahko Svet za šolstvo temeljiteje ukvarjal z reformo ostalega izobraževanja.

2. Za svet za strokovno izobraževanje bodo značilne posebne oblike in metode dela. Reforma strokovnega izobraževanja se izvaja v pogojih popolne decentralizacije, ko lahko gospodarske organizacije in javne službe oblikujejo svoje kadre docela po lastnih potrebah in zamislih. V takšnih pogojih, bo moral biti svet za strokovno izobraževanje najtesneje povezan z vsemi ustanovitelji strokovnih šol. Njegovo delo ne bo temeljilo zgolj na izdajanju predpisov, temveč bo obsegalo pomoč gospodarskim organizacijam in javnim službam pri razvijanju strokovnega izobraževanja. V sodelovanju z ustanovitelji ustanov za strokovno izobraževanje bo moral oblikovati merila za ustrezne strokovne izobrazbe posameznih poklicev in urejati predvsem zadeve, ki bodo skupne za vse strokovno izobraževanje. Za te namene bo moral svet razvijati institucije in službe, ki bodo pomagale s strokovnimi nasveti, analizami in proučevanji ustanoviteljem strokovnega izobraževanja.

3. Ustanovitev posebnega sveta za strokovno izobraževanje bo omogočila številnejšo vključitev in sodelovanje ljudi iz gospodarskih organizacij in javnih služb k reševanju reforme strokovnega izobraževanja, medtem ko bi bila udeležba teh strokovnjakov znatno manjša v enotnem svetu za vse šolstvo.

Iz teh razlogov se Izvršni svet zavzema za ustanovitev Sveta Ljudske republike Slovenije za strokovno izobraževanje ter predlaga Ljudski skupščini, da predlog zakona sprejme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo o predlogu zakona: Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec tovarišica Marija Zupančič.

Marija Zupančič: Tovarišice in tovariši! V podkrepitve umestnosti ustanovitve posebnega sveta za strokovno izobraževanje, samo nekaj besed.

Ustanavljamo svet za strokovno izobraževanje in ne svet za strokovno šolstvo, kar je bistveno. Strokovno izobraževanje in poklicno usposabljanje že davno ni več samo domena strokovnih šol. Dinamika gospodarskega razvoja ter

nagel razvoj znanosti in tehnike, postavlja glede strokovnega usposabljanja nove zahteve, predvsem pa zahtevo po hitrejšem formiranju kadrov, po strokovno čimbolj usposobljenem kadru za delovno mesto in po čim cenejšem usposabljanju kadrov. Trenutno smo sredi reformnih prizadevanj, ki jih je resolucija o strokovnem izobraževanju določneje usmerila in lahko rečemo, da je hkrati tudi potrdila pozitivne izkušnje, ki jih je že do zdaj izoblikovala življenjska praksa. Govorim iz izkušenj sveta za prosveto ljubljanskega okraja. Ker je v našem okraju veliko število strokovnih šol, nižjih in srednjih, saj jih je preko 30, ki že same po sebi predstavljajo v tem reformnem času obsežno problematiko, poleg njih pa se razvija še vrsta drugih izobraževalnih oblik v gospodarskih organizacijah, zbornicah in raznih drugih institucijah, smo zadnje čase živo čutili potrebo po organu, ki bi bil sposoben odločneje poseči v razvoj sistema strokovnega izobraževanja in ga povezati v celoto. Na seji okrajnega ljudskega odbora Ljubljana smo že lani novembra sklepali o ustanovitvi okrajnega sveta za strokovno izobraževanje, vendar s tem nismo hiteli, ker smo bili obveščeni, da se tudi v republiškem merilu pripravlja ustanovitev ustreznega sveta.

Naj omenim samo par problemov, iz katerih bo razvidno, kako potrebno je, da nek organ koordinira prizadevanja na področju strokovnega izobraževanja. Ko smo hoteli sestaviti plan razvoja strokovnega šolstva za naslednje petletno obdobje, se je pokazalo, da nam za realno planiranje manjkajo nekateri osnovni pokazatelji. Pri nobenem organu nismo mogli dobiti podatkov o perspektivnih potrebah po določenih profilih kadrov. Doslej še ni proučeno vprašanje, za katera delovna mesta lahko usposabljammo kadre ob krajših teoretičnih tečajih na delovnem mestu in za katere je potrebno daljše šolanje v okviru šol. Ni še dovolj proučeno vprašanje, koliko časa naj traja praktična in teoretična učna doba za posamezna delovna mesta in poklice, ker ni izdelan opis in obseg znanja, ki ga mora imeti delavec na posameznem delovnem mestu. Vendar so vsi ti podatki nujno potrebni ne samo za številčno planiranje kadrov, ampak tudi za planiranje potrebnih zmogljivosti strokovnih šol in vrst strokovnih šol.

Končno je za razvoj strokovnih šol in tudi drugih izobraževalnih oblik potreben nek organ v republiškem merilu, ki bi vsklajeval nastajanje raznih šol v posameznih okrajih in občinah. To toliko bolj, ker v nekaterih krajih, ki doslej niso imeli strokovnih šol, take šole ustanavljajo. Pri tem pa je ravno potrebna določena koordinacija. Slabost dosedanjega strokovnega izobraževanja je prav gotovo v tem, da je bilo doslej odločno premalo sodelovanja med šolskimi organi in drugimi činitelji, ki se ukvarjajo s temi vprašanji, ter gospodarskimi organizacijami, posebno pa se je poznalo, da ni bilo industrijske zbornice, kajti sveti za prosveto niso mogli imeti stikov s posameznimi ziroma z vsemi zainteresiranimi podjetji. Takšno sodelovanje je potrebno tudi s sindikati, z odseki za delo, s poklicnimi svetovalnicami itd. Potrebno je, da se smotrno uporabljajo obstoječe zmogljivosti delavnic, učilnic, kadri in pedagoške izkušnje. Do zdaj smo si prizadevali vsak na svojem področju, vendar, ker nismo bili v tem prizadevanju dovolj povezani, morda rezultati le niso takšni kakršni bi lahko bili.

Šolski sistem služi strokovnemu izobraževanju enako kot izvenšolski sistem. Zato ni razloga, da ga ne bi obravnavali skupno. Tudi ne drži trditev, da je šolski sistem izključno za mladino, izvenšolski pa za odrasle. Čedalje bolj se kaže potreba in možnost, da se tudi mladina za nekatere poklice usposabja na delov-

nem mestu. Pravzaprav so vajenske šole in šole s praktičnim poukom dejansko oblika za usposabljanje na delovnem mestu s periodičnimi teoretičnimi tečaji. To dokazuje tudi dejstvo, da je ponekod prav industrijska šola postala osnova za izobraževalni center podjetja.

Če se bo strokovno izobraževanje v nekem organu obravnavalo kot celota, bo lažje reševati tudi vprašanje prakse za dijake, ki je zdaj zelo pereče. Razčistilo se bo vprašanje, v kolikšni meri je treba razvijati in držati na ravni sodobne tehnike delavnice ob tehničnih šolah, v kolikšni meri pa se bo morda praksa lahko prenesla v podjetje. Prej ali slej se bo nujno moralo postaviti vprašanje vzgojnega dela med mladino, ki se priučuje v podjetjih itd.

Verjamem tudi, da bo lažje reševati materialna in finančna vprašanja. Zdaj je včasih tako, da se pri organiziranju tečaja v podjetju prav malo gleda na dinar, na drugi strani pa delajo nekatere strokovne šole v silno težkih in nesodobnih pogojih.

Šole se bore tudi s problemom pomanjkanja predavateljskega kadra. Včasih je naravnost nerazumljivo, kako majhna je zainteresiranost gospodarskih organizacij za to, ali imajo šole strokovne predavatelje ali ne. To ponekod izhaja iz dejstva, da so strokovne šole v pristojnosti upravnoteritorialnih enot in ne usposablajo kadrov samo za par gospodarskih organizacij, ampak nekatere za celo vrsto gospodarskih organizacij, kot n. pr. srednje tehnične šole. Novi način financiranja bo gotovo prisilil posamezne šole, pa tudi gospodarske organizacije, da bodo stopili v bolj jasne medsebojne odnose.

Skratka, na področju strokovnega izobraževanja je obilica problemov, ki jih moramo zelo odločno reševati, če hočemo izpolniti petletni plan. Zato se vsaj trenutno kaže potreba po posebnem organu, ki se bo temu posvetil in bo že po svoji kadrovski sestavi takšen, da bo povezoval vse činitelje, ki morajo skrbeti za strokovno izobraževanje. Ali bo ta organ za vse večne čase prav svet za strokovno izobraževanje, trenutno ni bistveno vprašanje in bo to pokazala praksa. Trenutno pa se kaže ustanovitev tega sveta kot najprimernejša rešitev.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o ustanovitvi Sveta Ljudske republike Slovenije za strokovno izobraževanje.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na volitev člana zakonodajnega odbora.

Zaradi smrti ljudskega poslanca Aleksandra Pirherja je bilo izpraznjeno mesto v zakonodajnem odboru Republiškega zbora. Ali obstoja predlog za izvolitev novega člana zakonodajnega odbora? (K besedi se priglasil ljudski poslanec Franc Šebjanič.)

Franc Šebjanič: Za člana zakonodajnega odbora predlagam Ivana Rosa, izvoljenega v 101. volilnem okraju, katerega je sicer predstavljal v zakonodajnem odboru pokojni Aleksander Pirher.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Ali obstoja še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, dajem predlog, da se izvoli za člana zako-

nodajnega odbora Republiškega zbora ljudski poslanec Ivan Ros. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je bil za člana zakonodajnega odbora Republiškega zbora izvoljen ljudski poslanec Ivan Ros.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel program perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta ter resolucijo o tem programu, družbeni plan Ljudske republike Slovenije za leto 1961, republiški proračun ter vse zakonske predloge in odloke v enakem besedilu kot naš zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 17. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 17.30 uri.

ZBOR PROIZVAJALCEV

15. seja

(24. oktobra 1960)

Predsedoval: Lojze Ocepek, predsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Franc Perše

Začetek seje ob 12.30 uri.

Predsednik Lojze Ocepek: Tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 15. sejo Zbora proizvajalcev, ki jo je na podlagi 60. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih ljudske oblasti sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Zapisnik današnje seje bo vodil zapisnikar Franc Perše.

Kot ste slišali že na skupni seji obeh zborov je iz Zbora proizvajalcev opravičila svojo odsotnost ljudski poslanec Dana Košak.

Prosim zapisnikarja zadnje seje da prečita zapisnik. (Zapisnikar Mara Fras prebere zapisnik 14. seje Zbora proizvajalcev).

Ima kdo kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker ni pripomb, smatram, da je zapisnik odobren in da ga lahko podpišem. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na gradivo, ki ga je poslal predsednik Ljudske skupščine našemu zboru, predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS.

Ima kdo od ljudskih poslancev kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je predlagani dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red vprašam tovariše ljudske poslance, če morda želi kdo postaviti kakšno vprašanje Izvršnemu svetu oziroma ali želi od državnih sekretarjev ali drugih vodilnih uslužbencev kakšno pojasnilo o delu njihovih uradov in zavodov ter o upravljanju zadev iz njihove pristojnosti? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na dnevni red, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Ivanka Kukovec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi predstavnik Izvršnega sveta dati obrazložitev?

Matija Maležič: Tovariši in tovarišice! K poročilu bi samo pojasnil, čemu gre pri kočevskem vodovodu za izredne okoliščine. Znano je, da je kočevski vodovod med okupacijo zaradi bombardiranja zelo trpel. Na mnogih

krajih so bile cevi uničene in je prav zaradi tega po vojni v Kočevju že dvakrat v precejšnjem obsegu izbruhnil tifus, ki je ogrožal ne samo najbližjo okolico Kočevja, ampak celo širše območje Dolenjske, tja do Ljubljane.

Letos v začetku leta je postala stvar zopet kritična in je bilo že par primerov tifusnih obolenj v Kočevju; zato je Občinski ljudski odbor Kočevje vsa svoja finančna sredstva vložil za reševanje tega vprašanja, pa tudi Okrajni ljudski odbor Ljubljana je prispeval precejšnje zneske. Ker je stvar pereča in ker gre za zadevo, ki jo lahko po predpisih ocenimo za nepredvideno zadevo elementarnega značaja, predlaga Izvršni svet skupščini, da sodeluje v tej akciji tudi republika s svojimi sredstvi, in sicer s 50 milijoni. Tako mislim, da je glede na določbe predpisov s tem pojasnjeno, da je te stroške možno kriti iz republiškega rezervnega sklada. Kakšno pa je stanje na terenu, je s tem tudi obrazloženo, odbor za proračun pa je mimo tega slišal še detajlnejšo obrazložitev predstavnika sekretariata za komunalne zadeve in stanovanjsko izgradnjo.

Predsednik Lojze Ocepek: Slišali ste obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta. Prehajamo na obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS v Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS sprejet.

Ker predlog sklepa obravnava tudi Republiški zbor, moramo ugotoviti, če ga je ta zbor sprejel v enakem besedilu. Zato predlagam nekaj minut odmora. (Seja je bila prekinjena ob 12.40 uri in se je nadaljevala ob 12.45 uri.)

Predsednik Lojze Ocepek: Člane zbora obveščam, da je Republiški zbor sprejel predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS v enakem besedilu kot naš zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 12.50 uri.

16. seja

(16. decembra 1960)

Predsedoval: Lojze Ocepek, predsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Ivan Videnič

Začetek seje ob 10.30 uri.

Predsednik Lojze Ocepek: Tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 16. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je na podlagi 60. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih ljudske oblasti sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Zapisnik današnje seje bo vodil zapisnikar Ivan Videnič.

Svojo odsotnost so opravičili ljudski poslanci Stane Dolenc, inž. Jože Drnovšek, Viktor Grča, Pepca Jež, inž. Boris Pipan, Anton Pirc in Pavel Žerovnik.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovariša Franca Peršeta, da prečita zapisnik. (Zapisnikar Franc Perše prebere zapisnik 15. seje.) Ima kdo od tovarišev poslancev kako pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ni pripomb, menim, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Izvršni svet je poslal Ljudski skupščini LRS predloge zakonov, odlokov in sklepov, o katerih so odbori že razpravljali in pripravili svoja poročila.

Glede na sprejeto gradivo predlagam torej tale dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda;

2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o izkoriščanju glin, peska, proda in kamna;

3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani;

4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij;

5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1960;

6. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960;

7. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem financiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961;

8. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada Ljudske republike Slovenije.

Ima morda kdo od tovarišev poslancev kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevemu redu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, sodim, da je predlagani dnevni red sprejet.

Želi morda kdo od tovarišev ljudskih poslancev pred prehodom na dnevni red staviti kakšno vprašanje Izvršnemu svetu oziroma ali želi od državnih sekretarjev ali drugih vodilnih uslužbencev kakšna pojasnila o delu njihovih uradov in zavodov ter o opravljanju zadev iz njihove pristojnosti? (K besedi se javi ljudski poslanec Jože Bergant.)

Jože Bergant: Želel bi od Izvršnega sveta pojasnilo, kaj je za prihodnje leto predvideno glede dovoza delavcev na delo z železnico.

Bliža se konec leta, železnica pa noče izdati legitimacij za mesečne vozovnice. Ali so predvidene kakšne olajšave za delavce, ki uporabljajo železnico za dovoz na delo in odvoz z dela. Ali bodo morali delavci plačevati celo vozno karto in ali jo bodo morali kupovati vsakokrat posebej. Če bi morali plačevati polno ceno, bi se namreč tistim, ki so od delovnega mesta oddaljeni, ne izplačalo voziti na delo; če pa bi te stroške morale nositi gospodarske organizacije ali ustanove same bi pa bila nevarnost, da bi zaradi visokih dajatev — če bi za prevoz ne bilo nadomestila — delovno silo, ki se vozi, odklanjale.

Predsednik Lojze Očepek: Želi še kdo staviti vprašanje Izvršnemu svetu?

Ivan Videnič: Zaradi kritičnega stanja preskrbe rudnikov, tovarn celuloze in lesno predelovalne industrije s potrebnimi lesnimi surovinami me zanima, kaj namerava Izvršni svet ukreniti v prihodnem obdobju, da bi se nevarnost zastoja odvrnila in našim rudnikom in industriji v prihodnje zagotovila redna preskrba z surovinami.

Smatram namreč, da sedanje kritično stanje povzroča neurejeno lesno tržišče, zlasti zaradi še vedno nerešenega vprašanja cen glavnih uvoznih asortimajev ter zaradi še nerazčiščenega stališča glede bodoče organizacije gozdarstva v zasebnem sektorju. Zaradi navedenih razlogov zadržujejo proizvajalci in zadruga les ter obstaja nevarnost, da bodo domači prioritetni potrošniki dobivali še manj lesa. Tako stanje je nevarno, ker smo v glavni sezoni sečnje in spravila lesa, prav zato pa so nujni čimprejšnji ukrepi glede obeh nakazanih vprašanj.

Drugo vprašanje. Ker zaradi majhne akumulativnosti gozdne proizvodnje gozdno-gospodarskim organizacijam primanjkujejo potrebna sredstva za mehanizacijo in gradnjo osnovnih objektov delavskega družbenega standarda, me zanima, če bo družbeni plan za prihodnje leto omogočil tem organizacijam, da dobijo kredite iz republiškega investicijskega sklada za navedene namene. Mnenja sem, da bi to bilo potrebno zato, da omogočimo povečanje delovne storilnosti v gozdarstvu in da odstranimo nevarnost vedno večjega odliva delovne sile iz gozdarstva v druge panoge gospodarstva, v katerih delajo delavci v boljših delovnih in življenjskih razmerah.

Predsednik Lojze Očepek: Ali je še kakšno vprašanje? (Ne javi se nihče.) Ker ni več vprašanj, prosim predstavnika Izvršnega sveta, da na stav-

ljena vprašanja odgovori. Na vprašanja lahko odgovori ali takoj ustno ali kasneje pismeno ali pa na prihodnji seji.

Tone Bole: Glede vprašanja, ki ga je stavil ljudski poslanec Jože Bergant, predlagam Zboru, da Izvršni svet odgovori nanj ali na prihodnji seji ali pa pismeno, če to želi tovariš ljudski poslanec.

Glede vprašanja, ki pa ga je stavil ljudski poslanec Ivan Videnič, obveščam Zbor, da Izvršni svet prav sedaj obravnava in proučuje konkretne ukrepe glede trga z lesom, posebno glede preskrbe z jamskim in celuloznim lesom in bodo ta vprašanja urejena. Glede podrobnosti pa tudi v tem primeru predlagam, da da Izvršni svet na prihodnji seji zbora ustni odgovor oziroma, da odgovori pismeno, če to zahteva predlagatelj.

Kar zadeva drugo vprašanje tovariša Videniča glede kreditov za gozdarstvo, predlagam, da Izvršni svet da odgovor na prihodnji seji zbora.

Predsednik Lojze Očepček: Se tovariša poslanca strinjata s tem, da Izvršni svet odgovori na vprašanja na prihodnji seji? (Poslanca se strinjata.)

Ker ni več vprašanj, prehajamo na dnevni red in sicer na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec Ivan Knez prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janez Lesjak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Milko Goršič: Od leta 1957, ko je skupščina sprejela zakon o varstvu voda, se je v mnogem spremenil naš sistem uprave. Novi zakon zato ne spreminja materialno pravnih določb zakona o varstvu voda, ker se je pokazalo, da te določbe ustrezajo. Spremembe se nanašajo predvsem na organizacijo vodno-gospodarske, tehnične in upravne službe. S predloženim zakonom v veliki meri prenašamo upravne in tehnične naloge s področja vodnega gospodarstva na občinske ljudske odbore in ustrezne gospodarske organizacije. Nova je tudi ureditev oziroma ohranitev vodnega režima na vodotokih v primeru, ko se opustijo jezovi in druge vodne naprave ob žagah venecijankah, mlinih in podobnih objektih.

V predloženem zakonu je odpravljena delitev vodotokov na republiške vodotoke in vodotoke ljudskih odborov in je dano občinam pooblastilo, da določijo katere organizacije opravljajo tehnično službo urejanja, vzdrževanja in varstva voda, vodnih zemljišč in vodnih zgradb.

Če bo potrebno izdati smernice, ima po predloženem zakonu Izvršni svet možnost, predpisati smernice za ureditev te službe. Praksa je pokazala, da je najbolj racionalno organizirati vodno-gospodarsko službo po podjetjih, ki naj zajemajo vse vodotoke. Občine bodo lahko poverile tehnično službo tistim organizacijam, ki bodo formirale to službo s strokovnim kadrom in opremo tehničnih sekcij odpravljene republiške uprave za vodno gospodarstvo. Verjetno bodo občine poverile vodno službo vodnim skupnostim, ki so se v zadnjih letih

že močno afirmirale. Danes deluje deset takih vodnih skupnosti, ki so v preteklem letu investirale v vodno-gospodarske objekte več kot 1,5 milijarde dinarjev, medtem ko je republiška uprava za vodno gospodarstvo investirala samo 300 milijonov dinarjev sredstev.

Občinski ljudski odbori lahko prenesejo na vodne skupnosti tudi nekatere upravne naloge, ki so povezane z upravljanjem in vzdrževanjem voda, vodnih zemljišč in vodnih zgradb rečno nadzorstvo in čuvajno službo, obenem pa lahko vodijo vodno-gospodarsko knjigo za svoje območje. Poleg vseh teh tehničnih in upravnih nalog bi seveda tudi v bodoče izvrševale gospodarska dela za potrebe vodnega gospodarstva. Na ta način bomo združili vse važne posle vodnega gospodarstva, obenem pa se bodo vodne skupnosti v veliki meri same vzdrževale. Ker je vodno-gospodarska služba javna služba, je njeno financiranje tudi stvar proračuna. Predvideno je, da bomo v letu 1961 s sredstvi zveznega proračuna krili najnujnejša vzdrževalna dela na večjih rekah, iz sredstev republiškega proračuna pa naj bi bila dana podpora za vzdrževanje in urejanje drugih vodotokov. Samo financiranje pa naj se izvaja s sredstvi iz proračunov ljudskih odborov in sredstvi gospodarskih organizacij. Mobilizacija drugih sredstev lahko znatno poveča obseg vzdrževalnih in urejevalnih del na vodotokih.

Predlogu zakona je priložen tudi material o predvideni ustanovitvi Zavoda za vodno gospodarstvo, ki bi bil strokovno-tehnični organ in bi izdeloval študijske elaborate za vodno gospodarstvo. Jasno je, da se bodo s projektiranjem in drugimi strokovnimi storitvami ukvarjale tudi vodne skupnosti same, seveda glede na svoje možnosti.

Po predlogu zakona bo torej vodno-gospodarska upravna služba decentralizirana. Izdelovanje vodno-gospodarskih osnov ostane v republiški pristojnosti, ker z njimi določamo osnovne pogoje za ureditev vodnega režima na obsežnih področjih in je pri tem upoštevati daljšo perspektivo. Uporabo vode na določenem območju vsklajujejo ureditvene smernice okrajnih ljudskih odborov, v posebnih primerih pa dajejo svoje soglasje k ureditvenim smernicam prizadeti republiški upravni organi.

Vodno-gospodarska dovoljenja, ki so najvažnejši upravni akt, naj bi po predlogu tega zakona izdajali občinski ljudski odbori. V pomoč jim bodo vodne skupnosti ali pa tiste organizacije, ki jim bodo občine to nalogo poverile. Tako bo vodno gospodarska služba bolj uspešno prilagojena komunalnemu sistemu.

Predlagam v imenu Izvršnega sveta, da skupščina predlog zakona sprejme.

Predsednik Lojze Očepek: Slišali ste poročila in obrazložitev Izvršnega sveta. Prehajamo na obravnavo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda v Zboru proizvajalcev soglasno sprejet.

Ugotoviti moramo ali je ta zakon tudi Republiški zbor sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Henrik Cigoj prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janez Lesjak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Milko Goršič: Zvezna ljudska skupščina je junija 1959 sprejela zakon o rudarstvu. Do sprejetja tega zakona rudarska zakonodaja v Jugoslaviji ni bila urejena in so se zaradi tega v praksi rudarjenja odražale tradicije in vpliv zastarelih in pomanjkljivih predvojnih zakonskih predpisov.

Novi zakon o rudarstvu je uredil pravice in dolžnosti rudarskih in drugih gospodarskih organizacij, ki se ukvarjajo z raziskovanjem in izkoriščanjem mineralnih surovin. Hkrati pa je novi rudarski zakon razširil tudi krog mineralnih surovin tako, da je mogoče njegove določbe praktično uporabljati za vse mineralne surovine, ki so koristne za naše gospodarstvo, razen za tiste, ki jih zakon sam izvzema.

Po zveznem zakonu o rudarstvu njegove določbe ne veljajo za izkoriščanje opekarne in lončarske gline ter peska, proda in kamna v gradbene in obrtne namene, ali kadar te mineralne surovine izkoriščajo posamezniki za lastne potrebe. Zvezni zakon pa v 8. členu predvideva, da izkoriščanje teh mineralnih surovin uredi ljudska republika z zakonom in okrajni ljudski odbor s svojimi odloki, ki jih izdajo na osnovi republiškega zakona. To izjemo je zakon o rudarstvu predvidel zato, ker je uporaba gline, peska, proda in kamna v navedene namene pogosta, obseg uporabe pa je večinoma omejen, tako da ne bi bilo primerno uporabljati iste stroge predpise, kot za raziskovanje in izkoriščanje drugih pomembnih mineralnih surovin.

Predloženi zakon o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna je v skladu z zveznim zakonom uredil pogoje za izkoriščanje teh mineralnih surovin tako, da je zadržal le osnovna načela zakona o rudarstvu, in sicer, da so navedene mineralne surovine splošno ljudsko premoženje in da je pri izkoriščanju teh mineralnih surovin potrebno varovati družbene koristi, ki so zavarovane z drugimi predpisi. Zato prepoveduje zakon izkoriščati mineralne surovine v gradbene in obrtne namene, če se lahko uporabljajo koristneje za druge namene; ne dovoljuje izkoriščati mineralne surovine na zavarovanih območjih, na prostorih, kjer so objekti, ki so v splošni ali javni rabi in na zemljiščih, ki so določena kot gradbeni okoliši oziroma, kjer veljajo predpisi o varstvu voda.

Po predloženem zakonu je postopek pri dajanju dovoljenj za izkoriščanje mineralnih surovin bistveno poenostavljen v primerjavi s postopkom po rudarskem zakonu. Zaradi tega izdajajo vsa dovoljenja upravni organi občinskih ljudskih odborov ter so vezana samo na strokovno mnenje republiškega rudarskega organa, da namreč ne gre za mineralno surovino, ki naj se obravnava po rudarskem zakonu.

V 17. členu predvideva zakon izjemo za opekarne in kamnolome in za potrebe cest in železnice, torej le za večje glinokope oziroma večje kamnolome. Eksploatacija se tu opravlja na osnovi izdelanih projektov in delovnih načrtov, ker so tu potrebna raziskovalna dela in je treba skrbeti za rezerve mineralnih surovin in sploh postopati po rudarskem zakonu.

Predlagam, da Ljudska skupščina predlog zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna sprejme. Predlagano spremembo v tekstu pa Izvršni svet sprejema.

Predsednik Lojze Očepek: Amandmaji so vsklajeni. Slišali ste poročila odborov in obrazložitev Izvršnega sveta. Prehajamo na obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme predlagani zakon, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna v Zboru proizvajalcev sprejet.

Ker ta zakon obravnava tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je tudi ta sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani.

Prosim poročevalca odbora za gospodarske organizacije, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarske organizacije ljudski poslanec Tone Martinšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Tončka Banovec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ker je zakonodajni odbor predlagal amandna, prosim poročevalca odbora za gospodarske organizacije, da izjavi, če odbor sprejme amandma, ki ga je predlagal zakonodajni odbor.

Tone Martinšek: Odbor za gospodarske organizacije amandma zakonodajnega odbora sprejema.

Predsednik Lojze Očepek: Ker se predstavnik odbora za gospodarske organizacije z amandmajem strinja, je tako amandma sprejet in med odbori vsklajen.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da predlog zakona obrazloži.

Milko Goršič: Zbornice in druga združenja gospodarskih organizacij so se razvijala skladno z rastjo našega družbenega in ekonomskega sistema. V dobi administrativnega gospodarjenja, ko so direkcije vodile vse delo podjetij, zbornic in združenj nismo imeli, razen za prav specialne naloge. Šele po uvedbi delavskega samoupravljanja, ko so se podjetja osamosvojila in so kolektivi pričeli samostojno reševati vrsto nalog, ki so jih doslej opravljali državni organi, se je pokazala potreba po družbenih organih, v okviru katerih bi gospodarske organizacije mogle obravnavati skupna vprašanja. Mehanizem našega gospodarskega sistema zahteva torej vzporedno z razvojem delavskega samoupravljanja tudi ustrezne oblike združevanja gospodarskih organizacij za reševanje skupnih nalog in problemov s področja pospeševanja proizvodnje in poslovnega sodelovanja.

Na podlagi veljavnih predpisov so se doslej industrijska, gradbena in prometna podjetja lahko povezovala samo v ustrezne zvezne zbornice in zvezna strokovna združenja. Gospodarske organizacije, včlanjene neposredno v zveznih

zbornicah, pa so ves čas čutile pomanjkanje povezave na ožjem teritoriju. Marsikatero nalogo zbornice je težko izvajati iz enega centra že zaradi velikega števila včlanjenih podjetij in pestrosti njihove problematike. To velja zlasti za tiste naloge zbornice, kjer bi zbornica in njeni organi morali sodelovati pri reševanju konkretnih problemov posameznega podjetja ali skupine podjetij. Zaradi tega so gospodarske organizacije že doslej iskale možnosti za povezovanje na ožjih področjih, predvsem v okviru republike. Tam, kjer je bilo mogoče v zveznem strokovnem združenju ustanoviti republiško sekcijo so podjetja ta način uporabila na primer v gradbeništvu, prometu in v nekaterih industrijskih strokah. Po odpravi teh sekcij so v republikah formirali razne biroje in poslovna združenja, ki so prevzemali naloge bivših sekcij. Poleg tega pa so se industrijska podjetja v Ljudski republici Sloveniji prostovoljno včlanjevala v republiško trgovinsko zbornico, ki je v preteklem obdobju v določenem obsegu izpopolnjevala vrzel v združevanju, zlasti v združevanju industrijskih podjetij v okviru republike.

Šele novi zvezni zakon o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu, ki ga je sprejela Zvezna ljudska skupščina létos konec junija, predvideva možnost, da se ustanovijo za skupno področje industrije, rudarstva, gradbeništva in prometa, zbornice tudi v republikah. S tem je bil dosežen pomemben napredek za reševanje skupnih gospodarskih problemov na ožjih območjih.

Dejansko potrebo po medsebojni povezavi gospodarskih organizacij v republici dokazujejo tudi številni predlogi za ustanovitev republiške zbornice. Ustanovitev republiške zbornice predlaga poslovno združenje »Automacija« v imenu slovenske elektroindustrije. Po njenem predlogu naj daje zbornica svojim članom pomoč pri uvajanju sodobnih postopkov, mehanizacije in avtomatizacije in pri prizadevanjih za dvig delovne storilnosti. Zavod za napredek prehranske industrije Ljudske republike Slovenije, predlaga ustanovitev zbornice, v kateri naj ima prehranska industrija svoj poseben odbor, ki bi v celoti lahko nadomestil delo dosedanega zavoda za napredek prehranske industrije, ki bo odpravljen. Tudi podjetja za papirno industrijo so s svojega poslovnega sestanka poslala predlog za ustanovitev republiške zbornice. Republiški biro za gradbeništvo ugotavlja, da je z današnjo povezavo gradbenih in montažnih podjetij, podjetij gradbenega materiala in projektantskih organizacij v skupnem biroju sicer že dosežena najboljša oblika medsebojnega sodelovanja posameznih vej gradbeništva, vendar pa sodi, da manjka povezava gradbeništva z nekaterimi drugimi gospodarskimi panogami, kakor na primer z industrijo in z organizacijami prometa.

Ustanovitev zbornice predlagajo tudi nekatera podjetja oziroma posamezniki. Med njimi bi omenil predlog ljudskega poslanca in direktorja Železarne Ravne tovariša Gregorja Klančnika, ki opozarja na velike možnosti za ekonomično izkoriščanje ogromnih zalog lignita v Velenju, v zvezi s pripravami za vplinjenje lignita. Kot predsednik posebnega pripravljalnega odbora, ki ga sestavljajo največji potrošniki velenjskega lignita v prihodnosti, to je industrijska podjetja, smatra, da bi v okviru republiške industrijske zbornice lahko koordinirali interese proizvajalcev in velikega števila potrošnikov plina. Na ta način bi s pomočjo republiške zbornice, ta veliki projekt, ki presega interese rudnika Velenje, dobil široko podporo celotnega gospodarstva v Ljudski republici Sloveniji.

V predlogu, ki ga je poslalo podjetje »Tomos« Koper, poudarjajo nujno potrebo po ustanovitvi republiškega družbenega organa, ki naj bi bil podjetjem čim bližji. »Litostroj« iz Ljubljane, »Metalka« iz Mariboru in skupina tekstilnih podjetij predlagajo, naj bi bila poveljavna naloga republiške zbornice zastopanje interesov včlanjenih podjetij, urejanje njihovih medsebojnih odnosov ter uveljavljanje skupnih interesov gospodarstva s področja Ljudske republike Slovenije v okviru splošne državne problematike. V svojih predlogih za ustanovitev republiške zbornice nakazujejo gospodarske organizacije tudi razna vprašanja, s katerimi bi se moral ukvarjati novi družbeni organ. V okviru osnovne naloge pospeševanja napredka v industriji, rudarstvu, gradbeništvu in prometu ter skrbi za vsklajevanje razmerij in medsebojnih interesov v teh gospodarskih panogah, bo morala zbornica reševati številna vprašanja, ki so navedena v 2. členu predloženega zakona.

Zaradi stopnje gospodarske razvitosti, ki jo je dosegla Ljudska republika Slovenija, pa bodo morali zbornica in njeni organi posvetiti posebno pozornost problemom v zvezi z razvojem proizvodnosti dela. Zbornica bo kot strokovni organ morala organizirati izmenjavo izkušenj med posameznimi gospodarskimi organizacijami tako o vprašanjih moderne organizacije dela, kakor o vprašanjih uvajanja sodobnih tehnoloških procesov. Sama ali pa s pomočjo posebnih inštitucij in zavodov pa bo lahko s tem v zvezi organizirala tudi razne oblike tehnične pomoči. Zbornica bo morala aktivno spremljati razvoj in graditev našega gospodarskega sistema. Zato bo morala intenzivno sodelovati pri razvijanju sistema delitve dohodka med podjetjem in družbo, pa tudi v gospodarskih organizacijah samih. Naloga zbornice bo, da bo mobilizirala podjetja in sama pomagala pri uvajanju in razvijanju sistema nagrajevanja po delu. Hkrati pa bo morala izkušnje, podprte s konstruktivnimi predlogi, prenašati tudi navzgor in pri državnih organih skrbeti za takšen razvoj ekonomskega sistema, ki bo stimuliral kolektive k čim boljšemu gospodarjenju. To velja tako za sistem delitve dohodka ter za izpopolnjevanje kreditnega in deviznega sistema, kakor za druge ukrepe, ki jih terja razvoj naše ekonomike.

Moderna, zelo produktivna proizvodnja zahteva tako na področju industrije kakor tudi gradbeništvu vedno večjo delitev dela in z njo povezano specializacijo posameznih obratov in gospodarskih organizacij. Sodobna proizvodnja ne more biti brez tesnega sodelovanja samostojnih gospodarskih organizacij. Specializacija proizvodnje in kooperacije med proizvajalci sta se pri nas šele začeli razvijati ter bo zato enotna zbornica še prav posebej poklicana, da kot družbeni organ demokratično rešuje ta vprašanja med posameznimi podjetji in poslovnimi združenji.

V vsem preteklem obdobju smo v naši republiki občutili praznino tudi v tem, da ni bilo ustrezne institucije, ki bi dajala iniciativo in kjer bi lahko izvajali priprave za povezovanje sorodnih podjetij ali pa podjetij, ki se v svoji dejavnosti dopolnjujejo v poslovno združenje. Prav tako ni bilo vedno dovolj povezanosti med delom raziskovalnih znanstvenih ustanov in inštitutov in pa potrebami gospodarstva oziroma potrebami samih gospodarskih organizacij. Pri vsem tem bo imela nova zbornica pomembno vlogo.

Ker do sedaj ni obstajala republiška zbornica, so morali proučevati in reševati razne naloge regionalnega karaktera, ki spadajo v pristojnost zbornic, upravni organi in njihove ustanove. To je v določeni meri zaviralo opravljanje upravnih nalog, razen tega pa so se upravni organi morali ukvarjati z nalogami,

ki po svojem značaju niso spadale v njihovo pristojnost. Glede na to bo naloga zbornice, da bo sodelovala z državno upravo, predvsem pri izdelavi gospodarskih predpisov in družbenih planov, ter predlagala tudi potrebne gospodarske ukrepe.

V novi zbornici bo zlasti zanimivo povezovanje med gradbeništvom in industrijo. Gradbeništvo se vedno bolj razvija v smeri industrializacije te dejavnosti. Zato bo potrebno vedno tesnejše sodelovanje gradbeništva ne samo z industrijo gradbenega materiala, temveč tudi z drugimi industrijskimi panogami, kot s kovinsko industrijo, lesno industrijo, tekstilno in drugo industrijo, ki sodelujejo pri modernih gradnjah.

Zelo koristna bo tudi povezava prometa z industrijo in gradbeništvom v okviru te zbornice. To velja še prav posebej za Ljudsko republiko Slovenijo, kjer sta ravno industrija in gradbeništvo največja potrošnika transportnih uslug. Samo v povezavi z drugimi panogami, predvsem z industrijo, bo mogoče uspešneje reševati nekatere pereče probleme našega prometa, kot na primer smotrnejše izkoriščanje cestnega voznega parka, organizacijo servisne službe in remont vozil.

Glede članstva predvideva predloženi zakon, da so člani zbornice lahko gospodarske organizacije s področja industrije, rudarstva, gradbeništva in prometa ter tiste obrtne gospodarske organizacije, ki so obvezno včlanjene v zvezni industrijski in zvezni gradbeni zbornici. Pri tem je potrebno opozoriti, da novi zvezni zakon predvideva tudi reorganizacijo obrtne zbornice, ki se bo spremenila v obrtno komunalno zbornico in bodo zato lahko razna večja proizvodna obrtna in gradbena podjetja, ki so bila doslej včlanjena v obrtne zbornice, vstopila v novo republiško zbornico za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet.

V 3. členu predvideva zakon, da bo lahko statut nove zbornice omogočil članstvo v zbornici tudi gospodarskim organizacijam drugih gospodarskih področij, poslovnim združenjem s področja industrije, gradbeništva in prometa ter raznim zavodom in inštitutom.

V Ljudski republiki Sloveniji imamo 450 industrijskih podjetj, okrog 90 gradbenih, projektantskih in montažnih podjetij in okoli 50 podjetij s področja prometa. Računamo tudi, da bo več kot 50 obrtnih podjetij lahko vstopilo v novo zbornico. Nova zbornica bo lahko tudi po številu svojih članov obsežna in reprezentativna družbena organizacija, ki bo zato lahko povezovala večji del gospodarskih organizacij v Ljudski republiki Sloveniji.

Predlog zakona zajema naloge in organizacijo nove zbornice le okvirno. Podrobnejša razčlenitev nalog, organizacijske oblike zbornice in njenih organov, način dela zbornice in njeno financiranje bo moral določiti statut zbornice. Ker je članstvo v republiški zbornici prostovoljno, bodo članarine za enkrat obremenjevale čisti dohodek podjetij. Mnenja smo, da bo potrebno doseči, da bi tudi članarina za republiške zbornice šla iz stroškov poslovanja gospodarskih organizacij kakor velja to za zvezne zbornice.

V prepričanju, da bo republiška zbornica prispevala k nadaljnjemu razvoju gospodarstva naše republike, predlaga Izvršni svet, da Ljudska skupščina predlog zakona sprejme. Predlagano spremembo besedila Izvršni svet sprejema.

Predsednik Lojze Očepk: Prehajamo na obravnavo predloga zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LRS. Kdo želi besedo?

Jože Bergant: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Zbornica za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet bo izpolnila vrzel, ki smo jo občutili ravno zaradi pomanjkanja sodelovanja med temi gospodarskimi panogami. Ta zbornica, ki naj bi bila nek koordinacijski organ med panogami industrije, rudarstva, gradbeništva in prometa, bo lahko imela zelo pozitivno vlogo pri prizadevanjih za boljše sodelovanje med temi gospodarskimi panogami, kar bo lahko znatno pripomoglo k izboljšanju organizacije dela. Tega sodelovanja do sedaj ni bilo oziroma ni prišlo v večjem obsegu do veljave, ker je pač vsaka od teh panog delala tako, kot je bilo zanjo najbolje, ne glede na to, kako tako ravnanje vpliva na sosedno gospodarsko panogo.

Poleg boljše organizacije dela bo zbornica lahko prispevala tudi k hitrejšemu reševanju kritičnih situacij, ki v raznih obdobjih nastajajo pri eni ali drugi od teh panog. To pa bo nedvomno vplivalo tudi na večjo proizvodnost dela in to ne samo v teh panogah, temveč v celotnem našem gospodarstvu, ker so proizvodni procesi med vsemi gospodarskimi panogami bolj ali manj povezani in so gospodarske panoge pri proizvodnji bolj ali manj odvisne druga od druge. Zato je sodelovanje med njimi neobhodno potrebno.

Pri vsem tem, kar se kaže pozitivno, pa bi opozoril, da lahko zbornica odigra tudi negativno vlogo, če ne bo Izvršni svet Ljudske skupščine nadzoroval njenega dela. Zgodilo bi se lahko, da bi zbornica pridobila monopolni položaj nad gospodarskimi organizacijami, ki bodo v njej včlanjene in da bi posamezniki diktirali svojo voljo gospodarskim organizacijam; s tem bi zbornica zelo otežkočala ali pa celo onemogočala delo organom delavskega samoupravljanja v teh organizacijah.

V statutu zbornice bo moralo biti natančno določeno, kaj so njene naloge in do kod segajo njene pristojnosti. Če bo njena vloga taka, kot si jo zamišljamo, namreč tesno sodelovanje med gospodarskimi panogami, združenimi v tej zbornici, potem lahko pričakujemo od nje samo pozitivne rezultate.

Predsednik Lojze Očepek: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče več ne javi k besedi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Zboru proizvajalcev sprejet.

Ker tudi ta predlog zakona obravnava Republiški zbor, bo treba ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Ivan Avsec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati ustno obrazložitev k temu predlogu zakona? (Ne.)

Slišali ste poročili. Prehajamo na obravnavo predloga zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi zakon, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev predlog zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij soglasno sprejel. Ugotoviti moramo še, če je bil ta zakon v enakem besedilu sprejet tudi v Republiškem zboru.

Odrejam pol ure odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11.30 uri in se je nadaljevala ob 13. uri.)

Predsednik Lojze Ocepek: Nadaljujemo sejo. Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1960.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Štefan Pavšič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janez Lesjak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog odloka je Izvršni svet pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam obravnavo o predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960 sprejet.

O tem odloku sklepa tudi Republiški zbor, zato bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o spremembi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Stane Rebernik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu odloka.

Janko Dekleva: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Izvršni svet predlaga letos skupščini prvič tako spremembo proračuna, kakršno imate pred seboj. Imeli smo sicer svojčas republiške rebalanse, ki so v času, ko je sistem, glede na večje dohodke to še dopuščal, proračun povečevali. Danes predlagane spremembe pa izhajajo iz težave pri izvajanju republiškega proračuna, pri čemer

ti predlogi niti ne rešujejo vseh potreb. Saj puščajo ob strani na primer kar celotni znesek enomesečnih nagrad za uslužbence v višini 279 milijonov, ki jih bo moral kriti proračun za leto 1961.

Med glavnimi razlogi, ki terjajo spremembo proračuna, so vsekakor spremembe v sistemu plač, ki dajejo letošnjemu proračunu določeno značilnost. Te spremembe so v določenem obsegu nastale zaradi urejanja naših denarno-blagovnih odnosov. Letos so se spremembe plač začele najprej zaradi zvišanja najemnin — kar smo v proračunu sicer že lahko predvidevali pri njegovem sprejemanju — nadaljevalo: pa se je z urejanjem plač v pravosodju, šolstvu, državni upravi in z dopolnilnim zavarovanjem. Pri tem gre tudi za nove namestitve, ki jih je bilo na primer na Univerzi zaradi reforme študija izredno veliko, saj smo morali med letom nastaviti vrsto novih univerzitetnih učiteljev; razen tega smo imeli nepredvidene nastavitve zaradi ustanavljanja novih višjih šol. Vse te stvari so znane in razumljive, proračun pa so nepričakovano obremenile v višini 109 milijonov in to toliko bolj, ker so nekateri zvezni predpisi izplačevanje raztegnili celo za ves čas nazaj, to je od 1. januarja 1960. leta.

Nadaljnji razlog za predložene spremembe so potrebe notranje uprave, in sicer izdatki za nove namestitve miličnikov. Že več let nastavljamo nove miličnike, vendar notranja uprava nikoli ni mogla — ne iz finančnih, temveč iz kadrovskih, personalnih razlogov — zadovoljiti potrebe po miličnikih. Vsako leto smo pri tem dosegli le določen uspeh. Letos pa je notranja uprava z vsestransko pripravo uspela v večjem obsegu kot smo predvidevali, dobiti ljudi, ki ustrezajo. Opozoril bi, da proces dopolnjevanja milice še ni zaključen, ker je po odobreni sistemizaciji še vedno precejšnje število mest nezasedenih in je republika Slovenija glede milice še vedno na zadnjem mestu med republikami v Jugoslaviji. Izvršni svet smatra, da je izdatek 97 milijonov dinarjev za nove miličnike, ki jih je uspelo letos na novo sprejeti v službo, brez dvoma upravičen.

Nadalje bi opozoril na izdatek 23 milijonov dinarjev za regrese pri ugodnostnih vozovnicah za avtobusne vožnje. Letos smo planirali znesek, za katerega pa se je konec leta pokazalo, da za te potrebe ne zadošča. To je obveznost, ki jo republiški proračun mora izpolniti in se ji na noben način ne more izogniti.

Nadalje prosi Glavni odbor Socialistične zveze za dodatno dotacijo 15 milijonov dinarjev za poravnavo obveznosti, ki so nastale v zvezi z delom komisije za narodne manjšine. Izvršni svet meni, da je tudi ta nepredvideni izdatek upravičen.

Ob koncu leta so se v republiškem proračunu pokazale možnosti, da s spremembo proračuna omogočimo plačilo navedenih izdatkov. Tu naj predvsem omenim manjše izdatke od tistih, ki jih je republika planirala v višini 300 milijonov kot pomoč skladom za zdravstveno zavarovanje kmečkega prebivalstva. Zbor je v prejšnji točki dnevnega reda že sprejel predlog Izvršnega sveta, naj se ustrezni del republiškega plana za letošnje leto spremeni tako, da se obveznosti republike zmanjšajo od 300 milijonov na 150 milijonov in da se obenem za polovico zmanjšajo tudi obveznosti okrajev, ker se je namreč pokazalo, da skladi za zdravstveno zavarovanje lahko sami krijejo letošnje potrebe. To je največji prihranek v letošnjem republiškem proračunu.

Nadalje je prihranil Svet za socialno varstvo na funkcionalnih izdatkih 20 400 000, in sicer pri sredstvih, ki so namenjena za vzdrževalnine oziroma za priznavalnine borcev NOV. Komisija je sicer vse leto dajala priznavalnine, tako

kot so prihajali predlogi, toda konec leta se je pokazal prihranek, ne zato, ker so stvari že urejene, temveč zaradi tega, ker ni bilo toliko predlogov za priznavalnine, kot je bilo predvideno in bo zato treba akcijo nadaljevati v naslednjem letu.

Končno je nastal večji prihranek tudi pri tako imenovanih obveznostih iz posojil in garancij v znesku 28 milijonov dinarjev. Ta prihranek nastaja iz razlike pri računanju anuitet za dobo od najema kredita do njegovega izplačila. Ob sestavljanju proračuna namreč planiramo anuitete po sklenjenih pogodbah, pozneje pa se pokaže, da je bilo posojilo izkoriščeno pozneje, kot pa to predvideva pogodba, zaradi česar nastane ob zapadlosti anuitet določena razlika.

Poleg tega je Državni sekretariat za finance pozval vse republiške ustanove od Ljudske skupščine navzdol, da skušajo glede na potrebe, ki so nastale med letom, v okviru svojih predračunov doseči kakršnekoli prihranke. V celotnem proračunu je uspelo na ta način prihraniti še 47 milijonov dinarjev.

S temi prihranki je bilo mogoče poravnati vse prej navedene potrebe v skupnem znesku 245 milijonov dinarjev. Tako lahko v letu 1960 financiramo navedene potrebe, proračun pa ostane v istem znesku kakor je bil sprejet.

To je v kratkem smisel predloga za spremembo proračuna za letošnje leto.

Predsednik Lojze Očepček: Slišali ste poročila in obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta. Pričenjam razpravo o predlogu tega odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o spremembi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960 v Zboru proizvajalcev sprejet.

Ker tudi predlog tega odloka obravnava Republiški zbor bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o začasnem financiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Peter Tomazič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janez Lesjak, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prehajamo na razpravo o predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o začasnem financiranju republiških potreb za I. tromesečje 1961 soglasno sprejet.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Anton Pirc, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo o predlogu sklepa. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS sprejet.

Predloge zakonov, odlokov in sklepa, ki smo jih sprejeli, obravnava tudi Republiški zbor, zato moramo ugotoviti ali jih je sprejel v enakem besedilu, kot naš zbor. Ker Republiški zbor o teh predlogih še razpravlja, prekinjam sejo, ki jo bomo nadaljevali ob 16. uri. Po naši seji bo skupna seja obeh zborov.

(Seja je bila prekinjena ob 13.15 uri in se je nadaljevala ob 16.40 uri.)

Predsednik Lojze Ocepèk: Nadaljujemo sejo. Zbor proizvajalcev obveščam, da je Republiški zbor sprejel predloge zakonov, odlokov in sklepa v enakem besedilu kot Zbor proizvajalcev.

S tem je dnevni red seje izčrpan in zaključujem sejo. Skupna seja se bo pričela takoj.

Seja je bila zaključena ob 16.45 uri.

17. seja

(30. in 31. januarja 1961)

Predsedoval: Lojze Ocepek,
predsednik Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Mara Fras

Začetek seje ob 10.15 uri.

Predsednik Lojze Ocepek: Tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 17. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je na podlagi 60. člena zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Zapisnik današnje seje bo vodila tovarišica Mara Fras.

Svojo odsotnost sta opravičila ljudska poslanca Miro Posega in Miha Berčič.

Prosím zapisnikarja zadnje seje, da prečita zapisnik. (Zapisnikar Ivan Videnič prebere zapisnik 16. seje Zbora proizvajalcev.)

Ali ima kdo kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na predloge, ki jih je Ljudski skupščini predložil Izvršni svet in o katerih so že razpravljali odbori in pripravili svoja poročila, predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta ter o predlogu resolucije o tem programu;
2. obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladu Ljudske republike Slovenije za negospodarske investicije;
6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča;
7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije;

8. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

Ima kdo kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog k dnevni red? (Ne javi se nihče.) Če nihče, smatram, da je predlagani dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red sporočam, da bo Izvršni svet odgovoril na vprašanja, ki sta jih stavila na prejšnji seji zboru ljudska poslanca Jože Bergant in Ivan Videnič, na skupni seji.

Pred prehodom na dnevni red vprašam ljudske poslance ali želi kdo postaviti kakšno vprašanje Izvršnemu svetu oziroma ali želi od državnih sekretarjev in drugih vodilnih uslužbencev kaka pojasnila o njihovem delu ali o delu njihovih uradov in ustanov.

Stane Rebernik: Mehanizacija v kmetijstvu se iz dneva v dan povečuje in uvajajo se novi stroji. Dobavljeni stroji za kmetijstvo, tako na primer kombajni, predvsem pa mlatilnice, pa niso tehnično tako opremljeni in posamezna mesta tako zavarovana, kakor to zahtevajo veljavni zakoniti predpisi o higienskih, tehničnih in varnostnih ukrepih pri delu, kar koristniki teh strojev ugotavljajo predvsem po že izvršeni nesreči. Vsaka kmetijska organizacija, ki kupi tak nov stroj misli, da je ta stroj tudi glede tega toliko izpopolnjen, saj gre za stroj, ki dela v premikajočem se stanju. Prav zaradi teh okoliščin je bilo v preteklem letu v Posavju več nesreč pri delu, ki niso bile majhne, saj imamo primere izgube rok, nog in prstov na rokah. Organi, ki ugotavljajo vzroke nesreče, predvsem pa organi inšpektorata za delo, so se sklicevali na predpise, na 53. člen zakona o delovnih razmerjih in na zakon o inšpekciji dela, po katerem bi pred uporabo teh strojev morale organizacije, ki take stroje uporabljajo, opraviti tehnični pregled. Pri tem so organi delovne inšpekcije obdolževali kmetijske organizacije, da so opustile varnostne ukrepe. Na podlagi takih ugotovitev delovne inšpekcije pa so kmetijske organizacije vključene v odgovornost in jih tudi kazensko preganjajo, kar ima navsezadnje za posledico tudi velike finančne obremenitve zaradi stroškov za zdravljenje, ker zavodi za socialno zavarovanje običajno zahtevajo refundacijo izplačil in takoj nato pa vložijo odškodninske zahteve še ponesrečenci, kar je tem bolj neprijetno, če se nesreča pripeti sezonskemu delavcu ali delavcu iz delovnega razmerja.

Postavlja se vprašanje, zakaj merodajni organi od samih proizvajalcev takih strojev ne zahtevajo, da predložijo načrte za proizvodnjo posameznih strojev ustrezni revizijski komisiji, ki naj bi morebitne tehnične pomanjkljivosti proučila in odpravila, predno se take stroje začne proizvajati in prodajati.

Predsednik Lojze Očepek: Ima še kdo kakšno vprašanje? (Ne javi se nihče.) Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da izjavi ali bo odgovoril na stavljeno vprašanje takoj ali na prihodnji seji.

Inž. Viktor Kotnik: Na koncu seje.

Predsednik Lojze Očepek: Ker ni nobenih vprašanj več, prehajamo na dnevni red. Zbor proizvajalcev obveščam, da je dan predlog, naj bi predlog

programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta ter predlog resolucije o tem programu obravnavali na skupni seji ter o tej točki dnevnega reda na tej seji tudi sklepali.

Nadalje naj bi na skupni seji poslušali obrazložitev k 2., 3., 4. in 5. točki dnevnega reda, to se pravi k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961, k predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov, k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1961 in k predlogu zakona o skladu Ljudske republike Slovenije za negospodarske investicije. Se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ker se zbor s tem predlogom strinja, prekinjam sejo in vas vabim, da se udeležite skupne seje, ki bo takoj.

(Seja je bila prekinjena ob 10.30 uri in se je nadaljevala dne 31. januarja 1961 ob 9. uri.)

Predsednik Lojze Opepek: Tovariši ljudski poslanci! Glede na sklep skupne seje obeh zborov se razprava o predlogu programa perspektivnega razvoja LRS za razdobje od 1961. do 1965. leta in o predlogu resolucije o tem programu nadaljuje ločeno v zborih. Besedo ima ljudski poslanec Jože Knez.

Jože Knez: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Želim na kratko spregovoriti o tistem delu perspektivnega plana, ki je v programu in planu prav skrbno in dobro obdelan, je pa pomemben zlasti s stališa proizvajalcev določene panoge, to je o vprašanju realnega dohodka, osebne potrošnje in družbenega standarda delavcev v rudarstvu ter o fluktuaciji delovne sile v rudarstvu.

Znano je načelo, naj bi realni osebni dohodki naraščali vzporedno s povečanjem proizvodnje, s povečanjem produktivnosti, s pravilnejšim ekonomskim poslovanjem itd. Vendar ni vedno tako, ker vemo, da so ponekod ali v nekaterih gospodarskih organizacijah zaradi ugodnih predpisov ali tržnih pogojev dohodki hitreje naraščali kot drugje, kjer ni moč formirati skladov v taki višini zaradi specifičnosti in pogojev dela, zaradi raznih predpisov o družbenih dajatvah in o plafoniranih cenah.

Brez dvoma je pravilna ugotovitev, v tem delu plana, ki govori o porastu osebnih dohodkov v višini 7,2 %. Mogoče bo ta odstotek celo presežen oziroma ga bodo nekje dosegli v večjem odnosu, drugje pa v nižjem. Kolikor je ta odstotek še višji, je to rezultat sedanjega dela in gibanja proizvodnje. Vendar pa moramo ugotoviti, da so kljub drugačnim prizadevanjem le bila nekatera podjetja zaradi že navedenih razlogov v občutno slabšem položaju kljub vsej svoji aktivnosti in kljub vložnim naporom za pravočasno izpolnitev proizvodnih nalog.

To navajam zaradi tega, ker smo pred sprejetjem zakona o delitvi dohodka med gospodarskimi organizacijami ter skupnostjo. Ta delitev naj bi v prihodnje proizvajalce rudarje še bolj stimulirala za večjo produktivnost, za še večjo intenzivnost pri delu, od česar je navsezadnje v veliki meri odvisna tudi izvršitev plana. Še več, lahko celo računamo s predčasno izvršitvijo nalog določenih s planom.

Želim opozoriti na precej težko proizvodno nalogo, ki jo postavljata rudnikom in rudarjem tako letni plan kot perspektivni program. Količina ali

obseg proizvodnje, prikazana s planom, zahteva maksimalno izrabo strojev in časa, še večjo učinkovitost ter pravočasno dovršitev vseh začelih in s programom določenih rekonstrukcij. To bo moč doseči, če bo na razpolago več delovne sile, ne pa kot v zadnjih letih, ko je delovna sila raje odhajala v drugo industrijo zaradi boljših pogojev dela in zaradi večjih osebnih prejemkov. Na novo prijavljene delovne sile je zelo malo ter se ta več ali manj začasno rekrutira in prevaža iz oddaljenih krajev.

Res so vsi slovenski rudniki proizvodne naloge v preteklem obdobju kljub različnim težavam pravočasno izvršili in še prekoračili. Te naloge so bile pravočasno izpolnjene zaradi skladnega uvajanja novih odkopnih metod, boljše organizacije dela in osebnega prizadevanja vsega delavstva. Produktivnost dela, izražena v odkopnem, jamskem ali rudniškem učinku, je najbolj porasla ravno v lanskem letu in to v vseh slovenskih rudnikih, kar je delno tudi rezultat bolj elastičnega sistema nagrajevanja po ekonomskih enotah in večje materialne zainteresiranosti delavcev-rudarjev.

Hkrati pa ugotavljamo, da se je moralo zaradi pravočasne oskrbe z energijo, tako potrošnika kakor industrije, obratovati tudi v dela prostih dnevih. To delo in tako obratovanje gre delno na račun določenega izpada delovne sile. Pomanjkanje delovne sile ali stagniranje števila zaposlene delovne sile jasno ugotavljamo v pokazateljih perspektivnega plana, iz katerih je razvidno, da je bilo v letu 1956 zaposlenih v rudarstvu 14 258, v letu 1960 pa 14 380 delavcev, kar predstavlja skupen porast le za 122 mož v petih letih. Do leta 1956 pa je predviden porast za 1400 delavcev ali letno približno za 280 delavcev. Če te številke primerjamo s številkami prejšnjih let in z nalogami, ki jih bo treba izpolniti, ne najdemo pravega razmerja in zaključkov.

Tako letni kakor perspektivni plan predvideva občutno povečanje proizvodnje rjavega premoga in tudi lignita. Posebno veliko povečanje se predvideva pri lignitu in sicer od dosedanjih 2 290 000 ton na 3 530 000 ton premoga. To je precejšnja razlika in bo terjala velike napore. Porast se predvideva tudi pri rjavem premogu, vendar ne tako velik, in sicer 270 000 ton v petih letih; tudi to je precej, če računamo, da bodo nekateri rudniki zaradi nezadostnih zalog in kolikor pravočasno s predvidenimi raziskavami ne najdejo novih nahajališč premoga, prav gotovo zmanjšali proizvodnjo.

Iz navedenih pokazateljev lahko sklepamo, da se še nadalje računa na povečanje proizvodnosti izražene v odkopnem in jamskem učinku, ker predvideno število delovne sile porasta proizvodnje ne zagotavlja. Zato toliko večja skrb, kako izdelati sistem delitve dohodka, ki naj bi stimuliral tako samoupravne organe podjetja kot proizvajalca. Zato tudi toliko večja skrb kolektiva za pravilno in pravočasno uvedbo nagrajevanja po delu, za vloženi trud in uspehe pri delu ter večja skrb za organiziranje strokovnih centrov in tečajev, do organiziranja raznih kadrovskih in socialnih služb, ki naj pripomorejo k večjemu strokovnemu znanju in s tem k dvigu produktivnosti.

Nujno bo tudi treba pričeti z uvajanjem različnih sodobnih odkopnih metod s sodobno tehnično opremo. Vse to skupaj bo služilo samo enemu cilju, to je večji produktivnosti, boljši ekonomiki poslovanja in boljšemu osebnemu standardu našega delavca-rudarja.

Predsednik L o j z e O c e p e k : Besedo ima ljudski poslanec Iyan Videnič.

Ivan Videnič: Tovariši ljudski poslanci! V svojih izvajanjih bi želel obravnavati določbe perspektivnega programa o plantažiranju in o krčenju gozdov.

V perspektivnem planu je dan velik poudarek razvoju gozdarstva in gozdarski primarni proizvodnji. Vendar bi izrazil par pomislekov glede na to, da imamo na tem področju, čeprav sicer perspektivni program predvideva zelo oprezne ukrepe v zvezi s to ogromno nalogo, ki je pred gozdarstvom, še nerazčiščene določene zadeve. Finansiranje te akcije, naj bi se sicer po zveznem perspektivnem planu izvajalo iz dohodkov pri sečnji lesa, vendar je to v določenih okoliščinah in na določenih površinah nemogoče. Če apliciram to na površine, ki so v novomeškem okraju zelo primerne za izvedbo tega perspektivnega programa, moram hkrati ugotoviti, da so lesne zaloge na teh površinah, ki pridejo v poštev, zelo nizke, saj znašajo povprečno od 50 do največ 120 kubikov na hektar; če to spremenimo v dinarje, potem lahko ugotovimo, da so lesne zaloge vsekakor absolutno prenizke za stroške, ki jih bo terjala sprememba teh zemljišč v plantažne nasade ali v kmetijske namene.

Opozoril bi namreč na to, da so dolnjski gozdovi bili v preteklih letih prekomerno izsekani, da so tu določene površine, ki niso bile pogozdene, češ da bodo nekoč služile kmetijstvu, pa sredstev ni bilo. To so površine v okolici Brežic, dalje tako imenovani belokranjski steljniki, nadalje zemlja, s katere so se v času okupacije izselili Kočevarji in pa površine ob Savi in ob avtomobilski cesti. Lahko rečem, da je teh površin v novomeškem okraju za okoli 10 000 ha, ki bodo po perspektivnem programu vsekakor prišle v poštev.

Sodim, da bo potrebno z določenimi predpisi zagotoviti finansiranje te akcije. Kolikor sem informiran, na določenih forumih o tem že razpravljajo, vendar bi opozoril, da akcija že teče in da so določene gospodarske organizacije v težji situaciji, posebno zaradi tega, ker je to povezano z nabavo težke mehanizacije. Prepričan sem, da bo gozdarstvo, pa tudi kmetijstvo poskusilo in napelo vse sile, da perspektivni program v določenem roku izvrši. Vendar sem mnenja, da to ni samo stvar delovnih kolektivov gospodarskih organizacij, ki bodo to akcijo izvajale, ampak da je to konkretna naloga celotne družbe, ki ji to naloga nalaga tudi perspektivni program.

Smatram tudi, da bi v zvezi s tem morale naše znanstvene ustanove, to je gozdarski in kmetijski inštitut, takoj pristopiti k izvedbi dalekosežnih programov, kajti s spreminjanjem teh gozdov v gozdarske plantažne in kmetijske površine je povezano tudi vprašanje turizma, urejanje vodotokov, sprememba klime itd. Zato je to stvar potrebno vsekakor temeljito preštudirati in izdelati programe.

Želel sem opozoriti še na nekaj. Sicer je v družbenem planu za leto 1961 predvidena določena vsota za to akcijo, vendar bodoči zvezni zakon o gozdovih predvideva drugačen sistem finansiranja kot pa naš sedanji gozdni zakon. Delovni kolektivi, ko bodo prevzemali nase nalogo spremeniti te površine v donosnejše površine in kulture, bodo vsekakor odvisni od sredstev, zato naj bi bil sistem finansiranja in sistem najemanja kreditov za to dolgoročno proizvodnjo, tej akciji prilagojen. Pozdravljam težnjo, da je treba po dolgoročnem perspektivnem programu gozdarstva, ekonomske proizvodne enote, to se pravi oblike gozdarskih enot v gozdarstvu, do sedaj imenovane območja, v besedilu plana pa je govora o velikih socialističnih proizvodnih enotah, še naprej učvrstiti. Strinjam se popolnoma s to težnjo, vendar, če danes pogle-

damo po terenu, pa opažamo po raznih krajih naše domovine, konkretno v raznih komunah, tendenco po razdrobitvi teh socialističnih proizvodnih enot v manjše enote. Če se bodo te tendence realizirale, potem vsekakor ne obstajajo možnosti za izvedbo tako velikih nalog, ki jih zastavlja perspektivni program gospodarskim organizacijam.

Gospodarske organizacije v gozdarstvu se zavedajo, da je akcija zelo zahtevna, vendar s pomočjo vse naše družbe upamo to akcijo izvršiti.

Predsednik Lojze Ocepek: Besedo ima ljudski poslanec Anton Hafner.

Anton Hafner: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ko razpravljamo o perspektivnem planu gozdne proizvodnje, moramo z veseljem ugotoviti, da bo v prihodnje tudi gozdna proizvodnja vse bolj enakopravna ostalim gospodarskim panogam. Če pa primerjamo gozdno proizvodnjo z drugimi gospodarskimi dejavnostmi po bruto produktu, osebnem dohodku, osebnih sredstvih in drugim, vidimo, da je v močnem zaostanku. Če razčlenimo bruto produkt v našem podjetju, vidimo, da odpade na materialne izdatke 26 %, na družbene prispevke in sklade 44 %, na bruto plače z nagradami in premijami pa 30 %.

Razmerje osebnega in drugega dohodka v bruto produktu podjetja je sicer visoko, to pa dokazuje, da je organski sestav še zelo nizek, da je delo primitivno, pretežno ročno. Ta visok odstotek osebnega dohodka pa je na zaposlenega v kolektivu sorazmerno nizek, saj je v našem okraju nižji samo še na družbenih kmetijskih posestvih.

Če nadalje razčlenimo družbene prispevke in sklade, kar predstavlja v bruto dohodku 44 %, vidimo, da od tega ostane našemu podjetju 51 %, družbi pa se odvede 49 %. Če nadalje razčlenimo gozdni sklad, vidimo, da je iz njega vrnjeno v gozdarstvo 65 %, izven gozdarstva pa se koristi 44 %. Najboljši barometer, kako stoji posamezna proizvodna panoga, so proizvajalci sami. Predvsem opažamo to pri mladini, ki se skoraj več ne odloča za gozdno proizvodnjo. Povprečna starost proizvajalcev v našem podjetju je preko 44 let in je izvršitev vsakoletne proizvodnje vse bolj in bolj odvisna od slučajne sezonske delovne sile iz drugih krajev in republik; nadalje je v kranjskem okraju samo še 13,5 % ljudi, ki se v nedržavnem sektorju bavijo s kmetijstvom in gozdarstvom, pri tem pa imamo v okraju 118 670 ha gozdov ali 65 % od vseh površin. To so dejstva, ki lahko ogrozijo izvršitev perspektivnega plana gozdne proizvodnje, kolikor ne bomo pravočasno izvedli potrebnih ukrepov.

Mislim, da bo treba odločneje opustiti administrativno določanje gozdnih asortimentov po količini in ceni in da bo treba omogočiti gozdno gospodarskim organizacijam z delitvijo dohodka, da bodo sposobne izvajati razširjeno reprodukcijo, kar bi bilo potrebno podpreti še s potrebnimi ugodnimi krediti.

Proizvajalcem v gozdni proizvodnji je treba omogočiti take delovne in življenjske pogoje, da se bodo bolj smelo in perspektivno lotili reševanja produktivnosti dela, zniževanja proizvodnih stroškov, sodobne organizacije in sistemov dela, predvsem z uvajanjem mehanizacije, da bodo na ta način izkoristili še precejšnje notranje rezerve.

Smatram, da bi bilo potrebno gozdarsko proizvodnjo in njeno problematiko proučiti iz širših vidikov gospodarske skupnosti in ji omogočiti dejansko enakopravne pogoje v njenem nadaljnjem razvoju.

Predsednik Lojze Ocepek: Besedo ima ljudski poslanec Stane Dolenc.

Stane Dolenc: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Predlog programa perspektivnega razvoja naše republike daje po mojem mnenju zelo dobre smernice za razvoj industrije.

Z veseljem lahko ugotavljamo, da imamo vse pogoje za nadaljnji hitri razvoj v Sloveniji. Tak razvoj pa zahteva maksimalne napore tako za intenzivnejše investiranje, za boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, rekonstrukcije itd. Velik vpliv na predviden razvoj bo vsekakor imel nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja in gospodarskega sistema sploh, zlasti pa bo sistem delitve dohodka mnogo pripomogel k uresničitvi zadanih nalog. Pri vsem tem bi rad omenil nekaj značilnosti našega programa razvoja za področje novomeškega okraja.

Program sam daje podlago in nakazuje smer za načrtovanje razvoja tudi okrajem in gospodarskim organizacijam, pri čemer računa z njihovim najširšim aktivnim vključevanjem v gospodarski razvoj z maksimalnim upoštevanjem objektivnih ekonomskih razmer in iniciative. Industrija v tem predelu je sorazmerno mlada in se deloma še razvija, vendar smo že dosegli zadovoljive rezultate, ki nas pa ne uspavajo. Vemo, da bomo morali ravno v prvem letu petletnega plana napraviti še marsikaj, zlasti pa bomo morali posvetiti veliko skrbi dvigu produktivnosti z izboljšanjem proizvodnih postopkov. Trdim pa, da še nikdar niso bile gospodarske organizacije za to delo tako pripravljene kot sedaj, ker imajo temeljito obdelane programe razvoja in to prav za tiste dejavnosti, ki jih republiški program uvršča na prva mesta. Imamo vse pogoje za razvoj elektroindustrije, ker se pojavlja tovarna »Iskra« z novimi obrati na tem področju. Motorna industrija, kemična industrija in industrija za predelavo lesa že obstajajo in imajo izredne možnosti, da se še nadalje razvijejo. Tudi druga industrija nima nič slabših pogojev, tako na primer tekstilna, ki se bo usmerila v proizvodnjo specializiranih visokovrednih izdelkov. S tem v zvezi bi rad navedel še nekaj števil.

Indeks povečanega družbenega bruto proizvoda v industriji od leta 1965 do 1960 znaša za LRS 169, v našem okraju pa predvidevamo indeks 269. Družbeni bruto proizvod na osebo v LR Sloveniji je znašal 555 430 din, leta 1966 pa bo znašal 924 120 dinarjev. Družbeni bruto proizvod na osebo v našem okraju pa je v letu 1960 znašal 315 270 dinarjev, v letu 1966 pa bo znašal 669 450 dinarjev.

Iz tega je razvidno, da bomo kljub velikemu napredku v razvoju industrije v našem okraju še vedno pod povprečjem. S tem ne mislim na nekako prošnjo, da je temu področju treba dati kakšne tako imenovane politične investicije — smo samo za ekonomske investicije, pod istimi pogoji odplačila, obrestne mere itd. kot drugje. Hočem s tem le povedati, da vkljub vsem prizadevanjem ostanemo še vnaprej okraj z manjšim gospodarskim potencialom, ki ima velik vpliv na tempo razvoja glede na udeležbo sredstev pri investicijah. Če zberemo vsa sredstva podjetij, občin in okraja, bi bile vse potrebe pokrite le do 48 %. Če pa upoštevamo, da se nekatere stroke same financirajo, in ravno te stroke predstavljajo največ, se nam ta odstotek še zniža. Težave so torej v tem, ker se ne moremo vzporejati in z višino udeležbe ne moremo konkurirati ostalim okrajem, kjer ni takega položaja. Upam, da se

bo ta težava, ki edina ovira razvoj industrije v našem okraju, odstranila in da bo razvoju industrije pri nas priznано ustrezno mesto.

S posebno pozornostjo obravnavamo pri nas tudi del programa razvoja, ki govori o nujnosti geoloških raziskav, ki so bile na našem področju zelo zanemarjene, lahko celo rečemo, da jih ni bilo. Prepričan sem, da se bodo sredstva, ki so namenjena v te namene iz republiških virov ob udeležbi gospodarskih organizacij, občin in okraja, dobro obrestovala, ker bodo raziskave gotovo mnogo pripomogle k pravilni razmestitvi industrije.

Z vsemi poglavji v programu perspektivnega razvoja se strinjam in bom zanj tudi glasoval.

Predsednik Lojze Očepček: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Kovač.

Ivan Kovač: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V predlogu programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta se predvideva močan porast v industrijski proizvodnji, kar bo zahtevalo mnogo prizadevanj vseh delovnih kolektivov.

Za dosego tako močnega porasta se poleg nekaterih novih objektov daje največji poudarek rekonstrukciji obstoječe industrije. Kakor v mnogih podjetjih v LR Sloveniji, je vprašanje rekonstrukcij eno najvažnejših tudi v žalski občini, kjer industrija in rudarstvo ustvarjata 62 % vseh dohodkov. Uporabnost osnovnih sredstev je še komaj nekaj nad 35 %, v posameznih podjetjih pa je to stanje izredno kritično. Vse doslej so industrijska podjetja skrbela le za nabavo najnujnejše opreme in za tekoče vzdrževanje.

K rekonstrukcijam je pred leti prva v naši občini pristopila Tovarna nogavic Polzela, kasneje pa so tudi v drugih podjetjih začeli delati na tem bolj resno tako, da imajo sedaj vsa industrijska podjetja izdelane programe, kar je v skladu tudi s perspektivnim razvojem naše republike. Poleg Keramične tovarne v Libojah, je zelo pereče izvajanje rekonstrukcij v vseh tekstilnih podjetjih, ker so ta podjetja vezana na uvoz opreme iz inozemstva, pri čemer čestokrat nastajajo velike in nepredvidene težave. Ta podjetja vlagajo vsa svoja razpoložljiva finančna sredstva za te potrebe. Delovni kolektiv tovarne »Juteks« v Žalcu se v veliki meri odpoveduje celo osebnim dohodkom, da bi si ustvaril čimveč lastnih sredstev za nabavo nove predilnice jute. Kljub vsem težavam, ki nastopajo, pa predvidevamo, da bodo industrijska podjetja, predvsem z lastnimi sredstvi, z združevanjem finančnih sredstev in z najemanjem kreditov, postopno v etapah sposobna izvesti prepotrebne rekonstrukcije in uvesti modernejši proces proizvodnje, kar je osnovni pogoj za večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo.

Poseben problem, ki presega lokalne zmogljivosti, je stanje v rudniku Zabukovica, kjer je zaposlenih okoli 900 ljudi. V rudniku so objektivno izredno težki pogoji zaradi tektonske strukture odkopa. Zaradi tega je akumulativnost nizka in že 1958. leta rudnik ni mogel poravnati svojih obveznosti do družbe. Tedaj so se proračunskemu prispevku odpovedali republika, okraj in občina, kar je znašalo nad 25 milijonov dinarjev. Rudniku je bilo tudi omogočeno, da prosto formira svoje cene premoga in so v zadnjih dveh letih povprečno zvišali cene premogu za 22 %. Kljub temu pa ni njihov celotni dohodek zadoščal niti za kritje osebnih dohodkov, čeprav so znašale povprečne plače v lanskem letu le 20 600 dinarjev mesečno, kar je v primerjavi z drugimi rudniki rjavega

premoga, zelo nizko. Za premostitev tega težkega finančnega stanja sta se v preteklem letu občinski in okrajni ljudski odbor ponovno odpovedala proračunskemu prispevku v znesku 24 milijonov dinarjev. Zaradi takega stanja pa v rudniku vedno bolj primanjkuje delavcev za jamska dela, proizvodnja stagnira in to povzroča nove in še večje težave.

Da bi se stanje v rudniku lahko izboljšalo, so sedaj kot glavni in najvažnejši ukrep potrebne nadaljnje raziskave premoga, ker dosedanje zaloge v glavnem obratu Zabukovica zadoščajo le za 15 do 20 let. V predlogu programa perspektivnega razvoja LR Slovenije je predvideno, da se bo iz zveznih sredstev finansiralo tudi raziskave rjavega premoga perspektivnih območij Savinjske doline, zato predlagam, da se najprej izvedejo pri samem rudniku Zabukovica, ker ta že zaradi položaja, v katerem je, sam ne more izvesti večjih raziskav.

Reševanje tega problema postaja še bolj aktualno tudi zato, ker sedaj ta rudnik nima prave perspektive in mnogi rudarji in strokovnjaki odhajajo v druge rudnike in v druge industrijske panoge.

Predsednik Lojze Očepk: Besedo ima ljudski poslanec Pavel Mrak.

Pavel Mrak: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V preteklem obdobju — še posebno v zadnjih dveh letih — je naše gospodarstvo nepričakovano hitro napredovalo, s čimer se je vsekakor močno dvignil tudi družbeni standard. Take uspehe smo dosegli s premišljenim planiranjem in nenehnim proučevanjem in reševanjem problemov, ki so se med tem porajali. Kakršna koli ukalupljenost in birokratsko reševanje problemov ter lokalistično gledanje bi v gospodarskih podjetjih zaviralo hitrost razvoja našega gospodarstva.

Želel bi poudariti nekatere misli, ki jih daje za nadaljnjih pet let predloženi program perspektivnega razvoja za gradbeništvo. Smatram, tovariši in tovarišice, da Slovenija prednjači v miselnosti individualne stanovanjske izgradnje. S tem hočem reči, da gradimo pri nas precentralno na prebivalca več individualnih stanovanj kot pa v sosednih republikah. Vsekakor so za to določeni objektivni vzroki. Med prebivalstvom še vedno prevladuje miselnost, da je tako zgrajeno stanovanje cenejše. Ne moremo trditi, da začasno med gradnjo računica individualca tako ne pokaže, vendar se po končani gradnji takega naselja kaj hitro izkaže, da računica ni točna. Cene za komunalne dejavnosti, ki so z zgradbami povezane, povedo, da ne moremo in ne smemo dopuščati, da bi tak tempo gradnje še nadalje dovoljevali. Jasno nam je, da take gradnje ne bomo preprečili s kakršnimkoli administrativnimi ukrepi. Preprečili jo bomo le s prehodom iz ekstenzivnega v intenzivno izvajanje gradbenih del. Industrijalizacija gradbeništva nam bo omogočila, da bomo te težave prebrodili. Vsa družba zahteva danes od nas hitrejši tempo gradnje. Brez industrializacije, brez vsklajene kooperacijske proizvodnje gradbenih podjetij z industrijo, pa zahtevanega tempa ne bo mogoče doseči. Gradbena podjetja morajo stremeti za tem, da gradbišče ne postane obrtna delavnica vseh mogočih panog, zlasti ne v zadnjih fazah gradnje, kar silno podaljša čas gradnje, pač pa, da bodo vse potrebne inštalacije v industriji tipsko izdelane in da bo postalo delo na gradbišču montaža v pravem pomenu besede. To se pravi, da iz dosedanjih klasičnih pogojev črtamo klavzulo »mere na gradbišču vzemite in kontrolirajte sami«, pač pa jo zamenjamo z drugo »gradite električno,

vodovodno instalacijo, okna, vrata, kuhinjo in razne stene po standardih kakršni tipu zgradbe ustrezajo«. Tak način gradenj nam bo omogočil kvaliteten premik gradbeništva v naprej, kakor to predvideva predloženi program.

Z drugimi besedami, mislim, da pod pojmom mehanizacije v gradbeništvu ne smemo razumeti zgolj klasične mehanizacije gradbenih del na gradbišču, ki je vsekakor potrebna, temveč moramo z mehanizacijo v gradbeništvu preiti tudi na investiranje in mehanizacijo gradbenih materialov in elementov v industrijski proizvodnji. To se pravi, stremeti moramo za čim višjo možno industrijsko proizvodnjo posameznih gradbenih elementov s tem, da smiselna montaža teh elementov na stavbi pomeni res le najnujnejši del gradnje kot čista montaža, vse ostalo pa je že pripravljeno v proizvodnji industrije.

Posamezni industrijsko proizvedeni elementi, naj bi že vključevali vse osnovne inštalacije oziroma naj bi v prvih fazah vsaj zahtevali precizno in tipsko predprilavo vsega inštalacijskega materiala za določen objekt, ne pa, da šele na objektu, v vsakem primeru individualno, rešujemo vprašanje inštaliranja, povezave itd. Kot naj bi torej bili gradbeni elementi fiksno in dokončno industrijsko proizvedeni, tako naj bi bila tudi instalacija smotrno pripravljena in bi s tem na gradilišču odpadlo vsako kasnejše merjenje, krivljenje, razpojanje, spajanje itd.

Pri nekaterih osnovnih delih gradbenih elementov, kot so na primer vrata in okna, se je v zadnjem času vprašanje industrijske proizvodnje in tipizacije vsekakor bistveno izboljšalo. To velja predvsem za vrata, ki se v bistvu izdelujejo izključno skoraj industrijsko, dočim se industrijska proizvodnja tipiziranih oken nekoliko počasneje razvija. Skoraj da v Sloveniji bolj počasi kot v drugih republikah, ki prav v Sloveniji že naročajo velike količine tipiziranih oken, dočim imajo naši projekti še vedno zelo različne tipe tako glede na obliko, konstrukcijo, izdelavo itd.

Za razvoj montažne ali polmontažne gradnje pa ne zadostuje samo tipska proizvodnja oken in vrat, temveč celih gradbenih elementov z že vgrajenimi okni, vrati itd.

Tak način montažne oziroma polmontažne gradnje pa predstavlja bistven korak naprej glede kvalitete, predvsem pa glede časa gradnje.

Tovariši in tovarišice! Navedel bi še, da so nekatera podjetja v kranjskem okraju že pristopila oziroma že pristopajo k taki montažni gradnji, in sicer skupaj z nekaterimi podjetji, kot s »Termiko« in drugimi. Navedel bi nekatere osnovne misli, ki vodijo ta gospodarska podjetja k gradnji montažnih objektov.

Z novimi materiali in metodami gradnje želimo doseči — sam sem namreč v sličnem podjetju — bistveno znižanje fonda ur, potrebnih za eno stanovanje in s tem skrajšanje časa gradnje od sedanjih nekaj let na nekaj mesecev, bistveno zmanjšanje teže, ki odpade na eno stanovanje, izboljšanje toplotne bilance stanovanja, kar pomeni znižanje izgube toplote približno za polovico, uvedbo bolj ekonomične izrabe goriv, omejitve ropota na čim manjšo mero itd. Ob vsem tem bomo dosegli tudi primerno nizko ceno stanovanj. Za realizacijo teh zamisli uporabljamo proizvode obstoječe industrije, ne da bi kupovali licence. Seveda bo treba sedanje kapacitete pri razvoju montaže in polmontažne gradnje še širiti in povečati.

Kakšni projekti se glede tega pripravljajo? Pri izdelavi projektov smo se ravnali po naslednjih načelih. Nove metode in materiali naj dajo kvalitetnejše, to je boljše stanovanje kot je tradicionalno. Pri projektiranju objektov se mora

funkcija nosilnosti reševati z materiali, ki so za to primerni, to je z opeko, betonom, lesno konstrukcijo, metali itd., funkcija zavarovanja proti mrazu in ropotu pa z visokovrednimi izolacijskimi materiali. Izbrane metode in projekti morajo omogočiti hitrejši postopek kot pri tradicionalni gradnji, brez uporabe težke mehanizacije.

V letu 1959 je bil sklenjen začasen dogovor o tehničnoproizvodnem sodelovanju pri uvajanju montažne in polmontažne gradnje. Dogovor so podpisali »Projektivno podjetje« Kranj, »Jelovica« Škofja Loka, »Tesar« Ljubljana, »Tehnika« Ljubljana, »Toplovod« Ljubljana, »Termika« Ljubljana in »Cementarna« Anhovo. Ker pa ta podjetja nimajo tolikšnih kapacitet, kot jih trg danes zahteva, je vsekakor potrebno, vlagati investicijska sredstva, namenjena za hitrejšo gradnjo stanovanj, ne samo v gradbena podjetja, pač pa tudi v podjetja oziroma v industrijo, ki bo proizvajala montažne elemente, oziroma, ki ima pripravljene elaborate in plane za izdelavo montažnih elementov, s katerimi bi lahko omogočili hitrejšo izgradnjo stanovanj.

Tovariši, navedel bi še nekaj ekonomskih aspektov lahke montažne gradnje. Na primer, fond ur za eno stanovanje po klasični gradnji znaša samo na gradilišču pri nas v Sloveniji 5000 ur. Najbolj mehanizirana podjetja težke gradnje v inozemstvu pa potrebujejo za tako gradnjo 2500 ur. Polmontažna gradnja za velik objekt potrebuje po sedanjem sistemu pri nas 2500 ur, polna montažna gradnja za manjši objekt pa 1200 ur. Iz mednarodnih poročil pa vidimo, da v Ameriki potrebujejo za tako montažno gradnjo le 650 ur. Iz tega izhaja — računica nam to pokaže — da ima naše gradbeništvo, če hočemo zadovoljiti perspektivni program gradbeništva za nadaljnjih pet let danes točno 100 % premalo kadrov. To nas nujno sili, da preidemo na gradnjo z lastnimi gradbenimi elementi, kar bo vsekakor omogočilo hitrejšo gradnjo stanovanj, in sicer tako, da zmanjšamo čas gradnje najmanj za polovico.

Če pogledamo roke izgradnje v Ljubljani, vidimo, da gradimo na primer blokovsko gradnjo povprečno okrog 30 mesecev, stolpnice pa 40 do 50 mesecev. Če bi prešli na montažno gradnjo, bi ta trajala 6 do 8 mesecev, če pa preidemo na čisto montažo, to se pravi na gradnjo izpopolnjeno z raznimi industrijami gradbenih podjetij, pa bi dosegli rok gradnje 3 do 4 mesecev, kar že danes dosega podjetje »Jugomont« Zagreb. Pri tem ne smemo pozabiti, da znašajo obratna sredstva, ki bremenijo družbo pri taki klasični gradnji, kakršno imamo danes pri nas, za eno stanovanje, če to stanovanje stane 4 milijone dinarjev pri 6 % obrestih okoli 500 000 dinarjev; to se pravi, da je ta denar povsem brez potrebe vložen v gradnjo.

Če pogledamo še vprašanje transporta, potem je treba upoštevati, da znaša po klasični gradnji teža stanovanja približno 100 ton. Če računamo s tem, da v Ljubljano pripeljemo skoraj 50 % gradbenega materiala, v glavnem opeke, iz drugih republik, lahko izračunamo, koliko nas ta transport stane. Če pa preidemo na gradnjo z lastnimi gradbenimi elementi, to se pravi na polno montažno gradnjo, pa računamo, da tehta, poudarjam, manjše montažno stanovanje brez temeljev vsega 8 do 12 ton. V Ameriki danes gradijo v 90 % primerov taka stanovanja.

Glede izolacije in s tem tudi potrošnje goriva lahko ugotovimo po podatkih, s katerimi razpolaga danes »Elektroinstitut« Zagreb in pa »Elektrogospodarstvo« LRS, da porabi današnje gospodinjstvo v Jugoslaviji točno dve tretjini vse toplotne energije. To se pravi, upoštevajoč statistične podatke

sosednjih držav, porabimo natančno 100 % toplotne energije preveč. Če računamo, da bi eno gospodinjstvo, ki troši precej premoga — n. pr. letno povprečno 4000 kg — prihranilo dve toni premoga na leto, bi pri 100 000 stanovanjih prihranili 200 000 ton premoga. To pa je letna kapaciteta manjšega rudnika. Če pa računamo, da rudniške instalacije znesejo za tono premoga 50 000 dinarjev, bi to pomenilo 10 milijard dinarjev. Trdimo lahko, da bi s temi 10 milijardami dinarjev zgradili že kar lep rudnik.

Hotel bi poudariti še nekaj, in sicer, da moramo stremeti za tem, da projektanti oziroma podjetja, ki gradijo stanovanja, zagotovijo v svojih programih minimum porabe toplotne energije. Vsekakor bi morali podzvzeti ukrepe, da ne bi dovoljevali takih gradenj, pri katerih ni zagotovljen minimum porabe toplotne energije. Tako, na primer, v Zahodni Nemčiji ne dajo gradbenega dovoljenja niti ne kredita za gradnjo stanovanj, če se tega faktorja ne upošteva.

Tovariši, smatram, da naša resolucija o perspektivnem programu zagotavlja tak način dela oziroma ga v to smer usmerja, zato se z njo tudi strinjam in bom zanjo glasoval.

Predsednik Lojze Očepček: Besedo ima ljudski poslanec Franc Perše.

Franc Perše: Tovarišice in tovariši! Zadeva, o kateri nameravam razpravljati, morda niti ni neposredno s področja Zbora proizvajalcev, vsekakor pa je v perspektivnem programu.

V IV. poglavju predloga programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije za obdobje od 1961. do 1965. leta, so med drugim močno poudarjene investicije, ki bodo vložene za gradnjo in izpopolnitev naših zdravstvenih ustanov in zavodov. Menim, da so ta predvidevanja povsem vsklajena z realnimi pogoji, ki jih bo nudil razvoj našega gospodarstva. Na drugi strani pa sedanje stanje zdravstvene dejavnosti zahteva in opravičuje v programu predvidene investicije.

Ne nameravam govoriti o zdravstvu nasploh, marveč le o določeni veji našega zdravstva, ki jo včasih in ponekod morda preveč istovetimo s turizmom. Gre za tako imenovana naravna zdravilišča, ki izkoriščajo prirodne elemente v zdravstvene namene. Takih zdravilišč je v LR Sloveniji precej. Mnoga od njih imajo — da ne omenjam klasične vloge — že večstoletno tradicijo, ki jim daje doma in v zamejstvu določen sloves. Večina teh zdravilišč posluje danes v zgradbah, ki so še iz prejšnjega stoletja ali pa še od prej. Nekatere rekonstrukcije, ki so bile pozneje izvršene, niso rešile problema prostorov. Jasno je, da zahtevajo taki objekti velika sredstva za vzdrževanje, so po vrhu vsega pretesni in v mnogočem ne ustrezajo zahtevam, ki jih terja sodobno zdravljenje še mimo naravnih pogojev. Tako nastaja precejšnje nesorazmerje med naraščajočim številom ljudi, ki so potrebni zdravljenja in kapacitetami zdravilišč.

Kot primer navajam nekaj podatkov nekega zavoda, ki se ob koriščenju termalne vode ukvarja z medicinsko rehabilitacijo traumatoloških, ortopedskih, deformativno-degenerativnih, gerontoloških in revmatičnih primerov sklepov, kosti in živčnega sistema. Čeprav so indikacije omenjene v zgoščeni obliki, je vendar jasno, da gre za zelo široko zasnovano dejavnost zdravljenja. Metode zdravljenja obstajajo iz balneogimnastike, delovne terapije, elektroterapije in vseh drugih metod sodobne fizioterapije, manualnega testiranja mišičja, sodobne diagnostike itd.

Sem prihajajo delovni ljudje iz vse države. Večina jih prihaja naravnost iz bolnišnic, ali pa jih pošiljajo druge zdravstvene ustanove, da bi dopolnili svoje zdravljenje ter se usposobili za delo. Zato v zavod tudi ni mogoče priti brez zdravniške dokumentacije. Kapacitete so seveda vse leto maksimalno izkoriščene, precejšnje število ljudi pa mora čakati, da pride na vrsto. Posledice takega čakanja so znane. Bolnik je v tem času nesposoben za delo, zakasnelo zdravljenje pa je navadno trdovratnejše in dolgotrajnejše. Toda prostori so prenatrpani in nobenega prostega kotička ni več, ki bi se še dal uporabiti.

Za naša zdravilišča se zelo zanimajo tudi inozemci. Toda kam naj spravimo tujce, če še za naše ljudi ni dovolj prostora. Seveda nam tako uhajajo dragocene devize, saj bi od takega pacienta, ki bi ostal v zdravilišču v celotni oskrbi po nekaj tednov, kolikor zdravljenje navadno traja, dobili veliko več, kot pa od tistega turista, ki pridrvi z avtomobilom v našo državo ter vozi takorekoč vse s seboj. S tem seveda ne mislim najmanj podcenjevati turizma kot pomembne veje našega gospodarstva, marveč želim podčrtati pomen zdravilišč tudi po tej plati.

Kolektivi zdravilišč danes ne morejo zadovoljivo izkoriščati svojih naravnih virov in razne opreme, strokovnost kadrov pa koristi le omejenemu številu ljudi. Da ima ta dejavnost našega zdravstva mimo socialnega in humanega tudi globoko gospodarsko utemeljenost ni treba posebej poudarjati.

Na nekaj teh problemov sem opozoril zaradi tega, ker so v perspektivnem programu globalno zajeti, zaradi tega, ker so to problemi, ki imajo širši pomen za našo republiko ter končno zaradi tega, ker bodo kolektivi sami le težko uspeli bistveno izboljšati sedanje stanje. Morda ne bi bilo napak, če bi v doglednem času o teh vprašanjih posebej razpravljali tudi pristojni republiški organi.

Predsednik Lojze Očepek: Besedo ima ljudski poslanec Janez Kermavner.

Janez Kermavner: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Želel bi v kratkem nanizati nekaj problemov iz važnega poglavja perspektivne industrijske izgradnje elektroindustrije.

Po perspektivnem programu za obdobje od 1961. do 1965. leta se predvideva v kovinski in elektroindustriji povečanje proizvodnje za 86 %. Sama elektroindustrija naj bi povečala svojo proizvodnjo v tem obdobju za 2,3-krat. Da to omogočimo, so predvidena po tem programu precejšnja investicijska sredstva, ki znašajo za to obdobje 34 milijard ali 6,8 milijarde letno. Za primerjavo naj služi, da smo v prejšnjem perspektivnem planu, to je v času od 1957. do 1961. leta vložili v osnovna sredstva v elektroindustriji 619 milijonov in da bomo v času od 1961. do 1965. leta vložili 2,9 milijarde, kar predstavlja povečanje za 470 %.

Po teh proporcijah našega programa se predvideva predvsem tako povečanje proizvodnje, da bi že lahko prehajali na avtomatizirano proizvodnjo s povprečnim letnim povečanjem produktivnosti 8,6 %. Predvsem pa tu računamo z velikim porastom izvoza, saj je planiran izvoz elektro in kovinske industrije do leta 1965 za 232 % večji v primerjavi s številkami, katere smo dosegali do danes. Za ta velika vlaganja se nismo odločili slučajno, ampak na osnovi

treznega zaključka in pa ekonomske računice, kar je edino pravilno. Če primerjamo samo nekaj podatkov, ki veljajo pravzaprav za celotno področje FLRJ in to bančnih podatkov na podlagi zaključnih računov za leto 1959, je zanimiva primerjava vloženi sredstev v osnovna in obratna sredstva in nastalega dohodka v dinarju, ki ga z njim ustvarimo. Za celotno gospodarstvo rabimo za 1 dinar dohodka 4,4 dinarje vloženi sredstev v osnovna in obratna sredstva; za industrijo samo je to povprečno vlaganje za 1 dinar dohodka že 3,7, to se pravi, da imamo tu že boljši rezultat. Elektroindustrija pa rabi za 1 dinar ustvarjenega dohodka samo 2,8 dinarja vloženi sredstev. To se pravi, da smo med najrentabilnejšimi panogami in je zato pravilno, da odnos do te panoge, ki je bila — lahko rečem vsaj v LR Sloveniji — v preteklosti nekoliko mačehovsko obravnavana, nekoliko spremenimo. Ne bi rekel, da je to bilo samo po krivdi merodajnih činiteljev, ki niso za to imeli dovolj posluha. Docela samokritično moramo reči, da je kriva tudi elektroindustrija, ki v vsem tem času ni našla pravega koncepta za svoje delo in je bila, kot je že včeraj tovariš Petkovšek rekel, približno enako kot lesna industrija, razbita vojska, ki se je stihijsko razvijala brez skupnih programov, brez skupnih potez razvoja, zlasti pa je bilo premalo vloženi sredstev v perspektivni razvoj kadra. Kajti elektroindustrija rabi zelo mnogo sposobnega tehničnega kadra, od katerega je odvisna naša nadaljnja industrijska dejavnost.

Negativno lahko ocenimo v preteklosti dejstvo, da zaradi cen naša elektroindustrija ni mogla prodirati na inozemska tržišča in ni zadostno konkurenčno sposobna tujim proizvajalcem, ki so se že orientirali na najmodernejše tehnološke procese z masovno proizvodnjo, ki edina lahko omogoči, da postaneš konkurenčen na svetovnem tržišču. Znani so primeri, da naša elektroindustrija pri izvozu v nekaterih primerih v konkurenci z japonskimi proizvajalci ni dosegla niti lastne cene na vloženi material, da ne govorim še o kakem prubitku. Seveda bi bilo napačno polivati z gnojnico samo elektroindustrijo, kajti v dobršni meri je bila to le posledica neustreznih ekonomskih instrumentov delitve, predvsem pa kaotične zmede na našem tržišču, da ne govorim o bakru, glede katerega se v zadnjem času podvzemajo zelo energični ukrepi, da na ta način omogočimo naši elektroindustriji vsaj približno enak start s tujimi proizvajalci.

Tovariši, rekel sem že, da če hoče naša elektroindustrija v bodočnosti doseči uspehe tudi na zunanjem tržišču, kar je dolžna glede na tako visoko povečanje izvoza — predvideno je povečanje za 232 % — nastane predvsem vprašanje sposobnosti hitrega usvajanja takih artiklov, ki naj zagotovijo uspešen in ekonomsko utemeljen izvoz. V nemali meri gre tu za vprašanje, kako in na kakšen način hitro priti do takih proizvodov, ki bi to omogočili. Če mi naše sile, kolikor jih imamo usmerimo na samostojno osvajanje vseh teh artiklov, potem je to zelo dolgotrajna pot. Po mojem mišljenju bo morala naša industrija v bodočnosti v veliki meri in bolj korajžno iti na linijo osvajanja teh artiklov s tujimi proizvajalci. Za našo industrijo v Sloveniji lahko rečemo, da je zamudila že marsikateri vlak, kar zadeva osvajanje takih artiklov, ki zahtevajo veliko vložene dela in veliko duševnih naporov. Pri nas je rešitev v takih mehanizmih, ki so zapleteni in ki zahtevajo veliko intelektualnega dela, kar pa zahteva zelo, zelo veliko tehnično sposobnega kadra. Tega pa pri nas nimamo. Znani so disproporciji med potrebami, ki jih ima naša elektroindustrija in sploh naša industrija po kadrih, nasproti temu, kar naše šole glede teh kadrov lahko

industriji dajo. Tu smo v zelo, zelo velikem razkoraku in ta žeja po kadrih je iz leta v leto večja, kar je razumljivo. Vsak nov artikel zahteva novega tehnologa, zahteva strokovno silo pri izdelavi in to ni lahko, to so hudo komplicirane zadeve. Zato bo morala naša industrija, ne samo elektro, ampak tudi kovinska velik del svojih prizadevanj v skladu s prizadevanji drugih forumov posvetiti reševanju kadrovskih problemov.

Prav tako pomembno vprašanje pa je vprašanje licenc, glede katerih smo rekli, da lahko pripomorejo k hitrejšemu osvajanju proizvodov, ki jih zahtevamo od naše industrije. Lahko rečemo, da je še zelo mnogo starega, birokratskega, administrativnega reševanja tega vprašanja v naših predpisih, nujno pa je potrebno, da gremo k večji in bolj korajžni liberalizaciji tega postopka. Znani so primeri, ko se podjetje bori za to, da dobi pravico do licence, vendar izrabi i voljo i duha preden dovoljenje dobi, čeprav ima vse ekonomske pogoje za to, da se mu taka licenca prizna in potrdi. Ker je pri nas delavsko samoupravljanje po kolektivih tako razširjeno in ker je tako zaživel, da ljudje kritično premotrijo vsako tako akcijo, smatram, da bi v prihodnje bili lahko bolj liberalni in bi lahko pri izbiri take dokumentacije prepustili več svobode ravno delavskemu svetu, ne pa da te stvari rešujemo na star birokratski način, da imamo ne vem koliko forumov, ki so edini pristojni, da take stvari potrdijo.

Zelo veliki problemi obstojajo pri naši elektroindustriji zaradi tega, ker je iztrošenost njenih naprav zelo velika. Zaradi visoke akumulativnosti je elektroindustrija dala družbi v preteklosti lepe dohodke, zaostali pa smo v izdelovanju elaboratov za obnovo, kar bomo morali v prihodnje nadomestiti, če hočemo, da bomo opravičili proporce postavljene v našem programu.

Premalo sodelovanja je bilo doslej pri uvozu reprodukcijskega materiala, kjer praktično ni bilo nič storjeno, da bi te zadeve skupaj urejali, da bi gospodarskim organizacijam ne bilo treba vlagati tako velika obratna sredstva za reprodukcijski material. Vsaka organizacija naroča in nabavlja sama in teh težav ne rešujejo razna združenja, ki bi lahko dosegla, da bi te materiale čimbolj standardizirali in tako olajšala probleme, ki so povezani z uvozom.

Prav tako je treba poudariti, da je v preteklosti ravno elektroindustrija imela največ težav z obratnimi sredstvi zaradi tega, ker so bila premajhna. Smatram, da ni prav, da so obratna sredstva praktično zacementirana, da danes skoraj ne more dobiti rednih obratnih sredstev industrija, ki se je iz majhnih zarodkov razvila v večje organizme, in da mora zaradi tega najemati bančne kredite ter plačevati od teh tolikšne obresti, da ne govorimo, da je celo take kredite danes težko dobiti. S tem ravno tako zaviram prost in hiter razvoj industrije, ki ima pogoje, ki ima i naročila i možnosti, da se še bolj razvije in to še hitreje kot pa doslej. Mnenja pa sem, da perspektivni program daje elektroindustriji tisto mesto, ki ji glede na pomembnost gre, zato bom v celoti glasoval zanj.

Predsednik Lojze Očepk: Besedo ima ljudski poslanec inž. Desanka Kozič.

Inž. Desanka Kozič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Perspektivni program našega gospodarskega razvoja posveča veliko pozornost tudi razvoju gozdarstva. Čeprav zavzema gozdarstvo po svojem družbenem pro-

izvodu le majhen del našega skupnega narodnega gospodarstva, je njegova vloga, upoštevajoč vsestranske in splošne koristi, enakovredna vlogi ostalih, po obsegu in družbenem proizvodu mnogo močnejših gospodarskih panog.

Osnovna misel, na kateri je zasnovan naš perspektivni program, je predvsem, zagotoviti skladen razvoj vseh panog našega gospodarstva. Pogoje za tako vsklajevanje smo ustvarjali postopoma ter so ti pogoji večasih terjali tudi določeno stagnacijo oziroma počasnejši razvoj nekaterih panog, med katerimi je bilo tudi gozdarstvo.

Pri sprejemanju sedanjega perspektivnega programa pa moramo ugotoviti, da v glavnem ne bi smelo biti več ovir za enakomeren in skladen razvoj vsega našega gospodarstva in da je vzroke za dosedanji počasnejši razvoj nekaterih panog — tu mislim v glavnem na gozdarstvo — treba iskati predvsem v raznih administrativnih ukrepih, ki jih še vedno zahteva splošni gospodarski položaj, deloma pa tudi položaj v samih gospodarskih organizacijah. V zvezi s perspektivnim razvojem gozdarstva želim omeniti nekatere probleme, ki so bistveni za nadaljnji razvoj in za realizacijo perspektivnega programa.

Program ugotavlja, da je treba odpravljati administrativne posege v gospodarjenju z gozdovi in omogočiti uveljavljanje delavskega samoupravljanja. Ljudska skupščina je v preteklem letu v zvezi s poročilom o gozdnih skladih razpravljala o problemu gospodarjenja in upravljanja z gozdovi ter ugotovila, da delavsko samoupravljanje v gozdarstvu nima tistih pravic in dolžnosti, kot jih ima v drugih gospodarskih panogah. Vse te ugotovitve pa v praksi še ne pridejo dovolj do izraza. Gozdno-gospodarske organizacije še vedno nastopajo samo kot izvajalci določenih proizvodnih faz, ne pa kot upravljalci gozdov, v katerih naj bi gospodarili. S tem je organom delavskega samoupravljanja odvzet njihov bistveni pomen. V sedanjih razmerah delavski sveti gozdno-gospodarskih podjetij ne morejo v celoti odločati o razvoju svojih podjetij, niti o svojih družbenih planih ne, ker jim administrativni oziroma planski organi določajo obseg investicij, distribucijo asortimentov, prodajno ceno teh asortimentov itd.

Ne mislim s tem negirati izjemnega položaja gozdarstva glede proizvodnje ključnih asortimentov, s katerimi je gozdarstvo dolžno preskrbovati našo industrijo. To so potrebe našega gospodarstva in gozdarstvo jim mora zadostiti. Ne vidim pa nobenega opravičila za dejstvo, da gozdarstvo ni pri tem primerno stimulirano in da se presežek dela, ustvarjen pri proizvodnji gozdnih sortimentov, ne akumulira v gozdarstvu, temveč v drugih gospodarskih panogah. Delavsko samoupravljanje bo v gozdarstvu šele takrat dobilo pravo podlago, ko mu bo omogočena tista materialna osnova, ki bo zagotovila izboljševanje materialnih, delovnih in življenjskih pogojev gozdnih proizvajalcev. Ravno tako tudi ne bo možno doseči skladen razvoj gozdarstva in pa industrije; ki jo gozdarstvo preskrbuje s surovinami, dokler bomo dopuščali nizko akumulativnost gozdarskih podjetij in visoko akumulativnost v posameznih drugih panogah industrije, kjer je osnovna surovina gozdni asortiment. Če od gozdarstva zahtevamo, da strukturo svojih asortimentov prilagodi razvoju in potrebam industrije in se s tem odreče dela dohodkov, ki bi jih lahko pridobilo z izdelavo asortimentov, ki imajo na tržišču višjo ceno, in če je ta zahteva v interesu našega gospodarskega razvoja, je treba gozdarstvu pripoznati tisto mesto, ki mu kot proizvajalcu surovin za ključne industrijske panoge pripada

in mu omogočiti boljšo materialno osnovo, s tem pa boljši standard in višje osebne dohodke delavcem, zaposlenim v gozdarstvu.

Mislím, da je problem osebnih dohodkov v gozdarstvu izredno pereč problem. Osebni dohodki so zaradi nizke akumulativnosti gozdarstva pod republiškem povprečjem. V celjskem okraju so analize za leto 1960 pokazale, da znaša povprečni mesečni neto osebni dohodek v gozdarstvu 15 500 dinarjev, medtem ko znaša povprečje v vseh gospodarskih panogah 22 100 dinarjev, povprečni osebni dohodek v industriji pa 25 700 dinarjev. Zaradi nizkih osebnih dohodkov odhaja delovna sila iz gozdarstva v druge panoge gospodarstva, kjer so višji osebni dohodki, ugodnejši delovni pogoji in v glavnem urejene življenjske razmere. Sodoben način gospodarjenja z gozdovi zahteva stalno delovno silo, stalno delovno silo pa bo gozdarstvo pridobilo samo z zvišanjem osebnih dohodkov, z olajšanjem težkih delovnih pogojev in z urejanjem življenjskih razmer, to je z gradnjo delavskih stanovanj, kulturnih in izobraževalnih centrov, skratka, z vsemi tistimi pridobitvami, ki jih že v celoti ima delavec v razvitih industrijskih centrih.

Izboljšanje delovnih in življenjskih razmer gozdnega delavca bomo lahko dosegli z uvajanjem mehanizacije in s tem boljšo kvalifikacijsko strukturo delavcev, prav tako pa z nadaljnjim povečanjem produktivnosti dela in z izboljševanjem sistema nagrajevanja. Z vsemi temi ukrepi bomo nekoliko ublažili sedanje nesorazmerje med gozdnimi in industrijskimi proizvajalci. Vendar pa je osnovni pogoj za izboljšanje standarda gozdnega delavca materialna osnova in višja akumulativnost gozdarstva kot gospodarske panoge.

Vsi ugotavljamo nizko stopnjo mehanizacije v gozdarstvu, vendar moramo vedeti, da v preteklih letih gozdarstvo ni imelo finančnih sredstev, ki bi mu omogočila bistveno modernizacijo gozdne proizvodnje. Z minimalnimi sredstvi, ki jih je ustvarilo s svojimi lastnimi skladi, pa je moglo zadovoljiti le najnujnejše potrebe po investicijah, medtem ko na kakšno bistveno izboljšanje standarda proizvajalcev in organizacij gozdne proizvodnje ni bilo mogoče niti pomisliti.

Gozdarstvo v celjskem okraju, ki je srednje razvito gozdno področje, ni na primer moglo vse do danes začeti z gradnjo delavskih naselij in šele perspektivni plan za razdobje 1961 do 1965 predvideva nekaj sredstev v ta namen, seveda s pogojem, da bodo ta sredstva na razpolago šele takrat, ko bodo odpravljene vsi tisti vzroki, ki so do sedaj zavirali višjo akumulativnost gozdogospodarskih organizacij. Specifične razmere, v katerih živi in dela gozdni delavec onemogočajo njegovo vsestransko udejstvovanje na raznih področjih našega gospodarskega, političnega in kulturnega življenja, tako kot se udejavljajo delavci v razvitih industrijskih centrih. Gozdnega delavca je treba dvigniti iz njegove zaostalosti ter ga vključiti kot aktivnega in enakopravnega proizvajalca v našo socialistično skupnost, ta skupnost pa mu mora priznati in omogočiti vse tiste pravice, ki mu kot članu te skupnosti pripadajo.

Celotni perspektivni razvoj gozdarstva, kakor tudi izboljšanje delovnih in življenjskih razmer v gozdarstvu sloni torej na predpostavki, da bodo vsi ukrepi, ki naj bi odpravili dosedanje stanje in o katerih je bilo tudi že včeraj govora, resnično realizirani. Tu mislim predvsem na ukrepe, ki naj bi odpravili administrativno upravljanje ter v celoti uveljavili delavsko samoupravljanje v gozdarstvu ter ukrepe za sprostitev cen in vzpostavljanje realnih ekonomskih odnosov med gospodarskimi panogami.

Vzporedno z odstranjevanjem teh vzrokov, ki danes zavirajo splošen razvoj gozdarstva, pa bodo morala tudi gozdno-gospodarska podjetja vložiti vse sile za čim hitrejšo uveljavljanje naprednega sistema razdeljevanja osebnih dohodkov ter za dvig storilnosti povsod, kjer so še določene rezerve.

Pod temi pogoji, smatram, bo mogoče v celoti realizirati perspektivni plan razvoja gozdarstva.

Predsednik Lojze Očep ek: Besedo ima ljudski poslanec Jože Ulčar.

Jože Ulčar: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Mislim, da je treba poudariti, da je ena osnovnih karakteristik predloženega programa petletnega razvoja gospodarstva v naši republiki pogum, s katerim si zastavljamo naloge za prihodnje petletno obdobje. Lahko pa rečemo, da tak optimizem opravičuje preteklo obdobje, ko smo petletni načrt uresničili v štirih letih. Kljub temu pa bodo potrebni veliki napor in spretni organizacijski prijemi, da bomo v celoti izvršili postavljene naloge. Tudi v tem programu razvoja gospodarstva so naloge industrije med najvažnejšimi, vendar bo treba, glede na stanje naše industrije, predvsem težke, delno pa tudi strojne, in glede na njeno dotrajanost, v prihodnje zelo hitro pričeti z raznimi rekonstrukcijami, zamenjavami itd., da bomo sposobni izvesti zastavljene naloge. V tem letu sproščena amortizacija bo sicer olajšala stanje, toda če hočemo zastarele objekte kolikor toliko obnoviti, bodo potrebna večja sredstva. Posebno dotrajani so v industriji nekateri metalurški obrati v naših železarnah. V teh obratih, lahko rečem, imamo stroje, ki so stari tudi več kot sto let. Razumljivo je, da če hočemo v prihodnje uspevati na svetovnem trgu z našimi cenami, s takimi stroji ne bomo enakovredni tujim podjetjem, ki imajo moderne naprave; tudi ta razlog brez dvoma terja, da nekaj ukrenemo.

Predvidene rekonstrukcije v naših železarnah temelje na določenih pogojih in sicer, da se amortizacijska stopnja zviša od sedanjih 3,3 % na 5,5 %, za kar bo brez dvoma potrebna izdatna pomoč Izvršnega sveta, in da se postopoma sprošča blokirana amortizacija. Samo na ta način bo mogoče doseči povečano količino jekla, predvideno v petletnem programu. Zastaviti pa bomo morali vse sile, da bomo postavljene naloge izpolnili. Jasno je, da ni niti v našem interesu, še manj pa v interesu predelovalne industrije, da bi se proizvodnja tega tako deficitarnega jekla zmanjšala. Zato še enkrat apeliram na Izvršni svet; naj nas v naši akciji za dosego večje stopnje in pri odpravljanju težav, ki bodo nastale v zvezi z rekonstrukcijami, izdatno podpre.

Tovariši ljudski poslanci! Ob tej priložnosti omenjam še problem obratnih sredstev, ki so ga danes v tem zboru že enkrat načeli in ki je posebno v drugi polovici leta 1960 postal skoro neznos. Mislim, da mi ni treba navajati podrobnosti, povedal bom samo, da so podjetja kranjskega okraja imela zunaj okraja za okoli 15 milijard dolžnikov in da se je čas za izplačila zavlekel tudi do 180 dni itd. Vzporedno s tem je treba še upoštevati, da ima danes že vsako večje, pa celo tudi manjše podjetje, posebnega referenta, ki se ukvarja samo s tožbami in da so znašale takse v Ljudski republiki Sloveniji za te tožbe okrog pol milijarde dinarjev. Če vse to upoštevamo in še stroške, ki nastajajo v zvezi s tem, vidimo, da smo na ta način zapravili precejšnjo vsoto, pri čemer ti stroški dodatno obremenjujejo naše proizvode in seveda gredo na račun potrošnika. Zato smatram, da je skrajni čas, da na kakršenkoli način presekamo ta gordijski voz in da začnemo z normalnim poslovanjem.

S predloženim programom petletnega razvoja gospodarstva se strinjam in bom zanj glasoval.

Predsednik Lojze Ocepek: Besedo ima ljudski poslanec Slavko Kobal.

Slavko Kobal: Tovariši ljudski poslanci! Predlog programa perspektivnega razvoja na področju blagovnega prometa zelo realno odkriva vrsto dosedanjih slabosti, s katerimi smo se srečavali v tej pomembni panogi gospodarstva. Hkrati navaja ukrepe za izboljšanje, ki jih bomo morali izvesti v prihodnjih petih letih, da bomo vsestransko zadovoljili potrebe potrošnikov. Nedvomno terjata nadaljnje naraščanje naše proizvodnje in dohodkov prebivalstva še večjo družbeno skrb za razširitev trgovskih kapacitet in modernizacijo trgovskih podjetij. Skratka skrbeti bomo morali za to, da se bo močnejše okrepila materialno-tehnična osnova trgovine.

Zato je potrebno, da bi sredstva, ki dotekajo v trgovino iz naslova najemnin za lokale v večjem obsegu uporabljali predvsem za razvoj trgovine, ker namreč sedaj v praksi ugotavljamo, da gre mnogo teh sredstev za urejanje stanovanj v stavbah s trgovinami, kar vsekakor ni niti pravilno niti ekonomsko.

Da bi skladno s smernicami perspektivnega programa dosegli v tej gospodarski panogi čim boljše uspehe, predvsem take, ki bodo služili koristim širokih slojev potrošnikov, je umestno, da pri izvajanju perspektivnega programa zlasti poudarimo organizacijo takšnih oblik blagovnega prometa, ki dajejo največ jamstva, da bodo tudi vsebinsko ustrezale našemu družbeno-političnemu konceptu o vlogi in smotrih blagovnega prometa tako v sedanjih, kot v prihodnjih ekonomskih razmerah.

Pri tem mislim zlasti na zelo različno pot potrošnih dobrin od proizvajalca do konzumenta. V nekaterih primerih je ta pot daljša, ponekod pa tudi krajša. Skrajšati to pot oziroma se kar najbolj potruditi, da se izločijo nepotrebni posredniki, s čimer se zmanjšajo tudi stroški, mora postati ena izmed osnovnih nalog naše trgovine. To pomeni hkrati sistematično delovati za neposredno povezovanje trgovine na malo s proizvodnimi podjetji, in kjerkoli so dani objektivni pogoji, izločevati trgovino na debelo. Da bi se lahko to doseglo, bo treba bolj kot doslej krepiti močna detajlistična podjetja, ki bodo lahko nastopala na vsem jugoslovanskem tržišču in sklepala obsežnejše dobavne pogodbe. Zavedati se moramo, da so stroški trgovine in še posebej njihov vpliv na cene neločljivo povezani in odvisni od poti, ki jo opravi potrošno blago, predno pride do konzumenta. Skrajšati to pot, pomeni obenem poceniti blago in prispevati k stabilizaciji našega gospodarstva.

Ugotoviti moramo, da bi lahko pri tem že doslej storili več. Analitični podatki o gibanju blagovnega prometa v posameznih komunah to zgovorno potrjujejo. Trgovina na malo je le v redkih primerih nabavila več kot 25 % vrednosti obstoječih blagovnih zalog neposredno v proizvodnih podjetjih. Več kot tri četrtine vrednosti vseh zalog je detajlistična trgovina v preteklem letu nabavila v grosističnih trgovskih podjetjih. Če upoštevamo pri tem dejstvo, da razlika v ceni grosističnih podjetij nenehoma narašča, postajajo prednosti neposrednih nabav blaga še bolj očitne, ker so stroški takega trgovanja nižji, kar se pozitivno odraža tudi pri oblikovanju maloprodajnih cen.

S tem seveda še ne moremo in tudi ne smemo odrekati upravičenosti obstoja grosistične trgovine, ki je še vedno potrebna zaradi velikega števila

raznih detajlističnih podjetij, katerih organski sestav še ne dopušča neposrednega povezovanja s proizvodnimi podjetji. Tu gre predvsem za manjša podjetja in manjše samostojne trgovine, ki ne bi bile sposobne kupovati blago neposredno od proizvajalcev, ker bi bili sicer njihovi nabavni stroški morda celo nižji od grosističnim podjetjem priznanega rabata ali popusta oziroma marže.

Da bi v tem dosegli čimprej vidnejše uspehe, ki jih bodo najugodnejše občutili potrošniki, bi bilo potrebno, vsaj ponekod, doseči določeno preorientacijo v naši komunalni politiki, ki pogostokrat vse preveč favorizira ustanavljanje grosističnih podjetij, ne glede na to ali so taka podjetja ekonomsko upravičena ali ne. Iz nekaterih podatkov, ki so nam na razpolago za prvo polovico preteklega leta, lahko povzamemo, da se taka politika uveljavlja celo v posameznih bančnih zavodih, ki tudi glede dodeljevanja obratnih sredstev kaj radi dajejo prednosti grosistični trgovini, neredko celo na škodo detajlistične trgovine, kar je zaviralo njen hitrejši razvoj. Velik del grosističnih podjetij prav zaradi tega skoraj ni čutil pomanjkanja obratnih sredstev, ki je bilo v detajlistični trgovini vsa zadnja leta izredno pereče.

Tako se je v prvih štirih mesecih preteklega leta povečal obseg obratnih sredstev v trgovini skupaj za 9,7 milijard dinarjev. Če upoštevamo pri tem, da je znašala vrednost angažiranih kreditov detajlističnih podjetij na področju LRS dne 31. decembra 1959. leta 22,704 milijarde, dne 30. aprila 1960 pa 24,047 milijarde, se je volumen kreditov povečal le za 5,7%. Pri tem pa se je volumen dodeljenih obratnih sredstev v grosistični trgovini v istem obdobju povečal za 19,4%. Ker je s tem ugotovljeno, da so se krediti v grosistični trgovini bolj povečali kot blagovne zaloge, — pri detajlistični trgovini je to prav nasprotno — postaja še bolj očitno, da se s prioritetenim obravnavanjem kreditnih problemov v grosističnih podjetjih hote ali nehote zavira ekonomska samostojnost detajlistične trgovine, ki se je morala zaradi konstantnega pomanjkanja obratnih sredstev poslovno še bolj vezati na grosistično trgovino kot bi to storila ob ugodnejših pogojih.

Smatram, da imajo prav zaradi take situacije na področju blagovnega prometa, še prav poseben pomen jasne in vzpodbudne smernice perspektivnega plana, zlasti pa ugotovitev, da se bo moral vedno bolj uveljavljati neposredni stik med proizvodnjo in potrošnjo, ki skrajšuje pot blaga in da se morajo bolj kot doslej uveljaviti močna detajlistična podjetja, ki bodo lahko izrabila velike ugodnosti neposrednih nakupov pri proizvajalcih.

Menim, da bomo z doslednim uveljavljanjem teh načel prispevali ne samo k zunanji, temveč tudi k vsebinski preobrazbi naše trgovine, ki bo v prid predvsem koristim širokega sloja potrošnikov.

Predsednik Lojze Ocepek: Besedo ima ljudski poslanec Stane Rebernik.

Stane Rebernik: Po programu perspektivnega razvoja naše republike v letih 1961 do 1965 so med drugim tudi za kmetijstvo nakazane smernice, kako naj se razvija ta gospodarska panoga, ki sicer ne predstavlja najvažnejšega faktorja v razvoju gospodarstva naše republike.

Menim, da so v poglavju, v katerem se obravnava kmetijstvo, smernice pravilno nakazane in upoštevajo tako perspektivni plan razvoja gospodarstva

FLRJ, kakor tudi razmere naše republike in so odraz dejanskega stanja, pa tudi poznavanja možnosti na terenu samem.

Smatram, da program pravilno ugotavlja, da moderno kmetijsko proizvodnjo lahko razvijamo le v obliki obsežne socialistične proizvodnje, ki temelji na sodobnih proizvodjalnih sredstvih ter da na malih in razdrobljenih parcelah ni mogoče niti ekonomsko niti racionalno organizirati kmetijske proizvodnje.

Prav zato menim, da je združevanje kmetijskih zemljišč, ki je predpogoj za uporabo sodobne agrotehnike, osrednje vprašanje razvoja socialističnih odnosov in družbene proizvodnje v kmetijstvu, ki pomeni in predstavlja naj-sodobnejšega proizvajalca tako za domači kakor tudi za tuji trg.

Nakazano povečanje zemljišč, ki jih bo upravljal družbeni sektor in ki bo doseglo ob koncu leta 1965 okoli 150 000 ha, menim, da bo mogoče realizirati oziroma tudi preseči, če bomo upoštevali vse objektivne in subjektivne pogoje in momente na terenu. Da bi se proces podružabljenja proizvodnje, predvsem pa podružabljenja kmetijskih zemljišč pospešil, pa menim, da bi bilo koristno, hkrati morda tudi že vnaprej reševati socialne probleme, ki ponekod že nastajajo oziroma bodo v prihodnje še pogostejši. Smatram, da bi bilo umestno take pojave proučevati in morda celo z zakonskimi predpisi iskati rešitve. Ti bi po mojem mnenju morali obsegati naslednje. Prvič, s predpisi naj bi onemogočili nadaljnje drobljenje zemljiške posesti, predvsem pa, da bi to posest delili med polproletarce. Drugič, potrebno bi bilo najti zakonsko rešitev za preživnine za tiste kmetijske proizvajalce, ki zaradi starosti ne morejo obdelovati zemljišča, niti jih ni mogoče vključiti v delovni proces oziroma jih zaposliti, bili bi pa pripravljene za preživnino, ki bi bila primerna in dostojna za delavca v naši družbi, izročiti ta zemljišča skladu splošnega ljudskega premoženja. Menim, da bi bilo to mogoče rešiti z dopolnitvijo zakona o kmetijskem zavarovanju z dopolnilnim prispevkom samih kmetijskih proizvajalcev in prispevkom kmetijskih organizacij, ki so prevzele zemljišče.

Ta dva moja predloga vsebuje sicer nekaj administrativnih ukrepov, prepričan pa sem, da bi jih kmetijski proizvajalci ugodno sprejeli, saj bi jim zagotovili to, kar jim renta z zakupom zemljišč sedaj ne more v celoti dati, kar pa je sedaj na terenu eden izmed vzrokov, da proces podružabljanja ni hitrejši, po drugi strani pa bi odpadla potreba odkupovati zemljišča.

Predsednik Lojze Očep ek: Besedo ima ljudski poslanec Anton Pirc.

Anton Pirc: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ker je že dose-danja razprava bila zelo obširna, bom skušal svojo razpravo čimbolj skrajšati.

Predlog perspektivnega programa, ki nam je predložen, v načelu sprejemam, vendar bi želel dati nekatere pripombe, ki se porajajo v našem okolju, ki pa imajo verjetno tudi širše obeležje.

Perspektivni program predvideva, da bo do konca 1965. leta 17,5 % obde-lovalne zemlje v družbenem sektorju. Upoštevač sedanji položaj v našem okraju, predvideva tudi naš predlog perspektivnega plana podružabljanje zem-ljišč v skladu z republiškim planom. Razporeženje individualnih kmetijskih proizvajalcev za dajanje zemlje v zakup za daljše obdobje, za 10 do 30 let, je iz leta v leto večje, prav tako tudi za prodajo zemljišč. To nam dokazuje dejstvo, da smo v letu 1960 z raznimi oblikami zakupa in odkupa povečali zemljišča družbenega sektorja za 900 ha. Glede na to, da perspektivni družbeni plan predvideva še hitrejšo rast industrijske proizvodnje in gradnjo novih

industrijskih kapacitet, imajo kmetijske organizacije vedno večje in odgovornejše naloge pri podružabljanju kmetijskih površin in povečevanju kmetijske proizvodnje. Zato perspektivni plan zelo realno ocenjuje, da se bo kmetijska proizvodnja v družbenem sektorju povečala za toliko, da bo v letu 1966 dala skupaj s socialistično kooperacijo 78 % tržnih presežkov. S podružabljenjem privatnih zemljišč pa nastajajo določeni družbeno-ekonomski problemi. Naš namen namreč ne bomo dosegli s podružabljenjem zemljišč, če ne bomo na teh zemljiščih obenem tudi povečali in modernizirali kmetijske proizvodnje. Ta problem že deloma obstaja na sedanjih družbenih posestvih in združnih ekonomijah, saj imajo le-te še precejšnje neizkoriščene možnosti, ki se seveda s prevzemanjem novih zemljišč iz dneva v dan povečujejo.

Struktura investicij, ki je predvidena po družbenem planu, dejansko ustreza potrebam in težnjam za napredek v živinoreji in mehanizaciji. Podobno razmerje upošteva tudi predlog našega perspektivnega plana. Če pa primerjam razpoložljiva lokalna investicijska sredstva s hitrostjo podružabljanja zemljišč in gradnjo novih družbenih obratov oziroma s povečanjem sedanjih, se mi dozdeva, da razpoložljiva sredstva, upoštevajoč dosedaj znane instrumente, ne bodo zadostovala. Pričakujemo pa, da bo s spremembo tržnih pogojev, z večanjem delovne storilnosti in zniževanjem proizvodnih stroškov ob doslednem uvajanju nagrajevanja po ekonomskih enotah, akumulativnost v kmetijstvu znatno povečana.

Z vidika povečanja skladov pri kmetijskih organizacijah smo obravnavali tudi združevanje kmetijskih zadrug. Pri tem naš ni vodila misel »ena občina — ena zadruga«, pač pa prizadevanje, ustvariti zaokrožene ekonomske celote, organsko povezane z določeno proizvodnjo. Glede investicijskih sredstev gospodarskih organizacij, smatram, da je potrebno poudariti, da bi morali ljudski odbori pri določanju investicijskih sredstev za kmetijstvo upoštevati vsaj takšno razmerje, kot je predvideno v republiškem perspektivnem programu. Izkušnje iz preteklih let nam kažejo, da ljudski odbori pri sprejemanju družbenih planov sicer upoštevajo ta načela, končna realizacija pa je vedno v škodo kmetijskih investicijskih naložb.

Če hočemo, da bosta podružabljenje zemljišč in socialistična kooperacija napredovali tako kot predvideva republiški perspektivni program, bo potrebno vsa razpoložljiva lokalna sredstva, namenjena za kmetijstvo, načrtno in smotrno povezovati z udeležbo pričakovanih republiških in zveznih sredstev.

Predsednik Lojze Ocepek: Lista govornikov je izčrpana. Želi morda še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za program perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta, kot je predložen, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog programa perspektivnega razvoja v našem zboru soglasno sprejet.

Dajem na glasovanje predlog resolucije o tem programu. Kdor je za predloženo resolucijo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi predlog resolucije o programu perspektivnega razvoja v Zboru proizvajalcev sprejet.

Ker o programu in resoluciji razpravlja tudi Republiški zbor, bo treba ugotoviti, ali sta bila sprejeta v enakem besedilu kot v našem zboru.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu družbenega plana LR Slovenije za leto 1961.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Knez prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec inž. Jože Drnovšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Glede na včerajšnji sklep našega zbora, da bomo obrazložitev k tej točki dnevnega reda poslušali na skupni seji obeh zborov, prekinjam sejo in vas vabim, da se udeležite skupne seje, ki se bo pričela takoj.

(Seja je bila prekinjena ob 11. uri in se je nadaljevala ob 15.50 uri.)

Predsednik Lojze Očepek: Nadaljujemo sejo. Obrazložitev k predlogu družbenega plana smo že slišali na skupni seji, zato prehajamo na obravnavo. Kdo želi besedo?

Bojan Leskovar: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci. Predlog družbenega plana naše republike za leto 1961 predvideva v XV. poglavju izredno hiter razvoj proizvodnje in storitev na področju obrti.

Proizvodnja in storitve v obrti naj bi v letu 1961 narasle za 16% v družbenem sektorju, oziroma za 13% v skupni obrtniški dejavnosti, kar je znatno več, kot smo to predvidevali v družbenem planu za leto 1960. Tak hiter razvoj in povečan obseg proizvodnje ter storitev na tem področju gospodarstva je brez dvoma nujno odvisen oziroma pogojen od investicijskih naložb in od izvajanja določenih ukrepov, na katere opozarja družbeni plan.

Dosedanje zaostajanje te panoge gospodarstva pri zadovoljevanju potreb zlasti uslužnostnega značaja nujno terja, da vložimo vse sile, da dosežemo predvideno povečanje proizvodnih storitev, da odstranimo vrzel, ki resno moti normalno oskrbo prebivalstva in s tem zavira nadaljnji razvoj družbenega standarda.

Da bomo to dosegli je predvsem naloga komun, ki morajo uvideti potrebo po nadaljnjem razvoju obrtništva in skupno s pristojnimi zbornicami in podjetji skrbeti za hitro povečevanje kapacitet. Investicijska vlaganja v to panogo gospodarstva pa so zlasti sprejemljiva za tiste komune, ki so zaenkrat še gospodarsko šibke oziroma manj razvite, razumljivo pa je, da so seveda potrebne tudi za razvite komune, kjer se nerazvitost oziroma zaostajanje te panoge zlasti močno odraža. S sprejemljivostjo investiranja v obrt v manj razvitih komunah, mislim predvsem na možnosti, ki tu obstajajo in ki so ostale doslej še neizkoriščene predvsem v teh komunah. Znano je, da so investicije v obrt, mislim predvsem v proizvodno obrt, rentabilne in družbeno ekonomsko upravičene, zahtevajo namreč manjše naložbe in zagotavljajo družbeno koristnost v najkrajšem času.

Razen navedene prednosti pa nam tako investiranje omogoča tudi ustanavljanje obrtnih obratov v krajih, ki so sedaj zaostali, imajo pa pogoje za razvoj take dejavnosti. Take investicije niso vezane z nekimi večjimi naložbami v objekte, kjer se delo opravlja niti v objekte družbenega standarda. Ti obrtni

obrati pa se tudi izredno hitro prilagodijo potrebam tržišča in lahko svojo proizvodnjo hitro preusmerijo na take artikle, ki so na tržišču najbolj iskani.

Vlaganje sredstev v obrtne delavnice nam torej omogoča hitro obračanje sredstev ter ustanavljanje obrtnih delavnic tam, kjer nimamo možnosti za ustanovitev večjih podjetij, in hitro naraščanje dohodkov komune. Iz vsega tega pa izhaja, da je to področje, ki ga doslej še nismo izkoristili in ki ga ne kaže zapostavljati. Povsem razumljivo pa je, da pri razvijanju obrtnega omrežja ne smemo iti do skrajnosti, to se pravi ne smemo iti zgolj na proizvodno obrt in videti le korist v povečanem dohodku komune, niti ne smemo po vsej sili ustanovljati obratov brez podrobno izdelanih analiz, pa tudi ne obratov, ki bi prevzemali od industrijskih podjetij izdelavo posameznih proizvodov in jih izdelovali bolj primitivno, brez mehanizacije, itd. Enako skrb kot proizvodni obrti, ali pa še celo večjo, bo potrebno posvetiti storitveni obrti, ki mora našemu državljanu nuditi storitve, ki so mu ob današnjem razvoju nujno potrebne.

Pri ustanavljanju obrtnih delavnic pa bodo v bodoče morale nuditi komunam več pomoči tudi obrtne zbornice, prav tako pa bodo morali občinski zbori proizvajalcev in pristojni organi posvetiti večjo pozornost tem organizacijam.

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Dovolite, da navedem nekaj podatkov s področja obrti v eni izmed komun na območju okraja Celje. Ti podatki bodo pokazali, kako se je razvijala obrt v tej komuni in kakšni so bili uspehi naložb v to panogo gospodarstva.

Leta 1956 je na področju družbene obrtne dejavnosti v tej komuni znašal družbeni bruto produkt okoli 74 milijonov din, narodni dohodek pa okoli 19 milijonov din. Družbeni plan 1957—1961 je predvideval ob zaključku obdobja, to je leta 1961, na področju obrti družbeni bruto proizvod 155 milijonov din, indeks 60/56 je znašal 200, narodni dohodek pa okoli 40 milijonov din, indeks 60/56 je znašal 205. Realizacija družbenega bruto proizvoda in narodnega dohodka pa je bila leta 1960, to je leto dni pred rokom naslednja: Družbeni bruto proizvod 415 milijonov din; indeks 60/56 je 563, narodni dohodek pa 162 milijonov din, indeks 60/56 je 865.

Z drugimi besedami povedano, v pičlih štirih letih se je na področju družbene obrtne dejavnosti povečal družbeni proizvod za skoraj šestkrat in narodni dohodek za skoraj devetkrat.

Družbena obrtna dejavnost je na področju te komune v letu 1960 ustvarila toliko narodnega dohodka kot ves preostali družbeni sektor brez industrije, to je kot kmetijstvo, trgovina, gostinstvo, gradbeništvo in komunala skupaj.

Če si še nekoliko ogledamo investicijske naložbe v to obrtno dejavnost, lahko ugotovimo, da so bile investicije v prvih letih, to je 1957, 1958 in 1959 minimalne, saj so na leto znašale le okoli 7 milijonov dinarjev. Temeljita sprememba pri investiranju v obrtno dejavnost je nastala v letu 1960, ko so se v skladu s smernicami družbenega plana za leto 1960 uporabila za investicije tista sredstva, ki so jih obrtne organizacije vplačale v družbene sklade, poleg tega pa tudi družbena sredstva obrtnih organizacij na področju komune. Leta 1960 so investicije v obrtno dejavnost dosegle okoli 59 milijonov dinarjev ali skoraj trikrat več kot skupne investicije v letu 1957, 1958 in 1959. Povprečno na leto vložena sredstva pa so se gibala v višini okoli 20 milijonov dinarjev.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da se je obrtniška dejavnost te občine v pičlih štirih letih močno razvila in je s tem ta dejavnost, ki je bila pred

štirimi leti komaj omembe vredna, postala pomembna in upoštevanja vredna panoga gospodarstva, ki ima še vso perspektivo za nadaljnji razvoj.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Z navedenim primerom sem hotel konkretizirati uvodne ugotovitve ter opozoriti na to področje našega gospodarstva, ki je nekoliko redkeje predmet razprav, je pa prav tako pomembno in zasluži vso pozornost.

Predsednik Lojze Ocep ek: Besedo ima ljudski poslanec Elica Dolenc.

Elica Dolenc: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Družbeni plan, ki ga sprejema skupščina na današnjem zasedanju, daje komunam in zbornicam osnovo za hiter in uspešen razvoj gostinske gospodarske dejavnosti. Menim, da je potrebno na tem forumu zlasti poudariti dva problema, ki v mariborskem okraju še posebej izstopata, in to šolanje višjih strokovnih, vodilnih in komercialnih kadrov za gostinstvo ter vprašanje investicij.

Občutno pomanjkanje strokovnega kadra v gostinstvu glede na stalno naraščanje tujskega prometa ter potreba po nadaljnjem izpopolnjevanju v gostanstvu zaposlenih ljudi, kakor tudi potreba po šolanju kadra za vodilna delovna mesta v gostinski gospodarski panogi, narekuje, da vsi pristojni gospodarski i politični forumi začno obravnavati, kako in na kakšen način čimprej usposobiti potrebno število kadrov za to gospodarsko dejavnost.

Problem šolanja polkvalificiranih, kvalificiranih in visokokvalificiranih kadrov se več ali manj že uspešno rešuje. K temu sta pripomogla predvsem resolucija Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov in resolucija Ljudske skupščine LRS o nadaljnjem razvoju turizma, gostinstva in družbene prehrane. Sistem šolanja kadrov v gostinskih poklicih se je z letošnjim letom bistveno spremenil. Od prejšnjih treh let obveznega šolanja za kvalificiranega delavca, se je čas skrajšal na dve leti s tem, da se da več poudarka izobraževanju na samem delovnem mestu. Za pridobitev višje strokovne izobrazbe in dopolnilne izobrazbe so bili pri okrajnih gostinskih zbornicah ustanovljeni centri za strokovno izobraževanje gostinskih delavcev.

Takšen nov način izobraževanja gostinskega kadra ima vsekakor mnoge prednosti, saj bo potreba po kvalitetno dobrih kadrih za delovna mesta kvalificiranih in visoko kvalificiranih gostinskih delavcev vsaj delno omiljena.

Težje pa je vprašanje kadrov za vodilna delovna mesta v gostinstvu. Dosedanje izkušnje so pokazale, da so za vodilna delovna mesta potrebni politično-ekonomsko bolj razgledani kadri. Prav ti kadri naj bi se usposobili s pospešenim specialnim študijem kandidatov na višjih šolah, na oddelkih za turizem in gostinstvo, s tem, da bi se sprejemali v te šole le kadri s primerno poprejšnjo ekonomsko izobrazbo in poslovno prakso, ki so danes že zaposleni v gostinstvu ali tudi zunaj gostinstva.

Izbira kadra pa ne more biti stvar samo gostinskih gospodarskih organizacij, temveč je potrebno zagotoviti tudi pomoč političnih forumov in občinskih ljudskih odborov. S takim načinom šolanja in izbiranja kadra bi vsekakor okrepili kvalifikacijski sestav vodilnega kadra v gostinstvu. Samo v mariborskem okraju primanjkuje za vodilna delovna mesta 37 ljudi, ki bi morali imeti višjo strokovno izobrazbo. Na delovnih mestih, kjer se zahteva višja strokovna izobrazba, imamo v okraju le tri ljudi z dokončano hotelsko šolo, dva z ekonomsko srednjo šolo in pet visokokvalificiranih delavcev, vsi drugi pa so kvalificirani delavci s pomanjkljivim ekonomskim znanjem. Menim, da ni nič

boljše stanje v drugih okrajih in da bomo prav zaradi pospešenega razvoja turizma in vedno boljših življenjskih pogojev naših delovnih ljudi, ki iščejo v gostinstvu kvalitetnih uslug, morali pričeti z vso resnostjo reševati problem vodstvenega, ekonomsko in politično razgledanega ter sposobnega kadra za gostinsko gospodarsko panogo.

Drug pomemben problem v gostinstvu so investicije. Po programu, ki pa še ni dokončen, je predvideno, da bo v to panogo na področju mariborskega okraja vloženo v letih 1961—1965 nekaj več kot tri milijarde dinarjev investicijskih sredstev. Če primerjamo ta sredstva z investicijami, ki so bile v tej panogi realizirane v letu 1957—1961, — po planu 1,1 milijarde, realizirano pa 658 348 000 — potem vidimo, da daje skupnost vedno večja sredstva tudi za razvoj turizma in gostinstva. Iz osnutkov programov, ki so jih napravili za razvoj gostinstva posamezni občinski ljudski odbori, pa izhaja, da ta ugotovitev ne velja za vse ljudske odbore, kajti nekateri osnutki še vedno ne upoštevajo dovolj potreb gostinstva, ki so v mariborskem okraju glede na obsežna in industrijsko močno razvita območja še posebno pereče.

Predvsem je treba povečati prenočitvene kapacitete v Mariboru, Ptujju in na mariborskem delu Pohorja. Za povečanje prenočitvenih kapacitet v Mariboru je bil v preteklem letu odobren zvezni in republiški kredit, ki bo omogočil gradnjo novega hotela. Analiza virov investicijskih vlaganj pa kaže, da so gospodarske organizacije vložile v investicije le 36,2 % lastnih sredstev, ostalo pa so krediti. Okrajni investicijski sklad je udeležen s 27,1 %, občinski investicijski skladi s 25,3 %, republiški investicijski sklad s 5,1 %, sredstva iz splošnega investicijskega sklada pa znašajo 5,5 % od celotne vsote. Lastna sredstva, ki jih gostinstvo vlaga v investicije sicer iz leta v leto rastejo in znašajo v 1957. letu 30 milijonov, v 1958. letu 45 milijonov, v 1959. letu 59 milijonov in v 1960. letu 104 milijone. Vendar, če gledamo absolutne zneske, je višina teh zneskov za celotno panogo premajhna. Tudi udeležba lastnih sredstev — 36,2 % — v virih financiranja pove, da odplačujejo gostinske gospodarske organizacije precejšnje anuitete, ki pomenijo za nekatere gospodarske organizacije precejšnje breme. Tako stanje pa terjaja, da si ta gospodarska panoga z ekonomskimi cenami zagotovi večja sredstva, potrebna za obnavljanje osnovnih sredstev in razširitev kapacitet.

Na splošno je potrebno ugotoviti, da bo moralo v perspektivi po eni strani gostinstvo samo skrbeti za ustvarjanje večjih sredstev za investicijsko dejavnost kakor doslej, po drugi strani pa bodo morale komune povečati skrb za gradnjo, ureditev in modernizacijo gostinskih obratov in najti za to potrebna sredstva in to iz dveh vidikov. Prvič, zaradi domačega delovnega človeka, ki mu pomeni gostinstvo del standarda, in drugič, zaradi vedno bolj razvijajočega se domačega in inozemskega turizma, ki je včasih zelo zahteven, a za našo skupnost koristen, ker pomeni za nas dotok deviz pridobljenih na najlažji način. Zato bo potrebno v krajih z maloobmejnim prometom in v celotnem okraju urediti tako omrežje gostinskih obratov, ki bo ustrezalo povečanemu turističnemu prometu s sosedno državo.

Predsednik Lojze Očeppek: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Jože Ulčar.

Jože Ulčar: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Izjava direktorja Zavoda za planiranje tovariša Mirka Jamarja na skupni seji, da so lansko

leto življenjski stroški naraščali hitreje kot realni zaslužki in da je v industriji nivo realnih plač oziroma realnih osebnih dohodkov delno nižji, me je privedla do tega, da bom spregovoril par besed o tem.

Letošnje leto bo prineslo že napovedane kardinalne spremembe v našem deviznem sistemu, kakor tudi v sistemu maksimiranih cen. Sproščanje cen bo pri založenosti našega trga verjetno povzročilo večje motnje oziroma večja povišanja cen nekaterih artiklov in to bo spet negativno vplivalo na naše realne plače. Tovariš s Pomurja, ki je včeraj razpravljajl o kmetijstvu in o kmetijskih cenah, je povedal med drugim tudi to, da je pri dveh podjetjih za en in isti proizvod ugotovil ceno, ki je bila pri enem podjetju tudi za 100 % večja kot pri drugem podjetju. Postavlja se vprašanje, na kakšen način naj družba zagotovi, da bomo imeli realne cene, da bomo lahko ugotovili družbeno potrebno delo za posamezne artikle, ker so verjetno pri nas tudi podjetja, ki bi hotela s povišanjem cen zajemati večjo akumulacijo; to bo privedlo na tržišču do nezdruvavih odnosov in, kot sem že rekel, tudi do znižanja realne plače.

Zato smatram, da smo prav mi proizvajalci dolžni, da te pojave pozorno zasledujemo in da z naraščanjem produktivnosti zagotovimo tudi naraščanje realnih zaslužkov naših delavcev. Predlagal bi, tovariš predsednik, da bi morda po prvem četrtletju naredili analizo, kako te stvari stoje in proučili vprašanje cen in vprašanje zaslužkov.

Predsednik Lojz e O c e p e k : Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, moramo po določbi 92. členu poslovnika Zbora proizvajalcev o predlogu družbenega plana razpravljati in glasovati po posameznih poglavjih.

Prehajamo na I. del »Splošni pregled gospodarskega razvoja v letu 1961«, in sicer I. poglavje »Osnovne naloge družbenega plana za leto 1961«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme I. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je I. poglavje družbenega plana v Zboru proizvajalcev soglasno sprejeto.

Prehajamo na II. poglavje, to je »Družbeni proizvod in narodni dohodek«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme II. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je II. poglavje družbenega plana sprejeto.

Prehajamo na III. poglavje, to je »Investicije«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme III. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je III. poglavje družbenega plana sprejeto.

Prehajamo na IV. poglavje, to je »Zaposlenost in produktivnost dela«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme IV. poglavje družbenega plana, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IV. poglavje družbenega plana sprejeto.

Prehajamo na V. poglavje »Osebna potrošnja in družbeni standard«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme V. poglavje družbenega

plana, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je V. poglavje družbenega plana sprejeto.

Prehajamo na VI. poglavje »Gospodarski odnosi z inozemstvom«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme VI. poglavje družbenega plana, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VI. poglavje sprejeto.

Prehajamo na drugi del »Razvoj po gospodarskih panogah«, in sicer na VII. poglavje »Industrija«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme VII. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VII. poglavje družbenega plana sprejeto.

Prehajamo na VIII. poglavje »Kmetijstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme VIII. poglavje »Kmetijstvo«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VIII. poglavje sprejeto.

Prehajamo na IX. poglavje »Gozdarstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme IX. poglavje sprejme, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IX. poglavje družbenega plana sprejeto.

Prehajamo na X. poglavje »Gradbeništvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme X. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je X. poglavje sprejeto.

Prehajamo na XI. poglavje »Promet«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XI. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XI. poglavje »Promet« sprejeto.

Prehajamo na XII. poglavje, to je »Trgovina«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XII. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XII. poglavje »Trgovina« sprejeto.

Prehajamo na XIII. poglavje »Turizem«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XIII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIII. poglavje sprejeto.

Prehajamo na XIV. poglavje »Gostinstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XIV. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo

proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIV. poglavje sprejeto.

Prehajamo na XV. poglavje »Obrt«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XV. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XV. poglavje sprejeto.

S tem je sprejet tudi drugi del družbenega plana za leto 1961.

Prehajamo na tretji del »Ekonomske ukrepi za izpolnitev družbenega plana LR Slovenije« in s tem na XVI. poglavje »Gozdni skladi«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XVI. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVI. poglavje sprejeto.

Prehajamo na XVII. poglavje »Cestni skladi«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XVII. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi XVII. poglavje sprejeto.

Prehajamo na XVIII. poglavje »Sklad Ljudske republike Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XVIII. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVIII. poglavje sprejeto.

Prehajamo na XIX. poglavje »Investicijski sklad LR Slovenije«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XIX. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIX. poglavje sprejeto.

Prehajamo na XX. poglavje »Določitev količin stoječega lesa za sečnjo v letu 1961«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XX. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XX. poglavje sprejeto.

Prehajamo na XXI. poglavje »Skladi zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XXI. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXI. poglavje sprejeto.

Prehajamo na XXII. poglavje »Končne določbe«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme XXII. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXII. poglavje sprejeto.

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog družbenega plana za leto 1961. Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Ivan Avsec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bojan Leskovar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prehajamo na razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov. Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o proračunu LR Slovenije za leto 1961.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Stane Rebernik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bojan Leskovar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog zakona je predstavnik Izvršnega sveta obrazložil na skupni seji, zato ga dajem v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Tudi o predlogu proračuna moramo po 92. členu Poslovnika Zbora proizvajalcev razpravljati in glasovati po delih oziroma razdelkih.

Prehajamo na prvi del »Skupni dohodki«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za prvi del, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del proračuna sprejet.

Prehajamo na tretji del »Dohodki državnih organov«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme tretji del proračuna dohodkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tretji del proračuna LR Slovenije za leto 1961 sprejet.

Prehajamo na četrti del »Ostali dohodki«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme četrti del, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je četrti del sprejet.

Prehajamo na šesti del »Prenešena sredstva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme šesti del, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je šesti del sprejet.

Prehajamo na izdatke republiškega proračuna, in sicer na 1. razdelek »Ljudska skupščina«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 1. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 1. razdelek »Ljudska skupščina« sprejet.

Prehajamo na 2. razdelek »Izvršni svet Ljudske skupščine LRS«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 2. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 2. razdelek sprejet.

Prehajamo na 3. razdelek »Državni sekretariat za notranje zadeve«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 3. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 3. razdelek sprejet.

Prehajamo na 4. razdelek »Državni sekretariat za pravosodno upravo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 4. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 4. razdelek sprejet.

Prehajamo na 5. razdelek »Državni sekretariat za finance«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 5. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 5. razdelek sprejet.

Prehajamo na 6. razdelek »Državni sekretariat za blagovni promet«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 6. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 6. razdelek sprejet.

Prehajamo na 7. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 7. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 7. razdelek sprejet.

Prehajamo na 8. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 8. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 8. razdelek sprejet.

Prehajamo na 9. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 9. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo glasovanja vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 9. razdelek sprejet.

Prehajamo na 10. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 10. razdelek, naj prosim dvigne roko.

(Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 10. razdelek sprejet.

Prehajamo na 11. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 11. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 11. razdelek sprejet.

Prehajamo na 12. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za promet«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 12. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 12. razdelek sprejet.

Prehajamo na 13. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za delo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 13. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 13. razdelek sprejet.

Prehajamo na 14. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 14. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 14. razdelek sprejet.

Prehajamo na 15. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za narodno obrambo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 15. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 15. razdelek sprejet.

Prehajamo na 16. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za informacije«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 16. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 16. razdelek sprejet.

Prehajamo na 17. razdelek »Uprava za ceste LRS«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 17. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 17. razdelek sprejet.

Prehajamo na 18. razdelek »Geodetska uprava«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 18. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 18. razdelek sprejet.

Prehajamo na 19. razdelek »Republiški sanitarni inšpektorat«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 19. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 19. razdelek sprejet.

Prehajamo na 20. razdelek »Zavod za gospodarsko planiranje«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 20. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 20. razdelek sprejet.

Prehajamo na 21. razdelek »Zavod LR Slovenije za statistiko«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 21. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 21. razdelek sprejet.

Prehajamo na 22. razdelek »Sekretariat Sveta za šolstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 22. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 22. razdelek sprejet.

Prehajamo na 23. razdelek »Sekretariat Sveta za kulturo in prosveto ter sveta za znanost«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 23. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 23. razdelek sprejet.

Prehajamo na 24. razdelek »Sekretariat Sveta za zdravstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 24. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 24. razdelek sprejet.

Prehajamo na 25. razdelek »Sekretariat Sveta za socialno varstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 25. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 25. razdelek sprejet.

Prehajamo na 26. razdelek »Hidrometereološki zavod«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 26. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 26. razdelek sprejet.

Prehajamo na 27. razdelek »Javno pravobranilstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 27. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 27. razdelek sprejet.

Prehajamo na 28. razdelek »Negospodarske investicije«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 28. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 28. razdelek sprejet.

Prehajamo na 29. razdelek »Investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 29. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci

dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 29. razdelek sprejet.

Prehajamo na 30. razdelek »Dotacije samostojnim zavodom«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 30. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 30. razdelek sprejet.

Prehajamo na 31. razdelek »Dotacije družbenim organizacijam in društvom«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 31. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 31. razdelek sprejet.

Prehajamo na 32. razdelek »Dotacija skladom«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 32. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 32. razdelek sprejet.

Prehajamo na 33. razdelek »Sredstva za plače«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 33. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 33. razdelek sprejet.

Prehajamo na 34. razdelek »Obveznosti iz posojil in garancij«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 34. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi 34. razdelek sprejet.

Prehajamo na 35. razdelek »Proračunska rezerva«. Kdo želi besedo. (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme 35. razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 35. razdelek sprejet.

S tem ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel republiški proračun za leto 1961.

Razpravljati in glasovati moramo še o predlogu zakona o proračunu LR Slovenije za leto 1961. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme predlog zakona o proračunu LR Slovenije za leto 1961, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog zakona o proračunu LR Slovenije za leto 1961.

Po določbah zakona o proračunu in finansiranju samostojnih zavodov, moramo obravnavati in sklepati tudi o finančnem načrtu Cestnega sklada LRS za leto 1961, ker ta sklad nima organa družbenega upravljanja. Kdo želi besedo v zvezi s cestnim skladom? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme finančni načrt cestnega sklada za leto 1961, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel finančni načrt Cestnega sklada LRS za leto 1961.

Ker predlog zakona o proračunu LRS in republiški proračun za leto 1961 ter finančni načrt Cestnega sklada LRS za leto 1961 obravnava tudi Republiški zbor, moramo ugotoviti, ali je te predloge sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Jerman prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Janko Lukan prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog zakona je predstavnik Izvršnega sveta obrazložil na skupni seji, zato ga dajem v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije.

Predlog zakona obravnava tudi Republiški zbor in bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec inž. Desanka Kozič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janko Lukan, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Beno Zupančič: Tovariši in tovarišice! Naraščanje potreb gospodarstva po dosežkih raziskovalnega dela, odločno prehajanje od finansiranja raziskovalnih zavodov na finansiranje raziskovalnih nalog predvsem s strani gospodarstva in njegovih potreb, olajšave, ki jih je raziskovalnim organizacijam dal novi zakon, načelo soudeležbe čim več interesentov pri finansiranju iz zveznega sklada za raziskovalno delo, vse to je povzročilo, da se finansiranja raziskovanj kažejo v popolnoma drugačni luči, kakor so se kazala še pred kratkim.

Zvezni sklad za raziskovalno delo predvideva in postavlja za pogoj predvsem udeležbo ali raziskovalnih organizacij samih ali drugih interesentov za določeno raziskovalno nalogo. To je doslej uveljavil samo na področju tehniških ved — s približno 30% udeležbo predvsem industrije, medtem ko je ni mogel uveljaviti na področju naravoslovnih in družbenih ved. Čeravno interes gospodarskih organizacij, manj ljudskih odborov in drugih potencialnih interesentov, za raziskovalno delo narašča predvsem v industriji, ga bo treba še vendarle močno razvijati na vseh področjih in za vse vede; sicer bo zvezni sklad resnično samo centralizirano distributivno telo, ki ne bo moglo opraviti svoje predvsem

mobilizacijske naloge, to je, da s svojimi sredstvi mobilizira za določeno raziskovalno nalogo še čim več sredstev drugih interesentov.

Ker poleg tega zvezni sklad nekaterih tém in celo nekaterih raziskovalnih področij načeloma ne podpira, hkrati pa je za take naloge tudi težko najti interesente v gospodarstvu, je tudi zaradi tega nujno potreben močan republiški sklad za raziskovalno delo, zakaj od njegove zmogljivosti in od njegove dejavnosti bo v določeni meri odvisen tako pritek sredstev od neposrednih interesentov, kakor sredstev iz zveznega sklada. Rešitev tega vprašanja je bila za nas lahka, ker smo že imeli izredno pozitivno tradicijo s skladom Borisa Kidriča, s skladom, ki je v določenih mejah opravil pionirske naloge povezovanja znanstveno raziskovalnega dela s potrebami hitro razvijajočega se gospodarstva in tudi pionirske naloge glede metod in organizacije dodatnega financiranja znanstveno raziskovalnih nalog. Te metode so bile tudi pozitivna izkušnja, ki je služila ustanovitvi zveznega sklada.

Splošno stanje znanstveno raziskovalnega dela, naloge, ki jih nalagamo vsem raziskovalnim inštitucijam, ustanovitev zveznega sklada in pozitivne tradicije sklada Borisa Kidriča so torej terjale in omogočile, da najdemo rešitev nadaljnega pospeševanja raziskovalnega dela v razširitvi nalog sklada Borisa Kidriča na vsa področja raziskovalnega dela. Pri tem pa je hkrati upoštevano tudi vse znanstveno vzgojno delo, ki ga je ta sklad opravljal ob samem financiranju raziskovalnih nalog tudi s Kidričevimi nagradami, z nagradimi sklada za razpisane teme, za izume, odkritja, izpopolnitve in pa s štipendijami za znanstveno izpopolnjevanje doma ali v tujini.

V tej obliki in z osnovno utemeljitvijo hitro rastočih potreb, predvsem gospodarskih potreb po raziskovalnem delu in perspektiv, kakor nam jih nakazuje program razvoja Ljudske republike Slovenije, predlaga Izvršni svet osnutek zakona in meni, da bo novi sklad z razširjenimi nalogami in možnostmi lahko opravljal že dosedanje in bodoče naloge in prispeval k hitremu gospodarskemu in družbenemu razvoju LR Slovenije.

Predsednik Lojze Očepek: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča. Ker o tem zakonu razpravlja tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Ivan Knez prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Elica Dolenc prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije. Ker tudi ta predlog zakona obravnava Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Marija Vild prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Elica Dolenc prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijski proizvajalcev. Ugotoviti moramo ali je Republiški zbor sprejel odlok v enakem besedilu.

Na dnevnem redu imamo še odgovor na vprašanje, ki ga je stavil Izvršnemu svetu ljudski poslanec Stane Rebernik. Na vprašanje bo odgovoril predstavnik Izvršnega sveta inž. Viktor Kotnik.

Inž. Viktor Kotnik: Vprašanje je bilo postavljeno na začetku seje in ga zato ni treba ponavljati.

Odgovor na vprašanje ljudskega poslanca Staneta Rebernika glasi:

Glede na stanje, ki je opisano v samem vprašanju, je treba opozoriti, da v naši zakonodaji ni predpisov, ki bi gospodarske organizacije za proizvodnjo strojev in tudi uvozna podjetja silili k proizvodnji oziroma k uvozu samo takih strojev, ki so že opremljeni z ustreznimi varnostnimi napravami. Namesto tega pa imamo vrsto predpisov, ki obvezujejo vsako organizacijo, da ne dovoli obratovanja s stroji, če nima za to dovoljenja pristojne inšpekcije dela. Zato bi morali kupci strojev, če se hočejo izogniti posledicam, to je stroškom za kasnejše zavarovanje stroja ali velikim odškodninskim zahtevkom socialnega zavarovanja, pri samem nakupu izvajati tak pritisk na proizvajalce in uvoznike, da nezavarovanih strojev sploh ne bi mogli več dobavljati.

Zaradi dosedanjih ukrepov inšpekcije dela oziroma zavoda za socialno zavarovanje, kupci že v mnogih primerih odklanjajo prevzem nezavarovanih strojev. To ima ugodne posledice na proizvodjalna podjetja, ki zaradi tega že marsikje kažejo svojo pripravljenost za izdelavo pravilno zavarovanih strojev.

Take primere imamo pri proizvodnji gradbenih dvigal iz »Metalne« v Mariboru, nadalje pri »Prvomajski« Zagreb pri obdelovalnih strojih, pri »Iskri« Kranj pri električnih vrtnih strojih itd. V teh primerih se proizvajalna podjetja že pred pričetkom proizvodnje strojev posvetujejo z republiški inšpektorati za delo, z inšpektoratom parnih kotlov ali elektroenergetsko inšpekcijo ali pa z rudarsko inšpekcijo oziroma z Zavodom za zdravstveno in tehnično varnost.

Moramo ugotoviti, da je to sodelovanje vsak dan tesnejše, vsaj v naši republici. Kolikor bi po tej poti našli ugoden odziv pri vseh proizvajalnih in uvoznih podjetjih, bi vse te težave lahko razmeroma kmalu in uspešno odpravili. Republiški inšpektorati za delo in Zavod za zdravstveno in tehnično varnost že nekaj časa zbirata gradivo o stanju v proizvodnji vseh vrst strojev, ki niso pravilno zavarovani, in o posledicah, ki zaradi tega nastajajo. Pročujajo se možnosti, kako bi po potrebi še z drugimi ukrepi zagotovili proizvodnjo in uvoz samo pravilno zavarovanih strojev. Dokler pa ne bo to vprašanje v celoti urejeno za vso Jugoslavijo, je nujno treba okrepiti sodelovanje med kupci in proizvajalci oziroma uvozniki. Inšpekcija dela pa bo še naprej morala ostro nadzirati vse stroje, ki so v uporabi.

Predsednik Lojze Očepek: Ali se ljudski poslanec Stane Rebernik zadovolji z odgovorom?

Stane Rebernik: Se zadovoljim.

Predsednik Lojze Očepek: Ker smo s tem izčrpali dnevni red seje predlagam, da počakamo še nekaj minut zaradi vskladitve sprejetih besedil predlogov z Republiškim zborom.

(Seja je bila prekinjena za 5 minut.)

Sporočam, da je Republiški zbor sprejel vse predloge zakonov in predlog odloka v enakem besedilu kot Zbor proizvajalcev.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 17. uri.

SKUPNE SEJE REPUBLIŠKEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV

16. seja

(24. oktobra 1960)

Predsedoval: Miha Marinko, predsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek ob 10.15. uri.

Predsednik Miha Marinko: Pričenjam 16. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev.

Ugotavljam, da so svojo odsotnost opravičili poslanci Republiškega zbora dr. Jože Potrč, dr. Marjan Dermastia, Stane Nunčič, Alojz Libnik in iz Zbora proizvajalcev Dana Košak.

Prosim tajnika, da prečita zapisnik 15. skupne seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 15. skupne seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Za današnjo sejo sem prejel naslednje gradivo oziroma predloge. Izvršni svet je sporočil, da želi odgovoriti na vprašanja, ki so jih stavili ljudski poslanci Martin Košir, Franc Pirkovič, Janez Kermavner, Ivan Kovačič in Franc Šebjanič. Izvršni svet je predložil predlog odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije in predlog sklepa o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru. Odbor za družbeno nadzorstvo želi dati poročilo o gozdnih skladih, administrativni odbor pa poročilo o svojem delu.

Glede na to predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije;
2. obravnava poročila odbora za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS o gozdnih skladih;
3. volitve in razrešitve sodnikov in
4. poročilo administrativnega odbora.

Ima kdo kakšen dodatni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Ker nima nihče nobenega dodatnega predloga, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Preden preidemo na sprejeti dnevni red, prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Jožeta Ingoliča, da odgovori na vprašanje ljudskega poslanca

Martina Koširja o višini nadomestila za uvedeno ekonomsko najemnino delavcev v kmetijskih organizacijah.

Jože Ingolič: Tovariš ljudski poslanec Martin Košir je poslal predsedniku Ljudske skupščine LRS naslednje vprašanje:

»Že sam razvoj kmetijskih organizacij pušča ob strani vrsto problemov, ki jih te organizacije same niso kos rešiti, pa naj jih gledamo iz materialne ali organizacijske plati. Težave v organizacijskem pogledu predstavlja med drugim delovna sila. Težki delovni pogoji, pomanjkanje prostega časa, nizki osebni dohodki ter izrazito slabe stanovanjske razmere vplivajo na močno fluktuacijo. Posvetva imajo v našem kraju zaposlenih 192 oseb, povprečna fluktuacija pa znaša 76 oseb ali 40 %. Konec leta 1959 so izšli predpisi o ekonomskih najemninah za stanovanjske prostore. Določeno je bilo nadomestilo za neto osebne prejemke delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij za kritje povečanih ekonomskih najemnin. Neto osebni prejemki so se osebam zaposlenim v kmetijskih gospodarskih organizacijah povečali za 2,67 %, medtem ko so se zaposlenim v drugih gospodarskih organizacijah povečali v povprečju za 6,5 %. Zaradi tega so neto osebni prejemki zaposlenih v kmetijstvu relativno manjši od prejemkov zaposlenih v drugih gospodarskih panogah. Gospodarske organizacije, razen kmetijskih, so pred tem plačevale prispevke od zasluženih plač po višjih stopnjah.

Pred uveljavitvijo ekonomskih najemnin so za gospodarske organizacije obstojale naslednje stopnje: prej 18,03, sedaj 13 % proračunskega prispevka, prej 36,7, sedaj 22 % socialnega prispevka in prej 9,84 % stanovanjskega prispevka. Za kmetijske gospodarske organizacije pa prej 4 %, sedaj 3 % proračunskega prispevka, prej 26,67 %, sedaj 20 % socialnega prispevka in pred tem 2,67 % za stanovanjski sklad.

Pri ugotavljanju višine povečanja neto osebnih dohodkov se je upošteval prispevek za stanovanjski sklad. Ker so kmetijske organizacije plačevale v stanovanjski sklad prispevke po nižji stopnji, se jim je tudi priznalo nadomestilo le v višini 2,67 %, drugim organizacijam pa povprečno v višini 6,5 %.

Na ta način določena višina nadomestila za uvedeno ekonomsko najemnino pa negativno vpliva na razpoloženje zaposlenih in močno pospešuje fluktuacijo in to še tem bolj v krajih, kjer je močno razvita industrija.

Za osvetlitev tega problema poudarjam, da kmetijske gospodarske organizacije niso plačevale prispevkov po nižjih stopnjah zaradi tega, da bi stalno zaposleni v teh organizacijah imeli večje neto prejemke, temveč so te ugodnosti uživale zaradi splošnih ekonomskih pogojev, kot so fiksirane cene, investicijska izgradnja itd. To nam dokazujejo tudi številni podatki iz katerih je razvidno, da so osebni neto prejemki v kmetijskih organizacijah znatno pod povprečjem zaposlenih v drugih gospodarskih organizacijah. Tako rešeno vprašanje nadomestila za povečano najemnino pa je upravičeno vzbudilo negotovanje zaposlenih v kmetijstvu, ker morajo plačevati najemnino v polnem znesku.

Želim, da mi Izvršni svet Ljudske skupščine LRS pojasni, če je glede tega kaj storjenega, da bi se ta problem ugodno rešil v korist zaposlenih v kmetijstvu.«

V zvezi s tem vprašanjem daje Izvršni svet naslednji odgovor:

Znano je, da so gospodarske organizacije povečale osebne dohodke zaposlenim za 6,5 % kot nadomestilo za ekonomske najemnine. Sredstva za to so

jim bila na razpolago iz ukinjenega prispevka za stanovanjski sklad v višini 10 % osebnih dohodkov. Kmetijske organizacije so po zveznih predpisih odvajale stanovanjski prispevek v višini samo 2,6 %, ker višjega odstotka spričo takratne njihove rentabilnosti proizvodnje niso zmogle. Zato iz ukinjenega zaščitnega stanovanjskega prispevka niso mogle zagotoviti povečanja osebnih dohodkov za 6,5 %. Tovariš Košir sam navaja, da so ekonomski inštrumenti za kmetijske organizacije ugodnejši kot za druge gospodarske organizacije. Temu je dodati, da komuna lahko prepusti deloma ali v celoti zemljarino in prispevek od dohodka za krepitev osnovnih sredstev. Iz tega izhaja, da imajo kmetijske organizacije spričo nedograjenosti in delnega neskladja cen že sedaj ugodnejše ekonomske inštrumente, ki jim dovoljujejo, da dajejo svojim zaposlenim polno nadomestilo za ekonomsko najemnino, pod pogojem, da ustvarijo zadosten dohodek.

Ob obstoječih inštrumentih se lahko izboljša osebni dohodek kmetijskim kolektivom trajno in zanesljivo samo z večjo proizvodno storilnostjo. V tej smeri kmetijske organizacije že rešujejo ta problem, kar kažejo naslednji podatki: medtem ko je znašal v letu 1957 bruto produkt kmetijskih posestev 5100 milijonov; znaša v letu 1960 predvidoma 14 100 milijonov. Neto mesečni prejemki na zaposlenega so bili v 1957. letu 7400 dinarjev in bodo znašali v letu 1960 predvidoma 14 800 dinarjev.

Iz teh podatkov sledi, da se položaj zaposlenih v kmetijstvu z večjo in rentabilnejšo proizvodnjo že izboljšuje. Seveda pa porast njihovih osebnih dohodkov še vedno zaostaja za porastom osebnih dohodkov zaposlenih v drugih gospodarskih panogah. Vendar je treba upoštevati, da to razliko v osebnih dohodkih zaposlenih v kmetijstvu ublažujejo nekoliko tudi nižji življenjski stroški za nabavo prehranbenih artiklov in tudi za njihovo nastanitev.

K nadaljnjemu izboljšanju lahko pripomore tudi vsklajevanje cen. Spričo dejstva, da pa še ne moremo v celoti priti na ekonomske cene je Zvezni izvršni svet zaradi izboljšanja položaja kmetijskih organizacij in kolektivov pred kratkim povečal regres na umetna gnojila, gorivo in na nekatere kmetijske stroje. Prav tako so bile povečane premije proizvajalcem pitane govedi in prašičev. Ti ukrepi bodo tudi vplivali na znižanje proizvodnih stroškov in na povečanje celotnega, s tem pa tudi osebnega dohodka v kmetijstvu.

Iz vsega omenjenega torej izhaja, da je treba v kmetijstvu zaposlenim iskati vir za povečanje osebnih dohodkov predvsem v dvigu proizvodnje in storilnosti. V sklopu takega povečanja osebnih dohodkov pa je možno uspešno reševati ne samo nadomestilo za ekonomsko najemnino, temveč tudi večje osebne dohodke v celoti. Za vse to ekonomski inštrumenti na področju kmetijstva ne predstavljajo nobene ovire.

Predsednik Miha Marinko: Se poslanec Martin Košir zadovolji z odgovorom.

Martin Košir: Se zadovoljim.

Predsednik Miha Marinko: Tudi ljudski poslanec Franc Pirkovič je stavil vprašanje, na katero mu bo odgovoril predstavnik Izvršnega sveta tovariš Vlado Majhen.

Vlado Majhen: Član Republiškega zbora ljudski poslanec Franc Pirkovič je poslal Ljudski skupščini LRS naslednja vprašanja:

»Gradnja šol je vedno nujnejša zaradi naraščanja števila učencev, posebno še v nekaterih središčih, kjer se prebivalstvo naglo veča, kakor tudi zaradi uspešnega izvajanja šolske reforme. Proračunska sredstva okraja in komun niso v stanju zagotoviti niti potrebnih sredstev za normalno poslovanje vseh šol, še toliko manj pa investicijskih sredstev za šolsko izgradnjo. Zaradi tega se petletni plan na področju gradnje šolskih prostorov ni realiziral.

Ali se predvideva formiranje posebnih skladov za gradnjo šolskih prostorov, ali se pripravljajo kaki novi predpisi v zvezi s financiranjem in vzdrževanjem šol, kakor tudi v zvezi s financiranjem investicijske izgradnje v šolstvu?«

Odgovor: Sredstva za redno delo šol zagotavljajo šolam okrajni ali pa občinski ljudski odbori iz svojih proračunov. Višje šole in univerza dobivajo ta sredstva iz republiškega proračuna. Za investicije v osnovne in vse strokovne šole skrbijo okrajni ali pa občinski ljudski odbori. Investicije za višje šole in univerzo gredo v breme republiških sredstev. Okrajem sta doslej pomagala pri investicijah za šolstvo dva republiška sklada: sklad za gospodarske kadre za izgradnjo strokovnih šol in stanovanjski sklad za izgradnjo osnovnih šol. Iz republiškega stanovanjskega sklada so dobili pomoč za izgradnjo osnovnih šol štirje okraji, med njimi tudi okraj Novo mesto.

Sekretariat Zveznega izvršnega sveta za kulturo in prosveto je izdelal osnutek zakona o financiranju šol. To je osnutek, niso pa še dokončno razčiščena stališča vseh organov, ki se morajo izreči o predlogu. Ko bodo stališča vseh organov vsklajena, bodo o predlogu zakona obveščeni tudi ljudski odbori pred obravnavanjem v Zvezni ljudski skupščini.

Predsednik Miha Marinko: Prosim poslanca Franca Pirkoviča, da se izjavi ali se zadovolji z odgovorom?

Franc Pirkovič: Se zadovoljim.

Predsednik Miha Marinko: Na vprašanje poslanca Janeza Kermavnerja, ki je stavil v bistvu več vprašanj bosta odgovorila predstavnik Izvršnega sveta tovariš Bojan Polak in tovariš Matija Maležič. Najprej prosim tovariša Bojana Polaka, da odgovori na prvo vprašanje.

Bojan Polak: Zvezni ljudski poslanec Janez Kermavner je med drugim stavil Izvršnemu svetu tudi naslednje vprašanje:

»Kakšno je stališče Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS do predlogov Direkcije ŽTP Ljubljana, ki zadevajo korekcijo osmega osnutka zakona o skupnosti jugoslovanskih železnic — Beograd septembra 1960 — in informacije z dne 20. septembra 1960 o spremembah nekaterih členov tega osnutka?«

Odgovor: Organi Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS so sodelovali v vseh pripravah ob izdelavi novih zveznih osnutkov s področja prometa, med temi pa najintenzivnejše pri osnutku zveznega zakona o organizaciji jugoslovanskih železnic. Med poldrugo leto trajajočo razpravo o osnutku tega zveznega zakona so tesno sodelovali z republiškim odborom sindikata delavcev prometa in zvez ter s samoupravnimi organi Železniškega transportnega podjetja Ljub-

ljana, pri čemer so bili vsi naporj usmerjeni v to, da se tudi železniška dejavnost vključi v naš gospodarski in komunalni sistem z uveljavitvijo naslednjih osnovnih načel:

- da se poslovanje železnic postavi na gospodarsko osnovo;
- da se na železnici popolnoma uveljavi delavsko samoupravljanje in
- da se tudi železniška dejavnost vključi v gospodarstvo komune.

Med razpravo o novi organizaciji jugoslovanskih železnic se je pretresalo že vrsto osnutkov in se poslansko vprašanje nanaša na pripombe k enem izmed teh. Te pripombe pa so samo del podrobnosti iz priprav na osnutek tega zakona. Organi Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS bodo še nadalje podpirali te napore sindikata in železniškega transportnega podjetja, da se ob uveljavitvi navedenih načel že v letošnjem letu sprejme zakon o organizaciji jugoslovanskih železnic.

Predsednik Miha Marinko: Prosim še odgovor na drugo vprašanje, o ureditvi prometa.

Bojan Polak: Drugo vprašanje poslanca Janeza Kermavnerja glasi:

»Zaradi silovitega naraščanja motornega in avtomobilskega prometa na vseh naših cestah, predvsem pa na glavnih vpadnicah mesta Ljubljane, so naraščajoče prometne nesreče že naravnost zaskrbljujoče. Ognomnega števila teh nesreč so krive naše ceste, ki nimajo kolesarskih stez ali pločnikov za pešce oziroma za počasnejša prometna sredstva. Želel bi vedeti ali se predvideva v naslednjem perspektivnem planu ureditev takih stez ali banketov vsaj na naših glavnih vpadnicah in v kakšni oddaljenosti od mesta naj bi se uredile?«

Odgovor: Gradnja in rekonstrukcija glavnih vpadnic v preteklosti nista predpostavljali tako naglega razvoja motornega prometa. Naše vpadnice zato zlasti v prometnih konicah ne ustrezajo potrebam, predvsem zaradi ogromnega števila kolesarjev. Glavni vzroki prometnih nesreč pa niso v pomanjkljivosti naših cest, kar se često poizkuša prikazati, ampak predvsem v nediscipliniranosti in v pogostih primerih vinjenosti posameznih uporabnikov cest. Do sedaj so bila opravljena manjša dela za izgradnjo kolesarskih stez ob vpadnicah, obseg teh del pa je bil odvisen od razpoložljivih sredstev. Pri bodočih rekonstrukcijah vpadnic v Ljubljani se predvideva ureditev stranskih pasovnih kolesarskih stez. To se že izvaja pri rekonstrukciji Celovške ceste, ki je v teku, upošteva pa se tudi pri izdelavi projektov za ureditev križanj vpadnic z železnico v Ljubljani.

Za bodoče pa se predvideva ločitev posameznih kategorij cestnega prometa na ljubljanskih vpadnicah nekako do Medvod, Črnuč, Škofljice in Brezovice. Obseg in dinamika takih predvidenih del pa zavisi od razpoložljivih finančnih sredstev, ki pa v sedanjem obsegu ne zadostujejo za zadovoljitev številnih potreb naših cest. Ureditev potrebnih kolesarskih stez in hodnikov za pešce ob glavnih vpadnicah v mesta, so predvsem obveznost komun, ker so ti objekti komunalnega značaja. Izvršni svet je doslej usmerjal nekatera finančna sredstva tudi za gradnjo takih objektov, predvsem z namenom, da podpre lokalne organe v intenzivnejšem reševanju teh problemov.

Za zmanjšanje prometnih nesreč bodo potrebni poleg izgradnje kolesarskih stez in hodnikov za pešce tudi prometno organizacijski ukrepi, predvsem pa dosledno upoštevanje prometnih predpisov s strani koristnikov cest.

Predsednik Miha Marinko: Se poslanec Janez Kermavner zadovolji z odgovorom?

Janez Kermavner: Se zadovoljim.

Predsednik Miha Marinko: Prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Matijo Maležiča, da odgovori na tretje vprašanje ljudskega poslanca Janeza Kermavnerja.

Matija Maležič: Tretje vprašanje tovariša Janeza Kermavnerja se glasi:

»Ali ne smatra Izvršni svet za nujno potrebno dokončno rešiti vprašanje pomanjkanja obratnih sredstev naših gospodarskih organizacij, spričo neprestano naraščajoče nelikvidnosti podjetij. Sedanje stanje je za večino podjetij nevzdržno, saj neprestano nihajo med permanentno blokacijo žiro računov in problemom, kako odvajati obveznosti, ki jih imajo do družbe. Spričo takega stanja je skoro absurdno misliti na to, da bi podjetja medsebojne obveznosti mogla poravnati takrat, ko dospejo v zapadlost, to je v 8 dneh, ampak so prisiljena sodno izterjati zapadle obveznosti, pri čemer se izvršba avtomatično zavleče za 3 mesece. Spričo tega se postavlja vprašanje, kaj napraviti pri takem stanju, ko predpisani prometni davek bremeni podjetje od dneva izstavitve fakture, na katere likvidacijo čaka gospodarska organizacija kot rečeno tudi po več mesecev, medtem ko mora davek in druge obveznosti sproti odvajati družbi, ne glede na zakasnitev plačila po naročniku. Na ta način gospodarska organizacija kreditira skupnosti sredstva za več mesecev z obrestmi vred, čeprav jih od kupca še ni niti prejela.«

Odgovor: Predvsem je treba naglasiti, da je problematika obratnih sredstev gospodarskih organizacij stopila v ospredje ne morda zato, ker se ti problemi zanemarljivo, temveč nasprotno, prav zaradi tega, ker se je pristopilo k reševanju teh problemov. Zaradi ugodnega razvoja proizvodnje in potrošnje že v prvih mesecih letošnjega leta je v vsem jugoslovanskem gospodarstvu nastal izreden vzpon obratnih sredstev. Ta vzpon je bil v naši republiki še izrazitejši kakor v vseh ostalih republikah. Stanje obratnih sredstev je bilo ob koncu aprila 1960 za okoli 21 milijard ali približno za 10% višje kot ob koncu decembra lanskega leta, medtem ko je to povečanje leto prej znašalo samo 2,3%. Ker gospodarske organizacije in politično teritorialne enote usmerjajo sredstva svojih skladov predvsem v vlaganje v osnovna sredstva, torej v investicije, se je pritisk za povečanje obratnih sredstev usmerjal predvsem na kredite iz bančnih sredstev. Tak način finansiranja razširjene proizvodnje je vodil do nekontroliranega povečanja emisije. Zato je bilo nujno, da se v interesu stabilnosti gospodarstva tak proces zaustavi in da se vztraja na principu, da se razširjena reprodukcija financira iz že ustvarjene akumulacije. V tem smislu je treba ustavitve kreditiranja obratnih sredstev iz bančnih virov oceniti — kljub težavam, ki v tej zvezi nastajajo — kot pozitivno, ker bi nadaljevanje dosedanje prakse vodilo k široki fronti investicij in k povečani emisiji, s posledico vnašanja elementov nestabilnosti v naše gospodarstvo.

Sedanje situacije obratnih sredstev ni mogoče reševati samo od zgoraj, temveč jo morajo reševati tudi gospodarske organizacije same oziroma skupaj s politično teritorialnimi enotami v tej smeri, da mobilizirajo vsa možna sredstva svojih skladov za trajno vlaganje v sklade obratnih sredstev. Pripomniti

je treba, da zvezni organi ob sodelovanju republiških organov pripravljajo zakonske predpise, s katerimi se bo uredila celotna materija obratnih sredstev in kreditov. Predvideva se poenotenje sredstev gospodarskih organizacij namenjenih za vlaganje v osnovna in obratna sredstva ter druge namene, v enoten sklad poslovnih sredstev gospodarskih organizacij. S tem bo delovnim kolektivom dana v večji meri kakor doslej samostojnost in odgovornost pri razporejanju svojih sredstev bodisi v osnovna ali pa v obratna sredstva.

Predsednik Miha Marinko: Se ljudski poslanec Janez Kermavner zadovolji z odgovorom?

Janez Kermavner: Se zadovoljim.

Predsednik Miha Marinko: Prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Jožeta Ingoliča, da odgovori na vprašanje ljudskega poslanca Ivana Kovačiča.

Jože Ingolič: Vprašanje ljudskega poslanca Ivana Kovačiča, se glasi:

»S predvideno ukinitvijo gozdarskih poslovnih zvez, ki so gospodarile v zasebnem sektorju gozdarstva ter v zvezi s pripravami na novi zakon o gozdarstvu, še ni jasno, kako naj bi se razvijalo gospodarstvo v zasebnem sektorju gozdarstva oziroma v gozdarstvu sploh. Ker so v LR Sloveniji razmere v gozdarstvu glede ekonomičnosti gospodarjenja zelo različne, enake pa so tudi glede lastninskih odnosov, se bodoča organizacija v različnih krajih zamišlja različno. Prevladuje težnja, da postanejo odgovorna za gospodarjenje v vseh gozdovih gozdna gospodarstva, ki bi se organizirala za večja in ekonomična gospodarska območja. V zvezi s tem je nejasen položaj vloge kmetijske zadruge v gozdarstvu.«

Na to vprašanje daje Izvršni svet naslednji odgovor: Način in organizacija gospodarjenja z gozdovi zasebnega sektorja sta urejena z republiškim zakonom o gozdovih in o gozdnih skladih, nadalje s predpisi, ki jih je izdal na podlagi teh zakonov Izvršni svet in z zveznimi predpisi o poslovnih zvezah. O načelih upravljanja in gospodarjenja z zasebnimi gozdovi je v letu 1957 razpravljala tudi naša Ljudska skupščina. S sprejemom zveznega zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu, nima sedanja oblika poslovnih zvez in razmerja, ki so se formirala med poslovnimi zvezami in kmetijskimi zadrugami, več zakonite osnove. V navedenem zakonu je določeno, da morajo vsa poslovna združenja prilagoditi svoje organizacijske oblike in vsebino dela določbam tega zakona do 21. januarja 1961, poslovne zveze, med njimi tudi gozdarske, pa do 21. julija 1961.

Zaradi problemov, ki so se že pojavili in zaradi organskega prehoda na nove oblike povezovanja kmetijskih zadrug na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi, je gospodarski odbor Izvršnega sveta imenoval posebno komisijo, sestavljeno iz zastopnikov Državnega sekretariata za blagovni promet, Sekretariata Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo, Zavoda za gospodarsko planiranje; Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo ter Trgovinske zbornice LRS. Analize in predlogi omenjene komisije ter mnenje okrajnih zadrughih zvez in Glavne zadružne zveze Slovenije kažejo, da se s sprejemom zveznega zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu vloga kmetijskih zadrug na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi ni spremenila. To po-

meni, da bodo kmetijske zadruga tudi v bodoče povezovale interese zasebnih gozdnih proizvajalcev z družbenimi interesi tudi na področju gozdarstva. Zaradi tega meni Izvršni svet, naj se kmetijske zadruga za navedene naloge še nadalje usposablja z nadaljnjim združevanjem v močne gospodarske enote, ki bodo sposobne organizirati svoje gozdarske obrate, zagotoviti strokovno vodstvo teh obratov in njihovo delavsko samoupravljanje.

Glede poslovnega združevanja oziroma gospodarskega sodelovanja kmetijskih zadrug po načelih novega zakona pa so stvari še v razpravi, ki je potrebna tudi zaradi nekaterih novih načel, ki jih vsebuje predlog novega zveznega zakona o gozdovih.

Predsednik Miha Marinko: Ali se tovariš Kovačič zadovolji z odgovorom?

Ivan Kovačič: Se zadovoljim.

Predsednik Miha Marinko: Prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Mirana Košmelja, da odgovori na vprašanje ljudskega poslanca Franca Šebjaniča.

Miran Košmelj: Ljudski poslanec Franc Šebjanič je stavil Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS naslednje vprašanje:

»Ob sprejetju zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev ter zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1960 je bil v skladu s 17. členom prvoomenjenega zakona določen prispevek republike skladom zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev v višini 300 milijonov dinarjev. Ker ta prispevek še ni bil razdeljen, prosim za pojasnilo, ali bo prišlo do njegove razdelitve po prvotno postavljenem načrtu, ali pa je morda predvidena sprememba namenske porabe teh sredstev.«

Odgovor: V 20. poglavju družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1960 je določeno kolikšne prispevke so dolžne vplačati politično teritorialne enote za leto 1960 v okrajne sklade zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev, pri čemer je Ljudski republiki Sloveniji postavljena obveznost v višini 300 milijonov dinarjev. Hkrati je v istem poglavju družbenega plana predvideno, da bo dal Izvršni svet Ljudski skupščini predlog, kako naj se prispevek Ljudske republike Slovenije razdeli na posamezne okrajne sklade zdravstvenega zavarovanja. Prispevek Ljudske republike Slovenije v okrajne sklade zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev še ni bil razdeljen in Izvršni svet Ljudske skupščine LRS tudi še ni mogel Ljudski skupščini predlagati njegove razdelitve iz naslednjih razlogov:

Po določitih 47. člena zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev, plačujejo občine in Ljudska republika Slovenija zdravstvene storitve za kmetijske proizvajalce za čas od 1. januarja do 31. marca 1960, to je do uveljavitve novega zakona, po do tedaj veljavnih predpisih. Izdatke za te storitve pa obračunavajo občine in Ljudska republika Slovenija od sredstev namenjenih kot prispevek politično teritorialnih enot za financiranje obveznosti skladov zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. To pomeni, da je od predvidenih 300 milijonov dinarjev, kolikor znaša po družbenem planu obveznost Ljudske republike Slovenije, da vplača skladom tega zavarovanja, treba predhodno odšteti plačila zdravstvenih storitev, ki so bila

po prejšnjih predpisih opravljena v času od 1. januarja do 31. marca t. l. Ker se je uvajanje zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev začelo šele v aprilu letošnjega leta, je bil dotok sredstev v prvih mesecih v sklade manjši, kot so bile zahteve po plačilu zdravstvenih storitev, pa tudi vseh zavarovancev ni bilo mogoče zajeti v celoti naenkrat.

Po podatkih republiškega zavoda za socialno zavarovane je bilo zajemanje števila zavarovanih oseb vključno z družinskimi člani po posameznih mesecih naslednje: v aprilu in maju so tekle šele prve prijave zavarovancev, konec junija pa smo dobili prve podatke, ki kažejo, da je bilo konec junija prijavljenih v zavarovanje 374 489 oseb vključno z družinskimi člani, konec julija 376 282 in konec avgusta 381 046 oseb. Za mesec september dokončnih podatkov še ni. Ceni se, da to število predstavlja približno 97 % vseh oseb, ki so zavezane k temu zavarovanju. Iz navedenih razlogov je bil s finančnega stališča položaj tak, da so morale politično teritorialne enote, vključno Ljudska republika Slovenija, tudi še v mesecu aprilu plačevati storitve, ki bi jih morali sicer že prevzeti v svoje breme posamezni skladi tega zavarovanja. Zato je potrebno izdelati točen obračun teh izplačil, ki se bodo morala odšteti od prispevkov politično teritorialnih enot.

Poleg tega je dokončna razdelitev prispevkov politično teritorialnih enot na sklade zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev nemogoča vse dotlej, dokler ne bo znano dokončno število zavarovancev. Računa se, da bodo vsi obračuni že izplačanih zneskov in podatki o dokončnem številu zavarovancev znani v najkrajšem času in da bo Izvršni svet lahko predložil Ljudski skupščini na prihodnjem zasedanju razdelitev republiškega prispevka. O načinu dokončne razdelitve na posamezne okrajne sklade bo možna razprava v Ljudski skupščini torej tedaj, ko bo sklepala o predlogu Izvršnega sveta.

Predsednik Miha Marinko: Se ljudski poslanec Franc Šebjanič zadovolji z odgovorom (Franc Šebjanič: Da.)

Ima kdo še kako ustno vprašanje Izvršnemu svetu? (Ne javi se nihče.)

Če ne, preidemo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije. Predlog odloka so obravnavali posamezni skupščinski odbori, ki bodo dali svoja poročila.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora tovarišico inž. Pepco Perovšek, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec inž. Pepca Perovšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora Republiškega zbora tovarišico Vero Kolarič, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Republiškega zbora Vera Kolarič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim še poročevalca zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev tovariša Bojana Leskovarja, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Bojan Leskovar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi morda predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev? (Ne.) Potem dajem predlog odloka v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predloženi predlog odloka, naj prosim dvigne roko. Vsi poslanci dvignejo roko. Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poročilo odbora Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije za družbeno nadzorstvo o gozdnih skladih. Uvodno besedo k temu poročilu bo podal tajnik odbora za družbeno nadzorstvo tovariš Julij Beltram.

Julij Beltram: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije je bilo večkrat izraženo mnenje, in zlasti na jesenskem zasedanju lanskega leta, naj bi odbor za družbeno nadzorstvo pregledal in proučil trošenje in uporabo sredstev gozdnih skladov.

Odbor za družbeno nadzorstvo je glede na to in glede na pomembnost gozdarstva v gospodarstvu Ljudske republike Slovenije ter glede na sorazmerno visoka sredstva, ki se natekajo iz gozdarstva, to vprašanje posebej proučil. Rezultat tega dela je poročilo, ki ga sedaj predlaga Ljudski skupščini v razpravo.

Znano je, da pristojni zvezni organi pripravljajo osnutek zakona o gozdarstvu, kar je kot eno osnovnih nalog zvezne uprave na tem področju predvidel že zvezni družbeni plan za leto 1960. Zato se je že med delom pri pripravi tega poročila pojavilo vprašanje umestnosti nadaljevanja tega dela. Odbor se je odločil, da bo delo dokončal, ker gre tu za osvetlitev mnogih vprašanj, ki so specifična za Ljudsko republiko Slovenijo in vprašanj, ki zadevajo gospodarjenje in razpolaganje s sredstvi, ki so in ostajajo aktualna in temeljne važnosti, ne glede na obstoječo in bodočo zakonodajo na tem področju. Zato meni, da je potrebno, da o teh vprašanjih razpravlja tudi Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije.

Odbor za družbeno nadzorstvo je ugotovil, da so bila sredstva gozdnih skladov porabljena zakonito in v skladu z družbenimi plani. Dosedanji način gospodarjenja z gozdom in problemi, o katerih govori poročilo odbora, so vendar v določeni meri vplivali tudi na uporabo sredstev iz gozdnih skladov.

Eno od osnovnih vprašanj, ki mu je odbor posvetil največ pozornosti je, kako povezati cilje naše politike v gozdarstvu z neposrednimi interesi delovnih kolektivov, ki delajo na področju gozdnega gospodarstva.

Dejstvo je, da so bili pri nas v gozdarstvu doseženi v zadnjem razdobju zelo veliki uspehi, da smo v veliki meri premagali zaostala gledanja v gospodarjenju z gozdovi in da se je tudi na tem področju začela dosledno uveljavljati naša politika gospodarjenja v skladu s splošnimi družbenimi interesi in intencijami naših družbenih planov. Ti uspehi pa so bili doseženi v veliki meri prav na ta način, da so neposredno skrb za uveljavljanje tako začrtane politike v gozdarstvu, prevzeli in nosili tudi pri njenem neposrednem izvajanju naši upravni organi. Sredstva za doseg teh ciljev so bila: ustanovitev gozdnih skladov, formiranje učinkovite javne gozdarske službe, vključitev tudi privatnega sektorja preko združenih organizacij v okvir sprejete politike v gozdarstvu in finansiranje investicij v gozdovih preko ljudskih odborov oziroma družbenih organizacij. Brez takih oblik in metod dela bi ne bili mogli doseči takih uspehov.

Ob vse hitrejšem procesu uveljavljanja delavske samouprave in ob odstranjevanju administrativnih oblik in metod dela v našem gospodarskem sistemu, pa so začele navedene oblike in metode gospodarjenja v gozdovih prihajati v določeno neskladnost z našim gospodarskim sistemom. Administrativno reguliranje odnosov v gozdarstvu je vedno manj sposobno vskladiti

se s splošnimi gospodarskimi odnosi, ki se formirajo na drugačnih osnovah delavskega samoupravljanja in samostojni pravici do gospodarjenja. Delovni kolektivi v gozdarstvu ne morejo gospodariti tako kot drugi kolektivi v gospodarstvu, ker so preveč vezani z administrativnimi predpisi in nimajo v rokah vseh tistih elementov gospodarjenja, ki so potrebni, da vežejo njihov interes za doseganje boljših rezultatov gospodarjenja, ki so v korist tako njim samim kot celotni družbi. Uporaba sredstev za investicije v gozdarstvu ni bila vedno v skladu z interesi delovnih kolektivov v tem smislu, da bi se z najmanjšimi sredstvi dosegel čim večji uspeh. Ta interes je morala zato nadomestiti administrativna kontrola, ki pa je prav zaradi tega postajala relativno vedno bolj draga, čeprav še vedno poceni v primerjavi z rezultati, ki jih je dala. V teh osnovnih odnosih se je zato še vedno ohranil v bistvu administrativni odnos. Zato pa je prav sedaj osnovno vprašanje, kako te odnose postaviti na gospodarske osnove in hkrati zagotoviti javni interes, ki ga ima družba kot celota pri gospodarjenju z gozdovi.

Zato se je moral tudi odbor sam pri oceni smotrnosti porabe sredstev iz gozdnih skladov oslanjati ne toliko na kriterije gospodarskega poslovanja kot na kriterije splošne smotrnosti, v skladu z načrtno politiko v gozdarstvu. Lahko je ugotovil, ali so bila sredstva uporabljena v skladu z družbenimi plani, ni pa mogel nesporno ugotoviti, ali je bil z uporabljenimi sredstvi dosežen tudi največji gospodarski učinek oziroma ali so bila za določen cilj uporabljena prav nujno potrebna sredstva.

Nadaljnje vprašanje, ki je za Ljudsko republiko Slovenijo še posebne važnosti, je vprašanje vključevanja privatnega sektorja v našo splošno politiko v gozdarstvu, na osnovi lastnih interesov tega sektorja, tako da se tudi tu administrativni odnosi in kontrola čim bolj umaknejo gospodarskim interesom lastnikov samih, način gospodarjenja in vlaganja v take gozdove pa čim bolj izenači z gospodarjenjem v gozdnih družbenega sektorja. Glede tega je odbor ugotovil, da so šla znatna sredstva za ureditev katastrskih operativov privatno lastniških parcel, kar lahko vodi samo do konserviranja dosedanjega stanja, v nasprotju s težnjo, da se na posameznih gozdnih površinah gospodari kompleksno, v skladu z ureditvenimi načrti, ne glede na lastništvo. Gre za to, da se zlasti preko kooperacije, podobno kot v kmetijstvu, doseže, da bo lastnik sprejel pri gospodarjenju z gozdovi moderne oblike gospodarjenja, da bo sam zainteresiran za trajnost gospodarske osnove, ki mu jo daje gozd in da se tudi tu postavijo jasni odnosi glede rantabilnosti, zlasti v odnosu do kmetijstva, ki predvsem na področju privatnega sektorja običajno združuje obe panogi — kmetijstvo in gozdarstvo.

Narava administrativnega reguliranja odnosov v gozdarstvu je sama po sebi narekovala tudi določeno centralizacijo, vsaj do pristojnosti okraja. Komuna na gospodarjenje z gozdovi ni imela zadostnega vpliva, zlasti pa ne sredstev, s katerimi bi na te odnose vplivala tako kot na ostalo gospodarstvo. Posebno neugodne posledice je to imelo v primeru tistih občin, kjer predstavlja gozd glavno surovinsko osnovo in možnost dohodka. Samoupravljanje v gozdarstvu mora nujno privedi do tega, da bo tudi gozdarstvo neposredno vključeno v komuno tako kot ostalo gospodarstvo. Ze zaradi tega pa se ti odnosi ne morejo razvijati na administrativnih osnovah, ker bi bilo administrativno vključevanje gozdarstva v komunah lahko negativno tako za gozdarstvo kot tudi za komuno.

To so samo nekatera najbolj osnovna vprašanja, ki terjajo nove rešitve. Poseben problem gozdarstva za naše republiško gospodarstvo, obseg privatnega sektorja v gozdarstvu in pa do neke mere sistem v gozdarstvu, ki je posledica naših specifičnih razmer, narekujejo, da Ljudska skupščina tem vprašanjem posveti posebno pozornost. Uspešna rešitev teh vprašanj ne zadeva samo sistema gospodarjenja, ampak tudi vprašanja organizacije uprave in zagotovitve sredstev, ki so gozdnim skladom potrebna.

Predsednik Miha Marinko: Pričenjam razpravo o poročilu. Kdo želi besedo? (K besedi se javi ljudski poslanec inž. Jože Drnovšek.)

Inž. Jože Drnovšek: V juliju letos je bilo razposlano poročilo o gozdnih skladih, ki ga je pripravil odbor za družbeno nadzorstvo. V zvezi s tem poročilom bi se v razpravi omejil na poglavje »Organizacija gozdarstva in njen vpliv na uporabo gozdnih skladov« glede na bližnjo obravnavo osnutka splošnega zakona o gozdarstvu in glede na organizacijo v privatnem sektorju.

Osnutek splošnega zakona o gozdarstvu ureja v glavnem vse nepravilnosti, katere je naštel odbor za družbeno nadzorstvo v svojem poročilu, tako glede pravic podjetij na še večje kompetence v upravljanju gozdov družbenega sektorja, kakor tudi glede formiranja sredstev za nadaljnji dvig naših gozdov, predvsem v družbenem sektorju. Ne rešuje pa v celoti problemov, ki še obstajajo v privatnem sektorju. Kot je znano, sta dve tretjini gozdov še vedno v privatnem lastništvu, zato smatram, da bi bilo potrebno posvetiti vso pozornost ravno ureditvi vprašanja bodoče organizacije v privatnem lastništvu.

Novi zakon o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu, kakor tudi splošni razvoj zahtevata, da se prouči, kako naj se organizira zasebni sektor gozdarstva potem, ko sedanje poslovne zveze ne bodo mogle več obstajati, posebno še, ker se na terenu oblikujejo razne tendence ali pa se celo že ukrepa. Temeljni sedanje organizacije v gozdarstvu v zasebnem sektorju so bili podani na Ljudski skupščini LRS že leta 1954. Potreba po novi organizaciji je tedaj izhajala iz nujnosti ločitve operativnih funkcij od upravnih, s tem v zvezi pa je bila nujna ustanovitev gozdarsko poslovnih zvez. Tem organizacijam je bila poleg ureditve prometa z lesom poverjena zlasti naloga intenziviranja gozdne proizvodnje v zasebnem sektorju. Po treh letih obstoja so se gozdarske poslovne zveze dobro uveljavile, vendar so jih ovirale še nekatere neskladnosti med izrazito gospodarskim značajem njihovega dela na eni strani ter organizacijsko obliko združevanja kmetijskih zadrug na drugi strani.

Odločanje o ustanavljanju in teritorialni obsežnosti gozdarskih poslovnih zvez je bilo prepuščeno zadrugam, kar je imelo za posledico premočan vpliv lokalističnih teženj, ki so povzročale drobitev naravnih gospodarskih enot in s tem onemogočale gospodarjenje po dolgoročnih gozdno gospodarskih načrtih. Gozdarske poslovne zveze s pričele z načrtnim usmerjanjem ključnih gozdnih asortimajev domačim potrošnikom, s čimer je bil ekonomski interes kmetijskih zadrug, ki so prej samostojno trgovale, občutno prizadet, zlasti še, ker soupada v to obdobje maksimiranje cen lesa iglavcev. Istočasno pa so organi družbenega upravljanja — gozdarske poslovne zveze — iz dela sredstev blagovne realizacije, krili potrebe po intenziviranju gozdne proizvodnje v zasebnem sektorju. Poslovne zveze imajo poleg organov družbenega upravljanja tudi delavsko samoupravljanje, ki predstavlja progresivnejši faktor v proizvodnih odnosih gozdarstva v zasebnem sektorju. Delavsko samoupravljanje igra podrejeno

vlogo v odnosu do organov družbenega upravljanja, ki jih po večini sestavljajo gozdni posestniki, ki se po svoji miselnosti težje prilagajajo družbenemu razvoju, ker so v procesu podružabljanja neposredno prizadeti.

Iz teh, malo prej nakazanih nasprotij, se jasnejše kažejo težnje kmetijskih zadrug po popolni osamosvojitvi. Odnose med kmetijsko zadrugo in poslovno zvezo bi bilo treba ponovno urediti v smislu zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju gospodarstev. Omenjeni zakon dopušča, prvič, da poslovne zveze nadaljujejo z delom kot poslovna združenja in drugič, da se lahko preoblikujejo v podjetja. Razen tega pa se, kot je že bilo rečeno, kaže na terenu težnja po popolni osamosvojitvi kmetijskih zadrug in za njihovo povezavo v okrajne zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo.

Pri izbiri najustreznejše variante pa je treba upoštevati naslednje: Gozdarstvo predstavlja dolgoročno proizvodnjo, ki je vezana na določene površine. Z gozdovi enega območja naj praviloma gospodari le ena gozdno-gospodarska organizacija na podlagi gozdno-gospodarskega načrta. Gozdarstvo predstavlja gospodarsko dejavnost, ki sestoji iz vrste dejavnosti, kot so gojitev, varstvo in urejanje gozdov, gozdno gradbeništvo in izkoriščanje gozdov. Zaradi naraščajočega pomanjkanja delovne sile in težnje po povečani storilnosti, se zahteva pospešeno uvajanje mehanizacije. Da bi si zagotovili potrebna sredstva v ta namen, je zaradi nizke akumulativnosti po enoti gozdne površine možno uspešno gospodariti le na večjih površinah. Kjer se prepletajo družbeni in privatni gozdovi je težiti k postopni integraciji gospodarjenja z vsemi gozdovi ne glede na lastništvo, pri čemer je treba upoštevati pravice privatnega lastnika.

Dosedanje izkušnje pričajo, da obstoječe kmetijske zadruge niso v stanju zadostiti tem zahtevam zaradi njihovega splošnega značaja in ker so ekonomsko zainteresirane le na izkoriščanju gozdov, ne pa na kompleksni gozdni proizvodnji.

Organizacijo gozdarstva je treba čimbolj približati komunalnemu sistemu, kot to navaja že samo poročilo.

V pogojih načrtnega gozdnega gospodarstva se vsiljuje potreba po ločitvi pojma gospodarjenja z gozdovi od pojma lastništva. Danes še poznamo dva tipa gozdnih posestnikov, in sicer posestnika, ki je še odvisen od dohodkov gozda in ki se vključuje v gozdno proizvodnjo, predvsem zaradi izkoriščanja gozdov in rentnika, ki se neposredno v gozdno proizvodnjo ne vključuje. Smatra se, da je najprimernejši način vključevanja gozdnih posestnikov v strokovno gospodarstvo preko kmetijskih zadrug. Obstoječe kmetijske zadruge, tako šibke in razdrobljene, pa ne morejo zadovoljiti nalogam tako kmetijske kot gozdarske proizvodnje. Zato obe dejavnosti zahtevata močno kmetijsko zadrugo, ki bo ekonomsko močna in ki razpolaga z osnovnimi sredstvi; s katerimi neposredno posega v proizvodnjo.

Če pogledamo nove, možne organizacijske oblike, vidimo, da poslovne zveze kmetijskih zadrug lahko nadaljujejo z delom kot poslovna združenja. Iz določil zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu je razvidno, da je poslovno združenje povsem prostovoljna organizacija, ki jo s pogodbo ustanovijo gospodarske organizacije. Taka združenja bi bila dokaj labilne organizacije. Ni verjetno, da bodo kmetijske zadruge zaradi težnje po osamosvojitvi taka združenja sploh formirale. Jasno je takoj, da tako majhne enote, kot so kmetijske zadruge, ne bi mogle samostojno jamčiti za izvršitev

planskih obveznosti, ki niso samo v izkoriščanju gozdov, temveč zajemajo vse faze gozdne proizvodnje. Taka oblika bi bila glede na labilnost združenja zelo nerealna.

Poslovne zveze postanejo podjetja. Podjetniška oblika organizacije gospodarjenja z zasebnimi gozdovi se vsekakor najbolj približuje pogojem, ki jih mora izpolnjevati organizacija gozdne proizvodnje, če hoče zadostiti izrazito družbenim interesom te proizvodnje. Na ta način bi bilo mogoče teritorialno organizacijo vskladiti z naravnimi gozdno gospodarskimi območji, ki so tudi v osnutku novega zakona o gozdovih postavljena kot temelj za organizacijo gozdne proizvodnje. Takšno podjetje bi bilo treba preko njegovih obratov čimbolj približati upravno političnim mejam občine in interesnim področjem kmetijske zadruge, s katero pa bi podjetje sklepalo ustrezne pogodbe.

Kmetijske zadruge, povezane v zbornicah za kmetijstvo in gozdarstvo. Ta oblika, o kateri se na terenu ponekod tudi razpravlja, je najbližja težnjam kmetijskih zadrug po osamosvojitvi. Kmetijske zadruge same ne morejo biti nosilec plana gozdne proizvodnje, okrajne zbornice pa glede na svojo vlogo in delovni značaj ne morejo biti operativne organizacije niti glede prometa z lesom niti glede same gozdne proizvodnje. Za uspešno poslovanje nove organizacije, zlasti pa za finansiranje gozdnih del v zasebnih gozdovih je neobhodno potrebno, da še vnaprej obstoja gozdni sklad za te gozdove, ker bi sicer organizirana proizvodnja v teh gozdovih bila nemogoča.

Menimo, da je treba ukiniti republiški odlok o maksimiranih cenah hlovdovine, smreke in jelke, v republiškem zakonu o izkoriščanju lesa iglavcev pa zadržati samo določilo o prepovedi tesanja komercialnih tramov.

Potrebno bi bilo čimprej sprostiti ali poenostaviti do sedaj še potrebne administrativne postopke v zvezi s sečnjami, prispevki gozdnim skladom, zlasti v zasebnih gozdovih.

Iz navedene razčlenitve možnih organizacijskih oblik izhaja, da bi bila najprimernejša organizacijska oblika — skupna gozdno gospodarska organizacija za oba sektorja lastništva gozdov. To pomeni, da bi se dosedanje poslovne zveze vključile v področna gozdna gospodarstva. Pri tem je treba določiti odnos med gozdnim gospodarstvom in kmetijsko zadrugo. Takšna organizacija bi najbolj ustrezala tako interesu intenziviranja gozdne proizvodnje, kakor tudi krepitvi socialističnih oblik v gospodarjenju z gozdovi.

V tej zvezi predlagam, da se v določitih novega zakona o gozdovih, k 3. členu tega zakona, ki govori o gospodarjenju z gozdovi, vnese določilo, po katerem bi se republiki prepustilo odločanje o načinu gospodarjenja z zasebnimi gozdovi.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Jože Ingolič.

Jože Ingolič: Poročilo o gozdnih skladih, ki ga je pripravil odbor za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS na podlagi poročila bivše uprave za gozdarstvo in svojih neposrednih zapažanj na terenu, se ne dotika samo problemov neposrednega gospodarjenja in upravljanja z gozdnimi skladi, temveč zajema tudi nekatere druge važne probleme s področja gozdnega gospodarstva. Tako je dan poudarek zlasti problemom nadaljnjega razvoja delavskega upravljanja v gozdarstvu in uveljavljanja komunalnega sistema na področju gospodarjenja z gozdovi, skratka problemom vključevanja gozdarstva v

naš splošni družbeno ekonomski sistem. To so hkrati tisti osnovni problemi, ki jim je posvečal potrebno pozornost tudi Izvršni svet. S strani Izvršnega sveta je bila večkrat podčrtana nujnost razvijanja organov delavskega upravljanja v gozdno gospodarskih organizacijah in nujnost utrjevanja obratov kot ekonomskih enot z razvijanjem obratnih delavskih svetov znotraj gozdno gospodarskih podjetij. Zato, da bi se gozdarstvo vedno bolj vključevalo v komuno je bil že izvršen prenos določenih upravnih kompetenc na občinske ljudske odbore.

Ni slučaj, da je bilo omenjeno poročilo izdelano in da se obravnava v času, ko so tudi zvezni organi pripravili osnutek novega zakona o gozdovih, ki prav tako temelji na osnovnem principu, da je treba gospodarjenje z gozdovi vključiti v naš splošni ekonomski sistem.

Obravnava odbora za družbeni nadzor o omenjenih aktualnih problemih v gozdarstvu, pri katerih reševanju je sodeloval tudi Izvršni svet, je pozitivna. Zlasti zato, ker je prispevala k razčiščevanju nekaterih stališč in pogledov o gospodarjenju z gozdovi. Prav zato so republiški upravni organi lažje sodelovali tudi v pripravah za novi zvezni zakon o gozdovih, kakor tudi v pripravljanju gradiva za uveljavitev novih ekonomskih inštrumentov, ki naj tudi na področju gozdarstva omogočijo, da se delavsko upravljanje popolnoma uveljavi in gozdna gospodarstva vključijo v naš družbeno ekonomski sistem.

Kot je že v poročilu omenjeno, je bil namen ustanovitve gozdnih skladov v letu 1951 predvsem ta, da se iz dohodkov od sečnje lesa formirajo sredstva za obnovo gozdov, za povečanje njihovih donosov, za odpiranje neodprtih gozdov itd. Razumljivo je, da si je v takratnih razmerah, ko delavsko samoupravljanje in komunalni sistem še nista bila dovolj razvita, družba morala zagotoviti učinkovit inštrument, med drugim tudi za zavarovanje javnega interesa nad vsemi gozdovi, zlasti spričó obsežne sečnje v prejšnjih letih. Ni naključje, da so se vse do leta 1954 uveljavili gozdni skladi le za zasebne gozdove in šele od leta 1954 dalje tudi za družbene gozdove. Dve leti kasneje so bili z zveznim predpisom uveljavljeni gozdnih skladi v vsej Jugoslaviji.

Ne glede na slabosti več ali manj administrativnega upravljanja in gospodarjenja z gozdnimi skladi, ki jih omenja tudi poročilo, pa moramo vendarle ugotoviti, da se je v času obstoja gozdnih skladov, med drugim tudi zaradi zmanjšanja sečnje, predvsem pa z izvajanjem raznih gozdno gojitvenih del in drugih investicij iz gozdnih skladov, povečal prirastek v naših gozdovih za okrog pol milijona kubikov. Zato lahko dajejo danes gozdovi naši lesno predelevalni industriji in drugim potrošnikom okoli tri milijone kubikov lesa brez skrbi za prihodnost naših gozdov. V tem smislu so gozdni skladi prav gotovo odigrali izredno važno vlogo.

Pri uporabljanju sredstev gozdnih skladov in izvajanju ustreznih načel javnega interesa nad gozdovi, pa so se obenem z razvojem ekonomskega družbenega sistema začele sčasoma opazovati nekatere slabosti in neskladja. Tako se je v razvijajočem se družbenem sistemu kmalu pojavilo vprašanje, kdo naj bo neposredni upravljavec, gospodar in uporabnik sredstev gozdnih skladov, ali upravni organ ali neposredna gospodarska organizacija ob določenem usmerjanju organov oblasti. Šele postopoma se je razčiščevalo, kaj je treba šteti kot gospodarjenje z gozdovi, kje naj veljajo gospodarska načela in kje prevladuje javni interes. Te nejasnosti so povzročili tudi razni ostanki administrativnega sistema, ki pa se je kljub temu moral vse bolj umikati tudi s po-

dročja gospodarjenja z gozdovi. Leta 1956 smo administrativno upravljanje gozdnih skladov nadomestili z družbenim upravljanjem. Na osnovi obširne razprave o organizaciji gozdarstva v naši skupščini smo leta 1957 nadalje omejili administrativno upravljanje v gozdovih s tem, da smo opredelili in razmejili gospodarjenje in upravljanje z gozdovi. S tem je bil velik del poslov že prenešen iz upravnega področja na gospodarske organizacije, to je na gozdna gospodarstva ter na novo osnovane gozdarske poslovne zveze. V tem času so bile prav tako prenešene mnoge upravne pristojnosti glede zasebnih gozdov na občinske ljudske odbore. Vse to je imelo za posledico, da je bila nadalje decentralizirana upravna služba v gozdarstvu in da je bil izdatno zmanjšan uslužbenki aparat na tem področju.

Kljub temu pa so ostali nerešeni še nekateri zelo važni problemi, ki pa za njihovo ureditev še ni bilo ustrezne podlage. Mnoge od teh problemov omenja tudi predloženo poročilo, njihova rešitev pa bo omogočena šele s sprejetjem novega zveznega zakona o gozdovih in novih ekonomskih instrumentov. Zato mi dovolite, da se v svoji razpravi omejim le na tiste probleme, ki jih smatra poročilo odbora kot najvažnejše in ki jim daje poudarka tudi omenjeni osnutek zveznega zakona.

Tako poročilo odbora, kot osnutek novega zakona, opredeljujeta gospodarjenje z družbenimi gozdovi kot gospodarsko dejavnost, ki naj jo praviloma opravljajo podjetja. S temi podjetji upravljajo delovni kolektivi, ki jim zakon daje vse pravice glede gospodarjenja z gozdovi, hkrati pa jim nalaga obveznost, da gozdove vzdržujejo, obnavljajo in izboljšujejo. S tako rešitvijo se bodo kolektivi zainteresirali ne le za izkoriščanje gozdov, ampak tudi za njihovo intenzivnejšo gojitev, ki omogoča trajno povečanje koristi iz gozda, skladno z javnim interesom.

V naši republici so sicer že doslej z družbenimi gozdovi gospodarile gozdno gospodarske organizacije. Njihovo delavsko samoupravljanje pa je bilo v svojih nalogah in pravicah zoženo, ker so z družbenimi gozdovi še vedno upravljali ljudski odbori. Dejansko je takšno gospodarjenje pomenilo neko vrsto kombinacije med delavskim samoupravljanjem in administrativnim sistemom. Pojma upravljanja gozdov po ljudskih odborih osnutek zveznega zakona ne pozna, pač pa prepušča ljudskim odborom splošno usmerjanje in inšpekcijo, pri čemer prenaša težišče na občinske ljudske odbore.

Kot enega izmed ekonomskih temeljev za gospodarjenje z družbenimi gozdovi, predvideva osnutek novega zveznega zakona primerno velika gozdno gospodarska območja, ki dajejo gospodarski organizaciji zadostne dohodke. V naši republici gozdna gospodarstva že gospodarijo na takih območjih preko svojih gozdnih obratov kot ekonomskih enot, ki večinoma že imajo obratno delavsko samoupravljanje. Gospodarjenje z gozdno gospodarskim območjem se že danes vrši, kakor to predvideva tudi novi osnutek zveznega zakona, na podlagi dolgoročnega gospodarskega načrta, ki ga je doslej pri nas potrjeval republiški upravni organ za gozdarstvo, po določitih novega zakona pa ga bo sprejemala sama gozdna gospodarska organizacija, potrdil pa občinski ljudski odbor.

Glede zagotovitve potrebnih sredstev kolektivom za gospodarjenje z gozdovi, računa predloženo poročilo sicer z nadaljnjim obstojem gozdnih skladov, vendar menim, da bi obliko njihovega upravljanja in uporabljanja kazalo spremeniti tako, da bi se kolektivom zagotovila možnost odločanja o

vrsti in obsegu investicij v gozdove, kar bi seveda vsklajevali z družbenimi plani politično teritorialnih enot.

Poročilo dalje poudarja, da bi morali biti kolektivi deležni povečanega dohodka, ki je rezultat investicij, ne pa da se ta povečani dohodek zajema še vnaprej s ceno lesa na panju. Analogno stališče je upoštevano v zveznem gradivu o novih ekonomskih inštrumentih, kjer ne predvidevajo več gozdnih skladov, ampak uveljavljajo tudi za gozdne gospodarske organizacije praviloma enake ekonomske instrumente, kakor veljajo za druge gospodarske organizacije.

V skladu z omenjenimi načeli predvideva zvezni koncept, da zagotavljanje sredstev za gozdno gospodarjenje ne bo več odvisno od organov zunaj kolektivov, ampak se bodo ta sredstva ustvarjala avtomatično in po rezultatu gospodarskih prizadevanj kolektivov, uporabljala pa se bodo po gospodarskem računu. Tako predvideva zvezni koncept, da bodo sredstva za vzdrževanje in povečevanje proizvodne zmogljivosti gozdov zagotavljala z novim inštrumentom »biološko amortizacijo gozdov«. Ker predpostavljamo, da bo skladno z našimi principi biološka amortizacija gozdov ekonomska, bo brez dvoma zagotavljala kolektivom vzdrževanje proizvodne zmogljivosti gozdov, hkrati pa utrdila samostojnost delavskega upravljanja gozdno gospodarskih kolektivov.

Stroški varstva, nege in čuvanja gozdov se po novem osnutku štejejo v materialne stroške. Tudi ta inštrument je v skladu z našimi principi, ker predpostavljamo, da bodo omenjeni stroški izhajali iz gozdno gospodarskih načrtov, to je iz konkretnih potreb in možnosti, ne pa iz nekih administrativnih normativov. O njih bodo v okviru gozdno gospodarskih načrtov odločali kolektivi sami.

Poleg omenjenih virov sredstev pa bodo po novem konceptu in z novo delitvijo dohodka gozdno gospodarske organizacije razpolagale tudi z večjimi skladi osnovnih sredstev kot doslej, zaradi česar bodo tudi glede investicij samostojnejše in jih bodo vlagale v skladu z njihovo rentabilnostjo. Za investicije, ki bodo presegle letna sredstva kolektivov, se bodo morale gozdno gospodarske organizacije enako kot vse druge obračati na razne kreditne vire. Sredstva, ki bodo tudi v bodoče potrebna za take namene, kot so na primer hudourniki in kras, ki jih ni mogoče vlagati na osnovi principa rentabilnosti, pa se bodo po osnutku zagotavljala iz proračunskih virov.

Glede dajatev, predlagani ekonomski inštrumenti, izenačujejo gospodarske organizacije na področju gozdarstva z ostalimi. Tako predvidevajo obresti na osnovna sredstva in obratna sredstva ter davek na dohodek. Omenja se tudi davek na rento.

V zvezi z ukinitvijo zemljarine, ki so jo doslej plačevala gozdna gospodarstva, novi osnutek pa je ne predvideva v bodoče, smatramo, da bi jo kazalo obdržati prav zato, ker smo v dosedanjih razpravah o novih ekonomskih inštrumentih vztrajali, da tudi gozdno gospodarske organizacije prav tako kot kmetijske in ostale, plačujejo v korist občinskega proračuna zemljarino tudi v bodoče. Zemljarino je namreč možno diferencirati glede na tržne pogoje, pogoje eksploatacije, zaradi česar ni zemljarina samo pomemben ekonomski inštrument za alimentiranje občinskega proračuna, ampak tudi pomemben inštrument za vodenje ustrezne ekonomske politike na področju gozdarstva in bi verjetno lahko zamenjala tudi omenjeni davek na rento.

Iz vsega povedanega torej izhaja, da je v poročilu nakazano reševanje omejenih problemov, v skladu s principi nadaljnjega razvoja našega družbeno ekonomskega sistema.

Poročilo odbora za družbeno nadzorstvo prav tako opozarja na določene probleme tudi na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi. Reševanja nekaterih od teh problemov se dotika tudi osnutek zveznega zakona. Smatramo, da bo o tem delu materije treba še razpravljati in da je nujno to materijo prepustiti republiškim zakonom o gozdovih, ki edini lahko zaradi specifičnosti glede na obseg in kvaliteto zasebnih gozdov podrobnejše urejajo te probleme. Ne glede na slabosti, ki izhajajo iz administrativnega upravljanja z zasebnimi gozdovi in iskanja ustreznih oblik gospodarjenja z njimi, sodimo, da smo dosegli na tem področju pomemben napredek, ki je v korist ne le individualnega gozdnega proizvajalca, marveč tudi v korist celotne družbe. Zato menimo, da je potrebno, doseženi napredek ne samo obdržati, ampak ga tudi izpopolnjevati. Smatramo, da je treba tudi v bodoče slej ko prej poleg upravnih predpisov o obveznih gozdno kulturnih ukrepih obdržati nadaljnje povezovanje gospodarjenja z zasebnimi gozdovi tudi z nadaljnjim obstojem prispevkov od sečnje lesa, ki so se že doslej pokazali kot najbolj učinkovit inštrument gospodarjenja s temi gozdovi in dviga njihove proizvodne zmogljivosti. Menimo, da družba s tem prispevkom zagotavlja intenzivno gospodarjenje v zasebnih gozdovih, vsekakor pa dosti bolj zanesljivo kot pa samo z upravnimi predpisi o obveznih gozdnih ukrepih in kaznih.

Poročilo odbora za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS o gozdnih skladih torej pravilno ugotavlja osnovne probleme nadaljnjega razvoja gozdnega gospodarstva, glede njihovega reševanja pa izhaja v glavnem iz stališč in principov, katerih realizacija naj omogoči vključitev gozdarstva v naš splošno družbeni ekonomski sistem.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, menim, da je skupščina s temi dopolnitvami, ki so bile dane, poročilo sprejela.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na razrešitev in izvolitev predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru. Predlog je bil poslancem razdeljen.

Prosim poročevalca odbora za volitve, tovariša Ivana Žmaherja, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Ivan Žmahar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti? (Ne.) Ker ne, dajem predlog tega sklepa v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem predlog sklepa na glasovanje.

Kdor je za to, da se Franc Venturini razreši dolžnosti predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru in da se za novega predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru izvoli Milko Golob, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je bil Franc Venturini razrešen dolžnosti predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru, in da je za novega predsednika tega sodišča izvoljen Milko Golob.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na poročilo administrativnega odbora.

Prosim poročevalca odbora, ljudskega poslanca Mirka Remca, da da poročilo. (Poročevalec administrativnega odbora ljudski poslanec Mirko Remec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, menim, da je skupščina odobrila poročilo administrativnega odbora.

S tem je dnevni red skupne seje izčrpan in zaključujem sejo. Ločeni seji obeh zborov bosta po kratkem odmoru.

Seja je bila zaključena ob 11.35 uri.

17. seja

(16. decembra 1960)

Predsedoval: Miha Marinko, predsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik
Začetek seje ob 16.50 uri.

Predsednik Miha Marinko: Pričenjam 17. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev. Ugotavljam, da je odsotnost poslancev bila ugotovljena že na ločenih sejah.

Prosim tajnika, da prečita zapisnik 16. skupne seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 16. skupne seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Za današnjo sejo sem prejel naslednje gradivo: Izvršni svet je sporočil, da želi odgovoriti na vprašanja ljudskih poslancev Ivana Hercoga, Kolomana Korpiča in Antona Pirca. Na vprašanje ljudskega poslanca Viktorja Grče pa bo Izvršni svet odgovoril na prihodnji seji, ker je ljudski poslanec Viktor Grča odsoten.

Izvršni svet je nadalje predložil v razpravo predlog sklepa o razrešitvi in izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč.

Glede na to predlagam tale dnevni red:

1. Volitve in razrešitve sodnikov.

Ima morda kdo še kak' drug dopolnilni ali spreminjevalni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Preden preidemo na sprejeti dnevni red, prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Bojana Polaka, da odgovori na vprašanje ljudskega poslanca Ivana Hercoga.

Bojan Polak: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ljudski poslanec Ivan Hercog je naslovil Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS naslednje vprašanje:

»Dovolite, da v imenu prebivalcev Mežiške doline stavim vprašanje, kdaj se bo končno pristopilo k rešitvi perečega problema rekonstrukcije ceste Dravograd—Črna.

Mežiška dolina je industrijsko močno razvita. Tu so Železarna Ravne, Rudnik svinca in topilnica Mežica in še druga manjša podjetja. Gozdovi dajejo letno čez 70 000 m³ lesne mase.

Ob vsej tej gospodarski razvitosti pa predstavlja pereč problem prometna povezava doline z ostalo Slovenijo. Železniška povezava je zaradi mostov, ki so več ali manj dotrajani nezanesljiva. Cesto med Ravnami in Žerjavom so rekonstruirala podjetja z lastnimi sredstvi, odprto pa je vprašanje rekonstrukcije ostalega dela ceste. Sredstva za rekonstrukcijo navedene ceste so bila že drugič predvidena v republiškem planu, vendar se k izvajanju del ni pristopilo. Poudarjam, da je cesta Dravograd—Ravne—Žerjav—Črna v takem stanju, da nastaja občutna škoda na vozilih in da je ogrožena med drugim tudi oskrba industrije.

Druga cesta, ki vodi v Mežiško dolino je cesta Črna—Šentvid—Šoštanj, ki pa je že več let od Črne do Šentvida neprevozna za avtomobile nad tri tone nosilnosti. Ker je vprašanje rekonstrukcije ceste predmet mnogih razprav na zborih volivcev, prosim Izvršni svet za odgovor na stavljeno vprašanje.

Odgovor: Vprašanje ljudskega poslanca Ivana Hercoga se nanaša na odseke cest Dravograd oziroma Podklanec—Ravne, Žerjav—Črna in Črna—Šentvid, ceste 2/342, Dravograd—Ravne—Črna—Šentvid—Šoštanj.

Projekti za rekonstrukcijo prvega odseka Dravograd—Ravne v dolžini 5,9 km so izdelani in potrjeni ter so za ta gradbena dela predvideni stroški v višini okoli 320 milijonov dinarjev. Sorazmerno visoke stroške rekonstrukcije tega cestnega odseka terjajo: dvig ceste na dolžini 560 m zaradi poplavljanja Meže, obrežni podporni zidovi ob Meži, izven nivojsko križanje z železnico na Blatnikovem klancu in obnova dotrajanega mostu v Podklancu.

Za letošnja dela na cestah I. in II. reda na območju okraja Maribor, med njimi tudi za rekonstrukcijo odseka Podklanec—Ravne, v dolžini 4 km, s stroški v višini 103 milijone dinarjev, je bilo predvideno, da se financirajo iz sredstev republiškega cestnega sklada v obliki posojila 200 milijonov dinarjev, ki naj bi ga najel. Okrajni ljudski odbor Maribor in s participacijo okraja Maribor in drugih interesentov v višini 157 milijonov dinarjev. Ker pa finančna sredstva iz posojila in participacije niso dosegla predvidene višine, so bila cestna dela na območju okraja Maribor omejena in med temi tudi rekonstrukcija odseka Podklanec—Ravne tako, da je bilo letos asfaltirano le 0,7 km tega odseka, pri čemer so znašali stroški 15 milijonov dinarjev.

Predlog plana Uprave za ceste za leto 1961 predvideva v sklopu modernizacije severne magistrale tudi rekonstrukcijo odseka Dravograd—Ravne, brez rekonstrukcije mostu v Dravogradu, ki bo izvršena kasneje. Obseg po predlogu plana predvidenih del pa zavisi tudi od finančne participacije okraja Maribor ter prizadetih občin oziroma gospodarskih organizacij.

Za rekonstrukcijo odseka Žerjav—Črna v dolžini 2,3 km in odseka Črna—Šentvid v dolžini 9,4 km, so predvideni stroški v višini okoli 585 milijonov dinarjev. Sorazmerno visoke stroške rekonstrukcije teh cestnih odsekov terja obnova petih mostov in 25 propustov ter popolna rekonstrukcija odseka Črna—Šentvid, ker je sedanja cestna povezava na tem odseku zgrajena z neprimernimi elementi za motorni promet.

Gospodarski pomen cestne povezave Žerjav—Črna, katere obremenitev znaša 89 % povprečne obremenitve cest II. reda v Ljudski republiki Sloveniji, terja izvedbo rekonstrukcije tega odseka v doglednem času, vendar bo to mogoče le ob finančnem sodelovanju prizadetih občin in okrajev.

Odsek ceste Črna—Šentvid je sedaj obremenjen le z 28 % povprečne obremenitve cest II. reda v Ljudski republiki Sloveniji, kar pa ni merilo za goso-

darski pomen tega cestnega odseka, ker je na njem možen promet le z vozili do treh ton nosilnosti. Ta cestna povezava ima gospodarski in turistični pomen, ker bi bila po rekonstrukciji to najkrajša povezava Mežiške doline s Celjem in naprej. Vendar pa zaradi velikih finančnih sredstev, ki jih terja ta rekonstrukcija in obsežnih potreb na drugih cestah, ni pričakovati, da bi se v prihodnjih letih pristopilo k rekonstrukciji omenjenega cestnega odseka.

Predsednik Miha Marinko: Se tovariš ljudski poslanec Ivan Hercog zagovolji z odgovorom?

Ivan Hercog: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ko sem stavil vprašanje v zvezi z rekonstrukcijo cest, ki vežejo Mežiško dolino z ostalo Slovenijo, sem se zavedal, da bi bila približno podobna vprašanja lahko postavljena tudi iz drugih delov Slovenije. Vendar gre tu za občutno razliko. Naša dolina, ki je industrijsko močno razvita in se razvija še dalje, za kar vlagajo podjetja vsa lastna sredstva, je tako slabo povezana z ostalo Slovenijo, da je večkrat ogroženo celo redno obratovanje industrije. Cesta II. reda preko Šentvida, ki veže Mežiško dolino s Soštanjem je že več let za motorna vozila neprevozna. Druga glavna povezava je cesta Dravograd—Ravne. Ta pa je zaradi slabega stanja, posebno še mostu preko Meže pri Dravogradu, za redni kamionski prevoz nezanesljiva. Ostane še slaba železniška povezava.

Za potrebe Rudnika Mežica vozimo mazut iz Siska z avto-cisternami in za to pripravljenimi prikolicami. Dobava po železnici, ki je speljana do Prevalj, bi delala podjetju velike težave, zato je podjetje odvisno od kamionskega prevoza. Za Železarno Ravne vozijo delavce iz Mislinj, Slovenj Gradca in Dravograda z avtobusi. Podjetju »Ljubljana-transport« se imamo zahvaliti, da pridemo v Ljubljano v petih urah, za kar bi z železnico potrebovali okoli 12 ur.

Vsa prevozna podjetja pa nas opozarjajo na skrajno slabo stanje ceste Dravograd—Ravne in ceste Žerjav—Črna. Iz doline gre letno okoli 70 000 m³ lesa, deloma po železnici, precej pa z avtomobili. Rudnik Mežica in nekaj tudi Železarna Ravne sta z lastnimi sredstvi uredila cesto Ravne—Žerjav. Nemo-goče pa je od teh podjetij zahtevati, da še več prispevajo za rekonstrukcijo teh cest, to še posebej sedaj, ko vsa lastna sredstva vlagajo v razvoj svojih podjetij, pri čemer pa je zainteresirana tudi širša javnost.

Ker se pereče vprašanje rekonstrukcije teh cest ureja že nekaj let, stanje cest pa se vse bolj slabša, se obračam na Izvršni svet s prošnjo, da se zavzame za končno rešitev tega vprašanja.

Predsednik Miha Marinko: Prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Jožeta Ingoliča, da da odgovor na vprašanje poslanca Kolomana Korpiča.

Jože Ingolič: Ljudski poslanec tovariš Koloman Korpič je stavil Izvršnemu svetu vprašanje v kakšne namene bo uporabljen republiški sklad za pospeševanje kmetijstva v prihodnjem letu.

V zvezi s tem vprašanjem bi mogel za enkrat odgovoriti naslednje:

Upravni odbor Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo LRS, ki ga je Izvršni svet pooblastil, da upravlja Republiški sklad za pospeševanje kmetijstva, je že razpravljal o potrebnih višini pa tudi o namenski uporabi sklada v letu 1961. Na osnovi tega predloga pa bo o skladu razpravljal tudi Izvršni svet in ga

skupaj s predlogom republiškega proračuna predložil Ljudski skupščini. Predvidoma bo republiški sklad za pospeševanje kmetijstva poleg znanstveno raziskovalnih nalog, nalog na področju semenarstva, zaščite rastlin in živali, v letu 1961 podprl predvsem začetek široko predvidene akcije industrijske proizvodnje vrtnin, katerih pomanjkanje še vedno čutijo predvsem naša industrijska središča.

Podrobnejšo porazdelitev fonda za pospeševanje kmetijstva za drugo leto bodo vsi ljudski poslanci lahko videli že v mesecu januarju, ko bo skupno s proračunom predložena Ljudski skupščini.

Predsednik Miha Marinko: Se tovariš Koloman Korpič zadovoljuje z odgovorom?

Koloman Korpič: Z odgovorom se zadovoljujem.

Predsednik Miha Marinko: Prosim tovariša Matijo Maležiča, da odgovori na vprašanje ljudskega poslanca Antona Pirca.

Matija Maležič: Ljudski poslanec Anton Pirc navaja problematiko v zvezi s prometom z zemljišči pri arondacijskem postopku in pri prisilnem odkupu zemljišč.

V okolici industrijskih naselij, kjer so dani pogoji za večjo zaposlitev delavcev v industriji, je v zadnjih dveh letih nastopila velika ponudba prodaje kmetijskih površin. Cena za 1 ha prve in druge vrste njivskih površin niha med 50 in 150 tisoč dinarjev. V protislovju s to ceno je plačevanje zemljišč v arondacijskem postopku in to v primerih, kadar se arondira zemljišče nekmeta in se mora obvezno plačati arondirano zemljišče ali pa če kmet noče kot protivrednost prevzeti drugega zemljišča in zahteva plačilo v gotovini.

Določila zveznega zakona o razlastitvi v 35. in 36. členu navajajo, da se mora odškodnina plačati najmanj v višini petkratnega in največ v višini desetkratnega letnega katastrskega dohodka. Tako na primer znaša cena za njivo II. razreda v arondacijskem postopku 245 tisoč dinarjev kot petkratni katastrski dohodek.

Vprašanje ljudskega poslanca se glasi: Ali je predvideno, da se določila citiranega zakona o razlastitvi spremenijo tako, da bi odškodnina ne znašala pet do desetkratne vrednosti katastrskega dohodka, temveč bi se to nesorazmerje vskladilo s stvarnim stanjem ponudbe pri prodaji zemljišč.

Na to vprašanje dajem naslednji odgovor: V arondacijskem postopku, ki ga načno naša kmetijska posestva in zadruga, pride običajno do sporazuma s prizadetimi lastniki kmetijskih zemljišč. V vseh primerih, kjer pride do takega sporazuma, pogodbeniki niso dolžni upoštevati določil 35. člena zveznega zakona o razlastitvi, po katerem bi bilo treba plačati petkratno do desetkratno višino katastrskega dohodka. To se pravi, da so pri sklepanju pogodb popolnoma svobodni in lahko pogodijo nižjo ceno. Edino v primeru kadar ta arondacija ni prostovoljna in je treba lastnika neke parcele z razlastitvijo vključiti v arondacijo je kmetijsko posestvo ali zadruga dolžna upoštevati omenjeni 35. člen in povrniti na zahtevo lastnika odškodnino v višini najmanj petkratnega in največ desetkratnega letnega katastrskega dohodka.

Mi smatramo, da je v teh primerih, ki so sorazmerno zelo redki, pravilno, da zvezni zakon v tej obliki ščiti privatno lastnino na zemljo, ker menimo, da

mora biti arondacija ekonomsko preišljena. Kadar koli bo namreč arondacija ekonomsko preišljena in utemeljena, kmetijskemu posestvu ne bo težko dati odškodnine v višini petkratnega letnega katastrskega dohodka. Če pa pri nameravani arondaciji posestvo ne bi bilo v stanju odplačati petkratnega katastrskega dohodka, je znak, da ta arondacija morda še ni zrela, zato je treba še počakati oziroma se je treba sporazumeti z lastnikom za primerno ceno. Smatramo, da je to določilo v zveznem zakonu pravilno in zato tudi ni bilo z naše strani še ničesar podvzeto, da bi se to določilo spremenilo.

Predsednik Miha Marinko: Se poslanec Anton Pirc zadovoljuje z odgovorom?

Anton Pirc: Se zadovoljujem.

Predsednik Miha Marinko: Je morda še kakšno ustno vprašanje Izvršnemu svetu? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Štefan Gyöfi.) Prosim!

Štefan Gyöfi: Železniška proga Lendava—Čakovec spada pod Glavno direkcijo železnic v Zagrebu. Zaradi tega je veš vozni red na tej progi prirejen tako, da je priročnejši v smeri proti Zagrebu kot proti Ljudski republiki Sloveniji. Zaradi boljše povezave našega najbolj oddaljenega območja, to je Lendave z drugimi deli Slovenije, bi bilo potrebno uvesti motorni vlak na relaciji Lendava—Čakovec—Ormož ter obratno, tako, da bi se v jutranjih urah ta motorni vlak priključil motornemu vlaku Murska Sobota—Ljubljana v Ormožu, obenem pa bi bilo treba v večernih urah zagotoviti zvezo iz Ormoža do Čakovca za Lendavo.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta za pojasnilo, kateri ukrepi bi se lahko podvzeli za izboljšanje prometnih razmer na tem območju.

Predsednik Miha Marinko: Prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Bojana Polaka za odgovor.

Bojan Polak: Na vprašanje ljudskega poslanca bi lahko odgovoril na naslednji seji, ko bi se popreje posvetoval z Železniškim transportnim podjetjem v Ljubljani.

Predsednik Miha Marinko: Če ni več vprašanj, prehajamo na dnevni red, to je na volitve in razrešitve sodnikov.

Obstojata predlog za razrešitev sedmih in za izvolitev šestih sodnikov okrožnih sodišč.

Predlogi so bili poslancem že razdeljeni in prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Ivan Alt prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog sklepa pismeno obrazložil. Želi morda predstavnik Izvršnega sveta predlog sklepa še ustno obrazložiti? (Ne.)

Prehajamo na obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za to, da se razrešijo Ivan Repinc, Jože Fister, Ferdinand Nečemar, Ludvik Gorenjak, Vinko Žagar, Ivan Šiftar in Franc Leskovec kot sodniki okrožnih sodišč, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili sodniki, ki sem jih imenoval, razrešeni.

Kdor je za to, da se izvolijo Ivan Repinc za predsednika Okrožnega sodišča v Kranju, Jože Fister, Ferdinand Nečemar, dr. Marjan Ogrizek, Karel Misjak in Edgar Vončina, za sodnike Okrožnega sodišča v Kranju, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili sodniki, ki sem jih imenoval, izvoljeni za sodnike Okrožnega sodišča v Kranju in da je s tem sprejet sklep o razrešitvi in izvolitvi sodnikov.

Ker je s tem dnevni red izčrpan, zaključujem sejo.

Seja je bila zaključena ob 17.40 uri.

18. seja

(30. in 31. januarja 1961)

Predsedoval: Miha Marinko, predsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 11. uri.

Predsednik Miha Marinko: Pričenjam 18. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev. Ugotavljam, da je bila poslancem opravičena odsotnost že na ločenih sejah.

Prosim tajnika, da prečita zapisnik 17. skupne seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 17. skupne seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je zapisnik odobren in da se lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Za današnjo sejo imamo tole gradivo: Izvršni svet je poslal predlog sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov; oba zbora sta sklenila, da bosta na skupni seji obravnavala in sklepala o predlogu programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta in o resoluciji o njem ter da bosta poslušala obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961 in obrazložitev k proračunskim zakonom.

Glede na to predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta in o predlogu resolucije o tem programu;

2. obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961;

3. obrazložitev Izvršnega sveta k predlogom proračunskih zakonov, to je k predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov, k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1961 in k predlogu zakona o skladu Ljudske republike Slovenije za negospodarske investicije;

4. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o razrešitvi in izvolitvi sodnikov.

Ali se skupščina strinja s predlaganim dnevnim redom? (Strinja.) Menim, da je predlagani dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red bo predstavnik Izvršnega sveta odgovoril na vprašanje ljudskega poslanca Štefana Gyöfija, poslanca Republiškega zbora, o izboljšanju prometnih zvez na železniški progi Lendava—Čakovec—Ormož. Besedo ima član Izvršnega sveta tovariš Bojan Polak.

Bojan Polak: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ljudski poslanec Štefan Gyöfi iz Murske Sobote je naslovil Izvršnemu svetu naslednje vprašanje:

»Železniška proga Lendava—Čakovec spada pod Glavno direkcijo železnic v Zagrebu. Zaradi tega je ves vozni red na tej progi prirejen tako, da je priročnejši v smeri proti Zagrebu kot proti Ljudski republiki Sloveniji. Zaradi boljše povezave našega najbolj oddaljenega območja, to je Lendave z drugimi deli Slovenije bi bilo potrebno uvesti motorni vlak na relaciji Lendava—Čakovec—Ormož ter obratno, tako da bi se v jutranjih urah ta motorni vlak priključil motornemu vlaku Murska Sobota—Ljubljana v Ormožu, obenem pa bi bilo v večernih urah zagotoviti zvezo iz Ormoža do Čakovca za Lendavo.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta za pojasnilo, kateri ukrepi bi se lahko podvzeli za izboljšanje prometnih razmer na tem območju.«

Odgovor: V zvezi s tem vprašanjem je Sekretariat Izvršnega sveta za promet zaprosil za pojasnilo Skupnost železniških podjetij v Ljubljani, ki je pristojna za določanje voznega reda v Ljudski republiki Sloveniji za vlake, ki vozijo preko območja večih železniških transportnih podjetij. Skupnost železniških podjetij v Ljubljani je pojasnila, da uvedba posebnega motornega vlaka na relaciji Lendava—Čakovec—Ormož, ki bi imel zvezo z motornim vlakom na relaciji Murska Sobota—Ljubljana ne bi bila ekonomsko utemeljena, ker po statističnih podatkih potuje dnevno na relaciji Ljubljana—Lendava največ 5 potnikov. Uvedba posebnega motornega vlaka na relaciji Ljubljana—Lendava pa ne bi bila možna tudi zaradi splošnega pomanjkanja motornih voz. Načrt železniškega voznega reda za leto 1961/62 pa omogoča potnikom iz Lendave najhitrejšo zvezo z Ljubljano tako, da ima jutranji vlak iz Lendave v Pragerskem zvezo z motornim vlakom, ki vozi na progi Maribor—Ljubljana. Povratek iz Ljubljane v Lendavo pa bo kot do sedaj možen z motornim vlakom, ki vozi na progi Ljubljana—Murska Sobota in ki ima v Ormožu zvezo s potniškim vlakom za Lendavo.

Predsednik Miha Marinko: Ali se tovariš poslanec zadovolji z odgovorom? (Da.)

Prosim, da predstavnik Izvršnega sveta odgovori na vprašanje ljudskega poslanca Jožeta Berganta v zvezi z dovozom delavcev z železnico in o olajšavah pri nakupu železniških vozovnic.

Bojan Polak: Ljudski poslanec Jože Bergant iz Jesenic je naslovil Izvršnemu svetu naslednje vprašanje:

»Želel bi od Izvršnega sveta pojasnilo, kaj je za prihodnje leto predvideno glede dovoza delavcev na delo z železnico.

Bliža se konec leta, železnica pa noče izdati legitimacij za mesečne vozovnice. Ali so predvidene kakšne olajšave za delavce, ki uporabljajo železnico za dovoz na delo in odvoz z dela? Ali bodo morali delavci plačevati celo vozno karto in ali jo bodo morali kupovati vsakokrat posebej? Če bi morali plačevati polno ceno, bi se namreč tistim, ki so od delovnega mesta oddaljeni ne izpla-

čalo voziti na delo; če pa bi te stroške morale nositi gospodarske organizacije ali ustanove same bi pa bila nevarnost, da bi zaradi visokih dajatev — če bi za prevoz ne bilo nadomestila — delovno silo, ki se vozi, odklanjale.«

Odgovor: Tudi v zvezi s tem vprašanjem je Sekretariat Izvršnega sveta za promet prav tako zaprosil za pojasnilo Skupnost železniških podjetij v Ljubljani, ker predpisuje enotne tarife za prevoz potnikov in blaga Skupnost jugoslovanskih železnic v soglasju z Zveznim izvršnim svetom. Skupnost železniških podjetij v Ljubljani je pojasnila, da je v proučevanju načrt nove železniške potniške tarife, skladno s predvidevanji zveznega družbenega plana, ki predvideva, da bo za bolj ekonomično izkoriščanje transportnih sredstev treba spremeniti sistem transportnih tarif in prilagoditi raven tarifnih postavk za prevoz blaga in potnikov. Uveljavitev navedene tarife, katere načrt predvideva zmanjšanje števila in višine tarifnih popustov, je bila predvidena že za začetek leta 1961. Zato železniške postaje niso izdajale delavskih mesečnih vozovnic za januar 1961. Ker pa nova železniška potniška tarifa ni bila objavljena niti sprejeta, je Železniško transportno podjetje Ljubljana dne 21. decembra obvestilo vse železniške postaje, da lahko izdajajo mesečne delavske vozovnice do uveljavitve nove tarife po obstoječi železniški potniški tarifi.

Predsednik Miha Marinko: Se tovariš poslanec zadovolji z odgovorom? (Se zadovolji.)

Na vprašanje ljudskega poslanca Zbora proizvajalcev Ivana Videniča o ukrepih za izboljšanje redne preskrbe rudnikov, celulozne industrije in lesno predelovalne industrije z lesnimi surovinami in o možnosti kreditiranja gozdno-gospodarskih organizacij za nabavo mehanizacije in gradnje objektov iz republiškega investicijskega sklada, bo odgovoril član Izvršnega sveta tovariš Jože Ingolič.

Jože Ingolič: Ljudski poslanec tovariš Ivan Videnič je poslal Izvršnemu svetu dvoje vprašanj. Prvo vprašanje glasi: »Zaradi kritičnega stanja glede preskrbe rudnikov, celulozne in lesnopredelovalne industrije s potrebnimi surovinami me zanima, kakšne ukrepe namerava v prihodnjem obdobju podvzeti Izvršni svet, da bi se našim rudnikom in industriji tudi v prihodnje zagotovila redna preskrba s surovinami. Smatram namreč, da je vzrok sedanjemu kritičnemu stanju predvsem neurejeno lesno tržišče, zlasti zaradi še vedno nerešenega vprašanja cen glavnih gozdnih sortimentov in zaradi še nerazčiščenega stališča glede bodoče organizacije gozdarstva v zasebnem sektorju. Iz omenjenih razlogov proizvajalci in zadruga zadržujejo les ter grozi nevarnost še večjega odtoka lesa izven kroga domačih prioriternih potrošnikov. Takšno stanje pa je izredno nevarno, ker smo v glavni sezoni sečnje in spravila lesa. Da se to stanje odpravi, so nujni čimprejšnji ukrepi.«

Drugo vprašanje glasi: »Ker zaradi nizke akumulativnosti gozdne proizvodnje primanjkujejo gozdno gospodarskim organizacijam potrebna sredstva za nabavo mehanizacije in gradnjo osnovnih objektov delavskega in družbenega standarda, me zanima, če bodo v družbenem planu za prihodnje leto dane možnosti za nabavo kreditov iz republiškega investicijskega sklada za te namene. Smatram, da bi nabavo kreditov bilo treba omogočiti, če hočemo, da se poveča produktivnost dela v gozdarstvu in odstrani nevarnost vedno večjega odliva delovne sile iz gozdarstva v druge panoge gospodarstva, v katerih lahko nudijo delavcem boljše delovne in življenjske pogoje.«

Na oboje vprašanj bi dal naslednji odgovor:

Preskrba rudnikov, celulozne, papirne in lesno predelovalne industrije z lesnimi surovinami je nezadostna. Vzrokov za to je več, vendar sta glavna naslednja dva:

Prvič, potrebe naštetih potrošnikov po lesu so zaradi naglega razvoja njihovih proizvodnih kapacitet večje od redne normalne sečnje gozdov. Znana so prizadevanja, da se poveča proizvodnja lesa v gozdovih in obsežnih plantažah, katerih snovanje je sedaj v teku v vseh republikah. Tako bo mogoče postopoma, v nekaj letih odpraviti disproporce med proizvodnjo in potrošnjo lesa.

Drugič, promet z lesom je še vedno dokaj neurejen. Glavna hiba — administrativno določene cene na nekaterih področjih za nekatere gozdne sortimente in različna organizacija gozdne in lesne proizvodnje, se sicer začena odpravljati, vendar trenutno še ni docela odpravljena. Uveljavitev ekonomskih cen bo nedvomno znatno prispevala k normalizaciji stanja na lesnem tržišču. Iz teh in še nekaterih drugih razlogov kupujejo razne industrije in drugi potrošniki lesa iz vse FLRJ pri nas predvsem tiste količine lesa, ki jih v svojem zaledju ne morejo nabaviti. Ker gre pri tem za dopolnilne količine lesa, lahko ta les plačujejo tudi po višjih cenah, ki so seveda mnogo večje od dejanskih ekonomskih cen, ki bi se formirale na enotnem jugoslovanskem tržišču z lesom. Razumljivo je, da problema cen lesa in lesnega tržišča ne moremo urejati v okviru posameznih republik, temveč le v okviru FLRJ. Spričo takega stanja in dokler se ne uredi jugoslovanski lesni trg v celoti, je za prehodno obdobje na tem področju še vedno nujna administrativna intervencija tudi v Ljudski republiki Sloveniji, če nočemo povzročiti zastoja v rudarstvu ter lesno-kemični in lesnopredelovalni industriji. V ta namen je naš Izvršni svet v družbenem planu za leto 1961 predložil med instrumenti tudi posebno pooblastilo Sekretariatu Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo glede določanja količin ključnih gozdnih sortimentov za gozdna gospodarstva in kmetijske zadruge, ki povezujejo zasebni sektor gozdarstva. Namen tega pooblastila je, da se zagotovi nemotena proizvodnja v navedenih industrijskih panogah in rudnikih.

Izvršni svet nadalje smatra, da je nujno potrebno zagotoviti dobavo lesa prioritentnim potrošnikom po pogodbah, ki jih sklepajo s proizvajalci gozdnih sortimentov. Inicijativo za takšno medsebojno pogodbeno povezovanje med proizvajalci in kupci lesa naj bi še vnaprej dajale okrajne trgovinske in kmetijsko-gozdarske zbornice. V tej zvezi omenjamo, da je sklenjena dolgoročna pogodba o oskrbi z lesom s prioritentnimi potrošniki tudi eden od elementov za registracijo novih kmetijskih zadrug, ki se ukvarjajo z gozdarstvom. S tem bo dana garancija, da se bodo mnoge kmetijske zadruge uspešno vključile v oskrbovanje našega gospodarstva z lesom. Kolikor same zadruge za to nalogo ne bodo dovolj močne, se bodo v ta namen lahko poslovno povezovali s sosednjimi gozdno gospodarskimi organizacijami. Po potrebi pa bodo gozdno gospodarske organizacije lahko tudi same stopale v neposredno kooperacijo z zasebnimi gozdnimi posestniki, zlasti tam, kjer kmetijska zadruga za to ne bi bila usposobljena ali zainteresirana.

Ko odgovarjam na vprašanje glede cen lesa, moram poudariti, da je v dosedanjem sistemu cen še vedno mnogo administrativnih elementov, kar ne velja samo za les, ampak tudi za nekatere druge deficitarne surovine in izdelke. Kot so pokazali zaključki obširnih razprav konec preteklega leta, bi se tržišče

z lesom tako v republiki kot v zvezi uspešneje urejalo, če bi bile bolj sproščene cene za lesne surovine in lesne izdelke. Tudi zvezno gradivo o novih ekonomskih inštrumentih v gospodarstvu predvideva takšno sproščanje cen oziroma predvideva le minimum administrativnih omejitev pri formiranju cen. Smatramo, da je kurz sproščanja cen pravilen ter bo vodil do uveljavljanja pravilnejših ekonomskih odnosov. Vendar izgleda, da k bolj sproščnemu režimu cen ni mogoče preiti brez določenega prehoda. Zato je Zvezni državni sekretariat za blagovni promet konec preteklega leta blokiral cene lesnih in gozdnih sortimentov za dobo prihodnjih šestih mesecev oziroma do drugačne ureditve. Tako so gospodarske organizacije na področju gozdarstva sedaj dolžne dobavljati les po cenah, ki so veljale na dan uveljavitve tega ukrepa.

Reorganizacija kmetijskih zadrug, ki je povzročila tudi nekaj motenj na lesnem tržišču, se sedaj zaključuje. Novo ustanovljeni gozdni obrati zadrug bodo sposobni, da s svojim delavskim upravljanjem in z zaposlitvijo zadostnega števila strokovnega gozdarskega kadra, ki je sedaj na razpolago, odločneje posežejo na področje prometa z lesom. Zato lahko pričakujemo boljše izpolnjevanje nalog glede oskrbe prioritetnih potrošnikov z lesom tudi iz državnih gozdov.

Novi zakon o gozdovih, ki je sedaj v zaključni obravnavi pri pristojnih organih, poverja gospodarjenje z družbenimi gozdovi delovnim kolektivom gozdarskih organizacij. S tem bodo imeli ti kolektivi podobne pravice in dolžnosti kot kolektivi v drugih gospodarskih panogah. Določene usmerjevalne in nadzorstvene funkcije glede gozdov pa bodo v največji meri vršile komune. Ker se ukinja dosedanja gozdna taksa kot administrativni element in bo v bodoče predstavljala neposredni vir dohodka gozdno gospodarskih organizacij, bodo te imele tudi ob začasno blokiranih cenah lesa, več možnosti za dvig osebnih dohodkov in svojih skladov. S tem bo olajšano reševanje problemov investiranja, uvajanje gozdne mehanizacije in izgradnje družbenega standarda. Pri tem bo treba paziti, da se objekti družbenega standarda ne bodo gradili v gozdovih, temveč v strnjenih naseljih, kjer se lahko obenem razvijejo tudi druge službe, ki zadovoljujejo druge potrebe v zvezi z družbenim standardom.

Glede sredstev za investicije v gozdarstvu, bodo tudi letos v okviru splošnega investicijskega fonda na razpolago določena sredstva zlasti za gradnjo gozdnih cest in snovanje plantaž gozdnega drevja. Tudi obstoječi gozdni skladi dajejo v smislu načel republiškega družbenega plana za leto 1961 več poudarka uvajanju mehanizacije in s tem dvigu produktivnosti dela v gozdarstvu. V republiškem merilu se problem mehanizacije delno rešuje tudi s krčenjem gozdov na relativnih gozdnih tleh, za kar ni treba plačati gozdne takse, delno pa tudi v okviru republiškega gozdnega sklada, ki namensko določa nekaj sredstev za osnovanje plantaž. Vsekakor pa bo največ možnosti za reševanje problemov, ki jih je v svojem vprašanju nakazal ljudski poslanec Ivan Videnič, dano z novim gospodarskim sistemom tudi na področju gozdarstva samim delovnim kolektivom.

Predsednik Miha Marinko: Se ljudski poslanec Ivan Videnič zadovolji z odgovorom? (Se zadovolji.)

Naslednje vprašanje je stavil poslanec Republiškega zbora tovariš Jože Slavič. Izvršni svet je pooblastil podsekretarja Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS tovariša Janeza Japlja, da da odgovor na to vprašanje.

Janez Japelj: Vprašanje, ki ga je poslal ljudski poslanec Jože Slavič glasi:

»Ob uveljavitvi sporazuma o maloobmejnem prometu z Avstrijo, se je zaostriло vprašanje potrebnih objektov za obmejne organe, ki opravljajo svojo dolžnost na obveznih prehodih raznih vrst. Že lansko leto je Državni sekretariat za notranje zadeve načel vprašanje gradenj službenih prostorov in stanovanj za službujoče osebe na meji. Zanima me, ali bo v letošnjem letu glede tega kaj več napravljeno, da se rešijo vsaj najbolj pereča vprašanja? Gre predvsem za to, da bi bila sredstva tudi iz zveznega proračuna dodeljena pravočasno, da se lahko že v letošnjem letu vsaj nekaj objektov usposobi za uporabo. Razen tega bi želel vsaj približno vedeti, koliko objektov oziroma sredstev odpade na območje okraja Murska Sobota. Naprošam Izvršni svet, da mi na to vprašanje odgovori na prvi seji Ljudske skupščine LRS.«

Odgovor: Vzdolž jugoslovansko-avstrijske meje je 41 prehodnih mest, in sicer 11 prehodnih mest I. kategorije in 30 prehodnih mest II. kategorije. Obmejni promet z Avstrijo se odvija preko vseh odprtih prehodnih mest II. kategorije in preko vseh mednarodnih prehodov. Na mednarodnih prehodih vrše kontrolno službo uslužbenci Zveznega državnega sekretariata za notranje zadeve, na prehodih II. kategorije pa uslužbenci Ljudske milice. Na okraj Murska Sobota odpade 74 km jugoslovansko-avstrijske meje, na kateri je mednarodni prehod Gornja Radgona in 11 prehodov II. kategorije. Bloki v okraju Murska Sobota so bili zgrajeni iz sredstev, ki jih je dodelil republiški Izvršni svet v letu 1953.

Z otvoritvijo obmejnega prometa z Avstrijo se je povečalo število tako uslužbencev Ljudske milice kot carinskih uslužbencev, s tem pa se je nujno pojavilo vprašanje predvsem njihovih stanovanj in delne preureditve oziroma izgradnje in adaptacije že obstoječih obmejnih zgradb. Republiški državni sekretariat za notranje zadeve je v zadnjih letih že nekajkrat postavil zahtevo zveznim državnim organom po potrebnih denarnih sredstvih za izgradnjo oziroma popravilo obmejnih zgradb tako na italijanski kot na avstrijski meji. Republiški državni sekretariat za notranje zadeve je v preteklem letu dobil od Zveznega državnega sekretariata za notranje zadeve 57 732 168 dinarjev za izgradnjo 14 obmejnih zgradb, od tega pet na meji proti Italiji in devet proti Avstriji.

Prioriteto za gradnjo obmejnih zgradb smo dali mejnim prehodom, ki doslej zgradb sploh niso imeli. Kakor je zvezni državni sekretar za notranje zadeve že pojasnil v Zvezni ljudski skupščini, se bodo sredstva za gradnjo oziroma za vzdrževanje obmejnih zgradb dodeljevala postopoma vsako leto v zneskih, ki so potrebni za najnujnejše gradnje. Konkretno je za leto 1961 republiški Državni sekretariat za notranje zadeve zaprosil za obmejne zgradbe znesek 116 457 894 dinarjev, za stanovanjski fond pa 197 milijonov dinarjev. Od tega zneska bi pripadlo na obmejno območje okraja Murska Sobota za adaptacijo obmejnih zgradb in za tehnično opremo 11 380 880 dinarjev, za stanovanjske zgradbe pa 60 milijonov dinarjev.

Stanje obmejnih zgradb na območju okraja Murska Sobota je trenutno tako, da je ob razpoložljivih denarnih sredstvih nujno potrebna le adaptacija, napeljava elektrike, telefona in vodovoda ter nabava motornih prevoznih sredstev. Do danes pa nam ni znano koliko od zahtevanih sredstev za leto 1961 bo v te namene dodeljenih iz zveznega proračuna.

Predsednik Miha Marinko: Ali se ljudski poslanec Jože Slavič zadovolji z odgovorom? (Se zadovolji.) Na vprašanje ljudskega poslanca Marije Levar bo odgovoril član Izvršnega sveta Vlado Majhen.

Vlado Majhen: Ljudski poslanec Marija Levar je poslala Izvršnemu svetu naslednje vprašanje:

»Glede na dejstvo, da iz objektivnih razlogov še ni bilo mogoče izdelati podroben načrt uporabe republiškega sklada za šolstvo, prosim Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, da pojasni, ali bodo pri razdelitvi omenjenih sredstev v skladu z določili zveznega temeljnega zakona o financiranju šolstva vsaj delno upošteevane upravičene potrebe nekaterih občinskih skladov na manj razvitih področjih in za kakšne investicije se bodo predvidoma uporabljala sredstva republiškega sklada?«

Odgovor: Izvršni svet sodi, da bi bilo koristno za celoten razvoj šolstva in izobraževanja v Ljudski republiki Sloveniji, če bi se iz republiškega družbenega sklada za šolstvo dodeljevalo največ sredstev za izgradnjo visokega šolstva. Glede na to, da ima republika določene obveznosti do manjšinskega in dvojezičnega šolstva, bo moral republiški družbeni sklad podpirati tudi izgradnjo teh ustanov. Ker je z zakonom o posebnem šolstvu postalo obvezno tudi osemletno šolanje za umsko in telesno prizadeto mladino, bo republika pomagala občinam pri realizaciji zakona o posebnem šolstvu s tem, da bo republiški sklad pomagal pri izgradnji tistih ustanov posebnega šolstva, v katerih se bodo vzgajali in izobraževali otroci iz celotnega republiškega območja. Izračuni o občinskih družbenih skladih za šolstvo nakazujejo, da bo mogoče izpolniti investicije v šolstvo kakor jih predvideva program perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije, če bodo občine poleg družbenih skladov za šolstvo vlagale v investicije še tolikšna sredstva iz drugih virov kot doslej, razen sredstev, ki so jih dodajale iz stanovanjskih skladov.

Predsednik Miha Marinko: Ali se ljudski poslanec Marija Levar zadovolji z odgovorom? (Da.)

Obstojata še vprašani ljudskih poslancev Martina Zakonjška in Petra Šprajca, glede katerih Izvršni svet sporoča, da bo nanje odgovoril jutri.

S tem prehajamo na dnevni red, in sicer na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo o predlogu programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta in o predlogu resolucije o tem programu. Najprej bi prebrali skupno poročilo gospodarskih in drugih odborov.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev inž. Iva Klemenčiča, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev ljudski poslanec inž. Ivo Klemenčič prebere poročilo obeh odborov. — Glej priloge.)

Poročilo za oba zakonodajna odbora bo dal ljudski poslanec inž. Jože Drnovšek. (Poročevalec zakonodajnega odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev inž. Jože Drnovšek prebere poročilo obeh odborov. — Glej priloge.)

Pred ekspozejem, ki ga bo dal predstavnik Izvršnega sveta tovariš Viktor Avbelj, odrejam 20 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11.50 uri in se je nadaljevala ob 12.35 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo sejo. Prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Viktorja Avblja, da da obrazložitev.

Viktor Avbelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Program perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije za razdobje od 1961. do 1965. leta je bil sestavljen v času priprav za zvezni perspektivni plan ter pripravljanja predlogov za nadaljnjo izpopolnitev gospodarskega sistema. Zaradi tega je bilo mogoče pri sestavljanju tega programa upoštevati smernice, ki veljajo za perspektivni razvoj v vsej državi in vsaj delno računati z nekaterimi pozitivnimi vplivi, ki jih bo imel izpopolnjeni gospodarski sistem v prihodnje na celotni družbeni razvoj.

Predloženi program obsega na osnovi dosedanjih izkušenj in na osnovi dosedanjih rezultatov v družbenem in ekonomskem razvoju predvidevanja za takšen razvoj v prihodnjih letih, ki bo še bolj utrdil in razširil materialne osnove naše družbene ureditve, ki bo še bolj podprl razvoj produkcijskih sil in s tem omogočil konstantno povečevanje življenjskega standarda in realne osebne potrošnje ter s tem še naprej razširil možnosti za krepitev socialističnih družbenih odnosov.

Za realizacijo teh predvidevanj bodo poleg ekonomskih ukrepov in zakonitosti, ki se objektivno uveljavljajo v socialističnem družbenem in gospodarskem razvoju, velikega pomena tudi zavestni vplivi družbeno političnih sil na ta razvoj. Prav sočasno in skladno delovanje vseh teh faktorjev zagotavlja, da v prihodnjem družbenem razvoju ne bo zapostavljena niti družbeno politična niti materialna plat tega razvoja. In prav zaradi te zagotovitve bo mogoče v bodoče še smejeje kot doslej sproščati delovanje vrste faktorjev, ki lahko odločneje vplivajo na hitrejši razvoj ter pri tem še naprej zreducirati pogoje in potrebe po administrativnih posegih.

V zvezi s predloženim programom perspektivnega razvoja LR Slovenije je morda potrebno v nekaj besedah pojasniti, zakaj se predlaga perspektivni program in ne plan kakor je to bilo doslej. Predvsem je treba ugotoviti, da s tem, ko se odločamo za naziv program, ne gre samo za formalno spremembo, ampak s tem zavestno zavzemamo določen odnos do nekaterih važnih družbeno političnih in ekonomskih vprašanj ter problemov oziroma do načina, kako reševati ta vprašanja in probleme.

Osnovni razlog, da se odločamo za naziv in obliko programa je v dejstvu, da moramo v planiranju računati z objektivnimi dejstvi glede na razvoj in položaj delavskega upravljanja in komunalnega sistema. V pogojih delavskega upravljanja in komunalnega sistema more vsekakor tudi planiranje doživeti bistvene kvalitete spremembe, predvsem zato, ker mora računati na dosežanje uveljavljanje in delovanje omenjenih organov neposredne socialistične demokracije, obenem pa računati z nadaljnjim njihovim razvojem oziroma z njihovo povečano vlogo v celotnem družbeno političnem dogajanju. Računati mora predvsem s tem, da pomenjo ti organi najaktivnejšo postavko v našem celotnem družbenem razvoju in da za uspešno izvrševanje svojih nalog svobodno razpolagajo tudi z določenim delom družbenih sredstev. Glede tega dela materialnih sredstev, planiranje nikakor ne more imeti nobene ambicije, da bo na njihovo uporabo lahko vplivalo na star distributiven ali direktiven način. Planiranje oziroma programiranje prihodnjega razvoja je v naši stvarnosti predvsem inštrument, ki naj pripomore k uspešnemu izvrševanju osnovnih družbeno političnih nalog. Ker spada med te osnovne družbeno politične naloge

vsekakor nadaljnje družbeno politično in materialno utrjevanje delavskega in družbenega upravljanja ter komunalnega sistema, in ker spada dalje med najosnovnejše družbeno politične naloge tudi zagotovitev takšnega ekonomskega razvoja, ki omogoča stalno rast življenjskega standarda in realne osebne potrošnje, mora tudi planiranje z vsemi svojimi analizami in predvidevanji kar najmočneje podpreti uresničevanje, zlasti teh ekonomsko političnih ciljev.

Zato je tedaj potrebno ocenjevati kvaliteto planiranja oziroma programiranja predvsem s stališča, koliko prihodnji razvoj pospešuje te osnovne družbeno politične in ekonomske cilje ter stališča in ali se med izvajanjem planiranega razvoja ti cilji dejansko tudi realizirajo. Prav zato je treba planska predvidevanja in inštrumente dopolnjevati, spreminjati ali prilagajati takoj, ko bi se pokazalo, da niso v skladu s temi cilji ali pa da ne podpirajo dovolj njihovega uresničevanja. Zlasti velja to za dolgoročno planiranje.

Ustrezno mesto planiranju na sploh in še posebej planom oziroma programom perspektivnega razvoja daje dalje tudi dejstvo, da je za planiranje razvoja še bolj pa seveda glede izvrševanja ustreznih nalog, poleg tistih faktorjev, ki so v planu samem predvideni, zelo važen činitelj objektivizirani gospodarski sistem, ki je urejen in deluje izven plana oziroma se planiranje nanj opira ter računa na vplive tega sistema. Ta medsebojna povezanost in odvisnost med planiranjem in gospodarskim sistemom pravzaprav razbija stare poglede na vlogo inštrumentov planiranja, zanika direktivni značaj planiranja, zanika dalje funkcijo distribuiranja razvoja ter dopušča ali celo zahteva spreminjanje in prilagajanje planov oziroma programov, kadar to konkreten položaj zahteva. Zlasti za dolgoročno planiranje velja, da naj bi predstavljalo le splošne proporce bodočega razvoja glede vsklajevanja materialnih možnosti z osnovnimi družbeno političnimi interesi. Tako planiranje lahko postane toliko važnejši faktor nadaljnjega razvoja kolikor jasneje in prepričljiveje odpira perspektive in velike možnosti za nadaljnji razvoj. Tako planiranje lahko uspešno razbija vsakršne dvome o teh možnostih ter pravočasno mobilizira ustrezne činitelje za analiziranje pojavov in problemov, za boljše razumevanje teh problemov, za učinkovitejše reševanje le-teh ter opozarja na težave, ki jih bo treba upoštevati pri nadaljnji izgradnji. Zaradi vsega tega lahko takšno planiranje, zlasti močno prispeva k mobilizaciji subjektivnega faktorja v celotnem družbenem in ekonomskem razvoju ter s tem onemogoča enostransko in prakticistično reševanje družbenih problemov.

Vloga planiranja se torej s tem ne zmanjšuje, nasprotno, prav ob takšnem razumevanju njegove vloge predstavlja na primer predloženi program lahko močno orožje proti negativnim pojavom, vpliva na vsklajevanje interesov v predvidevanem razvoju in predstavlja važen faktor mobilizacije ustreznih sil in sredstev za izvršitev predvidenih nalog. Avtoriteta programa pa sedaj zavisi vse bolj oziroma predvsem od njegove kvalitete in prepričevalnosti ter od tega, koliko postavlja take naloge in cilje, ki predstavljajo objektivno nujnost, obenem pa upoštevajo interes in vlogo osnovnih nosilcev družbenega razvoja.

Zlasti za dolgoročne programe razvoja je prav posebno važno, da se lahko prilagajajo nastali kvalitativnim ali kvantitativnim spremembam v družbenih odnosih, v odnosih na tržišču, v odnosih, ki jih na novo formira izpopolnjevanje gospodarskega sistema ali pa mednarodna blagovna izmenjava. Prilagajanja tem dejstvom seveda ni mogoče šteti za slabost planiranja, ampak nasprotno, za njegovo odliko, saj je popolnoma razumljivo, da sta prav družbeni

razvoj in praksa tista faktorja, ki lahko korigirata vsa predvidevanja glede prihodnjega družbenega razvoja.

Ni pa upravičena prav nobena bojazen, da bi se zaradi takšnega razumevanja vloge plana oziroma programa lahko uveljavljali v razvoju elementi anarhičnosti. Osnovni garant za to je že obstoječi družbeni in gospodarski sistem sam, ki z vsemi ustreznimi predpisi in objektiviziranimi instrumenti za delitev družbenega dohodka in glede načinov, kako se ta dohodek lahko razdeljuje in uporablja, vzpostavlja vse tiste elemente, ki so potrebni za ustvarjanje skladnosti v celotnem razvoju. V tem sistemu je obsežena tudi nujno potrebna družbena intervencija, ki pa seveda v nobenem primeru ne bi smela biti tolikšna, da ne bi podpirala in vzpodbujala čim širše ustvarjalne iniciative. Izkušnje zadnjih let dokazujejo, da se odločitve organov delovnih kolektivov kot nosilcev znatnega dela družbenih sredstev zelo organsko vsklajujejo z osnovnimi ekonomsko političnimi cilji. In prav važna funkcija tega programa naj bi bila med drugim tudi ta, da še bolj pripomore k takšnim ukrepom organov delavskega upravljanja, da bodo tudi v bodoče njihove odločitve čimbolj vsklajene s splošnimi predvidevanji perspektivnega razvoja.

Vse to so sicer splošno znane resnice ki jih ne bi bilo treba ponavljati, če ne bi vendarle še vedno imeli opravka s tendencami, da se na administrativen način posega v razvoj, zlasti na področju delitve družbenih sredstev oziroma njihovega usmerjanja ter na področju razširjene reprodukcije. Prav ti posegi dokazujejo, da se uveljavljajo ustrezne spremembe v metodologiji in karakterju planiranja ponekod dosti počasneje, kakor pa to razvoj sam zahteva. Posebno je potrebno obnavljati gornja stališča zaradi tega, ker sprejemamo program perspektivnega razvoja kakor vse kaže le nekaj tednov prej, preden bodo uveljavljene bistvene spremembe v našem gospodarskem sistemu. Prav gotovo bo potrebno izvesti temu dejstvu ustrezne dopolnitve tudi v tem programu.

Tudi prepričanje oziroma spoznanje, da je glavna naloga plana čimbolj podpreti najvažnejše družbeno-politične in ekonomske naloge, med katere spada vsekakor nadaljnje utrjevanje organov delavskega upravljanja in komunalnega sistema, še ni vedno tako jasno in razvito, da bi se plan tretiral predvsem kot instrument razvoja teh organov ter ne bi predvideval posegov, ki bi dali slutiti, da se vmešava v njihove pravice, ali pa da se celo zavaruje pred njihovimi odločitvami.

V tem smislu in ob upoštevanju nekaterih gornjih pogledov na karakter planiranja je pripravljen tudi predloženi program perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije od 1961.—1965. leta pri čemer že sam naziv »program« bolj ustreza naši praksi in jasneje označuje njegovo vlogo in mesto v usmerjanju celotnega razvoja na območju naše republike.

Osnovno obeležje tega programa je optimistično predvidevanje nadaljnjega razvoja. Osnovne kategorije družbenega razvoja obdrže še naprej izredno hitro rast, ki so jo dosegle v zadnjih štirih letih. V takšnem tempu se bodo predvidoma razvijale vse gospodarske panoge, prav posebno pa je predviden intenziven razvoj tistih dejavnosti, ki jih označujemo s skupnim izrazom »družbeni standard«. Kljub optimizmu glede prihodnjega razvoja, pa je upravičena trditev, da je program povsem v okviru realnih možnosti. Bilo bi nepravilno in nerečno, preveč demobilizacijsko, če bi predvidevali počasnejši tempo razvoja. Da je temu tako, zgovorno priča med drugim tudi dejstvo, da je bil pretekli perspektivni plan, dasiravno je prav tako predvideval zelo intenziven

razvoj osnovnih nalog, izpolnjen že v štirih letih. Leto pred predvidenim rokom je bil dosežen večji porast proizvodnje kot je bil planiran, večji porast nacionalnega dohodka in večji porast osebne potrošnje ter hitrejši razvoj družbenih služb in stanovanjske izgradnje.

Kakor je znano so bili ti uspehi doseženi, čeprav so bile skupne investicije izvršene le s 76,7 % od predvidenih. Investicije v gospodarstvu so bile izvršene še z nižjim odstotkom, to je z 72,3 %, v družbeni standard pa je bilo vloženi 85,4 % predvidenih sredstev. V okviru investicij za družbeni standard je bilo v stanovanjsko izgradnjo vloženi nekaj več sredstev, kakor je bilo v planu predvideno.

Gornja izvršitev investicij kaže tudi na to, da se je med razvojem in zaradi najrazličnejših vplivov, ki jih je narekovala konkretna stvarnost, bistveno spremenila struktura investicijskih vlaganj in to brez škode, ali pa morda celo v korist uspešnega izvrševanja predvidenih nalog. Zlasti so nastale velike razlike v strukturi investicij glede odnosa med gospodarstvom in družbenim standardom in to v izrazito korist slabšega. Na podlagi teh ugotovitev je predvsem jasno, da so obstajale in še obstajajo neizkoriščene možnosti za povečevanje produkcije, na katere v planiranju nismo dovolj računali. Te možnosti povečevanja produkcije v glavnem ne zahtevajo velikih investicij, so pa obenem tudi sicer racionalnejše in za stabilnost gospodarstva večje vrednosti. Predvsem gre tu omeniti važen vpliv in vlogo boljšega gospodarjenja na sploh, učinkovitejšega izkoriščanja že vloženi investicijskih sredstev in njihove večje rentabilnosti, boljšega izkoriščanja produktijskih sredstev in večje produktivnosti. Možnosti za povečanje produkcije pa niso le znotraj gospodarstva samega, ampak tudi v službah oziroma dejavnostih družbenega standarda, ki ne le posredno, temveč čisto neposredno vplivajo na razvoj produkcije, ki pa prav tako kot rezerve znotraj gospodarstva niso bile še dovolj aktivirane. Takšnega značaja je zlasti celotno področje vzgoje kádrov, vse od priučevanja na delovnem mestu pa do visokokvalificiranih in znanstvenih kádrov. Med te faktorje produkcije spada tako tudi velik del zdravstvene službe ter stanovanjsko komunalne dejavnosti. Odločilen in neposreden vpliv mora imeti na produkcijo zlasti znanstveno raziskovalno delo oziroma posredovanje dognanj moderne tehnike za izboljšanje proizvodnega procesa.

Poleg rezerv, ki jih imamo za povečanje produkcije ob boljšem izkoriščanju oziroma aktiviranju obstoječih produktijskih sredstev v običajnem delovnem času, imamo ponekod tudi v podaljšanem obratovalnem času, torej z uvažanjem novih izmen še nadaljnje možnosti za povečanje produkcije. Izkušnje zadnjega leta zelo nazorno kažejo, da na obseg produkcije in na produktivnost v največji meri lahko vpliva socialistični način nagrajevanja po delu. V veliki meri je bila po zaslugi takšnega nagrajevanja v letu 1960 dosežena za 8,1 % povečana produktivnost in za 14,8 % povečana vrednost družbenega produkta nasproti letu 1959. Seveda pa je tudi na tem področju še mnogo možnosti za nadaljnjo uspešno mobilizacijo v tej smeri.

Realna osnova za tako optimistične ocene prihodnjega razvoja so torej predvsem obstoječi materialni pogoji in izkušnje, dalje je mobilizacija za uspešno izvrševanje nalog, ki jih vsebuje program, kakor tudi vplivi bistveno izpopolnjenega gospodarskega sistema, ki jih bo ta imel na produkcijo in na družbeni razvoj sploh. S svojimi predvidevanji glede perspektivnega razvoja v naši republiki se program aktivno vključuje v okvire skupnega jugoslovan-

skega razvoja, zato osnovne karakteristike in osnovne ugotovitve in smernice, ki so bile izrečene ob sprejemanju zveznega perspektivnega plana, veljajo tudi za razvoj v naši republiki.

Ena od takšnih osnovnih skupnih značilnosti in obenem nujnosti je hitro naraščanje nacionalnega dohodka, ki ga omogoča, pa tudi terja socialistični družbeni sistem, zlasti še, ker se ob pogojih relativne zaostalosti zelo odločno manifestirajo tendence, po kar najhitrejšem odpravljanju te zaostalosti, obenem pa se prav tako odločno postavljajo naloge, ki naj omogočijo zadostitev naraščajočih potreb življenjskega standarda in osebne potrošnje. Obojnim potrebam je mogoče zadostiti le s hitrim razvojem materialnih sredstev, s hitrim povečevanjem produkcije, s hitrim povečevanjem investicij in obenem s hitrim povečevanjem obsega osebne potrošnje. Prav zaradi tega je skupna karakteristika teh planov, da so ob tem, ko so sicer realno postavljeni, vendar v svojih osnovnih, bistvenih nalogah in odnosih zelo napeti.

Ko utemeljujemo realnost postavljenega programa perspektivnega razvoja v naši republiki, moramo upoštevati pri tem vsesplošno znana dejstva, da zaradi enotnega gospodarskega prostora nekatere faktorje, ki lahko odločilno vplivajo na regionalni razvoj, lahko stvarno predvidevajo in odrejajo za vso državo, enotne odločitve. To velja v celoti n. pr. za osnovno razdelitev družbenega produkta in nacionalnega dohodka. To velja dalje za urejanje nekaterih vprašanj enotnega tržišča ter glede predvidevanja tistih potrebnih ukrepov, ki naj vplivajo na uravnovešanje produkcije in potrošnje na tem tržišču. To velja dalje za ukrepe glede intervencije z družbenimi rezervami zaradi vplivanja na stabilnost tržišča in končno za vsa področja zunanje trgovinske izmenjave in deviznega režima. V takšne okvire sodi seveda tudi politika glede razvoja zaostalih področij. Tudi na področju razširjene reprodukcije se v okviru vse države urejajo ne le osnovni in splošni pogoji, v katerih se lahko razširjena reprodukcija odvija, ampak se tudi znatni del sredstev za razširjeno reprodukcijo še centralno zbira in razdeljuje.

Po drugi strani pa se, kakor je prav tako splošno znano, zlasti v okviru komune, lahko najkonkretnije in najučinkoviteje predvidevajo osnovne potrebe in naloge prihodnjega razvoja. V okviru komune se lahko najbolj neposredno upoštevajo možnosti za produkcijo oziroma za gospodarjenje na sploh, v njenem okviru se najbolj organsko povezujejo celotna dogajanja na področju proizvodnje in vseh oblik družbene potrošnje. V tem okviru pa se poleg neposredne realizacije nalog zbirajo pri gospodarskih organizacijah zlasti tudi za to potrebna materialna sredstva.

Republiški program mora z vsemi temi dejstvi računati in zaradi zgornjih ugotovitev, glede polariziranja družbenih sredstev ter na osnovi izkušenj iz preteklosti, realno ocenjevati vplive ustreznih činiteljev na izvrševanje v programu postavljenih nalog. Prav zaradi vloge, ki naj jo glede na dosedanje izkušnje, in zaradi potreb prihodnjega razvoja imajo posamezni činitelji, so mnoga vprašanja še nerazčiščena ali pa je njihovo reševanje še le načeto. Med ta vprašanja sodi n. pr. vprašanje, koliko je še potrebno centralizirati odločanje in sredstva oziroma koliko je že mogoče v še večji meri kot doslej prenašati skladno z razvojem komunalnega sistema ustrezne pravice in dolžnosti. S tem v zvezi je tudi problem, kako v naši družbeni ureditvi razumeti in urejati vprašanje osnovnih nosilcev procesa razširjene reprodukcije oziroma nadaljnje prenašanja skrbi za razširjeno reprodukcijo na gospodarske orga-

nizacije, zlasti pa na razvijajoče se komune in obenem zagotoviti interes skupnosti na širšem in skladnem razvoju.

Obenem s stalno rastočo vlogo podjetij in komun se vse bolj kaže potreba, da se omogoči večje angažiranje tudi republike za reševanje problemov republiškega obsega, tako v gospodarstvu kakor v družbenem standardu. Nekatere od teh problemov načenjajo, deloma pa tudi že rešujejo predvideni zvezni predpisi o organizaciji bank, o kreditnem sistemu, zlasti pa predvidene spremembe gospodarskega sistema.

Osnovno pri vsem tem pa slej ko prej ostaja načelo, naj se z razvijanjem temeljnih organov socialistične demokracije, naj se s prenašanjem vse večjih odgovornosti nanje, prenesejo hkrati tudi ustrezne pravice. S tem se bo ustrezno in stalno krepila vloga organov delavskega upravljanja in komune, organi širših družbenih skupnosti pa naj bi pri tem zadržali le možnosti za neogibno potrebno družbeno intervencijo zaradi skladnejšega družbenega razvoja.

Na osnovi ugotovitev glede realne možnosti nadaljnjega razvoja ni nobenega razloga, da ne bi bilo tudi osnovno obeležje programov ljudskih odborov in podjetij prav tako optimistično. Prav takšen njihov karakter bo omogočil jasno orientacijo k pravočasni mobilizaciji vseh činiteljev tega razvoja ter opozorilo na to, da se je treba za izvršitev dokaj odgovornih in obsežnih nalog čimbolje pripraviti. Samo tako intenziven razvoj omogoča tudi predvidevano povečanje vseh oblik potrošnje, vključno osebno potrošnjo. Razumljivo je, da bo od deleža, ki ga bo imel v produkciji posameznik, gospodarska organizacija ali pa upravnoteritorialna enota, odvisen tudi pripadajoči delež v skupni potrošnji. Zato bo vsklajevanje med potrebami potrošnje in temu ustrezno produkcijo, močno vplivalo na planiranje prihodnjega razvoja s strani ljudskih odborov in gospodarskih organizacij. V tem smislu je tudi v republiškem programu perspektivnega razvoja napravljen poizkus čim stvarneje, čeprav sorazmerno na zelo visoki ravni, predvideti takšen obseg produkcije, ki naj zagotovi predvidevano povečanje vseh oblik potrošnje.

Pri tako intenzivnem razvoju, kakršnega predvideva predloženi program, seveda nikakor ne bi bilo prav dopustiti, da bi zaradi vztrajanja na enakomerni izvršitvi manj važnih nalog, trpelo uresničenje nekaterih najvažnejših ekonomsko političnih ciljev. Med take najvažnejše ekonomsko politične cilje spada vsekakor vprašanje življenjskega standarda oziroma konstantno naraščanje realne osebne potrošnje. Da bi se izvršila predvidevanja naraščanja življenjskega standarda in realne osebne potrošnje, bo nujno treba ustrezno spreminjati oziroma prilagajati delitev narodnega dohodka na razne oblike potrošnje.

Izvrševanje važnih in odgovornih nalog, ki jih terja bodoči razvoj, je v veliki odvisnosti od obstoječega gospodarskega sistema ter od delovanja njegovih inštrumentov. Zlasti pa je pri tem važno, koliko ta sistem sprošča in vzpodbuja najširše ustvarjalne iniciative. Prav zaradi te ozke povezanosti med nalogami, postavljenimi v programu in delovanjem gospodarskega sistema na njihovo izvrševanje, je povsem razumljivo, da se v vsakokratnih razpravah o bodočem razvoju močno poudarjajo tudi glavne značilnosti gospodarskega sistema.

Stališče, ki je bilo formulirano na V. kongresu Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, da namreč doslej doseženi družbenopolitični in

gospodarski uspehi ter potrebe nadaljnega razvoja, zlasti razvoja organov delavskega upravljanja in komunalnega sistema ne le omogočajo, ampak tudi nujno zahtevajo nadaljnjih sprememb oziroma dopolnitev gospodarskega sistema, je vsekakor odločilno prispevalo k temu, da se lahko tudi že v predloženem programu računa na pozitivno delovanje tako izpopolnjenega gospodarskega sistema. Splošno je znano, da smo v pričakovanjih glede izpopolnjevanja gospodarskega sistema letos v bistveno ugodnejšem položaju. Medtem ko je bilo v preteklih letih v glavnem mnogo kritike na račun počasnosti v pripravah predlogov — seveda te kritike še zdaleč niso bile vedno upravičene ali pa niso bili upravičeni njihovi nosilci — lahko letos že prav na začetku novega petletnega planskega razdobja razpravljamo o konkretnih predlogih, ki so bili pripravljani po navodilih Zveznega izvršnega sveta. Znano, pa tudi razumljivo je, da je bilo v zvezi s pripravami teh predlogov za spremembe v gospodarskem sistemu izvršeno zelo važno delo. O teh predlogih bo, kot kaže, že v bližnji prihodnosti sklepala tudi Zvezna ljudska skupščina.

Zelo pozitivna je ugotovitev, da je med pripravljanjem omenjenih predlogov sodelovalo sorazmerno zelo veliko število gospodarskih organizacij, pa tudi ustrezna združenja in zbornice. Zlasti pa so predmet širokih razprav že izdelani predlogi. S tem je bila vsem zainteresiranim dana prilika za čim širše konstruktivno sodelovanje in ocenitev delovanja sprememb v sistemu na konkretnih primerih. V širokih razpravah so se lahko temeljiteje popularizirale pozitivne strani teh sprememb in dopolnitev sistema. S tem še lahko tudi v veliki meri izognemo možnostim, da s strani posameznikov, zaradi neinformiranosti o pozitivni in progresivni plati teh sprememb ne bi prišlo do nenačelnih oziroma ozkih, prakticističnih nagibov, izvirajočih iz nasprotovanj oziroma pripomb, ki sicer ne bi mogle zavreti začetega procesa, bi pa nosilce takšnih pogledov in stališč demobilizirale od aktivnega, konstruktivnega vključevanja v ta dogajanja. Pričakujemo torej lahko, da bodo vrsti že uveljavljenih predpisov s področja prometa in deviznega režima, sledili še izredno važni predpisi o bankah in kreditnem sistemu, o gozdovih, o cestah, lukah in letališčih ter daleč najvažnejši kompleks predpisov s področja gospodarskega sistema in njegovih inštrumentov, posebej še s področja režima cen.

Do kraja zanesljivo seveda še ni mogoče oceniti in govoriti o konkretnih ukrepih in rešitvah iz preprostega razloga, ker ti predpisi še niso sprejeti in pride lahko na osnovi razprav do nekaterih sprememb. Vendar pa je na osnovi znanega gradiva možno z vso zanesljivostjo trditi, da so ti predlogi zelo daljnosežni, da bo njihov vpliv zelo konstruktiven in da je zato potrebno in pravilno podpirati čimprejšnjo uzakonitev teh predlogov. Zlasti zaslužijo ti predlogi vso podporo zaradi tega, ker ne obravnavajo samo obstoječih inštrumentov gospodarskega sistema in ne predlagajo samo izboljševanja sedanjih inštrumentov delitve dohodka, ampak zelo odločilno posegajo v področje formiranja cen. Prav cene, bolj rečeno disparitete cen, ki so nastale kot posledica administrativnega določanja, pa v pogledu realizacije dohodka v največji meri povzročajo nerealne odnose med gospodarskimi panogami, pa tudi med podjetji znotraj iste gospodarske panoge.

Z odpravo administrativnega določanja cen — predlogi gredo zelo odločno v tej smeri — bo pravzaprav šele dana resnična osnova za pravilno razporeditev dohodka med gospodarskimi panogami in podjetji. Šele ob svobodno formiranih cenah bo možno realno ocenjevati rentabilnost poslovanja, pa tudi

rentabilnost investicijskih vlaganj. Ne le v odnosih med gospodarskimi panogami in podjetji, marveč tudi med komunami, se bo na osnovi svobodno formiranih cen formiral realnejši odnos dohodka, kar bo pospeševalo tudi nadaljnjo utrditev komunalnega sistema. Vse to pa so seveda izredno važni faktorji, ki bodo nujno prispevali k razčiščenju vrste družbeno-političnih problemov.

Novim ukrepom na področju cen, ki so med vsemi najvažnejši, se pridružujejo še drugi, zelo važni predlogi. Minimalni osebni dohodek naj bi prenehal biti instrument delitve dohodka med družbo in podjetjem. S tem bodo odpadli razlogi za nepotrebno povečevanje števila zaposlenih, za umetno povečevanje kvalifikacijske strukture zaposlenih, predvsem pa bo seveda s tem odpadlo povsem neustrezno merilo za ugotavljanje razmerij med višino ustvarjenega dohodka in dejanskim uspehom v gospodarjenju z družbenimi proizvodjalnimi sredstvi.

Predlagano je dalje, da se odpravi progresija v obdavčenju dohodka in da se začasno, dokler bo ta oblika obdavčenja dohodka sploh še potrebna, uvede njegovo proporcionalno obdavčenje. Ustrezno temu se povečajo na drugi strani družbene dajatve, od poslovnega fonda, ki ga sestavlja vrednost osnovnih in obratnih sredstev skupaj ter dajatve za proračun in sklade iz osebnih dohodkov. Tudi ti ukrepi bodo imeli lahko zelo pozitivne posledice na gospodarjenje na sploh, zlasti pa na odnos podjetij do sredstev poslovnega fonda, do investicijske politike, kakor tudi do politike zaposlovanja in izobraževanja kadrov.

Dohodek podjetja bo namreč v celoti neposredno odvisen od bolj ali manj uspešnega gospodarjenja z osnovnimi in obratnimi sredstvi. Gospodarske organizacije bodo zelo zainteresirane, da čim boljše izkoristijo obstoječa proizvodjalna sredstva, da gredo samo v najbolj premišljene investicije in da izvajajo investicije čim racionalneje, ker bo v tem primeru osnova za plačevanje družbenih sredstev na poslovni fond manjša in s tem dohodek podjetja večji. S tem, ko se nekatere dajatve za sklade v bodoče plačujejo od osebnih dohodkov, se bodo ti ustrezno povečali, povečal pa se bo tudi njihov delež v strukturi stroškov proizvodnje. Zaradi tega bodo gospodarske organizacije stimulirane, da bolj kot doslej vodijo racionalno politiko zaposlovanja, zlasti pa, da vložijo več sredstev in skrbi v strokovno izobraževanje zaposlenih.

V zvezi z vsemi temi ukrepi in v zvezi z izpolnjenimi instrumenti gospodarskega sistema je največje važnosti ugotovitev, da se zaposlovanje gospodarskih organizacij in za odnose med podjetji ter gospodarskimi panogami uvažajo enaki objektivizirani pogoji gospodarjenja, pogoji, v katerih bo boljše poslovanje oziroma gospodarjenje ustrezno nagrajeno. Ti pogoji bodo šele omogočili takšno delitev dohodka med družbo in podjetjem, ki bo ustrezala dosežanju in še nadaljnjemu razvoju nagrajevanja po delu.

Odnosi, kakršni se bodo formirali na osnovi takšnih pogojev, bodo tedaj zelo aktiven faktor celotnega prihodnjega razvoja, ker bodo vplivali na boljše izkoriščanje obstoječih možnosti in dajali iniciativo za iskanje novih še vzpodbudnejših načinov razdelitve sredstev, s katerimi razpolagajo delovni kolektivi in komune.

Predlagane dopolnitve gospodarskega sistema bodo spremenile tudi odnose med posameznimi gospodarskimi panogami. Zaradi realnejšega odnosa v cenah kmetijskih proizvodov, ki se bodo formirale na tržišču, se bo n. pr. v kmetijstvu lahko realiziral večji dohodek. S tem bodo dani večji objektivni pogoji za razvoj kmetijstva, obenem pa bo večja akumulativnost pritegnila večje zanimanje ustreznih faktorjev, zlasti komun za nadaljnji razvoj kmetijstva.

V takšnih pogojih se bo še bolj kot doslej utrdil položaj družbeno-kmetijskih posestev ter se bodo olajšali pogoji za nadaljnje povečevanje v kooperaciji družbeno organizirane proizvodnje. Gornji pogoji bodo nadalje vplivali tudi na večjo tržnost kmetijske proizvodnje, zlasti pa na večjo tržnost družbeno organizirane proizvodnje, kar bo vplivalo tudi na nadaljnjo rast socialističnih družbenih odnosov v kmetijstvu.

Vse omenjene spremembe, zlasti pa odprava administrativnega določanja cen skoro vsem proizvodom, razen električni energiji, prometnim storitvam na železnici ter še nekaterim drugim predmetom, pa bodo zahtevale ustrezno ekonomsko intervencijo na trgu, da bi se preprečilo povečanje cen, ker to ne bi bilo v skladu s predvidevanji. Za ugotovitev stabilnosti tržišča bo torej potrebna ustrezna intervencija z blagom. Ta intervencija pa bo odvisna predvsem od povečanja produkcije, kakršna je v prihodnjem razvoju predvidena, od strukture te produkcije, zlasti pa od deleža, ki je v celotni produkciji predviden za proizvodnjo široke potrošnje. Povesod tam pa, kjer to ne bi zadoščalo, bo potreben tudi uvoz ustreznega blaga. Takšna ekonomska intervencija na trgu bo potrebna zlasti še zato, da se poleg stabilnosti tržišča zagotovi tudi predvidena realna osebna potrošnja.

Za razpravljanje o predloženem programu perspektivnega razvoja je vsekakor zelo važna ugotovitev, da bodo omenjeni ukrepi predvidoma sprejeti že v prvem četrtletju letošnjega leta, da bodo torej že na samem začetku novega petletnega obdobja lahko ugodno vplivali na družbeni in ekonomski razvoj ter s tem še bolj povečali realnost planskih predvidevanj glede intenzivnosti prihodnjega razvoja.

Tako v času priprav kakor v samih razpravah o predloženih ukrepih, pa tudi med samim izvajanjem ukrepov, moramo računati tudi na nepravilne tendence, na neutemeljena stališča in na nepravilna razumevanja. Objektivno je med takšne tendence šteti tudi vsak tak odnos do omenjenih predlogov, ki sicer načelno z njimi soglaša, otežuje pa ustrezne priprave z naštevanjem cele vrste v bistvu nepomembnih, čeprav morda sicer upravičenih pripomb. Najbolj bi seveda bilo narobe, če bi kdo od samega uzakonjenja novih načel o delitvi dohodka in formiranju cen na trgu pričakoval večjih materialnih koristi, namesto da bi pravilno ocenjeval dejstvo, da se z dopolnitvami sistema daje predvsem večja možnost racionalnejšega poslovanja in razvoja v bodoče.

Takšni statični računi, postavljeni največkrat na osnove sumljive vrednosti, se nikakor ne bi smeli uveljavljati. S tem pa nikakor ni rečeno, da bi kljub zelo pozitivni splošni oceni predlaganih ukrepov, ne bilo prav, dajati takšnih konstruktivnih pripomb, ki bi opozarjale na probleme oziroma nakažovale nadaljnje dopolnitve. Takšne konkretne pripombe pa nikakor ne bi smele zamegliti pogleda na to, kaj je v predlaganih spremembah bistvene važnosti ter ne bi smele oslabiti aktivnega in konstruktivnega sodelovanja v smeri čim prejšnjega in čim učinkovitejšega uveljavljanja predvidenih daljnosežnih izpopolnitev gospodarskega sistema, ki bodo po splošni oceni v svoji osnovi odločilno pripomogle k nadaljnjim uspehom v prihodnjem družbenem razvoju.

Skupščinski odbori so že v podrobnostih razpravljali o vsebini oziroma o predvidevanjih, ki so obsežena v programu in bi bilo tu odveč podrobneje razlagati posamezne dele tega programa. Že v začetku oziroma v času priprav je bilo gradivo poslano tudi ljudskim odborom, gospodarskim združenjem,

zbornicam, društvom in še nekaterim ustanovam. Zato naj v tem poročilu omenimo le najbolj splošne značilnosti predloženega programa.

Kakor je bilo bežno že omenjeno, je ena od osnovnih značilnosti, intenziven gospodarski razvoj. Narodni dohodek kot najpopolnejši pokazatelj tega razvoja naj bi v naslednjih petih letih naraščal za 10,7 %, ali na prebivalca za 9,8 % na leto. V vseh petih letih bi se torej povečal za 59,7 %, ali od 248 000 dinarjev na 397 300 dinarjev na prebivalca. S tem se, kot je bilo ugotovljeno ob sprejemanju zveznega plana, uvršča Jugoslavija med razvitejše države, še bolj pa velja to na podlagi prikazanega odnosa za Slovenijo. V prihodnjih petih letih bo predvideni gospodarski razvoj zagotovil mnogo višjo raven materialne osnove, tako za nadaljnji napredek kakor tudi za izpopolnjevanje osnovnih nalog tekoče ekonomske politike, med katere spada zlasti obveznost za stalno izboljševanje življenjskih pogojev. Takšen gospodarski razvoj računa še naprej na boljše izkoriščanje obstoječih produkcijskih zmogljivosti, na odločnejše uvajanje najmodernejših pripomočkov v produkcijo in na nadaljnje povečanje produktivnosti. Da bi pa lahko dosegli zgoraj omenjeno povečanje narodnega dohodka, je predvideno tudi povečanje investicij, pa tudi nadaljnje novo zaposlovanje. Novo zaposlovanje bo potrebno zlasti na področju blagovnega prometa, v obrti, v komunalnih dejavnostih in servisih ter ustanovah stanovanjskih skupnosti.

Poleg intenzivnosti gospodarskega razvoja predvideva predloženi program tudi skladnejši razvoj med gospodarskimi panogami. Za razvoj posameznih gospodarskih panog bodo posebnega pomena podrobnejše analize in predvidevanja, v katerih bodo obseženi pogledi na razvoj ustrezne panoge v celoti, s tem pa bo dana tudi možnost vsklajevanja razvoja teh gospodarskih panog — vse do posamezne gospodarske organizacije. Te monografije seveda ne morejo imeti nobenih značilnosti starega planiranja razvoja po panogah, ampak bodo pomenile toliko koristnejši pripomoček ljudskim odborom in gospodarskim organizacijam, kolikor bodo kvalitetnejše in kolikor bodo uspele prepričevalneje in bolj dokumentirano popularizirati dejansko najboljše rešitve, ki bodo obenem ustrezale tudi gospodarskim organizacijam samim.

V letu 1961 bo zaradi uvajanja vrste novih ukrepov, ki bodo imeli važne vplive na celoten razvoj in posebej na gospodarstvo, posebno važno čim uspešnejše prilagajanje novo nastalim odnosom in pogojem, kar naj onemogoči zastoj, ki bi sicer v razvoju ponekod utegnili nastati. Zato je poleg hitrih in intenzivnih ukrepov gospodarskih organizacij samih zelo važna tudi aktivizacija ustreznih strokovnih društev, zbornic, organov državne uprave, pa tudi družbeno političnih organizacij, ki bodo s pravilnim in dovolj konkretnim tolmačenjem prispevale, da se bodo v produkciji čimbolj izkoristili pozitivni vplivi teh novih ukrepov in odnosov.

Poleg področja delitve dohodka bodo v tem smislu zlasti zelo pereča in važna vprašanja pravilnega razumevanja in ukrepanja v zvezi s poenotenjem režima osnovnih in obratnih sredstev ter v zvezi s prilagoditvijo novim pogojem tržišča in novim pogojem zunanje trgovinskega režima.

Nadaljnja značilnost prihodnjega razvoja je sorazmerno zelo hitro večanje družbenega sektorja v strukturi celotne produkcije. V tej strukturi bo v letu 1965 delež socialističnega sektorja dosegel že okrog 91 %. To je izredno važen pokazatelj, ki govori o zelo intenzivnem razvoju in zmoglostih družbenega gospodarstva ter istočasno z vso jasnostjo kaže na hitro povečevanje materialne

osnove socialističnih družbenih odnosov. Ostanke privatno lastniških, drobnoblagovnih odnosov — tu gre v glavnem za privatno kmetijstvo in obrt — so s tem glede materialne osnove potisnjeni v ozadje in tudi kot ekonomsko politična kategorija vse bolj navezani na družbeni sektor in odvisni od sodelovanja z njim. Še ugodnejšo sliko glede udeležbe družbenega sektorja v strukturi produkcije pa dobimo, če upoštevamo samo tržno proizvodnjo, pri čemer bo predvidoma v letu 1965 tudi v kmetijstvu že 78 % vseh tržnih presežkov dajala družbeno organizirana produkcija, pa tudi v gozdarstvu bo še naprej naraščal delež družbeno organizirane produkcije. Tako se bo torej poleg industrije, gradbeništva, trgovine in prometa tudi v kmetijstvu, gozdarstvu in obrti v prihodnjih letih vse močnejše uveljavljal družbeni sektor, ki je tudi za uporablanje modernih proizvodnih pripomočkov in metod sposobnejši. S tem se bodo tudi na tem področju znatno okrepili socialistični družbeni odnosi, obenem pa bo možno uspešneje reševati važna vprašanja stabilnosti na tržišču in rednejšega oskrbovanja prebivalstva s kmetijskimi pridelki.

Važno je dalje tudi stališče, ki je obseženo v programu, da je namreč nujno potrebno v prihodnje zagotoviti skladen razvoj gospodarstva in družbenega standarda, ki naj bi se videl konkretno v tem, da se tudi v prihodnjih petih letih ohrani takšen odnos v investicijah za gospodarstvo in za družbeni standard, kakršen je bil dosežen v zadnjih štirih letih. Kakor kažejo konkretne ugotovitve glede razvoja družbenega standarda v razvitejših državah, je njegov hitrejši razvoj ena stalnih karakteristik in potreb skupnega družbenega in gospodarskega razvoja. Napačno je tedaj ločiti oziroma ne dovolj tesno povezovati razvoj družbenega standarda z razvojem gospodarstva. Prav naša lastna praksa nazorno kaže, da neskladnost v tem razvoju lahko odpre zelo boleče politične in ekonomske probleme, nasprotno pa skladno razvijanje obeh področij lahko zelo ugodno vpliva na razvoj produkcije in produktivnosti z vsemi ugodnimi posledicami za življenjski standard in posebej za osebno potrošnjo. Potreba po tesni povezanosti razvoja družbenega standarda z razvojem gospodarstva je zelo očitna na področju izobraževanja in vzgoje kadrov, na področju večjega dela zdravstvene službe in socialne politike, kakor tudi na področju stanovanjske izgradnje in razvoja komunalnih uslug. Na teh ugotovitvah slone tudi predvidevanja predloženega programa v pogledu razvoja družbenega standarda. Zaradi relativnega zaostajanja gre v prihodnje močan poudarek, zlasti vzgoji kadrov vseh stopenj od priučevanja na delovnem mestu pa do najvišje kvalificiranih kadrov in pa razvoju tistih ustanov, ki jim je vzgoja poverjena ter razvoju znanstveno raziskovalnega dela. Brez znanstveno raziskovalnega dela in brez za to usposobljenih kadrov seveda ni mogoče uspešno uvajanje in izkoriščanje pridobitev in iznajdb, ki jih predstavlja tako imenovana tehnična revolucija. Pri vsem tem niti ni najvažnejše ali gre le za prenašanje ali presajanje tujih znanstvenih dognanj v našo prakso ali pa za lastna dognanja na osnovi znanstveno raziskovalnega dela. Važno je, da se vse dostopne znanstvene ugotovitve, ki jih je možno v praksi koristno uporabiti, dejansko tudi uporabijo. To bi morala biti osnovna skrb tako gospodarstva kakor znanstvenih institucij in znanstvenih delavcev. Seveda je ob tem razumljivo, da bo nujno potrebno tudi dolgoročnejšim bazičnim raziskavam posvetiti več pozornosti in nuditi večje razvojne možnosti. Takšne možnosti razvoja znanstvenih ustanov in znanstveno raziskovalne dejavnosti skuša zagotoviti tudi predloženi program, ki predvideva za to tudi potrebna sredstva.

V glavnem so se vprašanja razvoja družbenega standarda že v obdobju preteklega perspektivnega plana ugodneje reševala. V tem času je bilo več kot 33 % vseh investicij, porabljenih na območju republike, vloženi za razvoj negospodarskih dejavnosti, v glavnem za družbeni standard. Program predvideva, da se bo ohranil vsaj enak odnos vlaganja sredstev za razvoj družbenega standarda tudi v bodoče. Za uspešno izvršitev takšnega skladnega razvoja pa bo seveda potrebno tudi ustrezno ukrepanje oziroma razpolaganje s sredstvi ljudskih odborov in zlasti gospodarskih organizacij in ustreznih ustanov družbenega standarda. Pozitivno bo vplivalo na te odločitve zlasti spoznanje, da je razvoj družbenega standarda na eni strani važen materialni faktor družbenega razvoja in produkcije, na drugi strani pa eden osnovnih faktorjev, ki poleg osebne potrošnje formira raven življenjskega standarda.

Zelo pomembno bo za prihodnji razvoj tudi smotno in čim racionalnejše uporabljanje skupnih predvidenih družbenih sredstev. To naj bi po programu veljalo ne le za odločitve o čim boljši namenski razdelitvi, temveč tudi za samo potrošnjo sredstev. Posebej je važno to za investicijska sredstva, ne glede na to, ali so namenjena za gospodarske ali za negospodarske dejavnosti. Vso našo investicijsko politiko bo poleg tega nujno zlasti še pod vplivom predvidenih sprememb gospodarskega sistema presojeti s stališča, ali zagotavlja uvajanje najmodernejših tehnoloških postopkov in sredstev, pri čemer gre tudi za nujnost uvajanja elementov avtomatizacije v produkcijo, seveda v skladu z njihovo dosegljivostjo in z racionalnostjo uporabe.

V celotni investicijski politiki bo poleg vplivov, ki jih predvidevajo spremembe gospodarskega sistema, zelo važen tudi vpliv, ki ga bo pri tem imelo izenačevanje režima osnovnih in obratnih sredstev. Pri tem je najvažnejše, da bo morala odslej vsaka gospodarska organizacija najprej v lastni pristojnosti in v okviru lastnih možnosti presoditi, za kakšne namene bo najkoristneje porabila svoja sredstva ali za enostavno ali za razširjeno reprodukcijo, torej za povečanje obsega proizvodjalnih sredstev ali pa za povečanje oziroma izboljšanje svoje poslovne sposobnosti, za boljšo oskrbo s surovinami, z reprodukcijskim materialom in podobno.

Posebno pomemben faktor za čim smotrnejšo uporabo sredstev pa je decentralizacija sredstev, vključno temu, da obstoječe glede razpolaganja s temi sredstvi še številne slabosti. Ta ugotovitev velja tako za sredstva, ki so na področju standarda in komunalne izgradnje že v celoti decentralizirana, kakor tudi glede porabe sredstev za razvoj gospodarstva. Za razdobje preteklega plana namreč lahko ugotavljamo, da so bila ta decentralizirana sredstva izkoriščena racionalneje, pa tudi sicer v glavnem v skladu z osnovnimi skupnimi ekonomsko političnimi nalogami.

Decentralizirana sredstva s katerimi so samostojno razpolagale gospodarske organizacije oziroma ustanove so imela v preteklosti med drugim tudi naslednje pozitivne vplive. Več sredstev je bilo vloženi v rekonstrukcije obstoječih produkcijskih zmogljivosti, ki jim gre zaradi racionalnosti in učinkovitosti teh investicij prednost tudi v prihodnje. Ugotovljeno je namreč, kakor je bilo že rečeno, da se je število, obseg in kvaliteta rekonstrukcij v vseh panogah gospodarstva prav v zadnjem času, prav v času večje decentralizacije sredstev, izredno povečalo. Temu dejstvu je nujno treba pripisati tako uspešno povečevanje produkcije in produktivnosti dela v preteklih štirih letih. Take izkušnje in ugotovitve, zlasti pa še dejstvo, da so bile odločitve nosilcev decentraliziranih sredstev glede njihove uporabe v celoti v skladu s skupnimi družbenimi

interesi, pričajo o zelo pozitivnem delovanju delavskega upravljanja na potrošnje družbenih sredstev. Ta sredstva ne predstavljajo le materialno osnovo delavskega upravljanja, ampak morda tudi najracionalnejšo obliko porabe. Seveda je bilo treba v dosedanem sistemu — pa tudi v prihodnje bo še treba — nujno posegati tudi s centraliziranimi sredstvi v razvoj gospodarstva, posameznih vej industrije in na posamezna območja. Potreba družbene intervencija preko centraliziranih sredstev pa se bo, kakor kaže, lahko še bolj zmanjšala, ker se bo v prihodnjem sistemu dal še večji poudarek vlogi gospodarskih organizacij, prav posebno pa še komune na področju razširjene reprodukcije.

Predlagane izpopolnitve gospodarskega sistema, zlasti še nov kreditni režim, pa tako povečano vlogo komune na področju razširjene reprodukcije, deloma tudi že predvidevajo.

Doseženo je bilo prej omenjeno ugodno razmerje v strukturi investicij v gospodarstvo in družbeni standard. Zato so bila odločilna prav sredstva podjetij. Na podlagi pregledov strukture investicijskih vlaganj je kaj lahko ugotoviti, da so bila sredstva upravno-teritorialnih enot, to je republike in ljudskih odborov premajhna, včasih pa tudi tako porabljena, da niso bistveno prispevala k večjim vlaganjem na področju družbenega standarda. Po obsegu so tedaj predvsem sredstva gospodarskih organizacij odigrala vlogo, ki jo ocenjujemo kot zelo pozitivno, da so namreč poleg povečevanja svojih reprodukcijskih sredstev pravilno ocenila tudi vlaganja sredstev v družbeni standard, kot važen element povečanja produkcije. Predvsem gre tu za vlaganja v obrate družbene prehrane, stanovanjsko graditev in komunalno dejavnost.

Ta decentralizirana sredstva so bila tudi učinkoviteje investirana, kar kaže med drugim tudi ugotovitev, da je bilo za en dinar družbenega proizvoda v letih do 1957. leta potrebna investicija 2,29 dinarja, v času od 1957. do 1960. leta pa le še 1,70 dinarja, to se pravi, da se je v času večje decentralizacije sredstev izredno močno povečala učinkovitost investiranja. Mogoče ni docela utemeljen, toda vendarle se vsiljuje zaključek, da je v naših pogojih družbenega in ekonomskega razvoja že skoro pravilo, da je z decentralizacijo družbenih sredstev povezana njihova racionalnejša poraba. Bodoči proces razvoja bo najbrž lahko terjal administrativno odrejeno decentralizacijo sredstev le še za izvajanje politike razvoja zaostalih področij in pa, kolikor bo še nujno potrebna, družbena intervencija glede vplivanja na nujne spremembe v strukturi produkcije ter v smeri skladnejšega razvoja odnosov na trgu.

Zelo važna je ugotovitev, da bodo že v prihodnjih petih letih v naši republiki razpolagala podjetja z najmanj 53 %, skupno s komunami pa s 66 % vseh sredstev, ki bodo vložena v gospodarstvo. S tem dejstvom bodo seveda morala računati vsa planska predvidevanja. V pogojih delavskega samoupravljanja vsekakor ni in ne bo mogoče s plani oziroma programi omejevati pravice delovnih kolektivov glede popolnega razpolaganja z njihovimi sredstvi. Pač pa bodo ta decentralizirana sredstva lahko podprla širše akcije preko kreditnega sistema, kolikor bodo seveda kolektivi zainteresirani združevati ta sredstva v ustreznih bančnih ustanovah. S tem v zvezi se bo v prihodnje povečala tudi vloga komune v razširjeni reprodukciji.

S takšnim načinom združevanja, ki bo vsklajen s pravicami delovnih kolektivov in ne bo predstavljal administrativne centralizacije sredstev, bodo lahko tudi upravno-teritorialne enote uporabile del teh sredstev za pospeševanje razvoja širšega pomena.

Vsi planirani odnosi in dopolnitve sistema narekujejo dalje, da je treba posebno skrb posvetiti stalnemu izboljševanju življenjskega standarda in realne osebne potrošnje. Že sam princip nagrajevanja po delu vsekakor zahteva produktivnosti ustrezno realno povečanje osebnih dohodkov. Skladno s predvidenim povečanjem produktivnosti predvideva program letni porast osebne potrošnje za 8,4 %. Do leta 1965 bi se tako osebna potrošnja povečala v celoti za 50 %, na prebivalca pa za 43 % v primerjavi z letom 1960. Na osnovi takšnih predvidevanj se bo v glavnem nadaljevala tendenca hitrega naraščanja osebne potrošnje v skladu s povečanjem produktivnosti. Prav na tem področju bodo imele zelo močan vpliv gospodarske organizacije in komune, saj bodo njihovi konkretni ukrepi o namenski uporabi ustreznih sredstev bistveno vplivali na formiranje osebne potrošnje.

V programu je predviden tudi zelo intenziven porast blagovne izmenjave z inozemstvom. Na porast na tem področju bo gotovo najučinkoviteje vplival nov zunanjetrgovinski in devizni režim, ki je deloma formalno že uveljavljen, v praksi pa še ni v celoti zaživel. V povezavi s spremembami v gospodarskem sistemu in posebej na področju cen, bodo tudi izvoz kot celota, pa tudi organizacije, ki jim je izvoz poverjen, postavljeni v večji meri v enak položaj, pri čemer se bo tudi tu uveljavilo načelo, da bo ustvarjanje dohodka v vse večji meri odvisno od uspešnosti zunanjetrgovinskega poslovanja oziroma gospodarjenja. V tem pogledu bo posebno važno prav letošnje leto, zlasti še zato, ker se na osnovi sprememb v zunanjetrgovinskem in deviznem režimu in na področju carin uvaja konfrontacija tako proizvodnje, zlasti njene kvalitete, kakor sposobnosti in solidnosti zunanjetrgovinskega poslovanja s pogoji, ki vladajo na svetovnem tržišču. Da ne bi od novih ukrepov slabila izvozna dejavnost, kar bi bilo kasneje težko nadoknaditi, in da ne bi bila s tem otežena preskrba z reprodukcijskim blagom, se bodo morali ustrezni činitelji, zlasti pa proizvodnja sama, čimprej prilagoditi novim pogojem v blagovni izmenjavi z inozemstvom. Na tem področju pa se vse bolj odpirajo tudi možnosti, da se poleg klasičnega izvora, to je izvoza blaga, uveljavi tudi izvoz uslug, kakor na primer projektantskih, gradbenih, prometnih, turističnih in slično.

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ena izmed važnih značilnosti prihodnjega razvoja je, da se bodo v prihodnjih petih letih ob intenzivnem splošnem družbenem razvoju, kakor ga predvideva program, še močneje uveljavili organi delavskega upravljanja in komunalni sistem. Poleg stalnega procesa vse večjega pritegovanja neposrednega proizvajalca k odločanju o vseh družbenih problemih v gospodarskih organizacijah, preko njih pa tudi v komuni, bo k temu pripomogla tudi organizacija ekonomskih enot znotraj podjetij povsod tam, kjer je to možno ter prenos večjega dela pravic na delavske svete teh ekonomskih enot. Z izpopolnjevanjem ekonomskega sistema se bo še naprej razširjal obseg pravic in dolžnosti delovnih kolektivov in organov delavskega upravljanja. Izdatno bo naraščala tudi materialna osnova — sredstva s katerimi kolektivi samostojno razpolagajo — saj se računa, da bodo sredstva, s katerimi bodo razpolagale gospodarske organizacije, v prihodnjem petletnem razdobju brez upoštevanja novih inštrumentov, porasla za 69 %.

Pri takem razvoju je možno, pa tudi potrebno računati, da bodo odločitve organov delavskega upravljanja eden od najvažnejših faktorjev tudi glede materialnega razvoja. Razpolagali bodo z več kot 43 % skupnih investicijskih sredstev in 53 % sredstev za investicije v gospodarstvo. To je nazoren dokaz,

da je v desetih letih svojega obstoja postalo delavsko upravljanje poleg eminentnega družbeno političnega faktorja, tudi zelo važen, če ne najvažnejši nosilec napredka oziroma razvoja družbenega gospodarstva.

V takšnih razmerah se utrjuje tudi komuna kot realizator socialistične politike ter povezovanja problemov proizvodnje, potrošnje in družbenega standarda na svojem območju. Prevzemanje vedno novih funkcij in obveznosti v komuni pa doslej ni vedno in dovolj dosledno spremljala tudi zagotovitev potrebnih sredstev za izvajanje prevzetih funkcij. Novi zakon o proračunih in financiranju samostojnih zavodov že ureja samostojno financiranje sredstev proračuna. S spremembami delitve dohodka pa se predvideva zagotavljanje sredstev komuni tudi za investicije. Novi kreditni sistem bo komuni omogočal, da bo lahko po objektivnih kriterijih okonomičnosti usmerjala razpolaganje na območju komune z vsemi sredstvi, razen dajatev za skupne družbene potrebe.

Predvidevanja, ki jih glede prihodnjega razvoja vsebuje program, o katerem danes razpravlja naša skupščina, so vsklajena ali pa je vsaj napravljen poizkus, da bi bila čimbolj vsklajena z osnovnimi družbenimi potrebami. Za izvršitev nalog tako, kot je to predvideno v programu, bo potrebno skladno in intenzivno angažiranje ustreznih ukrepov ljudskih odborov in organizacij. Ob karakterju programiranja razvoja, tako kot ga razumemo, je pa seveda potrebna takšna popularizacija in utemeljevanje pravilnosti postavk tega programa, da bo njegov vpliv dejansko prispeval k skladnosti teh ukrepov.

Zaradi prav posebne vloge, ki jo ima v našem nadaljnjem družbenem razvoju delavsko upravljanje in komunalni sistem, skuša biti ta program v celoti vsklajen s potrebami nadaljnjega razvoja teh organov neposredne socialistične demokracije, obenem pa se v največji meri opirati prav nanje oziroma na njihove odločitve glede konkretizacije izpolnjevanja nalog na njihovem področju.

Zaradi vsega tega v imenu Izvršnega sveta predlagam, da Ljudska skupščina razpravlja o programu in glede njega sprejme predloženo resolucijo. (Ploskanje.)

Predsednik Miha Marinko: Tovariše ljudske poslance, ki se žele popoldne udeležiti razprave o perspektivnem programu prosim, da se pred nadaljevanjem seje z listki prijavijo pri predsedstvu.

Prekinjam sejo za opoldanski odmor. Sejo bomo nadaljevali ob 16. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 13.35 uri in se je nadaljevala ob 16.25 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo sejo. Pričenjam razpravo o predlogu programa perspektivnega razvoja. Besedo ima ljudski poslanec tovariš Miha Berčič.

Miha Berčič: Med značilnosti perspektivnega plana, ki ga obravnavamo, spadajo tudi obsežni novi ukrepi v gozdarstvu in v zvezi s tem tudi v lesni in papirni industriji. Te gospodarske dejavnosti predstavljajo skupen kompleks specifičnih ekonomskih pogojev Ljudske republike Slovenije. Zato so posebni in novi ukrepi ter investiranje v gozdarstvu tembolj utemeljeni, hkrati pa je utemeljeno tudi intenzivnejše investiranje v industriji kemične in mehanske predelave gozdnih asortimentov, in to ne samo za rekonstrukcijo in razširitev podjetij, temveč tudi za gradnjo novih, ki naj povečajo stopnjo finalizacije in obogate asortima proizvodov.

Menim, da je zato povsem utemeljeno in nujno, da je glede na specifične ekonomske pogoje Ljudske republike Slovenije, industrija predelave lesa uvrščena med gospodarske panoge, ki naj se v predvidenem obdobju v LRS pospešeno razvijajo, to je razen predelave lesa še elektroindustrija, motorna industrija ter kemična industrija. Ena od značilnosti dosedanjega razvoja industrije predelave lesa je nesorazmerje porasta panog 122 in 123. Medtem ko je povprečni porast v lesni industriji v obdobju od 1957—1960 znašal 16 %, je v proizvodnji papirja v istem obdobju znašal ta porast le 7,6 %. Tudi v prihodnje naj bi se to razmerje bistveno ne spremenilo, ker se predvideva v obdobju 1961—1965 porast v lesni industriji za 11,6 %, v proizvodnji papirja pa za 8,9 %. Brez dvoma ima to razmerje svojo osnovo v strukturi količin in v kvaliteti gozdnih asortimentov v LRS kot tudi v obsegu potrebnih vlaganj za napredek ene ali druge industrije, kar je odločilno vplivalo na to, da se kapacitete papirne industrije v LRS, razen Vidma kot tudi v FLRJ, vse do leta 1960 niso povečale. Investicijska vlaganja so povsem odpadla, zato je bila poraba papirja na glavo prebivalca v 1958. letu 8 kg — vključno z uvozom, kar je daleč pod evropskim povprečjem. Z novimi proizvodnimi enotami, ki so šle v proizvodnjo v letu 1960, se bo poraba dvignila za 10 kg. S predvidenimi investicijami v okviru petletnega načrta FLRJ pa naj bi se poraba papirja na glavo prebivalca povečala na 27 do 29 kg. Zahodnoevropsko povprečje porabe pa se že zdaj giblje okrog 65 kg letno.

K tem skopim številkam, ki pa so sicer kaj zgovorne, je potrebno dodati, da gre znaten delež slovenske papirne industrije v jugoslovanski proizvodnji celuloze in papirja — na primer leta 1959 celuloza 28 %, lesovina 90 %, lepenka 58 %, papir in karton 57 %. Investicijska vlaganja v FLRJ v obdobju 1961 do 1965 bodo to udeležbo v skupni proizvodnji do kraja spremenile. Problemi, ki se bodo oziroma se že pojavljajo v LRS so predvsem naslednji:

Prvič, proizvodnja surovin, celuloze, polceluloze in lesovine z ustrežno lokacijo. Pripomniti moram, da se vse nove kapacitete v FLRJ formirajo kot kombinati, bodisi na podlagi novih lokacij ali s širjenjem obstoječih podjetij. V zvezi s tem se že javljajo problemi oskrbe slovenske papirne industrije s celulozo.

Drugič, na podlagi obstoječe tradicije kadrov ter novih vlaganj je treba preiti na osvajanje novih proizvodov in specializacij.

Tretjič. Zastarelost proizvodnih naprav nakazuje potrebo uvajanja avtomatizacije in sodobnih regulirnih naprav. Pojavlja se vprašanje izgradnje surovinskih kapacitet, ker še ni rešeno vprašanje kapacitet za 162 000 ton surovin in 91 000 ton papirja. Seveda se pri tem postavlja v LRS vprašanje ustreznih količin in vrst gozdnih asortimentov kot osnovne surovine. Vendar pa je potrebno videti nekatera dejstva, ne glede na to, kako se tu ali tam obravnavajo, kot na primer izvoz v druge republike. Leta 1954 znaša oddaja 330 000, sprejem 220 000, razlika v korist izvoza 110 000, leta 1960 znaša oddaja 600 000, sprejem 160 000, razlika v korist izvoza 440 000. Razmerje je torej v tem obdobju šlo v razkorak 1 : 4,4. Redne količine predstavljajo evidentiran železniški promet, medtem ko kamionski promet sploh ni evidentiran, ocenili pa bi ga lahko vsaj še na 30 % količin z isto smerjo prometa. Pri tem obstojajo trditve, da gre pri teh količinah za znaten del sečnje izven predpisanega postopka. To je tudi v zvezi s cenami gozdnih asortimentov v LRS, pa tudi v zvezi s cenami lesnih finalnih proizvodov enako kot z organizacijskim vprašanjem ureditve državnega in nedržavnega sektorja gozdov, kar vse je v

zadnjem obdobju, kljub določenim količinam pripeljalo v težak položaj celotno lesno in papirno industrijo. Menim, da v tej zvezi še tudi naprej obstojajo nerešena vprašanja, ki terjajo uspešnejšega reševanja.

V državnem merilu obstoja še izvoz topolovega lesa, ki vključno z bukvo predstavlja surovino za proizvodnjo polceluloze, ki lahko 40 do 50 % nadomesti sulfитno celulozo, to je iglavce ter je nujna surovina oziroma polprodukt v proizvodnji embalaže, zlasti valovite lepenke. Ekonomska utemeljenost proizvodnje polceluloze je tudi v 10 % višjem izplenu kot pri sulfитni celulozi. Mnenja sem, da proizvodnja tega artikla ne bi smela izpasti iz našega petletnega programa, tembolj ker je drugi element tega artikla, natron papir v programu predviden. Surovine — bukov les, kvalitetna drva — predstavljajo v zunanjem izvozu LRS znatno količino. En kubični meter drv da v izvozu vrednost 1830 deviznih din, medtem ko da ista količina lesa, predelana v celulozo v teži 265 kg vrednost 8100 din. Te grobe primerjave se mi vsilijo ne samo v zvezi z našim petletnim načrtom, ampak tudi v zvezi z novimi gospodarskimi predpisi ter z močnejšim vplivanjem tako domačega kot tujega trga na gospodarnost podjetij in na dohodek ter sklade. Mnenja sem, da višja stopnja predelave lesa doma lahko pod pogoji smotrnega gospodarjenja kot so predvideni, samo koristi gozdarskim organizacijam, pri katerih naj bi se zbiralo več sredstev tako za standard kot za investicije. To naj bi pospešilo izvršitev postavljenih nalog v gozdarstvu in zagotovilo sodelovanje z industrijo predelave lesa plantažnih listavcev ali novih sestojev iglavcev in podobno.

V materialih petletnega programa se zelo precizno navajajo objekti in lokacije v okviru razvoja papirne industrije, kar za takšno obdobje kot ga obsega perspektivni plan, celo nekoliko preseže. Mnenja pa sem, da tudi takšna stilizacija ne bi smela biti ovira za izvedbo programa investicij visoko kvalitetnih premaznih papirjev, pri čemer gre zgolj za oplemenitenje, ne pa za povečano proizvodnjo papirja, zlasti če upoštevamo, da ta artikel danes v celoti uvažamo. Upoštevati bi morali tudi izdelavo sanitarnih in higienskih papirjev, ki v količini 4000 do 5000 ton, kolikor jih rabimo v merilu države predstavljajo specialno vrsto papirjev za kritje potreb v gostinstvu in turizmu in ki predstavljajo izredno deficitaren artikel. Gospodarski odbori so se s tem že strinjali.

Proizvodnja celuloze, ki bi ob uporabi listavcev razbremenila potrošnjo iglavcev ter omogočila proizvodnjo embalaže, za katero se danes uporablja les, pomeni omejitev porabe lesa. Pravočasna izvedba investicijskih programov, zlasti nekaterih manj obsežnih, bi že v tem obdobju povečala sredstva panoge. V primerni obliki, upoštevajoč potrebe ter lokacije, bi z združevanjem sredstev tudi v panogi ali s pritegovanjem izven nje, omogočili znaten del finansiranja kot je sicer predvideni obseg 15 in pol milijard. Kolektivi te panoge se jasno zavedajo, da je naslednje petletno obdobje, ob delovanju novih gospodarskih inštrumentov in obsežnih vlaganj v to panogo, v državnem merilu izredno odločilno, zato bodo vlagali vse sile za uresničitev investicijskih proizvodnih nalog.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Anton Sihur.

Anton Sihur: Tovariši in tovarišice! Ko sem proučeval smernice predloga perspektivnega programa razvoja Ljudske republike Slovenije v pri-

hodnjih petih letih, so se mi misli nehote povrnile v prva povojna leta, ko smo morali premagovati najrazličnejše težave, da smo dali našemu gospodarstvu in življenju trdne temelje, na katerih danes gradimo naprej. Težko je bilo, ker delavcem ni bilo mogoče nuditi to, kar so nujno potrebovali, čeprav se je ukrenilo vse, kar je bilo mogoče. Trgovine in gostilne so bile prazne; denar, katerega so delavci zaslužili, ni imel ekvivalenta, zato plača ni bila stimulacijska za učinek dela. Edino, kar je dajalo elan, je bila visoka delavska zavest, ki se je kalila v naši revoluciji. To je imelo za posledico, da so delavci delali na svojih delovnih mestih kot nikdar poprej ter se lotili tudi bolj kompliciranih in novih izdelkov, kakršnih še nikoli prej nismo pri nas izdelovali. Ta zavest in volja do boljšega in poštenega življenja, kakršnega nam prejšnji režimi niso nudili in velika želja po napredku ter za tem, da bi dohтели druge industrijsko razvite dežele, nam je zagotovila uspehe, ki jih že danes dosegamo in ki jih še naprej uspešno razvijamo.

Prehod na delavsko upravljanje je v naših podjetjih dal delovnim ljudem novega poguma in volje do dela. Tempo napredka nas je začel že skoraj prehitovati. Potrebne so bile izredne sposobnosti, da smo sproti odpravljali ovire, ki so nastajale. Hiter industrijski vzpon je koncentriral povečano število delavcev v mestih in industrijskih središčih, kar je potegnilo s seboj gradnjo stanovanj in drugih objektov, ki so nujni za povečano število prebivalcev. S tem pa so se začela spreminjati lica naših mest in industrijskih naselij tako, da jih kmalu ne bo mogoče prepoznati. Življenjski pogoji delovnih ljudi so se bistveno spremenili. To vedo zlasti tisti delavci, ki so bili zaposleni v industriji, obrti in kmetijstvu že pred drugo svetovno vojno. Veliko mladih ljudi in tudi družinskih očetov je takrat iskalo vsaj bornega zaslužka, kar pa se ni vsakomur posrečilo. Teh težav danes ne poznamo, saj nam večkrat delovne sile prej primanjkuje, zlasti moške, kot da bi je bilo preveč. Toda, tudi če bi bilo delovne sile preveč smo pripravljeni, saj imajo sindikalne organizacije pripravljene lepe vsote, za primer momentalne brezposelnosti.

Če ugotavljamo takšno stanje v zaposlitvi, potem lahko smelo trdimo, da socialnega problema, takšnega kot je bil nekdaj, že zdavnaj ni več. Za seboj imamo že deset let delavskega samoupravljanja. V teh desetih letih smo si nabrali sposobnosti in znanja pri delu, kakor tudi sposobnosti pri samoupravljanju. Samo dejstvo, da smo v povojnih letih povečali proizvodnjo za večkrat, dovolj zgovorno priča, kaj zmorejo ljudje, če so jim sredstva za proizvodnjo dana v njihove roke. Zavest in volja do nadaljnjega napredka se dviga s povečanjem materialne osnove v delavskem samoupravljanju.

V svoji razpravi bi hotel zlasti poudariti pomembnost predvidevanj nadaljnje decentralizacije in krepitve delavskega upravljanja. Smatram, da bo večji in neposrednejši vpliv proizvajalcev na razširjeno reprodukcijo v podjetju in komuni omogočil nov polet proizvajalnih sil v naši republiki. Sistem, ki ga uvajamo, daje delovnim ljudem nove pravice in tudi nove obveznosti. Prepričani pa smo lahko, da bodo kolektivi tako kot do sedaj znali tudi v bodoče ustvarjena sredstva nalagati v pravilne in gospodarne namene. Pri tem razvoju se mi zdi zlasti pomembna aktivnost političnih organizacij, ki postavljajo v ospredje problem vključevanja vseh proizvajalcev v upravljanje. Dosedanji sistem delavskega samoupravljanja zahteva novih kvalitativnih sprememb. Ekonomske enote bodo kot nadaljevanje procesa poglobljanja delavskega samoupravljanja omogočile, da bo prihajal vpliv slehernega proizvajalca v gospo-

darjenju v še večji meri do izraza. Takšno samoupravljanje postaja danes že elementarna zahteva in potreba naših kolektivov. Perspektivni družbeni plan zlasti poudarja ne samo omenjeni način kolektivne stimulacije, temveč tudi potrebo po izpopolnjevanju individualne stimulacije. Nagrajevanje po učinku v naših podjetjih še ni idealno. Marsikje imamo še vedno opravka z elementi administrativnega načina delitve dohodka. To ima za posledico pojave neenakosti oziroma, bolje rečeno, pojave neenakega plačila za enako delo, pojave privilegijev, pa tudi pojave birokratskega odnosa do delavcev od strani tistih, ki krojijo tarifno politiko v podjetju. Zlasti se mi zdi, da je danes nemogoč pojav, da imamo v marsikaterem podjetju manj pomembna delovna mesta nagrajena po delu, da pa so razni strokovnjaki in operativci kljub temu, da je od njih veliko odvisno, še vedno več ali manj nagrajevani po času, da njihov osebni dohodek v glavnem ni vezan za konkretni učinek v proizvodnji. Z delitvijo dohodka na novih ekonomskih osnovah moramo tudi to slabost odpraviti in predlagam, da se tudi ta naša skupščina zavzame za to, da bodo v sistemu delitve dohodka znotraj podjetja čimprej odpravljeni administrativni ostanki. Imamo nekatera podjetja, kjer se je v zadnjih dveh letih proizvodnja bistveno povečala, niso pa zaradi te administrativne delitve dohodka temu primerno naraščali tudi osebni dohodki. To je imelo za posledico, da je mezdna miselnost od časa do časa naraščala namesto da bi odmirala. To je bilo tudi nerazumljivo, kajti delavec bo postajal res socialistični delavec le, če bo imel občutek, da je v svojem ožjem in širšem kolektivu, predvsem pa v ekonomski enoti, dejanski gospodar.

Kar zadeva tarifno politiko in nagrajevanje, se mi zdi, da smo premalo smeli, da premalo zaupamo v objektivnost proizvajalcev, zlasti pa se mi zdi, da tu in tam proces tudi subjektivno zadržujemo, ker se bojimo, da v sistemu dejanskega nagrajevanja po delu delavci ne bodo več mehanično delali samo tisto, kar jim bo nekdo diktiral od zgoraj, ampak bodo vnaprej hoteli vedeti, kakšen bo v končni fazi materialni učinek njihovih prizadevanj. To se mi zdi zlasti pomembno poudariti zato, ker se ponovno srečujemo s pojavi popravljanja zamotanih pravilnikov o delitvi dohodka v podjetju, na katere se večkrat ne spoznajo niti ekonomisti, kaj šele tisti, ki dela v neposredni proizvodnji. Novi pravilniki naj bodo izdelani na dejansko novih osnovah in naj predstavljajo novo kvaliteto, toda hkrati naj bodo res takšni, da bo sleherni proizvajalec znal z njimi ocenjevati vrednost svojega dela in ocenjevati, kakšnega pomena je njegovo delovno mesto v končni proizvodnji. Skratka, pravilniki, ki jih bomo v smislu nadaljnje decentralizacije in poglobljanja delavskega upravljanja sprejemali v prihodnje v naših kolektivih, morajo izžarevati resnične socialistične odnose. Za to se moramo na terenu zavzemati zlasti vsi ljudski poslanci, predvsem pa poslanci iz Zbora proizvajalcev. Novi, poglobljeni socialistični odnosi v naših podjetjih bodo brez dvoma pozitivno vplivali na nadaljnjo rast naših gospodarskih uspehov. Sleherno zaostajanje na družbenem področju, v družbenih odnosih, pa bi naš razvoj lahko zaviralo. To nam kaže praksa zadnjih let. Ukrepi, ki smo jih v tem smislu sprejeli v zadnjih nekaj letih ter ukrepi, ki jih bomo sprejeli v naši skupščini, kakor tudi v komunah in podjetjih glede poglobljanja družbenega in delavskega upravljanja, zagotavljajo, da bomo ob sodelovanju naših političnih organizacij, našega delavskega razreda in vseh zavestnih socialističnih sil program, katerega danes obravnavamo in sprejemamo, uspešno izvršili in tudi presegli.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Anton Martinšek.

Anton Martinšek: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V razpravi bi se dotaknil tistega dela predloga programa perspektivnega razvoja LR Slovenije, ki obravnava naloge gradbeništva, predvsem pri izgradnji stanovanj. Iz podatkov, ki so bili materialu priloženi je razvidno, da moramo v letih 1961—1965 zgraditi skupno 49 400 stanovanj ali povprečno 9 880 stanovanj letno. Kaj pomeni to za gradbeništvo, je razumljivo šele potem, če primerjam, da smo v letih od 1957 do 1960 zgradili letno 5586 stanovanj oziroma v letih od 1953 do 1956 letno povprečno 3885 stanovanj. Pri tej nalogi pa sme gradbeništvo povečati delovno silo le za 1,6 % v primerjavi z obdobjem v letih od 1957—1960, ko se je delovna sila povečala za 9,2 %.

Prav gotovo je, da bomo morali v naslednjem petletnem obdobju odpraviti osnovno dosedanjo pomanjkljivost, to je, da smo gradili preveč zastarelo po klasičnem načinu, kar je imelo za posledico nizko produktivnost ter počasno dograjevanje objektov.

Predloženi perspektivni razvoj predvideva zato v gradbeništvu, da se od klasičnega načina gradnje stanovanj preide postopoma na industrijski način. Že sama situacija na terenu zahteva, da moramo nujno preiti na industrijski način gradnje. Dotok mladih kadrov v gradbeništvo je povsem nezadosten. V Sloveniji je zaposlenih preko 6 % delavcev iz drugih republik in se situacija glede zaposlitve nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev iz leta v leto slabša, ker se druge republike industrializirajo in ta delovna sila ostaja na domačem področju. Z uvedbo montažne in polmontažne gradnje pa je omogočeno, da za nekatere delovne operacije lahko priučimo nekvalificirani kader.

Na sejmu gradbeništva, ki je bil lani v Beogradu, kjer je bil glavni poudarek na industrializaciji oziroma še bolj konkretno na industrializaciji gradnje stanovanj, je bilo očitno, da smo tudi v Jugoslaviji na področju modernizacije gradbeništva pričeli orati ledino. Iz razstavljenega materiala ter filmov, ki so bili prikazani pa je bilo razvidno, da smo glede tega v Sloveniji prišli najdalj v Jugoslaviji. Tu je potrebno poudariti, da se je za čim hitrejšo izgradnjo stanovanjskega standarda odločila skupina mladih arhitektov, projektantov in statikov, ki je dobila prvo potrebno materialno pomoč v podjetju »Gradis«. Samo podjetje je stremelo za tem, da se je lotilo uresničevanja teh projektov na podlagi danih pogojev, to je obstoječe mehanizacije oziroma obstoječega obrata, ki ga je bilo treba še rekonstruirati oziroma dopolniti za izdelavo potrebnih gradbenih elementov. Izdelan je bil sistem montaže z označbo PBM panel-blok-montaža za 40 stanovanjski blok. Ta projekt je bil izdelan točno po normativih kvadratur prostorov in drugih elementov, ki so bili tedaj v Ljubljani predpisani. Že takrat se je pokazalo, da je toga uporaba za klasično gradnjo izdelanih normativov za montažno gradnjo neprimerna in ekonomsko neutemeljena. V Ljubljani je bilo do sedaj v gradnji sedem blokov v Šiški, trenutno pa sta v gradnji še dva bloka v Vodmatu.

Že pri prvi fazi uvedbe montažnega načina gradnje so bile začetne težave tudi zunaj podjetja. Urbanisti so zaradi preveč enostavne zunanje oblike, predvsem izvedbe streh in fasad, odklanjali postavitev teh objektov v središče mesta. Tudi Zavod za stanovanjsko izgradnjo v Ljubljani kot investitor ni bil ravno najbolj navdušen, pa čeprav bi moral zasledovati isti cilj — graditi

čim hitreje in čim ceneje. Danes je led prebit in se sodelovanje s temi organi izboljšuje.

Predlog programa perspektivnega razvoja predvideva, da bo potrebno pričeti z montažo, to je z industrijsko gradnjo stanovanj razen v Ljubljani tudi še v Mariboru in Celju. V »Gradisu« pa imamo podatke tudi še za druge kraje v Sloveniji, kjer se že pojavljajo investitorji. Tako je ob tej priložnosti primerno opozoriti, kakšne priprave bi bile potrebne v komunah. Pri dosežanjih pogojih v podjetju smo predvsem ugotovili, da zahteva industrijska proizvodnja stanovanj velika gradbišča. Ta zahteva pa izhaja predvsem iz razloga, ker so pri montaži potrebni žerjavi, ki lahko služijo sočasni gradnji večjega števila objektov. Ta zahteva bi sicer lahko odpadla v trenutku, ko bi gradbeništvo dobilo lahko prestavljive stolpne žerjave z ustrežajočo nosilnostjo. Naj navedem samo primer, da traja prestavitev, to je montaža in demontaža takšnega žerjava kakršni so zdaj v uporabi, okrog 14 dni in stane prestavitev 600 000 dinarjev, medtem ko trajajo montažna dela na enem objektu približno pet tednov. V inozemstvu, kjer so z industrijsko gradnjo stanovanj dalj od nas, uporabljajo lahko prestavljive žerjave z isto nosilnostjo kot so naši klasični stolpni žerjavi. Z uporabo tako hitro prestavljivih žerjavov, ki potujejo tudi po zakrivljenem tiru, bi urbanist dobil znatno bolj proste roke pri izdelavi zazidalnega načrta.

Ob takšnih pogojih pa bo mogoče graditi v samih središčih mest na montažni način tudi stolpiče ali stolpnice. Kot ugotavlja že predlog programa perspektivnega razvoja, bodo morale komune pravočasno pripraviti zemljišča in urbanistične dokumentacije, hkrati pa tudi povezati sredstva občinskih stanovanjskih skladov in investitorjev, da se bo lahko dobilo posebne večje komplekse, na katerih bo mogoča industrijska gradnja stanovanj. Okrajni zavod za urbanizem v Ljubljani je že določil kompleks zemljišč med Savskim naseljem in Titovo cesto, kjer bodo dani pogoji za industrijski način gradnje stanovanj. Podjetje bo moralo pri nadaljnjem utrjevanju tega sistema odpraviti še marsikatero vrzeli kot na primer prehod iz ročne izdelave serijskih elementov na industrijsko izdelavo. Namesto dosedanje sanitarne stene, bo že leta 1962 uvedena sanitarna kabina, ki bo v celoti izdelana v obratu in nato kot element prenešena v objekt. Prav tako bo potrebno izboljšati še nekatere delovne postopke, ki preprečujejo kontinuirano delo v zimskem času. Poseben problem so v zadnji fazi še tudi obrtniška dela. Podjetje bo moralo organizirati svoje obrtne delavnice, da ne bo odvisno od zunanjih obrtnikov. Namesto dosedanjega načina ogrevanja objektov, bo to vprašanje nujno rešiti z eno kotlarno za ogrevanje večih objektov ali pa z možnostjo priključka na centralno toplarno, kakršna se bo zgradila v Ljubljani.

Glavna prednost montaže pa se kaže v zmanjšanju delovne sile. Namesto 35 ur za m², kolikor je potrebno pri klasični gradnji, je sedaj kljub še začasni primitivnosti naše montaže potrebno za isto površino 14 ur dela na stavbi in okrog 6 ur dela za m² v obratu. Pri tem je izrazit tudi premik od tradicionalnih kvalificiranih gradbenih delavcev in zidarjev ter tesarjev k nekvalificiranim in priučenim delavcem. Iz teh nekvalificiranih delavcev pa se začne porajati novi tip industrijskega delavca. Zato se v podjetju proučuje možnost ustanovitve posebne šole za te delavce.

Poleg teh notranjih problemov pri uvedbi montažnega načina gradnje, ki jih bodo morale pomagati reševati tudi komune, pa obstoja še problem

finansiranja, katerega ne bo mogoče rešiti mimo republiških organov. Predlog programa perspektivnega razvoja predvideva, da je mogoče doseči pocenitev in hitrejšo izgradnjo stanovanj tudi tako, da bodo gradbena podjetja postajala vse bolj neposredni proizvajalci stanovanj ter bodo gradila stanovanja za prodajo. Gradbeno podjetje bi tako neposredno prodajalo že izgotovljena stanovanja uporabnikom po načelu, ti meni denar, jaz tebi ključ od stanovanja. Za uresničitev tega načela, pa je potrebno spremeniti sedanje predpise, ki urejajo dodeljevanje potrebnih obratnih sredstev oziroma kreditov.

Ob tej priložnosti bi s tega mesta apeliral na pomoč Izvršnega sveta LRS pri urejanju omenjenih problemov podjetja »Gradis«, ki je trenutno edino podjetje v Sloveniji, ki je pričelo z montažno gradnjo stanovanj. Tudi pomoč in razumevanje nekaterih ljubljanskih občin pri razširitvi obratov z namenom, da se povečajo zmogljivosti stanovanjske gradnje in da se podjetje čimbolj osamosvoji pri obrtniških delih bo morala biti izdatnejša, kar ne bo težko, če bodo občine gledale na problem montažne gradnje, z republiškega merila.

Za zaključek navajam drugi odstavek IV. poglavja predloga programa perspektivnega razvoja LR Slovenije, ki pravi: »Hitrejši razvoj gradbeništva se ne bo mogel doseči samo z ustreznimi naporimi gradbenih podjetij, temveč bodo morale pri tem sodelovati vse organizacije, organi in zavodi, ki so posredno ali neposredno povezani z gradnjo objektov.«

S predlogom programa perspektivnega razvoja LRS se strinjam in bom zanj tudi glasoval.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Anton Petkovšek.

Anton Petkovšek: Imam občutek, da se pri obravnavanju in gledanju na naše gospodarstvo šteje nekatere gospodarske panoge za lahke in druge za težke. Pri tem verjetno ne uporabljamo vedno objektivnih meril, temveč se često oslanjamo na neke občutke, včasih čisto vizuelnega značaja. Praksa zadnjih let in tudi nekoliko skopa obravnava perspektivnega plana na področju gozdarstva in lesne predelave kaže delno na to, da večina naših ljudi smatra lesno gospodarstvo za lahko panogo, ki je že desetletja delala na tradicionalni način in je zato enostavna in sama po sebi lahka.

Dejstvo je, da nekam romantičen pogled na naše gozdove in žage ob potokih povzroča našim občinskim gospodarjem že nekaj let mrzlično željo, kako v svojih vaseh vsak posekan hlod tamkaj predelati, s to predelavo začeti gospodarski razvoj svojega kraja in tako verjetno počasi napolniti tudi občinsko blagajno. Nesporno je, da tako gledanje nima trdne podlage, da je brezciljno in da lahko zabeležimo v zadnjem času v lesnem gospodarstvu Slovenije precej nesimpatičnih pojavov, ki se izražajo v prepirih med proizvajalci hlodovine in predelovalci hlodovine, ljubosumnem gledanju med gozdarji socialističnega sektorja in gozdarji privatnega sektorja, pričkanju žagarskih podjetij med seboj za hlodovino in za ceno hlodovine, ljubosumnosti kmetijcev zaradi dozdevnih dohodkov gozdarjev, pretirani bojazni industrijcev pred devizno reformo, kjer se išče rešitev predvsem v instrumentih, mnogo bolj kot pa v objektivni analizi stanja lesne industrije, in na podlagi te analize sprejetih ukrepov, ki bi lesno gospodarstvo privedli do še večjih gospodarskih uspehov, kot so bili doseženi v zadnjih letih. Nesporno je, da ima ta gospodarska panoga veliko bodočnost, temelječo na surovinski bazi in že na lepem številu tehničnih

kadrov ter da je potrebno ob sprejemu perspektivnega plana Ljudske republike Slovenije to panogo izčrpnjeje obravnavati in razpravo osvetliti z osnovnimi ekonomskimi pokazatelji, ki dajejo možnost, da to panogo dvignemo s sedanjega stanja večje ali manjše primitivnosti z jasnimi ekonomskimi in organizacijskimi prijemi do stanja, ko nam bo naš les, oplemeniten s predelavo, prinašal še mnogo več kot doslej.

Že v začetku sem hotel, tovariši poslanci, povedati, da imamo v Ljudski republiki Sloveniji, pa tudi že v drugih republikah, množico lesnih obratov, da te obrate še kar naprej uradno in neuradno planirajo, pogosto in največkrat brez razloga in brez potrebe in da kljub vsej številnosti vsa Slovenija danes ne premore več kot deset dobrih lesnopredelovalnih tovarn. Po drugi strani je ta zelo široka fronta, ki temelji na neki ekonomski napaki, privedla danes do čudnega stanja, kar lahko potrdijo navzoči poslanci, ki so morda obenem občinski predsedniki, predsedniki kmetijskih zadrug, okrajni predsedniki itd. Dogaja se namreč to, da na primer naroči občinsko vodstvo »X« ali okrajno vodstvo ali kmetijska zadruga ali okrajni odbor kmetijski zadrugi ali kmetijskemu gospodarstvu temu in temu, naj da svojo hlodovino samo temu in temu podjetju. Drugo vodstvo na primer naroči, naj kmetijska zadruga sklene s konkretnim podjetjem kar za pet let naprej pogodbo in to samo s tistim podjetjem in z nikomer drugim. Tretje vodstvo ukaže proizvajalcem hlodovine, da lahko oddajajo hlodovino samo podjetjem svoje komune. Na splošno, tovariši, je na terenu parola: Izven komune niti en hlod! Ponekod velja to za posamezne sortimente, ponekod pa za ves les. In tako se je zgodilo, tovariši, da je skoro vsa Slovenija danes prepletena s približno 80 pregradami, pa niti ne s carinskimi, kajti carinska pregrada ti dopušča pri plačilu visoke carine, da vseeno lahko kupuješ in prodajaš, pri nas pa na primer naša logaška komuna ne pusti logaško jelko na vrhniško žago, ker je tam druga komuna, cerkniški hlod ne sme na žago »Gradisa«, novomeška bukev ima zaprto pot v Pivko, žirovska smreka ima kolovoz samo v Škofjo Loko. Občinski možje in še bolj voditelji lesnih obratov danes proučujejo, kako bi čim bolj zaprli svoje gozdne okoliše, če imajo v njih svojo žago, če pa ne, pa o tem, kako bi čimprej zgradili kakšen, vsaj primitiven predelovalni obrat. Tisti obrati, ki pa nimajo sreče, da bi bili v gozdnih okoliših, pa skušajo na tak ali drugačen zvit način izpeljati sosedu nekaj hlodovine za svoje potrebe. In če slučajno izpeljejo par kamionov, pravimo, da so to hlodovino ukradli.

Kako je prišlo, tovariši, do takega stanja? Enostavno zato, ker smo pozabili, da je les tudi blago, ki ima svojo vrednost, zato, ker je bil les od vsega začetka spremenjen, ne v denarno vrednost, temveč v distribucijski papir. Čudno gledanje na les, ki je bilo umestno v povojnih letih, ne pa zadnjih nekaj let, je pač dovedlo do dejstva, da smo pozabili, da je poleg krompirja in premoga tudi hlodovina blago z določeno tržno vrednostjo in da jo je pač treba prodajati in kupovati. To zanikanje vrednosti je privedlo do zapostavljanja gozda in gozdne eksploatacije in do velikega razmaha predelave, toda ne v dobrih tovarnah, temveč največkrat v tehniških skrpucalih, ki spadajo v muzej, ne pa v dobo tehnike 20. stoletja. Dejstvo zanikanja prave vrednosti lesa so največkrat izkoriščali fabrikanti programov in načrtov, ki so dokazovali, da z majhno investicijo v lesni obrat lahko komuna ogromno zasluži. Modernih, velikih, sodobno opremljenih tovarn pa smo se bali, ker pač mnogo več stanejo, ker jih je treba seveda mnogo manj, ker rabijo manj ljudi, ker je treba manj

načrtov in ker jih je v Sloveniji ne sedem, kot jih je doslej, ampak morda res samo 15, ne pa 200 kot jih je, ali 300 kot si jih naši ljudje želijo. Ta široka neorganizirana fronta temelječa na zanikanju cene lesa, na distribuciji in diktiranju, je privedla do postavljanja ograj med komunami, je privedla do tega, da hočemo vsi hlovovino po 11 000 din, in da vidimo v sosedu, ki je plačal hlod po 12 000 din, gospodarskega škodljivca. Po drugi strani pa obrati z žagami kričijo, da je še ta cena hlovovine previsoka, hkrati pa prodajajo deske po 33 000 din, ker s tem umetno ustvarjajo dobiček in z njim največkrat krijejo male dohodke pri predelavi lesa v finalne izdelke.

Ta sistem gledanja na les je povzročil, da se nam je zameglil pogled tja, kamor bi morali gledati. Namreč v to, kako bi zmanjšali porabo lesa, pocenili sečnjo in spravilo lesa in zato ni čudno, da je danes cena sečnje in cena spravila lesa, pa tudi način skoro isti, kot je bil pred desetletji. Predelovalna industrija Slovenije in tudi Jugoslavije pa je spremenjena v nekake akumulacijske bazene, ko imajo tovarne vsaj 5000 m³ rezanega lesa na zalogi v vsakem letnem času, naši inozemski konkurenti v enakih tovarnah pa le po 500 m³ rezanega lesa v vsakem letnem času. Dejstvo je, da imamo v Sloveniji povprečno, ne glede na letni čas, v naših skladiščih 120 000 do 130 000 m³ rezanega lesa, medtem ko bi ga pri sodobni predelavi, upoštevajoč umetno sušenje itd., rabili samo 30 000 m³.

Toda, tovariši poslanci, zakaj bi mi to delali, če pa to ni nujno potrebno. Zakaj, če nas ekonomika k temu ne sili? In zakaj bi nenehno tehnično izboljševali naše obrate, če gre tudi po starem sistemu še vedno naprej? Morda tovariši poslanci celo ne vedo, da imamo v Ljudski republiki Sloveniji še vedno žage, ki niso nič boljše kot so bile pred 50. leti. Celo velika podjetja imajo žage z gatri, ki zrežejo letno 20 000 m³ lesa in zaposlijo 50 ljudi. Drugje po svetu pa si za to količino že davno ne privoščijo več kot 15 ljudi. Mi, tovariši, nimamo niti ene take tovarne. Hotel sem povedati, da rešitev naše situacije ni toliko v skrbi za nizko ceno hlovovine, kar naj bi reševali z administrativnimi ukrepi, kajti, mimogrede rečeno, cena hlodu je trenutno visoka po naši neumnosti. Rešitev je treba iskati v sodobnih tehničnih procesih, v združenih močnih predelovalnih obratih in tudi iz teh je treba preganjati samozadovoljstvo, posebno takrat, ko dobimo nov stroj, ki je boljši od starega. Kajti tehnika in s tem v zvezi delovni proces od hloda do izdelka ni nikdar končan. Nikdar ni dovolj hiter in neprestano ga bomo morali izboljševati. Zato bi prosil Izvršni svet, da na razvoj lesnega gospodarstva ne gleda kot na nekaj lahkega, temveč ga je treba obravnavati kot industrijsko panogo, ki lahko dela samo z resnično dobrimi tehničnimi pripomočki. Zaradi tega je nujno sprostiti vse cene lesu in lesnim izdelkom, takoj odstraniti vse umetne pregrade med občinami in okraji in lesnotehnično šušmarstvo bo samo od sebe propadlo; polovica obratov bo verjetno prenehala z delom, prenehal bo primitivizem komun do razširjenih veneciank, tehnično opremljeni obrati pa bodo ostali in se razvili v pravo lesno industrijo, ne pa da bi ostali pri manufakturni proizvodnji, kot je to danes.

Dolžan sem tudi omeniti, da strah lesno predelovalne industrije pred devizno reformo le ni povsem subjektivnega značaja, temveč je dejstvo, da je pri tej reformi za lesno industrijo majhna, vendar morda dalekosežna napaka; namreč, da močno stimulira izvoz desk, nič ali skoraj nič pa ne stimulira izvoz finalnih proizvodov. Verjetno se bo to popravilo.

Preden preidem na drugi problem lesnega gospodarstva, naj poudarim važnost rešitve tega problema tudi za naše gradbeništvo, o katerem se je prej govorilo. To se po vsej verjetnosti uvršča prav na zadnja mesta na svetu, kajti redkokje še lahko na gradbiščih pokažejo več lesa kot opeke in betona in so stavbe pri nas še vedno opažene kot muhe v pajčevini. Tovariši, tudi temu je vzrok neekonomska cena lesa.

Tovariši ljudski poslanci! Ne strinjam se z ugotovitvijo, da je lesa premalo. Lesa je dovolj, dovolj za predelavo v finalne izdelke in verjetno še dovolj za izvoz desk. Samo prej je potrebno, da se les zatakne v grlih vseh tistih, ki z njim mesarijo in ga brez potrebe uničujejo. Ko bo les spremenjen iz papirja v denar in ko bodo postali apetiti po njem manjši, potem bo tudi vrednost lesa postala bolj ali manj realna in bo po vsej verjetnosti raje težila navzdol kot navzgor.

Drug problem, ki se bolj ali manj nerešen vleče že več let, pa je kdo naj upravlja z eksploatacijo gozdov. Verjetno bi na to naš rudar lažje odgovoril kot pa gozdarji sami. Ta bi namreč dejal, naj z gozdovi upravljajo neposredni proizvajalci sami. In morda je nekoliko težka ugotovitev, da v eksploataciji gozdov ni pravega upravljanja, ker zaradi administracije proizvajalci sami nimajo kaj upravljati. Imam vtis, da se hoče prav pri gozdarstvu nekaj varovati in držati zavito v neko grozovito strokovnost ter tako potegniti legitimacijo upravljanja iz rok vseh desettisoč delavcev v eksploataciji. Zaradi tega sklepajo o reorganizacijah in o združevanjih med gozdarji in kmetijci redki strokovnjaki v administraciji od okraja navzgor, od gozdnega gospodarstva in kmetijske zadruge navzdol pa samo čakajo na rezultate teh sklepov, toda verjetno je izvedljivo to, da bi moralo biti upravljanje gozdov družbenega in privatnega sektorja enotno organizirano po nekih geografsko ekonomskih načelih, v vseh primerih pa tako, da gozdarstvo na terenu ne bi bilo tako kot doslej neka podružnica naših okrajnih in višjih gozdarjev, temveč bi morale biti močne in samostojne gospodarske enote, ki bi jim upravičeno lahko zapupali skrb za delo v gozdovih.

Omenil bi, da se posebno v zadnjem času zelo mnogo sliši o razpravljanju in delnem združevanju med gozdarji in kmetijci. Ta razprava brez samih dejanskih proizvajalcev, tako na eni kot na drugi strani, delo na terenu bolj ali manj le demobilizira. Mnenja sem, da bi bilo mnogo bolje razpravljati o tem, kako bi gozdarji dvakrat ceneje sekali, kmetijci pa dvakrat ceneje kot doslej na hektarju kosili.

Tretji problem, ki danes že ne bi smel biti več problem, pa sovpada z obema navedenima problemoma, je vprašanje gozdne takse: Ne samo neekonomska cena lesu, temveč tudi dejstvo, da je gozdna taksa v rokah okrajev in republike, povzroča, da se ne more z njo pravilno gospodariti. Dejstvo je, da še tudi letošnje leto to takso delijo okrajni gozdarji in da še letos občinski gozdarji na okrajih lažejo in dokazujejo, koliko in kakšna taksa jim je potrebna in kaj vse bodo napravili, samo zato, da bi morda kaj več izprosili. Kaže, da smo glede tega še precej daleč od teorije in prakse, ko pravimo naj se čimveč prenese na komuno. Teorija, da komuna z gozdno takso ne bi znala gospodariti, je zgrešena, kajti doslej ni pravilno gospodarila z njo zato, ker jo skuša okrajnim gozdarjem krasti, verjetno pa je, da bi, če bi z njo razpolagala, tudi mnogo bolj gospodarila.

Tovariši poslanci, mislim, da se strinjate s tem, da bi bilo pravilno, da bi tudi občina bila nosilec te takse, okraj in republika pa bi pri taksi samo participirala.

Naštel sem tri probleme, ki so še vedno tabu za neposredne proizvajalce, ter menim, da je treba te stvari brez sentimentalnosti takoj rešiti. Prepričan sem, da bo nekaj desettisoč lesnih proizvajalcev, če jim damo v roke dejansko samoupravo, dalo naši skupnosti v prihodnjih letih mnogo več kot doslej, ko se je smatralo to področje za zelo lahko, hkrati pa za tako težko, da še doslej ni rešeno. Prav tako menim, da bi tako pomembno gospodarsko področje tudi s strani Izvršnega sveta zaslužilo temeljitejše obravnave in morda celo ne bi bilo napak, če bi ustanovili poseben sekretariat za to področje gospodarstva, ki bi se s to panogo načrtno bavil in bi tako skupaj z lesnimi proizvajalci, ki imajo zares ugodne naravne pogoje, že v tej petletki dvignili to panogo tako visoko, da bi zavzela tisto mesto v naši skupnosti kot ga dejansko zasluži.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec inž. Pepca Perovšek.

Inž. Pepca Perovšek: Nekaj vprašanj s kmetijskega področja bi v zvezi s programom razvoja kmetijstva na kratko obravnavala.

Program perspektivnega razvoja kmetijstva je zahteven, vendar popolnoma realen in potreben glede na razvoj celotnega gospodarstva pri nas. Izvedba predloženega programa s področja kmetijstva zahteva od vseh, ki delajo na tem področju izredno odgovornost in agilnost. Tu se postavlja osnovno vprašanje, kako povečati kmetijsko proizvodnjo. Čeprav so v programu samem že postavljene teze, jih vendar želim še na kratko poudariti.

Proizvodnjo bomo brez dvoma povečali najprej tako, da bomo na obstoječih zemljiščih socialističnega sektorja organizirali moderno intenzivno kmetijsko proizvodnjo, in sicer intenzivno do ekonomskega maksimuma. In drugič, tako, da bomo povečali zemljiške kapacitete in to iz sklada splošnega ljudskega premoženja, kolikor so zemljišča še na dostopni lokaciji in pa z zakupom in nakupom zemlje od privatnih lastnikov. Na novo pridobljene površine bomo morali hitro usposobiti za proizvodnjo s hidro — in agro — melioracijami, da bo tudi na teh površinah proizvodnja hitro naraščala. Sklad splošnega ljudskega premoženja je vsaj v ljubljanskem okraju skoraj popolnoma izčrpan, tako da predvidevamo povečanje površin le iz privatnega sektorja. Proces socializacije zemlje je povsem dozorel, posebno še v bližini večjih industrijskih centrov zaradi že znanih razlogov, ker tako imenovana kmečka delovna sila hitro odhaja iz kmetijstva, doma na kmetiji pa ostajajo le starši, ki so že na koncu svoje delovne sposobnosti. Dalje zato, ker mladina, ki ostane v kmetijstvu, ne mara kmetovati po starem načinu in pa zato, ker zaradi povečane proizvodnje v kooperaciji kmet ne rabi za svojo živinorejsko proizvodnjo, ki je v večini predelov Slovenije glavna kmetijska panoga, tolikšnih površin, kot jih ima sedaj. Zemlja je namreč intenzivneje izkoriščena in pridelava kmet več krme, kot jo potrebuje za lastno živinorejsko proizvodnjo, čeprav ima izkoriščene vse hlevske kapacitete.

Iz teh razlogov in še vrste drugih se zemljišča hitro sproščajo. Kakor zemljo splošnega ljudskega premoženja, tako tudi zemljo, ki jo dobimo z zakupom v socialistični sektor od privatnikov, ni mogoče zajeti v celoti v večja kmetijska posestva, ampak je nujno, da kmetijske zadruga ustanove ekonomije

oziroma kmetijske obrate. S tem, da ima zadruga osnovno proizvajalno enoto, je praktično možno prevzemati zemljišča skoraj povsod. Program perspektivnega razvoja to obravnava, vendar ni odveč, če poudarim, da se bo proizvodnja v združnih kmetijskih obratih do leta 1965 močno povečala. V zadrugah bo mogoče ustvariti močan zemljiški fond, ki pa je že zunaj interesnega področja večjih kmetijskih posestev. Da je to predvidevanje realno, nam kažejo že dosednji rezultati v ljubljanskem okraju, kjer se je v zadnjih dveh letih zemljiški fond povečal takole: na družbenih posestvih od okoli 7450 ha na 13 300 ha, v kmetijskih zadrugah pa od 550 ha na 3300 ha.

Vsa pridobljena zemljišča so razmetana in terjajo koncentracijo v večje zemljiške komplekse z arondacijskim postopkom. Pri tem imamo težave z zemljišči, ki jih pridobimo z zakupom. Res je, da zemljiškopravno pravo ni tako enostavno spreminjati, vendar bi morali ravno v primerih, ko arondiramo zemljišča dana v zakup, pravni postopek poenostaviti. S tem bi v marsičem olajšali delo pri arondaciji. Problem je v tem, da tudi površine, pridobljene z zakupom, koncentriramo tako, da v arondacijskem postopku prenesemo lastnike zemljišč v arondacijskem kompleksu na te raztresene površine, pridobljene z zakupom.

Še enega problema bi se rada na kratko dotaknila. V obdobju, ki ga zajema perspektivni program razvoja kmetijstva, moramo doseči poleg večje proizvodnje tudi njeno kakovostno razdelitev. Če hočemo, da bodo kmetijske organizacije postavljale na trg kvalitetno, sortirano robo, je treba načrtno izgraditi tudi predelovalno industrijo. Zato sem mnenja, da bi morala vsa predelovalna industrija tako mesna kot zelenjadna, tovarne sadnih sokov, hladilnice, mlekarne itd., biti povezane s kmetijsko proizvodnjo kot njen sestavni del. Predelovalno industrijo bi morali obravnavati navzven enako kakor kmetijsko proizvodnjo, ne pa tako kot drugo industrijo. Predelovalna industrija ohrani pridelek in razširja njegovo porabnost na daljše razdobje in je prav zaradi tega nujno, povezati jo s kmetijsko proizvodnjo. Predelovalna industrija je danes v težkem položaju, zato bi bilo za njen razvoj ugodnejše, da jo v posameznih fazah gospodarskega razvoja obravnavamo enako kot kmetijstvo.

Še nekaj besed v zvezi s tem, o čemer je govoril tovariš pred menoj. Kar zadeva apetite po skupnem gospodarjenju oziroma, da zajemamo skupaj kmetijstvo in gozdarstvo, so tukaj, zdi se mi, stvari zelo enostavne in razčiščene, posebno kar zadeva privatni sektor, in je nujno, da tudi privatni sektor gozdov upravljajo kmetijske zadruge. Oddajanje gozdnih površin s strani privatnih lastnikov zadrugam se je že močno razširilo in morajo gozdarji tako kot mi kmetijci za kmetijske površine na osnovi kooperacijskih odnosov skrbeti tudi za gozdarsko proizvodnjo, to se pravi, začeti morajo delati tudi za socializacijo odnosov v gozdarstvu na privatnem sektorju.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Žmahar.

Ivan Žmahar: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V V. poglavju programa perspektivnega razvoja v Ljudski republiki Sloveniji je govora o zaposlenosti, produktivnosti in kadrih kot enem od pogojev za dvig življenjske ravni delovnih ljudi. Na to poglavje se nanaša sklop vprašanj, ki predvidevajo,

da bi se število zaposlenih v družbenem sektorju od 1961. do 1965. leta povečalo letno za 20 400 oseb, kar znaša 4 %, produktivnost dela pa naj bi narasla za 7,6 oziroma 6,8 % v industriji. Doseženi uspehi v preteklem letu, ki nam nalagajo še večjo odgovornost, potrjujejo, da so predvidevanja perspektivnega plana realna. Osnovni pogoj za izpolnitev planskih nalog je povečanje delovne storilnosti. Da pa se bo ta povečala, morajo predvsem skrbeti organi delavskega samoupravljanja, tem pa morajo ljudski odbori skupaj z zbori proizvajalcev nuditi vso pomoč. Pri povečanju delovne storilnosti morajo odigrati pomembno vlogo tudi sindikalne organizacije — tu mislim na sindikalne podružnice in občinske sindikalne svete.

Tesno povezano s storilnostjo je tudi zaposlovanje nove delovne sile, ki priteka iz kmetijstva, čeprav je v kmetijstvu glede na slabo organizacijo latentno pomanjkanje ustrezne delovne sile. S predvidenimi spremenjenimi instrumenti delitve dohodka bodo delovni kolektivi sami zainteresirani, da ne bodo zaposlovali večjega števila delavcev tam, kjer to ni nujno potrebno. Izkušnje so pokazale, da je dosledno izvajanje načela razdeljevanja osebnih dohodkov po delu osnovna vzpodbuda za doseganje večjih učinkov ter za naraščanje produktivnosti dela. Toda s samim fizičnim prizadevanjem ne bomo uspeli v zastarelih obratih povečati proizvodnje, ampak z rekonstrukcijo, to je z višjo tehnično opremljenostjo, z novimi tehnološkimi postopki in uvajanjem avtomatizacije.

Analize kažejo, da je produktivnost naraščala predvsem v tistih gospodarskih organizacijah, ki so uvedle ne le premike v delitvi dohodkov, temveč so hkrati organizacijsko urejale poslovanje v podjetju, kot organizacijo dela, tehnološke postopke, sodobno izobraževanje kadrov, uvedle kadre za socialne službe itd.

Od 52 industrijskih podjetij v celjskem okraju je v 1960. letu prešlo na delitve osebnih dohodkov po gospodarskem uspehu 32 podjetij. Ostala podjetja pa tega niso uspela zaradi strokovne šibkosti in doslej neurejenih organizacijskih razmer v podjetju. Razvijanje takšnega sistema je imelo za posledico nadaljnje razvijanje organizacijskih oblik delavskega samoupravljanja in vse večje približevanje samoupravnosti neposrednih proizvajalcev. V teh prizadevanjih so zabeleženi pomembni uspehi v večjih podjetjih, kot so Železarna Štore, Rudnik Velenje, »Ingrad« Celje, LIP Konjice, Tekstilna tovarna Prebold, Tekstilna tovarna »Metka« in še nekatera. Izgleda, da so delovni kolektivi v teh podjetjih vzpodbujeni po svojih političnih organizacijah in organih upravljanja, hitro in dokaj uspešno sledili nadaljnjemu razvoju samoupravljanja in družbenih odnosov sploh. Ustvarjanje bistveno novih pogojev gospodarsko političnega življenja kolektiva v decentraliziranem sistemu samoupravljanja je močno vplivalo na vzpodbudnejše oblike delitve dohodka. Prav v tem vidijo podjetja pomembno možnost za izpolnitev velikih nalog perspektivnega plana. Ti ukrepi so omogočili, da se je s približevanjem oziroma z decentralizacijo samoupravljanja začel čutiti vedno močnejši vpliv članov kolektiva kot celote že na samo formiranje dohodka podjetja in na rezultate poslovanja. V tem je namreč bistvo najneposrednejšega vplivanja in odločanja kolektiva, kot nosilca upravljanja, na planiranje proizvodnje, na gospodarjenje s sredstvi za proizvodnjo in obravnavanje človeka v proizvodnji, ki kot skupni faktorji v medsebojni odvisnosti najuspešneje delujejo za razvoj posamezne ekonomske enote oziroma podjetja kot celote.

Praksa je pokazala, da se je s formiranjem ekonomskih enot in s prenašanjem pristojnosti samoupravnih pravic na samoupravne organe ekonomskih enot, šele začel razvoj novih organizacijskih oblik in takšna decentralizacija v samem podjetju, da bo tako celotni kolektiv resnično postal osnovni upravljavec in usmerjevalec družbene proizvodnje, ki jo ustvarja. Ta začetni razvoj dokazuje, da prepočasi in ne dovolj pogumno prenašamo pristojnosti s področja upravljanja na neposredne proizvajalce oziroma na celotni kolektiv, kot da v njegove sposobnosti in pripravljenost, predvsem pa odgovornost, nimamo zaupanja. Menim, da bi lahko postopoma in premišljeno začeli decentralizirati določene funkcije in ustanavljati obratne delavske svete s tem, da bi nanje prenesli vse funkcije s področja oblasti, kot na primer vprašanje razmeščanja ljudi na delovna mesta, vprašanje izobraževanja itd., več pa bi jim morali prepustiti tudi neposredne iniciative pri reševanju konkretne problematike ekonomske enote. Za boljše urejanje in doseganje ekonomskih uspehov v okviru ekonomskih enot pa bi bilo potrebno resno razmisliti o potrebi decentralizacije denarnih sredstev, ki se danes združujejo v splošnih skladih podjetja. Ne bi bilo odveč, če bi skušali del skladov podjetja decentralizirati, kajti s tem bi dosegli na eni strani še večjo materialno zainteresiranost neposrednih proizvajalcev v ekonomski enoti, da si vzdrževanje in nabavo novih osnovnih sredstev tako uredijo, da dosežejo maksimalni učinek tako glede produktivnosti kot gospodarnosti poslovanja. Obratna sredstva, ki naj prav tako pomenijo merilo ekonomskega uspeha ekonomske enote, naj bi tudi bila decentralizirana, saj bi s tem v znatni meri sodelavce neposredno vzpodbujali k gospodarnosti v nalogah osnovnega reprodukcijskega materiala, prav tako pa bi se obseg in čas nedokončane proizvodnje zmanjšal na minimum, kar velja tudi za zalogo končnih izdelkov. Vsekakor bi s tem dosegli bolj kritične odnose že pri sami nabavi osnovnih surovin in bi marsikje bilo vprašanje prevelikih zalog in slabe kvalitete reprodukcijskega materiala z oceno neposrednih proizvajalcev odpravljeno.

Razumljivo je, da je s takšnim pojmovanjem in odnosi za uveljavljanje novih oblik samoupravljanja, tesno povezano vprašanje kadrov, njihova struktura, strokovnost in gospodarskopolična usposobljenost. Perspektive gospodarskega plana povezujejo realizacijo proizvodnih nalog z desettisoči novih strokovnih kadrov, ki jih bo v petih letih treba usposobiti. Gospodarske organizacije, ki v novem sistemu izobraževanja strokovnih kadrov prevzemajo posebno odgovornost za pridobivanje in usposobitev kadrov, pa imajo poleg tega še veliko nalog v zvezi z usposabljanjem obstoječega kadra, če hočejo, da bo zmožel v prihodnje reševati zapletene in drage procese mehanizirane proizvodnje.

V našem okraju se teh nalog lotevajo le nekatera večja industrijska podjetja ter gospodarske zbornice. Težje je z manjšimi podjetji, ki nimajo pogojev in kadrov, da bi organizirali ustrezeni sistem strokovnega izobraževanja. Zato je občinski ljudski odbor Celje s skupino sodelavcev začel pripravljati perspektivni plan kadrov in njihovega izobraževanja, zavedajoč se nalog in soodgovornosti s podjetji in javnimi službami za izvršitev gospodarskega plana, kar bo mogoče le, če bodo strokovni kadri pravočasno pridobljeni. Pri usposabljanju strokovnih kadrov pa tudi ne smemo prezreti potreb po širši, predvsem gospodarsko-politični izobrazbi. Šele na ta način bo omogočeno članom kolektiva obvladati naloge proizvodnega procesa in hkrati uspešno gospodariti s

podjetjem, ter se v še večji meri uveljavljati kot samoupravljevalec lastnega dela. Takšne perspektive odločno terjajo, da v podjetjih hitreje razvijamo centre za strokovno izobraževanje, v ustreznih institucijah pa kvalitetne programe za gospodarsko-politično izobraževanje delavcev. Delavske univerze se bodo morale v prihodnje še bolj nasloniti na gospodarske organizacije in javne službe, da bodo pri gospodarsko-političnem izobraževanju resnično izhajale iz njihovih potreb. Ponekod izgleda, da se širše izobraževanje strokovnih kadrov prepočasi uveljavlja, bodisi zaradi premajhnih izkušenj delavskih univerz ali pa zaradi pomanjkljivega upoštevanja takšnega izobraževanja delavcev v nekaterih podjetjih.

Da bi mogla uresničevati program perspektivnega razvoja, bodo morala podjetja mnogo bolj kot doslej upoštevati to vrsto izobraževanja, sestavljati ustrezne programe in iskati usluge pri delavskih univerzah ali drugih specialnih institucijah. V preteklem letu so v planih izobraževanja v podjetjih po večini dokaj podrobno obravnavali potrebe po strokovnem izobraževanju, dočim za gospodarsko-politično izobraževanje niso posebej ugotovili potreb in so predvideli zanj zgolj globalne finančne izdatke. Smatram, da se v nekaterih gospodarskih organizacijah še niso znašli na področju programiranja strokovnega izobraževanja ter so ostajali preveč pri preizkušenih starih metodah klasičnega izobraževanja. Mislim, da bi bilo bolje, če bi v vsakem podjetju najprej ugotovili tako imenovano splošno tehnično in gospodarsko razgledanost sodelavcev in bi jih potem glede na potrebe podjetja in glede na nivo tehnične in gospodarske izobrazbe konkretno usposobili. Programi se za takšen način posredovanja znanja lahko hitro izdelajo, izobraževalni centri pa bodo s konkretno, življenjsko vsebino dosegli v najkrajšem času polno afirmacijo.

Z mislimi, ki sem jih že uvodoma nanizal, o nadaljnjem naraščanju produktivnosti, o nadaljnji decentralizaciji samoupravljanja in o ostalih nalogah v zvezi s perspektivnim planom, moramo čimprej doumeti osnovno načelo perspektivnega plana, ki se odraža v neposrednem povezovanju razdeljevanja dohodka z rezultati, ki jih bodo podjetja dosegla s povečano in bolj ekonomično proizvodnjo, s povečano produktivnostjo dela in končno z večjo samostojnostjo gospodarskih organizacij pri razdeljevanju ustvarjenih sredstev. Vsekakor bodo novi predpisi dali nove možnosti za aktivizacijo potencialnih rezerv podjetij z namenom, da se znižajo poslovni stroški, da se doseže boljša izraba vloženih sredstev in večja produktivnost živega dela. Podjetja, ki so uvedla stimulative oblike nagrajevanja, bodo v novih razmerah imela vsekakor dalekosežne prednosti pred onimi, ki so ta problem zanemarila. S pravilnim razumevanjem postavljenih načel, z mobilizacijskimi ukrepi vseh faktorjev v gospodarstvu, z izpolnjevanjem konkretnih proizvodnih nalog in nadaljnjim razvojem delavskega samoupravljanja bomo lahko dosegli večjo produktivnost dela in s tem doprinesli osnovni delež k rasti življenjske ravni naših delovnih ljudi.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Štefan Antalič.

Štefan Antalič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Želel bi opozoriti na nekatere probleme, ki se kažejo pri študiju programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije na nekaterih manj razvitih področjih.

Perspektivni program predvideva, da se bo v LR Sloveniji narodni dohodek dvignil za 10,7 % in to od dosedanjih 396,2 milijardi na 660,1 milijardo v letu 1965. Ko smo pripravljali perspektivni program v pomurskem okraju, smo, upoštevajoč maksimalna lastna prizadevanja in pomoč republike, ugotovili, da imamo možnost procentualno bolj in hitreje napredovati, tako da se bo narodni dohodek v petih letih dvignil za 13,1 %, za kar so dane vse možnosti. Ko pa smo primerjali porast narodnega dohodka na prebivalca, se je pa pokazala druga slika.

Republiško povprečje narodnega dohodka na prebivalca je namreč v letu 1960 znašalo 248 800 dinarjev, dočim v pomurskem okraju le 100 000 dinarjev. Tako je narodni dohodek na prebivalca v pomurskem okraju za 148 000 dinarjev nižji kot je povprečje v republiki. Po perspektivnem programu se bo do leta 1965 dvignil narodni dohodek na prebivalca v republiki na 397 300 dinarjev, v Pomurju pa šele na 205 000 dinarjev, tako, da bo v Pomurju po petih letih za 192 300 dinarjev nižji od republiškega povprečja.

Razlika v narodnem dohodku na prebivalca med pomurskim in republiškim povprečjem se bo torej v denarnem znesku še povečala, četudi je v odstotkih razvoj hitrejši, ker pač izhaja Pomurje iz nižje osnove. To dejstvo nam narekuje, da v pomurskem okraju zlasti pazimo, v kaj vlagamo svoja sredstva in da jih vlagamo v take obrate, ki so visoko akumulativni ter hitro vračajo vložena sredstva. Zato se strinjam s smernicami perspektivnega razvoja prihodnjih petih let, v katerih je ravno poudarek na odkrivanju rezerv in na učinkovitosti investicij.

Nekaj besed bi še spregovoril o problemih kmetijskih organizacij. V zadnjem času opažamo precejšnjo fluktuacijo delovne sile v kmetijstvu, zlasti na področjih, kjer je v bližini industrija. Vzroki za tako fluktuacijo so predvsem težji delovni pogoji, slabše plače, manjše možnosti pridobitve kvalifikacije in slabše stanovanjske ter druge razmere, ki pomenijo standard. Danes ostaja v kmetijstvu le strokovna in kvalificirana delovna sila in tisti, ki ne morejo dobiti zaposlitve drugje. Perspektivni program nakazuje rešitev tudi tega problema. Naše kmetijske organizacije bodo morale proces proizvodnje čim bolj približati industrijskemu načinu, ker bodo le na ta način izboljšale delovne razmere kmetijskega delavca. Tudi zaostali način proizvodnje je vzrok nizke storilnosti v kmetijstvu in v zvezi s tem tudi nizkim osebnim dohodkom. Res je, da so na manjšo akumulativnost v kmetijstvu vplivali tudi nekateri administrativni ukrepi, kot določanje cen nekaterim pridelkom, vendar je glavni vzrok v zastarelem načinu proizvodnje in slabi opremljenosti. Industrijski način proizvodnje bo zahteval tudi drugačen profil kmetijskega delavca in vedno več strokovno usposobljenih, kvalificiranih delavcev. Zato je zelo važno izobraževanje kmetijskih delavcev na delovnem mestu in za delovno mesto. Če bodo centri za izobraževanje opravili svojo nalogo, bo tudi kmetijski delavec spoznal možnosti in perspektive svojega razvoja in ne bo šil drugam, ampak bo ostal v kmetijstvu.

Potrebno pa je, da tudi v kmetijstvu upoštevamo smernice perspektivnega programa, ki zahteva skladni razvoj proizvodnje in družbenega standarda. Res je, da so na nekaterih področjih stanovanjski in komunalni problemi manj pereči, ker se zaposluje v kmetijskih organizacijah predvsem delavec, ki ima dom v neposredni okolici delovišča; vendar pa strokovni delavci, ki prihajajo na vas, nimajo niti najnujnejših stanovanjskih prostorov. V nekaterih območjih,

zlasti v bližini industrijskih centrov, kjer je tudi kmetijstvo močno razvito, pa prihaja delovna sila navadno od drugod; tu so včasih stanovanjske razmere res pereče in ima človek večkrat občutek, da je za žival več narejenega kot za človeka. Zato je nujno, da pri kmetijskih organizacijah ravno tako upoštevamo načelo, da je treba hkrati s proizvodnjo reševati tudi probleme standarda delavcev, ali pa, da gradimo kmetijske objekte predvsem tam, kjer stanovanjski problemi niso tako zelo pereči, kjer je investiranje cenejše in učinkovitejše. Zato je res treba uveljaviti načelo, naj pri vseh naložbah odločajo ekonomski činitelji.

Doseči višji standard našega kmetijskega delavca je pomembno tudi za našo politično akcijo na vasi, ker se bo kmet vključeval v socialistično kmetijstvo le, če bo imel kot delavec boljše pogoje; dokler pa bo imel kot individualni kmet višji standard, ne moremo pričakovati, da se bo zaposloval v socialističnih kmetijskih organizacijah.

Se nekaj besed o vključevanju zemljišč individualnih kmetijskih proizvajalcev v socialistična kmetijska gospodarstva z nakupom in zakupom oziroma tistih, ki prihajajo v promet zaradi spreminjanja socialno-ekonomske strukture na vasi. Tu imamo že sedaj veliko možnosti hitrega povečevanja socialističnega sektorja v kmetijstvu. Poudarek pri zbiranju takih zemljišč je na dolgoročnem zakupu, vendar smatram, da je tudi odkup zemlje oziroma nakup lahko interesanten in včasih celo bolj ekonomičen kot zakup. Največ zakupnih pogodb se sklepa za dobo desetih let, z zakupnino oziroma rento, ki se plačuje kmetu, pri čemer stane hektar srednje dobre zemlje približno 10 000 dinarjev letno. Z zakupom prevzame kmetijska organizacija tudi obveznosti plačevanja zemljarine. V desetih letih torej plača kmetijska organizacija 100 000 dinarjev zakupnine in po izteku pogodbe ostane kmet oziroma njegovi dediči še vedno lastnik zemlje. Mnogo pa je primerov, ko kmet proda zemljo po 100 000 dinarjev za hektar ter včasih ne zahteva niti takojšnjega plačila, ampak se zadovolji z večletnimi obroki. To zlasti takrat kadar prodajajo zemljo dediči, ki niso zaposleni v kmetijstvu. Menim, da bi kmetijske organizacije, zlasti pa kmetijske zadruge morale določiti nekaj sredstev tudi za nakup takih zemljišč, ker je tak nakup ekonomičnejši kakor pa zakup.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec tovarišica Francka Bevk.

Francka Bevk: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V preteklem štiriletnem gospodarskem obdobju se je produktivnost dela znatno povečala, kar je pripisati predvsem uvajanju novega sistema nagrajevanja, to je predvsem nagrajevanju po doseženem učinku, po enoti proizvoda, nagrajevanju v okviru ekonomskih enot, nadalje nenehnem izboljševanju tehnoloških postopkov, uvajanju modernejše organizacije dela in podobno. Predlog družbenega plana predvideva za nadaljnje obdobje porast produktivnosti dela še za 7,6 % in to že v letošnjem letu v okviru perspektivnega petletnega plana. To terja, da moramo še nadalje izkoriščati notranje rezervne in jih iskati.

Pomemben faktor za nadaljnji porast proizvodnje je sproščanje iniciative neposrednih proizvajalcev. To bo tudi nadaljnji korak k decentralizaciji upravljanja po neposrednih proizvajalcih. Z izpopolnjevanjem sistema notranje delitve dohodka bi do neke mere bila dosežena stimulacija, in sicer na vloženo

delo. Vem, da naš sistem v veliki večini primerov še ni tak, da bi neposrednega proizvajalca stimuliral pri gospodarjenju. V najboljšem primeru naj bi se ta sistem odražal tako, da bi vsi imeli vpliv na gospodarjenje in vsi vpliv na delitev.

Ves nadaljnji sistem gospodarjenja v okviru novih zakonskih predpisov pa se odraža v tem, da bodo podjetja morala sproščati čimveč samoiniciative neposrednih proizvajalcev, kajti vsako zapostavljanje zavestnega odločanja neposrednega proizvajalca pri gospodarjenju ima lahko neugodne posledice za gospodarski položaj podjetja. Sedanja praksa je pokazala, da so se ponekod v naših kolektivih ukvarjali z gospodarjenjem le vodilni, v dokajšnjem obsegu tudi organi delavskega samoupravljanja, manj ali skoraj nič pa ostali člani kolektiva.

Ena izmed metod sproščanja samoiniciative gospodarjenja delavcev je metoda rednega obveščanja članov kolektiva v ekonomskih enotah, in sicer o vseh vprašanih gospodarjenja v sklopu celotnega podjetja. V tem procesu vključevanja proizvajalcev v gospodarjenje bodo le-ti aktivneje posegali v sam proizvodni proces, pri čemer se bo bolj uveljavilo racionalizatorstvo, novatorstvo in podobno, kar bo v dokajšnji meri stimuliralo proizvajalce v sami ekonomski enoti. Pogoj za dobro gospodarjenje pa je, da naše neposredne proizvajalce še naprej seznanjamo s problemi in jih izobražujemo. Zato je potrebno, da v vseh večjih kolektivih osnujejo izobraževalne centre, ki naj uvedejo sistematično izobraževanje o vprašanih upravljanja, gospodarjenja in strokovne vzgoje v gospodarski organizaciji.

Drug problem sproščanja samoiniciative neposrednih proizvajalcev izhaja predvsem iz njihovega življenja zunaj podjetja. Predvsem moramo našega proizvajalca — ženo, delavko, razbremeniti vsakdanjih skrbi, tako da bo bolj sproščena na svojem delovnem mestu, pa tudi v organih družbenega samoupravljanja, kjer jo zelo pogosto pogrešamo. Nimamo še organiziranih dovolj ustanov za pomoč družini in gospodinjstvu, še zlasti ne v okoliških industrijskih naseljih, kar ovira naše proizvajalke, da se ne morejo strokovno usposabljanje na delovnem mestu in aktivno vključevati v politično in družbeno življenje. Statistični podatki nam kažejo, da je zlasti kvalifikacijski sestav ženske delovne sile zelo neugoden. Nekvalificirane delavke so v veliki večini. V zvezi z večjo proizvodnostjo del se zato nakazuje potreba po njihovem strokovnem izobraževanju oziroma usposabljanju na delovnem mestu. Treba bi jih bilo razbremeniti dela v domačem gospodinjstvu, ki jim ne samo jemlje mnogo časa, temveč jih tudi preveč fizično izčrpa. Prav to zadnje pa je tudi razlog, da nekvalificirana delavka ni sposobna opraviti toliko dela kot nekvalificiran delavec. Vkljub ustavnim določbam o enakem plačilu za enako delo so prav zaradi tega povprečni prejemki žensk nižji od moških.

Zdi se mi, da podjetja dajejo premalo sredstev tudi za družbeni standard, da včasih le malo preveč vidimo samo proizvodnjo in stroje, vse premalo pa ljudi, ki s temi stroji delajo. Treba je bolj skrbeti za gradnjo stanovanj, komunalnih naprav, vrtcev, ambulant, prostorov za športno izživljanje itd. Pozabiti tudi ne smemo na servise, ki bi jih morali organizirati v sklopu stanovanjskih skupnosti. Zdi se mi, da o tem le preveč govorimo pa premalo naredimo, žene pa smo vedno skoraj na istem, vklenjene v tako delo, ki bi ga za nas lahko opravili servisi, vendar ga moramo same opraviti, čeprav smo pustile svoje moči v tovarni.

Že precej časa govorimo o kadrovski socialni službi v podjetjih, vendar je v vseh podjetjih, kjer imamo te možnosti, še niso osnovali. Če pa taka služba obstaja, ni opravila naloge, ki bi jo morala, zlasti ne v okviru skrbi za delovnega človeka. Ti sektorji se še vedno večinoma ukvarjajo s tekočimi nalogami proizvodnje, premalo pa z dvigom življenjske ravni svojih delavcev. Tudi za oddih in obnavljanje moči svojih članov premalo skrbijo, saj je med nedeljskim počitkom ali v času rednega dopusta treba nuditi našim delovnim ljudem cenen dopust v višinskih ali obmorskih predelih, da si bodo nabrali novih moči za delo v tovarni. S tako aktivizacijo samoiniciative neposrednih proizvajalcev pri gospodarjenju v podjetju, skupaj z nagrajevanjem po učinku, z uvajanjem sodobnejše organizacije dela in podobno, bomo dosegli nadaljnji porast produktivnosti, kar se bo močno odražalo na življenjski ravni našega delovnega človeka.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec tovariš Jože Bergant.

Jože Bergant: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V programu perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije za obdobje od 1961.—1965. leta, bi omenil eno izmed pomembnih stvari v tem razvoju, to je produktivnost dela. Nekaj je o tem že razpravljala tovarišica pred menoj, zato bom skušal njena izvajanja dopolniti.

Da je v zadnjih dveh letih produktivnost dela tako porasla, je brez dvoma v glavnem zasluga izboljšanih instrumentov za delitev osebnega dohodka, kakor tudi boljše organizacije dela, deloma pa tudi izboljšanje mehanizacije oziroma strojnega parka v naših podjetjih. Če bomo v prihodnje hoteli povečati produktivnost dela tako, kot to predvideva perspektivni plan za obdobje 1961—1965, namreč za 7,6 % letno, bo treba dobro premisliti, kaj bo treba storiti, da bomo povečali proizvodnjo in hkrati tudi produktivnost dela. V Ljudski republiki Sloveniji imamo večinoma stare tovarne, pri katerih je strojna oprema že več ali manj dotrajana ali pa ne ustreza več današnjemu modernejšemu načinu dela. Vsi stremimo za tem, da bi zgradili nove moderne tovarne, ne pomislimo pa, kje bo družba dobila sredstva, da bi te tovarne lahko zgradili. Pri vseh teh lepih željah pa pozabljamo — oziroma za nas ni toliko pomembno in vredno to, kar že imamo — da bi včasih lahko z razmeroma majhnimi sredstvi izboljšali že obstoječe naprave. S tem hočem reči, da vse premalo mislimo na drobne tehnične izboljšave že obstoječih naprav. Marsikje bi lahko z majhnimi izboljšavami, z majhnimi izdatki, z manj delovne sile in z manjšim fizičnim naporom zaposlenih dosegli mnogo večjo delovno storilnost. Za te male, vendar zelo koristne izboljšave pa je premalo zanimanja zlasti med našim vodilnim tehničnim kadrom zlasti takrat, ko dajejo predloge delavci-proizvajalci, ki s sredstvi za proizvodnjo upravljajo. Včasih izgleda, da so vsi predlogi za razne izboljšave, ki jih dajejo neposredni proizvajalci, neuporabni in naletijo pri tehničnem kadru na gluha ušesa. Ne smemo trditi, da je povsod tako. V nekaterih podjetjih obstoja glede tega tesno sodelovanje in rešujejo te stvari skupno. Taka podjetja dosegajo zelo lepe uspehe. Tehnični kader je treba za te stvari zainteresirati, pa bomo lahko brez večjih investicijskih naložb dosegli pomembne uspehe. Predvsem pa bi bilo treba iti na obratovanje z več izmenami povsod tam, kjer tega še ni, s čimer bomo dosegli z majhnimi stroški mnogo večjo produktivnost dela. Kaj se namreč dogaja? Imamo še podjetja, ki kljub temu, da imajo

v bližnji okolici na razpolago dovolj delovne sile in ki kljub temu, da bi svoje proizvode lahko plasirala na domačem ali na tujem tržišču, odklanjajo naročila in obratujejo še vedno samo v eni izmeni. Če z vodstvom takega podjetja govoriš, pravijo, da rajši odklanjajo naročila, kakor da bi šli na obratovanje z več izmenami. To pa zato, ker imajo iztrošen strojni park in bi jim park prehitro dotrajal, če bi šli na več izmen. Ne vem ali se boje, da bi morali prehitro imeti nov strojni park oziroma da bi morali nabaviti nove stroje, vendar je po mojem mnenju tako gledanje nepravilno. Če gre namreč neko podjetje na obratovanje v treh izmenah, pa čeprav ima iztrošen strojni park, bo mogoče ta park sicer res izrabljen v enem letu, vendar pa bodo lahko po enem letu nabavili tudi nov strojni park, pri čemer bodo življenjske razmere in osebne dohodke tam zaposlenih delavcev v mnogočem izboljšali. Če pa bodo delali še dalje samo z eno izmeno, bodo pa še nekaj let lahko životarili in bodo delavci v takem podjetju živeli v slabših delovnih pogojih oziroma bodo imeli slabše dohodke, kakor pa če bi obratovali v več izmenah.

To bi veljalo predvsem za industrijo, medtem ko imamo v kmetijstvu, gradbeništvu in gozdarstvu še mnogo večje možnosti za dvig produktivnosti dela, ker je ravno v teh panogah produktivnost dela zelo nizka. To pa predvsem zaradi majhnih osebnih dohodkov, slabega življenjskega standarda, zlasti skrajno neugodnih stanovanjskih razmer in slabe organizacije prehrane za osebje, ki je zaposleno v teh panogah. Ko bomo dvignili življenjsko raven teh delovnih ljudi približno na raven delavcev v industriji, bomo na teh področjih delovno silo ustalili, fluktuacija bo manjša in produktivnost se bo občutno povečala. Potrebno pa je, da tudi te stroke čimprej mehaniziramo. Zlasti v gozdarstvu in kmetijstvu, deloma pa tudi v gradbeništvu uvajamo prepočasi mehanizirane delovne načine. Vse še delamo na zelo primitiven način, zato so tudi uspehi s tega področja majhni. Da bodo proizvajalci sami čimveč prispevali za povečano produktivnost dela jih je treba zainteresirati za delo v organih delavskega in družbenega samoupravljanja, da ne bodo upravljavci samo na papirju, temveč, da bodo res proizvajalci in upravljavci hkrati. Nujno je naše delovne ljudi izobraževati in jim dvigati strokovnost, nič manj važno pa ni izobraževanje za organe upravljanja, ker je lahko le vsesplošno razgledan človek dober proizvajalec, hkrati pa dober upravljavec.

Še nekaj besed o standardu. Nekatere organizacije si izboljšanje standarda svojih delovnih ljudi precej čudno zamišljajo. Na sestankih sindikalnih organizacij in na zasedanjih delavskega sveta sklenejo, da bodo dali vsa sredstva, ki so jim na razpolago za določen čas, včasih tudi za več let, za investicije, šele po preteku tega časa pa bi dali nekaj za družbeni standard. V isti sapi pa kritizirajo, da tega ali onega ni na terenu, kjer živijo. Če bi vsi tako delali, ne vem, kje naj bi komuna dobila sredstva, za stanovanja, za razne objekte in komunalne naprave, za boljši standard svojih stanovalcev. Vzporredno z investicijami je treba določiti tudi sredstva za standard in vedeti, da podjetje, ki dobi toliko in toliko novih strojev, nujno potrebuje tudi stanovanja za delovno silo, ki bo pri teh strojih zaposlena. Zlasti je treba skrbeti tudi za boljše življenjske pogoje na samem delovnem mestu. Skrbeti je treba za higienske naprave, za dober prevoz na delo in nazaj, za zadostno količino primernih in uporabnih zaščitnih sredstev, da se delavec počuti na delovnem mestu varen; povsod je treba uvesti tople obroke, ki se je prav pri povečanju produktivnosti dela dobro obnesel, ker razne drobne stvari zelo ugodno vpli-

vajo na posameznika, najsibo glede varnosti pri delu ali pa glede povečanja produktivnosti dela. Z dobro organizacijo dela, z uvajanjem mehanizacije in avtomatizacije, z boljšo delovno disciplino ni bojazni, da ne bi dosegli tega; kar predvideva perspektivni plan razvoja za obdobje teh petih let. Če se bomo potrudili in če bomo dobro izkoristili vse možnosti, ki jih imamo, bo ta plan gotovo predčasno izvršen.

Predsednik Miha Marinko: Predlagam krajši odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 18. uri in se je nadaljevala ob 18. 35 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Rudi Čačinovič.

Rudi Čačinovič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci. Nedvomno je ena izmed pglavitnih značilnosti predvidenega gospodarskega razvoja, da dviga našo državo v celoti, Ljudsko republiko Slovenijo pa še posebej, na raven srednje razvite dežele v svetovnem merilu. Ves ta razvoj pa ne bi bil mogoč brez potrebnega ravnotežja v razvoju pglavitnih panog našega gospodarstva. V zvezi s tem razvojem hočem govoriti o razvoju kmetijskega področja, ne da bi se spuščal v diskusije, ki so se tu začele med strokovnjaki in drugimi morda bolj kot jaz poklicanimi.

Mnenja sem, da perspektivni razvoj kmetijstva predvideva in omogoča splošnemu gospodarskemu razvoju, posebno pa še razvoju nekmetijskih panog, potrebno ravnotežje. Porast števila potrošnikov ob vse večjem življenjskem standardu zahteva večjo kmetijsko proizvodnjo, več proizvodov na trgu, večjo surovinsko bazo za živilsko-predelovalno industrijo itd. Če pregledujemo obsežno dokumentacijo k predlogu programa perspektivnega razvoja v LRS v razdobju od 1961. do 1965. leta, nam statistične tabele pokažejo predvsem velik porast industrije in drugih nekmetijskih dejavnosti, saj ustvarja industrija 56,7 % vsega bruto produkta Slovenije, z ostalimi nekmetijskimi panogami pa celo 87,7 %. V strukturi narodnega dohodka se vloga kmetijstva celo nekoliko zmanjšuje, saj se njegov delež zmanjša od 13,4 na 12,5 %. Prav tako ne more kmetijstvo držati koraka vzporedno s tempom povprečnega porasta gospodarstva, ki bo napredovalo za 10,6 %, kmetijstvo samo pa le za 9,7 %.

Sedanji perspektivni razvoj kmetijstva pa moramo analizirati predvsem iz dveh gledišč in sicer, kako vpliva na povečanje našega gospodarskega potenciala, na reševanje problemov preskrbe, življenjskega standarda, dviga narodnega dohodka itd., prav tako pa tudi, kaj prinaša našemu družbenemu razvoju, ali še konkretnije, kaj prinaša socialističnemu razvoju na naši vasi. Kot socialisti vemo, da v naših pogojih razvoja, ta razvoj ne more biti uspešen, če ne povezuje tehničnega napredka, modernih organizacijsko-tehničnih prijemov, z napredno socialistično vsebino, zaradi česar sem mnenja, da programu perspektivnega razvoja tako republike kot zveze daje prav kmetijstvo v novem petletnem obdobju močan pečat, čeprav bi ga sicer po svoji vlogi o strukturi narodnega dohodka nikakor ne moglo dajati.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Poglejmo najprej razvoj kmetijstva glede na predvideno povečanje proizvodnje. Plan rešuje predvsem razvoj tistih panog, ki naj služijo spremembam v obsegu in strukturi potrošnje prebivalca. Vzporedno s tem upošteva tudi potrebe našega izvoza, bodisi samih kmetijskih

pridelkov, bodisi proizvodov živilske in predelovalne industrije, ki temelje na kmetijski proizvodnji. Zategadelj rešuje predvsem hitri razvoj živinoreje, pri tem predvsem proizvodnje mesa. Poljedelstvo, ki je že v minulem obdobju zagotovilo potrebne količine žitaric in nas rešilo uvoza, naj bi v novem obdobju služilo tudi kot osnova za predvideno veliko povečanje živinorejske proizvodnje. Zategadelj je v planu dan izredno velik poudarek proizvodnji različnih krmnih rastlin in podobno. Dosedanji napredek svinjereje nam je ne le omogočil, da smo premostili eno največjih povojnih težav — akutno pomanjkanje svinjske masti — temveč imamo danes že vse pogoje, da lahko v sedanjem perspektivnem obdobju ustvarimo temelje za moderno prehrano našega prebivalstva, ki prav tako, kot v gospodarsko razvitejših deželah z višjim standardom, vse bolj prehaja od masti k večji potrošnji mesa, rastlinskih olj, masla itd. Če ugotovimo, da smo imeli še nedavno v državi 75 % plemenskih svinj, ki so dajale okrog 50 % masti, potem bomo lažje ocenili prizadevanje sedanjega perspektivnega plana. Poleg sprememb v strukturi prehrane je nova orientacija na proizvodnjo mesa tudi nujnost, če hočemo izkoriščati velike možnosti, ki jih daje izvoz, posebno v nekatere zahodne države, kot so na primer Anglija in druge. Če hočemo dvigniti življenjski standard naših delovnih ljudi na raven razvitih dežel, če hočemo dvigniti življenjsko raven tistih, ki ustvarjajo omenjenih 87,5 % narodnega dohodka, se ne moremo zadovoljiti niti z doseženimi uspehi v kmetijstvu, čeprav smo v minulih letih z njimi vzbudili morda večjo pozornost v svetu z napredkom v industriji. Če primerjamo uspehe posameznih družbenih posestev in uspeh proizvodnje v kooperaciji s splošnim povprečjem v državi ali v Ljudski republiki Sloveniji, moramo vsekakor ugotoviti, da imamo še vedno velike rezerve za dvig kmetijske proizvodnje. Že taka primerjava pa kaže, po kateri poti in s kakšno proizvodnjo moramo nadaljevati.

Potrošnja sama pa prav tako zahteva še mnogo več in različnih proizvodov. Za razvitejšimi državami zaostajamo, če naj omenim samo nekaj proizvodov v potrošnji mesa, mleka, masla, jaje, sadja, zelenjave itd. V potrošnji mleka bi do leta 1965 lahko dosegli z 215 litri na osebo potrošnjo razvitih dežel, potrebujemo pa za to 2,7 milijard dinarjev. Slično je tudi na drugih področjih kmetijske proizvodnje.

Važna novost v letošnjem planu je pospeševanje vrtnarstva. Predvidene investicije v to panogo so že zdaj predmet najrazličnejših diskusij, upravičenih in neupravičenih, kot je to pri nas že navada. Nedvomno je, da struktura naše prehrane, predvsem pa preskrbe hitro naraščajočega prebivalstva mest in industrijskih središč, zahteva povečanje proizvodnje vrtnin, prav tako pa se precejšnje možnosti ponujajo tudi za izvoz. Na mnoge diskusije, ki se pojavljajo v zvezi z eventualnimi lokacijami moderne proizvodnje vrtnin, bo treba odgovoriti v prvi vrsti z rentabilitetnim računom. Temu lahko služijo tudi razne tuje izkušnje. Vsekakor imajo različni kraji Slovenije pri posameznih vrtninah svoje prednosti. Razdalje pa so vse premajhne, da bi pri pravilni organizaciji preskrbe in ob dejstvu, da bo ta proizvodnja v socialističnem sektorju, bila lokacija posebno važen problem. Isto velja tudi za predelavo, ki more biti še lažja na odročnih področjih, posebno še, ker je del proizvodnje predviden tudi za izvoz. To velja posebno za tista predelovalna področja, ki že imajo večje ali manjše možnosti za predelavo. Če bo obveljalo načelo rentabilnosti, bomo s predvidenimi vlaganji v višini dveh in pol milijard dinarjev zastavljene cilje vsekakor dosegli.

Ne bi hotel naštevati različnih problemov, ki jih glede predvidenega razvoja različnih panog načenjajo te dni različne diskusije, posebno med kmetijskimi strokovnjaki in praktiki. Tu se še posebej vneto diskutira o odprtih in zaprtih, o bolj ali manj odprtih hlevih in podobno. Tu je še vedno nerešeno vprašanje pravilne stimulacije proizvajalcev bekonov, pravilne prehrane bekonov samih, ker bi sicer lahko bil zaradi nepravilne kvalitete mesa ugled našega izvoza še bolj ogrožen, kot je bil v nedavni preteklosti. Obstoja še mnogo problemov, ki jih več ali manj zastavlja razvoj in ki jih nikakor ni bilo mogoče rešiti preje kot pa jih je pravzaprav načel razvoj sam. Mnogi očitki pa so na liniji znane diskusije, ali je boljši beli kruh kot romantični kmečki črni in ali so brojlerji sočnejši kot pa kakšni pomurski ali ptujski pohani piceki.

S splošnim razvojem taka psevdoagrarna romantika izginja. Izginjala je tudi v drugih industrializiranih deželah. Ponekod uvajajo tako psevdoromantiko po turističnih gostiščih, ki pa se primerno plača. Če bo kdaj pri zvišanem standardu to pri nas potrebno, se bo ta pojav verjetno reševal na isti način. V celoti pa sem mnenja, da program daje vse možnosti, da bi s predvidenimi sredstvi in ukrepi lahko dosegli planirano raven proizvodnje tudi v kmetijstvu.

Hotel bi se dotakniti še vprašanja, kaj nam prinaša program petletnega razvoja glede družbene preobrazbe naše vasi. To je odgovor na vprašanje, kje je bistvo ravnotežja, ki ga daje predvideni razvoj kmetijstva ne le našemu gospodarskemu, temveč tudi družbenemu razvoju. Program predvideva, da bo družbeni sektor kmetijstva proizvedel leta 1965 že 78 % vseh tržnih presežkov. To pa je za naš razvoj vsekakor važna kvaliteta. Tudi tukaj nekateri poklicni ali prirojeni skeptiki, včasih pa tudi dobronamerni diskutanti, zastavljajo vprašanja, ali bo dosegljivo in če to za našo družbo ne bo dražje kot bi bilo morebitno stimuliranje v takšni ali drugačni obliki tradicionalnega zasebnega kmetijskega proizvajalca, pri čemer mislijo nekateri tudi na različne oblike zadružnega sodelovanja.

Že prej sem omenjal razlike v doseženih hektarskih donosih na površinah različnih sektorjev, predvsem socialističnega in zasebnega. Dokumentacija k petletnemu programu to tudi jasno dokazuje. Vsi, ki nekoliko poznamo našo prakso vsaj zadnjih nekaj let, v to ne dvomimo. Program le konkretizira smernice naših političnih in družbenih organizacij, predvsem pa resolucijo plenuma Socialistične zveze in predvideva ukrepe, ki so pri tem nujni. Znano je, da moderna kmetijska proizvodnja temelji na optimalnem izkoriščanju strojev, da obsega znanstvene metode glede tehnologije obdelave, uporabe zaščitnih sredstev, gnojil, izkoriščanja klimatskih pogojev itd. in ne pozna več nikake vaše romantike. Na vsakem koraku jo mora spremljati ekonomska rentabilnostna računica. Ali naj bi mi tak razvoj namerno ovirali ali zadrževali in komu v korist, saj vemo, da je takšen tehnološki napredek lahko samo pospeševalec socialističnega razvoja, kot je bil to na področju industrije in na področju vseh drugih gospodarskih panog.

Kot vidimo, je za dosego zastavljene ravni proizvodnje do leta 1965 potrebno investirati 61 milijard dinarjev. Logično je, da odpade od tega 43 milijard na družbeni sektor, na zadružni pa 17,8 milijard. Slična je tudi razdelitev reprodukcijskega materiala itd. Program predvideva predvsem nujno usposobitev kmetijskih posestev in zadrug za obvladanje sodobnih proizvodnih procesov na njihovih obratih in vključevanje čim širše okolice v proizvodno

sodelovanje. Vse to pa mora temeljiti prav tako na ekonomski računici. Rentabilnost naložb zahteva že tudi družba, ki ta sredstva daje. Prav tako pa zahteva ta princip tudi stimulacija samega kolektiva, uvajanje nagrajevanja po učinku in vse tisto, kar naj bi čimprej izenačilo našega delavca na socialističnem kmetijskem sektorju z delavcem na drugih sektorjih. Od dela takšnih kolektivov pa lahko tudi pričakujemo take rezultate, ki bodo utišali tudi zadnje dvome dobrohotnih kritikov nekaterih pojavov na naših družbenih posestvih.

Od vrste problemov, ki se tukaj pojavljajo in ki ovirajo in motijo pospešeni razvoj naših socialističnih gospodarstev, bi se dotaknil samo vprašanja polne lastne cene, ki je predmet mnogih diskusij. Če naj zadostimo zahtevi, da naj se proizvaja čim več, čim ceneje in čimbolj kvalitetno, potem bomo morali vložena sredstva res racionalno koristiti. Usvojiti bomo morali vse tehnološke procese in predvsem tudi odstraniti vso odvišno ali nezadostno vključeno delovno silo.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Kljub izredni važnosti tega problema, pa smo tu še vedno dokaj na začetku rešitve. Res je, da je ta problem v kmetijstvu težji kot v industriji ali v drugih panogah, vendar bo nujno uvesti enotno metodologijo in ustvariti možnosti za zadovoljive analize.

Za to diskusijo sem skušal dobiti vsaj najvažnejše primerjalne podatke o povprečnih proizvodnih cenah naših socialističnih gospodarstev, da bi imel tudi v tem pogledu odgovor, ali vsaj nekak kažipot glede problema rentabilnosti, posebno glede na diskusijo o lokaciji nekaterih posestev, raznih kombinatov itd. Hotel sem dobiti tudi primerjavo z inozemskimi cenami, ki bi nam morale biti važen pokazatelj. Toda takih primerjalnih podatkov, na žalost, nimamo. Cene na posameznih posestvih varirajo tudi za 100 %. Ker nisem dobil podrobnih podatkov, posebno ne tistih, ki bi me najbolj zanimali, zato posameznih primerov ne bom navajal.

Slično varira tudi cena traktorским storitvam od 500 do 1000 dinarjev na uro, letna obremenjenost traktorjev pa od 517 ur do 200 ur itd. Čeprav tukaj še vedno nimamo zanesljivega barometra, pa osnovne orientacije, ki se izraža v optimalni intenziteti, nikakor ne bi smeli izgubiti. Ta princip bi moral biti edini kažipot pri lokacijah različnih naložb, potem bi hitro utihnile nekatere, za našo skupnost ne vedno koristne diskusije o upravičenosti različnih vlaganj.

Program nam tako nalogo postavlja. Poudarjena je bila tudi v poročilu o razpravi v obeh gospodarskih odborih in v ekspoziciji podpredsednika Izvršnega sveta tovariša Avblja. Res je, da je princip rentabilnosti nekoliko ostreje poudarjen v tistem delu besedila, ki govori o industrijskih vlaganjih kot pa pri besedilu o kmetijstvu, čeprav ne vidim potrebe po drugačni formulaciji. Pri razvoju polne lastne cene socialističnega sektorja kmetijstva računa plan s precejšnjimi spremembami na tržišču, ki bodo probleme produkcijske cene verjetno regulirale. Prav tako računa, z ugodnim dejstvom devizne reforme, z rešitvijo neskladnosti med cenami kmetijskih in industrijskih izdelkov itd. S tem pa še tudi ni dovolj razčiščen vpliv cen reprodukcijskega materiala na proizvodno ceno. Temeljna težnja petletnega programa, ki naj bi zagotovila predvideni obseg proizvodnje in ki bo imela izreden vpliv na razvoj naše vasi, je povečanje dosedanjih kmetijskih površin v družbeni obdelavi od 40 000 na 136 000 ha. Vse to je možno le ob velikem povečanju mehanizacije, vzporedno pa je treba povečati tudi stalež živine, ki naj omogoči zadostne količine hlevskega gnoja itd.

Vzporedno s to akcijo se veliko razpravlja tudi o akciji krčenja slabših gozdov, zlasti pa steljnikov in pašnikov in spreminjanja le-teh v obdelovalno zemljo. Vsekakor so mnoge zahteve, da se ta akcija vsestransko pripravi in preštudira, utemeljene. Prav tako so utemeljene tudi zahteve, da se upoštevajo vetrobrani, zeleni pasovi itd., vse to, kar so strokovnjaki ugotovili za potrebno in o čemer se vodi pri nas mogoče včasih tudi nepotrebna diskusija. Ta diskusija pa naj se prav tako ne bi spustila na raven že omenjenih diskusij o broylerjih, o italijanski pšenici in podobnem. V Pomurju se na primer prav dobro zavedamo, kaj pomeni za nas, v najbolj gosto naseljenem in razparceliranem področju beltinske in lendavske občine, dejstvo, da bomo pridobili 4500 ha plodne obdelovalne zemlje in tudi sredstva za živino in opremo. To ne samo zaradi dviga proizvodnje in povečanega narodnega dohodka itd., ampak prav zaradi naprednega socialističnega razvoja na naši vasi. Slične ugotovitve so verjetno še marsikje drugje.

Pri tem se mi zdi izredno važno to, kar predvideva besedilo programa oziroma dokumentacija, ki napoveduje tudi primerno davčno politiko oziroma primerne davčne ukrepe, ki naj bi takšen razvoj na naši vasi stimulirali.

Hotel bi še opozoriti na nekatere probleme strukture investicij. Mnenja sem, da mora tu še bolj veljati načelo takšnih vlaganj, ki najhitreje in z najmanj sredstvi dajejo uspeh. Če s tega gledišča primerjamo strukturo republiških in zveznih investicij v kmetijstvu, je pri nas mnogo večji poudarek na bolj ekonomičnih objektih, in sicer v odnosu 13,8 % v zvezi, nasproti 27,6 % v republiki. Tudi pri nabavi opreme smo bolj skromni: Zveza 34,6 %, Ljudska republika Slovenija 28,9 %. Verjetno so tu predvidene koristne in rentabilne investicije. Upam, da se v teh postavkah ne skriva kaka predvidena rezerva za tako imenovano četrto ali tretjo steno naših hlevov. V principu bi morali tudi mi vlagati tja, kjer je potrebno, predvsem v živino in stroje, posebno če drugi objekti morebiti lahko še počakajo.

Pri melioracijah pa naj bi imele važno mesto mikromelioracije, ki omogočajo hitro in rentabilno povečanje proizvodnje na samih socialističnih posestvih.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Na koncu bi hotel še posebej poudariti ne le ogromno vlogo, ki jo bo imel tako predvideni, ekonomično sestavljen razvoj kmetijstva na naša tipično kmetijska, posebno obrobna slovenska področja, glede dviga narodnega dohodka, ampak tudi pomembno vlogo, ki jo bo imel za polarizacijo družbenih odnosov na naši vasi. Prav zategadelj plediram na polno zaupanje v razvoj na teh področjih, kajti odvečne in nepotrebne so bojazni, da kadrovske in organizacijske ne bodo kos zastavljeni nalogi. Socialistična posestva že razpolagajo s potrebnimi višjimi strokovnimi kadri, srednji strokovni kadri pa prav te dni zupuščajo srednje kmetijske šole, ne samo usposobljeni za strokovno delo, temveč so tudi prežeti z idejo pomagati pri socialistični preobrazbi naše vasi.

Mnenja sem, da dajejo tako predlagani program, kot tudi vsi drugi ukrepi zadostno jamstvo za tak razvoj, zato bom glasoval zanj v celoti in v posameznostih.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Davorin Ferligoj.

Davorin Ferligoj: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Lanska razprava o problemih gostinstva in turizma v Ljudski skupščini LRS je nakazala osnovne smeri razvoja turizma in gostinstva. Predlog programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta pomeni praktično uzakonitev in učvrstitev smernic, ki jih je za nadaljnji razvoj gostinstva in turizma sprejel Izvršni svet na seji dne 1. aprila 1960. leta.

Če pogledamo dosežke turizma v letu 1960 lahko ugotovimo, da se je razvijal po planskih smernicah, sprejetih že lansko leto in v skladu s sedanjim programom petletnega razvoja. Ugotoviti pa seveda moramo, da imamo v okviru osrednje republiške turistične dejavnosti še vrsto odprtih vprašanj in pomanjkljivosti, ki jih bomo morali čimpreje odpraviti, če hočemo dosledno izvajati postavljene smernice za nadaljnji razvoj turizma in gostinstva pri nas. Zato mi dovolite, da naštejemo nekatere izmed problemov.

Turistično propagando v Sloveniji moramo izboljšati in razširiti. Za to so potrebna sredstva in zlasti strokovni kadri ter turistični propagandisti. Pričeli smo z organizacijo turistično formacijske službe v Sloveniji, pri čemer moramo v predvidenem obsegu in po načrtani metodi zagotoviti obstoj in delovanje turističnega informacijskega centra Slovenije. Urediti moramo osrednjo strokovno turistično knjižnico Slovenije, da bo dostopna večjemu krogu interesentov. Na področju turističnega in gostinskega višjega strokovnega kadra smo lani napravili velik korak naprej. Pri Višji komercialni šoli v Mariboru je bil ustanovljen poseben oddelek za turizem in gostinstvo, na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani pa je v okviru sveta za geografijo pričel z delom poseben oddelek za turizem. Na obeh zavodih je vpisanih 70 rednih in preko 65 izrednih slušateljev, kar kaže, kako veliko zanimanje je za to stroko pri nas. Potrebno je, da strokovni krogi spremljajo ta študij in da skrbijo za izpopolnjevanje učnih načrtov ter prav posebno za ustrezne predavateljske kadre. Če pogledamo, kako potekajo priprave na turistično sezono 1961. leta, lahko ugotovimo, da bo potrebno veliko naporov, da bomo ostali na lanskoletnem nivoju oziroma da bomo povečali turistične storitve po predvidenem planiranju, saj še do danes nismo mogli dokončno določiti penzijskih cen za turistično sezono. Poleg tega pa še tudi ne poznamo vrste drugih elementov, ki tvorijo podlago za inozemski turistični promet. S pripravami na letošnjo sezono bomo torej zaradi znanih objektivnih razlogov močno zakasneli. To se nam v prihodnje ne bo smelo več dogajati, zato bomo morali že v kratkem pričeti s sistematičnimi pripravami na turistično sezono 1962. leta.

Dovolite mi, da se dotaknem posebne veje slovenskega turizma, ki je za naše kraje izredno pomembna, to je planinski turizem. Nesporno je, da so planinske postojanke in ves gorski svet idealno in logično dopolnilo turističnih centrov v dolinah. Prav tako pa ne smemo mimo dejstva, da je planinstvo pri nas ena od najpomembnejših možnosti za dnevno rekreacijo našega delovnega človeka. Medtem, ko je v letu 1955 obiskalo planinske postojanke v Sloveniji 422 000 planincev, jih je leta 1959 obiskalo že 685 000. Število teh se je v lanskem letu še povečalo, prav tako pa stalno narašča udeležba inozemskih planincev. To je nedvomno upoštevanja vredna številka, ki pove, da je planinstvo pri Slovencih med turističnimi dejavnostmi na prvem mestu. Danes je v Sloveniji preko 51 000 organiziranih planincev, ki imajo 164 planinskih postojank. Po perspektivnem programu za razdobje od 1961. do 1965. leta, naj bi se število ležišč v planinskih domovih povečalo od 3790 na 4490, to je za 700 ležišč. Jasno je, da če hočemo plan izpolniti, moramo zagotoviti tudi

potrebna sredstva za realizacijo tega plana. Računamo, da bi realizacija tega plana zahtevala vsaj svojih 400 milijonov dinarjev. Poleg tega pa je treba računati tudi z izrabljenostjo obstoječih objektov, ki bodo po svoje prav tako terjali določena sredstva za obnovo in modernizacijo. Omeniti moram tudi delo in razvoj potovalnih agencij v naši republiki, ki se morajo primerno razvijati in materialno krepiti, če hočejo biti kos bodočim nalogam pri razvijanju turizma. Potrebno bo, da bomo temu vprašanju posvetili posebno pozornost tako v materialnem kot v kadrovskem pogledu.

Najmočnejšo bazo za turizem pa nedvomno predstavlja naše gostinstvo. Za izvedbo v perspektivnem planu postavljenih okvirov in predvidevanj za razvoj gostinstva pa smatram, da je potrebno poleg vseh drugih elementov današnjega stanja in bodočih možnosti, vsaj na kratko ugotoviti, kako so se izvrševale lani sprejete smernice Izvršnega sveta v gostinstvu samem in kako so te smernice upoštevali organi ljudskih odborov.

Gostinskim gospodarskim organizacijam določajo smernice Izvršnega sveta kot osnovo: odkrivanje in uporabo notranjih rezerv za izboljšanje in povečanje lastnih materialnih osnov; povečanje izbire v hrani in pijači in izboljšanje kakovosti gostinskih uslug; uvedba doslednega nagrajevanja po učinku vsakega posameznega delavca z uvedbo posebnega, neposredno od dejanske vrednosti storitev, odvisnega odstotka in sklada za osebne dohodke, ki naj se obračunava izven skupnega dohodka gospodarske organizacije z namenom izboljšanja odnosa gostinskega osebja do gostov in notranjih odnosov v podjetjih.

Ljudskim odborom nalagajo smernice neposredno odgovornost in ugotavljajo neposredno zainteresiranost za razvoj gostinstva in turizma in v tej zvezi konkretno priporočajo: izgradnjo gostinskih kapacitet po vnaprej določenih pogojih, ki morajo bazirati na lastnih možnostih gostinskih organizacij in komun; določanje družbenih obveznosti gostinskim gospodarskim organizacijam po medsebojnem sporazumu med občino in podjetjem za daljše obdobje vnaprej in tako, da obveznosti ne bi smele destimulativno vplivati na delo gostinske gospodarske organizacije.

Analiza preteklega leta nam glede izvrševanja teh smernic pokaže, da so gostinske gospodarske organizacije, vključno s povečanimi obveznostim in stroškom v lanskem letu povečale svoje sklade po doslej še nepopolnih podatkih za okrog 100 %. Če reduciramo to povečanje z vplivom povišanih cen v gostinstvu v preteklem letu, ki je znašalo v odnosu na povprečje cen v letu 1959 v letnem povprečju približno 10 %, gre okrog 86 % povečanja skladov na račun boljšega gospodarjenja in ustvarjenega višjega dohodka na enega zaposlenega delavca v gostinstvu, čeprav ne moremo trditi, da so s tem izkoriščene vse notranje rezerve v gostinstvu.

Res, ti skladi v absolutnem znesku še ne predstavljajo dejansko potrebnih sredstev, saj bodo znašali za vso Slovenijo samo 700 do 800 milijonov, potrebno pa je upoštevati, da glede na splošne tržne pogoje v enem letu doseženi napredek le dokazuje zdravo težnjo gostinskih gospodarskih organizacij.

Pri povečanju izbire v hrani in pijačah je bil dosežen določen napredek, vendar kvaliteta gostinskih uslug še vedno ni dosegla stopnje, ki je možna ob današnjih materialnih pogojih. Kljub tem pomanjkljivostim je bil v gostinstvu dosežen v lanskem letu za 31 % večji finančni promet. Če upoštevamo povišane cene, znaša dejansko količinsko povečanje prometa za okrog 20 %.

Nagrajevanje po učinku, ki je v lanskem letu zajemalo 79 % v gostinstvu zaposlenih delavcev, je pokazalo svoje rezultate v ustvarjenem večjem dohodku v celoti in na enega zaposlenega delavca.

Z uvedbo postrežnine se bo sistem nagrajevanja lahko še poglobil. Odpraviti bo treba začetne nepravilnosti. Dosledna izvedba tega sistema pa bo lahko pripomogla k izboljšanju odnosa gostinskega osebja do gosta in k izboljšanju notranjih odnosov v kolektivih. Potrebno pa bo še mnogo neposrednega dela organov upravljanja v podjetjih, zbornicah in sindikalnih organizacijah, da se spremeni dosedanje gledanje nekaterih gostinskih delavcev na te probleme.

Ljudski odbori so resno pristopili k izdelavi programov za izgradnjo gostinstva. Iz podatkov, ki jih bom navedel pozneje, pa izhaja, da v pretežni meri ni bilo upoštevano načelo, naj programi bazirajo na lastnih možnostih podjetij in komun.

Tudi v drugem delu svojih nalog ljudski odbori, v večini primerov politično sprejetim smernicam niso dali materialne baze. Vsi občinski ljudski odbori v Sloveniji so sicer določili obveznosti gostinskim gospodarskim organizacijam na podlagi pogodb v pavšalnih zneskih, toda v nobenem primeru obveznosti niso določene za daljše obdobje. Razen tega pa so se obveznosti pri prispevku iz dohodka gostinskih podjetij v letu 1961 v vseh okrajih, razen v okraju Celje, zvišale v višjem razmerju, kot so ljudski odbori v svojih družbenih planih za leto 1960 predvidevali porast skupnega dohodka v gostinstvu. Najvišje predvideno povečanje prometa je bilo po občinskih planih od 12 do 15 %. Obveznosti iz dohodka pa so se za gostinstvo zvišale v povprečju za 80 %. Če upoštevamo še dejansko doseženo 31 % povečanje finančnega prometa, znaša še vedno čisto povečanje obveznosti iz dohodka okoli 40 %.

Smatramo, da ni pravilno, da se akumulativnost v gostinstvu povečuje samo zaradi tega, da bi se hkrati povečali tudi občinski proračunskih dohodki. To poudarjam zaradi tega, ker so se obveznosti najbolj zvišale prav v okrajih, ki so iz lastnih investicijskih skladov doslej malo vlagali v gostinstvo in ki tudi v bodoče ne predvidevajo večje udeležbe sredstev lastnih skladov v gostinske investicije.

Če ne bodo kolektivi gostinskih gospodarskih organizacij bolj dosledno izpolnjevali postavljenih nalog, če ne bo še večjega prizadevanja posameznega gostinskega delavca in če ne bodo občinski ljudski odbori svoje finančne politike prilagodili že lansko leto sprejetim smernicam in načelom, ki jih postavlja perspektivni program, gostinstvo ne bo moglo doseči s tem programom predvidenega napredka.

Perspektivni program razvoja v letih 1961—1965 predvideva, da naj bi se promet v gostinstvu do leta 1965 povečal za 50 % ter bi naraščal letno za povprečno 10 %. Ta predvidevanja so realna, vendar so pogojena s povečanimi kapacitetami, ki jih program predvideva. Brez ustrezno povečanih prenočitvenih kapacitet in kapacitet za prehrano, predvidenega povečanja ne bo mogoče doseči, posebno pri inozemskem turizmu, za katerega je predviden še hitrejši porast kot za domači turizem.

Program predvideva precejšnjo spremembo strukture gostinskega prometa s tem, da se nadpovprečno povečajo usluge pri hrani, prenočitvah in brezalkoholnih pijačah, za promet z alkoholnimi pijačami pa je predviden relativen padec. Taka sprememba strukture skupnega gostinskega prometa je potrebna in zaželjena, vezana pa je na povečanje sedanjih kapacitet, predvsem pa na določene nove kapacitete.

Perspektivni program predvideva, da bi se v obdobju do leta 1965 povečale restavracijske zmogljivosti za okrog 15 000 sedežev ali za 9 %, prenočitvene zmogljivosti pa za skupno 15 000 ležišč, od tega v splošnem gostinstvu za 4500 postelj, in okoli 2500 ležišč v turističnih naseljih ali za 6 % današnjih kapacitet.

Predvideno je, da bi za razvoj gostinstva bilo potrebno vložiti okoli 15 milijard dinarjev investicijskih sredstev. Ker predvideva program tudi potrebno modernizacijo in obnovo opreme v obstoječih obratih, s čimer se kapacitete ne povečajo, je potrebno iz skupne investicijske vsote za te potrebe izločiti 20 do 25 % ali okoli 3,5 milijard dinarjev. Za nove kapacitete ostane torej skupno 11,5 milijard din. Če te kapacitete, ki temelje na zelo realni potrebi in predvidenem ter vsekakor možnem povečanju gostinskega prometa, primerjamo s perspektivnimi programi gospodarskih organizacij, občin in okrajev, ki so jih skupno izdelale okrajne zbornice z občinskimi in okrajnimi ljudskimi odbori za razdobje od 1961. do 1965. leta ugotovimo, da so izdelani perspektivni plani za 6 okrajev, in sicer za Celje, Gorico, Koper, Maribor, Mursko-Soboto in Novo mesto. Perspektivna plana za okraj Ljubljana in Kranj sta v zaključni fazi, skupne številke pa še niso znane.

V navedenih okrajih predvideva perspektivni plan izgradnje gostinstva z rekonstrukcijami in novogradnjami naslednja povečanja dosedanjih kapacitet: skupno 6 okrajev — Celje, Gorica, Koper, Maribor, Murska Sobota in Novo mesto, 23 % povečanja sedežev v zaprtih prostorih in 74 % povečanja ležišč. Že samo perspektivni programi navedenih šestih okrajev precej presega predvidevanja republiškega perspektivnega plana, ne da bi se spuščali v oceno realnosti predvidenih novih kapacitet v posameznem okraju. Pri presoji realnosti moramo upoštevati, da manjkata še dva turistično močna okraja, to sta Kranj in Ljubljana, kjer so težnje enake kot v obravnavanih okrajih. Razen tega je treba upoštevati še dejstva, da zajemajo izdelani občinski oziroma okrajni plani z novimi 17 900 sedeži in 5800 posteljami pretežno klasične gostinske kapacitete — hotele, penzione in prenočišča — in le v majhni meri tudi turistična naselja.

Skupna investicijska vsota za teh 6 okrajev je predvidena na 11,3 milijarde din, torej toliko, kot so predvidene po republiškem programu vse investicije za nove gostinske kapacitete.

Vse investicije so predvidene v družbenem sektorju gostinstva, kar bi ta sektor znatno okrepilo in njegovo udeležbo v skupnem gostinskem prometu dvignilo na stopnjo, ki jo predvideva program.

Udeležba sredstev lokalnih skladov je tudi v tej kategoriji investicij enaka, znatno nižja pa je predvidena udeležba lastnih sredstev podjetij. Deloma je vzrok v tem, ker so planirani novi objekti, to je nove gospodarske organizacije, ki še ne morejo imeti lastnih skladov. Če združimo obe kategoriji navedenih investicij je za teh šest okrajev po občinskih in okrajnih planih predvidena vsota 11,3 milijarde din.

Po planih podjetij in občin je predvidena torej udeležba lokalnih investicijskih skladov v enakem razmerju kot v preteklem, lanskem obdobju, znatno nižja pa udeležba lastnih sredstev podjetij — 18 % : 31 %. Republiški perspektivni plan predvideva lastno udeležbo podjetij z 40 %, to je nekaj nižje kot za celotno gospodarstvo, kjer se predvideva 52,9 % udeležba lastnih sredstev gospodarskih organizacij.

Če so lastna sredstva gospodarskih organizacij realno ocenjena, nujno prihajamo do ugotovitve, da v sedanjem petletnem obdobju postavljenih planov investicij v navedenih šestih okrajih ne bo mogoče doseči.

Zvezni družbeni plan gospodarskega razvoja od 1961. do 1965. leta postavlja za gostinstvo načelo večjega samofinanciranja kot doslej in da bodo sredstva splošnega investicijskega sklada udeležena samo v okrajih, pomembnejših za inozemski turizem. Republiški perspektivni plan pa določa, da bodo v gostinstvu sredstva republiškega investicijskega sklada služila predvsem za usmerjanje sredstev ljudskih odborov in podjetij, tekoči republiški plan pa konkretno za soudeležbo pri zidavi novih gostinskih objektov v turističnih in prehodnih središčih ter v naravnih zdraviliščih.

S tem v zvezi se nujno postavlja vprašanje ali se bodo v tekočem planskem obdobju res toliko povečali dohodki komun, da bodo lahko, razen prav tako povečanih drugih obveznosti pokrile povečane obveznosti do investicijske izgradnje v gostinstvu. Nadalje se postavlja vprašanje ali bo izvršena tako ugodna delitev sredstev med federacijo, republiko in komuno, da se bodo v potrebnem razmerju okrepili skladi nižjih politično teritorialnih enot, upoštevajoč dejstvo, da so mnoga turistično interesantna področja gospodarsko šibka.

Ob upoštevanju preje navedenih dejstev in predpostavk je zaradi orientacije ljudskih odborov nujno potrebno določiti, kateri okraji in središča bodo lahko deležni sredstev iz republiškega investicijskega sklada, da bodo ti lahko prilagodili svoje perspektivne in tekoče plane razvoja gostinstva pričakovanim sredstvom iz tega sklada. To je potrebno tudi zato, da bi ljudski odbori lahko izvršili osnovno razdelitev svojih investicijskih sredstev na posamezna gospodarska področja.

Sestavljene plane perspektivnega razvoja gostinstva v posameznih občinah oziroma okrajih za obdobje od 1961. do 1965. leta morajo ljudski odbori prilagoditi realnim finančnim možnostim lastnih skladov in sredstvom podjetij ter sredstvom, ki jih, na osnovi omenjene splošne politike finansiranja gostinstva, lahko upravičeno pričakujejo iz zveznega in republiškega investicijskega sklada. Na osnovi tako postavljene bilance je nujno potrebno določiti prioritetni red po važnosti posameznih objektov. Objekte, ki jih ne bo mogoče vključiti v tekočo petletko pa bo potrebno prenesti v naslednje obdobje ali pa planirati manjše, finančnim sredstvom ustrezne objekte.

Z dejansko, praktično realizacijo lanskih smernic Izvršnega sveta LRS, republiškega perspektivnega programa in tekočega plana ter načel zveznega družbenega plana gospodarskega razvoja Jugoslavije za obdobje 1961—1965 je potrebno, z ugodnejšo razdelitvijo dohodka v gostinstvu doseči večjo možnost samofinanciranja. Če vse to ne bo izvršeno, ne moremo pričakovati, da se bodo uresničila predvidevanja perspektivnega programa, ker v gostinstvu in njegovem razvoju ne bo mogoče voditi ustrezne politike.

Ker predlog resolucije v svojem zaključku nalaga ljudskim odborom, gospodarskim in drugim organizacijam, da svoje plane in programe vskladijo z načeli in nalogami postavljenimi v republiškem programu, smatramo, da so v tem zajeta tudi prej navedena priporočila in naloge, saj v celoti izhajajo iz načel in nalog zveznega plana gospodarskega razvoja in republiškega programa.

Podatke in načela perspektivnega razvoja ostalih gospodarskih področij, ki so s svojo dejavnostjo posredno ali neposredno udeležena v turističnem prometu upoštevajo potrebe gostinstva.

Potrebno je poudariti, da je realizacija predvidenega povečanja prometa v gostinstvu in izboljšanje kvalitete gostinskih uslug v precejšnji meri odvisna tudi od izpolnitve v programu predvidenih nalog trgovine, prometa in živilske industrije. Če na primer ne bo porasla proizvodnja sadnih sokov in brezalkoholnih pijač za predvidenih 60 %, ne bo mogoče doseči predvidene spremembe v strukturi gostinskega prometa in nadpovprečnega povečanja prometa z brezalkoholnimi pijačami.

Za realizacijo predvidenega razvoja turističnega prometa je posebno važno tudi vprašanje reševanja komunalnih problemov. Neobhodno je potrebno, da gre komunalna ureditev v korak z izgradnjo turističnih objektov, ker današnje nezadovoljivo stanje že resno ovira razvoj turističnega prometa.

Perspektivni plan predvideva, da bo glede na povečani fizični obseg gostinskega prometa in nove objekte potrebno v gostinstvu zaposliti do leta 1965 okoli 4000 novih delavcev ali povečati delovno silo za 37 %. S spremenjenim sistemom strokovnega izobraževanja delavcev v gostinstvu, ki se je pričel izvajati konec preteklega leta in ki ga je potrebno še stalno dopolnjevati, bi bilo možno ustrezen del te nove delovne sile tudi strokovno usposobiti. S prenosom večine strokovnega priučevanja na delovno mesto v gospodarski organizaciji in z ustreznimi programi, so se možnosti za strokovne usposobitve znatno povečale.

Ustanovljenih je že 6 centrov za strokovno izobraževanje gostinskih delavcev, ki bodo omogočili tem delavcem dopolnilno praktično znanje in potrebno teoretično izobrazbo.

Gospodarske organizacije bodo morale pravočasno predvideti vzgojo kadra za predvidene nove kapacitete, ljudski odbori pa za predvidene nove objekte.

Z novim zakonom o finansiranju šolstva gospodarskim organizacijam niso več omejena sredstva za strokovno vzgojo kadrov. Ker pa v gostinstvu posamezne gospodarske organizacije nimajo možnosti v celoti samostojno strokovno usposabljanje svojih delavcev, niti nimajo možnosti ustvarjanja lastnih centrov, bo potrebno da svoja, za vzgojo kadrov potrebna sredstva, združujejo v ustreznih že ustanovljenih centrih.

Poleg potrebne strokovne izobrazbe pa je za rešitev mnogih problemov in za odpravo najtežjih in najbolj pogosto kritiziranih napak v gostinstvu potrebno pričeti resno reševati tudi vprašanje življenjskih pogojev gostinskih delavcev. Lani doseženi uspehi nagrajevanja po učinku so pripomogli, da so se gostinski delavci na lestvici povprečnih mesečnih dohodkov po posameznih gospodarskih panogah iz praktično skoraj najnižjih postavk približali povprečju, čeprav so še vedno pod povprečjem pri vseh kategorijah delavcev in uslužbencev v gospodarstvu, razen pri nekvalificiranih delavcih. Nagrajevanje z uvedbo postrežne daje realne in objektivne možnosti, da se položaj gostinskega delavca v tem pogledu še izboljša.

Izredno slab pa je položaj gostinskih delavcev glede stanovanj. Zaradi nizke akumulativnosti gostinskega podjetja niso ustvarjala dovolj sredstev, da bi mogla v večji meri graditi stanovanja za svoje delavce. Tudi pri novih kapacitetah se je to vprašanje doslej mnogo premalo upoštevalo. Po anketi, ki jo je v 137 večjih gostinskih sindikalnih podružnicah izvedel Republiški odbor sindikata trgovinskih, gostinskih in turističnih delavcev so pri 3450 zaposlenih, prizadeta podjetja zgradila do leta 1960 samo 27 družinskih stanovanj in 41 samskih sob in za to vložila skupno 28 milijonov lastnih sredstev, 32 milijonov pa krija z najetimi krediti. In samo v teh gostinskih organizacijah je potrebnih

še 156 družinskih stanovanj in 104 samskih sob. Izboljšanje teh pogojev bo z dotokom nove delovne sile omogočilo tudi potrebno selekcijo delovne sile.

Vse postavljene smernice in načela razvoja gostinstva pa bo mogoče doseči in izvesti samo, če bodo dejansko ustvarjeni tudi potrebni pogoji in določeni ustrezni instrumenti za delitev dohodka v gostinstvu.

Jasno in določeno je postavljeno, da je težišče akcije na področju gostinstva predvsem na komuni. Smernice Izvršnega sveta LRS priporočajo, naj se družbene obveznosti določajo za več let vnaprej; mi pa še danes ne vemo kakšni bodo instrumenti delitve dohodka za gostinstvo za letošnje leto, niti kakšna bo participacija občine iz družbenih prispevkov gostinstva.

Družbeni plan gospodarskega razvoja Jugoslavije od 1961.—1965. leta dobesedno določa, »da je treba težiti, da se z ustreznimi spremembami v sistemu razdelitve dohodka zagotovijo materialni pogoji za večje samofinansiranje gostinstva in turizma«.

Temu ustrezno je določena tudi politika finansiranja gospodarskih in turističnih investicij iz zveznega investicijskega fonda.

Predlagani instrumenti, ki so v razpravi za leto 1961 in so jih predložili zvezni organi, pa nakazujejo prav nasprotno. Ti instrumenti v načelu določajo za vse gospodarske panoge enake osnove in stopnjo družbenih prispevkov in sistem delitve dohodka. Postavlja pa se vprašanje, če je v gostinstvu glede na splošne tržne pogoje možen tako nagel prehod, saj predstavlja nova predlagana stopnja obresti od osnovnih sredstev povečanje te obveznosti v povprečju za 295 %, pri sezonskih podjetjih do 500 %, povečanje prispevka iz dohodka pa zvišanje dosedanjih obveznosti povprečno za 121 % oziroma do 515 % pri sezonskih podjetjih.

Pomembno obremenitev predstavlja tudi predlagani družbeni prispevek za ustvarjene sklade. Ker je gostinstvo ustvarjalo nizek čisti dohodek, je še posebno močno prizadeto pri prehodu od progresivnih na proporcionalne stopnje prispevka.

Zvišane obveznosti bodo močno vplivale na cene gostinskih uslug, v sezonskih podjetjih tudi preko 20 %. Če k temu dodamo še zvišanje materialnih stroškov, posebno nekaterih živil in pijač, lahko vidimo, da bo v tekočem letu položaj v gostinstvu zelo težak.

Strinjam se z načelom, da mora tudi gostinstvo preiti na ekonomsko kalkulacijo, da ne bo živelo na račun popuščanja pri pavšalnih in pri drugih obveznostih, ker samo na ta način pričakujemo tudi večje in še bolj resno prizadevanje kolektivov teh podjetij za ekonomski uspeh poslovanja. Prav je, da se podjetja ne bodo mogla več zanašati na popuščanje in na posebne pogoje. Vendar je vprašanje ali je tak prehod — ko so bile do polovice lanskega leta še praktično uradno postavljene in določene cene in so za to panogo veljali izjemni ekonomski instrumenti, letos pa to panogo izravnavamo z vsem ostalim gospodarstvom glede ekonomske kalkulacije in cene — mogoče doseči preko noči, ko je potrebno poleg domačega trga upoštevati tudi konkurenčnost na inozemskem tržišču.

Šmatram, da so za prehodno obdobje izjemni in posebni instrumenti za gostinska podjetja potrebni in upravičeni, saj so odstopanja in začasno nižje družbene obveznosti predvidena tudi za nekatera druga gospodarska področja, kot na primer za živilsko industrijo, za promet, elektrogospodarstvo in premogovnike.

Osnovno vprašanje pri predlaganih ekonomskih inštrumentih pa je, komu bodo šli povečani družbeni prispevki iz gostinstva. Če je razvoj gostinstva v glavnem skrb komune, bi bilo pravilno, da gre pretežni del dohodkov iz gostinstva v fonde tistih organov komune, ki bodo iz svojih fondov tudi v bodoče finansirali razvoj gostinstva.

Pravilno pa bi bilo, da se večja sredstva prepustijo tudi gospodarskim organizacijam samim. Pri današnjem položaju in postavljenih principih ni razumljiv predlog, da naj 40 % dohodka iz gostinstva pripada federaciji, saj je doslej celoten pavšal pripadel občini. Kakršnikoli bodo bodoči inštrumenti, eno je razumljivo, da bodo na posamezne gostinske gospodarske organizacije vplivali različno. Zato bi bilo potrebno, da se določanje konkretnih obveznosti vsaj za dobo, dokler tudi za gostinstvo ne bo mogoče uveljaviti vseh in enakih ekonomskih instrumentov kot v ostalem gospodarstvu, prepusti občinam, ki najbolje poznajo dejanski položaj in možnosti.

Določanje teh inštrumentov in reševanje teh problemov sicer ni zadeva naše republiške skupščine, vendar apeliram na skupščino, da po svojih organih vpliva na pravilno rešitev navedenih problemov, ker je od te rešitve odvisna tudi izvršitev programa, ki ga sprejemamo.

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Naj se na koncu dotaknem še nekaterih problemov na katere zadevamo pri rasti in razvoju naše domače trgovske mornarice.

Kot je iz perspektivnega programa razvidno, se bo tonaža ladij Splošne plovbe v petih letih povečala od 101 011 bruto registrskih ton na 188 011 bruto registrskih ton v letu 1965, ali po vrednosti za okoli 20 milijard dinarjev in s tem realizacija podjetja od okoli 6 milijard v letu 1960 na 13 milijard v letu 1965, in to izvršena z uslugami. Iz teh števil je razvidna razširitev te dejavnosti, ki pa obenem zahteva ureditev vrste problemov.

Pri obravnavanju novih ekonomskih inštrumentov je potrebno vprašanje trgovske mornarice obravnavati kot posebno ekonomsko enoto, ki ima specifične pogoje za poslovanje na mednarodnem tržišču. Kakor imajo predvideni gospodarski ukrepi končni namen urediti tržišče in proizvodnjo v skladu z mednarodnimi razmerami, tako je pomorska plovba že ves čas izenačena s svetovnim tržiščem. Kljub temu je sedaj plovba zajeta z ukrepi, ki veljajo za vse naše ostalo gospodarstvo, pri čemer ukrepi dejansko poslabšujejo njen položaj. Uvajanje carine na gorivo in drugi obratovalni izdatki prekomorskih ladij v inozemstvu, dvigajo obrestno mero na 6 % za vsa posojila in sredstva in predstavljajo samo pri Splošni plovbi povečanje obveznosti za 1,5 milijarde dinarjev v primerjavi s poslovanjem leta 1959. Trgovska mornarica ne more prikazati svoje aktivne vloge v našem gospodarstvu — saj samo Splošna plovba prispeva okrog 4 milijone dolarjev čistega deviznega priliva letno — dokler je, kot izjema v svetu, obremenjena v našem gospodarskem sistemu z obveznostmi, ki se krijejo iz dohodka podjetij, ustvarjenega na svetovnem tržišču pod konkurenčnimi pogoji, brez zaščite s strani jugoslovanskih nakladalcev. Z uvedbo novih inštrumentov bi bile potrebne zelo visoke premije, ki bi fiktivno prikazale pomorstvo kot neaktivno gospodarsko dejavnost in povzročale neustrezne kriterije glede tretiranja plovbe na sploh. V preteklih dveh letih je bilo deloma akceptirano načelo, da veljajo svetovne cene za izgradnjo ladij, ki pa se ni raztegnilo na remonte v domovini, pač pa je bilo razen goriva in hrane treba plačati določene koeficiente za nabavljene materiale.

Pomorska podjetja predlagajo, da se prekomorska plovba jemlje tako kot povsod v svetu, brez carinskih bremen in da ladje ostanejo carinska cona. S tem se poleg sredstev v višini 450 milijonov dinarjev samo pri Splošni plovbi, prihrani še velike režijske izdatke tako v podjetjih kot v pristojni državni administraciji. Ker je organski sestav sredstev na enega zaposlenega v prekomorski plovbi izredno visok, bi morala stopnja 2 % ostati še naprej, kakor na primer pri elektroindustriji. Na ta način bi zadoščala sedanja premija za kritje nujnih obveznosti podjetij brez ustvarjanja fondov. Ker svetovno tržišče oscilira, bi v sedanji depresiji potrebovali obračunavanje dolarja na bazi 1100 din, brez uvajanja novih instrumentov. Ker pa je dejavnost pomorskih podjetij usmerjena na svetovno tržišče, morajo biti merila temu primerna in morajo premije pokrivati le variacijo, se pravi razlike na domačem tržišču — dražje usluge ladjedelnic, zaščiteni in dražja industrija, druge obveznosti gospodarskega sistema, kot na primer amortizacijo, davek na osnovna sredstva in podobno. Če bi pa v celoti aplicirali vse druge instrumente na pomorstvo, bi zaradi visokih premij nastajale v kompleksu nejasne slike o gospodarjenju in rentabilnosti tako v podjetjih kot v okviru našega gospodarstva na sploh.

Seveda so v sedanjih obračunskih primerjavah vkalkulirani osebni prejemki iz leta 1959, ki so bili že tedaj v neupravičeno nizkem razmerju z ostalimi proizvodnimi dejavnostmi na kopnem. S prehajanjem na sistem plačevanja po učinku je potrebno predvsem omogočiti podjetjem večji dohodek — ne pa ga v obratnem smislu stiskati z novimi instrumenti in dati kolektivom stimulacijo, da z boljšim izkoriščanjem svojih ladijskih kapacitet ustvarjajo sebi boljše materialne pogoje.

Pri obravnavanju te problematike pa ne smemo mimo velikih uspehov, ki jih je dosegla naša trgovska mornarica v zadnjih letih. Z izboljšanjem prekomorskih linij so odprte širše možnosti za zunanjo trgovinsko zamenjavo. Piranska plovba je znatno pripomogla k raziskavi zunanje trgovinske izmenjave z uvedbo ekspresne proge Koper—New York, konsolidirala je prejšnje neurejene razmere in stopila v konkurenčni boj proti inozemskim ladijskim družbam. Uvaja se tudi proga okoli sveta, ki priteguje v to akcijo tudi druga domača pomorska podjetja. Ta važna gospodarska iniciativa povezuje našo domovino z mnogimi deželami sveta. Kot taka afirmira čedalje bolj Jugoslavijo kot tradicionalno pomorsko državo in tudi prestižno dviga ugled našega pomorstva in gospodarstva na sploh. Utrjevanje te linije omogoča nove koncepcije v pomorstvu pri nas, namreč skupne nastope na tujem tržišču, kjer samo moderne in močne ladje lahko vzdržijo ostro in neizprosno konkurenco, ki jo vodijo mornarice visoko razvitih držav. Tem uspehom lahko dodamo še iniciativno vlogo piranskega podjetja, ki je prvo uvedlo nove oblike nagrajevanja po učinku ter vkljub čisto konservativnim tolmačenjem posadk uvedlo v letu 1960 načelo delitve po delu. Na prehodu v kompleksno nagrajevanje, čemur sledijo polagoma tudi druga pomorska podjetja, pa nastajajo ovire za uveljavitev novih instrumentov, ki podjetjem ne smejo postati zavora na njihovi razvojni poti pri nadaljnji krepitvi socialističnih odnosov na ladjah.

Prav je, da se ob tej priložnosti dotaknem še neke pomorske dejavnosti, in sicer izgradnje in razvoja pristanišča Koper.

V letu 1960 je znašal promet luke 141 704 ton, kar je za 100 % več kot v letu 1959 in za 160 % več kot v letu 1958. Promet se je začel razvijati v večjem obsegu, ko je bil aktiviran prvi del nove operativne obale v dolžini 135 m in ko je bila postavljena ustrezna pristaniška organizacija. Ugotoviti

moramo, da je pristanišče poleg absolutnega prometa v prvi fazi delovanja v glavnem izpolnilo tudi ostala predvidevanja investicijskih programov in da se razvija po smernicah, ki so jih nakazale analize ekonomskih pogojev in potreb. Pristanišče se je že uveljavilo kot uvozna in izvozna luka. Če upoštevamo tudi prve manjše količine tranzita za Avstrijo in Zahodno Nemčijo, ugotovimo, da predstavlja zunanjetrgovinski promet s 106 386 tonami 75,8 % celokupnega prometa. V tem prometu sta zastopana izključno blago po kosih in les, kar povečuje vrednost uslug pristaniške organizacije in drugih podjetij, ki opravljajo ta promet.

V nasprotju z napovedovanjem nekaterih pesimistov, da bo pristanišče služilo izključno neposrednemu zaledju, je nova luka razširila svoje poslovanje na področje vse Jugoslavije. Pri uvozu je Ljudska republika Slovenija preko pristanišča udeležena samo s 13,6 %, kar pomeni, da odpade pretežni del tega prometa na ostale republike, zlasti pa na Srbijo. Pri izvozu predstavlja delež finalnih proizvodov in lesa iz Ljudske republike Slovenije 66 % tega prometa.

Potek gradnje novega gospodarskega objekta ob našem morju je uspešen tudi zato, ker se vložena sredstva s takojšnjim aktiviranjem zgrajenih kapacitet začenjajo takoj vračati družbi in ker je pristanišče mobiliziralo tudi sredstva nekaterih gospodarskih organizacij za investicije na tem novem področju našega gospodarstva, kjer je še polno neizkoriščenih možnosti. Rentabilitetni račun pristanišča nam kaže zadovoljivo stopnjo ekonomičnosti investicij. Razmerje med dohodkom in osnovnimi sredstvi znaša okoli 8 %, kar pomeni, da se investicije za gradnjo obale in drugih objektov vrnejo že v 12 letih, čeprav so pristaniške investicije tipično dolgoročne. Upoštevati pa moramo, da je pri tem izračunu upoštevana samo osnovna dejavnost pristanišča, h kateri je potrebno prišteti še vrsto drugih gospodarskih dejavnosti, od transporta blaga do njegove obdelave. Že v sedanjem obsegu poslovanja vpliva razvoj pristanišča na 45 podjetij in ustanov. Njegov vpliv se vse bolj odraža na življenje Kopra in njegove okolice. Vse gospodarske dejavnosti, ki so povezane z luko, so sedaj šele v razvoju.

Z izvršitvijo predvidenega plana gradnje luke v letu 1961, to je z dovršitvijo drugega in z izgradnjo tretjega naveza ter z izgradnjo skladišč, bo zmogljivost luke trikrat večja od sedanje. Predvideno je, da bo v letu 1961 investiranih 500 milijonov dinarjev za gradnjo pristaniških objektov in naprav. S temi investicijami bodo ustvarjeni pogoji za 320 ton prometa kosovnega blaga. S tem, da bomo zagotovili investicije za prvo, osnovno fazo razvoja luke, bomo ustvarili podlago za njen nadaljnji, večji in hitrejši razmah. Zato moramo pričakovati, da bodo vsa naša podjetja, ki so kakorkoli povezana s prekomorskim prometom, aktivno sodelovala pri začetnem razvoju tega pristanišča, ki je že začelo uspešno izpolnjevati naloge jugoslovanskega pristaniškega sistema.

Lahko ugotovimo, da se je odnos do tega pristanišča, ki je bil še do nedavna marsikje negativen, temeljito spremenil. Komite za zunanjo trgovino, Zunanjetrgovinska zbornica, Trgovinska zbornica LRS in drugi organi podpirajo težnje koprskih luke, ker ugotavljajo, da je ta gospodarska iniciativa koristna in potrebna. Pristanišče se je že začelo uveljavljati tudi v inozemstvu, zlasti v zalednih državah, poznajo pa ga tudi v sredozemskih in drugih prekomorskih deželah. V teh deželah je Koper poznan kot potencialni posrednik prekomorske

trgovine. Od nas je torej odvisno, da ustvarimo potrebne pogoje za razvoj te dejavnosti.

Ugotoviti moramo, da je pri reševanju problema tranzita Generalna direkcija Jugoslovanskih železnic, zavzela do Kopra in s tem do tranzita preko naše države na sploh, negativno stališče. Zahtevi, da se koprskemu pristanišču priznajo enake železniške tranzitne tarife kot jih imata pristanišči Reka in Bakar, še ni ugodeno. Generalna direkcija Jugoslovanskih železnic ponuja Kopru enake tarife, kot jih ima Reka, vendar samo za nekatere vrste blaga, in samo do postaje Herpelje—Kozina. To pomeni omejevati pristanišče na promet z določenimi vrstami blaga, kar je v pomorskem prometu neizvedljivo, ter obremenjevati blago z dodatnimi stroški kamionskega transporta. Pripominjamo, da je dolžina celokupnih relacij od obmejnih prehodov do Kopra približno enaka kot do Reke, v smeri Jesenice—Koper pa celo za 46 km krajša. To opravičuje zahtevo, da se uvede kombinirana tarifa do luke na podlagi paritete z Reko. Železniško transportno podjetje Postojna je pripravljeno stopiti v tako kombinacijo. Odbor Generalne direkcije Jugoslovanskih železnic nima gospodarsko-politične osnove, temveč sloni le na prakticističnem gledanju na vprašanje tranzitne politike. To stališče je v nasprotju z gledanjem Komiteja za zunanjo politiko, Zveznega in Republiškega sekretariata za promet in drugih merodajnih organov na ta problem. Zato pričakujemo, da bo Generalna direkcija Jugoslovanskih železnic revidirala svoje stališče oziroma, da je potrebno podzeti potrebne korake, da se to stališče revidira.

Predsednik Miha Marinko: Tovariši, glede na veliko število diskutantov, ki so še prijavljeni, predlagam, da spremenimo naš sklep, da se celotna razprava o tej točki dnevnega reda opravi na skupni seji. Predlagam spremembo sklepa v tem smislu, da jutri zjutraj nadaljujemo razpravo ločeno v obeh zborih. Ali se skupščina strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) To predlagam zaradi tega, ker razprave ne gre omejevati, morali pa bi zaradi števila prijavljenih diskutantov nadaljevati razpravo še v sredo. Ker pa imajo mnogi poslanci za sredo verjetno že drug plan, se mi zdi bolje, da nadaljujemo z razpravo na ločenih sejah. Skupna seja pa se bo nadaljevala po opravljeni diskusiji, lahko pa se tudi glasovanje o resoluciji, če Izvršni svet ne računa na zaključno besedo, opravi na ločenih sejah.

Predlagam, da so ločene seje jutri 31. januarja ob 9. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 19.45 uri in se je nadaljevala 31. januarja 1961 ob 12. uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo skupno sejo in prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obrazložitev predloga družbenega plana LR Slovenije za leto 1961. Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta tovariš Mirko Jamar.

Mirko Jamar: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Predlog družbenega plana LR Slovenije za leto 1961 izhaja iz osnovnih nalog, ki jih postavlja program perspektivnega razvoja naše republike ter na temelju dosežene stopnje družbenega in gospodarskega razvoja upošteva naloge, ki jih zastavlja zvezni družbeni plan za letošnje leto.

Razvoj, kot je predviden v letu 1961 pomeni nadaljevanje intenzivnega razvoja, ki smo ga dosegali v zadnjih letih. Posebej pomembno bo letošnje leto kot prvo leto novega perspektivnega razdobja v katerem bosta izpopolnjevanje in razvoj gospodarskega sistema odigrala vlogo pomembnega činitelja pri nadaljnjem razvijanju naših proizvodjalnih sil in socialističnih družbenih odnosov.

Dovolite mi, da se najprej na kratko dotaknem osnovnih gospodarskih gibanj, ki so značilna za preteklo leto. Ekonomski rezultati, ki smo jih dosegli v letu 1959 so bili ugodni, toda na nekaterih področjih smo v letu 1960 dosegli še večje uspehe. V tej zvezi omenjam predvsem izreden vzpon industrijske proizvodnje, ki se je v primerjavi s prejšnjim letom povečala za 14,4 %, medtem ko je plan predvideval povečanje za 11 %. Pomen tolikšnega povečanja industrijske proizvodnje nam postane jasen, če vemo, da pomeni 1 % povečanja v absolutnem znesku za okoli 5 milijard dinarjev proizvodov. Podobno kot v industriji je bil planirani obseg proizvodnje presežen tudi v drugih gospodarskih dejavnostih, tako da se je narodni dohodek povečal za 12,1 % v primerjavi z 11,3 % povečanjem predvidenim po planu. Izjema je le kmetijstvo, kjer planirani obseg proizvodnje ni bil dosežen, predvsem zaradi manj ugodnih vremenskih razmer, vendar je bila proizvodnja v letu 1960 okoli 9 % večja kot v prejšnjem letu, kar imamo lahko ob upoštevanju obstoječih pogojev za velik uspeh.

Nadaljnja značilnost razvoja v lanskem letu je velik porast produktivnosti dela. Tudi tu so rezultati bolj ugodni kot oni, ki so bili doseženi v letu 1959. Plan v letu 1960 je računal z visokim porastom produktivnosti za 8 %, dejansko pa je bilo doseženo celo nekoliko več. To je dejstvo, ki zasluži vso našo pozornost, kajti v letu 1960 smo prvič presegli porast produktivnosti dela, ki ga je predvideval letni družbeni plan.

Ob ugodnem razvoju proizvodnje in produktivnosti dela pa moramo ugotoviti, da v letu 1960 ni bilo doseženo vzporedno povečanje osebne potrošnje, dočim je siceršnje skupno povečanje osebne potrošnje v preteklih štirih letih znatno preseglo predvidevanje perspektivnega plana. Skupni nominalni osebni dohodki so bili v letu 1960 za okoli 18 % višji kot v prejšnjem letu, toda zaradi znatnega porasta življenjskih stroškov se je skupna osebna potrošnja povečala le za okoli 5 %. Povprečni realni osebni dohodek na zaposlenega v gospodarstvu se je prav tako povečal za okoli 5 %, v javnih službah pa so bili ob nominalnem povečanju za okoli 9 % realni osebni dohodki celo nekaj nižji kot v letu 1959. Čeprav je bil porast življenjskih stroškov v znatni meri posledica ukrepov za postopno uvajanje ekonomskih cen, kot so bile najemnine in cene električne energije, nam taka gibanja narekujejo, da stabilnemu naraščanju osebne potrošnje kot bistvenemu činitelju ekonomskega razvoja posvečamo vso pozornost.

Za preteklo leto pa je zopet značilna izredno intenzivna investicijska dejavnost. Skupna vrednost investicij v osnovna sredstva je dosegla že okoli 116 milijard dinarjev in je bila tako za okoli 33 % večja kot v letu 1959. Pri tem so v približno enakem razmerju naraščale investicije za razvoj gospodarstva in investicije za razvoj družbenega standarda, kar kaže na uspešno izvajanje osnovne smeri naše investicijske politike.

Nadalje je bilo za lanskoletno investicijsko potrošnjo značilno visoko povečanje investicij iz sredstev gospodarskih organizacij. Te so se povečale za

preko 50 %, ter je njihov delež na skupnih investicijah porasel od 37,7 % na preko 42 %. Tudi povečanje investicij v gospodarskih organizacijah je ugodno vplivalo na strukturo investicij ter je odločilno prispevalo k uspešnemu razvoju proizvodnje in družbenega standarda. Ob tako intenzivnem investiranju v osnovna sredstva pa so podjetja posvečala znatno manjšo pozornost vlaganju v obratna sredstva. Ta so se v letih 1959 in 1960 povečala le od 4,3 milijarde dinarjev na 5,4 milijard dinarjev ali za 25 %, kar ni ustrezalo uspešnemu reševanju problemov, ki so bili pri obratnih sredstvih zlasti pereči v lanskem letu.

Kljub navedenim slabostim nam rezultati lanskega leta bolj, kot kdajkoli poprej potrjujejo pravilnost osnovnega koncepta našega družbenega in gospodarskega sistema, pa tudi ukrepov za njegovo izpopolnjevanje in prilagajanje višji ravni proizvajalnih sil.

Če smo ocenili razvoj, ki ga predvideva perspektivni program kot izredno intenziven, velja prav taka ocena tudi za razvoj, ki ga nakazuje predlog družbenega plana za leto 1961. Osnovna predvidevanja razvoja za letošnje leto, na primer pri porastu družbenega proizvoda, produktivnosti dela, osebne potrošnje in izvoza, še celo presegajo povprečno letno dinamiko perspektivnega programa. Postavljene naloge lahko ocenjujemo kot visoke, vendar pa plan temelji na realnih možnostih. To nam dokazujejo ne le rezultati dosedanjega, ampak tudi in predvsem pogoji bodočega razvoja. Osnovni činitelji, ki dopuščajo predvidevanja tako intenzivnega razvoja so na eni strani neposredni proizvajalci in kolektivi, ki so bili že doslej osnovni nosilci izrednega vzpona, na drugi strani pa so to obstoječe proizvodne zmogljivosti, ki ob boljši organizaciji dela, odpravi ozkih grl, ob zamenjavi zastarelih osnovnih sredstev ter rekonstrukcijah in razširitvah lahko postanejo še bolj učinkovit činitelj za hiter razvoj proizvodnje.

V tej zvezi je zlasti potrebno podčrtati vrsto ukrepov, ki se bodo uvedli v letošnjem letu za nadaljnje izpopolnjevanje našega gospodarskega sistema. Vse te spremembe, ki v predloženem predlogu plana še niso mogle biti v celoti upoštewane, pomenijo v bistvu nadaljnje vnašanje objektivnih ekonomskih elementov v naše gospodarjenje, nadaljno krepitev materialne osnove ter povečano vzpodbudo in možnosti za še širše uveljavljanje delavskega in družbenega upravljanja. Ob takem razvoju gospodarskega sistema lahko gledamo na celotni gospodarski in družbeni razvoj v letu 1961 s še večjim optimizmom. Pri tem pa je posebno važno, da se bodo gospodarske organizacije, komune in drugi organi čim hitreje prilagajali novim pogojem, ki bodo vzpodbujali pa tudi terjali večjo produktivnost dela, večjo skrb za znižanje stroškov oziroma za bolj racionalno koriščenje vseh sredstev s katerimi upravljajo in gospodarijo delovni kolektivi.

Spodbudnejši način delitve dohodka gospodarskih organizacij ter delitev osebnih dohodkov po delu, so že v preteklem letu vplivali na izredno ugodne rezultate pri porastu proizvodnje in produktivnosti dela. Na tej osnovi se iz leta v leto močno povečujejo sredstva s katerimi gospodarijo delovni kolektivi. Medtem ko so znašali v letu 1959 skladi podjetij iz čistega dohodka okoli 32 milijard dinarjev in so se povečali v letu 1960 na preko 40 milijard dinarjev, bi znašali v letu 1961 že okoli 46,5 milijard dinarjev. Če upoštevamo, da bodo podjetja v letu 1961 razpolagala tudi s celotno vplačano amortizacijo in če k temu dodamo še povečana vplačila amortizacije, vidimo, da bodo v

letošnjem letu sredstva podjetij večja za skupno 16 milijard dinarjev. Pri tem pa še niso upoštevani učinki s katerimi bi mogli računati na podlagi že omenjenih izpopolnitev gospodarskega sistema.

To pomeni, da se v naslednjem letu še naprej močno utrjuje materialna osnova delavskega upravljanja, s tem pa se obenem povečuje tudi vpliv in odgovornost delovnih kolektivov in komun za nadaljnji razvoj proizvodnje in družbenega standarda. Tako bo gospodarski in družbeni razvoj v letu 1961 še bolj kot doslej odvisen od neposrednega vpliva delovnih kolektivov in komun, kar opravičuje oceno intenzivnega razvoja, saj se je učinkovitost investiranja ter skladnost celotnega razvoja v preteklih letih dosegala predvsem na tej osnovi.

V tej zvezi želim še posebej poudariti tudi večjo odgovornost, ki jo bodo skladno s povečanimi sredstvi imele gospodarske organizacije pri zagotavljanju potrebnih obratnih sredstev. Formiranje enotnega poslovnega sklada ter povečana sredstva jim bodo omogočala, pa tudi narekovala vodenje enotne politike vlaganja v osnovna in obratna sredstva ob upoštevanju osnovnega načela naše gospodarske politike, da je potrebno doseči čim večje proizvodne učinke s čim manjšimi vlaganji.

Skupni družbeni proizvod bi se povečal v letu 1961 za 11,1 %. Tako kot doslej bo tudi v naslednjem letu težišče razvoja na porastu industrijske proizvodnje, na katero odpade v naši republiki okoli 56 % od celotnega družbenega proizvoda. Oceno hitrega razvoja industrije nam narekujejo tako možnosti nadaljnega izkoriščanja rezerv ob obstoječih kapacitetah kot tudi rekonstrukcije in razširitve, ki so bile izvršene v lanskem ali pa bodo izvršene v letošnjem letu. Ob večjih sredstvih je zlasti značilno, da pristopajo podjetja vse bolj k rekonstrukcijam in modernizaciji proizvodnje iz lastnih sredstev, kar vpliva na hitro aktiviranje vloženi sredstev in s tem na uspešnejši razvoj proizvodnje.

V letu 1961 naj bi se v industriji najbolj povečala proizvodnja gradbenega materiala. To bo doseženo na podlagi rekonstrukcije cementarn, novozgrajenih tovarn zidnih elementov, rekonstruiranih in novih opekarn in apnenic ter raznih drugih obratov. Na osnovi rekonstrukcij in razširitev bi se povečala proizvodnja v gumarski industriji za 23 %, v elektroindustriji za 20 %, v kemični industriji za 18 %, v živilski industriji za 14 %, v lesni industriji za 13 % ter v kovinski industriji za 12 %. Proizvodnja električne energije bi narasla za 12 % na osnovi novih kapacitet, ki so bile dovršene v letu 1960, kot je hidroelektrarna Ožbalt, termoelektrarna Šoštanj in dodatni agregati v drugih centralah.

Tudi v tekstilni industriji bi se proizvodnja kljub visoki ravni povečala za 10 % zaradi izboljšanih rekonstrukcij, dovršeni pa bosta tudi predilnici konoplje v Grosupljem in jute v Žalcu ter nova bombažna predilnica v Ajdovščini.

Seveda pa bo predvideni obseg industrijske proizvodnje možno doseči le, če bodo pravočasno dovršeni vsi investicijski objekti. Večja in produktivnejša proizvodnja ter pravočasno dokončanje investicij bodo terjali od delavskih svetov ter ljudskih odborov, pa tudi od strokovnih in političnih organizacij, da tako pri sestavi družbenih planov kot tudi pri konkretnem izvajanju gospodarske politike posvetijo temu vprašanju vso skrb. Novi ukrepi gospodarskega sistema bodo prav v tej smeri zagotavljali najbolj ugodne pogoje.

Kmetijska proizvodnja naj bi bila v letu 1961 za 10,5 % večja kot je bila v letu 1960. Naš splošni gospodarski razvoj in uspehi, ki so bili doseženi v kmetijstvu v zadnjih treh letih narekujejo, da pospešeno izvajamo proces modernizacije družbenih posestev in povečujemo obseg proizvodnega sodelovanja z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci. Ker je tehnična preobrazba v kmetijstvu podlaga naše kmetijske politike, bo treba v organizirano proizvodnjo zajeti čim večje površine zemlje, kar pa ni samo ekonomski in tehnični, temveč tudi pomemben družbeno političen problem.

V planu je predvideno, da bo sodoben način proizvodnje na družbenih posestvih in v proizvodnem sodelovanju z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci zajel približno četrtno njivskih površin in okoli tretjino travnikov. Predvideno povečanje pridelka krmnih rastlin pa bo omogočilo razširitev obsega organizirane reje in pitanja živine. Sprejeti akcijski program vzreje in pitanja živine naj bo zato ena osrednjih nalog družbenih posestev in združenih organizacij.

Največji porast kmetijske proizvodnje, to je za 33,3 % se pričakuje na družbenih posestvih, ki se že razvijajo v močne gospodarske enote, tako da bi se v letu 1960 in 1961 delež posestev v skupni kmetijski proizvodnji povečal od 11,7 % na 14 %. Osnova za povečanje akumulacijske sposobnosti in za povečanje dohodka na zaposlenega, naj bo izboljšanje organizacije proizvodnje, uvajanje modernih industrijskih načinov dela in doslednejše nagrajevanje po delu. Pričakuje se, da bodo v letu 1961 v tem doseženi boljši uspehi, k čemur naj bi pripomogla večja uporaba tehničnih sredstev v širšem kmetijskem prostoru v povezavi s kmetijskimi zadrugami ter smotrnejše gospodarjenje z razpoložljivimi sredstvi. Ob takem procesu bo družbenim posestvom mogoče, da bodo še hitreje preraščala v napredne gospodarske enote z vedno večjim uveljavljanjem industrijskih načinov proizvodnje.

Glede na tolikšno proizvodnjo, je mogoče računati, da bo obseg tržnih presežkov za okoli 18 % večji kot v letu 1960, zlasti pri mesu, mleku, sadju, krompirju in zelenjavi. Ker je trg razmeroma še slabo založen s zelenjavo, zlasti zgodno, bo treba tudi tej zvrsti pridelovanja posvetiti večjo pozornost v novo organiziranih družbenih vrtnarskih obratih.

V zvezi z razvojem gospodarstva je treba predvsem poudariti, da v letošnjem letu pristopamo k izvrševanju novih in dokaj težkih nalog. Pri tem ne mislim samo na vzgojo novih plantažnih in intenzivnih gozdnih nasadov, temveč tudi na naloge na področju osnovnih gozdov. Osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov je namreč pogoj za razbremenitev sečnje in s tem za hitrejšo obnovo v naših osnovnih gozdovih.

V tem letu bo treba izvršiti vse priprave za osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov, pri čemer bo potrebno poskrbeti zlasti za saditveni material ter za ustrezno mehanizacijo.

V okviru perspektivnega programa bo treba skrbeti letos okrog 4000 ha gozdov. To omogoča, da bi se povečala skupna sečnja gozdov od sedanjih 3 milijonov m³ na 3 250 000 m³ ali za 8 %, pri čemer bo možno zmanjšati sečnjo v osnovnih gozdovih za okoli 150 000 m³ ali za 5 %.

V okviru razpoložljivih sredstev bo treba posebno skrb posvetiti mehaniziranju gospodarskih del, tako da bi z industrijskim načinom izvajanja gozdarskih del in z ustreznim življenjskim standardom rešili vprašanja stalnega pomanjkanja delovne sile in dosegli tudi njeno ustalitev.

Že izvršene in predvidene spremembe na področju prometa bodo omogočile tudi v tej pomembni dejavnosti večje uveljavljanje delavskega samoupravljanja, kar bo obenem z ukrepi za vskladitev cen prometnih storitev ustvarilo pogoje za hitrejša in učinkovitejša reševanja problemov, do katerih prihaja zlasti zaradi zaostalosti železnice in slabega stanja cestnega omrežja. V letu 1961 bo mogoče doseči določeno izboljšanje kvalitete prevozov pri železnici z nabavo novih potniških in motornih vozil ter električnih in diesel lokomotiv; predvideva pa se tudi nadaljnje urejanje nekaterih železniških vozlišč in nadaljevanje del na elektrifikaciji proge. Na cestnem omrežju se bodo nadaljevale že začete rekonstrukcije, pričela pa se bodo dela na nekaterih novih odsekih. Pomemben razvoj se predvideva v pomorskem prometu z nabavo novih ladij ter s povečanjem kapacitet in nadaljnjo izgradnjo koprške luke ter v poštnem prometu s polaganjem telefonskih kablov in z nadaljnjim širjenjem avtomatizacije v telefoniji.

V predlogu družbenega plana se predvideva tudi hitrejši razvoj gradbeništva s pospešenim uvajanjem mehanizacije in s sodobnimi načini izvajanja gradbenih del; dalje povečanje kapacitet in izboljšanje preskrbe v trgovini, gostinstvu ter v uslužnostni obrti. Prav tako naj bi se nadaljevalo z gradnjo nastanitvenih in drugih objektov ter z izvajanjem ukrepov, ki bi omogočili boljše pogoje za razvoj turizma.

Z razvojem proizvodnje je neposredno povezan tudi razvoj osebne potrošnje, ki naj bi se razvijala čimbolj v odvisnosti od porasta produktivnosti dela. Na tej osnovi in zaradi povečanja plač v državni upravi in javnih službah bi se skupni obseg osebne potrošnje v letu 1961 povečal za okoli 10 %. Tako bi bil porast celo nekoliko večji od letnega povprečja, predvidenega po perspektivnem programu. Za zagotovitev stabilnega razvoja osebne potrošnje bo vsekakor odločilna realizacija predvidene proizvodnje, tako po skupnem obsegu kot tudi v čimbolj ustreznem sortimentu. Ta zahteva bo še toliko bolj izrazita v letošnjem letu, ker pristopamo k že omenjenim spremembam na področju gospodarskega sistema, ki bodo povzročile določene premike v ravni cen posameznih skupin proizvodov. Nič manj pomembno pa ne bo nadaljnje izboljševanje organizacije preskrbe, zlasti mest in industrijskih središč, s širjenjem obratov za družbeno prehrano in drugih ustanov, ki razbremenjujejo gospodarstva, zlasti v okviru stanovanjskih skupnosti.

Skladno z našo osnovno politiko stalnega izboljševanja življenjskih pogojev prebivalstva, naj bi se vzporedno z gospodarskim razvojem krepil tudi družbeni standard. Investicije za te namene bi znašale v letu 1961 že okoli 37 800 milijonov dinarjev in bi bile za 11 % večje kot v preteklem letu. Tudi na področju družbenega standarda bo prišlo v letošnjem letu do nekaterih sprememb, zlasti na področju šolstva, pa tudi zdravstva, kjer formiranje ustreznih skladov omogoča trajnejše in stabilnejše oblike financiranja teh dejavnosti. Z ustanovitvijo republiškega sklada za negospodarske investicije pa se pristopa tudi na tem področju k uveljavljanju družbenega upravljanja, ki naj zagotovi še bolj smotno uporabo sredstev in hitrejša reševanja perečih problemov. Družbeni plan nakazuje tako kot doslej, da bo pri razvoju družbenega standarda težišče na mestih in industrijskih središčih, kjer so potrebe največje. Vendar pa bo treba večjo skrb posvečati tudi kmetijskim in gozdnim delavcem, zlasti s tem, da se bodo gradila stanovanja v obstoječih naseljih, s čimer jim bodo omogočeni boljši življenjski in delovni pogoji.

Za realizacijo predvidenega razvoja proizvodnje in potrošnje bo odločilnega pomena ustrezna investicijska politika vseh nosilcev sredstev, posebno pa še politika delitve sredstev, s katerimi razpolagajo gospodarske organizacije, na osebno in investicijsko potrošnjo. S to politiko bo treba omogočiti na eni strani vzporedno rast realnih osebnih dohodkov in produktivnosti dela in tak razvoj družbenega standarda, ki bo podpiral hitrejši gospodarski razvoj, na drugi strani pa nalaganje sredstev za take namene, ki bodo omogočali hitro naraščanje produktivnosti dela ter uvajanje mehanizacije in avtomatizacije v proizvodne procese.

V letu 1961 bo še posebno važno pristopiti k podrobnejšim pripravam za izvršitev nalog, ki jih postavlja perspektivni program razvoja. Ne glede na to, koliko bo mogoče v tem letu že konkretno izvrševati posamezne naloge perspektivnega programa, bo potrebno takoj in intenzivno pričeti pripravljati programe in projekte, ali pa že bolj podrobne terminske načrte. Pri tem bodo posebno važne priprave, da se pravočasno zagotove potrebna finančna sredstva. Tako bo mogoče bolj uspešno in predvsem hitreje izvrševati naloge perspektivnega programa v naslednjih letih.

Ekonomski ukrepi družbenega plana so predvideni še na podlagi dosedanjih predpisov in jih bo treba naknadno vskladiti z ustreznimi predpisi, ki bodo uveljavljeni v zvezi s spremembami gospodarskega sistema. Ukrepi, kakršni so zdaj v predlogu družbenega plana, se v glavnem bistveno ne razlikujejo od ukrepov v lanskem letu. Tako so določila o načinu formiranja gozdnih skladov spremenjena le v tem smislu, da se gozdni skladi po posameznih okrajih formirajo po enotnejših kriterijih, medtem ko bi delež za republiški gozdni sklad ostal nespremenjen.

Za republiški investicijski sklad je predvideno povečanje udeležbe v delu dohodka, ki pripada politično-teritorialnim enotam od sedanjih 50 na 65 %. Sredstva republiškega investicijskega sklada bi se povečala na tej osnovi za okoli 1 milijardo dinarjev, kar pa bi zaradi blokiranja sredstev vplivalo na potrošnjo šele v letu 1962. Povečanje sredstev republiškega investicijskega sklada narekujejo velike naloge, ki jih ima republika tako glede sodelovanja pri gradnji in rekonstrukciji večjih gospodarskih objektov, kakor tudi pri gradnji pomembnejših objektov družbenega standarda, ki jih narekuje perspektivni program. Tudi ob takem povečanju sredstev, bo udeležba republiškega investicijskega sklada v skupnih investicijah še vedno nepomembna, ter bo znašala le okoli 4,6 % vseh investicij v naši republiki. Pri tem je treba poudariti, da s tem ukrepom ne bodo bistvenejše prizadeti skladi komun, saj obstoje ob upoštevanju njihovih skladov ter stalnega večanja skladov gospodarskih organizacij ter ob upoštevanju kreditnega sistema vsi pogoji, da bodo še v večji meri kot doslej samostojno reševali probleme gospodarskega in družbenega razvoja oziroma bodo njihova sredstva naraščala še hitreje kot doslej. Posojilo iz republiškega investicijskega sklada, ki ga najema republika v znesku 1 600 000 dinarjev, bo uporabljeno predvsem za modernizacijo in ureditev cest, za potrebe izgradnje radia in televizije ter za geološke raziskave. Razporeditev sredstev, ki so namenjena za posojila gospodarskim organizacijam, pa upošteva osnovne smernice razvoja, ki so predvidene s tem planom ter daje največ poudarka industriji, kmetijstvu, prometu ter turizmu, medtem ko naj bi za druge namene v večji meri razporedili svoja sredstva skladi ljudskih odborov.

V družbenem planu so tako kot v preteklih letih še vedno predvidene skupne količine lesa, ki naj se posekajo po osnovnih sortimentih. Izvršni svet se je zavedal, da pomeni takšno določilo določeno administriranje, ki ni v skladu s principi našega gospodarskega sistema ter posega v pravice delavskega upravljanja. Vendar je letos še prisiljen predlagati tak ukrep, da bi s tem pripomogli k preskrbi lesa za potrebe predelovalne industrije in rudarstva. Tak ukrep je posledica neurejenih razmer na tržišču z lesom, ki ga bo potrebno reševati v najkrajšem času v zveznem merilu.

Pri skladih za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev se teži k temu, da tudi ti skladi postopoma preidejo na samofinanciranje, tako kot je to v socialnem zavarovanju v družbenem sektorju. Prispevki okrajev in občin, ki so za enkrat še predvideni v tem planu, bi ostali v absolutnih zneskih nespremenjeni, zaradi povečanega splošnega prispevka pa se zmanjšajo odstotki prispevka.

Končno naj omenim, da imajo določbe 22. poglavja namen, da nakažejo potrebo po skladnosti okrajnih in občinskih družbenih planov ter planov gospodarskih organizacij s cilji in nalogami tega družbenega plana. S tem naj bi vplivali na enotno vodenje in izvajanje take politike v proizvodnji in potrošnji, ki bo omogočila najbolj uspešen in skladen razvoj v okviru celotne republike in s tem tudi v okviru celotne države.

Izvršitev nalog družbenega plana za leto 1961 pomeni prvi in odločilni korak k izpolnitvi predvidevanj perspektivnega programa in to v novih pogojih na temelju globokih, a izredno pozitivnih izpopolnitev v našem gospodarskem sistemu. Zato bo treba v izvrševanje teh nalog vključiti prav vse gospodarske in družbene činitelje. S tem bomo dosegli nadaljnjo stopnjo v razvijanju naših proizvodjalnih sil in socialističnih družbenih odnosov, ki so osnova za izboljševanje blagostanja delovnega človeka.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V imenu Izvršnega sveta vas prosim, da sprejmete predloženi program družbenega plana LR Slovenije za leto 1961.

Predsednik Miha Marinko: Ker bo razprava o predlogu družbenega plana za leto 1961 na ločenih sejah, bodo tudi poročila odborov prebrana na ločenih sejah.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obrazložitev Izvršnega sveta k predlogom proračunskih zakonov. Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta Matija Maležič.

Matija Maležič: Tovariši in tovarišice! Predlog zakona o spremembi zakona o delitvi skupnih proračunskih dohodkov je potreben zaradi tega, ker so se bistveno spremenili pogoji, v katerih je bil lansko leto sprejet. Kot je znano, je bil lansko leto uveljavljen predpis, ki je kateremu koli proračunu dovoljeval samo za 19% povečane izdatke v primerjavi s poprejšnjim letom. Ta ukrep je bil ob prehodu na novi proračunski sistem, zaradi zadrževanja proračunske potrošnje v Jugoslaviji v okvirih, kot jih je določil zvezni plan, nujno potreben, je pa po drugi strani imel to slabo stran, da je dejansko v praksi zaviral uvedbo novega sistema in preprečeval, da bi se posamezni proračuni vskladili z ekonomsko razvitostjo svojega področja. Posledica tega ukrepa je bila, da so lansko leto skoraj vsi proračuni bolehalo na posledicah starega tako imenovanega kvotiranja, to je subjektivnega določanja njihovega

obsega. V Sloveniji je bilo na primer lansko leto 77 občin, ki so imele za 19 % povečan proračun in le 6 občin, ki so imele za malenkost manjše povečanje.

Enako je bilo stanje z republiški in okrajnimi proračuni. Republika in okraji so s svojimi odloki omogočili dejansko skoraj linearno povečanje vseh proračunov. Šele v letu 1961, ko so odpadle vse omejitve, bo pri nas novi proračunski sistem lahko dejansko začel funkcionirati tako kot je bil zamišljen. Zato je prav, da se sedaj v novih okoliščinah, ko so okviri svobodnejše postavljene, ponovno pregledamo in vskladimo odnose. To velja za odnos med republiškim in okrajnimi; kot za odnos med okrajnimi in občinskimi proračuni. Republiški proračun je bil lansko leto zaradi znanih omejitev precej utesnjen in je zato nujno, da v letu 1961 sorazmerno poveča svoj obseg. To pa je možno le na ta način, da se bo povečala udeležba pri skupnih virih dohodkov, ker republika nima možnosti za ustvarjanje lastnih dohodkov kot jih imajo ljudski odbori. Ob spremenjeni delitvi skupnih dohodkov bi republiški proračun v letu 1961 porastel lahko le za 15 %, dočim bi proračuni vseh ljudskih odborov, ki imajo poleg tega še lastne dohodke, porasli za 22 %. Gre torej za razliko 7 %. Očividno pa ne bi bilo nobenih razlogov, ki bi opravičevali tako neenakomeren porast posebno še, če upoštevamo izredno povečane potrebe univerze, višjih šol, cest, televizije, ljudske milice, manjšinskih šol itd., ki se financirajo iz republiškega proračuna.

Nadalje je znano, da je lansko leto od vseh republik edino naša zagotovila občinam vsaj 31 % skupnih virov, medtem ko so vse druge republike ostale pri 29 %. Ugotovljeno je, da je republika Slovenija v najmanjši meri centralizirala proračunska sredstva v republiki, čeprav bi kot teritorialno majhna republika bila to upravičena. Republiški proračun Hrvaške je lansko leto na primer centraliziral za 1 % več sredstev kot smo jih pri nas.

S predlagano spremembo zakona bi se okrajem Ljubljana, Kranj, Maribor in Celje zmanjšala udeležba na skupnih virih za 2 %, v drugih okrajih, ki so potrebni dopolnilne udeležbe pa bi ostalo stanje nespremenjeno. Poleg tega je z okraji dogovorjeno, da se iz republiškega proračuna prenesejo na okraje oziroma občine naslednje obveznosti: izdatki za bolnike v duševnih bolnišnicah, ki niso socialno ali kmečko zavarovani, izdatki za regrese ugodnostnih vozovnic za dijake, izdatki za opremo spalnic postaj ljudske milice, izdatki za mestne zapore v Ljubljani in izdatki za stroške vodnih sekcij. Pri tem bi republiški proračun prevzel od okrajev financiranje potnih stroškov za ljudsko milico. Te prenose navajam podrobno zaradi tega, da bi v bodoče, kot je že to bil primer, ne prišlo do nesporazumov, in da ne bi občine in okraji omenjenih dejavnosti zanemarjali, zlasti pa ne ljudske milice.

S tako spremembo delitve skupnih virov in ob takih prenosih obveznosti bi bilo odpravljeno vsaj omenjeno nesorazmerje med republiškim proračunom in proračuni ljudskih odborov. Po tako izvršeni spremembi delitve dohodkov in obveznosti se bo republiški proračun od 1959. na 1961. leto povečal za 47 %, proračuni ljudskih odborov pa v istem času tudi za 47 %. Iz navedenega sledi, da se s spremembo zakona ne spreminjajo odnosi, marveč se spreminja zakon zato, da bi ostali odnosi nespremenjeni.

Dovolite mi sedaj, tovariši in tovarišice, da preidem k republiškem proračunu in se zadržim le pri nekaterih dejstvih, ki so zanj pomembna. Ker v letošnjem letu ni več omejitve glede višine proračuna, lahko republiški proračun nekoliko svobodnejše postavljamo kot smo ga v lanskem letu, kajti

lansko leto smo bili prisiljeni, da smo nekatere sorazmerno zelo važne postavke slabo oskrbeli s sredstvi ravno zato, ker nas je omejevala zgornja meja 19 % povečanja. Zato lahko v letošnjem letu povečujemo proračunske izdatke v primerjavi z lanskim letom za celih 27 %. Delitev, ki jo predvideva spremenjeni in prej obrazloženi zakon o delitvi skupnih dohodkov nam po izvršenih analizah kaže, da bomo zbrali 15 250 milijonov dinarjev. To je od enega leta do drugega sorazmerno zelo velik porast proračuna, in sicer za 27 %. Deloma je to zaradi tega, ker bi morali že lansko leto predvidovati nekoliko višji proračun, predvsem pa gre to povečanje na račun izdatnega povečanja osebnih izdatkov v letu 1961. Samo sredstva za povečanje plač nam zvišujejo proračun za 7 % tako, da gre za dejansko povečanje funkcioniranja republiških služb od leta 1960 na 1961 v obsegu 20 %. Struktura osebnih izdatkov v proračunu leta 1960 je v odnosu na izdatke proračuna znašala 26 %, v letu 1961 pa kar 32 %. Pri tem bi poudaril, da kljub spremenjeni strukturi v absolutnem znesku povečujemo tudi materialne izdatke, in sicer zelo izdatno. Ne gre torej samo za povečanje osebnih izdatkov, ampak tudi za izboljšanje služb skoraj pri vseh organih in samostojnih zavodih, poleg tega pa za delno izboljšanje situacije pri negospodarskih investicijah. Pri proračunskih dogodkih je zelo važno poudariti, da je najvažnejša postavka dohodkov tako imenovani proračunski prispevek. Ta je čedalje važnejši in najizdatnejši dohodek republiškega proračuna in vseh proračunov pri nas sploh. V letošnjem letu pomenijo dohodki iz tega naslova 62 % celotnih proračunskih dohodkov. Lansko leto so predstavljali ti dohodki 59 %, še leto prej pa 48 %. Vidimo, da se že tri leta dvigajo dohodki iz tega naslova približno za 10 % letno, kar pomeni, da je republiški proračun in da so tudi drugi proračuni v Sloveniji čedalje bolj odvisni od proračunskih dohodkov, ki se formirajo v socialističnem gospodarstvu, to se pravi od delavcev in uslužbencev, dočim so dohodki iz privatnega sektorja, to je od kmetov in obrtnikov, vsaj finančno čedalje manj pomembni za naše proračune.

Mislim, da je to pomembna značilnost našega proračuna, ki kaže, kako se bodo gibali naši proračuni tudi v bodoče. V proračunu letos podrobno ne predvidevamo negospodarskih investicij, ampak predlagamo skupščini, da sprejme zakon o skladu za negospodarske investicije, ki bi mu republiški proračun dal dotacijo, upravni odbor sklada pa bi sprejel podrobnejšo razporeditev sredstev na posamezne objekte. To seveda ne pomeni, da ne bi Ljudska skupščina podrobno razpravljala o objektih negospodarskih investicij. Nasprotno, skupščina bo lahko, če bo hotela, v zvezi z dotacijo, ki jo daje temu skladu, razpravljala o vseh negospodarskih investicijah in vplivala na to, kako naj bi upravni odbor iz tega sklada gospodaril.

Predlagamo, da se dotacija za negospodarske investicije letos poveča na 1550 milijonov dinarjev, kar je precej več kot je bilo lansko in prejšnja leta. Poleg tega ne razbremenjujemo republiškega investicijskega sklada za negospodarske investicije, kajti tudi iz tega sklada letos nekoliko povečujemo posojilo za negospodarske investicije. Tako bo letos mogoče financirati že dolgo pereče potrebe.

V predlogu za razdelitev za negospodarske investicije je posebna pozornost posvečena področju prometa, predvsem nadaljevanju modernizacije cestišč in izgradnji mostov na važnih cestnih zvezah. Predvidena so večja vlaganja v zdravstvene objekte. Na tem področju bo republika sodelovala pri izgradnji bolnišnice v Murski Soboti in v Novem mestu. Na področju kulture je posebna

pozornost posvečena nadaljnji razširitvi televizijskega omrežja, na področju znanosti pa intenzivnejšim geološkim raziskavam pri iskanju novih surovinskih osnov.

Pri investicijskem delu republiškega proračuna bi omenil, da dajemo 248 milijonov dinarjev za tako imenovano investicijsko vzdrževanje, ki je letos v proračunu prvokrat zelo podrobno razdeljeno po posameznih ustanovah in po posameznih nosilcih kreditov republiškega proračuna. Teh 248 milijonov je razdeljenih na vse ustanove po enotnem amortizacijskem ključu za zgradbe in ločeno za opremo s pogojem, da bo v bodoče Izvršni svet predpisal, kako bodo ustanove ta sredstva med letom uporabljale. Zlasti pri nabavi opreme, mehanizacije itd. bo treba pri republiških organih začeti upoštevati že zelo realno perspektivo skupnih prostorov za vse republiške upravne organe.

Nadalje bi pri predlogu proračuna poudaril zelo bistveno značilnost tega proračuna, da se število samostojnih zavodov izredno povečuje in da se izredno povečujejo tudi sredstva, s katerimi ti zavodi razpolagajo. Sedaj imamo 99 samostojnih zavodov republiškega pomena. V lanskem letu smo imeli še vrsto prosvetnih in kulturnih institucij, začeni od univerze do akademij in navzdol, ki še niso bile v proračunu kot samostojni zavodi. Letos imamo to prvič urejeno. Predvsem pa se mi zdi važno, da so lastna sredstva in sredstva, ki jih dobijo ti zavodi iz dotacije že večja kot so sredstva samega republiškega proračuna. Ti zavodi imajo letos prvič tako visoka sredstva v proračunu. Še lansko leto smo imeli razmerje 2 : 1 v korist republiških ustanov, letos pa je stvar že obrnjena tako, da imajo samostojni zavodi celo za 1 % več sredstev kot republiški proračun, če ne upoštevamo dotacij, ki jih dajemo tem samostojnim zavodom. Če pa upoštevamo dotacijo, ki jo dejansko dajemo na popolno razpolaganje tem samostojnim zavodom, in sicer dotacijo v višini 3 milijard dinarjev, in če upoštevamo še dotacije, ki jih dajemo skladom, ki so tudi samostojne institucije in se samostojno upravljajo, potem vidimo, da imajo samostojne ustanove in skladi skupaj 12 763 milijonov sredstev, v republiškem proračunu pa ostane za vse ostale potrebe s proračunsko rezervo in anuitetami samo 8585 milijonov. To se pravi, da imajo samostojne ustanove 60 % celokupnih sredstev, republiški proračun v ožjem smislu pa samo 40 %. Skratka, naš proračun in ustrezno temu tudi okrajni občinski proračuni postajajo vse bolj razdeljevalci sredstev na posamezne službe, ki potem samostojno, podrobneje, razdeljujejo proračunska sredstva in gospodarijo z njimi.

To ugotovitev bi podkrepil še s številom delavcev in uslužbencev proračunskih ustanov. Trenutno imamo pri vseh republiških organih skupaj z notranjo upravo, Ljudsko milico in Upravo cest 6607 uslužbencev. Samostojni zavodi pa imajo 9251 uslužbencev. Razmerje je torej 2/5 : 3/5 v korist samostojnih zavodov. Mislim, tovariši in tovarišice, da so te številke važne predvsem s stališča, da vidimo, kako se pri nas dejavnost republiške uprave vse bolj decentralizira na posamezne službe in na ustanove z družbenim upravljanjem, pri čemer se moramo zavedati, kako je zdaj pravzaprav važno na vsakem koraku skrbeti, da se bodo upravni odbori teh zavodov in služb usposobili za svojo zelo odgovorno nalogo, da bodo znali s temi, sorazmerno zelo visokimi sredstvi pravilno ravnati.

Ta stvar je važna tudi zaradi tega, ker postajajo odslej proračunske ustanove in samostojni zavodi v precejšnji meri samostojni ustvarjalci in iskalci sredstev in smo prepričani, da bodo glede dotacij lahko mnoge ustanove v

bodočih letih zelo razbremenile naš proračun. Navajam primer Centralnega higienskega zavoda, ki bo že v tem letu predvidoma kril skoro polovico izdatkov z lastnimi dohodki. Mislim, da so pri inštitutih, visokih šolah, univerzi, fakultetah itd. še velike možnosti za iskanje lastnih finančnih virov.

Nadalje bi omenil, da predvidevamo tudi deloma nov režim pri nameščanju novih uslužbencev pri republiških organih in ustanovah. V ta namen se odreja določena vsota 150 milijonov dinarjev, ki naj bi jo Izvršni svet že v začetku leta razdelil med posamezne ustanove oziroma bi že vnaprej posameznim ustanovam določil, koliko novih uslužbencev lahko v tem letu nastavijo. Glede tega smo imeli doslej drugačno prakso, da smo namreč med letom nastavljali kot so se pač javljale ustanove in to brez nekega načrta. Tako smo bili iz leta v leto priča zelo neenakomernim skokom, pri čemer smo doživljali tudi taka presenečenja, da nam je ob koncu leta za te namene primanjkovalo sredstev. Uvedeno bo torej določeno planiranje novih nastavitvev.

Na koncu bi še dodal, da letos proračun tudi po svoji obliki omogoča bolj sproščeno proračunsko funkcioniranje posameznih ustanov zaradi tega, ker sredstva ne drobimo več tako, kot smo jih vsa leta doslej na funkcionalne in operativne izdatke in te zopet na posamezne pozicije itd., marveč posameznim ustanovam globalno prepuščamo sredstva in jih delimo samo na osebe in materialne izdatke, pri čemer bodo ustanove sredstva lahko zelo svobodno razvrščala in sorazmerno zelo svobodno virimirala, kar je v skladu z našim stremljenjem, da se tudi v republiških organih proračunsko poslovanje čimbolj sprosti.

Doslej so bile republiške negospodarske investicije sestavni del republiškega proračuna in iz proračuna tudi neposredno financirane. Takšen način je onemogočal dolgoročnejše planiranje republiških negospodarskih investicij in to predvsem zaradi tega, ker ni bila zagotovljena stalnost potrebnih sredstev. Poleg tega so sredstva, ki ob koncu leta niso mogla biti iz kakršnihkoli vzrokov porabljena, zapadla. To je povzročalo na eni strani, da so že med letom bili izvršeni virmani, po drugi strani pa je obstajala možnost, da so se sredstva ob koncu leta nesmotrno trošila. Da bi se navedene slabosti odpravile in da bi se nekatere družbene dejavnosti v čim skladnejši meri razvijale, je že z zveznimi predpisi predvideno ustanavljanje posebnih namenskih skladov. Tako je predvideno formiranje posebnih družbenih skladov za razvoj šolstva in skladov za razvoj znanstvenega dela. Zaradi tega se Ljudski skupščini predlaga ustanovitev posebnega sklada za negospodarske investicije. Prednosti ustanovitve sklada za negospodarske investicije so predvsem v tem, da je zagotovljena stalnost sredstev, kar omogoča sestavljanje in izvajanje dolgoročnega perspektivnega programa republiških negospodarskih investicij in kontinuiteto v izvajanju del. Po predlogu zakona o ustanovitvi sklada sprejme takšen dolgoročni program Izvršni svet na predlog upravnega odbora sklada. V okviru tega programa pa sestavi upravni odbor letni načrt in ga tudi izvaja. Ker bodo v upravnem odboru zastopani predstavniki vseh važnejših področij, v katera mora republika vlagati sredstva, bo družbeno upravljanje sklada zagotovilo najsmotrnejšo razdelitev sredstev za posamezne objekte iz področja, in s tem tudi čim skladnejši razvoj.

Sredstva sklada bi se formirala z vsakoletno dotacijo iz republiškega proračuna ter s posojilom iz republiškega investicijskega sklada. Skupno s posojilom, ki ga bo sklad najel iz republiškega investicijskega sklada v višini 1600

milijonov dinarjev bo sklad za negospodarske investicije razpolagal v letu 1961 s skupno 3150 milijoni dinarjev. Predlog o razdelitvi sredstev sklada za negospodarske investicije, ki je proračunu priložen, je sestavljen le orientacijsko. Izdelan je bil glede na razpoložljiva sredstva, s tem, da so bili prvenstveno upoštevani objekti, ki so že v gradnji, pri novih objektih pa stanje tehnične dokumentacije in možnosti za realizacijo. Končno razdelitev sredstev za posamezne namene in objekte bo v smislu predlaganega zakona o ustanovitvi sklada izvršil upravni odbor, pri čemer mu bo predlog za razdelitev služil kot osnovna orientacija.

Mislím, tovariši in tovarišice, da je s tem obrazložen kompleks vprašanj, ki zadevajo zakon o skladu za negospodarske investicije, zakon o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov, republiški proračun za leto 1961 ter predračun cestnega sklada in prosim skupščino, da jih uzakoni.

Predsednik Miha Marinko: Ker bodo poročila prebrana na ločenih sejah, bo tudi razprava na ločenih sejah.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč in sodnikov okrožnih gospodarskih sodišč.

Poročilo odbora za volitve bo dala tovarišica inž. Vilma Pirkovič (Poročevalec odbora za volitve inž. Vilma Pirkovič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog sklepa obrazložiti? (Ne.) Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč in sodnikov okrožnih gospodarskih sodišč soglasno sprejet.

S tem je dnevni red seje izčrpan. Imamo pa še odgovore na dvojce poslanskih vprašanj. Na vprašanje ljudskega poslanca Martina Zakonjška bo odgovoril član Izvršnega sveta Boris Kocijančič.

Boris Kocijančič: Ljudski poslanec Martin Zakonjšek je stavil tole vprašanje:

»Važen člen v naši izobraževalni in kulturno prosvetni problematiki je tudi naše knjižničarstvo, ki postaja vse bolj pomembna in odgovorna javna družbena dejavnost, ki zasluži našo resno pozornost. Zato stavljam Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS vprašanje, kakšne so perspektive za ureditev knjižničarstva v Sloveniji?

V naši družbi kot celoti in med posamezniki se kaže vedno večja potreba po uslugah, ki naj jih nudijo knjižnice vseh vrst: znanstvene, strokovne, ljudske, pionirske, šolske itd. Te obširne naloge našega knjižničarstva zahtevajo seveda določene ukrepe glede na sestav in obseg knjižne zaloge naših knjižnic, glede ureditve prostorov, notranje službe, števila in kvalitete strokovnega osebja, poleg tega pa še boljšo povezavo z vsemi organi, ki delujejo na istih področjih, to se pravi na področjih izobrazbe in kulture.

V Sloveniji imamo 732 knjižnic, od katerih ima svoje lastne prostore 126 ljudskih knjižnic, posluje pa jih samo 98. V neustreznem stanju pa je 535 ljudskih knjižnic. Poleg študijskih knjižnic na našem podeležju, pionirskih in

šolskih knjižnic ter knjižnic za strokovno izobrazbo naših delovnih ljudi je Zveza Svobod in prosvetnih društev Slovenije močno zainteresirana na čvrsti mreži ljudskih knjižnic, med katerimi naj bi se zlasti matične knjižnice komun razvijale v močne kulturne ustanove, ki bodo v celoti sposobne odzvati se kulturnim in izobraževalnim problemom komun. Želeti je, da bi se te knjižnice močneje vključile v aktualna reformna prizadevanja v naši kulturni in vzgojni politiki. Upravičeno lahko trdimo, da se je doslej mnogokrat neupravičeno zopostavljala vloga in zanemarjal pomen naših knjižnic, zato je naša dolžnost, da jim v bližnji prihodnosti v skladu z našim družbenim razvojem posvetimo znatno večjo pozornost in nudimo večjo podporo kot doslej.

Nelogično je, da knjižnicam v LR Sloveniji še vedno ni uradno priznana njihova prosvetna, kulturno izobraževalna in strokovna vloga. Nujno bi bilo torej, da se čimprej in dokončno pripravi in izda zakon o knjižnicah v LR Sloveniji, o katerem se govori že veliko let. Zakon naj bi jasno določil mesto, vlogo, naloge in mrežo knjižnic ter oblike njihovega strokovnega in družbeno upravnega vodstva. Omeniti je treba, da smo na tem področju daleč zaostali za drugimi republikami, kjer posvečajo temu problemu znatno več pozornosti. Zakon o knjižnicah imajo že LR Srbija, Hrvatska ter BiH. Zlomiti je treba stare prosvetarske oblike knjižničarskega delovanja, uporabiti le kar je dobro in kreniti odločno naprej. Toda brez podpore in brez zanimanja za to stroko in njeno dejavnost ne bomo prišli nikamor, kar bo seveda imelo nepopravljive posledice na tem kulturno prosvetnem področju.«

Odgovor: Svet za kulturo in prosveto LRS je o problemih knjižnic opetovano razpravljal in pripravil teze za novi zakon, ki naj bi določil tako vlogo knjižnic kakor tudi uredil njihove naloge tako, da bi bilo to čim bolj v skladu s splošnim družbenim razvojem. Teze so že predložene Izvršnemu svetu in jih odbori že obravnavajo. Taka predpriprava bo omogočila, da bodo vsa vprašanja popreje razčiščena in da bo Izvršni svet lahko predložil Ljudski skupščini v razpravo osnutek zakona v čim popolnejši obliki.

Temeljno načelo novega zakona naj bi bilo, da je glavna skrb za dobro in pravilno dejavnost knjižnic na komunah in neposrednih interesentih, med katere štejemo poleg bralcev tudi zadruge, gospodarske organizacije, kulturno prosvetna društva in druge. Zakon naj bi postavil samo glavna načela, dočim bi vse podrobnosti urejali statuti in družbeni organi ob knjižnicah samih, ki bodo tako lahko upoštevali vse specifične naloge in potrebe posamezne knjižnice. Problemov, ki jih imajo knjižnice pri svojem delu pa ne more rešiti samo zakon. Rešitev je predvsem v večji zainteresiranosti lokalnih faktorjev in v pravilni uporabi sredstev s katerimi že razpolagajo za te namene.

V imenu Izvršnega sveta izjavljam, da bo Izvršni svet posvetil reševanju tega vprašanja vso potrebno skrb in pozornost in da bo čimprej predložil Ljudski skupščini v obravnavo novi zakon.

Predsednik Miha Marinko: Ali se ljudski poslanec tovariš Martin Zakonjšek zadovolji z odgovorom (Da.)

Na vprašanje ljudskega poslanca Petra Šprajca bo odgovoril predstavnik Izvršnega sveta Niko Šilih.

Niko Šilih: Ljudski poslanec Peter Šprajc je naslovil predsedniku Ljudske skupščine LRS naslednje pismo:

»Podpisani Peter Šprajc, ljudski poslanec Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine za volilni okraj Šoštanj, vljudno prosim, da mi predstavnik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS na prihodnji seji Ljudske skupščine odgovori v skladu z določbami 114. člena poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS na naslednja vprašanja:

Kakšne ukrepe namerava podvzeti Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, da bi se dokončno dogradil bolniški objekt »Planika« pri bolnišnici za pljučno tuberkulozo v Topolščici pri Šoštanju. Ta bolniški objekt, ki bo imel 103 bolniške postelje je leta 1950 začel graditi Državni sekretariat za notranje zadeve LRS v lastni režiji. Leta 1953 je bil dograjen do tretje faze ter v nedokončanem stanju izročen Svetu za zdravstvo LRS oziroma Bolnišnici za tuberkulozo Topolščica z namenom, da se dokonča s sredstvi republike. Do leta 1957 se je nato ta objekt postopoma dograjeval tako, da je delno dovršena že četrta faza gradnje. V njem je že instaliran vodovod, sanitarne naprave in centralna kurjava, nabavljene so signalne, klicne in telefonske naprave, vgrajene so zidne omare, bolniške sobe pa so že ometane z grobim in finim ometom.

V letu 1959 so bile ustanoviteljske pravice za bolnico TBC Topolščica prenešene na okrajni ljudski odbor, s 1. januarjem 1961 pa na občinski ljudski odbor Šoštanj. Ta dva ljudska odbora pa s prevzemom ustanoviteljskih pravic nista sposobna zagotoviti za dograditev tega objekta potrebnih finančnih sredstev. Posebna komisija, ki jo je določil OLO Celje, je lansko leto ugotovila, da je bilo do sedaj v ta objekt investiranih 172 milijonov dinarjev ter da bo potrebno opraviti še ključavničarska, umetno kamnoseška, slikarska in ple-skarska dela, ometati zunanjo fasado in nabaviti ter montirati hladilne naprave in dvigalo, v skupni vrednosti okrog 196 milijonov dinarjev.

Gospodarska škoda, ki se dela na stavbi in zlasti na opremi odkar se dela ne nadaljujejo, znaša letno nad 4 milijone dinarjev. Če k temu prištejemo še plače čuvajev, ki čuvajo objekte in delavce, ki od časa do časa odpravljajo najhujše okvare, da se škoda ne poveča, smemo trditi, da je letno nad 5 milijonov škode.

Največja škoda se dela na parnih inštalacijah, strojni opremi in pohištvu, ki je vgrajeno in ki zaradi vlage in rje iz dneva v dan vse bolj propada. Če z deli ne bomo nadaljevali, bomo primorani vgrajene zidne omare, lekarniško opremo in parne inštalacije zamenjati, kar ne bo tako majhen znesek. Le za-steklitvi objekta in skrbi gradbenega vodstva se je treba zahvaliti, da vkljub dolgi gradbeni dobi z daljšimi vmesnimi presledki, objekt ni utrpel še večjih okvar.

Omenjeni bolniški paviljon se gradi že deset let in je gradnja v zaključni fazi. Zato bi ga bilo treba tako iz ekonomskih kot iz funkcionalnih razlogov čimprej dovršiti. To pa tudi zaradi tega, ker so v tem objektu razen bolniških postelj, tudi taki funkcionalni prostori, ki bodo služili potrebam celotne bolnišnice kot so rentgenski kabinet s foto laboratorijem, fizioterapevtski oddelek, laboratorij, lekarna in sanitetna administracija. Ustanova doslej ni vlagala sredstev za adaptacijo in povečanje lastnih, povsem dislociranih in insuficientnih prostorov, ker so predvideni v novem objektu. Stanje z rentgenskimi in laboratorijskimi prostori pa je tako kritično, da že resno ovira možnost rednega diagnostičnega dela v sedanji bolnišnici.

Upravni odbor bolnišnice, množične in politične organizacije ter uprava bolnišnice, ki so o stanju tega objekta redno seznanjale vse nadrejene forume, ne

morejo prevzeti nase odgovornosti niti za škodo, ki nastaja na nedovršenem objektu in tudi ne za dejstvo, da se velika že vložena sredstva ne amortizirajo. Te odgovornosti ne more prevzeti tudi Občinski ljudski odbor Šoštanj, ki sedaj izvršuje ustanoviteljske pravice za bolnišnico. Dejstvo je, da je objekt republiškega značaja, saj se v tej bolnišnici zdravijo tuberkulozna in rakasta obolenja iz vse republike in iz drugih krajev naše države. Zato naj bi bila tudi skrb za dograditev objekta delno prenešana na višje državne organe. Mnenja sem, da ni prav, da se tako važno vprašanje kot je dograditev tega objekta prenaša z rame na ramo, iz republike na okraj in iz okraja na občino. To se pravi na onega, ki zaradi hitrega porasta prebivalstva in nujnih lokalnih potreb nima na razpolago nobenih denarnih sredstev.

Naj omenim še to, da je delovni kolektiv te bolnišnice pokazal veliko prizadevnost pri odpravi škode, ki nastaja zaradi tega, ker objekt ni dograjen. Kljub velikim potrebam po investicijskem vzdrževanju sedanje bolnišnice je v zadnjih letih vložil v ta objekt 14 milijonov dinarjev, kar znaša 34,5 % celotnega investicijskega sklada s katerim razpolaga. V prihodnjih letih pa ne bo sposoben nositi več tako velikih bremen.

Potrebo po dograditvi tega objekta naj podkrepim še s tem, da bi stroški dokončanja znašali na eno bolniško posteljo približno samo 1,5 milijona dinarjev, kar je mnogo ceneje, kot pa da bi gradili nove bolnišnice ali bolniške provizorije. Bolnišnica štipendira za redno funkcioniranje tega objekta tudi poseben strokovni kader, za katerega bo delno imela na razpolago tudi stanovanja. Tudi če bi objekt ne služil za zdravljenje tuberkuloze, ampak za druge zdravstvene potrebe, se ne bo mogoče izogniti dokončanju, za kar pa bo v vsakem primeru potreben denar. Zato bi bilo nujno najti sredstva, če že ne za dokončno pa vsaj za etapno dograditev tega objekta.

Prosim, da se ta problem vsestransko prouči in da Izvršni svet odgovori na zastavljeno vprašanje.

Odgovor: Bolniški objekt »Planika« pri bolnišnici za tuberkulozo v Topolščici pri Šoštanju je začel leta 1950 graditi Državni sekretariat za notranje zadeve LRS za lastne potrebe. Glede na dejstvo, da je že pred tem bilo zgrajeno zdravilišče »Pohorski dvor« za potrebe Državnega sekretariata notranjih zadev FLRJ, se je izkazalo, da te kapacitete zadostujejo tudi za potrebe Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS. Zaradi tega je Državni sekretariat za notranje zadeve leta 1953 odstopil od nadaljnje gradnje in predal objekt Svetu za zdravstvo LRS.

Objekt se je do leta 1957 dograjeval do četrte etape. Vendar mu ni bila dana prioriteta, ker glede na splošne potrebe po bolniških kapacitetah ni bilo več pomanjkanja postelj za pljučne bolezni na prvem mestu. V LRS imamo za pljučne bolezni 2522 bolniških postelj, pri čemer je treba ugotoviti, da so sicer navedene kapacitete bolnišnic za pljučne bolezni stalno zasedene, da pa se struktura obolenj bistveno spreminja. Saj že okoli 19 % obolenj predstavljajo netuberkulozna pljučna obolenja. Izredno uspešno organizirana akcija odkrivanja tuberkuloznih obolenj in izredno uspešen način zdravljenja prav tako postopoma zmanjšuje težke posledice pljučnih obolenj. To sicer ne pomeni, da bi lahko kakorkoli zmanjševali vso potrebno pozornost borbe proti tuberkulozi niti, da bi lahko pričeli zmanjševati kapacitete namenjene borbi proti tej bolezni. Vendar pa lahko smatramo, da je borba proti tuberkulozi že tako

uspešno organizirana, da glede obolevnosti problem tuberkuloze ne predstavlja več najtežji problem.

Zaradi navedenih dejstev tudi Izvršni svet Ljudske skupščine LRS ni v svoji investicijski politiki dajal prioritete izgradnji oddelka »Planika«. V organizaciji zdravstvene službe je vse jasneje prihajalo do izraza dejstvo, da republiška pristojnost nad zdravstvenimi zavodi resno slabi družbeno upravljanje v teh ustanovah in zaradi tega tudi ovira hitrejši razvoj teh ustanov. Zaradi tega so se postopoma prenašale republiške ustanoviteljske pravice pri takih zavodih na okrajne ljudske odbore. Tako so bile tudi z odločbo Sveta za zdravstvo LRS z dne 7. oktobra 1959, dogovorno z Okrajnim ljudskim odborom Celje prenešene ustanoviteljske pravice za Bolnišnico TBC Topolščica na OLO Celje. S prenosom ustanoviteljskih pravic na okrajni ljudski odbor se je nanj prenesla tudi skrb za nadaljnjo dograditev objekta »Planika« in za njegovo uporabo, skladno s potrebami razvoja osnovne zdravstvene mreže v okraju Celje in v skladu s potrebami plana gospodarskega razvoja v okraju Celje, še posebno pa na področju Šoštanja in Velenja. Okrajni ljudski odbor Celje je prenesel ustanoviteljske pravice s 1. januarjem na Občinski ljudski odbor Šoštanj.

Dokončanje objekta »Planika« ne sodi v vrsto tistih najvažnejših objektov na področju zdravstvene zaščite, katerih graditev prevzema nase LR Slovenija ali pa jih z republiško participacijo podpira. Izvršni svet meni, da bi se bilo treba pri reševanju tega problema v večji meri poslužiti ugodnosti, ki jih daje novi zakon o organizaciji zdravstvene službe. Novi zakon daje zdravstvenim zavodom veliko večjo samostojnost v gospodarjenju, daje možnost združevanja sredstev zdravstvenih zavodov, možnost najemanja posojil, možnost samostojnejšega odrejanja cen zdravstvenim storitvam itd. V sklopu vseh teh ugodnosti, ki jih daje novi zakon in ob podpori okrajnega in občinskega ljudskega odbora bo kolektiv lahko postopoma rešil tudi dokončno uporabitev tega objekta.

Predsednik Miha Marinko: S tem zaključujem skupno sejo. Seje ločenih zborov bodo ob 15.30 uri.

Seja je bila zaključena ob 13.10 uri.

PRILOGE

PREDLOG SKLEPA

o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS

Na podlagi 2. točke 40. člena Zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi s 156. členom Zakona o proračunu in o finansiranju samostojnih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 52-847/59) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na sejah Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 24. oktobra 1960 sprejela

sklep:

Občinskemu ljudskemu odboru Kočevje se dodelijo iz rezervnega sklada LRS sredstva v znesku 50 000 000 dinarjev za dograditev vodovoda v Kočevju.

Obrazložitev

Kočevje je imelo pred vojno dobro urejen vodovod; ki je zadoščal za takratne potrebe mestnega prebivalstva. Med vojno je bil ta vodovod poškodovan in so se zaradi tega periodično pojavljale epidemije raznih črevesnih bolezni. Popravila, ki so bila na tem vodovodu izvršena po vojni, so vprašanje oskrbe prebivalstva rešila samo deloma in niso bila zadostna, da bi zadovoljila naraščajoče potrebe prebivalstva in gospodarstva. Nevarnost nastopa epidemij je zato še zmeraj podana.

Za zagotovitev zadostne količine zdrave vode je Občinski ljudski odbor Kočevje izdelal investicijski program, po katerem je že zgrajeno zajetje Obrh in črpališče ter rezervoar nad Dolenjo vasjo. Za dokončno zgraditev vodovoda je potrebno še 250 milijonov dinarjev. Za kritje teh stroškov bosta prispevala Vodna skupnost Kočevje in Občinski ljudski odbor Kočevje vsak po 50 milijonov dinarjev. Od skupnih stroškov 330 milijonov ostane nekritih še 150 milijonov.

Glede na tako stanje oskrbe Kočevja z zdravno vodo, je nadaljevanje gradnje vodovoda nujno, da se odvrne nevarnost stalnih epidemij črevesnih obolenj in splošna gospodarska škoda, ki nastaja zaradi pomanjkanja vode. Ker ni izgledov, da bi v doglednem času občina Kočevje lahko sama rešila vprašanje dograditve vodovoda, pomanjkanje zdrave vode pa je posledica vojne ter ne ogroža samo prebivalce Kočevja, marveč z možnostjo razširitve epidemij tudi širše območje, je potrebno, da da republika Občinskemu ljudskemu odboru Kočevje pomoč iz sredstev republiškega rezervnega sklada. Sredstva rezervnega sklada znašajo 72 326 521 din in bi se lahko v te namene porabilo največ 50 milijonov. Še manjkajoča sredstva bi moral investitor v naslednjih letih preskrbeti sam.

Sredstva rezervnega sklada se lahko uporabijo po določbah 154. člena zakona o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov, med drugim tudi za izdatke, nastale kot posledica izrednih okoliščin, kot je to vojna. Po 156. členu tega zakona pa se smejo dajati sredstva iz rezervnega sklada samo po sklepu predstavniškega organa politično-teritorialne enote.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS

Odbor za proračun Repuliškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 18. oktobra 1960 obravnaval predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS in ga sprejel z naslednjo dopolnitvijo: v zadnjih dveh vrstah prvega odstavka in naziv sklepa naj se dopolni tako, da se besedilo glasi: »... je Ljudska skupščina LRS na svoji seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 24. oktobra sprejela

sklep

o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS.«

Odbor za proračun predlaga Republiškemu zboru, da sprejme ta sklep z navedeno spremembo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Vonto.
Št. 02-308/1-60.

Ljubljana, dne 18. oktobra 1960.

Poročevalec:
Jože Vonta l. r.

Predsednik:
Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 15. oktobra 1960 obravnaval predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS.

V razpravi so se člani odbora strinjali z utemeljitvijo predstavnika Izvršnega sveta, da gre pri gradnji vodovoda v Kočevju za primer, ki je nastal kot posledica izrednih okoliščin in da je zato uporaba sredstev iz rezervnega sklada v tem primeru upravičena, zaradi položaja na področju občinskega ljudskega odbora Kočevje pa tudi nujna.

Odbor je sklenil predlagati dopolnitev besedila na koncu prvega odstavka (preambuli) in nazivu sklepa, tako da se glasi:

«... je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 24. oktobra 1960 sprejela

s k l e p

o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS.«

Odbor za proračun predlaga Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, da predlog sklepa s predlagano dopolnitvijo sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivanka Kukovec.

Št. 02-313/1-60.

Ljubljana, dne 15. oktobra 1960.

Poročevalec:

Ivanka Kukovec l. r.

Predsednik:

Mirko Remec l. r.

PREDLOG ZAKONA

o posebnem šolstvu

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. člen

Otroci z motnjami ali hibami v telesnem ali duševnem razvoju (v nadaljnjem besedilu: otroci), zaradi katerih se ne morejo vzgajati in izobraževati v rednih šolah in rednih vzgojnih in izobraževalnih zavodih, se vzgajajo in izobražujejo v posebnih šolah in posebnih vzgojnih in izobraževalnih zavodih (v nadaljnjem besedilu: posebne šole).

2. člen

Posebne šole dosejajo smotre vzgoje in izobraževanja ter opravljajo naloge ustreznih rednih šol oziroma vzgojnih in izobraževalnih zavodov, kolikor je to mogoče glede na motnje ali hibe v telesnem ali duševnem razvoju otrok.

Pri izvrševanju svojih nalog so posebne šole dolžne zlasti:

— skrbeti, da se pri otrokih kar najbolj razvijejo njihova nagnjenja in sposobnosti ter ublažijo ali odpravijo motnje v razvoju, oziroma posledice motenj ali hib v razvoju;

— usmerjati, pripravljati in usposabljeni otroke za tista dela in poklice, ki najbolj ustrezajo njihovim nagnjenjem in sposobnostim;

— omogočiti otrokom, da se bodo lahko koristno in aktivno udeleževali gospodarskega in družbenega življenja.

3. člen

Posebne šole skrbijo za pravilen odnos družbenega okolja do otrok in za nemoteno vključevanje otrok v življenje v družbi.

4. člen

Posebne šole se povezujejo s starši in skrbniki zaradi pravilne nege, oskrbe in vzgoje otrok. V ta namen organizirajo z njimi seminarje, posvetovanja in druge oblike sodelovanja.

5. člen

Kolikor ni s tem zakonom drugače določeno, se predpisi o posameznih vrstah šol in vzgojnih ter izobraževalnih zavodov primerno uporabljajo tudi za ustrezne vrste posebnih šol.

II. VRSTE POSEBNIH ŠOL

1. Splošne določbe

6. člen

Posebne šole se organizirajo glede na vrste motenj ali hib v telesnem ali duševnem razvoju otrok in glede na vrsto šol ter drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodov, v katerih se usposabljujejo otroci z določenimi motnjami ali hibami.

Vsak otrok se vzgaja in izobražuje na posebni šoli ustrezne vrste.

7. člen

Posebne šole so:

1. posebni zavodi za predšolske otroke;
2. posebne osnovne šole;
3. posebne strokovne šole;
4. posebni vzgojni in izobraževalni zavodi.

Posebna šola se lahko organizira za več vrst posebnega šolstva iz prejšnjega odstavka.

Posebna šola se lahko organizira kot šolski oddelek v sestavu ustreznega zdravstvenega ali socialnega zavoda.

2. Posebni zavodi za predšolsko vzgojo

8. člen

Posebni zavodi za predšolsko vzgojo pripravljajo predšolske otroke za nadaljnje vzgajanje in izobraževanje v posebni osnovni šoli in opravljajo druge naloge, ki jih določa ta zakon in drugi predpisi o zavodih za predšolsko vzgojo.

V posebne zavode za predšolsko vzgojo se lahko sprejmejo otroci od tretjega leta starosti dalje. Izjemoma se lahko sprejme v posebni zavod za predšolsko vzgojo tudi otrok, ki še ni star tri leta.

3. Posebne osnovne šole

9. člen

Posebne osnovne šole dajejo šoloobveznim otrokom splošno osnovno izobrazbo po določbah tega zakona in drugih predpisih.

Šolanje otrok na posebni osnovni šoli je obvezno.

Če v kraju, kjer otrok prebiva ni ustrezne posebne osnovne šole, se vpiše otrok v najbližjo takó posebno osnovno šolo.

10. člen

Posebna osnovna šola organizira pripravljalni razred, če je na šoli večje število takih otrok, ki ne morejo slediti pouku v prvem razredu.

11. člen

Če je v posameznih razredih posebne osnovne šole več otrok, ki ne morejo slediti pouku ali ga občutno motijo, se organizira za take otroke posebna skupina. Take skupine se vzgajajo in izobražujejo po posebnem načrtu.

12. člen

Osebe, ki niso do dopolnjenega sedemnajstega leta starosti končale posebne osnovne šole, lahko opravljajo izpite za posamezne razrede po posebnem učnem načrtu. V ta namen organizira šola posebne oblike pomoči za pripravljanje na izpite.

4. Posebne strokovne šole

13. člen

Posebne strokovne šole izobražujejo in usposablajo otroke za tiste poklice, ki najbolj ustrezajo njihovim nagnjenjem in sposobnostim, ter opravljajo druge naloge, ki jih določajo ta zakon in drugi predpisi.

14. člen

V posebno strokovno šolo se lahko vpišejo otroci, ki so končali posebno ali redno osnovno šolo in še niso stari osemnajst let. Izjemoma se lahko vpišejo v posebno strokovno šolo tudi starejše osebe z motnjami in hibami v telesnem ali duševnem razvoju, če je to za njihov razvoj potrebno in koristno in če to dopušča zmogljivost posebne šole.

15. člen

Na posebnih strokovnih šolah se organizira praktični pouk v delavnicah, ki so v posebni šoli (šolske delavnice), ali v delavnicah, ki so v drugih zavodih ali gospodarskih organizacijah.

16. člen

Na posebni strokovni šoli lahko traja pouk dalj ali manj časa kot na ustrezni vrsti redne strokovne šole.

17. člen

Za osebe z motnjami ali hibami v telesnem ali duševnem razvoju, ki so končale osnovno šolo, pa glede na starost (14. člen) ne morejo biti sprejete v posebno strokovno šolo, lahko posebna strokovna šola organizira posebne

učne enote, na katerih se opravlja pouk po posebnem skrajšanem učnem načrtu.

Posebne strokovne šole organizirajo razne oblike izobraževanja in usposabljanja za odrasle z motnjami ali hibami v telesnem ali duševnem razvoju.

5. Posebni vzgojni in izobraževalni zavodi

18. člen

Otroci, ki se zaradi hudih motenj ali hib v telesnem ali duševnem razvoju ne morejo vzgajati in izobraževati v posebnih osnovnih in posebnih strokovnih šolah, se vzgajajo v posebnih zavodih za usposabljanje in privajanje na delo.

19. člen

Odpravljanje in ublaževanje takih motenj ali hib v telesnem ali duševnem razvoju otrok, ki ne terjajo šolanje v posebnih šolah, opravljajo lahko tudi vzgojne posvetovalnice, medicinsko psihopedagoški ambulatoriji, logopedski ambulatoriji, ambulatoriji za urjenje motorike in podobni zavodi.

20. člen

Ustanavljanje, organizacija in delo zavodov iz 18. in 19. člena tega zakona urejajo posebni predpisi.

Podrobnejše določbe o delu teh zavodov predpiše Svet za šolstvo LRS v soglasju s Svetom za zdravstvo LRS in Svetom za socialno varstvo LRS v skladu z veljavnimi predpisi.

III. USTANAVLJANJE POSEBNIH ŠOL

21. člen

Glede ustanavljanja posebnih šol se uporabljajo splošni predpisi o ustanavljanju šol ter vzgojnih in izobraževalnih zavodov ustreznih vrste.

Svet za šolstvo LRS predpiše v soglasju s Svetom za zdravstvo LRS, Svetom za socialno varstvo LRS in drugimi zainteresiranimi upravnimi organi posebne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da se lahko ustanovi posebna šola oziroma da lahko šola začne z delom.

22. člen

Posebna šola sme začeti z delom, ko ugotovi komisija, ki jo imenuje Svet za šolstvo LRS v soglasju s Svetom za zdravstvo LRS in Svetom za socialno varstvo LRS, da so izpolnjeni pogoji za začetek dela šole.

IV. ŽIVLJENJE IN DELO POSEBNIH ŠOL

1. Sprejem, prestop in odpust

23. člen

Otroci se sprejemajo v posebne šole v skladu s posebnimi predpisi o kategorizaciji in evidenci otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

24. člen

Na posebne šole se vpišejo otroci brez razpisa.

O sprejemu otroka v posebno šolo odloča strokovna komisija za sprejem in odpust.

Strokovna komisija iz prejšnjega odstavka je pri posebni šoli. Dvoje ali več posebnih šol ima lahko skupno strokovno komisijo.

25. člen

Če se med šolanjem v posebni šoli pokaže potreba, da se otrok vzgaja in izobražuje na posebni šoli za drugo vrsto motenj ali hib ali pa na redni šoli, se lahko izvrši prestop samo na podlagi ponovne kategorizacije otroka.

26. člen

Otrok se odpusti iz posebne šole, če se ugotovi, da je nesposoben za šolanje v posebni šoli. O odpustu odloči strokovna komisija iz 24. člena tega zakona. O tem se obvestijo starši ali skrbnik in pristojni skrbstveni organ.

27. člen

O pritožbi zoper odločbo strokovne komisije iz 24. člena tega zakona odloča za šolstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora. Pred odločitvijo mora priskrbeti mnenje za kategorizacijo pristojne strokovne komisije.

28. člen

Sestav in delo strokovnih komisij iz 24. člena tega zakona predpiše Svet za šolstvo LRS v soglasju s Svetom za socialno varstvo LRS in Svetom za zdravstvo LRS.

2. Organizacija vzgojnega in izobraževalnega dela

29. člen

Na posebnih šolah se poučuje po posebnih predmetnikih in učnih načrtih. Predmetniki in učni načrti morajo biti prilagojeni vrstam in stopnjam motenj oziroma hib v telesnem ali duševnem razvoju otroka.

30. člen

Vzgoja in izobraževanje v posebnih šolah se organizirata v oddelkih ali posebnih enotah tako, da se omogoči individualno delo z otroki.

Največje število otrok v oddelkih ali drugih enotah posebnih šol določi Svet za šolstvo LRS v soglasju s Svetom za zdravstvo LRS in Svetom za socialno varstvo LRS.

31. člen

Svet za šolstvo LRS v soglasju s Svetom za zdravstvo LRS potrdi učne knjige, učila in druge pripomočke, ki se uporabljajo na posebnih šolah.

32. člen

Glede pohval in nagrajevanja otrok ter drugih vzgojnih ukrepov v posebnih šolah se uporabljajo splošni predpisi.

Svet za šolstvo LRS lahko v soglasju s Svetom za zdravstvo LRS in Svetom za socialno varstvo LRS uredi ta vprašanja s posebnimi predpisi, v katerih lahko odstopi od splošnih predpisov iz prejšnjega odstavka.

3. Učno osebje in drugi strokovni delavci

33. člen

Učno in vzgojno delo na posebnih šolah opravlja učno in vzgojno osebje, ki ima poleg splošne kvalifikacije tudi strokovno specializacijo za delo na ustrezni vrsti posebnih šol.

34. člen

Zdravstveno in drugo strokovno delo na posebnih šolah opravljajo specializirani strokovni zdravstveni in socialni delavci.

Strokovni delavci iz prejšnjega odstavka so člani učiteljskega zbora posebne šole.

V. DOMOVI POSEBNIH ŠOL

35. člen

Posebna šola ima lahko v svojem sestavu dom za varstvo in oskrbo otrok. V domu posebne šole imajo otroci lahko vso ali samo delno oskrbo.

Dom posebne šole vodi šolski odbor posebne šole.

36. člen

Otrokom, ki se vzgajajo in izobražujejo v posebni šoli izven svojega prebivališča, je treba omogočiti oskrbovanje v domu posebne šole ali v drugem domu na sedežu posebne šole ali v primerni družini.

37. člen

Oskrbnino v domovih posebnih šol plačujejo starši oziroma otrok iz svojega premoženja, če ni s posebnimi predpisi drugače določeno ali če se ni kdó drug zavezal, da bo plačeval oskrbnino.

Za zadeve socialnega varstva pristojni organ občinskega ljudskega odbora, v katerem ima otrok svoje stalno ali začasno prebivališče lahko ob upoštevanju premoženjskih, družinskih in drugih razmer otrokove družine odloči, da so starši oziroma otrok v celoti ali deloma oproščeni plačila oskrbnine. V takem primeru plača oskrbnino oziroma njen del občina.

VI. KAZENSKKE DOLOČBE

38. člen

Starši, skrbniki in druge osebe, pri katerih je otrok v oskrbi, se kaznujejo za prekršek z denarno kaznijo do 20 000 dinarjev ali z zaporom do 30 dni:

1. če ne vpišejo otroka v posebno osnovno šolo;
2. če ne skrbijo za to, da otrok redno obiskuje posebno osnovno šolo.

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

39. člen

Posebne šole morajo vskladiti svojo organizacijo in delo z določbami tega zakona v dveh letih od dneva, ko začne veljati ta zakon.

40. člen

Svet za šolstvo LRS predpiše v soglasju s Svetom za zdravstvo LRS in Svetom za socialno varstvo LRS natančnejše določbe o organizaciji in delu posebnih šol posameznih vrst in za posamezne kategorije otrok.

41. člen

Ta zakon začne veljati trideseti dan od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

I.

V uvodnem zakonu za splošni zakon o šolstvu iz leta 1958 je v 13. členu predvideno, da bodo za področje posebnega šolstva izdale republike svoje zakonske predpise.

Posebno šolstvo se je v Sloveniji po osvoboditvi zelo razvilo. V primerjavi z letom 1939 se je število učencev oziroma gojencev v posebnih šolah in zavodih povečalo skoro za petkrat. Letos imamo v Sloveniji 44 posebnih šol in zavodov za posebno vzgojo s 2577 učenci in s 351 deloma že specializiranimi pedagogi za posebno vzgojo. V teh pokazateljih niso upoštevani diagnostičnotrižni zavodi in razne vrste ambulatoriji, ki s pedagoško in psihološko kakor tudi medicinsko terapevtskimi metodami pomagajo številnim prizadetim otrokom premagovati motnje in hibe v njihovem razvoju.

Delo na tako obsežni veji šolstva pa je potekalo doslej brez sistematskih pravnih predpisov, kar je povzročalo ljudskim odborom kot ustanoviteljem mnogo težav. Zato je potrebno, da bi že v šolskem letu 1960/61 prišlo do pravne ureditve dela na področju posebnega šolstva, kar bi se omogočilo s sprejetjem tega zakona.

II.

Predlog zakona o posebnem šolstvu je sestavljen na podlagi ustreznih določb splošnega zakona o šolstvu, dosedanjih izkušenj na področju posebnega šolstva v LR Sloveniji in teženj, ki jih predvideva reforma šolstva. Značilnosti predloga so zlasti naslednje:

— predlog upošteva specialnost posebnega šolstva, ki se v mnogem razlikuje od sistema rednega šolanja. Predpisi posameznih vrst šol in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodov se primerno uporabljajo za ustrezne vrste posebnih šol. Ker je v osnutku določena subsidiarna veljava tudi drugih ustreznih predpisov o posameznih vrstah šol, so izpadle obširne določbe o organih družbenega upravljanja in njihovih nalogah, o ustanavljanju in odpravi, o odnosih družbenih in državnih organov, o administraciji in financiranju in podobno. Te določbe so v predlogu zgoščene in okvirne. V predlogu so pa dobile pravno podlago vse pozitivne strani današnjega stanja posebnega šolstva in bodoči razvoj tega šolstva v smislu naprednih načel šolske reforme;

— v razliko od drugih zakonov o posameznih vrstah šol obsega predlog zakona kar tri stopnje zavodov, kjer se vzgajajo, izobražujejo in usposablajo za delo otroci z motnjami ali hibami v duševnem ali telesnem razvoju: zavode za predšolsko vzgojo, posebne osnovne šole in posebne strokovne šole. Poleg teh zavodov so predvideni še posebni zavodi za otroke s hudimi motnjami ali hibami, ki se ne morejo vzgajati in izobraževati v posebnih šolah ter posebni zavodi za odpravljanje in ublaževanje manjših motenj ali hib otrok, ki se sicer lahko vzgajajo in izobražujejo v rednih šolah;

— predlog združuje svojevrstno pravno materijo tako s področja šolstva, kakor tudi s področja zdravstva, socialnega skrbstva in drugih področij. Kjer je pooblaščen Svet za šolstvo LRS, da izda ustrezne izvršilne predpise, jih lahko izda le v soglasju s Svetom za zdravstvo LRS in Svetom za socialno varstvo LRS. Za določitev pogojev za ustanovitev posebnega zavoda pa mora dobiti Svet za šolstvo LRS tudi soglasje drugih zainteresiranih republiških upravnih organov;

— predlog ima le okvirne določbe o organizaciji in notranji ureditvi posebnega šolstva. Profile o posameznih vrstah posebnih šol za določene vrste motenj ali hib v telesnem ali duševnem razvoju otroka bo določil Svet za šolstvo LRS v sporazumu z zgoraj navedenimi organi;

— za trajno ali dolgotrajno bolne otroke so predvideni oddelki v sestavu zdravstvenih in socialnih zavodov;

— v predlogu so predvideni domovi posebnih šol, ki jih upravlja družbeni organ teh šol. Oskrbnino plačajo praviloma starši oziroma otroci sami, če imajo svoje premoženje. Pristojni skrbstveni organ pa lahko določi glede na premoženjske, družinske in druge razmere otrokove družine, da plačajo starši ali otroci le del oskrbnine ali pa so oskrbnine v celoti oproščeni. V tem primeru krije oskrbnino občina;

— v posebne šole se sprejemajo in iz njih odpuščajo otroci na podlagi sklepov strokovnih komisij pri posameznih šolah. Sestavo in delo teh strokovnih komisij določi Svet za šolstvo LRS v soglasju z zgoraj navedenimi organi. Dve ali več posebnih šol imajo lahko skupno strokovno komisijo.

Predmetniki in učni načrti posebnih šol morajo biti prilagojeni vrstam in stopnjam motenj ali hib v telesnem ali duševnem razvoju otrok. S predmetniki in učnimi načrti je treba zagotoviti usposabljanje otrok za delo ter ublaževanje in odpravljanje motenj ali hib.

V predlogu niso taksativno našteje vrste in stopnje telesno ali duševno prizadetih otrok, ker je to urejeno z zveznim pravilnikom o kategorizaciji in evidenci otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (Uradni list FLRJ, št. 27—387/60).

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o posebnem šolstvu

Odbor za prosveto in kulturo je 14. oktobra 1960 obravnaval predlog zakona o posebnem šolstvu in ga v celoti, v posameznostih in v načelu sprejel.

Predlog zakona daje po mnenju odbora osnove za delovanje posebnih šol, zlasti pa odraža družbeno skrb za tiste otroke, ki se ne morejo vzgajati in izobraževati v rednih šolah ter v rednih vzgojnih in izobraževalnih zavodih. S tem zakonom bo tudi pravno urejen del obširnega šolskega področja ter odraža težnje, ki jih zasleduje reforma šolstva. Preko posebnih šol se bo lahko najbolj konkretizirala skrb, da se pri otrocih najbolj razvijejo njihova nagnjenja in sposobnosti ter odpravijo ali ublažijo motnje oziroma posledice motenj v razvoju posameznih otrok. Te šole pa bodo usmerjale, pripravljale in usposabljele otroke za tiste poklice, ki najbolj ustrezajo njihovim nagnjenjem in sposobnostim ter jim omogočile, da se bodo lahko aktivno udeleževali gospodarskega in družbenega življenja.

Po mnenju odbora je nadaljnja značilnost tega zakona tudi v tem, da podčrtuje obveznosti staršev, ki so dolžni vpisati v posebno osnovno šolo otroka ki se v redni šoli zaradi svojih motenj ali hib ne bi mogel šolati in ga tako glede skrbi za njegovo izobrazbo izenačuje z drugimi otroki. Posebno šolstvo se po mnenju odbora v mnogočem razlikuje od rednega šolanja in terja sodelovanje zdravstvenih, socialnih in drugih družbenih organov, po drugi strani pa kar največjo prizadevnost občinskih ljudskih odborov.

Predlog zakona o posebnem šolstvu je po mnenju odbora vsestransko utemeljen in terja, da se njegove določbe v praksi čimprej uveljavijo.

V podrobni obravnavi predloga zakona so člani odbora opozarjali na to, da bo organizacija posebnih šol terjala čimprejšnje strokovno grupiranje otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ki bo lahko dalo še jasnejšo sliko, kje in kakšne vrste posebnih šol potrebujemo. Posebno šolstvo sicer terja po mnenju odbora večja družbena sredstva, ki pa so vsekakor upravičena glede svoje perspektivne rentabilnosti. Reševanje tega vprašanja bo zahtevalo kar največ sodelovanja med občinami, njihovo participacijo pri stroških za delovanje posebne šole itd. Vsa ta vprašanja bo po mnenju odbora brez dvoma ustrezno rešil tudi predvideni novi način financiranja šolstva.

Odbor za prosveto in kulturo se strinja s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga k 7. in 21. členu zakonodajni odbor ter predlaga Republiškem zboru, da sprejme zakon o posebnem šolstvu.

Odbor je za poročevalca določil Marijo Aljančič.

Št. 02-304/3-60.

Ljubljana, dne 14. oktobra 1960.

Poročevalec:

Marija Aljančič l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in politiko

POROČILO

k predlogu zakona o posebnem šolstvu

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 17. oktobra 1960 obravnaval predlog zakona o posebnem šolstvu po besedilu, ki ga je predložil Izvršni svet.

V načelni razpravi so člani odbora soglasno ugotovili potrebo, da se delo na tej obsežni veji šolstva sistematično pravno uredi. Soglašali so z načeli in z načinom odbiranja otrok za vse vrste posebnih šol, kot jih predlog zakona predpisuje. V daljši razpravi so dobili pojasnila o komisijah in njihovem delu, ki jih predvideva zakon. Odbor je bil mnenja, da bo potrebno, če hočemo, da bo zakon o posebnem šolstvu zaživel, predvsem poskrbeti za strokovno usposobljen učni kader na teh šolah oziroma zavodih. Zaradi vsestranske skrbi in uspešnejšega dela pa bo potrebno tudi tesnejše sodelovanje učnega kadra oziroma vzgojnega osebja z zdravstvenimi in socialnimi delavci. Le tako bo dosežen namen raznih vrst posebnih šol, da namreč otroke z motnjami ali hibami v telesnem ali duševnem razvoju usposobimo za delo in življenje. Ta usposobljenost je pomembna tako za družbo, ki ji tako izšolanih otrok ne bo treba kasneje vzdrževati, saj se bodo lahko sami preživljali, še bolj pomembna pa bo za te ljudi same, za njihovo zavest, da so vkljub hibam ali motnjam koristni člani družbe, da živijo od svojega dela in da niso družbi v breme.

V podrobni razpravi odbor ni sprejel nobenih sprememb in dopolnitev, soglašajo pa z naknadno sporočenimi predlogi za amandmaje k 7. in 21. členu, ki jih je predlagal zakonodajni odbor.

Odbor za zdravstveno in socialno politiko predlaga Republiškem zboru, da predlog zakona o posebnem šolstvu sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Šebjaniča.
Št. 02-304/2-60.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1960.

Poročevalec:

Franco Šebjanič l. r.

Predsednik:

Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o posebnem šolstvu

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 15. oktora 1960 obravnaval predlog zakona o posebnem šolstvu.

Odbor je obravnaval kazenske določbe in daje k njim svojo pritrditev.

Odbor za organizacijo oblasti in upravo predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona o posebnem šolstvu.

Odbor je za poročevalca določil Martina Koširja.

Št. 02-304/1-60.

Ljubljana, dne 15. oktobra 1960.

Poročevalec:

Martin Košir l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o posebnem šolstvu

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 19. oktobra 1960 obravnaval predlog zakona o posebnem šolstvu in ga v načelu sprejel.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel naslednje spremembe oziroma dopolnitve:

7. člen: v točki 1. naj se črtajo besede »predšolske otroke;« in namesto njih vnesejo besede »predšolsko vzgojo;«.

21. člen: v drugi vrsti drugega odstavka naj se črtajo besede »in drugimi zainteresiranimi upravnimi organi;« pred besedami »Svetom za socialno varstvo LRS« naj se vnese beseda »in«.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedenimi spremembami in dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 02-304/4-60.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1960.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

o višji šoli za socialne delavce v Ljubljani

I. Splošne določbe

1. člen

Šola za socialne delavce v Ljubljani se preimenuje v Višjo šolo za socialne delavce v Ljubljani (v nadaljnjem besedilu: šola).

2. člen

Naloga šole je, da izobražuje in izpopolnjuje slušatelje za delo v socialnih službah, za katero je potrebna višja strokovna izobrazba.

3. člen

Šola je samostojen zavod, ki se vodi po načelih družbenega upravljanja.

4. člen

Šola je pravna oseba.

5. člen

Zakonitost dela šole nadzoruje Svet za socialno varstvo LRS.

6. člen

Notranjo ureditev in delo ter pravila študija in izpitni režim na šoli urejajo pravila šole. Pravila sprejme šolski odbor, potrdi pa jih Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

7. člen

Šola ima lahko oddelke za posamezna področja socialnih služb. Oddelki se ustanovijo s pravili šole.

8. člen

Predmetnike za šolo in njene oddelke določijo pravila šole.

Učne načrte za posamezne predmete določi učiteljski zbor v soglasju s šolskim odborom.

9. člen

Sredstva za delo šole se zagotovijo z dotacijo v proračunu LR Slovenije, lahko pa tudi z dotacijami ljudskih odborov, zavodov, gospodarskih in družbenih organizacij ter iz posebnih, v ta namen ustanovljenih skladov.

Šola razporeja sredstva s finančnim načrtom.

II. Vodstvo šole

10. člen

Šolo vodijo šolski odbor, učiteljski zbor in direktor.

Določene zadeve v posameznem oddelku opravljata učiteljski zbor oddelka in predstojnik oddelka.

11. člen

Šolski odbor ima najmanj 11 članov.

12. člen

Šolski odbor sestavljajo:

— določeno število članov, ki jih imenuje Izvršni svet Ljudske skupščine LRS izmed javnih delavcev;

— določeno število članov, ki jih imenuje okrajni ljudski odbor Ljubljana;

— določeno število članov, ki jih volijo izmed svojih članov prizadete gospodarske in družbené organizacije, strokovna združenja in zavodi;

— določeno število članov, ki jih voli učiteljski zbor izmed sebe;

— določeno število članov, ki jih voli skupnost slušateljev šole izmed sebe.

Direktor šole je po svojem položaju član šolskega odbora.

S pravili šole se določi, koliko članov ima šolski odbor, koliko članov imenujejo oziroma volijo posamezni organi, zavodi in organizacije ter katere organizacije in zavodi volijo člane šolskega odbora.

13. člen

Šolski odbor opravlja tele zadeve:

— skrbi za celotno življenje in delo šole, obravnava delovne uspehe in stanje na šoli ter izdaja potrebne ukrepe za izboljšanje dela pri izobraževanju rednih in izrednih slušateljev;

— skrbi za izboljšanje materialnih in drugih pogojev za delo in življenje šole, zlasti za učne prostore, prostore za družbeno življenje, za opremo, za higienske pogoje in podobno;

— skrbi za sodelovanje šole s sorodnimi višjimi šolami, visokimi šolami in fakultetami kakor tudi z gospodarskimi, sindikalnimi in drugimi družbenimi organizacijami;

— skrbi za to, da se šoli omogoči strokovno izpopolnjevanje diplomantov šole in da se pospešuje poglobljeni študij;

— skrbi za zdravstveno in socialno varstvo slušateljev;

— potrjuje ustanovitev organizacije slušateljev po zaslišanju učiteljskega zbora;

— sprejme pravila šole ter jih da v potrditev Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS;

— sprejme finančni načrt in zaključni račun šole;

— daje soglasje k učnim načrtom;

— razpisuje prosta učna mesta;

— voli predavatelje višje šole in profesorje višje šole;

— določa sistemizacijo delovnih mest in jo predlaga pristojnemu organu v potrditev;

— obravnava in rešuje pritožbe učnega osebja in slušateljev;

— obravnava opozorila in predloge državljanov in organizacij o vprašanjih, ki so splošnega pomena za delo šole;

— izvršuje splošno nadzorstvo nad uporabo splošnega ljudskega premoženja, ki ga ima šola v upravi;

— opravlja druge zadeve, ki so mu dane s tem zakonom in drugimi predpisi ter pravili šole.

14. člen

Učiteljski zbor šole sestavljajo direktor in vsi učitelji šole.

15. člen

Učiteljski zbor opravlja tele zadeve:

- skrbi za uspešno uresničevanje smotrov vzgoje in izobraževanja v šoli, posebnó pa za poučevanje in sprejema ustrezne sklepe;
- predlaga ukrepe ter izdaja sam ukrepe za izboljšanje dela pri vzgoji in izobraževanju slušateljev in za izboljšanje dela posameznih učiteljev, oddelkov in šole v celoti;
- določa v soglasju s šolskim odborom učne načrte in skrbi za njihovo izvajanje;
- vsklajuje delo posameznih oddelkov;
- razporeja predavatelje za posamezne predmete;
- obravnava posamezna vprašanja z delovnega področja šolskega odbora in predlaga ustrezne sklepe in ukrepe;
- organizira izmenjavo izkušenj z drugimi šolami;
- skrbi za povezavo šole z zainteresiranimi zavodi in organizacijami;
- daje šolskemu odboru mnenje o ustanovitvi organizacij slušateljev;
- odloča o disciplinskih ukrepih, za katere je pristojen;
- opravlja druge zadeve, ki so mu dané s tem zakonom in drugimi predpisi ter pravili šole.

16. člen

Direktorja šole imenuje Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

17. člen

Direktor neposredno vodi šolo in organizira njeno delo v skladu s predpisi in sklepi šolskega odbora in učiteljskega zbora ter s pravili šole.

Direktor je odredbodajalec za izvrševanje finančnega načrta šole.

Direktor skrbi za izvrševanje zakonov in drugih predpisov.

Direktor je neposredni disciplinski starešina za učno osebje, uslužbence in delavce šole.

Direktor zadrži izvršitev sklepa šolskega odbora, učiteljskega zbora ali učiteljskega zbora oddelka, izdanega izven upravnega postopka, če misli, da sklep ni v skladu z zakonom ali drugimi predpisi.

Direktor pošlje zadržani sklep šolskega odbora ali učiteljskega zbora brez odlašanja Svetu za socialno varstvo LRS, da o zadržanem sklepu odloči. Direktor pošlje zadržani sklep učiteljskega zbora oddelka brez odlašanja učiteljskemu zboru šole, da o njem odloči.

18. člen

Učiteljski zbor oddelka sestavljajo vsi učitelji oddelka in predstojnik oddelka.

19. člen

Učiteljski zbor oddelka obravnava in rešuje vprašanja, ki se nanašajo na pouk v oddelku, in druga vprašanja, ki imajo pomen za oddelek. Seje učiteljskega zbora oddelka vodi predstojnik oddelka.

20. člen

Predstojnika oddelka imenuje šolski odbor na predlog učiteljskega zbora. Predstojnik oddelka strokovno vodi oddelek in povezuje učno delo v oddelku.

III. Pouk in izpiti

21. člen

Pouk na šoli traja 2 leti (štiri semestre).

Šola organizira ustrezno prakso v socialnih službah kot sestavni del učnega načrta šole.

Diplomantom šole se prizna višja strokovna izobrazba.

22. člen

Pouk na posameznih oddelkih šole se izvaja po predmetnikih in učnih načrtih.

Pouk je teoretičen in praktičen.

23. člen

Šolski odbor lahko na predlog učiteljskega zbora vpelje tudi pouk določenih neobveznih predmetov, ki so pomembni za posamezna področja socialnih služb.

24. člen

Med šolanjem delajo slušatelji izpite.

Način opravljanja izpitov in izpitne roke določijo pravila šole.

Potem ko opravi slušatelj vse v zvezi s študijem predpisane obveznosti in vse predpisane izpite, se mu izda diploma o končani šoli.

25. člen

Učni uspehi slušateljev se ocenjujejo v skladu s posebnimi predpisi o ocenjevanju.

IV. Učitelji

26. člen

Učno osebje šole se voli po posebnih predpisih.

Izvolitev predavateljev višje šole in profesorjev višje šole potrdi Svet za socialno varstvo LRS, ko dobi mnenje Sveta za znanost LRS.

V. Slušatelji

27. člen

Slušatelji so redni in izredni.

28. člen

Slušatelji se vpisujejo v prvi semester na podlagi razpisa. Razpis se objavi vsako leto v skladu s posebnimi predpisi.

29. člen

V šolo se lahko vpišejo:

- tisti, ki so končali ustrezno šolo druge stopnje, ki je trajala najmanj tri leta in je zahtevala za sprejem končano osnovno šolo;
- tisti, ki so končali šolo za odrasle, ki daje enako izobrazbo kot šola iz prejšnje alineje;
- tisti, ki niso dokončali šol iz prve in druge alineje tega člena, če so bili vsaj štiri leta na uspešnem praktičnem delu v socialnih službah in če opravijo sprejemni izpit;
- tisti, ki so končali drugo, najmanj štiriletno šolo druge stopnje

30. člen

Kandidati iz tretje alineje 29. člena tega zakona morajo opraviti sprejemni izpit iz predmetov, ki se določijo v pravilih šole.

Šola organizira po potrebi seminar za pripravo na sprejemni izpit.

Podrobnejše določbe o sprejemnem izpitu se predpišejo s pravili šole.

31. člen

Redni slušatelji imajo pravico in dolžnost obiskovati predavanja in se udeleževati drugih oblik pouka ter opravljati izpite, kot je to predpisano v predmetnikih in pravilih šole.

32. člen

Redni slušatelji morajo spoštovati šolske predpise in določbe šolskih organov ter varovati svoj ugled in ugled šole.

33. člen

Redni slušatelji imajo pravico do zdravstvenega in socialnega varstva v skladu s posebnimi predpisi.

34. člen

Kot izredni slušatelji se lahko vpišejo v šolo tisti, ki izpolnjujejo pogoje 29. člena tega zakona, pa zaradi svojega delovnega razmerja ali iz drugih opravičenih razlogov ne morejo redno obiskovati pouka.

Za izredne slušatelje organizira šola pouk s periodičnimi tečaji in seminarji, lahko pa tudi v drugih oblikah.

Izredni slušatelji imajo praviloma enake pravice in dolžnosti kot redni slušatelji.

Natančnejše določbe o načinu in organizaciji pouka za izredne slušatelje določajo pravila šole.

35. člen

Slušatelji lahko ustanovijo strokovna, kulturna, športna in druga društva. Pravila teh društev morajo biti v skladu s tem zakonom, s pravili šole in drugimi predpisi.

36. člen

Status slušatelja šole preneha:

- z diplomiranjem;
- z izstopom;
- z obsodbo na strogi zapor ali z nepogojno obsodbo na zapor daljši od 6 mesecev;
- z izključitvijo.

VI. Končne določbe

37. člen

Dokler ne bo izvoljen šolski odbor v skladu s pravili šole, opravlja naloge šolskega odbora šole po določbah tega zakona sedanji šolski svet šole za socialne delavce.

38. člen

Ko začne veljati ta zakon, preneha veljati zakon o ustanovitvi šole za socialne delavce (Uradni list LRS, št. 24-122/55 in št. 25-120/57).

39. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

I

Zakon o ustanovitvi Šole za socialne delavce in Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi šole za socialne delavce iz leta 1955 in 1957 sta zastarela. Ko sta bila sprejeta še ni bilo poznano, v kakšni smeri se bo razvijalo višje strokovno šolstvo.

Šola ni imela naziva višje šole, čeravno je bila diplomantom te šole, če so se zaposli v socialnih službah, priznana izobrazba II. stopnje. Nova zakonska ureditev glede Višje šole za socialne delavce pa je še prav posebno potrebna zaradi vskladitve njene organizacije in dela z načeli resolucije o izobraževanju strokovnih kadrov Zvezne ljudske skupščine (Uradni list FLRJ, št. 25/60). Predlog zakona upošteva vsa osnovna načela, ki jih ta resolucija postavlja glede izobraževanja strokovnih kadrov.

II

Glavne razlike nasproti dosedanjemu predpisu so naslednje:

Šola se preimenuje v Višjo šolo za socialne delavce, diplomantom se priznava višja strokovna izobrazba.

Na novo se predvideva možnost ustanavljanja oddelkov na višji šoli za socialne delavce. Začasno se predvidevata dva oddelka, in sicer Oddelek za socialne delavce v upravnih službah in Oddelek za socialne delavce v gospodarskih organizacijah; po potrebi pa se bodo ustanovili tudi še drugi oddelki.

Doslej je predpis dopuščal možnost izobraževanja le polivalentnega tipa socialnega delavca.

Vse interno poslovanje višje šole za socialne delavce se bo v bodoče uredilo, tako predvideva novi predloženi zakon, s pravilnikom šole, ki ga potrjuje Izvršni svet LS LRS.

Poseben poudarek je v novem zakonu posvečen praksi, ki je sestavni del učnega načrta. Že dosedanje izkušnje silijo, da mora biti praksa obvezni in sestavni del učnega načrta; obvezno prakso šola neposredno sama organizira in vodi. Značaj in vsebina dela socialnega delavca je taka, da se mora slušatelj šole že med šolanjem neposredno seznaniti s problemi socialnih služb na terenu in povezovati teorijo s prakso.

Določba 23. člena omogoča šoli uvedbo določenih neobveznih predmetov, ki so pomembni za posamezna področja socialnih služb.

Glede na polivalentni značaj učnega načrta je prav, da se za delo na posameznih področjih uvedejo neobvezni predmeti, ki slušatelje usposabljujejo za uspešnejše delo na raznih področjih, kot na primer v zdravstvu, pravosodju, notranjih zadevah itd.

Dosedanji pogoji za vpis v šolo za socialne delavce so bili sorazmerno težji od pogojev za vpis v druge višje šole. Členi 28., 29. in 30. novega zakona pa pogoje za vpis izenačujejo s pogoji, ki veljajo za vpis v druge višje strokovne šole.

Z novim zakonom bo dosežen namen, da bodo socialni delavci na čim višji strokovni ravni in da se jim zagotovi tisto mesto, ki jim glede na njihov pomen in vsebino dela v družbi pripada.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani

Odbor za prosveto in kulturo je 14. oktobra 1960 obravnaval predlog zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani in ga v načelu, v podrobnostih in v celoti sprejel.

Leta 1955 je bila Šola za socialne delavce ustanovljena zato, da izobražuje za socialno službo kot družbeno službo ustrezen strokovni kader. Potreba po tej šoli ob njeni ustanovitvi morda še ni bila dovolj očitna zlasti gospodarskim organizacijam, postajala pa je očitnejša čimbolj se je poglobljajal sistem delavskega samoupravljanja.

V gospodarskih organizacijah in drugod prihaja do določenih socialnih problemov, ki jih je treba rešiti, vendar ne v socialno-karitativnem smislu. Ti problemi se kažejo pri urejanju številnih odnosov bodisi v samem proizvodjalnem procesu, izven tega procesa, kakor tudi na drugih področjih, kjer mora priti neposredno in posredno do izraza skrb za človeka. Zato dobiva v naši družbeni stvarnosti kadrovsko-socialna služba vedno večji pomen in se nepre-

stano širi in pogloblja tudi delovno področje socialnega delavca, ob tem pa raste tudi namen in pomen šole za izobraževanje in izpopolnjevanje socialnih delavcev za delo v socialnih službah na raznih področjih.

Odbor za prosveto in kulturo zato meni, da predlog zakona nikakor ne spreminja samo ranga šole, ampak daje poudarek družbeni funkciji šole kot tudi njenih slušateljev. Po mnenju odbora mora glede vloge in pomena socialnih delavcev to upoštevati tudi politika štipendiranja občinskih in okrajnih ljudskih odborov ter gospodarskih organizacij.

Odbor za prosveto in kulturo ugotavlja, da se z novim zakonom vsklajuje z resolucijo Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov organizacija in delo šole za socialne delavce in je prilagojena tudi do zdaj ustanovljenim višjim šolam ter da odraža diferenciacijo študija.

Pri podrobnejši obravnavi predloga zakona, se je pokazalo, da terjajo nekatera vprašanja v zvezi z delom in organizacijo višjih šol, pristojnosti družbenih organov, v zvezi z razmerji do nadzornih organov ter druga vprašanja enotno ureditev za vse višje šole. Po mnenju odbora bo ta vprašanja lahko uspešno rešil bodoči zakon o višjem oziroma visokošolskem šolstvu.

Odbor za prosveto in kulturo predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Lojzeta Piškurja.

Št. 02-305/2-60.

Ljubljana, dne 14. oktobra 1960.

Poročevalec:

Lojze Piškur l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in
socialno politiko

POROČILO

k predlogu zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 17. oktobra 1960 obravnaval predlog zakona o Višji šoli za socialne delavce in ga brez sprememb soglasno sprejel.

V načelni razpravi je odbor obširneje razpravljal o problematiki šole v zvezi z dosedanjim in nadaljnjim razvojem socialnih služb ter položajem socialnih delavcev.

Člani odbora so opozorili, da nekateri občinski ljudski odbori niso še doumeli pomembne družbeno-politične vloge socialnih delavcev v socialistični družbi in zato študija na šoli za socialne delavce pogosto ne vrednotijo pravilno in tudi ne kadrov, ki jih štipendirajo. Obstaja nepravilno mišljenje, da dejavnost socialnega delavca znanstveno ni zahtevna in da zato lahko pošiljajo

v to šolo tudi slabše kadre, ki za dejavnost socialnega delavca nimajo pravega ragnjenja, razumevanja in sposobnosti. Zaradi nezadostnega razumevanja, da je dejavnost socialnih delavcev izredno važen sestavni del družbene dejavnosti, ki nesporno pozitivno vpliva poleg drugih tudi na gospodarski razvoj komune, mnogokrat zanemarjajo potrebo po kvalificiranih socialnih delavcih. Dejansko pa je položaj tak, da tudi v taki sodobni socialistični družbi, kakršna je naša, potrebe po strokovnem kvalificiranem kadru na tem področju nenehno naraščajo in je danes že čutiti potrebo tudi po specializiranem, podiplomskem študiju socialnih delavcev. Socialni delavec je najožje povezan z delovnimi ljudmi, od katerih zavesti in notranjega razpoloženja je odvisen napredek celotne družbe, delo socialnih delavcev pa je zelo zahtevno in terja zelo mnogo ustreznega znanja. Odbor je razpravljal tudi o podiplomskem študiju in specializaciji zdravstvenih in prosvetnih kadrov za socialne službe na teh področjih.

Odbor je ugotovil, da je važna večja samostojnost šole in njenih organov: učiteljskega zbora in šolskega odbora, ki jo daje zakon v skladu z načeli resolucije Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov. S tem ima šola večje možnosti za nadaljnji razvoj, za izvajanje svojega programa in glede različnih oblik šolanja in usposabljanja socialnih delavcev. Šola je že v preteklem in bo v tekočem šolskem letu še lažje in uspešneje reševala številne probleme, ki nastajajo ob širšem pojmovanju izobraževanja strokovnih kadrov. Tu gre za specializiran študij v več smereh, za boljšo organizacijo praktičnega dela slušateljev med študijem in za smotrnejšo izdelavo diplomskih nalog. Izrednim slušateljem je potrebna pri študiju posebna pomoč, ki jo šola deloma že daje s posebej pripravljenimi seminarji. Število in izbor različnih občasnih seminarjev za usposabljanje kadrov, ki se iz raznih razlogov ne morejo vpisati v šolo, se mora še povečati in razširiti. Reforma študija na višjih in visokih šolah pa odpira še mnoge probleme podiplomskega študija oziroma vključevanja šole v sistem večstopenjskega študija na ustreznih fakultetah.

Odbor je načelno razpravo sklenil z ugotovitvijo, da je predlog zakona o Višji šoli za socialne delavce rezultat pravilne analize in večletnih praktičnih izkušenj na tem področju, da je v zadostni meri pespektiven in zato ustvarja pogoje za uspešen nadaljnji razvoj socialnih služb v naši republiki in za strokovni dvig kadrov, ki v teh službah delajo.

Odbor je bil obveščen tudi o stališču odbora za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora glede štipendiranja slušateljev Višje šole za socialne delavce, ki so v delovnem razmerju in se je z njim strinjal.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona o Višji šoli za socialne delavce sprejme v besedilu, kot je predloženo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Toma Brejca.

Št. 02-305/3-60.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1960.

Poročevalec:

Predsednik:

Tomo Brejc l. r.

Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 15. oktobra 1960 obravnaval predlog zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani.

Odbor meni, da je šola za socialne delavce že do zdaj docela opravičila svoj obstoj, z novim zakonom pa se vsklajuje organizacija in delo te šole z načeli, ki so že prišla do izraza pri drugih višjih šolah.

V razvijajočem komunalnem sistemu dobiva vedno večji pomen in se tudi pogloblja vsebina dela socialnih delavcev. Po mnenju odbora je zlasti potrebno, da se socialni delavci, ki delujejo v okviru upravnih organov, občin oziroma okrajev, kakor tudi v drugih organizacijah, čimprej in čimbolj strokovno usposobijo.

Odbor je obširno obravnaval vsa vprašanja, ki so povezana s štipendiranjem tega kadra in pri tem ugotovil, da je za slušatelje upravnih šol to vprašanje zadovoljivo urejeno. Zakon o upravnih šolah (Uradni list FLRJ, št. 29/56) namreč v svojem 16. členu določa, da imajo uslužbenci, ki jih v upravno šolo pošljejo na redno šolanje organi, zavodi ali organizacije, pri katerih so v delovnem razmerju, pravico do plačanega dopusta dokler so v šoli in vse druge pravice iz uslužbenskega razmerja. Odbor je mnenja, da bi ista načela morala veljati tudi za slušatelje Višje šole za socialne delavce in predlaga Izvršnemu svetu, da skuša to vprašanje reševati v nakazani smeri.

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je predlog zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani v celoti sprejel in predlaga Republiškem zboru, da ga v predloženem besedilu sprejme.

Odbor je za poročevalca določil Staneta Brečka.

Št. 02-305/1-60.

Ljubljana, dne 15. oktobra 1960.

Poročevalec:

Stane Brečko l. r.

Predsednik:

Milan Pih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na svoji seji dne 19. oktobra 1960 obravnaval predlog zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani in ga sprejel brez sprememb.

Potreba po izdaji tega predpisa je že dalj časa obstajala, ker dosedanji predpisi niso več ustrezali razvoju višjega strokovnega šolstva. Zato je izdaja tega zakona utemeljena.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 02-305/4-60.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1960.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

o rejništvu

Splošne določbe

1. člen

Zaradi družbenega interesa na pravilnem telesnem in duševnem razvoju otrok so otroci v rejništvu pod posebnim družbenim varstvom in nadzorstvom.

2. člen

Za rejništvo po tem zakonu se šteje družinska oskrba in vzgoja otrok pri osebah, ki niso otrokovi starši.

Kjer se v tem zakonu govori o starših, se s tem razumejo tudi posvojitelji.

3. člen

S tem zakonom se ureja družbeno varstvo in nadzorstvo otrok, ki jih odda v rejništvo skrbstveni organ.

Pod družbenim nadzorstvom so tudi otroci, ki jih starši sami dajejo v rejništvo.

4. člen

Z oddajo v rejništvo ne prenehajo pravice in dolžnosti staršev in skrbnikov, ki jih imajo ti po posebnih predpisih.

5. člen

Nadzorstvo nad rejništvom opravljajo pristojni skrbstveni organi v sodelovanju z ustreznimi zavodi in družbenimi organizacijami, ki delajo na področju varstva in vzgoje otrok.

Rejništvo po odredbi skrbstvenega organa

6. člen

Skrbstveni organ odda v rejništvo otroka, ki nima lastne družine in otroka, katerega telesni ali duševni razvoj je v družini, v kateri živi, ogrožen.

Otrok se odda v rejništvo s privoljenjem staršev oziroma skrbnika. Če je bil otrok staršem odvzet, privoljenje staršev ni potrebno.

Slabe gmotne razmere otrokovih staršev same po sebi ne morejo biti razlog za oddajo v rejništvo.

Preden odda skrbstveni organ v rejništvo otroka, ki živi pri starših, mora poskusiti, da se odpravijo vzroki, zaradi katerih bi bilo potrebno oddati otroka v rejništvo.

7. člen

Otrok se odda v rejništvo v tako družbeno in kulturno okolje ter v tako družino oziroma taki osebi (v nadaljnjem besedilu rejniška družina), da je kar najbolj zagotovljen pravilen razvoj otroka.

8. člen

Otrok se odda praviloma rejniški družini, ki prebiva na območju pristojnega skrbstvenega organa (17. člen) in v bližini otrokovih staršev.

9. člen

Če je treba oddati v rejništvo več otrok, ki so bratje in sestre, se oddajo praviloma vsi v isto družino.

10. člen

Otroci z motnjami ali hibami v telesnem ali duševnem razvoju, družbeno neprilagojeni otroci in otroci, ki so kakorkoli prizadeti v čustvenem življenju, se lahko dajo v rejništvo le takim družinam, ki po svojih osebnih lastnostih in sposobnostih lahko uspešno vzgajajo take otroke.

11. člen

Otrok se ne sme dati v rejništvo družini:

1. v kateri so enemu od zakoncev odvzete roditeljske pravice ali ki sicer po zakonu ne bi mogel biti skrbnik;

2. v kateri bi bil ogrožen pravilen telesni ali duševni razvoj otroka ali pa bi bilo ovirano otrokovo šolanje oziroma poklicno usposabljanje.

12. člen

Starostna razlika med otrokom in rejnikom praviloma ne sme biti manjša od 18 let.

Otrok se praviloma ne more dati v rejništvo zakoncema oziroma osebi, ki so starejši od 55 let, ali pa imajo v družini več kot troje mladoletnih lastnih ali posvojenih otrok.

13. člen

Posamezni družini se lahko dajo v rejništvo največ trije otroci, razen če gre za brate in sestre.

14. člen

Rejniška družina mora otroka pravilno negovati, mu dajati primerno prehrano in oskrbo ter ga vzgajati za koristnega člana družbene skupnosti.

Rejniška družina mora vsa važnejša vprašanja glede otrokove oskrbe in vzgoje urejati sporazumno z njegovimi starši oziroma sporazumno s skrbnikom in s pristojnim skrbstvenim organom (17. člen).

15. člen

Rejniška družina mora obveščati skrbstveni organ o vseh okoliščinah, ki so važne za otrokov razvoj, zlasti o njegovem zdravju, čustvenem življenju, vzgoji, šolanju in poklicnem usposabljanju.

16. člen

Rejniška družina ima pravico do plačila za otrokovo oskrbovanje (rejnina). Višina in način plačila se določi z rejniško pogodbo (18. člen).

Potrebna finančna sredstva za rejnine se zagotovijo v proračunu občine, v kateri je imel otrok pred oddajo v rejništvo svoje stalno oziroma začasno prebivališče.

Občina ima pravico do celotnega ali delnega povračila rejnine od tistih, ki so dolžni otroka preživljati, oziroma iz otrokovega premoženja.

17. člen

Odločbo o oddaji otroka v rejništvo in o prenehanju rejništva ter druge odločbe po tem zakonu izda skrbstveni organ občine, v kateri ima otrok svoje lastno oziroma začasno prebivališče.

18. člen

Po pravnomočnosti odločbe o oddaji otroka v rejništvo, sklene skrbstveni organ z rejniško družino rejniško pogodbo.

Pogodba se sklene pismeno.

V pogodbi se določijo zlasti dolžnosti in pravice rejniške družine ter višina in način plačevanja rejnine.

19. člen

Po oddaji otroka v rejniško družino mora pristojni skrbstveni organ skrbeti, da se odpravijo vzroki, zaradi katerih je bilo potrebno otroka oddati v rejništvo.

20. člen

Rejništvo preneha:

1. s polnoletnostjo otroka,
2. če prenehajo vzroki, zaradi katerih je bil otrok oddan v rejništvo.

V primeru iz 2. točke prejšnjega odstavka odloči o prenehanju skrbstveni organ.

21. člen

Rejniška pogodba preneha:

1. če je prenehalo rejništvo (20. člen),
2. s potekom časa, za katerega je bila sklenjena, razen če se podaljša,
3. z odpovedjo,
4. z razvezo,
5. s smrtjo enega izmed zakoncev, ki sta sklenila rejniško pogodbo, oziroma s smrtjo rejnika.

22. člen

Rejniška pogodba se lahko odpove z odpovednim rokom treh mesecev, če ni v pogodbi določen daljši odpovedni rok. Odpoved mora biti pismena ali dana ustno na zapisnik.

23. člen

Skrbstveni organ razveže rejniško pogodbo, če v rejniški družini nastopi kateri izmed primerov iz 11. člena tega zakona.

Skrbstveni organ lahko razveže rejniško pogodbo, če rejniška družina v redu ne izpolnjuje svojih dolžnosti do otroka.

24. člen

Če se rejniška pogodba odpove ali razveže, ukrene skrbstveni organ, kar je potrebno za nadaljnje otrokovo varstvo.

25. člen

Če preneha rejniška pogodba zaradi smrti enega od zakoncev, ki sta sklenila rejniško pogodbo, lahko sklene skrbstveni organ novo rejniško pogodbo z drugim zakoncem.

26. člen

Pristojni skrbstveni organ nadzoruje rejništvo otrok, ki jih je oddal rejniškim družinam.

Skrbstveni organ spremlja razvoj otrok v rejništvu in skrbi za to, da se otroci v rejništvu pravilno negujejo, oskrbujejo in vzgajajo in da rejniške družine izpolnjujejo rejniške pogodbe. Skrbstveni organ opozori rejniško družino na ugotovljene pomanjkljivosti in napake ter ji daje strokovne nasvete.

Skrbstveni organ sodeluje z družbenimi organizacijami in zavodi, ki delajo na področju varstva in vzgoje otrok.

Organizacije in zavodi iz prejšnjega odstavka lahko dajejo skrbstvenemu organu predloge za potrebne ukrepe, za katere je skrbstveni organ upravičen.

27. člen

Če skrbstveni organ iz 17. člena tega zakona odda otroka v rejništvo družini, ki je na območju druge občine, obvesti o tem skrbstveni organ te občine

ter mu pošlje svojo odločbo o oddaji v rejništvo in rejniško pogodbo zaradi evidence. Skrbstveni organ občine, v kateri živi otrok, spremlja in obvešča skrbstveni organ iz 26. člena tega zakona o razvoju otroka in vseh važnejših okoliščinah, ki zadevajo rejništvo otroka.

Oddaja otroka v rejništvo po starših

28. člen

Starši, ki oddajo otroka sami v rejništvo, morajo najpozneje v enem mesecu o tem obvestiti pristojni skrbstveni organ.

29. člen

Določbe 26. člena tega zakona se primerno uporabljajo tudi glede otrok, ki jih oddajo starši sami v rejništvo.

30. člen

Starši ne morejo oddati otroka v rejništvo družini iz 11. člena tega zakona.

31. člen

Če je v družini, v katero so dali v rejništvo otroka starši sami, ogrožen pravilen telesni in duševni razvoj otroka, stori skrbstveni organ, kar je za otrokovo korist potrebno.

Prehodne in končne določbe

32. člen

Starši, ki so do uveljavitve tega zakona oddali otroke v rejništvo, in rejniki, ki so otroke sprejeli, morajo to sporočiti pristojnemu skrbstvenemu organu najpozneje v treh mesecih potem, ko začne veljati ta zakon.

Določba prejšnjega odstavka velja tudi v primerih, ko so do uveljavitve tega zakona oddali skrbniki otroke v rejništvo brez privoljenja skrbstvenega organa

33. člen

Obstoječa rejništva otrok po odredbi skrbstvenega organa je treba vskladiti z določbami tega zakona najpozneje v šestih mesecih, ko začne veljati ta zakon.

34. člen

Starši, skrbnik oziroma rejnik, ki v nasprotju z določbami 28. in 32. člena tega zakona ne priglasijo v predpisanem roku, da so oddali oziroma sprejeli otroka v rejništvo, se kaznujejo za prekršek z denarno kaznijo do 20 000 dinarjev.

35. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS izda po potrebi natančnejše predpise za izvrševanje tega zakona, lahko pa pooblasti Svet za socialno varstvo LRS, da posamezna vprašanja uredi s svojimi predpisi.

36. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V LR Sloveniji je pod družbenim varstvom skupaj 14 600 otrok in mladine. Od teh živi v rejniških družinah 1465 otrok, ki so jih dali v oskrbovanje organi socialnega varstva — to je 10 % otrok pod družbenim varstvom — medtem ko se v otroških in mladinskih domovih, brez upoštevanja raznih internatov in posebnih socialnih zavodov, oskrbuje 820 (5,6 %) otrok pod družbenim varstvom. Po ocenitvah ljudskih odborov pa živi v vsej republici najmanj 4000 otrok v tujih družinah — ker pristojni skrbstveni organi nimajo evidence in nadzorstva nad vsemi otroci v rejništvu.

Po ustavi in obstoječih predpisih družinske zakonodaje je skupnost dolžna skrbeti za otroke in mladino, ki je na kakršenkoli način izgubila starše, oziroma iz težjih zdravstvenih ali vzgojnih razlogov ne morejo živeti v lastni družini. Družbeni interes je, da se taki otroci vsestransko pravilno razvijajo in družbeno koristno vzgajajo.

V LR Sloveniji sta se v praksi v glavnem uveljavili dve obliki varstva otrok pod družbenim varstvom: oddaja v ustrezne socialne zavode ali pa razmeščanje v rejniške družine, kjer ostajajo otroci krajšo ali daljšo dobo.

Za pravičen duševni in telesni razvoj otrok, ki so ostali brez lastne družine, nikakor ne zadostuje, da pristojni organi socialnega varstva poskrbijo samo za njihove materialne pogoje; mnogo važnejši so globoki čustveni odnosi v takem okolju, kjer je možno, da se otroci čimbolj prirodno razvijajo. Ta princip je tudi znanstveno utemeljen in je bil sprejet med sklepe I. Svetovnega kongresa za varstvo otrok v Zagrebu 1954. leta. Na osnovi prakse in znanstvenih izsledkov je oddajanje socialno in zdravstveno ogroženih otrok v oskrbovanje rejniškim družinam primernejše od oskrbovanja otrok v raznih domovih, kjer se mnogo težje ustvarjajo nujno potrebni čustveni odnosi, podobni odnosom v urejeni družini.

Organi socialnega varstva že vsa leta po vojni dajejo otroke pod družbenim varstvom v oskrbovanje rejniškim družinam in tudi skrbijo za materialno vzdrževanje teh otrok. Pri iskanju primernih družin in pri nadzorovanju otrok, ki živijo v rejniških družinah, jim pomagajo tudi ustrezne družbene organizacije. V obvezni družbeni nadzor pa do sedaj niso zajeti vsi otroci, ki živijo v drugih družinah, predvsem zaradi pomanjkanja predpisa, ki bi obvezno urejal to materijo.

V rejniških družinah živijo predvsem otroci mater samohranilk, ki jih dajejo v oskrbovanje rejniškim družinam matere same, kakor tudi mladoletni otroci iz ekonomsko šibkejših družin, ki jih starši dajejo služiti — navadno večjim kmetom za pastirje. Pristojni organi socialnega varstva v glav-

nem ne poznajo teh primerov, družine pa, ki oskrbujejo take otroke, niso izbrane po ustreznih principih, nekateri celo nimajo pogojev za pravilno nego in vzgojo otrok in so njih materialne koristi često osnovni razlog za oskrbovanje tujega otroka. Po podatkih posebne ankete služi v tujih družinah 1828 otrok od 7. do 15. leta starosti. Z zakonom o delovnih razmerjih kmetijskih delavcev zaposlenih pri zasebnih kmetijskih delodajalcih (Uradni list LRS, št. 9/60) se bodo uredila delovna razmerja nad 15 let stare mladine, zaposlene pri kmetijskih delodajalcih. Ker bi s tem ukrepom obstojale možnosti, da bi kmetje še v večjem številu jemali v oskrbovanje mlajše, šolske otroke in jih prekomerno obremenjevali s težjimi kmetijskimi deli, bi bilo tudi iz tega razloga potrebno s posebnimi predpisi čimprej uvesti obvezni družbeni nadzor nad vsemi otroci, ki se oskrbujejo v drugih družinah.

Oskrbovanje otrok v rejniških družinah je torej osnovna oblika družbenega varstva otrok, za katere skrbijo organi socialnega varstva. Pomanjkanje temeljnega predpisa s tega področja predstavlja že dalj časa vrzel v sistemu naše družinske zakonodaje. Ker je reševanje teh vprašanj poleg tega važen sestavni del preventivne dejavnosti pri sanaciji družine in posameznikov iz socialno in zdravstveno ogroženega okolja, je izdaja posebnega zakonskega predpisa o rejništvu utemeljena in nujna.

Predlog zakona o rejništvu predvideva, da bi se po določitih tega zakona obravnavali otroci brez staršev in otroci, za katere starši iz kakršnikoli razlogov ne skrbijo ali je njihov pravilni duševni ali telesni razvoj ogrožen v lastnih družinah.

To so predvsem otroci:

- ki sta jim umrla oba roditelja;
- ki jim je umrl eden od roditeljev, drugi roditelj pa iz socialnih, zdravstvenih ali drugih razlogov ne more začasno ali trajno skrbeti za otroke;
- otroci iz socialno in zdravstveno ogroženih družin, kjer sta oba roditelja sicer živa, je pa v domačem okolju ogrožen pravilni duševni in telesni razvoj otrok.

V predlogu zakona je izraženo načelo, da je treba socialno in zdravstveno ogroženim otrokom poiskati najprimernejše rejniške družine v taki družbeni in kulturni sredini, ki bi najbolj ustrezala njihovemu razvoju. Že zastareli način razmeščanja otrok v strnjene rejniške kolonije v zakonu za to ni upošteván. Analogno že obstoječim predpisom družinske zakonodaje bi z oddajo otrok v oskrbovanje rejniškim družinam ne prenehale pravice in dolžnosti skrbniških organov za otroke pod skrbništvom. V zvezi s tem bi bila za oddajanje otrok v oskrbovanje rejniškim družinam potrebna soglasnost staršev, posvojiteljev oziroma skrbnikov — razen v primerih, predvidenih v zakonu.

V predlogu zakona je tudi predvideno, da je oddajanje otrok v rejništvo ena izmed skrajnih oblik varstva socialno in zdravstveno ogroženih otrok, ker je treba prej poskrbeti, da bi se otrokom omogočil pravilen razvoj v lastni družini. Zato tudi slabo materialno stanje otrokovih staršev samó po sebi ne bi smelo biti razlog, da bi otroke odtujili od staršev, temveč bi morali staršem pomagati, da bi se ekonomsko osamosvojili in lahko sami preživljali svoje otroke.

Pri izbiri rejniških družin je najvažnejša njihova družbeno pozitivna orientacija in etična višina, zato ne bi smeli dajati otrok v oskrbovanje takim družinam, kjer bi bil ogrožen pravilni telesni in duševni razvoj otrok, ovirano

njihovo redno šolanje, poklicno usposabljanje itd. Nujen je zato pogoj, da bi se otroci dajali v oskrbovanje rejniškim družinam predvsem v kraj z organizirano splošno zdravstveno službo in ugodnimi pogoji za šolanje.

Pravilna izbira rejniške družine je osnovno vprašanje v celotni materiji oddajanja otrok v rejništvo, zato so v predlogu upoštevani tudi negativni kriteriji za oceno rejniške družine, zaradi katerih ni dovoljeno dati otroka v oskrbovanje taki družini, ker bi se otrok v taki družini ne mogel pravilno razvijati.

Rejniška družina bi imela po predlogu zakona pravico do plačila za oskrbovanje otrok, višina rejnine pa bi se individualno določala v pisni pogodbi med pristojnim organom in osebo, ki bi pogodbo sklenila. Višina rejnin znaša sedaj v republiškem povprečju 3700 dinarjev mesečno na otroka, medtem ko znašajo povprečni oskrbni stroški v raznih otroških in mladinskih domovih povprečno 12 000 dinarjev mesečno na otroka. Na splošno pa so posamezni zneski rejnin zelo različni in so rejnine občutno nizke predvsem v ekonomsko šibkejših občinah. Z izvršilnimi predpisi bi se pa lahko določili kriteriji za plačevanje rejnin za vzdrževanje otrok v rejniških družinah, da bi se omogočilo enotnejše obravnavanje tega vprašanja v vsej republiki. Čeprav bi moralo znašati realno povprečje rejnin mesečno na otroka vsaj 6000 dinarjev, je rejništvo tudi iz finančnega gledišča cenejše kot oskrba v zavodih, ne glede na vse druge prednosti rejništva pred zavodsko oskrbo.

V predlogu zakona je tudi predvidena posebna skrb za otroke z motnjami v duševnem ali telesnem razvoju in za družbeno neprilagojene otroke, kakor tudi za otroke, ki so kakorkoli prizadeti v čustvenem življenju. Ti otroci naj bi se oddajali v oskrbovanje le takim rejniškim družinam, katerih člani bi bili po svojih osebnih sposobnostih in pripravljenosti sposobni vzgajati take otroke.

V predlogu zakona se obravnava tudi način oddajanja otrok rejniškim družinam. V predlogu za organizacijo te socialne službe je izraženo načelo enotnosti in neposrednosti dela pristojnih organov socialnega varstva; le-ti bi edini obravnavali in reševali vsak primer v celoti. Praviloma bi oddajali otroke rejniškim družinam tisti pristojni organi socialnega varstva — na katerih področju bi imeli otroci svoje stalno oziroma začasno prebivališče. Le v izjemnih primerih bi se otroci lahko dajali v oskrbovanje rejniškim družinam, ki bi živele na področju drugih skrbstvenih organov.

Pri oddajanju otrok rejniškim družinam bi bilo zelo važno tudi sodelovanje raznih ustanov (zdravstveni domovi, triažne postaje, razne posvetovalnice itd.), kakor tudi ustreznih družbenih organizacij, ki naj bi sodelovale predvsem pri pravilni izbiri rejniških družin in pri nadzoru otrok, ki se oskrbujejo v družinah.

Nadzor nad otroci, ki bi se oskrbovali v rejniških družinah, bi ob pomoči družbenih organizacij vršili pristojni skrbstveni organi, ki bi skrbeli za to, da bi se otroci v rejništvu pravilno negovali, oskrbovali in vzgajali. Pri otrocih, ki bi živeli na področju druge občine, bi morali krajevno pristojni skrbstveni organi spremljati njihov razvoj in obveščati matični skrbstveni organ o življenju posameznega otroka in vseh važnejših okoliščinah, ki bi zadevale rejništvo.

Vprašanje skrbstvenega organa je urejeno z drugimi predpisi. Naloge skrbstvenih organov opravljajo pristojni sveti na področju socialnega varstva in upravni organi.

Poleg primerov rejništva, ki bi jih odredil pristojni skrbstveni organ, načrt Zakona o rejništvu predvideva tudi primere rejništva otrok, ki bi jih dajali v rejništvo starši sami. V takih primerih bi morali starši zaradi družbenega nadzorstva nad vsemi otroci v rejništvu — o oddaji otroka v rejništvo, najkasneje v 30 dneh obvestiti pristojni skrbstveni organ. Starši sami ne bi smeli dajati v rejništvo otrok takim družinam, v katerih bi bile enemu od zakoncev odvzete roditeljske pravice ali ki sicer po zakonu ne bi mogel biti skrbnik. Pristojni skrbstveni organi bi morali obvezno nadzirati tudi rejništvo otrok, ki bi jih dali v oskrbovanje rejniškimi družinam starši. Če bi bil v takih rejniških družinah ogrožen pravilen telesni in duševni razvoj otrok, bi morali pristojni skrbstveni organi storiti vse, kar bi bilo potrebno za otrokovo korist.

S temi zakonskimi določili bi bili zajeti v obvezen družbeni nadzor predvsem otroci mater samohranilk in otroci, ki bi jih dajali starši služiti za pastirje. Ker je, kot smo že omenili, samo otrok, ki služijo za pastirje, v LR Sloveniji 1828, bi bilo tako urejeno važno vprašanje družbene skrbi za to mladino.

Zakon o rejništvu bi zajel to materijo le v temeljnih načelih in bi se posamezna vprašanja po potrebi uredila z natančnejšimi predpisi. Za realizacijo zakona bodo potrebni tudi številno in strokovno močnejši ter kvalitetnejši kadri.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in socialno
politiko

POROČILO

k predlogu zakona o rejništvu

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 17. oktobra 1960 razpravljal o predlogu zakona o rejništvu.

V načelni razpravi je odbor soglašal z utemeljitvijo predstavnika Izvršnega sveta, da sedanje stanje in razmere na področju rejništva terjajo zakonsko ureditev in neposredno družbeno skrb in nadzorstvo nad rejniškimi razmerji. Člani odbora so izvajanja predstavnika Izvršnega sveta dopolnili z opisom konkretnega stanja na posameznih področjih, zlasti še razmer, v katerih živijo otroci, ki jih starši sami oddajo drugim družinam v oskrbo. Ti otroci so večinoma zdravstveno zanemarjeni in je pri njih zelo visok odstotek raznih kroničnih obolenj; pa tudi njihov šolski uspeh je izredno slab; obvezno šolanje obiskujejo neredno in le redko dokončajo osemletko.

Odbor je v razpravi zlasti opozarjal na potrebo, da mora komuna kot temeljna politično-teritorialna organizacija posvetiti večjo skrb izvajanju načel družinske zakonodaje, ki izhajajo iz naše družbene in politične ureditve, da je namreč skupnost dolžna skrbeti za otroke in mladino, da se vsestransko pravilno razvija. Glede na to bo morala komuna usmerjati in koordinirati delo skrbstvenih organov na tem področju z zdravstvenimi in prosvetnimi službami.

Nekateri člani odbora so naglašali, da je v samem besedilu predloga zakona premalo poudarjena skrb zdravstvenih ustanov za telesno in duševno zdravje teh otrok in šolskih ter vzgojnih ustanov za njihovo vzgojo in strokovno usposabljanje oziroma poklic; po njihovem mnenju je skrb za te otroke tudi pomembno področje dela družbenih organizacij povsod tam, kjer je rejništvo bolj razširjeno. Čeprav odbor k besedilu predloga zakona ni sprejel predlogov za spremembe in dopolnitve, je z navedenimi stališči v celoti soglašal in je bil mnenja, da bodo morali podrobni predpisi za izvrševanje tega zakona obsegati navedene pripombe.

Odbor je nadalje razpravljal o nazivu predloga zakona in o primernosti izraza »rejništvo«. Mnogi člani odbora so navajali, da ima pojem »reja«, »dati v rejo« poseben, značilen prizvok, ki odraža zastarel pojem oddajanja otrok v druge družine. Izraz »reja« je tudi preozek, ker v tem primeru ne gre samo za dajanje hrane, ampak za več, za skrb za pravilen telesni in duševni razvoj otroka, za njegovo vzgojo in poklic. Razprava o tem vprašanju je bila obširna in je večina članov odbora z izraženim mnenjem soglašala, vendar se odbor ni mogel zediniti za nobenega od predlogov za spremembo naziva predloga zakona.

V podrobni obravnavi od člena do člena niso bile predlagane nobene spremembe in dopolnitve. Naknadno je bil odbor obveščen o spremembi besedila v 1. členu, ki ga je predlagal zakonodajni odbor, in jo sprejel.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko predlaga Republiškemü zboru Ljudske skupščine LRS, da predlog zakona o rejništvu sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Poldko Skrbiš.
Št. 02-306/2-60.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1960.

Poročevalec:

Poldka Skrbiš l. r.

Predsednik:

Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o rejništvu

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 15. oktobra 1960 obravnaval predlog zakona o rejništvu.

Odbor ugotavlja, da predlog zakona pogloblja družbeno varstvo otrok in mladine in ureja tudi pomembno vprašanje družbene skrbi za mladino.

Odbor je zlasti obravnaval določbe o prekrških in se je z njimi strinjal ter daje k njim svojo pritrditev.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona o rejništvu.

Odbor je za poročevalca določil Nerina Gobbo.

Št. 02-306/1-60.

Ljubljana, dne 15. oktobra 1960.

Poročevalec:

Nerino Gobbo l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o rejništvu

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 19. oktobra 1960 obravnaval predlog zakona o rejništvu in ga v načelu sprejel.

Odbor je obširneje razpravljal o naslovu zakona in bil mnenja, da pojem »rejništvo« vsebinsko ne ustreza današnjim družbenim razmeram in zaradi tega ni najbolj posrečeno izbran za označenje pomena družbene skrbi za otroke, ki so v oskrbi in vzgoji v tujih družinah. Zakon predvsem poudarja družbeno zanimanje za otroke in naglašava nova načela o njihovi negi in vzgoji ter nove humane odnose, katerih oznaka »rejništvo, reja, rejnina« ne odraža adekvatno, temveč spominja še vse preveč na staro ureditev.

Ker pa se ni posrečilo najti ustrezne nove besede in bi morali v zakonu ta naš inštitut »oskrbe in vzgoje otrok v tujih družinah« na mnogih mestih opisati, je zakonodajni odbor oznako »rejništvo«, vkljub navedenim pomislekom in pridržkom, pustil.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel naslednjo spremembo:

1. člen: v prvi vrsti naj se besede »... na pravilnem telesnem in duševnem razvoju...« spremene tako, da se glase »... za pravilni telesni in duševni razvoj...«

Odbor je sprejel predlog zakona z navedeno spremembo in predlaga Republiškemu zboru, da sprejme ta predlog.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vero Kolarič.

Št. 02-306/3-60.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1960.

Poročevalec:

Vera Kolarič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ODLOKA**o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah ter o njegovem krajevnem območju**

Na podlagi prvega odstavka 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljuske republike Slovenije v zvezi z 18. členom o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30-376/54) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 24. oktobra 1960 sprejela

ODLOK**o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah ter o njegovem krajevnem območju****I**

Ustanovi se Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah.

II

Krajevno območje Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah obsega območje občine Slovenske Konjice, ki se izloči iz območja Okrajnega sodišča v Celju.

III

Krajevno območje Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah je v območju Okrožnega sodišča v Celju.

IV

Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS izvrši ta odlok, določi, kdaj prične poslovati Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah ter izda natančnejše predpise za izvršitev tega odloka.

V

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Po odloku o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji z dne 27. maja 1959 (Uradni list LRS, št. 17-77/59) obsega območje Okrajnega sodišča v Celju tudi območje občine Slovenske Konjice. Ta občina je zelo oddaljena od sedeža Okrajnega sodišča v Celju. Da se vsaj deloma olajša dajanje pravne pomoči prebivalstvu tega območja, opravlja sedaj Okrajno sodišče v Celju stalne uradne dneve v Slovenskih Konjicah.

Na zborih volivcev je bila ponovno izražena želja, naj se zopet ustanovi okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah in sta ustanovitev tega okrajnega sodišča priporočila tudi Okrajni ljudski odbor Celje in Občinski ljudski odbor Slovenske Konjice. Želja po ustanovitvi novega okrajnega sodišča se utemeljuje tudi z dejstvom, da je v Slovenskih Konjicah obstajalo okrajno sodišče že pred vojno,

pa tudi nekaj časa po vojni. Želji prebivalstva, da se to okrajno sodišče ponovno ustanovi, pa zaradi pomanjkanja prostorov za novo okrajno sodišče in stanovanj za nameščence na tem sodišču doslej ni moglo biti ugodeno.

Sedaj je dokončana nova stavba za Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah in manjka samo še notranja oprema, ki pa bo v kratkem nabavljena.

Novo okrajno sodišče bo poslovalo za območje, ki ima 17 930 prebivalcev in bo po obsegu dela spadalo med manjša okrajna sodišča, kakršnih je v Ljudski republiki Sloveniji sedaj ena tretjina. Poslovati bo začelo predvidoma s 1. januarjem 1961 ter bodo za ustanovitev novega okrajnega sodišča in za njegovo poslovanje pravočasno odobreni potrebni krediti. Do začetka njegovega poslovanja bodo urejena tudi potrebna personalna vprašanja in zagotovljena stanovanja za uslužbence novega okrajnega sodišča. Vsi ti razlogi govore za ustanovitev Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah
ter o njegovem krajevnem območju

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na svoji seji 15. oktobra 1960 obravnaval predlog odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah ter o njegovem krajevnem območju.

Ustanovitev Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah sta priporočila Okrajni ljudski odbor Celje in Občinski ljudski odbor Slovenske Konjice, prav tako pa je bila tudi na zborih volivcev ponovo izražena želja po ustanovitvi tega sodišča.

Za ustanovitev Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah ni tehničnih oziroma kadrovskih zadržkov.

Odbor za organizacijo oblasti in upravo predlaga Repubiškemu zboru, da sprejme odlok v predloženem besedilu.

Za poročevalca je odbor določil Ivana Hercoga.
Št. 02-307/1-60.

Ljubljana, dne 15. oktobra 1960.

Poročevalec:

Ivan Hercog l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah
ter o njegovem krajevnem območju

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 19. oktobra 1960 obravnaval predlog odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah ter o njegovem krajevnem območju in ga soglasno sprejel.

Odbor ni imel z zakonodajnopravnega stališča nobenega pomisleka proti ustanovitvi tega sodišča, zato predlaga Republiškemu zboru, da sprejme ta odlok.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Belšaka.
Št. 02-307/2-60.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1960.

Poročevalec:

Franc Belšak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS

Ljudski poslanec Aleksander Pirher, izvoljen v 101. volilnem okraju na območju okraja Murska Sobota, je 15. julija 1960 umrl. Mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 24. oktobra 1960 obravnaval odreditev nadomestnih volitev v 101. volilnem okraju.

Po zakonu o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu republiških ljudskih poslancev v Ljudski republiki Sloveniji je treba opraviti nadomestne volitve, ki jih odredi Republiški zbor. Zato mandatno-imunitetni odbor predlaga, naj Republiški zbor Ljudske skupščine LRS odredi v 101. volilnem okraju nadomestne volitve in sprejme naslednji

sklep:

Na podlagi 182. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu republiških ljudskih poslancev v Ljudski republiki Sloveniji Repub-

liški zbor Ljudske skupščine LRS, zaradi smrti ljudskega poslanca Aleksandra Pirherja, odreja v 101. volilnem okraju nadomestne volitve.

Nadomestne volitve razpiše Republiška volilna komisija.

Odbor je za poročevalca določil Humberta Gačnika.

Št. 02-309/1-60.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1960.

Poročevalec:

Predsednik:

Humbert Gačnik l. r.

Mihaela Dermastia l. r.

PREDLOG ODLOKA

o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije

Na podlagi drugega odstavka 74. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti v Ljudski republiki Sloveniji ter na podlagi 37. člena zakona o državni upravi (Uradni list FLRJ, št. 13/56) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 24. oktobra sprejela

ODLOK

o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata
Izvršnega sveta za informacije

Potrdi se uredba o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije z dne 13. junija 1960, št. 01-109/5-60, ki je bila objavljena v Uradnem listu LRS, št. 22-124/60.

OBRAZLOŽITEV

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je na 56. seji 13. junija 1960 sprejel uredbu o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije, ki je bila objavljena v Uradnem listu LRS, št. 22-124/60. Ker je z ustanovitvijo tega sekretariata prenehal obstojati Urad za informacije kot organizacijska enota v administraciji Izvršnega sveta, je bila z omenjeno uredbu tudi deloma spremenjena uredba o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Ustanovitev Sekretariata IS za informacije kot posebnega republiškega upravnega organa za naloge na področju informacij z ustreznno organizacijsko in funkcionalno samostojnostjo je bila potrebna, ker prejšnji Urad za informacije kot organizacijska enota v administraciji Izvršnega sveta ni mogel zadovoljivo opravljati številnih nalog na področju informacij, ki se bodo z zakonsko ureditvijo tiska in drugih informacijskih sredstev še močno povečale.

Na podlagi 37. člena zakona o državni upravi in na podlagi 2. odstavka 74. člena ustavnega zakona predlaga Izvršni svet uredbu o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije v naknadno potrditev.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata
Izvršnega sveta za informacije

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 15. oktobra 1960 obravnaval predlog odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije.

Odbor meni, da bo z ustanovitvijo Sekretariata Izvršnega sveta za informacije še bolj omogočeno opravljati številne naloge na področju informacij in je ustanovitev tega sekretariata vsestransko utemeljena. Z ustanovitvijo tega sekretariata je kot organizacijska enota v administraciji Izvršnega sveta prenehal obstajati Urad za informacije, s čimer je bila deloma spremenjena tudi uredba o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Odbor za organizacijo oblasti in upravo predlaga Ljudski skupščini LRS, da potrdi uredbo o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije in sprejme predloženi odlok.

Odbor je za poročevalca določil inž. Pepco Perovšek.

Št. 02-316/1-60.

Ljubljana, dne 15. oktobra 1960.

Poročevalec:

inž. Pepca Perovšek l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata
Izvršnega sveta za informacije

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 19. oktobra 1960 obravnaval predlog odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije in ga sprejel brez sprememb.

Ustanovitev sekretariata Izvršnega sveta za informacije je narekovala potreba glede na povečanje nalog informacijske službe. Uredba o ustanovitvi

sekretariata, kakor tudi odlok o potrditvi uredbe sta v skladu z obstoječimi predpisi, zato predlaga odbor, da Republiški zbor sprejme ta odlok.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vero Kolarič.
Št. 02-316/2-60.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1960.

Poročevalec:

Vera Kolarič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 19. oktobra 1960 obravnaval predlog odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije in ga brez sprememb soglasno sprejel.

V razpravi o predlogu odloka so člani odbora poudarili potrebo po ustanovitvi posebnega republiškega upravnega organa za naloge na področju informacij, zlasti še, ker se bodo le-te s predvideno zakonsko ureditvijo tiska in drugih informacijskih sredstev še močno povečale. V zvezi s tem je odbor razpravljal tudi o listih, ki jih izdajajo podjetja. Raven teh listov še ne zado- voljuje in je zlasti pomanjkljiva njihova služba informacij.

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini LRS, da predlog odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bojana Leskovarja.
Št. 02-316/3-60.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1960.

Poročevalec:

Bojan Leskovar l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za družbeno nadzorstvo

POROČILO
o gozdnih skladih

Odbor za družbeno nadzorstvo je po svojem pododboru za kmetijstvo in gozdarstvo proučeval stanje in poslovanje gozdnih skladov v LR Sloveniji na podlagi poročila Uprave za gozdarstvo LRS o poslovanju gozdnih skladov in drugih sredstev gozdarstva v LRS v letih 1957—1959 in na podlagi obiska nekaterih gozdnih gospodarstev, gozdarskih poslovnih zvez in okrajnih uprav za gozdarstvo.

Cilj proučevanja tega gospodarskega področja je bil predvsem v tem:

— ugotoviti oziroma oceniti, ali je bil učinek v gozdarstvu vloženih finančnih sredstev sorazmeren z višino teh sredstev in njihovim gospodarskim pomenom vprav v obdobju, ko so bila ta sredstva uporabljena;

— ugotoviti činitelje, ki vplivajo na način gospodarjenja v gozdovih in oceniti možnosti za njih usmerjanje;

— ugotoviti, koliko sedanja organizacija v gozdarstvu vpliva na smotrnost uporabe sredstev iz gozdnih skladov in koliko omogoča in pospešuje vključevanje gozdarstva v gospodarstvo komune;

— presoditi, v koliki meri so ostale nespremenjene okoliščine, ki so narekovale formiranje gozdnih skladov v sedanji obliki.

Glede na tako postavljene naloge je šla predložena analiza morda deloma tudi preko tematike gozdnih skladov v ožjem pomenu in obravnavala na posameznih mestih tudi širšo problematiko gozdarstva, vendar vseskozi z aspekta formiranja in uporabe gozdnih skladov.

I

Gozdni skladi so bili ustanovljeni zaradi investicij v gozdarstvo, in sicer za take vrste investiranja, na podlagi katerega se povečuje gozdna površina in donosnost gozdov. Kolikor so te investicije usmerjene tudi v eksploatacijo gozdov, gre tudi v tem primeru za tak način investiranja, da se odpirajo doslej zaprti gozdovi in da se posredno tudi na ta način omogoči varstvo in prepreči pretirano eksploatacijo že sedaj dostopnih gozdov.

Zaradi tega naj bodo investicijam v gozdu in ciljem, ki jih tako investiranje hoče doseči, namenjeni gozdni skladi, ki se formirajo iz gozdne takse. Pri gospodarjenju z gozdom je zlasti treba zavarovati javne interese. To načelo velja in mora veljati tudi v sedanjih razmerah.

Gre za vprašanje, kakšne praktične rezultate je pokazala ureditev in organizacija pri izvajanju in realizaciji tega načela. Glede tega nam je dosedanja praksa že pokazala nekatere težave ozirom sekundarne posledice, ki so se pokazale spričo okoliščine, da instrumenti in organizacija za realizacijo tega načela niso bili v vseh primerih med seboj v skladu.

Gre za to, da ustvarimo take instrumente in tako organizacijo, da bomo mogli vsak posamezen interes dognati in od uporabnika tudi zahtevati breme

določenih finančnih izdatkov. Odbor je mnenja, da mora vsak porabnik nositi tisti del stroškov, ki odpadejo nanj, in da si je treba prizadevati, da se vedno, kjer se to le da, ugotovijo dejanski uporabniki in da se temu primerno porazdele tudi finančna bremena. Šele kjer se to ne da in so koristi splošne, naj nosi stroške neposredno družbena skupnost.

Gre za to, da opredelimo, kaj je v gozdu gospodarjenje, do kam seže in na katerem področju se lahko v celoti uporabijo gospodarska načela, kje pa so prizadeti drugi interesi in kje nastopa javni interes. Gozdove, ki predstavljajo zaokrožena eksploatacijska področja, je treba prepustiti v gospodarjenje in sproti zagotavljati skladnost gospodarskih z javnimi interesi.

Popolnoma drugače je s tistimi zemljiškimi kompleksi, kjer ni mogoče še nikakršno gospodarjenje, kjer je treba gozd šele ustvariti. Tu gre za primer predvsem javnega interesa za pogozditev določenih področij. Tu je treba angažirati javne organe.

Pomembno funkcijo so gozdni skladi odigrali tudi pri prelivanju sredstev iz gozdarstva na taka območja, kjer je potrebno vlagati več sredstev za gojitev gozdov, kot pa jih ta območja morejo ustvariti zaradi tega, ker tam gozdov ni ali pa so degradirani (kras, goličave, velika prodišča in melišča itd.). Javni interes družbene skupnosti kot celote narekuje, da se tudi v bodoče iz aktivnih gozdnih območij prelivajo sredstva v gozdarsko pasivna območja. Tako funkcijo so tudi v bodoče dolžni prevzeti gozdni skladi.

Lahko zaključimo, da interes javnosti, ki je narekoval ustanovitev gozdnih skladov, ni ničesar izgubil od svojega pomena in da se splošni pogoji glede tega niso spremenili. Razvoj gospodarskega sistema na splošno ter komunalnega sistema in delavskega samoupravljanja pa narekuje, da je treba za izvajanje tega načela iti tudi v organizaciji in instrumentih, ki urejajo uporabo gozdnih skladov, korak naprej.

II

Poraba sredstev gozdne takse

A. Pregled formiranja in uporabe skladov za razdobje zadnjih treh let (1957—1959), in sicer za vse sektorje lastništva skupaj, nam pokaže tole:

Sredstva gozdnih skladov so se uporabila: 21,76 % za investicije v gozdarstvu in za hudourniška dela, 33,48 % za redno vzdrževanje gozdov, 2,54 % za kadre v gozdarstvu in za znanstvene raziskave, 10,44 % za javno gozdarsko službo; 4,39 % je šlo za obveznosti iz preteklih let, 0,57 % pa je bilo neuporabljenih sredstev. Skupaj je torej šlo za te namene 73,43 %.

Iz gozdne takse je šlo v proračun 26,14 % sredstev. Glede na značaj gozdne takse in glede na način njenega formiranja pa tudi za ta sredstva ne bi mogli reči, da so bila uporabljena nenamensko. Tudi ni mogoča neposredna primerjava z drugimi gospodarskimi panogami, ki na drugačen način ugotavljajo in delijo dohodek. Pri redni delitvi dohodka, ki velja za druge gospodarske panoge, gre del ugotovljenega dohodka najprej za splošne družbene potrebe in šele čisti dohodek ostane gospodarski organizaciji. V gozdarstvu je delitev drugačna, je pa s splošno družbenega stališča upravičeno, do tudi gozdarstvo prispeva del sredstev za splošno družbene potrebe kot vsaka druga gospodarska panoga.

PREGLED FINANČNEGA POSLOVANJA SKLADOV

I. Formiranje, razpored in poraba sredstev gozdarstva Sumar za vse gozdove LRS 1957—1959

Opis	v milij. din		
	1957	1958	1959
I. Formiranje sredstev			
1. Redni tekoči dohodki	4453,0	4102,4	3759,3
a) SLP 1 — gozdna gospodarstva	2027,5	1886,1	1810,5
b) SLP 2 — ostale gospodar. organizacije	86,5	180,0	144,7
c) zasebni gozdovi	2339,0	2036,0	1804,1
2. Ostali dohodki:	584,0	870,9	1265,7
3. Skupni dohodki	5037,0	4973,3	5025,0
II. Razpored tekočih dohodkov			
1. Okrajni gozdni skladi	1918,5	1043,9	1329,9
2. Okrajni gozdni skladi, oproščeno	—	19,5	10,5
3. Sredstva za redno vzdrževanje gozdov	1614,6	1675,7	1469,7
4. Sredstva za javno gozdarsko službo	—	368,9	189,6
5. Dopolnil. dohodnina od zasebnih gozdov	379,6	389,5	370,8
6. Presežek cene lesa na panju za proračun od gozdov SLP	540,3	604,9	388,8
III. Poraba sredstev gozdarstva			
1. Okrajni gozdni skladi, od tega:	1983,4	1634,8	2259,5
a) razpoložljiva sredstva	1026,7	548,5	888,7
b) omejena sredstva	956,7	1086,3	1370,8
2. Sredstva za redno vzdrževanje gozdov	1055,7	1577,7	1675,6
3. Sredstva za javno gozdarsko službo	534,7	317,8	319,8
a) OLO	—	197,0	200,6
b) ObLO	—	120,8	119,2
4. Odvodi v proračun od gozdov SLP in zasebnih gozdov	946,5	1020,0	759,6
5. 20 % prenos okraj. gozd. sklada v proračun po zveznem družbenem planu	226,5	—	—
6. Saldi, oprostitev in razpoložljiva sredstva	290,2	423,0	10,5

Opomba: V rednih tekočih dohodkih je zajeta vsa cena lesa na panju v gozdovih SLP in prispevek od sečnje zasebnih gozdov.

V. Poraba sredstev okrajnih gozdnih skladov (investicije)
Skupaj za LRS, ločeno po sektorjih lastništva gozdov, 1957—1959

Opis	v milij. din		
	1957	1958	1959
I. SLP 1 — gozdna gospodarstva	327,9	177,7	376,3
a) investicijska gojitev gozdov	1,6	2,3	—
b) gradnja gozdnih stavb	39,7	56,4	87,6
c) gradnja gozdnih komunikacij	232,6	111,1	246,4
č) nabava osnovnih sredstev	47,4	3,2	36,6
d) hudourniška dela	6,6	4,7	1,0
e) znanstvena raziskovanja v gozdarstvu	—	—	1,7
f) dotacije za ustanovitev skladov obratnih sredstev gozdarskih organizacij	—	—	3,0
II. SLP 2 — ostale gospodarske organizacije	39,2	10,6	45,8
a) investicijska gojitev gozdov	7,7	2,1	—
b) gradnja gozdnih stavb	10,3	—	12,6
c) gradnja gozdnih komunikacij	14,9	4,7	21,9
č) hudourniška dela	4,8	3,8	2,0
d) znanstvena raziskovanja v gozdarstvu	—	—	0,7
e) dotacije pasivnim gozdnogospod. območ.	—	—	3,6
f) pogozdovanje krasa	1,5	—	5,0
III. Zasebni gozdovi	245,8	178,2	323,8
a) investicijska gojitev gozdov	—	0,4	2,0
b) gradnja gozdnih stavb	30,1	24,1	67,9
c) gradnja gozdnih komunikacij	192,9	133,5	239,7
č) nabava osnovnih sredstev	1,0	9,2	11,9
d) hudourniška dela	8,2	—	0,3
e) znanstvena raziskovanja	—	—	2,0
f) dotacije za ustanovitev skladov obratnih sredstev gozdarskih organizacij	11,6	11,0	—
g) pogozdovanje krasa	2,0	—	—
IV. Investicije za splošne in upravne potrebe	413,8	182,0	142,8
a) gradnja gozdnih stavb	153,2	28,8	19,3
b) nabava osnovnih sredstev	54,1	10,6	6,2
c) stroški za strokovni dvig kadrov	14,2	15,6	12,0
č) obveznosti iz preteklih let	111,3	45,4	20,8
d) 20 % omejitev investicijskih izplačil	—	23,9	—
e) prispevek proračunu za kritje primanj.	26,4	45,6	—
f) posojilo OLO	—	—	57,3
g) vodna skupnost	—	—	9,2
h) rezerva	51,2	—	7,6
i) ostali izdatki	3,4	12,1	10,4

VI. Poraba sredstev za redno vzdrževanje gozdov
skupno za LRS, ločeno po sektorjih lastništva 1957—1959

Opis	v milij. din		
	1957	1958	1959
I. SLP 1 — gozdna gospodarstva	433,9	548,8	613,3
a) obnova gozdov	—	117,9	80,7
b) melioracija gozdov	—	7,9	12,4
c) nega gozdov	—	177,6	238,5
č) varstvo gozdov	404,1	50,9	46,6
d) urejanje gozdov	—	98,8	100,4
e) vzdrževanje gozdnih komunikacij	—	42,8	3,0
f) odkazovanje	—	9,9	7,3
g) zemljarina	29,8	—	119,2
h) ostalo	—	43,0	5,2
II. SLP 2 — ostale gospodarske organizacije	23,1	36,8	85,5
a) obnova gozdov	—	6,9	11,3
b) melioracije gozdov	—	—	2,1
c) nega gozdov	—	5,2	17,5
č) varstvo gozdov	23,1	1,5	4,0
d) urejanje gozdov	—	4,3	14,1
e) vzdrževanje gozdnih komunikacij	—	7,4	18,6
f) odkazovanje	—	0,9	4,7
g) ostalo	—	10,6	13,2
III. Zasebni gozdovi	494,7	927,4	976,8
a) obnova gozdov	—	119,5	130,1
b) melioracije gozdov	—	5,4	18,4
c) nega gozdov	226,1	90,3	151,0
č) varstvo gozdov	—	11,0	31,7
d) urejanje gozdov	—	107,3	116,0
e) vzdrževanje gozdnih komunikacij	263,6	344,0	256,4
f) odkazovanje	—	219,7	233,4
g) ostalo	5,0	30,2	39,8
IV. Obveznosti iz preteklih let	104,0	64,7	—

REKAPITULACIJA

Opis	1957	1958	1959
Vsi sektorji lastništva gozdov	1055,7	1577,7	1675,6
a) obnova gozdov	244,3	244,3	222,1
b) melioracija gozdov	—	13,3	32,9
c) nega gozdov	653,3	273,1	407,0
č) varstvo gozdov	—	63,4	82,3
d) urejanje gozdov	—	210,4	230,5
e) vzdrževanje gozdnih komunikacij	263,6	394,2	278,0
f) odkazovanje	—	230,5	245,4
g) zemljarina	29,8	—	119,2
h) znanstvena raziskovanja	—	—	7,0
i) rezerva	—	—	4,3
j) ostalo	5,0	83,8	46,9
k) obveznosti iz preteklega leta	104,0	64,7	—

Opomba: V postavko ostalo je zajeto: drevesnice, lovstvo, arondacije — rigolanje — krčenje zemljišč, uniforme logarjev, urejanje pašnikov, geodetske izmere, razna dela na zelenem pasu itd.

Gozdni sklad LR Slovenije

Pregled dohodkov in izdatkov v letih 1957—1959 v milij. din

Zap. št.	Opis	1957	1958	1959
DOHODKI:				
1	Prenos sredstev iz prejšnjih let	82,2	370,3	328,0
2	Deleži na okrajnih gozdnih skladih	538,6	256,2	364,0
3	Anuitete od posojil	53,7	29,6	25,0
4	Vračilo posojila	200,0	—	—
5	Izredni dohodki	0,6	—	—
	Skupaj dohodki	975,1	656,1	717,0
6	Omejitve	161,8	285,8	389,0
	Razpoložljiva sredstva	713,5	370,3	328,0
IZDATKI:				
1	Stroški Uprave za gospodarstvo LRS	24,1	23,8	25,0
2	Pogozdovanje in melioracija krasa			
	— sežansko-postojnski kras	49,9	50,0	50,0
	— goriško-tolminski kras	29,9	29,8	30,0
		79,8	79,8	80,0

Zap. št.	Opis	1957	1958	1959
3	Urejanje hudournikov			
	— na področju Save	27,9	17,5	25,0
	— na področju Savinje	5,0	7,2	3,0
	— na področju Soče	9,0	11,1	12,0
	— na področju Drave	6,0	10,9	10,0
	— na področju Istre	22,0	16,7	18,0
	— za projektiranje	—	1,4	2,0
		69,9	64,8	70,0
4	Naročila znanstveno-raziskovalnih elaboratov in pospeševalnih del	18,0	12,6	16,0
5	Zatiranje škodljivcev in drugi gozdno varstveni ukrepi	0,2	0,8	1,0
6	Sredstva za odpravo škod' po elementarnih neizgodah v gozdovih	—	—	3,0
7	Pospeševalna dela v gozdarsko pasivnih območjih oziroma dotacije okrajnim gozd. skladom	73,0	19,0	20,0
8	Subvencioniranje investicij:			
	— Gozdni oddelek fakultete AGV	5,1	5,7	40,0
	— Gradnja rastlinjaka in nabava opreme za Instit. za gozd. in lesno gosp. Sloven.	8,9	10,4	6,0
	— Gozdarska srednja, nižja in delavska šola v Postojni	—	66,2	—
	— Cesta Bohinj—Petrovo brdo	35,0	—	—
	— Logarnica na Koplščih	3,5	—	—
	— Podjetje za urejanje hudournikov, oprema	2,5	—	—
		70,0	82,3	46,0
9	Prispevek upravi gojitvenih lovišč LRS	—	4,3	48,0
10	Obveznosti iz prejšnjih let	160,3	—	17,0
11	20 % omejitev investicijskih izplačil	—	3,2	—
12	Proračun LRS — kritje primanjkljaja	9,0	37,0	—
13	Bančni stroški in rezerva	0,5	—	2,0
	Skupni izdatki	504,8	327,5	238,0
	Saldi v banki koncem leta	208,5	42,7	—
	Skupno	713,3	370,3	328,0

VII. Poraba sredstev gozdarstva za vzdrževanje javne gozdarske službe OLO in
ObLO v letih 1957—1959

v milij. din

Opis	Skupaj	Celje	Gorica	Koper	Kranj	Ljubljana	Maribor	M. Sobota	Novo mesto
I. 1957	534,7	83,6	45,5	50,4	65,6	119,7	78,5	35,4	56,0
1. Poraba sredstev za javno gozdarstvo službo OLO in ObLO	534,7	83,6	45,5	50,4	65,6	119,7	78,5	35,4	56,0
a) osebni izdatki	305,5	45,3	22,1	27,7	37,3	70,7	49,1	20,5	32,8
b) operativni izdatki	193,5	34,2	17,4	21,6	26,1	37,9	27,4	9,6	19,3
c) funkcionalni izdatki	35,7	4,1	6,0	1,1	2,2	11,1	2,1	5,3	3,9
II. 1958	317,8	40,5	24,4	35,1	39,8	83,1	44,0	12,2	38,7
1. Poraba sredstev za javno gozdarstvo službo OLO	165,6	18,3	14,3	19,0	15,9	53,4	20,7	5,1	18,9
a) osebni izdatki	74,3	8,5	8,6	5,0	8,1	21,2	11,0	3,0	8,9
b) operativni izdatki	57,3	9,6	5,0	5,6	7,8	10,5	9,7	2,1	7,0
c) funkcionalni izdatki	34,0	0,2	0,7	8,4	—	21,7	—	—	3,0
2. Likvidacija saldankontov	15,0	4,4	0,4	1,3	2,4	2,6	3,1	0,1	0,7
a) osebni izdatki	11,2	3,0	0,4	1,0	1,4	2,4	2,4	0,1	0,5
b) operativni izdatki	3,8	1,4	—	0,3	1,0	0,2	0,7	—	0,2
3. Obveznosti iz preteklih let	16,4	1,5	2,8	2,5	3,2	0,7	2,1	1,7	1,9
4. Poraba sredstev za javno gozdarstvo službo ObLO	120,8	16,3	6,9	12,3	18,3	26,4	18,1	5,3	17,2

Opis	Skupaj	Celje	Gorica	Koper	Kranj	Ljubljana	Maribor	M. Sobota	Novo mesto
a) osebni izdatki	72,8	10,2	4,2	5,7	9,7	15,6	13,1	3,4	10,9
b) operativni izdatki	48,0	6,1	2,7	6,6	8,6	10,8	5,0	1,9	6,3
III. 1959									
1. Poraba sredstev za javno gozdarsko službo OLO	176,1	20,2	13,6	16,3	17,4	51,9	32,4	7,4	16,9
a) osebni izdatki	83,5	9,7	6,4	6,7	9,7	23,4	14,6	4,3	8,7
b) operativni izdatki	75,0	10,2	6,7	7,1	7,7	22,7	11,5	3,0	6,1
c) funkcionalni izdatki	17,6	0,3	0,5	2,5	—	5,8	6,3	0,1	2,1
2. Likvidacija saldokontov	8,2	1,0	—	—	—	3,0	1,9	0,2	2,1
a) osebni izdatki	5,9	1,0	—	—	—	2,2	1,2	0,1	1,4
b) operativni izdatki	2,3	—	—	—	—	0,8	0,7	0,1	0,7
3. Obveznosti iz prejšnjih let	0,4	1,0	0,6	0,3	0,7	1,2	2,0	0,1	2,5
4. Ostali izdatki	3,9	—	—	—	—	3,9	—	—	—
5. Rezerva	4,0	—	—	—	—	—	4,0	—	—
6. Poraba sredstev za javno gozdarsko službo ObLO	119,2	16,7	8,6	12,0	6,0	28,0	22,3	5,9	19,7
a) osebni izdatki	71,6	10,0	5,1	7,4	—	16,7	14,9	3,9	13,6
b) operativni izdatki	45,3	6,6	2,6	4,6	6,1	10,8	7,4	2,0	5,2
c) funkcionalni izdatki	2,3	—	1,0	—	—	0,5	—	—	0,8

Iz gornjih tabel je razvidna uporaba iz gozdnih skladov po posameznih postavkah. Vendar bi bilo opozoriti na tole:

Javna gozdarska služba je bila v preteklem razdobju eden od zelo pomembnih činiteljev, ki so bistveno pripomogli k našim uspehom v gozdarstvu. Vendar je skupna vsota sredstev, ki smo jih dali za javno gozdarsko službo sorazmerno zelo visoka v primerjavi z nekaterimi drugimi postavkami. Administrativni način urejanja odnosov v gozdarstvu je v preteklem razdobju zahteval, da smo imeli tako močno javno gozdarsko službo. Nadaljnji napredek pri urejanju odnosov v gozdarstvu, zlasti večja ekonomska zainteresiranost neposrednih gozdnih proizvajalcev, pa bo vplivala na to, da se bo javna gozdarska služba lahko bistveno zmanjšala.

Pri urejanju hudournikov je gozdarstvo prispevalo le del sredstev, ki so bila porabljena v ta namen. Vendar je videti, da je vlaganje v te investicije v celoti še premajhno glede na nujne gospodarske potrebe.

Glede urejanja gozdov ugotavlja Uprava za gozdarstvo LRS, da ta dela, zlasti gojitev gozdov, po svojem obsegu zaostajajo za perspektivnim planom in da je tu vrsta nalog, ki jih je treba takoj izvršiti, da se prepreči večja gospodarska škoda. Za to pa manjka potrebnih finančnih sredstev, ker sredstva, ki so v ta namen dodeljena iz postavke rednega vzdrževanja za to ne zadostujejo. (Med posameznimi gozdnimi gospodarstvi je glede tega velika razlika.) Tudi če ocenimo ugotovitev Uprave za gozdarstvo LRS, da je mogoče z nadaljnjim intenzivnim gojenjem gozdov v 30 letih podvojiti razpoložljivo lesno zalogo, kot problematično, zlasti glede na to, da bodo glede tega potrebni na področju gozdarstva bolj radikalni ukrepi (ponekod izkrčenje ravninskih gozdov in pogozditev kmetijskih površin v hribovitih predelih), moremo ugotoviti, da je za doseg tega smotra 33,48% gozdnih skladov sorazmerno nizka postavka.

B. Odbor glede vprašanja gospodarskega učinka v gozdarstvo vloženi sredstev v primerjavi s sredstvi, vloženi v druga gospodarska področja, ne more podati ocene, ki bi v celoti slonela na zanesljivi gospodarsko-računski analizi. Zanesljivo lahko ugotavljamo le absolutno višino v gozdarstvo vloženi sredstev in jo primerjamo z višino sredstev, vloženi v druga gospodarska področja.

Zanesljive analize rentabilnosti v gozdarstvo vloženi sredstev v primerjavi z drugimi panogami gospodarstva ni mogoče napraviti zato, ker se ta sredstva ne vlagajo na gospodarski podlagi po podjetniškem načelu, ampak administrativno po okrajnih upravah za gozdarstvo. Za sredstva vložena v gozdarstvo torej ne moremo v celoti uporabljati meril, ki sicer veljajo za druga gospodarska področja, in zaradi tega tudi ne ugotavljati gospodarskega učinka posameznih naložb po istih načelih, kot to sicer velja v gospodarstvu.

Lahko le približno ocenjujemo gospodarsko smotrnost posameznega objekta, ki je bil zgrajen iz sredstev gozdnih skladov. Pa tudi v tem primeru je mogoče presoditi gospodarnost vlaganja določenih sredstev v posamezni objekt le po splošnih merilih primernosti in smotrnosti, ni pa mogoče računsko ugotavljati utemeljenost po gospodarskem računu.

Odbor pa vendar meni, da je treba naglasiti, da se sredstva, vložena v gozdarstvo iz gozdnih skladov, ne dajo obravnavati pretežno kot sredstva za negospodarske investicije, ker je gozdarstvo gospodarska panoga in jo kot tako obravnava tudi družbeni plan.

Merila za presojo gospodarske utemeljenosti investicij iz gozdnih skladov bo treba še poiskati in razviti s tem, da se tudi investicije v gozdarstvo približajo oziroma izenačijo z načinom investiranja na drugih področjih gospodarstva. Odbor je mnenja, da je to mogoče kljub nekaterim specifičnostim gozdarstva in kljub močnejše poudarjenemu javnemu pomenu te gospodarske panoge.

Primerna rešitev tega vprašanja pa zadeva tako na primernost določene organizacije v gozdarstvu kot na primernost nekaterih načel o gospodarjenju z gozdovi, na katere se opira tako organizacija kot način gospodarjenja oziroma upravljanja. Uporabiti načela gospodarskega računa za izdatke iz gozdnih skladov je mogoče samo, če se tej zahtevi prilagodi načelo upravljanja z gozdovi in organizacija v gozdarstvu. Vsak poizkus presoje rentabilnosti gospodarjenja z gozdnimi skladi zadeva zato ob ta osnovna vprašanja. Ta vprašanja je treba ponovno pretresti in se postaviti na stališče, da element javnosti v gozdarstvu ne izključuje načela gospodarnosti in da je prav ta dva elementa treba ločiti in posamezno določiti ustrezno področje. Danes te ločitve ni.

C. Po sedanji ureditvi je gozdna taksa deduktivno izračunan del cene lesa na panju, prilagojena pa je tako, da gozdna taksa zajame ves del dohodka nad osebnimi dohodki delavcev gozdnega gospodarstva, povečan za eno letno dvajsetino, in planiranega obsega skladov gozdnega gospodarstva. Gozdna taksa tako dejansko obsega tudi sredstva, ki bi se pri redni delitvi kot dohodek delila med zvezo in proračune politično-teritorialnih enot na eni strani in delovnih kolektivov v obliki čistega dohodka na drugi strani, kot tudi pravo gozdno rento in sredstva za redno vzdrževanje. Prav zaradi tega se predlogi za organizacijo finansiranja gozdarstva, oprti na sedanji sistem delitve in ugotavljanja gozdne takse, ustavljajo ob vprašanju, kako naj se v bodoče deli gozdna taksa. To vprašanje je po mnenju odbora osnovne važnosti za vso Jugoslavijo, in ga je treba čimprej rešiti.

III

Investiranje v gozdarstvo iz gozdnih skladov

Okrajna uprava za gozdarstvo sama vlaga sredstva iz gozdnih skladov v gozdove, s katerimi upravlja, in zato ne more sama sebi zaračunati obresti za investicije. Praktično pa okrajna uprava za gozdarstvo sploh ne nastopa kot izvajalec investicij, vsaj praviloma ne in tudi ne gospodarji z objekti, ki so zgrajeni iz teh investicijskih sredstev. Tako na primer preidejo ceste po izvršenih investicijah v upravo gozdnega gospodarstva in plačuje gozdno gospodarstvo od ceste tudi vse družbene dajatve; gozd, po katerem teče cesta, pa je v upravi okrajne uprave za gozdarstvo. Od ceste pa podjetje ne odplačuje investicijskega kredita, ker ni kreditnega razmerja.

Podoben je položaj glede drugih objektov v gozdovih, ki se finansirajo iz gozdnih skladov.

Okrajna uprava za gozdarstvo, ki v pretežni meri vlaga sredstva v gozdove iz gozdnih skladov, torej opravlja v bistvu podjetniške posle, ne more pa uporabiti podjetniških načel za svoje poslovanje. Gozdno gospodarstvo namreč dobiva osnovna sredstva v gozdovih, (razen če jih ne finansira iz lastnih sredstev ali posojil) — ceste, logarnice itd. — ne da bi za to samo uporabilo svoja sredstva, tisti, ki sredstva daje, to je gozdni sklad po okrajni upravi za gozdar-

stvo, pa ne dobi nazaj tistega, kar je dal. Ustreznega gospodarskega interesa torej ni ne pri tistem, ki sredstva daje in tudi ne pri tistem, ki sredstva prejema.

V gospodarjenju z gozdovi so ohranjeni zelo močni elementi administrativnega gospodarjenja. Tako ne odloča o investicijah organ delavskega samoupravljanja gozdnega gospodarstva, povečani dohodek zaradi vloženi investicij se zajema s povečanjem gozdne takse, na nekatera osnovna sredstva (ceste, logarnice), ki so pridobljene s sredstvi iz gozdnih skladov, gospodarska organizacija nima zadostnega vpliva, četudi veljajo za njena. Zaradi vsega tega je gozdno gospodarstvo pogosto premalo zainteresirano za investicijska vlaganja v gozdove na svojem območju.

Pa tudi investitor, to je okrajna uprava za gozdarstvo, ki finansira posamezna dela iz okrajnega gozdnega sklada, s sredstvi gozdnega sklada ne ravna vedno z gospodarsko prizadetostjo. Kolikor mora podati obračun o izvršenih delih iz gozdnega sklada, se ta obračun nanaša samo na presojo skladnosti s postavljenim planom okraja za investicije iz gozdnega sklada in na skladnost z določenimi normativi. Gospodarska neutemeljenost posameznih investicij iz gozdnega sklada ne prizadene tistega, ki je take investicije dovolil in naročil in zato se iz gozdnega sklada lahko finansirajo tudi investicije, ki so v zelo rahli ali posredni zvezi z gozdarstvom. Tudi če bi hotela, okrajna uprava za gozdarstvo ne bi mogla gospodariti z gozdovi drugače kot na administrativni način, ker to ne dopušča predpisana organizacija njenega dela. Tako postajajo sredstva gozdnih skladov, ki izvirajo iz gospodarske dejavnosti in so namenjena gospodarski dejavnosti podobna proračunskim sredstvom in je tudi odnos do njih isti, gozdni sklad pretežno ni vključen v gospodarski obtok in podrejen gospodarskim zakonitostim.

Čeprav okrajna uprava za gozdarstvo formalno finansira lastne investicije v gozdovih, s katerimi ta uprava gospodarji, se vendar v bistvu investirajo tuje investicije, investicije gozdnih gospodarstev, brez obresti in obveznosti vračanja. Okrajna uprava za gozdarstvo je investitor brez ustrezne gospodarske prizadetosti, ker se sredstva ustvarjajo brez njenega prizadevanja in uporabljajo brez gospodarskega rizika. Kot administrativni organ je tudi brez prave kontrole, ki je normalna nad delom administrativnih organov. Okrajna uprava za gozdarstvo je hkrati organ okraja za kontrolo investicij v gozdarstvo, hkrati pa tudi sama investitor in se praktično izvajanje in kontrola združujeta v enem organu.

Prav zaradi takega položaja gozdnega gospodarstva in okrajne uprave za gozdarstvo tudi družbena skupnost nima potrebnega poročstva, da se sredstva iz gozdnih skladov najbolj smotno uporabljajo, saj ni instrumenta, ki bi stimuliral k najbolj smotni uporabi sredstev niti ni objektivnih meril za presojo o gospodarski smotnosti pri uporabi teh sredstev. Razen tega se cene v gozdarstvu določajo večinoma administrativno in zato tak način finansiranja enostavne in razširjene reprodukcije v gozdarstvu, kot se izvaja po gozdnih skladih, izkrivlja kalkulacijo in pravo sliko rentabilnosti tudi tam, kjer so cene proste; ob takem načinu finansiranja tudi ni jasno, kaj je v gozdarstvu dohodek in kaj so materialni stroški proizvodnje. Elementi enega in drugega se med seboj prepletajo in zato tudi ni pravih objektivnih meril, kaj je enostavna reprodukcija in kaj je razširjena reprodukcija, ki naj bi se finansirala iz gozdnih skladov. Vse to pa otežuje analizo rentabilnosti gozdarstva kot posebne gospodarske panoge.

Pri sedanji ureditvi investiranja iz gozdnih skladov, bremeni skrb za rentabilnost investicij državne organe, ne pa gospodarskih organizacij samih, ki bi morale biti zainteresirane, da čimbolj smotrno investirajo. Če bi bilo tako, bi se državni organi omejili samo na presojo zakonitosti in smotrnosti gospodarskega poslovanja, v isti meri in obsegu kot pri vsaki drugi gospodarski organizaciji, in si pridržali splošno politiko usmerjanja. Gospodarske organizacije pa bi morale poslovati s temi sredstvi samo na podlagi gospodarskega računa. Le na ta način bi dobili potreben instrument za presojo, ali so investicije smotrne in ali je prav, da dajemo taka in taka sredstva za gozdarstvo namesto za drugo gospodarsko področje. Danes družba tega instrumenta za presojo nima in tako ni mogoče zanesljivo trditi, da bi bila glede tega umestna taka ali drugačna preorientacija investicij.

Vse to terja, da damo gozdni gospodarski organizaciji gozdove v upravljanje s pravicami in dolžnostmi, ki jih imajo gospodarske organizacije drugih gospodarskih panog. Gozdne gospodarske organizacije tako ne bodo zainteresirane samo na izrabi gozdov, temveč tudi na intenzivnejši gojitvi, ki omogoča trajno povečevanje koristi same gospodarske organizacije v skladu z javnim interesom. Glede investiranja je treba gozdnim gospodarskim organizacijam zagotoviti možnost, da odločajo o obsegu in vrsti investicij, ki jih bodo finansirale, kakor tudi o tem, kako se investicije izvedejo; dalje, da planirajo svoje investicije tako, da jih vskladijo s planom določene družbeno-politične enote; da delijo dohodek, ki je bil povečan zaradi vložnih investicij, in da imajo pravico do gospodarjenja z vsemi osnovnimi sredstvi.

Pri tistih kompleksih zemljišč, kjer gozda praktično ni in zaradi tega tudi ne more biti gospodarjenja z gozdovi (n. pr. kras), teh načel seveda ne moremo uporabiti. V tem primeru gre za širše interese, javne in gospodarske, in je zato treba poiskati skladne rešitve za zadovoljitev teh interesov.

IV

Organizacija gozdarstva in njen vpliv na uporabo gozdnih skladov

Na racionalnost pri uporabi sredstev gozdnih skladov in na gospodarjenje v gozdarstvu vpliva tudi sedanja organizacija v gozdarstvu. Ta temelji na načelu, da gozdove neposredno upravlja okraj po svoji upravi za gozdarstvo, gozdne gospodarske organizacije pa da so v bistvu le režijska podjetja, ki jim okrajna uprava dodeljuje v pogodbeno izvršitev določena dela v gozdovih.

Gozdno gospodarstvo pa dejansko ni režijsko podjetje, ki pogodbeno prodaja svoje storitve. Več gozdnih gospodarstev si ne more med seboj konkurirati, ker je vsako gozdno gospodarstvo zaradi narave svojega dela vezano na določen gozdni teritorij in se ne more seliti iz kraja v kraj. Razen tega ima gozdno gospodarstvo svoje investicije in osnovna sredstva vezana na gozd, v katerem opravlja svoje storitve; svojega dela ne vlaga samo v svoja sredstva, temveč tudi v objekt svojega dela, v gozd.

Gozdno gospodarstvo je zainteresirano za trajnost gozdne proizvodnje, ker od tega to podjetje živi. Od dobrega gospodarjenja z gozdom je odvisen gospodarski uspeh podjetja. Zaradi sedanje organizacije pa se je ta odnos izkrivil

in zato ni vedno interes podjetja večji dohodek ob boljšem gospodarjenju z gozdom, ampak včasih tudi večji dohodek na račun gozda.

Pomanjkljivosti v sedanji organizaciji gozdarstva bi lahko označili takole:

— Gozdno gospodarstvo kot organizacija, ki neposredno gospodari z gozdom, nima vseh pravic in s tem zvezanih dolžnosti, ki izhajajo iz funkcije gospodarjenja, zlasti ne vseh pravic, ki izhajajo iz delavskega samoupravljanja; zato je treba tudi na področju zdravstva v celoti uveljavljati delavsko samoupravljanje. Delavsko samoupravljanje pa se bo lahko uveljavilo le, če bomo dali delovnim kolektivom v gozdarstvu vse tiste pravice, ki so nujne za redno gospodarjenje.

— Okrajna uprava za gozdarstvo, ki pravno upravlja družbene gozdove, te funkcije ne opravlja v celoti.

— Pri sedanji ureditvi manjka organ, ki bi kontroliral in nadzoroval okrajno upravo za gozdarstvo, kjer nastopa kot investitor.

— Glede na to, da je komunalni sistem ena izmed osnov naše družbene in politične ureditve, mora dobiti občina tudi do gozda in do gozdnih gospodarskih organizacij vse tiste pristojnosti, kot jih ima do drugih gospodarskih organizacij in do splošnega ljudskega premoženja na svojem območju. Glede odnosa do komune je treba gozdarstvo izenačiti z drugimi gospodarskimi panogami.

Na področju zasebnih gozdov je organizacija postavljena tako, da so zasebni gozdni lastniki organizirani v kmetijskih združenjih, te pa v poslovnih vezeh. To pomeni, da se neposredno na terenu, v prvi stopnji organizacije, združujejo gospodarski posli kmetijstva in gozdarstva. Na vsak način je treba posebej gospodariti z gozdom in posebej s kmetijskimi površinami.

Zasebni lastnik je vse bolj omejen na to, da ima dohodke samo od svojega dela. Vendar je to zaenkrat šele proces v določeno smer, ki zaradi razmer na našem trgu še nikakor ni zaključen. Še vedno obstajajo primeri, da lastniki večjih gozdnih površin v celoti živijo na račun gozda, ne da bi sami delali pri tem, in se ne brigajo za investicije v gozdove.

Tako stanje nujno terja, da se poiščejo primerne oblike in načini za uravnavo individualnih in družbenih interesov tudi na področju zasebnega sektorja gozdarstva. Glede tega bo treba uporabiti izkušnje iz kooperacije na področju kmetijstva.

S tem tudi ni v skladu politika uporabe sredstev gozdnih skladov za ureditev gozdnega katastra, ki temelji na parcelaciji površin za zasebne lastnike. Ta politika ohranja dosedanje drobnolastniške odnose in otežuje uvajanje socialističnih odnosov pa tudi smotrno gospodarjenje z gozdom na zaokroženih površinah. Pomanjkljivost je tudi v tem, da sedanji ureditveni načrti za gozdove temelje na parcelaciji gozda za zasebne lastnike po starem katastru, ne pa na podlagi zaokroženosti določenega gozdnega kompleksa, ki bi ga ureditveni načrt obravnaval kot celoto in izkoriščal ne glede na stari kataster. Potrebno bi bilo, da ureditveni načrti za gozdove ne temeljijo na sedanji parcelaciji gozdov, ampak da se izdelajo ti načrti glede na potrebe gozdnega gospodarjenja ne glede na lastništvo. Določene kooperacijske oblike z zasebnimi lastniki bi omogočile, da bi jih združne organizacije vključile v enotno politiko gospodarjenja z gozdovi.

V.

Odbor ni posebej proučeval sistema gospodarjenja v gozdarstvu in vpliv administrativnih elementov v sistemu proizvodnje in distribucije na področju gozdarstva in lesne industrije. Sodi pa, da je potrebno opozoriti, da ima tak administrativni sistem v gozdarstvu posledice tudi na samo formiranje in uporabo gozdnih skladov. Gozdna taksa bo v takem sistemu več ali manj vedno administrativno določena. Sedanja raven pa je poleg tega določena deduktivno iz strukture administrativno določene cene. Zato bi ob bolj svobodnih in ekonomskih cenah prišlo tudi do drugačnega formiranja gozdne takse.

Odbor je mnenja, da je stanje v gozdarstvu s posebnim ozirom na uporabo sorazmerno velikih sredstev iz gozdnih skladov takšno, da zahteva kompleksno proučitev gozdnega gospodarstva tako glede finansiranja, enostavne in razširjene reprodukcije, upravljanja z gozdovi in glede organizacijskih oblik.

PREDLOG SKLEPA

o razrešitvi oziroma izvolitvi predsednika okrožnega sodišča

Na podlagi 49. in 77. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) je bil na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 24. oktobra 1960

RAZREŠEN

France Venturini dolžnosti predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru

IZVOLJEN

Milko Golob, sodnik Okrožnega sodišča v Mariboru za predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru.

OBRAZLOŽITEV

I. Sedanji predsednik Okrožnega sodišča v Mariboru France Venturini je privolil, da se razreši sedanje funkcije, ker je bil imenovan za vršilca dolžnosti direktorja Višje pravne šole v Mariboru in bo imenovan za direktorja te šole, ko bo razrešen dolžnosti predsednika sodišča.

II. Zaradi nemotenega poslovanja sodišča je potrebno takoj zasesti izpraznjeno mesto predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru. V poštov pride Milko Golob, sedaj sodnik in namestnik predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru.

Milko Golob je rojen 6. oktobra 1921 v Zlatoličah pri Ptujju. Je poročen, oče dveh otrok.

Na pravni fakulteti v Ljubljani je diplomiral januarja 1955. Sodniški izpit je opravil 29. aprila 1959.

Med okupacijo je bil najprej zaposlen pri raznih podjetjih kot fizični delavec. Od januarja 1943 do julija je živel v ilegali, nato pa vstopil v Pohorski bataljon, pozneje je deloval kot aktivist OF v okrožju Ptuj, bil sekretar SKOJ-a za Ptuj, sekretar OK KPS in nazadnje sekretar Okrožnega komiteja KPS. Nato je bil pri UDV do septembra 1951. leta.

Član ZKS je od julija 1943.

Sodno prakso je nastopil leta 1952. Dne 29. julija 1954 je bil izvoljen za sodnika Okrajnega sodišča v Mariboru, 10. februarja 1955 pa za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru, kjer je še danes.

Po 46. členu v zvezi s 55. členom Zakona o sodiščih izpolnjuje vse zakonite pogoje za predsednika okrožnega sodišča.

Komisija za volitve in imenovanja Okrajnega ljudskega odbora v Mariboru in predsednik Vrhovnega sodišča LRS so dali pozitivna mnenja za izvolitev.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

k predlogu sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi predsednika okrožnega sodišča

Odbor za volitve Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na seji dne 21. oktobra 1960 obravnaval predlog sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi predsednika okrožnega sodišča in ga soglasno sprejel.

Po predlogu sklepa naj se razreši dosednji predsednik Okrožnega sodišča v Mariboru France Venturini, ki bo prevzel novo dolžnost na Višji pravni šoli v Mariboru, za novega predsednika tega sodišča pa naj se izvoli Milko Golob, dosedaj sodnik in namestnik predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru. Za razrešitev oziroma izvolitev obeh navedenih so izpolnjeni vsi zakoniti pogoji in sta tudi komisija za volitve in imenovanje pri Okrajnem ljudskem odboru v Mariboru ter predsednik Vrhovnega sodišča LRS dala pozitivna mnenja za izvolitev.

Odbor je na tej seji razpravljal o zasedbi mest na sodiščih, zlasti glede na potrebo po ustanavljanju novih okrajnih sodišč in povečanju njihove pristojnosti. Odbor je bil mnenja, da je to stanje zaskrbljujoče, saj je lani in letos odšlo s sodišč že 50 sodnikov, 7 jih je poleg teh že odpovedalo in bodo v kratkem svoja mesta zapustili, na novo pa je bilo v tem času izvoljenih le 9 sodnikov. V navedenih številkah niso upoštevani sodniki, ki so v tem času odšli odslužit vojaški rok in so se, oziroma se bodo v kratkem na svoja mesta vrnili. Odboru se je zdelo potrebno, da posebej opozori skupščino na to dejstvo.

Odbor za volitve predlaga Ljudski skupščini LRS, da predlog sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi predsednika okrožnega sodišča sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Žmaharja.
Št. 02-319/1-60.

Ljubljana, dne 21. oktobra 1960.

Poročevalec:

Ivan Žmahar l. r.

Predsednik:

Tine Remškar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Administrativni odbor

POROČILO

o pregledu poslovanja računovodstva in blagajne Ljudske skupščine LRS
za obdobje od 1. januarja do 31. septembra 1960

Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS je na podlagi 55. člena poslovnika Ljudske skupščine LRS na svojih sejah dne 12. januarja, 23. aprila, 6. julija in 10. oktobra 1960 pregledal poslovanje računovodstva in blagajne Ljudske skupščine LRS za čas od 1. januarja do 30. septembra 1960 in ugotovil, da je bilo izvajano pravilno.

Odobreni proračun za leto 1960 znaša	din 126 489 000
Za kritje primanjkljaja na osebnih izdatkih je bil od Drž. sekretariata za finance LRS odobren naknadni kredit v znesku	din 3 479 755
Po gornji odobritvi znaša proračun za leto 1960	din 129 968 755
Od 1. januarja do 30. septembra 1960 je bilo porabljenih za osebne, operativne in funkcionalne izdatke	din 86 627 824
Za potrošnjo v četrtem tromesečju ostaja kredita še	din 43 340 931

Iz investicijskih kreditov za leto 1960 v znesku 20 000 000 din določenih za dodatno opremo novega skupščinskega poslopja, je bilo v obdobju za katero se podaja to poročilo, uporabljenih 14 651 840 din.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Mirka Remca.

Št. 02-318/1-60.

Ljubljana, dne 10. oktobra 1960.

Poročevalec:

Predsednik:

Mirko Remec l. r.

Ivan Novak l. r.

PREDLOG ZAKONA

o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji

I. Temeljne določbe

1. člen

Visokošolski zavodi so fakultete, visoke šole, umetniške akademije in višje šole.

Troje ali več fakultet se lahko združi v univerzo. Troje ali več drugih visokošolskih zavodov se lahko združi v ustrezno drugo združenje, posamezni pa se tudi lahko vključijo v univerzo.

Posamezne naloge visokošolskih zavodov lahko opravljajo tudi samostojni znanstveni zavodi v skladu z določbami tega zakona.

2. člen

Namen visokošolskih zavodov kot učnih zavodov je, da za posamezna področja oziroma panoge gospodarstva in druga področja družbenega življenja vzgajajo strokovnjake z izobrazbo višje stopnje, strokovnjake z izobrazbo visoke stopnje ter strokovnjake s poglobljeno oziroma specialistično izobrazbo; da vzgajajo študente za zavedne državljane socialistične skupnosti; da pospešujejo razvoj pouka; da skrbijo za nadaljnje izpopolnjevanje strokovnjakov.

Fakultete, visoke šole in umetniške akademije praviloma organizirajo in razvijajo znanstveno-raziskovalno delo, vzgajajo znanstveni in učni naraščaj ter pospešujejo razvoj znanosti.

Višje šole lahko v skladu z nalogami, ki so jim določene z aktom o ustanovitvi in z njihovim statutom, organizirajo oziroma razvijajo znanstveno-raziskovalno delo.

3. člen

Univerze in druga združenja visokošolskih zavodov (v nadaljnjem besedilu: združenje) skrbijo za skladnost pouka in znanstvenega dela in opravljajo zadeve, ki so skupnega pomena za visokošolske zavode v sestavu združenja. Združenje ima do njih samo z zakonom določene pravice in dolžnosti.

4. člen

Visokošolski zavodi in združenja visokošolskih zavodov sodelujejo z gospodarskimi, kulturnimi in drugimi družbenimi organizacijami ter z visokošolskimi in znanstvenimi zavodi doma in v tujini.

5. člen

Visokošolski pouk se organizira na treh stopnjah v skladu z določbami tega zakona. Vsaka stopnja daje sistematično in zaključeno izobrazbo.

6. člen

Vsako ima pravico, da se ob enakih pogojih vpiše na vsak visokošolski zavod oziroma na vsako stopnjo pouka in da doseže ustrezno stopnjo izobrazbe oziroma ustrezno akademsko ali znanstveno stopnjo.

7. člen

Pouk in izpiti so javni.

8. člen

Visokošolski zavodi in združenja so samostojni zavodi in so pravne osebe.

9. člen

Visokošolski zavodi in združenja se vodijo po načelih družbenega upravljanja.

Vprašanja izvajanja pouka in znanstveno-raziskovalnega dela spadajo izključno v delovno področje učno-znanstvenega kolektiva.

Zagotovljena je svoboda učnega in znanstvenega dela na visokošolskih zavodih.

10. člen

Visokošolski zavodi in združenja imajo svoje statute.

11. člen

Visokošolski zavodi in združenja se financirajo na podlagi finančnih načrtov in samostojno razpolagajo s svojimi sredstvi.

12. člen

Visokošolski zavodi in združenja lahko ustanovijo skupnosti za obravnavanje vprašanj, ki so skupnega pomena za zavode oziroma združenja, ki tako skupnost ustanovijo. Statut skupnosti sprejme občni zbor visokošolskih zavodov oziroma združenj, ki so skupnost ustanovili, potrdi ga pa Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

13. člen

Zakonitost dela visokošolskih zavodov in združenj nadzorujejo pristojni državni organi.

II. Ustanavljanje visokošolskih zavodov in združenj

14. člen

Visokošolski zavod lahko ustanovi Ljudska republika Slovenija, okraj, občina, gospodarska ali druga organizacija ali združenje visokošolskih zavodov.

Predlog za ustanovitev visokošolskega zavoda lahko da Ljudski skupščini LRS tudi okraj, občina, gospodarska ali druga organizacija ali združenje visokošolskih zavodov.

Visokošolski zavod se lahko ustanovi, če so zagotovljeni potrebni učni in znanstveni kadri, prostori, oprema in drugi materialni pogoji za začetek in delo visokošolskega zavoda.

15. člen

Akt o ustanovitvi visokošolskega zavoda, ki ga ustanovi okraj, občina, gospodarska ali druga organizacija ali združenje, sprejme ljudski odbor oziroma najvišji organ organizacije oziroma združenja, potrdi ga pa Izvršni svet.

16. člen

Če ustanovi več ustanoviteljev skupno visokošolski zavod, uredijo s pogodbo, kako bodo izvrševali ustanoviteljske pravice in dolžnosti ter v kakšnem razmerju bodo prispevali sredstva za ustanovitev, delo in razvoj visokošolskega zavoda. Soustanovitelj lahko odpove pogodbo z odpovednim rokom, ki ne sme biti krajši, kot je potrebno, da študenti lahko dokončajo študij na stopnji, na kateri so vpisani.

17. člen

Univerzo oziroma drugo združenje visokošolskih zavodov ustanovi Ljudska skupščina LR Slovenije. Z aktom Ljudske skupščine se tudi posamezni visokošolski zavodi vključijo v združenje ali izločijo iz njega.

Predlog za ustanovitev združenja oziroma za vključitev v združenje lahko dajo tudi zainteresirani visokošolski zavodi.

18. člen

Ustanovitelj odpravi visokošolski zavod oziroma združenje z enakim aktom, kot je predpisan za ustanovitev.

Studentom, ki so že vpisani na odpravljenem visokošolskem zavodu, je treba s postopnim prenehanjem letnikov ali na primeren drug način zagotoviti, da lahko končajo začetni študij na stopnji, na kateri so vpisani.

19. člen

Visokošolski zavod je lahko v sestavu združenja ali zunaj sestava združenja. Visokošolski zavod, ki je v sestavu združenja, je lahko na sedežu združenja ali zunaj sedeža združenja.

Posamezne organizacijske enote visokošolskega zavoda ali združenja so lahko na sedežu ali zunaj sedeža zavoda oziroma združenja.

III. Statuti

20. člen

S statutom se določijo naloge, organizacija in delo zavoda oziroma združenja.

Statut visokošolskega zavoda oziroma združenja sprejme svet zavoda oziroma združenja, potrdi pa ustanovitelj. Statut visokošolskega zavoda, ki ga je ustanovila Ljudska republika Slovenija, in statut združenja potrdi Izvršni svet.

Preden se predloži ustanovitelju v potrditev statut visokošolskega zavoda, ki je v sestavu združenja, obravnava statut tudi svet združenja visokošolskega zavoda.

21. člen

Na predlog ustanovitelja verificira republiški organ za strokovno izobraževanje visokošolski zavod, ki ga je ustanovil ljudski odbor, organizacija ali združenje.

IV. Visokošolski študij

a) Pouk

22. člen

Pouk na višji šoli daje izobrazbo višje stopnje.

23. člen

Pouk na fakulteti, visoki šoli in umetniški akademiji obsega praviloma tri stopnje.

Izjemoma je lahko pouk na posamezni fakulteti, visoki šoli ali umetniški akademiji ali na njihovi posamezni organizacijski enoti od vsega začetka organiziran kot nedeljena celota.

Vsaka fakulteta, visoka šola in umetniška akademija mora imeti pouk druge stopnje.

24. člen

Pouk tretje stopnje lahko organizira posamezna fakulteta, visoka šola ali umetniška akademija skupno z drugimi fakultetami, visokimi šolami in umetniškimi akademijami in s samostojnimi znanstvenimi zavodi na podlagi pogodbe.

Fakultete, visoka šola oziroma umetniška akademija lahko sklene s samostojnim znanstvenim zavodom, ki ima potrebne učne in znanstvene kadre ter materialna sredstva, pogodbo, da bo znanstveni zavod organiziral pouk tretje stopnje.

25. člen

Pouk na višji šoli in na prvi stopnji fakultete, visoke šole oziroma umetniške akademije traja praviloma dve leti.

Pouk na prvi in drugi stopnji traja skupaj štiri leta, izjemoma tri leta ali pet let.

Pouk na tretji stopnji traja najmanj eno leto.

Trajanje pouka se določi s statutom.

26. člen

Pouk se izvaja po učnih načrtih in učnih programih. Izpiti se opravljajo po izpitnem redu.

Učni načrt in izpitni red se predpišeta s statutom.

Učni program določi uprava visokošolskega zavoda; preden dokončno odloči, mora predložiti program svetu zavoda in mora obravnavati morebitne pripombe sveta.

Učni načrti in programi se objavijo.

27. člen

Študent praviloma prebije med šolanjem določen čas na praktičnem delu, ki se organizira pri ustreznih organih, zavodih in organizacijah ali pa na samem visokošolskem zavodu.

28. člen

Pri določanju učnih načrtov in programov, pri organiziranju praktičnega dela študentov, pri uvajanju tečajev in pri organiziranju učnih oblik za izredne študente morajo visokošolski zavodi sodelovati z zainteresiranimi organi, zavodi in organizacijami.

29. člen

Izredno marljivim oziroma sposobnim študentom morajo visokošolski zavodi omogočiti, da končajo študij v krajšem času kot traja redni pouk.

30. člen

Za izredne študente organizirajo visokošolski zavodi posebne oblike pouka; organizirajo jih lahko tudi zunaj svojega sedeža.

31. člen

Ko napravi študent na posamezni stopnji pouka vse predpisane izpite in druge učne obveznosti, dobi diplomu. V diplomu se navede dosežena stopnja strokovne izobrazbe (na prvi oziroma drugi stopnji) oziroma akademska stopnja (magister, specialist — na tretji stopnji).

Diplomo izda zavod, na katerem je študent dokončal študij.

32. člen

Osebe, ki uspešno opravljajo delo na delovnem mestu, za katero se zahteva višja ali visoka strokovna izobrazba, lahko dobijo diplomu prve oziroma druge stopnje visokošolskega pouka na ustrezni fakulteti, visoki šoli, umetniški akademiji ali višji šoli, če uspešno opravijo izpite in druge učne obveznosti in izpolnijo druge pogoje, ki se predpišejo s statutom (posebni izpitni red).

33. člen

Visokošolski zavodi organizirajo za osebe, ki imajo diplomu prve oziroma druge stopnje in za druge strokovnjake, ki delajo na delovnih mestih, za katera se zahteva višja ali visoko strokovna izobrazba, tečaje, predavanja in druge oblike strokovnega izpopolnjevanja.

34. člen

Doktorat znanosti se pridobi po postopku in ob pogojih, določenih s posebnimi predpisi.

b) Študenti

35. člen

Študent postane, kdor se vpiše na visokošolski zavod.

Na vsako stopnjo visokošolskega pouka se vpisujejo študenti na podlagi razpisa, ki mora biti objavljen najmanj tri mesece pred začetkom šolskega leta. O razpisu vpisa odloča svet visokošolskega zavoda.

Število študentov, ki se lahko vpišejo na prvo ali drugo stopnjo, se lahko samo izjemoma začasno omeji s predpisom Izvršnega sveta, če iz tehničnih razlogov ni mogoče organizirati pouka za vse priglašene študente. Pri takih visokošolskih zavodih, ki vzgajajo strokovnjake samo za potrebe ustanovitelja, lahko omeji vpis ustanovitelj.

36. člen

Na posamezno stopnjo visokošolskega pouka se lahko vpiše, kdor je z uspehom končal ustrezno šolo oziroma stopnjo pouka, lahko pa tudi, kdor ni končal ustrezne šole oziroma stopnje pouka, ima pa ustrezno delovno prakso in izkušnje in dokaže z izpitom ali na drug primeren način, da zadostno obvlada temeljna znanja, ki so potrebna, da bo lahko uspešno sledil pouku.

Statut visokošolskega zavoda predpiše, katere vrste šol oziroma izobraževalnih zavodov se štejejo za ustrezne šole za vpis na posamezno stopnjo pouka, ter obliko, način in program ugotavljanja potrebnih temeljnih znanj pri kandidatih, ki so končali kakšno drugo (neustrezno) šolo, in pri kandidatih, ki nimajo formalne izobrazbe na nižji stopnji, imajo pa ustrezno delovno prakso in izkušnje.

S statutom visokošolskega zavoda se lahko predpišejo tudi drugi splošni pogoji za vpis, n. pr. nadarjenost za umetniški poklic, določeni telesni oziroma zdravstveni pogoji, najnižja starost za osebe, ki niso končale šole ustrezne nižje stopnje, in drugi pogoji, ki so posebno pomembni za določen visokošolski študij.

S statutom umetniške akademije v umetniški panogi, za katero ne obstojijo ustrezni šolski ali drugi izobraževalni zavodi, ki dajejo ustrezno izobrazbo na nižjih stopnjah, se lahko predpiše, da kandidat na primeren način dokaže potrebno predznanje in obvladanje snovi; za kandidate, ki se želijo vpisati na tako akademijo, lahko akademija organizira pripravljalno stopnjo (pripravljalni tečaj).

37. člen

Na visokošolski zavod se lahko vpiše kot izredni študent, kdor je v stalnem delovnem razmerju ali iz drugih opravičenih objektivnih vzrokov ne more obiskovati pouka kot redni študent.

Izjemoma se lahko s predpisom Izvršnega sveta začasno odloži uvedba izrednega študiranja za posamezen visokošolski zavod ali njegovo organizacijsko enoto.

38. člen

Študent lahko med študijem prestopi z enega visokošolskega zavoda ali njegove organizacijske enote na drug visokošolski zavod oziroma organizacijsko enoto.

Študentu, ki prestopi, prizna visokošolski zavod vpisane semestre oziroma letnike in opravljene izpite za nadaljevanje študija, kolikor se učni načrt in program zavoda oziroma organizacijske enote, s katere študent prestopi, sklada z učnim načrtom in programom zavoda oziroma organizacijske enote, na katero prestopi. Če se učna načrta in programa razlikujeta, določi zavod, na katerega študent prestopi, iz katerih predmetov mora študent napraviti izpite in v kakšnem roku oziroma koliko prejšnjih semestrov se študentu prizna za nadaljevanje študija.

Študent je lahko istočasno vpisan na več visokošolskih zavodih ali organizacijskih enotah istega zavoda.

39. člen

Študent se lahko vpiše v višji letnik, če je opravil tiste izpite in druge učne obveznosti, za katere je s statutom določeno, da so pogoj za vpis v višji letnik.

Izredni študenti se vpišejo na vsaki stopnji pouka enkrat letno, redni študenti pa enkrat letno ali polletno, kakor določa statut.

40. člen

Na visokošolski zavod se ne more vpisati, kdor je s sodno sodbo obsojen na kazen strogega zapora ali nepogojno na kazen zapora, daljšega od šestih mesecev ali je z disciplinsko sodbo izključen z zavoda oziroma združenja, dokler kazni ni preстал.

41. člen

Študenti lahko ustanavljajo strokovna, kulturna in druga društva na visokoškolskem zavodu ali v okviru združenja.

Študenti imajo pravico sodelovati pri delu vodstvenih organov visokošolskega zavoda in združenja ter sodelujejo v vodstvu ustanov, ki se ukvarjajo z zdravstvenimi, socialnimi in materialnimi vprašanji študentov.

42. člen

Vprašanja zdravstvenega in socialnega varstva študentov ter vprašanje materialnega podpiranja študentov se urejajo po posebnih predpisih.

43. člen

Status študenta preneha, če študent diplomira, če se izpiše iz zavoda, če se ne vpiše v višji letnik, če je obsojen na kazen strogega zapora ali nepogojno na kazen zapora, daljšega od šestih mesecev, če je disciplinsko obsojen na prepoved vpisa ali na izključitev z zavoda oziroma združenja. Status preneha tudi, če študent ne diplomira do konca zadnjega letnika oziroma semestra oziroma, če tako določa statut, najpozneje v šestih mesecih po koncu zadnjega letnika oziroma semestra.

44. člen

Študent se ne more ponovno vpisati na istem zavodu oziroma organizacijski enoti v isti letnik oziroma semester.

45. člen

Študent, ki mu je prenehal status, obdrži pravico delati izpite in druge učne in delovne obveznosti ter obiskovati predavanja in druge oblike pouka zaradi priprave na izpit oziroma diplomsko delo.

Visokošolski zavod lahko študentu iz utemeljenih razlogov za določen čas podaljša status študenta ali dovoli ponovni vpis v isti letnik oziroma semester ali, da dela izpit, ki je pogoj za vpis v višji letnik, šele med študijem v višjem letniku.

46. člen

Študenti se morajo ravnati po določbah statotov in drugih predpisov visokošolskega zavoda in združenja visokošolskih zavodov in morajo varovati ugled študenta ter visokošolskega zavoda in združenja. Za kršitev teh dolžnosti so študenti disciplinsko odgovorni pred disciplinskimi sodišči za študente.

S statutom združenja, če visokošolski zavod ni v sestavu združenja, pa s statutom visokošolskega zavoda se predpišejo natančnejše določbe o disciplinski odgovornosti študentov, o disciplinskih sodiščih in o disciplinskem postopku.

Disciplinska kazen izključitve študenta z vseh visokošolskih zavodov v sestavu združenja visokošolskih zavodov se lahko predpiše oziroma izreče samo za najhujše kršitve discipline.

V. Organizacija učnega in znanstveno-raziskovalnega dela

47. člen

Visokošolski zavodi imajo za uresničevanje svojih učnih in znanstvenih nalog notranje organizacijske enote.

Združenje visokošolskih zavodov ima lahko za potrebe več visokošolskih zavodov skupne organizacijske enote.

Organizacijske enote se ustanovijo s statutom visokošolskega zavoda oziroma združenja visokošolskih zavodov.

Organizacijski enoti načeljuje predstojnik. Organizacijska enota ima lahko tudi posebno upravo.

48. člen

Visokošolski zavodi in združenja lahko organizirajo opravljanje znanstveno-raziskovalnega dela tudi v samostojnih visokošolskih znanstvenih zavodih.

Za ustanovitev in položaj samostojnih visokošolskih znanstvenih zavodov veljajo posebni predpisi.

Z aktom o ustanovitvi samostojnega visokošolskega znanstvenega zavoda se lahko dajo takemu zavodu tudi določene učne naloge.

49. člen

Visokošolski zavodi lahko sklenejo pogodbe z znanstvenimi in drugimi zavodi, bolnišnicami, posestvi in podobno, da bodo dali visokošolskemu zavodu na razpolago svoje objekte za njegove potrebe ali da bodo sodelovali pri učnem in znanstvenem delu visokošolskega zavoda.

VI. Učitelji in sodelavci

50. člen

Na visokošolskih zavodih ter njihovih organizacijskih enotah opravljajo učno, znanstveno in strokovno delo učitelji zavoda ter znanstveni in strokovni sodelavci kot redni ali honorarni uslužbenci zavoda.

51. člen

Glede nazivov, pogojev za dosego posameznih nazivov, napredovanja, načina izvolitve, prenehanja službe, prejemkov in drugih uslužbenskih razmerij učiteljev in sodelavcev veljajo posebni predpisi.

52. člen

Učne, znanstvene in druge obveznosti učiteljev in sodelavcev se predpišejo s statutom visokošolskega zavoda oziroma s pravili njegovih organizacijskih enot.

53. člen

S statutom združenja visokošolskih zavodov oziroma s statutom visokošolskega zavoda, ki ni v sestavu združenja, se predpiše postopek o habilitaciji in vnaprejšnji habilitaciji za nazive, za katere je habilitacija predpisana.

54. člen

Učitelji in sodelavci visokošolskih zavodov in samostojnih visokošolskih znanstvenih zavodov so disciplinsko odgovorni pred posebnimi disciplinskimi sodišči za učitelje in sodelavce.

Predsednika in člane disciplinskega sodišča prve stopnje in njihove namestnike voli uprava združenja visokošolskih zavodov izmed učiteljev in sodelavcev, predsednika in člane disciplinskega sodišča druge stopnje ter njihove namestnike pa svet združenja. Senat sodišča prve stopnje sestavljajo predsednik in dva člana, senat sodišča druge stopnje pa predsednik in štirje člani.

V visokošolskih zavodih, ki niso v sestavu združenja, voli predsednika in člane disciplinskega sodišča za učitelje in sodelavce uprava visokošolskega zavoda, predsednika in člane višjega disciplinskega sodišča pa svet visokošolskega zavoda.

55. člen

Zoper učitelje in sodelavce se lahko izreče disciplinska kazen pismenega opomina in pismenega ukora.

56. člen

Za disciplinski postopek ter za zastaranje veljajo primerne določbe zakona o javnih uslužbencih.

VII. Vodstvo visokošolskih zavodov in združenj

57. člen

Visokošolski zavod oziroma združenje visokošolskih zavodov vodijo svet, uprava in predstojnik (rektor, dekan, ravnatelj) zavoda oziroma združenja.

a) Svet

58. člen

Svet visokošolskega zavoda sestavljajo:

- člani, ki jih imenuje ustanovitelj;
- člani, ki jih delegirajo kot svoje predstavnike določene gospodarske organizacije, združenja in javne službe;
- člani, ki jih izvoli uprava visokošolskega zavoda izmed svojih članov;
- najmanj dva člana, ki jih izvolijo študenti izmed sebe;
- predstojnik visokošolskega zavoda in njegov izvoljeni namestnik;
- predstojniki samostojnih organizacijskih enot zavoda, ravnatelji samostojnih znanstvenih zavodov, ki jih je ustanovil visokošolski zavod, ter ravnatelj višjih šol v sestavu visokošolskega zavoda, če tako določa statut.

S statutom se določi, koliko članov izvoli ustanovitelj v svet visokošolskega zavoda, koliko članov izvolijo študenti in kako jih volijo ter katere organizacije, združenja in javne službe delegirajo svoje zastopnike v svet.

Število članov, ki jih izvoli v svet zavoda Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, določi Izvršni svet sam, ko jih voli.

59. člen

Svet združenja visokošolskih zavodov sestavlja:

- člani, ki jih imenuje Izvršni svet;
- član, ki ga izvoli ljudski odbor okraja, v katerem je sedež združenja;
- po en član, ki ga izvoli izmed sebe svet, in po en član, ki ga izvoli uprava vsakega visokošolskega zavoda v sestavu združenja;
- trije člani, ki jih izvolijo študenti izmed sebe;
- predstojnik združenja in njegov izvoljeni namestnik;
- po en član, ki ga izvoli samostojni znanstveni zavod oziroma višja šola, ki ju je ustanovilo združenje, če tako določa statut.

Število članov, ki jih izvoli v svet združenja, določi Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, ko jih voli.

S statutom združenja se določi, kako volijo študenti člane v svet združenja.

60. člen

Mandatna doba sveta visokošolskega zavoda traja dve leti, mandatna doba članov sveta združenja visokošolskih zavodov pa tri leta.

61. člen

Svet si izvoli predsednika izmed sebe.

62. člen

Učitelj, ki ni član sveta, ima pravico udeležiti se seje sveta, kadar se obravnavajo vprašanja njegove stroke ali druga načelna vprašanja pouka in znanstvenega dela, ki se tičejo njegove stroke.

63. člen

Svet visokošolskega zavoda obravnava vsa važnejša vprašanja v zvezi z organizacijo in delom zavoda, zlasti sprejme statut zavoda, določi finančni načrt in potrdi zaključni račun zavoda, potrjuje izvolitev učiteljev, sodelavcev in predstojnikov organizacijskih enot ter opravlja druge zadeve, ki so mu dane z zakonom, z drugimi predpisi in s statutom.

Svet združenja obravnava vsa važnejša vprašanja v zvezi z organizacijo in delom združenja, zlasti sprejme statut združenja, določi finančni načrt in potrdi zaključni račun združenja, sprejema sklepe in priporočila o vprašanjih, ki so skupnega pomena za visokošolske zavode in njihove organizacijske enote ter opravlja druge zadeve, ki so mu dane z zakonom, z drugimi predpisi in s statutom.

b) Uprava

64. člen

Upravo visokošolskega zavoda sestavljajo vsi učitelji zavoda in določeno število sodelavcev zavoda. Koliko članov volijo sodelavci in kako jih volijo, določi statut zavoda.

65. člen

Upravo združenja sestavljajo predstojnik združenja, njegov izvoljeni namestnik ter predstojniki vseh visokošolskih zavodov, ki so v sestavu združenja.

66. člen

Uprava visokošolskega zavoda daje svetu zavoda poročila, mnenja in predloge o vprašanjih iz področja sveta, gospodari s premoženjem, ki je dano zavodu oziroma združenju v uporabo, voli učitelje, sodelavce in predstojnike organizacijskih enot zavoda, sprejme načrt oziroma program pouka za znanstveno in strokovno izpopolnitev ter opravlja druge zadeve, ki so ji dane z zakonom, drugimi predpisi in s statutom.

Uprava združenja daje svetu združenja poročila, mnenja in predloge o vprašanjih iz področja sveta, gospodari s premoženjem, ki je dano združenju v uporabo, obravnava vprašanja organizacije pouka in znanstveno-raziskovalnega dela, ki so skupnega pomena za visokošolske zavode ter opravlja druge zadeve, ki so ji dane z zakonom, drugimi predpisi in s statutom.

Uprava fakultete, visoke šole, umetniške akademije oziroma združenja teh visokošolskih zavodov podeljuje naslov častnega doktorja.

Predstavniki študentov imajo pravico, udeležiti se seje uprave visokošolskega zavoda oziroma združenja, kadar se obravnavajo vprašanja pouka, izvajanja izpitnega reda, gmotnega stanja študentov ali kakšno drugo vprašanje, ki je za študente pomembno; o takih vprašanjih lahko povedo svoje mnenje in dajo predloge.

c) Predstojnik

67. člen

Predstojnik visokošolskega zavoda oziroma združenja visokošolskih zavodov predstavlja zavod oziroma združenje, organizira in vodi njegovo delo, skrbi, da se izvršujejo sklepi sveta in uprave, opravlja druge zadeve, ki so mu dane z zakonom, z drugimi predpisi ali s statutom.

68. člen

Predstojnika visokošolskega zavoda in njegovega namestnika izvoli uprava zavoda za dve leti izmed profesorjev visokošolskega zavoda.

Predstojnika združenja visokošolskih zavodov in njegovega namestnika izvoli za tri leta skupščina združenja izmed profesorjev visokošolskih zavodov.

č) Skupščina

69. člen

Konec vsakega šolskega leta, po potrebi pa tudi med letom, skliče uprava visokošolskega zavoda oziroma združenja skupščino učiteljev, sodelavcev in

študentov. Skupščina je javna. Na skupščini da uprava poročilo o učnem in znanstveno-raziskovalnem delu ter o stanju na visokošolskem zavodu oziroma zavodih, ki so v sestavu združenja. Delo skupščine vodi predsedstvo, ki si ga izvoli skupščina.

d) Sveti letnikov

70. člen

V vsakem letniku prve in druge stopnje pouka na visokošolskem zavodu oziroma njegovi organizacijski enoti je svet letnika. Če zaradi majhnega števila študentov za posamezni letnik ni mogoče organizirati sveta letnika, se izjemoma lahko organizira skupen svet za več letnikov ali za več organizacijskih enot visokošolskega zavoda.

Svet letnika sestavljajo vsi učitelji in sodelavci, ki sodelujejo pri pouku v letniku, ter določeno število študentov letnika, ki jih izvolijo študenti letnika izmed sebe.

Svet letnika obravnava vprašanja, ki imajo pomen za pouk v letniku in predlaga ustrezne ukrepe.

Predsednik sveta je eden od učiteljev.

e) Tajništvo

71. člen

Upravno-izvršilne, administrativne in tehnične zadeve visokošolskega zavoda oziroma združenja opravlja tajništvo zavoda oziroma združenja. Tajništvo vodi tajnik zavoda. Tajništvo združenja visokošolskih zavodov vodi glavni tajnik združenja.

Tajnik oziroma glavni tajnik je starešina za imenovanje uslužbencev tajništva ter izvršuje druge pravice in dolžnosti, ki so določene s statutom.

Tajnika oziroma glavnega tajnika voli in razrešuje svet visokošolskega zavoda oziroma združenja.

Za tajnika visokošolskega zavoda oziroma za glavnega tajnika združenja je lahko izvoljen samo, kdor ima visokošolsko izobrazbo druge stopnje.

VIII. Financiranje

72. člen

Visokošolski zavodi in združenja visokošolskih zavodov se v skladu s predpisi, ki veljajo za financiranje samostojnih zavodov, financirajo na podlagi finančnega načrta, ki ga sprejme svet zavoda oziroma združenja.

73. člen

Materialna sredstva za ustanovitev in za redno delo visokošolskega zavoda oziroma združenja zagotavlja ustanovitelj.

Visokošolski zavod oziroma združenje ima lahko tudi dohodke iz lastne dejavnosti in druge dohodke.

IX. Nadzorstvo

74. člen

Zakonitost aktov organov visokošolskih zavodov in združenj nadzoruje pristojni republiški organ.

75. člen

Zoper nezakonite akte, ki jih izda svet visokošolskega zavoda izven upravnega postopka, lahko vloži uprava zavoda ugovor nadzorstvenemu organu.

Zoper akt sveta združenja lahko podajo ugovor uprava združenja ter svet in uprava visokošolskega zavoda, ki je v sestavi združenja.

76. člen

Predstojnik visokošolskega zavoda oziroma združenja ima pravico in dolžnost, da zadrži nezakonit sklep uprave, mora ga pa takoj predložiti v odločitev svetu zavoda oziroma združenja.

77. člen

Svet in uprava visokošolskega zavoda oziroma združenja odločata v upravnem postopku samo o tistih upravnih zadevah, ki so jima izrečno dane v pristojnost z zakonom ali drugim predpisom.

O vseh drugih upravnih zadevah odloča predstojnik visokošolskega zavoda oziroma združenja, kolikor ne spadajo po zakonu ali statutu v področje tajnika zavoda, glavnega tajnika združenja, uprave ali predstojnika samostojne organizacijske enote.

78. člen

O pritožbah zoper upravne odločbe, ki jih izdajo predstojnik ali tajnik visokošolskega zavoda oziroma združenja ter uprava ali predstojnik samostojne organizacijske enote, odloča uprava visokošolskega zavoda oziroma združenja.

X. Prehodne in končne določbe

79. člen

Obstoječi visokošolski zavodi in Univerza v Ljubljani sprejmejo oziroma vskladijo svoje statute z določbami tega zakona v enem letu potem, ko začne veljati ta zakon.

Visokošolski zavodi predpišejo v statutih določbe o postopnem prehodu od dosedanjega učnega načrta na nov učni načrt.

80. člen

V sestavu Univerze v Ljubljani ostanejo še naprej fakultete, ki jo sestavljajo na dan, ko začne veljati ta zakon.

81. člen

Ko začne veljati ta zakon, prenehajo veljati zakon o Univerzi v Ljubljani (Uradni list LRS, št. 23-100/57 in 22-130/58) ter tiste določbe odloka o ustano-

vitvi sveta umetniških akademij (Uradni list LRS, št. 5-33/55) in predpisov o ustanovitvi Visoke šole za telesno kulturo, umetniških akademij in višjih šol, ki so v nasprotju z določbami tega zakona.

82. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

I.

Junija 1960 sta bila sprejeta zakon o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o univerzah in resolucija o izobraževanju strokovnih kadrov.

Splošni zakon o fakultetah in univerzah obsega nasproti zakonu iz leta 1954 zlasti naslednje novosti načelne narave, gledano predvsem s stališča pospešenega izobraževanja strokovnjakov:

— da lahko tudi občina, okraj, univerza, gospodarska ali druga organizacija ustanovi fakulteto;

— da obsega redni pouk na fakultetah tri samostojne, toda med seboj povezane učne stopnje, ki dajo vsaka določeno stopnjo izobrazbe;

— da se lahko vpisujejo na fakulteto tudi osebe brez formalne šolske predizobrazbe, če imajo ustrezno uspešno delovno prakso in če dokažejo, da obvladajo potrebna znanja, da bodo lahko sledili pouku;

— da je na vseh fakultetah treba omogočiti obliko izrednega študiranja in da je treba za izredne študente organizirati posebne oblike pouka.

Splošni zakon obsega še številne druge novosti organizacijske narave, glede katerih pa ni mogoče trditi, da jih je šteti za načelne določbe.

Splošni zakon o fakultetah in univerzah določa v 73. členu, da veljajo njegove določbe tudi za visoke šole, če zakon drugače ne določa, 74. člen pa, da je treba republiške zakone o umetniških akademijah in višjih šolah vskladiti z ustreznimi načeli splošnega zakona.

Resolucija Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov določa v točki II-1, da so visokošolski zavodi fakultete, visoke šole, umetniške akademije in višje šole, in sicer kot del sistema zavodov za strokovno izobraževanje.

Glede na to ni razloga, da bi obstojala v bodoče še kakšna načelna razlika med posameznimi vrstami visokošolskih zavodov, kar se tiče nalog, ustanavljanja, pravic in dolžnosti učitelja in študentov, vodstvenih organov ter notranje organizacije in dela. Zato je možno in tudi umestno, da se izda enoten zakon, ki bi urejal po enotnih načelih vsa omenjena vprašanja za vse vrste visokošolskih zavodov.

II.

Izhodišče pri izdelavi zakonskega predloga je bilo, naj bodo v republiškem zakonu urejena samo tista vprašanja, ki morajo biti z zakonom urejena, da pa je treba vsa druga vprašanja prepustiti posameznemu zavodu, da jih uredi sam s svojim statutom, ki ga potrdi ustanovitelj.

Vsa pod I. našteta nova načela splošnega zakona so v predlogu zakona upoštevana.

I. poglavje obsega temeljne določbe, in sicer: kateri šolski zavodi so visokošolski zavodi in da se visokošolski zavodi vseh vrst lahko združujejo v ustrežna združenja. Postavljene so temeljne naloge visokošolskih zavodov in temeljne naloge združenj visokošolskih zavodov. Postavljena so tale načela: enakopravnost pri vpisu, javnost pouka in izpitov, svoboda učnega in znanstvenega dela, da so visokošolski zavodi samostojni zavodi, ki se vodijo po načelih družbenega upravljanja.

V zvezi z 2. členom pripominjamo, da je organiziranje in razvijanje znanstveno-raziskovalnega dela dano tudi visokim šolam (vsem, ne samo določenim) in umetniškim akademijam, in da je tudi višjim šolam dana ta pravica, če je tako določeno z aktom o ustanovitvi in statutom. Splošni zakon je tu ožji.

Po predlogu je jasno razmejena funkcija visokošolskih zavodov in združenj: visokošolski zavodi imajo učne in znanstvene naloge, združenja pa predvsem nalogo koordinacije združenih zavodov. V splošnem zavodu je ta razmejitev zabrisana, čeprav n. pr. jasno določa v 2. odstavku 1. člena status univerze kot združenja fakultet.

II. poglavje obsega določbe o ustanavljanju visokošolskih zavodov in združenj. Te določbe so v bistvu povzete po splošnem zakonu. V splošnem zakonu je določeno, da se ustanovijo fakultete z zakonom. V predlogu ni določena oblika ustanovitvenega akta.

Splošni zakon nima podrobnejših določb o visokošolskih zavodih, ki jih ustanovijo ljudski odbori, organizacije in združenja visokošolskih zavodov. Določa pa, da potrdi Izvršni svet akt o ustanovitvi. Ta določba je v 15. členu prevzeta.

III. poglavje obsega določbe o statutih. Glede visokošolskih zavodov, ki jih ustanovijo ljudski odbori, organizacije, združenja in fakultete, je določeno — v skladu z resolucijo — da je za take zavode potrebna verifikacija, če naj bo izobrazba, ki se pridobi na njih, splošno priznana (21. člen).

IV. poglavje obsega določbe o pouku in o študentih. Te določbe so v bistvu povzete po splošnem zakonu.

Po splošnem zakonu lahko — razen fakultet — organizirajo pouk tretje stopnje samo določene visoke šole, pa tudi določeni znanstveni zavodi. Po predlogu lahko organizirajo ta pouk vse visoke šole in tudi umetniške akademije, znanstveni zavodi pa samo na podlagi pogodbe z ustrežno fakulteto, visoko šolo oziroma umetniško akademijo (24. člen).

Po splošnem zakonu je povzeta določba, da lahko dovoli omejitve vpisa izjemoma Izvršni svet. Dodano je pa, da za take šole, ki vzgajajo strokovnjake samo za potrebe ustanovitelja, omeji vpis ustanovitelj (35. člen).

Pogoji za vpis (36. člen) so postavljeni bolj elastično kot v splošnem zakonu. Postavljeno je samo načelo, da se lahko vpišejo na visokošolski zavod osebe z ustrežno šolsko predizobrazbo, osebe brez take izobrazbe pa, če imajo ustrežno delovno prakso in če dokažejo na primeren način, da obvladajo temeljna znanja, ki so jim potrebna, da bodo lahko sledili pouku. Vse drugo je prepuščeno statutom, ker v zakonu glede na najbolj različne situacije, ki so v praksi možne, ni mogoče predpisati enotnih kriterijev: To velja še zlasti za umetniške akademije.

Iz sedanjega zakona o Univerzi v Ljubljani so prevzete določbe o prestopu in tudi določbe o možnosti istočasnega vpisa na več visokošolskih zavodih ali organizacijskih enotah (38. člen), pri čemer je istočasni študij na več zavodih postavljen kot pravica študenta.

Postavljeno je načelo, da se študenti vpisujejo po letnikih in da se s statutom lahko določijo izpitni pogoji samo za vpis v višji letnik, ne pa za vpis v višji semester (39. člen). Samo za redne študente se lahko s statutom določi, da se, zaradi evidence, vpisujejo tudi med letom v semester.

Pravice in dolžnosti študentov so povzete po splošnem zakonu.

Prenehanje statusa študenta (43. do 45. člen) je v bistvu urejeno kot v sedanjem zakonu o Univerzi v Ljubljani, vendar s to omilitvijo, da ima študent, ki mu je prenehal status študenta, zaradi priprave na izpite ex lege pravico, da obiskuje predavanje, vaje itd. Ta omilitev je v skladu z načelom javnosti pouka in izpitov.

V. poglavje: Določbe o organizaciji učnega in znanstvenega dela (47. do 49. člen) so samo splošne. Vse podrobnosti so prepuščene statutom in pogodbenemu urejanju z znanstvenimi zavodi, bolnišnicami, posestvi itd.

VI. poglavje: Določbe o učiteljih in sodelavcih spadajo, kar se tiče nazivov, plač in drugih delovnih razmerij v področje zvezne temeljne zakonodaje in teh vprašanj ni mogoče urejati z republiškim zakonom. Zato obsega to poglavje samo sklicevalne določbe na zvezne predpise in pooblastilo za statute, kolikor gre za naloge učiteljev in sodelavcev.

Izdelane so — zelo na splošno — samo določbe o disciplinski odgovornosti učiteljev in sodelavcev (54.—56. člen). Pri tem je treba opozoriti na to, da je enak režim vpeljan za učitelje vseh visokošolskih zavodov in tudi za sodelavce samostojnih visokošolskih znanstvenih zavodov.

VII. poglavje: Določbe o vodstvu visokošolskih zavodov in združenj so nasproti splošnemu zakonu in nasproti sedanjemu zakonu skrčene na minimum.

Kar se tiče sestave svetov, so v bistvu prevzete določbe splošnega zakona.

Pri svetu združenja (59. člen) je dodano, da pride v svet tudi po en član sveta vsakega visokošolskega zavoda, ki je v sestavu združenja.

Pri svetu visokošolskega zavoda je v splošnem zakonu (prvi dve alineji 58. člena) določba nejasna, ker bi izgledalo, kot da določi republiški izvršni svet tudi člane fakultetnega sveta fakultete, ki jo ustanovi ljudski odbor ali organizacija. V predlogu (prva alineja 58. člen) je določeno samo, da izvoli določeno število članov ustanovitelj; s tem se razume, da jih izvoli Izvršni svet takrat, kadar je ustanovila visokošolski zavod Ljudska republika Slovenija.

VIII. poglavje: Določbe o finansiranju so omejene samo na načelo, da se vrši finansiranje na podlagi finančnega načrta, da zagotavlja potrebna sredstva ustanovitelj in da ima lahko zavod oziroma združenje tudi dohodke iz lastnih dejavnosti in druge dohodke. Vsa druga vprašanja so urejena v zakonu o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov.

IX. Nadzorstvo: Te določbe so v bistvu povzete po sedanjem zakonu o Univerzi v Ljubljani, s to razliko, da so skrajšane in poenostavljene.

X. poglavje: V tem poglavju je določeno, da ostane Univerza v Ljubljani v sedanjem sestavu (80. člen) in da prenehajo določbe, ki so v nasprotju s tem zakonom (81. člen).

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o visokem šolstvu v Ljudski republici Sloveniji

Odbor za prosveto in kulturo je 7. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o visokem šolstvu v Ljudski republici Sloveniji in ga v načelu, v podrobnostih, kakor tudi v celoti sprejel.

Odbor meni, da je Ljudski skupščini LRS predložen izredno pomemben zakonski predlog, ki odraža dosedanje dosežke pri reformi visokošolskega študija in upošteva določbe zveznega zakona o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o univerzah, kakor tudi resolucijo o izobraževanju strokovnih kadrov, zlasti glede fakultet, visokih šol, umetniških akademij in višjih šol.

K načelni obravnavi o predlogu zakona je odbor povabil predstavnike Univerze in njenih fakultet, umetniških akademij, Visoke šole za telesno kulturo ter vseh višjih šol v naši republici, kakor tudi predsednike njihovih organov družbenega upravljanja.

Načelna obravnava in obširno sodelovanje omenjenih predstavnikov visokošolskih zavodov v tej obravnavi je pokazala, kako veliki so bili naporji v zadnjih letih za reformo visokošolskega študija, hkrati pa tudi za reformo vsega našega sistema strokovnega izobraževanja in kako globok revolucionarni proces se uresničuje v sistemu izobraževanja.

Prvi obrisi reformiranega visokega šolstva so se pričeli kazati ob skrajšanju študija na štiri leta in ob uvajanju diferenciranega študija, kar pa je hkrati terjalo ustreznejše in sodobnejše učne programe. Že v prvem razdobju se je pokazalo, da terja reformiranje visokošolskega študija etapni študij. Prav zato je izredno pomembno prizadevanje, vpeljati stopenjski študij, ki bo omogočil vzgojo strokovnjakov za posamezna področja oziroma panoge gospodarstva in za druga področja družbenega življenja. Na visokošolskih zavodih si bodo strokovnjaki pridobili bodisi izobrazbo višje ali visoke stopnje ali pa poglobljeno oziroma specialistično izobrazbo.

Ob skrajševanju študija, ki je bilo družbeno-ekonomsko vsestransko utemeljeno, je bilo treba zavračati mnenja, da bo raven študija na visokošolskih zavodih osiromašena. Takšna mnenja je odbor že takrat odločno zavračal, pravilnost tega stališča pa je jasno potrdil ves dosedani razvoj kot tudi predloženi zakon. Pri obravnavi o predlogu zakona je bilo podčrtano, da uvedba stopenjskega študija kvaliteto študija še nadalje oplaja, študij na tretji stopnji pa kvaliteto študija znatno dviguje nad že dosedanjo visoko študijsko ravno.

Vzporedno z vsemi omenjenimi prizadevanji so bili ustanovljeni novi višješolski zavodi, katerih ustanovitev so terjale in ustrezajo potrebam našega gospodarskega in družbenega življenja.

Po mnenju odbora doseženo stanje najbolj odsevajo pred kratkim potrjeni statuti fakultet, ki že upoštevajo trostopenjski študij in ki vsebujejo vse tiste osnovne elemente, ki so pomembni za reformo visokega in višjega študija tako, da bodo fakultete načela trostopenjskega študija začele že uresničevati v sedanjem študijskem letu.

Z uveljavitvijo zakona bodo univerza in njene fakultete, umetniške akademije in vse obstoječe višje šole oziroma visoka šola vključene v enotni sistem visokega šolstva. Medsebojna tesna povezanost vseh visokošolskih zavodov bo onemogočila in preprečevala kakršenkoli »monopolizem« oziroma izjemen položaj kateregakoli visokošolskega zavoda. V enotni sistem se povezuje študij višje, visoke in najvišje stopnje, skozi in skozi pa se povezujeta znanost in strokovnost. Pri tem ne smemo prezreti, da se pred sleherno stroko postavlja zahteva, spremljati dosežke znanosti, lotevati se vedno bolj slehernega vprašanja z znanstvenimi prijemi in zato tudi vedno bolj razvijati znanstvene metode na vseh področjih, kar pri nalogah visokošolskih zavodov upošteva tudi 2. člen predloga zakona.

Nadaljnja pomembnost zakona je tudi v tem, da se umetniške akademije vključujejo v sistem visokega šolstva, da postaja umetniško udejstvovanje priznано tudi kot predmet znanstvenih naporov in da daje zakon organizacijske osnove za delo umetniških akademij, za katere do sprejema zakona veljajo predpisi, ki niso v skladu z določbami tega zakona oziroma z vsebino reforme visokega šolstva.

Odbor ugotavlja, da predlog zakona ureja samo tista vprašanja, ki morajo biti z zakonom urejena, medtem ko postaja pristojen za vsa druga vprašanja posamezni visokošolski zavod oziroma njegov organ družbenega upravljanja. S tem se hkrati močno poudarja načelo svobode pedagoškega in znanstvenega dela; ki pa mora seveda najodločneje upoštevati potrebe našega družbenega in gospodarskega razvoja.

Nadalje uzakonjuje predloženi zakon vsa prizadevanja, da se na visokošolski zavod lahko vpiše vsakdo, tudi ne glede na formalno šolsko izobrazbo in da je osnovni pogoj za vpis uspešna delovna praksa, poleg pogojev, ki jih določa ta zakon in ki bodo konkretizirani v statutu posameznega visokošolskega zavoda. S tem je vsakomur zagotovljeno, da ob enakih pogojih doseže ustrezno stopnjo izobrazbe oziroma ustrezno akademsko ali znanstveno stopnjo. S tem se na široko odpirajo vrata vsakomur in to predvsem glede na njegove osebne sposobnosti tako, da se formalna izobrazba vedno bolj vrednoti glede na nadarjenost, sposobnost in prizadevnost. Hkrati pa s tem dobiva tudi sama izobrazba vse drugačen namen in pomen.

Naloga visokošolskih zavodov bo, uresničiti vse tiste oblike študija, ki bodo dale vsakomur možnost izobraževanja in ki bodo omogočile vključiti tudi tiste, ki se že na svojih delovnih mestih vključujejo v sistem izobraževanja. Pri tem bodo morali vsi visokošolski zavodi uresničiti zakonsko določbo, ki daje pravico do vpisa tudi tistim, ki zato, ker so v stalnem delovnem razmerju ali iz drugih opravičenih objektivnih vzrokov ne morejo obiskovati pouka kot redni študentje.

Nekatere fakultete so že začele ustanavljati centre za izredne študente v raznih krajih naše republike, s čimer ni samo omogočen v najširšem obsegu študij izrednim študentom, ampak prihaja na razne načine do izraza povezanost podjetij, organizacij in zavodov z našo univerzo, ki z njo neposredno sodelujejo, dajejo kadre in materialna sredstva. Tako je nekdanja izoliranost univerze oziroma njenih fakultet postala že stvar preteklosti, sami univerzi kot celoti pa se čedalje bolj odpirajo pota na čimširša območja gospodarstva in družbenih dejavnosti.

Po mnenju odbora se prvi rezultati reformiranega višjega šolstva že kažejo. Tako je bil na primer v Kopru že ustanovljen center za izredne študente, ki za zdaj deluje za slušatelje predvsem iz »Tomosa« in »Slavnika«, kar omogoča znatno večjemu številu ljudi, pridobiti višjo strokovno izobrazbo. To koristi njim samim kot tudi gospodarskim in drugim organizacijam. Tudi vpis na visokošolske zavode kaže, da niso vzrok samo novi pogoji za vpis, ampak predvsem korenita sprememba sistema samega študija. Tako se je na primer v letošnjem študijskem letu vpisalo na ljubljansko univerzo 8680 slušateljev (med njimi 1371 izrednih), kar je znatno več kot v preteklih študijskih letih, medtem ko se je na višje šole vpisalo preko 3000 slušateljev.

V obravnavi predloga zakona je bilo poudarjeno, da že vsi dosedanji dosežki na področju reforme visokega šolstva dejansko potrjujejo, da postopoma ukinjamo sistem šolanja kadrov, ki je bil značilen za mezne odnose in kvalitetno spreminjamo sistem izobraževanja kadrov, ki ga terja proces splošnega sproščanja proizvodjalnih sil in odnosov. Višje šole v Mariboru predstavljajo enega od pomembnih rezultatov zavestnega prizadevanja v tej smeri.

Že prve izkušnje iz delovanja teh šol, ki so nastale neposredno iz družbeno-ekonomskih potreb tega naglo razvijajočega industrijskega in agrarnega območja, potrjujejo, da je bila ustanovitev teh šol nujna in vsestransko umestna. Dosedanja praksa teh šol je namreč pokazala tudi, da povezovanje študija s proizvodnjo omogoča smotnejše izkoriščanje sredstev za izobrazbo, priteguje celotne kolektive in organe družbenega samoupravljanja k reševanju kadrovskega vprašanja ter ustvarja pogoje za rast novega lika strokovnjaka, ki mu dajejo ugled le sposobnost, znanje in delovni uspehi ter živa povezanost z delovnim kolektivom.

Nadaljnja graditev izobraževalnega sistema bo postavila pred nas nove naloge, zlasti materialnega in kadrovskega značaja. Vso pomoč bo treba nuditi višjim šolam, da bodo premagale začetne težave, kar bo tudi naloga univerze. Dolžnost naše celotne družbe pa bo tudi materialno podpreti nadaljnji razvoj visokošolskih zavodov.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor obravnaval predlog Univerze v Ljubljani ter univerzitetnega odbora Zveze študentov, da bi bilo treba v predlogu zakona točno določiti, kakšne disciplinske kazni se lahko predpišejo in izrekajo študentom za kršitve discipline. S tem se je odbor strinjal in predlaga, da se besedilo tretjega odstavka 46. člena nadomesti z naslednjim besedilom:

»Za kršitve discipline se lahko predpišejo in izrekajo študentom te discipline kazni: opomin, ukor, prepoved vpisa za eno leto, izključitev iz visokošolskega zavoda do dveh let in izključitev iz vseh visokošolskih zavodov v sestavu združenja do petih let. Kazen izključitve iz vseh visokošolskih zavodov v sestavu združenja se lahko predpiše samo za najhujše kršitve discipline.«

Odbor pripominja, da je pri formulaciji omenjenih sprememb oziroma dopolnitev tretjega odstavka 46. člena upošteval stilistične pripombe zakonodajnega odbora in da se s predlaganimi spremembami in dopolnitvami strinja tudi Izvršni svet.

Odbor je obširno obravnaval 79. člen predloga zakona in je bil mnenja, da je treba dopustiti možnost, da se v določenih primerih podaljša enoletna doba, predpisana za vskladitev obstoječih statutov, z določbami zakona. S tem

stališčem se je strinjal tudi Izvršni svet in odbor predlaga, naj se na koncu prvega odstavka 79. člena predloga zakona doda še naslednje besedilo:

»Izvršni svet Ljudske skupščine LRS lahko po potrebi, glede višjih šol, ta rok podaljša.«

Nadalje predlaga odbor, da se v prvi oziroma drugi vrsti drugega odstavka 2. člena črta beseda »praviloma«, ker meni, da imajo vse fakultete, visoke šole in umetniške akademije, razen osnovne naloge vzgajati strokovnjake za posamezna področja gospodarstva in družbenega življenja, tudi nalogo organizirati in razvijati znanstveno-raziskovalno delo in vzgajati znanstveni in učni naraščaj ter pospeševati razvoj znanosti.

V predzadnji oziroma zadnji vrsti 12. člena pa naj se besedilo »Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije« nadomesti z besedilom »Ljudska skupščina LRS« in tako določba o potrjevanju statuten združenj spravi v sklad z zveznimi predpisi.

Odbor se strinja s spremembami in dopolnitvami, ki jih k. 2., 40., 43., 49., 59. in 67. členu predloga zakona predlaga zakonodajni odbor.

Odbor za prosveto in kulturo predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji.

Odbor je za poročevalca določil Ivana Potrča.

Št. 02-392/1-60.

Ljubljana, dne 7. decembra 1960.

Poročevalec:

Ivan Potrč l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 8. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji in ga v načelu, podrobnostih in v celoti sprejel.

Odbor ugotavlja, da predlog zakona ureja le tista vprašanja, ki jih je bilo treba z zakonom urediti; vsa druga vprašanja pa bodo visokošolski zavodi urejali s svojimi statuti. S tem prihaja do izraza vsestranska samostojnost visokošolskih zavodov, kar pomeni, da tudi na tem področju najbolj dosledno uresničujemo načelo, napraviti družbene službe kar najbolj samostojne in poglobiti oziroma okrepiti delo samoupravnih organov.

Organi družbenega upravljanja so že do zdaj imeli izredno pomembno vlogo pri uresničevanju in poglobljanju reforme visokošolskega študija in vplivali na notranje življenje posameznega visokošolskega zavoda. Brez dvoma se bodo organi družbenega upravljanja uveljavili tudi pri tistih visokošolskih

zavodih, za katerih delo so veljali predpisi, ki niso več v skladu s predloženim zakonom.

Predlog zakona vključuje celotni visokošolski sistem v enotni sistem izobraževanja in odpravlja načelne razlike med posameznimi visokoškolskimi zavodi.

Z uveljavitvijo zakona bo na vseh visokoškolskih zavodih omogočeno slehernemu, ne glede na formalno izobrazbo, da si pridobi tudi najvišjo izobrazbo, pod določenimi pogoji je omogočen izredni študij, kar vse je v skladu z osnovnimi načeli našega gospodarskega sistema, postopnim odpravljanjem razlike med fizičnim in umskim delom in kar bo končno vplivalo tudi na to, da se bodo hitreje odpravljali ostanki mezдне miselnosti oziroma odnosov.

Odbor je v podrobni obravnavi obravnaval zlasti predlog odbora za kulturo za spremembo tretjega odstavka 46. člena. Odbor se v celoti strinja s stališčem, da z zakonom ni mogoče samo okvirno urediti vprašanja disciplinskih kazni, podrobnejšo ureditev pa prepustiti statutom. Tako bi v praksi bilo področje, ki obravnava državljanske pravice lahko različno urejeno na posameznih visokoškolskih zavodih. Zato se odbor v celoti strinja s spremembami in dopolnitvami, ki jih je k omenjenemu členu predlagal odbor za prosveto in kulturo.

Odbor se strinja tudi z vsemi drugimi spremembami in dopolnitvami, ki jih predlagata odbor za prosveto in kulturo ter zakonodajni odbor in predlaga Republiškem zboru, da sprejme zakon o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Nerina Gobbo.

Št. 02-392/2-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Nerino Gobbo l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 12. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o visokem šolstvu v LRS in ga v načelu sprejel. Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor obširneje razpravljal o določilu 14. člena, s katerim je zakonodajna iniciativa v tem primeru razširjena na okraj, občino, gospodarsko ali drugo organizacijo ali združenje visokoškolskih zavodov. To določilo je povzeto po zveznem zakonu. Dalje je odbor razpravljal o ustanovitvi visokoškolskega zavoda, ki jo mora potrditi Izvršni svet, če je ustanovitelj okraj, občina, gospodarska ali druga organizacija ali združenje. Ko je visokoškolski zavod ustanovljen in ta ustanovitev potrjena s strani Izvršnega sveta,

mora republiški organ za strokovno izobraževanje verificirati visokošolski zavod. S to verifikacijo se ugotavlja ali študij ustreza zahtevam visokošolskega študija.

Odbor je obširneje razpravljal tudi o 29. členu, ki določa, da morajo visokošolski zavodi omogočiti izredno marljivim oziroma sposobnim študentom, da končajo študij v krajšem času kot traja redni pouk. Ugotavljali so se predvsem kriteriji po katerih naj bi se merilo kateri študentje so izredno marljivi oziroma sposobni.

Ti kriteriji bodo določeni v statutu, pravica do študija v krajšem času pa je dana vsem študentom, kar pomeni, da lahko, če so sposobni in marljivi, v krajšem času opravijo izpite.

Odbor je razpravljal tudi o omejitvi vpisa, ki jo uvaja določilo 35. člena, vendar je bil mnenja, da je avtoriteta Izvršnega sveta zadostna garancija, da bo ta omejitev uporabljena res samo v izrednem primeru.

Pri obravnavi posameznih členov predloga zakona, je odbor sprejel naslednje spremembe oziroma dopolnitve:

2. člen: prvi stavek naj se spremeni tako, da se glasi: »Visokošolski zavodi kot učni zavodi vzgajajo za posamezna področja oziroma panoge gospodarstva in druga področja družbenega življenja strokovnjake z izobrazbo višje stopnje, strokovnjake z izobrazbo visoke stopnje ter strokovnjake s poglobljeno oziroma specialistično izobrazbo; vzgajajo študente za zavedne državljane socialistične skupnosti; pospešujejo razvoj pouka in skrbijo za nadaljnje izpopolnjevanje strokovnjakov«;

40. člen: v predzadnji vrsti naj se za besedo »oziroma« vnesejo še besede: »vseh zavodov v sestavu«;

43. člen: v četrti vrsti naj se za besedo »oziroma« vneseta besedi »vseh zavodov v sestavu«;

49. člen: v drugi vrsti naj se za besedami »drugimi zavodi« vnese še beseda »organizacijami«;

59. člen: v prvi alineji naj se beseda »imenuje« zamenja z besedo »izvoli«;

67. člen: v tretji vrsti naj se za besedo »uprave« črta vejica in doda beseda »ter«.

Odbor je sprejel tudi spremembe oziroma dopolnitve, ki jih predlaga odbor za prosveto in kulturo k 2., 12., 46. in 79. členu.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedenimi spremembami oziroma dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Zupančič.

Št. 02-392/3-60.

Ljubljana, dne 12. decembra 1960.

Poročevalec:

Marija Zupančič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda

Zakon o varstvu voda (Uradni list LRS, št. 40-170/57) se spremeni in dopolni tako, da se njegovo prečiščeno besedilo glasi:

ZAKON

o varstvu voda

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Zaradi posebnega pomena za gospodarstvo, ljudsko zdravstvo, klimatske razmere in druge splošne koristi so vode in vodna zemljišča v Ljudski republiki Sloveniji pod posebnim družbenim varstvom.

Vode in vodna zemljišča se smejo uporabljati samo v skladu z določbami tega zakona.

Določbe tega zakona se ne uporabljajo za tista razmerja glede uporabe voda in vodnih zemljišč, ki so urejena s posebnimi predpisi.

2. člen

Za vode po tem zakonu se štejejo atmosferske, površinske in podzemeljske vode ter obalno morje.

Za vodna zemljišča po tem zakonu se ne glede na lastništvo štejejo struge, korita, bregovi, obale, pribrežna zemljišča do višine srednje visoke vode, zapuščena korita, dokler jih voda od časa do časa še poplavlja ali dokler so potrebna za urejanje vodotokov, ter nekultivirani otoki v rekah. Za vodno zemljišče po tem zakonu se štejeta tudi dno obalnega morja in njegova obala.

Za vodno rastlinstvo po tem zakonu se štejejo drevesa in druge rastline, ki rastejo v vodi in na bregovih korita.

Meje vodnih zemljišč ob površinskih vodah in ob morju določa občinski ljudski odbor.

3. člen

Za ureditev (regulacijo) in uporabo voda in za vse druge posege v prirodni ali umetni vodni obtok (vodni režim) je potrebno vodnogospodarsko dovoljenje v vseh primerih, kadar je s tako ureditvijo, uporabo ali posegom prizadeta splošna korist:

4. člen

Splošna korist je prizadeta z vsakim posegom v prirodni ali umetni vodni obtok in v vodna zemljišča, s katerim se v večji meri spreminja količina, kakovost, prostorska ali časovna razporeditev voda ali pa se v večji meri spreminjajo razmere na vodnih zemljiščih.

5. člen

Vodnogospodarsko dovoljenje ni potrebno:

1. kadar se voda neposredno uporablja za pitje, za umivanje, za kopanje, za pranje, za vožnje s športnimi ali ribiškimi čolni ali za druge podobne osebne potrebe posameznikov, kakor tudi za napajanje živine;

2. *kadar* lastnik, posestnik oziroma upravitelj na lastnem zemljišču:
- zgradi enostavno zavarovanje pred rušenjem brega in obale,
  - spremeni zaradi zavarovanja zemljišča pred zamočvirjenjem ali zaradi zavarovanja stavb in naprav odtok vode brez struge ali preloži majhne površinske vodotoke in uredi odtekanje vode z drenažo,
  - zajame za potrebe svojega gospodinjstva in gospodarstva studenec, zgradi vodnjak ali kapnico ali neposredno, brez uporabe posebnih naprav uporabi vodo iz potoka, reke ali jezera;
3. *kadar* se izkoriščajo vodna zemljišča na običajen kmetijski način;
4. *kadar* se pridobivajo na vodnih zemljiščih prod, pesek, *mivka*, blato, zemlja, led in vodne rastline za potrebe posameznega gospodinjstva ali zasebnega kmečkega gospodarstva;
5. *kadar* se postavljajo električne ali druge napeljave čez struge neplovnih ali nesplavnih površinskih vodotokov v višini najmanj 3 metrov ali *kadar* se postavljajo preproste brvi in mostički čez jarke in manjše potoke;
6. *kadar* se uporabi voda ali poseže v prirodni ali umetni vodni obtok ob požarih in elementarnih nesrečah po posebnih predpisih o obrambi pred požari in o obrambi pred drugimi elementarnimi nesrečami.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS lahko določi še druge primere *urejanja in uporabe voda, vodnih zemljišč in vodnega rastlinstva*, za katere ni potrebno vodnogospodarsko dovoljenje.

Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo lahko predpiše natančnejše pogoje za urejanje in uporabo voda, *vodnih zemljišč in vodnega rastlinstva* po prejšnjih odstavkih.

6. člen

Za zadeve vodnega gospodarstva pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora prepove ali omeji urejanje oziroma uporabo voda, *vodnih zemljišč in vodnega rastlinstva* po 5. členu tega zakona na posameznih vodah ali na posameznih odsekih voda, če je taka uporaba ali ureditev škodljiva za kakovost vode, za struge, korita, bregove in obalo, če je nevarna za življenje ali zdravje ljudi in živali ali če je sicer škodljiva za gospodarstvo, za narodno obrambo ali za javno varnost.

Uporabo voda po 5. členu tega zakona lahko prepove ali omeji iz zdravstvenih razlogov tudi pristojni *organ sanitarne inšpekcije* po predpisih o sanitarni inšpekciji.

7. člen

Kdor namerava urediti ali uporabiti vodo ali vodna zemljišča ali izvršiti kak drug poseg v prirodni ali umetni vodni obtok na tak način, da bi bila s tem prizadeta splošna korist, je dolžan zaprositi za vodnogospodarsko dovoljenje.

Vodnogospodarsko dovoljenje izda za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ.

Vodnogospodarski upravni organ lahko vpelje postopek za izdajo dovoljenja tudi uradoma, če ugotovi, da se brez dovoljenja urejuje ali uporablja voda ali sicer posega v prirodni ali umetni vodni obtok na način, ki prizadeva splošno korist.

8. člen

Vodnogospodarsko dovoljenje se sme izdati samo, če je nameravana ureditev oziroma uporaba vode ali poseg v prirodni ali umetni vodni obtok v skladu z vodnogospodarsko osnovo.

Dokler vodnogospodarska osnova ni izdelana, lahko določi za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora ureditvene smernice za vodnogospodarsko ureditev določenega povodja ali dela povodja. Če so take smernice določene, se sme vodnogospodarsko dovoljenje izdati samo, če je nameravana ureditev oziroma uporaba vode ali poseg v vodni obtok v skladu s takšnimi smernicami.

Za ureditvene smernice za vodnogospodarsko ureditev določenega povodja ali dela povodja, ki se tičejo takih ureditev ali izkoriščanja voda oziroma projektiranja takih objektov, ki imajo glede na svoj obseg večji gospodarski pomen, ali ki utegnejo vplivati na vodni režim tudi izven območja okraja, je potrebno poprejšnje soglasje Sekretariata Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo.

Če so z ureditvenimi smernicami iz prejšnjega odstavka prizadeti interesi več gospodarskih ali družbenih panog (kmetijstvo, energetika, industrija, zdravstvo itd.), da soglasje Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo v soglasju s Sekretariatom Izvršnega sveta za industrijo in obrt, Sekretariatom Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve, Svetom za zdravstvo LRS oziroma z drugimi prizadetimi republiškimi upravnimi organi.

Izvršni svet lahko natančneje določi, katere vodnogospodarske ureditve oziroma kateri objekti se štejejo za vodnogospodarske ureditve oziroma objekte večjega gospodarskega pomena po tretjem odstavku tega člena.

9. člen

V vodnogospodarskem dovoljenju je treba zaradi varstva splošne koristi določiti:

- vodne količine (najmanjše in največje količine pretoka), ki jih je treba upoštevati pri ureditvi ali uporabi vode oziroma pri zgraditvi objektov na vodnih zemljiščih;
- karakteristične kote vodostajev;
- varnostne ukrepe, ki so potrebni za zavarovanje vode in vodnih zemljišč ter za odvrnitev nevarnosti za življenje, zdravje in gospodarstvo;
- vodne količine, ki jih sme koristnik odvzeti in uporabiti na določenem mestu;
- časovno razporeditev uporabe vode;
- pogoje in ukrepe za zagotovitev kakovosti vode, preden se po uporabi povrne v vodni obtok;
- pogoje za ureditev objektov, na katere bi utegnila voda neugodno vplivati;
- tisti odsek vodotoka, ki je zaradi obratovanja naprave v neposrednem območju delovanja naprave trajno podvržen poškodbam in ga mora koristnik dovoljenja ustrezno vzdrževati in obnavljati;
- druge posebne pogoje, ki jih mora upoštevati koristnik ureditve in uporabe vode oziroma vodnih zemljišč, da se zagotovi družbeno najbolj smotrna uporaba vode in kar najugodnejše uredi vodni obtok.

V vodnogospodarskem dovoljenju se tudi uredijo razmerja glede souporabnikov vode, ki so prizadeti z izdanim dovoljenjem, določijo obveznosti souporabnikov, ugotovijo med njimi doseženi sporazumi ter predpiše način obratovanja in vzdrževanja dovoljenih vodnih naprav. *V vodnogospodarskem dovoljenju se lahko ugotovijo tudi sporazumi, doseženi med uporabnikom vode in med strankami, ki so z uporabo prizadete.*

10. člen

Vodnogospodarsko dovoljenje se izda pred izdajo gradbenega dovoljenja.

V primerih, kjer je predpisana poprejšnja potrditev investicijskega programa in glavnega projekta, mora biti izdano vodnogospodarsko dovoljenje pred potrditvijo investicijskega programa, če je pa predpisana samo potrditev glavnega projekta, pa pred potrditvijo glavnega projekta.

Če v vodnogospodarskem dovoljenju, ki se izda pred potrditvijo investicijskega programa ali glavnega projekta, ni mogoče rešiti vseh vprašanj in določiti vseh pogojev iz 9. člena tega zakona, si vodnogospodarski organ lahko pridrži pravico, da taka vprašanja uredi z dopolnilno odločbo o vodnogospodarskem dovoljenju.

Vodnogospodarsko dovoljenje se izda praviloma na podlagi postopka, ki se uvede z javnim naznanilom.

11. člen

Vodnogospodarsko dovoljenje se izda za določen ali nedoločen čas.

Vodnogospodarsko dovoljenje preneha veljati, če koristnik ne začne urejati ali uporabljati vode oziroma vodnih zemljišč ali opravljati dovoljenih posegov v vodni obtok v treh letih od dneva izdaje dovoljenja ali če nepretrgoma več kot tri leta ne izvršuje pravic iz vodnogospodarskega dovoljenja.

Vodnogospodarsko dovoljenje, ki je izdano k investicijskemu programu, preneha veljati, če se investicijski program ne potrdi ali če preneha veljati odločba o potrditvi investicijskega programa.

12. člen

Vodnogospodarsko dovoljenje se lahko prekliče, če se okoliščine, ki so bile odločilne pri izdaji dovoljenja, tako bistveno spremenijo, da so zaradi nadaljnje ureditve ali uporabe vode oziroma vodnih zemljišč ali zaradi izvrševanja posegov v prirodni oziroma umetni vodni obtok ogrožene pomembne družbene koristi ali če se tisti, ki mu je bilo dovoljenje izdano, kljub opozorilu ne drži v dovoljenju določenih omejitev in pogojev.

Če se namen iz prejšnjega odstavka lahko doseže že z omejitvijo izdanega dovoljenja, se izdano dovoljenje spremeni tako, da se predpišejo potrebne omejitve.

13. člen

Vodnogospodarsko dovoljenje izda za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora.

Vodnogospodarsko dovoljenje za vodopreskrbne naprave za potrebe prebivalstva in živilsko industrijo ter za odvajanje odpadnih voda izda vodnogospodarski organ v soglasju z organom, pristojnim za sanitarno inšpekcijo.

14. člen

Če zaradi uporabe vode ali vodnega zemljišča, zaradi obratovanja vodne naprave ali zaradi kakšnega drugega posega v prirodni ali umetni vodni obtok nastane za politično teritorialno enoto, gospodarsko organizacijo ali koga drugega škoda, mora tisti, ki izvrši tak poseg, povrniti oškodovanemu dejansko škodo. Če se koristnik in oškodovanec do izdaje vodnogospodarskega dovoljenja ne sporazumeta, oziroma če se ne sporazumeta glede odškodnine za škodo, ki je nastala po izdaji vodnogospodarskega dovoljenja, odloči o odškodnini sodišče.

15. člen

Za izvrševanje del, ki so potrebna za učinkovito varstvo voda po določbah tega zakona, se ustanovijo vodne skupnosti. Za njihovo ustanovitev, ureditev medsebojnih razmerij članov in določitev vodnih prispevkov, se uporabljajo predpisi o vodnih skupnostih.

16. člen

Kolikor je po gradbenih predpisih potrebno uporabno dovoljenje za uporabo zgradb oziroma naprav, se ne sme izdati uporabno dovoljenje za hidrotehnične zgradbe, čistilne in druge vodne naprave prej, dokler niso izpolnjeni pogoji vodnogospodarskega dovoljenja.

17. člen

V primerih, ko določa ta zakon pristojnost okrajnih oziroma občinskih ljudskih odborov ali njihovih organov, pa leže vode, vodna zemljišča in vodne zgradbe na območju več ljudskih odborov, je pristojen za ukrepanje po tem zakonu tisti ljudski odbor, na katerega območju je pretežen del voda, vodnih zemljišč in vodnih zgradb.

Pristojni ljudski odbor oziroma njegov organ ukrepa v takem primeru v soglasju z drugimi prizadetimi ljudskimi odbori oziroma njihovimi organi. Če se soglasje ne doseže, odloči okrajni ljudski odbor oziroma njegov za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ ali pa Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo na predlog organa, ki vodi postopek.

II. POSEBNE DOLOČBE

1. Urejanje, vzdrževanje, varstvo in *upravljanje* voda, vodnih zemljišč in vodnih zgradb.

18. člen

Vodna zemljišča morajo biti stalno urejena in vzdrževana tako, da ne ovirajo odtokanja vode, premikanje leda, proda in plavajočega materiala ter da se zagotovi čim ugodnejše vplivanje vode na vodna zemljišča in v kar največji meri preprečijo erozija in drugi škodljivi vplivi vode.

Vodne zgradbe morajo biti zgrajene in vzdrževane tako, da se kolikor mogoče upošteva splošna družbena korist ter prepreči morebitno škodljivo vplivanje takih zgradb.

19. člen

Kolikor ta zakon ne določa drugače, je za urejanje, vzdrževanje in varstvo voda, vodnih zemljišč in vodnih zgradb na svojem območju pristojen občinski ljudski odbor. Občinski ljudski odbor tudi upravlja vse vode, vodna zemljišča in vodne zgradbe na svojem območju, ki so družbeno premoženje v splošni rabi.

Občinski ljudski odbor določi, katere organizacije opravljajo tehnično službo za urejanje, vzdrževanje in varstvo voda, vodnih zemljišč in vodnih zgradb.

Občinski ljudski odbor lahko prenese pravico upravljanja voda, vodnih zemljišč in vodnih zgradb, ki so družbeno premoženje v splošni rabi ter pravico upravljanja drugih vodnih zemljišč, ki so družbeno premoženje v upravi občinskega ljudskega odbora, na organizacije iz prejšnjega odstavka.

Organizacijo, pravice in dolžnosti tehnične službe iz drugega odstavka tega člena predpiše Izvršni svet. S tem predpisom lahko Izvršni svet tudi določi, da opravljajo organi tehnične službe posamezne upravne zadeve iz tega zakona.

20. člen

Za vzdrževanje vodnih zemljišč in vodnih zgradb, s katerimi gospodarijo gospodarske organizacije ali vodne skupnosti, ali ki so last zasebnikov, skrbijo ti sami.

21. člen

Lastniki zemljišč, ležečih ob manjših potokih in jarkih, so dolžni čistiti struge ter gojiti na obali za njeno varstvo primerno zarast.

Občinski ljudski odbor določi, katere vode je treba šteti med manjše potoke.

22. člen

Akumulacijske bazene, jarke, kanale in druga umetna korita, jezove, prageve in podobne vodne zgradbe so dolžni vzdrževati tisti, katerim te naprave služijo.

Način vzdrževanja se določi v vodnogospodarskem dovoljenju; če ni bil določen, ga določi za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora.

23. člen

Ob opustitvi ali prenehanju vodne naprave mora za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora odrediti ukrepe, ki so potrebni za ohranitev vodnega režima na vodotoku, na katerem je vodna naprava.

Upravni organ iz prejšnjega odstavka določi tudi, kdo in koliko prispeva glede na korist, ki jo ima od ohranitve vodnega režima, k stroškom za izvedbo izdanih ukrepov po prejšnjem odstavku.

24. člen

Spore o dolžnosti vzdrževanja vodnih zemljišč in vodnih zgradb rešuje za zadeve vodnega gospodarstva pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora.

25. člen

Zemljišča, ki so podvržena čezmerni eroziji, morajo biti urejena, vzdrževana in izkoriščena tako, da se preprečuje in zmanjšuje čezmerna erozija.

Ljudski odbori po potrebi lahko potem, ko so vprašali za mnenje *Sekretariata Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo*, z odlokom odredijo primerne varstvene ukrepe za preprečevanje čezmerne erozije (terasiranje, dreniranje, pogozditev, zasaditev z določeno kulturo, prepoved paše ali oranja, prepoved odpiranja kamnolomov in peskolomov ter podobno).

26. člen

Lastnik, posestnik, upravitelj oziroma koristnik (v nadaljnjem besedilu: lastnik) vodne naprave je dolžan ustrezno vzdrževati in obnavljati tisti odsek vodotoka, ki je zaradi obratovanja naprave v neposrednem območju delovanja te naprave trajno podvržen poškodbam. Ta odsek se določi v vodnogospodarskem dovoljenju ali s posebno odločbo. Glede na ugotovljeno dejansko stanje se tak odsek lahko razširi ali zoži.

Če dela obratovanje vodne naprave izven odseka vodotoka iz prejšnjega odstavka na koritu, bregovih, na regulacijskih, melioracijskih in drugih vodnih zgradbah trajno škodo, ki je ob izdaji vodnogospodarskega dovoljenja ni bilo mogoče predvideti, lahko za *vodno gospodarstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora* odredi lastniku, da preuredi napravo oziroma spremeni obratovanje tako, da se prepreči oziroma vsaj zmanjša nadaljnja škoda.

27. člen

Napisi za obrambo pred poplavami se ne smejo uporabljati na način, ki bi ogrožal njihovo trdnost in obstoj.

V ožjem okolihu teh nasipov (varstveni pas), ki ga določi *občinski ljudski odbor*, se ne smejo postavljati take zgradbe in izkoriščati zemljišča tako, da bi bila s tem ogrožena trdnost in obstoj nasipa.

28. člen

Material, ki bi ga mogla voda odplaviti, se sme na poplavnem območju odlagati ali zlagati samo, če se primerno zavaruje in če ne ovira odtekanja vode.

29. člen

Na bregovih in obalah površinskih voda je prepovedano zasajati drevje, postavljati ograje, plotove ali kakšne druge zgradbe tako, da bi ovirale odtekanje vode ali prost prehod ob vodi, kolikor ni v vodnogospodarskem dovoljenju drugače določeno.

30. člen

Uslužbenci pristojnega vodnogospodarskega orgaņa in uslužbenci pristojne *sanitarne inšpekcije* imajo pri opravljanju službe pravico dostopa do vode čez tuje zemljišče na primernih mestih in pravico hoditi ob vodi po bregu in obali.

Enako pravico imajo tudi uslužbenci vodnih skupnosti ter lastnikov naprav iz 26. člena, ki so zaposleni pri vzdrževanju strug, korit in vodnih naprav.

2. Varstvo podzemeljskih voda

31. člen

Z zaježitvami, regulacijskimi deli, namakalnimi napravami, črpanjem podtalnice in drugimi podobnimi deli se ne smeta spremeniti višina (nivo) in smer podzemeljskih voda v taki meri, da bi bili ogroženi kmetijska proizvodnja, naprave za preskrbo z vodo, mineralni, termalni in *zdravilni* vrelci ali stabilnost zgradb.

Za delo, ki bi imelo posledice iz prvega odstavka, pa je zaradi splošnih koristi nujno potrebno, se izjemoma lahko da vodnogospodarsko dovoljenje; v dovoljenju se lahko določijo potrebni ukrepi, da se voda ustrezno nadomesti iz drugih vodnih virov ali da se zgradbe ustrezno zavarujejo.

32. člen

Za zavarovanje javnih naprav za preskrbo z vodo ter termalnih, mineralnih in *zdravilnih* vrelcev se lahko določi varstveni pas. V varstvenem pasu se ne smejo izvrševati taka gradbena in druga dela, ki bi lahko poslabšala kakovost ali zmanjšala količino vode iz teh vodnih virov.

Varstveni pas za zavarovanje javnih naprav za preskrbo z vodo določi z odlokom občinski ljudski odbor. Če javna naprava za preskrbo z vodo ali varstveni pas presega območje občine, določi varstveni pas okrajni ljudski odbor.

Širši varstveni pas za zavarovanje termalnih, mineralnih in zdravilnih vrelcev lahko odredi Svet za zdravstvo LRS v sporazumu z republiškim rudarskim organom in Geološkim zavodom LRS.

S predpisom, s katerim se odreja varstveni pas za zavarovanje javnih naprav za preskrbo z vodo oziroma termalnih, mineralnih in zdravilnih vrelcev, se določijo tudi ukrepi, ki jih je treba storiti za varstvo teh naprav in vrelcev ter druge prepovedi in omejitve.

33. člen

Vodnjaki, kapnice, zajetja, vodovodi in naprave za črpanje in uporabo mineralnih, termalnih in *zdravilnih* voda morajo biti zgrajeni tako, da se kakovost vode ne poslabša.

Natančnejše določbe o načinu gradnje naprav iz prejšnjega odstavka lahko predpiše Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo v sporazumu s Sekretariatom Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve ter s Sanitarnim inšpektoratom LRS.

34. člen

Prepovedano je v površinske vode in v obalno morje odlagati, odplakovati ali na kak drug način odvajati zemljo, pesek, kamenje, ogorke, žagovino, smeti, mrhovino, fekalije, industrijske odpadne in druge podobne snovi.

Odpadne vode je dovoljeno neprečiščene odvajati v površinske vode in v obalno morje le tako, da po količini in sestavi ter glede na bližino naselij in samočistilno moč vode, v katero se odvajajo, ne povzročajo čezmernega onesnaženja vode.

Snovi in odpadne vode iz prvega in drugega odstavka tega člena se tudi ne smejo odlagati oziroma odvajati na taka mesta ob vodi in v okolišu vodnega izvira, od koder lahko pridejo v vodo po naravni poti.

V površinske vode se tudi ne smejo odvajati čiste industrijske vode s tako visoko temperaturo, da bi lahko škodila vodnemu rastlinstvu in živalstvu.

35. člen

Prepovedano je spuščati škodljive odpadne vode neposredno v podzemeljske vode.

Za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora lahko v soglasju s pristojnim organom okrajne sanitarne inšpekcije izjemoma dovoli odvajanje odpadnih vod v tako podzemeljsko vodo, ki se ne more uporabljati za pitje ali v tako vodo, pri kateri ni nevarnosti za večje onesnaženje.

36. člen

Odpadne vode, ki utegnejo zaradi svoje sestave, količine, bližine naselij ali premajhne samočistilne moči vode, v katero se spuščajo, čezmerno onesnažiti vodo, se smejo odvajati vanjo le, če se prej očistijo in po potrebi razkužijo v ustreznih čistilnih napravah.

37. člen

Stopnjo čiščenja in razkuževanja odpadnih vod, ki je potrebna, da se prepreči škoda za zdravje ljudi in živali ter druga gospodarska škoda, določi za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora glede na že obstoječe onesnaženje in samočistilno moč vode, v katero se odvajajo odpadne vode ter glede na nižje ležeče potrošnike in higienske zahteve.

Stopnjo čiščenja in razkuževanja odpadnih vod, ki je potrebna zato, da se prepreči škoda za zdravje ljudi, določi za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora v soglasju s pristojnim organom okrajne sanitarne inšpekcije.

38. člen

Industrijske naprave, kanalizacije in podobne naprave, ki utegnejo čezmerno onesnažiti vodo, ne smejo začeti z delom, dokler niso urejene ustrezne čistilne naprave.

39. člen

Izvršni svet lahko iz posebnih gospodarskih, prirodoznanstvenih ali turističnih koristi predpiše za določeno vodo ali njene dele potrebne ukrepe, da se ohrani prirodna kakovost in prirodni značaj vode ali prepreči prekomerna obremenitev voda z odpadnimi snovmi.

III. NADZORSTVO

40. člen

Izvrševanje tega zakona nadzorujejo za vodnogospodarske zadeve pristojni upravni organi ljudskih odborov oziroma Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo, vsak v mejah svoje pristojnosti, določene s tem zakonom.

Pri izvrševanju tega nadzorstva lahko nadzorni organi odredijo vsak v mejah svoje pristojnosti ukrepe, ki so potrebni zato, da se prepreči taka uporaba vode ali poseg v vodni obtok, ki je v nasprotju z določbami tega zakona ali z izdanim dovoljenjem. Kolikor ti organi niso sami pristojni za izdajo ustreznega ukrepa, morajo obvestiti organ, ki je za izdajo takega ukrepa pristojen.

41. člen

Organi sanitarne inšpekcije nadzorujejo izvajanje tega zakona po predpisih o sanitarni inšpekciji.

42. člen

Če se brez vodnogospodarskega dovoljenja postavi vodna zgradba ali naprava, za katero je po tem zakonu potrebno vodnogospodarsko dovoljenje, in če se izvršena dela na predlog prizadetega ali po uradnem postopku po tretjem odstavku 7. člena tega zakona ne dajo spraviti v sklad s predpisi zakona z izdajo naknadnega dovoljenja, odredi za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora, da se taka zgradba ali naprava odstrani na stroške prizadetega in vzpostavi prejšnje stanje.

Kjer je v tem zakonu določeno, da je zaradi zavarovanja vode, vodnih zemljišč, vodnih zgradb in naprav dolžan kdo kaj storiti, pa tega ne stori, mu z odločbo naloži pristojni vodnogospodarski organ, da to stori v določenem roku.

Za prisilno izvršitev upravnih določb iz prvega in drugega odstavka tega člena je pristojen upravni organ občinskega ljudskega odbora.

IV. KAZENSKÉ DOLOČBE

43. člen

Za prekršek se kaznuje z denarno kaznijo do 20 000 din ali z zaporom do 30 dni:

1. kdor brez dovoljenja uredi oziroma uporablja vodo ali izvrši kak drug poseg v prirodni ali umetni vodni obtok, ali v vodno zemljišče, če je po tem zakonu za to potrebno dovoljenje, ali kdor izvrši taka dejanja v nasprotju z izdanim dovoljenjem;

2. oseba iz 22. člena tega zakona, ki ne vzdržuje akumulacijskega bazena, jarka, kanala ali drugega umetnega korita, jeza, praga ali podobne vodne zgradbe ter lastnik vodne naprave iz 26. člena tega zakona, ki ne vzdržuje tistega odseka vodotoka, ki ga je dolžan vzdrževati;

3. kdor ne izvrši ukrepov, izdanih po 25. členu tega zakona ali ravna v nasprotju z njimi;

4. kdor uporablja nasip za obrambo pred poplavami ali izkorišča zemljišča v varstvenem pasu teh nasipov v nasprotju z določbami 27. člena tega zakona;

5. kdor odlaga ali zlaga material, ki bi ga mogla voda odplaviti, na poplavnem območju v nasprotju z določbami 28. člena tega zakona;

6. lastnik, ki zasadi ali zgradi obalo v nasprotju z določbami 29. člena tega zakona ali ki s silo ali z grožnjo ovira dostop ali prehod osebam iz 30. člena tega zakona;

7. kdor v varstvenem pasu iz 32. člena tega zakona gradi ali izvrši kakšno drugo delo v nasprotju z določbami iz 32. člena tega zakona;

8. kdor odlaga, izliva ali na kak drug način spravi odpadno vodo in druge snovi v površinsko ali podzemeljsko vodo ter v obalno morje v nasprotju z določbami 34., 35. in 36. člena tega zakona;

9. lastnik industrijske naprave, kanalizacije in podobne naprave, ki utegne čezmerno onesnažiti vodo, če začne z delom prej, kot je uredil ustrezno čistilno napravo (38. člen);

10. kdor v roku iz 45. člena tega zakona ne uredi čistilne naprave ali je v redu ne vzdržuje in uporablja.

Če stori dejanje iz 1. do 10. točke prejšnjega odstavka gospodarska organizacija ali zavod, se kaznuje za gospodarski prestoppek z denarno kaznijo do 1 000 000 dinarjev. Poleg pravne osebe se kaznuje tudi njen predstavnik ali odgovorni uslužbenec z denarno kaznijo do 50 000 dinarjev.

V. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

44. člen

Če za vodno zgradbo ali napravo, ki že obstoji na dan, ko začne veljati ta zakon, ni bilo izdano vodnogospodarsko dovoljenje, oziroma ni bil določen način uporabe vode in obratovanja naprave, lahko za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora naknadno določi način uporabe in obratovanja.

45. člen

Pri obstoječih industrijskih napravah, kanalizacijah in podobnih napravah, ki povzročajo čezmerno onesnaženje vode, je treba najpozneje v desetih letih od dneva, ko je začel veljati zakon o varstvu voda, Uradni list LRS, številka 40-170/57, urediti čistilne naprave v skladu z določbami 36. člena tega zakona. Izvršni svet lahko za posamezna podjetja ali naprave iz utemeljenih razlogov ta rok podaljša.

Za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora določi v soglasju z upravnim organom okrajnega ljudskega odbora, ki je pristojen za ustrezno upravno panogo in pristojnim organom okrajne sanitarne inšpekcije, v časovni meji iz prvega odstavka tega člena lastniku posamezne naprave rok, v katerem mora urediti čistilno napravo. Za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora lahko določi, da se uredi čistilna naprava postopoma po posameznih fazah, lahko pa izda tudi delne odločbe za ureditev čistilne naprave po posameznih fazah.

Za vodno gospodarstvo pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora lahko določi lastniku obstoječe naprave iz prvega odstavka tega člena, ki ima neuporabno čistilno napravo, rok, v katerem mora čistilno napravo usposobiti.

46. člen

Odpravi se Uprava za vodno gospodarstvo LRS.

Zadeve iz njenega delovnega področja prevzamejo Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo in ljudski odbori, vsak v mejah svoje pristoj-

nosti. Izvršni svet lahko posamezne zadeve iz pristojnosti Sekretariata Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo prenese v področje drugega republiškega upravnega organa ali zavoda.

47. člen

Izvršni svet izda potrebne predpise za izvrševanje tega zakona.

48. člen

Ta zakon začne veljati 1. januarja 1961.

Ko začne veljati ta zakon, preneha veljati uredba o organizaciji in delu Uprave za vodno gospodarstvo LRS (Uradni list LRS, št. 19-96/58).

OBRAZLOŽITEV

Republiški zakon o varstvu voda iz leta 1957, ki je ustrezal takratnim razmeram, je postal sedaj že ovira razvijajočemu se komunalnemu sistemu. Zato se je pokazala potreba, da se večina upravnih zadev prenese iz republiške pristojnosti v pristojnost ljudskih odborov ter hkrati opravljanje vodnogospodarske tehnične službe izloči iz upravne pristojnosti na sploh in poveri ustreznim področnim organizacijam.

I.

Bistvene spremembe zakona o varstvu voda, ki jih vsebuje predlog, so naslednje:

Po zakonu o varstvu voda in uredbi o organizaciji in delu Uprave za vodno gospodarstvo LRS je ta uprava določala najprej vodnogospodarske osnove oziroma ureditvene smernice, nato pa v večini primerov tudi izdajala vodnogospodarska dovoljenja. Le za manjše in nepomembne objekte so lahko izdajali taka dovoljenja ljudski odbori, seveda na temelju poprejšnjih ureditvenih smernic in pogojev, ki jih je določila republiška uprava za vodno gospodarstvo.

Po predlogu zakona izdajajo vodnogospodarska dovoljenja v vseh primerih upravni organi občinskih ljudskih odborov. Ta dovoljenja pa morajo biti v skladu z vodnogospodarskimi smernicami, ki jih določa okrajni ljudski odbor samostojno, pri pomembnejših objektih pa s soglasjem prizadetih republiških upravnih organov. Z vodnogospodarskimi smernicami se namreč vsklajuje uporaba vode na širšem območju, kot ga zajema občina. Zato določanje vodnogospodarskih smernic ni bilo možno prepustiti občini. Iz enakega razloga določa okrajni ljudski odbor tudi stopnjo čiščenja in rok za ureditev čistilnih naprav; doslej je bila za to pristojna republiška uprava za vodno gospodarstvo.

Po zakonu o varstvu voda je bila za urejanje in vzdrževanje vseh slovenskih rek, kraških ponornih voda, hudournikov z veliko prodonosnostjo, obalnega morja ter Blejskega in Bohinjskega jezera pristojna republiška uprava za vodno gospodarstvo. Ta uprava je urejevala in vzdrževala našete vode s svojimi sekcijami za povodja Mure, Drave, Savinje, Spodnje Save, Zgornje Save, Soče in obalnega morja. Edino urejanje in vzdrževanje potokov je bilo torej prepuščeno ljudskim odborom.

Ker je delitev voda na republiške vode in vode ljudskih odborov, kar tiče njihovega urejanja in vzdrževanja, nesmotrno, poverja predlog zakona urejanje in vzdrževanje vseh voda na območju občine ne glede na velikost vodotokov v celoti občinskim ljudskim odborom.

Pri urejanju in vzdrževanju voda gre za upravne zadeve in tehnično izvajanje regulacijsko-melioracijskih del. Predlog zakona pooblašča občinske ljudske odbore, da določijo, katere organizacije bodo opravljale tehnično službo urejanja in vzdrževanja voda, poleg tega pa daje občinskim odborom možnost, da na te organizacije prenesejo tudi pravico upravljanja voda. Predlog zakona torej izdvaja vodnogospodarsko tehnično službo iz upravnega področja in nakazuje možnost, da se tudi upravljanje voda prenese od oblastvenih organov na ustrezne organizacije.

Vodnogospodarsko tehnično službo je treba ob decentralizaciji organizirati in ji določiti naloge tako, da bo skladno delovala na območju vseh občin v republiki.

Predlog zakona vsebuje tudi vrsto pravno-tehničnih dopolnitev sedanjega zakona. Tako n. pr. ureja vprašanje vzdrževanja posameznih vodnih naprav ter ukrepe in obveznosti ob opustitvi ali prenehanju vodnih naprav, vprašanju določanja in zavarovanja varstvenega pasu vodovodov in mineralnih vrečev in nekatere druge podrobnosti. Nadzor nad izvrševanjem tega zakona je poverjen upravnim organom ljudskih odborov in Sekretariatu IS za kmetijstvo in gozdarstvo.

Predlog zakona končno določa, da se odpravi Uprava za vodno gospodarstvo LRS in da zadeve iz njenega delovnega področja prevzamejo ljudski odbori in Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo v mejah pristojnosti, ki jih določa ta zakon. Nadalje pooblašča Izvršni svet, da lahko posamezne zadeve iz pristojnosti omenjenega Sekretariata poveri drugemu republiškem upravnemu organu ali zavodu.

V besedilu zakonskega predloga so zaradi preglednosti sprememb podčrtane tiste določbe, ki se nasproti besedilu sedanjega zakona o varstvu voda spreminjajo ali dopolnjujejo.

II.

Zaradi orientacije, kako bo po uveljavitvi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda organizirana služba vodnega gospodarstva in kakšno bo njeno poslovanje, sta priložena kot material predloga dveh izvršilnih predpisov, ki bosta potrebna, in sicer:

- predlog uredbe o vodno gospodarski tehnični službi v LR Sloveniji in
- predlog odločbe o ustanovitvi Zavoda za vodno gospodarstvo LR Slovenije.

Izvršni svet je oba predloga že obravnaval na svoji seji in se z njima v načelu strinja; dokončno pa bo odločal o njih, ko bo sprejet predlagani zakon.

Vodnogospodarska tehnična služba bo organizirana po povodjih kot posebnih vodnogospodarskih enotah. Za enkrat se predvideva, da bodo vsaj za začetek ostala povodja, po katerih so bile organizirane sedanje vodnogospodarske sekcije. Občinski ljudski odbori jih bodo lahko spremenili, kolikor to ne bi ogrozilo enotnosti službe ter kontinuitete urejevalnih del v povodju.

Opravljanje vodnogospodarske tehnične službe za posamezno povodje bodo občinski ljudski odbori lahko poverili vodnogospodarski skupnosti, samostoj-

nemu zavodu ali drugi organizaciji. Glede na zaenkrat predvideno število povodij, ki bodo zajemala po več občin, bodo ljudski odbori občin, ki leže na območju posameznega povodja, sporazumno določili organizacijo, ki bo opravljala tehnično službo na tem povodju.

Na organizacije, ki bodo opravljale vodnogospodarsko tehnično službo, prenaša že uredba določene upravne pravice in pooblašča občinske ljudske odbore, da jim poverijo še nekatere druge upravne naloge.

Inventar, sredstva in obveznosti odpravljenе Uprave za vodno gospodarstvo LRS porazdeli Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo med organizacije, ki bodo opravljale vodnogospodarsko-tehnično službo. Vrednost sredstev (brez inventarja) znaša 184 milijonov din, obveznosti iz odplačil za ta sredstva pa 52 milijonov din. Pri razporeditvi teh sredstev se bo upošteval obseg nalog, ki jih bodo prevzele posamezne organizacije.

V republiškem merilu bo ustanovljen Zavod za vodno gospodarstvo LRS, ki bo opravljal kot samostojen zavod študijsko-programske naloge s področja vodnega gospodarstva in dajal strokovna mnenja upravnim organom, gospodarskim organizacijam in zavodom ter vodil osrednjo vodno knjigo z ustreznimi katastri in tehničnim arhivom.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 8. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da je namen zakonskega predloga, izpeljati pri vodnem gospodarstvu ločitev gospodarsko tehničnih in upravnih zadev in v tem okviru, kolikor je le mogoče decentralizirati pristojnosti. Ker takšna ureditev ustreza na eni strani težnji, da se vse gospodarske zadeve izvajajo na podlagi gospodarskih načel preko ustreznih gospodarskih organizacij, na drugi strani pa težnji, da se čim več upravnih zadev prenese na občino, kot osnovnega nosilca ljudske oblasti in organa samouprave, je takšna tendenca predloga zakona v skladu z osnovnimi smernicami naše družbeno-ekonomske in politične ureditve.

Odbor je zakonski predlog sprejel tudi v podrobni obravnavi in predlaga Republiškem zboru, da ga sprejme v predloženi obliki.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Viktorja Zupančiča.
Št. 02-393/1-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Viktor Zupančič l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda in ga v načelu in podrobnostih soglasno sprejel.

V načelni razpravi so člani odbora razpravljali o pristojnostih in nalogah občinskih ljudskih odborov ter o sredstvih in načinu dela vodnih skupnosti in s tem v zvezi o spremembah in dopolnitvah besedila novega zakona. Odbor je soglašal s potrebo, da se predlagane spremembe sprejmejo.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, da predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Kneza.

Št. 409/1-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Ivan Knez l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in
socialno politiko

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 10. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda.

V načelni razpravi je odbor obravnaval predvsem določbe zakona, ki se tičejo zdravstvenih in sanitarnih organov. V zvezi s tem je odbor razpravljajal o varstvu voda, o njihovem čiščenju in napravah za čiščenje ter o načinu opravljanja službe za varstvo voda pri občinskih ljudskih odborih in o nalogah zdravstvene službe na tem področju.

Po razpravi od člana do člana je nato odbor predlog zakona sprejel brez sprememb ali dopolnitev.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko predlaga Republiškememu zboru, da sprejme predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Globačnika. Št. 02-393/3-60.

Ljubljana, 10. decembra 1960.

Poročevalec:

Jože Globačnik l. r.

Predsednik:

Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 8. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda in ga v načelu, podrobnostih in v celoti sprejel.

Odbor se v celoti strinja z utemeljitvijo, da je zakon o varstvu voda, ki ga je Ljudska skupščina LRS sprejela leta 1957, ustrezal takratnim razmeram, danes pa je postal ovira razvijajočemu se komunalnemu sistemu. Zato je tudi po mnenju odbora vsestransko utemeljeno, da se večina upravnih zadev prenese iz republiške pristojnosti v pristojnost ljudskih odborov in da se opravljanje vodnogospodarske tehnične službe izloči iz upravne pristojnosti. Zato je tudi vsestransko utemeljena odprava Uprave za vodno gospodarstvo LRS, kakor tudi predvidena ustanovitev Zavoda za vodno gospodarstvo LRS, kot tudi nova ureditev vodnogospodarske tehnične službe.

Odbor je podrobno obravnaval kazenske določbe in dal k njim svojo prireditvev.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Stanka Brečka. Št. 02-393/2-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Stanko Brečko l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda

Glede na razvoj komunalnega sistema se je pokazala potreba, da se velja-joči zakon o varstvu voda iz leta 1957 spremeni in dopolni tako, da se večina upravnih zadev prenese iz republiške pristojnosti v pristojnost občinskih ljudskih odborov. Predlog zakona prenaša urejanje in vzdrževanje vseh voda na območju občine ne glede na velikost vodotokov v celoti na občinske ljudske odbore.

Zakonodajni odbor je na seji dne 12. decembra 1960 obravnaval predlog zakona in ugotovil, da z zakonodajno-pravnega stališča ta predlog ustreza. Pri podrobni obravnavi posameznih členov je odbor predlagal popravo nekaterih pravopisnih napak.

Odbor je v celoti kakor tudi v podrobnostih sprejel predlog zakona in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.
Št. 02-393/4-60.

Ljubljana, dne 12. decembra 1960.

Poročevalec:

Stane Nunčič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 12. in 16. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda.

Odbor je ugotovil, da so predlagane spremembe v skladu z načeli našega družbenega in pravnega sistema in je predlog zakona soglasno sprejel.

Zakonodajni odbor predlaga, da Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Lesjaka.
Št. 02-409/2-60.

Ljubljana, 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Janez Lesjak l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna

1. člen

S tem zakonom se urejuje izkoriščanje gline, peska, proda in kamna (v nadaljnjem besedilu: mineralne surovine), kadar se izkoriščajo v gradbene ali obrtne namene ali kadar jih izkoriščajo posamezniki za lastne potrebe.

2. člen

Ne glede na to, ali ležijo v svojih prvotnih ležiščih, v naplavinah ali v meliščih in ne glede na to, ali so v raščenenem, v zrahljanem ali v plastičnem stanju, se po tem zakonu štejejo:

1. za glino: vse vrste opekarske in lončarske gline ter druge vrste glin, ki se uporabljajo za gradbeni material;

2. za pesek in prod: vse vrste peska in proda, ki se uporablja za gradbeni material, za posipanje in utrjevanje cest in dvorišč, za apanje zemljišč ali za izdelavo cementnih in podobnih izdelkov;

3. za kámen: vse vrste kamna, ki se uporablja za gradbeni material, za posipanje cest in dvorišč, za apanje zemljišč ali za izdelavo obrtnih izdelkov.

Določbe tega zakona ne veljajo za tiste vrste gline, peska, proda in kamna, za katere velja določba prvega odstavka 7. člena zakona o rudarstvu.

Mineralnih surovin iz prvega odstavka tega člena, ki se lahko koristneje uporabijo za druge namene, ni dovoljeno izkoriščati za gradbene oziroma obrtne namene.

3. člen

Mineralne surovine se štejejo za rudno blago in so splošna dobrina.

4. člen

Na prostorih, na katerih so objekti, ki so v splošni ali javni rabi, ter na območjih, ki so zavarovana, ni dovoljeno izkoriščati mineralnih surovin.

Izjemoma se lahko s soglasjem organa, zavoda ali organizacije, v katere upravljanje spada zavarovano območje oziroma objekt iz prejšnjega odstavka, dovoli izkoriščanje mineralnih surovin tudi na takih krajih in območjih, če splošna korist takega izkoriščanja znatno presega interese objektov in območij iz prejšnjega odstavka.

5. člen

Izkoriščanje mineralnih surovin tudi ni dovoljeno:

1. na zemljiščih v okolišu, ki je po obstoječih predpisih določen z odlokom ljudskega odbora za gradbeni okoliš;

2. na prostoru pod stavbami, ki so izven gradbenih okolišev, na prostoru v polmeru 40 metrov okrog takih stavb ter na dvoriščih in vrtovih, razen če se lastnik oziroma nosilec pravice do upravljanja stavbe ali zemljišča s tem strinja.

Izjemoma se lahko dovoli izkoriščanje mineralnih surovin tudi na območju gradbenega okoliša, če je to v skladu z urbanističnim načrtom oziroma odlokom, ki ga nadomešča, ter na prostoru iz 2. točke tega člena, če je preskrbljeno za zavarovanje ali premestitev objektov.

6. člen

Če ne določa ta zakon kaj drugega, je za izkoriščanje mineralnih surovin potrebno dovoljenje.

Dovoljenje iz prejšnjega odstavka izda za gradbeništvo pristojni upravni organ ljudskega odbora občine, na katere območju ležijo zemljišča, na katerih naj bi se pridobivala mineralna surovina.

Dovoljenje iz prejšnjega odstavka se izda na podlagi poprejšnjega mnenja republiškega rudarskega organa o tem, da mineralna surovina ni koristnejše uporabna za druge namene (3. odstavek 2. člena) in da ni mineralna surovina iz prvega odstavka 7. člena zakona o rudarstvu.

7. člen

V dovoljenju za izkoriščanje se določi prostor izkoriščanja. Če je potrebno zaradi zavarovanja vodotokov, javnih cest, železniških prog, električnih vodov in drugih objektov, se v dovoljenju za izkoriščanje predpiše, da je treba pustiti varnostne stebre, in določijo druge omejitve izkoriščanja.

8. člen

Za gradbeništvo pristojni svet občinskega ljudskega odbora lahko določi prostore, na katerih je dopustno splošno in skupno izkoriščanje mineralne surovine za gradbene potrebe brez posebnega dovoljenja ter predpiše način izkoriščanja in red za izkoriščanje.

9. člen

Dovoljenje za izkoriščanje mineralne surovine se lahko odvzame ali omeji, če se koristnik ne drži pogojev in omejitev, določenih v dovoljenju za varstvo ljudi in premoženja; če ne izvršuje predpisanih higiensko-tehničnih ukrepov za varstvo dela ali če izkoriščanje mineralnih surovin kljub predpisanim in izva-janim pogojem ogroža javni promet, ljudi in premoženje.

Dovoljenje se lahko tudi začasno ali trajno odvzame ali omeji, če izko-riščanje mineralne surovine ovira ali ogroža raziskovalna dela oziroma izko-riščanje mineralnih surovin iz 7. člena zakona o rudarstvu.

10. člen

Kdor izkorišča mineralne surovine, je na prostoru izkoriščanja dolžan skr- beti v času izkoriščanja za zavarovanje življenja in zdravja ljudi ter premo- ženja; ko preneha z izkoriščanjem mora poskrbeti za trajno zavarovanje in za ureditev prostora izkoriščanja.

11. člen

Kdor pri izkoriščanju mineralnih surovin po tem zakonu odkrije rudno blago po zakonu o rudarstvu, je dolžan to nemudoma sporočiti republiškem rudarskemu inšpektoratu.

12. člen

Organ, ki izda dovoljenje za izkoriščanje mineralnih surovin, lahko v do- voljenju naloži tistemu, ki bo surovino izkoriščal, da mora po končanem izko-

riščanju omogočiti ponovno uporabo zemljišč, ki bodo poškodovana zaradi izkoriščanja, za prvotni namen, če je to tehnično mogoče in ne pomeni nesorazmerno velikih stroškov.

13. člen

Dovoljenje pristojnega državnega organa po 6. členu tega zakona ni potrebno:

1. če izkorišča mineralne surovine posameznik, kmetijska oziroma gozdarska gospodarska organizacija za lastne potrebe na lastnem zemljišču;

2. če se izkoristi kot gradbeni material mineralna surovina, pridobljena iz izkopov in odkopov na gradbišču;

3. če se izkorišča mineralna surovina po posebnem redu za izkoriščanje po 8. členu tega zakona.

Določba 1. točke prejšnjega odstavka ne velja, če leži lastno zemljišče posameznika na zavarovanem območju oziroma na prostoru iz 1. odstavka 4. člena oziroma 1. točke 5. člena tega zakona.

14. člen

Kadar se raziskujejo in izkoriščajo mineralne surovine v večjem obsegu za industrijo gradbenega materiala, za potrebe cestne službe ali za potrebe železnic, se opravlja izkoriščanje ter nadzor tako, kot je določeno v zakonu o rudarstvu, dovoljenje za raziskovanje oziroma za izkoriščanje pa izda organ, določen v 35. členu oziroma v 3. odstavku 55. člena zakona o rudarstvu.

Za izkoriščanje mineralnih surovin po prejšnjem odstavku se uporabljajo tudi določbe 78., 79. in 80. člena zakona o rudarstvu.

Za industrijo in obrt pristojni upravni organ Okrajnega ljudskega odbora odloči na predlog prizadete organizacije, ali se šteje izkoriščanje mineralne surovine za izkoriščanje v večjem obsegu.

15. člen

Za izkoriščanje mineralnih surovin na vodnih zemljiščih se uporabljajo predpisi, ki urejajo varstvo voda.

Določbe 3., 4., 5., 10., 11., 12. in 15. člena tega zakona veljajo tudi za izkoriščanje mineralnih surovin na vodnih zemljiščih.

16. člen

Nadzorstvo nad deli pri izkoriščanju mineralnih surovin iz tega zakona opravljajo pristojni inšpektorati.

17. člen

Z denarno kaznijo do 300 000 dinarjev se kaznuje za prekršek organizacija, do 20 000 dinarjev pa odgovorna oseba v organizaciji oziroma posameznik:

1. ki izkorišča mineralne surovine brez dovoljenja;

2. ki prekorači dodeljeni prostor izkoriščanja;

3. ki pri izkoriščanju mineralnih surovin odkrije rudno blago po zakonu o rudarstvu, pa tega ne prijavi rudarskemu inšpektoratu;

4. ki ne upošteva v dovoljenju določenih varnostnih ukrepov in drugih omejitev izkoriščanja;

5. ki pri eksploatacijskih delih ne organizira higienske in tehnične varstvene službe ali ne izvede predpisanih ali odrejenih higienskih in tehničnih varstvenih ukrepov;

6. ki ob prenehanju izkoriščanja ne poskrbi za trajno zavarovanje in ureditev prostora izkoriščanja;

7. organizacija ali posameznik, ki ne izpolnjuje odredb pristojnih inšpekcijskih organov glede zavarovanja življenja in zdravja ljudi ter premoženja.

Če je bilo dejanje iz 1. in 2. točke prejšnjega odstavka storjeno zaradi materialne koristi, se kaznuje za prekršek organizacija z denarno kaznijo do 1 000 000 din, odgovorna oseba v organizaciji oziroma posameznik pa z denarno kaznijo do 300 000 din.

18. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine lahko izda natančnejše določbe za izvrševanje tega zakona, lahko pa tudi pooblasti Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt, Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve ter Sekretariat Izvršnega sveta za delo, da uredijo posamezna vprašanja s svojim predpisom.

S predpisom iz prejšnjega odstavka lahko določi Izvršni svet tudi poseben postopek za izdajanje dovoljenj za izkoriščanje mineralnih surovin.

Okrajni ljudski odbor lahko predpiše z odlokom pogoje, ob katerih smejo izkoriščati mineralne surovine posamezniki za opravljanje domače obrti in natančnejše pogoje o obsegu in načinu izkoriščanja teh surovin za lastne potrebe posameznikov, kmetijskih in gozdarskih gospodarskih organizacij ter zasebnih obrtnikov.

19. člen

Ta zakon začne veljati v enem mesecu od dneva objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Po 8. členu Zakona o rudarstvu ne veljajo določbe rudarskega zakona za izkoriščanje opekarske in lončarske gline, peska, proda in kamna, kadar se izkoriščajo v gradbene ali obrtne namene ali kadar jih izkoriščajo posamezniki za lastne namene. Izkoriščanje navedenih mineralnih surovin uredi ljudska republika z zakonom, okrajni ljudski odbori pa z odloki, ki jih izdajo na podlagi in v okviru republiškega zakona. Na podlagi tega pooblastila je izdelan predloženi osnutek republiškega zakona.

Po predloženem osnutku se smejo izkoriščati mineralne surovine: glina, pesek, prod in kamen, kadar se izkoriščajo za gradbene namene, ali kadar jih izkoriščajo posamezniki za lastne potrebe.

V osnutku je upoštevano načelo, da so dobrine v zemlji splošna ljudska last.

Osnutek zakona upošteva, da je pri izkoriščanju mineralnih surovin možna konkurenca še drugih družbenih koristi, zato določa:

— da načeloma ni dovoljeno izkoriščati mineralne surovine na prostorih, kjer so objekti, ki so v splošni ali javni rabi ter na zavarovanih območjih.

Izjeme od tega načela so možne samo s soglasjem organa, zavoda ali organizacije, v katere upravljanju je zaščiteni objekt;

— dalje izkoriščanje mineralnih surovin ni dovoljeno na zemljiščih, ki so določena kot gradbeni okoliš, ter pod stavbami in v neposredni bližini stavb izven gradbenega okoliša;

— za izkoriščanje mineralnih surovin na vodnih zemljiščih se uporabljajo predpisi o varstvu voda.

Določbe predlaganega zakona naj ne veljajo, kadar se raziskujejo in izkoriščajo navedene mineralne surovine v večjem obsegu za industrijo gradbenega materiala, za potrebe cestne službe in železnic. Za te organizacije naj bi torej veljale določbe 78., 79. in 80. člena rudarskega zakona, ne glede na to, ali izkoriščajo mineralne surovine z jamskim delom ali ne. Za industrijo in obrt pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora se pooblašča, da v konkretnih primerih na zahtevo prizadete organizacije odloči, ali se šteje izkoriščanje mineralne surovine za izkoriščanje v večjem obsegu.

Postopek pri podeljevanju dovoljenja za izkoriščanje mineralnih surovin po predloženem zakonu je bistveno poenostavljen v primerjavi s postopkom po rudarskem zakonu. Taka dovoljenja dajejo upravni organi občinskih ljudskih odborov, ki so pristojni za gradbeništvo, na podlagi mnenja republiškega rudarskega organa o tem, da surovina ni koristneje uporabna za druge namene, niti ni mineralna surovina, ki se obravnava po rudarskem zakonu. Da je tako predhodno mnenje rudarskega organa potrebno, je pokazala praksa pretekle dobe, ko so organi ljudskih odborov dajali n. pr. obrtna dovoljenja za kopanje peska ali kamenja, pa se je kasneje izkazalo, da je bil pesek livarski pesek, kamenje pa čista kamenina, ki bi se dala koristno uporabiti za industrijsko predelavo. Zaradi take škodljive prakse je še pred izdajo rudarskega zakona bil v naši republiki izdan predpis (v odredbi o gospodarskih delavnostih, ki so podobne obrti — Ur. l. LRS, št. 48/55 in 40/58), da je za izdajo obrtnega dovoljenja za kopanje mivke, peska in kamenja potrebno soglasje rudarskega inšpektorata.

12. člen osnutka vsebuje določbo, da organ, ki izda dovoljenje za izkoriščanje mineralnih surovin, lahko v dovoljenju naloži tistemu, ki bo surovino izkoriščal, da mora po končanem izkoriščanju omogočiti ponovno uporabo zemljišč, ki bodo poškodovana zaradi izkoriščanja, za prvotni namen, če je to tehnično mogoče in ne pomeni nesorazmerno velikih stroškov.

Ostale določbe osnutka predvidevajo še pooblastila Izvršnemu svetu in republiškim upravnim organom ter okrajnim ljudskim odborom in sankcije za kršitev določb zakona.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o izkoriščanju gline, peska, prodaja in kamna

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je obravnaval predlog zakona o izkoriščanju gline, peska, prodaja in kamna na svoji seji dne 8. decembra 1960.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da predlog zakona ustreza potrebam gospodarskega razvoja pri nas in da so predložene rešitve smotrne glede na potrebe gospodarstva.

V podrobni razpravi odbor k predlogu zakona ni imel pripomb in predlaga Republiškem zboru, da ga sprejme v predloženi obliki.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirana Cvenka.

Št. 02-394/1-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Miran Cvenk l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o izkoriščanju gline, peska, prodaja in kamna

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o izkoriščanju gline, peska, prodaja in kamna.

V načelni razpravi je odbor soglašal z obrazložitvijo Izvršnega sveta, da je potrebno postopek pri dajanju dovoljenj za izkoriščanje navedenih surovin poenostaviti v primerjavi s postopkom po rudarskem zakonu in ga prepustiti občinskim ljudskim odborom, katerih upravni organi naj taka dovoljenja dajejo na podlagi mnenja republiškega rudarskega organa.

V razpravi od člena do člena je odbor sprejel dopolnitev, ki jo je predlagal odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora k drugem odstavku 6. člena, in ki se glasi:

Na koncu drugega odstavka 6. člena se doda besedilo: »pred izdajo dovoljenja mora dobiti mnenje upravnega organa občinskega ljudskega odbora, ki je pristojen za področje, katerega koristi bi bile lahko z izdajo dovoljenja prizadete.«

Prav tako je odbor sprejel predlog zakonodajnega odbora za popravek v drugem odstavku 15. člena.

Odbor je predlog zakona v načelu in v podrobnostih soglasno sprejel.

Odbor za gospodarstvo predlaga, da Zbor proizvajalcev predlog zakona z navedenimi spremembami in dopolnitvami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Henrika Cigoja.

Št. 02-410/1-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Henrik Cigoj l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o izkoriščanju gline, peska, prodaja in kamna

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 8. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o izkoriščanju gline, peska, prodaja in kamna in ga v načelu, podrobnostih in v celoti sprejel.

Odbor je zlasti obravnaval izdajanje dovoljenj za izkoriščanje mineralnih surovin. Po mnenju odbora prihaja namreč pri izkoriščanju mineralnih surovin često do posega v kmetijska zemljišča, prizadeta pa so lahko tudi druga področja. Zato bi moral pred izdajo dovoljenja upoštevati za gradbeništvo pristojni upravni organ ljudskega odbora občine tudi koristi drugih področij.

Odbor je iz teh razlogov pri podrobni obravnavi 6. člena sklenil predlagati, naj se na koncu drugega odstavka namesto pike postavi podpičje in doda naslednje besedilo:

»pred izdajo dovoljenja mora dobiti mnenje upravnega organa občinskega ljudskega odbora, ki je pristojen za področje, katerega koristi bi bile lahko z izdajo dovoljenja prizadete.«

S predlagano spremembo oziroma dopolnitvijo se strinja tudi Izvršni svet.

Odbor je obravnaval zlasti določbe 17. člena in dal k določbam o kaznih za prekrške svojo pritrditvev.

Odbor se strinja s spremembami, ki jih k 15. členu predloga zakona predlaga zakonodajni odbor in predlaga Republiškem zboru, da sprejme zakon o izkoriščanju gline, peska, prodaja in kamna.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Martina Koširja.

Št. 02-394/2-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Martin Košir l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 12. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna in ga v načelu sprejel. Predlog zakona temelji na 8. členu zakona o rudarstvu, ki določa, da ljudska republika z zakonom uredi izkoriščanje mineralnih surovin v gradbene ali obrtne namene ali kadar jih izkoriščajo posamezniki za lastne potrebe.

Pri podrobni obdelavi predloga zakona je odbor sprejel naslednjo spremembo:

15. člen: v prvi vrsti drugega odstavka naj se številka 15 črta in mesto nje postavi številka 14.

Odbor se je strinjal tudi z dopolnitvijo v 6. členu, kot jo predlaga odbor za organizacijo oblasti in upravo.

Odbor je sprejel predlog zakona z navedenimi spremembami in dopolnitvami in predlaga, da ga Republiški zbor sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 02-394/3-60.

Ljubljana, dne 12. decembra 1960.

Poročevalec:

Stane Nunčič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 12. in 16. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna in ga soglasno sprejel.

V podrobni obravnavi je odbor sklenil predlagati, da se v drugem odstavku 15. člena popravi napačna citacija »15. člena« v pravilno »14. člena«. Odbor je tudi sprejel amandma k drugem odstavku 6. člena.

Zakonodajni odbor predlaga, da Zbor proizvajalcev predlog zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna z navedenimi spremembami sprejme. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Lesjaka. Št. 02-410/2-60.

Ljubljana, dne 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Janez Lesjak l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o naravnih zdravilnih sredstvih in naravnih zdraviliščih

PRVI DEL

I. Splošne določbe

1. člen

Zaradi čim smotrnejšega izkoriščanja za potrebe zdravstva in turizma ter drugih družbenih potreb so naravna zdravilna sredstva kot naravno bogastvo pod posebnim državnim varstvom.

2. člen

Za naravna zdravilna sredstva po tem zakonu se štejejo naravna sredstva (voda, blato, pesek, plini, klima in podobna naravna sredstva), ki jim je v skladu z določbami tega zakona priznana lastnost naravnega zdravilnega sredstva.

3. člen

Naravna zdravilna sredstva se morajo uporabljati in izkoriščati kar najbolj ekonomično in tako da so vsestransko upoštewane družbene koristi.

Pri izkoriščanju naravnih zdravilnih sredstev, ki se po zakonu o rudarstvu štejejo za rudno blago, je treba upoštevati predpise zakona o rudarstvu.

4. člen

Občina skrbi za to, da se naravna zdravilna sredstva uporabljajo oziroma izkoriščajo tako, kot je določeno v prejšnjem členu, ter za vsklajevanje koristi in potreb zdravstva, turizma, gostinstva, industrije, rudarstva, kmetijstva in drugih družbenih potreb v krajih, kjer se ta naravna zdravilna sredstva izkoriščajo.

5. člen

Kraj, v katerem je naravno zdravilno sredstvo, se lahko razglasi za zdraviliški kraj po določbah tega zakona.

Zdraviliški kraj se šteje za turistični kraj, če izpolnjuje pogoje, ki so določeni za turistične kraje.

6. člen

Občinski ljudski odbor usmerja razvoj zdraviliških krajev in drugih krajev, v katerih so naravna zdravilna sredstva, v skladu z načrtom občinskega ljudskega odbora o razvoju takih krajev na območju občine.

II. Naravna zdravilna sredstva

7. člen

Naravno sredstvo v posameznem kraju lahko razglasi za naravno zdravilno sredstvo Sekretariat Sveta za zdravstvo LRS na podlagi mnenja strokovnjakov za ustreznost področja.

8. člen

V odločbi o razglasitvi naravnega zdravilnega sredstva se lahko odredijo ukrepi za zavarovanje zdravilnega sredstva, njegovega izvora in nahajališča in za izkoriščanje naravnega zdravilnega sredstva.

9. člen

Kakovost naravnega zdravilnega sredstva mora biti najmanj vsakih pet let preizkušena.

Organizacija oziroma zavod, ki izkorišča naravno zdravilno sredstvo, mora organizirati stalno higiensko in tehnično kontrolo naravnega zdravilnega sredstva.

10. člen

Za zavarovanje naravnega zdravilnega sredstva lahko določi občinski ljudski odbor varstveni pas, če to narekujejo družbene koristi. Varstveni pas obsega okolico izvora oziroma ležišča naravnega zdravilnega sredstva, v kateri bi posegi lahko kvarno vplivali na količino, kakovost in obstoj naravnega zdravilnega sredstva.

Širši varstveni pas za zdravilne vrelce lahko določi Sekretariat Sveta za zdravstvo LRS v sporazumu z republiškim organom za rudarstvo in z Geološkim zavodom LRS, za druga naravna zdravilna sredstva pa v sporazumu z republiškim upravnim organom, pristojnim za ustrezno področje.

V aktu o določitvi varstvenega pasu se tudi določi, kakšna dela se v varstvenem pasu ne smejo izvrševati ter ob kakšnih pogojih se smejo izvrševati posamezna druga dela.

III. Zdraviliški kraji

11. člen

Izvršni svet razglasi na predlog občinskega ljudskega odbora kraje, v katerih so naravna zdravilna sredstva, za zdraviliške kraje:

1. če so v kraju primerni tehnični in higienski objekti;
2. če je v kraju organizirana zdravstvena služba;

3. če ima kraj urejene komunalne naprave in naprave za komunalno in osebno higieno;

4. če ima kraj potrjen urbanistični načrt;

5. če je poskrbljeno za dobre prometne zveze s krajem.

Če kraj ne izpolnjuje vseh pogojev iz prejšnjega odstavka, se lahko razglasi za zdraviliški kraj s pogojem, da v roku, ki ga določi Izvršni svet, izpolni vse predpisane pogoje.

12. člen

Občinski ljudski odbor predpiše z odlokom posebno ureditev zdraviliškega kraja.

Odlok velja, ko ga potrdi okrajni ljudski odbor.

13. člen

Z odlokom iz 12. člena se uredijo vprašanja v zvezi z uporabo naravnega zdravilnega sredstva in ureditvijo zdraviliškega kraja, zlasti pa vprašanja:

— izkoriščanja komunalnih naprav, vzdrževanja higiene in javnega reda ter uporabe javnih parkov;

— vzdrževanja in zavarovanja zdravilnih sredstev;

— vrstnega reda koristnikov pri izkoriščanju naravnega zdravilnega sredstva;

— nastanjanja in prehrane bolnikov in drugih gostov v zdraviliškem kraju;

— pravic in dolžnosti turističnih gostov in prebivalcev zdraviliškega kraja v zvezi z uporabo naravnega zdravilnega sredstva in zdraviliških naprav;

— zdraviliške in turistične propagande.

14. člen

Ljudski odbor občine, v kateri so zdraviliški kraji, ustanovi kot svoj izvršilno-upravni organ za zadeve zdraviliških krajev poseben svet ljudskega odbora (zdraviliški svet).

Najmanj dva člana sveta izvoli občinski ljudski odbor na skupni seji obeh zborov izmed svojih odbornikov, druge člane pa izmed javnih delavcev s področja zdravstva, trgovine, turizma, gostinstva, urbanizma in izmed drugih državljanov.

Zdraviliški svet izdela predlog načrta za razvoj zdraviliških krajev in ga predloži ljudskemu odboru ter vsako leto predlaga občinskemu ljudskemu odboru potrebne ukrepe za uresničitev tega programa.

15. člen

Občinski ljudski odbor lahko s statutom prenese na krajevni odbor kraja, na katerega območju je zdraviliški kraj, samostojno opravljanje posameznih nalog, ki so neposrednega pomena za zdraviliški kraj

DRUGI DEL

Naravna zdravilišča

16. člen

Naravna zdravilišča so zdravstveni zavodi, ki z uporabo naravnih zdravilnih sredstev preprečujejo obolenja, zdravijo in medicinsko rehabilitirajo bolnike ter nudijo zdravstveno ogroženim in rekonvalescentom zdravstveno pomoč in oskrbo pod stalnim zdravniškim nadzorstvom.

Poleg naravnih zdravilnih sredstev lahko uporabljajo naravna zdravilišča tudi fizioterapevtska in druga sodobna fizikalna sredstva.

17. člen

Za naravna zdravilišča po tem zakonu se štejejo:

1. kopališča (toplice), če uporabljajo za zdravljenje mineralno, radioaktivno ter termalno vodo za kopanje ali pitje ali če uporabljajo blato;
2. klimatska zdravilišča, če uporabljajo za zdravljenje klime;
3. druga naravna zdravilišča, če uporabljajo za zdravljenje druga naravna zdravilna sredstva.

18. člen

Naravno zdravilišče se lahko ustanovi:

- a) če je bilo naravno sredstvo razglašeno za zdravilno;
- b) če so bile določene indikacije in kontraindikacije;
- c) če so zagotovljeni primerno urejeni prostori, ustrezna oprema in sredstva za pregledovanje, zdravljenje, nego, bivanje in oskrbo bolnikov in gostov;
- č) če je zagotovljena primerna higienska ureditev zdravilišča;
- d) če je zagotovljeno zadostno število zdravstvenega, strokovnega in drugega osebja.

Svet za zdravstvo LRS določi minimalne pogoje, ki jih morajo izpolnjevati posamezne vrste naravnih zdravilišč glede osebja, opreme, aparature, instrumentarija, inventarja in podobno.

19. člen

V naravno zdravilišče je lahko sprejet vsakdo, če to dopušča zmogljivost zdravilišča in če to ni na škodo zdravstvenemu poslovanju in zdravstveni ureditvi naravnega zdravilišča.

V naravnem zdravilišču lahko uporablja zdravilna sredstva vsakdo. Pogoji uporabe zdravilnega sredstva pa se določijo s hišnim redom.

20. člen

Naravna zdravilišča se lahko poleg svoje zdravstvene delavnosti ukvarjajo tudi z drugimi delavnostmi, ki so v neposredni zvezi z njihovo glavno delavnostjo ali pa so dopolnitev glavne delavnosti.

21. člen

Kolikor ni s tem zakonom drugače določeno, veljajo za naravna zdravilišča določbe zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji.

TRETJI DEL

Kazenske določbe

22. člen

Z denarno kaznijo do 100 000 dinarjev se kaznuje za prekršek gospodarska ali druga organizacija ali zavod:

— če občasno ne preizkuša kakovosti naravnega sredstva po določbah tega zakona ali če kakorkoli spreminja kvaliteto naravnega zdravilnega sredstva;

— če začne z delom kot naravno zdravilišče, preden dobi za to dovoljenje;

— če zaradi privabljanja gostov navaja v prospektih neresnična dejstva ali neodobrene indikacije.

Z denarno kaznijo do 10 000 dinarjev se kaznuje za prekršek tudi predstavniki ali uslužbenec gospodarske organizacije ali zavoda, ki je storil prekršek iz prejšnjega odstavka.

ČETRTI DEL

Prehodne in končne določbe

23. člen

Obstoječa naravna zdravilišča, ki so organizirana kot zdravstveni zavodi, morajo v enem letu potem, ko začne veljati ta zakon, prilagoditi svojo organizacijo in delo določbam tega zakona.

24. člen

Zavodi in organizacije, ki izkoriščajo naravna sredstva kot zdravilna sredstva morajo predlagati najpozneje v 6 mesecih po uveljavitvi tega zakona, da se naravno sredstvo, s katerim zdravijo, razglasi za naravno zdravilno sredstvo.

Obstoječa naravna zdravilišča, v katerih se zdravijo bolniki z naravnimi sredstvi, ki po prejšnjem odstavku ne bodo razglašena za naravna sredstva, kakor tudi obstoječa naravna zdravilišča, ki ne bodo vskladila svoje organizacije in dela po 23. členu tega zakona, prenehajo obstojati kot naravna zdravilišča, ne smejo uporabljati te označbe v svojem imenu in morajo prenehati z zdravljenjem z naravnimi sredstvi. O tem odloči Sekretariat Sveta za zdravstvo LRS.

25. člen

Sekretariat Sveta za zdravstvo LRS izvrši v enem letu potem, ko začne veljati ta zakon, popis vseh naravnih zdravilnih sredstev na območju Ljudske republike Slovenije.

Občinski ljudski odbori morajo organu iz prejšnjega odstavka priglasiti zaradi evidence vsa naravna sredstva na svojem območju, ki pridejo v poštev za razglasitev za naravna zdravilna sredstva po tem zakonu.

26. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS izda po potrebi natančnejše predpise za izvrševanje tega zakona, lahko pa pooblasti Svet za zdravstvo LRS, da uredi posamezna vprašanja s svojimi predpisi.

27. člen

Ta zakon začne veljati po preteku treh mesecev po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

LR Slovenija je izredno bogata po naravnih zdravilnih sredstvih, ki so se že v prejšnjem stoletju izkoriščala za zdravstvene namene. Izkoriščanju za zdravstvene namene se je že zgodaj pridružilo tudi izkoriščanje v turistične in gostinske namene, naposled pa še v trgovske in industrijske namene. Ta razširjena uporaba naravnih zdravilnih sredstev pa je postavila pred lokalne organe v tistih krajih, kjer so bila naravna zdravilna sredstva, kompleks vprašanj, ki jih je bilo treba urediti; zlasti so bila to komunalna, urbanistična, zdravstvena in gospodarska vprašanja in pa vprašanja vsklajanja raznih interesov med direktnimi in indirektnimi koristniki naravnega zdravilnega sredstva. Zaradi tega so bile že pred 1918. letom po takratnih predpisih pooblašene občine v zdraviliških krajih, da so izdajale tako imenovane »Zdraviliške rede«. V teh »Zdraviliških redih« so se urejala razmerja med koristniki naravnega zdravilnega sredstva, še prav posebno pa razna komunalna vprašanja (n. pr. ureditev parkov, potov, javnega reda itd.). Samo deloma pa so bile v »Zdraviliških redih« urejene za pravo zdraviliško (zdravstveno) službo pomembne zadeve. V bivši Jugoslaviji novi predpisi o zdraviliških krajih in zdraviliščih niso bili izdani, le zdraviliški kraji so se pravno obravnavali enako kot turistični.

Z našo novo družbene ureditvijo pa je nastala iz več razlogov potreba tudi po novi ureditvi teh vprašanj. Najnujnejši razlog za novo ureditev je bil ta, ker so naravna zdravilišča spremenila svoj namen in karakter. Zdravilišča niso bila več samo turistični centri, ampak so se izkoriščala skoro izključno za potrebe zdravstva. Veliko večino obiskovalcev v zdraviliških krajih so tvorili in še danes tvorijo zavarovanci in uživalci brezplačnega zdravljenja na breme raznih družbenih fondov. Zavodi za socialno zavarovanje, civilni in vojaški zdravstveni zavodi, invalidske uprave itd. pošiljajo svoje zavarovance v zdraviliške kraje na zdravljenje. Družba je postala močno zainteresirana na tem, da se vrnejo zavarovanci čimprej ozdravljeni v delovni proces. Zaradi množičnega pošiljanja raznih vrst zdravstveno zavarovanih oseb (bolnikov) v zdravilišča in zdraviliške kraje so se seveda začele znova razvijati v teh krajih tudi turistične, gostinske in razne gospodarske dejavnosti.

V veliki meri je vplival na potrebo po novi pravni ureditvi naravnih zdravilišč tudi napredek medicinske znanosti. Uporaba naravnih zdravilnih sredstev kot sredstev za zdravljenje in tudi za preprečevanje obolenj se je nasproti predvojnemu stanju izredno povečala.

Nova družbena ureditev je prinesla tudi novo gledanje na pomen samih naravnih zdravilnih sredstev za narodno gospodarstvo. Naravna zdravilna

sredstva — pa naj bodo to termalne ali radioaktivne vode, klima, blato, pesek — ali katerokoli drugo naravno zdravilno sredstvo — so del našega naravnega bogastva, ki ga je treba vsestransko zaščititi zaradi splošnih družbenih koristi. Prav tako je treba zaradi družbenih koristi poskrbeti za vsestransko in za čim bolj smotrno ekonomsko izkoriščanje naravnih zdravilnih sredstev in za čim bolj skladno sodelovanje med vsemi koristniki naravnih zdravilnih sredstev (n. pr. turizem, gostinstvo, razne gospodarske dejavnosti).

Vsi navedeni razlogi za novo ureditev teh vprašanj so prišli do izraza tudi v prvem delu osnutka zakona. Glavna načela, ki jih postavlja novi zakon, so zlasti tale:

1. Naravna zdravilna sredstva so del narodnega bogastva in so zato pod družbenim varstvom.

2. Naravna zdravilna sredstva je treba vsestransko in čim bolj ekonomično izkoriščati.

3. Skrb za čim bolj smotrno izkoriščanje naravnih zdravilnih sredstev in skrb za vskladitev koristi med vsemi neposrednimi in posrednimi koristniki teh sredstev ima občinski ljudski odbor in njegovi organi.

4. Kraji, v katerih so naravna zdravilna sredstva in zdravilišča (zdraviliški kraji) se morajo razvijati načrtno. Občinski ljudski odbor izdelava načrt za določeno obdobje ter v skladu s tem načrtom usmerja razvoj zdraviliškega kraja.

5. Naravna zdravilna sredstva in njihovi izvori se morajo zaščititi. Zaščita obstoja v tem, da se mora naravno sredstvo formalno, po določenem postopku, razglasiti za zdravilno sredstvo in da se že ob tej razglasitvi lahko določijo ukrepi za zavarovanje samega zdravilnega sredstva in njegovega izvora. Najmočnejša zaščita naravnega zdravilnega sredstva pa je po osnutku zakona ta, da se izvoru zdravilnega sredstva lahko določi varstveni pas in da se mora kakovost zdravilnega sredstva vsaj vsakih 5 let preizkusiti ter da se mora organizirati stalna higienska kontrola naravnega zdravilnega sredstva.

6. Občinski ljudski odbor kot nosilec vse skrbi za napredek zdraviliških krajev mora izdati predpise o posebni ureditvi zdraviliškega kraja za vsestransko, smotrno in ekonomično izkoriščanje zdravilnega sredstva in za ureditev vseh vprašanj, ki zadevajo posebne naloge zdraviliških krajev (komunalne naprave, higiena, ureditev parkov, nastanjanje gostov itd.).

7. Zaradi različnih in kompleksnih problemov, ki se postavljajo pred občinski ljudski odbor v zvezi z razvojem zdraviliških krajev, predvideva osnutek zakona v občinah, kjer so zdraviliški kraji, poseben zdraviliški svet pri občinskem ljudskem odboru. Zdraviliški svet ni posvetovalni organ ali strokovni organ občinskega ljudskega odbora, ampak njegov izvršilno upravni organ.

8. Občinski ljudski odbor lahko prenese del svojih pravic in dolžnosti tudi na krajevne odbore v zdraviliških krajih, ki bodo lahko že bolj neposredno skrbeli za njihov razvoj.

Drugi del zakona obravnava naravna zdravilišča kot zdravstvene zavode, na čemer je bitno zainteresirana zdravstvena služba in zdravstveno zavarovanje.

Naravna zdravilišča so po pravilniku o ustanavljanju, organizaciji in delu naravnih zdravilišč (Ur. l. FLRJ, št. 48—403/49) organizirana kot zdravstveni zavodi. Ta pravilnik pa je že zastarel, posebno, ker ne obravnava kompleksno vseh problemov zdravilišč, niti ne povezuje zdravilišča z zdraviliškim krajem in njegovo problematiko. To pa se je doseglo v predloženem osnutku zakona.

Zvezni in republiški zakon o organizaciji zdravstvene službe predvidevata naravna zdravilišča kot zdravstvene zavode. Zaradi tega se v predloženem osnutku zakona ne obravnavata niti strokovna ureditev, in delo teh zdravstvenih zavodov niti njihov zdravstveni režim, ampak bo to urejeno z izvršilnimi predpisi k republiškem zakonu o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe. V predloženem osnutku zakona so se zato v zvezi z uporabo naravnih zdravilnih sredstev (I. del zakona), določili le namen naravnih zdravilišč, vrste naravnih zdravilišč, pogoji za njihovo ustanovitev, postranske dejavnosti, s katerimi se naravna zdravilišča lahko ukvarjajo, ter dopustila možnost, da je lahko v zdravilišče sprejet vsakdo in da se njegovih zdravilnih sredstev lahko poslužujejo tudi gostje, obiskovalci zdraviliškega kraja ter prebivalci tega kraja in da torej niso rezervirana več le za bolnike, ki se od zdravstvene službe napotujejo na zdravljenje v naravno zdravilišče. S tem so se obenem tudi interesi zdravstva tesno povezali z interesi turizma in gostinstva, zdravilišča pa s problematiko zdraviliških krajev.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in socialno
politiko

POROČILO

k predlogu zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 10. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih.

Odbor je v načelni razpravi ugotovil, da dosedanje stanje v naravnih zdraviliščih ni v skladu s splošnimi družbenimi potrebami tistih, ki se v njih zdravijo, kakor tudi ne drugih obiskovalcev in turistov, da je zdravstvena služba ponekod slabo organizirana in nezadostna, splošna ureditev ne ustreza in v mnogih zdraviliščih so stavbe in naprave v slabem stanju. Razlogi za to so med drugim, dosedanje centralistično vodstvo in urejanje pogojev in investicij v zdraviliščih, ko centralni organi zaradi mnogih drugih problemov, ki jih poraja nagel družbeni in gospodarski razvoj v naši deželi, niso mogli reševati problematike in vprašanja razvoja naravnih zdravilišč v obsegu, kot bi to bilo potrebno, in ker ni bilo potrebnih zakonitih predpisov, ki bi te zadeve urejali. Odbor je mnenja, da predlog zakona omogoča pogoje za vsestransko smotno in ekonomično izkoriščanje naravnih zdravilnih sredstev in za ureditev vprašanj, ki zadevajo posebne naloge zdraviliških krajev. Te pristojnosti so prenesene na občinski ljudski odbor, ki najbolj pozna problematiko svojega območja in lahko pravilno vskladi koristi posrednih in neposrednih potrošnikov naravnih zdravilnih sredstev. Občinski ljudski odbori bodo lahko v večji meri prilagodili poslovanje v naravnih zdraviliščih specifičnim razmeram kraja in s tem tudi omogočili bolj vsestranski razvoj naravnih zdravilišč in čim boljše izkoriščanje zdravilnih sredstev. Občinski ljudski odbori, na katerih območju

so naravna zdravilna sredstva in naravna zdravilišča, bodo morali izdelati načrt za določeno obdobje in v skladu s tem načrtom usmerjati razvoj zdraviliškega kraja.

Odbor je bil mnenja, da bodo zlasti v začetku uveljavljanja novega zakona nastale določene težave, zlasti glede vprašanja turizma, gostinstva, investicij itd. in bo potrebno sodelovanje in pomoč republiških in okrajnih organov občinam pri izvajanju nalog navedenih v predlogu zakona. Člani odbora so tu nakazali tudi vprašanje investiranja negospodarskih investicij, konkretno investicij v zdravstvu, ki ga predlog zakona ne obravnava, čeprav je to vprašanje za zdravilišča zelo pomembno. Pojasnjeno je bilo, da bo o tem vprašanju odbor razpravljal ko bo predložen republiški zakon o organizaciji zdravstvene službe, ki bo vseboval podrobnejše predpise glede tega.

V načelni obravnavi je odbor obravnaval tudi določbe o zdraviliškem svetu kot posebnem izvršilno-upravnem organu ljudskega odbora občine, v kateri so zdraviliški kraji, in o možnostih za prenos nalog in pristojnosti na krajevni odbor kraja, na katerega območju je zdraviliški kraj. Člani odbora so o tem obširno razpravljali in ugotovili, da predlog zakona primerno in ustrezno rešuje ta vprašanja.

V podrobni obravnavi od člana do člana, je odbor podrobneje razpravljal o določbah, ki govorijo o varstvenem pasu, nadalje pa se je na predlog Izvršnega sveta strinjal, da se v zadnji vrsti III. odstavka 14. člena črta beseda »programa« in namesto nje vstavi beseda »načrta«.

Odbor je nato predlog zakona soglasno sprejel.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca dr. Ivana Kopača.
Št. 02-395/2-60.

Ljubljana, dne 10. decembra 1960.

Poročevalec:

dr. Ivan Kopač l. r.

Predsednik:

Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je obravnaval na svoji seji 8. decembra 1960 predlog zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih in ga soglasno sprejel.

Odbor je zlasti obravnaval določbe 14. in 15. člena.

Po mnenju odbora bodo pomembno vlogo lahko odigrali zdraviliški sveti kot izvršilno-upravni organi ljudskih odborov občin za zadeve zdraviliških

krajev in bili v pomoč občinskim ljudskim odborom pri smotrnem usmerjanju razvoja zdraviliških krajev.

Odbor je obravnaval tudi določbo, ki določa, da lahko občinski ljudski odbor s statutom prenese na krajevni odbor kraja, na katerega območju je zdraviliški kraj, samostojno opravljanje posameznih nalog, ki so za ta kraj neposrednega pomena. Tako bo po mnenju odbora pri uresničevanju tega zakona tudi na tem področju lahko prišla do izraza vloga krajevnih odborov.

Odbor je obravnaval kazenske določbe in dal k njim svojo pritrnitev.

Odbor se strinja s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga odbor za zdravstvo in socialno politiko.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Alfonza Grmeka.
Št. 02-395/1-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Alfonz Grmek l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih

Zakonodajni odbor RZ je na seji 12. decembra 1960 razpravljal o predlogu zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih ter ugotovil, da predlog zakona povezuje interese zdravstva z interesi turizma in gostinstva in postavlja naravna zdravilna sredstva kot del naravnega bogastva pod družbeno varstvo. Občinski ljudski odbor mora skrbeti, da se naravna zdravilna sredstva uporabljajo in izkoriščajo kar najbolj ekonomično in družbeno koristno.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel k 24. členu naslednjo dopolnitev: v 2. vrsti drugega odstavka naj se za besedo »naravna« doda še beseda »zdravilna«.

Odbor je sprejel tudi amandma odbora za zdravstvo in socialno politiko k 14. členu.

Odbor predlaga naj Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedenimi spremembami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Belšaka.
Št. 02-395/3-60.

Ljubljana, dne 12. decembra 1960.

Poročevalec:

Franco Belšak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA**o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet
za LR Slovenijo v Ljubljani****1. člen**

Ustanovi se Zbornica za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo (v nadaljnjem besedilu: zbornica).

Sedež zbornice je v Ljubljani.

2. člen

Naloga zbornice je, da pospešuje napredek industrije, rudarstva, gradbeništva in prometa v LR Sloveniji ter da skrbi za vsklajevanje razmerij in medsebojnih interesov v teh gospodarskih panogah.

Zbornica se na gospodarskih področjih, za katera je ustanovljena, ukvarja zlasti s temi vprašanji: dviganja proizvodnosti dela; izboljšanja organizacije dela in delovnih pogojev; pospeševanja delavske samouprave; izgrajevanja gospodarskega sistema; graditve, rekonstrukcije in izkoriščanja kapacitet; uporabe sodobnih postopkov in racionalizacije; kooperacije in specializacije; kvalitete in asortimana izdelkov in storitev; skupnih proučevanj in raziskovanj; vzgoje in strokovnega izpopolnjevanja kadrov.

Zbornica v okviru svojih nalog sodeluje z republiškimi in zveznimi organi pri pripravljanju in izvrševanju gospodarskih ukrepov, daje svojim članom tehnično, organizacijsko in drugo strokovno pomoč ter razvija in vzdržuje zveze z drugimi podobnimi organizacijami.

3. člen

Članstvo v zbornici je prostovoljno.

Člani zbornice so lahko gospodarske organizacije in zavodi s področja industrije, rudarstva, gradbeništva in prometa ter tiste obrtne gospodarske organizacije, ki so obvezno včlanjene v Zvezni industrijski in Zvezni gradbeni zbornici.

S statutom zbornice se lahko določi, da smejo biti člani zbornice tudi gospodarske organizacije in zavodi drugih gospodarskih področij ter skupnosti in združenja s področja industrije, rudarstva, gradbeništva in prometa.

4. člen

Zbornica ima statut, ki ga sprejme občni zbor zbornice.

S statutom zbornice se v skladu z načeli zakona o združevanju v gospodarstvu natančneje določijo delovno področje zbornice, njeni organi, način njihove izvolitve, njihova pooblastila in način dela; organizacija zbornice, njena administracija in način poslovanja ter način finansiranja in finančnega poslovanja zbornice.

5. člen

S statutom zbornice je treba organizacijo zbornice in način izvolitve njenih organov določiti tako, da bo vsaka gospodarska panoga s področja zbornice

ustrezno zastopana pri vodstvu zbornice in da vsaka gospodarska panoga samostojno rešuje vprašanja, ki se tičejo samo nje.

6. člen

Kolikor nima ta zakon posebnih določb, se za zbornico primerno uporabljajo ustrezne določbe zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu.

7. člen

Zakonitost dela zbornice nadzoruje Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Nasproti zbornici opravljata določene nadzorstvene pravice tudi Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt ter Sekretariat Izvršnega sveta za promet v skladu z določbami zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu.

8. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V preteklem obdobju, ko po prejšnjem zakonu o združevanju v gospodarstvu ni bilo republiških zbornic na področju industrije, rudarstva, gradbeništva in prometa, je bilo vedno čutiti potrebo po nekem povezovanju podjetij teh gospodarskih področij tudi v okviru republike, tako s strani samih podjetij, kot tudi s strani republiških državnih organov. Ker niso imela svoje zbornice, so si podjetja pomagala na razne druge načine. Industrijska podjetja n. pr. so bila z redkimi izjemami vsa prostovoljno včlanjena v republiški trgovinski zbornici. Gradbena podjetja in podjetja gradbenega materiala imajo v LR Sloveniji svojo organizacijsko povezavo v Biroju gradbeništva Slovenije. Podjetja cestnega prometa so bila združena v Združenju cestnega prometa Jugoslavije — Sekciji za LR Slovenijo, ki se je sedaj preosnovala v Sekcijo sveta panoge cestnega prometa.

Na območju republike se je občutilo zlasti pomanjkanje medsebojne povezave industrije, rudarstva, gradbeništva in prometa, ker so se v raznih akcijah, birojih, strokovnih združenjih in podobno mogli obravnavati le problemi, ozko vezani na poedino stroko, medtem ko se strokovni problemi, ki v raznih oblikah zadevajo po več strok, niso imeli kje obravnavati. Posamezni taki problemi so se zato skušali reševati preko republiških upravnih organov, čeprav to ni niti njihova naloga, niti njihova pristojnost.

Novi zakon o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu (Ur. list FLRJ, št. 28/60) predvideva v 21. členu možnost, da se z republiškim zakonom ustanovi enotna republiška zbornica za industrijo in rudarstvo, gradbeništvo in promet. Članstvo v taki zbornici bi bilo prostovoljno, poleg obveznega članstva v ustreznih zveznih zbornicah. Poleg tega lahko — kakor doslej — tudi po novem zakonu statuti posameznih zbornic dovoljujejo prostovoljno članstvo gospodarskih organizacij drugih področij.

Povezava gospodarskih organizacij, ki so obvezno včlanjene v zveznih zbornicah, bi tudi v republiškem merilu bila zaželjena in koristna in bi se bilo

treba poslužiti možnosti, ki jo daje zvezni zakon za ustanovitev enotne republiške zbornice.

Naloga republiške zbornice bi bila zlasti v tem, da bi v vseh vprašanjih, ki jih obravnavajo zbornice po zveznih predpisih, vsklajevala interese gospodarskih panog, ki jih vključuje. Pri tem bi morala posebno pozornost posvetiti pospeševanju razvoja in modernizacije tehnoloških procesov, resnemu proučevanju možnosti boljše izrabe in racionalne izpopolnitve kapacitet s sodelovanjem med podjetji, še prav posebno bi morala skrbeti za vsklajevanje interesov med posameznimi panogami gospodarstva, ki jih bo vključevala. S časom bi enotna republiška zbornica morda lahko prevzela — vsaj do neke mere — tudi nalogo splošne gospodarske zbornice, ki je sedaj nimamo niti v zveznem, niti v republiškem merilu.

Osnutek predloženega zakona vsebuje samo osnovne določbe, ki so v zvezi z ustanovitvijo zbornice, medtem ko naj smiselno tudi za republiško zbornico veljajo določbe zveznega zakona.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKA REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 8. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani.

Odbor je ugotovil, da je ustanovitev te zbornice za LR Slovenijo potrebna in koristna, ker bo lahko veliko pripomogla k napredku teh gospodarskih dejavnosti v LR Sloveniji in k splošnemu gospodarskemu napredku. Ustanovitev takšne zbornice pomeni nadaljnjo krepitev decentralizacije in samoupravljanja v gospodarstvu tudi po tej poti.

Odbor je razpravljal tudi o konkretnih možnostih in pogojih, da bi zbornica lahko uspešno izpolnjevala naloge, ki jih ima po tem zakonskem predlogu. Pri tem je ugotovil, da ustanovitev take zbornice v posamezni republiki terja morebitno drugačno ureditev odnosov med Zvezno industrijsko zbornico in njenimi sekcijami ter republiško zbornico od ureditve, ki je določena v zveznem zakonu o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu. Odbor je razpravljal o možnosti, da bi bila najprimernejša oblika za organizacijo nastalih odnosov Zveza industrijskih zbornic, v katero bi bile včlanjene republiške zbornice.

Glede na to je sklenil predlagati Izvršnemu svetu, da prouči, kakšne oblike organizacije bi bile najprimernejše oziroma, kaj bi bilo glede tega potrebno ukreniti.

Odbor je predlog zakona sprejel brez pripomb in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženi obliki.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Tramška.
Št. 02-396/1-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Jože Tramšek l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani in ga soglasno sprejel.

Odbor je ugotovil, da je ustanovitev navedene zbornice potrebna in da je treba povezovati podjetja navedenih področij tudi v okviru republike. Pri tem so nekateri člani odbora bili mnenja, da bo določba zveznega zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu, ki jo prevzema tudi predloženi zakon, in po kateri je članstvo v republiških zbornicah teh področij prostovoljno, oteževala delo novo ustanovljeni zbornici. Nekatera podjetja, ki bi najbolj potrebovala pomoč republiške zbornice, se namreč ne bodo vanjo vključila in tako zbornica ne bo mogla vplivati na njihovo delo in razvoj. Člani odbora so v zvezi s tem razpravljali tudi o razmerju med zvezno in republiško zbornico, o plačevanju prispevkov itd.

V podrobni obravnavi je odbor sprejel predlog zakonodajnega odbora glede drugega odstavka 2. člena.

Odbor za gospodarstvo predlaga, da Zbor proizvajalcev sprejme predlog zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Tončko Banovec.
Št. 411/1-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Tončka Banovec l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

**k predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo
in promet za LR Slovenijo v Ljubljani**

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je obravnaval na svoji seji 8. decembra 1960 predlog zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani in ga v načelu, podrobnostih in v celoti sprejel.

Odbor je mnenja, da je ustanovitev zbornice umestna, ker je vedno bolj čutiti potrebo po povezovanju podjetij na področju industrije, rudarstva, gradbeništva in prometa. Zato so predlog za ustanovitev zbornice dale tudi že mnoge gospodarske organizacije, združenja in republiški upravni organi.

Odbor k predlogu zakona ne predlaga sprememb in dopolnitev in meni, da je predlog vsestransko utemeljen.

Odbor se strinja s spremembami, ki jih predlaga zakonodajni odbor.

Odbor za organizacijo oblasti in upravo predlaga Republiškem zboru, da sprejme zakon o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Ivana Hercoga.

Št. 02-396/2-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Ivan Hercog l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarske organizacije

POROČILO

**k predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo
in promet za LR Slovenijo v Ljubljani**

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. decembra 1960 razpravljal o predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani.

V razpravi je bila soglasno poudarjena potreba ustanovitve te zbornice, kar so člani odbora dokazovali s konkretnimi navedbami. Poleg tega pa so

člani odbora opozorili na potrebo enakega tretiranja vseh članarin zbornicam, ne glede na to ali je članstvo v zbornici obvezno ali prostovoljno.

Nadalje je bilo v razpravi opozorjeno, da je za uspešno delo novoustanovljene zbornice pomembno doseči v organih zbornice pravilno in številčno sora- zmerno zastopanje vseh v zbornico vključenih gospodarskih panog.

Po razpravi je odbor sprejel obravnavani predlog in predlaga tudi Zboru proizvajalcev, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Antona Martinška. Št. 02-411/2-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Anton Martinšek l. r.

Predsednik:

Ivan Gorjup l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani

Zakon o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu daje v 21. členu možnost, da se z republiškim zakonom ustanovi enotna republiška zbor- nica za področje industrije in rudarstva, gradbeništva in prometa. Potreba po ustanovitvi take zbornice in preko nje povezava z gospodarskimi organiza- cijami, bi bila za naš gospodarski razvoj zelo koristna.

Zakonodajni odbor RZ je na svoji seji dne 12. decembra 1960 obravnaval predlog zakona in ga sprejel z naslednjo spremembo:

2. člen: v drugi vrsti drugega odstavka naj se beseda »temi« črta, tako, da se besedilo glasi:

»... zlasti z vprašanji...«

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedeno spremembo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Zupančič.

Št. 02-396/3-60.

Ljubljana, dne 12. decembra 1960.

Poročevalec:

Marija Zupančič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo
in promet za LR Slovenijo v Ljubljani**

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 12. in 16. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani.

Odbor je ugotovil, da je ustanovitev navedene zbornice v skladu z zakonitimi predpisi in da je dana tudi potreba po taki zbornici; zato je predlog zakona soglasno sprejel.

V podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sklenil predlagati, da se v drugi vrsti drugega odstavka 2. člena nadomesti besedilo »zlasti s temi vprašanji« z besedilom »zlasti z vprašanji«.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona z navedeno spremembo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 02-411/3-60.

Ljubljana, dne 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Franco Naglič l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij

1. člen

Sredstva, ki pripadajo Ljudski republiki Sloveniji na podlagi zakona o začasnem dodatnem finansiranju gradnje sodnih poslopij (Uradni list FLRJ, št. 53-896/59), se uporabijo po določbah tega zakona kot dodatna sredstva za gradnjo novih ter za popravilo in dozidavo obstoječih sodnih poslopij in okrajnih zaporov, za opremo novih in dozidanih sodnih poslopij in okrajnih zaporov ter za gradnjo prostorov za javna tožilstva.

2. člen

Sredstva iz 1. člena tega zakona se vodijo na posebnem računu pri Narodni banki FLRJ — centrali za Slovenijo. Ta sredstva se uporabljajo v skladu z letnim programom gradnje sodnih poslopij, ki ga sprejme Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

Odredbodajalec je državni sekretar za pravosodno upravo LRS.

Sredstva, ki niso bila porabljena v tekočem letu, se prenesejo na naslednje leto.

Državni sekretariat za pravosodno upravo LR Slovenije predloži v začetku leta Izvršnemu svetu LR Slovenije poročilo o uporabi teh sredstev v preteklem letu.

3. člen

Državni sekretariat za pravosodno upravo LR Slovenije pripravi predlog letnega programa gradnje sodnih poslopij, skrbi za izvajanje letnega programa gradnje sodnih poslopij ter ob koncu leta poroča Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LR Slovenije.

4. člen

Ta zakon velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V Ljudski republiki Sloveniji posluje Vrhovno sodišče LRS, Višje gospodarsko sodišče, 7 rednih okrožnih in 4 okrožna gospodarska sodišča ter 37 okrajnih sodišč, skupaj tedaj 50 sodnih ustanov. Komaj 14 od teh sodišč (Vrhovno sodišče LRS, okrožna sodišča v Ljubljani, Mariboru in Novem mestu ter okrajna sodišča v Ljubljani, Radovljici, Šoštanju, Novem mestu, Lendavi, Mariboru, Murski Soboti, Slovenski Bistrici, Piranu in v Sežani) je nastanjenih v zgradbah, ki so bile v prvih letih tega stoletja sezidane izrečno za potrebe sodišč. Večje število ostalih sodišč je še vedno v neprimernih prostorih; zlasti nimajo sodišča primernih prostorov za obravnave in zemljiške knjige. Tudi pisarniška oprema sodišč še ni zadovoljiva.

Pomanjkanje primernih zgradb in prostorov ter sodobne opreme ovira redno delo sodišč. Ustanavljanje novih sodišč je zaradi pomanjkanja prostorov otežkočeno.

Materialni pogoji za uspešno delo sodišč so se po osvoboditvi sicer znatno izboljšali, vendar se prepočasi izboljšujejo, kar je Ljudska skupščina LR Slovenije ugotovila in to v resoluciji dne 27. V. 1959 o delu rednih sodišč izrečno poudarila s priporočilom, da se zagotovijo materialni pogoji za izboljšanje dela vseh sodišč in materialni pogoji za ustanavljanje novih okrožnih in okrajnih sodišč.

Tudi nastanitev javnih tožilstev ni povsem zadovoljiva. Smotrno je, da so uradi javnih tožilstev v sodnih zgradbah. Večina okrajnih tožilstev in dvoje okrožnih javnih tožilstev je nastanjenih izven sodnih zgradb, od katerih so nekatera tudi neprimerna.

Tudi zaradi slabega stanja zaporov je nujno potrebno, da se čimprej pristopi h gradnji in popravilu okrajnih zaporov za preiskave in za izvrševanje kratkotrajnih kazni.

Da bi se pospešila gradnja, popravilo in dozidava obstoječih sodnih poslopij in okrajnih zaporov je Zvezna ljudska skupščina sprejela zakon o začasnem dodatnem finansiranju gradnje sodnih poslopij (Ur. l. FLRJ, št. 53-896/59). S tem zakonom je določeno, da gre 20 % od sodnih taks, plačanih v ljudski republiki, od leta 1960 do vštetega leta 1965, med dohodke ljudske republike, ki jih ta uporabi za gradnjo sodnih poslopij in okrajnih zaporov. Ta sredstva

so dodatna sredstva za gradnjo sodnih poslopij in okrajnih zaporov, ki jih financirajo republika in okraji.

Ta dodatna sredstva se lahko uporabijo po zadnjem odstavku 2. člena istega zakona tudi za nakup opreme za nova in dozidana sodna poslopja ter okrajne zapore.

Glede javnih tožilstev je v 3. čl. istega zakona določeno, da se bodo na račun teh dodatnih sredstev plačevala tudi sredstva, ki so po zveznem proračunu namenjena za gradnjo poslopij za javna tožilstva. Ta sredstva iz zveznega proračuna razporedi Zvezni izvršni svet med posamezne republike.

V 7. členu navedenega zveznega zakona je republikam naloženo, da z zakonom predpišejo, kako se bodo uporabljala ta dodatna sredstva.

Po predlogu zakona je predvideno, da se ta dodatna sredstva uporabljajo na podlagi letnega programa gradnje sodnih poslopij.

Letni program gradnje sodnih poslopij, ki ga pripravi Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS sprejme Izvršni svet LS LR Slovenije. Odredbodajalec je drž. sekretar za pravosodno upravo LRS. Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS skrbi za izvajanje letnega programa gradnje sodnih poslopij in poroča Izvršnemu svetü vsako leto za preteklo leto o uporabi teh dodatnih sredstev kakor tudi o izvedbi letnega programa.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 8. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij.

Odbor je predlog zakona sprejel in predlaga Republiškemü zboru, da ga sprejme v predloženi obliki.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Kralja.

Št. 02-397/1-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Predsednik:

Franco Kralj l. r.

Franco Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**k predlogu zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo
sodnih poslopij**

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij.

Odbor je soglašal z obrazložitvijo Izvršnega sveta glede načina nalaganja, razpolaganja in uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij in predlog zakona soglasno sprejel brez sprememb.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Avseca.
Št. 412/1-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Ivan Avsec l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo
sodnih poslopij**

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 12. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij in ga v načelu ter v podrobnostih sprejel brez sprememb.

Predlog zakona temelji na določilu 7. člena zakona o začasnem dodatnem finansiranju gradnje sodnih poslopij, ki določa, da republiški zakon predpiše, kako naj se uporabljajo sredstva, ki se zbirajo v ta namen.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.
Št. 02-397/2-60.

Ljubljana, dne 12. decembra 1960.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo
sodnih poslopij

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 12. in 16. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij in ga soglasno sprejel.

Odbor je ugotovil, da je zakon v skladu s pravnimi predpisi in omogoča pospešeno gradnjo, popravilo in dozidavo sodišč, katerih redno delo sedaj ovira pomanjkanje primernih stavb in prostorov.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 02-412/2-60.

Ljubljana, dne 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Predsednik:

Franco Naglič l. r.

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o začetku uporabljanja določb kazenskega zakonika o strožjem nadzorstvu
po skrbstvenem organu

1. člen

V Ljudski republiki Sloveniji se začnejo uporabljati določbe kazenskega zakonika o vzgojnem ukrepu strožjega nadzora po skrbstvenem organu s 1. januarjem 1961.

2. člen

Ta zakon velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Člen 292. zakona o spremembah in dopolnitvah kazenskega zakonika določa, da bo z zakonom ljudske republike določeno, od kdaj se bodo uporabljale tiste določbe kazenskega zakonika, ki govorijo o oddaji v disciplinski center in o strožjem nadzorstvu skrbstvenega organa s tem, da se sme uporaba teh določb odložiti najdalj do konca leta 1963.

V Ljudski republiki Sloveniji se je takoj po objavi zakona o spremembah in dopolnitvah kazenskega zakonika pristopilo k ustvarjanju in zagotovitvi subjektivnih in objektivnih pogojev in možnosti za uporabo navedenih vzgojnih

ukrepov. Glede izvajanja vzgojnega ukrepa strožjega nadzora skrbstvenega organa so ti pogoji že ustvarjeni. Vsi občinski ljudski odbori že imajo usposobljene ljudi, ki bodo opravljali strožje nadzorstvo nad mladoletnimi storilci kaznivih dejanj, ki ga bodo izrekala sodišča v smislu predpisov noveliranega kazenskega zakonika.

Izdaja zakona o izrekanju vzgojnega ukrepa strožjega nadzora skrbstvenega organa je nujna in ga potrebe prakse sodišč naravnost narekujejo.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

**k predlogu zakona o začetku uporabljanja določb kazenskega zakonika
o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu**

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 16. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o uporabljanju določb kazenskega zakonika o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu in ga v načelu, podrobnostih in v celoti sprejel.

Odbor ugotavlja, da je Zvezna ljudska skupščina 30. junija 1959 sprejela zakon o spremembah in dopolnitvah kazenskega zakonika, s katerim so bili vpeljeni vzgojni ukrepi, ki imajo namen mladoletnim storilcem kaznivih dejanj, z varstvom, pomočjo in nadzorstvom zagotoviti vzgojo, poboljšanje in pravilen razvoj, kadar je to potrebno. Na podlagi tega zakona lahko izrekajo sodišča povsem nove vzgojne ukrepe, med katere spadajo med drugim oddaja v disciplinski center za mladoletnike in ukrepi strožjega nadzorstva po skrbstvenem organu.

Glede na ta zakon, pa je potrebno, da Ljudska skupščina LRS sprejme zakon, s katerim se določi, od kdaj se bodo uporabljale določbe kazenskega zakonika, ki govorijo o oddaji v disciplinski center in o strožjem nadzorstvu skrbstvenega organa.

Odbor je bil seznanjen, da so pogoji za izvajanje vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva po skrbstvenem organu v naši republici že uresničeni in je zato mnenja, da je umestno, naj se ustrezne določbe kazenskega zakonika o vzgojnem ukrepu strožjega nadzora po skrbstvenem organu v naši republici začno uporabljati s 1. januarjem 1961, kar narekuje tudi potreba prakse naših sodišč.

Zato predlaga odbor za organizacijo oblasti in upravo Republiškememu zboru, da sprejme zakon o začetku uporabljanja določb kazenskega zakonika o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Franca Bero.
Št. 02-405/1-60.

Ljubljana, dne 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Franc Bera l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o začetku uporabljanja določb kazenskega zakonika
o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu

Zakonodajni odbor je dne 16. decembra 1960 obravnaval predlog zakona o začetku uporabljanja določb kazenskega zakona o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu ter ga v načelu ter v podrobnostih sprejel brez sprememb.

Glede na izvedene predpriprave pri občinskih ljudskih odborih za uveljavitev strožjega nadzorstva nad mladoletnimi storilci je potreba po izdaji tega predpisa utemeljena.

Odbor predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Zupančič.
Št. 02-405/2-60.

Ljubljana, dne 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Marija Zupančič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ODLOKA

o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960

Na podlagi 2. točke 40. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in organih oblasti Ljudske republike Slovenije je Ljudska skupščina LR Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 16. decembra 1960 sprejela

o d l o k

o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960

I.

XX. poglavje družbenega plana LR Slovenije za leto 1960 se spremeni in dopolni tako, da se glasi v prečiščenem besedilu:

»XX. poglavje

Skladi zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev

1. V sklade zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev plačajo politično-teritorialne enote tele prispevke:

- Ljudska republika Slovenija 150 milijonov dinarjev
 — okraji in občine z območja okrajev:

Kranj in Ljubljana	40 %
Celje in Maribor	50 %
Gorica, Koper, Murska Sobota in Novo mesto	61,5 %

računano od skupnega zneska splošnega prispevka, ki ga morajo plačati kmetijski proizvajalci na območju okraja.

Prispevek Ljudske republike Slovenije se plača po obračunanju izdatkov Ljudske republike Slovenije za zdravstvene storitve kmetijskim zavarovancem za čas od 1. januarja 1960 do 31. marca 1960 (47. člen zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev) v republiški sklad za pozavarovanje v panogi osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Prispevki okrajev in občin se plačajo v okrajne sklade zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev.«

II.

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V XX. poglavju družbenega plana LR Slovenije za leto 1960 je predvideno, da plača LR Slovenija v okrajne sklade zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev v letu 1960 300 milijonov dinarjev, okraji in občine z območja okrajev pa

Kranj in Ljubljana	80 %
Celje in Maribor	100 %
Gorica, Koper, Murska Sobota in Novo mesto	123 %

računano od skupnega zneska splošnega prispevka, ki ga morajo plačati kmetijski proizvajalci na območju okraja.

Finančna situacija okrajnih skladov zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev v LR Sloveniji bi bila konec leta 1960 po teh instrumentih brez prispevka LR Slovenije naslednja:

Vse v milijonih din

Okraj	Dohodki — plan za 1960			Izdatki		Skupaj	Poslovni rezultat prebitok
	zavaro- vancev	okrajev in občin	skupaj	do 31. X. 1960	ocena XI—XII 1960		
Celje	93,7	93,7	187,4	103,3	37,2	140,5	46,9
Gorica	63,1	77,7	140,8	85,9	33,7	119,6	21,2
Koper	53,8	66,2	120,0	59,3	22,5	81,8	38,2
Kranj	47,5	38,0	85,5	25,7	9,4	35,1	50,4
Ljubljana	130,0	104,0	234,0	112,2	40,1	152,3	81,7
Maribor	164,0	164,0	328,0	127,4	56,1	183,5	144,5
Murska Sobota	120,4	148,0	268,4	123,0	49,2	172,2	96,2
Novo mesto	131,9	162,2	294,1	149,3	60,1	209,4	84,7
Skupaj	804,4	853,8	1658,2	786,1	308,3	1094,4	563,8

Prispevki zavarovancev, ki sestojе iz 2 %-nega splošnega prispevka od katastrskega dohodka, katerega plačujejo vsi državljani, ki imajo dohodke iz kmetijstva, in iz splošnega osebnega prispevka, ki se plačuje po 1200 din letno za vsako zavarovano osebo, — so v zgornji razpredelnici navedeni po podatkih občinskih uprav za dohodke in po doslej zajetem številu kmetijskih zavarovancev. Izdatki do 31/10-1960 predstavljajo do tega dne poravnane obveznosti skladov zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev, vključno izdatke občin za zdravljenje kmetijskih proizvajalcev za čas od 1. januarja do 31. marca 1960. Izdatki za november in december 1960 so ocenjeni ob upoštevanju predvidenega večjega koriščenja zdravstvenega varstva v zimskih mesecih.

Iz zgornjih podatkov sledi, da bi v primeru, če bi ljudski odbori vplačali letos celoten prispevek, ki so ga dolžni plačati po XX. poglavju družbenega plana LR Slovenije za leto 1960, nastali v okrajnih skladih zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev na koncu leta visoki presežki. To pomeni, da so bili ob začetku izvajanja tega zavarovanja predvideni previsoki prispevki politično-teritorialnih enot za pokritje obveznosti v letu 1960. Na drugi strani pa imajo vse politično-teritorialne enote v letošnjem letu težave pri pokrivanju svojih proračunskih izdatkov.

Glede na tako finančno situacijo, ki bi nastala ob delovanju sedanjih instrumentov finansiranja zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev, se predlaga sprememba XX. poglavja družbenega plana LR Slovenije za leto 1960 v tem smislu, da plačajo okraji in občine z območja okrajev v okrajne sklade zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev v letu 1960 le polovico z družbenim planom določenega prispevka. Prav tako plača po predlagani spremembi za to zavarovanje polovico prispevka tudi LR Slovenija, vendar ne v okrajne sklade, temveč v republiški sklad za pozavarovanje v panogi osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. S tem bi bilo omogočeno, da ta sklad pozavarovanja prične delovati že v letošnjem letu pri pokrivanju morebitnih primanjkljajev, ki so posledica v zakonu predvidenih večjih izdatkov na področju posameznih okrajnih skladov.

Po tako predlagani spremembi bi ob koncu leta 1960 finančna situacija okrajnih skladov zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev izgledala takole:

Vse v milijonih din

Okraj	Dohodki iz prispevkov		Skupaj	Izdatki skupaj	Poslovni rezultat	
	zavarovancev	okrajev in občin			prebitek	primanjkljaj
Čelje	93,7	46,9	140,6	140,5	0,1	—
Gorica	63,1	38,8	101,9	119,6	—	17,7
Koper	53,8	33,1	86,9	81,8	5,1	—
Kranj	47,5	19,0	66,5	35,1	31,4	—
Ljubljana	130,0	52,0	182,0	152,3	29,7	—
Maribor	164,0	82,0	246,0	183,5	62,5	—
Murska Sobota	120,4	74,0	194,4	172,2	22,2	—
Novo mesto	131,9	81,8	213,0	209,4	3,6	—
Skupaj	804,4	426,9	1231,3	1094,4	154,6	17,7

Dohodki iz prispevkov okrajev in občin v tabeli predstavljajo polovico obveze teh odborov po XX. poglavju družbenega plana LR Slovenije za leto 1960, oziroma njihovo obvezo po predlagani spremembi.

Po predlagani spremembi XX. poglavja družbenega plana LR Slovenije za leto 1960 bi bilo v republiškem skladu za pozavarovanje v panogi osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev na razpolago za kritje morebitnih primanjkljajev po določenih 32. členu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev okrog 110 milijonov dinarjev. To predstavlja prispevek LR Slovenije po odbitku stroškov za zdravstveno varstvo kmetijskih zavarovancev za čas od 1. januarja 1960 do 31. marca 1960 v višini približno 40 milijonov din.

Pričakovana finančna situacija okrajnih skladov zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev v LR Sloveniji torej kaže, da bi tudi s polovično obremenitvijo politično-teritorialnih enot bilo zbranih v letu 1960 v teh skladih dovolj sredstev za pokritje vseh obveznosti. Podatki zgornjega pregleda kažejo, da bi 7 okrajnih skladov zaključilo poslovno leto 1960 s prebitkom, dočim bi le okrajni sklad v Gorici zaključil poslovno leto s primanjkljajem. Del tega primanjkljaja bo možno pokriti iz republiškega sklada za pozavarovanje v skladu z 32. členom zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev glede na večje izdatke za zdravljenje tuberkuloze v tem okraju. Preostanek primanjkljaja pa bi moral po zaključnem računu prehodno pokriti okrajni sklad iz kratkoročnega kredita, najetega pri banki (31. členu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev); v letu 1961 pa bo treba to tudi upoštevati pri določitvi obveznosti ljudskih odborov glede višine prispevkov v sklade osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Isto velja za primer, če bi se po zaključnih računih za leto 1960 nepredvideno pokazal primanjkljaj tudi še pri kakem drugem okrajnem skladu.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**k predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana
LR Slovenije za leto 1960**

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je predlog odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960 obravnaval na svoji seji dne 8. decembra 1960.

Odbor k predlogu ni imel pripomb.

V razpravi je odbor ugotovil, da je po uvedbi obveznega zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev nastala vrsta problemov, ki jih ni bilo mogoče predvideti, ker se je ta vrsta zavarovanja šele letos vpeljala in je stanje precej različno med posameznimi okraji zlasti pa med občinami. Po mnenju odbora, na podlagi v planu predvidenih diferenciranih stopenj prispevne dolžnosti posameznih okrajev, ne bo mogoče enako zadovoljivo rešiti finančnega položaja v posameznih občinah in okrajih. Razen finančnih problemov je ponekod nastala vrsta težav tudi zaradi pomanjkljivih zdravstvenih zmogljivosti.

Odbor je sklenil predlagati Izvršnemu svetu, da podrobno analizira celotno problematiko, ki je nastala z uvedbo tega zavarovanja in da podvzame potrebne ukrepe.

Glede na to, ker je za letos najumestnejša in možna rešitev takšna, kot je predložena v predlogu odloka, predlaga odbor Republiškem zboru, da predlog odloka sprejme v predloženi obliki.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lojzko Stropnikovo.
Št. 02-398/1-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Lojzka Stropnik l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV.

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 8. decembra 1960 obravnaval predlog odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960.

V načelni razpravi o predlogu odloka so nekateri člani odbora predlagali, naj bi Ljudska skupščina LRS priporočila ljudskim odborom, da sredstva, ki so jih bili dolžni vplačati glede na dosedanje določbe družbenega plana v okrajni sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev in ki jim bodo glede na predlagano spremembo ostala, namenijo predvsem za potrebe zdravstva, za bolnišnice, zdravstvene domove in podobno. Vendar odbor ta predlog ni sprejel, ker meni, da je umestneje prepustiti ljudskim odborom samim odločitev, kako bodo najbolj smotno uporabili ta sredstva.

Odbor je nato predlog odloka brez sprememb soglasno sprejel.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960 sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Štefana Pavšiča.

Št. 02-413/1-60.

Ljubljana, dne 8. decembra 1960.

Poročevalec:

Štefan Pavšič l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana
LR Slovenije za leto 1960

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 12. decembra 1960 obravnaval predlog odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960 in ugotovil, da je na podlagi prikazanega izračuna izdatkov in dohodkov okrajnih skladov zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev v LR Sloveniji, potrebno, da se znižajo prispevki političnoteritorialnih enot in Ljudske republike Slovenije za polovico. Glede na to, je zakonodajni odbor sprejel predlog odloka in predlaga RZ, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.
Št. 02-398/2-60.

Ljubljana, dne 12. decembra 1960.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana
LR Slovenije za leto 1960

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 12. in 16. decembra 1960 razpravljal o predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960.

Odbor je obravnaval normativni del predloga in predlog brez sprememb soglasno sprejel.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme navedeni predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Lesjaka.
Št. 02-413/2-60.

Ljubljana, dne 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Janez Lesjak l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960

Na podlagi 2. točke 40. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike ter v zvezi s 97. členom zakona o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 16. decembra 1960 sprejela

o d l o k

o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960

V proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1960 se spremeni razporeditev izdatkov naslednje:

I.

Zniža se:

1. razdelek — Ljudska skupščina

partija 5-3-1 — Dnevnice ljudskim poslancem . . .	za din	5 400 000
Skupaj 1. razdelek	za din	5 400 000

4. razdelek — Državni sekretariat za pravosodno upravo

partija 1-22 — Osebni izdatki	za din	75 000
1-23 — Operativni izdatki	za din	900 000
1-24 — Funkcionalni izdatki	za din	461 000
5-27 — Funkcionalni izdatki	za din	288 000
5-32 — Funkcionalni izdatki	za din	70 000
5-45 — Osebni izdatki	za din	90 000
5-47 — Funkcionalni izdatki	za din	50 000
5-48 — Osebni izdatki	za din	40 000
5-54 — Osebni izdatki	za din	98 000
5-68 — Funkcionalni izdatki	za din	40 000
Skupaj 4. razdelek	za din	2 112 000

5. razdelek — Državni sekretariat za finance

partija 5-74-1 — Plače duhovnikom	za din	3 862 000
Skupaj 5. razdelek	za din	3 862 000

6. razdelek — Državni sekretariat za blagovni promet

partija 5- 77 — Osebni izdatki	za din	205 000
5- 79 — Funkcionalni izdatki	za din	47 000
5-7900 — Osebni izdatki	za din	290 000
Skupaj 6. razdelek	za din	542 000

7. razdelek — <i>Sekretariat IS za zakonodajo in organizacijo</i>			
partija 5-81	— Osební izdatki	za din	244 000
5-82	— Operativni izdatki	za din	100 000
5-83	— Funkcionalni izdatki	za din	320 000
	Skupaj 7. razdelek	za din	664 000
8. razdelek — <i>Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve</i>			
partija 5-84	— Osební izdatki	za din	189 000
	Skupaj 8. razdelek	za din	189 000
9. razdelek — <i>Sekretariat IS za industrijo in obrt</i>			
partija 5-88	— Osební izdatki	za din	700 000
5-89	— Operativni izdatki	za din	750 000
5-90	— Funkcionalni izdatki	za din	3 600 000
	Skupaj 9. razdelek	za din	5 050 000
10. razdelek — <i>Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo</i>			
partija 5-91	— Osební izdatki	za din	300 000
	Skupaj 10. razdelek	za din	300 000
11. razdelek — <i>Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve</i>			
partija 5-94	— Osební izdatki	za din	1 057 000
5-96	— Funkcionalni izdatki	za din	278 000
	Skupaj 11. razdelek	za din	1 335 000
12. razdelek — <i>Sekretariat IS za promet</i>			
partija 5-97	— Osební izdatki	za din	313 000
5-98	— Operativni izdatki	za din	800 000
5-99	— Funkcionalni izdatki	za din	19 000
	Skupaj 12. razdelek	za din	1 132 000
13. razdelek — <i>Sekretariat IS za delo</i>			
partija 5-102	— Funkcionalni izdatki	za din	2 163 000
	Skupaj 13. razdelek	za din	2 163 000
14. razdelek — <i>Sekretariat IS za občo upravo</i>			
partija 1-103	— Osební izdatki	za din	452 000
5-108	— Operativni izdatki	za din	200 000
	Skupaj 14. razdelek	za din	652 000

15. razdelek — Sekretariat IS za narodno obrambo

partija 5-109 — Osebni izdatki	za din	122 000
5-110 — Operativni izdatki	za din	41 000
Skupaj 15. razdelek	za din	163 000

16. razdelek — Uprava za vodno gospodarstvo

partija 5-112 — Osebni izdatki	za din	170 000
5-115 — Osebni izdatki	za din	1 050 000
5-116 — Operativni izdatki	za din	145 000
Skupaj 16. razdelek	za din	1 365 000

17. razdelek — Uprava za ceste

partija 1-118 — Funkcionalni izdatki	za din	136 000
1-119 — Osebni izdatki	za din	1 888 000
1-120 — Operativni izdatki	za din	485 000
6-123 — Operativni izdatki	za din	800 000
6-124 — Funkcionalni izdatki	za din	200 000
6-125 — Osebni izdatki	za din	2 570 000
6-126 — Operativni izdatki	za din	150 000
6-127 — Funkcionalni izdatki	za din	95 000
Skupaj 17. razdelek	za din	6 324 000

18. razdelek — Geodetska uprava

partija 1-128 — Osebni izdatki	za din	370 000
5-130 — Osebni izdatki	za din	1 250 000
5-131 — Operativni izdatki	za din	941 000
5-132 — Funkcionalni izdatki	za din	4 027 000
Skupaj 18. razdelek	za din	6 588 000

19. razdelek — Republiški sanitarni inšpektorat

partija 3-133 — Osebni izdatki	za din	20 000
3-134 — Operativni izdatki	za din	350 000
3-135 — Funkcionalni izdatki	za din	136 000
Skupaj 19. razdelek	za din	506 000

20. razdelek — Zavod za gospodarsko planiranje

partija 5-139 — Osebni izdatki	za din	29 000
5-140 — Operativni izdatki	za din	200 000
5-141 — Funkcionalni izdatki	za din	200 000
Skupaj 20. razdelek	za din	429 000

21. razdelek — Zavod LRS za statistiko

partija 5-142 — Osebni izdatki	za din	930 000
5-144 — Funkcionalni izdatki	za din	670 000
Skupaj 21. razdelek	za din	1 600 000

22. razdelek — *Sekretariat Sveta za šolstvo*

partija 1-145 — Osebni izdatki	za din	1 168 000
5-170 — Osebni izdatki	za din	350 000
Skupaj 22. razdelek	za din	1 517 000

23. razdelek — *Sekretariat Sveta za kulturo in prosveto
ter Sveta za znanost*

partija 1-172 — Osebni izdatki	za din	1 000 000
1-173 — Operativni izdatki	za din	217 000
Skupaj 23. razdelek	za din	1 217 000

24. razdelek — *Sekretariat Sveta za zdravstvo*

partija 1-222 — Osebni izdatki	za din	250 000
1-223 — Funkcionalni izdatki	za din	3 000
3-239 — Osebni izdatki	za din	850 000
3-240 — Operativni izdatki	za din	35 000
3-241 — Funkcionalni izdatki	za din	150 004 000
5-248 — Osebni izdatki	za din	1 000
Skupaj 24. razdelek	za din	151 143 000

25. razdelek — *Sekretariat Sveta za socialno varstvo*

partija 2-257 — Osebni izdatki	za din	50 000
1-253 — Funkcionalni izdatki	za din	300 000
1-258 — Funkcionalni izdatki	za din	20 400 000
5-259 — Osebni izdatki	za din	310 000
Skupaj 25. razdelek	za din	21 060 000

26. razdelek — *Slovenska akademija znanosti in umetnosti*

partija 1-262 — Osebni izdatki	za din	81 000
1-263 — Operativni izdatki	za din	700 000
Skupaj 26. razdelek	za din	781 000

28. razdelek — *Hidrometeorološki zavod*

partija 1-312 — Funkcionalni izdatki	za din	1 274 000
Skupaj 28. razdelek	za din	1 274 000

29. razdelek — *Javno pravobranilstvo*

partija 5-313 — Osebni izdatki	za din	150 000
5-314 — Operativni izdatki	za din	55 000
Skupaj 29. razdelek	za din	205 000

33. razdelek — Obveznosti iz posojil in garancij		
partija 8-327 — Obveznosti iz posojil in garancij	za din	28 123 000
Skupaj 33 razdelek	za din	28 123 000
Skupno znižanje	za din	245 697 000

II.

Zviša se:

3. razdelek — Državni sekretariat za notranje zadeve		
partija 1-10 — Osebni izdatki	za din	2 629 000
2-13 — Osebni izdatki	za din	3 462 000
5-18 — Osebni izdatki	za din	4 326 000
5-21 — Osebni izdatki	za din	86 959 000
Skupaj 3. razdelek	za din	97 376 000

5. razdelek — Državni sekretariat za finance		
partija 5-74-3 — Izdatki za povračilo ugodnostnih voznic	za din	22 943 000
Skupaj 5. razdelek	za din	22 943 000

30. razdelek — Dotacija družbenim organizacijam in društvom		
partija 8-315-1 — Glavni odbor Socialistične zveze Slovenije	za din	15 884 000
Skupaj 30. razdelek	za din	15 884 000

34. razdelek — Sredstva za povečanje plač		
partija 13-329 — Sredstva za povečanje plač	za din	109 494 000
Skupaj 34. razdelek	za din	109 494 000
Skupno povečanje	za din	245 697 000

III.

Ta odlok začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

Ob izvrševanju izdatkov republiškega proračuna za leto 1960 ugotavljamo, da nekatera sredstva, predvidena v proračunu ne bodo zadoščala bodisi zaradi povečanih potreb, bodisi zaradi novih predpisov, ki so povzročili povečanje izdatkov. Poleg tega so se med letom pojavile mnoge povsem nove potrebe. Za vse te izdatke v proračunu sredstev ob sestavi ni bilo mogoče predvideti. Take nepredvidene potrebe znašajo v vsem letu din 545,6 milijona in se nanašajo na:

1. osebne izdatke	
za nove namestitve miličnikov in drugih uslužbencev notranje uprave	din 97,4 milij.
nove namestitve uslužbencev pri državnih organih in samostojnih zavodih	din 57,8 milij.
zvišanje položajnih plač na podlagi novih predpisov, in sicer uslužbencem republiških organov, sodnikom in uslužbencem prosvetnih ustanov	din 61,8 milij.
uvvedbo posebnega dodatka za uslužbenke veterinarskih zavodov, rektorju, prorektorju Univerze v Ljubljani ter dekanom in prodekanom fakultet	din 9,4 milij.
zvišanje honorarjev repub. organov in samostojnih zavodov	din 20,1 milij.
dodatna sredstva za nagrade uslužbencev republiških organov	din 10,0 milij.
naknadno kritje letošnjih nagrad uslužbencev za leto 1959	din 60,6 milij.
Skupaj osebni izdatki	din 317,1 milij.
2. dodatne potrebe republiških organov	
	din 80,7 milij.
3. izdatki novoustanovljenih organov in samostojnih zavodov	
	din 51,1 milij.
4. povečanje dotacij:	
samostojnim zavodom	din 28,4 milij.
družbenim organizacijam	din 55,3 milij.
5. razni manjši nepredvideni izdatki	
	din 13,0 milij.
Skupaj	din 545,6 milij.

Del navedenih potreb se je delno in sicer v višini ca. 300 milijonov kril iz republiške proračunske rezerve, ki je po proračunu odobrena v višini din 315,8 milij., tako, da je ostal na razpolago za nepredvidene potrebe do konca leta le še znesek din 15,8 milij. Preostanek potreb v višini din 245,6 milij, pa je možno kriti s prihranki v okviru republiškega proračuna za leto 1960 s pomočjo spremembe proračuna.

V republiškem proračunu 1960 bo ostal nepotrošen del sredstev, predvidenih v skupnem znesku 300 milijonov kot prispevek LRS okrajnim skladom za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev. Ker bo okrajno zavarovanje kmetov po kalkulaciji do konca leta 1960 aktivno, bo republika plačala v kmečki zavarovalni sklad le 150 milijonov, tako kakor je predlagano Ljudski skupščini v sklepanje in ostane s tem na razpolago 150 milijonov.

Nadalje se predvideva prihranek na sredstvih za plačilo anuitet v znesku din 28,1 milij. Pri plačilu anuitet nastaja ta razlika zato, ker je dinamika koriščenja kreditov drugačna od določil v posojilnih pogodbah.

Ostali del prihrankov v skupnem znesku din 67,5 milij, pa bodo ostvarili državni organi.

S tem bi bili najnujnejši izdatki republiškega proračuna za leto 1960 kriti.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

**k predlogu odloka o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije
(republiškega proračuna) za leto 1960**

Odbor za proračun RZ je na seji dne 10. decembra 1960 obravnaval predlog odloka o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960 in ga sprejel.

Spremembe se nanašajo na povečanje nekaterih izdatkov, ki v proračunu niso bili predvideni v zadostni višini, deloma pa na povsem nove potrebe, ki so med letom nastale. Ti povečani izdatki pa se krijejo v glavnem iz proračunske rezerve in iz prihrankov v okviru republiškega proračuna. Na ta način je republiški proračun v prvotni višini zopet uravnotežen.

Odbor predlaga, da republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 02-399/1-60.

Ljubljana, dne 10. decembra 1960.

Poročevalec:

Stane Nunčič l. r.

Predsednik:

Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

**k predlogu odloka o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije
(republiškega proračuna) za leto 1960**

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji 10. decembra 1960 obravnaval predlog odloka o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960 in ga soglasno sprejel.

Odbor je bil seznanjen, da nekatera v proračunu predvidena sredstva ne bodo zadoščala bodisi zato, ker so se povečale potrebe, bodisi zaradi novih predpisov, ki so povečali izdatke in pa zato, ker so se med letom pojavile mnoge nove potrebe, kar vse ni bilo mogoče predvideti ob sestavljanju proračuna. Povečanje izdatkov bo mogoče kriti s prihranki v okviru republiškega proračuna za leto 1960 in je zato potrebno spremeniti letošnji proračun.

Iz teh razlogov meni odbor za proračun, da je predlog za spremembo proračuna v celoti utemeljen in predlagá Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Staneta Rebernika.
Št. 02-414/1-60.

Ljubljana, dne 10. decembra 1960.

Poročevalec:

Stane Rebernik l. r.

Predsednik:

Mirko Remec l. r.

LJUĐSKA SKUPŠČINA
LJUĐSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 12. decembra 1960 obravnaval predlog odloka o spremembah republiškega proračuna za leto 1960 in ugotovil, da so vse spremembe izdatkov v okviru sprejetega proračuna in da povečane potrebe nekaterih organov temelje na zakonitih predpisih.

Zato je odbor sprejel predlog odloka in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 02-399/2-60.

Ljubljana, dne 12. decembra 1960.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije
(republiškega proračuna) za leto 1960

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 12. in 16. decembra 1960 obravnaval predlog odloka o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960 in ga sprejel soglasno brez sprememb.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da navedeni predlog odloka sprejme. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.
Št. 02-414/2-60.

Ljubljana, dne 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Franco Naglič l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o začasnem financiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961

Na podlagi 49. in 77. člena zakona o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 16. decembra 1960 sprejela

odlok

o začasnem finansiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961.

1. Potrebe republiških organov in proračunskih zavodov se v I. tromesečju 1961 do sprejetja republiškega proračuna finansirajo na podlagi proračuna za leto 1960.

2. Izdatki se smejo izvršiti v tem času največ do višine 25 % izdatkov republiškega proračuna za leto 1960 po njegovih splošnih določbah.

3. S sredstvi, določenimi v 2. točki tega odloka, se mora prvenstveno zagotoviti kritje osebnih izdatkov.

4. Izdatki po tem odloku so sestavni del proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961 in se morajo pokazati v zaključnem računu za leto 1961.

5. Določbe tega odloka se ustrezno uporabijo tudi glede dotacij za finansiranje potreb republiških samostojnih zavodov in republiških skladov.

6. Ta odlok začne veljati s 1. januarjem 1961.

OBRAZLOŽITEV

Državni sekretariat za finance LRS predlaga v potrditev predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v I. tromesečju za leto 1961.

Ker republiški proračun za leto 1961 predvidoma ne bo sprejet do konca leta 1960, bo potrebno začasno finansiranje v smislu 49. in 77. člena zakona o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 52/59).

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

**k. predlogu odloka o začasnem financiranju republiških potreb
v I. tromesečju 1961**

Odbor za proračun RZ je na seji dne 10. decembra 1960 obravnaval predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v prvem tromesečju 1961 in ga sprejel.

Pravna utemeljitev izdaje tega odloka temelji na določitih 49. in 77. člena zakona o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov, ker republiški proračun za leto 1961 predvidoma ne bo sprejet do konca leta.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Stáneta Nunčiča.
Št. 02-400/1-60.

Ljubljana, dne 10. decembra 1960.

Poročevalec:

Stane Nunčič l. r.

Predsednik:

Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

**k predlogu odloka o začasnem financiranju republiških potreb
v I. tromesečju 1961**

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 10. decembra 1960 obravnaval predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961 in ga soglasno sprejel.

Odbor se v celoti strinja, da je glede na določbe zakona o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov potrebno začasno finansiranje, ker republiški proračun za leto 1961 verjetno ne bo sprejet do konca leta 1960.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog odloka v predloženem besedilu.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Petra Tomazina.

Št. 02-415/1-60.

Ljubljana, 10. decembra 1960.

Poročevalec:

Peter Tomazin l. r.

Predsednik:

Mirko Remec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o začasnem financiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 12. decembra 1960 obravnaval predlog odloka o začasnem financiranju republiških potreb v prvem tromesečju 1961 ter ga v načelu in v podrobnostih sprejel brez sprememb. Ta odlok uvaja začasno financiranje v smislu določb 49. in 77. člena o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov in bo veljal do sprejetja republiškega proračuna za leto 1961.

Glede na to odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 02-400/2-60.

Ljubljana, dne 12. decembra 1960.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o začasnem financiranju republiških potreb
v I. tromesečju 1961

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 12. in 16. decembra 1960 obravnaval predlog odloka o začasnem financiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961 in ga sprejel soglasno.

Odbor je ugotovil, da je predlagani odlok potreben glede na določbe zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov in da je besedilo odloka v skladu s pravnimi predpisi.

Zakonodajni odbor predlaga, da Zbor proizvajalcev sprejme predlog navedenega odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Lesjaka.
Št. 02-415/2-60.

Ljubljana, dne 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Janez Lesjak l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah ter o njegovem krajevnem območju

Na podlagi prvega odstavka 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi z 18. členom zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30-376/54) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 16. decembra 1960 sprejela

ODLOK

o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah ter o njegovem krajevnem območju.

I

Ustanovi se Okrajno sodišče na Jesenicah.

II

Krajevno območje Okrajnega sodišča na Jesenicah obsega območje občine Jesenice, ki se izloči iz krajevnega območja Okrajnega sodišča v Radovljici.

III

Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS izvrši ta odlok, določi, kdaj začne poslovati Okrajno sodišče na Jesenicah ter izda natančnejše predpise za izvršitev tega odloka.

IV

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V smislu priporočila Ljudske skupščine LRS v resoluciji z dne 27. maja 1959, da se ustanovijo še nova okrajna sodišča in s tem sodstvo še bolj približa ljudstvu, pripravlja pravosodna uprava ob sodelovanju okrajnih in občinskih ljudskih odborov ustanovitev več novih okrajnih sodišč.

Eden najbolj perečih problemov pravosodne uprave je že dalj časa ustanovitev Okrajnega sodišča na Jesenicah, ki je eno večjih mest in pomemben industrijski center v naši republici. Občina Jesenice je najpomembnejše področje sorazmerno razsežnega sedanjega območja Okrajnega sodišča v Radovljici in ima ca. 23 000 prebivalcev, približno polovico prebivalstva sedanjega območja Okrajnega sodišča v Radovljici. Zaradi velikega navala strank s tega področja opravlja Okrajno sodišče v Radovljici na Jesenicah stalne uradne dneve in je Okrajno sodišče v Radovljici ponovno poudarilo potrebo po ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah. Tej želji sta se pridružila tudi ObLO Jesenice in OLO Kranj. Potreba po ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah se utemeljuje tudi s tem, da je za zapadni del sedanjega območja Okrajnega sodišča v Radovljici že pred vojno obstojalo posebno okrajno sodišče (v Kranjski gori). Na novo ustanovljeno Okrajno sodišče na Jesenicah, bo odpadla približno polovica dosedanjih poslov Okrajnega sodišča v Radovljici, kar tudi po obsegu dela utemeljuje obstoj posebnega sodišča.

V teku so materialne in kadrovske priprave za ustanovitev Okrajnega sodišča na Jesenicah. Zagotovljen je potreben sodniški in administrativni kader. Okrajni ljudski odbor Kranj se je zavezal, da bo nosil vse stroške za adaptacijo prostorov, nabavo opreme in za funkcioniranje sodišča.

PREDLOG ODLOKA

o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu ter o njegovem krajevnem območju

Na podlagi prvega odstavka 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi z 18. členom zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30-376/54) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 16. decembra 1960 sprejela

ODLOK

o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu ter o njegovem krajevnem območju.

I

Ustanovi se Okrajno sodišče v Žalcu.

II

Krajevno območje Okrajnega sodišča v Žalcu obsega območje občine Žalec, ki se izloči iz krajevnega območja Okrajnega sodišča v Celju.

III

Krajevno območje Okrajnega sodišča v Žalcu je v krajevnem območju Okrožnega sodišča v Celju.

IV

Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS izvrši ta odlok, določi, kdaj začne poslovati Okrajno sodišče v Žalcu ter izda natančnejše predpise za izvršitev tega odloka.

V

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V izvajanju resolucije Ljudske skupščine LRS o delu sodišč z dne 27. maja 1959 pripravlja pravosodna uprava že dalj časa tudi ustanovitev Okrajnega sodišča v Žalcu. Žalec je s svojo okolico pomemben gospodarski center in bi novo ustanovljeno okrajno sodišče obsegalo občino Žalec s preko 29 000 prebivalci. Za ustanovitev Okrajnega sodišča v Žalcu sta se že izrekla Občinski ljudski odbor v Žalcu in Okrajni ljudski odbor v Celju, enako pa tudi Okrajno sodišče v Celju, v katerega območje spada sedaj bodoče območje Okrajnega sodišča v Žalcu.

Ustanovitev Okrajnega sodišča v Žalcu je nujna tudi glede na preobremenjenost Okrajnega sodišča v Celju, v katerega območje spadajo občine Celje, Laško, Šentjur pri Celju in Žalec z okoli 104 000 prebivalci. Pripad zadev pri Okrajnem sodišču v Celju je izredno visok, tako da so pri tem sodišču stalno znatni zaostanki. Zadeve se rešujejo počasi in z velikimi zamudami. Z ustanovitvijo novega Okrajnega sodišča v Žalcu bi se izločila več kot četrtina prebivalstva iz dosedanjega celjskega sodnega območja, kar bo omogočilo boljše delo Okrajnega sodišča v Celju.

Materialne in kadrovske priprave za ustanovitev Okrajnega sodišča v Žalcu so v teku in bodo končane do konca leta 1960.

PREDLOG ODLOKA

o ustanovitvi in krajevnem območju Okrožnega sodišča v Kranju.

Na podlagi prvega odstavka 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi z 20. členom zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30-376/54) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 16. decembra 1960 sprejela

ODLOK

o ustanovitvi in krajevnem območju Okrožnega sodišča v Kranju.

I

Ustanovi se Okrožno sodišče v Kranju.

II

V območju Okrožnega sodišča v Kranju so tale okrajna sodišča: Okrajno sodišče na Jesenicah, v Kranju, v Radovljici in v Škofji Loki.

Območja okrajnih sodišč v Kranju, v Radovljici in v Škofji Loki se izvzamejo iz krajevnega območja Okrožnega sodišča v Ljubljani.

III

Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS izvrši ta odlok, določi, kdaj prične poslovati Okrožno sodišče v Kranju ter izda natančnejše predpise za izvršitev tega odloka.

IV

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V izvrševanju resolucije Ljudske skupščine LRS z dne 27. maja 1959, ki priporoča, da se ustanovijo še nova okrožna sodišča, pripravlja pravosodna uprava ob sodelovanju Okrajnega ljudskega odbora v Kranju že dalj časa ustanovitev Okrožnega sodišča v Kranju.

Z ustanovitvijo Okrožnega sodišča v Kranju bo v LR Sloveniji dosledno izvedeno načelo, da naj ima vsak okraj okrožno sodišče. To načelo doslej ni izvedeno samo pri Okrožnem sodišču v Ljubljani, katerega območje obsega območji dveh okrajev (okraja Ljubljana in okraja Kranj).

Novo Okrožno sodišče v Kranju bo zajemalo območje okrajnih sodišč na Jesenicah, v Kranju, Radovljici in Škofji Loki s približno 126 000 prebivalci. Z ustanovitvijo Okrožnega sodišča v Kranju bo razbremenjeno Okrožno sodišče v Ljubljani, ki obsega sedaj območje okrajnih sodišč in je zaradi teritorialne razsežnosti v svojem poslovanju ovirano.

Materialne in kadrovske priprave za ustanovitev Okrožnega sodišča v Kranju so v teku. Zagotovljen je potreben sodniški in administrativni personal za novo okrožno sodišče. Potrebna finančna sredstva za začetek dela Okrožnega sodišča v Kranju so zagotovljena.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogom odlokov o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah ter o njegovem krajevnem območju, o ustanovitvi in krajevnem območju Okrožnega sodišča v Kranju ter o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu ter o njegovem krajevnem območju

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na svoji seji 8. decembra 1960 obravnaval predlog odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah ter o njegovem krajevnem območju in predlog odloka o ustanovitvi in krajevnem območju Okrožnega sodišča v Kranju, 16. decembra 1960 pa predlog odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu ter o njegovem krajevnem območju. Omenjene predloge odlokov je odbor v načelu, v podrobnostih in v celoti sprejel.

Predlogi odlokov uresničujejo resolucijo, ki jo je sprejela Ljudska skupščina LRS na podlagi poročila predsednika Vrhovnega sodišča LRS in na podlagi obravnave tega poročila 27. maja 1959.

Po mnenju odbora je ustanovitev novih okrajnih sodišč, kakor tudi okrožnega sodišča v Kranju v skladu z razvijanjem komunalnega sistema in bo omogočila v prihodnosti ustrežnejšo stvarno pristojnost okrajnih in okrožnih sodišč, dalo konkretne osnove za finansiranje sodišč ter vplivala na smotrno štipendiranje kadra za potrebe sodišč. Razen tega bo ustanavljanje novih okrajnih sodišč omogočilo tudi boljše delo dosedanjih okrajnih sodišč, ki so do zdaj zaradi preobremenjenosti poslovala z zamudami in imela znatne zaostanke.

Z ustanovitvijo okrajnega sodišča na Jesenicah oziroma okrajnega sodišča v Žalcu se strinjata pristojna občinska ljudska odbora, kakor tudi okrajni ljudski odbor Kranj in Celje, za ustanovitev pa so zagotovljeni tudi materialni in kadrovski pogoji. Z ustanovitvijo okrožnega sodišča v Kranju pa bo za vse območje naše republike uresničeno načelo, da naj ima vsak okraj okrožno sodišče.

Odbor zato meni, da je ustanovitev novih okrajnih sodišč in okrožnega sodišča v Kranju vsestransko utemeljena in predlaga Ljudski skupščini LRS, da ustanovi Okrajno sodišče na Jesenicah, Okrožno sodišče v Kranju ter Okrajno sodišče v Žalcu ter v ta namen sprejme predložene odloke.

Odbor je za svojega poročevalca določil Cvetko Vodopivec.

Št. 02-401/1-60.

Ljubljana, 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Cvetka Vodopivec l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah ter o njegovem krajevnem območju, k predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu ter o njegovem krajevnem območju in k predlogu odloka o ustanovitvi in krajevnem območju Okrožnega sodišča v Kranju

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na sejah dne 12. in 16. decembra 1960. razpravljal o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah, o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu in o ustanovitvi Okrožnega sodišča v Kranju ter vse tri predloge odlokov sprejel.

Nadaljnje ustanavljanje sodišč je bilo že priporočeno v resoluciji Ljudske skupščine LRS z dne 27. maja 1959. Tudi pristojni okrajni in občinski ljudski odbori predlagajo ustanovitev teh sodišč.

Odbor je na podlagi predloženega materiala ugotovil, da obstaja potreba po ustanovitvi teh sodišč. S sprejetjem odloka bo okraj Kranj, kot eden izmed gospodarsko in družbeno najbolj razgibanih okrajev, dobil svoje okrožno sodišče. Na ta način bo izpolnjena želja prebivalstva in predlog OLO Kranj. Pa tudi gospodarsko razvita centra Jesenice in Žalec dobita svoji okrajni sodišči. Zato je odbor navedene predloge odlokov soglasno sprejel in predlaga Republiškemu zboru, da jih sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 02-401/2-60.

Ljubljana, dne 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG SKLEPA

o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LR Slovenije

Na podlagi 2. točke 40. člena Zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi s 156. členom Zakona o proračunu in o finansiranju samostojnih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 52-847/59) je Ljudska skupščina LR Slovenije na sejah Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 16. decembra 1960 sprejela

sklep:

Iz rezervnega sklada LRS se dodeli občini Ilirska Bistrica znesek 11 100 000 din in občini Piran znesek 11 100 000 din kot pomoč za izdatke, nastale zaradi poplav na območju teh dveh občin.

OBRAZLOŽITEV

I. Dne 6. in 7. X. 1960 so zajele območje Ilirske Bistrice neurja in poplave, ki so povzročile novo škodo preko 75 milijonov din.

Okraj Koper se je obvezal, da bo popravil na prvotno stanje vse ceste III. reda, za kar bodo potrebna sredstva v višini 15 milijonov din. Odpovedal pa se je tudi delu dohodnine v višini 3 035 600 din, ki bo odpisana zavezancem, katerih dohodek se je zmanjšal zaradi elementarne nezgode. Gospodarske organizacije so zaradi elementarne nezgode utrpeli škodo v višini ca. 19 milijonov din, ki bo krita iz zavarovanja.

Elementarna nezgoda pa je občutno poškodovala lokalno cestno mrežo, da deloma ni sposobna za promet. V mestu Ilirska Bistrica so poškodovane ceste in skoraj celotna kanalizacija. Za popravilo prednjih objektov so potrebna sredstva v višini 24,5 milijonov din.

Občina Ilirska Bistrica ne bo mogla niti v doglednem času zagotoviti sredstva za sanacijo prednje škode, posebno ker bo zaradi elementarne nezgode občinskemu proračunu izpadla dohodnina davčnih zavezancev v višini 8 528 100 din. Zato prosi Občinski ljudski odbor Ilirska Bistrica, da se mu dodeli finančna pomoč iz rezervnega sklada republiškega proračuna.

II. V Sečovljenski dolini v občini Piran je zaradi izrednih padavin dne 18. IX. 1960 voda poplavila ca. 300 ha obdelovalnih površin. Poplavljeni vinogradi so bili tik pred trgatvijo. Na poplavnem območju je voda segala tudi do 2 m visoko nad kmetijskimi obdelovalnimi zemljišči. Posebna občinska komisija je ocenila škodo na preko 19 milijonov dinarjev na poplavljenih nasadih, hidromelioracijskih napravah, komunalnih poteh itd.

Občinski ljudski odbor Piran zato prosi, da se mu iz rezervnega republiškega sklada nudi pomoč za delno kritje škode prizadejane predvsem na nasadih v socialističnem sektorju ter na komunalnih napravah in novozgrajenih hidromelioracijskih objektih.

Z nudenjem te pomoči bi bila občini dana možnost, da vsaj deloma ublaži ogroženo gospodarsko stanje, ki ga je letos povzročila poplava tamkajšnjemu kmetijstvu.

III. Po 154. členu zakona o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov se lahko sredstva rezervnega sklada uporabijo za izdatke, nastale kot posledica izrednih okoliščin kot n. pr.: povodnji, suše, požara in drugih elementarnih nezgod.

Sredstva rezervnega sklada LRS znašajo še 22 326 521 dinarjev. Tako občini Ilirska Bistrica kot tudi občini Piran naj bi se podelila iz rezervnega sklada pomoč, in sicer vsaki občini v znesku 11 100 000 dinarjev.

S sredstvi republiškega rezervnega sklada razpolaga po 156. členu omenjenega zakona Ljudska skupščina LRS oziroma po njenem pooblastilu Izvršni svet. Ker Izvršni svet nima takega pooblastila, predlaga, da odloči Ljudska skupščina LRS, da se dodeli občinama Ilirska Bistrica in Piran iz rezervnega sklada LRS pomoč v navedenih zneskih.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS

Odbor za proračun RZ je na seji dne 10. decembra 1960 obravnaval predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS in ga v načelu sprejel. Pri podrobni obravnavi predloga sklepa se je odbor strinjal s predlogom Izvršnega sveta, da se za besedo »sklepa« doda še besedilo »o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS«.

Dalje je odbor sprejel tudi predlog, da se v zadnji vrsti spremeni besedilo tako, da se glasi: »... pomoč za kritje izdatkov nastalih...«

Odbor je sprejel predlog sklepa z navedenimi spremembami in predlaga Republiškem zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 02-404/1-60.

Ljubljana, dne 10. decembra 1960.

Poročevalec:

Stane Nunčič l. r.

Predsednik:

Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji 10. decembra 1960 obravnaval predlog Izvršnega sveta, naj Ljudska skupščina LRS odloči o dodelitvi pomoči za kritje izdatkov, ki so nastali zaradi poplav na območju občine Ilirska Bistrica in na območju občine Piran.

Po predlogu Izvršnega sveta naj bi se 22 200 000 dinarjev podelilo iz rezervnega sklada LRS kot pomoč omenjenima občinama, kar je v skladu z določbami zakona o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov. Po omenjenih določbah se lahko sredstva rezervnega sklada uporabijo za kritje izdatkov, ki so nastali kot posledica izrednih okoliščin, kot so povodenj, suša, požar in druge elementarne nesreče. Odbor ugotavlja, da je predlog vsestransko utemeljen ter da bodo s tem skoraj v celoti izčrpana sredstva iz rezervnega sklada LRS.

Pri podrobni obravnavi predloga je predstavnik Izvršnega sveta predlagal, naj se v predloženem sklepu popravijo nekatere tiskovne pomote in sicer, da se sklep dopolni tako, da se glasi:

»Sklep o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS«.

Zadnja vrsta predloženega sklepa se dopolni tako, da se glasi:

»pomoč za kritje izdatkov, nastalih zaradi poplav na območju teh dveh občin«.

Tako dopolnjen sklep je odbor soglasno sprejel in predlaga Zboru proizvajalcev, da ga sprejme.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Antona Pirca.

Št. 02-416/1-60.

Ljubljana, dne 10. decembra 1960.

Poročevalec:

Anton Pirc l. r.

Predsednik:

Mirko Remec l. r.

LJUDSKA SKUPSCINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine
Ljudske republike Slovenije

Mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji 9. seji dne 16. decembra 1960 obravnaval vlogo Okrajnega sodišča v Ljubljani, ki predlaga, naj Republiški zbor odloči, ali naj se zoper ljudskega poslanca Davorina Ferligoja nadaljuje kazenski postopek. Kazenski postopek je bil vpeljan na predlog Janeza Češarka kot subsidiarnega tožilca zaradi kaznivega dejanja ogrožanja javnega prometa iz malomarnosti po tretjem odstavku 271. člena kazenskega zakonika.

Kaznivo dejanje naj bi Davorin Ferligoj storil s tem, da se kot voznik osebnega avtomobila pri izpeljavanju ni prepričal, če je cesta prosta in je zaprl pot motoristu Janezu Češarku, ki se je zato zadel z motornim kolesom v avtomobil. Javni tožilec je spoznal, da ni razlogov za začetek kazenskega postopka in je zato sporočil Janezu Češarku kot oškodovancu, da ni osnove za kazenski pregon po uradni dolžnosti, nakar je oškodovanec sam vložil obtožni predlog.

Odbor je omenjeno vlogo obravnaval glede na 57. člen ustavnega zakona in 129. člen poslovnika Republiškega zbora in ni dovolil nadaljevati kazenskega postopka zoper ljudskega poslanca Davorina Ferligoja.

Iz vseh okoliščin izhaja, da gre za nezgodo, ki ni takšnega značaja, da bi bilo treba zaradi tega kazensko preganjati omenjenega ljudskega poslanca. Janez Češarek pa ima ne glede na sklep mandatno-imunitetnega odbora vse možnosti, da svoje morebitne odškodninske zahteve uveljavi s civilno tožbo.

Mandatno-imunitetni odbor predlaga Republiškemu zboru, da potrdi njegov sklep, s katerim ni dovolil nadaljevat kazenski postopek zoper ljudskega poslanca Davorina Ferligoja.

Odbor je za poročevalca določil Humberta Gačnika.
Št. 02-373/2-60.

Ljubljana, dne 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Humbert Gačnik l. r.

Predsednik:

Mihaela Dermastia l. r.

PREDLOG SKLEPA

o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč

Na podlagi 49., 55. in 77. člena zakona o sodiščih (Ur. l. FLRJ, št. 30/54) so bili na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 16. decembra 1960

I. razrešeni:

1. dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani:
Ivan Repinc, Jože Fister, Ferdinand Nečemar;
2. dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Celju:
Ludvik Gorenjak, Vinko Žagar;
3. dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Murski Soboti:
Ivan Šiftar;
4. dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Novi Gorici:
Franc Leskovec.

II. Izvoljeni

1. za sodnika-predsednika Okrožnega sodišča v Kranju:
Ivan Repinc, sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani;
2. za sodnike Okrožnega sodišča v Kranju:
Jože Fister, sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani,
Ferdinand Nečemar, sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani,
dr. Marjan Ogrizek, sodnik Okrajnega sodišča v Kranju,
Karel Misjak, sodnik Okrajnega sodišča v Kranju,
Edgar Vončina, sodnik Okrajnega sodišča v Kranju.

OBRAZLOŽITEV

I.

Ivan Repinc, Jože Fister, in Ferdinand Nečemar, vsi sodniki Okrožnega sodišča v Ljubljani, so privolili, da se razrešijo sedanje funkcije, ker kandidirajo Ivan Repinc za predsednika Okrožnega sodišča v Kranju, Jože Fister in Ferdinand Nečemar pa za sodnika Okrožnega sodišča v Kranju.

Ludvik Gorenjak in Vinko Žagar, oba sodnika Okrožnega sodišča v Celju, sta privolila, da se razrešita sedanje funkcije, ker sta predvidena za druga delovna mesta v pravosodju.

Ivan Šiftar, sodnik Okrožnega sodišča v Murski Soboti je prosil za razrešitev te funkcije, ker se namerava zaposliti v Inštitutu za sociologijo Univerze v Ljubljani.

Franc Leskovec, sodnik Okrožnega sodišča v Novi Gorici pa se razreši sedanje funkcije, ker bo prevzel drugo dolžnost.

Za razrešitev imenovanih sodnikov so podani zakoniti pogoji po 78. členu Zakona o sodiščih.

II.

Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je predložil Ljudski skupščini LRS predlog o ustanovitvi in določitvi krajevnega območja Okrožnega sodišča v Kranju. Z ozirom na obseg območja in pripad sodnih zadev pri tem sodišču bo predvidoma potrebnih 7 sodnikov. Ker bo že s 1. I. 1961 pričelo poslovati novoustanovljeno Okrožno sodišče v Kranju, je nujno že sedaj izvoliti predsednika in sodnike za navedeno sodišče. Predlog za sistemizacijo bo predložen pozneje.

Ivan Repinc je rojen 25. junija 1923 v Savici pri Bohinjski Bistrici, OLO Kranj. Je poročen, oče treh otrok. Na pravni fakulteti v Ljubljani je diplomiral 29. oktobra 1955. Med gimnazijskim in fakultetnim študijem je bil zaposlen pri Mestnem komiteju KPS Ljubljana v svojstvu sekretarja RK KPS in org. sekretarja Mestnega komiteja KPS. Leta 1953 se je zaposlil kot sodniški pripravnik pri Okrožnem sodišču v Ljubljani. V marcu 1956 je bil izvoljen za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani, 16. oktobra 1956 za predsednika Okrožnega sodišča v Kopru, 8. oktobra 1959 pa je bil na lastno prošnjo ponovno izvoljen za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

V NOB je sodeloval od junija 1941 dalje. V NOV je bil od januarja 1943, kjer je bil kot politkomisar čete in član okrajnega oziroma okrožnega komiteja na Gorenjskem. Član ZKS je od aprila 1943.

V svoji večletni praksi je pridobil solidno znanje vseh panog pravosodja in ima odlične organizacijske sposobnosti.

Jože Fister je rojen 30. julija 1903 v Ljubljani. Na pravni fakulteti v Ljubljani je diplomiral l. 1928. Strokovni sodniški izpit je opravil l. 1933. Po diplomi je bil odvetniški in sodniški pripravnik. Od leta 1934 pa do vojne je bil sodnik pri okrajnih sodiščih v Lenartu, v Ljutomeru in Jesenicah oziroma Radovljici.

V začetku okupacije je bil aretiran in interniran do avgusta 1941, nakar je bil zaradi bolezni izpuščen. Med vojno je bil zaposlen kot administrativni uslužbenec — dnevničar pri Okrajnem sodišču v Radovljici. Po osvoboditvi je bil referent Komisije za ugotavljanje vojnih zločinov pri Okrajnem odboru OF, nato predsednik senata pri sodišču za narodno čast na Jesenicah oziroma Radovljici, nato predsednik Okrajnega sodišča na Jesenicah oziroma v Radovljici, od leta 1958 pa sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Leta 1942 se je vključil v OF in delal z obveščevalno službo na Jelovici, od leta 1944 do osvoboditve pa v odboru OF na Ovsisah. Ves čas od l. 1945 dalje aktivno sodeluje v množičnih organizacijah. Ni član ZKS.

V svoji dolgoletni pravni praksi je pridobil obširno znanje kazenskega in civilnega prava ter je poznan kot odličen pravnik, dobrih političnih in strokovnih kvalitiet.

Ferdinand Nečemar je rojen 1. maja 1896 v Ljubljani. Je poročen, oče dveh otrok. Na pravni fakulteti v Ljubljani je diplomiral 22. decembra 1921. Strokovni sodniški izpit je opravil 1. 1923. Po diplomi je bil zaposlen kot pripravnik pri sodiščih v Ljubljani. Leta 1923 je bil imenovan za sodnika pri Okrajnem sodišču v Kranju. Po okupaciji je bil takoj odpuščen iz službe, zato je pribežal v Ljubljano ter bil nekaj mesecev brez posla. Od 15. septembra 1941 do 1. februarja 1942 je bil sodnik pri Okrajnem sodišču v Kostanjevici, nato sodnik pri Okrajnem sodišču v Trebnjem, kjer je bil do 1. septembra 1943, ko je odšel na bolniški dopust. Bil je podporni član OF. Oba njegova sinova sta bila v partizanih.

Po osvoboditvi je bil postavljen za delegata pri Okrajnem sodišču v Kranju, nato pa izvoljen za sodnika Okrajnega sodišča v Ljubljani, 1953. leta pa za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Tovariš Ferdinand Nečemar se je v dolgoletni praksi razvil v zelo dobrega sodnika.

Dr. Marjan Ogrizek je rojen 2. septembra 1910 v Šenčurju pri Kranju. Pravno fakulteto je končal 1. 1937 v Ljubljani. Po končanem študiju je 1. 1938 vstopil v brezplačno sodno prakso v Kranju. Služboval je nato še kot odvetniški koncipient v Kranju do vojne. Po okupaciji je bil deloma brez posla, deloma v raznih zasilnih zaposlitvah do septembra 1944, ko je odšel v NOV. Že 1. 1941 se je priključil OF pokretu ter bil avgusta 1943 sprejet v KPS.

Po osvoboditvi je služboval pri Višjem vojnem sodišču za Slovenijo in nato kot inšpektor pri Ministrstvu za finance in kot načelnik pri Zvezni planski komisiji in pri Ministrstvu za finance LRS. Novembra 1951 je bil izvoljen za sodnika Okrajnega sodišča v Kranju.

Je široko razgledan pravnik. Pozna dobro delo vseh sodnih oddelkov. Je predsednik Okrajne komisije za proučevanje problemov mladoletnikov pri Svetu za notranje zadeve OLO Kranj, predsednik Društva Pravniki — podružnice Kranj, predavatelj na Srednji tehniški tekstilni šoli v Kranju in član izpitnih komisij pri OLO Kranj.

Karel Misjak je rojen 1. aprila 1912 v Novem mestu. Na pravni fakulteti je diplomiral 1. 1938. Od 30. junija 1939 dalje z izjemo dobe okupacije, je bil zaposlen nepretrgoma pri sodiščih. Med vojno je bil v glavnem brezposeln, sicer pa le v krajših nepomembnih zaposlitvah. Leta 1945 je bil takoj izvoljen za sodnika Okrajnega sodišča na Jesenicah, nato pa za sodnika Okrajnega sodišča v Kranju.

Član ZKS je od junija 1948.

Udejestvuje se v množičnih organizacijah. Strokovno je dobro verziran v vseh sodnih poslih.

Edgar Vončina je rojen 27. decembra 1929 v Trziču. Na Pravni fakulteti v Ljubljani je diplomiral 1. 1957.

Za NOV je začel aktivno delati 1. 1944 in bil istega leta sprejet v SKOJ. Krajšo dobo je bil zaprt v Begunjah. Leta 1949 je maturiral. Kot dijak je bil

aktivni član LMS in SKOJ-a. Po maturi je obiskoval višjo šolo MINOT-a. Od 1. avgusta 1951 je bil zaposlen pri Drž. sekretariatu za notranje zadeve v Ljubljani in na TNZ Kranj, za tem eno leto kot pravni referent v Komunalni banki okraja Kranj. Marca 1958 je bil izvoljen za sodnika Okrajnega sodišča v Kranju.

Kljub razmeroma kratki pravni službi pri sodišču si je že predhodno pridobil potrebno pravno prakso v kriminalistični službi predvsem v kazenskem pravu, zaradi česar je doslej prav dobro opravljal sodniško službo. Predviden je za preiskovalnega sodnika pri Okrožnem sodišču v Kranju.

Član ZKS je od 1. 1947.

Izven službe se močno politično udejstvuje v družbenih organizacijah kot tudi v organih družbenega upravljanja.

Vsi predlagani kandidati izpolnjujejo vse pogoje za sodnika Okrožnega sodišča po 46. členu Zakona o sodiščih.

Komisija za volitve in imenovanja Okrajnega ljudskega odbora v Kranju in predsednik Vrhovnega sodišča LRS sta dala pristanek za izvolitev navedenih kandidatov.

LJUDSKA SKUPŠČINA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

k predlogom sklepov o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na sejah dne 12. in 16. decembra 1960 obravnaval predloge za razrešitve in izvolitve sodnikov okrožnih sodišč.

Po predlogu naj bi bili razrešeni sodniki Okrožnega sodišča v Ljubljani Ivan Repinc, Jože Fister in Ferdinand Nečemar, sodnika Okrožnega sodišča v Celju Ludvik Gorenjak in Vinko Žagar, sodnik okrožnega sodišča v Murski Soboti Ivan Šiftar ter sodnik Okrožnega sodišča v Novi gorici Franc Leskovec. Odbor je ugotovil, da so za vse navedene sodnike podani zakoniti pogoji za razrešitev po 78. členu zakona o sodiščih in da bodo prevzeli druge dolžnosti.

Odbor je nato razpravljal o predlogih za izvolitev. Po predlogu naj bi bil izvoljen Ivan Repinc, do sedaj sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani, za predsednika novo ustanovljenega sodišča v Kranju, za sodnike pri istem sodišču pa Jože Fister in Ferdinand Nečemar, do sedaj sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani, in dr. Marjan Ogrizek, Karel Misjak in Edgar Vončina, do sedaj sodniki Okrajnega sodišča v Kranju.

Podatki za predlagane kandidate so bili poslancem že poslani s predlogom sklepa. Vsi predlagani kandidati izpolnjujejo po 46. členu zakona o sodiščih predpisane pogoje za izvolitev sodnika okrožnega sodišča in sta že dala pri-volitev za njihovo izvolitev komisija za volitve in imenovanja pri Okrajnem ljudskem odboru v Kranju in predsednik Vrhovnega sodišča LRS.

Pri okrožnem sodišču v Kranju mesta sodnikov še niso sistemizirana. Ker pa bo to sodišče pričelo poslovati že s 1. januarjem 1961 in bo predvidoma potrebnih glede na obseg dela in območje sodišča 7 sodnikov, je odbor sodil, da so predlogi za izvolitev utemeljeni in jih je sprejel.

Odbor za volitve predlaga Ljudski skupščini, da sprejme predložene predloge o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Alta.

Št. 02-419/1-60.

Ljubljana, dne 16. decembra 1960.

Poročevalec:

Ivan Alt l. r.

Predsednik:

Tine Remškar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

o nadomestnih volitvah za Republiški zbor Ljudske skupščine LR Slovenije v 101. volilnem okraju

Na podlagi sklepa Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, da se v 101. volilnem okraju odrede nadomestne volitve ljudskega poslanca za Republiški zbor, je Republiška volilna komisija LRS za 18. december 1960 razpisala nadomestne volitve.

Republiška volilna komisija LRS je objavila, da je bila za nadomestne volitve potrjena kandidatura zborov. volivcev za kandidata Ros (Ivana) Ivan iz Murske Sobotne.

Republiška volilna komisija je na podlagi spisov, ki jih je po opravljenih nadomestnih volitvah prevzela od okrajne volilne komisije, preizkusila zakonitost volitev. Ugotovila je, da so se postopek za določitev kandidatov in volitve izvršile v skladu z zakonitimi predpisi in da ni bilo nepravilnosti takšnega značaja, da bi lahko bistveno vplivale na kandidaturo oziroma na ugotovitev volilnega izida.

Po ugotovitvi volilnega izida pristojne okrajne volilne komisije je bilo v 101. volilnem okraju vpisanih v volilnih imenikih 10 356 volivcev; za kandidata Ros (Ivana) Ivan je bilo oddanih 9258 glasov, neveljavnih je bilo 300 glasovnic; glasovalo pa ni 798 volivcev.

Okrajna volilna komisija za 101. volilni okraj Ljutomer je na podlagi tega ugotovila, da je bil za ljudskega poslanca v Republiški zbor Ljudske skupščine LRS v 101. volilnem okraju izvoljen na nadomestnih volitvah Ros (Ivana) Ivan iz Murske Sobotne.

Mandatno-imunitetni odbor predlaga, da Republiški zbor Ljudske skupščine LRS sprejme naslednji

s k l e p

Potrdi se izvolitev Ivana Rosa za ljudskega poslanca Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS za 101. volilni okraj.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Humberta Gačnika. Št. 02-49/1-61.

Ljubljana, dne 30. januarja 1961.

Poročevalec:

Humbert Gačnik l. r.

Predsednik:

Mihaela Dermastia l. r.

PREDLOG ZAKONA

o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji

1. člen

Odpravijo se:

— občina Dobrova pri Ljubljani, ki se priključi v celoti k občini Ljubljana-Vič;

— občina Ivančna gorica, ki se priključi k občini Grosuplje, razen k. o. Sobrača z naselji Pusti javor, Radanja vas, Selá pri Sobračah, Sobrača in Vrh pri Sobračah, ki se priključi k občini Litija;

— občina Ljubljana-Črnuče, ki se priključi k občini Ljubljana-Bežigrad, razen k. o. Dragomelj z naseljem Dragomelj in dela k. o. Podgorica z naseljem Pšata, ki se priključita k občini Domžale;

— občina Ljubljana-Rudnik, ki se priključi v celoti k občini Ljubljana-Vič;

— občina Senovo, ki se priključi v celoti k občini Videm-Krško;

— občina Ljubljana-Šentvid, ki se priključi v celoti k občini Ljubljana-Siška;

— občina Žužemberk, ki se priključi v celoti k občini Novo mesto.

Združita se občina Ljubljana-Polje in občina Ljubljana-Moste v novo občino Ljubljana-Moste-Polje.

2. člen

Spremeni se meja med občino Črnomelj in občino Kočevje tako, da se izločijo iz občine Kočevje in priključijo k občini Črnomelj k. o. Čeplje z naselji Brezovica pri Predgradu, Čeplje, Kralji in Vimolj pri Predgradu, k. o. Dol z naselji Dol, Hreljni, Laze pri Predgradu in Vrt ter k. o. Predgrad z naselji Jelenja vas, Paka pri Predgradu in Predgrad.

3. člen

Odprava občin se izvrši ob ustrezni uporabi določb 2. do 20. člena zakona o izvedbi odprave nekaterih občin v okraju Celje in Maribor (Uradni list LRS, št. 34-169/58) s temile spremembami rokov:

a) ljudski odbori odpravljenih občin prenehajo z delom najpozneje 15. februarja 1961; s tem dnem postanejo občinski ljudski odborniki izvoljeni na

območjih, ki sestavljajo novo občino, odborniki začasnega ljudskega odbora nove občine;

b) sestanki in volitve po drugem odstavku 4. člena omenjenega zakona morajo biti opravljeni najpozneje do 15. februarja 1961;

c) začasni ljudski odbori novih občin se na novo konstituirajo najpozneje do 20. februarja 1961;

č) najpozneje do 15. februarja 1961 se sklenejo uradne knjige odpravljenih občin, ljudski odbori novih občin pa prevzamejo njihove spise, arhive, inventar in uradne knjige.

Prizadeti občinski ljudski odbori določijo v soglasju s pristojnim okrajnim ljudskim odborom dan, ko preneha z delom ljudski odbor odpravljene občine in druge datume v smislu rokov po določbah prejšnjega odstavka.

4. člen

Ta zakon začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

Predlog zakona vsebuje predlog okrajnega ljudskega odbora Ljubljana, da se odpravi oziroma združi šest občin na njegovem območju, ter predlog okrajnega ljudskega odbora Novo mesto, da se odpravita dve občini na njegovem območju in napravi mejna korektura med občinama Kočevje in Črnomelj v tako imenovani Poljanski dolini.

Po predlogu okrajnega ljudskega odbora Ljubljana gre predvsem za združevanje občin na območju mesta Ljubljane z bližnjo okolico, ki je vključena v te občine. Majhne in slabše razvite obrobne mestne občine je treba močnejše povezati z mestom v bolj naravne in močnejše enote in vključiti vanje mestno okolico, dokler sega neposredni vpliv mesta. Iz tega razloga je treba pritegniti v okvir mestne občine Ljubljana-Vič tudi območje občine Dobrova. Odpravijo oziroma združijo se z drugimi občinami razen Dobrove tudi občine Ljubljana-Polje, Ljubljana-Črnuče, Ljubljana-Šentvid in Ljubljana-Rudnik. Po tem predlogu bi nastala na območju mesta Ljubljane nova konfiguracija politično-teritorialne razdelitve; namesto sedanjih devet bi imeli le še pet občin.

Razen tega predlaga okrajni ljudski odbor Ljubljana še združitev občine Grosuplje in občine Ivančna gorica v eno občino s središčem v Grosuplju kot naravnim in najmočnejšim gospodarskim centrom, ki povezuje kraje z enotno problematiko na širokem območju osrednjega dolenjskega gričevja ob proggi Ljubljana—Novo mesto. Z združitvijo navedenih občin bodo tu dane večje možnosti za razvoj nove močne občine, ki bo sposobna usmerjati gospodarski in družbeni napredek celotnega območja.

Okrajni ljudski odbor Novo mesto predlaga odpravo občine Senovo in občine Žužemberk. Občina Senovo predstavlja skupno z občino Videm-Krško izrazito enotno gospodarsko območje z močnim centrom v Vidmu-Krškem. Že doslej je bilo treba koordinirati delo obeh občin in so se nekatere službe opravljale skupno. Občina Žužemberk pa je sicer teritorialno obsežna, vendar ekonomsko izredno šibka, ker zajema izrazito pasivno območje Suhe Krajine. Občina praktično nima nobene industrije, ampak le slabo razvito kmetijstvo. Tudi nima pogojev za razvoj in zato životari kljub posebnim finančnim ugod-

nostim, ki jih je uživala doslej. Samo v povezavi z relativno bolj razvitim območjem Novega mesta ima možnosti za razvoj.

Občina Dobrova pri Ljubljani meri 15 199 ha, šteje 6500 prebivalcev, ima 793 milijonov letnega narodnega dohodka. Občina Ljubljana-Rudnik, ki se prav tako kot Dobrova združuje z občino Ljubljana-Vič, meri 31 434 ha, šteje 17 912 prebivalcev in ima 2 milijardi 399 milijonov narodnega dohodka. Bodoča občina Ljubljana-Vič bo tako merila po združitvi 52 407 ha in štela 52 860 prebivalcev, s čimer se bo uvrstila med največje občine v LRS.

Občina Ljubljana-Črnuče meri le 3457 ha, šteje 4925 prebivalcev in ima ca. 2 milijardi letnega narodnega dohodka. Ta občina se z večjim delom vključuje v občino Ljubljana-Bežigrad, ki bo merila odslej 4638 ha in imela 26 600 prebivalcev. Manjši del občine pa se po volji volivcev priključuje občini Domžale; to sta naselji Dragomelj in naselje Pšata.

Občina Ljubljana-Šentvid meri 6809 ha, šteje 12 250 prebivalcev in ima 3 milijarde 288 milijonov letnega narodnega dohodka. Občina Ljubljana-Šiška bo merila po združitvi 7906 ha in štela 37 760 prebivalcev.

Občina Ljubljana-Polje meri 13 470 ha, šteje 14 000 prebivalcev in ima 4 milijarde 160 milijonov letnega narodnega dohodka. Nova občina Ljubljana-Moste-Polje bo merila po združitvi 15 203 ha in štela 30 500 prebivalcev.

Občina Ivančna gorica meri 22 671 ha, šteje 12 000 prebivalcev in ima 1 milijardo 150 milijonov letnega narodnega dohodka. Občina Grosuplje bo merila po združitvi 44 891 ha, in štela 23 270 prebivalcev. Manjši del občine Ivančna gorica, in sicer ca. 170 prebivalcev vasi v k. o. Sobračce naj bi se po lastni volji priključil občini Litija, do katere imajo le 8 km, dočim imajo do Grosuplja 32 km.

Občina Senovo meri 8716 ha, šteje 8080 prebivalcev in ustvarja 1 milijardo din letnega narodnega dohodka. Občina Videm-Krško bo merila po združitvi 34 467 ha in štela 20 600 prebivalcev.

Občina Žužemberk meri 18 096 ha, šteje 5780 prebivalcev in ustvarja le 300 milijonov narodnega dohodka. Občina Novo mesto bo merila po združitvi 77 560 ha in štela 45 880 prebivalcev.

Poljanska dolina je bila leta 1957 razdeljena med občino Kočevje in občino Črnomelj; vendar pa ta razdelitev ne ustreza, ker predstavlja dolina zaključeno geografsko enoto, ki je v vsakem oziru neločljivo povezana. Razdelitev na dve občini povzroča težave zlasti na področju šolstva in na področju kmetijskega združništva. V razdalji 7 km od Starega trga obstoji zaradi tega šest šol, od katerih je pet nižje organiziranih in imajo povprečno le po 10 učencev. Večina Poljanske doline spada že doslej v občino Črnomelj; za katero so se sedaj izrekli tudi prebivalci tistih vasi, ki spadajo v občino Kočevje.

Razen v občini Ljubljana-Rudnik so bili na vseh prizadetih območjih sklicani zbori volivcev, ki so se izrekli za združitev občin v smislu tega predloga. Tudi vsi prizadeti občinski ljudski odbori so sprejeli enake sklepe. V občini Ljubljana-Rudnik pa so zbori volivcev v teku, občinski ljudski odbor Ljubljana-Rudnik in občinski ljudski odbor Ljubljana-Vič pa bosta po opravljenih zborih volivcev sklepala o združitvi.

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 11. I. 1961 obravnaval gornja predloga okrajnega ljudskega odbora Ljubljana in Novo mesto, in jih sprejel ter te predloge okrajnih ljudskih odborov skupno z njihovimi podatki pošreduje Ljudski skupščini LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin
v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 20. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji in ga sprejel.

Predlogi Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana in Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto za nadaljnje združevanje občin na njihovem območju, izhajajo iz potreb, ki so posledica naglega razvoja našega političnega, gospodarskega in družbenega življenja in njihovih nalog, ki iz tega izhajajo.

Ker na določanje teritorialnega območja posamezne občine vpliva vrsta činiteljev, kot so to gospodarska in geografska ter določena etnografska celovitost, prometne razmere itd., je odbor mnenja, da bi bilo potrebno te činitelje zaradi morebitnih nadaljnjih sprememb območij občin sistematično proučevati, kar naj prispeva k pravilnemu teritorialnemu izoblikovanju posameznih komun.

Odbor je mnenja, da je predlog zakona utemeljen, posebno, ker so se o združevanju občin izrekli tudi pristojni ljudski odbori in zbori volivcev.

Pri podrobni obravnavi je v zvezi s 1. členom predloga zakona odbor obravnaval predlog, naj se katastrska občina Sela Šumberk izloči iz dosedanje občine Žužemberk in priključi k občini Trebnje.

Razen tega je odbor obravnaval tudi predlog Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Rudnik, naj se del katastrske občine Karlovško predmestje priključi deloma k občini Ljubljana-Center in deloma k občini Ljubljana-Moste ter dopolni ime za novo združeno občino Ljubljana-Rudnik in Ljubljana-Vič. V zvezi s tem predlogom je Okrajni ljudski odbor Ljubljana kasneje obvestil odbor za organizacijo oblasti in upravo, da pristojna občinska ljudska odbora soglašata s predlaganimi priključitvami na območju občine Ljubljana-Center in občine Ljubljana-Moste ter da sta se Občinski ljudski odbor Ljubljana-Rudnik ter Občinski ljudski odbor Ljubljana-Vič sporazumela za ime nove občine.

Odbor pa se ni strinjal s predlogom ljudskega poslanca Karla Šterbana, naj bi se občina Videm-Krško po priključitvi občine Senovo imenovala občina Videm-Krško-Senovo, ampak se je strinjal z besedilom, kot ga je predlagal Okrajni ljudski odbor Novo mesto.

Zato predlaga odbor za organizacijo oblasti in upravo, da se besedilo 1. člena predloga zakona spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»1. člen

Združijo se:

— občina Dobrova pri Ljubljani, ki se priključi v celoti k občini Ljubljana-Vič;

— občina Ivančna gorica, ki se priključi k občini Grosuplje, razen k. o. Sobrače z naselji Pusti javor, Radanja vas, Sela pri Sobračah, Sobrače in Vrh pri Sobračah, ki se priključi k občini Litija;

— občina Ljubljana-Črnuče, ki se priključi k občini Ljubljana-Bežigrad, razen k. o. Dragomelj z naseljem Dragomelj in dela k. o. Podgorica z naseljem Pšata, ki se priključi k občini Domžale;

— občina Ljubljana-Šentvid, ki se priključi v celoti k občini Ljubljana-Šiška;

— občina Senovo, ki se priključi v celoti k občini Videm-Krško;

— občina Žužemberk, ki se priključi k občini Novo mesto, razen k. o. Sela Šumberk z naselji Arčelca, Babna gora, Dolenji Podšumberk, Gorenji Podšumberk, Log pri Žužemberku, Orlaka, Replje, Sela pri Šumberku, Volčja jama, Vrtače in Zavrh, ki se priključi k občini Trebnje;

— občina Ljubljana-Polje in občina Ljubljana-Moste v novo občino Ljubljana-Moste-Polje;

— občina Ljubljana-Rudnik, razen dela k. o. Karlovško predmestje z delom naselja Ljubljana, ki se priključi deloma k občini Ljubljana-Center in deloma k občini Ljubljana-Moste, in občina Ljubljana-Vič v novo občino Ljubljana-Vič-Rudnik.«

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji.

Odbor je za poročevalca določil Staneta Vrhovca.

Št. 02-57/1-61.

Ljubljana, dne 20. januarja 1961.

Poročevalec:

Stane Vrhovec l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin
v Ljudski republiki Sloveniji**

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji in ga sprejel z dopolnitvijo v 1. členu, kot jo predlaga odbor za organizacijo oblasti in upravo.

Odbor je obširneje razpravljal o združitvi občin Ljubljana-Polje in Ljubljana-Moste v novo občino Ljubljana-Moste-Polje ter o združitvi občin Ljubljana-Vič in Ljubljana-Rudnik v občino Ljubljana-Vič-Rudnik. V obeh primerih gre za združitve dveh območij, ki sta ekonomsko približno enako močni. Do združitve teh občin je prišlo predvsem zaradi lažjega izvajanja novih nalog,

ki jih sprejemajo občine v zvezi z decentralizacijo pristojnosti ter zaradi smotrnejšega izkoriščanja večjih sredstev za hitrejši razvoj občine.

Zakonodajni odbor je glede imen novih združenih občin sicer sprejel predlog Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana, ki je bil dan v soglasju z občinskimi organi, da ime nove občine vsebuje obe imeni dosedanjih občin. Odbor pa smatra, da je to lahko le začasna rešitev, ker bi bilo načeloma pravilno in je razen v redkih izjemnih primerih tudi v vsej LRS dosledno izvedeno, da ima vsaka občina ime samo po kraju, kjer ima svoj sedež. O tem enotnem imenu združenih občin naj bi novi občinski ljudski odbori čimpreje razpravljali in sprejeli ustrezne sklepe.

Odbor je razpravljal tudi o predlogu ljudskega poslanca Karla Šterbana, da se dopolni ime občine Videm-Krško še z imenom odpravljenе občine Senovo. Odbor se je strinjal z mnenjem Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo, naj občina Videm-Krško ohrani svoje dosedanje ime predvsem iz naslednjih razlogov:

- ker je Okrajni ljudski odbor Novo mesto predlagal tako ime;
- ker ima občina Videm-Krško že sedaj svoje ime sestavljeno iz imen dveh naselij, ki sestavljata kraj, v katerem je sedež občine;
- ker gre za priključitev manjše občine k občini, h kateri spada glede na geografske in ekonomske pogoje in
- ker naj bi se občine imenovala, kolikor je le mogoče, po kraju, kjer imajo svoj sedež.

Odbor se je strinjal s temi razlogi in ni sprejel predloga ljudskega poslanca Karla Šterbana.

Odbor predlaga Republiškememu zboru, da sprejme predlog zakona z navedeno dopolnitvijo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca dr. Sonjo Kukovec. Št. 02-57/2-61.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Poročevalec:

dr. Sonja Kukovec l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

**PREDLOG PROGRAMA
PERSPEKTIVNEGA RAZVOJA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
V RAZDOBJU OD 1961. DO 1965. LETA**

RAZVOJ GOSPODARSTVA V PRETEKLEM OBDOBJU

I. SPLOŠNI PREGLED GOSPODARSKEGA RAZVOJA

1. V povojnem obdobju se je gospodarstvo tako kot v celotni državi tudi v LR Sloveniji hitro razvijalo ter so bili doseženi pomembni uspehi na vseh področjih gospodarskega in družbenega življenja. Na podlagi razvoja proizvajalnih sil je prišlo do velikih sprememb v strukturi gospodarstva in v socialno-ekonomski strukturi prebivalstva; pri tem so se močno okrepile proizvajalne sile družbenega sektorja in socialistični družbeni odnosi.

Celotni razvoj je bil še posebno uspešen v razdobju zadnjih štirih let, to je v teku izvajanja preteklega perspektivnega plana. Za to obdobje ni karakterističen samo velik porast celokupne proizvodnje, temveč predvsem skladnejši razvoj, in to tako na področju posameznih panog proizvodnje kot tudi na področju celotne potrošnje.

Osnovne značilnosti doseženega razvoja ponazorujejo naslednji podatki (povprečna stopnja porasta na leto v %):

	1953—1956	1957—1960
Družbeni proizvod	10,1	11,1
Fizični obseg industrijske proizvodnje	11,2	10,8
Fizični obseg kmetijske proizvodnje	4,0	7,2
Investicije	8,9	17,0
Zaposlenost (družbeni sektor)	5,8	6,2
Produktivnost dela (družbeni sektor)	4,9	5,2
Osebnna potrošnja	...	10,6

Ena izmed osnovnih značilnosti dosedanjega razvoja je visoka stopnja porasta celotne proizvodnje, ki znaša v obdobju 1957 do 1960 povprečno 11,1 % na leto. Razen visokega porasta industrijske proizvodnje, na katero odpade v naši republici 56 % celotne proizvodnje, je bilo v tem obdobju doseženo tudi pomembno povečanje kmetijske proizvodnje, ki se je povečevala povprečno za 7,2 % na leto. Hiter razvoj proizvodnje je v vse večji meri temeljil na povečevanju produktivnosti dela, na kar je v okviru obstoječega družbenega in gospodarskega sistema predvsem vplival izpopolnjeni sistem delitve dohodka gospodarskih organizacij ter stimulatивnejši način razdeljevanja osebnih dohodkov. Zlasti uspešen je bil razvoj osebne potrošnje, ki se je povečevala za 10,6 % na leto in znatno preseгла predvidevanja perspektivnega plana. Vzporedno s tem so se močno povečala tudi vlaganja za razvoj družbenega standarda, kar vse je prispevalo k hitremu izboljševanju življenjskih razmer prebivalstva.

Opomba: Vsi podatki za leto 1960 so ocenjeni.

Izvršitev osnovnih nalog perspektivnega plana LR Slovenije za razdobje 1957 do 1961 kažejo sledeči podatki:

	Perspektivni plan 1957—1961	Izvršitev 1957—1960
I n d e k s i		
Družbeni proizvod	147,1	152,5
Industrijska proizvodnja	148,0	150,5
Kmetijska proizvodnja	172,0	143,9
Osebna potrošnja	139,0	149,7
V r e d n o s t		
(v milijardah dinarjev, cene leta 1956)		
Investicije v osnovna sredstva	380,7	291,8
Investicije v družbeni standard	96,4	82,3
Investicije za stanovanjsko in komunalno izgradnjo	58,7	58,7

Osnovna faktorja, ki sta vplivala na hitrejši in skladnejši razvoj proizvodnje in potrošnje, sta bila obstoječi družbeni in gospodarski sistem. Razvoj gospodarskega sistema ter na tej podlagi povečana materialna osnova so omogočila večje uveljavljanje komunalnega sistema in delavskega upravljanja, ki se je kazalo v večji mobilizaciji vseh notranjih rezerv kakor tudi v smotrnejšem izkoriščanju razpoložljivih investicijskih sredstev.

Temeljni ekonomsko-politični cilji in naloge, ki so bile postavljene s perspektivnim planom LR Slovenije za razdobje od 1957. do 1961. leta, so bili tako na najpomembnejših področjih, to je pri proizvodnji in osebni potrošnji, doseženi oziroma celo preseženi že v letu 1960.

2. Glavna značilnost celotnega povojnega razvoja je visoka stopnja porasta skupne proizvodnje. Poleg intenzivnega porasta industrijske proizvodnje, ki se je hitro razvijala v vsem povojnem obdobju, je v zadnjih štirih letih prišlo tudi do pospešenega razvoja vseh ostalih gospodarskih dejavnosti, posebno pa kmetijske proizvodnje.

Doseženi razvoj proizvodnje je razviden iz naslednje tabele (povprečna stopnja porasta družbenega proizvoda v %):

	1953—1956	1957—1960
Gospodarstvo skupaj	10,1	11,1
Industrija	11,5	9,9
Kmetijstvo	4,5	10,7
Gozdarstvo	4,5	4,5
Gradbeništvo	8,8	15,9
Promet	14,2	12,9
Trgovina	11,1	15,2
Gostinstvo	11,1	5,5
Obrt	6,6	16,9

Z boljšim izkoriščanjem in razširitvijo industrijskih zmogljivosti ter z istočasnim razvijanjem energetskih virov, z velikim vzponom kmetijske proizvodnje ter s povečanjem industrijske sečnje lesa v gozdarstvu je prišlo v razdobju 1957 do 1960 do intenzivnejšega in racionalnejšega izkoriščanja vseh razpoložljivih zmogljivosti in naravnih pogojev. S tem je bil dosežen ekono-

mičnejši in skladnejši razvoj vseh gospodarskih panog, zlasti tistih, ki so v prejšnjih razdobjih zaostajale za splošnim gospodarskim razvojem.

3. Stalen in hiter razvoj vsega gospodarstva, zlasti pa industrije, kakor tudi vseh ostalih gospodarskih dejavnosti, krepitev socialističnega sektorja v kmetijstvu ter razvoj družbenih služb so vplivali na naraščanje zaposlenosti. Število zaposlenih, ki je znašalo v letu 1956 okoli 357 200, se je povečalo do leta 1960 na 454 300, to je za 97 100 oseb. Po posameznih letih se je število zaposlenih v družbenem sektorju gibalo takole:

	1953	1956	1960
Skupaj	301 428	357 159	454 260
— gospodarstvo	249 487	290 215	366 780
— negospodarske dejavnosti	51 941	66 944	87 480

Porast zaposlenih v družbenem sektorju je presegel naravni porast celotnega aktivnega prebivalstva, s čimer se je močno pospešil proces spreminjanja ekonomske in socialne strukture prebivalstva.

Kljub hitremu porastu zaposlenosti je porasla tudi produktivnost dela, ki se je povečevala v gospodarstvu družbenega sektorja v razdobju 1957 do 1960 za 5,2 % na leto, od tega v industriji za 3,9 %.

Porast produktivnosti dela pa še ni bil zadovoljiv, ker je prišlo šele v letih 1959 in 1960 do bistvenega izboljšanja na podlagi spremenjenega sistema delitve dohodka gospodarskih organizacij ter vzpodbudnejšega načina delitve osebnih dohodkov. Tako se je v industriji povečala produktivnost dela v letu 1959 za 5,5 %, v letu 1960 pa za 6,0 %.

4. Vzporedno z intenzivnim razvojem celotnega gospodarstva sta v razdobju zadnjih štirih let pospešeno naraščala tudi osebna potrošnja prebivalstva in družbeni standard. Medtem, ko je perspektivni plan računal s povečanjem osebne potrošnje v razdobju petih let skupno za 39 %, je bilo doseženo v štirih letih povečanje za 49,7 %. V tem obdobju je bil dosežen naslednji porast osebne potrošnje (povprečna stopnja porasta na leto v %):

Skupna osebna potrošnja	10,6
— družbeni sektor	12,9
— zasebni sektor	4,4
Osebna potrošnja na prebivalca	9,8
— družbeni sektor	9,7
— zasebni sektor	6,4

V letih 1957 do 1960 so se povečali nominalni osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu za 86 %, realni osebni dohodki pa za okoli 46 %. Realni osebni dohodki so naraščali hitreje kot produktivnost dela. Pri povprečnem povečevanju produktivnosti dela za 5,2 % na leto, so realni osebni dohodki naraščali za 9,9 %.

Tako gibanje realnih osebnih dohodkov sicer ni bilo popolnoma v skladu s smernicami perspektivnega plana, ki je računal z vzporednim naraščanjem realnih dohodkov prebivalstva in produktivnosti dela, vendar pa so s postopnim izboljševanjem sistema nagrajevanja postajali ti odnosi iz leta v leto skladnejši.

Intenzivni porast osebne potrošnje v tem obdobju je spremljalo hitro spreminjanje njene strukture. Te spremembe se kažejo predvsem v zmanjševanju deleža izdatkov za prehrano ob istočasnem izboljševanju njene kvalitete ter v povečevanju udeležbe izdatkov za industrijsko blago ter za usluge.

V zvezi z rastočo potrošnjo industrijskih proizvodov, posebno trajnih potrošnih dobrin, se je v tem obdobju vedno bolj pojavljala potreba po hitrejšem razvijanju servisov za pomoč družinam, po razširitvi in izboljšanju trgovske mreže, po razvoju komunalnih uslug, po boljšem zadovoljevanju kulturnih potreb prebivalstva in podobno. Nezadostna razvitost teh dejavnosti je zavirala hitrejši razvoj osebne potrošnje.

Pomemben razvoj je dosegel v tem obdobju družbeni standard tako pri tekočih izdatkih kot tudi pri investicijski potrošnji. Udeležba naložb v družbeni standard, ki je v razdobju 1953 do 1956 znašal 19,5 % skupnih investicij, se je povečala v razdobju 1957 do 1960 na 29,6 %. Po posameznih dejavnostih družbenega standarda so se v tem obdobju vložena sredstva povečala takole:

	1956	1960	Indeks
Družbeni standard skupaj	15 082	30 700	204
— stanovanjska dejavnost	7 722	17 600	228
— komunalna dejavnost	2 684	4 500	168
— šolstvo in kultura	2 334	5 000	214
— zdravstvo in socialno varstvo	2 285	3 280	144
— ostalo	57	320	561

Najpomembnejši razvoj je dosegla v tem obdobju stanovanjska dejavnost. V letu 1956 je bilo zgrajenih 4130 stanovanj, v letu 1960 pa 6750. Število zgrajenih stanovanj na 1000 prebivalcev se je tako povečalo v teh letih od 2,7 na 4,2. Z intenzivnejšo izgradnjo so se delno izboljšali stanovanjski pogoji, vendar pa bo obstoječe stanje terjalo pospešeno stanovanjsko graditev tudi v bodočem obdobju.

Uspešnejši razvoj stanovanjske graditve je zaviralo zlasti pomanjkanje zazidalnih načrtov, počasen prehod na sodobnejši način dela, ki bi ga omogočali tipizirani projekti ter montažni in polmontažni način gradnje, večje uvajanje mehanizacije ter nezadostna povezava med organizacijami in organi, ki sodelujejo pri gradnji stanovanjskih objektov. Stanovanjska reforma, ki je uvedla ekonomske odnose v upravljanju stanovanjskih zgradb in v finansiranje stanovanjske izgradnje, že kaže svoje pozitivne vplive na porast stanovanjske graditve in na razvoj odnosov v stanovanjskem gospodarstvu.

S povečanimi investicijami je prišlo do izboljšanja in povečanja zmogljivosti tudi na ostalih področjih družbenega standarda.

Vlaganja v komunalno dejavnost so se v tem obdobju prav tako intenzivirala, vendar še vedno močno zaostajajo zlasti izgradnja in rekonstrukcije vodovodnih naprav, kanalizacije in čistilnih naprav za odpadne vode ter ureditev ulične in cestne mreže v mestih in industrijskih središčih.

Povečana vlaganja so omogočila izboljšanje pogojev dela tudi na področju šolstva in zdravstva. V tem obdobju se je znatno razširila površina osnovnih šol, v še večji meri pa so se povečale zmogljivosti srednjih strokovnih šol. Pri-

čelo se je tudi z intenzivno graditvijo in razširitvijo prostorov gospodarskih fakultet Univerze v Ljubljani ter s pripravami za gradnjo višjih strokovnih šol.

Na področju zdravstva je bila v zadnjih štirih letih intenzivna zlasti izgradnja zdravstvenih domov in ambulant, povečalo pa se je tudi število bolniških postelj v bolnišnicah, in sicer za 8,6 %. Mnogo intenzivnejši je bil porast zdravstvenega kadra (število zdravnikov se je povečalo za 24 %, število ostalega strokovnega medicinskega osebja pa za 42 %), kar je v znatni meri omogočilo izboljšanje zdravstvene oskrbe prebivalstva.

5. Vzporedno z razvojem našega gospodarskega in družbenega sistema je prišlo v razdobju 1957 do 1960 do sprememb na področju investicij. Ob splošnem porastu skupnih investicij se je spremenila njihova struktura in povečala učinkovitost, delež investicij v družbenem proizvodu pa se je zmanjšal.

Povprečne letne investicije so se gibale po posameznih obdobjih takole:

	— cene leta 1959 — v milijonih dinarjev	
	1953—1956	1957—1960
Skupne investicije	63 991	84 392
— gospodarske	48 797	56 444
— negospodarske	15 194	27 948

V razdobju 1953 do 1956 je delež skupnih investicij v družbenem proizvodu znašal 29,4 %, v razdobju 1957 do 1960 pa se je zmanjšal na 25,7 %. Taka ekonomska politika je omogočila povečevanje deležev ostalih oblik potrošnje v družbenem proizvodu in s tem, poleg drugega, vplivala na povečevanje osebne potrošnje.

Na temelju takih premikov je prav tako pomembna sprememba, dosežena v odnosu med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami. Medtem ko je bilo v letih 1953 do 1956 razmerje med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami 76,2:23,8, je bilo v naslednjem obdobju doseženo razmerje 66,9:33,1. To kaže, da je bila posvečena posebna skrb razvoju družbenega standarda, saj so se v zadnjem obdobju investicije za te namene povečevale za 19,5 % na leto.

Nadalje se je spremenila tudi struktura investicij v gospodarstvu. Medtem ko je bilo težišče vlaganj v prejšnjih obdobjih na industriji, so bile v zadnjih štirih letih bolj poudarjene potrebe skladnega razvoja vseh dejavnosti. Struktura gospodarskih investicij je bila v posameznih obdobjih naslednja (v odstotkih):

	1953—1956	1957—1960
Industrija	61,2	47,2
Kmetijstvo	4,5	13,2
Gozdarstvo	2,5	2,6
Gradbeništvo	2,6	3,1
Promet	20,9	23,3
Trgovina in gostinstvo	7,5	7,6
Obrt	1,8	3,0
Gospodarske panoge skupaj	100,0	100,0

Za investicijsko politiko zadnjih let je značilna tudi sprememba v strukturi po virih investicijskih sredstev. V letih 1957 do 1960 je v gospodarskih investicijah odpadlo na sredstva gospodarskih organizacij že okoli 50 %. Tako

povečanje udeležbe sredstev gospodarskih organizacij je bilo doseženo na podlagi spremenjenega načina delitve dohodka, ki je v vse večji meri vzpodbujal gospodarske organizacije k racionalnejšemu gospodarjenju. Povečana udeležba gospodarskih organizacij v skupnih investicijah je prispevala k smotrnejšemu koriščenju sredstev in s tem k enakomernejšemu napredku gospodarstva in družbenega standarda ter na večjo učinkovitost investicij. Medtem ko je bilo v razdobju 1953 do 1956 za povečanje družbenega proizvoda za en dinar vloženih 2,3 dinarja, je bilo v letih 1957 do 1960 za to potrebno le še 1,7 dinarja.

Kljub uspešnemu investiranju tako v gospodarskih kot negospodarskih dejavnostih je ostala odprta še vrsta problemov, ki jih bo treba reševati v bodočem obdobju. To so predvsem slaba tehnična opremljenost v nekaterih gospodarskih panogah ter zastarelost in dotrajalost osnovnih sredstev. Tako stanje otežkoča hitrejša naraščanje produktivnosti dela ter zavira nadaljnji razvoj proizvajalnih sil.

Nekatere dejavnosti v svojem razvoju še niso dosegle tistega mesta, ki jim pripada glede na obstoječe pogoje v LR Sloveniji, n. pr. kemična industrija, lesna in papirna industrija, elektroindustrija, strojna industrija itd., in se bodo morale zato razvijati pospešeno v bodočem razdobju. Prav tako pa bo treba reševati tudi druge probleme, med katerimi so predvsem izrazita zaostalost železniškega prometa, nezadostna mehanizacija gradbeništva, slaba tehnična opremljenost trgovine, neizkoriščeni pogoji za razvoj turizma itd.

6. Blagovna menjava s tujino se je v zadnjih letih povečevala, vendar je bila po posameznih letih precej neenakomerna. Vrednost izvoženega blaga je v letu 1960 dosegla približno 21 milijard deviznih dinarjev, kar je le za 25 % več kot v letu 1956. Obseg izvoza, ki je v letu 1957 zelo narastel, je namreč v letih 1958 in 1959 relativno nazadoval in se je šele v letu 1960 začel ponovno večati. Do nazadovanja izvoza v letih 1958 in 1959 je prišlo v glavnem zato, ker so se občutno znižale cene nekaterih proizvodov na zunanjem tržišču, ker so začeli v drugih republikah s predelavo nekaterih polproizvodov, ki so se prej izvažali iz LR Slovenije, in zaradi ukrepov za vsklajevanje izvoza s potrebami domačega trga. Zato je realizacija izvoza zaostala za predvidevanji perspektivnega plana, ki je računal s povprečnim letnim naraščanjem za 11,5 %, dejansko doseženo pa je bilo 5,8 % na leto.

Struktura izvoza se je znatno izboljšala in se kaže v tem, da se je izrazilo povečala udeležba končnih izdelkov (struktura v %):

	1956	1959
Izvoz skupaj	100	100
— nepredelani proizvodi	31	22
— polizdelki	43	36
— končni izdelki	26	42

V tem obdobju se je močno povečal izvoz opreme, ki je sicer po obsegu še malo pomemben, vendar pa nakazuje možnost hitrega napredka v bodoče.

Izvoz po posameznih vrstah proizvodov se je gibal takole (v milijardah dinarjev po tekočih cenah):

	1956	1960	Indeks
Izvoz skupaj	16,9	21,2	125
— industrijski proizvodi	11,3	16,4	145
— kmetijski proizvodi	4,8	4,2	88
— gozdarski proizvodi	0,8	0,6	75

Hiter razvoj industrije je omogočil, da se je znatno povečal izvoz industrijskih proizvodov. Težišče izvoza je bilo še vedno na proizvodih lesne industrije in metalurgije, vendar je hitreje naraščal izvoz proizvodov kovinske, kemične in elektroindustrije.

Izvoz kmetijskih pridelkov se je kljub povečanim količinam vrednostno zmanjšal zaradi padca cen na svetovnem trgu in zaradi kritja povečane kupne moči na domačem trgu.

Ob povečanju izvoza za 25 % pa se je v tem obdobju uvoz blaga povečal za 69 %. Na to je vplivalo zlasti povečevanje uvoza reprodukcijskega materiala, ki ga je narekoval razvoj industrijske in kmetijske proizvodnje, pa tudi povečevanje uvoza opreme ter blaga za osebno potrošnjo.

Kljub naraščanju obsega zunanjetrgovinske menjave obstoječe možnosti niso bile dovolj izkoriščene. Zelo raznovrsten sortiment predvsem industrijske proizvodnje pa tudi kmetijstva omogoča, da se v bodoče blagovna menjava s tujino bolj poveča in da se izboljša njena struktura. To bo omogočilo vključitev v mednarodno delitev dela v skladu z našim ekonomskim potencialom.

7. Hitrejši in skladnejši gospodarski napredek v obdobju 1957 do 1960 je omogočil nadaljnji pospešeni razvoj proizvodjalnih sil in krepitev socialističnih družbenih odnosov.

Ti so se poglobljali na osnovi razvijanja delavskega samoupravljanja in krepitev komunalnega sistema, ki jima je predvsem izpopolnjeni sistem delitve dohodka gospodarskih organizacij povečeval in razširjal materialno osnovo.

Povečevanje sredstev, s katerimi so razpolagale gospodarske organizacije, je omogočilo vse večji vpliv delovnih kolektivov na razvoj proizvodnje, povečevala se je njihova iniciativa za intenzivnejše izkoriščanje rezerv in razširjala ter utrjevala se je njihova samostojnost pri odločanju in razdeljevanju sredstev za osebno potrošnjo in družbeni standard, deloma pa tudi za razširjeno reprodukcijo. S tem je bila obenem dosežena tudi večja povezava med interesi neposrednih proizvajalcev in kolektivov z interesi celotne družbene skupnosti.

Pomembno vlogo pri razvoju socialističnih družbenih odnosov je imelo povečano uveljavljanje komunalnega sistema. Komune so se utrjevale kot osnovne teritorialne skupnosti našega družbenega sistema in so postajale s povečevanjem materialne osnove vedno bolj odločilen faktor pri razvijanju gospodarstva in družbenega standarda na svojem področju. Zaradi obsežnih dolžnosti in nalog komun pa je bila njihova udeležba v ustvarjenem dohodku še nezadostna in premalo odvisna od povečevanja proizvodnje in produktivnosti dela na njihovem območju.

II. PREGLED GOSPODARSKEGA RAZVOJA PO PANOGAH

1. Industrijska proizvodnja se je v vsem povojnem razdobju hitro razvijala ter je dosegla visoko stopnjo porasta. Od leta 1947 do 1960 se je povečal fizični obseg industrijske proizvodnje za 223 %, oziroma povprečno letno za 9,4 %, v zadnjih štirih letih pa za 10,8 %, oziroma skupno za 50,5 %. S tem so bila že v štirih letih presežena predvidevanja perspektivnega plana tako pri skupni proizvodnji kot v večini industrijskih strok. Za predvidevanji perspektivnega plana je zaostajala le energetika, ker se pri elektroenergiji in pri premogu niso mogle realizirati vse investicije, ki so bil planirane za obdobje petih let, pri proizvodnji nafte pa raziskovalna dela niso dala pričakovanih

rezultatov. Energetska proizvodnja je kljub temu dosegla velik razvoj. Proizvodnja električne energije je od 1 905 500 MWh v letu 1956 narastla na 2 600 000 MWh v letu 1960, proizvodnja premoga pa od 3 727 000 ton v letu 1956 na 4 930 000 ton v letu 1960.

Zelo pomemben razvoj je bil dosežen pri strojogradnji in elektroindustriji, kjer se je najbolj povečala proizvodnja opreme in prevoznih sredstev ter trajnih proizvodov za široko potrošnjo. Proizvodnja v elektroindustriji je naraščala v obdobju 1953 do 1960 povprečno letno za 28,3%. Nad povprečjem se je povečevala proizvodnja v kemični industriji, industriji gradbenega materiala, lesni industriji, industriji usnja in gume ter v živilski industriji. Kljub temu pa proizvodnja gradbenega materiala ni mogla kriti povečanih potreb gradbeništva. Zaradi pomanjkanja vseh vrst gradbenih materialov je prihajalo do zastojev v gradbeništvu in do naraščanja cen. Šele v zadnjih letih so povečane zmogljivosti omogočile boljšo vskladitev s potrebami, vendar pa le pri nekaterih najosnovnejših gradbenih materialih.

Povečana proizvodnja kemične industrije je bila v glavnem ustvarjena s starimi, predvojnimi kapacitetami brez večje razširitve sortimenta in novih proizvodov. Kljub povečani proizvodnji je zato v kemični industriji tudi za to obdobje značilno izrazito zaostajanje. Tudi v živilski industriji temelji visok porast proizvodnje, podobno kot v kemiji, v glavnem na starih kapacitetah.

Vzporedno s hitrim naraščanjem industrijske proizvodnje se opažajo vedno močnejše tendence prehoda k večji proizvodnji finalnih izdelkov in k usmerjanju proizvodnje na visokovredne in kvalitetne izdelke.

Po namenu uporabe se je najbolj povečala proizvodnja opreme in proizvodnja izdelkov za široko potrošnjo, in to za 67% oziroma za 64%. Nasprotno pa je proizvodnja reprodukcijskega materiala narastla le za 41%, kar je vplivalo na slabšo preskrbljenost industrije oziroma na večji uvoz. Razvoj proizvodnje reprodukcijskega materiala ni bil v skladu z možnostmi, ki jih ima Slovenija tako pri razširjanju in rekonstrukciji obstoječih kapacitet (n. pr. metalurgija) kot pri boljšem izkoriščanju surovinske osnove (mehanična in kemična predelava lesa, kemična industrija in podobno).

Velik porast industrijske proizvodnje je bil dosežen z znatno nižjimi investicijami, kot jih je predvideval perspektivni plan, saj je bilo v štirih letih realizirano le okoli 75% predvidenih naložb. Od investicij v industriji je odpadlo na sredstva gospodarskih organizacij okoli 52%, kar je v znatni meri vplivalo na to, da je bil razvoj proizvodnje po posameznih strokah bolj skladen, in da je bilo investiranje bolj učinkovito. V razdobju 1957 do 1960 je bilo treba za povečanje družbenega proizvoda za en dinar okoli 1,37 dinarja investicij, dočim je bilo treba v letih 1953 do 1956 še okoli 1,96 dinarja.

Za to obdobje so zaradi decentralizacije sredstev značilne rekonstrukcije v večjem številu podjetij, ki so glede na kratko dobo izgradnje in razmeroma nizke stroške dale ugodne in hitre učinke. Za nadaljnji razvoj industrijske proizvodnje pa je bila pripravljena vrsta programov tako za obsežnejše rekonstrukcije, razširitve in modernizacijo zastarelih in nezadostno mehaniziranih podjetij kot za gradnjo novih podjetij. Pri tem so še posebej pomembni ukrepi, ki so bili izvršeni za pospeševanje proizvodnje elektronike in za uvajanje avtomatizacije v proizvodne procese.

Ker je razvoj industrijske proizvodnje v Sloveniji v dosedanjem obdobju temeljil v pretežni meri na obstoječih in rekonstruiranih kapacitetah, je bila

dosežena že visoka stopnja njihovega izkoriščanja. Tudi v bodoče bo treba še nadalje iskati možnosti za razvoj proizvodnje v obstoječih zmogljivostih, treba pa bo graditi tudi nove objekte, ki bodo postopno spreminjali strukturo industrijske proizvodnje. Zastarelost industrijskih podjetij ter nezadostna mehanizacija proizvodnje bosta zahtevali vzporedno s tem tudi hitrejšo rekonstrukcijo obstoječih podjetij ter uvajanje modernejših tehnoloških postopkov na osnovi mehanizacije in avtomatizacije proizvodnih procesov.

2. Odločilne spremembe so nastopile v kmetijski proizvodnji: medtem ko je kmetijska proizvodnja do leta 1955 zastajala za predvojnimi povprečjem, je bila v zadnjih štirih letih presežena predvojna raven proizvodnje za 38 %. Pri tem je bil zlasti pomemben razvoj poljedelstva, živinoreje in sadjarstva.

V letih 1957 do 1960 se je skupna kmetijska proizvodnja povečala za 44 %. S tem sicer ni bil dosežen v perspektivnem planu predvideni porast proizvodnje za 72 %, vendar pa je treba upoštevati, da so bile naloge perspektivnega plana za petletno obdobje izredno visoke, in da ni bilo mogoče realizirati vseh predvidenih investicij.

Ugodni proizvodni uspehi v kmetijstvu so bili doseženi predvsem na družbenih kmetijskih posestvih, ki so se v tem obdobju nadalje utrdila ter nekoliko bolj opremila z moderno obdelovalno tehniko. V svojem razvoju so se vse bolj razvijala kot velike gospodarske enote ter so postajala tudi vedno bolj pomembna za preskrbo trga. Pri tem so bile posebno važne kmetijske farme, ki so z industrijskim načinom proizvodnje že postajale odločilnejši faktor na trgu.

Dosedanji razvoj velikih družbenih posestev potrjuje, da je proizvodnja na socialističnih posestvih učinkovita in rentabilna. Ob nadaljnjem vlaganju investicijskih sredstev bo mogoče proizvodnjo še bolj povečati in s tem še nadalje krepiti socialistične družbene odnose. Tudi na področju zadružništva so se pokazale kot najbolj uspešne ekonomsko močne zadružne organizacije, ki postajajo vedno bolj nosilci družbene proizvodnje. K doseženim uspehom v razvoju kmetijstva je kljub pomanjkljivostim prispevala tudi kooperacija z zasebnimi kmečkimi gospodarstvi. V letu 1960 je bila zajeta v družbeno organizirano proizvodnjo že okoli četrtnina skupne obdelovalne zemlje v LR Sloveniji.

V obdobju zadnjih štirih let je odpadlo na družbena posestva okoli 5,7 % skupne kmetijske površine, oziroma okoli 6 % skupne obdelovalne zemlje v LR Sloveniji. Na teh površinah so družbena posestva dosegla okoli 8,2 % celotne kmetijske proizvodnje, oziroma 14 % skupnih tržnih presežkov. Največji vzpon je bil dosežen na področju živinoreje. Medtem ko je bilo v letu 1956 na družbenih posestvih okoli 2,5 % vseh goved v LRS, se je povečal v letu 1960 njihov delež na 6,1 %, oziroma skupno s pitovno živino na okoli 10 %.

K doseženim uspehom je pripomogla tudi specializacija proizvodnje, ki je omogočila večjo uporabo mehanizacije in obvladovanje tehnoloških procesov. V rastlinski kakor tudi v živalski proizvodnji pa niso bile izkoriščene vse možnosti za povečanje proizvodnje, čeprav se že kaže, da povečana mehanizacija, boljša organizacija dela in spodbudnejše oblike nagrajevanja ugodno vplivajo na produktivnost dela in na zniževanje proizvodnih stroškov.

Bistvenega pomena za razvoj kmetijstva so bile investicije, ki so se v razdobju 1957 do 1960 povečale na 7,4 milijarde dinarjev povprečno letno v primerjavi z 2,2 milijarde dinarjev v letih 1953 do 1956. Povečane investicije so omogočile tehnično preobrazbo kmetijstva in to predvsem zaradi večje

potrošnje za mehanizacijo. Kmetijski stroji so pričeli v večji meri izpodrivati vprežno živoino na družbenih posestvih ter so bili tudi vse bolj pomemben činitelj za razvoj kooperacijske proizvodnje. Od leta 1956 do 1960 so družbena posestva povečala število traktorjev od 321 na 607, splošne kmetijske zadruge pa samo v zadnjih dveh letih od 400 na 1060. Tako pride na družbenih posestvih okoli 56 ha obdelovalne zemlje na traktor, v zadružni kooperaciji pa 74 ha.

Doseganje visokih pridelkov glavnih kmetijskih rastlin je temeljilo tudi na kemizaciji kmetijstva. Poraba gnojil se je od 1956 do 1960 povečala od 78 800 na 100 000 ton, od tega na družbenih posestvih od 10 700 na 22 000 ton. Kljub porastu porabe gnojil pa ni bilo mogoče zagotoviti celotnih količin, s katerimi se je računalo v perspektivnem planu, kar je tudi vplivalo, da predvidena raven proizvodnje ni bila dosežena.

Večja uporaba strojev, gnojil in zaščitnih sredstev je bila gospodarsko najbolj smotrna tam, kjer se je hkrati uporabljalo kvalitetno seme visokorodnih rastlinskih sort. Tudi pri pridelovanju in uporabi semenskega blaga so bili v tem obdobju doseženi pomembni uspehi.

Nakazani uspehi v družbeno organizirani kmetijski proizvodnji so šele prvi koraki k industrializaciji kmetijstva in pomenijo začetek uveljavljanja socialističnih proizvodnih odnosov na vasi. Z vlaganji družbenih sredstev preko gospodarsko močnih kmetijskih zadrug v povezavi z individualnimi gospodarstvi postaja družbena skupnost vse bolj sposobna za usmerjanje ekonomskih in socialnih procesov na področju kmetijstva.

3. V družbenih gozdovih se je na podlagi večje samostojnosti gospodarjenja in delavskega samoupravljanja še nadalje krepila strokovnost gospodarjenja z gozdovi in izboljševala kvaliteta dela. V teh gozdovih smo sekali okoli 87 % prirastka, kar je omogočalo, da se je še nadalje povečevala njihova proizvodna zmogljivost.

Znatno manj se je obvladovala sečnja v zasebnih gozdovih in se je še vedno gibala na višini prirastka. V nekaterih, predvsem gozdnatih predelih, so se gozdovi popravljali, medtem ko se je v manj gozdnatih območjih še nadalje slabila zmogljivost gozdov.

Skupna sečnja je v letu 1960 znašala okoli 3 000 000 m³ in je bila za 5 % višja od sečnje v letu 1956. Pri tem je bilo težišče še vedno na sečnji iglavcev ter se struktura gozdov ni popravljala v korist iglavcev v tisti meri, kot je bilo predvideno.

V okviru skupne sečnje se je izboljšal način gozdne proizvodnje. V letu 1960 je odpadlo na tehnični les že okoli 72 % vsega posekanega lesa, toda tudi tu je bil delež listavcev prenizek: na nje je odpadlo le okoli 35 %.

Skupne količine lesa za tržišče so se v letih 1957 do 1960 s smotrnejšim izkoriščanjem posekane lesne gmote povečale za 32 %. To je omogočilo hiter razvoj industrije za predelavo lesa in boljše preskrbo ostalih potrošnikov. Kljub temu pa tržišče ni bilo zadovoljivo oskrbljeno. To so povzročile v znatni meri neurejene razmere na trgu z lesom, administrativni posegi v gozdarstvo in administrativno določanje cen lesa, šibka organizacija gozdarstva v zasebnem sektorju, nezadostna povezava gozdnih proizvajalcev in predelovalne industrije, nesmotrna uporaba lesa in drugo.

Pri gojenju gozdov se je močno izboljšala strokovnost dela. Glavna skrb gozdarstva je postala nega gozdov in večanje njihove zmogljivosti, čemur so se postopoma podrejele ostale gospodarske dejavnosti.

V tem obdobju so bile povečane tudi investicije za razvoj gozdarstva, predvsem za gradnjo gozdnih cest in za nabavo opreme. Zgrajenih je bilo 424 km novih gozdnih cest, rekonstruiranih pa 413 km, kar je bistveno pripomoglo k izboljšanju pogojev za gojenje in izkoriščanje gozdov. V družbenem sektorju se je pričela uvajati mehanizacija pri gradnji gozdnih cest, pri spravlilu lesa in pri gojenju gozdov, vendar pa obstoječe stanje še vedno ni zadovoljivo. Pri delih v zasebnem sektorju se mehanizacija ne uporablja, čeprav bi zadržne organizacije prav na tej osnovi lahko pričele z organizirano gozdno proizvodnjo.

4. Vzporedno s povečanjem investicij se je v razdobju 1957 do 1960 povečal obseg gradbene dejavnosti za okoli 70 %. Pri tem pa je bila za gradbeništvo še vedno značilna konservativnost, ki se je kazala v tradicionalnem načinu graditve in v nezadostnem uvajanju mehanizacije. To je imelo za posledico počasno in drago graditev, močno naraščanje zaposlovanja in nizko produktivnost dela.

Uspešnejši razvoj gradbene dejavnosti so zavirale tudi nezadostne kapacitete za zaključna dela in pomanjkanje gradbenih materialov, prav tako pa pomanjkljive organizacijske priprave, kot so urbanistične dokumentacije, tipizirani projekti in podobno. Za potrebami sodobnega gradbeništva je zaostajala tudi projektantska dejavnost z razdrobljenimi podjetji, ki niso bila med seboj zadosti povezana in usposobljena za reševanje kompleksnih problemov. Zato je bila tudi tehnična dokumentacija često nepravčasno in nekompletno izdelana, kar je zaviralo hitro in racionalno gradnjo.

Za razvoj gradbeništva so bila na razpolago večja investicijska sredstva šele od leta 1959 dalje, ko je bil podjetjem odstopljen del prispevka iz dohodka, vendar pa tudi ta sredstva niso omogočila bistvenega povečanja mehanizacije. Nekaj večji uspehi so bili doseženi pri gradnji stanovanjskih objektov, kjer se je razširila uporaba nekaterih tipiziranih elementov in so se uvajali sodobnejši načini gradenj. Kljub pomanjkanju gradbenega materiala je dosežena raven proizvodnje v industriji gradbenega materiala že omogočala v posameznih primerih uporabo nekaterih konstrukcijskih elementov za polmontažno vgrajevanje in s tem industrijski način izvajanja gradbenih del.

5. Promet je v letu 1960 že presegel za petletno obdobje predvideni obseg prevozov in ptt uslug. Od posameznih prometnih dejavnosti sta pomorski promet in javni cestni promet plan prevozov visoko preseгла, medtem ko železnica plana prevozov ni mogla doseči. S povečanjem obsega dela pa nista skladno rasli tudi kvaliteta in ekonomičnost prometa; zaradi zaostajanja investicij sta v nekaterih prometnih dejavnostih celo nazadovali.

Posamezne prometne dejavnosti se niso razvijale skladno pa tudi ne v enakih ekonomskih pogojih kot ostalo gospodarstvo. Zaradi še močno centraliziranega poslovanja in administrativno usmerjenega razvoja se delavsko upravljanje ni moglo uspešno uveljavljati, kar je negativno vplivalo na produktivnost dela in na razvoj prometa na splošno.

Najmanj samostojna so bila železniška podjetja, kjer veljajo enotno predpisane tarife, ki ne ustrezajo dejanskim stroškom, in kjer je bil pretežni del investicijskih sredstev centraliziran. Zato tudi niso ustrezale vse investicije interesom posameznih kolektivov. Ta problem je bil še toliko bolj pereč glede na dejstvo, da je bilo v letih 1957 do 1960 realiziranih samo okoli 40 % inve-

sticij, ki jih je predvideval perspektivni plan. Tako je prišlo do stagnacije v razvoju in tudi do izgube prevozov v notranjem ter tranzitnem prometu.

Za železnico je še vedno značilna izredna zastarelost prometnih naprav in prevoznega parka, ki ne preprečuje samo izboljšanja ekonomičnosti in kvalitete prevozov, temveč bi lahko povzročila tudi večje zastoje. Izpad vlaganj za obnovo in modernizacijo železniških kapacitet v zadnjih obdobjih bi mogel omejiti železniški promet že v bližnjih letih. V preteklem obdobju ni bila izvršena predvidena modernizacija prekladalnih naprav niti predvidena razširitev vozlišč, kar ovira pravilen obtok tovornih voz ter povzroča, zlasti ob večjih sezonskih prometnih konicah, njihovo stalno pomanjkanje. Ker niso bili nabavljeni predvideni novi potniški vozovi in sodobne lokomotive, se tudi kvaliteta potniških prevozov ni izboljšala, temveč celo poslabšala. Na podlagi takega stanja bo mogoče izboljšati razmere pri železnici le s povečanimi investicijami, ki bodo omogočile modernizacijo naprav in boljšo kvaliteto prometa.

Ostale prometne dejavnosti so dosegle v tem obdobju bolj zadovoljiv razvoj. V pomorskem prometu se je povečal obseg prevozov za 147 %, kapacitete ladjevja pa so dosegle v letu 1960 že 140 000 ton nosilnosti nasproti 100 000 tonam po perspektivnem planu. V tem obdobju je bil zgrajen prvi navez operativne obale z luškim skladiščem v Kopru, s čimer se je luka Koper že vključila v mednarodni pomorski promet.

Izreden razvoj je dosegel javni cestni promet, kjer se je v štirih letih obseg prevozov povečal za okoli 230 %, kapacitete pa so se več kot podvojile. Število avtobusov v javnem cestnem prometu je poraslo v preteklem obdobju od 222 na 414, število kamionov od 470 na 783, število tovornih prikolic pa od 128 na 283. V istem obdobju je naraslo v Sloveniji število vseh vrst avtomobilov od 8500 na 28 200.

V tem obdobju je bilo deloma rekonstruirano in zgrajeno osnovno cestno omrežje, predvsem na cestnih zvezah Ljubljana—Zagreb, Senožeče—Koper in Ljubljana—Maribor, v večjem obsegu pa so se izvajala dela na cestni zvezi Dravograd—Maribor—Murska Sobota. Izboljšane so bile deloma tudi nekatere turistične ceste, zlasti Kranjska gora—Vršič—Bovec, Bled—Bohinj in druge. Kljub znatnemu vlaganju sredstev za razvoj cestnega omrežja pa ostaja problem hitrejše rekonstrukcije in boljšega vzdrževanja cest še nadalje izredno pereč. Še vedno odpade 92,6 % cest na ceste z gramoznim voziščem, nekatere že modernizirane ceste pa imajo prešibko podlago ter je vzdrževanje enih kot drugih združeno z visokimi stroški, ki se večajo z naraščajočo obremenitvijo cest. Zaradi nezadostnih sredstev se ceste niso mogle prilagoditi povečani obremenitvi ter se je splošno stanje cestnega omrežja poslabšalo. Tako stanje povzroča hitro naraščanje vzdrževalnih stroškov in škodo na vozilih ter znižuje kvaliteto cestnih prevozov.

Zadovoljivo se je razvijal v zadnjih letih ptt promet, ki je dosegel največji razvoj pri razširjanju in avtomatiziranju telefonskega in telegrafskega prometa. Zgrajeni sta bili avtomatski telegrafski centrali v Mariboru in Kopru, avtomatiziranih je bilo 17 telefonskih central, nekatere medkrajevne in mestne telefonske zveze pa so bile kablirane.

6. Blagovni promet v trgovini na drobno se je povečeval na leto za 11,5 %, kar je znatno nad predvidevanji perspektivnega plana. Osnovni problem v trgovini na drobno je bilo še vedno zaostajanje prodajnih kapacitet za naraščanjem prometa. Obremenitev zaposlenih se je povečevala ob nespremenjeni

tehniki prodaje za 9 % na leto, kar ni omogočalo izboljšanja kvalitete trgovinskih storitev.

Trgovinska podjetja so vse preveč vztrajala na klasičnih oblikah prodaje in so le v posameznih primerih uvajala sodobno tehniko poslovanja, kot sta samopostrežba in samoizbira, ter druge oblike, ki omogočajo hitro povečanje trgovinskih zmogljivosti. Na to so v veliki meri vplivale tudi spremembe v sistemu delitve dohodka, izvršene v letu 1957. Razpoložljiva sredstva gospodarskih organizacij so se zmanjšala za okoli 50 %, kar je podjetjem onemogočalo izvajanje modernizacije iz lastnih sredstev. Pretežnemu delu podjetij, zlasti pa trgovini na drobno, je bilo najemanje investicijskih posojil otežkočeno, ker lastna sredstva niso zadoščala za odplačevanje anuitet.

Založenost trgovine na drobno je bila manjša od obstoječih možnosti, ker so se trgovska podjetja preveč usmerjala v prodajo vseh vrst artiklov ter niso v zadostni meri odpirala specializiranih prodajaln.

Tržišče s kmetijskimi pridelki je bilo vkljub povečanju proizvodnje nestabilno. Ponudba in povpraševanje šestokrat nista bili vsklajeni in je obdobjem pomanjkanja posameznih kmetijskih pridelkov sledila ponudba, ki je presegala povpraševanje. Založenost v potrošnih središčih ni bila vedno odraz ponudbe v proizvodnih območjih, ker so se formirala zaprta tržišča in ker so bila trgovska podjetja za preskrbo mest in industrijskih središč s kmetijskimi pridelki tehnično slabo opremljena.

7. V turističnem prometu so bila predvidevanja perspektivnega plana tako glede domačih kot tujih turistov presežena. Največji porast turističnega prometa je bil dosežen v obmorskih turističnih krajih, na katere tudi odpade največji del inozemskega turizma. Ceni se, da je devizni priliv od turizma v letu 1960 znašal okoli ene milijarde deviznih dinarjev.

Hiter razvoj turističnega prometa je bil mogoč predvsem zaradi znatnega povečanja nastanitvenih kapacitet, zlasti v počitniških domovih. Razen tega je vplival na razvoj turizma napredek javnega cestnega prometa, kjer so se občutno izboljšale in povečale avtobusne zveze. V tem obdobju so bile zgrajene vzpenjača na Pohorje in žičnici na Krvavec in Vitranc. Turistična propaganda je zaznamovala delni napredek, posebno v zadnjih dveh letih, še vedno pa je ostalo odprto vprašanje njenega rednega finansiranja.

Kljub doseženim uspehom pa niso bile izkoriščene številne možnosti za hitrejši razvoj turizma. Predvsem niso bili doseženi vidnejši uspehi glede podaljšanja sezone in boljšega izkoriščanja obstoječih kapacitet. Osnovna pomanjkljivost je bila parcialno reševanje problemov turizma in nezadostno upoštevanje njegovih ekonomskih koristi.

Obstoječe gostinsko omrežje in razpoložljive zmogljivosti niso ustrezale potrebam. Zaradi visoke stopnje izrabljenosti osnovnih sredstev in nizke rentabilnosti je bila akumulativna sposobnost gostinstva nepomembna ter ni omogočala razvoj na osnovi lastnih sredstev podjetij.

Gostinstvo je tako zaostajalo za ravnijo, ki bi ustrezala potrebam prebivalstva, posebno pa še potrebam sodobnega turizma. Pomankljivosti obstoje pri modernizaciji naprav, kvaliteti postrežbe, preskrbi z materialom in opremo, ustvarjanju lastnih skladov za rekonstrukcijo in pri širjenju kapacitet ter v načinu vzgoje kadrov.

O problemih perspektivnega razvoja turizma, gostinstva in družbene prehrane je razpravljala v letu 1960 Ljudska skupščina LRS in sprejela resolucijo

o nadaljnem razvoju. Na tej osnovi je izdal podrobnejše smernice tudi Izvršni svet LS LRS, kar bo moralo služiti kot osnova za načrtno razvijanje teh dejavnosti v bodoče.

8. Obrt je močno povečala svojo proizvodnjo. Pri tem se je razvijal predvsem družbeni sektor, kjer se je obseg proizvodnje in storitev povečeval v preteklih štirih letih povprečno za 17 % na leto. Težišče razvijanja obrtništva je bilo še vedno na pospeševanju proizvodne obrti, na katero je odpadlo v družbenem sektorju nad 75 % vseh zmogljivosti. V proizvodno obrt se je usmerjal tudi zasebni sektor, tako da pri razvijanju storitvenih dejavnosti niso bili doseženi zadovoljivi rezultati.

Razvoj storitvenih obrti so obravnavale komune preveč izolirano in ne kot sestavi del skrbi za dvig življenjskega standarda, na kar je v določeni meri vplivala tudi nizka rentabilnost teh dejavnosti. Majhne delavnice z nezadostno tehnično opremljenostjo in slabo organizacijo dela zaradi nepomembnih lastnih sredstev niso bile sposobne za najmanje posojil za modernizacijo in povečevanje kapacitet. Le v posameznih primerih so ljudski odbori začeli graditi nove, večje delavnice za potrebe storitvene obrti, katere pa so sami finansirali.

Podjetja v ostalih gospodarskih dejavnostih, zlasti pa industrijska in trgovinska podjetja, niso v zadostni meri skrbela za ustanavljanje lastnih delavnic za servisno vzdrževanje trajnih potrošnih predmetov. Za opravljanje servisne službe so se pogodbeno povezovale z rednimi obrtnimi obrati, kar je v še večji meri vplivalo na slabo preskrbljenost s storitvami. Prav tako je tudi pri gradbenih podjetjih zaostajalo ustanavljanje lastnih obrtniških obratov za zaključna dela, kar se je odražalo zlasti na počasnem dograjevanju stanovanjskih zgradb.

PERSPEKTIVNI RAZVOJ GOSPODARSTVA V RAZDOBJU OD 1961. DO 1965. LETA

Prvi del

SPLOŠNI PREGLED RAZVOJA

I. UVOD

Na podlagi ekonomsko-političnih ciljev Družbenega plana gospodarskega razvoja Jugoslavije za razdobje od 1961. do 1965. leta ter ob upoštevanju dosežene stopnje gospodarskega in družbenega razvoja se postavljajo za razdobje od 1961. do 1965. leta v LR Sloveniji naslednji ekonomsko-politični cilji in naloge:

1. V prvi vrsti bo treba zadržati visoko stopnjo porasta celotne proizvodnje, ki je bila dosežena v preteklem obdobju, ter pri tem pospeševati razvoj zlasti tistih dejavnosti, ki imajo v LR Sloveniji posebno ugodne pogoje in omogočajo skladen razvoj gospodarstva v tem in v naslednjih razdobjih.

V ta namen bo treba še nadalje razvijati celotno industrijsko proizvodnjo tako z boljšim izkoriščanjem, z rekonstrukcijami in modernizacijo obstoječih kapacitet kot tudi z uvajanjem take nove proizvodnje, ki bo postopoma spre-

minjala obstoječo strukturo industrijske proizvodnje. Za skladen razvoj celotne proizvodnje bo treba pospeševati izkoriščanje tistih energetskega virov, kjer so podani ugodni ekonomski pogoji. Industrijska proizvodnja se bo morala bolj kot doslej usmerjati v proizvodnjo reprodukcijskega materiala in v izdelavo visokovrednih končnih izdelkov.

Tudi kmetijska proizvodnja bi se morala še naprej pospešeno razvijati ter se usmerjati predvsem v dejavnosti, ki najbolj ustrezajo naravnim pogojem, potrebam notranjega trga in možnostim izvoza. Bodoči razvoj kmetijstva bo temeljil na velikih socialističnih proizvodnih enotah, ki bodo sposobne, da s sodobno tehniko in znanstvenimi dognanji organizirajo družbeni proces dela, in na intenzivnejšem razvijanju proizvodnega sodelovanja.

Na področju gozdarstva je treba za izboljšanje preskrbe z lesom in tudi za smotrnejše izkoriščanje lesne gmote preiti na sodobne načine gojenja in eksploatacije gozdov. V te namen bo treba v večji meri prehajati na intenzivno plantažno gojitev hitro rastočih drevesnih vrst in temu prilagoditi obseg in način sečnje gozdov.

V gradbeništvu je treba doseči odločilno tehnično rekonstrukcijo s hitrim uvajanjem mehanizacije ter zagotoviti industrijski način izvajanja gradbenih del z uporabo sodobnejših metod gradenj in sodobnejših gradbenih materialov.

Promet bi moral zagotoviti predvsem hitrejši in učinkovitejši prevoz blaga v skladu z nadaljnjim razvojem celotne proizvodnje in potrošnje ter omogočiti boljše pogoje za prevoz potnikov in za razvoj turizma.

V trgovini, gostinstvu in obrti je treba povečati in modernizirati kapacitete ter izboljševati kvaliteto uslug, skladno z naraščajočimi potrebami prebivalstva in gospodarstva. Posebno pozornost je treba posvečati hitrejšemu razvoju domačega in inozemskega turizma z ustrezno izgradnjo nastanitvenih in drugih kapacitet.

2. Predvideni gospodarski razvoj bo terjal v bodočem obdobju nadaljnje povečanje investicij. Njihovo strukturo bo treba usmerjati tako, da bo ustrezala politiki skladnega razvoja proizvodnje in družbenega standarda. Zato bo potrebno ohraniti odnose, ki so bili v preteklem obdobju doseženi med gospodarskimi investicijami in investicijami za družbeni standard.

Da bi ustvarili pogoje za hitro povečanje produktivnosti dela, bo potrebno usmerjati naložbe zlasti za pospešeno mehaniziranje in avtomatiziranje proizvodnih procesov. Posebno skrb bo treba posvečati povečevanju učinkovitosti investicij ter skrajševanju rokov izgradnje. Pri izbiri investicijskih objektov v okviru iste panoge naj imajo prednost objekti, ki zagotavljajo ob manjših naložbah hitrejši in večji učinek. To načelo je treba na temelju smernic za investicijsko politiko dosledno upoštevati tako pri razporejanju sredstev gospodarskih organizacij kot tudi — v pogojih svobodnega konkuriranja — pri razporejanju investicijskih sredstev republike ter občin in okrajev.

3. Osnova za hitrejši razvoj proizvajalnih sil mora biti v bodoče predvsem naraščanje produktivnosti dela, ki je obenem tudi pogoj za povečevanje osebne potrošnje in družbenega standarda ter za stabilnost osebnih dohodkov.

Povečanje produktivnosti dela bo temeljilo na izpopolnjenem sistemu delitve dohodka med podjetjem in družbo, ki je predvidena po zveznem perspek-

tivnem planu, na nadaljnem uvajanju in razvijanju delitve osebnih dohodkov po delu, na uvajanju modernih tehnoloških postopkov in sodobne organizacije proizvodnje ter na boljšem izkoriščanju obstoječih zmogljivosti.

Za uvajanje moderne tehnike bo potrebno usposabljanje strokovnih kadrov kakor tudi razvijanje znanstvenega in raziskovalnega dela v vseh gospodarskih dejavnostih.

Predvidena stopnja porasta proizvodnje in nadaljnji razvoj družbenih služb bosta zahtevala nadaljnje povečanje števila zaposlenih, tako da se bo socialno-ekonomska struktura prebivalstva še naprej spreminjala v smeri zmanjševanja udeležbe kmečkega prebivalstva v skupnem prebivalstvu.

4. Predvideno povečanje proizvodnje in narodnega dohodka bo omogočilo tudi hiter porast osebne potrošnje in družbenega standarda predvsem v mestih in industrijskih središčih. Porast osebne potrošnje se mora vezati na naraščanje proizvodnje in produktivnosti dela, kar bo treba upoštevati pri razdeljevanju osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah.

Pomembna materialna osnova za dvig življenjske ravni bo razvijanje in izboljševanje trgovine, gostinstva, družbene prehrane, obrti in drugih dejavnosti, ki so v neposredni povezavi z osebno potrošnjo prebivalstva.

Za izboljšanje osebnega in družbenega standarda bo posebno pomembna tudi povečana aktivnost stanovanjskih skupnosti in krajevnih odborov.

Vzporedno z razvojem osebne potrošnje se bo razvijal tudi družbeni standard. Pretežni del razpoložljivih sredstev bo treba še vedno vlagati za razvoj stanovanjske in komunalne dejavnosti ter šolstva in zdravstva. Povečati pa bo treba tudi vlaganja v tiste dejavnosti, katerih razvoj je potrebno posebno pospešiti, kot so univerza in drugi visokošolski zavodi, znanstveno in raziskovalno delo in drugo. Razširjeno razvijanje služb družbenega standarda bo ena od značilnosti bodočega perspektivnega obdobja.

5. Predvideni razvoj gospodarstva bo omogočal nadaljnjo razširitev blagovne menjave z inozemstvom. V ta namen bo treba predvsem povečati obseg izvoza, spremeniti njegovo strukturo ter razširiti sortiment izdelkov, ki se izvažajo. Izvoz se bo moral usmerjati vedno bolj na izdelke z visoko stopnjo obdelave, ki zagotavljajo večji devizni učinek. Pri tem pa bo treba bolj odločno vzpostavljati in razvijati trgovinske odnose tudi z bolj oddaljenimi trgi, na katerih so možnosti za prodajo naših proizvodov večje. Poleg možnosti za povečanje izvoza blaga pa so dani tudi pogoji za hitrejše povečevanje neblagovnega deviznega priliva, zlasti pri železniškem tranzitnem in pomorskem prometu ter pri turizmu. Spremenjeni devizni sistem bo na področju zunanjetrgovinske menjave odpravljajl administrativne vplive, kar bo terjalo od gospodarskih organizacij večja prizadevanja za bolj racionalno in rentabilno proizvodnjo.

6. Bodoči gospodarski razvoj bo zagotavljal nadaljnjo krepitev socialističnih družbenih in proizvodnih odnosov in socialističnih oblik gospodarjenja. Vzpodbudnejši in svobodnejši odnosi v razdelitvi dohodka gospodarskih organizacij, ki so predvideni v zveznem perspektivnem planu, bodo še nadalje povečevali materialno zainteresiranost proizvajalcev in komun za hitrejši razvoj gospodarstva na njihovem območju.

Pri tem bo treba dosledno odpravljati administrativno poseganje v gospodarski razvoj, kolikor ni v skladu s predpisi. Razširjati in krepiti bo treba

delavsko samoupravljanje in družbeno upravljanje, tako da bodo organi delavskega in družbenega upravljanja lahko čim popolneje in neposredneje odločali o ušvarjanju sredstev in o njihovi uporabi za osebno potrošnjo ter za investicije v proizvodnja sredstva oziroma za družbeni standard. S tem se bosta povečevala neposredni interes pa tudi odgovornost delovnih ljudi, da bo proizvodnja stalno napredovala in da se bodo izboljševale življenjske razmere.

Za celotni gospodarski razvoj bo tako izredno pomemben nadaljnji razvoj socialističnih proizvodnih odnosov, ki se mora kazati v vse večji udeležbi proizvajalcev pri gospodarjenju s podjetji in pri razdeljevanju ustvarjenih sredstev ter s tem tudi v njihovi povečani vlogi v komuni. Komuna bo morala vse bolj postajati teritorialno-družbena skupnost, kjer bo treba konkretno in v skladu z neposrednimi potrebami splošnega pomena in z individualnimi interesi odločati o razdelitvi razpoložljivih sredstev na osebno, splošno in investicijsko potrošnjo.

Nadaljnja decentralizacija gospodarjenja z ustvarjenimi sredstvi bo omogočala gospodarskim organizacijam, zavodom in komunam večji vpliv na proces razširjene reprodukcije. Vloga letnih družbenih planov širših politično-teritorialnih enot se mora zato omejiti na splošno usmerjanje gospodarskega razvoja, zlasti še če bodo glede na materialna sredstva v okviru komun našli svojo konkretnjšo vsebino.

V tistih gospodarskih dejavnostih, pri katerih sodelujejo v proizvodnji tudi zasebni proizvajalci, je treba okrepiti navezovanje zasebnega sektorja na družbeni sektor, posebno v kmetijstvu, ter s tem razvijati družbeno proizvodnjo in socialistične družbene odnose.

II. DRUŽBENI PROIZVOD IN NARODNI DOHODEK

1. Na temelju doseženih materialnih in družbenih pogojev in v skladu z osnovnimi smernicami Družbenega plana gospodarskega razvoja FLRJ za razdobje od 1961. do 1965. leta se v LR Sloveniji predvideva naslednje povečanje družbenega proizvoda in narodnega dohodka:

	1960	1965	Indeks	— v milijardah dinarjev	
				— cene leta 1959	Povprečni porast v %
				1957—1960	1961—1965
Družbeni proizvod	430,6	713,1	165,6	11,1	10,6
Narodni dohodek	396,2	660,1	166,6	11,2	10,7

Tako povečanje skupne proizvodnje je mogoče predvidevati na podlagi že dosežene materialne osnove ter stopnje razvoja družbenih odnosov. Pri tem se računa da se bo še nadalje izboljševalo izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, da se bo povečevala produktivnost dela predvsem zaradi vzpodbudnega načina razdeljevanja osebnih dohodkov po učinku, in da bo še nadalje bistvena za bodoči razvoj splošna rast življenjske ravni. Poleg tega pa bo v skladu z doseženo stopnjo gospodarskega razvoja povečevanje proizvodnje vse bolj odvisno tudi od obsega in strukture investicij.

Povprečna letna stopnja porasta družbenega proizvoda in narodnega dohodka bo ostala približno na ravni stopnje, ki je bila dosežena v preteklem obdobju. Zaradi višje izhodiščne osnove pa bo porast proizvodnje v absolutnem znesku mnogo večji.

2. Le nekaj počasneje kot skupni narodni dohodek se bo povečeval narodni dohodek na prebivalca. Pri porastu števila prebivalcev od 1 592 000 v letu 1960 na 1 661 000 v letu 1965 bi dosegli naslednje povečanje družbenega proizvoda in narodnega dohodka na prebivalca:

	Na prebivalca v dinarjih		Indeks	Povprečni porast v %	
	1960	1965		1957—1960	1961—1965
Družbeni proizvod	270 474	429 222	158,7	10,3	9,7
Narodni dohodek	248 870	397 300	159,7	10,3	9,8

3. V bodočem obdobju se bo še nadalje krepil družbeni sektor gospodarstva tako, da bi se v letih 1960 in 1965 njegov delež v skupnem družbenem proizvodu in narodnem dohodku povečal od okoli 86 % na okoli 90 %:

	1960	1965	Indeks	— cene leta 1959 — v milijardah dinarjev	
				Struktura v %	
				1960	1965
Družbeni proizvod skupaj	430,6	713,1	165,6	100,0	100,0
— družbeni sektor	371,0	644,9	173,8	86,2	90,4
— zasebni sektor	59,6	68,2	114,4	13,8	9,6
Narodni dohodek skupaj	396,2	660,1	166,6	100,0	100,0
— družbeni sektor	340,7	596,1	175,0	86,0	90,3
— zasebni sektor	55,5	64,0	115,3	14,0	9,7

Na povečanje deleža družbenega sektorja gospodarstva bo vplival predvsem porast industrije, kot najmočnejše gospodarske panoge, poleg tega pa tudi pospešen razvoj družbenih kmetijskih posestev, zadružništva in kooperacije z zasebnimi proizvajalci v kmetijstvu ter hitrejši razvoj družbenega sektorja v obrtništvu.

Na področju kmetijstva se predvidevajo naslednje spremembe v odnosih med družbenim in zasebnim sektorjem:

	1960	1965	Indeks	— cene leta 1959 — v milijardah dinarjev	
				Struktura v %	
				1960	1965
Narodni dohodek iz kmetijstva — skupaj	52,2	82,8	158,6	100,0	100,0
v tem:					
družbeni sektor	7,8	30,0	384,6	14,9	36,2
— kmetijska posestva	5,9	25,6	433,9	11,3	30,9
— kooperacija	1,9	4,4	231,6	3,6	5,3
zasebni sektor	44,4	52,8	118,9	85,1	63,8
— individualni proizvajalci	36,9	37,3	101,1	83,1	45,0
— kooperacija	7,5	15,5	206,7	2,0	18,8

4. Po posameznih gospodarskih panogah je predviden naslednji porast družbenega proizvoda:

	1960	1965	Indeks	— cene leta 1959
				— v milijardah dinarjev
				Povprečni porast v % 1961—1965
Gospodarstvo skupaj	430,6	713,1	165,6	10,6
Industrija	239,2	405,9	169,8	11,2
Kmetijstvo	55,9	88,9	159,0	9,7
Gozdarstvo	6,1	7,8	128,0	5,0
Gradbeništvo	24,5	38,9	158,7	9,7
Promet	27,8	41,8	150,3	8,5
Trgovina	37,7	62,4	165,5	10,6
Gostinstvo	5,4	9,2	169,5	11,1
Obrt	29,1	50,9	174,9	11,8
Ostalo	4,9	7,3	147,9	8,1

Na podlagi takega povečanja proizvodnje in uslug bi se spremenila udeležba posameznih gospodarskih panog v skupnem družbenem proizvodu takole (struktura v %):

	1960	1965
Gospodarstvo skupaj	100,0	100,0
Industrija	55,5	56,9
Kmetijstvo	13,0	12,5
Gozdarstvo	1,4	1,1
Gradbeništvo	5,7	5,5
Promet	6,5	5,9
Trgovina	8,8	8,7
Gostinstvo	1,3	1,3
Obrt	6,7	7,1
Ostalo	1,1	1,0

III. INVESTICIJE

1. Osnovna načela za vlaganje investicijskih sredstev

Obseg in struktura investicij sta v obdobju preteklega perspektivnega plana znatno vplivala na odpravljanje neskladij v gospodarskem in družbenem razvoju, ki so se pojavljala v prejšnjih letih. Omogočen je bolj skladen in ugoden razvoj vseh gospodarskih dejavnosti, poleg tega pa se je bistveno povečala tudi materialna osnova za napredek družbenega standarda.

Izboljšani sistem delitve dohodka gospodarskih organizacij ter vse večji vpliv organov delavskega samoupravljanja na gospodarski razvoj sta ugodno vplivala na obseg in strukturo investicij, kar se je med drugim pokazalo v bistvenem poboljšanju učinkovitosti naložb. Poleg tega pa je na razdelitev in racionalno uporabo investicijskih sredstev vplivalo tudi vse večje uveljavljanje komun, ki so v tem obdobju, četudi še v manjši meri, na osnovi svojih sredstev že odločilneje in konkretnije usmerjale gospodarski in družbeni razvoj na svojem področju.

Doseženi rezultati in pogoji, ki so jih omogočali, ter predvideni razvoj proizvodnje in družbenega standarda nakazujejo za bodoče obdobje naslednje značilnosti investicijske dejavnosti:

— Predvideni razvoj gospodarstva in družbenega standarda v obdobju 1961 do 1965 narekuje ustrezno povečanje investicij, ki pa je utemeljeno samo do tiste mere, ki bo zagotavljala nemoten razvoj osebne potrošnje.

Glede na neposredno povezanost ter odvisnost gospodarskega razvoja od razvoja družbenega standarda je potrebno investicije usmerjati tako, da bodo po svoji strukturi ustrezale politiki skladnega razvoja proizvodnje in družbenega standarda. Zato je treba ohraniti odnose, ki so bili doseženi med gospodarskimi investicijami in investicijami za družbeni standard v preteklem štiritletnem razdobju.

Z investiranjem v gospodarske panoge bo treba zagotoviti še večjo skladnost gospodarskega razvoja tako, da zaostajanje posameznih dejavnosti ne bo negativno vplivalo na razvoj drugih dejavnosti in življenjske ravni delovnega človeka.

Investicije za družbeni standard je treba tudi v bodoče usmerjati predvsem v področja, ki so bistvena za življenjske pogoje prebivalstva, to je v stanovanjsko in komunalno izgradnjo, za šolstvo in zdravstvo. Poleg tega pa se bodo povečala tudi vlaganja v druge dejavnosti družbenega standarda, zlasti tiste, ki so pomembne za nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj, kot so pospešeno usposabljanje strokovnih kadrov, znanstveno in raziskovalno delo, množična kultura, socialno varstvo in telesna kultura.

— Rastoča proizvodnja in razvoj gospodarskega sistema bosta omogočila nadaljnje povečevanje sredstev gospodarskih organizacij in komun, kar bo še bolj povečalo njihov vpliv na proces razširjene reprodukcije. Se nadalje pa je treba krepiti samostojnost delovnih kolektivov pri odločanju o uporabi skladov gospodarskih organizacij, da se tako zagotovi čim učinkovitejše nalaaganje sredstev. V ta namen je treba še nadalje krepiti tudi vlogo komun pri razširjeni reprodukciji ter razvijati ustrezne oblike združevanja sredstev zlasti preko bančnega in kreditnega sistema. Z združevanjem sredstev naj bi se omogočila tudi izvršitev večjih nalog, ki so predvidene v perspektivnem programu. Pri združevanju sredstev, ki mora temeljiti samo na neposrednem ekonomskem interesu gospodarskih organizacij, je treba zagotoviti, da delovni kolektivi popolnoma samostojno odločajo.

— V bodočem obdobju bo treba bolj kot doslej stremeti za povečanjem učinkovitosti investicij. V ta namen bo treba v prvi vrsti skrbeti za pripravo dobro proučenih ter ekonomsko in tehnično dokumentiranih programov, ki bodo omogočili smotrnejšo uporabo razpoložljivih investicijskih sredstev. Prav tako pa bo treba skrbeti za skrajšanje rokov graditve, hitrejše aktiviranje vloženi sredstev ter za izbiro takih objektov, ki najbolj ustrezajo razvoju posameznega področja in ki se vključujejo v splošni razvoj narodnega gospodarstva.

— Pri izbiri investicijskih objektov je treba dajati prednost tistim, ki zagotavljajo ob manjših naložbah hitrejši in večji učinek. V ta namen bo treba dajati prednost rekonstrukcijam in razširitvam obstoječih podjetij. Glede na potrebe po postopnem spreminjanju strukture proizvodnje pa bo treba začeti graditi tudi nove objekte, ki bodo najbolj ustrezali pogojem v LR Sloveniji.

Pri odločanju o investirarju je treba upoštevati potrebe domačega trga kakor tudi možnosti za večje vključevanje našega gospodarstva v mednarodno menjavo.

— V bodoče bo tudi treba bolj kot doslej ustvarjati take pogoje, ki naj bi omogočili hitro naraščanje produktivnosti dela. Zato bo treba mehanizirati in avtomatizirati proizvodne procese ter uvajati najsodobnejše dosežke znanosti in tehnike. Zlasti pri takih investicijah pa bo treba razvijati proizvodne kapacitete tako, da se bo razširjala kooperacija in specializacija proizvodnje.

— Uspešno nalaganje družbenih investicijskih sredstev bo možno, če bodo pri odločitvah o posameznih naložbah merodajni praviloma le ekonomski činitelji, in če se bo odpravilo vsako nepotrebno administrativno poseganje v izvajanje investicijske politike. Zato je treba pri odločanju o odobritvi investicijskih sredstev dosledno upoštevati načela svobodnega konkuriranja.

— Za uspešnost bodočih investicij bo zlasti glede na uvajanje sodobnejših tehnoloških procesov ter novih proizvodov potrebna vse večja skrb za znanstveno in raziskovalno delo. Zato bo treba intenzivneje mobilizirati in nadalje razvijati znanstveno-raziskovalne institucije ter projektantske organizacije.

2. Obseg in struktura investicij

Za predvideni gospodarski in družbeni razvoj bodo v naslednjem obdobju potrebne naslednje naložbe:

		— cene leta 1959 — v milijardah dinarjev	
	Skupne investicije	Povprečno letno	Struktura
Skupne investicije	893,5	178,7	100,0
— za osnovna sredstva	713,7	142,7	80,0
— za obratna sredstva	180,0	36,0	20,0

Po posameznih gospodarskih panogah bo v skladu s predvidenim povečanjem proizvodnje potreben naslednji porast obratnih sredstev:

	— v milijardah dinarjev		
	1960	1965	Indeks
Industrija	143,0	232,4	163
Kmetijstvo	12,2	42,8	351
Gozdarstvo	2,8	3,5	125
Gradbeništvo	8,7	14,4	166
Promet	5,8	8,2	141
Trgovina in gostinstvo	78,2	119,4	153
Obrt	7,9	15,7	199
Ostalo	4,4	6,6	147
Gospodarske panoge skupaj	263,0	443,0	168

Na podlagi predvidevanj zveznega perspektivnega plana bo potrebno v bodočem obdobju bistveno povečati vlaganja v obratna sredstva iz skladov gospodarskih organizacij, prav tako pa tudi iz skladov republike, okrajev in občin. Z ustrezno politiko razporejanja razpoložljivih sredstev na investicije za

osnovna in obratna sredstva naj si gospodarske organizacije, pa tudi politično-teritorialne enote zagotovijo možnosti zadostne preskrbe proizvodnje z reprodukcijskim materialom oziroma večjo založenost in boljši sortiment blaga v trgovini. S smotrnejšo uporabo razpoložljivih obratnih sredstev naj bi se pospešilo njihovo obračanje in tudi na tej podlagi omogočil nemoten razvoj proizvodnje in blagovnega prometa.

Za predvideni razvoj gospodarstva in družbenega standarda v letih 1961 do 1965 bi bile potrebne približno naslednje investicije v osnovna sredstva:

	Skupno 1961—1965	Povprečno letno		Indeks
		1957—1960	1961—1965	
Skupne investicije	713,5	84,4	142,7	169
— gospodarstvo	488,5	56,5	97,7	173
— družbeni standard	212,0	25,0	42,4	169
— državna uprava in ostalo	13,0	2,9	2,6	89

— cene leta 1959
— v milijardah dinarjev

Skupne investicije v osnovna sredstva naj bi se v bodočem obdobju povečale za 69 %. Pri tem bi bil porast gospodarskih investicij in investicij za družbeni standard približno enak, medtem ko bi se investicije za državno upravo v primerjavi s prejšnjim obdobjem zmanjšale.

Struktura investicij, dosežena v preteklem obdobju, ustreza skladnemu razvijanju vseh dejavnosti, vsklajena pa je tudi s predvidenim razvojem proizvodnje, od katerega je odvisno formiranje sredstev, potrebnih za razvoj družbenega standarda.

Tako je predvidena sledeča struktura investicij v osnovna sredstva (v odstotkih):

	1957—1960	1961—1965
Skupne investicije	100,0	100,0
— gospodarstvo	66,9	68,5
— družbeni standard	29,6	29,7
— državna uprava in ostalo	3,5	1,8

Predvideno povečanje deleža gospodarskih investicij, na račun manjših investicij za državno upravo, je v skladu s predvidenim porastom proizvodnje. V primerjavi z investicijsko potrošnjo v preteklih letih bi se povečala vlaganja v vseh gospodarskih panogah, in sicer:

	Povprečno letno		Indeks
	1957—1960	1961—1965	
Industrija	26 685	46 500	174
Kmetijstvo	7 421	12 200	164
Gozdarstvo	1 458	2 840	195
Gradbeništvo	1 728	3 000	174
Promet	13 146	22 260	169
Trgovina	3 063	4 700	153
Gostinstvo	1 227	3 000	244
Obrt	1 716	3 200	186
Gospodarske panoge skupaj	56 444	97 700	173

— cene leta 1959
— v milijonih dinarjev

Struktura investicij pa bi se v primerjavi s prejšnjim obdobjem spremenila takole (v odstotkih):

	1957—1960	1961—1965
Industrija	47,2	47,6
Kmetijstvo	13,2	12,5
Gozdarstvo	2,6	2,9
Gradbeništvo	3,1	3,1
Promet	23,3	22,7
Trgovina	5,4	4,8
Gostinstvo	2,2	3,1
Obrt	3,0	3,3
Gospodarske panoge skupaj	100,0	100,0

V okviru takega obsega in strukture naj bi se investicijska sredstva v posameznih panogah vlagala predvsem za sledeče namene:

— V industriji bi se razpoložljiva sredstva uporabila predvsem za dovršitev že začelih objektov ter za rekonstrukcije, razširitve in zlasti za modernizacijo obstoječih proizvodnih zmogljivosti. Poseben poudarek je treba dati tistim strokam, ki bi mogle znatneje izpopolnjevati in spreminjati strukturo industrije v LR Sloveniji. V tej smeri naj bi se z razširitvami in z novimi objekti pospešeno razvijale zlasti elektroindustrija, s poudarkom na proizvodnji elementov za elektroniko in avtomatizacijo, motorna industrija, kemična industrija ter mehanična in kemična predelava lesa.

Tudi v bodoče bi se morala vlagati znatna sredstva za razvoj energetike, kot osnove za nadaljnji gospodarski razvoj, ter za razširitev in modernizacijo proizvodnje gradbenega materiala.

— V kmetijstvu so investicije predvidene zlasti za tiste namene in objekte, ki naj bi izboljšali oskrbo potrošniških središč s kmetijskimi pridelki, zagotovili surovine predelovalni industriji ali pa vplivali na povečanje izvoza. S temi naložbami se bo v glavnem nadaljeval začeti proces modernizacije in hitrejšega povečevanja kmetijske proizvodnje, zlasti v živinoreji ter pri pridelovanju krme in povrtnin.

Investicijska sredstva bodo predvsem usmerjena v družbeni sektor in v zadružno kooperacijo, skladno s potrebami posameznih kmetijskih strok in za krepitev socialističnih družbenih odnosov na vasi.

Da bi znatneje povečali živinorejsko proizvodnjo na družbenih posestvih, naj bi se največ sredstev vložilo za živinorejske gradbene objekte in za nabavo živine.

V rastlinski proizvodnji bi se uporabilo največ investicijskih sredstev za nabavo kmetijskih strojev in ostale opreme, ki je potrebna za izvajanje sodobnih agrotehničnih ukrepov. Povečana vlaganja so predvidena tudi za gradnjo intenzivnih vrtnarskih obratov v neposredni bližini mest, za industrijsko pridelovanje zgodnje zelenjave v rastlinjakih in toplih gredah, za objekte za predelavo kmetijskih pridelkov, za skladišča ter za obnovo planтажnih sadovnjakov in vinogradov.

Poleg tega bodo na razvoj kmetijstva vplivala tudi sredstva, ki bodo vložena v vodno gospodarstvo in v ostale gospodarske panoge, ki so neposredno povezane s kmetijstvom.

— V gozdarstvu se bodo v tem obdobju povečale predvsem naložbe za osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov. Za te namene bi se uporabilo okoli 39 % celotnih sredstev za obnovo gozdov. Poleg tega bo treba tudi povečati sredstva za nabavo mehanizacije ter za nadaljnje razširjanje gozdnega cestnega omrežja.

— V gradbeništvu naj bi šle povečane investicije zlasti za mehanizacijo gradbenih podjetij, tako da se bo izboljšala njihova tehnična opremljenost.

— Na področju prometa naj bi se sredstva vlagala predvsem za modernizacijo in rekonstrukcijo zastarelih objektov, pa tudi za povečanje prevoznih kapacitet, s čimer bi se izboljšala ekonomičnost in kvaliteta prometa.

V železniškem prometu bo treba nadaljevati z usposabljanjem prog za večje hitrosti in večje osne pritiske, z elektrifikacijo prog, z rekonstrukcijo in razširitvijo vozlišč, uvajati dieselsko vleko ter nabaviti nove potniške vozove in motornike. Zaradi predvidene izgradnje luke Koper bo treba pričeti z gradnjo proge Podgorje—Koper.

V cestnem prometu naj bi se sredstva vlagala prvenstveno za modernizacijo in rekonstrukcijo cestnih zvez z največjo obremenitvijo, da bi se znižali stroški vzdrževanja cest, zmanjšala škoda na vozilih in izboljšala kvaliteta prevozov. Zaradi hitrega naraščanja števila motornih vozil bo treba pospešiti investicije za gradnjo avtomehaničnih delavnic.

Večje naložbe so namenjene za razvoj ptt prometa, predvsem za širjenje telefonije in za modernizacijo opreme.

V tem obdobju se bo nadaljevala gradnja koprške luke ter izgradilo letališče v Brnikih. V pomorskem prometu je predvidena nabava novih ladij.

— S povečanimi investicijami v trgovini bo treba za potrebe trgovine na drobno hitreje modernizirati obstoječe lokale in graditi nove, da bi tako vskladili trgovinske kapacitete z naraščajočim prometom. Hkrati bo treba nadaljevati gradnjo skladišč za kmetijske in industrijske proizvode.

— V gostinstvu bo treba nadaljevati z rekonstrukcijo in modernizacijo obstoječih obratov ter z graditvijo cenenih in sodobnih gostinskih objektov, ki bodo v skladu s krajevnimi potrebami in zahtevami turizma. Večji hotelski objekti naj bi se gradili le v največjih turističnih in prehodnih središčih. Obenem bo treba nadaljevati z gradnjo žičnic in poskrbeti za ureditev in gradnjo drugih turističnih objektov.

— V obrti bo treba graditi sodobne obrtne centre, kjer se bo z združenjem storitvenih dejavnosti in z boljšo mehanizacijo lahko uveljavil industrijski način opravljanja storitev. Povečati bo treba mehanizacijo in razširiti omrežje specializiranih storitvenih obratov ter povečati kapacitete proizvodne obrti, ki dela v kooperaciji z industrijo.

Vzporedno z investicijami za razvoj gospodarstva se bodo povečevale tudi investicije za družbeni standard. Pretežni del razpoložljivih sredstev, to je okoli 64 %, bi se uporabil za stanovanjsko in komunalno dejavnost, pri čemer bo treba dati glede na dosedanje zaostajanje večji poudarek izgradnji komunalnih objektov in naprav. Investicije za razvoj šolstva, zdravstva, znanosti in kulture ter socialnega varstva in telesne kulture bi se povečevale hitreje kot v preteklem obdobju, pa tudi hitreje kot celotne investicije za družbeni standard, ker so nekatere od teh dejavnosti v preteklem razdobju zaostajale, oziroma ker je njihov hitrejši napredek v neposredni povezavi s potrebami nadaljnjega družbenega in gospodarskega razvoja.

Na tej podlagi bi se zlasti povečala vlaganja v objekte, potrebne za hitro usposabljanje visokokvalificiranih strokovnih kadrov, vlaganja za razvoj znanstvenih in raziskovalnih zavodov kakor tudi vlaganja za dejavnosti, ki so namenjene množični kulturi in prosveti.

Za osnovne dejavnosti družbenega standarda so predvidena naslednja vlaganja.

	Skupno 1961—1965	Povprečno letno		Indeks
		1957—1960	1961—1965	
Stanovanjsko-komunalna dejavnost	136,7	18,2	27,3	150
Kulturno-socialna dejavnost	75,3	6,8	15,1	220
Družbe standard skupaj	212,0	25,0	42,4	169

— cene leta 1959
— v milijardah dinarjev

3. Investicije po virih sredstev.

Ob upoštevanju predvidenega razvoja proizvodnje ter s tem povezanega porasta sredstev gospodarskih organizacij in možnosti uporabe celotne amortizacije je mogoče pričakovati, da se bo udeležba sredstev gospodarskih organizacij v skupnih investicijah v osnovna sredstva še nadalje povečevala in sicer (udeležba v %):

	1957—1960	1961—1965
Skupne investicije	100,0	100,0
— sredstva gospodarskih organizacij	39,8	43,3
— investicijski skladi in ostala sredstva	60,2	56,7
Gospodarske organizacije	100,0	100,0
— sredstva gospodarskih organizacij	50,2	52,9
— investicijski skladi in ostala sredstva	49,8	47,1

Povečana udeležba gospodarskih organizacij pri finansiranju razširjene reprodukcije bo še nadalje krepila vlogo organov delavskega upravljanja, zagotavljala smotrnejše koriščenje investicijskih sredstev ter vplivala na večjo učinkovitost investicij.

Prav tako se bo povečala udeležba gospodarskih organizacij pri investiranju v obratna sredstva. Od skupnega povečanja obratnih sredstev, ki bo potrebno v tem obdobju, bi predvidoma krile iz svojih skladov gospodarske organizacije okoli 32 %.

IV. OSEBNA POTROŠNJA IN DRUŽBENI STANDARD

Osebna potrošnja

1. V skladu s predvidenim povečanjem družbenega proizvoda in narodnega dohodka bi se osebna potrošnja povečala skupno za 50 %, na prebivalca pa za 43 %. Skupna osebna potrošnja bi se tako povečevala povprečno letno za 8,4 %, osebna potrošnja na prebivalca pa za 7,5 %.

Tako se bo nadaljevala tendenca hitrega naraščanja osebne potrošnje, ki je bila dosežena v preteklem razdobju. Če se upošteva doseženo povečanje osebne potrošnje v zadnjih štirih letih ter predvideni porast v bodočem obdobju, bi v devetih letih dosegli porast osebne potrošnje za 124 %, oziroma povprečno letno naraščanje za 9,4 %. Tendenco hitrega naraščanja osebne potrošnje bo tako postala trajna značilnost našega družbenega razvoja.

2. Realni osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu se bodo povečevali skladno s splošnim porastom produktivnosti dela. Gospodarske organizacije bodo morale v ta namen zagotoviti tako razdelitev ustvarjenih dohodkov, da bo osebni dohodek vsakega posameznika odvisen neposredno od njegovega učinka pri delu. Tako bo razdeljevanje osebnih dohodkov vzpodbujalo proizvajalce k večji produktivnosti dela in boljši strokovnosti, kar bo pogoj za predvideni razvoj realnih osebnih dohodkov.

Na tej podlagi in v skladu s predvidenim povečanjem proizvodnje in produktivnosti dela bi se povprečni osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu povečevali povprečno letno za okoli 7,2 %. Ob takem gibanju osebnih dohodkov v gospodarstvu se računa z ustreznim povečanjem plač tudi v državni upravi in javnih službah, zlasti ob upoštevanju uvajanja nagrajevanja po učinku tudi v teh dejavnostih.

Porast osebnih dohodkov bo v posamezni gospodarski organizaciji odvisen od dejansko doseženih učinkov ter bo lahko tudi višji od predvidenega povprečja. Prav tako bo vzpodbudnejši način nagrajevanja, ki bo uveden v državni upravi in javnih službah, omogočal večje razlike v ravni plač, v sorazmerju z doseženimi uspehi pri delu.

3. Tudi osebni dohodki zasebnih proizvajalcev se bodo morali povečevati v sorazmerju z doseženim porastom proizvodnje. V zasebnem sektorju kmetijstva bi se osebna potrošnja na prebivalca povečevala na podlagi predvidenega porasta proizvodnje povprečno za 2,5 % na leto. Povečevanje osebne potrošnje bo odvisno v glavnem od uspehov in obsega kooperacije zasebnih proizvajalcev s socialističnimi gospodarskimi organizacijami.

4. Vzporedno z naraščanjem osebne potrošnje se bo spreminjala tudi njena struktura. Pričakuje se, da se bo v skupni potrošnji zmanjšal delež hrane, ob izboljšanju njene kvalitete, povečal pa se bo delež industrijskih proizvodov, zlasti trajnih potrošnih dobrin, ter izdatkov za kulturne potrebe in podobno.

5. Za realizacijo predvidenega razvoja osebne potrošnje in izboljšanja življenjskih razmer delovnih ljudi bi morale še posebej skrbeti komune in organi delavskega upravljanja z ustreznim razporejanjem razpoložljivih sredstev za osebno potrošnjo in družbeni standard. Poleg tega bo treba razvijati tudi tiste dejavnosti, ki neposredno vplivajo na življenjske razmere prebivalstva, to so predvsem trgovina, gostinstvo, množična prehrana ter komunalne, prometne in podobne dejavnosti.

Pomembno vlogo pri izboljševanju življenjske ravni bodo imele tudi stanovanjske skupnosti in krajevni odbori, ki naj z ustanavljanjem raznih uslužnostnih obratov omogočajo racionalnejše izvrševanje raznih gospodarskih del ter s tem predvsem razbremenijo zaposlene žene.

Družbeni standard*

V razdobju 1961 do 1965 se bo družbeni standard še nadalje hitro razvijal v skladu s splošnim gospodarskim razvojem. K hitrejšemu, načrtnejšemu in smotrnejšemu razvoju družbenega standarda bo bistveno pripomogel nadaljnji proces decentralizacije sredstev, s čimer se bo okrepila materialna osnova komun.

* V celotnem poglavju so za razdobje 1957 do 1960 upoštewane tekoče cene, za razdobje 1961 do 1965 pa cene iz leta 1959.

Pri vsestranskem in splošnem razvijanju družbenega standarda je treba še posebej podpirati tiste dejavnosti, pri katerih so problemi najbolj pereči. Zato je predvideno največ sredstev za povečanje šolskega prostora, za stanovanjsko in komunalno izgradnjo ter za zdravstveno varstvo. Pri vseh drugih dejavnostih, za katere so bila doslej vložena sorazmerno nizka sredstva, se predvideva tako povečanje investicij, da bo omogočeno hitrejše reševanje njihovih problemov.

Za razvoj družbenega standarda so predvidena v razdobju 1960 do 1965 naslednja sredstva:

	1960	1965	Indeks	Povprečni porast v %
Tekoči proračunski izdatki	16 208	27 361	169	11,1
od tega: — osebni	8 874	14 775	166	10,7.
— materialni	7 334	12 586	172	11,4
Investicije	32 900	56 200	171	11,3
S k u p a j	49 108	83 561	170	11,2

— cene leta 1959
— v milijonih dinarjev

V primerjavi z narodnim dohodkom, ki bo naraščal povprečno letno za 10,7 %, se bodo izdatki za družbeni standard povečevali hitreje, kar pomeni, da bo razvoj družbenega standarda še naprej zelo intenziven.

V skladu z nadaljnjim procesom decentralizacije sredstev in utrjevanjem komunalnega sistema bodo s pretežnim delom sredstev za družbeni standard razpolagale občine in gospodarske organizacije. Od pravilnega usmerjanja in racionalne uporabe teh sredstev bo odvisno uspešno reševanje najbolj perečih potreb na posameznih področjih družbenega standarda. S tem da se bo razvijal sistem financiranja posameznih dejavnosti družbenega standarda, bo dosežena večja stabilnost dohodkov, kar bo omogočalo bolj načrtno in racionalno trošenje razpoložljivih sredstev.

Sredstva za razvoj družbenega standarda je treba usmerjati zlasti v mesta in industrijska središča, kjer izgradnja stanovanj, komunalnih služb, šolstva, zdravstva in podobnega najbolj zaostaja za splošnim gospodarskim razvojem in za potrebami prebivalstva.

Družbene službe

1. Šolstvo

V naslednjem obdobju bo treba še nadalje prilagajati sistem vzgoje in izobraževanja našemu družbenemu in ekonomskemu razvoju.

Z boljšo organizacijo šolskega omrežja, z boljšimi učnimi metodami ob uporabi sodobnih učnih sredstev ter z zagotovitvijo potrebnih učnih moči je treba doseči, da bo večje število učencev uspešno dovršilo osnovno šolo, ki je podlaga za nadaljnje strokovno izobraževanje. Prav tako bo treba izboljšati pogoje za izvajanje gospodarsko-tehničnega pouka in za izvajanje svobodnih aktivnosti, ki so sestavni del pouka, s čimer bodo učenci pridobili vsestransko, današnjemu razvoju družbe ustrezno osnovno izobrazbo.

Za predvideni prirastek učencev za približno 2300 letno, za zamenjavo dotrajanih šol in za zmanjšanje pouka v izmenah v mestih in industrijskih središčih bo treba zagotoviti ustrezen šolski prostor. V ta namen bi bilo potrebno zgraditi za osnovne šole okoli 66 000 m² novih prostorov.

Za tak razvoj osnovnih šol so predvidene v razdobju 1961 do 1965 naslednja sredstva:

	— v milijonih dinarjev		Indeks
	Povprečno letno		
	1957—1960	1961—1965	
Tekoči proračunski izdatki	3955	6926	175
od tega: — osebni	3351	5720	171
— materialni	604	1206	200
Investicije	1200	1840	153
S k u p a j	5155	8766	170

Posebno pozornost bo treba v naslednjem obdobju posevčati izvajanju reforme strokovnega izobraževanja, ki se glede predizobrazbe naslanja na uspešno dovršeno osnovno šolo. Med zavode za drugo stopnjo izobraževanja štejemo strokovne šole za izobrazbo kvalificiranih delavcev, tehnikov in njim ustreznih poklicev za javne službe, centre za izobraževanje delavcev v podjetjih, šole za učni kader na stopnji učitelja in vzgojitelja, posredno pa tudi gimnazije in umetniške šole ter razne oblike za izobraževanje odraslih.

V teh šolah bo treba v skladu s smernicami Resolucije Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov prilagoditi programe teoretičnih in praktičnih znanj in dobo trajanja študija potrebam delovnega mesta, pri čemer bodo glavno vlogo imele gospodarske organizacije in javne službe. V tesni povezavi z gospodarskimi organizacijami in javnimi službami bo treba reorganizirati omrežje šol v smislu večje specializacije, ustanavljati centre strokovnih šol, centre za izobraževanje delavcev v podjetjih, poskrbeti za njih ustrezno opremo s sodobnimi učnimi sredstvi ter povečati šolski prostor in število domov ter internatov.

V skladu z razvojem osnovnih šol in šol druge stopnje bo treba posvetiti večjo pozornost tudi šolam za telesno in duševno prizadeto mladino. V tem obdobju bo treba v smislu zakona o posebnih šolah zajeti čim več prizadete mladine v obvezno osemletno šolanje. Zato se predvideva porast števila učencev na posebnih šolah v letih 1961 do 1965 za 37 %.

Za razvoj šol druge stopnje se predvidevajo v razdobju 1961 do 1965 naslednji izdatki:

	— v milijonih dinarjev		Indeks
	Povprečno letno		
	1957—1960	1961—1965	
Tekoči proračunski izdatki	2406	4535	188
od tega: — osebni	1431	2659	186
— materialni	975	1876	192
Investicije	1244	1680	135
S k u p a j	3650	6215	170

Potrebna sredstva bo treba zagotoviti predvsem iz dotacij občinskih in okrajnih ljudskih odborov, iz občinskih družbenih skladov za šolstvo in iz dotacij gospodarskih organizacij.

Nagel razvoj gospodarstva in javnih služb, razvoj tehnike in uvajanje novih tehnoloških procesov v proizvodnjo bodo zahtevali čedalje več visoko kvalificiranih in specializiranih strokovnjakov. Zato bo treba v prihodnjem obdobju pospešeno razvijati visoko šolstvo. To se bo doseglo z nadaljnjim utrjevanjem in širjenjem omrežja višjih šol, z izvajanjem študija v treh stopnjah na fakultetah in akademijah, z nadaljnjo dekoncentracijo zavodov za visoko šolstvo, s sistematičnim uvajanjem izrednega študija in z ustrežno razširitvijo materialne osnove za uspešno izvajanje programov.

Najintenzivnejši porast števila slušateljev se predvideva v tem obdobju na višjih šolah in sicer za 270 %.

Sprememba študijskega sistema bo z uvedbo treh stopenj v fakultetnem študiju zagotovila večje število visokokvalificiranih kadrov zlasti za tiste stroke, kjer so potrebe največje. V zvezi s tem se predvideva, da se bo v letih 1961 do 1965 število rednih slušateljev na gospodarskih fakultetah povečalo za 71 %, število diplomiranih študentov pa za 170 %.

Za predvideni razvoj visokošolskih zavodov se predvidevajo naslednja sredstva:

	— v milijonih dinarjev		
	Povprečno letno 1957—1960	1961—1965	Indeks
Tekoči proračunski izdatki	991	2325	235
od tega: — osebni	680	1489	219
— materialni	311	836	269
Investicije	885	2540	287
Skupaj	1876	4865	259

Predvidena investicijska sredstva se bodo uporabila za nadaljevanje gradnje že začelih objektov ter za gradnjo novih objektov, za potrebe gospodarskih fakultet, fakultete za splošno medicino in stomatologijo ter nekaterih višjih šol in pedagoških akademij. S tem bi se povečala površina učnega prostora na slušatelja od 7,8 m² v letu 1960 na 12,6 m² v letu 1965.

Poleg investicij za izgradnjo učnih objektov je predvideno tudi povečanje zmogljivosti študentskih domov, v katerih bo v letu 1965 možno nastaniti že nad četrtino rednih slušateljev.

Investicije za razvoj visokega šolstva se bodo financirale predvsem iz republiškega družbenega sklada za šolstvo ter iz drugih republiških sredstev. Za izgradnjo gospodarskih fakultet se računa tudi z okoli 3 300 milijonov dinarjev zveznih sredstev.

Glede na posebne potrebe gospodarskih organizacij po visokokvalificiranih in specializiranih strokovnih kadrih se pričakuje, da bodo za kritje izdatkov za visoko šolstvo prispevale sredstva tudi gospodarske organizacije in politično-teritorialne enote.

Del sredstev, predvidenih za izobraževanje strokovnih kadrov na zavodih za visoko šolstvo, bo treba v skladu z Zakonom o visokem šolstvu nameniti tudi za znanstveno in raziskovalno delo.

2. Kultura

Sredstva na področju kulture, umetnosti in prosvete naj se v prihodnjem obdobju vlagajo predvsem v tiste dejavnosti, ki služijo množičnim potrebam (kinematografsko omrežje, delavski in kulturni domovi, delavske in ljudske univerze, knjižnice, vse zvrsti filmske proizvodnje, založništvo itd.). Novi objekti naj bodo zasnovani smotno, tako da bodo lahko služili potrebam več dejavnosti ali institucij.

Poseben poudarek je treba dati televiziji kot novi obliki posredovanja informacij in dosežkov kulture, prosvete, znanosti, umetnosti, tehnike itd. in ji omogočiti tako reden program kakor sprejem njenih oddaj po vsej republiki.

Redno delovanje in enakomeren razvoj je treba zagotoviti tudi muzejem, arhivom, institucijam spomeniškega varstva, gledališčem, galerijam, filharmonijam itd., pri čemer je treba imeti za eno najnujnejših nalog reševanje osnovnih problemov Državnega arhiva Slovenije in Muzeja ljudske revolucije.

Za razvoj kulturnih dejavnosti se predvidevajo naslednja sredstva:

— v milijonih dinarjev

	Povprečno letno		Indeks
	1957—1960	1961—1965	
Tekoči proračunski izdatki	473	880	186
od tega: — osebni	269	428	159
— materialni	204	452	222
Investicije	426	2200	516
od tega: — za radio in televizijo	133	700	526
Skupaj	899	3080	343

Investicije za dejavnosti oziroma institucije, ki so širšega pomena, kot so Državni arhiv LRS, Muzej ljudske revolucije, Slovensko narodno gledališče, Slovenska filharmonija in podobno, se bodo financirale tudi s sodelovanjem republiških sredstev. Razen tega se računa za razvoj televizije z zveznimi sredstvi v višini okoli 1400 milijonov dinarjev. Za razvoj ostalih kulturnih dejavnosti naj bi skrbele predvsem komune in gospodarske organizacije s čim večjo pritegnitvijo lastnih sredstev ustreznih institucij.

3. Znanost

Hiter razvoj proizvodjalnih sil in spremembe v sodobni družbi bistveno spreminjajo mesto in vlogo znanstvenega raziskovanja.

Sredstva za znanstveno in raziskovalno delo bo treba zato povečati v skladu z najnujnejšimi potrebami gospodarskega in družbenega razvoja.

Prehajanje od financiranja raziskovalnih institucij na financiranje raziskovalnih nalog bo treba razširiti, tako da se bo znanstveno in raziskovalno delo še bolj kot doslej naslonilo na potrebe in sredstva gospodarskih in družbenih organizacij, komun itd. Za fundamentalne in dolgoročne raziskave je treba hkrati zagotoviti tudi sredstva republike, zaradi česar je potrebno med drugim ustanoviti republiški sklad za znanstveno delo.

Za razvoj znanstvene dejavnosti so predvidena naslednja sredstva:

	— v milijonih dinarjev		Indeks
	Povprečno letno		
	1957—1960	1961—1965	
Tekoči proračunski izdatki	59	207	351
od tega: — osebni	34	99	291
— materialni	25	108	432
Investicije	157	1140	726
Skupaj	216	1347	624

Politika investiranja na področju znanosti mora omogočati predvsem uvažanje sodobnejših metod v raziskovalno delo, za kar sta odločilnega pomena moderna mehanizacija in sodobna oprema.

4. Socialno varstvo

V razdobju 1961 do 1965 bo treba še nadalje razvijati socialne službe v komunah. Zaradi uspešnejšega in poglobljenega dela organov socialnega varstva bo potrebno prenesti strokovne zadeve s področja socialnega varstva iz pristojnosti upravnih organov na posebne centre za socialno delo, ki bodo strokovno in študijsko obdelovali ter reševali socialne probleme predvsem mladine in družine. Istočasno naj bi se razvijale tudi socialne službe v stanovanjskih skupnostih in izven ožjega področja socialnega varstva, v šolstvu, zdravstvu, sodstvu, socialnem zavarovanju in v gospodarskih organizacijah.

Posebno družbeno skrb bo treba posvetiti preventivni dejavnosti, zlasti hitrejšemu razvoju varstveno-vzgojnih ustanov v stanovanjskih skupnostih, razvijanju novih oblik za varstvo otrok in mladine, ustanavljanju disciplinskih centrov in zavodov za varstvo duševno defektne mladine.

Razen tega bo treba ustanavljati in razvijati socialne servise pri stanovanjskih skupnostih za pomoč družini.

Glede na novi zakon o osnovni šoli, ki nalaga šolskim odborom skrb za izboljšanje materialnih in drugih pogojev za delo in življenje šoloobveznih otrok, se bodo še nadalje razvijale šolske kuhinje. Šolske mlečne kuhinje naj se uvedejo v vseh šolah, kjer pa že obstojajo, naj se poveča število koristnikov.

Poleg pravic, ki jih uživajo borci in invalidi narodnoosvobodilne vojne po zakonitih predpisih, je potrebno v komunah razvijati zanje najširšo skrb. Posebne družbene skrbi naj bodo deležni tisti borci in invalidi narodnoosvobodilne vojne, ki zaradi starosti, slabega zdravstvenega stanja in drugih razlogov nimajo dovolj sredstev ali urejenih pogojev za življenje (zdravstveno varstvo, stanovanjsko vprašanje in družbena denarna pomoč).

Na področju varstva odraslih naj se razvijajo sodobnejše oblike družbene pomoči, vzporedno pa ustanavljajo ustrezni socialni zavodi.

V naslednjem plánskem razdobju naj bi se pri stalnih podporah in podporah žrtvam fašističnega nasilja povečal povprečni znesek podpore.

Za tako predvideni razvoj socialnega varstva se predvidevajo naslednji izdatki:

	— v milijonih dinarjev		Indeks
	Povprečno letno		
	1957—1960	1961—1965	
Tekoči proračunski izdatki	1690	2272	134
od tega: — osebni	237	315	133
— materialni	1453	1957	135
Investicije	251	700	279
Skupaj	1941	2972	154

5. Zdravstvo

Glede na dosedANJI razvoj zdravstva in glede na potrebe, ki jih narekuje izboljšanje zdravstvene službe, bo na področju zdravstva v bodočem obdobju težišče na izgradnji bolnišnic. Predvideva se, da bodo investicije za povečanje bolničnih kapacitet znašale okoli 12 milijard dinarjev, s čimer bi se povečalo število bolniških postelj na 1000 prebivalcev od sedanjih 7,4 na 8,5 v letu 1965. Tako bo možno v letu 1965 sprejeti v bolnišnice okoli 230 000 bolnikov s povprečno 20-dnevno zdravstveno oskrbo.

Zaradi povečanja števila zavarovancev, predvsem z razširitvijo zdravstvenega zavarovanja na kmečko prebivalstvo, bo treba povečevati tudi zmogljivosti ambulant in dispanzerjev.

Skladno z razvojem zdravstvene službe v bolnišnicah in izven njih bo treba razvijati tudi druge zavode, ki so važni za zdravstveno varstvo prebivalstva, kot so centralni in okrajni higienski zavodi, materinski domovi, reševalne postaje in drugi zavodi.

Zaradi naraščajočih potreb se predvideva razširitev lekarn in lekarniških postaj, zlasti v mestih in industrijskih središčih.

Glede na to, da so obstoječe kapacitete naravnih zdravilišč in okrevališč za zdravstvene namene premajhne, je predvidena izgradnja novih objektov in modernizacija zastarelih poslopij.

Za razvoj zdravstvene dejavnosti so predvideni naslednji izdatki:

	— v milijonih dinarjev		Indeks
	Povprečno letno		
	1957—1960	1961—1965	
Tekoči proračunski izdatki	1975	2920	148
od tega: — osebni	332	497	150
— materialni	1643	2423	147
Investicije	2440	4500	184
Skupaj	4415	7420	168

6. Telesna kultura

Telesna kultura postaja vedno važnejši in neogibnejši element rekreacije in razvedrila prebivalstva. Dobiva pa vedno večji pomen tudi kot važno dopolnilo in sredstvo za dviganje delovne storilnosti, s tem da krepí telesno pripravljenost in spretnost državljanov.

Za nadaljnji razvoj telesne kulture naj bi komune utrdile delo svojih svetov za telesno kulturo in posvetile posebno skrb razvoju telesne vzgoje v šolah, stanovanjskih skupnostih in gospodarskih organizacijah. Telesno-vzgojne organizacije naj pritegnejo v svoje vrste kar največje število mladine in delovnih ljudi.

Osnovno telesnovzgojno delo z mladino se mora vršiti zlasti v šolah. Zato naj komune preko svojih svetov za šolstvo in ob sodelovanju s telesnovzgojnimi činitelji zagotove potrebne gmotne in ostale pogoje za učinkovitejši pouk telesne vzgoje.

Za predvideni razvoj telesne kulture bo potrebno zgraditi številne objekte, ki naj služijo šolam in telesnovzgojnim organizacijam zlasti za dosego množičnosti. Poleg teh objektov bodo zgrajeni tudi nekateri specialni objekti, potrebni za kvalitetne dosežke v telesni kulturi, zlasti v športu.

Izgradnjo telesnovzgojnih objektov in središč je treba tesno povezati s turističnimi interesi posameznega področja in s tem ustvarjati vsaj delno ekonomsko osnovo za njihovo izkoriščanje.

Za predvideni razvoj telesne kulture bo potrebno vložiti v razdobju 1961 do 1965 okoli 2300 milijonov dinarjev investicijskih sredstev.

Stanovanjska izgradnja in komunalna dejavnost

1. Stanovanjska izgradnja

Skladno z razvojem gospodarstva v bodočem obdobju se bo morala še naprej intenzivno razvijati stanovanjska izgradnja, zlasti v mestih in industrijskih središčih. Poleg večjih družbenih sredstev se predvideva, da se bodo v tem obdobju sredstva državljanov najmanj podvojila, ker so se s stanovanjsko reformo povečali interes in možnosti delovnih ljudi za večje sodelovanje pri stanovanjski izgradnji.

Za postopno izboljšanje stanovanjskega standarda in delno obnovitev obstoječega stanovanjskega fonda bi se moralo zgraditi v naslednjih petih letih okoli 50 000 stanovanj, za kar bo potrebno vložiti okoli 123,5 milijarde dinarjev. Da bi racionalizirali stanovanjsko graditev, bo treba hitreje in v večjem obsegu uvajati tipizacijo in standardizacijo gradbenih elementov, kar naj pospešuje tempo stanovanjske graditve in znižuje gradbene stroške. Investitorji in projektantske organizacije bomo morali posvetiti posebno skrb izdelavi racionalnih projektov, pri katerih je treba predvidevati uporabo tipiziranih in prefabriciranih gradbenih elementov. Pri projektiranju novih stanovanjskih objektov je treba upoštevati predpise o modularni koordinaciji ter uporabljati osvojene standarde za posamezne gradbene elemente.

Stanovanjsko izgradnjo je treba izvajati na večjih gradbiščih po racionalnih zazidalnih načrtih, izvajanje del pa je treba terminsko vsklajevati z razpoložljivimi gradbenimi in obrtniškimi kapacitetami.

Da se zagotovi racionalna stanovanjska gradnja in zaustavi nadaljnje naraščanje cen gradbenih storitev, naj občinski stanovanjski skladi prično organizirati združenja, ki bodo koordinirala proizvodnjo potrebnega gradbenega materiala in gradbenih elementov, skrbela za pravočasno izdelavo projektov in gradbenih ter obrtniških kapacitet.

2. Komunalna dejavnost

Za izgradnjo in dopolnitev potrebnih komunalnih naprav, ki jih terja hiter razvoj mest in drugih središč, predvsem pa stanovanjska izgradnja, se predvidevajo za razdobje 1961 do 1965 povečana investicijska vlaganja, ki naj bi znašala okoli 35,2 milijarde dinarjev.

Vlaganja v komunalno dejavnost naj se usmerjajo predvsem v izgradnjo vodovodnih, kanalizacijskih in čistilnih naprav, v sodobno ureditev mestnega cestnega omrežja, v razširitev razdelilnega električnega omrežja in v javno razsvetljavo. V večjih mestih in industrijskih središčih je potrebno, da se še nadalje gradijo topla in hladna kopališča, izvršujejo rekonstrukcije obstoječih plinarn in pričnejo priprave za gradnjo toplarn, ki bodo zagotovile racionalnejšo oskrbo večjih mest s toplotno energijo.

Komunalne organizacije bodo za svoje usluge in proizvode postopoma uvajale cene na ekonomskih osnovah in po načelih samofinansiranja, tako da se bodo, kjer je to utemeljeno, stroški prenašali na koristnike uslug. Razvoj ekonomskih odnosov med komunalnimi podjetji in potrošniki bo krepil delavsko samoupravljanje ter prispeval k hitrejši izgradnji komunalnih naprav v skladu s potrebami prebivalstva.

Osnovno skrb za razvoj komunalne dejavnosti, ki je neposredno vezana z vsakdanjimi potrebami prebivalstva, bi morale prevzeti komune.

V ta namen naj izdelajo občine podrobne programe razvoja ter jih izvajajo v sodelovanju s prizadetimi komunalnimi gospodarskimi organizacijami, stanovanjskimi skupnostmi, krajevnimi odbori in državljani.

Državna uprava in sodstvo

V skladu z našim družbenim razvojem se bo razvijala državna uprava predvsem v smeri krepitve občinske uprave. Poleg tega naj bi se v državni upravi posvečala večja skrb strokovnemu usposabljanju uslužbencev, boljši organizaciji in mehanizaciji dela ter uvajanju vzpodbudnejšega načina nagrajevanja po učinku. V zvezi s tem bo treba skrbeti tudi za boljšo prostorno razmestitev organov državne uprave.

Sodstvo se bo razvijalo v smeri prilagojevanja komunalnemu sistemu ter se bo število okrajnih sodišč še nadalje povečevalo. Zgradila in obnovila se bodo nekatera sodna poslopja iz dopolnilnih sredstev, ki se bodo nabrala iz dela sodnih taks ter iz sredstev republike in ljudskih odborov.

Za potrebe državne uprave in sodstva se predvidevajo naslednji izdatki:

— v milijonih dinarjev

	Povprečno letno		Indeks
	1957—1960	1961—1965	
Tekoči proračunski izdatki	8 428	12 041	143
od tega: — osebni	5 210	7 793	150
— materialni	3 218	4 248	131
Investicije*	2 860	2 600	91
Skupaj	11 288	14 641	130

* Pri investicijah so zajete poleg državne uprave in sodstva tudi banke in druge podobne ustanove.

V. ZAPOSLENOST, PRODUKTIVNOST IN KADRI

Zaposlenost

Na podlagi predvidenega porasta proizvodnje in razvoja družbenih služb ter državne uprave in ob upoštevanju nadaljnega naraščanja produktivnosti dela bi se število zaposlenih v družbenem sektorju v letu 1961 do 1965 povečalo skupno za okoli 102 000 oseb ali povprečno za 20 400 na leto. Tako bi se skupno število zaposlenih povečevalo povprečno letno za 4 %, dočim se je v zadnjih štirih letih povečevalo za 5,8 %.

Predvideno gibanje zaposlenosti bo povzročilo v strukturi aktivnega prebivalstva naslednje spremembe:

	1960	1965	Razlika	Indeks
Aktivno prebivalstvo*	770 630	841 210	+ 70 580	109,2
— družbeni sektor	454 360	556 320	+ 101 960	122,4
— zasebni sektor	316 270	284 890	— 31 380	90,1

* V aktivnem prebivalstvu niso zajete osebe, ki služijo vojaški rok ter začasno nezaposleni.

Po posameznih dejavnostih se predvideva naslednje gibanje zaposlenih:

	Število zaposlenih		Razlika	Indeks
	1960	1965		
Industrija	189 780	231 800	42 020	122,1
Kmetijstvo	23 570	33 370	9 800	141,6
Gozdarstvo	9 810	9 400	— 410	95,8
Gradbeništvo	42 770	46 450	3 680	108,6
Promet	29 500	34 280	4 780	116,2
Trgovina in gostinstvo	37 630	48 840	11 210	129,8
Obrt	33 820	46 220	12 400	136,7
Gospodarske panoge	366 880	450 360	83 480	122,8
Negospodarske panoge	87 480	105 960	18 480	121,1
Skupaj	454 360	556 320	101 960	122,4

Od skupne delovne sile v gospodarstvu bi v letu 1965 odpadlo na industrijo okoli 51,5 %. Delež zaposlenih v industriji bi se tako nekoliko zmanjšal v korist drugih dejavnosti, zlasti kmetijskih posestev, trgovine, gostinstva in obrti. Nadaljnji razvoj družbenih služb bo zahteval, da se zaposlenost na tem področju povečuje približno v istih razmerjih kot v gospodarstvu.

Predvideno naraščanje zaposlenosti v nekmečkih dejavnostih ne bo zajelo samo celotnega prirasta aktivnega prebivalstva, temveč tudi del aktivnega kmečkega prebivalstva, kar bo povzročilo še nadaljnje spremembe v strukturi prebivalstva, ki se bo še nadalje hitro spreminjala v korist nekmečkega prebivalstva.

Produktivnost dela

Produktivnost dela je v preteklih obdobjih sicer naraščala, vendar pa je zaostajala za dinamiko celotnega gospodarskega razvoja. Zato bi morala v naslednjih letih naraščati hitreje, kajti le tako bo možno realizirati predvideno povečanje družbenega proizvoda, realizirati predvideno stabilizacijo odnosov na tržišču in zvišati življenjsko raven prebivalstva.

V preteklem obdobju je bilo naraščanje delovne sile glavni činitelj povečevanja proizvodnje, v prihodnjih letih pa naj bi temeljilo predvideno povečanje družbenega proizvoda in narodnega dohodka predvsem na večji produktivnosti dela.

V razdobju 1961 do 1965 je mogoče računati s porastom produktivnosti dela v družbenem sektorju gospodarstva povprečno za približno 7,6 % na leto, od tega v industriji za 6,8 % (računamo s porastom družbenega proizvoda na zaposlenega). V primerjavi s preteklim obdobjem bi se produktivnost dela in zaposlenost v družbenem sektorju gospodarstva gibala takole (povprečna letna stopnja porasta v %):

	Družbeni proizvodl	Zaposlenost	Produktivnost
1957—1960	11,5	6,5	5,2
1961—1965	11,7	4,0	7,6

Predvideno povečanje produktivnosti dela bo doseženo predvsem z višjo tehnično opremljenostjo dela, z uporabo novih tehnoloških postopkov ter z uvajanjem delne ali kompleksne avtomatizacije proizvodnih procesov.

Razen tehničnih ukrepov za doseg večje produktivnosti dela bo treba skrbeti za nadaljnje izboljševanje strokovnosti kadrov.

Nadaljnje izboljševanje življenjskih pogojev delovnih ljudi, dosledno izvajanje načela razdeljevanja osebnih dohodkov po delu in povečanje realnih osebnih dohodkov bo prav tako osnovna spodbuda za doseganje večjih učinkov ter za naraščanje produktivnosti dela. V zvezi s tem naj bi gospodarske organizacije zagotovile naraščanje produktivnosti dela tudi z boljšim izkoriščanjem kapacitet, z izboljševanjem proizvodnih procesov, z boljšo in naprednejšo organizacijo dela, kakor tudi z vse širšim uvajanjem novih oblik razdeljevanja osebnih dohodkov po delu.

Kadri

Strokovno izobraževanje novih kadrov bo eden osnovnih pogojev za hiter gospodarski razvoj, za naraščanje produktivnosti dela ter za uvajanje sodobne tehnike in organizacije dela v proizvodne procese. Vzporedno s tem se bodo povečale potrebe po strokovnih kadrih tudi v javnih službah.

Na tej osnovi in v skladu z Resolucijo Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov bo potrebno v bodočem obdobju podvzemanj posebne ukrepe, da bi se ustrezni strokovni kadri čimprej pridobili, oziroma da bi se povišala raven njihovega znanja, skladno s potrebami gospodarstva in javnih služb. Strokovno izobraževanje bi moralo zajeti kar največje število mladine in odraslih. Metode in oblike izobraževanja pa bo treba prilagoditi zahtevam in potrebam prakse. Zato je potrebno, da se bo nadalje razvijal že uvedeni sistem trostopenjskega študija na fakultetah, in da se bo izpopolnjeval sistem šolanja na višjih in strokovnih šolah ter v drugih zavodih za strokovno izobraževanje.

Glede na veliko pomanjkanje srednjih strokovnih kadrov bo treba skrbeti zlasti za tehnične in druge strokovne šole za izobrazbo kadrov. Razen tega bo treba nadalje usposabljeni tehnične specialiste in kadre z visoko stopnjo izobrazbe, da bodo lahko v bodoče reševali kompleksnejše tehnične probleme v proizvodnji in uvajali sodobnejše proizvodne metode.

Sole in druge vzgojne ustanove, ki vzgajajo mladino, bodo morale v bodoče usposabljeni in strokovno izpopolnjevati tudi odrasle ter pri tem uporabljati različne oblike dela. (S širšim uvajanjem izrednega, večernega in dopisnega šolanja, seminarjev in drugih primernih oblik je treba omogočiti vsem državljanom, da bi ob neprekinjenem delovnem razmerju lahko dosegli vse stopnje strokovne izobrazbe.

V zvezi z izobraževanjem in usposabljanjem kadrov bo potrebno sodelovanje gospodarskih organizacij, zavodov in javnih služb, državnih organov in vseh drugih činiteljev, ki so zainteresirani za strokovno izobrazbo kadrov. Na tej podlagi bo potrebno zagotoviti večja materialna sredstva in večjo stabilnost pri financiranju šol in zavodov, ki skrbijo za izobraževanje kadrov.

Gospodarske organizacije naj še nadalje uvajajo, razvijajo in izpopolnjujejo centre za strokovno izobraževanje delavcev ter druge oblike izobraževanja oziroma dopolnjevanja znanja na delovnem mestu v zvezi s potrebami proizvodnje. S takim načinom izobraževanja bodo mogle usposobiti že zaposlene delavce za obvladovanje mehaniziranih in avtomatiziranih proizvodnih procesov.

VI. ZUNANJA TRGOVINA

Nadaljnji gospodarski razvoj bo terjal in omogočal še hitrejšo povečanje zunanjetrgovinske menjave in večjo vključitev v mednarodno delitev dela. Na podlagi predvidenega porasta proizvodnje in uslug je mogoče pričakovati v bodočem razdobju povprečno naraščanje skupnega obsega zunanjetrgovinskega poslovanja za 9,3 % na leto.

Težišče zunanjetrgovinske menjave bo še vedno na povečanem izvozu in uvozu blaga, vendar pa se v obdobju 1961 do 1965 že računa tudi s hitrejšim porastom neblagovnih dejavnosti, predvsem s porastom dohodkov od inozemskega turizma ter transportnih in ptt uslug.

1. V bodočem obdobju je treba doseči pospešen porast izvoza, ki bi naraščal hitreje od predvidenega porasta blagovne proizvodnje in hitreje kot v zadnjih štirih letih:

	Povprečni porast v %	Indeks
1957—1960	5,8	125
1961—1965	11,8	175

Vrednost izvoženega blaga bi v letu 1965 dosegla 37 milijard deviznih dinarjev oziroma 123,3 milijona dolarjev, obseg izvoza po panogah proizvodnje pa bi se gibal takole:

	— cene leta 1959		Indeks
	1960	1965	
Izvoz skupaj	21,1	37,0	175
— industrija	16,3	28,6	175
— kmetijstvo	4,2	7,9	188
— gozdarstvo	0,6	0,5	83

Predviden je velik porast izvoza kmetijskih proizvodov, v izvozu industrije pa bi se povečal zlasti izvoz opreme in blaga za široko potrošnjo. Do leta 1965 bi se izvoz blaga po namenu uporabe povečal takole:

	Indeks 1965/1960
Reprodukcijski material	138
Oprema	793
Široka potrošnja	181

Nakazana gibanja bi vplivala na nadaljnje izboljšanje strukture izvoza v korist končnih izdelkov.

Med industrijskimi strokami bi močno povečali svoj izvoz kovinska in elektroindustrija, kar je v skladu s težnjo, da se povečuje izvoz izdelkov s čim večjo stopnjo predelave. Razen tega je predviden tudi znatno povečan izvoz proizvodov nekovinske industrije, gradbenega materiala in živilske industrije, ki temelje na predelavi domačih surovin. Po posameznih strokah je predviden sledeči porast izvoza industrijskih izdelkov:

	— cene leta 1959		Indeks	— v milijardah deviznih dinarjev	
	1960	1965		Struktura v % 1960	1965
Industrija skupaj	16,3	28,6	175	100	100
Metalurgija	3,6	4,1	114	22,1	14,3
Kovinska in elektroindustrija	1,9	6,2	326	11,7	21,7
Industrija gradbenega materiala in nekovine	0,6	1,7	283	3,7	6,0
Lesna industrija	4,9	8,2	167	30,0	28,7
Živilska industrija	1,0	2,1	210	6,1	7,3
Ostala industrija	4,3	6,3	146	26,4	22,0

Izvoz kmetijskih proizvodov bo na podlagi predvidenega porasta proizvodnje naraščal znatno hitreje kot v preteklem obdobju. Težišče izvoza bo na živinorejskih proizvodih, za katere obstoje najboljše pogoji prodaje.

2. Geografski položaj in naravni pogoji Slovenije omogočajo v bodočem obdobju tudi znatno povečanje neblagovnih deviznih dohodkov. Te možnosti se kažejo zlasti pri železniškem tranzitnem prometu; s povečanjem zmogljivosti prekomorskega ladjevja in z izgradnjo luke v Kopru pa bo mogoče doseči tudi znatno povečanje deviznih dohodkov v pomorskem prometu. Možnosti za povečani izvoz neblagovnih uslug so prav tako pri cestnem in ptt prometu. V bodočem obdobju bo treba podvzemat ukrepe, da se obstoječi pogoji in možnosti bolj izkoristijo, zlasti pri železniškem tranzitnem prometu, ki doslej ni dosegel zadovoljivega razvoja.

Posebno pozornost bo treba posvečati razvoju inozemskega turizma. Na podlagi predvidene izgradnje in povečanja nastanitvenih kapacitet ter izboljšanja propagande bi bilo mogoče do leta 1965 inozemski turistični promet podvojiti.

Devizni priliv bo mogoče povečevati tudi z investicijskimi storitvami, kot so projektiranje in izgradnja kompleksnih industrijskih in drugih objektov, geološke raziskave in podobno.

3. Pospešeni gospodarski razvoj bo zahteval ustrezno povečanje uvoza, ki pa bi naraščal znatno počasneje kot izvoz.

Manjše naraščanje uvoza bo mogoče doseči s smotrnejšo potrošnjo uvoznega materiala in surovin, prav tako pa tudi s širšim nadomeščanjem uvoženih materialov z domačimi. Povečana proizvodnja opreme v državi bo v določenih pogojih omogočila gospodarskim organizacijam, da se odločneje preusmerijo na opremo domače izdelave. Pomembne možnosti za zmanjšanje uvoza reprodukcijskega materiala so zlasti v kovinski in elektroindustriji, in to v hitrejšem osvajanju proizvodnje sestavnih delov.

4. Realizacija predvidenega razvoja zunanjetrgovinskega poslovanja je odvisna tako od učinkovitosti celotnega gospodarskega razvoja kot tudi od ustreznih naporov gospodarskih organizacij za smotrno prodajo in nabavo blaga na inozemskem trgu. Zato bo v bodočem razdobju predvsem potrebno:

- razvijati proizvodnjo, ki omogoča plasman proizvodov z visoko stopnjo predelave (kovinska in elektroindustrija), kakor tudi proizvodnjo, ki temelji na predelavi domačih surovin (lesna industrija, nekovine, gradbeni material, živilska industrija);

- širiti sortiment proizvodnje za izvoz (elektroindustrija, kemična industrija, gradbeni material, lesna industrija, tekstilna industrija);

- razvijati možnosti za povečanje staleža živine, predvsem z vzrejo mlade govede za zakol ter bekonov in perutnine;

- razvijati tiste dejavnosti, kjer so posebno ugodni pogoji za pridobivanje neblagovnih deviz, kot so inozemski turizem, tranzitni promet ter investicijske storitve v tujini;

- doseči v okviru obmejnih področij s sklepanjem vezanih poslov čim večjo menjavo blaga v okviru lokalnih in sejamskih sporazumov;

- izkoriščati v večji meri kredite, ki omogočajo dodatno proizvodnjo za izvoz;

- skrbeti, da bodo dobave tujim tržiščem stalne in nepretrgane;

- skrbeti za ekonomično uporabo uvoženega materiala;

- razvijati proizvodnjo opreme in reprodukcijskega materiala, ki omogoča zmanjšanje uvoza;

- osvajati proizvodnjo sestavnih delov za izdelke, ki se proizvajajo na osnovi inozemskih licenc;

- razširjati blagovno menjavo z oddaljenimi tržišči, zlasti na področju Azije, Afrike in Južne Amerike;

- izpopolniti zunanjetrgovinska zastopstva in predstavništva v tujini, izkoristiti vse možnosti pri iskanju novih smeri za povečanje blagovne menjave in prilagoditi sortiment ter kvaliteto izvoznih artiklov zahtevam inozemskih poslovnih partnerjev;

- izpopolniti in razširiti zunanjetrgovinska podjetja ter izboljšati usposobljenost in število strokovnega kadra (tečajji in seminarji, specializacija v srednjih, višjih in visokih šolah, podiplomski študij).

Predvidene spremembe zunanjetrgovinskega režima bodo na področju zunanje trgovine odpravile dosedanje administrativne ukrepe ter bodo omogočile svobodnejše ukrepanje podjetij pri njihovem nastopanju na domačih in tujih trgih. Vzporedno s tem pa bodo morala podjetja povečevati rentabilnost proizvodnje in si tako ustvarjati pogoje za uspešnejše in večje vključevanje v mednarodno trgovino.

DRUGI DEL

RAZVOJ PO GOSPODARSKIH PANOGAH

I. INDUSTRIJA

1. Osnovne smeri in cilji bodočega razvoja

Na podlagi obstoječih zmogljivosti in strukture industrijske proizvodnje in upoštevanje smernice, ki jih predvideva za razvoj industrije Družbeni plan gospodarskega razvoja Jugoslavije za razdobje od 1961. do 1965. leta, so v LR Sloveniji vsi pogoji, da se industrijska proizvodnja razvija še nadalje z visoko stopnjo porasta, kakršna je bila dosežena v preteklem obdobju.

Da se bo industrijska proizvodnja hitreje razvijala, bo potrebno v prvi vrsti izkoriščati vse tiste pogoje, ki ob najmanjših vlaganjih omogočajo največje proizvodne učinke. V ta namen bo treba še nadalje izboljševati izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti ter povečevati delo v izmenah. Hitre učinke pri porastu proizvodnje bo treba doseči tudi s pospešeno dograditvijo objektov, ki so se pričeli graditi v preteklem obdobju, ter z nadaljevanjem rekonstrukcij in razširjanjem podjetij, v katerih obstoje pogoji za rentabilno povečanje proizvodnje in izboljšanje sortimenta, v skladu s potrebami notranjega tržišča in možnostmi izvoza.

Razvoji sodobne tehnike v svetu in vedno večje vključevanje industrije v mednarodno delitev dela bo terjalo stalno izboljševanje organizacije dela ter uvajanje sodobnih sredstev za delo, elektronske tehnike in avtomatiziranih tehnoloških procesov, kar naj bi omogočalo hitrejše naraščanje produktivnosti dela.

V tej zvezi naj bi gospodarske organizacije širše razvijale medsebojno sodelovanje z domačimi in inozemskimi proizvajalci, posebno pri proizvodnji opreme in trajnih potrošnih dobrin. Na tej osnovi bo treba razvijati specializacijo proizvodnje, ki bo omogočila bolj smotrno izkoriščanje kapacitet in zlasti zniževanje proizvodnih stroškov. Z uvajanjem modernih in avtomatiziranih tehnoloških procesov bo mogoča masovna proizvodnja in enakomernejša kvaliteta proizvodov, kar bo omogočalo tudi uspešnejše nastopanje na zunanjih trgih. Pri kontroli kvalitete, toleranc in tehnoloških procesov bo treba začeti v večji meri uporabljati moderne metode z uvajanjem avtomatizacije in izotopov.

Zagotovitev takega razvoja bo bistveno odvisna od pospešene znanstvene in raziskovalne dejavnosti, pri čemer naj velja posebna skrb ustanavljanju posebnih raziskovalnih oddelkov in laboratorijev pri podjetjih.

Celotno proizvodnjo je treba usmerjati v višjo stopnjo predelave, čemur bi se morala prilagoditi tudi proizvodnja surovin in polproizvodov. Sortiment proizvodnje je treba razširiti, izboljševati kvaliteto in hitreje vsklajevati proizvodnjo s povpraševanjem na tržiščih. Industrijska podjetja naj bi v mnogo večjem obsegu prevzemala tudi proizvodnjo tistega blaga in uslug, ki se sedaj izdelujejo še v obrtniških delavnicah. Zlasti pa bi morala pospešeno ustanavljati servisne službe za vzdrževanje in popravila svojih izdelkov.

Dosedanji razvoj industrije v LR Sloveniji je temeljil v pretežni meri na obstoječih kapacitetah ter na postopnem prehajanju obrtniških delavnic v industrijska podjetja. S tem je bila sicer dosežena sorazmerno visoka stopnja izkoriščanja kapacitet, struktura industrijske proizvodnje pa se ni bistveno

spremenila. Nadaljnji razvoj industrijske proizvodnje bo zato zahteval pospešeno uvajanje take nove proizvodnje, ki bo organsko rasla in bo v večji meri temeljila na specifičnih ekonomskih pogojih LR Slovenije ter bo vplivala na hitrejše spreminjanje celotne strukture industrijske proizvodnje. Za tak razvoj industrijske proizvodnje pa bo potrebno intenzivneje investirati in to ne samo za rekonstrukcije in razširitve podjetij temveč tudi za izgradnjo novih industrijskih objektov.

Na tej osnovi se bodo morale v LR Sloveniji pospešeno razvijati — tako z razširjanjem objektov kot tudi z novogradnjami — zlasti naslednje dejavnosti:

— elektroindustrija s poudarkom na proizvodnjo elementov za elektroniko in avtomatizacijo ter njihovo sestavljanje. V zvezi s tem se bo morala razvijati tudi tista strojna industrija, ki bi dele za avtomatizacijo vgrajevala v svoje proizvode in na ta način neposredno vplivala na uvajanje avtomatizacije;

— motorna industrija s proizvodnjo lahkih bencinskih motorjev in motornih koles, dieselskih motorjev za tovarne avtomobile in ladje ter proizvodnja vseh vrst avtomobilov;

— kemična industrija z uvajanjem nove proizvodnje, kot je kemična predelava premoga, proizvodnja umetnih tvoriv, sintetičnih vlaken in drugih kemičnih izdelkov;

— industrija za predelavo lesa na osnovi obstoječe surovinske baze, zlasti proizvodnja celuloze in papirja ter lesnih plošč in pohištva.

Glede na velik pomen, ki ga imajo za razvoj celotnega gospodarstva Slovenije in Jugoslavije tudi druge industrijske dejavnosti, bo v bodočem obdobju treba prav tako nadaljevati z rekonstrukcijo, razširitvami in modernizacijo druge industrije, ki ima že ustaljeno tradicijo. Ta industrija, kot je metalurgija, kovinska, tekstilna in usnjarska industrija, se bo poleg povečevanja obsega proizvodnje predvsem usmerjala v proizvodnjo specializiranih visokovrednih izdelkov. Del industrije, kot je proizvodnja električne energije, premoga, gradbenega materiala in živilska industrija, bi se razvijal glede na naravne pogoje in surovinsko bazo ter v skladu s potrebami ožjih rajonov v državi.

Tudi v teh dejavnostih so pogoji za gradnjo nekaterih novih objektov ter za večje razširitve, in to za proizvodnjo sladkorja, ravnega in votlega stekla, za modernizacijo solin, za razširitev proizvodnje in predelave aluminija, za razširitev proizvodnje gume in za specializacijo ter razširitev strojne industrije.

Skladno s potrebami nadaljnjega razvoja gospodarstva bo treba razvijati zlasti proizvodnjo električne energije z gradnjo novih central, povečati proizvodnjo premoga, razširiti in rekonstruirati zastarele zmogljivosti v železarnah, z izgradnjo ustreznih kapacitet izboljšati preskrbo s sodobnejšim gradbenim materialom in zagotoviti krmno osnovo za predvideni razvoj živinoreje.

Na spremembo strukture industrije bi vplivala tudi preusmeritev proizvodnje v nekaterih zastarelih obratih, ki nimajo perspektive za nadaljnji razvoj. Delovni kolektivi, ki jim obstoječi način in vrsta proizvodnje ne zagotavljata naraščanja osebnih dohodkov, naj bi smejeje iskali možnosti za prehod na novo proizvodnjo, ki bi bolj ustrezala doseženi splošni višji ravni gospodarskega razvoja. Predvideni nagli razvoj industrije v LRS, zlasti pa elektroindustrije ter kovinske in kemične industrije, daje možnosti za hitro preorientacijo tiste industrije, ki še temelji na obrtniškem načinu dela, ali pa nima drugih možnosti za prehod na specializiran proizvodni program.

Hiter in uspešen razvoj industrije bo v znatni meri odvisen od nadaljnjega razvijanja delavskega samoupravljanja in izpopolnjevanja gospodarskega sistema, zlasti pa od sistema delitve dohodka gospodarskih organizacij. Povečana sredstva, s katerimi bodo na tej podlagi ter ob uporabi celotne amortizacije razpolagali delovni kolektivi, bodo ob njihovi smotrnejši uporabi in razporejanju za namene, ki so predvideni s tem planom, zagotavljala nadaljnji skladeń razvoj proizvodnje.

2. Obseg in struktura proizvodnje

Fizični obseg industrijske proizvodnje bi se povečal v razdobju 1961 do 1965 skupno za 69 % ter bi se gibal v primerjavi s predhodnimi obdobji takole:

Razdobje	Povprečni porast v %
1948—1960	9,4
1953—1956	11,2
1957—1960	10,8
1961—1965	11,0

Industrijska proizvodnja se bo tako še nadalje razvijala po visoki stopnji, ki je bila dosežena v preteklih letih. Predvideni obseg industrijske proizvodnje bi bil v letu 1965 približno pet in polkrat večji kot v letu 1947.

Po posameznih strokah industrijske proizvodnje se pričakuje naslednji porast:

	Indeks	Povprečni porast v %	
	1965/1960	1957—1960	1961—1965
Industrija skupaj	169	10,8	11,0
Elektroenergija	150	8,2	8,5
Premog	127	6,0	4,9
Nafta	100	—10,2	—
Črna metalurgija	151	7,4	8,6
Barvasta metalurgija	139	7,6	6,8
Nekovine	194	7,6	14,2
Kovinska industrija	178	12,1	12,2
Elektroindustrija	229	24,9	18,0
Kemična industrija	229	16,5	18,0
Industrija gradbenega materiala	188	13,7	13,5
Lesna industrija	173	16,0	11,6
Proizvodnja papirja	153	7,6	8,9
Tekstilna industrija	156	7,6	9,3
Industrija usnja in obutve	154	14,0	8,9
Industrija gume	242	16,8	19,3
Živilska industrija	170	13,9	11,2
Grafična industrija	158	11,4	9,6
Tobačna industrija	115	—1,5	2,8

Na tej osnovi bi se proizvodnja po namenih potrošnje razvijala takole:

	Indeks	Struktura v %	
	1965/1960	1960	1965
Industrijska proizvodnja skupaj	169,0	100,0	100,0
Oprema	178,0	17,9	18,7
Energetska proizvodnja	139,0	15,7	13,1
Reprodukcijski material	174,5	30,6	31,9
Gradbeni material	176,5	7,1	7,4
Izdelki za osebno potrošnjo	170,0	28,7	28,9

Proizvodnja opreme se bo še nadalje hitreje povečevala kot skupna industrijska proizvodnja, kar bo doseženo z boljšim izkoriščanjem obstoječih kapacitet deloma pa tudi z razširjenimi kapacitetami, ki bodo zgrajene v tem obdobju, zlasti v motorni industriji.

Ob hitrem povečevanju proizvodnje opreme bodo potrebni posebni napori za zniževanje proizvodnih stroškov, posebno, ker se bo morala oprema usmerjati vedno bolj na izvoz. Da bo zagotovljen lažji plasman opreme doma in v tujini, bo treba prevzemati naročila za izgradnjo kompletnih proizvodnih kapacitet, vključno projektiranje, montažo in uvajanje proizvodnje. Zato bo treba pospeševati kooperacijo med domačimi in tujimi podjetji ter bolj kot doslej uvajati specializacijo proizvodnje. V ta namen bodo morala večja podjetja vključevati kot svoje kooperante manjša podjetja, ki bi svojo proizvodnjo specializirala in s tem tudi dosegla večjo rentabilnost poslovanja.

Za proizvodnjo sodobnejše opreme bo treba razvijati tudi ustrezno projektantsko dejavnost.

Razvoj energetske proizvodnje bo nekoliko zaostajal za porastom celotne industrijske proizvodnje, vendar pa se v okviru celotne jugoslovanske energetske bilance pričakuje, da bodo potrebe zadovoljene. Pri električni energiji bo preskrba enakomernjša, ker se v enotnem jugoslovanskem omrežju izravnavajo sezonski presežki in primanjkljaji.

Posebno pomembno za to obdobje bo hitrejše naraščanje proizvodnje reprodukcijskega materiala, da bi tako izboljšali preskrbo ostale proizvodnje. Največji porast se pričakuje v kemični in lesni industriji ter v metalurgiji, s tem da bodo dograjeni rekonstruirani in novi objekti.

Proizvodnja vseh vrst gradbenega materiala se bo morala tudi v bodoče razvijati s hitro dinamiko, da bi se zagotovila boljša preskrba za uspešnejši razvoj gradbeništva. Pri tem bo treba uvajati proizvodnjo sodobnih gradbenih materialov in elementov, ki bodo omogočili industrijski način pri izvajanju gradbenih del.

Porast proizvodnje blaga za široko potrošnjo bo približno na ravni porasta celotne industrijske proizvodnje, pri čemer pa se pričakuje znatno izboljšanje kvalitete in sortimenta.

V letih 1960 do 1965 naj bi se proizvodnja najvažnejših industrijskih proizvodov povečala takole:

Grupa proizvodov	Enota mere	1960	1965	Indeks
Energetski proizvodi				
Električna energija	GWh	2 600	3 909	150
Rjavil premog	000 t	2 600	2 870	110
Lignit	000 t	2 290	3 535	154

Grupa proizvodov	Enota mere	1960	1965	Indeks
Reprodukcijski material				
Surovo železo	t	161 400	193 500	120
Surovo jeklo	t	409 400	589 000	144
Cink surovi in prah	t	19 600	27 000	137
Svinec surovi	t	16 100	17 800	110,5
Glinica	t	63 500	90 000	142
Aluminij	t	20 000	35 000	175
Živo srebro	t	480	500	104
Odlitki	t	47 900	70 000	146
Kovinska embalaža	t	9 700	13 600	140
Deli za motorna vozila	t	6 000	8 000	133
Elementi za elektroniko	t	410	1 270	310
Fosforna kislina	t	—	19 000	—
Zveplena kislina	t	22 000	50 000	227
Metanol	t	—	6 700	—
Kalcijev karbid	t	36 000	45 000	125
Lepila (vključno sintetska)	t	2 700	6 500	241
Poliamidna svila	t	—	1 100	—
Premazna sredstva	t	8 100	12 600	155,5
Slojaste plošče	000 m ²	—	477	—
Lesonitne, iveraste in druge plošče	m ³	35 200	112 000	318
Pisalni in tiskovni papir	t	28 000	35 000	125
Rotopapir	t	29 000	59 000	203
Karton in lepenka	t	26 500	42 000	159
Bombažna preja	t	21 180	26 870	127
Volnena preja	t	2 360	3 760	159
Usnje vseh vrst	t	9 000	12 200	135
Umetno usnje	t	1 000	2 700	270
Proizvodi, namenjeni pretežno kmetijstvu				
Poljedelski stroji in orodje	t	5 650	8 500	150
Umetna gnojila	t	72 000	121 000	168
Sredstva za zaščito rastlin	t	2 500	4 000	160
Koncentrirana živinska krma	t	23 000	45 200	197
Proizvodi, namenjeni pretežno gradbeništvu				
Strojna oprema za gradbeništvo	t	1 500	4 500	300
Cement	t	200 000	500 000	250
Izdelki iz cementa	t	45 240	124 000	274
Salonit	t	60 000	130 000	217
Instalacijski material	t	500	650	130
Zidaki	000 kosov	215 000	364 000	169
Strešniki	000 kosov	14 700	26 000	177
Razne gradbene plošče	m ²	325 000	865 000	266

Grupa proizvodov	Enota mere	1960	1965	Indeks
Proizvodi, namenjeni pretežno osebni potrošnji				
Votlo steklo	t	8 700	12 750	147
Emajlirana in ostala posoda	t	7 430	12 140	163
Šivalni stroji	kos	7 000	15 000	214
Motocikli	kos	40 000	60 000	150
Dvokolesa	kos	50 000	120 000	240
Električni aparati za gospodinjstvo	t	4 185	9 000	215
Radijski sprejemniki	kos	50 000	70 000	140
Televizijski sprejemniki	kos	2 000	25 000	1250
Stanovanjsko pohištvo	garnitura	37 600	100 000	266
Bombažne tkanine	000 m ²	111 500	136 000	122
Volnene tkanine	000 m ²	4 420	7 700	174
Svilene tkanine	000 m ²	6 260	10 600	169
Konfekcija perila in oblačil	000 m ²	10 970	16 000	146
Bombažne, svilene in volnene pletenine	t	1 670	3 000	180
Obutev	000 parov	3 550	5 500	155
Bonboni, slaščice in kakao proizvodi	t	2 950	5 500	187
Brezalkoholne pijače	hl	37 000	60 000	162
Pivo	hl	235 000	350 000	149
Mesne in ribje konzerve	t	3 900	6 650	171
Predelava sadja in vrtnin	t	12 000	21 000	175
Tobačni proizvodi	t	1 910	2 200	115
Oprema				
Železne in pločevinaste konstrukcije	t	10 000	16 000	160
Strojna oprema in deli za industrijo in rudarstvo	t	16 725	31 000	185
Kamioni, avtobusi in ostali avtomobili	kos	3 500	14 600	416
Pisalni stroji	kos	7 500	20 000	266
Verige	t	2 800	5 000	179
Rotacijski stroji	t	1 210	3 440	285
Razklopni aparati	t	315	720	229
Radijski oddajniki	t	21	200	952
Telefonske centrale	priključki	30 000	90 000	300
Telekomunikacijske naprave (s sestavi za avtomatizacijo)	t	27	185	685

3. Investicije

Da bi dosegli predvideno povečanje industrijske proizvodnje, bi morali v bodočem obdobju vložiti naslednja sredstva:

	Skupne investicije 1961—1965	Povprečno letno		Indeks
		1957—1960	1961—1965	
Industrija skupaj	232 500	26 685	46 500	174
Energetika	58 500	11 114	11 700	105
Metalurgija	33 500	2 138	6 700	314
Kovinska in elektroindustrija	34 000	3 544	6 800	192
Kemična industrija	20 750	880	4 150	472
Industrija gradbenega materiala in nekovine	15 750	1 566	3 150	201
Lesna in papirna industrija	27 500	2 227	5 500	248
Ostala industrija	42 500	5 216	8 500	163

Vlaganja v energetiko se v bodočem obdobju ne bi povečala, ker se pri elektroenergiji računa približno z dosedanjim tempom izgradnje; pri proizvodnji premoga se bodo nadaljevale začete rekonstrukcije in izgradnja rudnika Velenje.

V metalurgiji bi se morala pričeti temeljita rekonstrukcija vseh treh železarn in razširiti proizvodnja ter predelava aluminija. Zaradi tega je predvideno visoko povečanje investicij.

V kovinski in elektroindustriji se bodo močno povečale investicije, zlasti za razvoj elektroindustrije. Poleg tega so predvidene tudi rekonstrukcije podjetij kovinske industrije, ki so potrebne zaradi zastarelosti strojnega parka, ter razširitve kapacitet.

Največje povečanje investicij se pričakuje v kemični industriji, ki je doslej v razvoju močno zaostajala. S predvidenimi naložbami bo možno zagotoviti osnovo tudi za hitrejši razvoj v naslednjih obdobjih.

Pri industriji gradbenega materiala in nekovin se naložbe, razen pri proizvodnji cementa in salonita ter stekla, ne bodo bistveno povečale, ker bo že na podlagi dosedanjih investicij ter ob enakomernejših vlaganjih v prihodnjih letih mogoče doseči velik porast proizvodnje.

Vlaganja za razvoj papirne in lesne industrije naj bi se znatno povečala; predvidene so predvsem razširitve proizvodnje pohištva in lesnih plošč ter celuloze in papirja.

Investicije za razvoj ostale industrije se povečujejo v manjši meri, ker so predvidene v glavnem le rekonstrukcije, razširitve in modernizacija, predvsem iz lastnih sredstev gospodarskih organizacij. Nekoliko večji porast vlaganj je predviden v živilski industriji, kjer bi se v zvezi z razširjeno surovinsko osnovo in spremenjeno strukturo potrošnje gradili nekateri novi objekti.

Poleg tega naj bi se investicije v živilski in kemični industriji v znatni meri usmerjale v proizvodnjo, ki bo izboljšala krmno osnovo za razvoj živinoreje, kot je proizvodnja krmnega kvasa, sladkorja, ekstrakcija soje, krvne

in kostne moke, fosforne soli, vitaminov, antibiotikov in kasneje tudi sečnine na osnovi vplinjavanja lignita.

V zvezi z modernizacijo proizvodnje se računa, da bodo vse industrijske dejavnosti pričele pospešeno uvajati avtomatizacijo, in da se bodo investicije za te namene še posebno povečale v okviru rekonstrukcij, razširitev in novogradenj.

Predvideva se, da se bo pri finansiranju investicij v bodočem obdobju povečal delež lastnih sredstev gospodarskih organizacij. Na podlagi predvidenega porasta proizvodnje in proste uporabe tekočih vplačil amortizacije lahko pričakujemo, da bodo industrijska podjetja finansirala iz lastnih sredstev okoli 63 % predvidenih investicij.

Ob predvidenem porastu industrijske proizvodnje bo potrebno do leta 1965 povečati obratna sredstva za okoli 63 %, pri čemer se računa, da se bo v teh letih koeficient obračanja izboljšal od 3,33 na 3,50. Predvideno pa je, da bodo okoli 29 % potrebnega povečanja obratnih sredstev krila podjetja iz čistega dohodka tako, da bi se povprečna letna vlaganja gospodarskih organizacij v obratna sredstva v primerjavi z zadnjimi tremi leti več kot potrojila.

4. Zaposlenost in produktivnost dela

Število zaposlenih bi se povečalo od 189 780 v letu 1960 na 231 800 v letu 1965, odnosno za 22 %. Povprečno bi naraščalo število zaposlenih v tem obdobju za 4 % na leto, medtem ko se je v obdobju 1957 do 1960 povečevalo za 5,7 % na leto. Porast števila zaposlenih bi bil v bodočem obdobju počasnejši in bi se hitreje povečevala produktivnost dela. V letih 1957 do 1960 je naraščala produktivnost dela povprečno za 3,9 % na leto, v razdobju 1961 do 1965 pa bi se moglo doseči povečanje za 6,8 % na leto.

Novozaposleni v industriji bodo v precejšnji meri vključeni v delo v II. in III. izmeni. Po podatkih ankete Zavoda za statistiko LRS je bilo v vsej industriji v letu 1959 zasedenih v II. izmeni okoli 40 % delovnih mest, v III. izmeni pa le 14 % delovnih mest. Največje možnosti za povečanje dela v izmenah imajo kovinska industrija, elektroindustrija ter obutvena in lesna industrija. V toplih obratih metalurgije pa se računa tudi s širšo uvedbo dela v IV. izmeni.

Za zagotovitev nadaljnjega hitrega razvoja industrijske proizvodnje bo potrebno posvečati usposabljanju strokovnega kadra več skrbi kot doslej.

Rastoče kapacitete vseh vrst strokovnih šol bodo v pogojih spremenjenega sistema vzgoje strokovnih kadrov sicer omogočile priliv strokovnega kadra, vendar bodo morale za pridobivanje novega strokovnega kadra še nadalje skrbeti tudi gospodarske organizacije. Te naj bi se povezovala s strokovnim šolstvom ter v podjetjih pospešeno razvijale centre za priučevanje kadrov na delovnem mestu.

Poleg predvidenih rekonstrukcij in novogradenj, ki bodo z modernizacijo tehnoloških procesov znatno vplivale na povečanje produktivnosti dela, bo tudi izboljšanje strokovne usposobljenosti v odločilni meri vplivalo na nadaljnji porast produktivnosti. V zvezi s tem bo treba še nadalje razvijati nagrajevanje po učinku in obračunavanje po ekonomskih enotah, ki je zlasti v zadnjih letih mnogo doprineslo k povečevanju produktivnosti dela. Stimulativnejše oblike

nagrajevanja ne bodo vzpodbudile samo neposrednih proizvajalcev, temveč bodo vplivale tudi na boljšo organizacijo, boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti ter smotrnejše izkoriščanje časa in materiala.

Za razvoj produktivnosti dela bi morali še posebno skrbeti organi delavskega samoupravljanja in komune, ker sta od tega neposredno odvisna tako porast osebne potrošnje proizvajalcev kot tudi hitrejši razvoj gospodarstva in družbenega standarda na področju komun.

5. Razvoj industrije po strokah

Energetika

1. Proizvodnja primarne energije, v katero je vračunana proizvodnja hidroenergije, premoga, surove nafte, plina in drv, se bo v bodočem razdobju povečala povprečno letno za 4,5 %, medtem ko je v preteklem obdobju naraščala za 5,7 % letno. Kljub temu da bo industrijska proizvodnja v bodočem obdobju naraščala nekoliko hitreje kot v preteklem, bo možno, kot kaže elektroenergetska bilanca FLRJ ter predvideno povečanje proizvodnje premoga, zadovoljiti v normalnem vodnem letu vse potrebe. Z racionalizacijo tehnoloških procesov se pričakuje tudi izboljšanje normativov porabe energije.

Struktura proizvodnje primarne energije bi se spremenila takole (v odstotkih):

	1956	1960	1965
Skupaj	100,0	100,0	100,0
Hidroenergija	7,3	8,2	7,6
Premog	81,8	84,5	86,8
Nafta in plin	3,7	2,4	1,6
Drva	7,2	4,9	4,0

Udeležba premoga se bo še nadalje povečevala, medtem ko se bo udeležba ostalih vrst energije zmanjšala. V letu 1965 bo izkoriščenih okoli 26 % ekonomsko izrabljivih hidroenergetskih virov LRS. Rezultati dosedanjih geoloških raziskav ne omogočajo bistvenega povečanja proizvodnje nafte, zato se bo njena udeležba v energetske strukturi znatno znižala.

V bodočem obdobju bodo skupna vlaganja v energetiko ostala približno na dosedanji ravni, pri čemer se bodo nekoliko zmanjšala v elektroenergiji in nafti, povečala pa pri premogu.

Povprečna letna vlaganja bi bila naslednja:

	Povprečno letno		Indeks
	1957—1960	1961—1965	
Energetika skupaj	11 114	11 700	105
Elektroenergija	7 282	6 600	91
Premog	2 875	4 200	146
Nafta	957	900	94

— cene leta 1959
— v milijonih dinarjev

2. Na področju električne energije bi se s predvidenimi investicijami dokončala II. etapa termoelektrarne Brestanica moči 13,5 MW in HE Ožbalt s III. agregatom moči 20 MW. Na novo naj bi se gradili HE Hajdoše na Dravi, s kapaciteto 59,4 MW ter toplotna v Ljubljani s kapaciteto 64 MW. Za harmonično obratovanje celotne verige dravskih elektrarn bi bilo potrebno vgraditi tudi VIII. agregat v HE Fala. Poleg tega bi morali za kritje potreb v kasnejših letih pričeti do leta 1965 graditi nadaljnjo novo hidroelektrarno.

Povezava elektroenergetskega sistema LRS s celotnim jugoslovanskim omrežjem narekuje izgradnjo 220 KV daljnovoda Zagreb—Kidričevo in 220/110 KV razdelilne transformatorske postaje v Kidričevem, ker je današnja 110 KV povezava zaradi nezadostne kapacitete ozko grlo pri izmenjavi energije.

Z investicijami za prenosne in razdelilne naprave se bodo gradili oziroma rekonstruirali tisti najnужnejši 110 KV daljnovodi, ki so potrebni za povezavo novih elektrarn s celotnim energetske sistemom in za njegovo pravilno funkcioniranje glede na bodoče večje prenosne količine električne energije. Dovršena bo predvsem izgradnja že začetih objektov, kot so daljnovod HE Ožbalt—Vuhred, RTP Selce in RTP Novo mesto. Od novih objektov bi na podlagi izdelanih programov prišli v poštev predvsem daljnovod Šoštanj—Ljubljana, Dravograd—Velenje (podvojitev), Črni kal—Koper in Ljubljana—Kranj. Gradilo oziroma razširilo bi se tudi večje število transformatorskih razdelilnih postaj 111/35 KV in prva večja kompenzacijska postaja za kompenzacijo jalovih tokov na ravni visoke napetosti.

Distributivna podjetja so v zadnjih letih rešila nekatere težje probleme oskrbe z električno energijo, vendar bi morala tudi v bodoče skrbeti za boljšo kvaliteto električne energije in zanesljivost oskrbe, predvsem pa za obnovo električnega distribucijskega omrežja.

Za uspešnejšo poslovanje naj se elektrodistribucijska podjetja opremljajo s sodobnimi telekomunikacijskimi napravami.

Posebno vprašanje predstavlja izgradnja 35 KV daljnovodov in razdelilnih postaj. Za njihovo finansiranje bo potrebno zagotoviti sredstva s sodelovanjem zainteresiranih gospodarskih organizacij in politično-teritorialnih enot.

Z izgradnjo predvidenih novih objektov in s polnim izkoriščanjem kapacitet bi dosegli v letu 1965, če upoštevamo srednje hidrološko leto, naslednjo proizvodnjo električne energije (v milijonih KWh):

	1960	1965	Indeks
Elektroenergija skupaj	2600	3909	150
— hidroenergija	1820	1964	108
— termooenergija	780	1945	250
% termooenergije	33,4	49,8	

Visok porast termooenergije bo delno dosežen z novimi kapacitetami, delno pa je posledica nizke proizvodnje termocentral v letu 1960 zaradi izredno ugodnih hidroloških razmer.

Na osnovi dosedanje potrošnje električne energije po posameznih vrstah potrošnikov in na osnovi analize potreb planiranega razvoja gospodarstva in

široke potrošnje; se predvideva v obdobju 1961 do 1965 naslednja poraba električne energije (v milijonih kWh):

	1960	1965	Indeks	Povprečni porast v %
Skupaj	2160	4085	189	13,6
Mali odjem	375	695	185	13,1
v tem: — gospodinjstva	260	510	196	14,4
Veleodjem	1535	2940	192	14,0
— splošni	840	1510	180	12,5
— elektrokemija in elektrometalurgija	680	1375	202	15,1
— elektrovleka	15	55	366	28,0
Izgube	250	450	180	12,5

Poraba električne energije v gospodinjstvih je v LRS že zelo visoka in presega porabo v nekaterih bolj razvitih državah. Zato in v zvezi z že izvedenim povečanjem tarif se predvideva nekoliko nižja stopnja porasta, posebno še ker je treba upoštevati usmerjanje gospodinjstev na večjo porabo cenejših vrst energije, kot sta plin in premog.

Hitrejša naraščanje potrošnje pri veleodjemu je predvideno zaradi novih kapacitet v elektrokemiji in elektrometalurgiji ter pri elektrovleki.

Povezava električnega omrežja LRS z enotnim jugoslovanskim elektroenergetskim sistemom in s sistemi sosednjih držav bo omogočila izmenjavo energije in izravnavo presežkov zaradi različnih hidroloških karakteristik v posameznih področjih. Tako bo omogočena enakomernejša preskrba z energijo skozi vse leto. Kljub temu pa se predvideva, da bodo morali v primeru neugodnega hidrološkega leta večji sezonski potrošniki (elektrokemija in elektrometalurgija) omejevati proizvodnjo v mesecih z nizkim stanjem vode.

3. Proizvodnja premoga se bo v letu 1965 povečala v primerjavi z letom 1960 po količinah izkopanega premoga za 31 %, po celotni toplotni vrednosti pa za 28 %. Glede na ugotovljene premogovne rezerve je predvideno povečanje proizvodnje lignita za 54 % (za 1 245 000 t), medtem ko bi se proizvodnja rjavega premoga povečala za 10 % (za 270 000 t).

Če se upošteva, da bodo posamezni veliki potrošniki izboljšali normative porabe premoga, bi se poraba premoga v industriji večala letno za 7,3 %, v prometu bi zaradi nadaljnje elektrifikacije železnic ostala nespremenjena, v široki potrošnji pa bi se povečevala povprečno letno za 4,5 %. S predvideno proizvodnjo bo tako mogoče kriti vse potrebe potrošnikov v LRS in dosedanje potrošnike izven republike. Tako kot doslej pa bo potrebno nabavljati manjše količine črnega premoga za železnico in antracit za industrijo iz ostalih republik odnosno z uvozom.

Za predvideni razvoj proizvodnje bo potrebno investirati v premogovnike v bodočih petih letih okoli 21 milijard dinarjev, predvsem v tiste, ki imajo ugotovljene zadostne zaloge premoga, in ki jih je mogoče ekonomično odpreti, pripraviti in odkopavati. Tem pogojem ustrezajo rudniki Trbovlje, Zagorje, Kanizarica in predvsem Velenje. Večji del predvidenih sredstev, okoli 57 %, bi se porabil za vzdrževanje obstoječih kapacitet, 16 % za rekonstrukcije in okoli 27 % za nove objekte. V premogovniku Trbovlje bo modernizirana zastarela separacija in izboljšana mehanizacija jam, v Zagorju in Kanizarici pa se

bodo vlagala sredstva v rudarska dela in pripadajočo mehanizacijo za povečanje kapacitet.

Proizvodnja rjavega premoga v kasnejšem obdobju ne bi mogla več kriti naraščajočih potreb, ki bodo nastale z nadaljnjim razvojem industrije. Zato bo potrebno nadomeščati rjavi premog z velenjskim lignitom, oplemenitenim s sušenjem in vplinjevanjem. Z nadaljnjo izgradnjo termocentral in toplarn na osnovi velenjskega lignita ter s kemično predelavo se bo potrošnja lignita do leta 1970 povzpela na okoli 6 milijonov ton. Ker je odpiranje novih rudniških kapacitet dolgotrajno, bo treba začeti dela za razširitev rudnika Velenje že v obdobju tega perspektivnega plana. Do leta 1965 bi se v tem rudniku povečala skupna proizvodnja za 1 250 000 ton, od tega 500 000 ton na osnovi nove kapacitete.

Produktivnost dela bo v premogovnikih še nadalje naraščala, ker bo povečana udležba lignita, kjer se dosega visoka produktivnost dela, in zaradi reorganizacije proizvodnega procesa v večjih rudnikih rjavega premoga. Proizvodnja premoga bi se v letih 1960 do 1965 povečala od 447 ton na rudarja na 515 ton, to je za 15 %.

Velikega pomena za nadaljnji razvoj produktivnosti dela bo uvajanje mehanizacije in delne avtomatizacije pri pridobivanju premoga. V tej smeri se že vršijo poskusi v Velenju, kjer so najugodnejši naravni pogoji. Pri uvajanju mehanizacije bo treba prilagajati stroje danim slojnim razmeram.

Zaradi kritičnosti pri preskrbi z jamskim lesom bo potrebno nadaljevati nadomeščanje lesa z jeklenim jamskim podporjem, tako da bi se znižala poraba jamskega lesa od 24,1 m³ na 1000 ton premoga na 19,5 m³ oziroma za 19 %. V zamenjavo za les bodo rudniki uporabili letno okoli 550 ton jeklenih profilov in stojk.

4. Izvršena raziskovalna dela na panonskem obrobem področju so pokazala, da tam ni pričakovati večjih naftnih ali plinskih polj.

Posamezne pozitivne vrtnine, izvršene v preteklem obdobju in v okviru širokega raziskovanja interesantnih ozemelj, nakazujejo, da se nahajata nafta in plin v manjših poljih, ki naj bi jih v prihodnjem razdobju osvojili z dodatnim globinskim vrtanjem, in na tej osnovi razvili proizvodnjo, ki bo dopolnjevala proizvodnjo starega petišovskega polja.

Padajoča produktivnost petišovskega polja bo povečana z uvedbo sekundarnih metod in vrtanjem v večjih globinah, da bi se s tem zadržala proizvodnja surove nafte tega polja vsaj na sedanji višini.

Poleg raziskav v panonskem obrobem pasu se bodo nadaljevala geološka raziskovanja in vršilo globinsko vrtanje v ostalih za nafto interesantnih ozemljih: to so Krško polje, Posavske gube ter Slovensko Primorje.

Zemeljski plin se bo uporabljal v Lendavi za predelavo v novozgrajeni tovarni metanola in kot toplotni vir za lokalno potrošnjo v podjetjih in gospodinjstvih. Z ustreznimi ukrepi se bo morala lokalna poraba racionalizirati.

5. Povečana energetska osnova bo omogočala večjo potrošnjo vseh vrst energije v gospodarstvu in v široki potrošnji. Za smotrno izkoriščanje energije bo potrebno:

— da se pri potrošnji poveča izkoristek vseh vrst energije, zlasti premoga v industriji;

— da se zmanjšajo elektroenergetske izgube v prenosnem razdelilnem sistemu in da se uvaja kompenziranje za jalove energije;

— da se v termoelektrarnah in v vseh industrijskih napravah bolj kot doslej uporabljajo manjvredne vrste premoga;

— da se omogoči večja potrošnja vseh vrst plina v gospodarstvu in v široki potrošnji;

— da se prouči vprašanje, kako kar najbolj izravnati dnevni obtežilni diagram in najekonomičneje kriti dnevne konice pri preskrbi z električno energijo.

Metalurgija

1. Za sedanje stanje metalurških obratov v Sloveniji je značilno, da so proizvodne naprave večidel zastarele in izrabljene, ter zato ni mogoče bistveno povečati proizvodnje in izpopolnjevati tehnoloških procesov. Zato bo treba v tem obdobju pričeti obširno in načrtno rekonstruirati in povečevati kapacitete v vseh zastarelih obratih, predvsem v železarnah.

Pomen sedanje in bodoče proizvodnje železarn v LR Sloveniji ni toliko v količini kot v kvaliteti proizvodov. Zato se bodo v bodočem obdobju železarne še bolj kot dosedaj usmerjale v izdelavo visokokvalitetnih proizvodov, ki so za potrebe celotne države najbolj pomembni.

Obstoječa surovinska osnova v rudnikih ne dopušča bistvenega povečanja proizvodnje svinca, cinkovega koncentrata in živega srebra. Zato bo predvsem potrebno, da se proizvodnja v rudnikih obdrži na sedanji ravni, oziroma da se poveča v toliko, da se vskladijo kapacitete rudnikov in topilnic.

Razširitev proizvodnje in predelave aluminija ne narekujejo samo rastoča potreba notranjega tržišča in možnost izvoza marveč tudi potreba, da se izkoristijo že vgrajene kapacitete in se tako ustvarijo pogoji za racionalnejše obratovanje.

Celotno predvideno povečanje metalurške proizvodnje za 44 % bo možno doseči predvsem s povečanjem proizvodnje surovega železa za 20 % in to z racionalizacijo in rekonstrukcijo plavžev, s povečanjem proizvodnje jekla od 409 400 ton na 589 000 ton na osnovi rekonstrukcije in avtomatizacije zastarelih Siemens-Martinovih peči in izgradnje novih peči za elektro jeklo, s povečanjem proizvodnje surovega cinka in prahu od 19 600 ton na 27 000 ton ter aluminija od 20 000 ton na 35 000 ton, medtem ko se proizvodnja svinca in živega srebra ne bo bistveno spremenila.

Povečala se bo tudi proizvodnja valjanih izdelkov. Železarne se bodo usmerile na proizvodnjo večvrednih končnih izdelkov, tako da bi se povečala količina plemenitih jekel, dekapirane in dinamo pločevine, hladno valjanih trakov in bele pločevine za konzervno industrijo ter grelne žice za elektroindustrijo. Pri predelavi barvastih kovin se bo povečala predvsem proizvodnja valjanega, vlečenega in stiskanega aluminija in zlitin od 13 400 ton na 19 400 ton ter valjani proizvodi cinka.

Predvideni razvoj metalurgije bo dosežen z izgradnjo nekaterih novih proizvodnih kapacitet v okviru obstoječih obratov, z rekonstrukcijo in zamenjavo izrabljenih in zastarelih naprav, z boljšim izkoriščanjem kapacitet, s širšo uvedbo četrte izmene v toplih obratih, z izboljšanjem tehnoloških procesov in boljšo organizacijo proizvodnje, z uporabo naj sodobnejših delovnih metod in s povečano produktivnostjo dela.

V tej zvezi si bo treba bolj prizadevati, da se zmanjša potrošnja materiala in surovin. Sedanji pogoji že omogočajo znižanje porabe koksa v plavžih.

Dalje je možno povečati proizvodnjo SM jekla za 20 % v obstoječih napravah z uporabo visokokaloričnega goriva, z dodajanjem kisika in z avtomatsko regulacijo, s čimer bo dosežena tudi racionalnejša poraba goriva. Z modernizacijo tehnološkega procesa pri proizvodnji glinice in aluminija se bo lahko znatno zmanjšala poraba goriva in električnega toka na tono aluminija.

V zvezi z izgradnjo novih modernih visokoproduktivnih kapacitet, s predvidenimi rekonstrukcijami, modernizacijo tehnoloških procesov in uvajanjem avtomatizacije, z boljšo organizacijo dela in notranjega transporta se računa, da se bo število zaposlenih v črni metalurgiji povečevalo povprečno letno za 1,6 %, v barvasti pa le za 0,3 %. Tako bo produktivnost dela v črni metalurgiji naraščala povprečno letno za 6,8 %, v barvasti metalurgiji pa za 6,5 %.

2. Za potrebe metalurgije je za razdobje od 1961 do 1965 predvideno okoli 33,5 milijarde investicijskih sredstev. S tem bi se povprečna letna vlaganja v primerjavi s preteklim obdobjem povečala za 214 %.

Investicijska vlaganja bi se uporabila predvsem za naslednje namene:

— racionalizacija obratovanja plavžev na Jesenicah z izgradnjo novega večjega aglomeracijskega traku; rekonstrukcija obstoječih ogrevalcev zraka in dovršitev novega čistilca plinov ter nadaljnja mehanizacija skladišč surovin, rekonstrukcija elektro plavža v Štorah;

— rekonstrukcija SM peči in postavitve novih 30-tonskih elektro peči v vseh treh železarnah; postavitve novih velikih kisikovih kolon za modernizacijo tehnološkega procesa v jeklarnah;

— obsežne rekonstrukcije valjarn v vseh treh železarnah z zamenjavo starih, izrabljenih in tehnično zastarelih naprav; izgradnja novih valjarn na Ravnah in na Jesenicah.

V barvasti metalurgiji se bo modernizirala in razširila tovarna glinice in aluminija v Kidričevem in dosegla kapaciteto 90 000 ton glinice in 35 000 ton aluminija. Vzporedno s tem se bodo razširile tudi kapacitete za predelavo aluminija v Impolu z izgradnjo nove valjarne in z razširitvijo ostalih obratov.,

V cinkarni na Celju se bo dovršila začeta rekonstrukcija pražarne in obrata za žvepleno kislino, predvidena pa je tudi postopna rekonstrukcija in povečanje topilnice cinka.

Investicijska sredstva v rudniku in topilnici svinca v Mežici se bodo uporabila v glavnem za to, da se obdrži proizvodnja na dosedanji višini, da se znižajo stroški proizvodnje, da se mehanizira proizvodni proces in da se izboljšajo higienski in tehnični pogoji dela. V rudniku živega srebra v Idriji se bo modernizirala topilnica z novimi rotacijskimi pečmi in mehaniziralo delo v rudniku.

Kovinska in elektroindustrija

Kovinska in elektroindustrija, ki sta se doslej med industrijskimi strokami v Sloveniji najhitreje razvijali, se bosta tudi v prihodnjih letih razvijali hitreje kot druga industrija. Tako dinamiko omogoča naglo uvajanje sodbne mehanizacije in avtomatizacije v industriji, prometu in drugih dejavnostih, rastoče investicije in potreba po zamenjavi zastarele opreme, hitri razvoj motorizacije in zahteve po sodobnih gospodinjskih strojih, ki so posledica naraščanja življenjske ravni prebivalstva in razvoj elektronike, katere uporaba bo prodirala v vedno večjem obsegu v vse gospodarske in tudi negospodarske dejavnosti.

Da bi mogli zadostiti tem potrebam, se predvideva, da bosta kovinska in elektroindustrija do leta 1965 povečali proizvodnjo za 86 %. Zlasti pomemben bo porast pri elektroindustriji, ki bo povečala proizvodnjo 2,3-krat. V tem okviru bo proizvodnja po posameznih skupinah potrošnje naraščala takole:

	Indeks 1965/1960
Skupaj	186
Oprema	178
Reprodukcijski material	212
Izdelki za osebno potrošnjo	185

Najhitreje bo naraščala proizvodnja reprodukcijskega materiala, saj bo nanj odpadlo v letu 1965 okoli 23 % celotne proizvodnje nasproti 20 % v letu 1960. To bo omogočilo, da bodo podjetja, ki proizvajajo končne izdelke, redneje dobivala potrebni material.

Hiter porast proizvodnje bo dosežen z razširitvijo kapacitet, s popolnejšim izkoriščanjem osnovnih sredstev na podlagi povečanega števila izmen, s hitrejšim aktiviranjem razpoložljivih rezerv, z zamenjavo stare strojne opreme s sodobno ter z modernizacijo tehnoloških procesov.

V ta namen so predvidena za obdobje 1961 do 1965 skupna vlaganja v višini okoli 34 milijard dinarjev oziroma letno 6,8 milijarde dinarjev, kar je za 92 % več od povprečnih vlaganj v obdobju 1957 do 1960.

S temi sredstvi se bo razvila zlasti elektroindustrija, kar se bo doseglo z obsežnimi razširitvami večine obstoječih podjetij in z izgradnjo novega objekta za razvoj avtomatizacije. V okviru razvoja elektroindustrije se bo posebno pospeševala proizvodnja elementov za elektroniko in avtomatizacijo ter njihovo sestavljanje. V ta namen so že izvršene organizacijske priprave za medsebojno povezavo raziskovalnega dela, proizvodnje, projektiranja in montaže. Razvijati bi se morala tudi strojna industrija, zlasti tista, ki bo dele za avtomatizacijo vgrajevala v svoje proizvode.

Prav tako bo treba pospešeno razvijati kapacitete motorne industrije za proizvodnjo lahkih bencinskih motorjev, dieselskih motorjev za tovarne avtomobile in ladje ter proizvodnjo prevoznih sredstev, kot so motorna kolesa, osebni, dostavni in tovorni avtomobili ter avtobusi. Vzporedno z motorno industrijo se bodo morali razvijati tudi specializirani industrijski obrati z dopolnilno proizvodnjo na podlagi široko zasnovane kooperacije.

Ker se bodo povečale potrebe, se bo morala razširjati tudi proizvodnja izdelkov za osebno potrošnjo, kot so aluminijasto in železno pohištvo, kovinska posoda, šivalni stroji, bicikli, gospodinjski stroji, televizijski sprejemniki in drugi proizvodi.

Da se bo proizvodnja opreme in izdelkov za osebno potrošnjo uspešneje razvijala, bo treba razširjati tudi kapacitete za proizvodnjo ustreznega reprodukcijskega materiala, zlasti raznih odlitkov, standardnega orodja in spojnega materiala.

V okviru investicijskih vlaganj v kovinsko industrijo je predvidena tudi ureditev in povečanje obratov za proizvodnjo orodij, potrebnih za kovinsko in drugo industrijo.

Na podlagi predvidenega razvoja se bo kovinska industrija še nadalje usmerjala v proizvodnjo kvalitetnejših izdelkov z višjo stopnjo obdelave ter

bi se povprečna vrednost kilograma izdelkov povečala od 685 dinarjev v letu 1960 na 792 dinarjev v letu 1965.

V elektroindustriji bo proizvodnja dosegla take količine, ki že omogočajo prehod na masovno in avtomatizirano proizvodnjo, podjetja pa se bodo s tem razvila v velike proizvodjalne enote z visoko produktivnostjo dela, ki bo predvidoma naraščala povprečno za 8,6 % na leto.

Hiter razvoj strojegradnje in elektroindustrije bo ugodno vplival tudi na izboljšanje plačilne bilance. Izvoz kovinske in elektroindustrije se bo povečal za 232 %. S tem se bosta ti dve dejavnosti uvrstili med najvažnejše izvozne stroke industrije. Njuna udeležba bi se v celotnem izvozu industrije povečala od 11,4 % v letu 1960 na 21,7 % v letu 1965.

Za uspešen izvoz opreme naj bi se podjetja posluževala kooperacije z drugimi domačimi in inozemskimi proizvajalci ter prevzemala tudi dobave strojev in naprav za kompletne objekte. Da bodo izdelki konkurenčni v pogledu funkcionalnosti, zunanjega izgleda in proizvodnih stroškov, bo potrebno povečati projektantske in konstrukcijske skupine, razvijati raziskovalne in prototipne oddelke, krepiti kontrolo in nadzor v proizvodnji, v večji meri vključevati v podjetja inženirski in tehnični kader ter razširiti sodelovanje z znanstvenimi in raziskovalnimi zavodi.

Industrija nekovin in gradbenega materiala

Razvoj industrije nekovin in gradbenega materiala je odvisen predvsem od surovinske osnove. Nahajališča surovin ležijo večinoma v neposredni bližini potrošnih središč, ki so ob njih zrastle številni obrati. Tak položaj podjetij in močan razvoj industrije ter gradbeništva ustvarjata pogoje, da bo tudi v bodočem obdobju proizvodnja še nadalje hitro naraščala.

Po svoji strukturi se bo morala proizvodnja gradbenega materiala prilagoditi potrebam modernega gradbeništva, ki mora z intenzivnim razvojem slediti rastočim potrebam po gradbenih storitvah, zlasti na področju družbenega standarda. Splošni napredek zahteva tudi v gradbeništvu prehod na industrijski način dela, ki ga mora industrija gradbenega materiala omogočiti s proizvodnjo ustreznih gradbenih elementov.

Do leta 1965 je v primerjavi z letom 1960 predvideno povečanje fizičnega obsega proizvodnje nekovin in gradbenega materiala za 105 % ali povprečno za 15,5 % na leto.

Tako povečanje in izboljšanje strukture proizvodnje bo doseženo:

- z nadaljnjo rekonstrukcijo obstoječih obratov in z gradnjo novih objektov,
- z uvedbo proizvodnje sodobnih lahkih osnovnih in prefabriciranih gradbenih elementov,
- s tipizacijo in standardizacijo izdelkov,
- z uvedbo elementov za suho montažo,
- z modernizacijo in razširitvijo cementarn, steklarn, keramičnih obratov in morskih solin,
- z uvedbo nove proizvodnje ravnega stekla in grobe keramike,
- z odpravljanjem sezonskega karakterja v posameznih vrstah proizvodnje.

Za izgradnjo novih obratov in za rekonstrukcijo obstoječih bo potrebnih v petletnem obdobju skupno okoli 15 750 milijonov dinarjev investicij. Naložbe za razvoj industrije gradbenega materiala bi ostale približno na ravni vlaganj v preteklem obdobju, vlaganja za razvoj nekovin pa bi se povečala 3, 4-krat. Taka struktura investicij izhaja iz dosedanjih relativno močnih vlaganj v industrijo gradbenega materiala ter iz velikih potreb po cementu, votlem, ravnem in tehničnem steklu, salonitu in keramiki.

S predvidenimi investicijami bodo dokončane pričete rekonstrukcije, na podlagi potreb tržišča in izdelanih investicijskih programov pa prihaja v poštev tudi gradnja nekaterih novih obratov.

V cementni industriji bi se z modernizacijo in razširitvijo kapacitet povečala proizvodnja cementa od 200 000 ton na 500 000 ton, s čimer bo odpravljeno pomanjkanje cementa in omogočena večja proizvodnja in izvoz salonita.

V steklarstvu se poleg obnovljenih obstoječih obratov predvideva graditev novih tovarn za embalažno in ravno steklo.

Z modernizacijo pridobivanja morske soli bi se proizvodnja povečala in postala neodvisna od vremena.

Za povečano preskrbo gradbeništva se računa tudi z gradnjo novih opekarn in apnenic, z ureditvijo in povečanjem gramoznic, s povečano proizvodnjo raznih vrst lahkih gradbenih plošč, lahkih betonskih agregatov, kremenovih zidakov in betonskih konstrukcijskih elementov.

Kemična industrija

Dosedanje zaostajanje v razvoju kemične industrije, ugodni pogoji za njen pospešeni razvoj ter potrebe po spremembi in izpopolnitvi strukture industrije v LRS narekujejo, da se tej dejavnosti posveti v bodočem obdobju posebna pozornost.

Osnovo za razvoj kemične industrije v Sloveniji tvorijo razpoložljive surovine in energija, velike potrebe na tržišču in možnosti, da se izboljša plačilna bilanca tako z izvozom kot s proizvodnjo reprodukcijskega materiala, ki se še v veliki meri uvaža.

Razvoj bazične kemične industrije omogočajo zlasti velike zaloge lignita in razpoložljiva sezonska električna energija. Pomembna osnova so tudi karbid in deloma celuloza za predelavo v umetna tvoriva ter zdravilne rastline in klavniški odpadki za predelavo v visokovredne kemične in farmacevtske izdelke.

Taka surovinska osnova ter potrebe tržišča omogočajo kemični industriji povečano proizvodnjo klasičnih in uvajanje novih reprodukcijskih materialov ter potrošnih izdelkov, zlasti umetnih smol, plastičnih mas, sintetskih vlaken, folij in lepil, pralnih, premaznih in pomožnih sredstev ter zdravil in farmacevtskih preparatov.

V okviru teh možnosti bi se proizvodnja kemične industrije v Sloveniji v prihodnjem obdobju občutno povečala. Fizični obseg proizvodnje bi porasel za 129 % ali povprečno za 18 % na leto.

Takšen porast proizvodnje bodo omogočile predvsem nove kapacitete, ki so v izgradnji, in novi objekti, katerih izgradnja je predvidena v obdobju 1961 do 1965, ter boljše izkoriščanje razpoložljivih zmogljivosti. Skupne investicije bi znašale v tem obdobju okoli 20 750 milijonov dinarjev.

S temi sredstvi naj bi se dogradili predvsem naslednji objekti, ki so v izgradnji:

- dovršitev rekonstrukcije in razširitve v Kemični tovarni Hrastnik s proizvodnjo 7500 ton solne kisline, 6100 ton natrijevega hidroksida, 3000 ton tekočega klora in 6000 ton tripolifosfata;

- nova kontaktna naprava za proizvodnjo 19 500 ton žveplene kisline v celjski Cinkarni. Naprava bo predelovala neizkoriščene pražilne pline metalurških obratov Cinkarne;

- naprave za litoon v Cinkarni s proizvodnjo 5000 ton, ki predstavlja podvojitve in modernizacijo obstoječe kapacitete;

- tovarna za metanol v Lendavi z zmogljivostjo 6700 ton. Izkoriščala bo rezerve zemeljskega plina, metanol pa je namenjen za izvoz ter za predelavo v formalin, ki se bo uporabljal za izdelavo umetnih smol, sintetskih lepil in plastičnih mas;

- tovarna za slojaste plošče tipa ultrapas v Kočevju, s kapaciteto 477 000 m² v prvi etapi izgradnje. Plošče so namenjene lesni in pohištveni industriji, proizvodnja pa sloni na lastni sintezi melaminske smole.

Na podlagi izdelanih investicijskih programov bi prišla v tem obdobju v poštev izgradnja ali pričetek gradnje predvsem naslednjih objektov:

- obrat za elektrofosforno kislino s proizvodnjo 19 000 ton. Kislina je namenjena predelavi v fosfate, ki se uporabljajo pri izdelavi sintetskih pralnih praškov in mineralnih krmil;

- razširitev proizvodnje elektrokorunda od 1500 na 6000 ton, in uvedba drugih abrazivov;

- razširitev proizvodnje slojastih plošč tipa ultrapas in uvedba proizvodnje papirjev, impregniranih z melaminsko smolo na osnovi povečane proizvodnje melamina;

- proizvodnja sintetskih tekstilnih vlaken tipa perlon. Proizvodnja bi bila odvisna v začetku od uvožene surovine, kasneje pa bi se vršila tudi sinteza v domačih podjetjih. Izdelki v količini 1100 ton so namenjeni predelavi v tekstilni industriji in bi se kasneje povečali na 4000 ton;

- proizvodnja umetnih smol, plastičnih mas in sintetskih lepil. Predvidena je postopna izgradnja kapacitet za 7000 ton sintetskih lepil za lesno industrijo ter 8500 ton umetnih smol, emulzij in mas za predelavo v izdelke, ki se potrebujejo v gradbeništvu, v elektroindustriji in strojni industriji ter v gospodinjstvih;

- obrati za sintezo in ekstrakcijo biološko aktivnih komponent za izdelavo zdravil v obstoječih podjetjih farmacevtske industrije. Predvidena je zlasti proizvodnja vitaminskih in antibiotičnih preparatov, ki se potrebujejo v velikih količinah tudi kot dodatek krmilom;

- nov obrat za želatino v zvezi z rekonstrukcijo zastarele tovarne kleja;

- Energokemijski kombinat v Velenju, ki bo najpomembnejši objekt bodoče industrijske izgradnje v Sloveniji. Sušil in vplnjeval bo lignit ter plin deloma dobavljal po plinovodu v industrijska središča v Sloveniji, deloma pa se bo plin uporabljal za sintezo dušičnih gnojil s skupno količino 187 000 ton apnenega amonijevega solitra, 36 000 ton amonsulfata in 29 000 ton sečnine. Sečnina bo tudi ena od osnovnih surovin za sintezo umetnih smol in lepil. V obdobju do leta 1965 so predvidena dela na izgradnji sušilnice lignita, plinarne in plinovodov;

— obrati za predelavo karbida v umetna tvoriva in sintetska vlakla: V perspektivi lahko računamo s presežkom 45 000 ton karbida, ki naj bi se predelal v 9000 ton suspenzijskega polivinilklorida in v 3500 ton polivinilalkoholne preje;

— tovarna za proizvodnjo 2000 ton poliesterske preje tipa terilen s poznejšo prigraditvijo sinteze in postopno izgradnjo petrokemije;

— tovarna za proizvodnjo viskoznega superkorda z letno kapaciteto 7000 ton, ki bi dobavljala izdelek gumarski industriji;

— obrat s kapaciteto 10 000 ton titanovega dioksida. Izpopolnil bi sortiment belih pigmentov z izdelkom, ki se zaradi kvalitete vedno bolj uveljavlja v industriji premaznih sredstev in plastičnih mas;

— razširitev proizvodnje in sortimenta organskih barvil ter pomožnih sredstev.

Proizvodnja v novih tovarnah in obratih naj bi temeljila na modernih tehnoloških postopkih in avtomatiziranih napravah. Zato bo mogoče znatno izboljšati produktivnost dela, tako da bi se povečevala povprečno za 10,6 % na leto.

Predelava lesa in izdelava papirja

Industrija predelave lesa in papirja se bo razvijala v skladu z razvojem gozdarstva. Prilagojevati se bo morala spremenjeni strukturi gozdnih sortimentov, v kateri se bo ob povečanju skupne sečnje zaradi krčenja gozdov in redčenja ter intenzivnejšega gojenja osnovnih gozdov povečala udeležba listavcev in drobnih sortimentov. Bolj kot doslej bo morala izkoriščati tudi industrijske ostanke lesa; s preusmerjanjem proizvodnje žaganega lesa iglavcev na švedski sistem žaganja se bo skupna lesna gmota za industrijsko predelavo še nadalje povečala.

V industriji predelave lesa in papirja se predvideva povečanje proizvodnje v razdobju 1961 do 1965 za 69 %. Razvijala se bo predvsem proizvodnja tistih visokovrednih izdelkov, ki so deficitni na domačem trgu (papir, karton, vezane plošče), in tistih, za katere so ugodne možnosti izvoza, to so pohištvo, furnir, razne plošče in drugi končni izdelki.

Naraščajoča izgradnja stanovanj bo zahtevala tudi vzporeden razvoj proizvodnje lesnih izdelkov za gradbeništvo. Zato se bo morala lesna industrija tesno povezovati z gradbeništvom in s serijsko proizvodnjo tipiziranih izdelkov stavbnega mizarstva nadomestiti drago individualno obrtniško proizvodnjo, ki naj se usmeri na uslužnostno dejavnost.

Takšen razvoj bo možno doseči z investicijami v višini okoli 27,5 milijarde dinarjev v petih letih, oziroma povprečno letno 5,5 milijarde dinarjev, kar je 2,5 krat več od povprečnega letnega vlaganja v obdobju 1957 do 1960. Povečana vlaganja so utemeljena v prvi vrsti s tem, ker se razvijata lesna in papirna industrija na lastni surovinski osnovi, in ker se bo s tem intenzivneje izkoriščala lesna gmota zaradi visoke stopnje oplemenitenja proizvodov. V tem okviru bi se z vlaganji 12 milijard dinarjev povečal fizični obseg proizvodnje lesne industrije za 73 %, industrije papirja in celuloze pa pri vlaganjih 15,5 milijarde dinarjev za 53 %, pri čemer bi bilo potrebno upoštevati predvsem sledeče:

Večina žagarskih obratov je zastarelih, kvaliteta proizvodnje nezačoveljiva, izkoriščanje lesa neracionalno in proizvodni stroški previsoki. Zato se

predvideva rekonstrukcija najvažnejših bazenskih žag, ki bodo omogočile, da se bo na ekonomski osnovi pospešil proces opuščanja zastarelih in neekonomičnih žag z neustrezno lokacijo.

Z izgradnjo specializiranih obratov za proizvodnjo lesnih tvoriv bo omogočena boljša preskrba proizvodnje pohištva in končnih lesnih izdelkov. Predvideno povečanje proizvodnje plošč se bo doseglo pri lesnitnih ploščah z rekonstrukcijo obstoječe tovarne in z gradnjo novih objektov na osnovi izluženega taninskega lesa, pri iverastih ploščah pa z dograditvijo tovarne v Cerknici in z izgradnjo novih tovrstnih objektov na osnovi razpoložljivih odpadkov lesa. Povečano proizvodnjo plošč bo delno konsumiralo gradbeništvo, delno pa bo s tem možno povečati izvoz. Povečana proizvodnja pohištva bi bila dosežena predvsem s povečanjem tovarne pohištva v Novi Gorici ter z razširitvijo in izgradnjo drugih tovarn.

Da bi se vskladila predelava lesa s surovinsko osnovo, bo treba zgraditi še eno novo tovarno vezanega lesa. Zaradi preorientacije proizvodnje embalaže od klasičnega na sodoben način bo treba postaviti v ustreznih surovinskih območjih nove obrate za proizvodnjo sekane embalaže.

Predvidena je tudi izgradnja obratov za gradbeni opaž in za tesarske izdelke ter rekonstrukcija obstoječih obratov za lesno stavbarstvo. Na tolminskem območju, kjer pri obstoječi surovinski osnovi lesna industrija ni razvita, bo potrebno proučiti možnosti industrijske predelave lesa z izgradnjo objekta za suho destilacijo lesa.

Da bi se povečal obseg proizvodnje celuloze in papirja, bo treba v prvi vrsti dokončati vse začete objekte in rekonstrukcije, kot je postavitve papirnega stroja za 3300 ton tankih ovojnih papirjev v papirnici Sladki vrh; postavitve novega kuhalnika za celulozo, podvojitev kapacitet za lesovino in nabava novega stroja za rotacijski papir s kapaciteto 30 000 ton v Vidmu; rekonstrukcija in razširitev tovarne celuloze v Goričanah; in rekonstrukcija papirnice v Radečah s postavitvijo novega papirnega stroja za proizvodnjo 3700 ton specialnih in tiskovnih papirjev, naprava za proizvodnjo 3500 ton strojnih kartonov v papirnici Ceršak in naprava za 7000 ton lesovine v Količevem.

V tem obdobju bi se morala pričeti tudi gradnja nove tovarne za 24 000 ton sulfatne celuloze in 25 000 ton natron-papirja, ki bi predelovala lesne in gozdne odpadke iz svojega širšega zaledja.

Z nadaljnim izboljšanjem organizacije dela in z izboljšavami tehnološkega procesa in hkrati z izboljšanjem strokovne usposobljenosti zaposlenih, bi se pri 69 % povečanju proizvodnje povečalo število zaposlenih samo za 15 % ali za okoli 4000, kar pomeni, da bi se povečala produktivnost dela v celotnem razdobju za 46 % oziroma okoli 8 % na leto.

Predvideni razvoj lesne in papirne industrije bo v znatni meri vplival tudi na povečanje izvoza, ki se bo predvidoma povečal za 64 %.

Industrija tekstilnih, usnjarskih in gumijastih izdelkov

V naslednjem obdobju se bo poraba tekstilnih in usnjarskih izdelkov v skladu z naraščanjem osebne potrošnje še naprej močno povečevala. Zaradi hitrega naraščanja motorizacije in potreb industrije se bo večala tudi potrošnja gumijastih izdelkov, zlasti pnevmatik. Ustrezno tem zahtevam bi se morala razvijati tudi industrija tekstilnih, usnjarskih in gumijastih izdelkov.

Ker so obstoječe kapacitete sorazmerno že zelo izkoriščene in je velik del strojne opreme v tej industriji močno izrabljen in zastarel, bo mogoče doseči nadaljnji porast proizvodnje le z rekonstrukcijo obstoječih podjetij. V preteklem obdobju so bile v tekstilni industriji delno obnovljene predilnice in del obratov v usnjarski industriji. V bodočem obdobju naj bi se obnovil in avtomatiziral velik del obstoječih kapacitet v tkalnicah, pletilnicah in oplemenilnicah, rekonstruiral naj bi se preostali del usnjarskih podjetij, prav tako pa se predvideva tudi povečanje kapacitet v gumarski industriji. Predvsem bo treba dokončati izgradnjo začetih novih obratov, tako predilnice za polčesano bombažno prejo v Ajdovščini, predilnico za jutino prejo v Žalcu, sukalnico za kodravko v Škofji Loki in tovarno konfekcije v Murski Soboti.

V zvezi z avtomatizacijo tkalnic se predvideva z delom izločenih strojev, ki so še uporabni, osnovati novo tekstilno industrijo na temelju specializiranega proizvodnega programa predvsem v področjih, kjer obstoji odvečna delovna sila.

Za predvidene rekonstrukcije in dovršitev začetih novih objektov ter za razna manjša vlaganja, ki naj odstranijo grlo v proizvodnji, za izboljšanje tehnoloških procesov, povečanje sortimenta izdelkov in izboljšanje kvalitete bo treba vložiti v obdobju 1961 do 1965 skupno okoli 20 milijard dinarjev investicij oziroma povprečno 4 milijarde dinarjev na leto. Ta sredstva bo v glavnem mogoče zagotoviti iz lastnih skladov gospodarskih organizacij.

S temi vlaganji bo mogoče povečati proizvodnjo v tekstilni industriji za 56 %, v usnjarski in obutveni industriji za 53,5 % in v gumarski industriji za 142 %. S tem se bo povečala proizvodnja bombažne, volnene in sintetične preje za 7850 ton, pri čemer bo narastel delež finejših števil, bombažnih volnenih in svilenih tkanin za 40 milijonov m², in to predvsem finejše, širše in visoko oplemenitene tkanine; nadalje bo omogočena precej večja proizvodnja konfekcijskih oblek, pletenin, polsti ter uvedba nove proizvodnje tufting preprog.

Proizvodnja svinskega in gornjega usnja se bo povečala za 1 900 000 m², umetnega usnja za 1700 ton, proizvodnja obutve za okoli 2 milijona parov, proizvodnja pnevmatik za 4000 ton in tehničnih gumijevih izdelkov za 4250 ton.

V zvezi z rekonstrukcijami in istočasnim izboljšanjem organizacije dela bo mogoče povečati produktivnost dela v tekstilni industriji za 6,2 %, v usnjarski in obutveni industriji za 5,0 % in v gumarski industriji za 10,5 % letno.

Nadaljnji razvoj tekstilne, usnjarske in gumarske industrije bi moral prvenstveno temeljiti na visoko specializirani proizvodnji kvalitetnih izdelkov s širokim sortimentom in z možnostjo hitrega prilagajanja zahtevam tržišča. V tem pogledu naj bi zlasti tekstilna industrija prehajala na izdelavo finejših in kvalitetnejših tkanin, na povečano proizvodnjo pletenih izdelkov ter deficitarnih specialnih proizvodov, osvajala naj bi industrijski način proizvodnje perila in gornjih oblačil ter uvajala proizvodnjo sodobnejših proizvodov, ki se uvažajo.

Vzporedno z izboljševanjem kvalitete in sortimenta izdelkov bo potrebno izpopolnjevati tudi sortiment in kvaliteto reprodukcijskega materiala ter pri tem povečati uporabo umetnih, predvsem sintetičnih vlaken.

Racionalizacijo in boljšo kvaliteto proizvodnje bo mogoče doseči s tem, da se izpopolni oplemenitenje tekstilnih proizvodov, zlasti z uvajanjem sodobnih postopkov, ki izboljšujejo uporabnost in trpežnost izdelkov; dalje z

izgradnjo večjih skupin, moderno opremljenih oplemenitilnic ter z izpopolnitvijo kapacitet manjših podjetij do rentabilnih enot.

V usnjarski industriji je treba povečati proizvodnjo in sortiment umetnega usnja tako, da se bo uporabljalo tudi v galanteriji kot nadomestilo za naravno usnje vsaj pri cenejših izdelkih.

Živilska industrija

V bodočem obdobju bi bilo treba v živilski industriji predvsem odpravljati neskladnosti in pomanjkljivosti, ki izvirajo iz preteklega razdobja, in zato začeti z gradnjo novih objektov ter z rekonstrukcijami in razširitvami obstoječih podjetij. Prav tako bo treba v večjem obsegu uvajati industrijski način proizvodnje in osvajati take nove proizvode, ki ustrezajo nadaljnjemu razvoju potrošnje in spremembi njene strukture.

Poleg splošne usmerjenosti k industrializaciji živilske proizvodnje kot celote bo treba prehajati na industrializacijo zlasti tistih dejavnosti, ki se izvršujejo danes še v pretežni meri na obrtniški način, kot so pekarnice, mlekarne, klavnični obrati in podobno.

V okviru živilske industrije bo v bodočem obdobju pomembno tudi hitro razvijanje tiste proizvodnje, ki sodeluje pri krmski bilanci za prehrano živine, to je proizvodnja močnih krmil in za ta krmila potrebnih sestavin (krmni kvas, mesna in krvna moka, oljne pogače in drugo).

Večjo povezavo bo morala doseči živilska industrija tudi s kmetijskimi proizvodnimi organizacijami ter razvijati svojo proizvodnjo skladno s predvidenim razvojem kmetijstva. Živilska industrija v LRS krije sedaj okoli 44 % kmetijskih surovin iz kmetijske proizvodnje v LRS, v naslednjem obdobju pa bo mogoče zvišati ta delež na okoli 70 %. To bo doseženo s povečanjem kmetijske proizvodnje in z usmerjanjem investicij predvsem v tako proizvodnjo, ki bo predelovala presežke kmetijskih pridelkov v LRS (sadje, krompir, vrtnine, sladkorna pesa, mleko, meso in drugo).

Skupna proizvodnja v živilski industriji bi se povečala do leta 1965 za 70 %. Predvideno povečanje proizvodnje bo mogoče doseči delno z boljšim izkoriščanjem kapacitet zaradi povečane potrošnje in boljše oskrbe s surovinami, delno pa s povečanjem kapacitet na osnovi novih investicij, ki bi znašale v obdobju 1961 do 1965 okoli 14 milijard dinarjev oziroma 2,8 milijarde povprečno na leto, kar je 2,1-krat več kot v preteklem obdobju.

Znaten del sredstev bo vložen v proizvodnjo, ki bo imela neposreden vpliv na razvoj kmetijstva, kot so: sladkorna tovarna s kapaciteto 19 800 ton sladkorja, ekstrakcija za sojo, ki bo predelala 30 000 ton sojinega semena; rekonstrukcija in povečanje kapacitet za močna krmila od 23 000 ton na 45 200 ton krmil letno; ureditev mreže kafilerij za zbiranje in racionalno pripravo uporabnih odpadnih materialov; izgradnja obratov za proizvodnjo krmnega kvasa, citronske kisline, natrijevega glutaminata in drugega.

Z investiranjem v rekonstrukcije in nove gradnje ostale živilske industrije bodo povečane kapacitete v komunalnih klavnicah in predelovalni mesni industriji za 26 000 ton, v predelovalni sadni industriji za 10 000 ton novih izdelkov, zlasti raznih sokov in sadja v prahu; v pivovarski industriji za 160 000 hl proizvodnje piva, v konsumnih in industrijskih mlekarskih obratih za 70 000 litrov mleka dnevne predelave.

V živilski industriji se predvideva porast produktivnosti dela za 45 % odnosno za 7,8 % letno. To bo doseženo z uvedbo popolnejše mehanizacije tehnoloških postopkov, zlasti pa polnjenja, pakiranja ter notranjega transporta. Za izboljšanje preskrbe potrošnikov bo morala živilska industrija usmerjati svojo dejavnost zlasti v sledeče:

— izboljšati kvaliteto izdelkov z uvajanjem sodobnih tehnoloških postopkov;

— oplemenititi nekatere izdelke z vitamini, posebno z naravnim C vitaminom, ki ga bo začela živilska industrija pridobivati iz šipka;

— uvajati pri proizvodnji bonbonov, slaščic, brezalkoholnih pijač in drugod uporabo naravnih sadnih produktov (sadje v prahu in koncentrirani sadni sokovi);

— zaradi uvajanja samopostrežnih trgovin pakirati v naprej pretežni del proizvodov in posvetiti večjo pozornost embalaži;

— zaradi olajšanja dela v gospodinjstvih pospešeno razvijati proizvodnjo koncentriranih živil in polpripravljenih jedil.

Grafična in kartonažna industrija

V dosedanjem obdobju je grafična industrija v znatni meri izvršila rekonstrukcijo in zamenjavo najbolj zastarelih strojnih naprav. Potrebe naglega razvoja gospodarstva in življenjskega standarda pa narekujejo, da se bo morala grafična in kartonažna industrija tudi v bodočem obdobju še naprej hitro razvijati. Tak razvoj bo omogočen z izboljšanjem preskrbe z reprodukcijskim materialom, ki ga bodo zagotovile povečane kapacitete papirne industrije, in s povečanjem kapacitet na osnovi novih vlaganj v višini okoli 2500 milijonov dinarjev.

S temi sredstvi bo mogoče dovršiti že začete rekonstrukcije, predvsem postaviti nov rotacijski stroj v tiskarni ČZP Delo, industrializirati obrate ČZP Ljudska pravica in dovršiti osnove in razširitve Kartonažne tovarne v Ljubljani. Poleg tega bodo delno zamenjale in izpopolnile strojni park tudi ostale tiskarne. Predvideva se tudi gradnja novega obrata za težko kartonsko embalažo iz valovite lepenke s kapaciteto 10 000 ton; ta bo delno nadomestila leseno embalažo.

V bodočem obdobju se predvideva porast proizvodnje grafične industrije za 40 %, kartonažne pa za 163 %.

6. Rudarsko-geološke raziskave

V dosedanjem razvoju se rudarsko-geološkim raziskavam v LR Sloveniji ni posvečala zadostna pozornost. Posledica tega je, da je ostala Slovenija geološko nepopolno in nezadostno raziskana, surovinska baza pa je pri današnjem stanju proizvodnje pri večini mineralnih surovin zagotovljena le za 10 do 25 let.

V preteklih letih so se geološke raziskave financirale le iz zveznih sredstev in sredstev podjetij, medtem ko je republika šele v letu 1960 predvidela za te namene manjša sredstva. Pri tem pa se sredstva niso zagotavljala kontinuirano, vsled česar ni bilo možno načrtno delo ter so se začete raziskave večkrat pred zaključkom del prekinjale.

Na podlagi takega stanja bo potrebno rudarsko-geološke raziskave v bodoče intenzivirati, da bi zagotovili potrebno surovinsko osnovo ter bolj raziskali celotno področje republike.

Predvidoma se bodo iz zveznih sredstev še naprej finansirale raziskave perspektivnih območij za nafto, za rjavi premog na področju Zagorja, Trbovelj in Savinjske dolini, perspektivnih območij železovih in manganovih rud pri Železnem, Počenski gori in Savskih jamah, dalje raziskave svinca in cinka v Mežici ter živega srebra v Idriji, kaolina v Črni ter tehnološke raziskave manganskih rud. Zveza bi prav tako finansirala geološki študij metalogenih provinc in izdelavo kompleksne geološke karte FLRJ. Za te namene so predvidena za petletno obdobje zvezna sredstva v višini okoli 5 milijard dinarjev.

Iz sredstev podjetij bi se porabilo v tem obdobju okoli 4110 milijonov dinarjev za raziskave na področju samih rudnikov; te so potrebne, da se zagotovi nadaljnje obratovanje oziroma predvideno povečanje proizvodnje.

Ob upoštevanju del, ki se bodo finansirala iz zveznih sredstev in sredstev gospodarskih organizacij, bo potrebno zagotoviti sredstva za raziskovanja ostalih mineralnih surovin, ki so pomembne za nadaljnje večanje surovinske osnove. Ker obstoje za te surovine ugodni geološki pogoji ter je njihova eksploatacija zaradi slabe raziskanosti na nizki razvojni stopnji, bo potrebno za te namene zagotoviti finančna sredstva v višini okoli 400 milijonov dinarjev iz republiških virov ob udeležbi sredstev občin in okrajev ter gospodarskih organizacij.

Iz teh sredstev naj bi se finansirale zlasti raziskave bentonita, kremeno-vega peska, okrasnega kamna, boksita, barvastih kovin, glin, lignita ter rjavega in črnega premoga.

Področje bentonitnih glin je zelo razvlečeno ter je z raziskavami treba najti znotraj področja take zaloge, ki bodo skoncentrirane na čim manjšem prostoru. S tem bi se dosegla rentabilnejša eksploatacija, na kateri bazira predvidena industrijska predelava bentonitov.

Pri kremenovih peskih bi bilo težišče na iskanju čim ugodnejše granulacije steklarskih peskov.

Za okrasni kamen naj bi se raziskovalo zaloge v okolici Lipice Bršljanovca, Repnja, Gabrovice, Štanjela itd. Pri teh raziskavah je važno ugotoviti odstotek pridobljenih blokov. Do sedaj je poznavanje zalog tega kamna, ki pride v poštev tudi za izvoz, premajhno, da bi se moglo razviti industrijsko pridobivanje.

Gline, ki nastopajo v Sloveniji pod različnimi pogoji in v različnih kvalitetah, naj se obdelajo v primerni študiji, ki bo lahko dala podatke o njihovi uporabnosti za potrebe porcelanske in keramične industrije.

Raziskave nahajališč boksita so bile v zadnjih letih večkrat začete, toda nikoli ni prišlo do končnega rezultata. Tudi letos so se raziskave ponovno začele v Savinjski dolini. Z ozirom na to, da dovaža Kidričevo boksite od zelo daleč, je potrebno to surovinsko bazo v Sloveniji dokončno raziskati.

Posavski rudniki postavljajo prenosno flotacijo za zaloge svinčevo-cinkove rude, ki zadostujejo za 5 do 6-letno obratovanje. Ker je v okolici Litije še več neraziskanih rudnih pojavov, bi bilo potrebno zaloge povečati in omogočiti flotaciji nadaljnje obratovanje.

Pri rjavih premogih finansira raziskave na glavnih objektih zveza, medtem ko naj bi na manjših objektih raziskave podprla republika. V poštev pri-

deta premogovnika Kanižarica z okolico in Krmelj, ki bo moral delno nadomestiti izpad dobav premoga rudniku Senovo, nima pa dovolj raziskanih zalog. Lignit v območju Globokega (Brežice) je važen za oskrbo industrije ob Savi. Kvaliteta lignita Globoko je nad velenjskim in so pogoji za pridobivanje ugodni, pri tem pa so zaloge skoraj nepoznane.

Premogovniki črnega premoga so z današnjo nizko proizvodnjo na meji rentabilnosti. V naslednjem razdobju naj se z raziskavami ugotovi, če je mogoče proizvodnjo povečati.

Vprašanje plazovitih področij v LR Sloveniji se je reševalo vedno le v kritičnih primerih. Ob takih prilikah ni bilo nikoli na razpolago podatkov za pravilno sanacijo. Zato bi bilo treba sestaviti kataster plazovitih področij in vpeljati službo za opazovanje.

V bodoče bo treba zagotoviti, da se za raziskave po postavljenem programu dodeljujejo sredstva kontinuirano ter da raziskave brez ozira na eventualni trenutni neuspeh gredo do končnega rezultata. Le tako se bo dalo izogniti večkratnemu ponovnemu vračanju na raziskovalne objekte in le tako bo mogoče bodisi ugotoviti ekonomske zaloge, ali pa jih definitivno likvidirati.

Vzpredno z raziskavami bo potrebno izpopolnjevati tudi strokovni kader in opremo organizacij, ki vršijo raziskave.

II. KMETIJSTVO

1. Razvojne smernice

Izboljšanje prehrane in življenjskih pogojev prebivalstva, boljša oskrba industrije s kmetijskimi surovinami ter nadaljnji razvoj zunanje trgovine zahtevajo, da se bo kmetijstvo pospešeno razvijalo tudi v naslednjem obdobju. Uspehi, ki so bili doseženi pri razvoju proizvodnje v zadnjih štirih letih, nakazujejo realne možnosti, da se tudi v bodoče računa z visoko stopnjo porasta kmetijske proizvodnje. Pri usmerjanju razvoja kmetijstva bo potrebno upoštevati zlasti:

- Razvoj kmetijstva mora temeljiti na velikih socialističnih proizvodnih enotah, ki bodo sposobne s sodobno tehniko in znanstvenimi dognanji organizirati družbeni proces dela, in na intenzivnejšem razvijanju proizvodnega sodelovanja zasebnega sektorja z družbenim sektorjem kmetijske proizvodnje.

- Kmetijska posestva in zadružne organizacije naj bi postale odločilen faktor v kmetijski proizvodnji in na trgu. Za to je potrebno izpopolnjevati organizacijo dela, pospeševati proizvodnjo, povečevati produktivnost dela ter skrbeti za zmanjševanje proizvodnih stroškov.

- Z investicijsko politiko in drugimi ukrepi bo treba zagotoviti tak razvoj socialističnih gospodarstev, da bodo mogla čimbolj uspešno in racionalno izkoriščati vse rezerve za povečanje proizvodnje.

- Kmetijska posestva, zadružne ekonomije in kmetijske zadruge naj postanejo središče za zbiranje zemljišč, ki prihajajo v promet zaradi spreminjanja socialno-ekonomske strukture na vasi.

- Med socialističnimi proizvodnimi organizacijami in zasebnimi kmečkimi gospodarstvi je treba razvijati take ekonomske odnose, ki bodo usmerjali za-

sejne proizvajalce k moderni proizvodnji. V ta namen je treba razvijati kooperacijo kot sestavni del naporov za večjo proizvodnjo, večje donose in večjo produktivnost dela. Kmetu je treba pomagati, da doseže na svojem gospodarstvu v obstoječih pogojih kar največjo proizvodnjo in si zagotovi primeren življenjski standard. Zato je treba skrbeti, da bodo tudi zasebna gospodarstva proizvajala za trg več kakor do sedaj.

— Nagrajevanje po učinku bo treba razvijati v vseh kmetijskih organizacijah ter ga vezati na dosežene donose in na skupen uspeh poslovanja in tako doseči, da se sedanji razmeroma nizek osebni dohodek na kmetijskih posestvih čimbolj približa ravni osebnega dohodka, ki ga dosega industrijski delavec.

— Da se bo kmetijstvo hitro razvijalo bo treba skrbeti za izobraževanje kadrov ter pri tem še naprej uvajati in izpopolnjevati razne oblike izvenšolskega izobraževanja, ki bodo z modernizacijo proizvodnje vedno bolj preraščale v stalen sistem.

— Razvoj kmetijstva bo mogoče pospeševati z ustreznim razvojem tako industrijskih dejavnosti, ki proizvajajo opremo in reprodukcijski material za potrebe kmetijstva in ki predelujejo kmetijske proizvode, kot tudi z razvojem trgovine, prometa in drugih dejavnosti, ki so povezane s kmetijstvom.

2. Socialistična preobrazba v kmetijstvu

Moderna kmetijska proizvodnja se lahko razvija le v oblikah socialistično organizirane velike proizvodnje, ki temelji na sodobnih proizvodjalnih sredstvih. Na malih in razdrobljenih parcelah ni mogoče polno izkoriščati teh sredstev niti ni mogoče ekonomično obdelovati zemlje in racionalno organizirati proizvodnje. Zato je združevanje kmetijskih zemljišč, ki je pogoj za uporabo sodobne tehnike, eno srednjih vprašanj razvoja socialističnih družbenih odnosov na vasi. Zaradi tega bo v naslednjem obdobju posebno pomembno nadaljnje razširjanje zemljiških kapacitet kmetijskih posestev in ekonomij kmetijskih zadrug, kar bi lahko dosegli predvsem z dolgoročnim zakupom privatnih zemljišč.

Pomemben vir za pridobivanje novih zemljišč bo zajemanje in organiziranje površin iz splošnega ljudskega premoženja, ki jih izkoriščajo še individualni kmetijski proizvajalci. Po oceni bi bilo možno dodeliti kmetijskim organizacijam okoli 16 000 ha takih zemljišč.

Družbena zemljišča bo ponekod možno širiti tudi na ravninskih pašnikih in steljnikih, ki bi jih bilo mogoče s hidro- in agromelioracijami spremeniti v obdelovalne površine. Skoro vsa večja družbena posestva imajo po nekaj sto hektarjev zamočvirjenih površin; ta bi se lahko hitro osušila z razmeroma majhnimi sredstvi in tako prispevala k razširitvi in intenzifikaciji krmne osnove.

V nižinskih predelih so precejšnje površine gozdov na relativnih gozdnih tleh. Na teh površinah bi se lahko gozdovi izkrčili v približno dvajsetih letih in bi se zemlja deloma uporabila za kmetijske namene, deloma pa bi se osnovala plantaže in intenzivni gozdni nasadi, ki bi jih izkoriščali v kombinaciji s kmetijstvom. Tako naj bi izkrčili v obdobju 1961 do 1965 okoli 25 000 ha takih gozdov in uredili na teh površinah sodobno kmetijsko in plantažno proizvodnjo, ki bo omogočila preusmeritev kultur in večjo intenzivnost proizvodnje.

Z investicijami, predvidenimi v naslednjem obdobju, bi se lahko povečale zemljiške površine na družbenih posestvih in na ekonomijah kmetijskih zadrug za okoli 44 000 ha njiv, 18 000 ha travnikov in 14 000 ha pašnikov. Tako bi imeli leta 1965 v družbenem sektorju okoli 105 000 ha obdelovalne zemlje ali 17,5 % skupne obdelovalne zemlje v Sloveniji.

Novozajetih zemljišč v družbenem sektorju pa ne bo mogoče v celoti priključiti obstoječim kmetijskim organizacijam. Zato bi se morale ustanavljati nove gospodarske enote, ki bodo temeljile na ekstenzivni, toda rentabilni proizvodnji. V zvezi s tem se predvideva, da bo imela vsaka kmetijska zadruga svojo ekonomijo.

Poleg tega se računa tudi s povečanjem obsega združnega sodelovanja z individualnimi proizvajalci, in to v vseh možnih oblikah in v vseh kmetijskih strokah. Tako bi do leta 1965 zajeli v kooperaciji okoli 200 000 ha obdelovalne zemlje, to je 33 % skupne obdelovalne zemlje v Sloveniji. Že sedanje izkušnje so pokazale, da je v kooperacijski proizvodnji dala nova tehnologija pomembne proizvodne učinke, zlasti v poljedelstvu, in da je treba v naslednjem obdobju razširiti ne samo površinski obseg kooperacije in uvesti kooperacijo v nova področja temveč tudi na večje število kultur. Še bolj kot doslej bo treba upoštevati v kooperaciji ekonomske interese in izboljševati strokovnost pri izvajanju tehničnih ukrepov.

Da bi uveljavili na zaključnih področjih, kjer so že dani materialni in organizacijski pogoji, posamezne ali kompleksnejše agrotehnične ukrepe na višji ravni, naj bi občine s svojimi predpisi vpeljale obvezno agrotehniko.

Tako bo mogoče izpolniti v kmetijstvu dve osnovni nalogi: podpreti živinorejsko proizvodnjo in dati kar največ poljskih pridelkov za neposredno potrošnjo, predelavo in za izvoz. V proizvodnem sodelovanju naj bo v tesni povezavi s poljedelstvom težišče na živinorejski proizvodnji, kjer bo treba s sodobnimi načini reje ter z boljšimi načini krmljenja izkoristiti velike možnosti za povečanje proizvodnje mesa, mleka, jajc, plemenske živine in podobno. Uvajanje dobrih pasemskih živali, osemenjevanje, selekcija, dobava kakovostnih močnih krmil in posredovanje zootehnične strokovne službe naj postanejo osnovni načini za vključitev rejcev v združno proizvodnjo. Programi za kooperacije pa bi morali biti izdelani tako, da bodo ustrezali krajevnim razmeram in možnostim.

V sadjarstvu in vinogradništvu bi se proizvodno sodelovanje vezalo zlasti na programe asanacij, ki jih bo potrebno dosledno izvajati, da bi se izboljšalo sedanje stanje in doseglo z razmeroma majhnimi sredstvi znatno večje in stalnejše pridelke sadja in grozdja. Kmetijske zadruge, ki naj se združujejo v močne gospodarske enote, in družbena posestva bi morala pri tem aktivneje posegati ne le v proces proizvodnje temveč tudi v predelovalno dejavnost.

Kmetijske organizacije bodo morale imeti sposobne strokovne kadre, da bodo dosegle večje uspehe pri lastni proizvodnji in v kooperaciji.

Na družbenih posestvih bo treba povečati skrb za stanovanja in ustanavljati obrate za družbeno prehrano, s čimer bo možno doseči večjo stalnost strokovne delovne sile. Družbena posestva bodo lažje reševala stanovanjske probleme, če bodo pridobivala delavce iz neposredne okolice, razen tega pa se bo z urejanjem mehanizacije in avtomatizacije sorazmerno zmanjševalo število zaposlenih.

3. Razvoj kmetijske proizvodnje

Pričakuje se, da se bo v letih 1960 do 1965 fizični obseg skupne kmetijske proizvodnje povečal za 69 % ali povprečno letno za 11 %. Po posameznih sektorjih bi se razvijala proizvodnja takole:

	Indeks 1965/1960	Povprečni porast v %
Kmetijstvo skupaj	168,9	11,0
v tem: organizirana proizvodnja	321,6	26,3
— kmetijska posestva	497,0	37,8
— kooperacija	224,7	17,6

Težišče razvoja kmetijske proizvodnje bo na družbenih posestvih in na proizvodnji v kooperaciji. Predvideva se predvsem hiter razvoj živinoreje, ki ga narekujejo ugodni naravni pogoji ter spremembe, ki se pričakujejo v strukturi prehrane prebivalstva. Po posameznih strokah bi se fizični obseg proizvodnje povečeval takole:

	Indeks 1965/1960	Povprečni porast v %
Poljedelstvo	149,0	8,3
Sadjarstvo*	210,6	16,0
Vinogradništvo*	210,3	16,0
Živinoreja	183,1	12,8
Ribolov	382,8	30,8
Predelava*	180,7	12,5
Kmetijstvo skupaj	168,9	11,0

* Pri sadjarstvu, vinogradništvu in predelavi je upoštevano namesto leta 1960 povprečje 1958 do 1960.

Poljedelstvo

1. Glede na to da se bo spremenila tehnična opremljenost in koncentrirala uporaba sodobnih sredstev v družbenem sektorju, bi se morala intenzivirati poljedelska proizvodnja, zlasti kvalitetne krme, ki bo osnova za veliko povečanje živinorejske proizvodnje.

2. Intenzivna živinorejska proizvodnja zahteva, da se poljedelska proizvodnja preusmeri v pridelovanje večjih količin voluminozne krme, v potrebne količine nastilja in v kar največ škrobnih in beljakovinskih koncentratov. Razen tega bo treba povečevati tudi proizvodnjo industrijskih rastlin.

Površine pod krmnimi rastlinami se bodo povečale in bo zato treba nekoliko zmanjšati delež strnih žit in koruze, medtem ko bi pridelovanje krompirja ostalo približno na enakih površinah kot sedaj.

Pri žitu bi se močno zmanjšale površine pod ržjo in ovsem zaradi slabega donosa. Površine, ki bi jih s tem pridobili, bi posejali z intenzivnimi sortami pšenice in ječmena. Zaradi velikih potreb v živinoreji je treba povečati predvsem setvene površine ozimnega krmnega ječmena; sedanji, razmeroma slab pridelok pa je treba izboljšati.

Za pridelovanje koruznega zrnja zahtevajo manj ugodni ekološki pogoji kot v ostalih republikah, veliki tržni presežki v žitorodnem rajonu in potrebe

po proizvodnji drugih poljščin zmanjšanje površin. Razen tega naj bi nekatere industrijske rastline in večji del fižola pridelovali v združeni setvi s koruzo.

Med krmnimi rastlinami, ki naj bi zavzemale četrtno vseh njivskih površin, na družbenih posestvih pa celo 47 %, bodo najbolj razširjene razne vrste detelje in travno deteljne mešanice. Pomembno bi se v družbenem sektorju povečale setvene površine koruze za silažo.

Pri industrijskih rastlinah bo največji poudarek na pridelovanju hmelja, oljnic in delno tudi sladkorne pese. Pri hmelju bi zadržali obseg površin, ki so bile dosežene v letu 1959, in obnavljali nasade samo v obsegu amortiziranih hmeljišč.

Proizvodnjo vrtnin bo potrebno intenzivirati tako, da bo prilagojena potrebam domačega trga in izvoza. Pridelovati bo treba zlasti različne vrste zgodnje zelenjadi. V družbenem sektorju naj bi se hitreje razvijala tudi vrtarska proizvodnja.

Pri pridelovanju zgodnjih vrtnin in krmnih rastlin je treba uporabljati industrijske načine proizvodnje, tako da bi bila zemljišča izkoriščena vse leto.

Na okoli 93 000 ha njiv je predvideno pridelovanje strniščnih posevkov, kar pomeni, da bo na približno 31 % njivskih površin poleg glavnega posevka še drugi, kasnejši pridelek. V strukturi strniščnih posevkov naj bi se zmanjšal delež površin ajde, prosa in strniščne repe, povečal pa delež površin strniščnih krmnih rastlin ter prezimnih krmnih dosevkov.

V poljedelski proizvodnji naj bi v naslednjem obdobju razširjali visokorodne sorte pšenice in hibridne koruze, uvajali nove in donosnejše sorte ječmena, sončnic in fižola in tudi pri teh posevkih dosegli modernizacijo tehnološkega procesa.

3. Za ostvaritev predvidenega obsega organizirane proizvodnje bi se morali še nadalje povečevati povprečni hektarski pridelki pri pomembnejših kmetijskih proizvodih. Tako bi na družbenih posestvih leta 1965 dosegli pri pšenici 40 mtc, koruzi 80 mtc, krompirju 245 mtc in pri senu 80 mtc na hektar. Tej ravni naj bi se približala tudi proizvodnja v kooperaciji.

Najpomembnejši porast je predviden pri pridelovanju krme. Proizvodnja beljakovinskih krmil bo dosežena z intenzivnejšim pridelovanjem lucerne, detelj in travnodeteljnih mešanic ter oljnic, ki se bodo pridelovale na industrijski način, medtem ko bo proizvodnja škrobnate krme dosežena z znatno povečanimi pridelki silažne koruze, koruze za zrnje, krmnih mešanic itd.

Tako se bo v letih 1959 do 1965 količina škrobnih vrednosti povečala od 806 000 na 1 100 000 ton, skupna količina prebavljivih beljakovin pa od 123 000 na 171 000 ton.

Za polno in pravilno izkoriščanje krmne osnove bo treba zgraditi ustrezne kapacitete mešalnic močnih krmil, obratov za proizvodnjo krmilnega kvasa, ribje moke, sečnine in premiksov z različnimi stopnjami koncentracije beljakovin.

4. Za predvideno proizvodnjo vseh poljščin bo treba zagotoviti zadostno količino kakovostnega semena vseh pomembnejših rastlin tam, kjer so najprimernejši proizvodni pogoji.

Glede na predvidene setvene površine bodo pri žitu potrebne letno naslednje količine semena: 1270 vagonov pšenice, 390 vagonov ječmena, 150 vagonov ovsa in 126 vagonov koruze.

Ker je od uporabe kakovostnega semena v znatni meri odvisno povečanje proizvodnje, bo treba zagotoviti redno letno izmenjavo semena, kar naj se na temelju zakona o izkoriščanju zemljišč uredi s predpisi občinskih ljudskih odborov.

Izmenjava pšenice naj bi potekala vsako četrto leto, izmenjava ječmena in ovsas vsako peto leto, izmenjava hibridne koruze pa vsako leto. Če upoštevamo nakazani sistem izmenjave in da bi semensko žito zagotovili za okoli 60 % predvidenih setvenih površin s tem, da bo v prometu le originalno seme I. in II. množitve, bi bile letne potrebe semena naslednje:

170 vagonov pšenice, 40 vagonov ječmena, 20 vagonov ovsas in 80 vagonov dvojnih hibridov koruze.

Za proizvodnjo teh količin semena in željene vzgojne stopnje je treba zagotoviti za pšenico 650 ha, za ječmen 170 ha, za oves 100 ha in za koruzo 80 ha primernih zemljišč na družbenih posestvih.

Za pridelovanje semenskega krompirja bo potrebno okoli 3000 ha primernih zemljišč — od tega približno polovico na družbenih posestvih — v zahodnih predelih okrajev Maribor in Celje, nadalje v okrajih Ljubljana in Kranj ter v višinskih predelih okrajev Koper in Gorica, kjer bi bilo mogoče pridelati v letu 1965 okoli 3000 vagonov semena. Na teh področjih bo treba organizirati pridelovanje semenskega krompirja tudi v proizvodnem sodelovanju.

Za znanstveno in raziskovalno delo na področju proizvodnje krompirja, za vzgojo novih križancev in njihovo nadaljnje razmnoževanje naj si zagotovi Kmetijski institut Slovenije primerna zemljišča.

Spričo vse večje pomembnosti živinoreje je predvideno, da se bo znatno povečalo tudi pridelovanje semen krmnih rastlin. Proizvodnjo semena je treba zlasti usmeriti na gospodarsko važnejše trave, črno deteljo, lucerno in inkarnatko. Podobno kot pri žitu in krompirju naj se uveljavi tudi pri teh pridelkih načelo rajonizacije in naj se pridelovanje usmeri le v tista področja, ki imajo najboljše pogoje za obilnejše in stalne pridelke s potrebno kakovostjo. Za pridelovanje semena krmnih rastlin je treba zagotoviti okoli 1000 ha primernih zemljišč.

Ker se bodo družbena posestva ob povečanem številu živine morala prvenstveno ukvarjati s pridelovanjem krme, bo semenska proizvodnja v prvi vrsti kmetijskih zadrug, ki bodo organizirale proizvodnjo v kooperaciji z individualnimi proizvajalci.

Za pridelovanje vrtnih semen bo potrebno okoli 100 ha zemljišč, pri čemer so upoštevane samo potrebe za najpomembnejše vrtnine, medtem ko bi ostale potrebe krili z nabavo v drugih republikah. Vsa proizvodnja semen vrtnin naj bi bila organizirana na družbenih posestvih.

Da bodo na področju semenarstva izvedene nakazane naloge, od katerih bo v veliki meri odvisno tudi izpolnjevanje programa kmetijske proizvodnje, bo treba izboljšati in utrditi organizacijo semenske službe, semensko proizvodnjo pa zasnovati tako, da ne bo slonela na subvencioniranju temveč na stimulativnih odkupnih cenah semenskega blaga. Da bodo dosežene ustrezne prodajne cene semena, je treba pridelovanje osredotočiti na kmetijskih posestvih, ki naj se specializirajo.

5. Pri poljščinah bo v družbenem sektorju in v kooperaciji treba uvajati tudi vse ostale agrotehnične ukrepe, kot so zlasti pravilno obdelovanje zemlje

s postopnim poglobljanjem ornice, povečana in skladna uporaba gnojil in zaščitnih sredstev, izboljšana oskrba posevkov in podobno.

Za gnojenje na kmetijskih posevkih in v zadružni kooperaciji je predvidena znatno večja uporaba gnojil, ki bo v povprečju znašala okoli 800 kg na hektar obdelovalne zemlje, na družbenih posevkih pa okoli 1200 kg na hektar. Poleg količinskega povečanja gnojil je treba doseči bolj smotrno in skladno uporabo gnojil pri posameznih kulturah. V ta namen bo morala industrija zagotoviti zahtevano kvaliteto in uporabnost gnojil.

6. Varstvo rastlin bo prav tako kot uporaba gnojil, izbira semen in drugi agrotehnični ukrepi vplivalo na porast rastlinske proizvodnje. Za realizacijo čim večjih pridelkov bo treba izpopolniti varstvene ukrepe, da bi preprečevali večje gospodarske škode, ki so jih doslej povzročale bolezni in škodljivci.

Varstvo krompirja pred koloradskim hroščem in krompirjevo plesnijo bo leta 1965 zajelo okoli 80 % vseh krompirišč.

S herbicidnimi sredstvi naj bi se zatiral plevel vsaj na 65 % površin posejanih z žitom in pri koruzi.

Z razkuževanjem in čiščenjem žitnega semena naj bi se zajela vsa količina žita, ki se letno poseje.

7. Da bi predvidene agrotehnične ukrepe lahko pravočasno izvajali, bo treba v znatni meri povečati mehanizacijo, zlasti število vlečnih strojev in priključkov. Razen števila strojev za obdelavo zemlje, setev, gnojenje in zaščitna škropljenja, je treba povečati število strojev za spravilo pridelkov (kombajni za žito, silažo, koruzo in krompir). Posebej je treba zagotoviti tudi rezervne dele za stroje in poskrbeti za kakovostne servisne usluge.

V strojno obdelavo na družbenih posevkih in v kooperaciji bo zajeto okoli 305 000 ha obdelovalne zemlje, kar pomeni, da bi v letu 1956 na traktor prišlo okoli 76 ha obdelovalne zemlje.

Sortiment priključnih strojev, ki bo mnogo bolj raznovrsten kot je bil doslej, bo omogočil kompleksnejše uveljavljanje mehanizacije pri posameznih kulturah.

Živalska proizvodnja

1. Razvoj kmetijstva se bo v bodoče še bolj kot doslej usmerjal na živinorejo, saj se predvideva, da bi se skupni prirast živine v letu 1965 povečal za okoli 70 %. Pri tem je najmočnejši porast proizvodnje predviden v govedoreji (za skoro 100 %) in v perutninarstvu (za okoli 150 %). Za predvideno proizvodnjo v živinoreji ni tehnoloških zaprek, ki bi zavirale izpolnjevanje visoko postavljenih nalog.

2. Govédorejska proizvodnja temelji na povečanih pridelkih voluminozne krme, s katero bi morali kriti okoli 80 % vseh potrebnih hranilnih snovi.

Stalež govedi bi v letu 1965 znašal okoli 655 000 glav, od tega 340 000 krav in bi se s tem v primerjavi z letom 1960 število govedi povečalo za 23 %. Delež družbenega sektorja bi ob koncu petletnega obdobja dosegel približno četrtnino vsega staleža govedi v osnovni čredi. Obremenitev govedi v GVŽ (glavah velikih živalskih enot) je predvidena takole: na družbenih posevkih okoli 1,4 GVŽ na hektar obdelovalne zemlje, v privatnem sektorju pa okoli 0,85 GVŽ na hektar, kar pomeni znatno izboljšanje v odnosu na dosedanje

stanje, ko je na družbenih posestvih okoli 0,9 GVŽ na hektar obdelovalne zemlje.

Predvideno povečanje števila govedi bo možno doseči s kooperacijo pri vzreji mlade plemenske živine in živine za pitališča, z izboljšano živinorejsko službo, z organizacijo prometa z živino, z razširitvijo selekcije in podobno. Posebno vlogo pri tem morajo imeti kmetijski kombinati s specializirano proizvodnjo in s kooperacijo kombinatov s kmetijskimi zadrugami za proizvodnjo plemenske živine, telet za pitališča in za pridelovanje krme.

Umetno osemenje naj bi zajelo v zasebnem sektorju okoli 75 % vseh krav, medtem ko bodo na družbenih posestvih umetno osemenjane vse krave.

Število krav pri individualnih rejcih bi se povečalo le za 2 %, ker bo oskrbovanje z mlekom prevzel v glavnem družbeni sektor. Delovni in ekonomski pogoji bodo usmerjali zasebne proizvajalce vedno bolj v pitanje mlade govedi, mesnatih prašičev in k vzreji mlade plemenske živine s posnetim mlekom.

Proizvodnja govedi za zakol bo usmerjena na težje kategorije živali.

V družbenem sektorju se predvideva velik porast žive teže govedi za zakol. Tako bi bilo zaklanih v letu 1965 okoli 100 000 glav v skupni živi teži 42 400 ton. Od tega se računa, da bo spitano približno 50 000 glav baby beef govedi v skupni teži 20 000 ton in 35 000 glav ostale mlade govedi v teži 17 500 ton. Približno 15 000 glav odpade na vse druge skupine izločenih in dopitanih živali.

Poleg tega bo vzrejenih na družbenih posestvih v letu 1965 okoli 11 000 krav za lastno reprodukcijo in 7 000 telic najboljše plemenske vrednosti za prodajo.

V privatnem sektorju bi bilo vzrejenih okoli 130 000 glav govedi v skupni teži 35 000 ton. Struktura klavne živine pri individualnih rejcih bi se bistveno razlikovala od strukture klavne živine v družbenem sektorju. Pomemben delež bodo imela teleta, ki jih bodo rejci izločili kot neprimerna za rejo, zaradi česar bo tudi skupna klavna teža manjša, čeprav bo število živali za zakol mnogo večje od števila v družbenem sektorju.

Pri privatnih rejcih bo družbeni sektor dokupoval okoli 60 000 telet in mlade živine za kvalitetno pitanje v svojih pitališčih.

Od skupno predvidene količine klavne živine v privatnem sektorju se pričakuje, da bo zajetih v proizvodnem sodelovanju okoli 60 000 govedi v skupni teži 24 000 ton. Tako bi organizirana proizvodnja klavne goveje živine leta 1965 znašala 66 400 ton, kar pomeni 86 % skupne količine klavnih govedi.

Vzreja kakovostne plemenske živine za reprodukcijo in za prodajo izven republike bo zahtevala temeljito in načrtno delo. Na družbenih posestvih bo večina krav v kontroli proizvodnosti zaradi selekcije in odbire plemenskega naraščaja ter racionalizacije proizvodnje. V ta namen se že gradijo na nekaterih posestvih elitni centri za vzrejo visokovrednih plemenskih živali. Za vzrejo plemenskih telic, za obnovo staleža rodovniških živali in za prodajo bo potrebno zajeti s kontrolo proizvodnosti tudi na privatnem sektorju zadostno število krav, kar bo omogočalo vzrejo okoli 16 000 plemenskih živali.

Strokovna služba, ki bo vodila selekcijo in vzrejo plemenske živine, naj usmerja tudi promet s plemensko živino; ta bo hkrati lahko vir za finansiranje strokovne službe.

Pri skupnem številu 340 000 krav bi znašala v letu 1965 količina mleka 771 milijonov litrov, ali povprečno na kravo 2300 litrov mleka letno. V pri-

merjavi z letom 1960 se bo povečala količina mleka za 77 %. Na družbenih posestvih se predvideva povprečna molznost na kravo 3300 litrov, oziroma 231 milijonov litrov skupne proizvodnje mleka.

Pasemska struktura goveje živine se bo spreminjala tako, da se bo večalo število najvažnejših in produktivnih domačih pasem (sivorjave in svetlolisaste). Število živali teh dveh pasem se bo povečalo zlasti zaradi križanja in izpodrivanja domačih, manj produktivnih pasem. V okolici večjih potrošniških središč bi na družbenem sektorju še nadalje širili visokoproduktivne mlečne pasme, ki so že sedaj pokazale zelo dobre rezultate (jersey in črno belo govedo). Širilo se bo tudi križance domače živine s črno belo pasmo, zlasti v področjih za proizvodnjo mleka.

Strokovna pospeševalna služba, ki bo zajela govederejo na družbenih posestvih in na privatnem sektorju, se bo oslonila na pospeševalne živinorejsko-veterinarske zavode. Delo in organizacijo v zavodih bo treba prilagoditi nalogam, ki so nakazane za razvoj živinoreje v tem obdobju. Zavodi morajo zajeti področje selekcije, organizacije, vzreje in prometa plemenske živine, kontrolo proizvodnosti z rodovništvom ter kmetijskim organizacijam strokovno pomagati pri organiziranju blagovne proizvodnje. Skrbeti morajo za zdravstveno zaščito vseh vrst živali, posebno pred kužnimi, zajedavskimi in vzrejnimi boleznimi. Še v večji meri kot doslej pa bodo morali preprečevati in zatirati one kužne bolezni, ki bi mogle močno zavirati živalsko proizvodnjo, to je zlasti tuberkulozo, brucelozo, mastitis itd.

3. V prašičereji temelji povečanje proizvodnje prav tako kot v govedereji na povečanju proizvodnje krme in na njenem smotrnejšem izkoriščanju.

Na družbenih posestvih in v privatnem sektorju se v letu 1965 predvideva sprememba v strukturi črede, ker se bo povečala blagovnost mesnatih prašičev. Na družbenih posestvih se bo stalež prašičev v letih 1960 do 1965 povečal od 12 500 na 107 000 glav, v privatnem sektorju pa je predviden v istem obdobju porast števila prašičev od 496 400 na 574 000 glav.

Struktura osnovne črede prašičev v družbenem sektorju bo omogočila, da bo na razpolago za trg v letu 1965 okoli 131 000 klavnih prašičev, v skupni teži 12 300 ton; od tega 85 000 bekonov in 23 000 pršutarjev. V kooperaciji pa bo vzrejenih 60 000 bekonov in 147 000 drugih mesnatih prašičev, v skupni teži 21 500 ton.

Pri individualnih rejcih bi prišlo v poštev za domači zakol še okoli 345 000 prašičev, v glavnem težjih pitačev in iz plemena izločenih svinj.

Blagovna proizvodnja klavnih prašičev bo torej znašala iz organizirane reje 33 800 ton ali 44 % skupne teže prašičev za zakol. Ostalih 56 % pomeni v glavnem domači zakol za potrošnjo pri individualnih proizvajalcih.

Težišče tržne proizvodnje bo v mesnatih prašičih tipa 100 do 120 kg težkega pršutarja in v reji bekonov.

Po pasemskem sestavu se predvideva, da bo leta 1965 že okoli 90 % prašičev belih pasem mesnatega tipa, ki so najbolj produktivni.

Za zadostno število dobrih merjascev bodo morala skrbeti družbena posestva in plemenilne postaje kmetijskih zadrug.

4. V perutninarstvu obstoje možnosti, da bi usposobili industrijske perutninarske obrate, ki bi v letu 1965 dali 6 milijonov piščancev za cvrtje in pitanih rac ter 110 milijonov konsumnih jajc.

Predvideva se, da bo v privatnem sektorju stanje kokoši v letu 1965 ostalo na enaki ravni kot konec leta 1960, to je na približno dveh milijonih živali, kar daje okoli 3000 ton klavne perutnine v glavnem za lastno potrošnjo. Skupna proizvodnja perutnine za zakol bi znašala v letu 1965 okoli 10 000 ton.

Proizvodnja jajc na kokoši bi znašala v farmski reji 220 kosov, pri pravitnih rejcih pa 110 kosov. Na prebivalca bi odpadlo okoli 165 jajc in 6 kg perutninskega mesa, če upoštevamo družbeni in privatni sektor skupaj.

Za razvoj sodobnega perutninarstva se bodo zgradili obrati z industrijskim načinom proizvodnje, ki bi z najsodobnejšo tehnologijo dosegali ekonomsko najugodnejše učinke.

Da bi laže obvladali sezonsko nihanje proizvodnje in dobave konsumnih jajc iz kmečke reje in s tem izboljšali oskrbo potrošnikov, bo treba čimprej zgraditi v neposredni bližini potrošnih središč perutninske farme, ki bodo s proizvodnjo jajc lahko uspešno odpravile motnje v preskrbi.

Vzporedno z gradnjo perutninskih farm bo treba graditi tudi perutninske klavnice in hladilnice ter mešalnice za krmila. Gradnja teh objektov bi morala imeti prednost pred povečanjem kapacitet za proizvodnjo klavnih piščancev in kokoši.

5. Da bi zadostili potrebam predelovalne industrije in potrebam potrošnje prebivalstva naj bi se razvijalo tudi ribištvo v naslednjem obdobju hitreje kot doslej. V morskem ribištvu je predvidena usmeritev lova tudi na bogata lovišča izven Jadrana.

Na tej osnovi bo možno povečati ulov rib za približno 3500 do 4000 ton. Predvideva se, da bi od skupnega ulova, ki bo znašal okoli 6000 ton, odpadlo na trg s svežimi ribami okoli 1200 ton in za predelovalno industrijo okoli 4300 ton.

V sladkovodnem ribištvu bi znašala količina tržnih rib iz ribnikov in prostih vod okoli 240 ton, v večjem obsegu pa se bo povečala proizvodnja ribjega naraščaja.

6. Da bi dosegli čim večjo proizvodnjo v sadjarstvu in semenarstvu, bi bilo treba pospešeno razvijati čebelarstvo, ki ima pomembno vlogo pri pravilnem oprашevanju kmetijskih rastlin, zlasti strnjenih nasodov sadnega drevja. Če upoštevamo, da bo leta 1965 rodnih okoli 18 700 ha sadovnjakov, bi bilo za to potrebno okoli 37 000 panjev čebel.

Družbeno čebelarstvo se bo razvilo od 5000 panjev v letu 1959 na 20 000 panjev v letu 1965, in sicer v obliki specializiranih čebelarskih obratov ter na kmetijskih posestvih sadjarskega značaja.

V zvezi z nadaljnjim razvijanjem družbenega čebelarstva bo treba že v tem obdobju organizirati take drevesne plantaže, ki bodo zagotavljale stalno čebelno pašo.

V družbenem sektorju se pričakuje pridelek medu okoli 300 ton, v privatnem sektorju pa okoli 650 ton.

Približno polovica proizvedenega medu in vse vzrejene čebele-matice so namenjene izvozu, medtem ko je skoro vsa količina cvetnega prahu in mlečka potrebna domači živilski in farmacevtski industriji.

Sadjarska proizvodnja

V teku naslednjega obdobja bo zaradi izčrpanosti prenehala rodnost starih in asaniranih nasadov ter jih bo zato treba pospešeno obnoviti na najsoodobnejši osnovi. Nove nasade bo treba zasnovati na visoki proizvodnosti in povečati pridelovanje v obstoječih nasadih, ker daje sedanja ekstenzivna proizvodnja poleg nizke količine pridelkov še izredno nizek odstotek prvorazrednega sadja. Taka proizvodnja povzroča visoke stroške in zavira trgovino s sadjem, hkrati pa negativno deluje na razvoj predelovalne industrije, ki zahteva kvalitetnejše sadje plemenitih sadnih vrst in se vse manj zadovoljuje z odpadnim sadjem. Večje količine sortiranega žlahtnega sadja bodo omogočile ustrežnejše cene, kar bo spodbujalo k nadaljnjemu urejanju novih nasadov ter k rekonstrukcijam srednje starih sadovnjakov.

Predvideva se, da bi osredotočili sadno proizvodnjo predvsem v proizvodne bazene, pri čemer naj bi sadjarska rajonizacija nakazala prioriteto in dala prednost onim okolišem, ki bodo s stališča sodobnega izkoriščanja talnih, klimatskih in drugih pogojev dali tudi največje družbeno-ekonomske koristi.

Dobro mehanizirana industrijska proizvodnja sadja z optimalnimi tehničnimi ukrepi bi omogočala doseganje visokih in zelo kakovostnih pridelkov. Iz teh nasadov se bo tržišče oskrbovalo z najkvalitetnejšim sadjem, ki ga bo možno v večjih količinah tudi izvažati. Predvideva se, da bi bilo takih nasadov do leta 1965 okoli 6200 ha. V drugih nasadih bo treba skrbeti za najnujnejše strokovno-tehnične ukrepe, ker nam bodo lahko dajali tudi ti nasadi še vrsto let primerne pridelke.

Stare in slabo rodne nasade bo treba skržiti v skladu z obnovo intenzivnih nasadov. Pri tem bi prepustili zemljišča, ki niso primerna za intenzivne in sodobno mehanizirane nasade, za druge kulture.

V obdobju do leta 1965 bi obnovili na družbenih posestvih okoli 3000 ha, v obnovitvenih skupnostih pa okoli 800 ha nasadov.

Poleg navedenega obsega obnove bo potrebno rekonstruirati še okoli 3000 ha mlajših nasadov, od tega na družbenih posestvih 1400 ha in v kooperaciji 1600 ha.

Obnova in rekonstrukcija nasadov sta odvisni od investicijskih sredstev in od proizvodnje sadik. Sedanja proizvodnja sadik je še enostranska, ker je usmerjena preveč na sadike jablan, medtem ko primanjkuje sadik drugih sadnih vrst zlasti koščičastega drevja.

Proizvodni program v drevesnicah bo zato treba vskladiti s programom obnove in rekonstrukcije nasadov. Da bi lahko obnovili in rekonstruirali predvidene površine nasadov, bo treba zagotoviti letno okoli 1 milijon sadnih sadik. Drevesnice bo treba zato organizirati v večjih proizvodnih enotah, tako da bi ustrezale zahtevam po proizvodnji najkvalitetnejšega reprodukcijskega blaga, ter ob strogi kontroli proizvodnje in prometa sadik.

Ob povprečni sadni letini bi pridelali v letu 1965 okoli 167 000 ton sadja ali za okoli 117 % več od povprečnega pridelka v letih 1957 do 1960, od tega v družbenem sektorju 82 000 ton ali 49 % skupne proizvodnje.

V proizvodnem sodelovanju bo predvidoma pridelanih okoli 46 000 ton sadja, kar bo prispevalo k temu, da bo notranji trg bolj založen.

Da bi dosegli določeno raven sadjarske proizvodnje, je predvidena ustrežna agrotehnika v organizirani proizvodnji. Pri tem se posebej poudarja izvajanje varstvenih ukrepov. Predvideva se, da bi v letu 1965 zimsko škropljenje zajelo v organizirani proizvodnji vse sadno drevje, v privatnem sektorju pa vsaj 85 % sadnega drevja, ki ga napada kapar. Poleg zimskega škropljenja je treba uveljavljati vedno bolj tudi varstvene ukrepe v času vegetacije, ker bo le tako možno obvarovati pridelek sadja pred številnimi boleznimi in škodljivci, ki so še vedno vzrok slabe kakovosti sadja.

Vinogradniška proizvodnja

V programu perspektivnega razvoja kmetijstva zavzema vinogradništvo pomembno vlogo tako glede potreb domače potrošnje grozdja in vina kakor tudi zaradi tega, ker je mogoče kakovostne proizvode prodati na svetovnem trgu. Proizvodni poskusi v obnovljenih nasadih kažejo, da lahko dosežemo v naših izredno ugodnih okoliških pogojih precej višje hektarske pridelke, kot smo jih imeli doslej. Tudi rezultati novih nasadov vinske trte bi bili lahko boljši, če bi se posvečalo več pozornosti pravilnemu izboru sort in podlag, kakovosti sadik, pripravi zemljišča in agromeliorativnim ukrepom ter samemu načinu vzgoje vinske trte. Poleg sprememb v sistemu in strukturi nasadov je treba doseči tudi modernizacijo tehnološkega procesa, da se izkoristijo vsi izsledki sodobne znanosti in tehnike v vinogradniški proizvodnji in predelavi grozdja.

Skladno s programom, predvidenim za obnovo vinogradov v merilu FLRJ, bi znašala obnova v LR Sloveniji 1500 ha intenzivnih nasadov v družbenem sektorju. Predvidena obnova bo bistveno vplivala na obseg in strukturo proizvodnje.

Poleg navedenega obsega obnove je treba predvideti še rekonstrukcijo nasadov na družbenih posestvih na okoli 1000 ha in v kooperaciji na 2000 ha. Rekonstrukcijo je treba izvršiti na približno polovici nasadov, ki so bili obnovljeni do leta 1959.

Sodobna vinogradniška proizvodnja bo morala imeti dovolj širok proizvodni sortiment: namizno grozdje ter grozdje za predelavo v vino, koncentrate itd. Ker pri nas še precej zaostajamo v potrošnji svežega grozdja, je treba pri obnovi misliti predvsem na namizne sorte, ki bodo predvidoma zavzele skoraj tretjino vseh na novo obnovljenih nasadov. Večja proizvodnja namiznega grozdja bo pomembna zlasti v primorskem področju, ker se čas konsuma pri sodobni tehniki konserviranja lahko podaljša skoro na šest mesecev. Prav tako bo treba pospeševati in razvijati tudi proizvodnjo grozdnih sokov.

Za navedeni obseg obnove bo treba zagotoviti okoli 4,2 milijona cepljenk. Predvideva se tudi nova organizacija proizvodnje trsnega sadilnega materiala v bazenskih trsničarskih obratih. Proizvodnjo trsnih cepljenk je treba racionalizirati tako, da bi sadili prvovrstne sadike, ki bi jih proizvajali na industrijski osnovi organizirani trsničarski obrati.

V letu 1965 bomo imeli predvidoma okoli 20 000 ha rodnih vinogradov, od tega 18 000 ha žlahtne trte; na osnovi tega se pričakuje, da bo znašala skupna proizvodnja grozdja okoli 128 000 ton. Družbeni sektor bo zagotovil proizvodnjo okoli 44 000 ton ali 34 % skupne proizvodnje. Pridelek vinskih sort grozdja,

ki bo na razpolago za predelavo, bo dal skupaj okoli 7300 vagonov vina, od tega 2300 vagonov ali 31 % na družbenih posestvih.

Da bi dosegli predvideni obseg vinogradniške proizvodnje, bo treba zagotoviti poleg modernih agrotehničnih ukrepov tudi intenzivno izvajanje vseh varstvenih ukrepov, obenem pa ustrezno skrbeti za vinogradniško mehanizacijo.

Predelava kmetijskih pridelkov

Zaradi medsebojnega dopolnjevanja in nadaljnjega vsklajenega razvoja kmetijstva in predelave kmetijskih pridelkov bo treba razvijati med obema dejavnostima ustrezno sodelovanje.

Težiti bo treba k temu, da se v naslednjem obdobju oblikujejo kmetijsko-industrijski kombinati, ki bodo imeli n. pr. specializirane govedorejske obrate, kot so obrati za pitanje mladih govedi, za bekone, pršutarje, mlečno govedo, sadne plantaže in podobno, na drugi strani pa tudi klavnične obrate, mešalnice močnih krmil, mlekarske in sadno predelovalne obrate, hladilnice itd. Pri tem bo treba upoštevati najracionalnejše dovoze surovin za predelavo in po čim krajši poti vračati odpadne proizvode kmetijski proizvodnji. To bi v znatni meri pripomoglo k zniževanju proizvajalnih stroškov in omogočilo večjo potrošnjo predelanih proizvodov, skladno z rastjo realnih osebnih dohodkov prebivalstva.

Za industrijsko predelavo bo kmetijska proizvodnja lahko dala na razpolago naslednje količine surovin:

25 000 ton žita, 6000 ton koruze, 1000 ton ječmena, 10 000 ton oljnih semen, 30 000 ton krompirja, 19 000 ton zelenjadi, 18 000 ton sadja, 3200 ton rib in 45 milijonov litrov mleka.

4. Investicije

Predvideno povečanje kmetijske proizvodnje in spremembe, ki nastajajo v njeni strukturi, zahtevajo znatno povečanje investicij. Vlaganja bi bila prvenstveno usmerjena v tiste namene, ki omogočajo hitro povečanje obsega blagovne proizvodnje, deloma pa tudi v namene, katerih učinek se bo pokazal šele po letu 1965.

Predvideva se, da bi se investicijska sredstva prvenstveno osredotočila v objekte, ki bi izboljšali oskrbo potrošnih središč s kmetijskimi pridelki, zagotovili surovine predelovalni industriji ali pa vplivali na večji izvoz kmetijskih pridelkov.

Za razvoj kmetijstva je predvideno v razdobju 1961 do 1965 skupno 61 milijard dinarjev investicij, odnosno 12,2 milijarde dinarjev povprečno letno, kar je za 65 % več kot v letih 1957 do 1960. Pri tem niso upoštevana sredstva, ki jih bodo individualni proizvajalci vložili preko zadrug za razvoj združnega sodelovanja.

Vskladiščenje in predelava kmetijskih pridelkov, ki se pričakujejo kot tržni presežki v bodočem razdobju, bo omogočena z izgradnjo ustreznih kapacitet iz sredstev, ki so predvidena za industrijo in trgovino. Povečale bi se kapacitete žitnih silosov za okoli 80 000 ton in skladišni prostor za druge kmetijske pridelke za približno 26 000 ton, medtem ko bi se povečale kapacitete

predelovalnih industrijskih obratov pri oljarnah za 6000 ton, v škrobarnah za 9500 ton, pri klavnicah za 10 000 ton, pri mlekarnah ja 42 000 ton, pri tovarnah in mešalnicah močnih krmil za 125 000 ton ter pri predelovalnici sadja in zelenjave za 10 000 ton. Poleg tega je predviden začetek izgradnje sladkorne tovarne s kapaciteto 20 000 ton. Razširile se bodo tudi kapacitete mešalnice umetnih gnojil in tovarne vitaminov ter antibiotikov za močna krmila.

Od skupno predvidenih investicij v višini 61 milijard dinarjev bi bilo okoli 81 % sredstev uporabljenih za neposredno kmetijsko proizvodnjo, 8 % za objekte predelave in skladiščenje, drugo pa za vodno gospodarstvo.

V obdobju do leta 1965 bo možno aktivirati okoli 80 % sredstev, namenjenih za kmetijstvo.

V skladu s potrebami razvoja posameznih kmetijskih strok in v skladu s krepitvijo socialističnih družbenih odnosov v kmetijstvu, se predvideva največje vlaganje v opremo (okoli 29 %), v kmetijske gradbene objekte, zlasti živinorejske (28 %), ter za živino in nasade.

Po posameznih kmetijskih strokah bi znašale naložbe: za poljedelstvo 35 %, za živinorejo 33 %, za sadjarstvo in vinogradništvo 11 %, za predelavo kmetijskih pridelkov pri kmetijskih organizacijah 8 %, za vodno gospodarstvo 10 %, za ribištvo in ostalo 3 %. Delež naložb za vodno gospodarstvo je razmeroma visok, ker so v sedanjem obdobju zelo zaostajala zlasti melioracijska dela, in ker je vodno gospodarstvo vezano na pridobivanje novih površin, ki bi se lahko izkoriščale za proizvodnjo dobre krme.

V poljedelstvu bodo potrebna največja vlaganja za nabavo kmetijskih strojev in opreme. Računa se, da bi bilo v letu 1965 na razpolago okoli 4000 traktorjev s povprečno štirimi priključnimi stroji na traktor, število različnih vrst traktorjev oziroma kombajnov pa bi se povečalo od 100 na 1050. Tako bi imela samo družbena kmetijska posestva okoli 1600 traktorjev in 650 kombajnov, kmetijske zadruga pa 2400 traktorjev in 400 kombajnov.

V petletnem obdobju bo znašala skupna nabava okoli 3000 novih traktorjev in 950 kombajnov.

Sredstva, ki so predvidena za nabavo živine, bi omogočila, da se poveča živalski fond na družbenih posestvih pri govedu od 35 000 na 150 000 glav, pri prašičih od 12 500 na 107 000 in pri perutnini od 100 000 na 530 000 kokoši nesnic.

V skladu s predvideno nabavo živine in najracionalnejšim izkoriščanjem obstoječih kapacitet je treba zagotoviti izgradnjo 49 000 stojišč za krave molznice in 77 000 stojišč za mlado plemensko in pitovno živino ter svinjakov za 5000 plemenskih svinj in za 62 000 glav plemenskega naraščaja in pitancev. Od perutninskih farm je predvidena izgradnja objektov za 500 000 kokoši nesnic in za štiri milijone piščancev za cvrtje. Druga sredstva predvidena za ekonomske objekte so namenjena za izgradnjo intenzivnih vrtnarskih obratov predvsem za rastlinjake, zaprte grede in silnice, kakor tudi postavitev lop za kmetijske stroje.

S sredstvi, ki so predvidena za predelavo in skladiščenje, bi se adaptirale ali zgradile mlekarne za okoli 50 do 60 000 litrov kapacitete dnevno ter posne-malne postaje za posnemanje mleka, ki ga bo potrebovalo organizirano pitanje živine. Druga sredstva so namenjena za izgradnjo mešalnic močnih krmil s skupnimi kapacitetami okoli 100 000 ton, za izgradnjo proizvodnih vinskih kleti

v Vipavi, Ormožu, Ljutomeru in Dornberku s skupnimi kapacitetami 1400 vagonov vina ter za izgradnjo združnih sušilnic za hmelj in sadje.

Prav tako so predvidena sredstva za izgradnjo najnujnejših kapacitet skladiščnih prostorov za semensko žito, semenski krompir ter za krmna in zeleznjadna semena, za umetna gnojila in poljske pridelke.

V sadjarstvu se predvideva obnova nasadov na površini 3800 ha. Obnovljenih bo največ jablan, breskev, hrušk in ribeza. Obnova v vinogradih se računa na površini 1500 ha, in sicer obnova najkvalitetnejših vinskih in namiznih sort grozdja. V sadjarstvu in vinogradništvu se predvideva tudi rekonstrukcija manj intenzivnih, že obnovljenih nasadov, ki naj bi se izboljšali in intenzivirali po predpisih moderne tehnologije.

V hmejiščih se predvideva redna obnova izkrčenih starih nasadov v skladu z amortizacijo, to je povprečno letno okoli 200 ha.

Za morski ribolov v Jadranu naj bi se povečalo število ribiških ladij od 29 na 44, za predvideni oceanski ribolov pa je treba nabaviti dve posebni ladji po približno 500 BRT. Vse ladje naj bi bile opremljene z moderno opremo.

V drugih investicijah so zajete agromelioracije na površini okoli 10 000 ha, odkup okoli 3000 ha zemljišč, ki bodo vključena v družbeni sektor, ter najnujnejša izgradnja poti na družbenih posestvih in objektov za pospeševalno službo in znanstveno ter raziskovalno delo.

Plan melioracijskih del predvideva gradnjo ključnih melioracijskih objektov kot so Pesnica, Ščavnica, Prekmurje, Dravsko polje, Barje in še nekatere manjše melioracije v okviru družbenih posestev.

Poleg tega bi bilo treba zagotoviti družbenim posestvom tudi potrebna sredstva za graditev stanovanj, obratov družbeno prehrane, otroških domov in drugih objektov za izboljšanje življenjskih razmer kmetijskih delavcev.

Glede finansiranja investicij se predvidevajo bistvene spremembe v politiki in načinu koriščenja sredstev iz splošnega investicijskega sklada. Na tej podlagi naj bi bil delež splošnega investicijskega sklada v skupnih investicijah za kmetijstvo nižji kot je bil v sedanjem obdobju, ker se računa v ustreznim povečanjem skladov kmetijskih organizacij na osnovi večje akumulativnosti kmetijske proizvodnje v bodočem razdobju. Ta bo dosežena z nadaljnjo modernizacijo in večjim obsegom organizirane kmetijske proizvodnje ter naraščanjem delovne storilnosti.

5. Strokovni kadri in zaposlenost

Specializirana rastlinska proizvodnja, delo v živinorejskih farmskih obratih in v sodobnih visokointenzivnih nasadih, vse večja stopnja mehanizacije proizvodnih procesov itd. terjajo številne strokovno usposobljene in specializirane delavce ter strokovne kadre s srednjo in višjo izobrazbo. V bodoče bo potrebno posvečati vzgoji strokovnega kadra posebno pozornost, ker je sedanje stanje že pri nižji ravni proizvodnje nezadovoljivo.

Za izobraževanje in usposabljanje delavcev za specializirano delo in za industrijski način proizvodnje v kmetijstvu bo treba ustanavljati centre za izobraževanje delavcev na delovnem mestu, izobraževanje mladine v rednih kmetijskih šolah pa se bo moralo prilagoditi zahtevam prakse. Z reformo študija na srednjih in višjih kmetijskih šolah, ter na agronomski fakulteti bo

do leta 1965 naraslo število tehnikov in visokokvalificiranih strokovnjakov v skladu z nakazanimi nalogami.

V naslednjem obdobju bi bilo treba usposobiti za neposredno proizvodnjo v družbenem sektorju okoli 410 agronomov in obratnih inženirjev, 130 veterinarjev, 1300 kmetijskih tehnikov, 400 veterinarskih tehnikov, 2600 traktoristov-strojnikov in 7000 kvalificiranih delavcev.

6. Organizacija kmetijske službe

Za izvajanje predvidenih nalog bo treba zagotoviti neposredno povezavo kmetijskih služb s kmetijskimi posestvi in zadrugami, zlasti glede uvajanja sodobne kmetijske tehnike in organizacije proizvodnega procesa.

Kmetijska služba bi se zato morala še bolj prilagoditi nalogam družbeno organizirane proizvodnje in načelom, ki jih vsebuje zakon o združevanju v gospodarstvu. Ustrezno dejavnost v tem smislu bodo razvijale republiške in okrajne zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo.

Okrajne zadružne zveze, ki so prostovoljne organizacije kmetijskih zadrug naj se osredotočijo na razvijanje socialističnih gospodarskih odnosov na vasi s tem, da bodo kmetijskim zadrugam pomagale širiti proizvodne obrate in da bodo sodelovale pri razširitvi in krepitvi kooperacije individualnih proizvajalcev z družbenim sektorjem kmetijstva.

Kmetijska upravno-inšpekcijska služba pri ljudskih odborih naj se izboljša in ustvari dobro povezavo med LO in kmetijskimi proizvajalnimi organizacijami.

Kmetijske raziskovalne ustanove bi morale reševati vse proizvodne probleme, ki jih nakazuje vsakdanja praksa, zlasti v smeri intenzifikacije in racionalizacije proizvodnje. Kmetijska služba pa naj rezultate znanstvenega in raziskovalnega dela čim hitreje posreduje kmetijskim proizvajalnim organizacijam.

7. Usmerjevalni ukrepi socialističnega razvoja na vasi

Poleg razvijanja ekonomskega interesa delovnih kolektivov za uspešnejše poslovanje kmetijskih organizacij bo treba spodbujati tudi interes privatnih kmečkih proizvajalcev, tako da se bodo iz lastnega nagiba čim bolj vključevali v proizvodno sodelovanje.

V naslednjem obdobju bi se morala kmetijska posestva iz zadruge usposobiti, da bodo obvladovale sodobne proizvodne procese na svojih obratih in da bodo vključevale v proizvodno sodelovanje čim širšo okolico. Zato naj bi se razpoložljivi krediti uporabljali tudi za razvoj proizvodnega sodelovanja z individualnimi proizvajalci. Proizvodno sodelovanje bo treba pospeševati tudi z ustrezno davčno politiko.

Poleg tega bo treba diferencirati obdavčitev zasebnih proizvajalcev iz okolice potrošnih središč ter iz hribovskih in pasivnih področij.

Zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev, ki je bilo uvedeno v letu 1960, se bo lahko v naslednjem obdobju še izpopolnilo z razširitvijo zdravstvenih uslug. Vključevanje kmetijskih proizvajalcev v organizirano proizvodnjo bo omogočilo naraščanje dohodka in s tem tudi kritje izdatkov za izpopolnjeno zdravstveno zavarovanje.

8. Nekateri učinki razvoja kmetijske proizvodnje

V bodočem obdobju bo treba ob povečanju družbenih posestev in pospešeni modernizaciji proizvodnje nadaljevati preobrazbo zaostale, drobnolastniške kmetijske proizvodnje.

V novih družbeno-ekonomskih odnosih bo proizvodnja z visokimi pridelki ob razmeroma nizkih proizvodnih stroških stimulirala hitrejši razvoj celotnega gospodarstva in omogočala postopno zmanjševanje razlik med mestom in vasjo. Ob povprečnem letnem povečevanju narodnega dohodka iz kmetijstva za 9,6 %, bo taka proizvodnja hkrati omogočila finansiranje razširjene reprodukcije iz lastnih sredstev gospodarskih organizacij v znatno večjem obsegu kot doslej.

Spremembe v strukturi in obsegu kmetijske proizvodnje bodo omogočile boljše preskrbo notranjega tržišča ter povečano blagovno menjavo s tujino.

Bistvene spremembe se pričakujejo v odnosih med posameznimi sektorji lastništva. V tem razdobju bo že več kot polovico kmetijske proizvodnje družbeno organizirane.

Velik premik bo dosežen v blagovnosti proizvodnje družbenega sektorja, ki bo dal v letu 1965 že okoli 48 % vseh tržnih presežkov. Znatno povečanje se predvideva zlasti v blagovnosti živinorejskih proizvodov, posebno pri pitanem mladem govedu, pri mesnatih prašičih — bekonih ter pri proizvodnji klavne perutnine, jajc in mleka.

Okoli 30 % tržnih presežkov bo proizvedeno v kooperaciji. To pomeni, da bo družbeni sektor s kooperacijo odločilno prevladoval na tržišču s kmetijskimi proizvodi, saj bo v privatnem sektorju, ki ni vključen v kooperacijo, ostalo le še okoli 22 % vrednosti blagovne proizvodnje. S tako povečanim deležem družbeno organizirane proizvodnje v blagovni proizvodnji se bo povečala stabilnost pri oskrbovanju potrošnikov s kmetijskimi pridelki.

Predvideni razvoj kmetijske proizvodnje bo omogočil tudi znatne spremembe v strukturi prehrane prebivalstva, kjer naj bi se povečal predvsem delež mesa, mleka, jajc, zelenjave in sadja, medtem ko naj bi delež krušnega žita in krompirja že nekoliko nazadoval.

Z realizacijo tega programa bo družbeno organizirana proizvodnja zajela že približno polovico celotne obdelovalne zemlje v Sloveniji, kar pomeni izredno velik uspeh v socialistični preobrazbi kmetijstva.

Z nadaljnjim zmanjšanjem udeležbe kmečkega prebivalstva v skupnem prebivalstvu in ob istočasnem porastu delavcev in strokovnih kadrov na družbenih posestvih in v kmetijskih zadrugah se bodo krepile subjektivne sile, ki bodo v večji meri sodelovale v procesu socialistične preobrazbe kmetijstva.

III. GOZDARSTVO

1. Osnove za dolgoročni razvoj gozdarstva

Obstoječe stanje ter sedanji način izkoriščanja gozdov ne dovoljuje bistvene povečanja sečnje preko dosedanjega obsega. Ker potrebe nadaljnjega razvoja gospodarstva narekujejo večjo potrošnjo lesa, bo potrebno intenzivirati sečnjo in vzporedno s tem pospešiti proizvodnjo lesa na plantažah in intenzivnih gozdnih nasadih.

Na tej podlagi bo treba spremeniti dosedanji način gospodarjenja z gozdovi in sicer:

— gospodarjenje v obstoječih gozdovih je potrebno intenzivirati in ustvariti pogoje za njihovo obnovo ter za čim večjo proizvodnjo lesne gmote;

— proizvodnjo lesa je treba pospešiti z osnavljanjem novih gozdov na plantažah in intenzivnih nasadih. Takšna proizvodnja zahteva večja začetna vlaganja, zato pa daje že v razdobju okoli 20 do 30 let na hektar isto ali celo večjo proizvodnjo lesa, kot jo dosegajo naravni gozdovi v 100 letih.

Po dolgoročnem perspektivnem programu razvoja gospodarstva bi do leta 1980 skrčili okoli 110 000 ha gozdov na relativnih gozdnih zemljiščih. Na ta način bi pridobili površine za intenzivno proizvodnjo lesa, hkrati pa zagotovili nove površine, ki jih zahteva nadaljnji razvoj kmetijstva. S krčenjem bi se obenem skoncentrirala sečnja na manjše površine, na katerih bi se posekale velike količine lesa. To bi omogočalo zmanjšanje sečnje v osnovnih gozdovih na raven, ki jo zahteva smotrno gospodarjenje z gozdovi ter povečanje količin lesa, ki jih zahteva nadaljnji razvoj gospodarstva.

Krčenje gozdov bi morali izvajati na ravninskih in gričevnatih predelih, to je na zemljiščih, ki so prikladna za kmetijsko obdelavo. Približno 50 000 ha teh površin bi se izkoristilo za plantaže in intenzivne gozdne nasade.

Plantaže in intenzivne gozdne nasade pa bo treba osnovati tudi na manj vrednih zemljiščih. Vključno z drevjem ob vodah in drevoredih bi znašala reducirana površina takšnih nasadov okoli 20 000 ha. Skupna površina zemljišč za intenzivno proizvodnjo lesa bi tako znašala okoli 70 000 ha.

Vkljub krčenju gozdov bi se zmanjšala površina osnovnih gozdov le za okoli 60 000 ha, ker bo predvidoma pogodeno v istem obdobju v hribovskih predelih okoli 50 000 ha kmetijskih zemljišč. Če pa upoštevamo, da se bo izkoristilo od izkrčenih površin za intenzivno proizvodnjo lesa okoli 50 000 ha zemljišč, bi ostale gozdne površine nespremenjene.

S krčenjem bi dosegli tudi kvaliteto spremembo v izkoriščanju površin. Kmetijstvo bi pridobilo v gavnem plodne ravninske, izgubilo pa hribovske in za kmetijstvo neprikladne površine, ki ustrezajo gozdni proizvodnji.

2. Glavne razvojne smeri za obdobje 1961 do 1965

Za razvoj gospodarstva v obdobju 1961 do 1965 se postavljajo naslednji osnovni cilji in naloge:

— Družbeni sektor gozdarstva je treba še naprej organizacijsko krepiti ter razvijati gospodarjenje z gozdovi v velikih socialističnih proizvodnih enotah, ki bodo sposobne ob uporabi sodobne tehnike organizirati družbeni proces dela ter pospeševati socialistične družbene odnose na tem področju.

Vzporedno s tem je treba tudi gozdarstvo zasebnega sektorja razvijati z ustanavljanjem večjih gozdno-gospodarskih enot ter pri tem krepiti oblike, ki ob upoštevanju ekonomske zainteresiranosti vodijo k skupnemu gospodarjenju z gozdovi.

Za uspešnejši razvoj gozdarstva je treba odpravljati administrativne posege v gospodarjenje z gozdovi ter omogočiti, da se tudi na tem področju v celoti uveljavi sistem delavskega samoupravljanja.

— Povezanost gozdarstva z gospodarskim razvojem ter njegova neposredna teritorialna povezanost s področji politično-teritorialnih enot bo zahtevala, da se v njegov razvoj v kar največji meri vključijo komune, ki bodo morale prevzeti glavno skrb za uresničitev predvidenega razvoja gozdarstva.

— Obseg sečnje je treba usmerjati tako, da se bo vzporedno z zadovoljevanjem povečanih potreb tržišča pospeševala tudi obnova in proizvodna zmogljivost gozdov.

V ta namen je treba začeti s krčenjem gozdov na relativnih gozdnih tleh, kar bo omogočilo zmanjšanje sečnje v osnovnih gozdovih; vzporedno s tem pa je treba uvajati intenzivno proizvodnjo lesa.

S sečnjo ter gojitvijo bo treba izboljševati strukturo gozdov tako, da se bo povečevala udeležba iglavcev, kot kvalitetnejše drevesne vrste. Še nadalje je treba zmanjševati odpadke in proizvesti čim več tehničnega lesa.

— Pospešeno je treba uvajati mehanizacijo tako za potrebe izkoriščanja in gojenja gozdov kot tudi za krčenje gozdov. Prav tako je treba mehanizirati dela na gradnji gozdnih cest.

— Veliko pozornost je treba posvetiti znanstvenemu in raziskovalnemu delu. Med delom na terenu in znanstvenimi zavodi je treba ustvariti takšno povezavo, da se bodo doseženi izsledki in izkušnje čim hitreje prenašale v prakso.

— Strukturo sortimentov v gozdni proizvodnji bo treba prilagajati in vsklajevati z razvojnimi možnostmi in potrebami industrije ter zagotoviti skladen razvoj obeh dejavnosti. Vzpostaviti bo treba njuno medsebojno sodelovanje in ga razvijati v ustreznih poslovnih skupnostih.

— Zaradi ureditve gozdnega gospodarstva je treba izboljšati gozdno urejevalno službo in statistično službo tako, da bo dajala zanesljivejše podatke.

3. Krčenje gozdov

Za dosego osnovnih ciljev perspektivnega plana razvoja gozdarstva bo potrebno v obdobju 1961 do 1965 skrčiti okoli 25 000 ha gozdov. Približno polovica teh površin bi se izkoristila za osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov. Poleg tega bi se plantaže in intenzivni gozdni nasadi osnavljali tudi na drugih, doslej slabo izkoriščenih površinah. Takih površin bi bilo treba pogozditi v tem obdobju okoli 5000 ha.

V obdobju 1961 do 1965 bo treba krčiti v prvi vrsti družbene gozdove, vzporedno s tem pa naj bi se pripravljali programi za krčenje nižinskih zasebnih gozdov. Pri arondaciji družbenih kmetijskih posestev in plantaž ter nasadov za intenzivno proizvodnjo lesa pa bo treba pritegniti v krčenje zasebne gozdove z zamenjavo za družbene gozdove tudi že v tem obdobju.

Program za krčenje gozdov bo treba izvajati z letnimi družbenimi plani republike, okrajev in občin ter izdelati podrobnejše programe dela.

4. Sečnja gozdov

Skupna sečnja bi se v obdobju 1961 do 1965 povečala od 3 000 000 m³ v letu 1960 na 3 350 000 v letu 1965 in bi se gibala po posameznih vrstah lesa in sektorjih lastništva takole (v 000 bruto m³):

	1960	1965	Indeks
Skupna sečnja	3000	3350	112
— iglavci	1750	1840	105
— listavci	1250	1510	121
— osnovna sečnja	3000	2460	82
— sečnja s krčenjem	—	890	—
Družbeni gozdovi	1150	1510	131
— osnovna sečnja	1150	950	83
— sečnja s krčenjem	—	560	—
Zasebni gozdovi	1850	1840	99
— osnovna sečnja	1850	1510	82
— sečnja s krčenjem	—	330	—

Na podlagi takega razvoja sečnje bi sekali v osnovnih gozdovih v letu 1965 povprečno 72 % od prirastka, od tega pri iglavcih 68 % in pri listavcih 79 %. To bo omogočilo nadaljnjo krepitev gozdov in povečanje njihove proizvodne zmogljivosti zlasti pri iglavcih, ki so za gospodarstvo najbolj koristna drevesna vrsta.

Po glavnih sortimentih bi se gibala proizvodnja takole (v 000 neto m³):

	1960	1965	Indeks	Struktura v %	
				1960	1965
Gozdna proizvodnja	2590	2890	122	100	100
— tehnični les	1856	2200	119	72	76
— drva	734	690	94	28	24
— blagovna proizvodnja	2050	2330	114	68	81
— neblagovna proizvodnja	540	560	104	32	19

Pri povečanju neblagovne potrošnje za 4 % je upoštevana lastna poraba lesa na družbenih kmetijskih posestvih.

Na podlagi ukrepov za racionalno potrošnjo lesa in na podlagi potreb tržišča predvidevamo, da se bo proizvedlo v letu 1965 od skupne količine posekanega leta 76 % tehničnega lesa. Pri tem bi se morala povečati zlasti proizvodnja tehničnega lesa listavcev; pri tem se računa, da bo na tehnični les odpadlo okoli 49 % nasproti 35 % v letu 1960. S tako strukturo proizvodnje se bo zagotovila surovina za predvideni razvoj industrijske predelave lesa. Povečanje količin tehničnega lesa se bo v največji meri doseglo z manjšo uporabo drv za kurjavo in za oglje. Drva naj bi se v večji meri nadomeščala s premogom, plinom in elektriko.

5. Blagovna proizvodnja

Blagovna proizvodnja se bo povečala do leta 1965 v primerjavi z letom 1960 za okoli 14 % in sicer (v 000 neto m³):

	1960	1965	Indeks
Industrijski tehnični les	1770	2088	118
Industrijski les	1447	1813	125
— za mehanično predelavo	1053	1255	119
— za kemično predelavo	394	558	142
Drug tehnični les	323	275	85
Drva za kurjavo	280	245	87

Razdelitev na glavne vrste lesa in skupine sortimentov izhaja iz predvidene strukture sečnje, v kateri se v večji meri povečuje sečnja listavcev, zaradi krčenja gozdov pa tudi proizvodnja drobnih sortimentov. Kljub temu bo proizvodnja iglavcev zadoščala za predvideni razvoj industrijske predelave lesa.

Proizvodnja industrijskega tehničnega lesa bi se povečala predvidoma za 18 %, od tega proizvodnja lesa za industrijsko predelavo za 25 %. Od povečane proizvodnje industrijskega tehničnega lesa bi se povečala količina za mehanično predelavo za okoli 200 000 m³ ali za 19 %, količina za kemično predelavo pa za okoli 160 000 m³ ali za 42 %.

Proizvodnja ostalega tehničnega lesa za mehanično predelavo bi se povečala za okoli 95 000 m³ ali za štirikrat; s tem bodo zagotovljene predvsem povečane količine lesa za predvideno proizvodnjo iverastih in lesovinskih plošč.

Takšen razvoj izkoriščanja gozdov bo možno doseči z ustrezno izgradnjo industrije za predelavo lesa in z ukrepi, ki bodo pospeševali naprednejšo gozdno proizvodnjo. V naših razmerah, to je pri obstoju zasebnih gozdov, bo treba krepiti ta proces tudi z organizacijskimi in ekonomskimi ukrepi, ki morajo težiti za tem, da se tudi v zasebnih gozdovih uvaja organizirano gospodarjenje.

6. Obnova in pospeševanje gozdov*

Stanje gozdov in naloge, ki jih narekuje dolgoročna obnova gozdov, zahtevajo, da se doseže v gozdovih čimprej takšno stanje, pri katerem bo omogočen največji donos gozdnega zemljišča po količini, kvaliteti in vrstah lesa, in da bodo gozdovi kar najbolj koristni za čuvanje tal, vodni režim in klimo. Poleg nižje sečnje od prirastka bo treba v ta namen še nadalje pospeševati gojenje gozdov ter ustvarjati najustreznejše pogoje za njihovo smotno izkoriščanje, z osnovanjem plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov pa ustvariti pogoje za pospešeno proizvodnjo lesa.

* Pri izračunu sredstev, s katerimi bo razpolagalo gozdarstvo v bodočem obdobju, so upoštevani dosednji predpisi. Od sprememb, ki se predvidevajo, je upoštevano, da se bo finansiralo osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov tudi iz dohodka, ki bo dosežen pri krčenju gozdov. Pri sečnji družbenih gozdov je upoštevana dosedanja cena lesa na panju, pri prispevkih od sečnje iglavcev v zasebnih gozdovih pa se računa zaradi že izvršenega porasta cen s 30 % povečanjem.

V ta namen bi bilo treba v obdobju 1961 do 1965 povečati vlaganja v obnovo gozdov za okoli 65 % in sicer takole (v milijonih dinarjev):

	1960	1965	Indeks	Struktura v %	
				1960	1965
Skupna vlaganja	3635	6030	165	100	100
— obnova osnovnih gozdov	3450	3960	115	95	61
— osnovanje novih gozdov	185	2070	1120	5	39

V okviru skupnih sredstev je predvidena bistvena preusmeritev na vlaganja za osnovanje novih gozdov.

Skupna sredstva za obnovo osnovnih gozdov bi se uporabila takole (v milijonih dinarjev):

	1960	1965	Indeks
Skupaj	3450	3960	115
— gojenje gozdov	1770	2000	113
— pospeševanje gozdov	1680	1960	117

Skladno s sečjo gozdov, ki se bo povečala v tem obdobju za 12 %, bi se povečal tudi obseg obnove gozdov za 15 %. Vlaganja v obnovo gozdov naj bi v tem obdobju dosegla najvišjo raven, nato bi se postopno zmanjševala, ker bi bilo urejanje gozdov zaključeno in doseženo boljše stanje gozdov.

a) Obnova osnovnih gozdov

V okviru povečanih vlaganj za gojenje gozdov bo treba posvečati največjo pozornost obnovi obstoječih gozdov, ki so osnova gozdne proizvodnje.

Zaradi povečanja proizvodne zmogljivosti tal pa bo treba pričeti tudi intenzivneje obnavljati degradirane gozdove. V ta namen bo treba izdelati ustrezne melioracijske načrte in proučiti tehnološke in ekonomske elemente za fertilizacijo gozdov.

V predvidenem okviru gojenja obstoječih gozdov se predvidevajo naslednja dela (v ha):

	1960	1965	Indeks
Pogozdovanje	1 170	1 300	111
Melioracije	890	1 450	163
Introdukcije	170	860	510
Premene	130	330	254
Nega gozdov	25 300	30 000	119
Urejanje gozdov	78 150	52 000	67
Varstvo gozdov (v milijonih dinarjev)	116	150	129

Nego gozdov je treba izvajati s čiščenjem kultur, z redčenji ter z drugimi deli. Z načrtnim redčenjem bo treba pridobivati tudi dodatne količine lesa, ki so doslej v gozdu često propadale. Za izboljšanje strokovnosti naj bi se prirejali posebni strokovni tečaji ter na njih proučevale in osvajale nove metode dela.

Pogozdovanje se je v letu 1960 v primerjavi s prejšnjimi leti zmanjšalo. To je ustrezalo dosedanjemu načinu gospodarjenja v gozdovih, v katerih se sečnja na golo praviloma ni dovoljevala. Zaradi obnove nekaterih gozdov, ki se prirodno ne pomlajujejo, pa bi bilo treba v bodoče posamezne sestoje pose-

kati na golo in jih pogozditi, ali pa uporabiti sistem skupinske postopne sečnje. To bo zahtevalo v naslednjih letih povečanje obsega pogozdovanj.

V ta namen bo treba pospešiti izločanje semenskih sestojev in začeti, ob upoštevanju plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov, z načrtno akcijo za vzgojo zadostnih količin kvalitetnih sadik.

Večji del grmišč bo treba meliorirati ter pričeti s sistematičnim melioriranjem belokranjskih steljnikov in degradiranih borovih gozdov v Prekmurju.

Z letom 1960 so bili urejeni vsi gozdovi, s katerimi gospodarijo gozdna gospodarstva. V naslednjem obdobju bo treba urediti vse ostale družbene in večji del zasebnih gozdov, v gozdovih gozdnih gospodarstev pa začeti z revizijo obstoječih ureditvenih elaboratov.

Predno se bo začelo z intenzivnejšim urejanjem zasebnih gozdov, bi se moralo ponovno proučiti metode dela, ker je pravilno urejanje zasebnih gozdov osnovni pogoj za postopno uvajanje strokovnega gospodarjenja v teh gozdovih.

Nadaljevati bo treba tudi z razmejevanjem med gozdnimi in kmetijskimi zemljišči ter z razmejevanjem med gozdovi in pašniki. Ta dela bi se morala v tem obdobju zaključiti.

Obseg varstva gozdov bi se povečal do leta 1965 za 29%. Povečanje je potrebno zato, ker postaja ta dejavnost preventivni ukrep za čuvanje gozdov pred pašo, ki jo je treba iz gozdov izločiti. Posebno skrb bo treba posvečati tudi varstvu mlaja pred divjadjo in za to delo proučiti najustreznejše ukrepe in metode.

Pri premenah nizkih gozdov in premenah s krčenjem degradiranih gozdov, bo treba težiti zlasti za tem, da se manj kvalitetni in zastarčeni gozdovi spreminjajo v produktivnejše.

Introdukcije, to je vnašanje drevesnih vrst v čiste sestoje listavcev ali iglavcev, bo treba izvršiti na okoli 3000 ha v primerjavi z okoli 1000 ha v preteklem obdobju.

Stroške za odkazovanje, ki so bili doslej izredno visoki, bo treba zmanjšati z ustrežnejšim načinom odkazovanja.

Vzdrževanje gozdnih cest bo treba reševati sistematično ter razmejiti gozdne ceste od javnih, katere bi morali vzdrževati ljudski odbori.

Investicije v osnovne gozdove bi se povečale do leta 1965 za 17%, pri čemer bi se struktura vlaganj bistveno spremenila:

	1960	1965	Indeks	Struktura v %	
				1960	1965
Skupna vlaganja (v milijonih dinarjev)	1680	1960	117	100,0	100,0
Ceste (v km)	234	245	105	57,2	56,1
— nove	120	155	129	—	—
— rekonstrukcije	114	90	79	—	—
Zgradbe (v m ²)	6110	5670	93	13,9	10,7
— upravne	840	500	60	—	—
— logarnice	3670	3250	88	—	—
— gospodarske	1600	1920	120	—	—
Oprema (v milijonih dinarjev)	290	410	141	17,3	20,9
Ostalo (v milijonih dinarjev)	195	240	133	11,6	12,3

V največji meri bo treba povečati vlaganja za mehaniziranje gozdarskih del. Odločneje kot v prejšnjih letih je treba odpravljati ročno delo ter na ta način ne samo pospešiti izvrševanje predvidenih nalog temveč tudi zmanjšati proizvodne stroške in doseči večjo stalnost delovne sile.

Hkrati z mehanizacijo, ki jo je treba povečati že v prvih letih tega obdobja, je treba skrbeti tudi za to, da se bo obstoječa in nova mehanizacija maksimalno izkoriščala skozi vse leto. Pri tem se je treba posluževati tudi mehanizacije kmetijskih organizacij v času, ko ni izkoriščena.

Gradnjo gozdnih cest je treba pospešiti zlasti v novih in slabo odprtih gozdnih območjih. S tem bi se tudi v teh gozdovih omogočila širša uporaba mehanizacije pri izkoriščanju gozdov. V celotnem obdobju naj bi se zgradilo okoli 750 km novih cest ter pri tem kar največ uporabljalo mehanizacijo.

Pri gradnji gozdnih stavb je treba zmanjšati obseg gradnje upravnih zgradb, logarnice pa izgrajevati načrtno in v naseljih. Prav tako je treba graditi v obstoječih naseljih tudi stanovanja za gozdne delavce ter predvideti za to ustrezna sredstva v skladih gospodarskih organizacij in v stanovanjskih skladih. Vzporedno s povečanjem mehanizacije bo treba izgrajevati tudi gospodarske zgradbe in delavnice za popravila.

Posebno pozornost bo treba posvečati borbi proti eroziji. V ta namen naj bi se povsod, kjer so ogrožena zemljišča, komunikacije ali drugi objekti, predvidela sredstva za ureditev hudournikov in za sanacijo erozijskih žarišč. V te namene bi morale vlagati sredstva predvsem zainteresirane gospodarske organizacije s sodelovanjem ljudskih odborov.

b) Osnovanje novih gozdov

Od celotnih sredstev za obnovo gozdov bi bilo treba nameniti za osnovanje novih gozdov približno 39 %, in sicer po posameznih dejavnostih takole (v milijonih dinarjev):

	1959	1965
Skupaj	185	2070
— plantaže in nasadi	80	1794
— nove pogozditve	13	156
— pogozdovanje krasa	92	120

Na podlagi predvidenega obsega krčenja gozdov bo v celotnem obdobju na razpolago za osnovanje plantaž in intenzivnih nasadov okoli 10 000 ha, oziroma skupaj z ostalimi površinami okoli 15 000 ha površin.

V prvih letih bo treba pospeševati zlasti hitro rastoče listavce, pri katerih je metoda dela proučena in uspeh sadnje zagotovljen. Hkrati pa bo treba proučiti metode dela in vrste drevja za osnovanje plantaž ter intenzivnih nasadov iglavcev.

Poleg glavne naloge, ki jo imajo plantaže in intenzivni nasadi, to je intenzivna proizvodnja lesa, je treba na dobrih zemljiščih izkoriščati plantaže tudi za pridobivanje ustreznih vmesnih kmetijskih pridelkov. Pri odločanju o vrstah drevja je upoštevati tudi čebelno pašo in druge koristi, ki jih lahko da gozdno drevje.

Za osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov je treba sestaviti podroben plan, v katerem bo treba predvideti zlasti količino in vrste saditvenega materiala, gnojila in mehanizacijo za krčitev gozdov.

Nove pogoditve se bodo izvajale na hribovskih kmetijskih zemljiščih in enklavah v gozdovih, ki jih bo prebivalstvo predvidoma zapuščalo.

Vlaganja za pogozdovanje krasa bi se povečala za 30 %. Povečanje je namenjeno za vzdrževanje in pospeševanje obstoječih kraških gozdov, za razširitev pogozdovanja krasa in za osnovanje obrambnih pasov proti vetru. Pogozdovanje krasa, ki se razteza na teritoriju dveh okrajev, se mora izvajati po enotnem načrtu, v katerem bi bilo treba rešiti tudi vprašanje odnosov družbe do površin zasebnih lastnikov, ki so se pogozdile iz družbenih sredstev.

7. Zaposlenost in produktivnost dela

V zvezi s povečanjem mehanizacije, izboljševanjem organizacije dela ter z nadaljnjim izboljševanjem strokovnosti dela bi se zmanjšalo število zaposlenih od 9800 v letu 1960 na 9400 v letu 1965 ali na 96 %. S tem bi se povečala produktivnost dela za 36 % ali za 6,2 % povprečno na leto. V tem pa ni upoštevan predvideni obseg krčenja gozdov, ki bo skladno z vsakoletnim obsegom del zahteval dopolnilno delovno silo. V ta namen bi bilo treba izboljšati strokovno usposobljenost zaposlenih in njihovo strukturo takole:

— Število gozdarskih in obratnih inženirjev je treba povečati od okoli 150 v letu 1960 na 350 v letu 1965. S tem se bo znižala površina gozdov na enega gozdarskega ali obratnega inženirja od sedanjih okoli 6200 ha na okoli 2600 ha v letu 1965.

— Hkrati je treba krepiti srednji strokovni kader. Z upoštevanjem novega priliva iz srednje gozdarske šole se bo povečalo število gozdarskih tehnikov od 330, kolikor jih je v operativi danes, najmanj na 900. S tem se bo zmanjšala površina gozdov, ki odpade na enega tehnika, od 2800 ha na okoli 1000 ha.

— Praviloma je treba uvajati v proizvodnjo stalno delovno silo, ki je v sodobnem gozdarstvu in pri uvajanju mehanizacije ter višje strokovne ravni gospodarjenja nenadomestljiva. Ob tem je treba upoštevati terenske razmere in tam, kjer je to mogoče in koristno, uporabljati v povezavi s kmetijstvom tudi sezonsko delovno silo.

IV. GRADBENIŠTVO

1. Vzporedno s hitrim razvojem gospodarstva in družbenega standarda, ki se predvideva v bodočem obdobju, bi se moralo razvijati tudi gradbeništvo. Osnovna pomanjkljivost dosedanjega razvoja v gradbeni dejavnosti je bila v tem, da so se uporabljali vse preveč dosedanji, tradicionalni načini gradenj, kar je imelo za posledico nizko produktivnost dela, neracionalen način proizvodnje ter počasno dograjevanje objektov. Zato se bo moralo v bodoče gradbeništvo razvijati tako, da bo doseglo hitrejšo dograjevanje objektov z izvajanjem ukrepov, ki bodo vplivali na racionalno graditev in povečanje produktivnosti dela ter s tem zmanjševanje proizvodnih stroškov.

Hitrejši razvoj gradbeništva se ne bo mogel doseči samo z ustreznimi naporji gradbenih podjetij, temveč bodo pri tem morale sodelovati vse organizacije, organi in zavodi, ki so posredno ali neposredno povezani z gradnjo objektov.

Osnovna naloga gradbeništva za bodoče obdobje je prehod ob ekstenzivnega na intenzivno izvajanje del, kar naj bi omogočilo postopen prehod na

industrializacijo gradbeništva. V ta namen bi morala gradbena podjetja usmerjati svoje napore predvsem v izboljšanje in povečanje mehanizacije ter uvajati sodoben način gradnje objektov.

Temeljni pogoj za razvoj in racionalizacijo gradbeništva bo ustrezna prilagoditev projektantske dejavnosti, ki bo morala razvijati in izpopolnjevati svojo organizacijo, tako da se bo usposabljala za kompleksno projektiranje posameznih investicijskih objektov. V ta namen naj bi se organizacijsko utrjevale v močne, strokovno usposobljene in specializirane projektantske enote, ki bodo sposobne s pravočasno izdelavo kvalitetnih projektov slediti razvoju gospodarstva in omogočati racionalizacijo gradbeništva.

V nadaljnjem razvoju bo potrebno spremeniti vlogo projektantske dejavnosti tako, da se bo vključila posebno pri stanovanjski izgradnji neposredno v proizvodni proces, kar pomeni, da mora postati vmesni člen med zahtevami tržišča in možnostmi proizvodnje.

Glede na pomembnost in obseg stanovanjske izgradnje je potrebno zlasti na tem področju storiti vse za hitrejši in racionalnejši način izvajanja gradenj. V tem pogledu bodo imele pomembno vlogo komune, ki bi morale s pravočasno pripravo zemljišč in urbanističnih dokumentacij ter z dolgoročnejšo stanovanjsko politiko omogočati stanovanjsko izgradnjo na večjih kompleksih. S tem bodo dani osnovni pogoji za montažno izgradnjo stanovanjskih hiš in za prehod na industrijski način dela.

Da bi se omogočilo izvajanje gradbenih del na večjih kompleksih, bo potrebno začeti povezovati sredstva občinskih stanovanjskih skladov in investitorjev ter pri tem v večjih mestih upoštevati ureditev in izgradnjo mestnih centrov. Pocenitev in hitrejšo izgradnjo stanovanj bo mogoče doseči tudi tako, da bodo gradbena podjetja postajala neposredni proizvajalci stanovanj ter bodo gradila stanovanja za prodajo. Tudi to bo vplivalo na hitrejšo uvedbo sodobnih načinov gradnje, ker bodo projekti v celoti prilagojeni možnostim in zahtevam proizvodnje.

Za uvajanje montažnega sistema dela in za industrializacijo gradenj bo potrebno dosledno upoštevati predpise o modularni koordinaciji, s katero se zožuje raznolikost dimenzij pri projektiranju gradbenih objektov ter se omogoča masovna izdelava tipskih in standardnih elementov neposredno za tržišče.

Investitorji bi morali skrbeti za dobro proučene osnove za tehnično dokumentacijo, kar bo omogočalo kvalitetnejšo in pravočasnejšo izdelavo projektov. Obenem naj bi v večji meri sodelovali s projektantskimi organizacijami in izvajalci del ter skrbeli, da se bo gradnja izvajala sodobno in ekonomično.

Sodoben način izvajanja gradbenih del je v celoti odvisen od zadostnih količin vseh vrst gradbenih materialov. Pri tem so razen klasičnih materialov potrebni zlasti novi elementi in sestavni deli, ki jih proizvaja industrija.

S pospešenim razvojem proizvodnje vseh vrst materiala za gradbeništvo bo zato treba zagotoviti nemoteno izvajanje gradbenih in zaključnih del ter pri tem še nadalje razširjati in uvajati proizvodnjo takega materiala, ki omogoča sodobnejše načine dela. Prav tako bo treba pospešeno razvijati kapacitete za zaključna dela in ustvarjati pogoje, da se bodo tudi zaključna dela izvajala na industrijski način, bodisi na osnovi uporabe industrijsko izdelanih standardnih elementov ali pa z izvedbo zaključnih del v montažnih elementih. Nevsklajenost med kapacitetami za gradbena in zaključna dela bo treba odpravljati tudi z enakomerno proizvodnjo prek celega leta.

Razvoj gradbenih dejavnosti bi moral temeljiti v bodoče predvsem na večanju produktivnosti dela. To bo omogočeno s povečanjem mehanizacije in izboljšanjem organizacije dela. Poleg tega pa bo treba dosledno uvajati in izpopolnjevati vzpodbudne načine delitve osebnih dohodkov po doseženem učinku pri delu. Za uspešnejši razvoj gradbeništva bo treba zagotoviti tudi večjo stalnost delovne sile ter v ta namen v mestih in industrijskih centrih nadaljevati z gradnjo stanovanj in samskih domov za gradbene delavce.

2. Na podlagi predvidenega razvoja investicij ter njihove strukture bi se v razdobju 1961 do 1965 povečal obseg gradbene dejavnosti za okoli 58,6 %, oziroma za 9,6 % povprečno na leto. Gradbeništvo bo še naprej usmerjalo svoje zmogljivosti na pospešeno izgradnjo objektov družbenega standarda; na te bi odpadlo predvidoma okoli 55 % vseh gradbenih del. Poleg tega pa bo moralo v nekoliko večji meri kot doslej graditi tudi nove objekte, ki se predvidevajo na področju industrije, kmetijstva, gostinstva in drugih dejavnosti ter se pravočasno usposobiti in pripraviti tudi za uspešno izvedbo teh nalog.

Število zaposlenih bi se v celotnem razdobju povečalo le za okoli 1600 oseb, to je skupno za 5 %. Ob takem gibanju zaposlenosti bi se mogel doseči porast produktivnosti dela za okoli 50 %, odnosno povprečno letno za 8,6 %. Preusmeritev gradbeništva na sodobne načine izvajanja del bo zahtevala večje spremembe v strukturi in strokovni usposobljenosti zaposlenih. Povečati bo treba število tehnikov in inženirjev, ki bodo sposobni organizirati industrijski način gradenj. Montažna in polmontažna gradnja bo omogočila za določene delovne operacije priučevanje nekvalificiranega kadra. Zato bo mogoče usposabljanje delavcev tudi z masovnim in hitrim poučevanjem na delovnem mestu ali na ustreznih tečajih.

Za uspešnejši razvoj gradbeništva bo potrebno intenzivirati investicije. Predvideva se, da bo za razvoj gradbeništva vloženo v tem obdobju okoli 15 milijard dinarjev, kar je v povprečju za 74 % več kot v preteklem obdobju. Od teh sredstev bi se najmanj 70 do 80 % moralo uporabiti za nabavo mehanizacije. V ta namen naj bi povečala vlaganja zlasti podjetja iz lastnih skladov.

Pri nabavi opreme in mehanizacije za objekte družbenega standarda bodo najpomembnejši lahki in hitro premestljivi žerjavi, kamioni in kiperji, betonarne z modernimi doziranimi napravami, naprave za strojno ometavanje zidov in podobno. Pri tem bo treba skrbeti tudi za racionalizacijo transporta ter uvajati nove metode pri prevozu in manipulaciji z materialom, kot je transport rinfuzo cementa, transport hidriranega apna v rinfuznem stanju, transport opečnih in zidnih elementov v paketiranem stanju in podobno. Za zaključna dela pa bo treba nabavljati predvsem mehanizirano orodje.

S predvidenimi investicijami bi se povečal koeficient mehanične opremljenosti do leta 1965 za okoli 32 %. Pri tem bo treba skrbeti, da bo faktor letne zaposlitve mehanizacije znašal najmanj 60 %, ter da se bodo mehanizirali celotni delovni procesi, pri čemer naj bi bili vsi stroji čimbolj enakomerno izkoriščeni.

3. V okviru splošnih smernic za razvoj gradbeništva bodo za hitrejši in skladnejši razvoj investicijske izgradnje usmerjale gospodarske organizacije napore predvsem v sledeče:

— Za skrajšanje časa pri gradnji objektov naj si zagotovijo gradbena podjetja pravočasno zadostne kapacitete za zaključna obrtniška dela ter potrebni gradbeni material. To bodo mogla doseči tako, da bodo sodelovala z več-

jimi podjetji za zaključna dela in s proizvajalci gradbenega materiala, ali pa da bodo sama organizirala obrate za zaključna dela in za izdelavo gradbenih elementov.

— Večjo racionalizacijo gradenj je treba doseči predvsem z moderniziranim načinom gradnje stanovanjskih zgradb, tako da se uporabljajo tipizirani elementi in večji zidni bloki, industrijsko izdelana okna in vrata, montažni stropni elementi, montažne stopnice in preklade, sanitarni vozli in podobno. V večjih središčih, kot so Ljubljana, Maribor in Celje, pa je treba preiti tudi na montažno izgradnjo stanovanj.

— Poleg sodobnejših materialov in elementov, ki jih gradbena podjetja delno že uporabljajo, bo potrebno v bodočem obdobju uporabo takih materialov in elementov povečati tako po količini kot po sortimentu. Od novih materialov bi prišla v poštev predvsem uporaba elementov iz elektrofilitrskega pepela in lahkega betona, raznih vrst izolacijskih plošč, podov in drugih izdelkov iz plastičnih mas, tapet, asfaltnih, ultrapas in drugih plošč, raznih premazov itd. Vzporedno z uvajanjem montažnega in polmontažnega načina gradenj, zlasti pri stanovanjih, bi se morala tudi podjetja za montažna in zaključna dela še nadalje preusmerjati in prehajati na nove metode dela tako, da bodo montirala industrijsko pripravljene elemente. V ta namen bo treba pospešeno uvajati tipizirane elemente, ki jih proizvajajo industrijski obrati ali večje obrtne delavnice. To je izvedljivo zlasti pri mizarskih izdelkih, ključavničarskih izdelkih, izdelkih iz umetnega kamna, pri pečarstvu in tapetništvu, pri steklarstvu, kleparstvu itd.

V. PROMET

1. Osnovni cilji in naloge prometa

Hiter razvoj gospodarstva in življenjskega standarda bo zahteval v bodočem obdobju povečano skrb za razvoj prometa, ki se zlasti v nekaterih prometnih dejavnostih doslej ni razvijal vzporedno z ostalim gospodarstvom ter je postajal ovira za njegov razvoj.

V bodočem obdobju bo moral promet s svojimi zmogljivostmi še nadalje zadovoljevati potrebe po povečanem prevozu. Pri tem pa bi se moral usmerjati zlasti na kvalitetnejše in učinkovitejše izvrševanje vseh prometnih uslug. Zaradi velike iztrošenosti osnovnih sredstev, posebno še pri železnici in pri cestni mreži, bo potrebna predvsem rekonstrukcija in modernizacija obstoječih zmogljivosti, kar bo omogočilo boljše izkoriščanje prometnih kapacitet ter kvalitetnejše izvrševanje prometnih storitev.

Za uspešnejši razvoj prometa zagotavljata izboljšane pogoje nova zakona o organizaciji jugoslovanskih železnic in o organizaciji jugoslovanskih pošt, telegrafov in telefonov ter predvideni zakoni o cestah, lukah in letalstvu. Tako bodo lahko poslovala vsa prometna podjetja na isti osnovi kot ostale gospodarske organizacije ter bo ustvarjena možnost za polno uveljavljanje delavskega samoupravljanja. Povečan vpliv organov delavskega upravljanja bo omogočil racionalnejše obratovanje prometnih podjetij, smotrnejše koriščenje lastnih sredstev ter večjo zainteresiranost kolektivov za ekonomično gospodarjenje.

Ker se bo postopno vskladilo vrednotenje prometnih uslug z dejanskimi stroški prevozov, kot je predvideno z zveznim perspektivnim planom, se bo izboljšal ekonomski položaj podjetij, ki so bila doslej v odnosu na ostale gospodarske organizacije v neenakem položaju. S tem bo ustvarjena osnova za njihov uspešnejši in hitrejši razvoj.

Decentralizacija, izvršena na področju prometa, bo v bodočem obdobju omogočala poleg večjega uveljavljanja delavskega samoupravljanja tudi večje vključevanje komun v reševanje prometnih problemov, v povezavi s celotnim razvojem gospodarstva in življenjskega standarda na njihovem območju.

V bodočem obdobju se računa z naslednjim porastom obsega prometnih uslug:

	Indeksi 1965/1960	Povprečni porast v %	
		1957—1960	1961—1965
Promet skupaj	147	11,2	8,0
— železniški	117	4,0	3,2
— pomorski	186	23,0	13,3
— javni cestni	181	34,0	12,6
— ptt	170	9,5	11,2
— blagovni	148	10,3	8,3
— potniški	127	6,2	4,8

Predvideno povečanje prometa je vsklajeno z večjim obsegom prevozov, do katerih bo prišlo na podlagi porasta proizvodnje in na podlagi povečanega potniškega prometa. Posebno pozornost bo treba posvečati tranzitnemu prometu, ki bo lahko v znatni meri prispeval k povečanju neblagovnega deviznega priliva, prav tako pa tudi večjemu prilagajanju prometa potrebam domačega in inozemskega turizma.

Ob predvidenem obsegu prometnih uslug ter ob upoštevanju rekonstrukcij in modernizacije prometnih naprav je mogoče računati v tem obdobju s povečanjem produktivnosti dela za 26 %, tako da bi število zaposlenih narastlo le za 16 %.

Za uspešnejši razvoj prometa se predvidevajo v letih 1961 do 1965 investicije v višini 111,3 milijarde dinarjev, kar je v letnem povprečju za okoli 69 % več, kot je bilo povprečno vloženi sredstev v preteklih štirih letih. Računa se, da bodo okoli polovico potrebnih sredstev vložile gospodarske organizacije iz lastnih skladov, kar zagotavlja učinkovitejšo uporabo teh sredstev za namene, ki so v neposrednem ekonomskem interesu posameznih gospodarskih organizacij.

Povezanost prometa s potrebami drugih gospodarskih panog in potrebami prebivalstva bo zahtevala, da se bodo za razvoj prometa v večji meri uporabljala tudi sredstva gospodarskih organizacij in ljudskih odborov, zlasti v okviru komunalnih skupnosti.

V okviru skupnih sredstev za razvoj prometa se predvideva največji porast vlaganj pri železnici, na katero bi odpadlo približno polovica vseh vlaganj. S tem bi se povečala vlaganja za železnico v primerjavi s preteklim obdobjem za okoli 100 %, kar bi omogočalo, da se v določeni meri intenzivirajo investicije, ki so v preteklem obdobju pri železnici najbolj zaostajale.

2. Železniški promet

Na železnico bo v bodočem obdobju še vedno odpadel pretežni del vseh blagovnih prevozov, kar bo pomenilo glede na stanje prvotnih zmogljivosti, zlasti ob konicah, zahtevne naloge. Poleg tega bi se morala železnica v večji meri usmerjati k pridobivanju tranzitnega tovora, zlasti v smeri proti morju, ter k večjemu prilagajanju zmogljivosti potrebam razširjenega turističnega prometa. S povečanjem tranzitnega prometa bo železnica lahko v večji meri izkoristila nezadostno obremenjene glavne proge ter si s tem zagotovila boljši ekonomski učinek pri poslovanju.

Za izvršitev predvidenega obsega prevozov bi v bodočem obdobju železnica morala omogočiti predvsem zadostne kapacitete tovornih voz za prevoz blaga, izboljšati udobnost pri potniškem prometu ter na splošno izboljšati kvaliteto prevozov. V ta namen bo potrebno usmerjati investicijska sredstva prvenstveno za naslednje:

— Pospeševati bo treba obnovo prog in jih usposobiti za večje hitrosti in večje osne pritiske za racionalnejše izkoriščanje voznih in vlečnih sredstev.

— Razširiti in modernizirati vozlišča v Ljubljani in na Jesenicah, s čimer se bo izboljšal obtok in s tem zmanjšalo potrebno število tovornih voz.

— Z modernizacijo prevoznih sredstev in železniških naprav bo železnica zagotovila večjo hitrost prevozov, izboljšanje propustne moči, večjo ekonomičnost v obratovanju ter zmanjšanje prevoznih stroškov. V ta namen je predvidena nabava električnih in dieselskih lokomotiv, dovršitev elektrifikacije na progi Postojna—Ljubljana, elektrifikacija najbolj obremenjene proge Ljubljana—Jesenice ter elektrifikacija proge Ljubljana—Zagreb.

— Uvesti bo treba dieselsko vleko na težki tranzitni progi Jesenice—Repentabor ter pri mednarodnih vlakih na neelektrificiranih progah.

— Za izboljšanje udobnosti pri prevozu potnikov bo potrebno nabavljati sodobne štiriosne potniške vozove in motorna vozila.

— Mehanizacija blagovnih operacij bo zahtevala koncentriranje železniškega tovora na manjše število železniških postaj ter organizacijo dovoza in razvoza blaga s kamioni na večje razdalje.

— Elektrifikacija prog bo zahtevala kabliranje in avtomatizacijo varnostnih in telefonsko-telegrafskih naprav.

Predvideva se, da se bo povečala moč lokomotivske vleke v prihodnjem obdobju za okoli 33 %, število potniških mest v potniških vagonih in motornih vlakih za 32 % in nosilnost tovornih voz za 5 %.

V zvezi z izgradnj luke v Kopru bo potrebno v tem obdobju pričeti z gradnjo železniške proge Podgorje—Koper.

K izboljšanju strokovnosti in pridobivanju novega kadra bo pripomogla gradnja novega železniškega šolskega centra v Ljubljani in doma učencev v Mariboru.

3. Pomorstvo

V pomorskem prometu bi se povečale kapacitete z nabavo novih in z modernizacijo obstoječih prevoznih zmogljivosti v skladu s potrebami zunanje trgovine in v stremljenju, da se pridobi čim več tujih tranzitnih in medluških tovorov, ter v okviru posojil, ki bodo za te namene razpoložljiva v splošnem investicijskem skladu. Ladje, ki se bodo nabavljale, naj bi bile namenjene predvsem linijski plovbi. Obstoječo redno ekspresno linijo Koper—New York

je treba opremiti z novimi in hitrejšimi ladjami, ki bi imele boljše možnosti za prevoze specialnih tovorov in več potniških mest. Za redno potniško-tovorno progo okoli sveta bi bilo treba nabavljati nove, hitrejše enote z napravami za zaščito tovorov pred vlago in večjim številom potniških mest. V prosti plovbi bo treba sedanje zastarele in neekonomične enote zamenjati s specializiranimi ladjami za prevoze masovnih tovorov srednje tonaže. V obalni plovbi naj bi se izločilo več starih lesenih motornih jadrnic in mesto njih zgradile moderne jeklene ladje, ki naj bi bile delno sposobne tudi za plovbo po Sredozemskem morju.

Do leta 1965 se bodo predvidoma povečale prevozne storitve za okoli 86 %. Za razvoj pomorske dejavnosti je predvideno v obdobju 1961 do 1965 skupno 20,5 milijarde din investicijskih sredstev.

S predvidenimi sredstvi bi se nabavilo 12 novih ladij dolge plovbe, kar bo omogočilo prodajo 3 zastarelih enot. Na ta način ne bo v letu 1965 nobene ladje, ki bi bila grajena v predvojnem obdobju.

Z modernejšimi ladjami, ki so grajene za specialne relacije, bi bilo mogoče doseči znatno povečanje izkoriščanja kapacitet in kvalitete prevozov, vzporedno s tem pa bo naraščala tudi ekonomičnost poslovanja in produktivnost dela.

Mali obalni tovorni in potniški promet med Koprom in ostalo Istrsko obalo bi se razvijal v smeri, ki je bila načrtovana s progami, vpeljanimi v letu 1960. Poleg redne zveze Trst—Koper—Umag bo treba skrbeti za tak sistem male obalne plovbe, ki bo ustrezal turističnim in lokalnim potrebam.

Izgradnja koprške luke naj bi se po dograditvi prve etape operativne obale, ki se bo zaključila v letu 1961, nadaljevala, da se izkoristijo možnosti za razvoj luške dejavnosti v prekomorskem in ostalem pomorskem prometu. Vlaganja v luške objekte naj bi se vršila tako, da se bodo objekti dovrševali etapno in sproti omogočali večanje luškega prometa. Zato bo treba nadaljevati tudi z gradnjo luških skladišč ter vzporedno nabavljati mehanizacijo za luške blagovne operacije.

4. Letalstvo

V tem obdobju postaja izgradnja novega ljubljanskega letališča pri Brnikih neodložljiva. Sedanje letališče se ne more uporabljati za promet s sodobnimi letali, poleg tega pa se bo moralo ukiniti zaradi novih železniških naprav v tem okolju. Novo letališče bi se moralo že do leta 1963 usposobiti za letalski promet.

V zvezi s povečanim razvojem turizma bo treba razvijati predvsem v sezoni povezavo letališča z novimi linijami v notranjem in inozemskem prometu. Pri tem bo potrebno proučiti tudi možnost, da se ustanovi samostojno podjetje za letalski promet.

5. Cestno omrežje

Hitro naraščanje javnega in režijskega cestnega prometa, porast zasebne motorizacije ter večji domači in inozemski turistični promet zahtevajo nadaljnje izboljševanje in modernizacijo cestnega omrežja. Modernizacijo cest zahtevata ob povečanem prometu, posebno s težjimi vozili, tudi nesorazmerno drago vzdrževanje gramoznih cest in gospodarska škoda na vozilih.

Nekatere najvažnejše povezave in odseki, ki naj bi se uredili v prihodnjem obdobju, bi bili zlasti:

— Ureditev cestnega prometnega križa, predvsem izven nivojskega križanja glavnih cestnih vpadnic z železnico v Ljubljani, izboljšava nekaterih neustreznih elementov za cestni zvezi Maribor—Celje, pričetek del na avtocesti Maribor—Podplatič—Celje, ki predstavlja del cestne zveze Maribor—Zagreb, rekonstrukcija odseka skozi Maribor in sanacija vozišča Postojna—Senožeče. Dograditev ceste Bratstva in enotnosti z dograditvijo predora na Ljubelju in ureditvijo cestne zveze Naklo—Ljubelj ter rekonstrukcija posameznih odsekov na relaciji Ljubljana—Podkoren. Modernizacija nekaterih gramoznih cest, ki izkazujejo preko 1500 ton dnevne prometne obtežbe, zlasti dovršitev modernizacije cestne zveze Črna—Maribor—Lendava.

— Povezava nekaterih področij z avtocesto in z večjimi industrijskimi središči ter ureditev nekaterih turističnih cest.

Razen tega bo potrebno modernizirati tudi druge ceste, vključno mestne komunikacije.

Zaradi večje varnosti prometa bo potrebno v večjem obsegu obnavljati neustrezne provizorične mostove, urejati kolesarske poti in ločene pasove za vprežna vozila, v naseljih izboljševati hodnike za pešce ter odstranjevati v večji meri ovire ob cestah.

Za realizacijo predvidenega programa rekonstrukcije in modernizacije cestnega omrežja bi bilo potrebno v petletnem obdobju okoli 18 milijard dinarjev sredstev, ki bi se zagotovila delno iz prispevkov neposrednih koristnikov cest delno pa iz dotacij in posojil politično-teritorialnih enot ter drugih interesentov.

Na osnovi predvidenega zakona o javnih cestah in drugih gospodarskih ukrepov se bodo tudi na področju vzdrževanja in gradnje cest uveljavila ekonomska načela ter delavsko in družbeno upravljanje, kar bo prispevalo k učinkovitejšemu izkoriščanju razpoložljivih sredstev in k hitrejšemu usposabljanju cestnega omrežja za sodobni promet.

6. Javni cestni promet

Glede na predvideni razvoj gospodarstva in dviga življenjske ravni bo potreba po prevozih v javnem cestnem prometu še nadalje naraščala. Do leta 1965 bi se povečal obseg blagovnih prevozov v javnem cestnem prometu predvidoma za okoli 80 %, obseg potniških prevozov pa za okoli 84 %.

Zamenjavo in dopolnjevanje voznega parka kakor tudi drugih objektov in opreme bodo finansirala podjetja javnega cestnega prometa predvsem s sredstvi iz lastnih skladov.

Podjetja javnega cestnega prometa naj bi pri vzpostavljanju potniških linij posvečala več pozornosti povezavi krajev s centri komun in omogočila redne zveze tudi tistim krajem, ki jih dosedaj še niso imeli. Za take namene bi morala podjetja nabavljati tudi lažje avtobuse, ki bodo ekonomični in primernejši za ceste na teh linijah.

V tovornem prometu je potrebno posvetiti več skrbi organizaciji lokalnega razvoza kakor tudi dostavi in razvozu tovara na železniške tovarne postaje. Pri tem prizadevanju bi bilo potrebno, da najdejo podjetja javnega cestnega prometa, železniška transportna podjetja, podjetja z lastnim režijskim parkom in špedicije primerne oblike sodelovanja za čimboljše izkoriščanje razpoložljivih prevoznih sredstev.

S porastom motorizacije bodo naraščale potrebe po kapacitetah avtomehaničnih delavnic, posebno servisnih delavnic, delavnic za vzdrževanje avtomobilov in delavnic za popravilo karoserij. Zato bo treba združevati sredstva vseh zainteresiranih podjetij, to je podjetij javnega cestnega prometa, podjetij z režijskim parkom, obstoječih avtomehaničnih delavnic in industrije motornih vozil, prav tako pa tudi komun, in s tem omogočiti pospešen razvoj te dejavnosti.

7. Ptt promet

Tako kot v dosedanem obdobju se predvideva tudi v bodoče hitro naraščanje vseh vrst ptt uslug. Do leta 1965 se pričakuje v primerjavi z letom 1960 skupno povečanje prometa za 70 %. Največji porast je bil dosežen pri telefonskih pogovorih in to za 107 %.

Nadaljnji razvoj ptt prometa bo temeljil na modernizaciji, avtomatizaciji in razširjanju naprav.

Največji razvoj se predvideva še nadalje pri avtomatizaciji telefonije in telegrafije. Število telefonskih aparatov bi se povečalo v tem obdobju od 35 000 v letu 1960 na 102 000 v letu 1965 ali za 187 %. Tako povečanje števila aparatov bo omogočeno s predvideno razširitvijo avtomatskih telefonskih central v pomembnejših centrih.

Izboljšanje medkrajevnih telefonskih zvez bo doseženo s položitvijo medkrajevnih kablov Pivka—Reka, Koper—Portorož, Celje—Velenje in Maribor—Ptuj. Poleg tega bo na izboljšanje zvez vplivalo tudi nadaljevanje kabliranja mestnega telegrafskega in telefonskega omrežja v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, Novem mestu in Ptuju.

Boljša povezava s tujino bo dosežena s položitvijo mednarodnega telefonskega kabla na odsekih Zagreb — Ljubljana — Trst in Ljubljana — Maribor — Št. Ilj.

Za izboljšanje poštne službe se predvideva tudi gradnja 12 novih poštnih poslopij, gradilo pa se bo tudi 8 poslopij za nove avtomatske telefonske centrale.

Širjenje avtomatizacije v telefoniji in telegrafiji bo omogočalo tudi vse boljše izkoriščanje že obstoječih kapacitet, kar bo vplivalo na večji ekonomski učinek podjetij.

Pri nadaljnjem razvoju ptt naprav se računa, da bodo tako kot doslej vlagali sredstva za te namene tudi ljudski odbori in gospodarske organizacije. Tako sodelovanje bo olajšano z izvedeno decentralizacijo podjetij, ki bodo tako lažje vsklajevala svoje interese z interesi komunalnih skupnosti.

VI. TRGOVINA

1. Hitro naraščanje proizvodnje in osebne potrošnje bo v bodočem obdobju še nadalje zahtevalo pospešen razvoj trgovine. Pri tem bosta posebno važna razvoj trgovine na drobno ter organizacija odkupa in prodaje kmetijskih pridelkov, ki še vedno zaostajata za splošnim razvojem gospodarstva in za potrebami prebivalstva. Osnovna odgovornost za uspešnejši razvoj trgovinske mreže bo v okviru splošne skrbi za izboljševanje življenjskih razmer prebivalstva pripadala komunam, te pa naj bi z izvajanjem konkretne politike skrbele za skladno delovanje blagovnega prometa.

V naslednjih petih letih bo predvidoma naraščal skupni obseg blagovnega prometa za 9% na leto, pri čemer bi se povečevala prodaja blaga široke potrošnje in reprodukcijskega materiala neposrednim potrošnikom za 12% letno, obseg posredniškega prometa pa bi ostal v glavnem na sedanji ravni. S tako spremembo strukture v blagovnem prometu bo dosežen tesnejši stik med proizvodnjo in potrošnjo. Tako bo trgovina omogočila izboljšano preskrbo potrošnikov, hkrati pa vplivala na proizvajalce, da bodo v čim večji meri prilagodili proizvodnjo po količini, kakovosti in izbiri zahtevam trga.

Da bo trgovina lahko uspešno opravljala svoje osnovne naloge in s tem pospeševala nadaljnji razvoj gospodarstva in osebne potrošnje, bi morali ljudski odbori intenzivirati napore za njen pospešeni razvoj. Njihovo prizadevanje naj bi se usmerjalo, ob tesnem sodelovanju s trgovinskimi zbornicami in gospodarskimi organizacijami, zlasti na:

- povečanje zmogljivosti trgovine z modernizacijo obstoječih in graditvijo novih trgovinskih objektov, kar naj zagotovi pravilno razmerje med predvidenim prometom in kapacitetami trgovine;

- prilagajanje organizacijskih oblik trgovine zahtevam potrošnje in proizvodnje ter

- uvajanje takih oblik izučevanja in nagrajevanja trgovinskih delavcev, ki najbolj ustrezajo potrebam posameznih gospodarskih organizacij in spremenjeni tehniki trgovine.

2. Modernizacija trgovine na drobno bi morala sloneti na uvajanju sodobnega poslovanja, ki se kaže v novih načinih prodaje, v podaljšanju obratovalnega časa, v uvajanju ambulantnih in sezonskih trgovin, v dostavi blaga na dom in v drugih oblikah.

S tem, da je industrija že v veliki meri osvojila pakiranje blaga vnaprej, bo omogočeno, da se pri prometu s prehrambenimi proizvodi na drobno uveljavi v širokem obsegu samopostrežna trgovina. V drugih strokah trgovine bo prav tako treba težiti za tem, da se uvedejo taki načini prodaje, ki omogočajo kupcem boljšo izbiro blaga in zagotavljajo večjo zmogljivost prodajaln, kot je n. pr. samoizbira blaga.

V rednem trgovskem omrežju bo treba izkoristiti vse možnosti, da se podaljša obratovalni čas z razširjanjem omrežja trgovin z neprekinjenim poslovanjem. Ta oblika povečanja kapacitet trgovine na drobno, ki zahteva le manjše organizacijske spremembe, ustreza željam potrošnikov, obenem pa omogoča boljše izkoriščanje osnovnih sredstev in s tem tudi znižanje stroškov poslovanja na enoto proizvoda.

Nihanja v blagovnem prometu, ki so občutna zlasti v turističnih krajih in občasno tudi v večjih potrošnih središčih, bodo zahtevala poleg rednega trgovskega omrežja, ki je prilagojeno običajnemu obsegu prometa, tudi uvajanje sezonske prodaje. Zato bo treba, ustrezno krajevnim razmeram, usposabljanje sezonske prodajalne, organizirati prodajo na sejnih, uvajati ambulatno trgovino in koristiti tudi druge oblike, ki omogočajo občasno povečanje trgovinskih kapacitet.

Z uvajanjem sodobne tehnike poslovanja v obstoječe obrate se bodo v bodočem obdobju predvidoma povečevale zmogljivosti trgovine na drobno za okoli 7% na leto. Da se bodo vskladila razmerja med naraščanjem prometa in povečanjem kapacitet bo treba poleg tega graditi v večjem obsegu tudi nove

trgovinske lokale, tako da bi se povečevala površina lokalov za potrebe trgovine na drobno za nadaljnjih 5 % ali za okoli 19 000 m² na leto. S tem bi se skupna površina lokalov za prodajo na drobno do leta 1965 povečala v primerjavi z letom 1960 za okoli 30 %.

Poleg tega, da bodo povečane kapacitete trgovinskega omrežja na drobno, bo treba zagotoviti tudi nadaljnjo graditev skladiščnih prostorov za industrijske proizvode, skladišč za kmetijske pridelke v potrošnih središčih in silosov za vskladiščenje žit. Za nove objekte in za modernizacijo sedanjih bo potrebno nabaviti sodobno opremo in ustrezna prevozna sredstva. Skladišča za industrijske proizvode naj bi se gradila zlasti v večjih trgovskih središčih in v luki Koper, in sicer po sistemu javnih skladišč, kar omogoča cenejšo izvedbo, hkrati pa lahko služi vsem koristnikom od trgovine na drobno do zunanje trgovine.

Tako izboljšanje materialno-tehnične osnove v trgovini na debelo in v podjetjih, ki oskrbujejo druge dejavnosti s širokim sortimentom reprodukcijskega materiala, bo ustvarjalo pogoje za zmanjšanje stroškov pri posredovanju. Koristnikom njihovih storitev bosta zagotovljeni tudi večja izbira in hitrejša dobava blaga.

Graditev novih trgovinskih lokalov in skladišč, uvajanje sodobne opreme in izgradnja silosov ter mehaniziranih skladišč za materialne rezerve, ki se gradijo po že sprejetem načrtu na območju vse države, zahtevajo znatne investicije. Računa se, da bo potrebnih povprečno letno okoli 4700 milijonov dinarjev, ali za 53 % več kot v letih 1957 do 1960. Pretežni del predvidenih investicijskih sredstev za razvoj trgovskega omrežja bodo prispevale gospodarske organizacije iz lastnih skladov. Te bo treba v primerih, kadar bo gradnja posameznih objektov povezana s širšimi interesi komunalne skupnosti, usmerjati z združevanjem. Poleg tega pa naj bi vlagali sredstva za razvoj trgovine tudi ljudski odbori iz investicijskih skladov ter v te namene usmerjali tudi del sredstev iz stanovanjskih skladov, ki izvirajo iz najemnin za trgovinske lokale. Za omrežje industrijskih prodajaln, bi morala prispevati del sredstev tudi industrijska podjetja.

3. V blagovnem prometu bi se moral vedno bolj uveljavljati neposreden stik med proizvodnjo in potrošnjo, ki skrajšuje pot blaga, zagotavlja potrošniku celotno izbiro proizvedenih izdelkov in povezuje proizvodnjo neposredno s potrebami trga. Zato bo treba pospeševati neposredno prodajo lastnih izdelkov proizvajalnih podjetij z ustanavljanjem prodajnih skladišč za promet na debelo ter lastnega omrežja trgovine na drobno. V ta namen bo treba pospeševati tudi poslovna združenja takih proizvodnih podjetij, katerih izdelki se dopolnjujejo v zaključeno izbiro blaga, in organizirati skupno omrežje trgovine na drobno.

Pri rednem trgovinskem omrežju naj bi se uveljavljala močna podjetja z velikim številom prodajaln, razmeščenih na širokem območju. Taka podjetja bodo lahko izkoriščala ugodnosti neposrednega nakupa pri proizvajalcih, uporabljala enotno tehniko pri manipulaciji z blagom, smotrno izkoriščala obratna in osnovna sredstva, zlasti skladišča in prevozna sredstva, uveljavljala moderne metode pri upravljanju podjetij in proučevanju tržišča ter smotrno vzgajala trgovinske delavce. Pri tem naj bi ljudski odbori pospeševali širjenje podjetij ne glede na politično-teritorialne meje. Omogočati bi morali odpiranje prodajaln na njihovem teritoriju tudi proizvodnim in trgovinskim podjetjem z drugih območij, s čimer bi se povečala konkurenca in izboljšala preskrba.

Za tak razvoj trgovinskega omrežja bi morale skrbeti tudi trgovinske zbornice. Hkrati naj bi se zavzemale za spremembo prodajnih pogojev pri proizvajalcih. Namesto načela ugodnosti pri nakupu, ki se ravna po registraciji kupca, bi se moralo, v skladu s težnjami po čimbolj neposrednem povezovanju trgovine na drobno s proizvodnjo, uveljaviti določanje prodajnih pogojev po količini prodanega blaga.

Osnovno odkupno mrežo za kmetijske pridelke tvorijo kmetijske zadrugе. S povečanjem in organizacijsko utrditvijo kmetijskih zadrug bo omogočen odkup vedno večjega dela tržnih presežkov. Kmetijske zadrugе s svojimi obrati naj se komercialno in tehnično opremijo ter usposobijo za samostojno prodajo v potrošnih središčih, ali pa za prodajo trgovinskim organizacijam za preskrbo v potrošnih središčih in za izvoz. Če značaj pridelkov ali krajevna struktura proizvodnje, predelave ali potrošnje ne dajejo gospodarskih pogojev za odkup po kmetijskih zadrugah, naj se le-ta dopolni z ustrezno odkupno mrežo drugih gospodarskih organizacij.

Kmetijske zadrugе, družbena kmetijska gospodarstva ter trgovinske organizacije bi se morale organizacijsko in tehnično usposobiti za sodobno poslovno tehniko pri sortiranju, vskladiščenju, embaliranju, hlajenju in transportu kmetijskih pridelkov. Tako bi omogočili, da bi se povečala tudi prodaja kmetijskih pridelkov v samopostrežne trgovine in v prodajalne s prehrabnenimi proizvodi. Specializirane prodajalne za prodajo kmetijskih pridelkov naj bi se usposabljele le v največjih potrošnih središčih. V drugih območjih je organizacija specializiranih podjetij za sadje in zelenjavo nesmotrna, ker imajo majhen obseg poslovanja in zato ne morejo ustvarjati potrebnega dohodka za modernizacijo prodajaln in za hitro prilagajanje cen tržnim razmeram.

4. Spremenjeni sistem prodajne tehnike bo zahteval ustrezne spremembe pri strokovnem usposabljanju trgovinskih delavcev. Enostransko usmerjenost pri izučevanju delavcev, ki je doslej slonela na sistemu vajencev, bo treba zamenjati z raznimi oblikami izobraževanja, od priučevanja na delovnem mestu do rednega učenja. O oblikah izučevanja naj bi samostojno odločali delavski sveti gospodarskih organizacij, pri tem pa upoštevali obseg poslov in strokovnost posameznega delovnega mesta.

Hkrati z uvajanjem novih oblik izučevanja delavcev bo treba spremeniti tudi sistem strokovnega šolstva. Poleg rednih šol bo treba organizirati potrebno število tečajev in večernih šol za izpopolnjevanje splošne izobrazbe priučenih delavcev in tečajev za dopolnilno strokovno izobrazbo zaposlenih v trgovini. Za prilagoditev učnega programa v vajeških in večernih šolah ter v tečajih potrebam trgovine in za uveljavitev enotnega sistema strokovnega izobraževanja bi morale skrbeti trgovinske zbornice.

S potrebami trgovine vsklajeni sistem izobraževanja bo omogočil pravilnejšo porazdelitev zaposlenih v trgovini. Število delavcev v prometu na drobno bi naraščalo za okoli 5% na leto, tako da bo hkrati z uvajanjem sodobne tehnike v prodaji zagotovljena tudi višja raven trgovinskih storitev. K temu bo pripomoglo tudi nadaljnje izpopolnjevanje sistema nagrajevanja po učinku.

VII. TURIZEM

Nadaljnji razvoj turizma bo treba usmerjati k boljšemu izkoriščanju ugodnih naravnih in drugih pogojev, ki jih ima LR Slovenija, in upoštevati pri tem tudi njegov družbeni, zlasti pa ekonomski pomen.

Osnovni cilji turizma morajo biti rekreacija, oddih in razvedrilo delovnih ljudi. Zato je treba s sodelovanjem vseh gospodarskih in družbenih organizacij ter ustanov, interesiranih v turizmu, posebno pa ljudskih odborov, težiti k temu, da bodo zadovoljene raznovrstne potrebe turistov in da se pri tem doseže ustrezen ekonomski uspeh. Obstoječe pogoje je treba izkoristiti zlasti za razvoj inozemskega turizma, ki bi moral v celoti temeljiti na doseganju čim večjih ekonomskih učinkov in čim večjega deviznega priliva.

Z dolgoročnimi programi, v katerih bi se morale upoštevati vse potrebe turistične izgradnje turističnih krajev in območij, je treba predvideti možnosti za pospešen razvoj turizma, v družbenih planih okrajev in občin pa je treba na tej osnovi določiti konkretne naloge razvoja za krajše obdobje.

Za uspešen razvoj turizma bi morale skrbeti predvsem interesirane komune ter gospodarske in družbene organizacije, ki neposredno ali posredno delujejo v turizmu. Za vsklajevanje njihovega dela naj se pri ljudskih odborih ustanovijo sveti za turizem.

Na podlagi dosedanjega razvoja, večje realne osebne porabe, boljšega izkoriščanja obstoječih zmogljivosti ter potencialnega interesa v tujini, kakor tudi na podlagi predvidene turistične izgradnje in smotrnejše propagande se računa, da bo v naslednjih petih letih naraščal turistični promet po številu nočitev letno za okoli 9,7 %, in to pri domačih turistih za 8,7 %, in pri inozemskih za 14 %.

Devizni učinek od inozemskega turističnega prometa bo predvidoma v letu 1965 za okoli 100 % večji kot v letu 1960, na kar bo vplivala tudi povečana povprečna dnevna poraba na turista.

Za doseg takega razvoja bo treba predvsem okrepiti materialno osnovo turističnega gospodarstva, in sicer tistih gospodarskih panog, ki neposredno delujejo v turizmu, kakor tudi tistih, ki proizvajajo opremo, naprave in blago za potrebe turizma.

Da bi se povečala materialna osnova turističnega gospodarstva bo treba razpoložljiva sredstva usmeriti predvsem v to, da se:

— modernizirajo, rekonstruirajo in uredijo obstoječi gostinski, turistični, trgovski in obrtni obrati v turističnih krajih ter zboljšajo javna prometna sredstva in komunalne naprave v turističnih krajih;

— pospešuje in uvaja industrijska in obrtna izdelava opreme za turizem;

— zgradijo novi gostinski in turistični objekti v turističnih krajih;

— uredijo in nadalje izgradijo zdravilišča;

— zgradijo in uredijo gostišča, bencinske črpalke in servisne postaje ob glavnih prometnih žilah;

— uredijo turistično zanimive kraške jame in podobni objekti;

— zgradijo žičnice, sedežnice in vlečnice.

Ker je občutno pomanjkanje nastanitvenih kapacitet ena največjih ovir za razvoj turističnega prometa, bo treba skrbeti za njihovo povečanje. Računa se, da bo v prihodnjih petih letih usposobljeno oziroma zgrajeno okoli 15 000 novih ležišč, kar pomeni v primerjavi s sedanjim stanjem povečanje za 51 %.

Pri izgradnji novih kapacitet bo treba upoštevati sodobne oblike, pri tem pa graditi zlasti manjše in cenene objekte, kot so turistična naselja, campingi, prenočišča in počitniški domovi. Hotelski objekti naj bi se gradili le v večjih turističnih in prehodnih središčih. Vzporedno z izgradnjo nastanitvenih kapacitet je treba usposablјati in graditi tudi ustrezne restavracijske kapacitete.

V vseh prometnih dejavnostih je treba doseči izboljšanje pogojev za potniški promet. To velja zlasti za železniški promet, kjer je treba povečati prevozne zmogljivosti in izboljšati njihovo opremo, povečati hitrost vlakov in udobnost prevoza, izboljšati prometne zveze, posebno z uvedbo motornih vlakov med glavnimi prometnimi vozlišči in turističnimi kraji in z uvedbo sezonskih turističnih vlakov ter turističnih spalnih vagonov, obenem pa urejati železniške postaje. V cestnem prometu je treba izboljšati cestno omrežje, predvsem pa urediti tiste ceste, ki povezujejo turistične kraje z obmejnimi prehodi, z Veliko alpsko cesto in z osnovnim cestnim omrežjem FLRJ. Avtobusna podjetja naj skrbijo za nadomestitev zastarelega voznega parka z novimi vozili, ki ustrezajo potrebam sodobnega turističnega prometa, obenem pa naj povečajo število turističnih in izletniških prog ter posvetijo pozornost medsebojni koordinaciji prometa in ureditvi avtobusnih postaj. Plovni park v obmorskem prometu bo treba povečati s plovnimi enotami za prevoz potnikov in za razvedrilo gostov ter z večjim številom prometnih zvez izboljšati povezavo z drugimi obalnimi območji. V letalskem prometu je zlasti treba pospešiti dograditev mednarodnega letališča v Brnikih, obenem pa poskrbeti za močnejši redni in sezonski letalski promet z glavnimi mesti in turističnimi središči ter za zvezo z mednarodnimi linijami.

Intenzivno je treba nadaljevati s povezavo dolinskih in gorskih predelov z žičnicami in sedežnicami, kar bo prispevalo k podaljšanju turistične sezone nasploh, zlasti pa k poživitvi zimske sezone. V tem obdobju je treba zgraditi predvsem žičnice na Veliko planino, na Vogel in na Okrešelj, poleg tega pa naj bi se gradile žičnice tudi v drugih pomembnejših krajih, posebno tam kjer se da to doseči z enostavnejšimi gradnjami. Obenem naj posamezne gospodarske organizacije in ljudski odbori poskrbe za izgradnjo cenenih vlečnic.

Za razvoj turizma bo pomembna tudi predvidena izgradnja zimskega športnega centra na Velem polju, ki jo bo potrebno podpirati tudi s turističnega vidika.

Za usposobitev posameznih krajev v turistične namene bo posebno važno vzporedno urejanje komunalnih naprav, zlasti vodovodov, kanalizacije, javne razsvetljave, parkov, nasadov, sprehajališč in podobno, za kar naj bi skrbeli predvsem ljudski odbori v sodelovanju s prizadetimi organizacijami.

V turistično dejavnost bi se morali aktivneje vključiti tudi trgovina in obrt, kar bo omogočilo večji ekonomski učinek turističnega prometa. Mrežo in zmogljivost trgovskih in obrtnih poslovalnic je treba z občasnimi prodajnimi mesti prilagoditi potrebam turističnih krajev v dobi največje potrošnje, pri tem pa zagotoviti ekonomski interes podjetij s povezovanjem sezonskega in rednega obratovanja.

V okviru razvoja posameznih gospodarskih dejavnosti, ki se vključujejo v turizem, in ki iz turističnega prometa ustvarjajo ekonomske koristi, je treba predvideti ukrepe, s katerimi se bo pospeševal turistični promet ter v ta namen razporediti tudi ustrezna sredstva. Za izgradnjo turističnih naprav, kot

so žičnice in drugi objekti (podzemeljske jame, izletniške točke in podobno), bi bilo potrebno vložiti v tem obdobju okoli 1800 milijonov dinarjev sredstev.

Poleg krepitve materialne osnove turističnega gospodarstva bo treba za povečani turistični promet in večje ekonomske učinke podvzematati še naslednje ukrepe:

— Gostinstvo naj bi skrbelo za izboljšanje kvalitete storitev in njihovega sortimenta ter za razvedrilo in zabavo turistov in s tem prispevalo k povečanju turističnega prometa zlasti v izvensezonskem obdobju.

— Zaradi povezovanja interesentov za ustanavljanje počitniških domov, njihovega boljšega izkoriščanja in racionalnega upravljanja naj se v okviru komun ustanovijo počitniške skupnosti, katerim naj po potrebi pomagajo politične in sindikalne organizacije, potovalne agencije in turistični biroji.

— V Sloveniji je na malem območju razporejenih veliko število raznovrstnih privlačnih turističnih krajev. S ponudbo kombiniranih aranžmajev za obisk gorskih in obmorskih predelov ter izletniških točk in z ustreznimi propagandnimi akcijami je treba izkoristiti te možnosti za povečanje turističnega prometa. Pri tem naj se izkoriščajo tudi široke možnosti, ki jih nudijo razne folklorne, umetniške, gospodarske, športne in zabavne prireditve. S tem in z drugimi propagandnimi, organizacijskimi in ekonomskimi ukrepi bo omogočeno podaljšanje turistične sezone in boljše izkoriščanje obstoječih kapacitet.

— V krajih z malim obmejnim prometom je treba skrbeti za ustrezno ureditev krajev in za boljšo ponudbo storitev in blaga.

— Vlogo lova in ribolova v turizmu, posebno v inozemskem, je treba pravilno izkoristiti z organizirano ponudbo aranžmajev; v teh naj bodo zajete vse potrebne storitve.

— Posebno pozornost je treba posvetiti proizvodnji predmetov, po katerih turisti posebno povprašujejo. S tem bi lahko zaposlili gostinske in turistične delavce v turističnih krajih v času izven sezone.

— Potovalne agencije naj bi usmerjale svoje delovanje tako, da bodo izboljšale organizacijo turističnega prometa in raven svojih storitev, poleg tega pa naj skrbijo za medsebojno koordinacijo dela.

— Pospeseno je treba odpravljati administrativne ovire, ki preprečujejo hitrejši razvoj turizma, zlasti pri formalnostih pri prehodu čez mejo.

— Turistična zveza Slovenije naj s programom splošne turistične propagande zagotovi smotrnost in koordinacijo propagandne dejavnosti v turističnih družbenih organizacijah. Gospodarske organizacije v turizmu pa naj z ustreznó komercialno propagando dopolnijo splošno turistično propagando.

— Sredstva za splošno turistično propagando naj se zagotovijo v proračunih republike, okrajev in občin, poleg proračunskih sredstev pa naj za njeno financiranje prispevajo določen delež tudi vse tiste gospodarske organizacije, ki črpajo koristi iz turističnega prometa.

— Informacijski center pri Turistični zvezi Slovenije naj z ustreznim omrežjem informacijskih mest dopolni turistično propagando s sodobno urejeno in zahtevam turizma ustrezno informacijsko službo.

VIII. GOSTINSTVO IN DRUŽBENA PREHRANA

1. Nadaljnji porast osebne porabe in pričakovani hiter razvoj turističnega prometa zahtevata od gostinstva, da doseže bistvene spremembe pri poslovanju z boljšo kvaliteto in kulturnejšo postrežbo gostov ter z boljšim izkoriščanjem obstoječih kapacitet.

V ta namen naj bi gostinska podjetja in obrati v tesni povezavi s komuno usmerjali prizadevanja zlasti v naslednje:

— modernizirati obstoječe zmogljivosti in graditi take nove objekte, ki ustrezajo zahtevam sodobnega turizma ter potrebam in možnostim delovnega človeka;

— izboljševati pogoje gospodarjenja z ustrezno organizacijo in boljšim izkoriščanjem notranjih rezerv ter s tem ustvarjati večja lastna sredstva. Ta bodo omogočala boljše pogoje za nadaljnji razvoj;

— izboljšati raven postrežbe in povečati izbiro ter kvaliteto storitev;

— z ustrezno delitvijo dohodka omogočiti spodbuden način razdeljevanja osebnih dohodkov po učinku ter omogočiti ustvarjanje lastnih skladov;

— z uspešnejšimi načini proučevanja in usposabljanja zagotoviti potrebno strokovno delovno silo, za sezonsko delo pa vključevati delovno silo predvsem iz neposredne okolice.

Do leta 1965 bi se povečal promet v gostinstvu za 50 % ter bi naraščal povprečno za 8,5 % letno. Pri tem se bo še naprej krepila vloga družbenega sektorja, tako da bo v letu 1965 na družbeni sektor odpadlo najmanj 90 % vsega gostinskega prometa.

Povečanje prometa in izboljšanje storitev bosta zahtevala modernizacijo obstoječih in gradnjo novih obratov. Potrebe turističnega prometa in domačega prebivalstva bodo terjale ustanavljanje družbenih obratov tudi v manjših naseljih in na podeželju. Zasebna gostišča naj bodo samo nujno dopolnilo tam, kjer ni ekonomskih pogojev za razvoj družbenih gostišč.

Gostinska podjetja bi morala biti organizirana tako, da lahko ustvarjajo lastne sklade in sredstva za nadaljnji razvoj. Določena centralizacija in združevanje obratov sta zato upravičena, vendar pa je pri tem treba upoštevati poleg možnosti ustvarjanja lastnih skladov tudi potrebo po konkurenci in vse druge okolnosti, ki vplivajo na kvaliteto gostinskih storitev. Centralizacija naj bi se zato izvedla samo tam, kjer lahko zagotovi boljše poslovanje, to pa ne glede na meje politično-teritorialnih enot, tako da bodo posamezna gostinska podjetja lahko odpirala obrate tudi izven občine, v kateri je njihov sedež.

O načinu plačevanja družbenih dajatev naj odločajo ljudski odbori v sporazumu z gostinsko gospodarsko organizacijo ne glede na kategorijo gostišča in na višino ustvarjenega prometa. Dajatve v pavšalnem znesku naj bodo določene za daljše obdobje vnaprej najmanj pa vsaj za nekaj let in ne bi smele vplivati destimulativno na delo gostinske organizacije. Sredstva, pridobljena iz pavšalnih obveznosti gostinskih gospodarskih organizacij, naj služijo za izvedbo postavljenega programa za razvoj turizma.

Amortizacija naj se v gostinstvu obračunava skozi vse leto ne glede na to, da poslujejo posamezni gostinski obrati samo sezonsko. Amortizacijske stopnje je treba postopoma, toda čimprej, približati dejanskim potrebam po amortizacijskih sredstvih v gostinstvu. S tem naj bi se zagotovila normalna reprodukcija osnovnih sredstev.

Za nadaljnji razvoj gostinstva se predvideva povečanje nastanitvenih zmogljivosti skupno za 15 000 ležišč, od tega v gostinstvu okoli 4500, okoli 2500 ležišč bo pridobljenih v turističnih naseljih, okoli 8000 pa z usposobitvijo in novogradnjami počitniških domov in planinskih postojank ter s primerno ureditvijo zasebnih turističnih sob.

V komercialnem gostinstvu je treba prvenstveno graditi sicer sodobne, toda manjše in cenene objekte, zlasti turistična naselja in prenočišča. Hoteli naj se gradijo le v večjih turističnih in prehodnih središčih.

Računa se še z nadaljnjimi intenzivnimi vlaganji gospodarskih in družbenih organizacij za počitniške in planinske domove.

Vzporedno s povečanjem nastanitvenih zmogljivosti se bodo predvidoma povečale tudi restavracijske zmogljivosti za okoli 15 000 sedežev oziroma za 9 %. Težiti bo treba predvsem k izgradnji restavracij z moderno tehniko in organizacijo postrežbe.

V gostinske obrate je treba dosledno uvajati hladilno tehniko in druge sodobne naprave, ki bodo omogočale boljšo kvaliteto storitev. V ta namen je treba s sodelovanjem gostinskih zbornic in industrijskih podjetij zagotoviti proizvodnjo opreme, ki bo po kvaliteti in sortimentu ustrezala potrebam gostinstva.

Za predvideni razvoj gostinstva bo potrebno vložiti v bodočem petletnem obdobju okoli 15 milijard dinarjev investicijskih sredstev, kar bo omogočilo močno okrepitev njegove materialne osnove. Povprečna vlaganja bi bila za okoli 144 % večja kot v preteklem obdobju. Okoli 40 % od skupnih investicij bodo vložile iz lastnih skladov gospodarske organizacije. Večji del sredstev gospodarskih organizacij se bo uporabil za modernizacijo in rekonstrukcijo obstoječih obratov ter za udeležbo pri natečajih. Razpoložljiva sredstva republiškega investicijskega sklada bodo služila predvsem za usmerjanje sredstev ljudskih odborov in podjetij za namene, ki so predvideni s tem perspektivnim planom.

Za predvideni porast prometa bo potrebno v gostinstvu povečati število zaposlenih za okoli 4000 oseb ali za 37 %.

Da bo pridobljeno zadostno število strokovnih delavcev, bo treba izvajati ustrežnejšo politiko zaposlovanja in vzgoje kadrov. Dosedanji način vzgoje kadrov za gostinske in turistične organizacije je pomanjkljiv in ne ustreza potrebam. Zato je potrebno izvršiti revizijo učnih programov, vzgojo strokovnih gostinskih kadrov pa prilagoditi smernicam, postavljenim v zvezni resoluciji o strokovni vzgoji kadrov. Učna snov naj zajema pretežno strokovne predmete, doba priučevanja pa mora odgovarjati dobi, ki je potrebna za pridobitev znanja na določenem delovnem mestu. Gostinske zbornice naj ustanovijo centre za strokovno izobraževanje delavcev, v katerih bodo organizirani tečaji za priučeno delovno silo ter tečaji za strokovno in družbeno-politično izpopolnjevanje delavcev.

Da bodo kapacitete obstoječih šol bolj izkoriščene in ker je na posameznih delovnih mestih sorodno delo, je treba poskrbeti, da bo potekala vzporedno z vzgojo gostinskih strokovnih delavcev tudi vzgoja strokovnih kadrov, ki so potrebni v obratih družbene prehrane.

Gostinske gospodarske organizacije, zbornice in ljudski odbori naj zagotovijo tudi ustrezno izobraževanje višjih strokovnih, komercialnih in vodilnih kadrov.

Nekvalificirano in polkvalificirano sezonsko delovno silo je treba dobiti na osnovi ustrezne ekonomske zainteresiranosti predvsem iz turističnih krajev samih ali iz njihove neposredne okolice. Gostinska podjetja in zbornice naj v ta namen organizirajo tečaje za njihovo usposobitev. Gostinske gospodarske organizacije naj si s podaljšanjem turistične sezone ustvarijo možnost, da bodo lahko primerno zaposlovale ustrezno število stalne strokovne delovne sile, istočasno pa naj organizirajo druge dejavnosti za zaposlitev teh delavcev v času mrtve sezone.

Sistem nagrajevanja po delovnem učinku je treba izpopolnjevati in postopoma uvajati sistem postrežnine, ki naj bo ločena od dejanske cene za gostinske storitve in naj se ne bi obračunavala v celotnem dohodku. Odločanje o oblikah in načinu uvajanja postrežnine ter njeno višino je treba prepustiti delovnim kolektivom, gostinske zbornice in sindikalne organizacije pa naj jim pri tem nudijo strokovno in tehnično pomoč.

Za izboljšanje preskrbe gostinstva v turističnih krajih naj bi skrbele predvsem trgovinske organizacije, ki bi se morale prilagoditi potrebam turističnega prometa, zlasti glede preskrbe s kvalitetnimi prehrabnimi artikli v krajih z razvitim inozemskim turizmom. Gostinskimi gospodarskim organizacijam naj se omogoči tudi neposreden nakup drobnih kmetijskih proizvodov.

Pri poslovanju z inozemstvom je treba gostinskimi gospodarskim organizacijam omogočiti neposredno nastopanje na inozemskem tržišču. Za opravljanje takih poslov se bodo morale organizacijsko usposobiti.

2. Družbeno prehrano je treba obravnavati kot sestavni del naporov, da bi se povečala delovna storilnost in izboljšala življenjska raven.

Za hitrejši, organizacijsko skladnejši in gospodarsko smotrnejši razvoj družbene prehrane naj ustanovljajo gospodarske organizacije, družbene organizacije, družbene organizacije in ljudski odbori obrate in servise za družbeno prehrano. Pri tem je treba najti take oblike, ki najbolj ustrezajo krajevnim potrebam.

V okviru novo ustanovljenih stanovanjskih skupnosti in krajevnih odborov je treba najti za te namene ekonomsko ustrezne rešitve z najširšo mobilizacijo sredstev gospodarskih organizacij in komune. Tudi obrati te vrste morajo poslovati na samostojnem gospodarskem računu, ki bo ustvaril temelje za družbeno upravljanje.

Dotacije in druge vrste pomoči gospodarskih organizacij in komun naj se dajejo tovrstnim obratom le v sorazmerju s številom koristnikov, ki pripadajo posamezni organizaciji.

Delovni kolektivi naj bodo zadosti stimulirani, da bodo stalno izboljševali kvaliteto storitev. Zato je treba postopoma preiti na obrate odprtega tipa, kjer bo kvaliteta storitev omogočila dotok novih gostov in s tem ugodnejši razvoj obratov za družbeno prehrano.

Šolske kuhinje je treba še nadalje razvijati ter zagotoviti redno preskrbo in prispevke staršev za kritje izdatkov. Organizacijsko naj se šolske kuhinje prilagodijo krajevnim potrebam, ljudski odbori pa naj v proračunih zagotovijo sredstva za njihovo redno poslovanje.

Pri ljudskih odborih naj se ustanovijo komisije za družbeno prehrano, da bodo urejale vprašanja s tega področja v sporazumu s prizadetimi organi in organizacijami, strokovno pomoč pa naj še nadalje nudijo zavodi in centri za napredek gospodinjstva.

IX. OBRT

1. Nadaljnji razvoj gospodarstva in izboljšanje življenjskih razmer prebivalstva bosta zahtevala v bodočem obdobju predvsem hiter porast storitvene obrti. Dosedanje zaostajanje te dejavnosti ni vplivalo samo na nezadovoljivo kritje potreb prebivalstva, temveč je v določeni meri zaviralo že tudi proizvodnjo. Zato bo treba zagotoviti hitrejši razvoj storitvenih obrtnih obratov, poleg tega pa razvijati tudi storitvene kapacitete v okviru ostalih dejavnosti, zlasti industrije, trgovine in gradbeništva, ter v okviru stanovanjskih skupnosti in krajevnih odborov. Za uspešno reševanje te naloge bi morale skrbeti predvsem komune, ker postaja razvoj storitvenih dejavnosti vse bolj sestavni del njihove skrbi, da se dvigne življenjski standard prebivalstva.

V bodočem obdobju je mogoče pričakovati, da bo narastel obseg proizvodnje in storitev v obrtništvu povprečno za 12 % na leto. Razvoj obrtnišva bo še nadalje temeljil na krepitvi družbenega sektorja, kjer naj bi se povečal obseg proizvodnje in storitev za 15 % na leto.

Povečanje kapacitet v storitvenih dejavnostih bo treba zagotoviti:

— z organizacijo obrtnih centrov v večjih potrošnih središčih in z nadaljnjim razvijanjem in modernizacijo specializiranih storitvenih obratov ter

— z razširjanjem omrežja servisnih delavnic industrijskih in trgovinskih podjetij ter servisnih delavnic pri stanovanjskih skupnostih in krajevnih odborih.

V proizvodni obrti, kjer bi se moral uveljaviti industrijski način dela, bo treba razvijati zlasti obrate, ki s svojimi izdelki razširjajo sortiment blaga za široko potrošnjo, ter obrate, ki proizvajajo v kooperaciji z industrijo ali pa so važni za vsakdanjo preskrbo potrošnikov.

Da bi zagotovili tak razvoj obrtnišva, ki bo omogočil postopno vskladitev kapacitet s potrebami prebivalstva in ostalih dejavnosti, bo treba povečati investicije. Obseg investicij bi znašal v povprečju 3200 milijonov dinarjev letno, kar je za 100 % več, kot so znašala povprečna vlaganja v letih 1957 do 1960.

Hkrati s tem, ko se bodo uveljavljali sodobnejši proizvodni procesi v vsej obrti, bo treba izboljšati tudi vzgojo obrtnih delavcev in prilagoditi sistem izučevanja in strokovnega šolstva novim potrebam. Število zaposlenih v družbeni obrti naj bi se povečevalo za okoli 8 % na leto.

2. Da bi omogočili širše uvajanje mehanizacije in večjo delitev dela v storitveni obrti, bi se moral usmerjati nadaljnji razvoj, zlasti v večjih mestih in industrijskih središčih, v gradnjo in usposabljanje obrtnih centrov, ki naj bi združevali izključno storitvene dejavnosti. Z združevanjem storitvenih obrti raznih strok in ustreznih kapacitet naj bi vsak obrtni center tvoril zaokroženo organsko celoto, ki z minimalno udeležbo ročnega dela opravlja storitve prebivalstvu. Tako organizacijo storitvene obrti naj bi še nadalje dopolnjevali specializirani obrtni obrati, ki bi si morali zagotoviti boljše mehanizacijo in prehod na industrijski način dela. V novousposobljenih obrtnih središčih in drugih obratih naj bi ljudski odbori v sodelovanju z delovnimi kolektivi proučili možnost, da se uvede druga izmena, kar bo omogočilo boljše izkoriščanje razpoložljivih kapacitet.

Vzdrževanju in servisnim popravilom trajnejših tehničnih predmetov in prevoznih sredstev bi morala posvetiti večjo skrb tudi proizvodna in uvozna podjetja. Predpisom o servisnem vzdrževanju naj bi v čim večji meri zadovo-

ljila z ustanavljanjem lastnih, sodobno opremljenih stalnih in ambulatnih servisnih delavnic z visoko produktivnostjo dela, katerim naj bi zagotovila tudi primeren sortiment nadomestnih delov. Tako se bodo redni obrtni obrati, ki so danes še pogodbeno vezani na opravljanje servisne službe, lahko preusmerili na opravljanje drugih storitev.

Zaradi naraščajoče motorizacije bo treba zagotoviti hitrejši razvoj servisov za tekoče vzdrževanje motornih vozil in avtoremontov. Ti servisi naj skrbijo tudi za nabavo strojev in opreme za izvrševanje večjih popravil.

Stanovanjske skupnosti in krajevni odbori naj bi se usmerili predvsem v ustanavljanje obratov, ki naj bi sproti vzdrževali stanovanjske zgradbe in obrate za pomoč gospodinjstvom. Povsod tam, kjer obstajajo pogoji za organizacijo sodobnih mehaniziranih servisov, ki lahko zadovoljujejo potrebe gospodinjstev na širšem območju, kot so na primer pralnice, čistilnice in podobno, naj bi stanovanjske skupnosti organizirale na svojem območju le prevzemna mesta, kadar bi bila organizacija takih delavnic v okviru posameznih stanovanjskih skupnosti neekonomična.

Za skladen razvoj storitvenih dejavnosti v okviru obrti ter drugih dejavnosti bi morali skrbeti predvsem občinski ljudski odbori in obrtno-komunalne zbornice. V ta namen naj bi izdelali programe razvoja po dejavnostih in strokovnih skupinah.

Podoben značaj kot servisne delavnice proizvodnih in uvoznih podjetij imajo tudi delavnice za opravljanje zaključnih del v okviru gradbenih podjetij. Da bi zagotovila hitrejšo gradnjo stanovanjskih in podobnih objektov, naj bi gradbena podjetja organizirala lastne delavnice v takem obsegu, da bodo njihove kapacitete v čim večji meri vsklajane s kapacitetami osnovne dejavnosti. Povečati bo treba predvsem kapacitete za montažo tipiziranih gradbenih elementov, ki jih bodo izdelovala industrijska podjetja. Vzporedno s tem pa naj se razvijajo tudi samostojni specializirani obrtni obrati za gradbena zaključna dela.

3. Razvoj obrtnih obratov, ki proizvajajo v kooperaciji z industrijo, naj bi pospeševala tudi industrijska podjetja. Tako bi omogočili hitrejšo povečanje kapacitet družbene obrti ter bi odpadla potreba po kooperaciji industrije z zasebno obrtjo. Družbeni obrtni obrati naj bi v širšem obsegu prevzemali tudi organizacijo dela na domu in zamenjali dejavnost zasebne obrti.

Drugi proizvodni obrtni obrati, ki so se usmerili na proizvodnjo standardnih izdelkov za trg, naj bi postopoma prehajali v industrijo. Z uvajanjem industrijskega načina dela bo vedno bolj izginjala razlika med proizvodno obrtjo in industrijo, kar se bo pospeševalo tudi v okviru industrijske zbornice, v katero bodo vključena večja proizvodna obrtna podjetja.

Da bi zagotovili večji izvoz in boljšo založenost notranjega trga z izdelki domače in umetne obrti, bo treba izkoristiti možnosti za povečanje te dejavnosti. V območjih, kjer ima domača obrt že tradicijo, naj bi organizirali proizvodnjo in prevzem izdelkov na širši osnovi.

4. S tem da bodo naraščala sredstva gospodarskih organizacij, bo ustvarjena materialna osnova za povečanje investicij, ki jih bo zahteval nadaljnji razvoj obrtne dejavnosti. Večja sredstva bo treba zagotoviti zlasti za gradnjo in opremo obrtnih središč in s tem omogočiti hitro povečanje kapacitet v storitveni obrti.

Za ustanavljanje servisnih delavnic bi morala poleg ljudskih odborov pri-spevati del sredstev tudi proizvodna in uvozna podjetja, ki naj zagotovijo delavnicam iz lastnih sredstev predvsem potrebno opremo. Za hitrejši razvoj servisnih delavnic pri stanovanjskih skupnostih in krajevnih odborih naj bi poleg ljudskih odborov vlagali sredstva tudi hišni sveti in državljani.

Sredstva obrtnih gospodarskih organizacij bo treba usmerjati predvsem v modernizacijo in mehanizacijo proizvodnje, kar bo omogočala tudi povečana proizvodnja strojev in orodja za potrebe obrti. Poleg gospodarskih organizacij bi morale skrbeti za izboljšanje opreme tudi obrtne zbornice.

5. Boljša organizacija dela in modernizacija proizvodnje bosta zahtevali tudi spremembe v sistemu izučevanja delavcev. S tem bo omogočeno njihovo večje vključevanje v obrt in širše uveljavljanje priučevanja na delovnih mestih; zlasti v kritičnih strokah bo s tem omiljen problem pridobivanja novih strokovnih delavcev. Vzporedno s tem bo zagotovljena večja stalnost zaposlenih, ker bodo priučeni delavci v večji meri vezani na odrejena delovna mesta.

Spremembam v sistemu izučevanja obrtnih delavcev bo treba prilagoditi tudi strokovno šolstvo. V skladu z osnovnimi načeli o izobraževanju zaposlenih v obrti, ki izhajajo iz Resolucije o izobraževanju strokovnih kadrov v gospodarstvu, bo treba razviti tak sistem strokovnega izobraževanja, ki ustreza potrebam obrti glede na strokovnost in kvalifikacijski sestav zaposlenih. Zato bo treba organizirati široko omrežje izobraževalnih centrov, ki se lahko razvijejo iz obstoječih strokovnih šol ali pa usposobijo na novo, v skladu s krajevnimi potrebami. Ti centri bodo morali biti nosilci vseh oblik izobraževanja in pobudniki za vnašanje novih metod dela v posamezne poklice. Ta vprašanja naj bi pomagale reševati v prvi vrsti obrtne zbornice v tesnem sodelovanju z ljudskimi odbori in gospodarskimi organizacijami. Pri tem naj bi zlasti zagotovile, da bo vsebina in trajanje izobraževanja prilagojeno posebnostim posameznih poklicev in da bo razmestitev izobraževalnih centrov po območjih v skladu s potrebami.

Hkrati z izboljšanjem sistema izobraževanja delavcev in uveljavljanjem sodobnejšega načina dela bo treba izpopolnjevati tudi sistem razdeljevanja osebnih dohodkov. Posebno v novousposobljenih obrtnih centrih bo treba uveljaviti taka ekonomska razmerja, ki bodo posameznim obratom zagotavljala čim večjo samostojnost in delitev ustvarjenih sredstev po delu. Z ustreznim sistemom nagrajevanja pa je treba zagotoviti tudi strokovno vodilno osebje, ki bo s svojim delom pospešilo razvoj obrtnih podjetij.

PREDLOG RESOLUCIJE
O PROGRAMU PERSPEKTIVNEGA RAZVOJA LR SLOVENIJE
v razdobju od 1961. do 1965. leta

Ljudska skupščina LR Slovenije je na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 30. januarja 1961 poslušala poročilo Izvršnega sveta in razpravljala o programu perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta, nato pa sprejela tole

RESOLUCIJO
o programu perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju
od 1961. do 1965. leta

I.

Ljudska skupščina ugotavlja, da so bili doseženi v preteklem obdobju pomembni uspehi pri nadaljnji graditvi socialistične družbe. Veliki ustvarjalni napor delovnih ljudi so z izpolnjevanjem osnovnih nalog in ciljev naše politike socialistične graditve nenehno krepili in razvijali celotno gospodarstvo ter s tem ustvarjali širšo materialno osnovo za izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi in za hitrejšo razvijanje in krepitev socialističnih družbenih odnosov.

Intenzivnost gospodarskega razvoja je bila posebno očitna v letih 1957 do 1960, ko so naši delovni ljudje že v štirih letih izvršili osnovne naloge petletnega plana perspektivnega razvoja. Naloge perspektivnega plana so bile izvršene tako na področju proizvodnje kot tudi na področju osebne potrošnje. Za to obdobje je značilen tudi skladnejši razvoj gospodarskih in negospodarskih dejavnosti in vseh oblik potrošnje.

Ob hitrem razvoju proizvodnje se je krepila materialna osnova delavskega in družbenega upravljanja ter komunalnega sistema. Povečana sredstva, s katerimi so razpolagale gospodarske organizacije, so omogočala večji vpliv delovnih kolektivov na razvoj proizvodnje, povečevala se je njihova ustvarjalna iniciativa, razširjala in utrjevala se je njihova samostojnost pri odločanju in razdeljevanju sredstev za povečano proizvodnjo ter za osebno potrošnjo in družbeni standard.

Povečanje proizvajalnih sil in enakomernejši razvoj vseh gospodarskih in družbenih dejavnosti sta ustvarjala vse bolj ugodne pogoje za nadaljnje izpopolnjevalne in večje uveljavljanje delavskega in družbenega upravljanja. Večja odvisnost osebnih dohodkov od ustvarjenega skupnega dohodka gospodarskih organizacij ter odvisnost osebnega dohodka posameznega proizvajalca od njegovega učinka pri delu sta neposredno vplivali na večji interes delovnih kolektivov za uspešnejše rezultate pri proizvodnji. Hkrati s tem je posebno v zadnjih letih prišlo do hitrejšega naraščanja produktivnosti dela in s tem tudi do povečanja osebnih dohodkov zaposlenih ter do naraščanja celotne osebne potrošnje prebivalstva, zlasti tistega, ki je vključeno v družbeni sektor.

Vse večji vpliv delovnih kolektivov in komun na enostavno in razširjeno reprodukcijo je prispeval k skladnejšemu razvoju gospodarskih dejavnosti ter k pospešenemu razvoju družbenega standarda. Vzporedno s tem pa so se razpo-

ložljiva sredstva nalagala smotrnejše in bolj učinkovito kot v pogojih centraliziranega razporejanja sredstev.

Z večjim uveljavljanjem socialističnih načel pri delitvi, s krepitvijo materialne osnove delavskega in družbenega upravljanja ter s prenašanjem nalog in pristojnosti na komune je bil omogočen hitrejši razvoj socialističnih družbenih odnosov in drugih oblik socialistične demokracije. S tem se je vloga komune kot osnovne enote naše socialistične družbene ureditve vse bolj uveljavljala.

II.

Ljudska skupščina LR Slovenije ugotavlja, da Program perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta temelji na doseženih uspehih dosedanjega razvoja, upošteva možnosti, ki se nakazujejo za gospodarski in družbeni razvoj v prihodnje, ter se aktivno vključuje v Družbeni plan gospodarskega razvoja Jugoslavije od 1961. do 1965. leta. Program daje obenem tudi osnove in nakazuje smer občinam in okrajem ter gospodarskim in drugim organizacijam na načrtovanje gospodarskega razvoja, pri čemer računa z njihovim najširšim aktivnim vključevanjem v predvideni gospodarski razvoj ob maksimalnem upoštevanju objektivnih ekonomskih pogojev ter najširše iniciative.

Ljudska skupščina ugotavlja, da so osnovne značilnosti programa razvoja v prihodnjem obdobju hiter in skladen razvoj gospodarstva in s tem povezana nadaljnja krepitev socialističnih družbenih odnosov, povečana produktivnost dela, izboljšanje življenjskega standarda in nadaljnja razširitev materialne podlage delavskega in družbenega upravljanja.

Ljudska skupščina meni, da je ob Programu, ki ga sprejema, treba poudariti zlasti naslednje značilnosti in naloge:

1. Bodoči razvoj temelji na nadaljnji rasti proizvodjalnih sil ob visoki stopnji porasta celokupne proizvodnje in narodnega dohodka, ki je bila dosežena v preteklem obdobju, pri čemer pa bo porast skupne materialne proizvodnje zaradi višje osnove, iz katere izhaja, znatno večji.

Za bodoče obdobje pa ni značilen samo hiter porast celotne proizvodnje, temveč predvsem kvalitetne spremembe v njeni strukturi, ki se odražajo v nadaljnji krepitvi socialističnih družbenih odnosov. V letu 1965 bi odpadlo na socialistični sektor že okoli 90,4 % skupne proizvodnje. V tem oziru bodo najpomembnejše spremembe dosežene na področju kmetijstva, kjer bi na družbeno organizirano proizvodnjo odpadlo že okoli 78 % vseh tržnih presežkov.

Kvalitetne spremembe se kažejo nadalje v razvijanju take proizvodnje, ki bo vplivala na spremembo obstoječe strukture industrijske proizvodnje; v rekonstrukcijah in modernizaciji večine gospodarskih dejavnosti, da bi se prehajalo na modernejšee in produktivnejše proizvodne postopke s proizvodnjo visoko kvalitetnih izdelkov in storitev; v organizirani proizvodnji v kmetijstvu na velikih socialističnih proizvodnih enotah; v spremembi načina eksploatacije in gojenja gozdov na podlagi krčenja gozdov in uvajanja plantažnih nasadov; v industrijskem načinu izvajanja gradbenih del; v rekonstrukciji in modernizaciji prometa; v bistvenem izboljšanju pogojev za razvoj turizma ter v povečanju kapacitet in izboljšanju kvalitete preskrbe v trgovini, gostinstvu in obrti.

Tak razvoj gospodarstva narekuje hitrejšo splošno in strokovno izobraževanje državljanov, za kar bo potrebno razvijati vse ustrezne oblike šolanja in izobraževanja.

2. Hitrejši razvoj celotne proizvodnje bo temeljil predvsem na naraščanju produktivnosti dela, ki je obenem tudi pogoj za predvideno povečanje osebne potrošnje. Povečanje produktivnosti dela bo temeljilo na izpopolnjevanju sistema delitve dohodka med podjetji in družbo, ki je predvideno z zveznim perspektivnim planom, ter na nadaljnjem uvajanju in razvijanju načina delitve osebnih dohodkov po delu. Poleg tega pa bo treba za hitrejši razvoj produktivnosti dela pospeševati uvajanje modernih tehnoloških postopkov in sodobne organizacije proizvodnje, še nadalje iskati možnost za boljše izkoriščanje obstoječih zmogljivosti ter razvijati znanstveno-raziskovalno dejavnost in jo še tesneje povezovati s proizvodnjo.

Hitro naraščanje proizvodnje bo kljub bistvenemu povečanju produktivnosti dela zahtevalo nadaljnje povečanje števila zaposlenih v družbenem sektorju tako, da se bo v prihodnjem obdobju proces spreminjanja ekonomske in socialne strukture prebivalstva še nadalje pospešil.

3. Predvideno povečanje proizvodnje in narodnega dohodka bo omogočilo tudi ustrezno izboljševanje osebne potrošnje in družbenega standarda prebivalstva, predvsem v mestih in industrijskih središčih. Stalno izboljševanje življenjskih razmer delovnih ljudi bo obenem stimulacija ter pogoj za večjo proizvodnjo.

Zato je treba v bodočem obdobju nadalje razvijati vse tiste dejavnosti, od katerih so življenjske razmere prebivalstva neposredno odvisne, kot so: zdravstveno varstvo, šolstvo, socialne službe, splošne kulturne potrebe, rekreacija in razvedrilo ter posebno stanovanjsko-komunalna izgradnja. Skladno s tem je treba krepiti tudi stanovanjske skupnosti in ob sodelovanju gospodarskih organizacij, komun in krajevnih odborov razvijati družbeno prehrano, otroške ustanove, servise in podobno. Pri stanovanjski in komunalni graditvi je treba najti take urbanistične rešitve, ki bodo omogočile razvoj vseh oblik skrbi za delovnega človeka. Največ pozornosti je treba stanovanjski in komunalni dejavnosti posvečati v glavnih mestih in industrijskih središčih zaradi posebnosti razvoja v preteklosti in pa gradnji stanovanj za delavce, ki so zaposleni v kmetijstvu, gozdarstvu, gradbeništvu in podobnih dejavnostih.

Prav tako kot pri družbenem standardu je predviden še nadalje tudi hiter razvoj pri osebni potrošnji prebivalstva. Porast osebne potrošnje mora biti v večji meri kot doslej povezan in odvisen od naraščanja proizvodnje in produktivnosti dela, kar bo treba upoštevati zlasti pri razdeljevanju osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah.

Ljudska skupščina LR Slovenije smatra, da je predvideno povečanje osebne potrošnje in v Programu predvideni odnos med investicijami za razvoj gospodarstva in družbenega standarda v skladu s postavljenimi nalogami gospodarskega razvoja in s politiko stalnega izboljševanja življenjskih pogojev delovnih ljudi.

4. Nadaljnja demokratizacija delavskega upravljanja, zlasti ustanavljanje organov samoupravljanja v obratih in ekonomskih enotah gospodarskih organizacij, bo v še večji meri omogočilo neposrednim proizvajalcem vpliv na poslovanje in razdelitev dohodka v podjetju. S tem se bo povečala njihova zainteresiranost za večjo produktivnost dela in odpravljali se bodo ostanki preživelih

ekonomskih odnosov. Na tej podlagi ter ob predvidenih spremembah v delitvi dohodka gospodarskih organizacij se predvideva še nadalje velik porast sredstev, s katerimi bodo razpolagali delovni kolektivi. V prihodnjem obdobju bi odpadlo na sredstva gospodarskih organizacij že okoli 53 % od vseh sredstev, ki bodo vložena za razvoj gospodarstva. Tako se bo vpliv delovnih kolektivov na proces enostavne pa tudi razširjene reprodukcije še nadalje večal in odločilno podpiral vsestranski gospodarski družbeni razvoj ob večji učinkovitosti naložb. S povečano materialno osnovo delovnih kolektivov za nadaljnji razvoj proizvodjalnih sil in družbenega standarda pa bo treba računati tudi pri splošni investicijski politiki ter pri tem upoštevati samostojno odločanje delovnih kolektivov in njihov neposredni ekonomski interes pri nalaganju sredstev, s katerimi razpolagajo.

Intenzivnost gospodarskega razvoja ter povečana materialna osnova za razvoj življenjskega standarda bo omogočala in narekovala v bodoče še večje razvijanje in uveljavljanje komunalnega sistema. Komuna bo vse bolj postajala tista teritorialna družbena skupnost, v kateri bo treba konkretno in v skladu z neposrednimi potrebami splošnega pomena in individualnih interesov odločati o odnosih v razdelitvi razpoložljivih sredstev na osebno, splošno in investicijsko potrošnjo. V razvoju komun bo dobivala poseben pomen nadaljnja krepitev stanovanjskih skupnosti, krajevnih odborov in drugih oblik neposrednega družbenega upravljanja in odločanja državljanov, v katerih se samostojno urejajo vprašanja, na katerih so državljanji zainteresirani. Tako bo družbeno-politično življenje v komuni še bolj neposredno izraz potreb, interesov in odločitev samih državljanov.

5. Za bodoči razvoj proizvodnje in življenjskega standarda bo še nadalje odločilnega pomena naš gospodarski in družbeni sistem, ki je že v dosedanjem obdobju pokazal odločilen vpliv na celotni gospodarski in družbeni razvoj. Predvidene izpopolnitve gospodarskega sistema ter nadaljnja decentralizacija delavskega upravljanja v gospodarskih organizacijah bodo vplivali še naprej na boljše izkoriščanje proizvodjalnih sredstev, na smotrnejše nalaganje investicijskih sredstev ter na uspešnejši razvoj osebne potrošnje. V okviru splošnih načel gospodarskega in družbenega sistema pa bo treba razvijati samostojnost organov delavskega in družbenega upravljanja ter njihovo gospodarjenje na osnovi objektiviziranih ekonomskih kriterijev.

V nadaljnjem razvoju bo ena najvažnejših nalog iskati in razvijati take oblike razdeljevanja osebnih dohodkov, ki bodo zagotavljale čim večjo materialno spodbudo neposrednim proizvajalcem, razvijale maksimalno ustvarjalno iniciativo socialističnega proizvajalca in državljana pri ustvarjanju in uporabi dobrin, in pospeševale nadaljnji gospodarski razvoj in razvoj socialističnih odnošajev v celotnem družbenem življenju.

III.

Ljudska skupščina LR Slovenije sprejema Program perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta kot osnovo za bodoči gospodarski in družbeni razvoj Ljudske republike Slovenije.

Izvršni svet bo pripravil predloge letnih družbenih planov v skladu s tem Programom, občine in okraji, gospodarske organizacije, samostojni zavodi in

druge organizacije, ki sodelujejo pri gospodarskem razvoju ter pri razvoju družbenega standarda in osebne potrošnje, pa naj vskladijo svoje perspektivne programe in družbene plane ter svoje gospodarske ali družbene dejavnosti z načeli in nalogami, postavljenimi v tem Programu.

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
LJUDSKA SKUPŠČINA

Odbor za gospodarstvo RZ
Odbor za gospodarstvo ZP

POROČILO

**k predlogu programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju
od 1961. do 1965. leta**

Odbora za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LR Slovenije sta razpravljala o predlogu programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju 1961. do 1965. leta na svojih sejah v dneh od 20. do 23. januarja 1961.

Pri obravnavanju osnovnih smernic in postavk programa, sta odbora ugotovila, da je predlagani program postavljen v okvir smernic in gospodarsko političnih ciljev zveznega plana gospodarskega razvoja za prihodnje obdobje.

Odbora sta najprej razpravljala o splošnem pregledu gospodarskega razvoja v razdobju 1957. do 1960. leta. Pri tem sta ugotovila, da so bile dosežene osnovne postavke preteklega petletnega plana v štirih letih, vključno s tem, da plan investicij po obsegu ni bil izvršen. Večja razprava se je v zvezi s preteklim petletnim planom vodila v zvezi z razvojem gradbeništva. Člani odborov so bili mnenja, da so v gradbeništvu ostali še vedno pri dosedanjem načinu graditve, za katerega je značilno predvsem premajhno uvajanje mehanizacije, vendar pa so bili v preteklem obdobju tudi na tem področju izvedeni že nekateri ukrepi, da se stanje izboljša. Glede na to predlagata odbora spremembo besedila v tretji vrsti prvega odstavka pod točko 4. na strani 428, kjer naj se črtajo besedo »konzervativnost, ki se je kazala v«, tako, da se drugi stavek tega odstavka sedaj glasi: »Pri tem pa je bil za gradbeništvo še vedno značilen tradicionalni način graditve in nezadostno uvajanje mehanizacije.«

Ko sta odbora razpravljala o povprečnem porastu družbenega proizvoda in narodnega dohodka v prihodnjem obdobju, sta ugotovila, da je povprečni indeks porasta sicer nižji kot v preteklem obdobju, da pa pomeni to po obsegu hitrejše povečanje našega gospodarstva in da bo to terjalo znatne napore, ker se bo ob tem obseg dohodka skoraj podvojil.

Program ugotavlja, da bo z doseženo stopnjo gospodarskega razvoja povečanje proizvodnje še bolj odvisno tudi od obsega in strukture investicij. Odbora sta ugotovila, da je taka orientacija v programu pravilna glede na to, da je bil v preteklem obdobju pri povečanju proizvodnje dan velik poudarek izkoriščanju notranjih rezerv, zaradi česar se je vedno bolj zaostroval problem vse večje iztrošenosti osnovnih sredstev. Zato tak obseg in struktura investicij v programu zagotavlja pravilno reševanje tega problema.

Odbora pa sta ugotovila, da notranje rezerve še vedno obstoje, predvsem v uvajanju sodobne tehnologije, organizacije poslovanja in nadaljnjem razvijanju stimulativnega nagrajevanja.

Res pa je, da je predviden zelo visok porast investicij v prihodnjem obdobju in je bilo v odborih stavljen vprašanje v zvezi z realnostjo takega porasta, glede na to, da planiranih investicij v preteklem petletnem planu nismo dosegli. Odbora sta ugotovila, da je porast investicij v resnici zelo intenziven, da pa so realni izgledi, da bomo tak obseg investicij dosegli. Na eni strani mora biti predvideni obseg investicij v skladu z okvirom, ki ga je postavil zvezni družbeni plan. Naše investicije so planirane celo na nekoliko nižji stopnji porasta kot zvezne, na drugi strani pa so investicije vsklajene s predvidenim porastom družbenega proizvoda in narodnega dohodka in je zato predvideni porast realen. Edino obseg zveznih investicij, ki se bodo v LR Sloveniji izvršile iz zveznih sredstev, je samo ocenjen, in ni mogoče s popolno zanesljivostjo ugotoviti, ali bodo take zvezne investicije našle svojo lokacijo na območju naše republike.

Program ugotavlja, da bo uspešno nalaganje družbenih investicijskih sredstev možno, če bodo o odločitvah o posameznih naložbah merodajni le ekonomski činitelji, in če se bo odpravilo vsako nepotrebno administrativno poseganje v izvrševanje investicijske politike. V odborih je bilo izraženo mišljenje, da ne bomo mogli v celoti preprečiti take politike. Odbora sta ugotovila, da izgledi za realizacijo take politike obstoje, in sicer v dveh smerih. Prvič, naš gospodarski sistem, ki se izpopolnjuje, nas bo v to sam po sebi silil, drugič, pa bomo morali sami skrbeti, da bomo usmerjali investicije v taka področja, kjer bo tak sistem investiranja možen.

V zvezi s tem sta odbora razpravljala tudi o problemu združevanja sredstev za gospodarske in tudi za negospodarske investicije. Potrebno je, da novi bančni sistem tako združevanje omogoči na ekonomski osnovi.

Pri podrobni obravnavi sta odbora razpravljala tudi o strukturi investicij po posameznih panogah. Ugotovila sta, da navidezno zaostajajo panoge, v katere že doslej niso bile vložene večje investicije, kot na primer gradbeništvo, promet in trgovina. Vendar sta odbora v razpravi ugotovila, da bodo predvidena sredstva, če bodo racionalno vložena, v celoti zagotovila tudi tem strokam po programu predvideni razvoj.

Program predvideva da bi od skupnega povečanja obratnih sredstev, ki bo potrebno v tem obdobju, krile gospodarske organizacije iz svojih skladov okoli 32%. V odborih je bil izražen dvom, da bi bile gospodarske organizacije sposobne vložiti v obratna sredstva tako velik delež, ker že sedaj ugotavljamo, da so potrebna znatna sredstva, da bi gospodarske organizacije krile že obstoječi primanjkljaj v obratnih sredstvih. Odbora sta ugotovila, da so gospodarske organizacije že doslej prispevale za obratna sredstva 18%, da je moral naš program upoštevati zvezno bilanco, da moramo upoštevati tudi sproščeno tekočo amortizacijo, in da je treba iz dohodka vlagati več sredstev v obratna sredstva kot doslej. Poleg tega se povečujejo sredstva gospodarskih organizacij po predvidenem izračunu za okoli 10 milijard letno. Pri tem izračunu pa niso bili upoštevani za gospodarske organizacije še ugodnejši instrumenti bodočega sistema delitve dohodkov.

V zvezi s tem, da je nastal v lanskem letu občuten primanjkljaj obratnih sredstev pri gospodarskih organizacijah, ki še sedaj ni pokrit, sta odbora analizirala vzroke za tak položaj, ki se je dogajal tudi v preteklih letih.

Ugotovila sta, da je nastalo pomanjkanje v obratnih sredstvih, ki se na zunaj kaže kot medsebojno kreditiranje, zaradi tega, ker posamezni investicijski viri niso izpolnili svojih obveznosti, poleg tega pa tudi zaradi dinamičnih nevsklajenosti kot nujne posledice našega hitrega gospodarskega razvoja. Pomanjkljivosti v sistemu kreditiranja in delitvi dohodka pa so imele za posledico, da so se obratna sredstva podjetij upnikov prelivala v sklade podjetij dolžnikov in da gospodarske organizacije, ki so bile na ta način prizadete, niso mogle na podlagi gospodarskega mehanizma rešiti svojega položaja.

Odbora zato predlagata Izvršnemu svetu, da s svojim sodelovanjem pri izpopolnjevanju gospodarskega sistema skuša doseči potrebne izpremembe, ki bi odpravile tako stanje.

Pri razpravi o poglavju Osebna potrošnja in družbeni standard sta odbora izrazila dvom, če bomo v stanju doseči tako veliko povečanje predvidene razpoložljive šolske površine. Odbora sta ugotovila, da je tako povečanje realno mogoče doseči, indeksne številke pa izgledajo toliko večje zaradi tega, ker je bilo doslej stanje zelo nezadovoljivo, in torej izhaja iz relativno nizkih postavk, ki dajo toliko večji porast izražen v indeksih. Poleg tega pa tudi ne gre samo za nove šole, ampak tudi za modernizacijo in adaptacijo obstoječih. Odbora sta obširno razpravljala tudi o dotacijah gospodarskih organizacij, ki jih bo treba zagotoviti za izgradnjo tega šolskega prostora.

S tem v zvezi sta odbora razpravljala tudi o pomanjkanju telovadnic pri šolah, zaradi česar ni mogoča množična telesna vzgoja. Glede na to sta odbora sklenila predlagati, naj se na strani 446 pod »šolstvo« doda nov zadnji odstavek, z besedilom:

»Glede na občutno zaostajanje množične telesne vzgoje na šolah zaradi pomanjkanja telovadnic bo potrebno izgradnji teh objektov v naslednjem obdobju posvetiti vso pozornost.«

Program nadalje predvideva, da bi se v naslednjem obdobju zgradilo okoli 50 000 novih stanovanj, za kar bo potrebno vložiti okoli 123,5 milijard dinarjev. Odbora sta ugotovila, da bodo sicer zbrana v te namene potrebna sredstva, vprašanje pa je ali bomo za ta znesek sposobni ustvariti predvideni fizični obseg izgradnje novih stanovanj. Program sicer jasno postavlja naloge v zvezi z modernizacijo gradnje, odbora pa ugotavljata, da niti posamezna komunala niti okraj nista v stanju na svojem območju ustvariti vseh tistih pogojev, ki so potrebni, da bi se dejansko dosegel preokret v načinu gradenj. Zahteve po taki reorganizaciji v načinu gradnje niti niso nove in sta odbora že ponovno obravnavala, kaj je treba glede tega ukreniti. Tu pa gre predvsem za izvajanje obsežnejšega operativnega načrta, spremljanega s konkretnimi ukrepi in koordinacijo vseh zainteresiranih ter v poštevh prihajajočih činiteljev, kar bi bilo mogoče doseči le na širšem območju, najmanj v okviru republike. Zato naj bi Izvršni svet po svojih organih poskrbel za tako enotno republiško akcijo.

Na odborih je bilo poudarjeno, da je treba v večji meri kot doslej pritegovati za financiranje stanovanjske izgradnje tudi sredstva državljanov glede na to, da mora tudi stanovanje postati trajna potrošna dobrina.

Glede vsklajevanja kapacitet poudarja program, da je treba stanovanjsko izgradnjo izvajati na večjih gradbiščih in po racionalnih zazidalnih načrtih, izvajanje del pa terminsko vsklajevati z razpoložljivimi gradbenimi in obrtnimi kapacitetami. Iz take dikcije sledi kot da bi bilo treba gradbena dela zavirati, v kolikor niso vsklajena z obrtnimi kapacitetami, kar gotovo ni namen postavljenega programa. Program teži za tem, da se obrtniške kapacitete ustrezno povečujejo in izkoriščajo preko celega leta, da bodo kos gradbenim kapacitetam. Odbora zato predlagata, da se na strani 450 v predzadnjem odstavku besedilo dopolni tako, da se na koncu odstavka doda: »tako, da bodo čimbolj enakomerno izkoriščene skozi vse leto.«

Pri poglavju »Zaposlenost, produktivnost in kadri« sta odbora obravnavala razmerja med kvalificiranimi kadri in številom zaposlenih v gospodarstvu. To razmerje je nezadovoljivo in zlasti primanjkuje visokokvalificiranega kadra. Ugotovila sta, da je to stanje posledica dosedanjega neprimerne načina šolanja visokokvalificiranih kadrov, glede česar so že izvedene potrebne spremembe. Stopenski način študija in ugodnejši pogoji za izredni študij kot so ga vpeljale naše fakultete in višje šole v zadnjem letu bo mnogo pripomogel k izboljšanju. V zvezi s tem vprašanjem je bilo tudi predlagano, naj bi se za našo republiko naredilo analizo stanja kadrov v gospodarstvu, kakšne kadre imamo in kakšne so potrebe po njih v prihodnosti.

Odbora sta razpravljala tudi o vprašanju vzgoje kadrov na delovnem mestu. Ugotovila sta, da se za te potrebe trošijo velika sredstva in da se izobraževanje v gospodarskih organizacijah še vedno vrši brez prave zveze z dejanskimi potrebami gospodarskih organizacij. Zato se tudi za strokovno vzgojo namenjena sredstva ne trošijo v skladu s stvarnimi potrebami gospodarskih organizacij. Odbora smatrata naj bi gospodarske organizacije same presojale potrebo po strokovnem izobraževanju in same iskale primernih organizacijskih oblik izobraževanja, kot tudi trošile ustrezna sredstva iz svojega lastnega dohodka. Glede na to naj bi se tretji odstavek na strani 454, ki pripo-roča vsem gospodarskim organizacijam, naj še nadalje uvajajo, razvijajo in izpopolnjujejo centre za strokovno izobraževanje delavcev, spremenil tako, da se glasi:

»Gospodarske organizacije naj po svojih dejanskih potrebah uvajajo, razvijajo in izpopolnjujejo centre za strokovno izobraževanje delavcev ter druge oblike izobraževanja oziroma dopolnjevanja znanja na delovnem mestu. Učne programe je treba prilagoditi neposrednim potrebam delovnega mesta.«

Pri poglavju »Zunanja trgovina« sta odbora poudarila, da je treba v zvezi s programom perspektivnega razvoja sistematično študirati tržišče in vzgajati zanj potrebne kadre. Na tem področju je bilo že nekaj narejenega, potrebno pa bi bilo, da bi v republici posebej za to določen organ študiral problematiko zunanjega tržišča in jo posredoval podjetjem. Odbora sta bila mnenja, naj bi Izvršni svet to vprašanje še posebej proučil.

Poglavje o zunanji trgovini govori tudi o tem, da je treba zunanjetrgovinska podjetja izpopolniti in razširiti ter izboljšati usposobljenost in število strokovnega kadra. Odbora ugotavljata, da je to področje v Sloveniji dokaj zanemarjeno in da je treba poleg tega tudi naša proizvodna podjetja v veliko večji meri kot doslej usposobiti za zunanje-trgovinsko izmenjavo. Zato je treba zadnji stavek na strani 456 dopolniti tako, da se glasi: »Vzporedno s tem pa bodo morala podjetja povečati rentabilnost proizvodnje in usposabljeni svojo komer-

cialno — tehnično službo v zunanje-trgovinski izmenjavi ter si tako ustvarjati pogoje za uspešnejše in večje vključevanje v mednarodno trgovino.«

Ko sta odbora obravnavala poglavje »Industrija«, sta posvetila posebno pozornost vprašanju reprodukcijskega materiala in surovin, katerih pomanjkanje ovira redno proizvodnjo. V zvezi s tem sta odbora poudarila, da je potrebno v okviru Jugoslavije zagotoviti potrebne količine teh materialov in tako doseči reden in neprekinjen delovni proces v gospodarskih organizacijah. V zvezi s tem sta odbora razpravljala tudi o potrebi uvajanja novih izmen v gospodarstvu, s čimer se bo spremenil in popravil dosednji res slab koeficient izmen, ki znaša 1,5. Uvajanje izmen je eden izmed najprimernejših načinov za izkoriščanje notranjih rezerv v gospodarskih organizacijah.

Na strani 457 govori program v predzadnjem odstavku o tem, da naj bi industrijska podjetja v mnogo večjem obsegu prevzemala tudi proizvodnjo tistega blaga in uslug, ki se sedaj izdelujejo še v obrtniških delavnicah. Odbora se strinjata s smislom tega besedila, da naj bi industrija na njej lastni industrijski način prevzela izdelavo proizvodov in uslug, ki jih je mogoče odpravljati na industrijski način. Dikcija osnutka pa na tem mestu ustvarja vtis, kot da naj bi se v industrijo prenesla vsa obrtniška proizvodnja. Zato naj bi se besedilo zadnjih dveh stavkov predzadnjega odstavka na strani 457 spremenilo in dopolnilo tako, da se glasi: »Industrijska podjetja, naj bi v mnogo večjem obsegu prevzemala tudi proizvodnjo tistega blaga in uslug, katerih rentabilnost se lahko doseže samo na industrijski način, pa se sedaj izdelujejo še v obrti. S tem bo obenem dosežena boljša oskrba tržišča. Zlasti pa bi morala industrija pospešeno ustanovljati tudi servisne službe za vzdrževanje in popravila svojih izdelkov.«

Pri tem poglavju sta odbora tudi razpravljala o potrebi, da se zagotovi električna energija za potrebe predvidenega industrijskega razvoja. V drugem odstavku na strani 463 pravi osnutek programa, da se vlaganja v energetiko v bodočem obdobju ne bi povečala, ker se pri elektroindustriji računa približno z dosedanjim tempom izgradnje. Iz takega besedila ni razvidno, da so bila že dosedanja vlaganja v energetiko tako velika, da stopnje vlaganj ne bi bilo treba povečati, ker že dosedanja stopnja zadostuje za predvideni razvoj elektroenergetike v skladu s potrebami gospodarstva. Zato naj bi se besedilo drugega odstavka na strani 463 spremenilo takole:

»Vlaganja v energetiko bodo v bodočem obdobju ostala na dosednji visoki ravni, s čimer bo omogočena izgradnja novih energetskih, elektro-energetskih objektov ter nadaljevanje začetih rekonstrukcij rudnikov rjavega premoga in izgradnja rudnika Velenje.«

Na isti strani sta odbora v zvezi z razpravo o razvoju papirne in lesne industrije razpravljala tudi o potrebi razširitve proizvodnje tako stavbnega kot sobnega pohištva in se naj zato besedilo šestega odstavka dopolni tako, da se pred besedo »pohištva« vstavi besede »stavbnega in sobnega«, besedica »in« za besedo »pohištvo« pa naj odpade.

Pri razpravljanju o industriji gradbenega materiala sta odbora razpravljala tudi o proizvodih namenjenih pretežno gradbeništvu. Glede na to, da naprave za parno gretje niso posebej navedene med proizvodnjo najvažnejših industrijskih proizvodov v letih 1961 do 1965, naj bi se na strani 461 omenili tudi ti proizvodi, in sicer tako, da se za navedbo instalacijskega materiala vstavi nova vrsta, ki se glasi: »Naprave za parno gretje ton 2550 4100 161«.

Na strani 468 se točka 4., ki govori o proizvodnji nafte in zemeljskega plina ter o njegovi predelavi, glede na novo ugotovljeno dejansko stanje, s katerim program še ni mogel računati, spremeni takole:

»4. Raziskovalna vrtanja na panonskem obrobem območju izvršena v preteklem obdobju in v okviru širokega raziskovanja interesantnih ozemelj, nakazujejo, da se nahajata nafta in plin v poljih, ki naj bi jih v prihodnjem razdobju osvojili z dodatnim globinskim vrtanjem, in na tej osnovi razvili proizvodnjo, ki bi dopolnjevala proizvodnjo starega Petišovskega polja.

Padajoča produktivnost Petišovskega polja bo povečana z vrtanjem v večjih globinah, da bi se s tem zadržala proizvodnja surove nafte tega polja vsaj na sedanji višini.

Poleg raziskav v panonskem obrobem pasu se bodo nadaljevala geološka raziskovanja in vršilo globinsko vrtanje v ostalih za nafto interesantnih ozemeljih, in to predvsem: Krško polje, Posavske gube ter Slovensko Primorje.

Zemeljski plin se bo predeloval v novo zgrajeni tovarni v Lendavi. Z ustreznimi ukrepi se bo morala lokalna poraba racionalizirati.«

Ker v programu ladjedelništvo ni posebej omenjeno, sta bila odbora mnenja, naj bi se na strani 471 na koncu šestega odstavka dodal stavek: »Razvijati je treba tudi obstoječe kapacitete ladjedelniške industrije.«

V zvezi s spremembo točke 4. na strani 468, naj se na strani 473 v drugi vrsti devetega odstavka za besedico »tudi« doda besedi »zemeljski plin«. Prav zato naj se na naslednji strani četrta alineja spremeni takole:

»— kemična tovarna v Lendavi z zmogljivostjo 6700 ton bo predelovala zemeljski plin v metanol, namenjen za izvoz in predelavo v formalin, ki se bo uporabljal za izdelavo umetnih smol, sintetskih lepil in plastičnih mas;«

Ko sta odbora obravnavala predelavo lesa in izdelovanje papirja sta sklenila predlagati spremembo besedila v petem odstavku na strani 476, kjer naj se v šesti in sedmi vrsti spremeni tako, da se glasi: »... rekonstrukcija papirnic v Radečah in Vevčah s postavitvijo novih papirnih strojev za proizvodnjo specialnih in...«.

Na področju kmetijstva sta oba odbora razpravljala zlasti o tem, da je skrbeti za pravilen razvoj socialističnih kmetijskih posestev. Zato je treba zagotoviti takšna investicijska vlaganja, ki morajo temeljiti na podrobni proučitvi rentabilnosti in učinkovitosti vloženih sredstev.

To naj bi bilo v programu še posebej poudarjeno in naj bi se zaradi tega na 495. strani za sedmim odstavkom dodal še nov odstavek, ki bi se glasil: »S pravnim usmerjanjem investicij v izgradnjo kmetijskih posestev je treba omogočiti, da se bodo posestva vse bolj razvijala v rentabilne in zaključene ekonomske enote z visoko produktivnostjo dela in učinkovitim izkoriščanjem vseh razpoložljivih kapacitet.«

V zvezi s predvidenim krčenjem gozdov za kmetijske površine in za intenzivne gozdne nasade sta odbora razpravljala tudi o problemu perspektivnega razvoja hribovitih predelov. Odbora sta opozorila na potrebo, da se taka zemljišča čim bolj smotrno izkoristijo na podlagi ustreznih programov.

V zvezi z investicijami v kmetijstvu sta odbora obravnavala zlasti vprašanja obnove sadovnjakov in vinogradov ter trsničarskih obratov. Zlasti pri slednjih bo po mnenju članov odborov treba pristopiti h gospodarnejšemu poslovanju in ekonomskemu računu.

Odbora sta sklenila predlagati na začetku četrte vrste šestega odstavka na strani 494 amandma, da se črtata besedi »traktorjev, oziroma«. V tem stavku navedene številke se namreč nanašajo zgolj na kombajne in dosedanja formulacija ni ustrezna.

Pri obravnavanju poglavja »Gozdarstvo« so člani odborov poudarili potrebo po odpravi administrativnih ukrepov na tem področju, ukrepov, ki omejujejo razvoj delavskega samoupravljanja. S tem v zvezi so razpravljali tudi o stalni delovni sili v gozdarstvu in o potrebi, da se z mehanizacijo in naprednejšimi oblikami gospodarjenja doseže dvig delovne storilnosti na tem področju, s tem pa tudi boljši življenjski pogoji gozdarskih delavcev.

Pri proučevanju možnosti za izkoriščanje kapacitet in znižanje stroškov v gradbeništvu sta odbora posvetila posebno pozornost vprašanju projektiranja. Med drugim sta ugotovila, da se pri nas razvija negativna praksa, da se za vsak objekt posebej izdelujejo projekti, kar gradnje podražuje in zavlačuje, ker imamo premalo projektantskih kapacitet. Zaradi tega sta sklenila, da se na koncu drugega odstavka na strani 506 doda še naslednji stavek: »Zaradi boljšega izkoriščanja kapacitet in znižanja stroškov je treba zagotoviti, da se posamezni ustrezni projekti večkrat uporabijo.«

Odbora sta tudi sklenila predlagati dopolnitev zadnjega odstavka pod točko 2. na strani 507, ki naj bi se glasil:

»S predvidenimi investicijami bi se povečala mehanična opremljenost do leta 1965, za okoli 32 %. Pri tem bo treba skrbeti, da se bo faktor letne zaposlitve mehanizacije povečal od sedanjih 45 % na najmanj 60 % ter da se čim bolj mehanizira celotni delovni proces, pri čemer naj bi bili vsi stroji čim bolj enakomerno izkoriščeni.«

Pri obravnavanju poglavja »Promet« sta odbora poudarila pomembnost čim hitrejšega razvoja zlasti železniškega, pa tudi cestnega, pomorskega in letalskega prometa in potrebo, da se v programu predvideni smotri res dosežejo. V zvezi s tem sta odbora sklenila predlagati, da se na strani 511 v tretjem odstavku dostavi na koncu prvega stavka besedilo: »ter nadaljevalo z izgradnjo luke«.

Na področju pomorskega prometa govori program tudi o tem, da bo poleg redne zveze Trst — Koper — Umag treba skrbeti za tak sistem male obalne plovbe, ki bo ustrezal turističnim in lokalnim potrebam. Odbora ugotavljata, da je za to treba nabaviti predvsem sodobne in rentabilne plovne enote. Zato naj bi se zadnji stavek petega odstavka na strani 511 dopolnil tako, da se glasi: »Poleg redne zveze Trst — Koper — Umag, bo treba skrbeti za tak sistem male obalne plovbe s sodobnimi in rentabilnimi plovnimi objekti, ki bodo ustrezali turističnim in lokalnim potrebam.«

V zvezi z izgradnjo koprške luke bo potrebno nadaljevati tudi z osušenjem Škocijanskega zaliva in naj se zato zadnji stavek šestega odstavka na strani 511 dopolni tako, da se glasi: »Zato bo treba nadaljevati tudi z gradnjo luških skladišč in osušitvijo zaliva ter vzporedno nabavljati mehanizacijo za luške blagovne operacije.«

Program našteva vrsto objektov, v katere bi bilo treba v prihodnjem obdobju vlagati, da bi se povečala materialna osnova turističnega gospodarstva. Pri tem pa ne omenja planinskih domov in naprav. Zato naj bi se besedilo dopolnilo tako, da se na strani 517 med zadnjo in predzadnjo alineo predzadnjega odstavka vstavi še nova alineo, ki se glasi:

»— razvija in pospešuje planinsko dejavnost ter urejajo, izboljšujejo in vzdržujejo planinski domovi in naprave;«

Ker obstojajo v gostinstvu pretežno manjše gospodarske organizacije, ki vsaka zase nima možnosti in pogojev za potrebno strokovno izobraževanje svojih delavcev, je potrebno sredstva teh organizacij združiti in smotrno izkoristiti. Razen tega je potrebno pri združevanju sredstev zajeti tudi ustrezni del prispevka zasebnega sektorja gostinstva, za katerega je prav tako potrebno vzgajati strokovni kader. Zato naj bi se za zadnjim stavkom zadnjega odstavka na strani 521 dodalo še naslednje besedilo: »Zaradi smotrnejšega koriščenja sredstev za vzgojo strokovnih kadrov, naj gostinske gospodarske organizacije združujejo del svojih sredstev, namenjenih za strokovno izobraževanje«.

O predlogu programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju 1961 do 1965. leta so razpravljali tudi drugi odbori obeh zborov Ljudske skupščine LRS in poslali odboroma za gospodarstvo svoje predloge in stališča. Njihova stališča so zajeta v gornjem poročilu, poleg tega pa so odbori opozorili še na naslednje:

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je opozoril na problem odnosov med podjetjem in komuno. Smatra, da se morajo ti odnosi še naprej razvijati ob krepitvi organov delavskega upravljanja, vedno večji proizvodnji ter ob novem sistemu delitve dohodka med skupnostjo in gospodarsko organizacijo. Pri tem je opozoril tudi na razvoj okraja v dejansko skupnost komun.

Odbor za prosveto in kulturo je v svojem poročilu poudaril odgovornost družbenih organov, delavskih svetov in komun pri izvajanju nalog na področju šolstva in prosvete, ter važnost položaja šolskih ustanov kot samostojnih družbenih ustanov, kar jih še tesneje povezuje z našim celotnim gospodarskim in družbenim razvojem. Odbor je hkrati opozoril na važnost sistematičnega vlaganja sredstev v izgradnjo šolskega prostora na izvajanje novega sistema finansiranja šol in v tej zvezi na mobilizacijo vseh dodatnih virov sredstev. Finansiranje znanstvenega raziskovalnega dela pa je treba še bolj kot doslej postaviti na ekonomske osnove. Posebej je opozoril tudi na problem materialne osnove za množično telesno vzgojo.

Odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev je opozoril na naslednje:

Vso pozornost je treba posvetiti racionalnemu zaposlovanju nove delovne sile. Poudaril je, da je treba enako skrbeti za pravilno politiko pri zaposlovanju, strokovnem izpopolnjevanju in dvigu produktivnosti dela v gospodarskih kakor tudi negospodarskih panogah. Ker je fluktuacija delovne sile na kmetijskih posestvih resna ovira za dvig produktivnosti dela v kmetijstvu z vsemi iz tega izvirajočimi posledicami, je treba temu vprašanju posvetiti vso pozornost. Predpisi, ki urejajo politiko štipendiranja, so zaostali za družbeno-ekonomskim razvojem in je zato treba celotni sistem štipendiranja ponovno proučiti in ga prilagoditi potrebam nadaljnjega razvoja.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko je razpravljal o problemu vse večje pristojnosti občinskih ljudskih odborov in v tej zvezi o odgovornosti občin na področju socialne politike. Posebej je opozoril na problem borcev in invalidov NOB, na dosledno izvajanje zakonodaje za zaščito vdov in otrok padlih borcev in ostalo področje socialne politike. Opozoril je na potrebo po izdaji novega zakona o socialnem varstvu in organizaciji socialne službe na različnih področjih ter zanjo potrebnih kadrov.

Ko je odbor obravnaval predlog programa o potrebnih sredstvih za to področje, je soglašal z usmerjenostjo, da se poveča posteljni fond v bolnišnicah, hkrati pa obravnaval tudi vrsto problemov z ožjega področja zdravstva. Pri tem je odbor sprejel predlog, naj se na 449. strani v tretji vrsti petega odstavka beseda »centralni in okrajni higieniški zavodi« popravijo v »republiški in okrajni zavodi za zdravstveno varstvo«. Odbora se s predlogom za to spremembo strinjata.

Odbora za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev predlagata Ljudski skupščini LRS, da predlog programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju 1961 do 1965. leta sprejme s predlaganimi spremembami in dopolnitvami.

Odbora sta razpravljala tudi o predlogu resolucije k programu perspektivnega razvoja LR Slovenije in se z njo strinjata.

Za svojega poročevalca sta odbora določila ljudskega poslanca inž. Iva Klemenčiča.

Št. 02-76/1-61.

Ljubljana, dne 23. januarja 1961.

Predsednik
odбора za gospodarstvo ZP:

Jože Gerbec l. r.

Predsednik
odбора za gospodarstvo RZ:

Franc Leskošek l. r.

Poročevalec:

inž. Ivo Klemenčič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor RZ in
Zakonodajni odbor ZP

POROČILO

k predlogu resolucije o programu perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta

Zakonodajni odbor Republiškega zbora in zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev sta na skupni seji 26. januarja 1961 obravnavala predlog resolucije o programu perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta in sta jo v načelu, v podrobnostih, kakor tudi v celoti sprejela v besedilu, kot ga je predlagal Izvršni svet in sta ga sprejela tudi oba odbora za gospodarstvo.

Resolucija povzema osnove programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta, ki vsestransko upošteva družbeni plan gospodarskega razvoja Jugoslavije za isto razdobje, hkrati pa skupno s programom daje tudi osnovne smernice občinam in okrajem, gospodarskim organizacijam, samostojnim zavodom in drugim organizacijam za njihove perspektivne programe in družbene plane.

Zakonodajna odbora predlagata Ljudski skupščini LRS, da sprejme v predloženem besedilu resolucijo in s tem tudi program perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta.

Odbora sta za poročevalca določila inž. Jožeta Drnovška.

Št. 02-50/2-61.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Predsednik
zakonodajnega odbora ZP:

Andrej Babnik l. r.

Predsednik
zakonodajnega odbora RZ:

dr. Heli Modic l. r.

Poročevalec:

inž. Jože Drnovšek l. r.

PREDLOG

DRUŽBENEGA PLANA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETO 1961

Prvi del

SPLOŠNI PREGLED GOSPODARSKEGA RAZVOJA V LETU 1961

1. poglavje

OSNOVNE NALOGE DRUŽBENEGA PLANA ZA LETO 1961

Na podlagi doseženega razvoja v letu 1960 ter ob upoštevanju Programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta in Zveznega družbenega plana za leto 1961 se postavljajo za leto 1961 v LR Sloveniji naslednje osnovne naloge:

1. Povečati je treba obseg proizvodnje in storitev v vseh gospodarskih panogah in podvzemanj ukrepe, da se doseže visoka stopnja izkoriščanja obstoječih proizvodnih zmogljivosti ter hitro aktiviranje zmogljivosti, ki so v gradnji.

2. Ustvariti je treba pogoje za nadaljnje naraščanje produktivnosti dela kot osnove za hiter porast proizvodnje in za izboljševanje življenjskih razmer prebivalstva. Zato je treba izpopolnjevati vzpodbudne načine delitve osebnih dohodkov po učinku ter uvajati spodbudnejše oblike nagrajevanja; poleg tega je treba uvajati v proizvodne procese sodobne naprave in metode dela, izboljševati organizacijo dela, skrbeti za racionalno zaposlovanje delovne sile ter za pospešeno izobraževanje kadrov.

3. Skladno s povečanjem produktivnosti dela in proizvodnje je treba zagotoviti naraščanje osebne potrošnje in družbenega standarda, zlasti delavcev in uslužbencev. Večanje dohodkov posameznikov in kolektivov naj bo odvisno od porasta produktivnosti dela. Da se zagotovi nadaljnji razvoj osebne potrošnje, je treba skrbeti za izboljšanje preskrbe mest in industrijskih središč z industrijskimi in kmetijskimi proizvodi, pospeševati razvoj storitvenih obrtnih

obratov in servisov za opravljanje storitev v gospodinjstvu ter razvijati obrate za družbeno prehrano.

Razvoj družbenega standarda zahteva še nadaljne povečevanje vlaganj za stanovanjsko in komunalno dejavnost, za gradnjo šol in drugih ustanov za izobraževanje, za razširitev in izpopolnitev zdravstvene službe ter za razvoj drugih dejavnosti družbenega standarda, ki vplivajo na gospodarski razvoj ter na izboljšanje življenjskih razmer prebivalstva.

4. Hkrati s povečanjem proizvodnje bo treba skrbeti tudi za povečan izvoz ter razširjati trgovinske odnose s tujino tudi na oddaljene trge; posebno pozornost bo treba posvetiti pridobivanju tujih plačilnih sredstev s pospešenim razvojem tranzitnega prometa, inozemskega turizma ter z investicijskimi storitvami.

5. Pri investicijski gradnji je treba pospešiti dovršitev začetih objektov ter usmeriti investiranje na take rekonstrukcije, razširitve in izpopolnitve kapacitet, ki bodo z najmanjšimi vlaganji dale večje proizvodne učinke že v letu 1961 in v naslednjih letih. V vseh gospodarskih dejavnostih je treba usmerjati vlaganja v uvajanje sodobnih tehnoloških postopkov, zlasti pa v mehanizacijo in avtomatizacijo proizvodnih procesov. Skladno z nalogami Programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta je treba intenzivirati priprave ter izdelavo programov in projektov, ki ustrezajo politiki nadaljnega razvoja. Za financiranje takega razvoja je treba razširiti združevanje sredstev ter pri tem iskati take oblike, ki bodo zagotavljale samostojnost gospodarskih organizacij pri odločanju ter njihov neposredni ekonomski interes.

6. V okviru splošne ekonomske politike ter gospodarskega sistema je treba skrbeti za nadaljnje razvijanje socialističnih družbenih odnosov, za odpravljanje administrativnih vplivov na gospodarjenje zlasti pri razporejanju investicijskih sredstev, krepiti komunalni sistem in povečevati interes gospodarskih organizacij ter kolektivov za doseganje čimboljših rezultatov; še nadalje je treba razvijati delavsko samoupravljanje in družbeno upravljanje, da bi s smotrnejšim nalaganjem sredstev ter z racionalnejšim izkoriščanjem proizvodjalnih sredstev dosegli hitrejši razvoj proizvodnje, družbenega standarda in osebne potrošnje.

2. poglavje

DRUŽBENI PROIZVOD IN NARODNI DOHODEK

1. Upoštevajoč doseženo raven proizvodnje v letu 1960 ter Program perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta je mogoče pričakovati, da bo v letu 1961 dosežen naslednji porast družbenega proizvoda in narodnega dohodka:

	1959	1960	1961	1960 1959	1961 1960
Družbeni proizvod . . .	386,9	434,0	482,2	112,1	111,1
Narodni dohodek . . .	356,1	399,2	444,7	112,1	111,4

— v cenah iz leta 1959
— v milijardah dinarjev

2. Gibanje družbenega proizvoda po posameznih gospodarskih panogah bi bilo naslednje:

	1959	1960	1961	— v cenah iz leta 1959 — v milijardah dinarjev	
				1960 1959	1961 1960
Gospodarstvo skupaj	386,9	434,0	482,2	112,1	111,1
Industrija	212,8	239,2	266,3	112,4	111,3
Kmetijstvo	54,3	57,2	63,5	105,4	111,0
Gozdarstvo	5,9	6,1	6,4	103,4	104,9
Gradbeništvo	22,2	25,2	27,5	113,5	109,1
Promet	24,7	28,0	30,7	113,4	109,6
Trgovina	32,8	37,7	42,6	114,9	113,0
Gostinstvo	5,0	5,6	6,0	112,0	107,1
Obrt	24,7	29,1	32,9	117,8	113,1
Ostalo	4,5	5,9	6,3	131,1	106,8

S predvidenim razvojem gospodarstva in s povečanjem obsega celotne proizvodnje je zagotovljena struktura proizvodnje, ki je potrebna za doseggo naloz in ciljev družbenega plana za leto 1961.

3. poglavje

INVESTICIJE

1. Skladno z nalogami perspektivnega razvoja LR Slovenije bo treba vlagati v letu 1961 razpoložljiva investicijska sredstva predvsem za namene, ki bodo omogočali hiter razvoj gospodarstva in družbenega standarda. Investicijska potrošnja bi se morala v letu 1961 usmerjati predvsem v hitro dovrševanje že začetih objektov ter na take rekonstrukcije, razširitve in izpopolnitve kapacitet, ki bodo dale v kratkem roku ter ob nizkih vlaganjih večje učinke. Vzporedno s tem je treba pripravljati programe in projekte za razširitve in modernizacijo ter novogradnje tistih objektov, ki so v skladu s perspektivnim razvojem LR Slovenije ter v okviru danih pogojev že v letu 1961 začeti s pripravami za njihovo gradnjo.

2. Na podlagi razpoložljivih in predvidenih sredstev se pričakuje, da bo znašal obseg investicij v osnovna in obratna sredstva v letu 1961 skupno okoli 150 milijard dinarjev ter bo za okoli 7,5 % večji od izvršenih vlaganj v letu 1960. V strukturi skupnih investicij se bo še vnaprej povečeval delež gospodarskih organizacij. Te naj bi v skladu s splošno gospodarsko politiko v tem letu intenzivirale zlasti vlaganja v obratna sredstva ter s tem omogočila skladnejši razvoj proizvodnje.

3. Skupne investicije za osnovna sredstva naj bi znašale v letu 1961 okoli 119,7 milijarde dinarjev, kar je za 9 % več kot v letu 1960. Osnovna struktura vlaganj za osnovna sredstva bi bila naslednja (v milijonih dinarjev):

	1960	1961	Indeks	Struktura v %	
				1960	1961
Gospodarske panoge	72 490	79 200	109	65,9	66,2
Negospodarske panoge	37 510	40 500	108	34,1	33,8
— družbeni standard	34 010	37 800	111	30,9	31,6
— državna uprava	3 500	2 700	77	3,2	2,2
Skupaj	110 000	119 700	109	100,0	100,0

Predvideni obseg investicij temelji zlasti na sredstvih gospodarskih organizacij, ki se bodo povečala zaradi uporabe celotne amortizacije ter na podlagi doseženega porasta proizvodnje v preteklem letu.

4. Po posameznih gospodarskih panogah naj bi bil v letu 1961 obseg investicij v osnovna sredstva naslednji (v milijonih dinarjev):

	1960		1961		Indeks
	Znesek	Struktura	Znesek	Struktura	1961 1960
Industrija	36 260	50,0	39 900	50,4	110
Kmetijstvo	10 160	14,0	11 400	14,4	112
Gozdarstvo	1 480	2,0	1 700	2,1	115
Gradbeništvo	2 530	3,5	2 800	3,6	111
Promet	13 300	18,3	14 000	17,7	105
Trgovina	3 900	5,4	4 100	5,2	105
Gostinstvo	2 180	3,0	2 400	3,0	110
Obrt	2 680	3,8	2 900	3,6	108
Gospodarstvo skupaj . .	72 490	100,0	79 200	100,0	109

Predvidena sredstva naj bi se po posameznih panogah vlagala predvsem za naslednje namene:

— V industriji in rudarstvu je treba nadaljevati predvsem z gradnjo že pričetih objektov ter zagotoviti, da bodo dovršeni v predvidenih rokih. V ta namen je potrebno nadaljevati z gradnjo energetskih objektov, zlasti električnih central, razdelilnih in prenosnih naprav ter z rekonstrukcijami premogovnikov. Poleg tega se računa z večjimi rekonstrukcijami, modernizacijami in razširitvami obstoječih obratov tudi v ostalih dejavnostih, predvsem v črni in barvasti metalurgiji, kovinski in elektroindustriji, kemični industriji, industriji gradbenega materiala, lesni industriji, industriji celuloze in papirja ter tekstilni in živilski industriji.

— V kmetijstvu je treba vlagati investicijska sredstva predvsem za pospešeni razvoj poljedelstva in živinoreje. Posebno je treba povečati vlaganja za nabavo mehanizacije in živine, za gradnjo objektov za živinorejo, objektov za predelavo in skladiščenje kmetijskih pridelkov in za razširitev nasadov.

— V gozdarstvu je treba pospešiti nabavo mehanizacije ter plantažno gojitev intenzivnih drevesnih vrst in nadaljevati z gradnjo gozdnih cest.

— V gradbeništvu je treba uporabiti razpoložljiva sredstva za nabavo mehanizacije, za vzpostavitev obratov za izdelavo gradbenih elementov ter za urejanje obrtnih delavnic pri gradbenih podjetjih.

— V prometu so predvidena sredstva predvsem za obnovo in povečanje prevoznega parka, za razširitev železniških vozlišč, za elektrifikacijo prog in za rekonstrukcijo cest, za nadaljevanje gradnje letališča in luké ter za širjenje avtomatske telefonske in telegrafske mreže.

— V trgovini je treba zlasti v mestih in industrijskih središčih začeti z modernizacijo in razširitvijo kapacitet trgovine na drobno in nadaljevati z gradnjo skladišč in hladilnih prostorov za kmetijske pridelke.

— Še nadalje je treba izboljševati pogoje za razvoj turizma ter v ta namen v gostinstvu vlagati sredstva za povečanje nastanitvenih zmogljivosti v večjih prehodnih in turističnih središčih, za graditev družabnih prostorov ter za razširitev in izboljšanje obratov za družbeno prehrano.

— V obrti je treba z razpoložljivimi sredstvi povečevati zmogljivosti z ustanavljanjem novih delavnic in z rekonstrukcijo obstoječih, zlasti tistih, katerih kapacitete ne zadoščajo potrebam.

5. Obseg negospodarskih investicij bi se povečal v letu 1961 za 8 %, od tega investicije za družbeni standard za 11 % medtem ko naj bi se vlaganja za ostale negospodarske investicije zmanjšala. Po posameznih dejavnostih se predvidevajo naslednja vlaganja (v milijonih dinarjev):

	1960	1961	Indeks
Stanovanjsko-komunalna dejavnost	24 810	26 360	106
Kulturno-socialna dejavnost	9 200	11 440	124
Družbeni standard skupaj	34 010	37 800	111
Državna uprava in ostalo	3 500	2 700	77
Negospodarske panoge skupaj	37 510	40 500	108

Pretežni del predvidenih investicijskih sredstev za družbeni standard, to je okoli 70 %, bi se porabil za stanovanjsko in komunalno izgradnjo; zaradi zaostajanja v razvoju pa bo treba dati večji poudarek gradnji komunalnih objektov in naprav. Prav tako se predvidevajo povečana vlaganja za obvezno šolstvo in za gradnjo objektov, ki bodo omogočili hitro usposabljanje strokovnih kadrov, kar bo omogočeno s povečanimi sredstvi novo ustanovljenih šolskih skladov. Povečana investicijska sredstva bodo omogočala tudi porast vlaganj za zdravstvene objekte, za socialno varstvo ter znanstveno in kulturno dejavnost.

6. Da bi se dosegle osnovne naloge investicijske graditve bo treba v letu 1961:

— Pri izbiri investicijskih objektov dajati prednost tistim objektom, ki zagotavljajo ob manjših naložbah hitrejši in večji učinek, in zato usmerjati vlaganja v rekonstrukcije in razširitve obstoječih podjetij. Intenzivirati je treba priprave in pričetki z gradnjo tudi takih novih objektov, ki bodo vplivali na spremembo gospodarske strukture.

— Nadaljevati s pripravami in izvajanjem programov za mehanizacijo in avtomatizacijo proizvodnih procesov ter v ta namen upoštevati sodobne dosežke znanosti in tehnike. V zvezi s tem je treba prehajati na večjo delitev dela ter pri tem razvijati proizvodjalne kapacitete tako, da se bo razširjala kooperacija in specializacija proizvodnje.

— Učinkovitost investicij je treba povečati s pripravo dobro proučenih ter ekonomsko in tehnično dokumentiranih programov.

— Pospešiti je treba investicijska dela in uvajati sodobno proizvodnjo gradbenega materiala ter gradbenih elementov, da bi omogočili izvršitev predvidenega obsega gradbenih del in modernizacijo gradbeništva.

— Neposredni investitorji, prav tako pa tudi ljudski odbori, družbeni organi in organi republiške uprave naj intenzivneje spremljajo razvoj investicijskih del tako glede smotrnosti uporabe razpoložljivih sredstev kot tudi glede pravočasne dovržitve objektov.

— Glede na uvajanje sodobnejših tehnoloških procesov ter novih proizvodov je treba v to delo v večji meri vključevati znanstveno-raziskovalne ustanove, razen tega pa tudi skrbeti za njihov nadaljnji razvoj. Prav tako je treba okrepiti in organizacijsko utrditi projektantske organizacije.

7. Sredstva republiškega investicijskega sklada se bodo uporabila za poravnavo že sprejetih obveznosti in za posojilo LR Sloveniji v znesku 1600 milijonov dinarjev, za rekonstrukcije cest, razširitev radio-televizijskega omrežja in za geološke raziskave. Preostala sredstva se bodo razporedila po posameznih gospodarskih panogah, skladno s splošnimi smernicami investicijske politike, predvsem za razvoj industrije, kmetijstva, turizma in prometa.

8. Ljudskim odborom se priporoča, da uporabljajo pri usmerjanju sredstev svojih investicijskih skladov enaka načela, kot so določena s tem planom, in da s svojimi družbenimi plani izvršijo osnovno razdelitev razpoložljivih investicijskih sredstev na posamezna področja.

9. Zaradi velikih sredstev, s katerimi razpolagajo gospodarske organizacije in komune, je treba skrbeti, da se poveča učinkovitost vlaganj teh sredstev in da se bodo usmerjala za tiste namene, ki jih narekuje splošni gospodarski razvoj. Zato bo treba še nadalje združevati sredstva za finansiranje gradnje posameznih gospodarskih objektov ali objektov družbenega standarda, ki presegajo možnosti posameznega podjetja ali politično-teritorialne enote. Pri združevanju sredstev je treba iskati take oblike, s katerimi bo zagotovljena pri odločanju popolna samostojnost gospodarskih organizacij in njihov ekonomski interes. Zato se je pri združevanju sredstev treba posluževati predvsem bančnega in kreditnega sistema.

4. poglavje

ZAPOSLENOST IN PRODUKTIVNOST DELA

Nadaljnji gospodarski razvoj ter vzporedno naraščanje življenjskega standarda prebivalstva, prav tako pa tudi povečano vključevanje v mednarodno delitev dela zahtevajo hitro naraščanje produktivnosti dela. Ob upoštevanju spodbudnejših načinov nagrajevanja, izpopolnitve sistema delitve dohodka gospodarskih organizacij, ki je predvideno z zveznim družbenim planom, ter na podlagi uvajanja sodobnejših proizvodnih procesov in izboljševanja organizacije dela je mogoče računati v letu 1961 s porastom produktivnosti dela v družbenem sektorju gospodarstva za 7,6 %, od tega v industriji za okoli 7 %.

Na podlagi takega gibanja produktivnosti dela ter predvidenega porasta proizvodnje, bi se povečalo skupno število zaposlenih v gospodarstvu za okoli 15 400 oseb odnosno za 4,1 %. Vzporedno s tem se predvideva povečanje zaposlenih tudi v javnih službah in podobnih zavodih za okoli 3600, tako da bi se v letu 1961 povečalo skupno število zaposlenih v družbenem sektorju približno za 19 000.

Da bi se dosegel predvideni porast produktivnosti dela, bi morale gospodarske organizacije še naprej izpopolnjevati sistem delitve osebnega dohodka ter dosledno uvajati nagrajevanje po uspehu celotne gospodarske organizacije in po doseženem učinku pri delu. Število delovnih mest, ki se obračunavajo po doseženem učinku, bo treba stalno povečevati ter čimbolj široko uporabljati tudi premijski sistem s takimi premijskimi osnovami, ki zagotavljajo objektivno ocenjevanje doseženih uspehov. Nagrajevanje posameznikov bo treba kar najbolj vezati na učinek organizacijskih enot. To bo vplivalo na hitrejši in enakomernjši porast delovne storilnosti na delovnih mestih, v organizacijskih enotah in v podjetju kot celoti.

Delovno silo za nova delovna mesta je treba pridobivati predvsem s smotrnejšo razporeditvijo obstoječe delovne sile v okviru posameznega obrata ali pa v okviru podjetij določenega okoliša. Izkoriščanje razpoložljivega časovnega sklada je treba izboljševati z zmanjšanjem izostankov in fluktuacije delovne sile. V ta namen je treba izvajati ukrepe za izboljšanje delovne discipline, prav tako pa skrbeti za izboljševanje življenjskih pogojev zaposlenih.

Na povečanje delovne storilnosti bo v znatni meri vplivalo tudi uvajanje sodobnejše opreme in sodobnejših proizvodnih procesov, zlasti pa mehanizacije in avtomatizacije, kar naj bi gospodarske organizacije upoštevale pri svojem nadaljnjem razvoju.

V skladu z Resolucijo Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov bo treba nadaljevati z ukrepi za hitro izobraževanje kadrov, skladno s potrebami gospodarstva in družbenih služb. Temu bi morale posvetiti posebno skrb gospodarske organizacije, prav tako pa tudi vsi drugi organi, ki so dolžni skrbeti za izobrazbo strokovnih kadrov. V zvezi s tem bo treba izboljšati materialno osnovo za izobrazbo strokovnih kadrov, zlasti z razširitvijo obstoječih šol in zavodov ter z gradnjo novih.

Posebno skrb bo treba še nadalje posvečati strokovnemu usposabljanju delavcev na delovnem mestu in v ta namen razširiti omrežje centrov za strokovno usposabljanje.

5. poglavje

OSEBNA POTROŠNJA IN DRUŽBENI STANDARD

Osebna potrošnja

1. Na podlagi predvidenega razvoja proizvodnje ter porasta plač v javni upravi bi se v letu 1961 povečal skupni obseg osebne potrošnje za okoli 10 %, odnosno na prebivalca za okoli 9,2 %.

Ob upoštevanju vzporednega porasta osebnih dohodkov s porastom produktivnosti dela se predvideva, da se bo povečala povprečna plača v gospodarstvu za 7 do 8 %. Zaradi vsklajevanja plač zaposlenih v državnih organih in javnih službah s plačami v gospodarstvu, se predvideva pri državnih organih in javnih službah v letu 1961 nekoliko hitrejši porast, tako da bi skupna povprečna plača zaposlenih v gospodarskih in negospodarskih dejavnostih porasla za okoli 9 %. Hitrejši porast plač v državni upravi in javnih službah bo omogočil postopno uvajanje stimulativnejšega sistema nagrajevanja tudi pri teh dejavnostih.

2. Prejemki prebivalcev na podlagi socialnega zavarovanja bi se povečali v letu 1961 za okoli 16 %. S tem naj bi se omogočilo vsklajevanje višine pokojnin s porastom realnih plač delavcev in uslužbencev. Poleg tega bi se povečali tudi drugi izdatki socialnega zavarovanja, kar naj bi omogočilo med drugim izboljšanje pogojev za zdravstveno zavarovanje zavarovancev.

3. Osebna potrošnja ostalega, predvsem kmečkega prebivalstva, naj bi se razvijala v skladu z razvojem kmetijske proizvodnje, na katero bo v največji meri vplivalo razširjeno sodelovanje med kmetijskimi zadrugami in zasebnimi proizvajalci.

4. Povečanje realnih osebnih dohodkov prebivalstva, zlasti zaposlenega v družbenem sektorju, bo že v večji meri vplivalo na spremembo strukture osebne potrošnje. Povečali bi se izdatki za industrijske izdelke, zlasti za tekstilne izdelke in za trajne potrošne dobrine, izdatki za kulturno življenje, letni dopust itd., medtem ko bo porast izdatkov za hrano manjši. Struktura prehrane pa bi se izboljšala z večjo porabo kvalitetnejših živil, zlasti mesa, mleka, povrtnin in sadja.

5. Za predvideni porast realne osebne potrošnje prebivalstva bo potrebno:

— zagotoviti predvideni porast proizvodnje, zlasti industrijskih in kmetijskih proizvodov, ki so namenjeni osebni potrošnji;

— zagotoviti popolnejše in hitrejše prilagajanje industrijske proizvodnje spremembam, ki nastajajo v strukturi potrošnje;

— poskrbeti za pravočasen uvoz potrošnega blaga ter omogočiti povečanje in izpopolnjevanje zalog potrošnega blaga in s tem izboljšati založenost trga ter stabilnost cen;

— zagotoviti predvidene okvire gibanja ostale potrošnje po obsegu in strukturi, zlasti investicijske in proračunske.

Poleg tega bo za izboljšanje življenjskih pogojev in realne osebne potrošnje delavcev in uslužbencev potrebno:

— da se produktivnost dela čimbolj poveča ter da se osebni dohodki v gospodarskih organizacijah oblikujejo skladno s povečanjem produktivnosti dela;

— da ljudski odbori posvečajo večjo skrb organizaciji trgovine, predvsem prometu s kmetijskimi pridelki;

— da ljudski odbori skrbijo za nadaljnji razvoj tistih dejavnosti, ki vplivajo na porast življenjskega standarda kot so družbena prehrana, storitvene obrti, servisi za pomoč gospodinjstvom in drugo.

Družbeni standard

1. V letu 1961 je treba še nadalje izboljševati in razvijati službe in dejavnosti družbenega standarda, zlasti tiste, ki prispevajo k hitrejšemu razvoju gospodarstva, in od katerih so v največji meri odvisni življenjski pogoji prebivalstva. V ta namen je treba vlagati sredstva tako za tekoče izdatke kakor tudi za investicije prvenstveno na področju stanovanjske in komunalne dejavnosti ter šolstva in zdravstva. Poleg tega bo potrebno povečati vlaganja za razvoj znanstvenega in raziskovalnega dela ter za tiste kulturne ustanove, ki služijo množičnim kulturnim potrebam ter za socialno varstvo.

Z nadaljevanjem procesa decentralizacije sredstev, z ustanovitvijo družbenih investicijskih skladov za šolstvo in zdravstvo ter z uvajanjem ekonomskih osnov v komunalnem gospodarstvu, se bo nadalje krepila materialna osnova komun. S tem bo mogoče zagotoviti skladnejši in stabilnejši razvoj posameznih dejavnosti družbenega standarda kakor tudi smotrnejše in učinkovitejše nalaganje razpoložljivih sredstev.

Na podlagi predvidenih sredstev bi znašale investicije za razvoj družbenega standarda v letu 1961 okoli 37,8 milijarde dinarjev ali 11 % več kot v letu 1960. Da bi se dosegel z razpoložljivimi sredstvi čim večji učinek, bo treba skrbeti

za njihovo racionalno koriščenje, za kar bodo predvsem važni ustrezni projekti. Za gradnjo pomembnejših objektov bo treba iskati ustrezne oblike združevanja sredstev predvsem v okviru komune ter se posluževati tudi najemanja posojil. Pri objektih, ki so v neposredni povezavi z vsakodnevnimi potrebami prebivalstva, je treba vključevati tudi sredstva državljanov.

Posebno pozornost je treba posvečati gradnji objektov družbenega standarda na področju mest in industrijskih centrov, kjer so potrebe največje, in kjer je nadaljnji razvoj gospodarstva neposredno odvisen od ustreznega razvoja družbenega standarda.

2. Sredstva skladov za zidanje stanovanjskih hiš se v letu 1961 zaradi izvršenih sprememb v preteklem letu ne bodo povečala. Predvideva pa se, da bodo na podlagi večjih sredstev, ki so bila ustvarjena v letu 1960, povečale svoja vlaganja gospodarske organizacije tako, da bi skupen obseg sredstev za stanovanjsko izgradnjo porastel v letu 1961 za okoli 4 %.

Razpoložljiva sredstva stanovanjskih skladov je treba usmerjati v gradnjo čimbolj racionalnih stanovanj ter pri tem upoštevati potrebe in finančno zmogljivost delovnega človeka. Da bi se stanovanjski objekti hitreje dovrševali, je treba uvajati tipizacijo in standardizacijo gradbenih elementov, s čimer bodo ustvarjeni pogoji za znižanje gradbenih stroškov.

Da se zagotovi hitrejša in smotrnejša izgradnja stanovanj, naj občinski stanovanjski skladi organizirajo poslovna združenja z namenom, da se koordinira proizvodnja potrebnega materiala in izdelava projektov ter da se zagotovi zadostne gradbene in obrtniške kapacitete.

S sredstvi republiškega stanovanjskega sklada se bo podpirala gradnja stanovanj v večjih mestih in industrijskih središčih z namenom; da se jim omogoči hitrejši razvoj in da se zagotovi čimbolj racionalna graditev stanovanj. Skladno s smernicami zveznega družbenega plana se bodo odobrvala posojila za gradnjo komunalnih objektov v večjih mestih.

V povezavi z občinskimi stanovanjskimi skladi bo treba nadaljevati gradnjo stanovanj za borce, ki so stopili v NOV do leta 1943, posebno za tiste, ki iz upravičenih razlogov niso v delovnem razmerju.

3. V letu 1961 se bo še nadalje posvečala posebna pozornost razvoju šolstva, ki mora skladno z gospodarskim razvojem vzgajati ustrezen strokovni kader za potrebe gospodarskega in družbenega razvoja. S spremembami v sistemu financiranja bodo šolstvu zagotovljeni trdnejši materialni pogoji, kar bo omogočilo izboljšanje delovanja šol. Ekonomska samostojnost šol bo ustvarila temelje za nadaljnje razvijanje družbenega upravljanja in povečala interes prebivalcev, družbenih in gospodarskih organizacij ter zavodov za njihovo razvijanje in uspešno delovanje.

V osnovnem šolstvu bo treba v letu 1961 usmerjati investicijska sredstva, ki se bodo stekala v družbene investicijske sklade za šolstvo, za povečanje šolskega prostora predvsem v mestih in industrijskih središčih. V ta namen naj se pritegnejo poleg sredstev, ki so namenjena izključno za gradnjo osnovnih šol, tudi druga sredstva družbenih investicijskih skladov za šolstvo.

Večja sredstva za financiranje šolstva je treba zagotoviti tudi z udeležbo gospodarskih organizacij in zavodov pri tistih šolah, za katerih dejavnost in izgradnjo so neposredno zainteresirane.

Pri razvijanju sistema izobraževanja odraslih ter šol za kvalificirane delavce je treba posebej skrbeti za usposabljanje kadrov za tiste nove poklice, ki jih zahteva razvoj stanovanjskih skupnosti in družbene prehrane.

V okviru programa izgradnje fakultet ljubljanske univerze se bo v letu 1961 nadaljevala gradnja gospodarskih fakultet in fakultete za splošno medicino in stomatologijo. Prav tako se bodo razvijale še nadalje višje šole zlasti v industrijskih središčih ter se bodo gradili za njihove potrebe tudi ustrezni objekti.

Za razvoj šolstva se predvideva v letu 1961 okoli 3800 milijonov dinarjev investicij, odnosno 27 % več kot v letu 1960, za razvoj univerze pa okoli 1400 milijonov dinarjev, kar je za 10 % več kot v preteklem letu.

4. Investicije za razvoj zdravstva bi znašale v letu 1961 okoli 3500 milijonov dinarjev ter bi bile za 10 % višje kot v letu 1960. Glede na dosedanji razvoj in bodoče potrebe zdravstvene službe bi se v prihodnjem letu večji del sredstev moral uporabiti za nadaljevanje gradenj, adaptacije in nabavo opreme kliničnih in drugih bolnišnic. V ta namen je treba ustanavljati tudi posebne investicijske sklade za gradnjo zdravstvenih ustanov. V teh se bodo združevala sredstva proračunov, zavodov za socialno zavarovanje, gospodarskih in družbenih organizacij ter sredstva zdravstvenih zavodov. Zaradi razširitve zdravstvenega zavarovanja na kmečko prebivalstvo in zaradi stalnega naraščanja prebivalstva v mestih in industrijskih središčih je treba še nadalje večati tudi zmogljivosti ambulant in dispanzerjev.

5. Hitro naraščanje stanovanjske izgradnje in stalno povečevanje mestnega prebivalstva kakor tudi zastarelost obstoječih naprav terjajo, da se v večjem obsegu kot doslej razvija komunalna dejavnost. Glede na to bi bilo potrebno vložiti za komunalno dejavnost v letu 1961 okoli 5,5 milijarde dinarjev sredstev, kar je za 16 % več kot v letu 1960. Ta sredstva naj bi se uporabila predvsem za gradnjo in urejanje vodovodnih, kanalizacijskih in čistilnih naprav, za ureditev cestnega in uličnega omrežja ter za razširitev in izboljšanje nizkonapetostnih električnih naprav. Komunalne naprave naj bi občine urejale ob sodelovanju gospodarskih, družbenih in političnih organizacij ter prizadetega prebivalstva.

6. Na področju kulture naj bi se razvijale zlasti tiste dejavnosti, ki so v neposredni povezavi z množičnimi kulturnimi potrebami. Posebna skrb naj bi se posvečala razširitvi in izpopolnitvi televizijskega oddajnega in sprejemnega omrežja tako, da bo omogočen sprejem na vsem področju republike. Poleg predvidenih sredstev zveze in republike naj bi prispevali sredstva tudi ljudski odbori, gospodarske organizacije in drugi interesirani zavodi.

7. Stanovanjske skupnosti in krajevni odbori naj še nadalje povečujejo svojo aktivnost pri ustanavljanju institucij za pomoč družini in gospodinjstvu ter pri reševanju komunalnih problemov, ki so neposredno vezani za njihovo področje. Za pospeševanje takih dejavnosti stanovanjskih skupnosti in krajevnih odborov naj ljudski odbori namenijo več sredstev, s čimer bodo obenem spodbujali tudi državljane k prispevanju lastnih sredstev.

V sodelovanju s Centralnim zavodom za napredek gospodinjstva naj investitorji na osnovi urbanističnih načrtov prouče tehnično in ekonomsko najustreznejše oblike organizacije teh služb. Centralni zavod za napredek gospo-

dinjstva naj še nadalje proučuje tehnologijo in funkcionalno ureditev družbenih gospodinjstkih obratov. Na podlagi ugotovitev zavoda bo možno smotrnejše projektiranje in tipizacija projektov, vzporedno s tem pa tudi cenejše urejanje sodobnih obratov.

Med otroškimi ustanovami so posebno važne nove oblike varstveno-vzgojnega dela v stanovanjskih skupnostih. Z razvijanjem takih ustanov se bodo pridobile nove zmogljivosti za sistematično vzgojno delo z otroki in mladino, kar je posebno pomembno za industrijska središča, kjer je veliko zaposlenih žena. Organizirano varstveno-vzgojno delo v stanovanjskih skupnostih postaja važen činitelj za razbremenitev družine in dvig delovne storilnosti.

Posebna skrb naj se posveča tudi ustanavljanju disciplinskih centrov, zavodov za varstvo duševno defektne mladine in zavodov za varstvo odraslih.

6. poglavje

GOSPODARSKI ODNOSI Z INOZEMSTVOM

1. V primerjavi z letom 1960 bi se izvoz blaga v letu 1961 povečal za 12,2 % in bi se po posameznih dejavnostih predvidoma gibal takole:

	— tekoče cene — v milijonih deviznih dinarjev		
	1960	1961	Indeks 1961/1960
Izvoz skupaj	21 218	23 800	112,2
— industrija	16 448	18 360	111,6
— kmetijstvo	4 158	4 781	115,0
— gozdarstvo	612	659	107,7

V strukturi izvoza po osnovnih blagovnih skupinah bi prišlo le do manjših sprememb v korist povečane udeležbe izvoza kmetijskih pridelkov. Struktura izvoza bi se spremenila takole (v odstotkih):

	1959	1960	1961
Izvoz skupaj	100,0	100,0	100,0
— industrija	76,7	77,4	76,9
— kmetijstvo	19,7	19,8	20,2
— gozdarstvo	3,6	2,8	2,9

Večje spremembe bi se mogle doseči v strukturi izvoza blaga po namenu potrošnje, kjer bi se povečeval predvsem izvoz opreme in potrošnega blaga. To je v skladu s težnjo, da se usmerja izvoz v izdelke z višjo stopnjo izdelave.

Po osnovnih namenih potrošnje bi se gibal izvoz takole:

	Indeks	
	1960/1959	1961/1960
Reprodukcijski material	111	106
Oprema	67	183
Potrošno blago	113	114

Od skupnega izvoza industrijskih izdelkov bo odpadlo še vedno preko 50 % na izdelke barvaste metalurgije in lesne industrije. Medtem ko bo izvoz izdelkov barvaste metalurgije ostal približno na dosedanji ravni, se pri lesni industriji predvideva večji porast, ki bo dosežen z izvozom furnirja, plošč, zabojev, pohištva in drugih končnih izdelkov. Velik porast izvoza bo mogoče doseči posebno pri stojegradnji in elektroindustriji z izvozom strojev in naprav, prometnih sredstev, elektromotorjev ter drugih končnih izdelkov. Poleg tega se računa tudi s povečanim izvozom salonita in proizvodov tekstilne, obutvene ter živilske industrije.

Pri kmetijskih pridelkih bi se mogel na podlagi predvidenega porasta proizvodnje najbolj povečati izvoz mesa ter hmelja.

Poleg povečanega izvoza blaga se predvideva tudi povečan obseg tranzitnih storitev in inozemskega turizma. V ta namen bo treba iskati možnosti, da se poveča obseg tranzitnega prometa pri železnici; na podlagi povečanja ladijskih zmogljivosti ter razširjenih kapacitet koprse luke je mogoče računati s povečanjem deviznega priliva tudi iz pomorskega prometa in od luških uslug.

V letu 1961 se bodo predvidoma povečale nočitve inozemskih gostov za 12 %. To bo mogoče doseči z boljšim izkoriščanjem nastanitvenih kapacitet in z njihovim povečanjem, kakor tudi z izboljšanjem kvalitete storitev ter z drugimi ustreznimi ukrepi. S tem bi porastli dohodki od inozemskega turizma od okoli 3,3 milijona dolarjev v letu 1960 na okoli 3,8 milijonov dolarjev v letu 1961.

2. Na osnovi predvidevanj zveznega družbenega plana se v letu 1961 ne bo povečal uvoz reprodukcijskega materiala. Zato bi se morale proizvodjalne organizacije usmerjati v večji meri k zamenjavi uvoženih materialov z domačimi, oziroma k čim racionalnejši porabi uvoženih surovin in na osvajanje proizvodnje sestavnih delov ter materiala za proizvode, ki se delajo po tujih licencah. Gospodarske organizacije bi se morale prav tako usmerjati k proizvodnji drugih izdelkov, ki se še uvažajo, ter pospeševati proizvodnjo, ki bo usmerjena pretežno v izvoz.

V letu 1961 se predvidevajo spremembe v deviznem in zunanjetrgovinskem sistemu, na podlagi katerih bodo tudi na tem področju v večji meri prišla do izraza osnovna načela našega gospodarskega sistema. Gospodarske organizacije bi se morale kar najhitreje prilagajati spremenjenim pogojem ter izvajati take ukrepe, ki bodo prispevali k čimbolj racionalnemu izvozu in uvozu. V ta namen bi morale doseči z ustreznimi ukrepi zmanjšanje proizvodnih stroškov ter izboljšanje sortimenta in kvalitete, zlasti tistih izdelkov, ki se izvažajo.

Drugi del

RAZVOJ PO GOSPODARSKIH PANOGAH

7. poglavje

INDUSTRIJA

1. Pričakuje se, da bo v letu 1961 fizični obseg industrijske proizvodnje za 11 % večji od dosežene ravni v letu 1960.

Po posameznih industrijskih strokah je predvideno tole gibanje fizičnega obsega proizvodnje:

Stroka	Indeksi	
	$\frac{1960}{1959}$	$\frac{1961}{1960}$
Proizvodnja električne energije	107	112
Proizvodnja premoga	109	103
Pridobivanje nafte	82	100
Črna metalurgija	106	105
Barvasta metalurgija	116	104
Nekovine	111	123
Kovinska industrija	114	112
Elektroindustrija	125	120
Kemična industrija	111	118
Industrija gradbenega materiala	119	126
Lesna industrija	120	113
Proizvodnja papirja	113	108
Tekstilna industrija	108	110
Usnjarska industrija	118	112
Gumarska industrija	132	123
Živilska industrija	119	114
Grafična industrija	119	112
Tobačna industrija	99	103
Industrija skupaj	114	111

Po ekonomsko-tehnoloških skupinah bi se industrijska proizvodnja razvijala takole:

	Indeksi	
	$\frac{1960}{1959}$	$\frac{1961}{1960}$
Energetika	108	107
Reprodukcijski material	113	110
Material za gradbeništvo	118	117
Oprema	115	113
Izdelki za široko potrošnjo	114	113

V tem okviru se predvideva naslednji porast proizvodnje nekaterih najvažnejših proizvodov:

Energetski proizvodi	Enota mere	1960	1961	Indeks
Električna energija	GWh	2 600	2 925	112,5
Rjavi premog	000 t	2 600	2 600	100,0
Lignit	000 t	2 290	2 500	109,1
Reprodukcijski material				
Surovo jeklo	t	409 400	424 800	103,8
Aluminij	t	20 000	20 200	101,0
Živo srebro	t	480	500	104,2
Odlitki	t	47 900	49 150	102,8
Kovinska embalaža	t	9 700	10 300	106,3
Žveplena kislina	t	22 000	28 000	127,3
Kalcijev karbid	t	36 000	36 000	100,0
Razne lesne plošče	m ³	35 200	42 500	120,8
Papir, karton in lepenka	t	99 000	114 500	115,7
Bombažna preja	t	21 180	22 900	108,1
Tehnično, podplatno in umetno usnje	t	8 300	8 650	104,1
Proizvodi, namenjeni pretežno kmetijstvu				
Poljedelski stroji in orodje	t	5 650	6 000	106,2
Umetna gnojila	t	72 000	97 000	134,8
Sredstva za zaščito rastlin	t	2 500	2 800	112,0
Proizvodi, namenjeni pretežno gradbeništvu				
Cement	t	200 000	230 000	115,0
Salonit	t	60 000	90 000	150,0
Zidaki	000 ENF	215 000	235 000	117,7
Proizvodi, namenjeni pretežno osebni potrošnji				
Emajlirana in druga posoda	t	7 430	7 760	104,4
Motocikli	kos	40 000	45 000	112,5
Dvokolesa	kos	50 000	65 000	130,0
Električni aparati za gospodinjstvo	t	4 185	4 700	112,7
Radijski sprejemniki	kos	50 000	52 000	104,0
Stanovanjsko pohištvo	garnitura	37 600	50 000	133,0
Bombažne tkanine	000 m ²	111 500	117 000	105,0
Konfekcija perila in oblačil	000 m ²	10 970	12 400	113,2
Obutev	000 parov	3 550	3 840	108,2
Mesne in ribje konzerve	t	3 900	4 800	123,0
Predelava sadja in vrtnin	t	12 000	13 000	108,3

Oprema	Enota mere	1960	1961	
Strojna oprema za industrijo, rudarstvo in deli	t	16 725	17 380	104,0
Kamioni in avtobusi in ostali avtomobili	kos	3 500	6 100	174,0
Pisalni stroji	kos	7 500	8 500	113,3
Telefonske centrale	priključki	30 000	42 000	140,0

2. Za predvideno povečanje proizvodnje bi se smelo povečati število zaposlenih v industriji največ za 8000. Na tej podlagi se pričakuje povečanje delovne storilnosti za okoli 7 %.

Tako povečanje števila zaposlenih je utemeljeno z zaposlitvijo nove delovne sile v drugi in tretji izmeni, kar bo prispevalo k boljšemu izkoriščanju kapacitet ter k pričetkom obratovanja nekaterih novih kapacitet, ki bi pričele obratovati v tem letu.

3. Skupne naložbe v osnovna sredstva v industriji bi znašale v letu 1961 okoli 39 900 milijonov dinarjev. Predvideni razvoj proizvodnje zahteva, da gospodarske organizacije čim bolj smotrno razporedijo lastna sredstva, tako da bo mogoče uresničiti smernice perspektivnega razvoja. Vedno večji del investicij bo iz skladov gospodarskih organizacij, ki bodo razpolagale v tem letu že s celotno vplačano amortizacijo.

V letu 1961 naj bi se razpoložljiva sredstva vlagala predvsem za dovršitev izgradnje že začetih objektov, za nadaljevanje rekonstrukcij in razširitev podjetij ter za modernizacijo tehnoloških postopkov in za uvajanje avtomatizacije. Pričeli pa naj bi tudi z gradnjo nekaterih novih objektov, ki so pomembni za perspektivni razvoj industrije, in za katere so izvršene že vse ustrezne priprave.

Pri razporejanju lastnih sredstev naj bi le gospodarske organizacije upoštevale tudi potrebe za povečanje skladov obratnih sredstev, da bi se proizvodnja lahko gibala v predvidenem povečanem obsegu.

4. Predvideno gibanje industrijske proizvodnje bo zahtevalo vsestranske napore gospodarskih organizacij ter ustreznih organov politično-teritorialnih enot, prav tako pa tudi strokovnih in poslovnih združenj ter drugih zavodov. Naloge, na katere bo treba osredotočiti napore, so predvsem:

— da se bodo razpoložljive proizvodne kapacitete izkoristile čimbolje, tudi s povečanjem dela v izmenah;

— da se bodo racionalizirali proizvodni procesi; v ta namen bo treba pospešeno nadaljevati z izboljševanjem organizacije dela, z mehanizacijo tehnoloških procesov in smejeje uvajati elektronsko tehniko in avtomatizacijo v proizvodnjo;

— da se bosta razvijala specializacija podjetij in sodelovanje med podjetji na podlagi dolgoročnih dogovorov, ki naj temeljijo na ekonomskih interesih gospodarskih organizacij;

— da se bo pospešila izdelava programov in projektov, ob upoštevanju sodobnih tehnoloških procesov za rekonstrukcije in nove objekte, ki naj bi se gradili v letih 1961 do 1965 in zagotovil s tem predvideni perspektivni razvoj industrije; pri tem je treba proučiti tudi razvojne možnosti v vseh tistih podjetjih, ki doslej še nimajo izdelanih perspektivnih programov razvoja;

— da se bo raziskovalno delo razvijalo tako z organizacijo razvojnih oddelkov in laboratorijev pri podjetjih kot tudi z usmerjanjem dela razisko-

valnih zavodov v reševanje problemov industrije; na tej osnovi naj bi se čim hitreje osvajala nova proizvodnja ter povečevala sortiment in kakovost industrijskih izdelkov, kar bo omogočilo tudi večji izvoz;

— da se bodo rudarsko-geološka raziskovanja usmerjala zlasti v širjenje surovinske osnove, tako da bi se dosegli čimprej končni rezultati;

— da se bodo za zagotovitev potrebnega strokovnega kadra izkoristile vse možnosti strokovne vzgoje in pospešeno organiziralo priučevanje na delovnem mestu;

— da se bo nadaljevalo s stimulatивно delitvijo osebnih dohodkov po učinku in z obračunavanjem po ekonomskih enotah.

5. Da bi se dosegel predvideni razvoj po posameznih strokah industrijske proizvodnje bo treba zlasti:

— Skrbeti tudi v bodoče za izboljšanje kvalitete električne energije, da bosta napetost in frekvenca stalni ter za povečanje zanesljivosti oskrbe. Zato naj se pri graditvi elektrodistributivnega omrežja uvaja sistem zazanjanja in dvostranskega napajanja transformatorskih postaj. Elektrodistribucijska omrežja naj se opremljajo s sodobnimi energetskega napravami. Še naprej bo treba skrbeti za zniževanje energetskih izgub v električnem omrežju, zlasti z izvajanjem faznega kompenziranja, s čimer se bo doseglo tudi poboljšanje napetosti. Proučiti bo treba vprašanje čimboljše izravnave dnevnega obtežilnega diagrama in vprašanje najekonomičnejšega kritja dnevnic konic. Zaradi uvajanja gospodinjskih in drugih potrošnih aparatov, naj se posveča potrebna pozornost pravilnemu dimenzioniranju električnih instalacij kakor tudi organizaciji dobre servisne službe. Pripraviti bo treba študije in programe ter izvršiti pripravljala dela za graditev novih električnih central v naslednjih letih.

— Zaradi povečevanja zalog drobnega premoga in premoga v prahu v preteklem letu zaradi zmanjšane porabe v termoelektrarnah, bo treba v letu 1961 rešiti vprašanje deponije drobnega premoga bodisi pri rudnikih ali termocentralah, odnosno tam kjer so pogoji ugodnejši. Široko potrošnjo bi bilo treba oskrbeti s potrebnimi količinami premoga že v prvi polovici leta. Zaradi pomanjkanja rjavega premoga je treba povečevati še nadalje uporabo lignita. Z geološko-raziskovalnimi deli je treba pri premogovnikih povečevati stopnjo raziskanosti, da se ugotovijo čim večje zaloge in s tem zagotovi nadaljni razvoj proizvodnje. Pospešeno je treba nadaljevati s proučevanjem izpopolnitve tehnoloških procesov, da bi se dosegla večja proizvodnost dela in povečala uporaba jeklenega oporja zaradi zmanjšanja porabe jamskega lesa.

— V črni metalurgiji bo nadaljnje povečevanje udeležbe kakovostnih izdelkov v proizvodnem programu zahtevalo poostreno kontrolo proizvodnih procesov s sodobnimi merilnimi in kontrolnimi metodami ter z uvajanjem avtomatizacije. V skladu s potrebami predelovalne industrije bo treba sistematično osvajati proizvodnjo kvalitetnega reprodukcijskega materiala, kakor so trafo in bela pločevina, razne specialne žice, orodna jekla in sl. Nadaljevati je treba s proučevanjem možnosti za izboljšanje tehnoloških procesov, za racionalizacijo proizvodnje in za zmanjšanje porabe materiala ter energije. Intenzivno je treba delati na izdelavi projektov za rekonstrukcije, da bi se s tem omogočila njihova čimprejšnja realizacija.

— Pri rudnikih barvnih kovin bo treba pospešiti geološko-raziskovalna dela, da se zagotove zadostne zaloge rude in s tem omogoči predvideni obseg

proizvodnje tudi v bodoče. Raziskovati je treba tudi nahajališča nekovinskih rudnin, zlasti tistih, ki dajejo surovinsko osnovo za proizvodnjo cementa, stekla, keramike, okrasnega kamna in gradbenega materiala. Prav tako bo treba nadalje raziskovati nahajališča nafte in zemeljskega plina ter železne in manganove rude.

— V kovinski industriji bo treba v večji meri razvijati in osvajati proizvodnjo delov in naprav za avtomatizacijo in jih vgrajevati v opremo, da bo mogoče hitreje uvajati avtomatizacijo v industrijo in druge gospodarske dejavnosti. Pri tem bo treba čim tesneje sodelovati predvsem z elektroindustrijo ter z znanstveno-raziskovalnimi, projektantskimi in drugimi organizacijami. Pri proizvodnji opreme se bodo morala podjetja v večji meri usposabljeni za proizvodnjo kompletne opreme za celotne objekte, kar bo omogočilo tudi uspešen izvoz. V ta namen bi se morala podjetja povezovati tudi z drugo strojno industrijo v državi in z inozemskimi kooperanti ter okrepiti projektantske in razvojno-konstruktivske biroje v podjetjih ali posebnih organizacijah. Posebno skrb bo treba posvečati nadaljnjemu povečevanju proizvodnje reprodukcijskega materiala, zlasti raznih vrst odlitkov, odkovkov, orodja in spojnega materiala. Še naprej bo treba stremeti k specializaciji proizvodnje in kooperaciji med podjetji.

— V elektroindustriji bo treba še nadalje pospeševati proizvodnjo sestavnih delov za elektronsko tehniko in drugih elementov za avtomatizacijo ter omogočiti njihovo uvedbo v proizvodne procese. S sodelovanjem vseh interesiranih podjetij bo treba razviti razvojno in projektantsko organizacijo za uvajanje avtomatizacije v vsa področja gospodarstva, ki bo sposobna ne samo projektirati temveč tudi prevzeti organizacijo in izvedbo projektov. Za uspešen nadaljni razvoj je nujna specializacija proizvodnje ter bo zato treba v večji meri koordinirati proizvodne in investicijske programe podjetij v okviru poslovnih združenj.

— V industriji gradbenega materiala bo treba predvsem stremeti k dovzetnosti novih in rekonstruiranih obratov. Odpravljati bo treba sezonski značaj proizvodnje, predvsem v opekarnah, ter osvajati proizvodnjo modernih lahkih gradbenih materialov in prefabriciranih elementov. Vse to bo omogočilo rednejše oskrbovanje gradbišč z gradbenim materialom in olajšalo gradbenim podjetjem uvajanje industrijskega načina gradnje.

— V kemični industriji bo treba posvetiti posebno skrb nadaljnjemu študiju predelave lignita in karbida ter drugih surovin, predvsem zemeljskih plinov in nafte, ki se uporabljajo pri proizvodnji umetnih tvoriv, zlasti umetnih smol, plastičnih mas in sintetskih vlaken. Na podlagi izdelanih investicijskih programov bo treba pospešiti izdelavo projektov za proizvodnjo umetnih tvoriv, da bi se moglo čimprej začeti z gradnjo novih proizvodnih kapacitet. Začeti bo treba tudi s študijem o možnostih razvoja na drugih področjih kemične proizvodnje.

— Razvoj živilske industrije bo treba usmerjati v večji meri v proizvodnjo izdelkov z višjo stopnjo predelave, tako kvalitetnih testenih, koncentriranih in polpripravljenih jedil in podobno, v skladu z razvojem potrošnje. Sortiment izdelkov je treba hitreje prilagajati potrebam trga. V večji meri je treba uvajati vnaprejšnje pakiranje proizvodov in pri tem posvečati posebno skrb embalaži in opremi. Podjetja, ki proizvajajo pijače, naj v večji meri organizirajo prodajo preko polnilnic.

— V drugih industrijskih dejavnostih, zlasti v lesni, papirni, tekstilni in usnjarski industriji, je treba predvsem pospešiti dovršitev začelih rekonstrukcij in zagotoviti v čimkrajšem času polno izrabo povečanih zmogljivosti. Prav tako je treba nadaljevati pripravo programov za nove rekonstrukcije ter iskati možnosti za njihovo financiranje z združevanjem sredstev gospodarskih organizacij. Razen tega je treba skrbeti za nadaljnje povečevanje sortimenta in izboljšanje kvalitete izdelkov. Proizvajalci blaga za široko potrošnjo naj razvijajo razne oblike sodelovanja z neposrednimi potrošniki, da bi na tej podlagi izboljšali strukturo svoje proizvodnje in prispevali k popolnejši preskrbi trga.

8. poglavje

KMETIJSTVO

1. V kmetijstvu se pričakuje v letu 1961 povečanje fizičnega obsega kmetijske proizvodnje za 10,5 %. Tako povečanje ustreza dinamiki perspektivnega razvoja za obdobje od 1961 do 1965 leta.

V posameznih kmetijskih strokah se pričakuje naslednji porast proizvodnje (v indeksih):

	<u>1960</u> <u>1959</u>	<u>1961</u> <u>1960</u>	<u>1961</u> <u>1959</u>
Poljedelstvo	112,0	103,7	116,3
— žita	112,4	100,4	112,9
— industrijske rastline	97,0	100,6	97,6
— vrtnine	120,9	104,9	126,8
— krmne rastline	107,6	106,1	114,2
Sadjarstvo	154,5	98,3	152,0
Vinogradništvo	83,9	177,6	149,0
Živinoreja	109,2	109,4	119,5
Ribolov	77,5	121,4	94,0
Domača predelava	88,3	150,1	132,5
Kmetijska proizvodnja skupaj	109,0	110,5	120,5

Najpomembnejši bo porast v živinoreji in pri krmnih rastlinah, če ne upoštevamo vinogradništva in domače predelave, kjer je povečanje izredno visoko zaradi nizkega pridelka v letu 1960. Hiter razvoj živinoreje bo pomemben za nadaljnjo intenzifikacijo in stabilizacijo skupne kmetijske proizvodnje. Doseči ga bo mogoče, ker se je v prejšnjih letih stalno večalo število živine, ker je bila zboljšana in razširjena krmna baza ter povečana proizvodna sposobnost živine.

Z ozirom na predvideno proizvodnjo, bi bil obseg tržnih presežkov za okoli 18 % večji kot v letu 1960, zlasti pri mesu, mleku, krompirju in zelenjavi. S tem bo zboljšana preskrba prebivalstva v mestih in industrijskih središčih.

2. Predvideni porast poljedelske proizvodnje temelji na povečanem obsegu organizirane proizvodnje na družbenih posestvih in v zadružni kooperaciji. V letu 1961 naj bi bilo zajetih v organizirani proizvodnji okoli 68 000 ha njiv, ali 24 % skupnih njivskih površin in 67 000 ha travnikov, ali 32 % vseh travniških zemljišč.

Pri najpomembnejših poljščinah se računa s temle obsegom organizirane proizvodnje in hektarskim pridelkom:

	Kmetijska posestva		Kooperacija		% površin v organizirani proizvodnji od vseh površin
	ha	pridelek v mtc/ha	ha	pridelek v mtc/ha	
Pšenica	2 200	32	12 500	32	28
Krmna žita	2 000	26	4 200	22	18
Koruza	800	58	10 000	45	26
Hmelj	640	16	1 800	14	100
Krompir	1 000	230	12 000	220	25
Detelje in travnodetelj.					
mešanice	4 600	75	7 300	68	24
Koruza za silažo	3 000	600	—	—	67
Travniki	19 000	65	48 000	60	32

Ker je bilo posejanih v jeseni 1960 nekoliko manj površin, kot je bilo predvideno, bo treba pri pomladanski sestvi 1961 povečati jara krmna žita in koruzo za okoli 6000 ha površin nad povprečno ravniyo jarih posevkov.

Zaradi izredno deževnega vremena, ki je oviralo setvena dela na nekaterih družbenih posevkih, ni bilo mogoče sejati strojno, kljub temu pa so bila dela opravljena, četudi ročno, ob pravem času ter z zadostno količino kakovostnega semena in gnojil. Zato lahko pričakujemo kljub navedenim objektivnim težavam v letu 1961 normalno, to je povprečno dobro letino. Obseg organizirane setve, je približno tak, kot je bil v letih 1959/1960, ker so kmetijske zadruge zaradi reorganizacije in odprave poslovnih zvez nekoliko popustile pri sklepanju pogodb o proizvodnem sodelovanju. Občinski odloki so bili ponekod pozno sprejeti, zadostne pa tudi niso bile priprave za njihovo izvedbo. Razen tega se kmetijska služba pri kmetijskih zavodih okrajnih zbornic za kmetijstvo in gozdarstvo na terenu šele vzpostavlja. Odloki občinskih ljudskih odborov so zajeli pridelovanje pšenice na okoli 11 200 ha, detelje na 4600 ha, krme na travnikih na okoli 63 000 ha. Dognovanje posevkov, gnojenje travnikov in pomladansko setev bo treba opraviti pravočasno, ter naj bi se kmetijske zadruge preskrbele z zadostno količino gnojil. Skušnje z gnojenjem travnikov v proizvodnem sodelovanju so dobre ter stimulative za kmetovalce, saj so dali gnojeni travniki od 85 do 120 mtc krme na hektar.

Združevanje kmetijskih zadrug ne bi smelo zavreti delavnosti posameznih zadrug in izvajanja akcijskih programov. Nove združene zadruge bi morale delati na sedanjih in na novih območjih ter še aktivneje posegati v organizirano proizvodnjo.

Organi upravljanja kmetijskih zadrug naj bi kar najbolj vplivali na povečanje storilnosti dela, na najbolj smotrno investiranje in na tekoče izpolnjevanje pogodb. To bo najboljša pot, da bodo kmetijske zadruge v celoti postale močne gospodarske organizacije, da bodo znale uspešno gospodariti z družbenimi sredstvi in da bodo storile čimveč za izboljšanje življenjskih razmer kmečkega prebivalstva.

3. Živinorejska proizvodnja bi se povečala za okoli 9,4 %. Povečanje pridelka krme za okoli 6 % bi omogočilo razširitev obsega pitanja živine na kmetijskih posestvih in v kooperaciji. Predviden je naslednji obseg organizirane reje živine:

Govedo:	Kmetijska posestva		Kooperacija	
	glav	ton	glav	ton
— pitana teleta	2 000	400	12 000	2 400
— mlado pitano govedo	22 000	8900	30 000	13 300
— pitano govedo 2—3 let	1 000	500	6 000	3 000
— drugo pitano govedo	200	140	4 000	2 200
— plemensko govedo za prodajo	1 200	—	14 000	—
Prašiči:				
— bekoni	33 000	3000	12 000	1 080
— mesnati prašiči-pršutarji	1 500	150	185 000	18 500
— ostali klavni prašiči	4 000	560	25 000	3 500
— plemenski prašiči	5 000	—	—	—
Perutnina:				
— piščanci za cvrtje	1 700 000	1700	—	—

Živalski fond bi se najbolj povečal na družbenih posestvih, ki naj bi ob koncu leta 1961 imela okoli 65 000 glav govedi, od tega 28 000 krav. Iz uvoza je predvidena nabava okoli 1000 krav, iz domačega nakupa 2000 krav in okoli 6000 krav iz lastnega prirastka. Med letom bi kmetijska posestva imela na razpolago za prodajo okoli 25 000 glav pitanih govedi.

Družbena posestva naj usmerjajo svojo proizvodnjo še nadalje v kakovostno klavno živino, to je v pitano mlado govedo, druge kategorije klavne živine pa bo treba dobiti z izločanjem slabo produktivne živine. Okoli 40 000 glav druge klavne živine in približno toliko telet za klanje bo predvidoma dal privatni sektor.

Plemenska živina za prodajo bo v letu 1961 v glavnem iz pogodbene reje z individualnimi rejci, ker bodo družbena posestva morala povečati lastno osnovno čredo govedi, za pleme pa bodo prodajala le morebitne presežke.

Za nadaljnjo razširitev osemenjevanja, ki naj v letu 1961 zajame okoli 200 000 plemenic, to je za 15 % več kot v letu 1960, bo treba nabaviti plemenjake iz uvoza.

Glede na skupno število molznih krav, ki bo ob koncu leta 1961 znašalo okoli 231 000 glav, bo skupna proizvodnja mleka dosegla okoli 440 milijonov litrov, ali na molžno kravo okoli 1900 litrov.

Mlekarne naj bi odkupile okoli 35 milijonov litrov mleka z družbenih posestev in okoli 50 milijonov litrov iz privatne proizvodnje. Tako bi se odkup tržnih presežkov mleka povečal za 13 % v primeri z letom 1960:

Hkrati s povečanjem števila plemenskih svinj od 3000 na 4500 glav, bi se na družbenih posestvih povečala zlasti prireja prašičev za bekone na okoli 33 000 glav, v kooperaciji pa za 12 000 glav. Težišče tržne prašičerejske proizvodnje naj bo v mesnatih prašičih pršutarjih, ker je treba za klavno industrijo vzrediti zadostno število kvalitetnih prašičev. V kooperaciji naj bi v ta namen vzredili okoli 185 000 pršutarjev. Zaradi tega bo pomembna naloga kmetijskih organizacij, da v neposrednem zaledju mesne industrije izkoristijo vse možnosti

za rejo mesnatih prašičev. Za povečanje števila mesnatih prašičev je važno, da se zagotovi zadosti beljakovin živalskega izvora; najpomembnejši vir, ki ga je zadosti, je posneto mleko. Opusti pa naj se pitanje s polnim mlekom, ki je predrago, ker se z njim nesmotrno izkorišča mlečna tolišča.

V perutninarstvu se predvideva znaten porast proizvodnje piščancev in jajc. Računa se, da bo dalo perutninarstvo v družbenem sektorju okoli 1700 ton klavne perutnine, 10 milijonov valilnih jajc in 10 milijonov konzumnih jajc.

Pričakovani ulov rib naj bi znašal 2000 ton ali za 21 % več kot leta 1960, kar bo možno doseči z razpoložljivimi ribiškimi ladjami.

4. V sadjarstvu se pričakuje v letu 1961 povprečno rodna sadna letina. Skupna proizvodnja sadja bi dosegla okoli 88 000 ton, kar bo nekoliko več od 10-letnega povprečja.

Organizirana proizvodna akcija naj bi zajela okoli 1500 ha še dobro rodnih asaniranih nasadov, zlasti jablan. Na družbenih posestvih bo rodnih okoli 3000 ha sadovnjakov, tako da bo v organizirani proizvodnji skupaj 4500 ha, ali 17 % vseh sadovnjakov v LRS.

Da bi dosegli predvideni pridelek sadja bo treba izvesti ukrepe za asanacijo ter rekonstrukcijo starejših nasadov. Okrepiti bo treba strokovno operativno in inšpekcijsko službo pri občinskih ljudskih odborih ter za izvedbo proizvodnega programa koristiti tudi odloke o agrotehničnem minimumu. Hkrati z asanacijskimi in rekonstrukcijskimi ukrepi naj bi se dosledneje krčila nerodna, stara in oslABLJENA drevesa, gnojilo naj bi se z zadostnimi količinami hranilnih snovi, pomlajevalo in precepljalo nasade na primernejše sorte ter redno zatiralo boleznin škodljivce tudi z uvedbo poletnega škropljenja. Ti ukrepi so potrebni, da bi se zmanjšala oziroma odpravila izmenična rodnost sadnega drevja, ki ovira načrtno trgovino s sadjem.

V letu 1961 naj bi se obnovilo vsaj okoli 600 ha sadovnjakov. Proizvodnja sadik zadošča za predvideni obseg obnove, primanjkovalo bo le sadik košičastega drevja, ki pa jih bo mogoče nabaviti iz drugih republik.

Pri obnovi nasadov naj bi investitorji bolj kot doslej pazili na temeljitejšo pripravo zemljišč za nasade. Da bi se investitorji lažje in hitreje pripravili za ureditev novih nasadov, bo treba čimprej odobriti investicijske elaborate, ki so utemeljeni z ekološkega, tehnološkega in ekonomskega vidika. Da bi bili novi intenzivni nasadi kar najbolj obnovljeni, je treba izvajati učinkovitejši nadzor nad obnovitvenimi deli in sproti odklanjati tehnične in druge pomanjkljivosti.

5. V vinogradništvu se v letu 1961 pričakuje znatno boljša proizvodnja kot je bila v letu 1960. Računa se na pridelek 10 330 vagonov grozdja (desetletno povprečje znaša 8000 vagonov), oziroma 6900 vagonov vina; kar je za 65 % več kot leta 1960.

Skupaj z vinogradi na družbenih posestvih bo organizirana proizvodnja obsegala 19 % od vseh vinogradniških nasadov v LRS.

Vinogradi naj bi se obnovili na površini okoli 200 ha, za kar je zagotovljena potrebna količina trsnih cepljenk.

Izboljšanju proizvodne tehnike bo treba posvetiti več pozornosti, ker je pomembna za povečanje proizvodnje in zmanjšanje proizvodnih stroškov. Pri izbiri sort je treba bolj upoštevati zahtevnost posameznih sort, prirodne činitelje, mehanizacijo in ekonomske učinke. Med agrotehničnimi ukrepi je treba še posebej paziti na namakanje, ker je ta ukrep lahko odločilnega pomena,

zlasti za pridelek namiznega grozdja. V nasadih, ki se namakajo, je možno uvajati tudi intenzivnejšo vzgojo, ker je dozorevanje hitrejše in pridelek znatno večji; vse to bo vplivalo na zniževanje proizvodnih stroškov.

6. Sadne sádike in trsne cepljenke za potrebe obnove bosta pridelovali drevesnici in trsnici v Mariboru in v Vipavi. Ti trsnici in drevesnici sta bili izbrani z zveznim natečajem za kritje potreb sadik v nasadih, ki se bodo obnavljali v naslednjih letih iz družbenih sredstev.

Pri obnovi intenzivnih plántažnih sadovnjakov in vinogradov je treba ukreniti vse potrebno, da se sádike nabavljajo samo pri tistih obratih, ki lahko dajo največje jamstvo glede sortne čistote, porekla, zdravstvenega stanja in kakovosti kakor tudi glede primerne cene.

7. Pri povečanju kmetijske proizvodnje bo imela najpomembnejše mesto družbeno organizirana proizvodnja. Po fizičnem obsegu bo njen delež znašal v letu 1961 okoli 36 %, ali za 21 % več kot leta 1960. V skupnem obsegu kmetijske proizvodnje naj bi delež družbenih posestev (kmetijskih gospodarstev in zadružnih ekonomij) porasel od 11,7 % v letu 1960 na 14,2 % v letu 1961.

V skladu s perspektivnim povečanjem obsega zemljišč družbenih posestev se predvideva, da bi v letu 1961 vključili okoli 12 000 ha zemljišč, ki naj bi se prvenstveno pridobila s krčenjem ravninskih gozdov na relativnih gozdnih tleh in z zakupom na daljšo dobo. Tako pridobljena zemljišča je treba usposobiti v najkrajšem možnem roku z agromeliorativnimi ukrepi, tako da bi se lahko začela izkoriščati že v letu 1962 v proizvodne namene.

Družbeni vpliv je treba še nadalje širiti na tista kmetijska zemljišča, ki doslej še niso bila zajeta s sodobnejšim obdelovanjem. Hkrati je treba odpravljati pomanjkljivo znanje organizatorjev pridelovanja in vzroke preslabega zanimanja pridelovalcev za tako obdelovanje, s katerim bi se lahko dosegali veliki pridelki. Povečanje pridelkov ne sme biti odvisno le od vloženih sredstev, temveč bi morali pri tem bolj odločati pridelovalci in strokovni kadri s primernejšimi, sodobnimi načini obdelovanja. Da bodo kos vsem tež nalogam, pa morajo biti strokovno dobro usposobljeni ter stimulirani s primernim nagrajevanjem, ki naj bi slonelo na doseženem učinku. Tako bi morale priti do bistvene razlike med družbenim in zasebnim načinom pridelovanja. Prav ta razlika pa bo odločilnega pomena za nadaljnji razvoj zadružnega sodelovanja in rasti socialističnih družbenih odnosov na vasi.

8. Predvideni porast kmetijske proizvodnje in prenešene zaloge iz leta 1960 bodo omogočile v letu 1961 izvoz kmetijskih pridelkov v vrednosti 4800 milijonov deviznih dinarjev, ob upoštevanju kmetijske predelovalne industrije pa 5900 milijonov dinarjev, kar je za 14 % več kot leta 1960. Tako kot v proizvodnji pričakujemo tudi v blagovni izmenjavi z inozemstvom znaten porast izvoza živalskih proizvodov, ki naj bi se povečal za okoli 22 %.

9. Da bi se ustvaril predvideni obseg rastlinske proizvodnje bo treba povečati tudi uporabo gnojil od 100 000 ton v letu 1960 na 150 000 ton v letu 1961. Poraba gnojil na hektar obdelovalne površine naj bi v povprečju znašala okoli 220 kg, v organizirani proizvodnji pa okoli 800 kg. Tudi poraba zaščitnih sredstev se bo povečala, v glavnem najšodobnejših sredstev, ki naj bi zagotovili primerne rezultate v zatiranju bolezní, škodljivcev in plevela.

10. Intenzivnejše vlaganje sredstev v kmetijstvo se bo nadaljevalo tudi v letu 1961. Skupne investicije naj bi znašale okoli 11,4 milijarde dinarjev, to je za 12 % več kot v letu 1960.

S posojili, ki jih je že odobrila Kmetijska banka za leto 1961, bodo družbena posestva in zadružne ekonomije zgradile hleve za plemensko govejo živino, zlasti za krave molznice ter za mlado živino. S postavitvijo okoli 18 000 stojišč za plemensko živino bo pridobljen prostor za 11 700 glav govedi, nabavljenih iz domače reje, 700 krav in telic intenzivnejših pasem iz uvoza in za okoli 6000 glav živine lastnega prirasta. Odobrena so tudi investicijska sredstva za povečanje kapacitet svinjakov za plemenske svinje in za pitališča bekonov.

Glede na vložene zahteve investitorjev se računa, da bo v letu 1961 odobrena zidava okoli 16 000 stojišč za pitališča telet.

Od večjih perutninarskih obratov bo v letu 1961 v glavnem dokončana zazidava perutninarskega centra v Pivki na Krasu.

Za vso nabavo živine, za lastni prirastek in za zidavo potrebnih živinorejskih ekonomskih objektov bo treba v letu 1961 zagotoviti okoli 5100 milijonov dinarjev investicijskih sredstev.

Za gradnjo toplih gred, rastlinjakov za specializirane vrtnarske obrate v neposredni bližini večjih potrošnih središč in za ureditev objektov za predelavo zelenjave bo potrebnih okoli 500 milijonov dinarjev sredstev.

Da bi dosegli nadaljnjo modernizacijo proizvodnih procesov in da bi ostvarili predvideni obseg organizirane kmetijske proizvodnje pri večjem številu kultur, bodo kmetijske organizacije nabavile okoli 350 traktorjev s potrebnimi priključnimi stroji ter 130 kombajnov. Tako bi ob koncu leta 1961 razpolagali z okoli 1950 traktorji in 320 kombajni.

Na podlagi že odobrenih posojil za obnovo vinogradov in sadovnjakov ter posojil, ki bodo predvidoma odobrena v letu 1961, bo na razpolago za sadovnjake okoli 400 milijonov dinarjev, za vinogradniško obnovo pa okoli 500 milijonov dinarjev. Za obnovo okoli 90 ha hmeljišč v družbenem sektorju bo treba zagotoviti okoli 130 milijonov dinarjev lastnih sredstev kmetijskih organizacij. V kooperaciji naj bi se obnovilo okoli 200 ha hmeljišč.

Na podlagi že odobrenih sredstev iz splošnega investicijskega sklada s tranšo za leto 1961 v višini okoli 565 milijonov dinarjev bo omogočen začetek gradnje vinskih kleti.

Za dokončanje zazidave mešalnic močnih krmil bo potrebnih okoli 650 milijonov dinarjev.

Za skladišča semenskega krompirja in drugega reprodukcijskega materiala, za hmeljske sušilnice in za druge zadružne predelovalne obrate, so že odobrene tranše za leto 1961 v višini 480 milijonov dinarjev.

Za hidromelioracijska dela je zagotovljeno 250 milijonov dinarjev, za nove hidromelioracijske objekte pa se pričakuje, da bo odobreno v letu 1961 okoli 250 milijonov dinarjev. Za agromelioracije na površini okoli 10 000 ha so prav tako že odobrene tranše za leto 1961 v znesku okoli 500 milijonov dinarjev.

Za ribištvo, čebelarstvo in objekte pospeševalne službe ter za druge namene je predvideno okoli 165 milijonov dinarjev.

Iz republiškega investicijskega sklada naj bi se v okviru predvidenih sredstev za kmetijstvo odobraval posojila zlasti za gradnjo mešalnic za močna krmila in za ureditev intenzivnih vrtnarskih obratov.

11. Za izobraževanje kmetijskih strokovnih kadrov, ki so potrebni za specializirano kmetijsko proizvodnjo, naj se čimprej usposobijo šolski centri in centri za usposabljanje delavcev na delovnih mestih. Za izobraževanje vodil-

nega kmetijskega kadra in za vodje centrov za usposabljanje kvalificiranih delavcev pa je treba vzpostaviti še republiški izobraževalni center.

Agronomska fakulteta ter višje in srednje kmetijske šole, naj bi pri izobraževanju kadrov bolj upoštevale probleme, ki jih nakazuje sedanja praksa na velikih kmetijskih obratih.

V letu 1961 bo treba bolj kot doslej podpreti gradnjo stanovanj na družbenih posestvih in v ta namen zagotoviti potrebna sredstva iz skladov kmetijskih organizacij in občinskih stanovanjskih skladov. Tudi republiški stanovanjski sklad bo omogočil kreditiranje načrtne gradnje stanovanj večjim družbenim posestvom, da bi si tako zagotovila potrebne kvalificirane in visokokvalificirane kadre.

Republiški sklad za pospeševanje kmetijstva naj se v letu 1961 uporabi zlasti za proučevanje uporabe raznih tipov rastlinjakov, za ekološke poskuse z vrtninami zaradi izbire sort najvažnejših vrtnin za konzum in predelavo, za vzdrževalno selekcijo kmetijskih rastlin, za regresiranje semenskega blaga in sadik, za priznavanje semen, za raziskovanje siliranja in konzerviranja krme, za selekcijo in rodovništvo v živinoreji, za spremljanje in uvajanje farmske reje ter za ureditev živinorejskih farm, za poskuse visokih donosov v sadovnjakih in vinogradih, za proučevanje sodobne mehanizacije v nasadih, za vzgojo strokovnih kadrov v novo ustanovljenih kmetijskih šolah in centrih za izobraževanje ter za strokovni tisk in druge namene, ki so v skladu s smernicami tega plana.

9. poglavje

GOZDARSTVO

1. V letu 1961 bo treba izvršiti vse priprave in podvzeti ukrepe, ki naj zagotovijo uspešen razvoj gozdarstva za daljše razdobje in to zlasti naslednje:

— sestaviti je treba okvirni regionalni načrt krčenja gozdov za razdobje do leta 1980. V tem načrtu je treba nakazati površine, ki naj se izkrčijo ter količine in vrste lesa, ki bodo na njih posekane;

— v okviru takšnega regionalnega načrta je treba sestaviti natančnejši plan krčenja za razdobje 1961 do 1965, v njegovem okviru pa plan krčenja za 1961 leto;

— sestaviti je treba programe za krčenje gozdov in načine izkoriščanja skrčenih gozdnih površin tako, da bo mogoče vse te površine v kar najkrajšem času uporabiti za drugo ustrežnejšo proizvodnjo;

— celotno gozdarsko službo je treba organizirati tako, da bo mogla uspešno izpolniti postavljene naloge. Tem nalogam primerno bo treba prilagoditi tudi druge ukrepe ob upoštevanju ekonomske zainteresiranosti proizvajalcev;

— sestaviti je treba plan gojitve saditvenega materiala za osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov, za pogodzovanje gozdnih površin na krasu in na slaborodnih kmetijskih površinah, ter za povečani obseg pogodzovanj v osnovnih gozdovih;

— mehanizirati je treba procese pri krčenju gozdov, pri melioracijskih zemljiščih ter pri osnovanju plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov. S tem v zvezi je treba določiti tudi vrste gozdnega drevja, ki so najprimernejše za intenzivno proizvodnjo lesa; to velja še posebno za iglavce.

2. V letu 1961 naj bi se izkrčilo okoli 4000 ha gozdov, kar bo dalo najmanj 400 000 m³ lesa. Krčili naj bi se v glavnem družbeni gozdovi, hkrati pa je treba pripravljati programe za krčenje zasebnih gozdov. Krčiti pa je treba že v tem letu tudi take zasebne gozdove, ki jih je možno zamenjati oziroma arondirati z družbenimi zemljišči.

3. Skupna sečnja, bi se povečala v letu 1961 od 3 000 000 m³ v letu 1960 na okoli 3 250 000 m³ ali za 8 %. Povečanje skupne sečnje bo omogočilo večjo založenost in stabilizacijo na trgu. Količine lesa, ki se bodo pridobile s krčenjem, bodo obenem omogočile zmanjšanje sečnje v osnovnih gozdovih, v katerih naj bi se v letu 1961 posekalo le okoli 2 850 000 m³ ali 84 % od prirasta. Sečnja v družbenih gozdovih se bo gibala približno na ravni leta 1960, sečnja v zasebnih gozdovih pa bi se morala v tem letu zmanjšati od okoli 1 850 000 m³ v letu 1960 na 1 650 000 m³ v letu 1961, tako da bi se sekalo tudi v tem sektorju le 84 % od prirastka.

Sečnja iglavcev bi se povečala za okoli 70 000 m³, ali za 4 %, sečnja listavcev pa za okoli 180 000 m³, ali za 14 %. Od prirastka iglavcev bi sekali v osnovnih gozdovih okoli 80 %, od prirastka listavcev pa 88 %. Takšna struktura je posledica krčenja gozdov in prizadevanj, da se v osnovnih gozdovih pospešuje iglavci. Kljub razmeroma manjšemu povečanju sečnje iglavcev, bo predvidena sečnja zadostovala za kritje potreb gospodarstva.

4. S povečanjem skupnega obsega sečnje se bo povečala tudi blagovna gozdna proizvodnja za okoli 200 000 neto m³ ali za 10 %, lastna poraba lesa pa, v glavnem zaradi večje porabe lesa na družbenih kmetijskih posestvih, za 20 000 neto m³ ali za 4 %.

Ob povečani sečnji bo prišlo zaradi sečnje na krčevinah, do znatne spremembe v strukturi gozdnih sortimentov. Povečala se bo zlasti proizvodnja listavcev ter tanjših sortimentov in prostorninskega lesa. Taka sprememba strukture sečnje bo zahtevala tudi ustrezno prilagoditev lesnopredelovalne industrije.

Po posameznih skupinah bi se gibala proizvodnja takole (v 1000 neto m³):

	1960	1961	Razlika	Indeks
Celotna proizvodnja	2050	2245	195	110
— iglavci	1323	1371	48	104
— listavci	727	874	147	120
Industrijski tehnični les	1770	1872	102	106
Industrijski les	1447	1558	111	108
— za mehanično predelavo	1053	1112	59	106
— za kemično predelavo	394	446	52	113
Drug tehnični les	323	314	-9	97
Drva za kurjavo	280	373	93	133

Proizvodnja industrijskega tehničnega lesa se bo povečala za 6 %, proizvodnja drv pa za 33 %. Večje povečanje drv je posledica naglega povečanja skupne sečnje, zlasti sečnje listavcev in sečnje na krčevinah, ki se zaradi neizgrajenih kapacitet v tem letu industrijsko še ne bodo mogle predelati.

Kljub temu pa bi se delež tehničnega lesa listavcev povečal v skupni gozdni proizvodnji listavcev od približno 35 % predvidoma na 38 %, kar bi pomenilo velik napredek glede ekonomičnega koriščenja lesa listavcev.

V okviru industrijskega tehničnega lesa bi se povečala proizvodnja lesa za industrijsko predelavo za 6 %, od tega lesa za mehanično predelavo za 6 %, lesa za kemično predelavo pa za 13 %. To povečanje je v skladu s predvidenim razvojem industrijske predelave lesa v letu 1961 in z njenimi možnostmi za prilagoditev spremenjeni gozdni proizvodnji. Prav tako pa bo realizacija gozdne proizvodnje v taki strukturi odvisna od ustrezne prilagoditve industrijske predelave lesa, nadalje pa tudi od novih načinov krojenja lesa ter od ustrezne politike cen, posebno pri listavcih.

Ob upoštvanju sečnje na negozdnih zemljiščih predvidevamo, da bo proizvedenih v letu 1961 od industrijskega lesa najmanj 735 000 m³ hlodovine za žago iglavcev, 275 000 m³ celuloznega lesa iglavcev in okoli 165 000 m³ jamskega lesa iglavcev. Te količine zadoščajo za tekoče potrebe industrijskih žag, tovarnih celuloze in rudnikov, prav tako pa bo mogoče dopolniti tehnološke rezerve, ki so pogoj za nemoteno poslovanje.

5. Za nadaljnjo krepitev proizvodne zmogljivosti gozdov, za osnovanje novih gozdov ter za zagotovitev predvidenega obsega sečnje in proizvodnje lesa bi bilo potrebno v letu 1961 uporabiti naslednja sredstva (v milijonih dinarjev):

	1960	1961	Indeks	Struktura	
				1960	1961
Skupno	3635	4330	119	100	100
— gojenje gozdov	1770	1860	105	49	43
— pospeševanje gozdov	1865	2470	132	51	57
Obstoječi gozdovi	3450	3580	104	95	83
— gojenje gozdov	1770	1860	105	49	43
— pospeševanje gozdov	1680	1720	102	46	40
Novi gozdovi	185	750	406	5	17

V okviru skupnih sredstev v znesku 4330 milijonov dinarjev bi se skladno s perspektivnim razvojem gozdarstva močno povečala sredstva za nove gozdove, to je za plantaže in gozdne nasade. Tako povečanje je potrebno tudi zato, ker bi se moralo še v tem letu nabaviti večji del mehanizacije za krčenje gozdov. V ta namen bi se moralo uporabiti najmanj 400 milijonov dinarjev.

Glede na že doseženi porast cen lesa, bo potrebno v letu 1961 povečati prispevke od sečnje lesa v zasebnih gozdovih.

6. Obseg obnove obstoječih gozdov bi se povečal za okoli 4 %. V tem okviru pa naj bi se s smotrnejšo razporeditvijo sredstev povečala nega gozdov za 10 %, druga gojitvena dela, kot so pogozdovanje, melioracije in varstvo gozdov za 14 %, medtem ko naj bi se obseg urejanja gozdov zmanjšal pod raven leta 1960, ker so dela v gozdovih gozdnih gospodarstev v glavnem zaključena.

Hkrati z ustrezno sečnjo je treba pri gojitvenih delih pospeševati iglavce. S pogozdovanjem in setvijo jih je treba še nadalje vnašati v čiste sestoje listavcev, ter izvajati ukrepe, da jih ne izpodrine bukev ali ne poškoduje divjad in drugi škodljivci.

V tem letu bi bilo treba dokončati urejanje vseh družbenih gozdov, tudi tistih, s katerimi ne upravljajo gozdna gospodarstva. Vzporedno s tem je treba v vseh družbenih gozdovih zagotoviti strokovno gospodarjenje.

Urejanje zasebnih gozdov je treba pospešiti z uporabo sodobnih pripomočkov in načinov dela. Zaradi racionalnejšega dela in strokovnega gospodarjenja jih je treba obravnavati po večjih ekonomskih enotah ne glede na parcele. S pomočjo republiških organov je treba doseči, da se bodo ta dela izvajala tudi v predelih, kjer ni strokovnega kadra.

Strokovni kader, ki je doslej vršil gozdno-vzdrževalna dela, bo potrebno v letu 1961 preusmeriti delno k sestavljanju in izvajanju programov za osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov.

Pri vseh gozdno gojitvenih delih je treba osvajati nove načine in metode dela. Z uvajanjem mehanizacije in z izboljšanjem strokovnosti ter kvalitete dela je treba zmanjšati stroške proizvodnje in povečati produktivnost dela. Sodobnejši načini dela bodo obenem vplivali na izboljšanje življenjske ravni gozdnih delavcev, ter jih v večji meri povezovali s skupnimi interesi gozdno-gospodarskih organizacij ter vplivali na večjo stalnost delovne sile.

7. Zaradi povečanja vlaganj za osnovanje novih gozdov bi se gibal obseg investicij v obstoječih gozdnih v letu 1961 približno na ravni preteklega leta. S smotnejšo razporeditvijo razpoložljivih sredstev pa bo možno tudi s temi sredstvi povečati obseg del, ki omogočajo hitrejši razvoj gozdarstva. To bo mogoče doseči s povečano nabavo mehanizacije za izkoriščanje gozdov in drugih del v gozdarstvu. S tem bi bilo možno n. pr. zmanjšati stroške in povečati gradnjo cest čez obseg preteklega leta. Hkrati z nabavo nove mehanizirane opreme je treba graditi tudi pripadajoče gospodarske zgradbe. Logarnice in stanovanja za gozdne delavce je treba graditi v naseljih ter ustrezna sredstva zagotoviti iz skladov gospodarskih organizacij in iz stanovanjskih skladov.

8. Obseg investicij za osnovanje novih gozdov bi se moral v letu 1961 povečati najmanj za štirikrat. Po posameznih namenih bi se izvršila naslednja dela (v ha):

	1960	1961	Indeks
Osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov	160	500	313
Pogozdovanje krasi	315	330	105
Pogozdovanje novih površin	113	400	354

Od gozdnih površin, ki bodo izkrčene v letu 1961, je treba predvideti za osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov okoli 1000 ha, zasaditi pa jih je treba že v tem letu najmanj 500 ha.

Vzporedno s tem je treba pripravljati in organizirati delo za naslednja leta. V ta namen je treba že v letu 1961 proučiti tudi metode dela za krčenje in najustreznejše načine melioracije izkrčenih gozdnih zemljišč.

Sredstva za osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov je treba zagotoviti iz sredstev gozdarstva in od prodaje lesa, ki se bo pridobil s krčenjem gozdov. Razen tega pa naj bi prispevale sredstva tudi zainteresirane gospodarske organizacije kot so tovarne celuloze in druga industrijska podjetja.

Hitro rastoče drevesne vrste je treba pospeševati tudi na drugih negozdnih zemljiščih. Možnosti za to so velike, realizirati pa jih bo mogoče samo s skrbno pripravo in na podlagi ekonomskega interesa gospodarskih organizacij in zasebnikov.

Pogozdovanje krasi je treba izvajati z dolgoročnim načrtom; obseg pogozdovanj naj bi se povečal v letu 1961 za okoli 5%. V ta obseg so vštete tudi

površine, ki se bodo pogozdile zaradi varstva cest in drugih objektov pred vetrom in snegom. Posebno pozornost je treba posvetiti negi in varstvu obstoječih kraških gozdov in gozdnih kultur.

Po oceni bi se moglo računati, da bo v letu 1961 opuščenih v hribovskih in sličnih predelih okoli 400 ha kmetijskih površin, ki jih je treba izkoristiti predvsem za osnovanje novih gozdov. Ljudski odbori bi ta proces morali zasledovati ter skrbeti, da se bodo take površine čimprej pogozdile.

9. Na podlagi smernic tega plana bi bilo treba zmanjšati sečnjo v zasebnih gozdovih že v tem letu za okoli 200 000 m³. To zmanjšanje bo treba doseči v prvi vrsti v močno oslabiljenih in degradiranih gozdovih ter v ta namen podvzemanj ustrezne ukrepe za omejevanje sečnje.

10. Za uspešnejši razvoj gozdarstva bo treba že v letu 1961 okrepiti gozdarsko službo na občinah. Posebno skrb bo treba posvetiti tudi organizaciji gozdarske službe pri zadrugah. Te naj bi v sodelovanju z drugimi socialističnimi organizacijami prehajale na strokovno gospodarjenje z zasebnimi gozdovi na večjih gozdnih kompleksih, kar bi bilo možno pospešiti z večjo uporabo mehanizacije.

11. Okrajne gozdarske službe bodo v tem letu dobivale vse bolj značaj inšpekcije ter se bodo financirale v celoti iz okrajnih proračunov.

Za financiranje javne gozdarske službe pri občinah bodo v aktivnih gozdnih predelih na razpolago sredstva, ki jih plačujejo zasebniki od sečnje gozdov. V ostalih predelih pa bi bilo treba, zaradi zagotovitve minimalnega obsega gojenja in pospeševanja zasebnih gozdov, financirati to službo iz občinskih proračunov.

12. Za uspešno izvrševanje nalog tega plana je treba še hitreje usposabljaliti gozdarski strokovni kader, posebno delavce kot osnovne proizvajalce. Zato, da bo dosežena tudi pričakovana kvaliteta del, je treba pritegniti k izvedbi nalog tudi gozdarske znanstvene zavode.

13. Za smotrnejšo gozdno proizvodnjo in racionalnejšo predelavo lesa je treba posebno zaradi povečane sečnje gozdov in zaradi uvajanja intenzivne proizvodnje lesa, doseči boljše povezavo med proizvajalci in potrošniki lesa ter jo utrjevati z dolgoročnim povezovanjem skupnih interesov.

14. Zaradi spremenjenega načina sečnje gozdov v letu 1961, je treba ustrezno spremeniti tudi evidenco o gozdni proizvodnji. Evidenco bo treba urediti tako, da bo posebej prikazovala sečnjo in gozdno proizvodnjo v osnovnih gozdovih, posebej pa na krčevinah in na negozdnih zemljiščih.

10. poglavje

GRADBENIŠTVO

1. V gradbeništvu bi se v letu 1961 povečal obseg gradbenih del za 10 % v primerjavi z letom 1960. Tako povečanje bodo narekovala predvsem povečana vlaganja za gradnjo objektov družbenega standarda ter dela na razširitvah in rekonstrukcijah industrijskih in drugih podjetij in na pripravi gradbišč za nove večje objekte.

2. V letu 1961 bo za razvoj gradbeništva vloženih približno 2800 milijonov dinarjev sredstev, kar je za 11 % več kot v letu 1960. Ta sredstva naj bi se

uporabila zlasti za nabavo nove mehanizacije in opreme, s čimer se bodo povečale zmogljivosti gradbenih podjetij.

3. Skladno s perspektivnim razvojem gradbeništva, ki računa s povečanjem mehanizacije, z uvajanjem moderniziranega načina gradnje objektov ter s preusmerjanjem na industrijsko proizvodnjo raznih elementov in gradbenih del, kar vse bo vplivalo na porast produktivnosti dela, se pričakuje, da bo predvideno povečanje gradbenih del doseženo z manjšim porastom delovne sile kot v preteklih letih. Skupno število zaposlenih naj bi se povečalo največ za 1 do 2 %, produktivnost dela pa naj bi porastla za 8 do 9 %.

K temu bo prispevalo tudi naslednje izpopolnjevanje in uvajanje vzpodbudnih načinov razdeljevanja osebnih dohodkov po delu in po ekonomskih enotah.

4. Poleg težkoč pri oskrbi z nekaterimi osnovnimi gradbenimi materiali, kot so betonsko železo, cement, steklo in drugo, še vedno zadržujejo pravočasno izgradnjo objektov tudi zaključna obrtniška dela.

Za zboljšanje preskrbe z gradbenim materialom bo treba podvzemanj učinkovitejše ukrepe zlasti s tem, da se uvaja in pospešuje proizvodnja sodobnih gradbenih materialov in elementov za zaključna dela, ter da se v to delo v največji meri vključijo tudi raziskovalne organizacije.

5. Pospeševati je treba uveljavljanje novih sodobnih metod v gradbeništvu; zato je treba nadaljevati z uvajanjem moderniziranega načina gradnje s tipizacijo in standardizacijo gradbenih elementov in projektov. V ta namen je potrebno, da gradbeni inšpekcijski organi ljudskih odborov in republike preprečijo začetek del na objektih, ki nimajo predpisane dokumentacije, da ljudski odbori pospešijo izdelavo urbanističnih osnov ter zazidalnih načrtov, kar bi omogočilo organizacijo gradnje v širšem obsegu, da organizirajo investitorji izdelavo tipskih projektov po veljavnih predpisih o modularni koordinaciji in standardizaciji in da se nadaljuje z izdajanjem priporočil za uporabo tipskih elementov v gradbeništvu.

Poleg tega bo treba še nadalje skrbeti za večjo ustalitev delovne sile ter graditi stanovanja in samske domove za gradbene delavce v mestih in industrijskih centrih.

Za povečanje delovne storilnosti bo treba izboljšati strokovno usposobljenost zaposlenih. Zato naj gradbena podjetja razvijajo vse oblike sodobnih metod priučevanja delavcev v centrih za izobraževanje ter naj učvrstijo svojo kadrovsko službo.

Vzporedno s preходом gradbeništva na sodobnejše načine proizvodnje bi se morale prilagajati novim načinom dela v večji meri tudi projektantske organizacije, s tem, da bi se organizacijsko učvrstile in usposobile za kompleksno projektiranje posameznih vrst objektov. V ta namen bi se morale vse bolj usmerjati k specializaciji.

11. poglavje

PROMET

1. V skladu z nadaljnjim razvojem gospodarstva in življenjskega standarda ter na osnovi predvidenega povečanja tranzita in zunanjih prevozov v pomorstvu se predvideva sledeče gibanje porasta prometnih storitev:

	Indeksi	
	1960 1959	1961 1960
Ves promet	119,0	113,0
— blagovni	123,0	116,0
— potniški	108,0	105,0
— ptt	109,0	110,0
— železniški	108,0	103,5
— pomorski	153,0	133,0
— javni cestni	117,0	115,0

Pri skupnem porastu vseh prometnih uslug za okoli 13 % bi se povečalo število zaposlenih le za okoli 4 % ali za 1100 oseb ter bi produktivnost dela narastla za okoli 9 %.

2. Nova zakona o organizaciji železnic in ptt ter predvideni zakon o javnih cestah uvajajo z letom 1961 decentralizacijo v upravljanju, kar bo omogočilo popolno uveljavljanje delavskega samoupravljanja tudi pri teh prometnih dejavnostih. Zato je mogoče pričakovati, da bodo nove organizacijske oblike prispevale k hitrejšemu reševanju problemov v prometu in k izboljšanju razmer zlasti pri železnici in cestnem omrežju. Na tej podlagi je mogoče računati z racionalnejšim nalaganjem razpoložljivih sredstev, ki naj bi se usmerjala predvsem za pospešeno modernizacijo zastarelih prometnih naprav in prevoznih sredstev.

Na podlagi reforme sistema transportnih tarif ter sprememb ravni tarifnih postavk za prevoz blaga in potnikov, ki so predvidene z zveznim družbenim planom zlasti v železniškem prometu, bodo doseženi boljši materialni pogoji za poslovanje transportnih podjetij. S tem bo prav tako dana osnova za hitrejši in popolnejši razvoj delavskega samoupravljanja in razširitev sistema finansiranja investicij iz lastnih sredstev tudi na področju prometa.

3. V letu 1961 bi bilo potrebno intenzivirati vlaganja za modernizacijo prevoznih sredstev in prometnih naprav, da bi se s tem omogočila boljša kvaliteta in večja hitrost prevozov ter da bi se s tem pričelo z realizacijo predvidenega perspektivnega razvoja prometa.

Največje naložbe bi se morale usmerjati za železnico, ki v svojem razvoju najbolj zaostaja. Lastna sredstva železnice v letu 1961 še ne bodo bistveno porastla, ter bo zato povečanje vlaganj odvisno od razpoložljivih zveznih sredstev.

Vlaganja v gradnjo koperske luke, kakor tudi povečanje ladijskih kapacitet na podlagi kreditov iz splošnega investicijskega sklada bodo omogočila nadaljnje uveljavljanje pomorske dejavnosti.

Razvoj ostalih prometnih strok bodo omogočila predvsem lastna sredstva podjetij, deloma tudi s pomočjo sredstev republike in ljudskih odborov ter gospodarskih organizacij in drugih neposrednih koristnikov.

4. Pri železnici bo treba v večji meri in sistematično pristopiti k rekonstrukciji obstoječih naprav in prevoznega parka.

V ta namen bo treba modernizirati osnovna sredstva predvsem z nadaljevanjem elektrifikacije proge od Brezovice do Ljubljane ter pričeti z deli na elektrifikaciji proge Ljubljana—Jesenice.

Predvidena je nabava dveh električnih in 16 dieselskih lokomotiv, kar bo omogočilo ublažitev kritičnega stanja pri parni vleki.

Stanje v potniškem prometu se bo izboljšalo s predvideno nabavo 40 novih štiriosnih voz in 13 motornih voz.

Hitrejše kroženje tovornih voz bo omogočilo nadaljnje širjenje tirnih naprav na Jesenicah in preurejanje tirnih kapacitet v ljubljanskem železniškem vozlišču. Da bi se omogočilo povečanje hitrosti vlakov in večje obremenitve prog, se bo nadaljevalo z obnovo gornjega ustroja v skupni dolžini 77 km, predvsem na glavnih progah.

Železnica bo še nadalje obnavljala nekatera v vojni porušena postajna poslopja, kakor tudi dotrajane objekte spodnjega ustroja. Skrbeti bo treba za modernizacijo signalnih in varnostnih naprav, kar bo zboljšalo varnost prometa in povečalo propustno moč obremenjenih prog. Prav tako bo treba nadaljevati z mehaniziranjem del pri vzdrževanju tirov in pri prekladanju blaga.

5. Obseg pomorskih prevozov bo še nadalje hitro naraščal, ker so se koncem leta 1960 ladijske kapacitete povečale in modernizirale. V letu 1961 se bosta predvidoma vključili v promet še dve novi ladji z okoli 30 000 tonami nosilnosti.

Nadaljnje povečanje prevozov bo usmerjeno predvsem na linijsko plovbo, zlasti v Ameriko, predvidoma pa tudi v redno plovbo okoli sveta.

Luški promet v Kopru bo v letu 1961 predvidoma dosegel okoli 210 000 ton ter bo za približno 50 % večji kot v preteklem letu. V tem letu bo treba dovršiti drugo in tretjo navezo operativne obale in s tem zaključiti prvo etapo luškega razvoja. Vzporedno s tem se bo nabavila potrebna luška mehanizacija. Skladišča bi se povečala za 10 000 m² pokritega in 10 000 m² odprtega prostora s sredstvi interesiranih gospodarskih organizacij.

6. V letu 1961 naj bi se pričela gradbena dela na novem ljubljanskem letališču pri Brnikih. Dela naj bi se zasnova v takih etapah, da bo letališče v letu 1963 sposobno za letalski promet.

7. Na cestnem omrežju se bo nadaljevalo z že začetimi modernizacijami ter se bodo pričela dela na nekaterih nujnih rekonstrukcijah.

Na severni magistrali bi se zaključila dela na odsekih Ravne—Dravograd in Lenart—Radgona. Nadaljevala se bo gradnja preboja Zasavske ceste na odseku Pasjek—Zagorje, tako da bi bila dela zaključena z makadamskim voziščem.

V Ljubljani se bodo začela pripravljala dela za gradnjo izvenmivojskega križanja Titove in Celovške ceste z železnico in dogradil odsek Karlovške ceste med Karlovškim in Šentjakobskim mostom. Dovršil se bo tudi Dolgi most tako, da bo sposoben za promet v letošnjem letu.

Slabo stanje ceste na odseku Postojna—Razdrto zahteva zaradi važnosti ceste in močnega prometa pričetek sanacije tega odseka tako, da bodo dela v dveh letih zaključena.

V letošnjem letu naj bi se dogradil Ljubeljski predor tako, da se bo odprl za promet, kar bo zboljšalo važen mednarodni prehod.

Dokončala naj bi se dela na mostu v Soteski, v okviru možnosti pa bi se pričelo tudi z gradnjo novega mostu čez Dravo v Mariboru. Pravtako bi se dokončale modernizacije odsekov posameznih cest kot so Gorica—Šempeter, Bled—Bohinj in cesta skozi Novo mesto.

Predvidena je tudi obnova približno 170 km cestišč z lažjo asfaltno prevleko.

8. Javni cestni promet bo predvidoma porastel v letu 1961 za okoli 15 %.

Pri vzpostavljanju potniških prog bo treba posvetiti več pozornosti povezavi krajev s centri komun in omogočiti z lažjimi vozili avtobusne zveze s kraji, ki danes še nišo povezani z železnico ali javnim cestnim prometom.

Pri avtobusnem prometu naj bi se povečalo število medkrajevnih, medrepubliških in mednarodnih prog.

Nadaljevati bo treba urejanje avtobusnih postaj. V tem letu se bo predvidoma uredilo tudi več avtobusnih postaj.

Pri blagovnem prevozu v javnem cestnem prometu bo potrebno posvetiti več skrbi lokalnemu razvoju ter v sodelovanju z železnico dovozu in odvozu blaga z železniških postaj.

Zaradi vedno večjih potreb motornega cestnega prometa bo potrebno v letu 1961 izboljšati razmere v servisni in remontni avtomehantični službi. V ta namen naj bi se usposabljalje zlasti večje avtomehantične delavnice za popravila in obnovo v Ljubljani, ter servisa v Celju, v Postojni in v drugih mestih.

Obnova in modernizacija voznega parka se bo nadaljevala predvsem z lastnimi sredstvi podjetij javnega cestnega prometa.

9. Ob celotnem razvoju gospodarstva bo ptt promet še nadalje naraščal, zlasti zaradi sistematičnega širjenja avtomatizacije v telefoniji.

Nadaljnje izboljšanje razmer v ptt prometu bo omogočilo predvsem polaganje mednarodnega telefonskega kabla od Zagreba preko Ljubljane do Trsta in od Ljubljane proti Mariboru, polaganje visokofrekvenčnega kabla med Ljubljano in Kranjem ter visokofrekvenčne telefonske zračne linije med Ljubljano in Gorico, Koprno in Novim mestom, širjenje mestne telefonske kableske mreže in povečanje kapacitet avtomatskih telefonskih central v Ljubljani, Mariboru in Novem mestu.

Predvideno je tudi povečanje in modernizacija avtomatskih telegrafskih central in širjenje teleprinterskega omrežja.

V tem letu bo potrebno graditi tudi zgradbe za avtomatske telefonske centrale v Mariboru in Kranju. Predvideno je tudi, da se bo pričelo in nadaljevalo z gradnjo nekaterih poštnih poslopij.

17. poglavje

TRGOVINA

1. V letu 1961 bi se povečal skupni obseg blagovnega prometa za 9 % in to:
  - pri prodaji blaga neposrednim potrošnikom za 12 % in
  - pri prodaji blaga trgovine na debelo trgovini na drobno za 3 %.

S tako spremembo strukture prometa bi se udeležba posredniškega prometa v skupnem blagovnem prometu znižala od 32 % v letu 1960 na 30 % v letu 1961.

Da bodo hkrati s predvidenim naraščanjem prometa, ustvarjeni pogoji za izboljšanje trgovinskih storitev, se bo morala ustvariti dejavnost gospodarskih

organizacij, trgovinskih zbornic, zlasti pa občinskih ljudskih odborov na odstranjevanje tistih pomanjkljivosti, ki vplivajo na nezadovoljivo preskrbljenost trga, kot posledico premajhnih kapacitet trgovinskega omrežja, nezadovoljivega sortimenta blaga in časovne nevsklajenosti med ponudbo in povpraševanjem.

2. Hitro povečanje zmogljivosti v prometu na drobno bo treba zagotoviti z modernizacijo trgovine s podaljševanjem obratovalnega časa, graditvijo novih trgovinskih objektov, kakor tudi z uvajanjem ambulantne trgovine, sezonskih prodajaln in prodaje na sejmih, upoštevajoč nihanja v blagovnem prometu in krajevne prilike ter potrebe.

V trgovini na drobno za prehrabene stroke bo treba v obstoječih trgovinah zamenjati klasične oblike prodaje in uveljavljati samopostrežbo. Rezultati dosedanjih proučevanj pri trgovinskih zbornicah ter pridobljene izkušnje v obstoječih samopostrežnih trgovinah omogočajo, da se proces modernizacije v letu 1961 pospeši. Na to bo vplivala tudi povečana proizvodnja domače opreme za samopostrežne trgovine.

Pripravo blaga za samopostrežne trgovine bi morala, kljub širokemu uvajanju vnaprejšnjega pakiranja pri proizvajalcih, prevzeti v določenem obsegu še vedno trgovinska podjetja, da bi si zagotovila popolnejši sortiment. Zato naj bi se preusmerilo na organiziranje samopostrežnih trgovin le manjše število podjetij, ki naj zagotovijo uvajanje samopostrežbe na širokem območju, in si ustvarijo lastno omrežje trgovin, ki bo koristilo skupna tehnična sredstva za pripravo blaga.

Za ustrezno predpripravo kmetijskih pridelkov za prodajo v samopostrežnih in ostalih trgovinah s prehrabnimi proizvodi bi morala skrbeti podjetja za preskrbo mest in industrijskih središč s kmetijskimi pridelki. Poleg potrebnih količin blaga naj zagotovijo, da bodo kmetijske zadruge in družbena posestva prešla v čim večji meri na prodajo po kvaliteti, kar jim bo olajšalo nadaljnjo pripravo blaga. To jim bodo omogočila tudi skladišča, ki so bila v zadnjem obdobju usposobljena za njihove potrebe v glavnih potrošnih središčih, ali pa so pred dograditvijo.

Moderne oblike prodaje, ki zahtevajo manjše izpopolnitve v notranji opremi trgovin, bo treba uveljaviti tudi pri prodaji industrijskih izdelkov. Poleg večje zmogljivosti trgovine, bo s tem omogočena potrošnikom tudi boljša izbira, ki jo pri klasičnem načinu prodaje otežkoča velika obremenitev prodajalcev.

V trgovinskih lokalih, ki bodo preurejeni za sodobne oblike prodaje, naj bi ljudski odbori zagotovili v sodelovanju s trgovinskimi zbornicami in delavskimi sveti podjetij prehod na neprekinjeno obratovanje. Ta možnost povečanja kapacitet je bila doslej premalo izkoriščena, v glavnem zaradi pomanjkanja trgovinskih delavcev. Z uvajanjem novih oblik izobraževanja, ki se bodo v trgovini lahko uveljavile hkrati s spremembami v prodajni tehniki, in z razdeljevanjem osebnih dohodkov po delu, bodo ustvarjeni pogoji, da se tudi v trgovini na drobno poveča število zaposlenih v pravilnem razmerju z naraščanjem prometa po strokah.

Povečanje zmogljivosti z modernizacijo trgovine je omejeno na razporeditev obstoječih lokalov. Zato bo treba, v skladu z urbanističnimi načrti, nadaljevati tudi z gradnjo novih objektov za potrebe trgovine in zgraditi omrežje industrijskih prodajaln, zlasti v območjih, kjer je pomanjkanje trgovin največje, ter v strokah, kjer razmestitev prodajaln po območjih ne ustreza zahtevam

potrošnje. Tako naj bi v novih, strnjenih naseljih usposobili lokale za prodajo blaga vsakodnevne potrošnje, v turističnih in večjih potrošnih središčih pa za obdobja povečane prodaje tudi sezonske in ambulantne trgovine ter prodajo na sejnih.

Za zadovoljitev potreb naraščajoče motorizacije bo treba z novogradnjami razširiti omrežje servisnih postaj za prodajo nafte in naftinih derivatov.

Graditev novih skladišč za potrebe povečane proizvodnje naj bi izvajali zlasti v trgovskih središčih po sistemu javnih skladišč. Tak način gradnje omogoča cenejšo izvedbo in uvajanje sodobne mehanizacije ob neposredni povezavi z železniškim prometom, hkrati pa lahko služijo objekti širšemu krogu koristnikov.

3. Pri modernizaciji trgovin za prodajo industrijskih izdelkov naj bi zbornice, v sodelovanju z delavskimi sveti, proučile možnosti smotrnejšega združevanja blaga, ki naj bi bil predmet poslovanja novih, za moderne oblike prodaje preurejenih trgovin. Tako bi z organizacijo omrežja samopostrežnih trgovin v okviru specializiranih podjetij in hkrati s preurejanjem trgovin na sodobne oblike poslovanja zagotovili ustrezno združevanje blaga v prodajalnah vsakega posameznega podjetja.

Povečanje neposrednih nabav trgovine na drobno pri proizvodnji bo stimulovalo tudi širše uveljavljanje rabatnega sistema, za kar pripravljajo pristojni organi ustrezne predloge. Pri tem bi morala višina rabata ustrezati stroškom trgovine in potrebam njenega nadaljnjega razvoja. Proizvajalna podjetja naj bi odobrvala kupcem ob enakih pogojih enake popuste, ne glede na to, ali je kupec trgovinsko podjetje na drobno ali na debelo.

Na področju prometa s kmetijskimi pridelki bodo s krepitvijo kmetijskih zadrug tudi v kmetijstvu usposobljeni, hkrati z družbenimi posestvi, močni proizvajalci, ki bodo lahko samostojno nastopali na tržišču. Za povečanje vpliva družbenega sektorja na preskrbo mest in industrijskih središč bi morale zadruge zajemati na svojem območju tudi tržne presežke drobnih kmetijskih pridelkov in jih skupno z osnovnimi pridelki posredovati podjetjem za preskrbo potrošnih središč, kar bo zagotovilo boljšo založenost tržišča.

4. Za razvoj trgovine bo razpoložljivih okoli 4100 milijonov dinarjev sredstev, to je za okoli 5 % več kot v letu 1960. Da bi lahko v tem okviru izvršili postavljene naloge za povečanje kapacitet, naj bi razpoložljiva sredstva uporabili predvsem takole:

Modernizacijo trgovine bo treba zagotoviti v glavnem s sredstvi gospodarskih organizacij. Za postopno preurejanje lokalov in skladišč v skladu s potrebami komunalnih skupnosti, naj bi trgovinske zbornice proučile možnosti združevanja sredstev in predlagale ljudskim odborom take oblike združevanja, ki najbolj ustrezajo gospodarskim organizacijam in zagotavljajo usmerjanje prostih sredstev skladov v povečanje kapacitet.

Za graditev novih trgovinskih objektov v skladu z izvajanjem urbanističnih načrtov, bi morali prispevati potrebna investicijska sredstva tudi občinski in okrajni ljudski odbori ter industrijska podjetja. Zato naj ljudski odbori uporabijo tudi del sredstev stanovanjskih skladov, ki se formirajo iz vplačanih najemnin za poslovne prostore. Pri graditvi novih lokalov naj bi ljudski odbori nastopali tudi sami kot investitorji.

13. poglavje

TURIZEM

1. Na razvoj turističnega prometa bo v letu 1961 vplival predvsem nadaljnji porast realne osebne potrošnje, boljše izkoriščanje obstoječih kapacitet in intenzivnejša obdelava inozemskih turističnih tržišč. Računa se, da se bo povečalo skupno število nočitev za okoli 10,5 %, in sicer pri domačih turistih za 10 % in inozemskih za 12 %.

Za uspešen razvoj turizma naj skrbijo predvsem zainteresirane komune in v družbenih planih na podlagi dolgoročnih programov za turistično izgradnjo določijo konkretne naloge za leto 1961. Obenem naj poskrbe za medsebojno sodelovanje gospodarskih in družbenih organizacij in s tem omogočijo, da bi bilo zadovoljeno raznovrstnim potrebam turistov in dosežen čimboljše ekonomski uspeh. Osnova za izpolnitev programov turistične izgradnje bi morala biti sredstva gospodarskih organizacij in ljudskih odborov.

Da bi se dosegel predvideni razvoj turističnega prometa, bo treba pri nadaljnji krepitvi materialnih osnov turističnega gospodarstva predvsem:

— V gostinstvu posvetiti posebno pozornost izboljšanju kvalitete storitev in povečati kapacitete, zlasti v večjih turističnih in prehodnih središčih ter ob glavnih cestah.

— V prometu izboljšati pogoje za prevoz potnikov s povečanjem prevoznih kapacitet, z boljšo opremljenostjo voznega parka, s povečanjem hitrosti prevozov ter z izboljšanjem prometnih zvez in povečanjem udobnosti.

Posebno pozornost je treba posvetiti izboljšanju prevoznih pogojev v železniškem potniškem prometu. V skladu z naraščajočim mototurizmom naj se nadaljuje z izboljšanjem cestnega omrežja in voznega parka. Glavne prometne žile bo treba ustrezno opremiti s potrebnim številom bencinskih črpalk in servisnih postaj. V pomorskem prometu je treba okrepiti plovni park na redni obalni potniški promet in nabaviti manjše plovne enote za razvedrilo turistov. Pospešena graditev mednarodnega letališča v Brnikih je ena glavnih nalog za razvoj letalskega prometa.

Za povezavo gorskih in dolinskih predelov naj bi se gradile žičnice na Vogel, Veliko planino in Okrešelj. Ljudski odbori naj skupno z gospodarskimi organizacijami poskrbe tudi za gradnjo enostavnejših žičnic v drugih pomembnejših krajih in za graditev cenenih vlečnic.

— Urediti je treba turistične kraje v skladu s potrebami turizma. Pereča je zlasti ureditev komunalnih naprav kot so vodovodi, kanalizacije in javna razsvetljava, poskrbeti pa je treba tudi za ureditev parkov, nasadov, sprehajališč, kopališč, športnih terenov, turističnih izletnih točk in kraških jam ter podobnega.

— Potrebno je vskladiti ponudbo trgovskega blaga in obrtniških storitev s povečanim povpraševanjem v turistični sezoni in temu prilagoditi mrežo in zmogljivost ter način poslovanja trgovskih in obrtnih poslovalnic. Posebno skrb naj bi ustrezne organizacije posvetile proizvodnji in prodaji spominkov ter drugih predmetov, za katere je povpraševanje največje.

2. Potrebna investicijska sredstva za realizacijo takega razvoja je treba zagotoviti iz sredstev ustreznih gospodarskih panog, ki bodo imele od turizma ekonomske koristi. Občinski ljudski odbori pa naj bi zagotovili predvsem sred-

stva za komunalno ureditev turističnih krajev. Poleg tega se računa, da bo za gradnjo turističnih objektov in žičnic potrebno zagotoviti investicijska sredstva v višini okoli 250 milijonov dinarjev. Za te namene naj bi se zlasti uporabila predvsem tista sredstva, ki se bodo natekala v investicijske sklade iz deviznega priliva od inozemskega turizma.

3. Za uresničitev predvidenega turističnega prometa so potrebni še tile ukrepi:

— Ljudski odbori naj skrbijo za dosledno izvajanje smernic za nadaljnji razvoj turizma, ki jih je sprejel v letu 1960 Izvršni svet LS LRS, ter izdelajo za turistične kraje programe perspektivnega razvoja turizma.

— Zagotoviti je treba smotrnost in medsebojno koordinacijo splošne turistične propagande, ki jo vodijo Turistična zveza Slovenije in turistične družbene organizacije ter pri tem izkoristiti številne možnosti za povečanje turističnega prometa ne le v glavnih sezonskih mesecih temveč predvsem v mesecih izven glavne sezone. Turistična propaganda naj pri tem upošteva zlasti razne turistično privlačne prireditve, ugodne pogoje za lov in ribolov, možnosti, ki jih nudi mali obmejni promet, in bližino ter hitre zveze med gorskimi in obmorskimi predeli ter izletnimi točkami.

Sredstva za splošno turistično propagando in za delovanje turističnih družbenih organizacij naj bi zagotovili v proračunih republika in ljudski odbori, obenem pa naj gospodarske organizacije v turizmu razvijajo večjo komercialno propagando in izboljšajo izkoriščanje svojih kapacitet z ustreznimi organizacijskimi in ekonomskimi ukrepi.

Potovalne agencije naj v sodelovanju z gostinskimi in prometnimi gospodarskimi organizacijami ter s turističnimi in drugimi družbenimi organizacijami z raznimi pavšalnimi aranžmaji in solidnostjo poslovanja prispevajo k pravilnemu prostornemu in časovnemu usmerjanju turističnega prometa.

Za boljše izkoriščanje razpoložljivih sredstev pri ustanavljanju počitniških domov, za njihovo boljše izkoriščanje in racionalno upravljanje, naj se pri interesiranih komunah ustanovijo počitniške skupnosti. Te bodo lahko ustvarile potrebno sodelovanje s političnimi in sindikalnimi organizacijami ter s potovalnimi agencijami in turističnimi biroji in tako uresničile postavljene naloge.

Turistična zveza Slovenije naj daje pobudo za strokovno izobraževanje turističnih kadrov in pripravi predlog za ustanovitev instituta za turizem.

14. poglavje

GOSTINSTVO

1. Zaradi naraščanja osebne porabe in turističnega prometa bi se predvidoma povečal promet v gostinstvu v letu 1961 za okoli 8,5 %.

Da doseže predvideni promet, bi moralo gostinstvo bistveno izboljšati kvaliteto storitev in izkoriščanje obstoječih kapacitet.

Nadaljevati bo treba z modernizacijo in rekonstrukcijo gostinskih obratov, prostorov za rekreacijo in razvedrilo ter z gradnjo novih gostinskih obratov. V letu 1961 bo dokončana gradnja motelov ter bodo dograjeni tudi drugi gostinski objekti, ki so se začeli graditi v prejšnjih letih. Predvideva se tudi začetek gradnje novih hotelskih objektov v prehodnih in turističnih središčih na pod-

lagi odobrenih investicijskih posojil ter priprave za graditev drugih novih kapacitet v skladu s perspektivnim razvojem turizma in gostinstva. Pri tem se je treba usmeriti predvsem na gradnjo preprostejših, cenenih in manjših, toda sodobno urejenih objektov. Večji hotelski objekti naj bi se gradili samo v večjih mestih in turističnih centrih, kjer to zahtevajo dejanske potrebe turizma.

Modernizacija obratov za prehrano naj se usmerja predvsem na uvedbo sodobne opreme, zlasti hladilnih naprav; za to je potrebno sodelovanje gostinskih zbornic in podjetij, ki opremo proizvajajo ali nabavljajo. Hkrati je treba za prehrano prebivalstva povečati število restavracij z moderno tehniko in sodobno organizacijo postrežbe.

2. Da bi se zagotovil tak razvoj bo v letu 1961 treba nadaljevati s povečanimi vlaganji. Predvidoma bodo investicije za razvoj gostinstva znašale okoli 2400 milijonov dinarjev, t. j. za 10 % več kot v letu 1960.

Večji del sredstev bi se moral zagotoviti iz investicijskih skladov ljudskih odborov in iz skladov gostinskih gospodarskih organizacij.

Sredstva iz republiškega investicijskega sklada bodo uporabljena za kritje tranš po že odobrenih posojilih. Nova posojila se bodo odobravala predvsem za soudeležbo pri zidavi novih gostinskih objektov v turističnih in prehodnih središčih ter v naravnih zdraviliščih.

V nadaljnjem razvoju gostinske mreže je treba povečati število družbenih obratov, organizacija mreže pa bi se morala prilagoditi zahtevam po boljšem poslovanju in boljši kvaliteti storitev. Združevanje gostinskih obratov v skupna podjetja, ne glede na meje politično-teritorialnih enot, je priporočljivo v primerih, kadar se s tem omogočata boljše izkoriščanje zmogljivosti in boljša razporeditev strokovnih kadrov, ne da bi se s tem ustvarjal monopolen položaj.

Za podaljšanje turistične sezone, ki bi omogočilo boljšo izrabo zmogljivosti, naj skrbi gostinstvo z ustreznimi ekonomskimi in organizacijskimi ter propagandnimi ukrepi v sodelovanju z drugimi interesiranimi gospodarskimi organizacijami in s turističnimi družbenimi organizacijami.

Družbene obveznosti naj bi se gostinskim podjetjem določale pavšalno s pogodbo za nekoliko let vnaprej. Pri tem naj bi se upoštevala objektivna ekonomska merila tako, da družbene obveznosti ne bi otežkočale poslovanja podjetij in jim onemogočile ustvarjanje lastnih skladov.

Pri nadaljnjem izpopolnjevanju sistema nagrajevanja po delovnem učinku se priporoča postopna uvedba sistema postrežnin. Oblike, načine in višino postrežnine naj določajo delovni kolektivi sami, pri tem pa naj jim s strokovnimi in tehničnimi nasveti pomagajo gostinske zbornice in sindikalne organizacije.

Za strokovno vzgojo delavcev naj poskrbijo gostinske gospodarske organizacije same s priučevanjem na delovnem mestu. Za vzgajanje mlajše delovne sile na delovnih mestih naj se določijo izkušeni strokovni delavci.

Centri za strokovno izobraževanje pri gostinskih zbornicah naj izdelajo programe za dopolnitev praktičnega in za pridobitev teoretičnega znanja brez določitve učne dobe ter za občasne tečaje za usposobitev sezonske delovne sile.

Sezonsko delovno silo je treba pridobiti predvsem iz samih turističnih krajev ali njihove neposredne okolice. Skrbeti je treba tudi za primerno zaposlitev sezonske delovne sile v času mrtve sezone, zlasti s proizvodnjo predmetov, ki omogočajo večjo potrošnjo v turizmu.

Poleg povečane izbire, hrane in pijač v vseh vrstah obratov naj se pri formiranju cen upoštevajo tudi vsi drugi ustrežni elementi in s tem ustvarijo večji razponi v cenah za istovrstne storitve v različnih obratih.

3. Obrate družbene prehrane je treba še nadalje razvijati tako, da bodo po zmogljivosti, urejenosti in organizaciji ustrezali potrebam delavcev in njihovih družin ter krajevnim potrebam, in s tem prispevali k dvigu delovne storilnosti, izboljšanju življenjske ravni in razbremenitvi družin. Zato naj se poleg obratnih menz ustanavljajo tudi servisi za družbeno prehrano pri stanovanjskih skupnostih.

Prav tako naj ljudski odbori še nadalje razvijajo mrežo šolskih kuhinj v skladu s krajevnimi potrebami.

15. poglavje

OBRT

1. Proizvodnja in storitve v družbeni obrti bi se po predvidevanjih v letu 1961 povečale za 16 %, kar bi ob nespremenjenem obsegu zasebne obrti vplivalo na porast skupne obrtniške dejavnosti za 13 %. Tak razvoj bo zagotovljen z boljšim izkoriščanjem kapacitet in s povečanjem investicij, ki jih bodo omogočila večja sredstva obrtnih podjetij. Z nekoliko večjim porastom obrtniške dejavnosti od porasta celotnega gospodarstva bodo ustvarjeni pogoji za boljše kritje povpraševanja po storitvah.

Za doseg tega cilja bi ljudski odbori in obrtne zbornice v sodelovanju z gospodarskimi organizacijami morali skrbeti za hitro povečanje kapacitet storitvenih dejavnosti in pripraviti podrobne programe za izvajanje perspektivnih planov.

2. Za hitro povečanje zmogljivosti bo treba izkoristiti zlasti te možnosti:

— povečati kapacitete obstoječih obrtnih delavnic z uvajanjem druge izmene in z organizacijo dela po fazah ter

— zagotoviti boljšo tehnično opremljenost družbene obrti.

Nezadovoljivo kritje povpraševanja po obrtnih storitvah v gradbenih, kovinskih in elektrotehničnih strokah, zlasti za stanovanjsko graditev in naraščajočo motorizacijo, narekuje potrebo, da se v večjih obratih teh in drugih strok prouči možnost uvajanja druge izmene. Zato bo treba pospešiti tudi proces uvajanja dela po fazah in na ta način omogočiti prehod na priučevanje delavcev na delovnih mestih. To bo lahko dalo osnovo za hitro povečanje zaposlenih in za uvajanje druge izmene, hkrati pa se bo zmanjšala potreba po izučevanju vajencev, kar ustreza doseženemu tehničnemu napredku na področju družbene obrti.

Tak razvoj storitvenih dejavnosti naj bi zagotovili ne le v družbeni obrti, temveč tudi v servisnih delavnicah industrijskih, trgovinskih in ostalih podjetij. Komune in obrtne zbornice naj bi po svojih organih dajale podjetjem potrebno strokovno pomoč, zlasti pri premagovanju organizacijskih težav ter skrbele za usposabljanje obrtnih izobraževalnih centrov za strokovno usposabljanje obrtnih delavcev.

3. Hkrati z izvajanjem nalog za hitro povečanje obrtniških kapacitet v letu 1961 bo treba pripraviti tudi osnove za organizacijo sodobnih obrtnih centrov, kot novih oblik nadaljnega razvijanja storitvenih obrti. Te naloge bi morale

prevzeti predvsem obrtne zbornice, ki naj proučijo smotrnost združevanja posameznih strok v obrtnih centrih, ekonomično izkoriščanje kapacitet združenih strok ter potrebe po sodobni strojni opreми. Z dobro pripravljenimi načrti je treba zagotoviti, da bo vsak obrtni center zaokrožena organska celota, ki bo s čim manjšo udeležbo ročnega dela hitro in kvalitetno opravljala storitve prebivalstvu in ostalim koristnikom. Za večja mesta in industrijska središča, ki imajo na področju storitvenih dejavnosti podobne probleme, naj bi republiška obrtna zbornica, v sodelovanju z okrajnimi zbornicami in ljudskimi odbori, pripravila tipizirane načrte, s čemer bo zagotovljeno hitrejše in cenejše izvajanje programa graditve obrtnih centrov.

Sprejeta načela o združevanju strok v obrtnih centrih bodo omogočila ljudskemu odboru usmerjanje razvoja tistih specializiranih obrtnih in servisnih delavnic, ki jih ne bodo zajeli obrtni centri. Za usposabljanje omrežja servisnih delavnic proizvodjalnih podjetij po območjih naj bi pripravile predlog obrtne zbornice v sodelovanju s proizvodjalci in ljudskimi odbori, medtem ko naj bi potrebne analize o smotrnosti organizacije in obsegu servisnih delavnic pri trgovskih podjetjih pripravile za svoje območje okrajne obrtne zbornice v povezavi s trgovskimi zbornicami. Ker lahko vršijo dobro opremljeni in z rezervnimi deli založeni servisi proizvodjalnih in trgovskih podjetij obrtne usluge na modernejši način in z večjo produktivnostjo, naj vodijo skrb za njihovo ustanavljanje, poleg gospodarskih organizacij, tudi občinski ljudski odbori. Obrtne zbornice naj bi sodelovale tudi s stanovanjskimi skupnostmi pri izdelavi programov razvoja servisov stanovanjskih skupnosti. Pri tem je treba zagotoviti, da bodo v strokah, ki omogočajo uporabo sodobne mehanizacije, kot so pralnice, čistilnice in podobno, usposobljeni moderni servisi za območje več stanovanjskih skupnosti.

Priprava načrtov za obrtne centre in analize potreb po specializiranih obrtnih delavnicah in servisih naj bi že v letu 1961, v še večji meri pa v naslednjih letih, zagotovila novo smer razvoja storitvenih dejavnosti in razmejitev med storitveno in proizvodno obrtjo. Tako bo ljudskemu odboru olajšano izvajanje take politike za razvoj obrtništva, ki bo zagotovila povečanje kapacitet storitvenih dejavnosti za zadovoljevanje potreb prebivalstva in gospodarstva na njihovem območju.

4. V letu 1961 bi se vložilo v razvoj obrti okoli 2900 milijonov dinarjev, kar je okoli 8 % več kot v letu 1960. S temi sredstvi bi kolektivi lahko začeli z modernizacijo obrti in uvajanjem sodobnih proizvodnih procesov. Z uvajanjem novih strojev in orodja bi se tudi v storitvenih obratih zmanjšala udeležba ročnega dela in s tem povečala produktivnost dela. Spremembam v proizvodnem procesu bodo morali delavski sveti prilagoditi tudi način razdeljevanja osebnih dohodkov v skladu z doseženimi uspehi pri delu.

Da bi modernizacija družbene obrti potekala čim bolj nemoteno, bi morale obrtne zbornice po svojih strokovnih sekcijah sistematično proučevati izsledke s področja tehničnega napredka in dajati podjetjem nasvete pri nabavah strojev iz domače proizvodnje in iz uvoza. Zbornice naj bi bile tudi nosilec akcij za združevanje sredstev, potrebnih za pomembnejše objekte, kar bo zagotovilo hitrejši razvoj kritičnih storitvenih obrti namenjenih prebivalstvu, stanovanjski graditvi in kooperaciji z industrijo.

Glede na spremenjeno nalogo, ki so jo dobile obrtne zbornice po novem zakonu o združevanju in poslovnem sodelovanju, ko se spreminjajo v obrtno-komunalne zbornice in glede na možnost, da se formirajo obrtno-komunalne zbornice po občinah, bo treba prilagoditi delo teh družbenih organov razširjenim nalogam.

Tretji del

EKONOMSKI UKREPI ZA IZPOLNITEV DRUŽBENEGA PLANA LR SLOVENIJE

16. poglavje

GOZDNI SKLADI

1. V okrajne gozdne sklade se stekajo tale sredstva:

- od družbenih gozdov del cene stoječega lesa, del dohodkov od postranskih gozdnih proizvodov in del dohodkov od plačanih gozdnih škod;
- od zasebnih gozdov del prispevka od sečnje lesa v teh gozdovih.

V posamezne okrajne gozdne sklade se vplačujejo sredstva po prejšnjem odstavku v teh-le najmanjših odstotkih:

	Od družbenih gozdov	Od zasebnih gozdov
Celje	45	35
Gorica	45	—
Koper	45	—
Kranj	45	25
Ljubljana	45	25
Maribor	45	35
Murska Sobota	15	—
Novo mesto	35	—

Okrajni ljudski odbori lahko z okrajnim družbenim planom zvišajo odstotke, določene v prejšnjem odstavku, za največ 15 % od osnove.

2. V gozdni sklad LR Slovenije vplačujejo vsi okrajni gozdni skladi prispevek v višini 30 % od svojih celotnih dohodkov iz prejšnje točke, razen gozdnih skladov v okrajih Gorica, Koper, Murska Sobota in Novo mesto, ki ne plačajo prispevka republiškem skladu.

3. Izvršni svet LS LRS je pooblaščen, da vskladi določila v 1. in 2. točki, če bi ta ne bila v skladu z morebitnimi poznejšimi zveznimi predpisi.

17. poglavje

CESTNI SKLADI

Sredstva, ki pripadajo cestnim skladom, se razdelijo takole:

- a) takse na motorna vozila po tarifi k zveznemu zakonu o taksah pripadajo v celoti republiškem skladu;
- b) takse od vprežnih cestnih vozil pripadajo: 70 % okrajnim cestnim skladom, 30 % občinskim cestnim skladom;

c) prometni davek od prevoznih storitev zasebnih lastnikov cestnih vozil pripada v celoti občinskim cestnim skladom;

č) dohodki od prodane trave, sadja in drevja pripadajo v celoti cestnemu skladu tiste politično-teritorialne enote, v katere pristojnost spada oskrbovanje ceste;

d) dohodki od denarnih kazni, plačanih zaradi kršitve prometnih predpisov, ki jih izrekajo pristojni organi, pripadajo cestnemu skladu tiste politično-teritorialne enote, katere organ je izrekel kazen.

18. poglavje

SKLAD LR SLOVENIJE ZA ZIDANJE STANOVANJSKIH HIŠ

V sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš se steka 25 % od stanovanjskega prispevka, ki ga plačujejo gospodarske organizacije, državni organi, zavodi, družbene organizacije ter druge družbene pravne osebe in ostali zavezanці v občinske stanovanjske sklade, kolikor ni z zveznimi predpisi določeno drugače.

19. poglavje

INVESTICIJSKI SKLAD LR SLOVENIJE

1. V investicijski sklad LR Slovenije se steka 65 % prispevka iz dohodka gospodarskih organizacij, ki pripada investicijskim skladom občin, okrajev in ljudskih republik, razen prispevka iz dohodka, ki ga plačujejo gospodarske organizacije pavšalno.

2. Sredstva investicijskega sklada LR Slovenije se bodo uporabila za tele namene:

a) za poravnavo obveznosti iz prejšnjih let;

b) za posojilo LR Sloveniji za gospodarske namene do zneska 1600 milijonov din, ki jih uporabi za potrebe prometa, RTV in za geološka raziskovanja;

c) preostala sredstva investicijskega sklada LR Slovenije se bodo uporabila za tranše na podlagi že sklenjenih pogodb, za nova posojila ter za izdelavo investicijskih programov v posameznih gospodarskih panogah v temle razmerju:

— industrija	37,4 %
— kmetijstvo	29,5 %
— promet	14,9 %
— trgovina	2,0 %
— gostinstvo in turizem	13,2 %
— nerazporejeno	3,0 %

O uporabi nerazporejenih sredstev oziroma sredstev, ki bi ne bila izkoriščena med letom v okviru posameznih gospodarskih panog, bo odločal med letom Izvršni svet LS LRS v skladu z osnovnimi smernicami tega družbenega plana.

3. Če s tem planom ni drugače določeno, bosta Jugoslovanska investicijska banka in Jugoslovanska kmetijska banka, centrali za LR Slovenijo, uporabljali sredstva iz točke 2. c) predvsem:

- a) za izpolnjevanje svojih obveznosti po že sklenjenih pogodbah,
- b) za udeležbo pri posojilih iz splošnega investicijskega sklada v primerih, ko bo investitor izčrpal možnosti kritja predpisane udeležbe iz lastnih sredstev ali iz sredstev okrajev in občin;
- c) za udeležbe pri investicijah, ki se bodo izvajale iz združenih sredstev gospodarskih organizacij;
- d) za dovoljevanje novih posojil za rekonstrukcije, dovršitev in graditev novih objektov tistim posojilojemalcem, katerih investicijska graditev je v skladu s perspektivnim planom. Dovoljevanje novih posojil se mora v kar največji meri vezati na udeležbo sredstev gospodarskih organizacij in ljudskih odborov.

4. Natančnejše pogoje za dovoljevanje posojil iz tega sklada predpiše ustrezní odbor za investicijska posojila.

20. poglavje

DOLOČITEV KOLIČIN STOJEČEGA LESA ZA SEČNJO V LETU 1961

1. V letu 1961 se smejo posekati v gozdovih na območjih posameznih okrajev tele maksimalne količine lesa (v tisoč m³ stoječega lesa):

	Skupna sečnja		Družbeni gozdovi		Zasebni gozdovi	
	iglavci	listavci	iglavci	listavci	iglavci	listavci
Celje	213,8	148,6	59,8	48,6	159,0	100,0
Gorica	64,1	149,2	38,1	77,2	26,0	72,0
Koper	88,0	86,1	56,0	46,1	32,0	40,0
Kranj	275,8	82,5	140,8	33,5	135,0	49,0
Ljubljana	427,2	345,3	171,2	156,3	256,0	189,0
Maribor	418,0	145,5	176,0	60,5	242,0	85,0
Murska Sobota	33,5	49,5	5,5	17,5	28,0	32,0
Novo mesto	74,6	243,3	42,6	70,3	32,0	173,0
SKUPAJ	1600,0	1250,0	690,0	510,0	910,0	740,0

V teh količinah ni zajeta sečnja, ki se bo vršila v letu 1961 s krčenjem gozdov.

2. Podlaga za določitev količin stoječega lesa v okviru količin v 1. točki, ki jih določijo okraji v družbenih planih za sečnjo, so ureditveni elaborati in načrti za sečnjo.

3. V okviru stoječega lesa določenega za sečnjo v 1. točki ter iz količin posekanega lesa na relativnih gozdnih tleh in na negozdnih zemljiščih je treba izdelati:

- 165 000 m³ jamskega lesa iglavcev,
- 275 000 m³ celuloznega lesa iglavcev in
- 735 000 m³ hlodov za žago iglavcev.

Navedene količine jamskega in celuloznega lesa iglavcev ter hlodovine za žago iglavcev so najmanjše in so namenjene za rudnike, tovarne celuloze in za industrijske žage.

4. Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo LR Slovenije se pooblašča, da predpiše ob upoštevanju navedenih najvišjih količin stoječega lesa za sečnjo v 1. točki in najmanjših količin jamskega in celuloznega lesa iglavcev ter hlodovine za žago iglavcev, količine jamskega in celuloznega lesa iglavcev ter hlodovino za žago iglavcev za območja okrajev.

5. Izvršni svet LS LRS je pooblaščen, da vskladi v 1. točki določene količine lesa, če bi te količine ne bile v skladu z morebitnimi poznejšimi zveznimi predpisi.

21. poglavje

SKLADI ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA KMETIJSKIH PROIZVAJALCEV

V sklade zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev plačajo okraji in občine z območja okrajev v letu 1961 te-le prispevke:

Kranj in Ljubljana	26 %
Celje in Maribor	33 %
Gorica, Koper, Murska Sobota in Novo mesto	46 %

računano od skupnega zneska splošnega prispevka, ki ga morajo plačati kmetijski zavarovanci na območju okraja.

20. poglavje

KONČNE DOLOČBE

1. Občinski in okrajni družbeni plani morajo biti vsklajeni s tem družbeni planom ter naj s strukturo naložb in drugimi ukrepi za gospodarski razvoj ter za razvoj družbenega standarda in osebne potrošnje prispevajo na svojem področju k izvršitvi nalog in predvidevanj tega plana.

Plani gospodarskih organizacij morajo biti vsklajeni s cilji in nalogami tega družbenega plana, kakor tudi okrajnih in občinskih družbenih planov. V ta namen je potrebno koordinirati delo gospodarskih organizacij preko zborov proizvajalcev, gospodarskih zbornic ter zadružnih in drugih organizacij.

2. Ta družbeni plan velja od dneva objave v Uradnem listu LRS, uporablja pa se od 1. januarja 1961.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu družbenega plana LR Slovenije za leto 1961

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je razpravljal o predlogu družbenega plana LR Slovenije za leto 1961 v skupni razpravi, na kateri je razpravljal tudi o predlogu programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta, in sicer na svoji seji v dneh 20. in 21. januarja 1961.

Iz tistih razlogov, na podlagi katerih je sprejel predlog programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta, in kateri so vsebovani v skupnem poročilu odborov za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev k predlogu tega programa, je odbor sprejel tudi predlog družbenega plana LR Slovenije za leto 1961.

K besedilu predloga družbenega plana LR Slovenije za leto 1961 pa je sprejel še tele spremembe in dopolnitve, za katere sta se oba odbora skupno sporazumela, in sicer:

Na strani 545, naj se na koncu druge vrste šestega odstavka besedilo »plača« zamenja z besedilom »realni osebni dohodek« in tej spremembi prilagodi besedilo stavka. Razen tega se na koncu pete vrste besede »skupna povprečna plača« nadomestijo z besedami »skupni povprečni osebni dohodki« in tej spremembi prilagodi besedilo v stavku. Tudi na koncu tretje vrste sedmega odstavka se beseda »plač« zamenja z besedami »povprečnih osebnih dohodkov«.

Na strani 553 se v tabeli spremenijo številke pod postavko »Kamioni in avtobusi in ostali avtomobili« tako, da se pod letom 1961. popravi »5500« v pravilno »6100«, indeks pa od »157,0« v pravilno »174,0«.

Na strani 560 se prvi odstavek pod točko 6. črta, tako da postane sedanji drugi odstavek prvi odstavek in se pred njega postavi številko 6.

Na strani 567 se na koncu 2. točke dostavi besedilo: »Za uspešnejši in hitrejši razvoj gradbeništva naj bi predvidevala ustrezna sredstva tudi politično teritorialne enote.«

Na strani 569 se na koncu prve vrste in v začetku druge vrste zadnjega odstavka pod točko 4. črtajo besede »v vojni porušena«.

Na strani 570 naj se v prvem odstavku na koncu prve vrste črtajo besede »v okviru možnosti«, nadaljnje besedilo pa se preformulira tako, da se glasi: »pričelo pa bi se tudi...«

Na strani 572 se v tretji vrsti zadnjega odstavka črtajo besede »občinski in okrajni«.

Odbor je sprejel tudi predlog odbora za zdravstvo in socialno politiko, po katerem naj se

na strani 547 besedilo zadnjega odstavka pod točko 2. spremeni tako, da se glasi.

»V povezavi z občinskimi stanovanjskimi skladi bo treba nadaljevati gradnjo stanovanj za borce, posebno za tiste, ki so stopili v NOV do leta 1943 in ki iz upravičenih razlogov niso v delovnem razmerju.«

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog plana LR Slovenije za leto 1961. sprejme s predlaganimi spremembami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Iva Klemenčiča.

Ljubljana, 30. januarja 1961.

Št. 02-51/1-61.

Poročevalec:

Inž. Ivo Klemenčič l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu družbenega plana LR Slovenije za leto 1961

Odbor za gospodarstva Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 20., 21. in 23. januarja 1961 obravnaval predlog družbenega plana LR Slovenije za leto 1961 in ugotovil, da je v skladu s programom perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta.

Ko je odbor obravnaval predlog družbenega plana po poglavjih, je zlasti razpravljajal o potrebi skladnega razvoja vseh gospodarskih panog, pa tudi vseh območij naše republike, da ne bi zaostajanje enih zaviralo razvoja drugih. Poglavitne misli iz razprave je odbor vnesel v skupno poročilo obeh odborov k predlogu programa perspektivnega razvoja.

Odbor je pri podrobni obravnavi predloga sprejel te spremembe in dopolnitve:

Na strani 545. naj se na koncu druge vrste šestega odstavka besedilo »plača« zamenja z besedilom »realni osebni dohodek« in tej spremembi prilagodi besedilo stavka. Razen tega se na koncu pete vrste besede »skupna povprečna plača« nadomestijo z besedami »skupni povprečni osebni dohodki« in tej spremembi prilagodi besedilo v stavku. Tudi na koncu tretje vrste sedmega odstavka se beseda »plač« zamenja z besedami »povprečnih osebnih dohodkov«.

Na strani 553. V tabeli se spremenijo številke pod postavko »Kamioni in avtobusi in ostali avtomobili« tako, da se pod letom 1961 popravi »5500« v pravilno »6100«, indeks pa z dosedanjih »157,0« v pravilno »174,0«.

Na strani 560. Prvi odstavek pod točko 6. se črta, tako da postane sedanji drugi odstavek prvi odstavek in se pred njega postavi številko 6.

Na strani 567. Na koncu 2. točke se dostavi besedilo: »Za uspešnejši in hitrejši razvoj gradbeništva naj bi predvidele ustrezna sredstva tudi politično-teritorialne enote.«

Na strani 569. Na koncu prve vrste in v začetku druge vrste zadnjega odstavka pod točko 4. se črtajo besede »v vojni porušena«.

Na strani 570. V prvem odstavku naj se na koncu prve vrste črtajo besede »v okviru možnosti«, nadaljnje besedilo pa se preformulira tako, da se glasi: »pričelo pa bi se tudi...«.

Na strani 45. V tretji vrsti zadnjega odstavka se črtajo besede »občinski in okrajni«.

Odbora sta tudi sprejela amandma odbora za zdravstvo in socialno politiko, po katerem naj se na strani 547 besedilo zadnjega odstavka pod točko 2. spremeni tako, da se glasi: »V povezavi z občinskimi stanovanjskimi skladi bo treba nadaljevati gradnjo stanovanj za borce, posebno za tiste, ki so stopili v NOV do leta 1943 in ki iz upravičenih razlogov niso v delovnem razmerju.«

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog družbenega plana LR Slovenije z navedenimi spremembami in dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Kneza.

Ljubljana, 30. januarja 1961.

Št. 02-66/1-61.

Poročevalec:

Jože Knez l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu družbenega plana LR Slovenije za leto 1961

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog družbenega plana LR Slovenije za leto 1961, in sicer samo 3., normativni del t. j. ekonomske ukrepe za izpolnitev družbenega plana LR Slovenije in ga sprejel brez sprememb.

Odbor ugotavlja, da je predlog družbenega plana v skladu z zveznim družbenim planom za leto 1961 ter z drugimi zakonitimi predpisi.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog družbenega plana LR Slovenije za leto 1961.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Št. 02-51/4-61.

Poročevalec:

Stane Nunčič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu družbenega plana LR Slovenije za leto 1961

Zakonodajni odbor je na svoji seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog družbenega plana LR Slovenije za leto 1961 in ga v celoti sprejel.

Odbor je obravnaval normativni del družbenega plana LR Slovenije za leto 1961 in pri tem ugotavlja, da je v skladu z dosedanjimi predpisi ter z zveznim družbenim planom za leto 1961.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme v predlaganem besedilu predlog družbenega plana LR Slovenije za leto 1961.

Odbor je za poročevalca določil inž. Jožeta Drnovška.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Št. 02-66/3-61.

Poročevalec:

inž. Jože Drnovšek l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov

1. člen

V 2. členu Zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov (Uradni list LRS št. 2—5/60) določeni odstotek, ki pripada okrajem od skupnih virov dohodkov, doseženih na območju okraja se spremeni in znaša 29 %.

2. člen

V 3. členu Zakona določeni odstotek dopolnilne udeležbe iz skupnih virov dohodkov se spremeni tako, da znaša za okraja Koper in Novo mesto 15 %, za kraja Gorica in Murska Sobota pa 28 % od dohodkov iz skupnih virov, doseženih na območju okraja.

3. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1961.

OBRAZLOŽITEV

Da vključno leta 1959 se je oblikovala proračunska potrošnja po sistemu kvotiranja. V letu 1960 je ta sistem v načelu odpravil novi zakon o proračunih in finansiranju samostojnih zavodov (Ur. l. FLRJ št. 52-847/59). Do prave vskladitve proračunske potrošnje z ekonomsko razvitostjo posameznih območij pa ni moglo priti, ker so bile zaradi zavarovanja skladnosti porasta proračunske potrošnje z ostalimi postavkami zveznega družbenega plana določene za leto 1960 uveljavljene omejitve v porastu proračunske potrošnje posameznih politično teritorialnih enot, ki so v znatni meri vplivale na porazdelitev sredstev med politično teritorialnimi enotami. Zaradi omejitve porasta proračunske potrošnje na največ 19% mnogo politično teritorialnih enot v porazdelitvi sredstev iz skupnih virov dohodkov ni zavzelo takega mesta, kakršno jim pritiče po njihovi ekonomski razvitosti. Iz enakih razlogov je moral biti tudi porast republiškega proračuna omejen na 19%.

V naslednji etapi uveljavljanja načel novega proračunskega sistema odpadajo v letu 1961 in v naslednjih letih vse omejitve, s čemer je podana možnost, da se proračunska potrošnja razvija skladno z ekonomsko močjo območja vsake politično-teritorialne enote.

Republiški proračun je bil v letu 1960 zaradi prehodnih omejitev znatno utesnjen in je zato nujno, da v letu 1961 zavzame ustrezen obseg. To pa je mogoče urediti le z ustrezno spremembo udeležbe na skupnih virih dohodkov, ker republika nima možnosti ustvarjati si nova sredstva s predpisovanjem novih virov posebnih dohodkov, kakor je to primer pri ljudskih odborih.

Neustreznost dosedanje razmejitev dohodkov med republiškim proračunom in proračuni ljudskih odborov je razvidna tudi iz tega, da bi ob nespremenjeni delitvi dohodkov porastli proračuni ljudskih odborov v letu 1961 za 22%, dočim bi porasel republiški proračun le za 15,2%, pri čemer pa ne bi mogel pokriti potreb iz svoje pristojnosti finansiranja.

Zato se predlaga sprememba Zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov, s katero se spremeni udeležba na skupnih virih dohodkov za 2% vsem tistim okrajnim ljudskim odborom, ki nimajo dopolnilne udeležbe.

S tako spremembo udeležbe bi bilo odpravljeno prej omenjeno nesorazmerje med republiškim proračunom in proračuni ljudskih odborov in s tem omogočen skladen razvoj proračunske potrošnje tako republiki kakor tudi ljudskim odborom.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 21. januarja 1961 razpravljal o predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov.

Odbor je ugotovil, da je zakon potreben glede na nadaljni razvoj našega proračunskega sistema. V letu 1961 odpadejo omejitve v porastu proračunske potrošnje posameznih politično teritorialnih enot, s tem v zvezi pa je potrebna tudi ustrezna sprememba v udeležbi na skupnih virih dohodkov, da se zagotovi ustrezno razmerje med republiškim proračunom in proračuni ljudskih odborov.

Odbor se strinja z dopolnitvijo, ki jo k 2. členu predlaga zakonodajni odbor.

Ker predlog zakona zagotavlja potrebna razmerja v teh odnosih in ker odbor k predlogu zakona nima spreminjevalnih ali dopolnilnih predlogov, predlaga Republiškem zboru, da ga sprejme.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirana Cvenka.

Ljubljana, 30. januarja 1961.

Št. 02-52/1-61.

Poročevalec:

Miran Cvenk l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji od 20. do 23. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov.

Odbor je v razpravi ugotovil, da predlog zakona omogoča skladen razvoj proračunske potrošnje z ekonomsko močjo politično-teritorialnih enot in odpravlja nesorazmerja med republiškim proračunom in proračuni ljudskih odborov.

Po podrobni obravnavi je odbor sprejel predlog zakona brez sprememb. Z dopolnitvijo, ki jo je sprejel zakonodajni odbor k 2. členu predloga zakona, pa se je naknadno strinjal.

Odbor za gospodarstvo predlaga, da Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS sprejme predlog zakona o spremembi o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Avseca.

Ljubljana, dne 30. januarja 1961.

Št. 02-67/1-61.

Poročevalec:

Ivan Avsec l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev
v skupnih virih dohodkov

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov in ga v celoti sprejel.

Pri podrobni obravnavi 2. člena predloga zakona, je odbor sprejel predlog, da se v prvi vrsti pred besedo »zakona« doda beseda »navedenega«. S to spremembo se je strinjal tudi predstavnik Izvršnega sveta.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedeno spremembo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Št. 02-52/2-61.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev
v skupnih virih dohodkov

Zakonodajni odbor je 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov in ga v celoti sprejel.

Odbor meni, da je predlog zakona v skladu z načeli zakona o proračunih in finansiranju samostojnih zavodov, izvajanje tega zakona pa bo omogočilo skladen razvoj proračunske potrošnje tako republiki, kakor tudi ljudskim odborom.

V podrobni obravnavi 2. člena predloga zakona je bil odbor mnenja, da je treba preciznejše določiti, da gre za spremembo zakona, ki ga je Ljudska skupščina LRS sprejela leta 1960. Zato odbor predlaga, da se v prvi vrsti 2. člena pred besedo »zakona« doda beseda »navedenega«, s čimer se je strinjal tudi predstavnik Izvršnega sveta.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov. Odbor je za poročevalca določil Bojana Leskovarja.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Št. 02-67/2-61.

Poročevalec:

Bojan Leskovar l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961

1. člen

Republiški proračun za leto 1961 zajema:

dohodke v znesku	din 15 250 000 000
izdatke v znesku	din 15 250 000 000

2. člen

Predračune republiških organov, ki bi bili ustanovljeni v letu 1961, potrjuje Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

3. člen

Nove namestitve pri republiških organih, za katere v njihovih predračunih niso predvidena sredstva, so dovoljene le v okviru odobrenega števila delovnih mest in finančnih sredstev, ki so predvidena za nove namestitve na posebni postavki v razdelku — Sredstva za plače.

Za nove namestitve pri samostojnih zavodih, ki prejemajo dotacijo za osebne izdatke, se dotacija lahko poviša le iz sredstev za povečanje plač, predvidenih za nove namestitve na posebni postavki v razdelku — Sredstva za plače, omenjeni v prejšnjem odstavku.

4. člen

Državni sekretar za finance LRS je pooblaščen, da porazdeli na posamezne organe in zavode sredstva, ki so v proračunu predvidena na postavki — Sredstva za plače.

5. člen

Sredstva, ki so v predračunih republiških organov določena za honorarje, se brez soglasja republiškega državnega sekretarja za finance ne smejo povečati z virmanom.

6. člen

Sredstva, ki jih vrnejo zavodi za socialno zavarovanje za nadomestilo za plače, ki so jih izplačali posamezni organi svojim delavcem in uslužbencem, se ne smejo uporabiti brez soglasja republiškega državnega sekretarja za finance.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiški proračun) za leto 1961

Odbor za proračun Republiškega zbora je na seji dne 23. in 24. januarja 1961 razpravljal o predlogu proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1961 in ga po podrobni obravnavi posameznih razdelkov sprejel brez sprememb.

Republiški proračun za leto 1961 je povečan za 27 % nasproti proračunu za leto 1960 in znaša 15 250 milijonov dohodkov in ravno toliko izdatkov. Vsi samostojni zavodi nastopajo v proračunu samo z dotacijami v višini 2999 milijonov in ne z vsemi dohodki in izdatki, kot je bilo to dosedaj.

Odbor je obširneje razpravljal o 22. razdelku — Sekretariat Sveta za šolstvo — in je bil mnenja, da Gozdarska srednja šola v Postojni, Pripravljalni tečaj na Ekonomski srednji šoli v Ljubljani in Tečaji za strokovne kadre v Ljubljani, ne spadajo v republiški proračun. Glede na nov način finansiranja šolstva, ki ga uvaja temeljni zakon o finansiranju šolstva, naj pristojni republiški organ reši finansiranje teh šol tako, da v letu 1962 ne bodo izdatki za te šole več bremenili republiškega proračuna.

Glede na predlagano ustanovitev sklada LR Slovenije za negospodarske investicije bo upravni odbor tega sklada dokončno odločal o dodelitvi sredstev negospodarskih investicij posameznim interesentom. Odbor je bil mnenja, da naj bi upravni odbor, ki bo pripravil delitev sredstev poročal Ljudski skupščini. Pri razpravi o tem razdelku so posamezni člani odbora poudarili potrebo po večji participaciji republike pri sredstvih za gradnjo pediatričnega oddelka bolnice v Murski Soboti glede na pasivnost okraja. Postavljeno je bilo tudi vprašanje, zakaj niso med negospodarskimi investicijami predvidena sredstva za dograditev Bolnišnice v Topolšiči.

Pri 30. razdelku — Dotacije samostojnim zavodom — je odbor obravnaval vlogo Višje tehnične šole v Mariboru, ki prosi, da se ji dodeli še 29 milijonov dinarjev. To vlogo je že obravnaval odbor za prosveto in kulturo RZ. Po daljši razpravi je odbor sklenil, da predlaga Izvršnemu svetu, naj ta sredstva, v kolikor jih šola sama ne bi mogla drugače ustvariti, zagotovi iz republiškega proračuna.

Odbor je bil mnenja, da Šola za bolničarje — Golnik, ne spada v republiški proračun in predlaga, da se v proračunu za leto 1962 zagotovi subvencija tej šoli na drug način.

Odbor je obširno razpravljaj o Cestnem skladu, ki ga je sprejel brez sprememb. Člani odbora so iznašali potrebo po dodelitvi sredstev za rekonstrukcijo ceste Celje — Rogaška Slatina, ki v letošnjem proračunu ni predvidena. Prav tako bi bilo treba poskrbeti za boljšo cestno povezavo z Lendavo.

Odbor je obravnaval tudi predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1961 in ga sprejel brez sprememb. Odbor predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961 in predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije ter finančni načrt Cestnega sklada LRS za leto 1961.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jakoba Žena.

Ljubljana, dne 24. januarja 1961.

Št. 02-53/1-61.

Poročevalec:

Jakob Žen l. r.

Predsednik:

Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiški proračun) za leto 1961

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 23. in 24. januarja 1961 razpravljaj o predlogu zakona o proračunu za leto 1961 in predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961 po besedilu, ki ga je predložil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

V načelni obravnavi je odbor obravnaval predvsem povečanje dohodkov in izdatkov republiškega proračuna v primerjavi s povečanjem dohodkov in izdatkov proračunov ljudskih odborov, upošteva je pri tem prenašanje pristojnosti med omenjenimi organi.

V razpravi o podrobnostih je odbor obravnaval pri izdatkih predvsem 10. razdelek skupno s finančnim načrtom gozdnega sklada LRS in sklada LRS za pospeševanje kmetijstva, 17. razdelek skupno s finančnim načrtom cestnega sklada LRS za leto 1961 in pri 30. razdelku predlog odbora za prosveto in kulturo o dotaciji Višji tehniški šoli v Mariboru.

Pri obravnavanju 10. razdelka, izdatki Sekretariata IS za kmetijstvo in gozdarstvo, je odbor obravnaval smiselnost finansiranja istih izdatkov iz različnih naslovov (iz proračuna »za gojitev divjadi« in »pospeševanje lovstva«, a iz gozdnega sklada »prispevek upravi gojitvenih lovišč«) in priporoča, da se v prihodnje takšni primeri obravnavajo skupaj oziroma celo prouči možnost, da se za omenjeni primer ustanovi poseben »sklad za lovstvo in ribištvo«.

Pri obravnavanju izdatkov 17. razdelka uprave za ceste, je bilo obravnavano nekaj konkretnih primerov, kot cestni predor v Novi Gorici in most v Sevnici.

Po obravnavi priporočila odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora LS LRS o dotaciji Višji tehniški šoli v Mariboru je odbor sklenil predlagati Izvršnemu svetu, naj ponovno prouči upravičenost dotiranja tistih manjkajočih sredstev, ki jih šola ne bo uspela zbrati iz lokalnih virov, in jih v odgovarjajoči višini zagotovi iz ustreznih virov.

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je sprejel soglasno v celoti in v podrobnostih predlog zakona o proračunu LR Slovenije za leto 1961 s predlogom proračuna za leto 1961 in predlaga Zboru proizvajalcev, da ju sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Rebernika.

Ljubljana, 23. januarja 1961.

Št. 02-68/1-61.

Poročevalec:

Stane Rebernik l. r.

Predsednik:

Mirko Remec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiški proračun) za leto 1961

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961 in ga sprejel.

Odbor ugotavlja, da so določila predloženega zakona v skladu z zakonom o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov, zato predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Št. 02-53/4-61.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiški proračun) za leto 1961

Zakonodajni odbor je na svoji seji 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961 in ga sprejel.

Odbor ugotavlja, da je republiški proračun za leto 1961 v skladu z zakonom o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov in predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961. v predlaganem besedilu.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Bojana Leskovarja.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Št. 02-68/2-61.

Poročevalec:

Bojan Leskovar l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije

1. člen

Ustanovi se sklad LR Slovenije za negospodarske investicije (v nadaljnjem besedilu: sklad).

2. člen

Sredstva sklada so: dotacije iz republiškega proračuna in anuitete od kreditov, ki se dajejo iz sklada proti povračilu.

Dotacija iz republiškega proračuna se lahko določi tudi z odstotkom od celokupnih proračunskih sredstev, in sicer vsako leto z zakonom ali z družbenim planom.

Sklad lahko tudi najema posojila.

3. člen

Sredstva sklada se uporabljajo za finansiranje negospodarskih investicij in sicer za novogradnje, adaptacije in opremo objektov v okviru programa negospodarskih investicij.

Program negospodarskih investicij določi upravni odbor sklada v soglasju z Izvršnim svetom.

4. člen

Sredstva sklada se dajejo za negospodarske investicije praviloma brez povračila, lahko pa v skladu s pravili sklada tudi proti povračilu.

5. člen

Sklad je pravna oseba.

Sklad ima pravila; s pravili se določita organizacija in način poslovanja sklada.

6. člen

Sklad upravlja upravni odbor.

Predsednika in člane upravnega odbora imenuje Izvršni svet za dobo dveh let.

7. člen

Sklad ima rezervo. Višino celotne rezerve, letna vlaganja v rezervo in rok, do katerega mora rezerva doseči določeno višino, določi Izvršni svet na predlog upravnega odbora sklada.

8. člen

Sklad posluje po določbah zakona o proračunih in o finansiranju samostojnih zavodov.

Dohodki in izdatki sklada za vsako leto se določijo s finančnim načrtom.

Finančni načrt sprejema v skladu s programom negospodarskih investicij upravni odbor sklada.

9. člen

Upravni odbor sklada opravlja zlasti naslednje zadeve:

1. predlaga pravila sklada,
2. sestavi program negospodarskih investicij,
3. sprejema finančni načrt sklada,
4. odloča o dajanju sredstev iz sklada,
5. spremlja izvrševanje del, za katera so dana sredstva sklada,
6. sprejema zaključni račun sklada.

10. člen

Naredbodajalec za izvršitev finančnega načrta sklada je predsednik upravnega odbora sklada oziroma član upravnega odbora, ki ga določi upravni odbor.

11. člen

Na sklad se prenesejo sredstva, ki so določena za negospodarske investicije v republiškem proračunu oziroma v družbenem planu za leto 1961.

Izvršni svet lahko odloči, da se sredstva, ki so po planu republiških negospodarskih investicij za leto 1961 namenjena za področja, za katera so že ali bodo ustanovljeni posebni skladi, prenesejo v te sklade.

12. člen

Zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu LR Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Dosedaj so se finansirale republiške negospodarske investicije iz proračuna in posojil v breme proračuna iz republiškega investicijskega sklada. Za sestavo vsakoletnega plana republiških negospodarskih investicij je Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve zbral od vseh prizadetih resorov in svetov potrebe in jih prilagodil razpoložljivim sredstvom. Predlog plana republiških negospodarskih investicij je po odobritvi Izvršnega sveta kot prilogo republiškega proračuna sprejela Ljudska skupščina LR Slovenije.

S takim načinom je bilo onemogočeno dolgoročno planiranje republiških negospodarskih investicij, ker ni bila zagotovljena stalnost pri dohodkih in pri usmerjanju sredstev. Ker proračunska sredstva ob koncu leta zapadejo, se je dogajalo, da so jih investitorji nesmotrno uporabljali.

Zakon o proračunih in finansiranju samostojnih zavodov predvideva, da se dejavnosti, za katere so potrebna stalna in trajna sredstva, lahko finansirajo iz skladov političnih teritorialnih enot.

Pri izvajanju republiških negospodarskih investicij gre za dejavnosti, ki se lahko smotrno opravljajo in pospešujejo samo, če so zagotovljena stalna in trajna sredstva. Zato je umestno, da se negospodarske investicije finansirajo preko posebnega sklada, ki bo imel dolgoročen program in družbeno upravljanje. To bo zagotovilo pravilnejše dolgoročno planiranje, večjo učinkovitost investiranja in večjo stalnost sredstev. Največja stalnost za finansiranje negospodarskih investicij bi bila vsako leto zagotovljena, če bi se določil skladu določen odstotek od skupnih proračunskih dohodkov. Ker predvidoma še daljšo dobo ne bo mogoče kriti vseh republiških negospodarskih investicij iz proračuna, je v predlogu zakona predvideno, da Sklad lahko najema posojila.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 21. januarja 1961 razpravljal o predlogu zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije.

Odbor je ugotovil, da se z ustanovitvijo tega sklada ustvarja možnost, da se premostijo težave, ki so nastajale v preteklem razdobju zaradi tega, ker so se negospodarske investicije finansirale neposredno iz proračuna. S proračunom so vsako leto zapadla tudi predvidena sredstva, kar je otežkočalo, da bi se negospodarske investicije izvajale na podlagi dolgoročnega plana podprtega z večjo stalnostjo finančnih sredstev. To je povzročalo tudi nesmotrnost v trošenju sredstev.

Odbor ocenjuje ta zakon kot pozitiven prispevek k ureditvi problema finansiranja negospodarskih investicij.

Odbor se strinja s spremembami, ki jih k 12. členu predlaga zakonodajni odbor.

Odbor za gospodarstvo predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirana Cvenka.

Št. 02-54/2-61.

Ljubljana, dne 30. januarja 1961.

Poročevalec:

Miran Cvenk l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji od 20. do 23. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije in ga soglasno sprejel.

Odbor je soglašal z obrazložitvijo Izvršnega sveta, da je potrebno dolgoročno planiranje republiških negospodarskih investicij, zaradi česar je treba zagotoviti stalnost pri dohodkih in pri usmerjanju sredstev.

Odbor je naknadno tudi sprejel dopolnitev, ki jo je k 12. členu predloga zakona predlagal zakonodajni odbor.

Odbor za gospodarstvo predlaga, da Zbor proizvajalcev sprejme predlog zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Jermana.

Št. 02-69/1-61.

Ljubljana, dne 30. januarja 1961.

Poročevalec:

Jože Jerman l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo
oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 20. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije in ga v celoti sprejel.

Odbor se strinja s tem, da je umestno, da se negospodarske investicije financirajo preko posebnega sklada, kar bo omogočilo dolgoročnejsše načrtovanje republiških negospodarskih investicij.

Odbor je obravnaval zlasti določbe predloga zakona, ki določajo delovno področje upravnega odbora.

Odbor se strinja s spremembami k 12. členu predloga zakona in predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije.

Odbor je za poročevalca določil Ivana Hercoga.

Št. 02-54/1-61.

Ljubljana, dne 20. januarja 1961.

Poročevalec:

Ivan Hercog l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije.

S predloženim zakonom ustanavlja Ljudska republika Slovenija na podlagi določil zakona o proračunih in finansiranju samostojnih zavodov, sklad LRS za negospodarske investicije. Odbor meni, da je glede na trajnost sklada in

s tem v zvezi povečane ekonomičnosti trošenja sredstev podana potreba po izdaji tega zakona.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 02-54/3-61.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije

Zakonodajni odbor je 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije in ga sprejel.

Odbor se v celoti strinja, da so za financiranje negospodarskih investicij potrebna stalna in trajna sredstva, ki se lahko po zakonu o proračunih in financiranju samostojnih zavodov financirajo iz skladov politično-teritorialnih enot. Zato je po mnenju odbora vsestransko utemeljena ustanovitev republiškega sklada za negospodarske investicije.

Pri podrobni obravnavi 12. člena predloga zakona je odbor predlagal, naj se v začetku tega člena doda beseda »Ta«.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije.

Odbor je za poročevalca določil Janka Lukana.

Št. 02-69/2-61.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Poročevalec:

Janko Lukan l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA**o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča**

Zakon o skladu Borisa Kidriča (Uradni list LRS, št. 22-76/53 in 7-20/56) se spremeni in dopolni tako, da se njegovo prečiščeno besedilo glasi:

ZAKON**o skladu Borisa Kidriča****I. Temeljne določbe****1. člen**

Sklad Borisa Kidriča, ki je bil ustanovljen v trajno počastitev spomina narodnega heroja in junaka socialističnega dela Borisa Kidriča, je republiški sklad za znanstveno delo (v nadaljnjem besedilu: sklad).

2. člen

Sklad spodbuja in podpira teoretično in praktično delo iz vseh znanstvenih področij s tem, da:

- finansira znanstveno-raziskovalno delo,
- podeljuje nagrade,
- podeljuje štipendije.

Sklad podeljuje Kidričevo nagrado kot najvišje priznanje za znanstveno raziskovalno delo.

3. člen

Sredstva sklada se zagotavljajo iz republiškega proračuna, iz dotacij gospodarskih in drugih organizacij in zavodov, iz bančnih obresti ter iz drugih virov. Sklad ima sredstva na posebnem bančnem računu.

4. člen

Sklad se vodi po načelih družbenega upravljanja.

Sklad je pravna oseba.

Sklad ima pravila. Pravila sprejme upravni odbor sklada, potrdi pa Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

5. člen

Sklad finansira v celoti ali deloma teme tistih znanstvenih organizacij in znanstvenikov, ki imajo pogoje, da bodo dela uspešno izvršili.

Sklad lahko finansira tudi nabavo opreme, ki je potrebna za znanstveno raziskovalno delo.

6. člen

Sklad podeljuje nagrade za dela na podlagi razpisanih tem ter nagrade za za izume, odkritja in izpopolnitve.

7. člen

Sklad podeljuje štipendije za študij ter za znanstveno in strokovno izpopolnitev doma in v tujini.

8. člen

Kidričeva nagrada se podeljuje enkrat na leto, in sicer praviloma za posamezna znanstvena dela, izjemoma pa tudi za življenjsko delo znanstvenika.

9. člen

S pravili sklada se natančneje določita organizacija in način poslovanja sklada.

10. člen

Kolikor ni s tem zakonom drugače določeno, veljajo za sklad določbe zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov, ki se nanašajo na sklade političnih teritorialnih enot.

II. Finančni načrt sklada

11. člen

Sredstva sklada se uporabljajo po letnem finančnem načrtu.

S finančnim načrtom se posebej določijo sredstva, ki so namenjena za financiranje znanstvenih del, ter posebej sredstva za Kidričevo nagrado, za druge nagrade in sredstva za štipendije.

12. člen

Finančni načrt sklada je dostopen prizadetim znanstvenim zavodom, gospodarskim in drugim organizacijam ter državnim organom in zavodom.

13. člen

Finančni načrt in zaključni račun sklada sprejme upravni odbor.

III. Postopek za dodelitev sredstev iz sklada

14. člen

Upravni odbor dodeljuje sredstva za financiranje znanstvenih del na podlagi javnega razpisa v skladu s finančnim načrtom sklada.

Upravni odbor sme dodeliti sredstva za izvršitev posameznih znanstvenih nalog tudi na lastno pobudo in brez razpisa.

15. člen

Upravni odbor mora obvestiti vse znanstvene organizacije in znanstvenike, ki so zaprosili za dodelitev sredstev, o svoji odločitvi in odločitev utemeljiti.

Če meni znanstvena organizacija oziroma znanstvenik, da je odločitev upravnega odbora nepravilna, lahko vloži v 15 dneh od prejema obvestila o dodelitvi sredstev ugovor na Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

16. člen

O znanstvenem delu, za katero se dodelijo sredstva sklada, se sklene pogodba med skladom in znanstveno organizacijo oziroma znanstvenikom.

V pogodbi se lahko dogovori, da znanstvena organizacija uporabi določen del sredstev za investicijo, ki jo potrebna za izvršitev naloge.

17. člen

Upravni odbor sklada podeljuje Kidričevo nagrado, druge nagrade in štipendije v skladu z določbami pravil sklada.

IV. Upravljanje sklada

18. člen

Sklad upravlja upravni odbor. Upravni odbor šteje 13 članov.

Predsednika in 6 članov upravnega odbora imenuje Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije, po 2 člana pa imenuje Svet za znanost LRS, Slovenska akademija znanosti in umetnosti ter Univerza v Ljubljani.

19. člen

Sklad predstavlja in zastopa njegov predsednik. Predsednik sklada je odredbodajalec za izvajanje finančnega načrta sklada.

Sklad ima svojo upravo, ki jo vodi sekretar sklada. Sekretarja sklada imenuje Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije. Predsednik sklada lahko prenese posamezne pravice glede izvrševanja finančnega načrta sklada na sekretarja kot pomožnega odredbodajalca.

V. Končna določba

20. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V zvezi s smernicami, ki jih je dal Zvezni svet za znanstveno delo in v skladu s stopnjo doseženega razvoja se poleg Zveznega sklada za znanstveno delo formirajo v vseh republikah tudi republiški skladi za znanstveno delo. Ker v LR Sloveniji funkcijo takega sklada delno že opravlja Sklad Borisa Kidriča, je umestno, da se primerno spremeni oziroma dopolni zakon o tem skladu, namesto da ustanovljamo nov sklad. Za tako rešitev govori predvsem vrsta praktičnih razlogov, kot so: koordinacija vseh prizadevanj za dvig znan-

stvene ravni, tesnejša povezava z industrijo, že ustaljena organizacija z močno mrežo strokovnjakov v strokovnih in ocenjevalnih komisijah in podobno.

Pri redakciji zakonskega osnutka so prišla do izraza tale načelna stališča:

a) Zakon zajema le najvažnejša določila, druga pa naj zajame statut sklada.

b) Posebne naloge Sklada Borisa Kidriča (podeljevanje Kidričevih nagrad, podeljevanje štipendij, nagrajevanje izumov, odkritij in izpopolnitev) zaradi katerih je bil sklad ustanovljen, ostanejo neokrnjene, se pa dopolnijo z nalogami, ki jih ima vsak sklad za znanstveno delo (finansiranje ali sofinansiranje znanstvenega dela, dajanje dotacij ali posojil znanstvenim zavodom za nabavo opreme, razpisovanje znanstveno-raziskovalnih tem).

c) Sklad Borisa Kidriča ni organ Sveta za znanost, ampak je tudi kot republiški sklad za znanstveno delo samostojen (v okviru politike Izvršnega sveta na tem področju).

č) Sklad mora zajeti vse vede, torej tudi tiste, za katere je doslej delno skrbel Prešernov sklad.

d) Finančni načrt naj bo tako prožen, da bodo možne spremembe ali dopolnitve tudi med letom. Izhajati mora iz programa družbenega razvoja v Ljudski republiki Sloveniji.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu
Borisa Kidriča

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je razpravljal o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča na svoji seji dne 21. januarja 1961.

V zvezi s predvidenim gospodarskim razvojem v prihodnjem obdobju je potrebno, da se v republiki formira poseben sklad za podpiranje znanstvenega dela, kar je tudi v skladu s smernicami, ki jih je dal Zvezni svet za znanstveno delo. Ker se s predlaganim zakonom ta smoter doseže, se odbor strinja s tem, da te funkcije prevzame k svojim drugim nalogam že obstoječi sklad Borisa Kidriča.

Odbor se strinja s spremembami k 8. in 19. členu predloga zakona in predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirana Cvenka.

Ljubljana, 30. januarja 1961.

Št. 02-55/2-61.

Poročevalec:

Miran Cvenk l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu
Borisa Kidriča

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji od 20. do 23. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča.

Odbor je v celoti soglašal, da že obstoječi sklad Borisa Kidriča prevzame funkcijo republiškega sklada za znanstveno delo, ki jo že sedaj delno opravlja, in da se temu primerno dopolni zakon o tem skladu.

Odbor je predlog zakona brez sprememb soglasno sprejel, naknadno pa se je strinjal z amandmaji Izvršnega sveta k 8. členu in zakonodajnega odbora k 19. členu.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča.

Za poročevalca je odbor določil inž. Desanko Kozič.

Ljubljana, dne 30. januarja 1961.

Št. 02-70/1-61.

Poročevalec:

inž. Desanka Kozič l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu
Borisa Kidriča

Odbor za prosveto in kulturo je 19. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča in ga sprejel.

Odbor se v celoti strinja s obrazložitvijo, ki navaja, da je sklad Borisa Kidriča s podeljevanjem Kidričevih nagrad, podeljevanjem štipendij, z nagrajevanjem izumov, odkritij in izpopolnitev dejansko že do zdaj deloma opravljal naloge sklada za znanstveno delo. Zato je vsestransko utemeljeno, da se dose-danji zakon o skladu Borisa Kidriča dopolni, namesto da se ustanovi nov sklad

ter, da ta sklad, ki je bil ustanovljen v trajno počastitev spomina narodnega heroja in junaka socialističnega dela Borisa Kidriča, opravlja naloge republiškega sklada za znanstveno delo.

S tem, da se dosedanje naloge sklada Borisa Kidriča razširijo, bo prišel značaj tega sklada, ki naj vzpodbuja in podpira teoretično in praktično delo na vseh znanstvenih področjih, kar najbolj do izraza. Po mnenju odbora so dopolnitve dosedanjega zakona o skladu Borisa Kidriča vsestransko utemeljene tudi glede na program perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije, ki izrecno poudarja, da hiter razvoj proizvodjalnih sil in sprememb v sodobni družbi bistveno spreminjajo mesto in vlogo znanstvenega raziskovanja. Že ob obravnavi perspektivnega programa je odbor podčrtal, da je potrebno razširiti prehajanje od financiranja raziskovalnih zavodov na financiranje raziskovalnih nalog ter za dolgoročne raziskave zagotoviti tudi sredstva republike. To nalogo pa bo brez dvoma opravljal sklad Borisa Kidriča kot samostojen republiški sklad za znanstveno delo.

Odbor se strinja s spremembami in dopolnitvami k 8. in 19. členu predloga zakona in predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča.

Odbor je za poročevalca določil Ivana Kranjčiča.

Ljubljana, dne 19. januarja 1961.

Št. 02-55/4-61.

Poročevalec:

Ivan Kranjčič l. r.

Podpredsednik:

Lojze Piškur l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo
oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu
Borisa Kidriča

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je obravnaval 20. januarja 1961 predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča in ga soglasno sprejel.

Odbor se v celoti strinja s tem, da je umestno, da se spremeni oziroma dopolni zakon o skladu Borisa Kidriča namesto, da bi se ustanovil nov sklad za znanstveno delo. Odbor je obravnaval zlasti določbe, ki konkretizirajo načela družbenega upravljanja o vodenju tega sklada in jih je brez pripomb sprejel.

Odbor se strinja s predlaganimi spremembami k 8. in 19. členu predloga zakona ter predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča.

Odbor je za poročevalca določil Staneta Vrhovca.

Ljubljana, dne 20. januarja 1961.

Št. 02-55/1-61.

Poročevalec:

Stane Vrhovec l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča in ga v načelu sprejel.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor obravnaval amandma Izvršnega sveta, da se v prvi vrsti 8. člena črtajo besede »enkrat na leto in sicer« in se s tem amandmajem strinjal.

Odbor predlaga, da se v prvi vrsti 2. odstavek 19. člena beseda »upravo« nadomesti z besedo »administracijo«.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedenimi spremembami in dopolnitvami.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Marijo Zupančič.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Št. 02-55/3-61.

Poročevalec:

Marija Zupančič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu
Borisa Kidriča

Zakonodajni odbor je 26. januarja obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča in ga v celoti sprejel.

Odbor ugotavlja, da naloge sklada za znanstveno delo delno že opravlja sklad Borisa Kidriča ter se strinja s tem, da je umestno spremeniti oziroma dopolniti dosedanji zakon o skladu Borisa Kidriča tako, da se dosedanje področje tega sklada razširi tudi na financiranje znanstveno raziskovalnega dela. Predlog zakona je v skladu z zakonom o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov, upošteva pa tudi vsa načela zakona o zveznem skladu za znanstveno delo.

V podrobni razpravi je odbor obravnaval amandma Izvršnega sveta, naj se v prvi vrsti 8. člena črtajo besede »enkrat na leto in sicer« in se z njim v celoti strinjal.

Odbor pa predlaga, da se v prvi vrsti drugega odstavka 19. člena beseda »upravo« nadomesti z besedo »administracijo«.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča.

Odbor je za poročevalca določil Janka Lukana.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Št. 02-70/2-61.

Poročevalec:

Janko Lukan l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije

Na podlagi 1. točke I. razdelka XVII. poglavja zveznega družbenega plana za leto 1960 (Ur. l. FLRJ, št. 52—845/59) ter odloka Zveznega izvršnega sveta o izvedbi določb zveznega družbenega plana za leto 1960 glede prenehanja veljavnosti predpisov o obvezni ustanovitvi posameznih skladov (Ur. l. FLRJ, št. 53-905/59) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 31. januarja 1961 sprejela

ZAKON

o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije

1. člen

Vodni sklad Ljudske republike Slovenije, ki je bil ustanovljen z zakonom o skladih za urejanje voda (Ur. l. LRS, št. 14-66/55) se ukine.

2. člen

Neporabljeni sredstva, terjatve in obveznosti tega sklada s stanjem po zaključnem računu za leto 1960 se prenesejo na proračun Ljudske republike Slovenije.

3. člen

Ta zakon velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Republiški sklad za urejanje voda na območju LRS je bil z republiškim zakonom iz l. 1955 (Uradni list LRS, št. 14—66/55) namenjen predvsem za vzdrževanje (regulacije) vodotokov republiškega pomena, za proučevanje in raziskovanje vodnogospodarskih problemov ter za kritje stroškov Uprave za vodno gospodarstvo LRS.

Po pravkar sprejetem novem zakonu o varstvu voda so občinski ljudski odbori prevzeli vzdrževanje vseh vodotokov na svojem območju, tako, da republiških vodotokov ni več. Z istim zakonom je bila odpravljena tudi Uprava za vodno gospodarstvo LRS.

Z uredbo o vodnogospodarski tehnični službi, ki je načelno sprejeta, bo prešlo proučevanje vodnogospodarskih vprašanj v pristojnost Sekretariata Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo. Zaradi raziskovanja in študija problemov s tega področja pa je predvidena ustanovitev Zavoda za vodno gospodarstvo LRS.

Na podlagi teh sprememb so v predračunu Sekretariata Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo za l. 1961 že predvidena sredstva za proučevanje in raziskovanje vodnogospodarskih vprašanj, prav tako pa tudi prehodna sredstva za večja vzdrževalna dela na povodju Mure, spodnje Save in obalnega morja. S proračunom so navedenemu Zavodu zagotovljena tudi sredstva za vodenje vodne knjige in druge tehnične dokumentacije.

Ker so torej v republiškem proračunu že predvidena ustrezna sredstva, navedene spremembe zakonitih predpisov pa narekujejo ukinitve republiškega vodnega sklada, je predlog utemeljen.

Po predlogu zakona se ukinja le republiški vodni sklad, še nadalje pa ostanejo okrajni skladi za urejanje voda.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je razpravljal o predlogu zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije na svoji seji dne 21. januarja 1961.

Odbor ugotavlja, da je v zvezi z reorganizacijo upravne službe na področju vodnega gospodarstva in s prenosom pristojnosti na ljudske odbore zagotovljeno, da se bodo izvajale naloge na področju vodnega gospodarstva, ki jim je dozdej služil Vodni sklad Ljudske republike Slovenije. Zato se strinja z ukinitvijo tega sklada.

Ker v razpravi o podrobnostih k predlogu zakona odbor ni imel spremeni-valnih ali dopolnilnih predlogov, predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirana Cvenka.

Ljubljana, 30. januarja 1961.

Št. 02-56/1-61.

Poročevalec:

Miran Cvenk l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji od 20. do 23. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije.

Odbor je ugotovil, da je glede na spremembe v zvezi z že sprejetim zakonom o varstvu voda in glede na novo organizacijo proučevanja vodnogospodarskih vprašanj predlog zakona utemeljen in ga je soglasno sprejel.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Kneza.

Ljubljana, 30. januarja 1961.

Št. 02-71/1-61.

Poročevalec:

Ivan Knéz l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Št. 02-56/2-61.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije

Zakonodajni odbor je na svoji seji 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije in ga sprejel.

Zakonodajni odbor se v celoti strinja, da je zaradi novega zakona o varstvu voda, predvidene spremembe v organizaciji vodno-gospodarske tehnične službe in ustanovitve Zavoda za vodno gospodarstvo LRS vsestransko utemeljena ukinitve Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o ukinitvi vodnega sklada Ljudske republike Slovenije v predloženem besedilu.

Odbor je za poročevalca določil Elico Dolenc.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Št. 02-71/2-61.

Poročevalec:

Elica Dolenc l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

Na podlagi 2. odstavka 18. člena zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev (Uradni list LRS št. 38—191/59) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 31. januarja 1961 sprejela

o d l o k

o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

1.

Prvi odstavek II. točke odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev (Uradni list LRS št. 2—8/1960) se spremeni tako, da se glasi:

»Splošni prispevek, ki ga plačujejo vsi, ki imajo davku zavezane dohodke od kmetijstva, se določi v višini 4 % od katastrskega dohodka.«

2.

Ta odlok začne veljati z dnem objave v Uradnem listu LRS, uporablja pa se od 1. januarja 1961.

OBRAZLOŽITEV

Finansiranje okrajnih skladov zdravstvenega zavarovanja v letu 1961 temelji na načelu, da Ljudska republika Slovenija v letu 1961 za izvajanje zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev ne plačuje več prispevka, kot je bilo to določeno v XX. poglavju družbenega plana za leto 1960, okraji in občine za območje okrajev pa da prispevajo v okrajne sklade zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev zneske v enaki višini, kot so jih plačali po odloku o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960 in ki se nanaša na spremembo XX. poglavja družbenega plana LR Slovenije za leto 1960 (Odlok sprejet na zasedanju Ljudske skupščine LR Slovenije dne 16. XII. 1960). Splošni prispevek, ki ga plačujejo vsi, ki imajo davku zavezane dohodke od kmetijstva, se poviša za razliko s tem nastalega primanjkljaja.

Po finančnih izračunih na osnovi instrumentov v XXI. poglavju družbenega plana LRS za leto 1961 bi znašali dohodki ob vplačilu 4 % prispevka od katastrskega dohodka v LRS 706,2 milijona din, z vplačilom splošnega osebnega prispevka, ki ostane nespremenjen: 461,0 milijonov din, z vplačilom prispevka občin in okrajev 426,9 milijonov din, skupno 1594,2 milijonov din. Izdatki za

leto 1961 so za LRS predvideni v višini 1488,7 milijonov din. S takim načinom financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev postopno prehajamo na samofinanciranje zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev.

Povišanje splošnega osebnega prispevka od 2% na 4% ne bo povzročalo večjih težav, čeprav je treba računati s posameznimi ljudskimi odbori, kjer bo zvišani prispevek omejil možnost dviga kmečke obdavčitve glede na porast narodnega dohodka iz kmetijstva v letu 1960.

Ocenjuje se, da je v letu 1960 narodni dohodek v kmetijstvu porasel za 3,5 do 4 milijarde dinarjev. Temu bi ustrezalo povišanje občinske doklade (dohodnina je stalna) za 400 do 500 milijonov. Povišanje splošnega osebnega prispevka na 4% globalno, bi pomenilo v LRS 353 milijonov in bi s tem torej na splošno možnost večje obremenitve kmečkih gospodarstev ne bila izčrpana v celoti.

Poleg tega pa je možno računati s še nadaljnjim povišanjem dohodkov kmetijskih proizvajalcev v zvezi z večjo proizvodnjo glede na povečano uporabo agrotehničnih pripomočkov, večjim vključevanjem kmetov v kooperacijsko proizvodnjo in končno tudi s povišanjem cen.

Glede na zgoraj navedeni globalni izračun sredstev kmečkega zavarovanja so predvideni v letu 1961 pri okrajnih skladih Gorici, Kopru in Novem mestu primanjkljaji v višini skupno 127,8 milijonov dinarjev, v ostalih skladih pa so predvideni presežki, in sicer v skupnem znesku 233,3 milijonov dinarjev. Presežek celokupnih dohodkov nad izdatki pa bi po tem izračunu znašal 105,5 milijonov dinarjev.

Navedene primanjkljaje v znesku 127,8 milijonov din bo možno kriti v precejšnji meri iz republiškega sklada za pozavarovanje, ki bo na osnovi iz republiškega proračuna vložene prispevka v l. 1960 in vplačanih premij v l. 1961. aktiven. Eventuelne razlike bi se pokrile s kratkoročnim kreditom v smislu določil zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev.

Celotna problematika financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev, skupaj z ostalimi problemi, ki se v tej zvezi pojavljajo, se bo obravnavala po predlogu Odbora za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS v teku l. 1961, ko bo pretekla vsaj enoletna doba praktičnega izvajanja tega zavarovanja. Ob tej priliki bo možno na osnovi izkušenj točneje postaviti okvire reševanja finančnih vprašanj v smislu nemotenega izvajanja kmečkega zavarovanja na vsem območju LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je obravnaval predlog odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev na svoji seji dne 21. januarja 1961.

Odbor ugotavlja, da je predlog odloka v skladu s težnjo, da se postopno preide na samofinansiranje zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev, čemur predvidene spremembe v načinu finansiranja, ki se s tem odlokom uvajajo, ustrezajo.

Odbor v podrobnostih k predlogu odloka ni imel pripomb in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženi obliki.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirana Cvenka.

Ljubljana, dne 30. januarja 1961.

Št. 02-61/1-61.

Poročevalec:

Miran Cvenk l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji od 20. do 23. januarja 1961 obravnaval predlog odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

V razpravi je odbor predvsem obravnaval zvišanje osebnega prispevka od 2% na 4% in pri tem položaj nekaterih ljudskih odborov, nakar je soglasno sprejel predlog odloka brez sprememb.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da predlòg odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Vild.

Št. 02-72/1-61.

Ljubljana, dne 30. januarja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Marija Vild l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIKSKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Franca Belšaka.

Št. 02-61/2-61.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Franco Belšak l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

Zakonodajni odbor je na svoji seji 26. januarja 1961 obravnaval predlog odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev in ga v celoti sprejel.

Odbor ugotavlja, da je predloženi predlog v skladu z določbami zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev in v skladu z družbenim planom za leto 1960 ter predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

Odbor je za poročevalca določil Elico Dolenc.

Št. 02-72/2-61.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Poročevalec:

Elica Dolenc l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA
o prosvetno-pedagoški službi

I. Temeljne določbe

1. člen

Prosvetno-pedagoška služba se organizira zaradi napredka in izpopolnjevanja vzgojnega in izobraževalnega dela na šolah, šolskih centrih, centrih za strokovno izobraževanje delavcev, tečajih za izobraževanjih strokovnih kadrov, ki imajo trajnejši značaj, v domovih, v varstveno-vzgojnih zavodih ter drugih ustanovah za vzgojo in izobrazbo (v nadaljnjem besedilu: šole), zaradi pedagoške pomoči učiteljem, vzgojiteljem in instruktorjem v podjetjih (v nadaljnjem besedilu: učiteljem) ter zaradi nadzora nad pedagoškim delom šol pri uresničevanju njihovih vzgojnih in izobraževalnih nalog.

2. člen

Prosvetno-pedagoška služba opravlja zlasti tele naloge:

— sistematično spremlja in proučuje uspehe in pridobitve pedagoške teorije in prakse ter seznanja s tem na seminarjih, tečajih, s tiskom in v drugih oblikah učitelje, zainteresirane organizacije in organe ter javnost;

— sodeluje pri pripravljanju in uresničevanju ukrepov za napredek vzgoje in izobraževanja z gospodarskimi organizacijami, zbornicami, združenji, matičnimi organi, z družbenimi in strokovnimi organizacijami ter z društvi;

— pripravlja v sodelovanju z zainteresiranimi organi predlog dolgoročnega programa za razvoj izobraževanja;

— pomaga učiteljem pri njihovem delu in strokovnem izpopolnjevanju, jim daje strokovno pomoč in podporo pri reševanju problemov, s katerimi se srečujejo v svoji pedagoški praksi, ter jim daje strokovne nasvete za delo;

— vzpodbuja učitelje k pedagoškemu raziskovalnemu delu, ki je v zvezi z njihovo prakso, skrbi za družbi ustrezno tematiko tega raziskovanja, ga vsklajuje in pomaga pri uveljavljanju njegovih izsledkov v vzgojni praksi;

— spremlja, proučuje in pospešuje delo na področju vzgoje in izobraževanja ter ugotavlja, ali šole uresničujejo vzgojne in izobraževalne cilje;

— opravlja sistematično pedagoško nadzorstvo na šolah ter nadzoruje izvrševanje predpisov o organizaciji in delu šol;

— skrbi za sistematično periodično izpopolnjevanje učiteljev ter strokovnih uslužbencev prosvetno-pedagoške službe.

II. Organizacija prosvetno-pedagoške službe

3. člen

Prosvetno-pedagoško službo opravljajo zavodi za prosvetno-pedagoško službo.

4. člen

Občinski ljudski odbor ustanovi za območje občine zavod za prosvetno-pedagoško službo.

Za dve ali več občin na območju istega okraja lahko občinski ljudski odbori sporazumno ustanovijo skupen zavod za prosvetno-pedagoško službo. S pogodbo določijo kako bodo izvrševali pravice in dolžnosti do zavoda in v kakšnem razmerju bodo prispevali sredstva za ustanovitev in delo zavoda.

5. člen

Okrajni ljudski odbor lahko ustanovi okrajni zavod za prosvetno-pedagoško službo.

Okrajni zavod za prosvetno-pedagoško službo proučuje vprašanja vzgojnega in izobraževalnega dela na območju okraja in strokovno pomaga občinskemu zavodom za prosvetno-pedagoško službo.

6. člen

Republiški zavod oziroma republiški zavodi, ki so pristojni za vprašanje vzgoje in izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: republiški zavod) proučujejo vprašanja vzgojnega izobraževalnega dela, strokovno pomagajo zavodom za prosvetno-pedagoško službo in opravljajo druge naloge, ki so mu določene s predpisi in z aktom o ustanovitvi.

7. člen

Zavod za prosvetno-pedagoško službo oziroma republiški zavod vodi direktor.

Z aktom o ustanovitvi se lahko določi, da vodita zavod svet zavoda in direktor.

Določeno število članov sveta imenuje ustanovitelj, določeno število članov delegirajo organizacije in zavodi, ki jih določi ustanovitelj, določeno število članov sveta pa izvoli delovni kolektiv zavoda izmed sebe. Direktor zavoda je po položaju član sveta.

8. člen

Direktor zavoda je po svojem položaju član za vprašanje vzgoje in izobraževanja pristojnega republiškega sveta oziroma sveta ljudskega odbora.

Če je ustanovljen občinski zavod za prosvetno-pedagoško službo za območje več občin, je direktor zavoda član sveta občinskega ljudskega odbora, na katerega območju je sedež zavoda, v svete drugih občinskih ljudskih odborov pa deligira zavod po enega od svojih strokovnih uslužbencev.

III. Svetovalci

9. člen

Naloge prosvetno-pedagoške službe opravljajo v zavodih za prosvetno-pedagoško službo oziroma v republiškem zavodu strokovni uslužbenci ter stalni sodelavci zavoda (v nadaljnjem besedilu: svetovalci).

10. člen

Svetovalce republiškega zavoda imenuje direktor zavoda, svetovalce zavoda za prosvetno-pedagoško službo pa pristojni svet ljudskega odbora.

S stalnim sodelavcem sklene direktor zavoda pogodbo o honorarni zaposlitvi.

11. člen

Za svetovalca je lahko imenovan prosvetni delavec ali drug strokovnjak, ki se odlikuje v izobraževalnem in vzgojnem delu ali ki sicer lahko s svojim delom prispeva k napredku pedagoške prakse ter ima lastnosti, potrebne za uspešno izpolnjevanje nalog prosvetno-pedagoške službe.

Na delovno mesto svetovalca za ustrezno vrsto šol je lahko imenovan strokovnjak iz prejšnjega odstavka, ki ima strokovno kvalifikacijo za vzgajanje in poučevanje na takih šolah in ima najmanj pet let uspešne učiteljske, vzgojiteljske oziroma druge ustrezne prakse.

12. člen

Svetovalci imajo pravico in dolžnost, da pri opravljanju prosvetno-pedagoške službe spoznajo vse delo šole in učiteljev.

Vodstveni organi šol in učiteljev morajo pooblaščenemu svetovalcu omogočiti opravljanje prosvetno-pedagoške službe in mu dati vsa pojasnila in podatke, ki so mu potrebni za to službo.

13. člen

Če ugotovi svetovalec nepravilnosti v učnem in vzgojnem delu šole, lahko odredi pristojni zavod na podlagi njegovega poročila upravitelju oziroma ravnatelju šole, da v določenem roku odpravi ugotovljene nepravilnosti.

Zoper nalog iz prejšnjega odstavka lahko vložijo vodstveni organi šole oziroma učitelj ugovor: O ugovoru zoper nalog zavoda za prosvetno-pedagoško službo odloča pristojni republiški zavod.

Odločba o ugovoru je dokončna.

14. člen

Če ugotovi svetovalec pri opravljanju prosvetno-pedagoške službe nepravilnosti v izvrševanju predpisov, mora te nepravilnosti takoj sporočiti pristojnemu upravnemu organu.

IV. Nadzorstvo

15. člen

Pristojni sveti ljudskih odborov nadzorujejo zakonitost dela zavodov za prosvetno-pedagoško službo in usmerjajo njihovo delo.

Za vzgojo in izobraževanje pristojni republiški svet nadzoruje zakonitost dela republiškega zavoda.

V. Prehodne in končne določbe

16. člen

Obstoječi zavodi za prosvetno-pedagoško službo morajo svojo organizacijo in delo prilagoditi določbam tega zakona v šestih mesecih po njegovi uveljavitvi.

17. člen

Dokler za območja posameznih občin ne bodo ustanovljeni zavodi za prosvetno-pedagoško službo, opravljajo obstoječi krajni zavodi za prosvetno-pedagoško službo vse naloge te službe na območju takih občin.

Okrajni zavod za prosvetno-pedagoško službo lahko v soglasju s svetom občinskega ljudskega odbora, ki je pristojen za vzgojo in izobraževanje, pooblasti uslužbenca ljudskega odbora, ki izpolnjuje pogoje iz 11. člena tega zakona, da opravi posamezne naloge prosvetne-pedagoške službe na šolah v območju občine.

18. člen

Osebe, ki so na dan, ko začne veljati ta zakon, prosvetni inšpektorji, se lahko imenujejo za svetovalce tudi, če nimajo predpisane prakse (11. člen).

19. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije izda po potrebi predpise za izvrševanje tega zakona, lahko pa tudi pooblasti za izobraževanje pristojni republiški svet, da uredi posamezna vprašanja s svojimi predpisi.

20. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V 183. členu Splošnega zakona o šolstvu (Uradni list FLRJ, št. 28-535/58) je predvideno, da republike izdajo svoje zakone o prosvetno-pedagoški službi. Med temeljnimi načeli tega zakona je v 23. členu določeno, da se organizira prosvetno-pedagoška služba za napredek vzgoje in izobraževanje, za pedagoško nadzorstvo nad njima, za nadzorstvo nad izvrševanjem predpisov o organizaciji in delu šol ter za pomoč učiteljem pri proučevanju in njihovem strokovnem izpopolnjevanju. V nadaljnjih določbah od 174. do 182. člena cit. zakona so našteje okvirne smernice za delo in organizacijo prosvetno-pedagoške službe. Četrty odstavek VIII. poglavja resolucije o izobraževanju strokovnih kadrov (Ur. l. FLRJ, št. 25-334/60) določa, da je treba v ljudskih republikah posvetiti posebno pozornost organiziranju prosvetno-pedagoške službe na področju strokovnega izobraževanja. Tudi zakon o osnovni šli (Ur. l. LRS, št. 32-165/59) predvideva v tretjem odstavku 137. člena, da se določijo pravice in dolžnosti prosvetno-pedagoške službe s posebnimi predpisi. Večina okrajnih ljudskih odborov je že organizirala na podlagi zgoraj navedenih okvirnih predpisov samostojne zavode prosvetno-pedagoške službe v skladu z novimi, našemu družbenemu razvoju ustreznimi načeli. Tako stanje terja nujno pravno ureditev prosvetno-pedagoške službe.

Predlog zakona o prosvetno-pedagoški službi predstavlja prvi poskus pravne ureditve te materije v LR Sloveniji. Ta predlog predvsem povzema vse tiste določbe splošnega zakona o šolstvu in smernice resolucije, ki se nanašajo na prosvetno-pedagoško službo, obenem pa gre tudi korak naprej ter skuša zajeti in utrditi tiste novosti in značilnosti na področju te službe, ki jih prinašata teorija in praksa, skladno z družbenim razvojem.

II.

Temeljne značilnosti predloga so:

1. Za razliko od dosedanje prosvetne inšpekcijske službe, ki je bila predvsem upravno-kontrolna služba, bo nova prosvetno-pedagoška služba imela instruktivno-pedagoški značaj. Medtem ko so bile naloge prosvetne inšpekcije doslej usmerjene zlasti v kontrolo nad izvajanjem učnega načrta in nad izvajanjem predpisov ter v administrativno ukrepanje na osnovi ugotovljenih dejstev, bo imela prosvetno-pedagoška služba po predlogu zakona v glavnem sledeče naloge:

- pomoč prosvetnim delavcem v njihovem vzgojno-izobraževalnem, šolskem in izvenšolskem delu;
- pomoč v nadaljnjem izobraževanju in izpopolnjevanju učnega kadra z organiziranjem posvetovanj, seminarjev in tečajev;
- sodelovanje z družbenimi organi za napredek vzgojno-izobraževalnega dela;
- povezovanje šole z družbenimi in gospodarskimi organizacijami v šolskem okolju;
- skrb za sistematično periodično izpopolnjevanje učiteljev ter strokovnih uslužbencev te službe.

2. Glede ustanavljanja zavodov za prosvetno-pedagoško službo izhaja predlog iz načela komunalne ureditve; zato predvideva, da zavod za prosvetno-pedagoško službo ustanovi praviloma občinski ljudski odbor za svoje območje, ne pa okrajni ljudski odbor, kot je predvideno v splošnem zakonu o šolstvu. Za dve ali več občin lahko občinski ljudski odbori po medsebojnem sporazumu ustanovijo skupen zavod za prosvetno-pedagoško službo. V takem primeru določijo s pogodbo svoje obveznosti do takega zavoda. Tudi okrajni ljudski odbor lahko ustanovi svoj zavod za prosvetno-pedagoško službo, ki pa le proučuje vzgojno in izobraževalno delo na svojem območju. Okrajni zavod opravlja izjemoma vse naloge prosvetno-pedagoške službe na območju občin, dokler ne bodo občinski ljudski odbori ustanovili svojih zavodov. Dokler občinski ljudski odbori ne bodo ustanovili zavoda za prosvetno-pedagoško službo, lahko okrajni zavod za prosvetno-pedagoško službo v takih občinah tudi pooblasti na predlog pristojnih svetov občinskih ljudskih odborov po enega ali več uslužbencev, da opravljajo posamezne naloge prosvetno-pedagoške službe na območju občin.

3. Besedilo osnutka zakona je tako formulirano, da predvideva na področju šolstva enega ali več republiških svetov pristojnih za vprašanje vzgoje in izobraževanja ter enega ali več republiških zavodov za napredek šolstva oziroma izobraževanja.

4. Predlog razvršča naloge prosvetno-pedagoške službe takole:

— zavodi za prosvetno-pedagoško službo v občinah opravljajo vse naloge prosvetno-pedagoške službe v zvezi z delom šol in učiteljev, zlasti tako, da to delo neposredno pregledujejo; proučevanje vzgojnega in izobraževalnega dela pa opravljajo le toliko, kolikor se tiče neposrednega dela šol in učiteljev.

— okrajni zavodi za prosvetno-pedagoško službo pa samo proučujejo vzgojno in izobraževalno delo na območju okraja; samo za čas, dokler ne bodo ustanovljeni občinski zavodi, opravlja okrajni zavod vse naloge prosvetno-pedagoške službe na področju občin;

— republiški zavod, ki je pristojen za vprašanja vzgoje in izobraževanja, predvsem proučuje vzgojno in izobraževalno delo na šolah v LR Sloveniji, pomaga zavodom za prosvetno-pedagoško službo in drugim organizacijam pri njihovem strokovnem delu glede prosvetno-pedagoške službe in opravlja druge naloge, ki mu jih naloži republiški svet;

— vsi našteti zavodi tudi skrbijo za sistematično strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje učiteljev ter strokovnih uslužbencev zavodov.

S tako razporeditvijo nalog med zavodi za prosvetno-pedagoško službo skuša predlog preprečiti, da bi zavodi različne stopnje opravljali neposredne preglede dela posameznih učiteljev, kar je zlasti važno pri ocenjevanju učnega kadra. Hkrati je s tem vzpostavljeno pravilno, nehierarhično, razmerje med zavodi.

5. Ker se je z resolucijo razširila prosvetno-pedagoška služba tudi na centre za strokovno izobraževanje delavcev, bo treba pritegniti v prosvetno-pedagoško službo poleg prosvetnih delavcev tudi strokovnjake iz gospodarstva in drugih javnih služb. Strokovni uslužbenci zavodov za prosvetno-pedagoško službo bodo lahko v bodoče dobili svoje interne nazive v okviru novih predpisov, ki se pripravljajo na področju delovnih razmerij javnih uslužbencev.

6. Predlog določa, da delo šol in delo učiteljev neposredno pregledujejo na svojem območju le zavodi za prosvetno-pedagoško službo, republiški zavod pa lahko obiskuje šole ter spremlja delo šole in delo učiteljev le, kadar proučuje vzgojno in izobraževalno delo. S to določbo je preprečeno neposredno pregledovanje dela učiteljev po različnih zavodih.

7. Razmerje med pristojnim republiškim zavodom za vprašanje vzgoje in izobraževanja in zavodi za prosvetno-pedagoško službo temelji na medsebojnem sodelovanju, na koordinaciji delovnih načrtov in na zaključkih medsebojnih posvetovanj.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o prosvetno-pedagoški službi

Odbor za prosveto in kulturo je 19. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o prosvetno-pedagoški službi in ga v načelu, v podrobnostih in v celoti sprejel.

Po mnenju odbora dosedanja prosvetno-inšpekcijska služba, ki ima predvsem administrativno-tehnični značaj, ne ustreza več niti dosedanji stopnji šolske reforme, niti celotnemu družbenemu razvoju na področju šolstva.

Organiziranje nove prosvetno-pedagoške službe je zato po mnenju odbora nujno in v skladu z resolucijo Zvezne ljudske skupščine ter z ustreznimi določbami splošnega zakona o šolstvu in zakona o osnovni šoli. Predlog zakona pa skuša razen tega zajeti vse tiste značilnosti te službe, ki jih porajata praksa in teorija. Tako bo prosvetno-pedagoška služba zajela vzgojno in izobraževalno delo na šolah, šolskih centrih, centrih za strokovno izobraževanje in na izobraževalnih tečajih za strokovne kadre, ki imajo trajnejši značaj, ter bo tako lahko v veliko pomoč pri koordiniranju in uresničevanju naših naporov na področju izpopolnjevanja vzgojnega in izobraževalnega dela, razen tega pa bo seveda opravljala še vrsto pomembnih nalog.

Zlasti pomembno bo sodelovanje te službe s šolskimi odbori, z gospodarskimi organizacijami, zbornicami, z združenji ter z družbenimi in strokovnimi organizacijami ter z društvi. Razen tega pa bo izvajanje tega zakona pomenilo tudi nadaljnje utrjevanje samostojnosti šol.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona so bili člani odbora mnenja, da je treba upoštevati smernice resolucije o izobraževanju strokovnih kadrov tudi glede družbenega upravljanja. Tako mora po mnenju odbora priti že v samem zakonu do izraza sodelovanje prosvetno-pedagoške službe s šolskimi odbori ter družbeno vodstvo zavodov za prosvetno-pedagoško službo.

Zato predlaga odbor, da se v drugi vrsti druge alineje 2. člena za besedo »izobraževanja« dodajo besede »s šolskimi odbori«; v 7. členu naj se v drugi vrsti prvega odstavka besedi »vodi direktor« nadomestita z besedami »vodi svet zavoda in direktor«, drugi odstavek tega člena pa v celoti črta.

S tem stališčem sta se strinjala tako predstavnik Izvršnega sveta, kot tudi odbor za organizacijo oblasti in upravo.

Odbor za prosveto in kulturo predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona o prosvetno-pedagoški službi.

Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Jelko Vrhovšek.

Št. 02-58/2-61.

Ljubljana, dne 19. januarja 1961.

Poročevalec:

Jelka Vrhovšek l. r.

Podpredsednik:

Lojze Piškur l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo
oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o prosvetno-pedagoški službi

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 20. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o prosvetno-pedagoški službi in ga v celoti sprejel.

Odbor ugotavlja, da je imela do zdaj prosvetno-inšpekcijska služba predvsem značaj upravno-kontrolne službe, medtem ko bo nova služba imela predvsem instruktivno-pedagoški značaj. Predlog zakona upošteva tudi načela komunalne ureditve tako, da praviloma ustanovi zavod za prosvetno-pedagoško službo občinski ljudski odbor.

Odbor se v celoti strinja s spremembami in dopolnitvami, ki jih k 2. in 7. členu predlaga odbor za prosveto in kulturo ter predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o prosvetno-pedagoški službi.

Odbor je za poročevalca določil Martina Koširja.

Št. 02-58/1-61.

Ljubljana, dne 20. januarja 1961.

Poročevalec:

Martin Košir l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o prosvetno-pedagoški službi

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o prosvetno-pedagoški službi ter ga sprejel z dopolnitvijo v 2. in 7. členu, kot jo je predlagal odbor za prosveto in kulturo.

Ta materija dosedaj ni bila pravno urejena v enotnem predpisu, pač pa so bila osnovna določila o prosvetno-pedagoški službi v splošnem zakonu o šolstvu, ki tudi določa, da naj republike izdajo svoje zakone o prosvetno-pedagoški službi. Tudi resolucija o izobraževanju strokovnih kadrov daje smernice za organizacijo prosvetno-pedagoške službe.

Odbor meni, da je podana potreba za izdajo predpisov o organizaciji prosvetno-pedagoške službe, zato predlaga Republiškemuz zboru, da predlog zakona sprejme z navedeno dopolnitvijo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vero Kolarič.

Št. 02-58/3-61.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Poročevalec:

Vera Kolarič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

o ustanovitvi Visoke šole za politične vede

1. člen

Ustanovi se visoka šola za politične vede (v nadaljnjem besedilu: visoka šola).

Sedež visoke šole je v Ljubljani.

2. člen

Visoka šola vzgaja strokovne kadre z višjo in visoko izobrazbo in organizira znanstveno delo na področju družbenih in drugih politični ved.

3. člen

Visoka šola organizira pouk na treh stopnjah.

4. člen

Visoka šola organizira sama ali na predlog državnih organov, zavodov in organizacij posebne redne in občasne tečaje in druge oblike pouka na področju družbenih in drugih političnih ved, zlasti:

- za usposabljanje kadrov s srednjo strokovno izobrazbo;
- za strokovno izpopolnjevanje kadrov, ki delajo na teh področjih;
- za dopolnitev izobrazbe na teh področjih za študente oziroma absolvente drugih visokošolskih zavodov.

5. člen

Visoka šola lahko podeljuje doktorat znanosti za področje družbenih in drugih političnih ved.

6. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije imenuje začasni svet visoke šole za čas, dokler ne bodo, v skladu s statutom visoke šole, organizirani organi vodstva visoke šole.

Zčasni svet visoke šole izvršuje vse pravice in dolžnosti, ki jih imajo po zakonu o visokošolskih zavodih organi visokošolskega zavoda.

7. člen

Visoka šola začne s poukom v šolskem letu 1961/62.

Da se zagotovi začetek rednega dela šole, lahko začasni svet šole ureja začasno tudi vprašanja, ki bi morala biti urejena s statutom visoke šole.

8. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Razvoj političnih ved v svetu dobiva vedno večji pomen. Zato je nenormalno, da samo pri nas, kjer sta politično življenje in politično izobraževanje izredno razvita, kjer imamo številne politične tečaje in politične šole, nimamo posebne visoke šole za politične vede, ki bi bila najvišja vzgojna in raziskovalna ustanova na tem področju. Zato je potrebno naš visokošolski sistem izpopolniti z ustanovitvijo visoke šole za politične vede, ki bo sistematično vzgajala strokovne kadre za delo v političnih organizacijah, v tisku in v publicistiki, v organih oblasti in državne uprave, vštevši pri tem tudi diplomacijo, ter za predavatelje družbenih ved na šolah in ki bo istočasno vršila znanstveno raziskovalno delo v povezavi z že obstoječim Inštitutom za sociologijo.

Za pouk in daljše razvijanje teh ved je gotovo zainteresirana in odgovorna družba kot celota, ne pa samo posamezna družbena organizacija. Ta študij je že davno postal družbena potreba. Zato je smotrno ustanoviti to šolo v predlagani obliki. Pri naši družbeni ureditvi pa je jasno, da je v predlagani obliki zajamčeno, da bosta pouk in raziskovanje zasnovana na najbolj napredni znanstveni misli na tem področju, to je na marksistični misli.

Visoka šola za politične vede naj bi bila popolna visoka šola v sestavu vsega našega visokega šolstva, ki bo začela najprej s prvo in drugo stopnjo, kasneje pa bo uvedla tudi tretjo stopnjo. Trajanje pouka na posameznih stopnjah bo določal statut, mišljeno pa je, naj bi prve dve stopnji trajali vsaka po dve leti, kakor so organizirane druge fakultete s področja družbenih ved.

Visoka šola pa bo hkrati tudi šolski center za vse področje političnih ved. V okviru posebnih oblik študija bo lahko usposabljala tudi srednje strokovne kadre za delo na področju političnih ved, ker nimamo srednje strokovne šole za to vrsto kadrov, v praksi pa se kaže potreba tudi po takih kadrih. Visoka šola bo tudi pripravljala kandidate za različne stopnje svojega študija.

Predlog zakona obsega le tiste določbe, ki dajejo fiziognomijo Visoki šoli za politične vede. V ostalem veljajo za to šolo vse določbe zakona o visokošolskih zavodih.

Da bo možno izvesti organizacijo nove šole, je predvideno v predlogu zakona, da imenuje Izvršni svet začasni svet Visoke šole, ki bi izvrševal vse pravice in dolžnosti organov visoke šole, dokler ne bodo ti formirani; začasni svet naj bi urejal tudi posamezna vprašanja, ki bodo morala biti pozneje urejena s statutom.

Visoka šola naj bi začela s poukom v šolskem letu 1961/62.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Visoke šole za politične vede

Odbor za prosveto in kulturo je 19. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Visoke šole za politične vede in ga v načelu, podrobnostih, kot v celoti sprejel.

Odbor meni, da je ustanovitev Visoke šole za politične vede v skladu z nadaljnjim razvijanjem visokošolskega sistema in odraz potreb za sistematično vzgojo strokovnih kadrov v političnih organizacijah, tisku in publicistiki ter v organih oblasti in uprave.

Ista načela kot veljajo za celotno visoko šolstvo, veljajo tudi za Visoko šolo za politične vede tako, da se bo tudi ta šola vključila v enoten visokošolski sistem. Hkrati pa bo ta šola šolski center za vse stopnje izobraževanja in bo organizirala tudi razne druge oblike pouka na področju družbenih in drugih političnih ved.

Odbor za prosveto in kulturo ugotavlja umestnost ustanovitve te šole, ker bo s tem omogočena vzgoja strokovnih kadrov z višjo in visoko izobrazbo in organiziranje znanstvenega dela na področju družbenih in drugih političnih ved.

Odbor se strinja z dopolnitvijo, ki jo k 6. členu predlaga zakonodajni odbor.

Odbor za prosveto in kulturo predlaga Repubiškemu zboru, da sprejme zakon o ustanovitvi Visoke šole za politične vede.

Odbor je za poročevalca določil Mila Vižintina.

Št. 02-59/2-61.

Ljubljana, dne 19. januarja 1961.

Poročevalec:

Milo Vižintin l. r.

Podpredsednik:

Lojze Piškur l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo
oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Visoke šole za politične vede

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 20. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Visoke šole za politične vede in ga soglasno sprejel.

Odbor ugotavlja, da bo z ustanovitvijo te šole nadalje izpopolnjen naš visokošolski sistem in omogočena sistematična vzgoja strokovnih kadrov za delo v političnih organizacijah, organih oblasti in državne uprave.

Odbor je obravnaval zlasti vprašanje v zvezi z začasnim svetom Visoke šole. V ostalem so z zakonom o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji določene naloge, pravice in dolžnosti organov vodstva visokošolskih zavodov, ki veljajo tudi za Visoko šolo za politične vede.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o ustanovitvi Visoke šole za politične vede.

Odbor je za poročevalca določil inž. Pepco Perovšek.

Št. 02-59/1-61.

Ljubljana, dne 20. januarja 1961.

Poročevalec:

inž. Pepca Perovšek l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Visoke šole za politične vede

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Visoke šole za politične vede in ga v načelu sprejel.

Potreba po tej šoli je že dalj časa obstojala. Tej potrebi ne bo mogla zadostiti niti posebna družbeno-politična usmeritev, ki jo je uvedla za svoje študente Pravna fakulteta, ki bo tudi v tej usmeritvi vzgajala predvsem pravnike. Glede na to je odbor mnenja, da je podana potreba po ustanovitvi Visoke šole za politične vede.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel dopolnitev k 6. členu, ki se glasi: v zadnji vrsti 2. odstavka naj se besede »o visokošolskih zavodih« nadomestijo z besedami »o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji«.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedeno dopolnitvijo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Zupančič.

Št. 02-59/3-61.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Poročevalec:

Marija Zupančič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje LR Slovenije

1. člen

Ustanovi se Svet za strokovno izobraževanje Ljudske republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: svet).

2. člen

Svet je republiški izvršilno-upravni organ za zadeve strokovnega izobraževanja. Svet opravlja na področju strokovnega izobraževanja zadeve družbenega upravljanja, ki imajo splošen pomen, določene izvršilne zadeve, ki so mu dane z zakonom, ter upravne zadeve iz republiške pristojnosti.

3. člen

Svet ima tele naloge:

— obravnava vprašanja, ki so splošnega pomena za strokovno izobraževanje v LR Sloveniji in daje Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS mnenja in predloge za rešitev takih vprašanj;

— spremlja razvoj strokovnega izobraževanja v LR Sloveniji in daje strokovnim šolam, šolskim centrom, centrom za strokovno izobraževanje na delovnem mestu in drugih ustanovam za strokovno izobraževanje (v nadaljnjem besedilu: šole) priporočila za njihovo delo;

— vzpodbuja in vsklajuje delo matičnih organov za posamezne gospodarske panoge in javne službe na področju strokovnega izobraževanja;

— vzpodbuja šole k medsebojnemu sodelovanju in k sodelovanju z gospodarskimi in družbenimi organizacijami ter javnimi službami;

— obravnava poročila prosvetno-pedagoške službe o delu šol;

— obravnava vprašanja izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja učnega osebja na šolah in daje ustrezne predloge oziroma priporočila;

— določa minimalne zahteve, ki jih morajo glede vsebine praktičnih in teoretičnih znanj, trajanja izobraževanja ter glede materialnih in drugih pogojev izpolniti šole, da lahko dajejo določeno splošno priznano stopnjo strokovne izobrazbe;

— odloča o verifikaciji šol za določeno splošno priznano stopnjo strokovne izobrazbe;

— skrbi za izdajanje ustreznih učbenikov in za proizvodnjo sodobnih učnih sredstev za strokovno izobraževanje;

— obravnava dolgoročne programe za razvoj strokovnega izobraževanja in jih vsklajuje z načrti za razvoj gospodarstva in javnih služb;

— določa smernice in predpisuje normative za gradnjo in opremo šol;

— obravnava osnutke zakonov in drugih predpisov, določa besedilo predlogov predpisov Izvršnega sveta na področju strokovnega izobraževanja;

— določa končno besedilo predloga predračuna Sveta in obravnava zaključni račun Sveta;

— imenuje komisije Sveta;

— opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju strokovnega izobraževanja, kolikor niso posamezne zadeve na tem področju s posebnimi predpisi dane v pristojnost drugega republiškega organa;

— opravlja druge zadeve, ki spadajo v njegovo pristojnost po posebnih predpisih.

4. člen

Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in člani sveta. Število članov določi Izvršni svet.

Predsednika in določeno število članov sveta imenuje Izvršni svet.

V svet delegirajo po enega člana za zadeve strokovnega izobraževanja pristojni sveti okrajnih ljudskih odborov.

V svet volijo določeno število članov še organi, zavodi ter gospodarske in družbene organizacije, ki jih določi Izvršni svet.

5. člen

Upravne zadeve iz pristojnosti sveta po 19. členu zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji opravlja Sekretariat Sveta za šolstva LRS.

6. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Resolucija Zvezne ljudske skupščine (Ur. l. FLRJ, št. 25-334/60) ugotavlja, da današnja struktura strokovnih kadrov kakor tudi priliv novih kadrov v gospodarstvo in javne službe ne ustreza razvoju proizvodjalnih sil, ki je povzročil velike spremembe v družbeni delitvi dela in v organizaciji proizvodnje. Zato postaja strokovno izpopolnjevanje sedanjih in pravočasno izobraževanje novih strokovnih kadrov eden od odločilnih pogojev za naš nadaljnji družbeni razvoj.

Dosedanja prizadevanja za zagotovitev potrebnih strokovnih kadrov niso dala zadovoljivih rezultatov zlasti zavoljo tega, ker ni bilo med ustanovami za strokovno izobraževanje in gospodarskimi organizacijami ter javnimi službami potrebne povezanosti. Zato tudi ni prišlo do uveljavljanja sodobnejših in prožnejših oblik izobraževanja strokovnih kadrov.

Da se odpravi neskladnost med stanjem in potrebami po strokovnih kadrih, določa resolucija družbenim in gospodarskim organizacijam, kakor tudi državnim organom, važno mesto in vlogo pri izobraževanju strokovnih kadrov.

Resolucija določa republiškem organu za strokovno izobraževanje zlasti te naloge:

- obravnavanje splošnega stanja in vprašanj, ki so skupnega pomena za razvoj in napredek izobraževanja strokovnih kadrov v ljudski republiki;

- določanje minimalnih osnov praktičnih in teoretičnih znanj ter drugih pogojev, ki jih morajo izpolniti ustanove, ki dajejo splošno priznane stopnje izobrazbe;

- verificiranje posameznih ustanov za strokovno izobraževanje glede splošno priznanih stopenj izobrazbe;

- obravnavanje dolgoročnih programov za razvoj strokovnega izobraževanja in vsklajevanje teh programov z načrti za razvoj gospodarstva in javnih služb.

- obravnavanje problematike izobraževanja in izpopolnjevanja učnega osebja na ustanovah za strokovno izobraževanje;

- skrb za izdajanje ustreznih učbenikov in za proizvodnjo sodobnih učnih sredstev za strokovno izobraževanje.

Ustanovitev posebnega republiškega organa za strokovno izobraževanje je nujno potrebna zato, ker bi pri sedanji organizaciji državne uprave v LR Sloveniji moral sicer reševati vse obsežne in važne naloge Svet za šolstvo LRS sam. Po eni strani je treba reformirati celoten sistem strokovnega izobraževanja, ker se izobraževanje strokovnih kadrov v šolah in izobraževanje strokovnih kadrov v centrih, ki jih organizirajo podjetja, v resoluciji obravnava kot enoten problem; z druge strani pa stoji Svet za šolstvo LRS pred obsežnimi nalogami v zvezi z reformo varstveno vzgojnih ustanov, gimnazij, šol za učne kadre, posebnih in umetniških šol; reforma samega učno-vzgojnega procesa na teh šolah, pa tudi v osnovni šoli, kjer so organizacijske spremembe v smislu šolske reforme že bile izvršene, pa terja v vsebinskem pogledu še mnogo naporov, zlasti v Sloveniji, kjer je proizvodnja zelo razvita.

Ustanovitev novega sveta za strokovno izobraževanje LRS bo omogočila hitro in vsklajeno delo vseh činiteljev za napredek strokovnega izobraževanja. Njegov sestav pa bo zavoljo tega, ker bodo v njem v pretežni večini zastopane gospodarske organizacije, zbornice in javne službe ter druge organizacije, ki so posebej zainteresirane na strokovnem izobraževanju, zagotavljal potrebno povezanost med ustanovami za strokovno izobraževanje na eni strani in proizvodnjo oziroma javnimi službami na drugi strani.

Predlog predvideva, da v Svet za strokovno izobraževanje LRS delegirajo po enega člana za strokovno izobraževanje pristojni sveti okrajnih ljudskih odborov, s čimer bo olajšana koordinacija dela na področju strokovnega izobraževanja v vseh politično-teritorialnih enotah Slovenije.

V področje novega republiškega sveta za strokovno izobraževanje bodo prišle zadeve tistega strokovnega šolstva, pri katerem je potrebno tesno sodelovanje z gospodarskimi organizacijami, javnimi službami in z drugimi prizadetimi republiški organi. Svet za šolstvo LRS pa bo zadržal v svojem delovnem področju varstveno-vzgojne zavode, osnovne šole, umetniške šole, gimnazije in šole za izobraževanje učnih kadrov za predšolske zavode in osnovne šole. S tako porazdelitvijo nalog bosta sveta približno enako obremenjena.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo
oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje LR Slovenije

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 20. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje LR Slovenije in ga v načelu, podrobnostih in v celoti sprejel.

Z ustanovitvijo Sveta za strokovno izobraževanje LR Slovenije bo omogočena potrebna skladnost in sodelovanje med gospodarskimi organizacijami, javnimi službami in drugimi zainteresiranimi organi glede programov, razvoja in napredka strokovnega izobraževanja, hkrati pa bo ta organ osnova in izhodišče za pripravo splošne reforme strokovnega izobraževanja, v skladu z resolucijo Zvezne ljudske skupščine.

Odbor meni, da je ustanovitev sveta kot republiškega izvršilno-upravnega organa vsestransko utemeljena, s čimer soglašata tudi odbor za prosveto in kulturo ter zato predlaga Republiškemur zboru, da sprejme zakon o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje LR Slovenije.

Odbor se strinja z dopolnitvami, ki jih predlaga zakonodajni odbor.

Odbor je za poročevalca določil Staneta Brečka.

Ljubljana, dne 20. januarja 1961.

Št. 02-60/1-61.

Poročevalec:

Stane Brečko l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje LR Slovenije

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 26. januarja 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje LR Slovenije in ga v načelu sprejel.

Odbor meni, da je potreba po ustanovitvi tega Sveta utemeljena.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel naslednjo spremembo:

Besedilo naslova zakona naj se spremeni tako, da se glasi »Zakon o ustanovitvi Sveta LR Slovenije za strokovno izobraževanje«. Enako naj se popravi besedilo v 1. členu.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona z navedeno spremembo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vero Kolarič.

Ljubljana, dne 26. januarja 1961.

Št. 02-60/2-61.

Poročevalec:

Vera Kolarič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modič l. r.

PREDLOG SKLEPA

**o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč in sodnikov okrožnih
gospodarskih sodišč**

Na podlagi 49. in 77. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) oziroma na podlagi 30. in 58. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 31/54) so bili na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 31. januarja 1961

I. razrešeni

Miljutin Mužič kot sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani;
Kazimir Škarabot kot sodnik Okrožnega sodišča v Novi Gorici;
Dr. Viktor Vovk kot sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru;
Anton Krempl kot sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru;
Ciril Kovač kot sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani;

II. izvoljeni:

za sodnika Okrožnega sodišča v Celju Ivan Mišič, do zdaj predsednik Okrajnega sodišča v Celju;

za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru Anton Krempl, do zdaj sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru;

za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani dr. Cvetko Delpin, do zdaj višji referent pri Železniškem transportnem podjetju v Ljubljani.

OBRAZLOŽITEV

I.

Miljutin Mužič, sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani je prosil za razrešitev funkcije sodnika okrožnega sodišča, ker se namerava zaposliti kot tajnik Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana.

Kazimir Škarabot, sodnik Okrožnega sodišča v Novi Gorici je prosil za razrešitev funkcije sodnika Okrožnega sodišča, ker se namerava zaposliti izven pravosodnega resora v gospodarstvu.

Dr. Viktor V o v k, sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru je predlagal, da se razreši sedanje funkcije zaradi slabega zdravstvenega stanja in ker je že izpolnil pogoje za starostno pokojnino.

Anton K r e m p l, sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru, je želel iz zdravstvenih razlogov spremeniti kraj službovanja in je zato kandidiran za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru.

Ciril K o v a č, sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani je prosil, da se razreši sedanje funkcije, ker se namerava zaposliti izven pravosodnega resora.

Za razrešitev navedenih sodnikov so podani zakoniti pogoji po 78. členu zakona o sodiščih oziroma po 59. členu zakona o gospodarskih sodiščih.

II.

1. Pri Okrožnem sodišču v Celju sta postali prosti dve sodniški mesti. Nujno potrebno je, da se takoj zasede vsaj eno izpraznjeno mesto. Za sodnika Okrožnega sodišča v Celju se predlaga Ivan M i š i č, sedaj predsednik Okrajnega sodišča v Celju.

Ivan M i š i č je rojen 29. avgusta 1921. Na pravi fakulteti je diplomiral 2. novembra 1955. Med vojno je prekinil pravni študij, vstopil septembra 1943 v NOV in služil nato v JLA kot aktivni oficir do aprila 1952. Po demobilizaciji je maja 1952 nastopil pravno službo pri sodišču kot referent I. vrste. Dne 11. februarja 1955 je bil izvoljen za sodnika Okrajnega sodišča v Ljubljani, aprila 1956 pa za predsednika Okrajnega sodišča v Celju.

V dosedanji pravni službi si je pridobil solidno pravno znanje, potrebno za sodnika okrožnega sodišča.

Član ZKS je od avgusta 1945.

Po 46. členu Zakona o sodiščih izpolnjuje vse pogoje za predlagano izvolitev.

2. Okrožno sodišče v Mariboru ima sistemiziranih 23 sodniških mest, od katerih je eno že dalj časa nezasedeno, drugo pa je bilo sproščeno z razrešitvijo Franceta Venturinija. Zaradi zagotovitve normalnega dela sodišča je potrebno takoj zasedi vsaj eno prosto mesto. Za to mesto se predlaga Krempl Anton, do zdaj sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru.

Anton K r e m p l je rojen 16. decembra 1922 v Št. Petru, OLO Maribor. Na Pravni fakulteti v Zagrebu je diplomiral l. 1950. Sodniški izpit je opravil 1. 1958. Od 1. julija 1942 do 20. decembra 1942 je bil interniran v Italiji. 8. septembra 1943 je vstopil v NOV, kjer je bil neprekinjeno do demobilizacije 1. septembra 1945. V NOV je bil ranjen v oko ter je 30 % vojaški vojni invalid.

Po diplomi je bil od februarja 1951 do oktobra 1952 sodniški pripravnik pri Okrožnem sodišču v Mariboru, nato je bil izvoljen za sodnika Okrajnega sodišča v Mariboru, 16. oktobra 1956 za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru, 1. marca 1960 pa za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru.

Odlikovan je z Redom zasluge za narod III. st. in z medaljo za hrabrost. Je član ZKS od l. 1952.

Imenovani ima nad 9 let pravne prakse in je prav dober pravnik dobrih političnih in strokovnih kvalitiet. Po 46. členu zakona o sodiščih izpolnjuje pogoje za izvolitev.

3. Pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani je sistemiziranih 9 sodniških mest, od katerih bo eno sproščeno z razrešitvijo Cirila Kovača. V zvezi z naraščanjem pripada gospodarskih sporov je nujno potrebno zasesti še to prosto mesto. Za izvolitev je predlagan dr. Cvetko Delpin.

Dr. Cvetko Delpin je rojen 7. aprila 1914 v Šapjanah pri Ilirski Bistrici, okraj Koper. Na Pravni fakulteti v Ljubljani je diplomiral leta 1941. Po diplomi je nastopil službo pri Mestni občini v Ljubljani, iz katere je bil ob prihodu okupatorja odpuščen. Po odpustu iz službe je nadaljeval študij in l. 1942 promoviral. Nato je bil zaposlen kot delavec v tekstilni tovarni in popreje kot pogodbeni delavec pri sekciji za vzdrževanje prog v Ljubljani. Po osvoboditvi je bil premeščen v pravni odsek Direkcije jugoslovanskih železnic v Ljubljani; od 1. septembra 1960 dalje je višji referent — sekretar Železniškega transportnega podjetja v Ljubljani.

Strokovni izpit za naziv referenta upravno-pravne stroke je opravil 30. avgusta 1946.

Med okupacijo je bil pristaš NOB in jo je po svoji moči tudi podpiral. Zaradi politične nezanesljivosti je bil dodeljen skupini železničarjev v prisilno delo pri popravilu oziroma pri gradnji proge.

Je član ZKS od l. 1950.

V svoji 15 letni pravni praksi je pridobil obširno znanje civilnega in upravnega prava in je poznan kot odličen pravnik dobrih političnih in strokovnih kvalitiet.

Po 27. členu Zakona o gospodarskih sodiščih izpolnjuje zakonite pogoje za sodnika okrožnega gospodarskega sodišča; vendar ne bi mogel več ostati sodnik, če bi v enem letu po izvolitvi ne opravil sodniškega izpita.

4. Predsednik Vrhovnega sodišča LRS oziroma predsednik Višjega gospodarskega sodišča LRS in Komisije za volitve in imenovanja OLO v Celju, Mariboru, Ljubljani, Kranju in Novem mestu so dali pozitivno mnenje za izvolitev zgoraj navedenih kandidatov.

LJUDSKA SKUPŠČINA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

k predlogu sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč in sodnikov okrožnih gospodarskih sodišč

Odbor za volitve je na seji dne 25. januarja 1961 obravnaval predlog sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč in sodnikov okrožnih gospodarskih sodišč.

Po predlogu sklepa naj se razrešijo Miljutin Mužič kot sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani, Kazimir Škarabot kot sodnik Okrožnega sodišča v Novi Gorici, dr. Viktor Vovk in Anton Krempl kot sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru in Ciril Kovač kot sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

Izvolijo pa naj se za sodnika Okrožnega sodišča v Celju Ivan Mišič, do zdaj predsednik Okrajnega sodišča v Celju, za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru Anton Krempl, do zdaj sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru in za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani dr. Cvetko Delpin, do zdaj višji referent pri Železniškem transportnem podjetju v Ljubljani.

Pri obravnavanju predloga sklepa je odbor ugotovil, da število predlogov za razrešitve stalno presega število predlogov za izvolitve sodnikov in da torej število sodnikov pada, čeprav odpiramo nova sodišča in torej potrebe rastejo. Sedaj imamo namreč v naši republici 9 okrajnih in 3 okrožna sodišča več kot leta 1954.

Tako je bilo ob koncu leta 1958 v naši republici 353 sodnikov. V letu 1959 je odšlo 31 sodnikov (od tega 7 v odvetništvo, 6 v državno upravo in javne službe, drugi v podjetja in drugam), na novo pa so nastopili 3 sodniki, tako da smo ob koncu leta imeli 325 sodnikov. V letu 1960 je zopet odšlo 31 sodnikov (med drugim 6 v odvetništvo, 8 v gospodarske organizacije, 3 so umrli itd.), na novo pa je nastopilo 17 sodnikov, tako da je bilo ob koncu leta 1960 zasedenih 311 sodniških mest. Toliko jih je še danes, ker sta v januarju odšla 2 sodnika, prav tako pa sta v tem mesecu 2 nastopila. Pri tem pa je v naši republici sistemiziranih 362 sodniških mest ali 51 več, kot je sedanje stanje. Odbor sodi, da je to stanje nezadovoljivo.

Odbor je nato obravnaval predlog sklepa in ugotovil, da so za razrešitev v sklepu predlaganih sodnikov podani zakoniti pogoji po 78. členu zakona o sodiščih oziroma po 59. členu zakona o gospodarskih sodiščih, prav tako pa so podani tudi zakoniti pogoji po 46. členu zakona o sodiščih oziroma 27. členu zakona o gospodarskih sodiščih glede v sklepu predlaganih kandidatov za izvolitev. Nadalje je ugotovil, da sta pri okrožnih sodiščih v Celju in Mariboru še dve nezasedeni sistemizirani mesti, pri okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani pa eno.

Odbor je predlog sklepa soglasno sprejel.

Odbor za volitve predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme predlog sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč in sodnikov okrožnih gospodarskih sodišč.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Vilmo Pirkovič.

Ljubljana, 25. januarja 1961.

Št. 02-75/1-61.

Poročevalec:

Inž. Vilma Pirkovič l. r.

Predsednik:

Tine Remškar l. r.

**LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

Predsednik:

Miha Marinko

Podpredsednika:

Dr. Heli Modic

Stane Kavčič

Tajnik:

Dr. Miha Potočnik

**ODBORI IN KOMISIJE
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

ODBOR ZA DRUŽBENO NADZORSTVO

Franc Leskošek, predsednik

Miha Berčič, podpredsednik

Julij Beltram, tajnik

Štefan Antalič

Milan Apih

Angela Boštjančič

Inž. Jože Drnovšek

Stane Dolenc

Maks Dimnik

Slava Faletič

Davorin Ferligoj

Rudolf Ganziti

Inž. Ivo Klemenčič

Tone Kropušek

Inž. Štefka Lorbek

Franc Naglič

Inž. Boris Pipan

Mirko Remec

Jože Slavič

Peter Tomazin

Viktor Zupančič

Riko Jerman

ODBOR ZA VLOGE IN PRITOŽBE

Jože Kladivar, predsednik

Mica Marinko, tajnik

Franc Fale

Rudolf Ganziti

Dr. Sonja Kukovec

Stanko Rebernik

Albin Jensterle

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik
 Jože Kladivar, tajnik

Leopold Maček

Jakob Žen
 Mirko Remec

ODBOR ZA VOLITVE

Tine Remškar, predsednik
 Andrej Babnik, tajnik

Ivan Alt

Ivan Žmahar
 Inž. Vilma Pirkovič

KOMISIJA ZA RAZLAGO ZAKONOV

Lojze Piškur, predsednik
 Karel Lutar, tajnik

Ivan Gorjup
 Albert Jakopič
 Ivan Kovač

Pavel Mrak
 Dr. Miha Potočnik
 Inž. Pavle Žaucer
 Ciril Knez

KOMISIJA ZA LJUDSKE ODBORE

Tomo Brejc, predsednik
 Anton Peternelj, tajnik

Milan Apih
 Davorin Ferligoj

Mirko Rovšček
 Marija Zupančič
 Ivan Horvat

REPUBLIŠKI ZBOR

Predsednik:
 Inž. Pavle Žaucer

Podpredsednik:
 Mihaela Dermastia

Zapisnikarji:

Drago Seliger

Stane Sotlar

Slavica Zirkelbach

ODBORI REPUBLIŠKEGA ZBORA

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Franc Leskošek, predsednik
France Popit, podpredsednik
Inž. Ivo Klemenčič, tajnik

Miran Cvenk	Svetko Kobal
Rudi Čačinovič	Franc Kralj
Mihaela Dermastia	Tine Lah
Đavorin Ferligoj	Jože Marolt
Matevž Hace	Lojzka Stropnik
Albert Jakopič	Jože Tramšek
Ivo Janžekovič	Edo Zorko
Slavko Jež	Viktor Zupančič

ODBOR ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVO

Milan Apih, predsednik
Franc Pirkovič, podpredsednik
Inž. Pepca Perovšek, tajnik

Franc Bera	Vlado Jurančič
Stanko Brečko	Koloman Korpič
Nerino Gobbo	Cvetka Vodopivec
Alfonz Grmek	Martin Košir
Ivan Hercog	Stane Sotlar
Riko Jerman	Stane Vrhovec

ODBOR ZA PROSVETO IN KULTURO

France Perovšek, predsednik
Lojze Piškur, podpredsednik
Franc Sušteršič, tajnik

Marija Aljančič	Ivan Potrč
Maks Dimnik	Stane Ravljen
Štefan Gyöfi	Maks Vale
Franc Kimovec	Janez Vipotnik
Ivan Krajncič	Milo Vižintin
Tone Kropušek	Jelka Vrhovšek

ODBOR ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO

Mira Svetina, predsednik
 Dr. Ivan Kopač, podpredsednik
 Franc Krese, tajnik

Tomo Brejc	Vinka Simonič
Dr. Draga Černelč	Poldka Skrbiš
Jože Globačnik	Franc Šebjanič
Albin Jensterle	Dr. Ruža Šegedin
Ivan Kovač	Karel Šterban
Albin Kuret	Anton Vrhovšek
Janko Rudolf	Martin Zakonjšek

ODBOR ZA PRORAČUN

Branko Babič, predsednik
 Jakob Žen, podpredsednik
 Franc Skok, tajnik

Adolf Černeck	Stane Nunčič
Marija Levar	Ivan Rančigaj
Alojz Libnik	Jože Slavič
Inž. Štefka Lorbek	Jože Vonta

ZAKONODAJNI ODBOR

Dr. Heli Modic, predsednik
 Dr. Miha Potočnik, podpredsednik
 Dr. Sonja Kukovec, tajnik

Franc Belšak	Lado Oblak
Lado Božič	Ivan Ros*
Vera Kolarič	Franc Treven
Stane Nunčič	Marija Zupančič

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Mihaela Dermastia, predsednik
 Humbert Gačnik, tajnik

Milan Frančeškin France Kimovec Marinka Ribičič

* Izvoljen na 17. seji Republiškega zbora dne 31. januarja 1961 namesto pokojnega Aleksandra Pirherja.

ZBOR PROIZVAJALCEV

Predsednik:

Lojze Ocepek

Podpredsednik:

Miha Berčič

Zapisnikarji:

Ivan Videnič

Mara Fras

Franc Perše

ODBORI ZBORA PROIZVAJALCEV**ODBOR ZA GOSPODARSTVO**

Jože Gerbec, predsednik

Herman Slamič, podpredsednik

Stane Fele, tajnik

Ivan Avsec

Tončka Banovec

Henrik Cigoj

Jože Jerman

Inž. Desanka Kozič

Ivan Knez

Jože Knez

Štefan Pavšič

Janez Petrovič

Inž. Boris Pipan

Anton Seljak

Jože Ulčar

Ivan Vičič

Marija Vild

ODBOR ZA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Ivan Gorjup, predsednik

Tone Hafner, podpredsednik

Nada Božič, tajnik

Viktor Grča

Franjo Jeraj

Marko Klemenčič

Ivan Kovač

Anton Martinšek

Milan Ogris

Tine Ravnikar

Ernest Tramšek

ODBOR ZA VPRAŠANJA DELA IN SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Jože Bergant, predsednik

Stane Dolenc, podpredsednik

Stanko Kuntu, tajnik

Štefan Antalič

Angela Boštjančič

Stanislav Brovinsky

Karel Grm

Slavko Kobal

Dana Košak

Miro Posega

Jože Šegula

Pavel Žerovnik

Ivan Žmahar

ODBOR ZA PRORAČUN

Mirko Remec, predsednik

Anton Pirc, podpredsednik

Ivanka Kukovec, tajnik

Ivan Krofl

Stane Rebernik

Franc Mencinger

Peter Tomazin

ZAKONODAJNI ODBOR

Andrej Babnik, predsednik

Inž. Jože Drnovšek podpredsednik

Janko Lukan, tajnik

Elica Dolenc

Janez Lesjak

Bojan Leskovar

Franc Naglič

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Stane Škof, predsednik

Pepca Jež, tajnik

Milka Jovan

Peter Plevel

Anton Sihur

POSLANCI
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Republiški zbor

Aljančič Marija	Kocijančič Boris	Ravljen Stane
Alt Ivan	Kolarič Vera	Regent Ivan
Apih Milan	Kopač dr. Ivan	Remškar Tine
Avbelj Viktor	Korpič Koloman	Ribičič Marinka
Babič Branko	Košir Martin	Ribičič Mitja
Belšak Franc	Košmelj Miran	Ros Ivan*
Beltram Julij	Kotnik inž. Viktor	Rudolf Janko
Bera Franc	Kovačič Ivan	Seliger Drago
Bole Tone	Kraigher Boris	Simonič Vinka
Božič Lado	Krajncič Ivan	Skok Franc
Brečko Stanko	Kralj Franc	Skrbiš Poldka
Brejc Tomo	Krese Franc	Slavič Jože
Cvenk Miran	Krivic Ada	Sotlar Stane
Čačinovič Rudi	Kropušek Tone	Stropnik Lojzka
Černek Adolf	Kukovec dr. Sonja	Svetina Mira
Černelč dr. Draga	Kuret Albin	Šebjanič Franc
Dermastia dr. Marijan	Lah Tine	Šegedin dr. Ruža
Dermastia Mihaela	Leskošek Franc	Šilih Niko
Dimnik Maks	Levar Marija	Šterban Karel
Fajfar Tone	Libnik Alojz	Šušteršič Franc
Ferligoj Davorin	Lorbek inž. Štefka	Tomšič Vida
Frančeskin Milan	Lutar Karel	Tramšek Jože
Gačnik Humbert	Maček Ivan	Treven Franc
Globačnik Jože	Maček Leopold	Vale Maks
Gobbo Nerino	Majhen Vlado	Vilfan dr. Joža
Goršič Milko	Maležič Matija	Vipotnik Janez
Grmek Alfonz	Marinko Mica	Vižintin Milo
Gyöfi Štefan	Marinko Miha	Vodopivec Cvetka
Hace Matevž	Marolt Jože	Vonta Jože
Hercog Ivan	Modic dr. Heli	Vrabič Olga
Horvat Ivan	Nunčič Stane	Vrhovec Stane
Ingolič Jože	Oblak Lado	Vrhovšek Anton
Jakopič Albert	Perovšek France	Vrhovšek Jelka
Janžekovič Ivo	Perovšek inž. Pepca	Zakonjšek Martin
Jensterle Albin	Peternej Anton	Zirkelbach Slavica
Jerman Riko	Pirkovič Franc	Zlatnar Mirko
Jež Slavko	Pirkovič inž. Vilma	Zorko Edo
Jurančič Vlado	Piškur Lojze	Zorko Peter
Kimovec Franc	Polak Bojan	Zupančič Beno
Kladivar Jože	Popit France	Zupančič Marija
Klemenčič inž. Ivo	Potočnik dr. Miha	Zupančič Viktor
Knez Ciril	Potrč Ivan	Žaucer inž. Pavle
Kobal Svetko	Rančigaj Ivan	Žen Jakob

* Mandat potrjen na 17. seji RZ, dne 30. januarja 1961.

— Poslanec Aleksander Pirher, umrl 15. julija 1960.

Zbor proizvajalcev

Antalič Stefan	Jerman Jože	Pavšič Stefan
Avsec Ivan	Jež Pepca	Perše Franc
Babnik Andrej	Jovan Milka	Petrovič Janez
Banovec Tončka	Kavčič Stane	Pintarič Viktor
Berčič Miha	Klemenčič Marko	Pipan inž. Boris
Bergant Jože	Knez Ivan	Pirc Anton
Bevk Francka	Kñez Jože	Plevel Peter
Boštjančič Angela	Kobal Slavko	Posega Miró
Božič Nada	Košak Dana	Ravnikar Tine
Bračun Jože	Kovač Ivan	Rebernik Stanko
Brovinsky Stanislav	Kozič inž. Desanka	Remec Mirko
Cigoj Henrik	Krofl Ivan	Rovšček Mirko
Dolenc Elica	Kukovec Ivanka	Seljak Anton
Dolenc Stane	Kuntu Stanko	Sihur Anton
Drnovšek inž. Jože	Lesjak Janez	Slamič Herman
Fale Franc	Leskovar Bojan	Šegula Jože
Faletič Slava	Lorger Mirko	Škof Stane
Fele Stane	Lukan Janko	Tomazin Peter
Fras Mara	Martinšek Anton	Tramšek Ernest
Ganziti Rudolf	Mencinger Franc	Ulčar Jože
Gerbec Jože	Mrak Pavel	Vičič Ivan
Gorjup Ivan	Naglič Franc	Videnič Ivan
Grča Viktor	Novak Ivan	Vild Marija
Grm Karel	Ocepek Lojze	Žerovnik Pavel
Hafner Tone	Ogris Milan	Zmahar Ivan
Jeraj Franjo		

POSLANCI IZVOLJENI V ZVEZNO LJUDSKO SKUPŠČINO

Viktor Avbelj, dr. Marijan Dermastia, Tone Fajfar, Boris Kraigher, Franc Leskošek, Ivan Maček, Vlado Majhen, Miha Marinko, Vida Tomšič, Olga Vrabič.

IZVRŠNI SVET

LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Boris Kraigher

Podpredsednika:

Viktor Avbelj

dr. Joža Vilfan

Sekretar:

Peter Zorko

Člani:

Tone Bole, dr. Marijan Dermastia, Tone Fajfar, Milko Goršič, Jože Ingolič, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, inž. Viktor Kotnik, Ada Krivic, Vlado Majhen, Matija Maležič, Bojan Polak, Mitja Ribičič, Niko Šilih, Vida Tomšič.

VRHOVNO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Vladimir Krivic

Člani:

Dr. Vilko Androjna, Jože Baričevič, Stanislava Brezar, Jože Černe, Dr. Viktor Damjan, Albin Dobrajc, Matej Dolničar, Alojz Hartman, Stanko Hribar, dr. Albin Juhart, Karel Kirn, Jože Kobal, Karel Košenina, Henrik Kužnik, Karel Mejak, Silverij Pakiž, Alojz Peric, Marko Simčič, Franc Sok, dr. Jakob Svet, Jože Segedin, Alojz Šmid, Albin Torelli, Martin Žalik.

VIŠJE GOSPODARSKO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Jernej Stante

Člani:

dr. Ivan Dougan, Dušan Jaklič, dr. Ciril Jurca, Stane Kovač, dr. Marjan Mehle, dr. Franjo Omladič, Franc Špendal, dr. Anton Vidic.

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Aljančič Marija: 5, 61	Levar Marija: 49, 52
Belšak Franc: 18, 42, 95, 98	Majhen Vlado: 5, 9, 95, 98
Božič Lado: 48, 49, 85, 86	Nunčič Stane: 38, 39, 83
Brečko Stane: 10, 38, 98	Oblak Lado: 5, 10, 47, 50, 92, 94
Brejč Tomo: 10	Perovšek inž. Pepca: 97
Cvenk Miran: 39, 85, 92, 94	Piškur Lojze: 10, 31
Dermastia dr. Marijan: 43	Potrč Ivan: 21, 36, 63
Dimnik Maks: 59	Ribičič Mitja: 50
Gačnik Humbert: 19, 52, 54	Ros Ivan: 68
Globačnik Jože: 37	Skrbiš Poldka: 14
Globevnik dr. Jože: 55	Sotlar Stane: 66
Gobbo Nerino: 15, 21	Stropnik Lojzka: 48
Goršič Milko: 4	Šebjanič Franc: 5, 36, 57, 100
Grmek Alfonz: 42	Šegedin dr. Ruža: 72
Hace Matevž: 70	Šterban Karel: 55
Hercog Ivan: 18, 44, 48, 92	Tramšek Jože: 44, 89
Horvat Ivan: 41	Vilfan dr. Joža: 21, 92
Ingolič Jože: 38	Vižintin Milo: 25, 97
Jerman Riko: 79	Vodopivec Cvetka: 50, 80
Klemenčič inž. Ivo: 83	Vonta Jože: 4, 65
Kolarič Vera: 15	Vrhovec Stane: 54, 56, 92
Kopač dr. Ivan: 42	Vrhovšek Jelka: 95
Košir Martin: 5, 39, 95	Zakonjšek Martin: 55
Kotnik inž. Viktor: 40, 44, 47	Zirkelbach Slavica: 96
Kralj Franc: 47	Zupančič Beno: 33
Krajncič Ivan: 92	Zupančič Marija: 21, 44, 48, 92, 97, 98
Krivic Ada: 10, 15	Zupančič Viktor: 37
Kukovec dr. Sonja: 55, 95	Žen Jakob: 86
Kurēt Albin: 75	Žaucer inž. Pavle: 3
Lah Tine: 27	

Zbor proizvajalcev

Avsec Ivan: 113, 147	Kermavner Janez: 130
Banovec Tončka: 109	Knez Ivan: 106, 153
Bergant Jože: 105, 113	Knez Jože: 120, 140
Bole Tone: 106	Kobal Slavko: 136
Cigoj Henrik: 107	Kotnik inž. Viktor: 119, 154
Dekleva Janko: 114	Kovač Ivan: 125
Dolenc Elica: 142, 153, 154	Kozič inž. Desanka: 132, 152
Dolenc Stane: 124	Kukovec Ivanka: 102
Drnovšek inž. Jože: 140	Lesjak Janez: 106, 108, 114, 116
Goršič Milko: 106, 108, 109	Leskovar Bojan: 140, 147
Hafner Anton: 123	Lukan Janko: 152
Jerman Jože: 152	Maležič Matija: 102

Martinšek Tone: 109	Rebernik Stane: 114, 119, 137, 147, 155
Mrak Pavel: 126	Tomazin Peter: 116
Naglič Franc: 109, 113, 114	Ulčar Jože: 135, 143
Pavšič Štefan: 114	Videnič Ivan: 105, 122
Perše Franc: 129	Vild Marija: 154
Pirc Anton: 116, 138	Zupančič Beno: 152

Skupne seje

Alt Ivan: 179	Korpič Koloman: 178
Antalič Štefan: 217	Košir Martin: 158
Avbelj Viktor: 188	Košmelj Miran: 163
Beltram Julij: 165	Kovačič Ivan: 163
Berčič Miha: 202	Leskovar Bojan: 164
Bergant Jože: 221	Majhen Vlado: 159, 187
Bevk Francka: 219	Maležič Matija: 161, 178, 245
Čačinovič Rudi: 223	Martinšek Anton: 207
Drnovšek inž. Jože: 167, 187	Perovšek inž. Pepca: 164, 213
Ferligoj Davorin: 228	Petkovšek Anton: 209
Gyöfi Štefan: 179	Pirc Anton: 179
Hercog Ivan: 177	Pirkovič Franc: 159
Ingolič Jože: 157, 162, 169, 177, 183	Pirkovič inž. Vilma: 250
Jamar Mirko: 238	Polak Bojan: 159, 160, 175, 179, 182
Japelj Janez: 186	Remec Mirko: 174
Kermavner Janez: 161, 162	Sihur Anton: 204
Klemenčič inž. Ivo: 187	Šilih Niko: 251
Kocijančič Boris: 250	Žmahar Ivan: 173, 214
Kolarič Vera: 164	

VSEBINA

Republiški zbor

15. seja — 24. oktobra 1960.

Pred dnevnim redom:

1. Komemorativni govor predsednika Republiškega zbora inž. Pavla Zauerja za pokojnim ljudskim poslancem Aleksandrom Pirherjem 3
2. Čitanje in odobritev zapisnika 14. seje 4
3. Določitev dnevnega reda 4

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS 4

Govorniki:

- Poročevalec Jože Vonta 4
Milko Goršič 4

2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o posebnem šolstvu 5

Govorniki:

- Poročevalec Marija Aljančič 5
Poročevalec Franc Šebjanič 5
Poročevalec Martin Košir 5
Poročevalec Lado Oblak 5
Vlado Majhen 5, 9

3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani 10

Govorniki:

- Poročevalec Lojze Piškur 10
Poročevalec Tomo Brejc 10
Poročevalec Stane Brečko 10
Poročevalec Lado Oblak 10
Ada Krivic 10

4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o rejništvu	14
Govorniki:	
Poročevalec Poldka Skrbiš	14
Poročevalec Nerino Gobbo	15
Poročevalec Vera Kolarič	15
Ada Krivic	15
5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah ter o njegovem krajevnem območju	18
Govornika:	
Poročevalec Ivan Hercog	18
Poročevalec Franc Belšak	18
6. Sklepanje o odreditvi nadomestnih volitev v 101. volilnem okraju . . .	19
Govornik:	
Poročevalec Humbert Gačnik	19

16. seja — 16. decembra 1960

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	20
2. Čitanje in odobritev zapisnika 15. seje	20
3. Določitev dnevnega reda	20

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji	20
Govorniki:	
Poročevalec Ivan Potrč	21
Poročevalec Nerino Gobbo	21
Poročevalec Marija Zupančič	21
dr. Joža Vilfan	21
Milo Vižintin	25
Tine Lah	27
Lojze Piškur	31
Beno Zupančič	33
Franc Šebjanič	36
Ivan Potrč	36
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda	37
Govorniki:	
Poročevalec Viktor Zupančič	37
Poročevalec Jože Globačnik	37
Poročevalec Stanko Brečko	38
Poročevalec Stane Nunčič	38
Jože Ingolič	38

3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna	39
Govorniki:	
Poročevalec Miran Cvenk	39
Poročevalec Martin Košir	39
Poročevalec Stane Nunčič	39
inž. Viktor Kotnik	40
Ivan Horvat	41
4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih	42
Govorniki:	
Poročevalec dr. Ivan Kopač	42
Poročevalec Alfonz Grmek	42
Poročevalec Franc Belšak	42
dr. Marijan Dermastia	43
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LRS v Ljubljani	44
Govorniki:	
Poročevalec Jože Tramšek	44
Poročevalec Ivan Hercog	44
Poročevalec Marija Zupančič	44
inž. Viktor Kotnik	44, 47
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij	47
Govornika:	
Poročevalec Franc Kralj	47
Poročevalec Lado Oblak	47
7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o začetku uporabljanja določb kazenskega zakonika o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu	48
Govornika:	
Poročevalec Ivan Hercog	48
Poročevalec Marija Zupančič	48
8. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1960	48
Govornika:	
Poročevalec Lojzka Stropnik	48
Poročevalec Lado Božič	48
9. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi proračuna LRS (republiškega proračuna) za leto 1960	49

Govorniki:

Poročevalec Marija Levar	49
Poročevalec Lado Božič	49

10. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem financiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961	49
--	----

Govornika:

Poročevalec Marija Levar	49
Poročevalec Lado Božič	49

11. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah ter o njegovem krajevnem območju	49
--	----

Govornika:

Poročevalec Cvetka Vodopivec	50
Poročevalec Lado Oblak	50

12. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu ter o njegovem krajevnem območju	50
---	----

13. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi in krajevnem območju Okrožnega sodišča v Kranju	50
--	----

Govornik:

Mitja Ribičič	50
-------------------------	----

14. Sklepanje o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS	52
---	----

Govornik:

Poročevalec Marija Levar	52
------------------------------------	----

15. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora	52
---	----

Govornik:

Poročevalec Humbert Gačnik	52
--------------------------------------	----

17. seja — 30. in 31. januarja 1961.

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	53
2. Čitanje in odobritev zapisnika 16. seje	53
3. Določitev dnevnega reda	53

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o poročilu mandatno-imunitetnega odbora o nadomestnih volitvah v 101. volilnem okraju	54
---	----

Govornik:	
Poročevalec Humbert Gačnik	54
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji	54
Govorniki:	
Poročevalec Stane Vrhovec	54
Poročevalec dr. Sonja Kukovec	55
dr. Jože Globevnik	55
Karel Šterban	55
Martin Zakonjšek	55
3. Obravnava in sklepanje o predlogu programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije od 1961. do 1965. leta ter o predlogu resolucije o tem programu	56
Govorniki:	
Stane Vrhovec	56
Franc Šebjanič	57
Maks Dimnik	59
Marija Aljančič	61
Ivan Potrč	63
Jože Vonta	65
Stane Sotlar	66
Ivan Ros	68
Matevž Hace	70
dr. Ruža Šegedin	72
Albin Kuret	75
Riko Jerman	79
Cvetka Vodopivec	80
4. Obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961	82
Govornika:	
Poročevalec inž. Ivo Klemenčič	83
Poročevalec Stane Nunčič	83
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov	85
Govornika:	
Poročevalec Miran Cvenk	85
Poročevalec Lado Božič	85
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961	86
Govorniki:	
Poročevalec Jakob Žen	86
Poročevalec Lado Božič	86
Jože Tramšek	89

7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladu Ljudske republike Slovenije za negospodarske investicije	92
Govorniki:	
Poročevalec Miran Cvenk	92
Poročevalec Ivan Hercog	92
Poročevalec Lado Oblak	92
8. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča	92
Govorniki:	
Poročevalec Miran Cvenk	92
Poročevalec Ivan Krajncič	92
Poročevalec Stane Vrhovec	92
Poročevalec Marija Zupančič	92
dr. Joža Vilfan	92
9. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije	94
Govornika:	
Poročevalec Miran Cvenk	94
Poročevalec Lado Oblak	94
10. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev	94
Govornika:	
Poročevalec Miran Cvenk	94
Poročevalec Franc Belšak	95
11. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prosvetno-pedagoški službi	95
Govorniki:	
Poročevalec Jelka Vrhovšek	95
Poročevalec dr. Sonja Kukovec	95
Vlado Majhen	95
Slaviča Zirkelbach	96
12. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Visoke šole za politične vede	97
Govorniki:	
Poročevalec Milo Vižintin	97
Poročevalec inž. Pepca Perovšek	97
Poročevalec Marija Zupančič	97
13. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje LRS	97

Govorniki:

Poročevalec Stane Brečko	98
Poročevalec Franc Belšak	98
Vlado Majhen	98
Marija Zupančič	98

14. Izvolitev člana zakonodajnega odbora	100
--	-----

Govornik:

Predlagatelj Franc Šebjanič	100
---------------------------------------	-----

Zbor proizvajalcev

15. seja — 24. oktobra 1960.

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	102
2. Čitanje in odobritev zapisnika 14. seje	102
3. Določitev dnevnega reda	102

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS	102
---	-----

Govornika:

Poročevalec Ivanka Kukovec	102
Matija Maležič	102

16. seja — 16. decembra 1960.

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	104
2. Čitanje in odobritev zapisnika 15. seje	104
3. Določitev dnevnega reda	104
4. Ustno vprašanje ljudskih poslancev Jožeta Berganta in Ivana Videniča	105
5. Pojasnilo predstavnika Izvršnega sveta Toneta Boleta glede odgovora na stavljeno vprašanje	106

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda	106
---	-----

Govorniki:

Poročevalec Ivan Knez	106
Poročevalec Janez Lesjak	106
Milko Goršič	106

2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna	107
Govorniki:	
Poročevalec Henrik Cigoj	107
Poročevalec Janez Lesjak	108
Milko Goršič	108
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LRS v Ljubljani	109
Govorniki:	
Poročevalec Tone Martinšek	109
Poročevalec Tončka Banovec	109
Poročevalec Franc Naglič	109
Milko Goršič	109
Jože Bergant	113
4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij	113
Govornika:	
Poročevalec Ivan Avsec	113
Poročevalec Franc Naglič	113
5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1960	114
Govornika:	
Poročevalec Štefan Pavšič	114
Poročevalec Janez Lesjak	114
6. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960	114
Govorniki:	
Poročevalec Stane Rebernik	114
Poročevalec Franc Naglič	114
Janko Dekleva	114
7. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem financiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961	116
Govornika:	
Poročevalec Peter Tomazin	116
Poročevalec Janez Lesjak	116
8. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada Ljudske republike Slovenije	116
Govornik:	
Poročevalec Anton Pirc	116

17. seja — 30. in 31. januarja 1961.

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	118
2. Citanje in odobritev zapisnika 16. seje	118
3. Določitev dnevnega reda	118
4. Ustno vprašanje ljudskega poslanca Staneta Rebernika	119
5. Pojasnilo predstavnika Izvršnega sveta inž. Viktorja Kotnika glede odgovora na stavljeno vprašanje	119

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta ter o predlogu resolucije o tem programu	120
--	-----

Govorniki:

Jože Knez	120
Ivan Videnič	122
Anton Hafner	123
Stane Dolenc	124
Ivan Kovač	125
Pavel Mrak	126
Franc Perše	129
Jancz Kermavner	130
inž. Desanka Kozič	132
Jože Ulčar	135
Slavko Kobal	136
Stane Rebernik	137
Anton Pirc	138

2. Obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961	140
--	-----

Govorniki:

Poročevalec Jože Knez	140
Poročevalec inž. Jože Drnovšek	140
Bojan Leskovar	140
Elica Dolenc	142
Jože Ulčar	143

3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov	147
---	-----

Govornika:

Poročevalec Ivan Avsec	147
Poročevalec Bojan Leskovar	147

4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961	147
--	-----

Govornika:

Poročevalec Stane Rebernik	147
Poročevalec Bojan Leskovar	147

5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladu Ljudske republike Slovenije za negospodarske investicije	152
Govornika:	
Poročevalec Jože Jerman	152
Poročevalec Janko Lukan	152
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča	152
Govorniki:	
Poročevalec inž. Desanka Kozič	152
Poročevalec Janko Lukan	152
Beno Zupančič	152
7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ukinitvi Vodnega sklada Ljudske republike Slovenije	153
Govorniki:	
Poročevalec Ivan Knez	153
Poročevalec Elica Dolenc	153
8. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev	154
Govornika:	
Poročevalec Marija Vild	154
Poročevalec Elica Dolenc	154
9. Odgovor predstavnika Izvršnega sveta na vprašanje ljudskega poslanca Staneta Rebernika	154
Govornika:	
inž. Viktor Kotnik	154
Stane Rebernik	155

SKUPNE SEJE

Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev

16. seja — 24. oktobra 1960

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	156
2. Citanje in odobritev zapisnika 15. seje	156
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	156
4. Določitev dnevnega reda	156
5. Odgovor predstavnikov Izvršnega sveta na vprašanja ljudskih poslancev Martina Koširja, Franca Pirkoviča, Janeza Kermavnerja, Ivana Kovačiča in Franca Šebjaniča	157

Govorniki:

Jože Ingolič	157,	162
Martin Košir		158
Vlado Majhen		159
Franc Pirkovič		159
Bojan Polak	159,	160
Janez Kermavner	161,	162
Matija Maležič		161
Ivan Kovačič		163
Miran Košmelj		163

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije 164

Govorniki:

Poročevalec inž. Pepca Perovšek		164
Poročevalec Vera Kolarič		164
Poročevalec Bojan Leskovar		164

2. Obravnava poročila odbora za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS o gozdnih skladih 165

Govorniki:

Poročevalec Julij Beltram		165
inž. Jože Drnovšek		167
Jože Ingolič		169

3. Volitve in razrešitve sodnikov 173

Govornik:

Poročevalec Ivan Žmahar		173
-----------------------------------	--	-----

4. Poročilo administrativnega odbora 173

Govornik:

Poročevalec Mirko Remec		174
-----------------------------------	--	-----

17. seja — 16. decembra 1960.

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 16. seje 175
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 175
3. Določitev dnevnega reda 175
4. Odgovor predstavnikov Izvršnega sveta na vprašanja ljudskih poslancev Ivana Hercoga, Kolomana Korpiča in Antona Pirca 175

Govorniki:

Bojan Polak		175
Ivan Hercog		177

Jože Ingolič	177
Koloman Korpič	178
Matija Maležič	178
Anton Pirc	179
5. Ustno vprašanje ljudskega poslanca Stefana Gyöfija	179
6. Pojasnilo predstavnika Izvršnega sveta Bojana Polaka glede odgovora na stavljeno vprašanje	179

Dnevni red:

1. Volitve in razrešitve sodnikov	179
Govornik:	
Poročevalec Ivan Alt	179

18. seja — 30. in 31. januarja 1961.

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 17. seje	181
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	181
3. Določitev dnevnega reda	181
4. Odgovor predstavnikov Izvršnega sveta na vprašanja ljudskih poslancev Stefana Gyöfija, Jožeta Berganta, Ivana Videniča, Jožeta Slaviča in Marije Levar	182
Govorniki:	
Bojan Polak	182
Jože Ingolič	183
Janez Japelj	186
Vlado Majhen	187

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta in o predlogu resolucije o tem programu	187
Govorniki:	
Poročevalec inž. Ivo Klemenčič	187
Poročevalec inž. Jože Drnovšek	187
Viktor Avbelj	188
Miha Berčič	202
Anton Sihur	204
Anton Martinšek	207
Anton Petkovšek	209
inž. Pepca Perovšek	213
Ivan Zmahar	214
Štefan Antalič	217
Francka Bevk	219
Jože Bergant	221
Rudi Cačinovič	223
Davorin Ferligoj	228

2. Obrazložitev Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961	238
Govornik:	
Mirko Jamar	238
3. Obrazložitev Izvršnega sveta k predlogom proračunskih zakonov	245
Govornik:	
Matija Maležič	245
4. Razrešitve in izvolitve sodnikov	250
Govornik:	
Poročevalec inž. Vilma Pirkovič	250
5. Odgovor predstavnikov Izvršnega sveta na vprašanja ljudskih poslancev Martina Zakonjška in Petra Šprajca	250
Govornika:	
Boris Kocijančič	250
Niko Šilih	251

PRILOGE

1. Predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS	255
Obrazložitev	255
Poročilo odbora za proračun RZ	256
Poročilo odbora za proračun ZP	256
2. Predlog zakona o posebnem šolstvu	257
Obrazložitev	263
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	265
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	266
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	267
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	267
3. Predlog zakona o Višji šoli za socialne delavce	268
Obrazložitev	273
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	274
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	275
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	277
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	278
4. Predlog zakona o rejništvu	278
Obrazložitev	283
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	286
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	287
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	288
5. Predlog odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah ter o njegovem krajevnem območju	289
Obrazložitev	289
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	290
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	291

6. Poročilo mandatno imunitetnega odbora RZ	291
7. Predlog odloka o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije	292
Obrazložitev	292
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	293
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	293
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	294
8. Poročilo odbora za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS o gozdnih skladih	295
9. Predlog sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi predsednika okrožnega sodišča	309
Obrazložitev	309
Poročilo odbora za volitve	310
10. Poročilo administrativnega odbora	311
11. Predlog zakona o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji	311
Obrazložitev	325
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	328
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	331
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	332
12. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda	334
Obrazložitev	345
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	347
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	348
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	348
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	349
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	350
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	350
13. Predlog zakona o izkoriščanju gline, peska, prod in kamna	351
Obrazložitev	354
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	356
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	356
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	357
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	358
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	358
14. Predlog zakona o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih	359
Obrazložitev	364
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	366
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	367
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	368
15. Predlog zakona o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani	369
Obrazložitev	370
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	371
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	372
Poročila odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	373
Poročilo odbora za gospodarske organizacije ZP	373
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	374
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	375
16. Predlog zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij	375
Obrazložitev	376
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	377
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	378
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	378
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	379

17. Predlog zakona o začetku uporabljanja določb kazenskega zakona o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu	379
Obrazložitev	379
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	380
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	381
18. Predlog odloka o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960	381
Obrazložitev	382
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	384
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	385
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	386
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	386
19. Predlog odloka o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960	387
Obrazložitev	391
Poročilo odbora za proračun RZ	393
Poročilo odbora za proračun ZP	393
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	394
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	395
20. Predlog odloka o začasnem financiranju republiških potreb v prvem tromesečju 1961	395
Obrazložitev	396
Poročilo odbora za proračun RZ	396
Poročilo odbora za proračun ZP	396
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	397
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	398
21. Predlog odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah ter o njegovem krajevnem območju	398
Obrazložitev	399
22. Predlog odloka o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu ter o njegovem krajevnem območju	399
Obrazložitev	400
23. Predlog odloka o ustanovitvi in krajevnem območju Okrožnega sodišča v Kranju	400
Obrazložitev	401
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	402
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	403
24. Predlog sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LR Slovenije	403
Obrazložitev	404
Poročilo odbora za proračun RZ	405
Poročilo odbora za proračun ZP	405
25. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora RZ	406
26. Predlog sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč	407
Obrazložitev	407
Poročilo odbora za volitve	410
27. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora RZ	411
28. Predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji	412
Obrazložitev	413
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	415
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	416
29. Predlog programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta	418

30. Predlog resolucije o programu perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta	526
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ in ZP	530
Poročilo zakonodajnega odbora RZ in ZP	538
31. Predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1961	539
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	582
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	583
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	584
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	585
32. Predlog zakona o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov	585
Obrazložitev	586
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	586
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	587
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	588
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	588
33. Predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961	589
Poročilo odbora za proračun RZ	590
Poročilo odbora za proračun ZP	591
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	592
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	593
34. Predlog zakona o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije	593
Obrazložitev	595
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	595
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	596
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	597
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	597
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	598
35. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča	599
Obrazložitev	601
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	602
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	603
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	603
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	604
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	605
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	606
36. Predlog zakona o ukinitvi Vodnega sklada LR Slovenije	606
Obrazložitev	607
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	608
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	608
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	609
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	609
37. Predlog odloka o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev	610
Obrazložitev	610
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	612
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	612
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	613
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	614
38. Predlog zakona o prosvetno-pedagoški službi	614
Obrazložitev	618
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	620
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	621
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	622

39. Predlog zakona o ustanovitvi Visoke šole za politične vede	622
Obrazložitev	623
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	624
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	625
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	625
40. Predlog zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje Ljudske republike Slovenije	626
Obrazložitev	627
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	629
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	629
41. Predlog sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč	
Obrazložitev	630
Poročilo odbora za volitve	632
42. Ljudska skupščina LRS	634
Odbori in komisije	634
43. Republiški zbor	635
Odbori	636
44. Zbor proizvajalcev	638
Odbori	638
45. Poslanci Ljudske skupščine LRS	640
Poslanci, izvoljeni v Zvezno ljudsko skupščino	641
46. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS	641
47. Vrhovno sodišče LRS	642
48. Višje gospodarsko sodišče LRS	642
49. Seznam govornikov	643

Urednik:
Milan Megušar
Natisnila:
Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani
septembra 1961
v 400 izvodih
Obseg 664 strani
Izdala in založila
Ljudska skupščina LRS

